

CATALOGUE
SANSKRIT MANUSCRIPTS
GOVERNMENT COLLECTION

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS IN THE
GOVERNMENT COLLECTION
UNDER THE CARE OF
THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

BY
MAHAMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASAD SHĀSTRĪ, M.A.,
C.I.E., F.A.S.B.,
*Vice-President, Asiatic Society of Bengal,
and Honorary Member, Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland.*

VOLUME II
VEDIC MANUSCRIPTS

CALCUTTA :
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS, AND PUBLISHED BY
THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

1923.

PREFACE.

THE second volume of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts, in the Government collection at the Asiatic Society's rooms, is now presented to the public. It contains descriptions of manuscripts from Nos. 120 to 1845A, and treats only of the Vedas, Vedic rituals and Vedic speculations. Sāyana says that the other Vedas are dependent on the R̥g-Veda and therefore that Veda is treated of first of all in the present Catalogue.

Max Müller gives a list of manuscripts consulted by him in his famous edition of the R̥g-Veda but not a single manuscript of his goes beyond the seventeenth century. But in this collection there is a fragment dated 1362 A.D. and some manuscripts belonging undoubtedly to the fifteenth and sixteenth centuries. It would not be out of place to mention here that the Vedas were committed to writing in very recent times: Al Beruni says "not long before my time," by Vasukra in Kaśmir. The fragment of 1362 A.D. (No. 140, XIV) is therefore of unique importance.

Evidence is afforded in No. 143A, of a projected commentary of the R̥g-Veda, in the seventeenth century by a prominent Hindu scholar named Kavindra or Sarva-vidyā-nidhāna Kavindra-Sarasvatī.

I have placed the Sastras and Ukthas immediately after the text of the R̥g-Veda because they are really texts though arranged in an extraordinary way. These Sastras are recited by R̥g-Vedī priests on different occasions, at different sacrifices: sometimes the Mantras are not to be found in the printed edition of this Veda but elsewhere. (See page 229.)

In the seventeenth and eighteenth centuries or perhaps a little earlier, attempts were made to trace the Rāmāyaṇa, the Bhāgavata, the Kāśīkhaṇḍa and other works, from the Mantras of the R̥g-Veda. (Nos. 177-181.)

Modern scholars think that Viṭṭhala and Viṭhova extensively worshipped in the Marhaṭṭā country are forms of Buddha, but Buddha is an incarnation of Viṣṇu, and so Viṭṭhala and Viṭhova are worshipped as forms of Viṣṇu,—and 12 R̥k-Mantras are uttered in their worship. Commentaries of these Mantras are to be found in the Catalogue (No. 176). After the Mantras and Brāhmaṇas of each Veda I have given what is known as Lakṣaṇagranthas, under the English name, Subsidiary Treatises. Under the R̥g-Veda, Kātyāyana's Sarvanukramaṇi comes first with its commentaries. Then comes a work entitled "R̥g-Veda-nukramaṇika" with its commentary by Jagannatha, which seems to belong to a Śakha of the R̥g-Veda, different from that of the Śakalas, it most probably belongs to the Vāskala Śakha. The R̥ks in one number 10,552 and in the other 10,580. Another manuscript, No. 238, gives perhaps the index of another Śakha.

These are indices of the books, chapters, lessons hymns and verses and of R̥sis, metres, etc., of the R̥g-Veda. But there are other indices too, of peculiarities in grammar and pronunciation. These are embodied in Nos. 255 to 261. "How useful these lists were to subsequent writers of pratisākhya and grammar, may be seen from the fact that one of the lists in our Gāṇi No. 256 has been turned into a Sūtra, in p. 53 of the Śaunaka-r̥k-pratisākhya in the Chaukhamba Series."

There are quite a number of manuscripts, of works on the three Prakṛti and eight Vikṛti pāṭhas. Some words

are often dropped at Padapāṭha and these are called *galitas*, and the *galitas* are treated of in No. 290.

There are two Sūtras known of the Ṛg Veda, namely, Āśvalayana and Śaṁkhyayana. The former has many commentaries, some of these are 'running commentaries' and others liturgical, called Prayogavṛtti. The most popular liturgical commentary is by one who describes himself as 'Traividya-Vṛddha' and 'Tālavṛnta-nivāsin.' His proper name has now been found to be Keśava (p. 537). Many Ṛg-Vedins, however, perform their rites according to the processes prescribed by Kātyayana, Āpastamba and Baudhayana, none of whom belong to the Ṛg-Veda. The followers of the Āśvalayana school are the most numerous, those of Śaṁkhyayana are small in number and the school of Śaunaka seems to have merged itself into that of his pupil Āśvalayana. Still the present collection has some works of the Śaunaka school and these have been separately dealt with. 'Black Yajus' comes next. The collection is poor in texts of the Black Yajus-Saṁhitā. It makes up the deficiency, by works on Rudra, which form a peculiar feature of the Black Yajur-Veda. The manuscripts of Taittiriya Brāhmaṇa, too, are few. There are, however, many works giving lists of words in this Veda, which drop their *visarga* after ā, in which *e, ai* are not changed into *a* or *ā* as in Saṁhitā (called *vilāṅghya*), in which a *n* comes in or a *ta*, on which stress is given and so forth. These works are of the same nature as the Lakṣaṇagranthas of the Ṛg-Veda.

The Mānava-Sulva-Bhāṣya, the Kāṭhaka-Srauta-Sūtra, Bhāradvāja-Gṛhya-Sūtra, Paribhāṣa-Sūtra of Bharadvāja are rare works belonging to Sākhās of the Black Yajur-Veda, which are rapidly becoming obsolete. The Hiranyakeśi, the Āpastamba and the Baudhayana schools are

very strongly represented in the present collection, the last two specially so.

I have in each Veda separated the Sūtras and their commentaries from their Prayogas and Paddhatis. In the R̥g-Veda the effect of this separation is not much marked as some of the commentaries are really liturgical. But in the other Vedas the effect is very marked. Nos. 610 and 615 belong to the liturgy of the Maitrayaniya-Mānava-Sūtra. They cover the whole ground of the Śrauta and Smārta rituals in general and the propitiation of the Seven Ṛsis in particular. The Kāthaka Sūtra has the Gr̥hya-paddhati alone in this collection. These schools are limited in their sphere of activity. Kāthaka is current only among the Kāśmiris. The liturgies of Āpastamba and Baudhāyana take up much greater space in this catalogue than those of any other school. The liturgy of Rudra figures prominently in Āpastamba and that of Śiva and Mahādeva in Baudhāyana.

The Kāṇva and Mādhyandina schools are represented in the collection, by their Saṃhitāpāṭha, Padapāṭha and Kramapāṭha. It is a well-known fact that the texts of the Kāṇva and Mādhyandiniya Saṃhitā do not differ much though there is difference. The Śātapāṭha Brāhmaṇas of these schools, however, differ much. One has 14 Kāṇḍas the other 17. Both contain the Bṛhadāranyakopaniṣad but in very different readings. Śaṅkara commented upon the Kāṇva recension, it had so many well-known commentaries and sub-commentaries. But commentaries of the other recension were not much known. The present collection contains three commentaries: by Vāsudeva Brahma, by Nilakaṇṭha, and by Dviveda Gaṅga. Kātyāyana is said to have written a complete Sūtra of the White Yajur-Veda, but his Gr̥hya Sūtra was named after Pāraskara. Paṇḍits

in India often thought that Pāraskara was only an *alias* of Kātyāyana. But the present collection has a work, No. 843, Kātyāyana-Smārtta-Mantrārtha-Dīpikā, by Anantācāryya, son of Nāgadeva; and another No. 844, Pāraskara-Mantra-bhāṣya, by Murāri Mīśra. That shows that there are two Gṛhya Sūtras, one by Kātyāyana and another by Pāraskara. This is also borne out by works in the Liturgical section.

The most interesting portion of the Catalogue is that which deals with the Lakṣaṇagranthas of the White Yajur-Veda. Nos. 882-916. Though the Yajur Mantras are in prose and often very short, yet they have their Padapāṭha and even their Kramapāṭha. And there are indices to the Mantras. The indices to the Brāhmaṇas are still more interesting. There are indices of Kāṇḍas, Anuvākas, Adhyāyas and Brāhmaṇas. The Satapatha has another set of indices giving the initial words of groups of hundred Brāhmaṇas, a fact from which the entire work is named Satapatha Brāhmaṇa. Even the Gṛhya Sūtra of Kātyāyana has an index (No. 1012).

In this collection there is a complete set of the *pariśiṣṭas* or appendices attributed to Kātyāyana, to his Śrauta and Gṛhya Sūtras. They are eighteen in number and treat of all subjects not mentioned in the Sūtras themselves. There are some other works of the same nature attributed to the same author, which are called Kṣepakas or 'thrown in.' These with their commentaries and sub-commentaries form a library by themselves and are a notable feature of this collection.

My grateful acknowledgments are due to Mr. Johan van Manen, General Secretary to the Asiatic Society of Bengal, who is trying to push on this work to the best of his

abilities. But for him the publication of this volume alone would have been delayed at least for another year. Of all things done by the Asiatic Society in recent years the appointment of a whole-time Secretary is what appeals to the public, and the President, Dr. N. Annandale, is to be congratulated for the selection of Mr. van Manen as Secretary.

My grateful acknowledgments are also due to my devoted assistants, Pandit Ashutosh Tarkatirtha and Babu Nanigopal Banerjee without whose whole-hearted co-operation the *Catalogue* of the entire collection could not have been completed in ten years. Pandit Ashutosh is still helping me in seeing the *Catalogue* through the Press, and Babu Nanigopal Banerjee, though he has joined his new appointment at the Dacca University, is doing his best to assist me with his advice.

HARAPRASĀD ŚHĀSTRĪ.

Calcutta,
July 1st, 1923.

SYNOPSIS OF CONTENTS.

<i>Subject</i>	<i>Page</i>	<i>Subject</i>	<i>Page</i>
Rg-Veda-samhitā-pāṭha ..	201	2. Bhāradvāja-Sūtra ..	527
Pada-pāṭha ..	214	3. Kaṭha-Sūtra ..	529
Commentaries on the Rg-Veda ..	220	4. Hiranya-keśi-Sūtra ..	532
Sastras or Ukthas ..	224	5. Āpastamba Sūtra ..	537
The Sūktas ..	233	6. Baudhāyana Sūtra ..	593
Brāhmaṇas of the Rg-Veda ..	252	White-Yajus-Samhitā ..	679
Commentaries on Aitareya Brāhmaṇa of the Rg-Veda ..	257	Brahmana of the White Yajur-Veda ..	709
Aitareya Āraṇyaka ..	260	Subsidiary Treatises to White-Yajur-Veda ..	725
Commentary on the Āraṇyaka ..	262	Sūtra of the same ..	761
The Upaniṣads of the Aitareya ..	263	Prayogas and Paddhatis of the White-Yajur-Veda ..	838
Brāhmaṇa of the Sāmkyāyana school ..	268	Prayoga Works common to all Śākhās of the Yajur-Veda ..	996
Subsidiary Treatises to the Rg-Veda ..	271	Sāma-Veda-Samhitā ..	1007
Sūtras of the Rg-Veda ..	322	Brāhmaṇas of the Sāma-Veda ..	1026
Sāmkyāyana Sūtra ..	336	Sūtras of the Sāma-Veda ..	1058
Prayogas and Paddhatis of the Rg-Veda—		Prayogas and Paddhatis of the Sāma-Veda ..	1077
1. Āvalāyana school ..	342	Samhitā of the Atharva-Veda ..	1096
2. Sāmkyāyana school ..	403	Brāhmaṇa of the Atharva-Veda ..	1101
3. Śaunaka school ..	410	Subsidiaries to the Atharva-Veda ..	1111
Black-Yajus-Samhitā ..	420	Sūtra of Atharva-Veda ..	1121
Brāhmaṇa of the Black-Yajur-Veda ..	435	Prayogas and Paddhatis of the Atharva-Veda ..	1123
Subsidiaries to the Black-Yajur-Veda ..	451	Vedic Priests' Manuals ..	1128
Sūtras of the Black-Yajur-Veda—		Vedāṅgas ..	1171
1. Mānava, Kāthaka and Bhāradvāja Sūtras ..	460	Prayogas and Paddhatis common to all the Vedas ..	1217
2. Hiranya-keśi-Sūtra ..	466	The Upaniṣads (Collections) ..	1354
3. Āpastamba Sūtra ..	472	1. Sannyasa ..	1401
4. Baudhāyana Sūtra ..	494	2. Vaiṣṇava ..	1405
Prayogas and Paddhatis of the Black-Yajur-Veda—		3. Śaiva ..	1419
1. Maitrāyaṇīya-mānava Sūtra ..	521	4. Sectarian, miscellaneous ..	1428
		5. Medicine and necromancy ..	1432

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS.

THE VEDAS.

RG-VEDA-SAMHITĀPĀTHA.

120.

6607. ऋग्वेदसंहिता । *Rgveda Samhitā.*

Twelve batches of leaves.

I. Contains the first *aṣṭaka*—complete with the exception of the last *caranā* of the last *Rk.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 105. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old and faded.

II. Contains I. 7, 23 to the end of the *aṣṭaka*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 104 to 130. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1603. Appearance, old and mouse-eaten.

Last Colophon :—इति ऋग्वेदमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—संवत् १६०३ वर्षे फाल्गुनमासे सुक्लपक्षे १३ त्रयो-
दश्यां तिथौ भृगुदिने वाराणसीमध्ये लिखापिता ।

III. Contains II. 1, 5,—II. 8, 26.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 3—73. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara of the fourteenth century. Appearance, old and soiled.

IV. Contains III. The first seven vargas of the first adhy. only are wanting.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4—70. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the fourteenth century. Appearance, old and worn out.

V. Contains III. 1, 1—III. 8, 26.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 107. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, old and discoloured.

Written lengthwise on the right-hand corner of the last leaf :—**दत्त केशवसुत रघुनाथता बालकृष्ण गुजरातयी लैखाया तृतीयाष्ट सं + ता ।**

VI. Contains IV. 1, 3—IV. 8, 81.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 2—51, of which the 49th is missing. Lines, 12 and 13 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old, discoloured and worn out.

VII. Contains V. 1, 1—V. 8, 35.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 95, the reverse side of the 95th having been disjointed is lost. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old and discoloured.

VIII. Contains VII. 1, 1—VII. 2, 28.

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

The three vargas after No. 18 of the second adhy. are taken from Khailika sūktas, published by Max Müller in pp. 531—533 of the fourth volume of the second edition of the Rg-veda, as Khila No. 17. The next two vargas, here marked 22, 23, are the 19th and 20th of Max Müller.

IX. Contains VII. 2, 25—VII. 5, 2.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15—37. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Here, too, in the second adhy., there are the same three *vargas* more from the Khailikani *sūktani*, than in Max Müller's edition.

X. Contains VII. 6, complete.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

XI. Contains VII. 7, 24 to the end of the *aṣṭaka*.

Substance, country-made paper. 4×9 inches. Folia, 85—101. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1700. Appearance, discoloured.

Last Colophon :—इति सप्तमे अष्टमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—संवत् १७ (१८ struck out with bars) ०० वर्षे
भाद्रपद शुक्लसप्तमी सोमेय लिखितं मिठाभटेन ॥ इदं पुस्तकं
सितारामभटनिरंतरस्य ॥ विश्वेश्वराय नमः ॥

XII. Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 36. Lines, 11, 12 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old and worn out.

The last leaf of the MS. contains the following entry :—संवत् १५८८ का शुक्र + + + [शु] क्त देवजी सुतकडूय आपीता नेका + + + ... This is written in a much later hand, so the MS. must be a few decades older than the entry. Therefore the MS. has been put down to the fifteenth century.

This is the last batch of leaves, containing the last *aṣṭaka*. It agrees with Max Müller's edition of the *Rg-veda* as far as the second adhyāya. In the third adhy. there is a Khailika *sūkta*, given at the end, marked 22 in Max Müller's second edition. The fourth agrees with that of Max Müller up to the 25th *varga*, the last *carana* of the last *Rk.* being lost in a missing leaf. The next existing leaf marked by me as 31 gives the end of the 28th *varga* of the last adhyāya of the last *aṣṭaka*. This does not agree with Max Müller's VIII. 8, 28. Nor does the wording, nor the arrangement of the *vargas*, henceforward agree with Max Müller. So the *Pratikas* of all the *vargas* from 29 to the end are given here in collation with Max Müller's edition.

Varga.

29. गोभिर्जुष्टो घनेन—not found.
30. तुभ्येदमिदं परिषिष्यते मधु ... (167 सू. 25 व.)
31. वातस्य नु महिमानं रथस्य ... (168 सू. 26 व.)
32. मयोभूर्वातो अभिवातूस्ताः ... (169 सू. 27 व.)
33. विभ्राह् दृष्टत् पिवतु सोम्यं मधु... (170 सू. 28 व.)
34. त्वं त्वामिटतोरथमिन्द्र प्रावःसुतावतः ... (171 सू. 29 व.)
35. आयाहि वनसा सहगावः ... (172 सू. 30 व.)
36. आ त्वा हार्षमन्तरेधि ... (173 सू. 31 व.)
37. अभीवर्त्तेन हविषा ... (174 सू. 32 व.)
38. प्र वो यावाणः सविता ... (175 सू. 33 व.)
39. प्र सूनव ऋभूणां ... (176 सू. 34 व.)
40. पतङ्गमक्त मसुरस्य मायया ... (177 सू. 35 व.)
41. त्वमू धु वाजिनं देवजूतं ... (178 सू. 36 व.)
42. उत्तिष्ठताव पश्य तन्द्रस्य ... (179 सू. 37 व.)
43. प्रससाहिषे पुष्टकृत श्रून् (180 सू. 38 व.) } Together
प्रथस्य यस्य सप्रथस्य नामा (181 सू. 39) } make 43
44. दृष्टस्यतिर्नयतु दुर्गहा ... (182 सू. 40 व.)
45. अपश्यं त्वा मनसा चेकित्तानम् ... (183 सू. 41 व.)
46. विष्णुर्योनिं कल्पयतु ... (184 सू. 42 व.)
47. नेजमेधपरापत ... Khila 30
48. महित्रीणा मवोऽस्तु ... (185 सू. 43 व.)
49. वात आवातु भेषजम् ... (186 सू. 44 व.)
50. प्राप्त्रये वाचमीरय ... (187 सू. 45 व.)
51. प्रनूनं जातवेदसमन्धम् ... (188 सू. 46 व.)
52. आयं गौः एन्निरजमीत् ... (189 सू. 47 व.)
53. ऋतस्य सत्यश्चाभीडात् ... (190 सू. 48 व.)
54. संसमिद्युवसे दृष्टन् ... (191 सू. 49 व.)

* Here ends the last *aṣṭaka* in Max Müller's edition. The present manuscript has still the following :—

1. संज्ञानमुषणावदत्—Khila 32
2. नैर्हस्यं सेना
3. प्राचराणां.....
4. अजोपात्तजोदहाश
5. विदा मघवन् विदागात्
6. तमूत ये हवामहे
7. नूनं तगव्यं

The *aṣṭaka* ends with the number 7.

Col. :—इति षतुःषष्टितमोऽध्यायः ।

For printed editions of the *R̥gveda Samhitā* and its translations, see page 1 of Volume I, part I of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts of Government Oriental MSS. Library, Madras; also Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts Dec. Coll., page 4. R. C. Dutt published the complete text in Bengali character and with a Bengali translation. The late Babu Ramānātha Sarasvatī published ten fascs. of the text with copious notes in Bengali.

121.

1259. *The same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 130. Lines, 8, 9 on a page. Extent in Slokas, 2400. Character, Nāgara. Date, Sam. 1734 and Saka 1599. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

Post Colophon Statement :—

संवत् १७३४ शके १५९९ प्रभवनामसंवत्सरे आश्विनमासे
मुक्तापक्षे पूर्णिमादिवासरौ देवतिगच्छे अतिपातयोगे तद्दिने ग्रन्थः
समाप्तः ।

विमाजिगोखामिसुत-हरिमट्टुञ्जचितोपगामक-तत्सुतरचनाथेन
लिखितं इदं पुस्तकं स्वार्थं परार्थं च त्वरितमिदं काश्यां श्रीरस्तु ।
ग्रंथ तत्पञ्चीकसंख्या च २४०० .

122.

1187. *The same with diacritical marks*

Eight batches of leaves in the Nāgara character.

I. Substance, country-made paper. Folia, 77. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Lines, 10 on a page.

Contains the first *aṣṭaka*.

II. The same substance and measure. Folia, 86. Lines, 9 to 11 on a page.

Contains the second *aṣṭaka*.

III. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 165. Lines, 6 on a page.

Contains the second *aṣṭaka* in a larger hand.

IV. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 80. Lines, 9 to 11 on a page. Written in two hands, foll. 1 to 55 in one, and the rest in the other.

Contains the third *aṣṭaka*.

V. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Leaves marked from 18 to 84. The 24th leaf is missing.

From the tenth *varga* of the second *adhyāya* of the third *aṣṭaka* to the end of the *aṣṭaka*.

Post Colophon Statement :—

शिवाय ॥ लेखकनागजि शुभं संवत् १६६८ वर्षे भागशरमासे
शुक्लपक्षे पूर्णमासे सोमवासरे ॥ काशियां गङ्गायां विश्वेश्वरः
मह्यक्ष्णकायां उत्तरे ऋटे ॥ वासः प्रमार्थपाठः शुभं मस्तु ।

In a later hand इदं पुस्तकं वालूरकोरिमटस्य च

VII. Measure, $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page.

Contains III, I. 1, to III. 2, 8 and a portion of 9.

VII. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 75. Lines, 11, 12 on a page. In the same hand with the first two batches.

Contains the fourth *aṣṭaka*.

VIII. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 71. Lines, 10 to 12 on a page.

Contains the fourth *aṣṭaka*.

Post Colophon:—

संवत् १७१८ वर्षे पौषवदि अमावास्या तद्दिने चतुर्थीष्टक
समाप्तः । दी० गोविन्दसुत + + जसुत श्रीरामकृत्येदं पुस्तकं रघु-
नाथवैद्यनाथपठनार्थं ॥ श्रीगणेशाय नमः ।

In red ink संवत् १७२७ वर्षे + + + +

123.

1421. *The same with diacritical marks.*

I. Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 72. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1717. Appearance, old. Correct.

The fifth aṣṭaka only.

*Post Colophon Statement:—*संवत् १७१७ वर्षे आश्विनमासे कृष्णपक्षे
पञ्चमी गुरुवासरे श्रव्यस्त्रीतं दीक्षीत वात्सङ्गामुत श्रीरामेश्वररघुनाथ
तं वैद्यनाथपठनार्थं ।

शुभमस्तु । श्रीरस्तु । कल्याणमस्तु । श्रीवीश्वेश्वर प्रसन्नोऽस्तु ।

भैरव प्रसन्नोऽस्तु ।

Owners : श्रीरामश्रीपोथीदौ लक्ष्मीनाथनी पोथीदौ रघुनाथसुत
लक्ष्मीनाथदौ रघुनाथसुतलक्ष्मीनाथदौ कृपानाथनी ।

The first and the last leaves are pasted with yellow paper.

II. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$. Substance, the same. Character, the same. Folia, 117. Lines, 9 on a page. Date (?). Appearance, very old and worn out. Correct. Sixteenth century hand. The last leaf is a restoration.

The sixth aṣṭaka only.

III. Substance and character the same. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 93 in two batches—1 to 14 and 17 to 93. Lines, 9 on a page. The first batch appears to be a restoration, so the contents of the original 15th and 16th leaves are not wanted.

The seventh aṣṭaka down to the 26th varga of the aṣṭama adhyāya.

IV. Substance and character the same. Leaves, 119 of which 94 to 103 are

missing. Lines, 10 on a page. Date (?). Appearance, old. In the sixteenth century hand. Generally correct.

Aṣṭamāṣṭaka complete. The entry in leaf 13B पञ्चमे प्रथमोऽध्यायः should be अष्टमे.

124.

2008. *The same with diacritical marks.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia—different paginations, the first part in 81, the second in 97 and the third in 97. Lines, 8, 9 on a page. Character, Nāgara. Date (given after the third part) 1764. Appearance, discoloured.

The first part of the MS. contains VI. down to 7, 12, the second part VII, and the third VIII.

Date: संवत् १७६४ प्रमादिनामसंवत्सरे आश्विनमासे शुक्लपक्षे प्रतिपत्तिथौ सौम्यवासरे तद्दिने अष्टमाष्टकः समाप्तः ।

Then इदं पुस्तकं गुर्जरोपनाम-रामचन्द्रात्मज(क)पुरबोधोत्तमदौक्षितेन लिखितं स्वार्थे परार्थे च ।

125.

2203. *The same with diacritical marks.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Character, Nāgara.

Separate pagination for each of the chapters.

I. 1 in 20 leaves; I. 2 in 18; I. 3 in 18; I. 4 in 20; I. 5 in 19; I. 6 in 18; I. 7 in 19; I. 8 in 18.

Date. शके १७४८ संवत् ८२ हेमलवनामसंवत्सरे आषाढशुद्ध ८ शुक्लवासरे लिखितं गदाधरेण । नारायण प्रसन्न ।

यस्यास्ति वित्तं etc. etc.

II. 1 in 28 leaves; II. 2 in 19; II. 3 in 16; II. 4 in 17; II. 5 in 19; II. 6 in 19; II. 7 in foll. 19 to 35; II. 8 in 17.

III. 1 in 21 leaves; III. 2 in 18; III. 3 in 17; III. 4 in 17; III. 5 in 16; III. 6 in 14; III. 7 in 15; III. 8 in 17.

Date. शके १७५६ विकारिनामसंवत्सरे । वैशाखशुद्धप्रतिपदा सौम्य-वासरे तद्दिने लिखितं समाप्तम् ।

• IV. 1 in 19 leaves; IV. II. in 19 to 36; IV. 3 in 36 to 52; IV. 4 in 24; IV. 5 in 17; IV. 6 in 17; IV. 7 in 17B to 23A; IV. 8 in 16.

The MS. opens with the Paribhāṣā section of Kātyāyana's Sarvānukramaṇi and each chapter is preceded by its anukramaṇi.

126.

2665. *The same.*

• Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 311. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured.

The first (fol. 75), second (fol. 75) and fourth (fol. 76) aṣṭakas are complete. There are two parts of the fifth aṣṭaka, one containing three chapters only (fol. 1-37), and the other the latter portion of the fourth, the fifth, the sixth and the seventh with the latter portion missing (fol. 40-78). Further there are leaves marked 74-82 containing parts of the seventh and eighth chapters of the fifth aṣṭaka.

127.

8202. *The same.*

I. Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 148. Lines, 5 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Leaves, 113 to 148 are a restoration, in an eighteenth-century handwriting.

It contains the whole of the first aṣṭaka.

II. Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49 to 72. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and worm-eaten.

It contains the end of the fifth adhyāya and the beginning of the sixth, of the first aṣṭaka.

Fol. 60A. इति प्रथमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ।

III. Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 72. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1809. Appearance, old, discoloured and worn out.

It contains the whole of the third aṣṭaka.

Post Colophon :—संवत् १८०६ चित्रभानुनामसंवत्सरे वसन्तश्रुतौ
वैशाखशुद्धपञ्चमी इन्द्रवासरे लिखितमिदं पुस्तकम् । तृतीयाष्टकः
समाप्तः ।

कोरडे-उपनाम-वासुदेवस्य ।

In a different hand : नारायणभट्ट विश्वरूपेण लिखितम् ।

IV. Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia (by counting), 39. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and dilapidated.

Contains the first four adhyāyas and the beginning of the fifth, of the fourth aṣṭaka.

V. Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 39 (by counting). Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

It contains the first three adhyāyas, the first twelve vargas of the fourth, vargas 29 to 37 of the fifth adhyāya and the first three vargas of the sixth adhyāya, of the sixth aṣṭaka. ✓

VI. Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22 to 36 and 49 to 98. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and dilapidated. Date, Samvat 1596.

Colophon :—इति सप्तमाष्टके अष्टमोऽध्यायः .

Post Colophon :—संवत् १५६६ वर्षे आश्विनशुद्धपौर्णमास्यां शनिवासरे
पुरुषोत्तमभट्टेनालेखि श्रीवीरभानुमहाराजे + + + जगद्गुरु
पठनार्थम् ।

VII. Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 101 (by counting). Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, old and discoloured.

It contains the eighth aṣṭaka, with leaves missing here and there. The colophons of the first, third and eighth adhyāyas are not found.

Date in a later hand :—संवत् १६६० वर्षे ज्येष्ठ सुदी ।

VIII. Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 20 (by counting). Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

A fragment of the eighth aṣṭaka.

IX. महानाम्नोसंहिता ।—From IX to XVI chapters. These form the second aṣṭaka of the R̥gveda Samhitā.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 90 of which foll. 25 to 36 are missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

Beginning :—

ॐ प्र वः पान्तं रघुमन्यवोन्मो यज्ञं रुद्राय मीढुषे भरध्वं ।
दिवो अस्तोव्यसुरस्य वीरैरिषुध्येव मरुतो रोदस्योः । पत्नीव
पूर्वज्जतिं वावृधध्या उधासानक्ता पुरुधा विदाने । स्तरीर्नात्नं व्युतं
वसाना सूर्यस्य श्रिया सुदृशी हिरण्यैः । इत्यादि ।

R.V. I. 122.

14B, इति महानाम्नोसंहितायां नवमोऽध्यायः ।

End :—

प्राची अध्वरेव तस्यतुः सुमेके ऋतावरी ऋतजातस्य सत्वे
इडा ममे० ।

*Colophon :—*इति षोडशोऽध्यायः ।

*Post Colophon :—*मन्दस्य कनिक्कददमिदैवेभि । समाप्तः ॥

शुभं भवतु ॥ वैशाखशुदि ३ ॥ जस्य ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री ॥ साम्ब
सदाशिव ॥ गणेशात्मिकेभ्यो नमः ॥ श्रीसिद्धेश्वर्यै नमः ॥

128.

2481. *The same. Aṣṭ. I.* With diacritical marks.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 67. Lines, 8 to 10 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Discoloured and pasted. The first leaf is missing and the second corroded.

The number of sūktas are marked in red.

The Post Colophon Statement :—

शुभकृत्तमार्गशौर्वस्य शुक्लधस्त्रीरवाविदम् ।

व्यलिखत् पुस्तकं टोक्ने गणेशो हरभूः स्वयम् ॥

129.**2479.** *The same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 21. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured.

The first adhyāya only of the first aṣṭaka of the R̥gveda.

130.**1410.** *The same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 81. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1715. Appearance, old. Generally correct.

The first aṣṭaka only.

Post Colophon Statement :—संवत् १७१५ वर्षे कार्तिकशुद्ध १३ गुरु-
वासरे अद्येहनी सम्पूर्णलिखितमिदं पुस्तकम् । शुभं भवतु ।
कल्याणमस्तु ।

Then in red खस्ति संवत् १७१५ वर्षे माघशुक्ल १ गुरुवासरे अविमुक्ति-
वाराणस्यां उपा० श्रीधन्यानिदाससुत-अविचलजीकेन शोधितं खरैलक्षितं आचार्य-
हरीकण्ठ पुस्तकम् ॥

131.**9412.** *The same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 12 (50—62). Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Generally correct.

Fragmentary.

From the beginning of the second varga to the end of the 27th of the fifth adhyāya of the first aṣṭaka.

132.**9411.** *The same.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 100. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara. Date ? Appearance, very old. Generally correct. Incomplete at the end.

* From the beginning of the third aṣṭaka to the end of the 25th varga of the eighth adhyāya of the same.

133.

9410. *The same.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 29. Character, Nāgara. Date ? Appearance, old.

Much damaged, specially in the last leaf. The injured portions are pasted over with new, white paper.

The third aṣṭaka to the end of the second adhyāya.

134.

95. *The same. Aṣṭ. VII. 4-8.*

The MS. is noticed by Rājendralāla under No. 863 as Śākala Saṃhitā.

Post Colophon Statement:—

आवणवदि ॥ वार वृहस्पत ६ संवत् १८५६ लिखितं वैजनाथ
ब्राह्मण देश बालिकाल्या त्रिवाडी ठिकाना राजमन्दिर
ब्रह्म घाट ॥

RGVEDA PADAPĀTHA.

135.

2501. ऋग्वेद पदपाठः । *R̥gveda-Padapāṭha.*

Substance, Foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 755. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 13,570. Character, Nāgara. Date, Śaka 1676. Appearance, tolerable. Complete. Generally correct.

See Max Müller's printed edition of the *R̥gveda Saṃhitā*.

The present MS. is divided into eight aṣṭakas and 64 adhyāyas or chapters. The R̥ks. are of the Śākala school with full accentuation.

Last Colophon :—इत्यग्रे ऋहृमित्रावरभ्य सुसहासतीत्यन्तं दशमं मण्डलम् ।
इति श्रीऋग्वेदसंहितापदानामनुक्रमेण चतुःषष्ठितमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीलक्ष्मणकमलावरार्पणमस्तु । श्रीकाशीविन्ध्येश्वरार्पणमस्तु । ॐ तत्सत्
ब्रह्मार्पणमस्तु ।

मुद्राणि रम्याणि परिष्कृतानि

पदानि ऋग्वेदभवानि सन्ति ।

विचार्य्य सम्यङ् लिखितानि भानुना

परोपकारार्थमथो सुखाय ॥

वैराज आरभ्य उभाउनूनं

पर्यन्तमादौ लिखितं गृहे च ।

यात्रार्थमुद्दिश्य गतेन काश्यां

कृता समाप्तिः पदपुस्तकस्य ॥

शके १६७६ भावासंवत्सरे वैशाखशुद्धषष्ठां पुत्रीत्सवेऽष्टमे दिन-
सायाह्ने समाप्तिः ।

अज्ञानतो वा मतिविभ्रमाद्वा
यत्किञ्चिदूनं लिखितं मया च ।
तत्सर्वमार्थैः परिशोधनीयं
कोपो न कार्यः खलु लेखनस्य ।

Up to the fourth aṣṭaka there are letters at the end of every varga, the import of which is difficult to understand.

136.

1412. *The same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 67. Lines, 12 to 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1582. Appearance, very old. Generally correct.

The first aṣṭaka only.

Post Colophon Statement :—खस्ति संवत् १५८२ वर्षे आषाढमासे
द्वयोपक्षे चतुर्दश्यां तिथौ बुधदिने अद्येह सांजौत्रायामवास्तव्य-दुवे-
भागसुत-वासणेन प्रथमाष्टकपदं लिखितम् । तस्य अन्येषां पुत्रपौ-
त्रादिपठनार्थं स्वयं लिखितम् ।

यावत्तवणसमुद्रो वा यावत्तत्रमण्डितो मेरुः ।

यावत् सूर्यचन्द्रौ तौ तावदिदं पुस्तकं जयतु ॥

अपरं पुस्तकं वीक्ष्य शोधनाय सदा बुधैः ।

हीनाधिकैः खरैर्वारैस्माकं दूषणं नहि ॥

शुभं भवतु कल्याणमस्तु लेखकपाठकयोः । कल्याणं भूयात् श्रीरत्न ।

In a very late and different hand : दूवे वासनलिखितं दुवे गोवालखरदौघो सही प्रथमाष्टकपद । Then a few letters unintelligible. Below it in a very late, scribbling hand, there is a date : संवत् १६८२ वर्षे पौष सुध २ । There are many more dates and accounts of money transactions on the obverse of the first leaf and a good deal of scribbling on the reverse of the last leaf.

137.4723. *The same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 101. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Date, Samv. 1538.

The fourth aṣṭaka is complete.

Last Colophon :—द्वात्रिंशत्तिमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—संवत् १५३८ समये श्रावणसुदि १२ सोमवारे श्रीकाश्यां विश्वेश्वरराजधान्ये चतुर्वेदे देवदत्तपुत्र चतुर्वेदे विठ्ठलेन लिखा-
पितमिदं पुस्तकम् मङ्गलमस्तु ।

Written in the same hand as 138.

On the obverse of the first leaf there are four bonds, two dated Samvat 1564, and two Samvat 1565.

138.4724. *The same.*

Substance, country-made paper. 8×3 inches. Folia, 116. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1538. Appearance, old and discoloured.

The seventh aṣṭaka complete.

Colophon :—षट्षष्ट्यांशोऽध्यायः ।

Post Colophon :—शुभमस्तु संवत् १५३८ समये कार्तिकसुदि भौमे इदं
पुस्तकं लिखापितं चतुर्वेदे देवदत्तपुत्र चतुर्वेदे विठ्ठलेन ।

139.4722. *The same.*

Substance, country-made paper. 10×3 inches. Folia, 113 of which the sixteenth leaf is missing. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, old and discoloured.

Up to the end of the seventh adhyāya of aṣṭaka VIII and the first 12 vargas of the eighth adhyāya.

140.

6608. *The same.*

Fifteen batches of leaves.

I. Containing the first two adhyāyas of the first aṣṭaka, and the third coming up to the 34th varga. Then there is one leaf containing vargas 23 and 24 of the fourth adhyāya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 47 of which foll. 35-46 are missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

II. Contains I. 4, 3-21 vargas.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 37-45. Character, Nāgara of the eighteenth century. Lines, 8 on a page.

III. Contains I. 6, 10-24 vargas.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia 68-72. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, new.

IV. Contains I. 7, 1-I. 8, 26.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 30. Lines, 7-11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh.

V. Contains II. 1, 11-II. 4, 18.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 6-45. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old and worn out.

VI. From II. 4, 19 to the end of Aṣṭ. II.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 46-94. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old and pasted.

Col.—बोडग्रोड्यायः ।

Post Colophon :—(The year lost in pasting) वर्षे कालगुन
शुदि १५ ।

VII. Contains IV. 4, 33-IV. 7, 2.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35-52 of which fol. 50 is missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old.

VIII. Contains V. 1, 11-V. 5, 17.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5-35. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, old.

The leaf marks are gone in most of the leaves. But by arranging the divisions and subdivisions of the aṣṭaka and counting backwards and forwards from the few leaf marks which are still visible, an attempt has been made to restore the original leaf marks.

IX. Contains IV. 2, 9-VII. 2, 34.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 17-93. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and worn out.

X. Contains VI. 5. 9 to the end of the aṣṭaka.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$. Folia, 73-105 of which the 75th is missing. Lines, 8-11 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured.

XI. Contains aṣṭaka VI. Very defective, as will be seen from the missing leaves.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2-56+76-114. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured.

It comes up to VI. 8. 30.

XII. Contains VI. complete.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 127. Lines, 8 to 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1653 = A D. 1596. Appearance, very old and discoloured.

Last Colophon :—अष्टाक्षरारिंशोऽध्यायः ।

Post Colophon :—ॐ स्वस्ति संवत् १६५३ वर्षे दक्षिणायने श्रीसूक्त्य
प्रौद्युम्नतौ ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे अमावास्यायां पुण्यतिथौ रविवारे
अद्यैव वाराणसीवास्तव्य-वाङ्मन-नागरजातीय—after this every-
thing is indistinct.

The MS. is unique, in that it seems to belong to a

recension of the R̥gveda, different from that published by Max Müller. For instance, in VI. 4 there is one sū̥kta more in Max Müller's edition than in the present MS.

XIII. VII. 6, complete.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 34-44. Lines, 10-11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

XIV. Contains VIII. from 6, 25 to the end of the aṣṭaka. Copied in A.D. 1362. Perhaps the oldest extant MS. of the R̥gveda.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 19 (by counting). The leaf-marks are all gone. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1418=1362 A.D. Appearance, very old.

Last Colophon :—चतुःषष्टितमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—संवत् १४१८ चैत्रवदि ६ गुरावद्येह इलदुर्गे व्यास-
लक्ष्मीधरेण आत्मनः पठनार्थं चतुःषष्टिपदा पुस्तिका लिखिता ।
मङ्गलमस्तु ।

XV. This batch contains five fragments of Aṣṭ. VIII. There are altogether 44 leaves. They are very much soiled and the writing mostly faded. I have arranged the leaves in five batches.

There are fourteen stray leaves.

COMMENTARIES ON THE RĠVEDA.

141.

3201. ऋग्वेदसंहिताभाष्यम् । *Rgveda-Saṃhitā-Bhāṣya*.

By Sāyanācārya.

I. Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 3 to 18. Lines. 14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

A fragment of Sāyana's introduction to his commentary on the Rġveda. (Max Müller, second edition, pp. 3 to 18).

Some stray leaves over and above these.

II. Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured.

Folia—1 to 58 containing Bhāṣya on Aṣṭ. I. down to Adhy. 1, 35 and the first three Rks. of the 36th (printed second edition of Max Müller, Vol. I, pp. 23 to 107: the commentator's introduction is not in the present MS.); the last leaf of the first adhyāya of the first aṣṭaka; 1 to 81 containing the Bhāṣya on aṣṭaka I. 2, to I. 3, 34 (Max Müller's second printed edition, Vol. I, pp. 111 to 122).

III. Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 13 (by counting). Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

Contains Bhāṣya from the concluding portion of the 17th varga of the fourth adhyāya of the first aṣṭaka down to l. 4, 21. (Printed second edition pp. 275 to 284, Vol. I).

IV. Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 74 (by counting). Lines, 10, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1579. Appearance, very old and worn out.

* It contains Sāyana's Bhāṣya from Aṣṭ. VII. 5, 29 (that is, the beginning of the tenth maṇḍala) to the end of the aṣṭaka (printed second edition Vol IV, pp. 1 to 137).

Post Colophon Statement :—संवत् १५७६ वर्षे भाद्रपदमासे शुक्लपक्षे
सप्तम्यां तिथौ गुरुदिने अष्टौह श्रीसूर्यपुरवास्तव्याभ्यन्तरनागराज्ञातीय-
दीक्षित-आनन्दसुतानामध्ययनार्थं तथा परोपकारार्थं इदं पुस्तकं
लिखितम् । यादृशमिद्यादि । श्रीश्रीश्री । सर्वजगतः । श्रीऋक्-
संहिताभाष्ये सप्तमाष्टकः समाप्तः ।

V. Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

This fragment contains 19 leaves. The first leaf is marked 124, in which the 30th varga of the fifth adhyāya of the seventh aṣṭaka comes to an end. The subsequent leaves begin with the concluding portion of the 26th varga of the seventh adhyāya of the seventh aṣṭaka, and go down to the end of the 25th varga of the eighth adhyāya of the same, with leaves missing here and there.

142.

7872. *The same.*

Fragments of Sāyana's Bhāṣya on the R̥gveda with leaves hopelessly confused. And the difficulty is enhanced by the separation of the obverse side from the reverse in most of the leaves. A leaf marked 141 has a col.: इति सप्तमस्य षष्ठे त्रयोदशो वर्गः ।

143.

7891. *The same.*

1. Substance, country-made paper. $12 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. The leaves are not numbered.

4A. *First Col.*: इति प्रथमस्य चतुर्थे द्वाविंशो वर्गः ।

इति सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे संहिताभाष्ये प्रथमे
मण्डले दशमोऽनुवाकः ।

Last Col. in the fr :—

19B. इति प्रथमस्य पञ्चमे षड्विंशोवर्गः ।

It ends abruptly in the second Rk. of the next *varga*.

On the reverse of the last leaf we have :—

सर्वविद्यानिधानकवीन्द्राचार्यसरस्वतीनां ऋग्वेदसंहिताभाष्यम् ।

II. Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 5\frac{3}{4}$ inches. Folia, 30 (by counting). Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

Leaves are not always numbered.

The *first Col.* in 1B, इति तृतीयस्य द्वितीये त्रयोदशो वर्गः ।

3B, चतुर्दशो वर्गः । After the fifth leaf, marked 7, there is a gap.

The next 18 leaves are marked from 1–18.

2B, इति तृतीयस्य तृतीये प्रथमो वर्गः ।

14A, इति तृतीयस्य तृतीये ऽष्टमो वर्गः ॥

On the left-hand upper margin of the 18th leaf, the name रत्नगिरि is written.

After the 18th leaf there is a gap. After the third of the last seven leaves (not numbered) we have the *Col.* इति तृतीयस्य चतुर्थे द्वादशो वर्गः ।

Col. in the last leaf. इति चतुर्थे पञ्चदशो वर्गः ।

III. Two leaves marked 2 and 3 belonging to the fifth adhy. of the fourth aṣṭaka.

IV. Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Written in the same hand as the MS. with the signature of Sarva-vidyānidhāna Kavīndrācārya Sarasvatī.

The *first Col.* in fr. इत्यष्टमस्य द्वितीये पञ्चदशो वर्गः । The last *Col.* in fr. इति दशमे मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः — इत्यष्टमस्य द्वितीयेऽष्टादशो वर्गः ।

V. Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11-21. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.*

* The first Col. in p. 18A, इत्यष्टमस्य तृतीये विंशो वर्गः ।

Col. in 21A, सायणाचार्यविरचिते माध्वीये तृतीयोऽध्यायः चतुर्था-
ध्यायो रच्यते ।

143A.

ऋग्वेदटीका । *R̥gvedaṭīkā* by कवीन्द्र ।

8201A. Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 1 to 6.
Lines, 11 on a page. Character, Nagara of the seventeenth century.
Appearance, discoloured.

A mere fragment. At the top of the first leaf it is stated to be a commentary on the R̥gveda by Sarva-vidyā-nidhāna Kavindra, a very powerful Sannyāsi of Benares at the time of Sahjahan. The six leaves it contains, do not complete even the introduction.

At the top of the first leaf:—श्रीसर्वविद्यानिधानकवीन्द्रा-
चार्यरचिता ऋग्वेदटीका ।

It begins :—

इह खलु धर्मार्थकाममोक्षाख्यास्त्वारः पुमर्था दृश्यन्ते ।
तत्रापि धर्मस्य प्राधान्यम् । धर्मजन्यत्वादर्थादीनां प्रत्यक्षास्येव
तज्जन्येष्वनुमानादिषु न चार्थजन्यत्वात् यागहोमदानाद्यात्मकधर्म-
स्यानैकान्तिकत्वमिति शङ्काम् । धर्मत्वसामानाधिकरणेनार्थजन्य-
त्वेऽपि धर्मत्वावच्छेदकावच्छेदेन तज्जन्यत्वाभावात् । जपोपवास-
तीर्थयात्रादौ तदभावाच्च । अर्थत्वावच्छेदेन धर्मजन्यत्वे देहि मे
ददामि ते नादत्तमुपतिष्ठत इत्यादिश्रुतिस्मृत्याद्यनुष्ठेयैतकार्थ-
कारणभावकल्पनस्यैव मानत्वात् पुरुषार्थविभाजकोपाध्यवच्छेदकाव-
च्छेदेन जन्यजनकभावस्यैव आदरणीयत्वात् ।

ŚASTRAS or UKTHAS.

144.

478. बालखिल्यशस्त्रम् । *Bālakhilya Śastra.*

For this manuscript see L. 1342.

Col. :—इति मैत्रावरुणस्य बालखिल्यशस्त्रमथोर्यामस्य ।

Post Col. Statement :—

संवत् १७६८ समये चैत्र वदि ७ भौमे समाप्तिमगमत् ॥ शुभं भवतु ॥

This Śastra is included in the Vaisvadeva-Śastra and as such recited along with others on the sixth day of the Navarātra of the Dvādaśāha-yajña. Bālakhilya consists of 11 sūktas from VIII. 49 to 59, the first 8 of which are used in this sacrifice. But the recitation of the Śastra requires that the first quarter of the first ṛc of the first sūkta should be read with the second quarter of the second ṛc of the second sūkta. Then the first quarter of the second ṛc in the second sūkta with the second quarter of the first ṛc of the first sūkta. In this way the third quarter of the first ṛc in the first sūkta is to be read with the fourth quarter of the second ṛc of the second sūkta. Then the third quarter of the second ṛc of the second sūkta with the last quarter of the first ṛc of the first sūkta.

Thus	A.	B.	E.	F.
	C.	D.	G.	H.

A.F.E.B. C.H. G.D., adding one *ekapada* to this, इन्द्रविश्वस्य-भूयतो, makes a complete recitation of the two ṛcs. 1.1 and 2.2. The first two sūktas are to be read thus. The next two are to be read half by half. In the other two, the first ṛc of one is read with the second ṛc of the other; and so on. The

seventh and eighth sūktas are to be read as usual in their proper order. These eight sūktas are to be recited by the Maitrāvaruṇa Priest. The MS. contains these eight sūktas as they are to be read by that priest with the preliminaries and conclusions. The present MS. contains Bālakhilya Śāstra as recited in Aptoryāma yajña.

145.

6268. महाबालखिल्यशस्त्रम् । *Mahā-bāla khilyaśāstra*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 320. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, worm-eaten. Complete.

Practically the same work as the preceding.

Colophon :—आप्तोर्यामस्य महाबालखिल्यशस्त्रम् ।

Post Colophon :—लि० भ० सूर्यधरसुत क्रियाधरेण ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

हिं भूर्भुवः स्वरोमध्वर्यो शोसावो एहोषु ब्रुवाणि etc., etc.

146.

287. वृहतीसहस्रशस्त्रम् । *Vṛhatīśahasraśāstra*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 16 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgara. Date, Sam. 1768. Appearance, old. Generally correct. Complete.

In a very small Devanāgarī hand. It consists of one thousand vṛhatī verses or 36,000 syllables:

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

वृहतीसहस्रम् । ॐ भूर्भुवः स्वरोमध्वर्यो शो वौ वाक् इति जपति ।

तदिदं भुवनेषु ज्येष्ठं (X. 120, 1) पुं नदं व ओदतीनां (VIII. 69, 2).

यतो यज्ञ उदयस्तेषां नमः (X. 120, 1) सं नदं योयुवतीनां (VIII. 69, 2).

सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रून् (X. 120, 1) पतिं वो अन्नगानां
(VIII. 69, 2).

अनु यं विश्वे मदन्त्यूमाः (X. 120, 1) षो घेनुनामिषुध्यसि
VIII. 69, 2).

End :—उक्थवौर्यस्य स्थाने उक्थदोहः । मूर्द्धा लोकानामसौत्यादि०
यज्ञसमष्टिमेधुत्प्रेत्यन्तं स्वयं जपित्वा अध्वर्युमपि वाचयेत् ॐ
उक्थशा यज सोमस्य इति प्रैषः ॥ वे यजामहेऽपिवा सोममिन्द्र-
मन्द० खाद्रिः सोतुर्वाऊभ्यां सुपतो नार्जो ३ वौषट् सोमस्याग्ने-
र्वौहि वौषट् अनुष्कस्य अनुवषट्कारं कुर्यात् ।

Col. and Post Col. :—इति दृष्टतीसहस्रग्रन्थं समाप्तं । संवत् १७६८
पौष कृ ८ शुक्रे लि० गङ्गारामेण ।

See I.O. Catal. No. 434.

147.

3117. *The same, here called महदुक्थम् । Mahaduktha.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 60. Lines, 9 to 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1658. Appearance, discoloured. Complete. Not accented. Written in three different hands.

Colophon :—इति महदुक्थं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—स्वस्ति संवत् १६५८ वर्षे वैश्वमासे
कृष्णपक्षेय-द्वितीयायां तिथौ गुरुवासरे अद्यह उकलाविआ-
मवास्तव्य-उदीच-ज्ञातीय-पण्डित-श्री-गोपालसुत-पण्डित-आतीय-
सुत-पण्डित-गोवर्द्धनस्य पठनार्थं लिखितम् ॥ भौधयाम-वास्तव्य-
भट्ट-राचव-भट्टकेशव-पण्डित-वासुदेवैः मिलित्वा कृष्णार्पणबुद्ध्या
लिखित्वा पण्डित-गोवर्द्धनाय दत्तम् ॥ औरस्तु लेखकाध्यापका-
धेतुणां ॥ औरस्तु ॥

Mahaduktha or "great recitation" (called also Vṛhatīsastra), being the principal Śāstra on the Mahāvratā day of a sacrificial session.

148.

2072. *The same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 210. Character, Nāgara. Date, Śaka 1774. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति बृहतीसहस्रशस्त्रं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १७७४ वैशाखवदि प्रतिपदा रवौ लिखितमिदं
काश्यां रामडोहकरसुन्दरभट्टेन ।

For a larger recension of the work see the previous number. See also I.O. Catal. No. 434.

This work is recited in the Mahāvrāta ceremony.

149.

2635.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 280. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The Manuscript contains :—

(1) अच्चावाकस्य पर्यायाः which begins and ends in the first leaf.

(2) मैत्रावरुणस्योक्त्यशस्त्र which begins in leaf 2A and ends in the first line of 2B.

(3) मैत्रावरुणस्य पर्यायशस्त्राणि which begins in 2B after Maitrāvaruṇasyoktha-śāstra, and goes to the last leaf of the manuscript.

(4) आश्विनशस्त्रानन्तरं etc. Four lines only.

These Śāstras are recited at night in the Atirātra Sacrifice (all other sacrifices of Soma being concluded during the course of the day) in three *pariyāyas*, ten *daṇḍas* apart. As the Soma-cup goes round, the R̥gvedī priests utter these, while drinking.

(1) अच्चावाकस्य पर्यायाः ।

Begins :—

हिं भूर्भुवःस्तरोम् । अध्वर्यो भो भो सावो ३ मे ह्यसु
ब्रवाणि तेऽग्न इत्येतरा गिरः एभिर्वर्द्धसि इन्दुर्भो त्रिः यत्र कृच ते
मनो दक्षं दधस उत्तरं । तत्रासदः कृणव सो नृहिते । इत्यादि ।

Ends :—

उक्थं वाचि । श्रुत्वा जपः । येहेप्रोद्गोणहरः राजावो
सो ॥ ३ ।

Colophon :— इति अच्चावाकस्य पर्यायाः ।

(II). मैत्रावरुणस्योक्त्यशस्त्रम् ।

Begins :—

सुहृवा हवामहोमिन्द्रावरुणा यदिमानि चक्रथुः विश्वा-
जातानि भुवनस्य मज्जन्तो क्षेमेष मित्रो वरुणं दुवस्यति । इत्यादि ।

Ends :—

वागोजः सह व्योजोमपि प्राणापानौ वागोजः सह व्योमपि
प्राणापानौ ॥

Col. :— इति मैत्रावरुणस्योक्त्यशस्त्रम् । शुभम् ।

(III) मैत्रावरुणपर्यायशस्त्राणि ।

Begins :— अथ मैत्रावरुणपर्यायाः ।

हिं भूर्भो शो सावो प्रव इन्द्राय मादगं प्रव इन्द्राय मादगं ।
हृथ्यन्वाय गायत सखायः सोमपत्नो त्रिः शंसिदुक्थं सुदानवे शंसे-
दुक्थं सुदानवे उतद्युक्षं यथानरश्च क्रमा सत्यराधसो ॥ इत्यादि ॥

Ends :— सोमस्यामेवौही वौषट् द्विर्वागोजः पूर्व्वदृक्षः ।

Colophon :— इति मैत्रावरुणस्य पर्यायशस्त्राणि ।

IV. Then begins :—

आश्विनशस्त्रानन्तरं ॥ इमे सोमासस्तिरो अञ्जासस्तौत्रास्तिष्ठन्ति पीतवे
युवभ्यां । हविष्मता नासत्या रथेनायातसुप्रभृषतं पिवध्वो । होता यक्षदश्विना
सोमानां तिरोऽह्वानां । Four lines only without a colophon.

* The mantras quoted are not in the Śākalasamhitā. They are found at the end of the Atirātra chapter of the Āśvalāyana Śrauta sūtra—as anuvākya and Praiṣa (VI. 5, 24).

The name of the former owner of the MS:—पायस नरसिंहभट्टात्मजविश्वनाथस्येदं पुस्तकम् ॥

150.

2099. मैत्रावरुणशस्त्रम् । *Maitrāvaruṇasastra.*

Substance, Foolscap paper. 8½ × 4 inches. Folia, 7. Lines, 7-9 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara of the later eighteenth century. Appearance, discoloured.

This MS. gives the Śāstras to be recited by the Maitrāvaruṇa priest in a Soma-yāga in the morning, in the midday and in the evening sacrifices. The ṛcs composing the Śāstras are sometimes given in full and sometimes by initial words. The preliminaries and conclusions are short. The yājyās are given and no puronuvākya, which are not required. The Somayāga here referred to is Atirātra, as there are Prayājyās which are performed at night in that yāga alone.

It begins:—

अथ मैत्रावरुणप्रयोगः । ह्रीं भृशुर्वखरोम् शौं सौवो इ
भानो मित्रावरुणा हवैर्गव्यूति सुक्षतं मध्वा रजांसि सुक्रतो । त्रिः । RV. III.
62, 16.

Colophons:—4A. इति प्रातःसवनम् 5B. इति माध्यन्दिनम् 6A मध्यम-
पर्यायाः 6B तृतीयपर्यायाः 7B इति मैत्रावरुणशस्त्रम् ।

151.

2645. आश्विनशस्त्रम् । *Āśvinaśastra.*

For the MS. and the work see L. 3214. See also Cs. Vol. I, Nos. 385 and 386.

This is a collection of hymns in honour of the Aśvinī Kumāras. The first two leaves are taken up with preliminaries to the recitation.

The Śastra begins thus:—

2(A). अथ उपसृप्य ॥ इदमहमर्वावसोः सदने सौदामौद्युपविशेत् ॥ समस्तजंघारनिभ्यां जानुभ्यां चोपस्थं कृत्वाश्विनं शंसेत् ॥ अभिष्टिकाद्याह्वय तत्रैव स्थितो पूर्ववदुप ॥ 2(B). विश्य उत्तमेन खरेण ॥ अभिर्होता etc.

हिं भूर्भुवस्वरो शोसावो ३ मभिर्होता गृहपतिः सराजा ॥

The MS. seems to be incomplete as the colophon अश्विनशस्त्रं सम्पूर्णं is written in a different hand and the MS. ends abruptly with the words सत्यासातये कृतोश्मावाम् ।

The Śastra is recited at the end of the night in the Atirātra yajña. It consists of not less than one thousand ṛcs to be recited by the Hotā. Trivedi p. 342. For the constituent ṛcs see Trivedi 346–353.

152.

2117. वृषाकपिशस्त्रम् । *Vṛṣākapiśastra.*

For the manuscript and the work see L. 3252 ; Cs. Vedas 387.

The Śastra is recited on the sixth day of the Navarātra in Dvādaśāha yajña. It is read as a part of Vaisvadeva Śastra. See Ait. Beng. Trivedi 432. This is a hymn recited by the Brāhmaṇāchehhamṣi priests RV. X. 86.

Col.:—इति वृषाकपिशस्त्राणि समाप्तम् ।

Post Col.:—इदं पुस्तकं मोरेन्द्वरदीक्षितभागवतस्य ।

153.

2118. एवयामरुच्छस्त्रम् । *Evayāmarucchastra.*

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 2. Lines on a page, 9, 10. Extent in slokas, 38. Character, Nāgara. Date, Śaka 1717. Appearance, fresh. Complete.

* The Śastra is used in the Dvādasaha yajña on the sixth day of the Navarātra. It consists of RV. V. 87, nine ṛcs only. It is called एवयामरुत् after the name of the Ṛṣi, who was the son of अत्रि । Trivedi 434.

Col. :—इति एवयामरुत् समाप्तं ।

Post Col. :—शके १७१७ राक्षसनाम संवत्सरे आषाढशुद्ध १२ तद्दिनीदं पुस्तकं रत्नाकरोपाध्यायेन लिखितं । मोरेश्वर दीक्षितस्य दत्तं ॥

It begins :—हिं भूर्भुवः स्वरोमध्वर्यो शो शो सावो ३ मघाह्वीर्गोर्वन उपत्वाकामान् महःसावजे उ देवयन्त उदभो ३ चिः ।

It ends :—ऋक् ये ३ यजामह इन्द्राविष्णु मरुतौ मदानामिति याज्याः ॥

154.

2123. षोडशीशस्त्र । Ṣoḍaśīśāstra.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Leaves, 5. Lines on a page, 7, 8. Extent in slokas, 65. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

See Aitareya Brāhmaṇa in Bengali by Babu R. S. Trivedi, p. 330. The ṛcs are RV. I. 16, 1-3; I. 82, 1, 3, 4; VIII. 12, 25-27; III. 44, 1-3; VII. 34, 4; VII. 29, 2; the next three are not found in the Śākal Saṃhita, being taken from Āśvalāyana VI. 2, 6; RV. X, 96, 1-3; II, 22, 1-3; X. 133, 1-3; VIII. 69, 1-3, 8-9, 13-15; VIII. 69, 7; yājyā X. 96, 13.

Colophon :—इति षोडशीशस्त्रं समाप्तानि भवति ।

Post Col. :—श्रीलक्ष्मीकान्तार्पणमस्तु । शुभं भवतु । इदं पुस्तकं लक्ष्मणेन लिखित् ।

The present manuscript begins :—

अथ षोडशीशस्त्रप्रारम्भः ॥ हिं भूर्भुवःस्वरोम् ३ अध्वर्यो शो शो सावो ३ मिन्द्र जुषस्व प्रवहायाहि शूर हरी इह । पिवा सुतस्य मतेर्नमध्वस्वकानश्वाह मदायो ३ चिः मिन्द्रं जठरं नथं न पृणस्व मघोर्दिवोन ॥ अस्य सुतस्य स्वर्णो पत्नामदाः सुवाचो अष्टो ३ मिन्द्रस्तुराषाण् मित्रो न जघान वृत्रं यतिर्न ।

155.

विहृतषोडशी ।

1911. For the manuscript and the work see L. 3204.

The Śastra is used in the Ṣoḍaśī sacrifice. It is called Vihṛta, because one foot of one mantra is read with one foot of another mantra instead of reading them in their proper order. This form of recitation is called Viharana. See Aitareya Bengali by Trivedi, note page 330.

THE SŪKTAS.

156.

2136. **पुरुषसूक्तम् ।** *Puruṣa sūkta with Sāyanācārya's commentary.*

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 12-13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Date (?). Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—इति श्रीमत्सायनाचार्यकृतं ऋग्वेदसंहितायां पुरुषसूक्त-
भाष्यं समाप्तम् ।

Post Colophon :—श्रीपुरुषोत्तमतीर्थेन विश्वेश्वरतीर्थगुरुकृपया विश्वा-
वसुनामसंवत्सरे लिखितं ।

157.

3763. *The same with a commentary.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—इति ॐ पुरुषसूक्तम् ।

Post Colophon :—शुभमस्तु सिद्धिरस्तु रामाय नमः ॥

On the obverse of the first leaf in Bengali :—

शकाब्दाः १७६८ सौराषाढस्य सप्तदशदिवसे मङ्गलवारे श्रीरामस्य
गायत्रीजपारम्भः ।

It consists of 22 ṛks.

1. सहस्रशीर्षा; 2. ॐ पुरुष एवेदं; 3. एतावानस्य महिमा;.....
पाद्यम्; 4. त्रिपादूर्ध्वम्; ...इत्यर्घ्यम्; 5. ततो विराट्..... इत्याचमनम्;
6. तस्माद्यज्ञात्.....इति ज्ञानम्; 7. तस्माद्यज्ञात्.....इति वस्त्रम्; 8.
तस्मादग्ना.....इति यज्ञोपवीतम्; 9. तं यज्ञं वर्द्धिषि.....इति गन्धम्; 10.
यत् पुरुषं व्यदधुः.....इति पुष्यम्; 11. ब्राह्मणोऽस्य सुखम्.....इति धूपम्;
12. चन्द्रमा मनसो जातः.....इति दीपम्; 13. नाभ्यां नाभिम्.....इति

नैवेद्यम्; 14. यत् पुरुषेण.....इति नमस्कारः; 15. सप्तास्यासन्.....इति प्रदक्षिणम्; 16. यज्ञेन यज्ञं.....इति विसर्जनम्; 17. अद्भ्यः समेतः; 18. वेदाहमेतं; 19. प्रजापतिश्चरति; 20. यो देवेभ्य आपतति; 21. उचं ब्राह्म्यं; 22. श्रीश्च ते ।

*Commentary begins :—*अस्यार्थः यः पुरुषो नामेरुद्धं दशाङ्गुलमतिक्रम्य अर्थवशात् उत्पत्य विज्ञानरूपः अतिष्ठत् ।

158.

9952. *The same.*

Substance, country-made paper. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 25. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

It consists of 22 fcs.

159.

430.

For the MS. see L. 1382. But the description given there requires modification. The manuscript commences on the 28th leaf and with the third chapter of the Pavamāna sūktas. In the 40th leaf the col. is “इति पवमान ढतौयोऽध्यायः”. In the 48th leaf, line 2 “इति पवमानसूक्तः समाप्तः”. From 48 to the end of 49B “इति सूक्तम्”. From 50 to 55 “इति वामनसूक्तं समाप्तम्” ।

The first has 41 vargas from the 9th maṇḍala of the R̥gveda, being the first chapter of the seventh aṣṭaka.

The second part contains the first 18 vargas of the next adhyāya, with the remark “इति प० सूक्तम्”, together with a 19th beginning with “पावमानीः स्वस्ययनी सुदुघा हि हृतस्तुतः । ऋषिभिः सम्भृतोरसो ब्राह्मणेभ्यस्ततं हितम् ॥ with a 20th “यन्मे गर्भे वसतः पापमुयं यज्जायमानस्य च किञ्चिदन्यत् । जातस्य च यच्चापि च वर्द्धतो मे तत् पावमानीभि-
रहं पुनामि ॥” and with the 21st दुर्यष्टं दुरघौतं पापं यच्चाज्ञानतो कृतम् । अयाचितान्नासंयाज्यास् तत् पावमानी० ॥ etc. The 19th, the 20th and the 21st are khilas to the Pavamāna sūktās.

In the third part there are three *vargas*, two of which are marked by the number (1). The first RV. X. 126 commences “न तमंहो न दुरितं देवासो अष्ट मर्त्यं । सजोषसो यमर्थमा मित्रो नयति वरुणो अति द्विषः” ॥ etc. The second RV. X. 119, 1. इति [वा] इति मे मनो गामन्धंसनुयामिति । कुवित् सोमस्यापामिति । The third RV. X. 119, 7 नहि मे रोदसौ उभे अन्धं पक्षं चन प्रति ।

The fourth part contains the 164th *sūkta* of the first *maṇḍala*.

160.

1980. पवमानः । *Pavamāna*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 450. Character, Nāgāra. Date (?). Appearance, discoloured.

The *Pāvamānī* *res* begin with the beginning of the ninth *maṇḍala* and continue for four chapters. At the end of this the *Pāvamānī* *khilas* are added.

161.

2480. *The same*.

The four chapters of the *Pāvamāna sūkta* from the ninth *maṇḍala* of the *Rgveda*.

Substance, country-made paper. 8½×6 inches. Folia, 46. Lines, 10 on a page. Character, Nāgāra. Date, Śaka 1704. Appearance, discoloured.

Post Col. :—शके १७०४ शुभश्रुतनामसंवत्सरे ज्येष्ठशुद्ध प्रतिपदा भौम-
वासरे प्रथमप्रहरे लिखितं समाप्तम् ।

162.

1085. वामनसूक्तम् । *Vāmana sūkta*.

Substance, country-made paper. 9¼×4½ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgāra. Date (?). Appearance, tolerable. Correct. Complete.

It is the 164th sūkta of the first maṇḍala of the R̥gveda. This sūkta contains 52 ṛks. The present codex divides these ṛks into 10 sections.

163.

2009. देवीसूक्तभाष्यम् । *Devī sūkta-Bhāṣya.*

For the MS. and the work see L. 4163.

Devīsūkta is the 6th sūkta of the seventh chapter of the eighth aṣṭaka of the R̥gveda X. 125. The Bhāṣya is by Sāyanācārya.

Post Col. :—संवत् १८७३ शक १७३८ सर्वधारासंवदि माघशुक्लाष्टम्यां
शनौ ब्रह्मोपनाम्ना गोविन्देन काश्यां लिखितम् ।

164.

5831. श्रीसूक्तभाष्यम् । *Srī sūkta-Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The well known khailika hymn of the R̥gveda in praise of Lakṣmī, noticed under the name of a "Litany to Fortune," in the Journal of the Asiatic Society of Bengal, for the year 1859, by Mr. Fitz-Edward Hall. See L. 3219.

This is the eighth khila sūkta designated Śrī sūkta.

Printed in Vol. IV of Max Müller's second edition of the R̥gveda, pp. 513 to 528.

The accompanying Bhāṣya begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ तन्वे विवरणं युक्तिकाभिर्मिताक्षरम् ।

छन्दोलक्षणसंयुक्तं वर्णनिर्णयकारकम् ॥

द्विरुक्तवर्णमिति ।

End :—पञ्चविंशत्युक्तानां च व्याख्यानं सप्रमाणकम् ।
यथामति मया प्रोक्तं प्रीयतां श्रीस्ततश्चिरम् ॥

165.

2640.

श्रीसूक्तविवरणम् । *Śrī sūkta-vivarana.*

For the manuscript and the work see L. 3219.

The sūkta itself consists of 15 ṛks, together with, as printed in Max Müller's edition, eulogistic verses, numbered from 16 to 29. The present MS. omits some of the verses, and the last verse it comments upon is numbered 23.

4A. तां लक्ष्मीं प्रेषयेति सम्बन्धः १५ ॥ अथ स्तुतिभागः ।

Col. :—इति सूक्तविवरणं समाप्तम् ।

संवत् १७७३ शके १६३८ पराभवसंवत्सरे उत्तरायणे फाल्गुने
मासि लिखितमिदं महादेवेन स्वार्थं परार्थं चेति ।

Then it gives the text of the Śrī sūkta of 15 ṛks. and its eulogistic verses, 16th, 17th, 18th, and the first half of the 19th, as printed in Max Müller's edition.

166.

3282. **सौर [सूक्त]**

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—सौरः समाप्तः ।

It contains hymns, picked up in a regular order from the R̥gveda, in praise of the Sun. The hymns are:—

I. 50; I. 115; I. 164, 46/47; IV. 40, 5; V. 40, 5;
VI. 61; VII. 60, 1; VII. 62, 1—3; VII. 63, 1—5½; VII.
•67, 14 to 16; VIII. 101, 11/12; X. 37; X. 158; X. 171;
X. 191.

These are divided into 12 sections, but on what principle is not known. I. 50 is divided into two sections. Some

sections contain ṛks quite apart from each other. Some contain entire sūktas. After the 12th section occurs the following :—

य एतेन सूर्येण सूर्यमर्ह । उपतिष्ठन्त उ आयुष्यवन्त आरोग्यवन्तो
भवन्ति सर्वकामवन्तो भवन्ति सूर्यसायुज्यं गच्छन्ति ।

After this occurs X. 190 of the Rgveda.

On the obverse of the first leaf it is called, in a different hand, स्नानविधि. But Snāna has nothing to do with its contents.

167.

2674. *The same.*

Substance, foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page.
Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Date, Śaka 1726. Appearance, discoloured. Complete.

The same collection of hymns to the Sun with slight variations.

It begins :—

औगण्णाय नमः ॥

उदुत्यमिति त्रयोदशर्चस्य सृक्तस्य काण्वपुत्र-प्रसूतम ऋषिः सूर्यो
देवता आद्या नवर्चा गायत्रीच्छन्दः अन्यास्ततोऽनुष्टुभः अन्यस्तृप्तो
रोगघ्नः उपनिषदन्त्योऽर्द्धर्चो द्विषघ्नः सौरसूक्तज्ञपे विनियोगः ।

ॐ उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवो वृष्टे विश्वाय सूर्य-
मित्यादि । Rv. I. 50, I.

*Col. :—*इति सौर समाप्तः ।

*Post Col. :—*शके १७२६ रक्ताक्षीनामसंवत्सरे आवणवद्यनवमी सौम्यवा-
सरदिने श्रीमच्चित्तपावनकुलाब्धि-गोड्वोलतुपनामक-औगण्णोभूतः
वावूरावसूनु-सखारामेण लिखितं स्वार्थं परार्थं । लेखकपाठकयो
शुभं भवतु ॥ श्रीसविता सूर्यनीरायणार्पणमस्तु ॥

168.

3213. Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 4 Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 90. Character, Nāgara of the seven teenth century. Appearance, old and discoloured.

I.

मृगारेष्टि । *Mrgāreṣṭi*.

अथ मृगारेष्टिः । सप्तदश सामिधेन्यः । नमः प्रवक्तो इत्यादि.
श्रोचिष्कोशस्तमीमहोमपामिदं न्यन् समुद्रस्य निवेशनं अन्यं ते
अस्मन्नयन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यं शिवो भवो नमस्ते हरस्ते
श्रोचिषे नमस्ते अस्त्यर्चिषे इत्यादि ।

Mrgāreṣṭi ends in 3A.

II.

पवित्रेष्टि *Pavitreṣṭi*.

अथ पवित्रेष्टिः । नमः प्रवक्तो इत्यादि सप्तदशसामिधेन्यः श्रोचि-
ष्कोशस्तमीमहोमपामिदं न्यन् समुद्र अन्यं ते । अस्मभ्यं शिवो भवो
इत्यादि ।

The sāmideni ṛcs only are given with certain directions.

169.

3267. रात्रिवर्गः । *Rātrivarga*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

A collection of hymns mainly from the R̥gveda, which relate to the goddess of night. Some of the hymns it contains are :—RV. X. 127 ; the 25th khailika sūkta, as printed in Max Müller's edition ; VII. 104, 22 ; I. 133, 5 ; VIII. 61, 13 ; X. 152, 2A, the first nine ṛks. of the 28th khailika sūkta as printed in Max Müller's second edition of the R̥gveda. There are hymns, non-vedic too

As appears from the *saṃkalpa* given on the obverse of

the first leaf, this is to be recited for the welfare of a female in the lying-in-chamber, and her child.

देशकालौ सङ्गीर्त्य तिथौ अस्याः सूतिकायाः सबालकस्य च सर्वारिष्ट-
ग्रान्त्यर्थं रात्रिदेवताप्रौढ्यर्थं रात्रिसूक्तपठनमहं करिष्ये ।

170.

3445. *The same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

171.

7875. **प्रैषाध्याय ।** *Praiṣādhyāya.*

Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1763. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—इति शाङ्खायनप्रैषाध्यायः ।

Post Col. :—संवत् १७६३ वर्षे माघवदी १४ तिथौ भौमवासरे काश्यां
विश्वेश्वरसन्निधौ हरिहरात्मजदीं विरेश्वरसुतशिवदेवेन लिखितमिदं
यथादृष्टमिथादि । स्वार्थं परार्थं च ।

See W. p. 29, which somehow is connected with Bhaṭṭa-nārāyaṇa's name. There are altogether 72 *mantras* of which 68 begin with **होता यक्षत्** etc., etc.; while in Broomfield's "concordance" there are 100 *mantras* with **होता यक्षत्** as their initial words. But one at least of the 72 *mantras* here is not found in Broomfield. **होता यक्षत्** is called **प्रैषः** ।

172.

7889. **सुपर्णाध्याय ।** *Suparṇādhyāya.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 7\frac{3}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 214. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

A hymn in praise of Garuḍa, accented ; called in W. p. 22, Suparṇādhyaḥ in 31 vargas not found in the printed edition of RV. Samhita. Appears to be an apocryphal work.

173.

6263. दशपौर्णमासेष्टिमन्त्रव्याख्या । *Darśa-Paurṇamāseṣṭi-mantravyākhyā*. The Title is from the note-book.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 14. Lines, 12-14 per page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The first leaf is marked है. सू. भाष्य. उत्तरार्द्ध । *Hau-sū*— is evidently the abbreviation of Hauttra sūtra.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ।

भुजगा भुजगा यस्य वामगा वामलोचना ।

सर्वदा सर्वदा दिश्यात् सशिवः सशिवः शिवम् ॥

अथोत्तरार्द्धगतमन्त्रार्थः प्रस्तुयते ॥

सौत्रो निगदः प्राजापत्य अग्नये समिध्यमानाय अनुब्रूहि— हे होतः अग्निसमिन्धनार्थं तदर्थं ऋषोऽनुब्रूहीत्यर्थः । यदि अग्नो होता नु ब्रूहीति तदा स एवार्थः होतृपदाध्याहारो न भवतीति विशेषः ।
होत्रस्तुत्रनिगदः— ब्रह्मन् सामिधेनोरनुवक्ष्यामि । हे ब्रह्मन् अग्निसमिन्धनार्थं ऋचः अनुक्रमेण वक्ष्यामि । सौत्रं यजुः प्राजापतेऽनुब्रूहि ॐ अनुब्रूहि हि प्राजापते होतृत्वं सामिधेनोरनुब्रूहि ॥

The meanings of different symbolic syllables, not explained in other commentaries, have been explained in this work.

174.

3981. कुष्माण्डटीका । *Kuṣmāṇḍa-ṭīkā*.

Substance, Kāśmīri paper. $7\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 35. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Kāśmīri of the seventeenth century. Appearance, fresh. Complete.

The commentary begins in the 10th line of the 'first leaf.

अथ कुष्माण्डटीका ।

पापान्मुक्तिश्च पुण्यस्य दृढिरस्ति दिवन्मनाम् ।

कुष्माण्डमन्त्रपाठेन महापापहरेण च ॥

कुष्माण्डमन्त्रान् प्रजपेच्छुचिभूत्वा समाहितः ।

निषिद्धयोनिरमणाद् भूयाहत्यानिवृत्तये ॥

ॐ कुष्माण्डानि कुष्मानां शकुनीनामण्डस्तानाम् ॥ अस्य जः कुष्मानां

कुष्मसंज्ञकानां सुनीनां शकुनीनां पक्षिणां हंसरूपानामिति यावत् ।

अण्डस्तानां अण्डेषु तिष्ठतीति अण्डस्या अन्तेष्वेवं स्थितानां सतां ये

मन्त्रास्ते कुष्माण्डाः । etc., etc.

Colophon :—समाप्तेयं कुष्माण्डमन्त्रटीका ॥ शुभं भवतु ॥

It ends thus :—

अग्निः प्रीयतां अग्निप्रीतेस्तु वायुः प्रीयतां वायुप्रीतेस्तु सूर्यः
प्रीयतां सूर्यप्रीतेस्तु ब्रह्मा प्रीयतां ब्रह्मप्रीतेस्तु कुष्मादयः प्रीयन्तां
कुष्मादयः प्रीताः सन्तु । अग्नेन कुष्माण्डमन्त्रजपेन पापान्मुक्तिः पुण्यस्य
दृढिरस्तु । कुष्मन्दयः प्रागुक्ताः । प्रायश्चित्ते मन्त्राः यच्च कुष्मन्दयः
प्रागुक्तः प्रायश्चित्तमन्त्रे मासकः ब्रह्मणां (lacuna) वेरं ॥ (?)

Series of expiatory Rics from various sources such as V.S. 20, 14, 15, 16. In the commentary on V.S. 20, 14, Sāyana says: अग्निवायुसूर्यदेवताः तिस्रोऽनुष्टुभः कुष्माण्डसंज्ञाः. TA. II. 6 contains 13 mantras of the Kuṣmāṇḍa class. TA. II. 7 gives the akhyāyikā and II. 8 gives the list of sins from which these mantras purify.

175.

2348. उत्तरशान्तिः । *Uttaraśānti*.

For the MS. and the work see L. 3239.

The final benedictory rks. .

176.

5739. विठ्ठलचण्डमन्त्रसारभाष्यम् । *Viṭṭhala-Rñmantra-Bhaṣya.*

By Kāśinātha Upādhyāya, son of Anantopādhyāya.

Substance, country-made paper. 12×6½ inches. Folia, 27. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Śaka 1720. Appearance, discoloured. Complete.

This gives exhaustive explanations of the twelve ṛks applicable to the worship of Viṭṭhala, a form of Viṣṇu. The ṛks are given in the middle of the leaf.

Beginning :—

श्रीमद्विठ्ठलसमपदकमलं कमलं करोति नो वाचा ।

यदि परोक्षप्रियविशुनिश्चसितैर्वर्णितं च निश्चसितैः ॥

अथ श्रीमद्विठ्ठलदेवेताप्रतिपादका मन्त्रा व्याख्यायन्ते । सर्वे वेदा यत्पदमामनन्तीति श्रुतेः । सगुणे ब्रह्मणि तत्तच्छब्दप्रवृत्तिहेतूनां संभवात् सर्वे शब्दाः परस्मिन् ऐसि प्रवर्तन्त इति श्रीविष्णुसहस्रनामभाष्याच्च सर्वस्य देवस्य भगवत्प्रतिपादकतया सकलसूक्तानां तत्परत्वं स्पष्टमेव । तथापि विशेषतः श्रीविठ्ठलपरत्वं अद्वावद्विद्वज्जनानां बोधार्थं यथामति कतिचिदेव मन्त्राः प्रदर्शयन्ते ।

तत्र ऋक्संहितायां प्रथमाष्टके सप्तमाध्याये प्रथमसूक्तम् ।

Text हेरूपे चरतः, etc., etc.

End :— ईत्यम्बग्वेदपठिता मन्त्रा द्वादश विश्रुताः ।

अद्वालुविबुधप्रौढै सुव्याख्याता यथामति ॥ १ ॥

बालानां बोधदार्ढ्यमेतदाम्बेडितोदितम् ।

परमं साहसं चापि क्षमतां मे बुधव्रज ॥ २ ॥

श्रुत्याद्येकतमेनापि प्रयागेन सनिश्चयः ।

अद्वावतां सतामेतत्तथं तु खलु बुद्धये ॥ ३ ॥

सिद्धान्तरसं यदिमं भ्रमदोषहरं खलो न गृह्णीयात् ।

तदपि न हानिर्वेद्यात् सुधारसं सन्निपातीव ॥ ४ ॥

श्रीमद्विठ्ठलदेवतादिविषयश्रुत्यादिमानत्रये

भाष्यं भाष्यविदां मतं विरचितं मोदप्रदं धौमताम् ।

काशीनाथसमाज्येन विदुषां श्रेष्ठादनन्ताभिधो-

पाध्यायाद्भवता सुपादकमले श्रीविठ्ठलस्यार्पितम् ॥ १ ॥

Colophon :—श्रीमदनन्तोपाध्यायसूरिसूनु-काशीनाथोपाध्यायविरचितं

श्रीमद्विठ्ठलऋद्धमन्त्रसारभाष्यं समाप्तिमगमत् ॥

Post Colophon Statement :—

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ शके १७२० कालयुक्तनामसंवत्सर श्री शु ३

श्रीक्षेत्रपंढरपुरी लेखन समाप्तः ॥ श्रीविठ्ठल जय विठ्ठल जय

जय विठ्ठल ॥

177.

5768B. **मन्त्रभागवत ।** *Mantra-Bhāgavata with*

Nīlakanṭha's commentary.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 26. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

It is divided into four kāṇḍas.

The original of this manuscript was evidently defective, as there is no end of the first kāṇḍa and the beginning of the second. After the 29th mantra of the first kāṇḍa it gives that marked 16, which belongs evidently to the second kāṇḍa; and the first colophon in the MS. is that of the second kāṇḍa.

For the work see L. 1511. The mantras are said to be 250 ṛks, though not found by counting, bearing on the worship of Rāma and Kṛṣṇa.

19B, इति श्रीमत्-पदवाक्यप्रमाणमर्थ्यादाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंस-

गोविन्दसूतोः श्रीनीलकण्ठस्य द्वातौ खोजितमन्त्रभागवतव्याख्यायां

मन्त्ररहस्यप्रकाशिकायां वृन्दावनकाण्डो द्वितीयः No. of ṛcs

39 ; 23B, अक्षरकाण्डस्तृतीयः No. of fcs 30 ; 26B,
मथुराकाण्डचतुर्थः समाप्तः No. of fcs 10 समाप्तश्चायं
ग्रन्थः ।

The comm. ends :—

साङ्गच्छतद्वयमृचां रामकथाकथानुगम् ।
दर्शितं भगवांस्तेन तुष्यतात् सात्वतांपतिः ॥

178.

8650. मन्त्रभागवतव्याख्या । *Mantrabhagavatavyākhyā.*

Substance, country paper. 11×5 inches. Folia, 45. Lines, 11 on a page.
In Tripāṭh form. Character, old Nāgara,. Incomplete.

The incomplete manuscripts end with अक्षरकाण्डस्तृतीयः ।
The first kāṇḍa is here called गोकुलकाण्डः । Number of
fcs 30.

179.

5768A. मन्त्ररामायणम् । *Mantra Rāmāyaṇa with*
Nīlakanṭha's commentary.

Substance, country-made paper. 12×7 inches. Folia, 41, including the
two leaves of an index of the pratikas of the mantras. In Tripāṭha form.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1936. Appearance, fresh. Complete.

This explains the Rāmarakṣā Kavaca and the vedic
mantras, referring to Rāmacandra. The number of mantras
is 156 in the index and 146 in the text.

38B, इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमर्थोदाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंस-
गोविन्दस्मरिसूत्रोः श्रीनीलकण्ठस्य हस्तौ खोजितमन्त्ररामायणव्याख्या
मन्त्ररक्षप्रकाशाख्या समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon :—संवत् १९३६ समै मीती—मार्गशीर्ष द्वतीया
सोमवार ।

See H. P. R. Vol. III, No. 216

180.

8649. **मन्त्ररहस्यप्रकाशिका** (*Mantrarahasyaprakāśikā*)*Being a comm. on Mantra-Rāmāyaṇa by Nīlakaṇṭha.*

Substance, country paper. 10½×5 inches. Folia, 61. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 2,160. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1892. Worm-eaten. Complete.

Colophon :—इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमर्थोदाधुरन्धरचतुर्धरवतंसगोविन्दसूरिसूतोः श्रीनीलकण्ठस्य कृतिः खोदृतमन्त्ररामायणव्याख्या मन्त्ररहस्यप्रकाशिकाख्या समाप्तिमगमत् ।

Post Col. :—सम्बत् १८९२ रामिति चैत्रशुक्लसप्तमीदिन लिखितं वनारसमध्ये ।

181.

5768. **मन्त्रकाशोखण्ड** । *Mantra-kāśikhaṇḍa with Nīlakaṇṭha's commentary.*

Substance, country-made paper. 12×7 inches. Folia, 26. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date Śaiv. 1936. Appearance, fresh. Complete. The last two leaves give the pratikas of 47 mantras.

This compiles and explains vedic mantras, referring to the various deities and Tirthas at Benares.

See H. P. R. Vol. III, 213.

After the maṅgalācaraṇa :—

प्रतेरयमिति दादशर्चं सूक्तं etc.

24B, इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारौखधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंश-गोविन्दसूरिसूतोनीलकण्ठस्य कृतिः खोदृतमन्त्रकाशोखण्डव्याख्या ग्रन्थरहस्यप्रकाशिका समाप्तिमगमत् ।

अत्र प्रसङ्गान्मणिकर्णिकामन्त्रमुद्धरति ।

24B, *Last Colophon* :—इति श्रीमणिकर्णिकामन्त्रोद्धारः । समाप्त-
आयं ग्रन्थः ।

Post Col. 26A :—इति अत्युक्त-काशोखण्ड-मन्त्रानुक्रमणो समाप्ता संवत् १८३६ समेनाम कार्तिकेकादश्यापक्षे १५ गुह्यवासरे ।

182.

6508. गायत्रीरहस्य or [ऋग्वेदि] संध्याभाष्य ।

Gāyatrīrahasya or R̥gvedisandhyā-Bhāṣya by Paraśurāma Vyāsa.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 58. Lines, 9 per page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Every leaf is marked सं भाः

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ कारममृतं ब्रह्म शिवमक्षरमव्ययम् ।

यमामनन्ति वेदेषु तं प्रपद्ये विनायकम् ॥ १ ॥

श्रीसूर्यः श्रीनिवासश्च श्रीकण्ठः श्रीगणेशराट् ।

परमात्मा गुरुर्हंसः सोऽहमित्याश्रये धिया ॥ २ ॥

ॐ कारे षडसंयुक्ता त्रिलोकौ वेदवत्सला ।

गायत्री कामगौः सेव्या धर्मकामार्थमोक्षदा ॥ ३ ॥

यो नोऽस्माकन्तु जीवानां खस्मिन् बुद्धिं प्रोचदयात् ।

तस्य देवस्य सवितुर्मर्गो + + सुपास्महे ॥ ४ ॥

सन्ध्योपासनया तुष्येत् परात्मा परमेश्वरः ।

वर्ण्यते + + गायत्रीरहस्यं पारमार्थिकम् ॥ ५ ॥

प्रणवव्याहृतिगायत्र्यादिकैमन्त्रैः सन्ध्योपास्तिं कुर्यात् । तत्र

याज्ञवल्क्यः ।

ॐ कारो व्याहृतिः सप्त गायत्री + + सा तथा ।

आपोहिष्टा ढचाग्निश्च सूर्यश्चापः पुनन्विति ॥ etc., etc.

10B, इति गायत्रीरहस्ये प्रथमोऽनुभवः ; 14A, संकल्पसन्धार्यध्वानानन्दो नाम द्वितीयोऽनुभवः ; 23B, तृतीयोऽनुभवः ; 30A, चतुर्थोऽनुभवः ।

35A, श्रीमद् व्यासपरशुरामविरचिते गायत्रीरहस्ये गायत्र्युपासनानन्दोदयो नाम पञ्चमोऽनुभवः ।

40B, इति गायत्रीरहस्ये गायत्र्यर्थानुसन्धानानन्दोदयो नाम षष्ठोऽनुभवः ; 46A, सप्तमोऽनुभवः— इति प्रातःसन्धाविधिः ।

183.

9424. गायत्रीभाष्यम् । *Gāyatrī Bhāṣya by*
Sāyanācārya.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folium one. Lines, 14 plus four. Extent in slokas, 20. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Colophon :—इति सायनाचार्य्यमाधवीये गायत्रीभाष्यं सम्पूर्णम् ।

184.

9155. गायत्रीभाष्यम् । *Gāyatrī Bhāṣya by*
Sāyanācārya.

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folium, 1 only. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 20. Date, Sam. 1911. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

It begins thus :—ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ गायत्रीभाष्यमाह । ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गोदेवस्य धीमहि
धियो यो नः प्रचोदयात् । १ । यः सविता देवः नोऽस्माकं धियः
कर्माणि धर्मादिविषया वा बुद्धिः प्रचोदयात् प्रेरयेत् । तत्तस्य
सर्वान्श्रुतिषु प्रसिद्धस्य देवस्य द्योतमानस्य सवितुः सर्वान्त-
र्यामितया प्रेरकस्य जगत्स्रष्टुः परमेश्वरस्य आत्मपूतं वरेण्यं सर्वै-
रुपास्यतया ज्ञेयतया च सम्भजनीयं । इत्यादि ।

It ends :—ध्यायते लिङि बज्जलं ह्रन्दसौति सम्प्रसारणं व्यत्ययेन पदं । यदा
घोष आधरे तिङ् बज्जलं ह्रन्दसौति विकरणस्य लुक् । प्रचोदय ते
लिट् अङ्गागमः + + + योगादनिपातः आचामस्यानुदात्तत्वे
शिन्दवरः ॥ (?)

Col. :—इति सायनाचार्य्यमाधवीये गायत्रीभाष्यं सम्पूर्णमगमत् ।

संवत् १९११ भाए । ॐ काशीविश्वेश्वराय नमः ।

185.

2159. हिरण्यकेशीयाः सर्वतोभद्रमण्डलदेवताः ।

Hiranya keśiyāḥ Sarvatobhadramandaladevatāḥ.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 40. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old, pasted and discoloured. Complete. Accented.

Colophon :—इति सर्वतोभद्रमण्डलदेवताः ।

It begins :—

ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्तात् विसीमुतः सहचैवेन आवः
स बुद्धिया उपमा अस्य विष्ठाः सतस्र योनिमसतस्रविवः । १ ।

It contains 30 rks. After the 30th we have मेरवे मेरुं (३१) गदायै गदां (३२) त्रिशूलाय त्रिशूलं (३३) बच्चाय बच्चं (३४) शक्तये शक्तिं (३५) ब्राह्मणे ब्राह्मणीं (५०) वाराह्यै वाराह्यीं (५१) चामुण्डायै चामुण्डां (५२) वैष्णव्यै वैष्णवीं (५३) महेश्वर्यै महेश्वरीं (५४) वै + + वैनायक्यै (५५) । Here ends the MS.

To all appearances the MS. is very old. On a slip of white paper, pasted over the upper margin of the first leaf, it is noted : हिरण्यकेशीया मण्डलदेवताः प्रारम्भः ॥ ५५ ॥ श्री ॥

186.

1938. नीतिमञ्जरीभाष्यम् । *Nītimāñjarī-Bhāṣya*
by *Dyā Dviveda*, son of *Puruṣottama* and grandson
of *Mukunda Dviveda*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 32 in all. Lines, 13—15 on a page. Character Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Fragment.

(The last four aṣṭakas are each separately paged, fifth complete in 9 leaves, sixth in 10 leaves, 7th in 5 leaves, 8th in 8 leaves).

For a description of the work see L. No. 4183. See also

H.P.R. III, 159 and I.O. Catal. Nos. 4022 and 4023. It is a well-known work on morals culled out from the sūktas of the Rg Veda.

The 'Bhāṣya' by the author himself is not so well known.

The Bhāṣya on the fifth aṣṭaka commences—

तूरीये नीतिवाक्यानि दर्शयित्वा यथामति ।
पञ्चमे नीतिवाक्यानि लिखन्ते द्वाद्वेदिना ॥
गुरुं संतोषयेदित्यर्थ आह ।

Colophon :—

इति श्रीद्विवेदपुराणोत्तमसूनुना द्विवेदद्याज्ञयेन विरचिते नीति-
मञ्जरीभाष्ये पञ्चमाष्टके नीतिवाक्यानि ।

The sixth begins :—

सरस्वतीमहं वन्दे सभाष्या नीतिमञ्जरी ।
द्वाद्वेदस्य चाज्ञस्य मुखे स्थित्वा कृता यथा ॥
अधर्मे मतिं न कुर्यादित्यर्थ आह ।

Colophon :—

षष्ठाष्टके नीतिवाक्यानि ।

The seventh begins :—

द्याज्ञयः श्रुतितत्त्वज्ञः षष्ठेऽष्टके बृहन्मतिः ।
दर्शयित्वेतिहासान् यः सप्तमे दर्शयत्यथ ॥
पैशुन्यं न कुर्यादित्यर्थ आह ।

Colophon :—

सप्तमाष्टके नीतिवाक्यानि प्रदर्शितानि ।

The eighth commences :—

नीचसङ्गो न कर्तव्य इत्याह ।
असतां सङ्गदोषेण साधुर्यादपि विक्रियाम् ।
इन्द्रेण बाधिता देवाः साधुनाऽसुरसंगतेः ॥
तदर्थं इतिहासपूर्वा ऋक् —

* *Colophon* :—

इति श्रीद्याद्विवेदकृते नीतिमञ्जरीभाष्ये अष्टमे नीतिवाक्यानि ।

Dyā Dviveda wrote in Saka 1550, *i.e.* 1628 A.D.

187.

2016. *The same (with the text).*

For the manuscript and the work see L. 4183.

This is a mere fragment.

Post Col. :—संवत् १८७१ पार्थिवाब्दे फाल्गुनवद्यचतुर्दश्यां श्रीकाश्यां
ब्रह्मोपनाम्ना गोविन्देन लिखितम् ॥ शुभं भवतु ॥

The MS. has only 9 leaves and not 10 as given by
R. Mitra. The other leaf is of no use.

BRAHMANAS OF THE R̥GVEDA.

188.

1962. ऐतरेयब्राह्मण । *Aitareya Brāhmaṇa*
(In 8 pañcikās).

I. Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 21. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1659. Appearance, discoloured.

Colophon :—इति प्रथमपञ्चिका समाप्ता ।

Post Col. :—शके १६५६ कालयुक्तनामसंवत्सरे फाल्गुनवद्य ८ गुरुवासरे तद्दिने प्रथमपञ्चिका समाप्ता । श्रीरस्तु ॥

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितम् । स्वार्थं परोप-
कारार्थं च । यादृशं पुस्तकमित्यादि । भग्नपृष्ठेत्यादि ।

II. Substance and measure, the same. Folia, 24. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1661. Appearance, discoloured.

Col. :—इति द्वितीयपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः । इति द्वितीयपञ्चिका समाप्ता ।

Post Col. :—श्रीछायापणमस्तु । शक १६६१ सिद्धार्थिनामसंवत्सरे चैत्रशुद्ध १४ तद्दिने समाप्त ।

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं स्वार्थं परार्थं च ।
श्रीगजानन । श्रीश्रीराम ॥

III. Substance, the same. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 75. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1666. Appearance, discoloured.

Col. :—इति तृतीयपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Col. :—

यज्ञोक्त्वेमेकादश । देवविश्वस्त्रयोदश । सोमो वै राजामुष्टिंस्तु-
र्दश । देवा वा असुरैर्युद्धं षट् । यज्ञो वै देवेभ्योऽन्नाद्यं षट् ।

शके १६६६ रक्ताक्षीनामसंवत्सरे । ग्रन्थसंख्या ६०६ ।

IV. Substance, the same. $7\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1624. Appearance, discoloured and brittle.

Col. :—इति चतुर्थपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Col. :—शके १६२४ चित्रभानुसंवत्सरे आश्विनमासे शुक्लपक्षे
एकादशी ११ भानुवासरे लिखितम् ।

In a later hand ग्रन्थसंख्या ५०० ।

V. Substance, the same. 9×4 inches. Folia, 26. Lines, 10 to 12 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Date (?). Appearance, discoloured.

Colophon :—इति पञ्चमपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Col. :—

सिद्धार्थिनो माधवस्य द्वादश्यां कृष्णपक्षके ।

सौम्येऽलिखद्भागवतो यज्ञेशः स्वपरार्थतः ॥

VI. Substance, the same. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35, of which the last two are a restoration. Lines, 8, 9 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old.

Col. :—इति ब्राह्मणषष्ठमपञ्चिका समाप्तः ।

VII. Substance, the same. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 31. Lines, 5 to 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1750. Appearance, discoloured and fragile.

Date and Colophon :—

संवत् १७५० मार्गशीर्षशुद्ध पौर्णमास्यां रविवारेण लिखितम् ।

शेवडे विश्वनाथेन लिखितम् । सप्तमपञ्चिका समाप्तः ।

One line more.

VIII. Substance, the same. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 20. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1660. Appearance, discoloured and brittle.

Colophon :—अष्टमपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—शके १६६० कालयुक्तामसंवत्सरे भाद्रपदवद्य १०

तद्दिने अष्टमपञ्चिका समाप्तः ॥

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं स्वार्थं परोप-
कारार्थं च ॥

Printed by Haug. (with an English translation). Printed in the Bibl. Ind. series with Śāyana's commentary, and in the Anandāśrama series. Translated into Bengali by R. S. Trivedi, with notes and indices. Aufrecht edited the book in Roman character with extracts from Śāyana's commentary in 1879. The work contains four of the 7 soma sacrifices and other minor ceremonies.

189.

460. *The same.*

To the end of the seventh pañcikā.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 8 on a page. Extent in slokas; 400. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old. Generally correct.

Post Col. Statement :—

श्रीमच्छते नारायणे लिखिता ।

190.

4179. *The same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia,—pañcikā I. 20; II. 30; III. 32; IV. 24; V. 27 (the first 7 leaves missing); VI. 26 VII (two copies, one complete in 35 leaves and the other incomplete with 21 leaves) VIII. 20. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

191.

3131. *The same.* (प्रथमपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 25. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1713. Appearance, discoloured.

*Post Col. :—*शके १७१३ बिरोधिहस्तसंवत्सरे पौषशुद्धप्रतिपदा रविवासरे तद्दिने इदं पुस्तकं समाप्तम् । त्रिपुण्यकरोपनामक-विनायकभट्टस्य सुतकृष्णेन लिखितम् । हेरम्बजवतु मां स्वार्थेऽपराधम् ।

192.

3132. *The same.* (द्वितीयपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 32. Lines, 8 on a page. Written in two different hands. Character, Nāgara. Date, Samvat 1796. Appearance, discoloured.

Post Col. :—संवत् १७९६ शुक्लनामसंवत्सरे पौषकृष्णषष्ठी इन्दुवारे
तदिने भङ्कंबकरोपनामक चिन्तामणेन काश्यां विश्वेश्वरसन्निधौ
लिखितम् ।

रामकृष्णभट्टदुवेद्येयस्य दत्तम् ।

193.

3133. *The same.* (चतुर्थपञ्चिका)

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 30. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, discoloured and writing effaced in places. Complete.

194.

3775. *The same.* (पञ्चमपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 46. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1682. Appearance, fresh.

The date of the MS. :—शके १६८२ विक्रम संवत् पौषकृष्ण ५ ।

195.

3134. *The same.* (षष्ठपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

196.

3135. *The same.* (सप्तमीपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

197.

3136. *The same.* (सप्तमीपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $7 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

198.

3137. *The same.* (अष्टमीपञ्चिका)

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1742. Appearance, discoloured. Complete.

The Post Colophon Statement:—

संवत् १७४२ समये कार्तिककृष्णपक्षमी सौम्यवासरे लिखितं
शुभमस्तु ॥

199.

22. *The same, here called* आश्वलायनब्राह्मण *Āśvalāyana*
Brāhmaṇa. (पञ्चमपञ्चिका)

The MS. has been noticed in L. 768.

This is the fifth book of the Aitareya Brāhmaṇa, according to the Āśvalāyana Śākhā. The whole of the Brāhmaṇa is often called after Āśvalāyana. In this book at least, there is no difference in reading from the Bibl. Ind. edition.

*Post Col. :—*शुभमस्तु ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ श्रीराम ॥

In a different hand—

बालकृष्णस्य पुस्तकं लिखितं बालकृष्णेन ।
तरङ्गिणि त्वं रचयाभिमानमकालमप्यूरमवाप्य मेघात् ।
ज्वालाजटालो न निदाघकालो यावद्भजेक्षोचनगोचरन्ते ॥
बालकृष्णीयमदः पद्यम् ।

On the reverse.

घुक्षोपनामकस्येदं रामपूरे निवासिनः ।
सर्व्वेश्वररामकृष्णस्य जगज्जानातु पुस्तकम् ॥

COMMENTARIES ON AITAREYA BRĀHMAṆAS
OF THE RĠVEDA.

200.

940. ऐतरेयब्राह्मणभाष्य । *Aitareya Brāhmaṇa-
Bhāṣya.*

Sāyana's commentary on the Aitareya Brāhmaṇa, forming part of his Mād̥haviya-vedārtha-prakāśa.

For the manuscript see L. 1801. It is not adequately described there.

The manuscript contains all the pañcikās from I to .VI, and does not want the fifth pañcikā as stated by Rājendraśāla.

Each pañcikā is paged separately. The pañcikā I has after leaf 42, 27 leaves marked from 1 which are in a new and larger hand and comes very nearly to the end of the 6th khaṇḍa of the 4th chapter. Then in the former hand follow 24 leaves marked from 1, which commencing from the 7th khaṇḍa of the fourth chapter, complete the first pañcikā.

Post Colophon Statement :—

इदं पुस्तक मेहदले इत्युपनामगोविन्दात्मजनाश्रयणेन लेखी ।
संवत् १९३३ शके १७६८ सर्व्वधारीनामसंवत्सरे उत्तरायणे वर्षा-
श्रद्धौ आषाढे मासे शुक्लपक्षे १ तिथौ गुरुवासरे सायंकाले
श्रीगङ्गाविश्वेश्वरसन्निधौ समाप्तः ॥

Pañcikā II has 108 leaves; III, 142.

*Post Col. :—*संवत् १९३३ आषाढमासे शुक्लपक्षे ५ सोमवासरे ।

IV, 63; V, 92; (at the top of the last leaf appear the words "Government Sanskrit College, Calcutta"— २३२३ वेदः) and VI, 82.

Post Colophon Statement:—

इदं पुस्तक मेहदले इत्युपनामगोविन्दात्मनारायणेन लेखी ।
 संवत् १९३२ शुक्ले १७६७ सर्वजिह्मामसंवत्सरे दक्षिणायने
 हेमन्त ऋतौ कार्तिके मासे कृष्णपक्षे दादश्यां तिथौ सौम्यवासरे
 अपराह्नकाले श्रीगङ्गाकाशीविश्वेश्वरसन्निधौ समाप्ताय इदं
 पश्चिका । श्रीवेदपुराणाय नमः । etc.

There are 28 leaves more marked from 1, in a different hand, of the text of the five adhyāyas of the fifth pañcīkā. It contains the colophon.

पञ्चमपश्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

201.

1608. *The same.*

A. Third pañcīkā.

Substance, foolscap paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-27 (first leaf missing). Character, Nāgara. Date, 1880 A.D. Appearance, fresh. Incomplete. Covers from p. 181 to p. 243 of Sāmasārami's edition of the third pañcīkā.

B. Fourth pañcīkā.

Substance, foolscap paper. $12\frac{1}{2} \times 4$. Folia, 85. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

C. Fifth pañcīkā.

Substance, foolscap paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 80. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

D. Sixth pañcīkā

Substance, foolscap paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 101. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

E. Seventh pañcīkā.

Substance, foolscap paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 56. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

F. Eighth pañcīkā.

Substance, foolscap paper. $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 33. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete. *

There is one leaf of country-made paper beginning with घिया कृता यागाद्यनुष्ठानबुद्ध्या । and ending with भूमिरेव उपलक्षणीया ॥

The Bibliotheca editor Satyavrata Sāmaśramī seems to have made the most of this MS.

AITAREYA ĀRANYAKA.

202.

2284. ऐतरेयारण्यक । *Aitareyāranyaka*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 47. Lines, 10 on a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1865. Appearance, old and worm-eaten. Complete.

Printed in the Bibl. Ind. series with Sāyana's commentary.

The Last Colophon :—

इत्यैतरेयपञ्चमारण्यके तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ समाप्तान्यारण्यकानि ।
अग्निर्देवेभ्य । अथ महाव्रतं चत्वारि आ त्वाथं चत्वारि हिंकारे-
णाष्टौ अथ सूदुदोहास्त्रीणि वंशं त्रीणि अथ महाव्रतं तदिति
प्रवोमहे द्वाविंशतिः १ । एष पञ्चा अष्टौ एष इमं चत्वारि० योहवा
आत्मानमष्टौ आत्मा वा इदमेक त्रीणि पुरुषैका कोयमात्मेत्येका
वाङ्मेका एष पञ्चा विश्वामित्रमात्मा वा षड्विंशतिः २ । अथातः
संहितायाः षट् प्राणो वंश इति षट् अथातः संहितायाः अथ
खल्वियं द्वादश ३ । विदामघवमेका ४ । महाव्रतं षट् ग्रीवाः पञ्च
उरु त्रीणि ५ महाव्रतस्य औष्णिह्यौ चतुर्दश ५ ।

संवत् १८६५ ॥ भग्नपृष्ठेत्यादि ॥ यादृशं इत्यादि ॥ अर्जितं
भूरिकण्ठेनेत्यादि ॥

203.

2672. *The same.*

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 81. Lines, 8, to 10 on a page. Character, Nāgara. Date (P). Appearance, discoloured. Complete.

The name of one of the former owners of the MS. in red ink—इदमारण्यकपुस्तकं श्रीमदच्युताश्रमस्वामिनां ।

Then in a smaller and later hand in black ink.

इदं पुस्तकं रामचन्द्रदेवसुत-रङ्गनाथदेवसुत-कोडदेवस्य ।

On the obverse of the first leaf—इदं पुस्तकं कोडदेवस्य ।

204.

2673. *The same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1764. Appearance, discoloured. Complete.

Post Col. :—

संवत् १७६४ हेमलंबसंवत्सरे उदगयने ग्रीष्मर्तौ आषाढ़-
कृष्णद्वादश्यां भानुवासरे आकोटकरकोनेरितनयजनार्दनेन लिखित-
मिदं पुस्तकं कृष्णभट्टपुत्रशिवरामार्थे हस्तितुल्ये च । श्रीरस्तु ।

On the obverse of the first leaf—पुस्तकं मुकुंद० ।

205.

100. *The same here called आरण्यपञ्चकं.*

The present manuscript is fully described by Rājendra-
lāla under No. 874.

Post Colophon Statement :—

प्रमोदतसंवत्सरान्तर्गतफाल्गुनकृष्णे द्वादशौ दम्बोनाडोपनाम्ना
ऐलम्भटस्य सुतेन रामानामधेयेनेदं पुस्तकं लिखितम् ।

206.

1961. *The same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 61. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1747. Appearance, oldish. Complete.

Post Colophon :—

इदं पुस्तकं यारे इत्यपनामकवासुदेवस्य सुतरामचन्द्रेण लिखितम्
वास्तव्य क्षेत्रवाह राङ्गापुर कृष्णासंनिध ।

ग्रंथे १७४७ पार्थिवनामसंवत्सरे आश्विनवद्यप्रतिपदा इदं पुस्तकं
समाप्तम् । भागवत-इत्युपनामक-नारायणदीक्षितेन दत्तं वास्तव्य
टोके श्रीगोदातीरे । राम ।

COMMENTARY ON THE ĀRANYAKA.

207.

2309. ऐतरेयारण्यकभाष्य । *Aitareyāranyaka Bhāṣya*
by Sāyana.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 41. Lines on a
page, 10. Extent in slokas, 1000. Character, Nāgara. Date, Sam. 1879.
Appearance, fresh.

The third Āranyaka only.

Printed in Bibl. Ind. pp. 305-384.

Post Col. :—संवत् १८७६ आश्वीने संसर्प संज्ञाधिपनाम्नि पौषक्षयात्
पूर्वभाविनि विजयनाम्नि संवत्सरे पराज्ये व्युपनाम्ना अनामद्वेन लिखितम् ।

THE UPANIṢATS OF THE AITAREYA.

208.

2375. ऐतरेयोपनिषत् । *Aitareyopaniṣad*.

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Date (?). Appearance, discoloured. Complete.

Often printed. Translated into English by Prof. Max Müller in the S.B.E. series, Vol. I. It means the fourth, fifth and sixth chapters, of the second of the five Aitareya Āraṇyakas.

209.

9527. *The same*.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 64. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, tolerable. Prose. Generally correct. Complete.

210

2244. आत्मषट्कोपनिषत् । *Ātmaṣaṭkopaniṣad*.

(*Another name of Aitareyopaniṣad*).

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 7, 8, on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Date (?). Appearance, discoloured. Complete.

211.

2626. ऐतरेयोपनिषद्भाष्य । *Aitareyopaniṣad-Bhāṣya*.

By Śaṅkara (with text in tripāṭha form).

• Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 20. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, discoloured.

Post Colophon :—सुभमस्तु संवत् १८७२ मासगुनकृष्णायमी दिवा
राम ।

The Bhaṣya in this MS. has no introduction and begins with the explanation of the words आत्मा वा etc., and ends with the end of the sixth chapter of the second Āraṇyaka of the Aitareya. Śāṅkarācārya does not explain the seventh chapter, which is regarded as outside the *Upaniṣad*. The present MS. contains also a commentary on the seventh by an anonymous author in the form of *Dipikā*.

212.

1024. ऐतरेयोपनिषद्भाष्यटिप्पनम्। *Aitareyopaniṣad-*

Bhāṣya-ṭippana by Jñānāmṛta Yati, disciple of Uttamāmṛta.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 17. Lines, 13, 15, on a page. Extent in slokas, 750. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old and worn-out. Prose. Generally correct.

The manuscript contains the commentary on Śāṅkarācārya's Bhaṣya on the second of the Āitareya Āraṇyakas, here called the first Āraṇyaka of Aitareyopaniṣad.

*It begins thus :—*श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुचरणार्था नमः ।

प्रत्यग्रूपं परं ब्रह्म प्रज्ञानघनमक्षरम् ।

प्राज्ञ प्राणविरा + + + + + म्बहम् ॥ १ ॥

ऐतरेयम्बुधं वन्दे व्यासं शङ्करमौश्वरम् ।

कन्यातीर्थगरीयांसमानन्दारण्यगौर्बुधम् ॥ २ ॥

मूढे मयि कृपा कार्या सद्गुरुचार्थप्राप्तनात् ।

यतोऽहमेतरेयानुवृत्तेष्टिप्पनमारभे ॥ ३ ॥

ऐतरेयोपनिषद्भाष्यमारभमाणो भगवान् भाष्यकारः श्रोतॄणां

सुखप्रतिपत्त्यर्थं प्रयोजनादिदर्शनप्राप्त्यर्थं चातद्व्याख्या व्याख्यायोप-

निषदक्षित्वं प्रतिजानानोऽविब्रेण परिसमाध्यादिप्रयोजनसिद्ध्यर्थ-

मर्थान्तिदनुस्मृतिलक्षणां मङ्गलमाकलयति एष पञ्चाः ।

*End :—*अहमेव परं ब्रह्म ब्रह्मैवाहं न संशयः ।

संसारो मे तमोरूपो + + नास्ति न सेत्यति ॥ १ ॥

Col. :—इति श्रीमदुत्तमान्तपूज्यपादशिष्यस्य ज्ञानान्तयतेः कृतौ श्रीम-
दैतरेयोपनिषद्भाष्यटिप्पणे प्रथमारण्यकं समाप्तम् ॥
श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥

213.

1656. *The same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, tolerable. Prose. A fragment.

Colophon :—

इति श्रीमदुत्तमाश्रमपूज्यपादशिष्यज्ञानान्तयतेः कृतौ श्रीम-
दैतरेयभाष्यटिप्पणे प्रथममारण्यकम् । (?)

It begins :—

आत्मा वा इत्याद्युत्तरग्रन्थेन ब्रह्मविद्यैवोच्यते इति परिशेषयितुं
उक्तमनुवदति परिसमाप्तमिति । यच्च यावच्च कर्मजातमपरब्रह्म-
विज्ञानञ्च अत्यन्तरेषु श्रुतं तत् सर्वं अत्र नोक्तमित्यत आह एषेति ।

This is the beginning of the fourth chapter.

214.

611. बह्वृचब्राह्मणोपनिषत्, *Bahvṛca Brāhmanopaniṣad*.

(Another name of *Aitareyopaniṣad*). भाष्यसहिता

विवरणसहिता च ।

The Vivaraṇa is a gloss on Śaṅkarācārya's comm. on the Upaniṣad, by Abhinava Nārāyaṇendra Sarasvatī, disciple of Kaivalyendra Sarasvatī.

For the manuscript see L. 1487.

The text *Aitareyopaniṣad* and the Bhāṣya comm. of Śaṅkarācārya have often been printed.

215.

10472. *The same vivaraṇa here called आत्मषट्क-*

भाष्यटीका। *Ātmaṣaṭka-Bhāṣya-ṭikā.*

Being a commentary on Śāṅkarācārya's Bhāṣya on Ātmaṣaṭka
or Aitareyopaniṣad.

By Abhinava Nārāyaṇendra.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 77. Lines, 9, 10
on a page. Extent in slokas, 1386. Character, Nāgara of the-eighteenth
century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Col. :—इति श्रीमदभिनवनाशयणेन्द्रविरचितात्मषट्कभाष्यटीका समाप्ता ॥

Beg. :—ॐ आत्मा वा इदमित्यादिना केवलात्मविद्यारम्भस्यावसरं वक्तुं
दृष्टं कौर्त्तयति परिसमाप्तमिति ॥

216.

9519. **आत्मषट्कोपनिषद्भिगूढार्थप्रकाशनम् ।**

Ātmaṣaṭkopaniṣannigūḍhārthaprakāśana. By Dāmodara.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 4. Lines, 11-13 on a
page. Extent in slokas, 160. Character, Nāgara. Date (?). Appearance,
tolerable. Prose. Generally correct. Complete.

The leaves are marked ऐ. उ. दा or ऐ. दा.

A comm. on ऐतरेयोपनिषत् which the commentator divides
into six khaṇḍas, and calls it Ātmaṣaṭkopaniṣad.

Beginning :—ॐ श्रीगणेशाय नमः । पूर्वोक्तैः कर्मभिः सविशेषो-
पासनाभिस्तु शुद्धचित्तस्य तत एव साधनचतुष्टयसम्पन्नस्य केवलात्म-
स्वरूपावस्थानलक्षणमोक्षसिद्धये केवलात्मविद्यारभ्यते । आत्मा वा
इदमित्यादिना खगदृष्टकेन ॥

अत्र हि केवलात्मैव प्रतिपिपादयिषितः एक एवेत्युपक्रमे सर्वं
तत् प्रज्ञानेन प्रज्ञाने प्रतिष्ठितं प्रज्ञानं ब्रह्मेति सर्वस्य प्रत्यगात्म-

ब्रह्मणि कल्पितत्वप्रतिपादक उपसंहारे चात्मकैवल्यप्रतिपादनात्
स एतमेव पुरुषं ब्रह्म ततमपश्यत् मध्ये परामर्शात् ॥ इत्यादि ।

Colophon :—इति श्रीदामोदरशास्त्रिकृतात्मषट्कोपनिषद्भिगूढार्थप्रका-
शनम् ।

217.

2625. **संहितोपनिषद्विवरणम्**, *Samhitopaniṣad-vivarṇa*.

By Śāṅkarācārya.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, marked 26 to 31 and 51 to 68. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Discoloured. Incomplete.

What is *Samhitopaniṣad*? The second and third *Āraṇyakas* of the *Aitareya* are called *Samhitopaniṣad* and are commented upon as such by Śāṅkara. The IV—VI chapters of the second *Āraṇyaka*, again, are called *Aitareyopaniṣad*, and are, as such, commented upon by Śāṅkarācārya. But the third *Āraṇyaka* begins with the following words अथातः संहिताया उपनिषत्, and properly speaking, that should be the *Samhitopaniṣad*. Leaves 51 to 68 of the present MS. contain the commentary on the third *Āraṇyaka* only. Folia 26 to 31 contain no colophon.

Though the commentary is called *Vivarṇa*, it is really the *Bhāṣya* of Śāṅkarācārya.

See Cs. 193.

BRĀHMAṆAS OF THE ŚĀṆKHYĀYANA SCHOOL.

218.

1258. शाङ्खायन-ब्राह्मण, or कौषीतकि-ब्राह्मण ।

Śāṅkhyāyana Brāhmaṇa or Kauṣītaki Brāhmaṇa.

Two manuscripts, each with 15 adhyāyas.

I. Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 95. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1300. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old. Generally correct. Complete.

The last leaf is a restoration, dated Samvat 1851 and Śaka 1716.

Post Col. :—असिं १८५१ शके १७१६ पौष शुक्ल ३ तृतीया गुरौ तद्दिने
पं गङ्गेश्वरसुतु पं विन्धेश्वरेण त्रुटपत्र पूरितं वाराणस्यां । पं विन्धे-
श्वरस्येदं पुस्तकम् ।

II. Substance, country-made paper. $7\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 105. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1600. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old. Generally correct. Complete.

For other manuscripts see Weber No. 79, p. 18 and I.O. Catal. 89.

219.

1049. महाव्रतम् (ब्राह्मण) । *Mahāvratā Brāhmaṇa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia 9. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. Date Sam. 1717. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

It is a supplementary section of the Śāṅkhyāyana Brāhmaṇa, devoted to the Mahāvratā rite—a ceremony on the 11th day of Gavāmayana rite—complete in two chapters.

Beginning :—

श्रौगणेशाय नमः । ॐ प्रजापतिर्वै संवत्सरः । तस्यैव आत्मा
यन्महाव्रतं तस्मादेनत्परस्मै न शंसेन्नो सर्व्वेषां भूतानामात्मानं पर-
स्मिन् दधानीत्यथो इन्द्रस्यैव आत्मा यन्महाव्रतं तस्मादेनत् परस्मै
न शंसेत् ।

It ends :—

ब्रह्मेतदहर्ब्रह्मण्येव तद्ब्रह्म प्रतिष्ठापयन्ति ते अमृतत्वमाप्नुवन्ति ।

य एतदहः उपयन्ति य एतदहः उपयन्ति ।

Col. :— इति महाव्रते द्वितीयोऽध्यायः । इति महाव्रतं समाप्तम् ।

श्रीरस्तु ।

Post Col. :— शुभं भवतु । संवत् १७१७. वर्षे प्रथम ज्यैष्ठ शुद्ध १५ दिने

लिखितमिदं पुस्तकम् । काश्यां पंडाश्रीछाणादिभ्रातृसमस्त-

पठनार्थम् ।

To be differentiated from the Mahāvratā, as given in Aitareya Āraṇyaka and in Śaṅkhyāyana Śrauta sūtra. See Velval pp. 72-73, also No. 89, the first two chapters only.

220.

372. कौषीतकि आरण्यक । *Kauṣītaki Āraṇyaka.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 75. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 675. Character, Nāgara. Date (?). Appearance very old and repaired. Generally correct. Complete.

It is a part of the Kauṣītaki Āraṇyaka.

The last Col. runs—

इत्यारण्यके एकादशोऽध्यायः । कौषीतकी उपनिषत् समाप्तः ।

Printed by Professor Cowell.

The codex contains the Kauṣītaki Āraṇyaka, minus the Mahāvratā Brāhmaṇa in two sections. The first four chapters of the Āraṇyaka form the Kauṣītaki Upaniṣad, as commented upon by Śaṅkarānanda in his Dīpikā. He

describes the Upaniṣad as Caturadhyāyī (‘अथ चित्तो ह वै
गार्ग्यायणि’ रित्यादिका ‘य एवं वेद’ इत्यन्ता चतुर्ध्यायौ कौषीतकीब्राह्मणोपनिषत्).

The fifth and sixth chapters, minus the first paragraph of the fifth (from ऋतं वदिष्यामि माहिंसैः), form Saṃhitā Upaniṣad and go over the same ground as the third of the Aitareya Āraṇyakas. From the seventh to the 11th, the matter relates to Āraṇyaka proper (वैराग्य, etc.). The last colophon (कौषीतकुपनिषत् समाप्तः) is a mistake of the scribe.

See Belval No. 89 and Weber's Berlin Catalogue No. 79.

In our 11th chapter are included Belvalkar's XII, XIII, XIV and XV chapters also.

SUBSIDIARY TREATISES TO THE RGVEDA.

221.

1855 ऋग्वेदसर्वानुक्रमणी । *Rgveda Sarvānukramanī*.

By Katyāyana.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 42. Lines, 8, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1704. Appearance, old.

Colophon :—इति षतुःषष्टिरनुक्रमणिका समाप्तः ।

Post Col. :—अथैके १७०४ माघ शुद्ध ९ इन्द्रवासरे लिखितसिद्धं पुस्तकम् । भागवतचिन्तामणेन लिखितम् ॥

After the end of the Anukramanī proper we have the following :—

तदेतत् सूक्तं सहस्रं सप्तदशकं सपादाधिकम् । वर्गाणां द्वे सहस्रे
एकविंशोत्तरे । ऋचां दशसाहस्राण्यृचां पञ्चशतानि ऋचामश्रौतिः
पादश्चैतत् पारायणं संप्रकीर्तितम् । शाकल्यदृष्टे पदलक्षणेके सार्द्धं
तु वेदे त्रिसहस्रयुक्तम् । अष्टौ शतानि षड्विंशतिपदसंख्या
प्रकीर्तितेति ॥

एकपञ्चाशदृग्वेदे गायत्र्यः शाकलेयके ।

सहस्रद्वितयं चैव चत्वार्येव शतानि तु ॥

Published by Professor Macdonnel with Śaḍgurusīṣya's commentary, Anuvākanukramanī and Chandaḥśamkhyā, in Anecdota Oxoniensis series. See I.O. Catal. No. 52 and H.P.R. II. 5.

After the Sarvānukramanī proper and before नमः श्रौतकाय नमः श्रौतकाय, we have the following rubbed over with yellow.

(272)

ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये ग्रैशिरौयके नमो ब्रह्मणे
नमो ब्रह्मणे ।

222.

1182. *The same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 36. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara. Date, Samvat 1810. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

संवत् १९० वर्षे असाढ़वद १२ नारगरे उल. वाराणसीमाहे
दीक्षत् गोखंद रामनाथजीनागर अमदावादी दीक्षत् श्रीवशङ्कर
छपाशङ्कर वाजेशङ्करने श्रीवार्पण पोथी + + + ॥
शुभं भवतु ॥

The section containing the number of sūktas of each anuvāka, as described in I.O. Catal. 53, is wanting in the present manuscript.

223.

2486. *The same.*

Substance, country-made paper. 7½×3 inches. Folia, 48. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

The last Col. :—इत्यष्टमः ।

*After the Colophon :—तदेतत् सूक्तसङ्ख्यं सप्तदशकं सपादाधिकं
वर्गाणां द्वे सङ्ख्ये एकविंशोत्तरे ॥* Then the 43rd and 45th
verses of Anuvākānukramāṇi of Macdonnel's
edition.

*Post Col. :—मार्गशीर्षमासे शुक्लपक्षे द्वादश्यां तिथौ भौमवासरे तद्दिने
बालकृष्णभट्टेन लिख्य वेङ्कटोपनाम्ना ॥ शुभं भवतु ॥*

224.

3098. *The same.*

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 48. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1695 and Śaka 1560. Appearance, discoloured and dilapidated. Complete.

The first and the last leaves are pasted with fresh yellow paper.

Colophon :—इति सर्वानुक्रमणिका समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १६६५ वर्षे १५६० सर्वज्ञितनाम संवत्सरे माघवदि ४
चतुर्थी सोमवासरे समाप्त ।

In a different hand.

दि० हरिराम नौ पोयि सहि दि० भाइया ॥ दी ॥ गोविन्द-
रामजी ॥ दी० श्रीवशङ्कर नौ पोयौ ॥ राम ॥

225.

5875. *The same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 57, of which the first and the thirteenth are missing. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old, discoloured and pasted.

The same as published in the *Anecdota Oxoniensis* series, but here it is attributed to Vararuchi, the pupil of Kātyāyana.

After तृतीया त्रिष्टुप् तृतीया त्रिष्टुप्, where the printed edition referred to ends, the following is added in the present MS. :—

एतत् सूक्तसहस्रं सप्तमदशकं सपादाधिकमृगवेदे पारायणपाठे प्राकल्पे
शैशरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ।

Then comes the colophon attributing the authorship of the work to Vararuci, the pupil of Kātyāyana.

56B. इति श्रीकात्यायनशिश्यवररुचिहता ऋग्वेदसंहिताया अथ्या-
यानां चतुःषष्ठेः सर्वानुक्रमणिका परिपूर्णा ।

Then comes इन्द्रसंख्या published along with Sarvānu-
kramaṇi in the *Anecdota Oxoniensia* in pp. 54, 55.

The MS. comes to an end abruptly in the middle of the last pāda of the last sloka of Chandaḥṣaṃkhyā.

226.7929. *The same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 37. Lines, 8, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1549. Appearance, discoloured.

The work is complete, being made up with the leaves of three different manuscripts, foll. 1-15 belonging to the first, 16 to 22 to the second, and 23 to the end to the third.

Colophon :—इत्यनुक्रमणी समाप्ता ।

Post Col. :—

संवत् १५४९ वर्षे वैशाखसुदि १ भूमे ३ याज्ञिकराजासुत
याज्ञिकभाष्यपठनार्थं पुस्तकं लिखितम् ।

227.4180 (S). *The same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 1, 2, 3, 5, 6. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

A fragment containing only the Paribhāṣā and Sarvānukramaṇī of Kātyāyana down to l. 7. 10.

In this MS. there is a section in the Paribhāṣā after the 12th.

228.1960. *The same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 7, 8 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara of the eighteenth century.

The first leaf does not belong to the Paribhāṣā at all, but to the Sarvānukramaṇī proper, beginning with अभिर्नवमधुच्छन्दाः and ending with प्रतीयमग्नि[माखतम्], that is, the first paragraph of the Sarvānukramaṇī as published by Prof. Macdonnel in the Anecdota Oxoniensis series.

The second leaf begins with the second line of the second paragraph of the paribhāṣā to the Sarvānukramaṇī by Kātyāyana. It goes on as in the printed edition till the

12th paragraph, which ends in the sixth line of 5B, after which there is another paragraph, which is not known to Prof. Macdonnell.

That paragraph is

गोधा घोषा विश्वनाशापालोपनिषं निषत् ॥
 ब्रह्मजायाजुङ्गर्मागस्त्यस्य स्वसादितिः ।
 इन्द्राणी चेन्द्रमाता च सरमा रोमशोर्वशी ।
 लोपामुद्रा च नद्यस्व यमौ नारी च शान्वती ॥
 श्रीर्लोक्षा सार्पराक्षी वाक् अद्वा मेधा च दक्षणा ।
 रात्रौ सूर्या च सावित्री ब्रह्मवादिन्य ईरिताः ॥ १३ ॥
 इतिपरिभाषा समाप्ता ।

229.

4180 (R).

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, marked 23, 25 to 29, 31, 33 to 37. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured.

A mere fragment of Kātyāyana's index to the R̥gveda, containing the end of the index of the fifth aṣṭaka and of a portion of the sixth and seventh.

25A. इति पञ्चमाष्टकः ॥

य इन्द्रस्त्रयस्त्रिंशत् पर्वत षोडशहं त्विन्द्रः सुतेषु नारदः यदिन्द्र
 पञ्चोनागोबृहन्म सुत्विनौ

33B. इति सप्तमाष्टकः ।

230.

812. *The same.*

With the comm. by Ṣaḍgaruṣiṣya amplified by glosses.

A Devanāgarī MS. in 100 pages, half-bound in leather and of the foolscap size. It is very incorrect.

See H.P.B. II. 243 and I.O. Catal. No. 56; see also Sarvānukramaṇī edited by Professor A. A. Macdonnell.

Written in bold Devanāgarī character. A comparison

of this MS. with Prof. Macdonell's printed edition shows that marginal glosses have very often been incorporated in the MS. as a part sometimes of the text and sometimes of the comm. The text and the comm have been written in such a manner that they cannot be separated.

In page 98, the comm. on the anukramani of the fourth sūkta of the eighth maṇḍala comes to an end. See p. 137 of the printed comm. Then comes the text of the fifth up to the word मच्च (p. 28 of the printed edition). Then the text and the comm. (and between the two the gloss) of the sixth maṇḍala from अवीतीयो देवमिति (p. 124 of the printed edition) to उक्तगोत्रत्वात् नायं भारद्वाजः । Then some marginal gloss, not to be found in the printed edition.

231.

2986. *The same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 142. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the early seventeenth century. Appearance, discoloured and dilapidated. Very nearly complete.

This MS. belonged to a distinguished Paṇḍit named Mīmāṃsaka Śaṃkara Bhaṭṭa who flourished in Akbar's time at Benares, for on the obverse of the first leaf it is stated :—
मीमांसकमदृष्टशङ्करभट्टानमिदं पुस्तकं स्वार्थे परार्थकं ॥ श्रीसूर्य ॥
The manuscript contains the text in rubric and then the commentary, both carefully corrected, and Śaṃkara Bhaṭṭa's name is a guarantee to their correctness. The only matter of regret is that the last leaf or leaves containing the date are missing. This MS. may be used in checking Prof. Macdonell's edition of the text with the commentary.

232.

2192. *The same.*

Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 107. Lines, 14 to 16 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, discoloured. Complete.

Col. :—इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्वानुकमयौदृतिः समाप्ता ॥

233.

580. ऋग्वेदानुक्रमणिका । *R̥gvedānukramanikā.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 40. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 1600. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old. Repaired. Prose. Generally correct. Incomplete at the end, the last leaf missing.

Beginning :—ॐ नमो गणपतये ।

प्रतिस्तुतं ऋषिदेवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामः । अग्नौमीले ऋषः ६
मधुच्छन्दा ऋषिः अग्निदेवता गायत्रीच्छन्दः १ वायवायाहि । ऋ ६
मधुच्छन्दा ऋषिः आद्या ३ वायुदेवता इन्द्रवायू इमे सुता इति ३
इन्द्रवायू देवते । मित्रं ऊवे पूतदक्षमिति त्रैवि मित्रावरुणौ
देवते गायत्रं छन्दः २ ।

The manuscript ends

मयोभूर्वातः ४ शवर ऋषिः ।

In leaf 40A. line 3 त्रिषष्टितमोऽध्यायः ।

On the obverse of the first leaf :—

- १ श्रीघारिकपुत्र ३ ईशान आप + + + + ।
- २ श्रीईशानपु ४ दमोदर पञ्जुदेवदत्त क्ष + + + + + ।
- ३ श्रीदामोदरपु ३ विनायक कोड्पे साडराम ।
- ४ श्रीविनायकपुत्र २ वैकुण्ठ, गौतम ।
- ५ श्रीवैकुण्ठपुत्र १ राम ।
- ६ श्रीरामपुत्र २ अचन, अनन्त ।
- ७ अनन्तपुत्राणां पठनार्थम् ।

In another hand :—

याज्ञिकविश्वात्मनः पुस्तकम् ।

अथ गायत्रीच्छन्दादि ऋक्संख्या ।

२४५१.	गायत्री
३४१.	उष्णिक्
८५५.	चतुष्टुप्
१८४.	बृहती
३१२.	पंक्ति
४२५३.	त्रिष्टुप्
१३४८.	जगती
१७.	अतिजगती
१७.	शक्करी
९.	अतिशक्करी
६.	अष्टि
८४.	अवष्टि
२.	धृति
१.	अतिधृति
६.	एकपदा
१७.	द्विपदा
९९०३	

१९४.	बार्हतः प्रगाथः
५५.	काकुभः प्रगाथः
२५०.	महाबार्हतः प्रगाथः
४९९	
९९०३	

१०४०२

एवं दशसहस्राणि शतानां तु चतुष्टयम् ।

ऋचां द्यधिकमाख्यातमष्टिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ॥

Pada-saṁkhyā is given as 1,58,028.

In the Chandaḥ saṁkhyā, a short work published by Prof. A. A. Macdonell along with Sarvāṇu-kramaṇī, the same total is arrived at, though the number of Bṛhatī is given there as 181.

May not this work as well as the Chandaḥsaṁkhyā belong to a different recension?

234.

346. अनुक्रमणिका विवरण *Anukramanikā-vivaraṇa*
by Jagannātha.

For the MS. see L. 1512. For the work see L. 4241 and I.O. Catal. No. 58.

This is an anukramanī of the R̥gveda of the Vāṣkala recension. It contains indices for ṛcs numbering 10552 and sūktas 1028, while the Śākala recension has ṛcs 10580 and sūktas 1017. So this is different from the reading of the Śākala Śākhā as published by Max Müller and the anukramanī of

which has been published by Prof. Macdonell. Eggelling is not right in thinking this to be a commentary on Kātyāyana's Anukramanikā (I.O. Catal. 58). R. Mitra correctly attributes it to the Vāskala Śākhā in L. 4241, though in L. 1512 he says that the work follows the order of Śaunaka's treatise on the subject.

That the work differs from that of the Śākhā for which Kātyāyana, the pupil of Śaunaka, writes is apparent from the way in which it criticises Śaunaka and supports Parāśara.

5A. शतः पराशरः अग्निविराजो द्विपदाः शौनकमते पञ्चर्षपंक्ति-
विंशत् । रयिर्न चित्रा दश १० । शौनकस्य पञ्चर्षपंक्तिविंशत् ।
पराशरः अग्निर्द्विपदा विंशत् । शौनकमते पञ्चविंशत् पंक्तिः श्रीग-
त्युपदश १० । पराशरः अग्निर्द्विपदा विंशत् । शौनकस्य मते
पञ्चविंशत् पंक्तिः । वनेमपूर्वैः एकादश ११ । पराशरः अग्नि-
र्द्विपदा विंशत् । ... शौनकमते षट्पञ्चविंशमपंक्तयः । षष्ठीद्विपदा
विंशत् । उपप्रजिज्ञं दश १० । पराशरः अग्निस्त्रैलुभं निकात्या-
वेधसः दश (१०) । पराशरः अग्निस्त्रिलुप् ।

The Post Col. Statement :—

संवत् १७१३ समये पौष ... सप्तमौ भृगुवासरे समाप्तः । संवत्
१८३१ समये असाढ़ाशुक्लपक्षे दशम्यां बुधवासरे समाप्तः । इदं
पुस्तकं श्रीरामलालकायस्थलिखितम् । श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । इदं
पुस्तकं खेरुङ्गे गणेशभट्टस्य । रामाय नमः श्रीरामलालकायस्थमस्तु ॥ कथा
शुभेति द्वयोरिन्द्र ऋषिः । कुतस्त्वमित्यस्याः म० ब्रह्माणि स इत्यस्याः
इन्द्रः । आतो वयमित्यस्या म० । क सेत्यस्येति इन्द्रः । ० । भूरि
चर्घेत्यस्याः भरतः । वीचीरुत्तमित्यस्याः इन्द्रः । अनुत्तमित्यस्या
भरत एकस्यापि नम इति दृश्य इः । कोन्वेति दृश्यस्यागस्थः ।

Then in English :—

"Size of the original MS. 9×3·8 inches. Leaves, 29. Each leaf containing, with a few exceptions, 13×2-26 lines."

235.

2298. *The same.* By Jagannātha.

For the manuscript and the work see L. 4241.

The MS. is older, better written than the above, and contains at the end the following important statement.

ऋचां संख्या १०५५२, वाष्कलशाखायां पूर्तिः स्यात् सूक्तानां
संख्या १०२८ बालखिल्यरहितदिपदानां चतुष्पदाः कृत्वा ऋक्-
संख्या १०४०२ बालखिल्य-ऋक्संख्या ८०—१०४८२ बालखिल्य-
रहित-वर्गसंख्या २००६ बालखिल्य वर्ग १८—२०२४ ।

236.

2059. *The same.* Here called **सूक्तप्रतीक ।**

By Jagannātha.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 40. Lines on a page, 10, 11. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgara. Date Sam. 1864. Appearance, fresh. Prose. Complete.

Post Colophon :—संवत् १८६४ बङ्गधान्ये संवदि वैशाखवदि चतुर्थ्यां
मन्दवासरे श्रीकाश्यां ब्रह्मोपनाम्ना गोविन्देन लिखितमिदम् ।
श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

Mangalacharana :—

नमामि विष्णुं शिरसाव्ययं समं
शिवञ्च सोमं दधभेन्द्रगामिनम् ।
गणाधिपं भक्तमनोरथप्रदं
हरिञ्च वाक्सिद्धिकरीं सरस्वतीम् ॥ १ ॥

The author and the scope and object of his work.

अनुक्रमणिकोक्तानि सूक्तादिप्रभृतौन्यहम् ।
छन्दोऽन्तानि निबध्नामि जगन्नाथो ययामति ॥ २ ॥
प्रतिसूक्तमृचां संख्या शब्दैरङ्गैश्च लिख्यते ।
अध्यायानां या ऋक्संख्या सान्ते स्वकैर्विलिख्यते ॥ ३ ॥

प्रायोत्रो ऋषयः सर्वे लिख्यन्ते गोत्रसंयुताः ।

प्रगाथानाञ्च सर्वेषां तत्तच्छन्दोऽभिधाः पुनः ॥ ४ ॥

आप्रौढक्षेत्रेषु सर्वेषु समिद्धाभ्यादिदेवताः ॥

इति परिभाषा,—निदर्शनानि लिख्यन्ते परिभाषोदितान्यपि ।

पदपञ्चयादिभेदानां प्रगाथानाञ्च भेदतः ॥

चकाराम्निष्टदादीनामित्यर्थः ॥

अथ अग्निमीले प्रभृतीनां सूक्तानां ऋक्संख्याऋषिदेवतच्छन्दांसि लिख्यन्ते ॥

अग्निमीले नवर्चे ६ । वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः । अभिर्देवता । गायत्री-
च्छन्दः ॥ १ ॥

The work begins as in Jagannatha's Index.

237.

1916. *The same. Here called सर्वाङ्गुक्रमणी प्रयोगः ।*

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 56. Lines, 10, 11 on a page. Extent in slokas, 1500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1863. Appearance, fresh. Complete.

It is a Sarvāṅgukramanī of the R̥gveda. The same as our Catal. 234 with verbal differences.

Colophon and Post Colophon Statement:—

इत्यष्टमेऽष्टमः ॥ ६४ ॥ सू० ४६ ॥ ऋ० २१८ ॥ संवत् १८६३

ईश्वराब्दे ॥ इति दशमं मण्डलम् ॥ १० ॥ सू० १६१ ॥ ऋ० १७५४ ॥

अनुवाकाः १२ ॥ वर्गाः ३३८ ॥ श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

238.

7882. *अनुक्रमणिका दुंदु । Anukramanīkādhundhu.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 3 to 31. Lines, 15, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, S. 1587. Old and discoloured.

Written in two different hands. The second hand begins in the 11th leaf, leaving a gap in 10B, and continues to the end .

See Belval No. 39.

Colophon :—इति अथुक्कमखीदुंः समाप्तः प्रौढकादि-ऋषि-प्रसादात् ।

Post Col. :—संवत् १५७७ वर्षे आषाढशुदि १० भौमे द्विवेदश्रीभानुनात्मन

द्वि० विन्ध्यरूपस्य पुस्त विनायकस्य पुस्तपौल्लादिज्ञानार्थं इदं ग्रन्थम-

लेखितं आत्मार्थं परोपकाराय च चम्पकमहादुर्गे लिखितम् ।

मूर्खकोदकामिचौरेभ्यो रक्षितव्यमिदम् ।

एकवर्षितमे वर्षे प्राप्ते पञ्चदशे श्रुते ।

गोवर्द्धनसुते भानुरभिष्टोमेन चेष्टवान् ॥

शुभमस्तु सर्वजगतः । श्रीः कल्याणमस्तु ।

In a later hand :—

दु० भाग्यसुतेन द्वि० विन्ध्यरूपेण प्रत्यन्तरं विना खपुल्लाखामध्यय-
नार्थं विभागोत्तरकालं संहितामष्टमाष्टकपुस्तमलेखि ॥

A general index to the R̥gveda, with the first three leaves taken up with a list of the different metres of the hymns, at the end of which we have the 12th paragraph of Dvādasakāṇḍi-paribhāṣā of Sarvānukramaṇī. The first two missing leaves evidently contained lists of the metres from Gāyatrī to Anuṣṭup.

In l. 8, 3B begins the anukramapikā :—

ऋषिदेवताच्छन्दास्थलुक्कमिथ्यामः । सू० ॐ अभिमौले पुरोहितं
वर्गं २ ऋच ६ मधुच्छन्दा ऋषिः । अभिर्देवता । गायत्रीच्छन्दः,
etc. etc.

The sūktas are marked consecutively from 1 to 1027 (with a gap in 10B).

In the Velval MS., however, the preliminary portion (up to our 3B, l. 8) is not to be found and the number of sūktās is given as 1017.

239.

1896.

This number contains two manuscripts, one in 58 leaves containing (1) ऋषिदेवता, ending in 37A, (2) आषाढशुक्लमखी, in 47B,

(3) ह्यन्दोऽनुक्रमणी, in 57 A, and (4) अनुवावाकनुक्रमणी; and the other in 11 leaves, of which the sixth and seventh are missing, containing the चार्वाकनुक्रमणी, only.

The size of the first is $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches and that of the second is 9×4 inches.

The second is dated in Samvat 1820 फाल्गुनवदी ८ शुक्ले (the scribe's name has been blurred, still we read सदाशिवसुत + + + + शिवशङ्करेण) लिखि दत्त्वा । कृष्णार्पण लिखि दत्त्वा ॥ श्रीवाराणसीमध्याह्ने ।

240.

2854. ऋष्यनुक्रमणी ऋग्वेदीया । *Rṣyanukramāṇī of the Rgveda, by Śaunaka.*

Substance, foolscap paper. 8×7 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Character, Bengali. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

Printed at the end of the Bibl. Ind. Edition of the Vṛhaddevata.

241.

1966. ऋष्यनुक्रमः । *Rṣyanukrama.*

For the manuscript and the work see L. 4214.

Colophon :—इति शाकलसंहितायां ऋष्यनुक्रमः समाप्तः ।

Post Col. :—संवत् १८५७ ईश्वराब्दे माघकृष्ण वशां गुरौ श्रीवाराणस्यां ब्रह्मोपनाम्ना खड्गसूनुगोविन्देन लिखितम् ।

श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

This is an index of Rṣis to the Śākalaśaṃhitā of the Rgveda. It is in prose and appears to be based on the preceding number, Ārṣānukramāṇī of Śaunaka (which is in verse), though it is stated on the obverse of the first leaf: शौनकोक्तहृदयेतास्य ऋष्यनुक्रमः ।

In leaf 13, after the end of the work, अथ शौनकोक्तह्यन्दोऽनुक्रमः दशमखण्डस्य ह्यन्दः संख्या—

The total of all the chandas is 10467.

242.

1990. **छन्दःसंख्या अनुवाकानुक्रमणी च ।** *Chandaḥ-saṃkhyā and Anuvākānukramaṇī, both attributed to Śaunaka.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Both complete.

Chandaḥ saṃkhyā comes to an end in line 8, 1B. It has one verse more than in Macdonell's printed edition of the work.

अध्यायानाम्नां संख्या वर्गेण दशकैः परैः ।

शेषं ध्रुवं शतं ज्ञेयं वर्गास्तु कटपः स्मृताः ॥

नमः श्रौतकाय । नमः श्रौतकाय ॥

In leaf 1B after the above: मधुच्छन्दःप्रभृतिभिः ऋषिभिस्तु तपोबलात् ।

This is the fourth verse in Macdonell's edition of Anuvākānukramaṇī.

Then again, it omits ten verses after मधुच्छन्दः. Anuvākānukramaṇī comes to an end in line 1, leaf 3A. Then commences a prose enumeration of the 85 anuvākas.

The MS. ends:—इति सर्वानुक्रमः समाप्तः ॥

In leaf 3B, a complete enumeration is given of aṣṭakas, adhyāyas, sūktas and ṛks in a tabular form.

The MS. calls the work Sarvānukramaṇikā, which it is not.

243.

2066. **छन्दोऽनुक्रमणी (प्रथमं मण्डलम्) ।**

Chandonukramaṇī attributed to Śaunaka.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 2. Lines, 10, 11, 12, 13, on a page. Character, Nāgara. Date. Appearance, fresh. Verse.

Colophon:—इति छन्दोऽनुक्रमण्यां प्रथमं मण्डलम् ॥

244.

2067. *The same.*

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3-12. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Verse.

The Last Colophon :—

इति श्रौतकाचार्यविरचिता छन्दोऽनुक्रमणी समाप्ता ॥

Nos. 2066 and 2067 form one work.

The last only was supplied by Raja Rajendra Lall Mitra to Prof. A. A. Macdonell.

Printed in Bibl. Ind. as an appendix to Vṛhaddevatā, pp. 279-325.

See preface to Kātyāyana's Sarvānukramaṇi, etc., in the Anecdota Oxoniensis series, p. I.

245.

1976. अनुवाकानुक्रमणी । *Anuvakānukramaṇi of Śaunaka with its Bhāṣya by Ṣaḍguruśiṣya.*

For the manuscript and the work see L. 4252.

Post Colophon :—

संवत् १८६३ ईश्वराब्दे मार्गश्रृणुभैरवाष्टम्यां, श्रीकाश्यां गोविन्देन लिखितम् ।

On the reverse of the sixth leaf :—

श्रौतकीय दशप्रश्नाः १० ॥

१ आर्वाणुक्रमणी	२ छन्दोऽनुक्रमणी
३ देवतानुक्रमणी	४ प्रातिशाख्यम्
५ सूक्तानुक्रमणी	६ अनुवाकानुक्रमणी
७ ऋग्विधान	८ वृहद्देवता
९ यादविधानम्	१० स्मार्तम्

The number of Ardharchas is given as 21232.

246.**6022.**

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 29. Lines, 20 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, old, worn out and discoloured.

The MS. contains :—

1. Vṛhaddevatā—beginning in the first leaf and ending in 18B. Printed in Bibl. Ind.
2. Ārṣānukramaṇī—beginning in 18B and ending in 23A. (Described in L. 2112 and printed at the end of the Bibl. Ind. edition of Vṛhaddevatā).
3. Chandonukramaṇī—beginning in 23B and ending in 28B. (Printed along with Bṛhaddevata and other anukramaṇīs in Bibl. Ind. series).
4. अनुवाकानुक्रमणी—Beginning in 28B and ending in 29B. Printed at the end of the Bibl. Ind. edition of the Bṛhaddevatā and in the Anecdota Oxoniensis series.

247.

2068. पादविधानानुक्रमशिका । *Padavidhānākramaṇikā*.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Verse. Complete.

Last Colophon :—

इत्यनुवाकः ॥ ८ ॥ इति पादविधानानुक्रमशिका ॥

For a description of the work see Preface p. vii of Prof. A. A. Macdonell's Kātyāyana's Sarvānukramaṇī.

Śaunaka is not mentioned in the MS. in the opening prose as in Macdonell.

It begins :—

अनुवादा श्रंशयिका भवन्ति
पुराज्ञाताश्चापि भवन्ति केषिन् ।

तदनुसंदृश्यतेदं निबोधता-

चार्ष्णी शौनकेनेष्टितं यत् ॥ १ ॥

ऋतेन मित्रावरुणौ दद्यायुवाकवः सुता ।

इन्द्र इन्द्रियोः सचा ब्रह्म च गोवसो सचा ॥ १ ॥

248.

2069. *Tabular Statements of the Anukramanīs of Śākala recension of the R̥gveda.*

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folia, 49 and two more. Character, Nāgara. Date Sam. 1863 in leaf 18B. Appearance, fresh.

1A. Scored through.

1B. A tabular statement of aṣṭakas, ṛcs, ekapadās, dvipadās to aṣṭapadās and the total of pādas. Leaves 2 and 8 contain tabular statements, Aṣṭaka by aṣṭaka, of adhyāyas, vargas, sūktas and ṛcs with the Vāḥkilyas at the end.

Leaf 6A gives aṣṭaka by aṣṭaka the number of chandas and vicchandas.

Leaf 7A gives the Anuvākānukrama in prose.

249.

2064. *ऋग्वेदीयहोमे देवतासंख्या । R̥gvedryahome Devatāsamkhyā.*

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 250. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance fresh. Prose. Complete.

It begins :—अथ ऋग्वेदशाकलसंहितायां होमे देवतासंख्याकाः त्वागाः

*लिख्यन्ते ॥ अथय इदं नव ए वारम् । वायव इदं त्रिः ३ । इन्द्र-
वायुभ्यामिदं त्रिः ३ । मित्रावरुणभ्यामिदं त्रिः । अग्निभ्यामिदं
त्रिः ३ । इन्द्रावेदं त्रिः ३ । विष्णवे देवेभ्य इदं त्रिः ३ । सारस्वत्या
इदं त्रिः ३ । इन्द्रावेदं त्रयोविंशतिवारं २३ । मरुद्भ्यः इदं एक १ ।
इन्द्रामरुद्भ्यः इदं एक १ ।*

It ends :—इति चतुःषष्टिः ।

The work is divided according to adhāyas.

250.

2071.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 43. Lines, 13—15 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgara. Date, Śaka 1730. Appearance discoloured. Prose.

Post Colophon :—

शके १७३० विभवनामसंवत्सरे आषाढशुक्लचतुर्दशी भृगौ तद्दिने
भागवतोपनामकमयूरेश्वरस्येदं पुस्तकम् ।

This MS. contains four works.

I. अन्वाधानम् which ends in leaf 8A. It gives the names of a number of deities, as arranged in R.V. in the second case-ending, with figures indicating the number of 'समिन्' that are to be put in fire for them.

II. सूक्तप्रतीक in prose commences on 8B and ends in leaf 32A.

This is to be differentiated from our Catal. No. 236, i.e. Jagannath's work of the same name.

III. अथ ह्यगः, i.e. Homa.

Number of Homas to be offered to deities of the different sūktas as arranged in adhyayas in Rkveda.

It comes to an end in leaf 41B.

This is substantially the same work as our Catal. No. 249.

IV. तर्पणम्,— देवतर्पणम्, ऋषितर्पणम्, इन्द्रस्तर्पणम् ।

251.

1979. होमविधानम् or ऋक्पारायणहोमप्रयोगः ।

Homavidhāna or Rkparāyaṇa homaprayoga.

By Balakṛṣṇa Śrotriya.

Substance, country-made paper. 11½×5½ inches. Folia, 10. Lines, 10—14 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date (P). Appearance, discoloured. Generally correct. Complete.

For the MS. see L. No. 3243 and for the work see L. No. 887. Rajendra Lall has named the treatise in No. 887 as ऋग्वेदसंहिताहोमविधिः which, however, does not clear up the subject treated of. This treatise is a manual for the performance of Homas with 'Tila and Ājya' offered to specific deities of all the Rk hymns (sūktas) at their recital in the order of chapters.

This peculiar homa is believed to destroy sins incurred in this life and in the past, and also to bring about the desired end to the performer

The author commences the manual with quotations, as regards the rules for recital of the Rk hymns, from Rgvidhānam, a work attributed to Śaunaka.

अथ होमपारायणविधिराह । तत्रादौ शरीरशुद्धिमाह ।
ऋग्विधाने ॥

In leaf 2B ends the पारायणविधिः as stated in Rkvidhāna, etc.

इति ऋग्विधानाद्युक्तो वेदपारायणविधिः ॥

Then the manual commences thus :—

अथ प्रयोगः । तत्र साधकः नित्यकृत्यं विधाय सुदिने शुक्ला-
म्बरादिभूषितः स्नासने शुचौ देशे क्षीपविश्राचमनप्राणायामौ कृत्वा
देशकालौ स्मृत्वा अमुकगोत्रोऽमुकशर्माहं मम पूर्वजन्मेहजन्म-
सञ्चितैर्नोनिवर्हणद्वारा अभौष्टकामनासिद्ध्यर्थं श्रीवेद-
पुरुषान्तर्गतसावित्रीप्रजापतिप्रौढ्यर्थञ्च सग्रहमखं वेदपारायणेन
तिलाज्यद्रव्यैर्होमं करिष्ये इति संकल्प्य etc.

वक्ष्यमानं ततो होमं कृत्वा पाठं पठेत् । ततः आचार्यो यदन्त्रे-
त्यादि कुण्डं द्विहस्तं चतुर्हस्तं वा परिकल्प्य गृहादीन् संपूज्य
स्थण्डिलादि कर्म कृत्वा अग्निमुपसमाधाय गृह्योक्तविधानेन चक्षुषी
आज्येनेत्यन्तं उक्त्वा,—

अथ प्रधानम् । अग्निं १ सोमं २ विश्वान् देवान् ३ ब्रह्माणं ४
ऋषिं ५ ऋग्वेदं ६ यजुर्वेदं ७ सामवेदं ८ सावित्रीं ९ ब्रह्माणं १०

अङ्कां ११ मेघां १२ प्रज्ञां १३ धारणां १४ सदसम्पत्तिं १५ अनु-
मतिं १६ कृन्दांसि ऋषीन् १७ त्रियं १८ क्रियं १९ सवितारं २०
शतर्चिनं २१ माध्यममं २२ गृह्यमदं २३ विश्वामित्रं २४ वामदेवं २५
अग्निं २६ भरद्वाजं २७ जामदग्निं २८ गौतमं २९ वशिष्ठं ३०
प्रगाथं ३१ पावमान्यं ३२ क्षुद्रसूक्तं ३३ महासूक्तं ३४ महा-
नाम्नीं ३५ उपनिषदं ३६ हव्यवाहं ३७ एताः प्रधानाङ्गदेवता-
स्तिलाज्यद्रव्येन यक्ष्ये एनरञ्च प्रधानम् । अग्निमीले इत्यादिसमानौव
इत्यन्तं उक्त्वा etc. . . .

*The last Colophon:—*इति ऋतुःषष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६४ ॥

252.

104. The same here called, **ऋग्वेददेवताक्रमः** or

ऋग्वेदसंहिताहोमविधानम् ।

Rgvedadevatākrama or *Rgvedasamhitāhomavidhāna*

By Bālakṛṣṇa.

For the manuscript see L. 887.

Post Colophon Statement:—

शके १७४४ चित्रभानुसंवत्सरे संसर्गाग्निनक्षत्राष्टमस्तुथी ज्योति.
गोविं. प्रो. लिखितम् ।

In this MS. there are extracts from Kamalākara and others at the commencement, after which comes the Maṅgalā-carana नत्वोमामाघवौ देवौ—

253.

2686B. *The same.*

By Bālakṛṣṇa Śrottriya.

Substance, country-made yellow paper. 9½ × 5 inches. Folia, 26. Lines on a page, 8. Character, Modern Nagar. Colour faded.

This MS. contains Kamalākara's Vedapārāyaṇavidhi (which is described in its proper place), in the first three leaves; the rest of the leaves contain Bālakṛṣṇa's work, noticed above.

254.

102. **पवमानहोमविधिः ।** *Pavamānahomavidhi.*

For the manuscript see L. 876. It quotes from Vṛhadṛg-vidhāna bhāṣya. It treats of a purificatory homa in which the Pavamāna mantras are uttered, the number of Āhutis being 19280. This number has been arrived at through repetition of one and the same mantras several times.

The Post Col. Statement :—

श्रुते १७१३ विरोधकृत्नामसंवत्सरे श्रावणकृत्वा अमा इन्दुवास्तरे
वस्वदेकरग्रामनिवासी ज्योतिषीत्युपनामक गोविन्दसुतजनाईनेन
लिखितं स्तार्थं परार्थश्च ।

255.

6452. **वोंथालक्षणम् ।** *Vonthā-Lakṣaṇa.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samvat 1679 = 1622 A.D. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :— वोंथालक्षणं समाप्तम् ।

Post Colophon :— संवत् १६७९ भादो सुदि १५० रामजीसुत गोपीनाथ
लिखितं ।

It begins :— श्री महागणेशाय नमः ।

द्वितादधुस्तंगन्धर्वेति दे अदधुः । तावां विश्वस्य श्रावणपथिवी
जनयमिति दे यज्ञिया खरांता ॥ etc., etc.

Pratikas—or the initial words of *Rks*, arranged, under the following among other headings:—

1A, दे यज्ञिया खरान्ता; दे यज्ञाखरान्ता; दे विभातीखरान्ता; दे
सुपाराखरान्ता; 2A, इति दे अगवन्त; 3A, अथ त्रीणि संख्यानि; 4B, अथ
चतुर्थसंख्यानि— 5B, इति चत्वार्यर्धसंख्यान्तं; 6A, अथ पञ्चमसंख्यानि—
6B, इति पञ्चाश्यां मकारान्तं; 7A, इदानीं षट्संख्यानि— 7B, इति षड् मं
नकारसंहिते पदं मकारान्तं; 8A, अथ सप्तमसंख्यानि— इति सप्तदशतेप्रष्टष्टं;
8B, अथ अष्टसंख्यानि— इति अष्टाविमे प्रष्टष्टं; 9A, नवसंख्यानि— 9B,

इति नवदिवेदिवे; 9B, दशसंख्यानि— 10A, इति दश रेवान् रेफसहितं; अथ
एकादशसंख्यानि— 10B, इति एकादश वृहती प्रगृह्यम्; अथ द्वादश संख्यानि
11A, इति द्वादश— अथ रेफेण ॥ त्रयोदशसंख्यानि— 11B, इति त्रयोदश
यमकारपूर्वम्; चतुर्दशसंख्यानि— 12A, चतुर्दश रेफसहितम्; इदानीं पञ्च-
दशसंख्यानि— इति पञ्चदश ऋत्विजः जकारेण; षोडशसंख्यानि— 12B, इति
षोडशार्धसिसिकारेण; इदानीं सप्तदशसंख्यानि— 13A, इति सप्तदश; अथ
अकारेण अष्टादशसंख्यानि; 13B, एकोनविंशतिः— इति एकोनविंशतिर्विभक्त्यः
विंशतिसंख्यानि— विंशतिर्महौप्रगृह्यम्; एकविंशतिसंख्यानि— एकविंशतिपद-
काले यथा सन्दिग्धं; 14A, चतुर्विंशति संख्यानि— इति चतुर्विंशति चकार-
यकारेण; षड्विंशतिसंख्यानि— इति षड्विंशति + कारवर्जं; सप्तविंशति-
संख्यानि 14B, रेफाद्याः सप्तविंशतिः; त्रिंशत्संख्यानि— इति त्रिंशदद्यन्तु तुकारेण
इदानीं सप्तत्रिंशत्संख्यानि— 15A, इति सप्तत्रिंशद्वैपदानि; चतुश्चत्वारिंशत्-
संख्यानि— इति चतुश्चत्वारिंशच्छ्रृङ्खलसिर्जनीयाः; अष्टाचत्वारिंशत्संख्यानि—
15B, इति अष्टचत्वारिंशदेतु तुकारेण; एकोनपञ्चाशत्संख्यानि— इत्येकोनपञ्चा-
शत्पूर्वगतेगणान्तवर्जं; एकपञ्चाशत्संख्यानि— 16A, इत्येकपञ्चाशदकारपूर्वमका-
रोदात्तं; पञ्चपञ्चाशत्संख्यानि— 16B, इति पञ्चपञ्चाशत्क्रमकाले त्रिमास-
कंपानि; एकषष्टिसंख्यानि— इत्येकषष्टिर्यूपपातः; नवषष्टिसंख्यानि— 17A,
इति नवषष्टिखकारव्यक्तिसंख्यानि; षट्सप्ततिसंख्यानि; 17B, षस्रवतिसंख्यानि
18A, (the end) इति षस्रवत्यथकारेण ।

Thus the whole of the 64 chapters of the R̥gveda have been hunted up for recording instances of peculiarities in pronunciation, spelling, accents, etc., and these instances have been arranged according as they arise twice, thrice, to 96 times. Instances in each group, again, are given in the order of the R̥gveda. See C.s. 492, in which the work is called ऋग्वेदपदक्रमलक्षणं (वैताख्यम्).

256.

520. गाथी (शाकलसंहितायां) । *Gāthā*.

For the manuscript see L. 1302.

About this Aufrecht in Cat. Cal. I, p. 152A, says:

“(Proper title?), a treatise showing the number of occurrence of euphonic changes in the Śākala saṃhita of the Rv., thus *ya* for *ye* occurs 46 times, etc.”

Sāmasramī in his Niruktālocana, p. ३, says that before the compilation of a comprehensive grammar like that of Pāṇini (and even before the compilation of the Prātisākhya), Vedic scholars used to preserve the purity of Vedic pronunciation by counting and registering grammatical facts. There are several works of this nature, such as, Caturjñānam Saptasamsthā, Padagādha and others. The present work belongs to the same category. It registers words ending in visarga, words ending in vowels, words which are not joined in sandhi, words which do not change their *nakāra*, words in which *ye* is changed into *ya*. It is divided into 65 sections, recording 65 such changes.

How useful these lists were to subsequent writers of Prātisākhya and grammar may be seen from the fact that one of the lists in our “Gāni” has been turned into sūtra in p. 53 of the Śaunaka-Rk-prātisākhya of the Chaukhamba series.

257.

2065. एकाक्षरीवैठः । *Ekākṣarivaiṭha*.

Substance, country-made paper. 12×4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 3. In tripāṭha form. Character. Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Verse. Complete.

Contain both the text and the commentary entitled ‘Uṭhāpanā,’ both anonymous.

See Velval Nos. 47, 431. Sanskrit College Catalogue 493 and 526.

Text. अथ एकाक्षरीवैठप्रारम्भः ।

नान्तं विसर्गान्तमथावगच्छं

स्यन्तं तु सेन्तं विषमं समञ्च ।

संख्यां प्रगृह्यत्य च पञ्चकेने
 पदेषु वक्ष्ये पतिवर्गमत्र ॥ १ ।
 काद्यैरद्यै चतुष्कैश्च वर्गाद्यनमैः क्रमात् ।
 न विसर्गान्तदुःखं कश्चयोर्विषमं समं ॥ २ ।
 च नकार ट विसर्ग उदुःखं समाक्रमात् ।
 ते दुःखं पे विसर्गो येनान्तो विषमं क्रमात् ॥ २ ।
 विषमं वा समं चैकं यत्र तत्रान्यथाद्वयं ।
 नाद्यैर्वर्णैः प्रगृह्यं स्यात् द्वितीयाद्यैस्त्रिभिः क्रमात् ॥ ४ ।
 एकद्वित्रौणि चत्वारि यगं तेष्टौ न गान्तके ।
 वान्ते च द्वादशैव स्युर्मसंयोगे तु षोडश ॥ ५ ।
 संयोगादौ स्थितो वर्णः स्वसंख्यां न विमुञ्चति ।
 पदानां पञ्चकेष्वत्र पदसंख्यां त्यपञ्चके ॥ ६ ।
 खरैः पञ्चभिराद्यैः स्यात् ऊकाराद्यैश्च पञ्चभिः ।
 खरानत्र विज्ञानीयात् दन्तमूर्द्धन्यवर्जिता [: ? न] ॥ ७ ।
 खरपञ्चकयोः स्युन्तं समं च विषमं क्रमात् ।
 नान्तादीनामभावे स्यात् समं पद्यपदान्तयोः ॥ ८ ।
 यत्रानेकपदे रूपं तदनेकत्र गण्यते ।
 नान्तादारभ्य विषमं त्रिष्व्याद्ये पञ्चकेपि च ॥ ९ ।
 सितुसेन्तं तु संहृत्य गण्यन्ते चैकरूपतः ।
 अध्यायानां वर्गसंख्या खरसंख्याच्चरैर्वेदेत् ॥ १० ।
 वाक्यद्वयमिह ज्ञेयं सुखग्रहणसिद्धये ।
 पदरत्नसमीक्षायाः पदसंख्येयमौचिता ॥ ११ ।

इत्येका० वैठः ।

The text is given in full. The comm. begins :—

नत्वा विश्वेश्वरं शास्त्रमौपशानं विद्ययायुतं ।

करोम्येकाक्षरौवैठयाख्यामुत्थापनाभिधाम् ॥

नान्तमिति नकारान्तम् । विसर्गान्तं अप्रगृह्यमिति दुःखं स्य वैदिकी संज्ञा ।
 दुःखं । स्युन्तं सिकारान्तं । तु इति एनः । सेन्तं सेकारान्तं इत्येषां पञ्चानां
 पदानां विषमं विषमसंख्यामात्रं । चपरं । समं समसंख्यामात्रं । वक्ष्ये इत्यन्वयः ।

चपरं । प्रष्टव्यस्य प्रष्टव्यमिति इतिकरणस्य वैदिकी संज्ञा । इतिकरणान्तपदस्य संख्यां वक्ष्ये । संख्यासामान्येन । एकद्वित्र्यादिसंख्यामित्यर्थः । न तु विषमसममात्रे इत्यर्थः । अत्र अस्मिन् एकाक्षरवैठयस्ये प्रतिवर्गे वर्गे वर्गे प्रति इति प्रतिवर्गे । पदेषु संख्यां पदसंख्यां नान्तादिप्रष्टव्यपर्यन्तां संख्यां वक्ष्ये । चपरं अन्त्ये पञ्चके प्रतिवर्गे पदेषु प्रतिवर्गस्य समग्रपदसंख्यां च वक्ष्ये इत्यनुषङ्गः । तदुक्तमन्यत्रापि—

प्रतिवर्गपदयन्तां समत्वविषमत्वतः ।

विसर्गनान्तपदानि काद्यैवर्गेष्वेष्टभिः । १ ।

“Ekākṣari vaiṭ” means description (literally sitting) of an entire varga, generally comprising 5 Ṛks in the Pada-pāṭha, in one akṣara (syllable). That description comprises the definite number of *itis*, the even or odd number of words ending in N, l, si or se and of the sign called *avagraha* (S), used in separating compound words, to be used in Pada-pāṭha.

The present MS. contains only the conventions or *paribhāṣās*. The Sanskrit College MS. No. 526 gives the syllables also, representing all the *vargas* of the *R̥gveda*. It is therefore appropriately called *Padaratna*. The Sanskrit College MS. No. 493 gives, under the same or similar conventions, syllables, for the whole of the *R̥gveda* in *Kramapāṭha*, and it is appropriately called *Kramaratna*. But in S.C. Catalogue this MS. is entered under the title of *R̥gveda-pada-paribhāṣā*.

258.

2332. पदगाढ । *Padagāḍha*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 30, of which 3 and 22 are missing. Lines on a page, 12. Extent in slokas, 720. Character, Nāgara of early nineteenth century. Date ? . Discoloured prose. Complete.

• पदगाढ comes to an end in leaf 29 b, after which there is a leaf, marked 25, of some Vaidic work.

For the work see L. 786 and I. O. Catal. page 10. Printed in the Ūṣā. Velval No. 45.

The word *Padagādha* means plunged into the Pada Text. The work records all modifications of spelling, pronunciation, accent and grammar in reducing the Samhitā into the Pada Text. Record I gives words ending in visarga in the first case-ending, singular number. Record II registers the expansion (vivṛtta) and otherwise of ए, ओ, ऐ, औ. Record III gives words ending in N.

Then commences a series of records giving all the instances of modifications in the R̥gveda. For some there are only two instances, for some three instances, and so on till 50. These records are headed द्विसंख्याकानि, त्रिसंख्याकानि and so on. Some of these headings have several sections; instances are quoted first and then the modifications noted. As instances in point : इदानीं त्रिसंख्याकानि ॥ (तत्रायं प्रथमः खण्डः) दधाणा इन्द्र इदुव इन्द्र उक्था समम्भतेन्द्र उक्थं दिधिषन्तधीतय इति त्रिष्विन्द्रे विवृत्तं । The *Trisaṃkhyākāni* has 16 *khaṇḍas*.

द्विसंख्याकानि (चतुर्थः खण्डः) वृषायमाणोवृणीत सोमं वृषायमाण उप-
गौर्भिरौष्टे । इति ऋखावष्टह्यम् ।

After the instances are registered we have :—यो यन्ति येन
यस्य यदा यथा यदभि ह्यैष्टं यं यन्तु ये या अकारमुदात्तम् ।

The last chapter is called preeminently *Padagādha*. It is divided into 14 sections. The concluding section is *Rephakārikā*.

259.

54. *The same.*

For a notice of the manuscript see L. 786

260.

1138. *The same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 760. Character, Nāgara. Date, Sam. 1684. Appearance, old. Generally correct. Complete.

Post Colophon :—

संवत् १६८४ वर्षे आषाढ शुक्ल प्रतिपत्तिथौ द्विवेदी अमन्तपुत्र-
दुवे-सदाशिवस्य इदं पुस्तकं । श्रीरस्तु ॥ ग्रन्थ ७६० ॥

261.

539. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 42. Lines, 8, 11 on a page. Extent in ślokas, 960. Character, Nāgara. Date, Śaka 1663. Appearance, tolerable. Complete.

The MS. comes to an end in leaf 41

In leaf 42 there are six lines more, beginning :—

यानि यदि यदा यो यं यस्य तस्य हि यद् यथा ।

यन्ति येनाभि ये यास्व वृष्टोदात्तं पदं भवेत् ।

Ending :—उर्मिर्ननावधीत् ।

Post Colophon Statement :—शके १६६३ दुन्दुभीनामसंवत्सरे
उत्तरायणे ग्रीष्मऋतौ ज्येष्ठवद्य ११ भौमे हस्तनक्षत्रे आयुष्मान्-
योगे रामभट्टात्मकेन नागेश्वरेण काश्यां लिखितं सम्पूर्णमस्तु ।
श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥

भग्नपृष्ठकटिग्रौवं etc.

262.

2129. उपलेखसूत्र । *Upalekha-Sūtra.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines on a page, 9, 10. Extent in ślokas, 110. Character, Nāgara. Date, Samvat 1863. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—इत्युपलेखाख्यं पदश्रिष्टं समाप्तम् ।

Post Col. :—अञ्जनशिरसि सन्निविष्टो रेणो ऋतुर्गतां याति ।

स तु सर्वत्र न कर्त्तव्यः कर्त्तव्यः शेषसहेषु वा ॥

आदित्यैर्यातमित्यस्मिन् नष्टाक्षरे परे (?) ।

पदाध्यायेनुदात्तत्वात् संहितायामुदात्तवत् ॥

संवत् १८६३ ईश्वराब्दे ईश्वरनगरे काश्यां काश्यपगोत्रोत्पन्नेन
ब्रह्मोपनामकेन गोविन्देन वैशाखे लिखितं । श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

For a full description of the work, see W. p. 8. Burnell p. 2a says that it treats of क्रमपाठ. But the present MS. is described in the colophon as पदशिष्ट. Edited by Pertsch. and also by Satyavrata Sāmaśramī with an anonymous bhāṣya in Ūṣā

The MS. is throughout marked in red. Each verse is marked with red. Sections are also marked in red pencil.

The work ends:—

यम्बकं भद्रं नः प्रजायत ऋतञ्च सत्यञ्चेति ।

यथासंहितं शास्त्रमुपलेखं शास्त्रमुपलेखम् ॥

ऋतञ्च सत्यञ्चेत्यपदक्रमम् क्रममिममुपययाभिगीतम् ।

द्वित्रिवरगुरुणा गुरुणादरेण प्रपठितम् ।

पठितोऽपि पुण्यकर्मा भवति शास्त्रमुपलेखं शास्त्रमुपलेखम् ।

नमः श्रौतकाय नमः श्रौतकावेति वा पाठः ।

263.

1067. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 110. Character, Nāgara. Date, Sam. 1614. Complete.

Col. :—इत्युपलेखः समाप्तः ।

Post. Col. :—संवत् १६१४ मितौ वैशाख शुदि १ प्रतिपदा भौने प्रातः-
काले लिखितमिदं पुस्तकं वाराणस्यां । गङ्गेनरस्य इदं पुस्तकम् ।

264.

7942. *The Same.*

Substance, country-made paper. 4×4 inches. Folia, 13, of which foll. 1 and 3 are missing (with one leaf which cannot be located). Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

Colophon :—इत्युपलेख ऋग्वेदपरिशिष्टं समाप्तं ।

265.

1068. उपलेखभाष्यम् । *Upalekhabhāṣyam*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 230. Character, Nāgara. Date, Sam. 1680. Appearance, old. Complete in eight chapters.

An anonymous commentary on Upalekha, printed in Ūṣā along with the text.

Beginning :—

“अकारादयो द्वादश खराः” इति अकार आदिः प्रथमो येषां ते अकारादयः च दशचेति द्वादश । खरा इति संज्ञा अभिधीयते ।

ननु यथा चित्रगुमानयेत्युक्ते विशेषणभूतानां गवामानयने सम्बन्धो नास्ति एवमकारादयः खरा इत्युक्ते विशेषणभूतस्य अकारस्य खरसंज्ञा न प्राप्नोतीति बोध्यं । नैतदस्ति । लवकर्ण-मानयेत्युक्ते विशेषणभूतयोरपि कर्णयोरानयनेन संबन्धस्तथेहापि विशेषणभूतस्याकारस्य खरसंज्ञा भवति एवं प्रतिस्मृच्च वेदितव्यम् । इत्यादि—

It ends :—

ततः पदान्तस्थेति आद्यन्तयोः सन्धिविशेषः । ततः खरविधयः । कम्पविशेषाः । इत्येवंसदृशाः सदृशविधयः । तस्मादिदमुपलेख-शास्त्रमिति । शास्त्रान्ते लृहृदाचार्यं नमस्करोति नमः श्रौनकाय नमः श्रौनकाय । अभ्यासः आदरार्थः परितोषार्थो वा ।

Col. :— इत्युपलेखभाष्येऽष्टमोवर्गः ।

Post Col. :— गुभमस्तु । संवत् १६८० समये पैष्यवदि दशम्यां इदं पुस्तकम् ।

266.

2140. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, from 3 to 19. Lines on a page, 8. Character, Nāgara. Date, Sam. 1701. Appearance, discoloured.

The manuscript is carefully corrected in red ink in a Bengali hand. It is divided in 8 chapters and not in 9 as in Weber, p. 8.

Col. :—इत्युपलेखभाष्ये अष्टमवर्गः ।

Post Col. :—संवत् १७०१ वर्षे आषाढ वदि ३० सोमे लिखितं । आदि-
[ता]मौ दुवे गोपिना ।

On the reverse of fol. 19 we have :—

लिङ्गमस्तकविस्तारो लिङ्गोच्छायसमो मतः ।

दिगुणः परिणाहः स्यात् पिण्डिका तददेव हि ।

प्रस्थालिकापि तद्वत् स्यात् पञ्चसूत्रमिदं स्मृतम् ॥

267.

428. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् । *R̥gveda prātisākhyaṃ.*

By Śaunaka.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 8-9 on a page. Extent in slokas, 234. Character, Nāgara. Date (?).

A mere fragment containing the first chapter in six paṭalas, and three lines more.

See H.P.R. 2, 25 and L. 4190. See also Belval No. 200.

Printed by Whitney.

268.

2977. The same here called

शौनकीयप्रातिशाख्यम् or पार्षदपरिशिष्टम् ।

Śaunakya prātisākhya or Pārṣadapariśiṣṭam.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Nāgara. Date, Sam. 1669. Appearance, old and discoloured. Complete.

The Post Col. Statement :—

विक्रमाद् गते वर्षे गन्दर्भैरसंभूयते ।

कृष्णाष्टम्यां तपस्याख्ये भौम् इन्दौ शुभेऽहनि ।

वाराणस्यां महापूर्यां हरिकृष्णो ब्यलौलिखत् ॥
श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

Then fifteen lines more, which contain the beginning of another work.

सोमेशादीन् प्रशम्यादौ जगन्नाथेन सद्गुरुन् ।
ऋग्वेदार्णक्रमज्ञानव्याख्या सन्तन्यतेऽधुना ॥ इत्यादि

269.

1977. *The Same.*

For the manuscript and the work see L. 4190.

Post Colophon :—

संवत् १६६३ शके १५५६ समये फाल्गुनकृष्णनवम्यां गुरुवासरे
अद्येह वृद्धनागररक्षातिना केशवेन व्यास श्री ५ श्रृंखलितः सूनुना
मूर्द्धपुरे काश्याः समागतेन लिखितोयं ग्रन्थः स्वार्थं परार्थश्च ।
पार्षदपुस्तकमेतत् सर्वेषां मामकानाञ्च पठनाय भवतु नित्यमन्येषां
सुखिसूरीणां ।

वन्दामहे महेशानचण्डकोदण्डखण्डनम् ।
जानकीहृदयानन्दचन्दनं रघुनन्दनम् ॥

270.

2182. ऋग्वेदप्रतिशाख्यपार्षदभाष्य । *Rgveda prātiśākhya-*

Pārṣadabhāṣya.

(*With the text*) by Kumāra Viṣṇumittrācārya, son of
Devamittrācārya.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 141. Written in four different hands—(i) 1 to 48 leaves in the seventeenth century handwriting is a restoration, representing 46 leaves of the original MS.; (ii) 47—93 in the fifteenth century handwriting, old and discoloured; (iii) 94 to 139 in the sixteenth century handwriting, discoloured; (iv) 140th leaf bearing the date Śaivvat 1843 is a duplicate of the last leaf which is of the third hand, and has the leaf mark corroded. Character, Nāgara. Date (?), Complete. At the end of the MS., the extent in śloka is given at 5550.

Colophon :—इति श्रीदेवमित्राचार्यपुत्र-श्रीकुमारविष्णुमित्राचार्य-विर-
चितायां ऋच्वर्यायां पार्थदयाख्यायां अष्टदशपटल ... समाप्त-
स्वेदमृगवेदप्रातिष्ठादिकस्य महाभाष्यमिति शंकरार्पणमस्तु ॥
ग्रंथ ५५५० ।

एकोदेवः सर्वभूतेषु गूटः etc.

The above Colophon and the Post Col. belong to the last old leaf.

The Post Colophon in the duplicate leaf:—संवत् १८४३ पिंग-
लाब्दे श्रावणशुक्लैकादश्यां श्रीकाश्यां दुग्धविनायकसन्निधौ ब्रह्मोपनाम्ना खण्ड-
भट्टात्मजगोविन्देन संपादितम् ।

It begins :—श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥

सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य शिरसा शुचिः ।
श्रौतकं च विशेषेण येनेदं पार्थदं कृतम् ॥
तथा वृत्तिकृतः सर्वान् तान् सूत्रयश्च सस्तथा ।
तेषां प्रसादादेतेषां स्तुतिस्तथा वृत्तिमारभे ॥
लेख्यदोषनिवृत्त्यर्थं विस्तरार्थं क्वचित् क्वचित् ।
ज्ञानार्थं पठनार्थं च योष्यते सा मया पुनः ॥
तस्याः समापने शक्तिं त एव प्रदिशंतु मे ।
लब्ध्वा काममहं तेभ्यः प्रमेयं पारमौक्षितम् ॥
चंपायां न्यवसन् पूर्वं वत्सनां कुलम्बद्धिमत् ।
यस्मिन् द्विजवरा जाताः बह्वृचाः पारगोत्तमाः ॥
देवमित्र इति ख्यातस्तस्मिन् जातो महामतिः ।
स चैव पार्थद्वेष्टः सुतस्तस्य महात्मनः ॥
नाम्ना तु विष्णुमित्रः स कुमार इति प्रस्यते ।
तेनेयं योजिता वृत्तिः संक्षिप्ता पार्थदे स्फुटा ॥
परिगृह्यंतु विप्रेन्द्राः सुप्रसन्ना इमां मम ।
अज्ञानाद्यदयुक्तं स्यात् तदृजुह्वय गृह्यताम् ॥
शास्त्रावतारं सम्बन्धं बह्विधं परिकीर्त्तयन् ।
ज्ञात्वा ग्राह्यं भवेच्छास्त्रं इति शिक्षानुशासनम् ॥

तस्मादादौ तावत् शास्त्रावतारमुच्यते ।

अथ श्रौतको ऋहपतिर्वै नैमिषीयैस्तु संस्थितैः ।

दौक्षासु चोदितः प्राह सत्रे तु द्वादशाहिके ॥

इति शास्त्रावतारं स्मरन्ति । अथ सम्बन्ध उच्यते । इह हि द्विजानां वेदाभ्यासः सकलपुरुषार्थसिद्धेः कारणमिति हि वैदिकः [सि]द्धान्तः । स च पुरुषार्थश्चतुर्विधः धर्मार्थकाममोक्षा इति तदप्युक्तमृगविधाने । यथा पवमान-नाभानेदिष्टहृदा पुरुषसूक्तादिषु । वेदाभ्यासो हि पञ्चधा विहितः अध्ययनं विचारोऽभ्यसनं जपो ऽध्यापनमिति तथा च स्मर्यते ।

वेदः स्वीकरणं पूर्वं विचारो ऽभ्यसनं जपः ।

तद्दानं चैव शिष्येभ्यो वेदाभ्यासो हि पञ्चधेति ॥

तदपि वक्ष्यति एकः श्रोता दक्षिणतो निषीदेत्यादिना अध्ययनम् अभ्यासार्थं कृतां वृत्तिमित्यभ्यसनम्, प्रयोगार्थं तु मध्यमामिति जपादि, तद्दानं च शिष्येभ्य इत्यध्यापनम् । पारायणं वर्तयेत् ब्रह्मचारौत्थेवमादिना । तस्मादधौतवेदस्य हि सति सामर्थ्ये संपूर्णफलेच्छया विचारस्यावसरः प्राप्तः । स च विचारः द्विविधः । अर्थतो लक्षणातश्चेति । तथाचोक्तं ।

स्याखुरयं भारहृरः किलाभूदधौत्य वेदं न विजानाति योऽर्थम् ।

योऽर्थञ्च इत्सकलं भद्रमश्रुते नाकमेति ज्ञानविधूतपाप्मेति ।

तथाच । लक्षणात् । यो न वेत्तृक्षु न कर्मफलभाग भवेत् ।

लक्षणाज्ञोहि मन्त्राणां सकलं भद्रमश्रुत इति ॥

तस्मात्तावत् पूर्वं लक्षणामुच्यते । लक्षणापूर्वकं हि अर्थपरिज्ञानम् ॥

तथाचोक्तम् ।

स्वरोवर्णोऽक्षरं मात्रा देवं योगार्थमेव च ।

मन्त्रं जिज्ञासमानेन वेदितव्यं पदे पदे ॥ इति

सर्वत्र शास्त्रादौ नमस्कारं करोत्याचार्य इष्टसिद्धयर्थम् । यथा स्वयम्भुवे ब्रह्मणे विश्वगोत्रे यथा च सर्वात्मानं विश्वरूपं स्वयंभुवमिति यथा च पिष्टदेवर्षि-सर्वेभ्य इति । अतः अत्रापि श्रौतकाचार्यो भगवान् शास्त्रादौ नमस्कारं चकार । अविनाशं च परावरे इति च परावरे इति च ।

Text :—परावरे ब्रह्मणि यं सदाञ्ज-

वेदात्मानं वेदनिर्घिं मुनीन्द्राः ।

तं पद्मगर्भं परमं त्वादित्यम्

प्रणम्यर्षी लक्ष्मणमाह शौनकाः ॥

End:—वैतानिकसंज्ञालाभात् । सति नियमे ममाग्ने वर्ष इति । इति यथैष + + + + देवे प्रयुज्यते एवमिहापि प्रयुज्येत । ममाग्ने वर्ष इति प्रत्यक्षं समिध इति । इहेदं सर्वं इध्यते अग्नौत्तर-
कालं च प्रसंगः स्यात् । तत्प्रभृतत्वात् कर्मणां । तस्मात् वैतानिक-
संज्ञा निवर्त्तयितव्या यद्येवमसंज्ञा या नैव निवर्त्तयितव्या । कथं
प्रातिप्रास्त्रभेदात् । पूर्वे द्वादशाध्यायाः शौनकस्य कृतिः अग्नौ
चत्वारश्चाश्वलायनस्य एवमप्राप्तसंज्ञा किमिति निवर्त्तयति । स
कथं पुनर्नागाशस्त्रागमादाचार्यप्रवृत्तिदर्शनाच्च ।

स्वामिकुमारपुत्रेण मुद्रतेन च धीमता ।

क्रियमाणायैदं दत्तं भ्रात्रे शिष्याय धीमते ॥

प्राप्ते त्रैलोक्यजागतयोर्विदमक्षितः स स्वर्गं लोकं जयति एभि-
श्चन्दोभिः अथ अमृतत्वं च गच्छति । इत्याह भगवान् शौनकाः ।
अपौह श्लोकाः ॥

गायत्र्यादीनि ईन्द्रांसि सोमो येनाहृतः पुरा ।

तानि सर्वमिदं कृतं ॥

स्वर्गं यशस्यमारोग्यपुण्यवृद्धिकरं शुभम् ।

कौत्स्यैष्ट्यं ज्ञानदं च सर्वाभीष्टार्थदायि च ॥

The originals from which the different parts have been copied, seem to have been defective as there are many lacunae.

271.

6487. पार्षदहृतिः

By Kumāra Viṣṇumītrācārya.

Substance, country-made paper. 13×3½ inches. Folia, 159. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and repaired. The first three leaves have the first few letters of every line restored on new paper. Incomplete at the end.

Pārsada, an ancient name of the Prātisākhya.

(श्रीगणेशाय नमः ।) श्रीशौनकाय नमः ।

सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य शिरसाञ्जलिः ।

शौनकश्च विशेषेण येनेदं पार्श्वदं कृतम् ॥ etc., etc.

See our number 2182.

272.

2044. *Pārsada Sūtras* with the *vṛtti* of Kumār or Viṣṇumitra and the *Bhāṣya* by Uvāṭa, son of Vajraṭa of Ānandapura in Guzerat.

Substance, country-made paper. 11½ × 4½ inches. Folia, 118. Lines on a page, 13 to 16. Extent in slokas, 5,300. Character, Nāgara. Date S.K. 1721. Appearance, discoloured. Complete.

The MS. contains the whole of Uvāṭa's *Bhāṣya* preceded by Viṣṇumitra's *Vṛtti* on the first two *vargas* only.

Last Colophon: इति औपार्श्वदव्याख्यायां आनन्दपुरवास्तव्यवच्छटपुत्र-
उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये अष्टादशपटलः समाप्तः ।

Post Col.:—शके १७२१ सिद्धार्थनामसंवत्सरे भाद्रपद-शुक्ल १३ तद्दिने इदं
पुस्तकं चतुर्द्धरोपनामक-काशीनाथदीक्षितस्य लिखितम् ।

8b इति श्रीदेवमित्रसुत विष्णुमित्रकृते प्रातिशाख्ये वर्गद्वयवृत्तिः । अष्टौ
समानाक्षराख्यादित इत्यादि । इति परावरे ब्रह्मण्यौढ्यारभ्य सकलदेशीयवैदिकैः
पद्यमानस्य आद्यवर्गद्वयस्य व्याख्या ।

अथ भाषां । अष्टौ समानाक्षराख्यादितः किमर्थमिदमारभ्यते ।

शिक्षाद्वन्द्वोक्त्याकरणैः सामान्येनोक्तं लक्षणं ।

तदेवमिहशाखायां इति शास्त्रप्रयोजनम् ॥

प्रातिशाख्यप्रयोजनसत्त्वेन श्लोकेनोच्यते । शिक्षादिभिर्यत् सामान्येनोत्सर्गेण
उक्तलक्षणं यथातावत् शिक्षायां स्युर्मूर्द्धन्याः ऋदुरा सामान्येन सर्वशाखासु रेफो
मूर्द्धन्य इत्युक्तः तथान्यस्यां शाखायां दन्तमूलीय इति रेफो दन्तमूलीय इत्युक्तः एवं
च सर्वशिक्षावर्गेषु समकरणानुप्रदानादि सर्वासु शाखासु विदधाति ननु नियमतः ।

Colophons:—18b इति पार्श्वदव्याख्यायां वच्छटपुत्र-उवटकृतौ परिभाषापटलं

प्रथमम् । 28b •महानन्दपुरवास्तव्यवच्छटपुत्र-उवटक्षतौ सं-
 हिता-पटलं द्वितीयम् । 31b इति पार्श्वद्वयाख्यायां उवट
 प्रातिशाख्यभाष्ये तृतीयं स्वरपटलम् । 38a इति प्रातिशाख्ये चतुर्थं
 पटलम् । 43b इति पार्श्वद्वयाख्यायां उवटक्षतौ प्रातिशाख्ये
 पञ्चमं पटलम् । 46a इति • षष्ठं पटलं प्रथमोऽध्यायः । 52b
 • आनन्दपुरवास्तव्यवच्छटपुत्र-उवटक्षतौ सप्तमं पटलम् । 60a
 इति • प्रातिशाख्यभाष्ये अष्टमं पटलम् । 68b इति श्रीपार्श्वद-
 व्याख्यायां आनन्दपुरवास्तव्यवच्छटपुत्र-उवटक्षतौ प्रातिशाख्यभाष्ये
 नवमं पटलम् 71a • क्रमपटलम् दशमम् । 79a • हेतु-
 न्तमैकादशं पटलम् 82a • द्वादशं पटलम् । 89b शिद्धा-
 पटलं त्रयोदशम् । 99b • चतुर्दशं पटलम् । 102b • पञ्च-
 दशं पटलम् । 109a • षोडशं पटलम् । 114a • सप्तदशं
 पटलम् ।

273.

550. प्रातिशाख्यभाष्यम्

By Uvata.

For the MS. see L. 1450.

274.

4180D. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 2 to 68. Lines, 5 to 7 on a page. Characters, Nāgara of the nineteenth century. Appearance fresh. Without beginning and without end.

23A. आनन्दपुरवास्तव्य-भट्टवज्जटसुतस्य उवटस्य क्षतौ प्रातिशाख्यभाष्ये
 प्रथमाऽध्यायः

47B. • द्वितीयोऽध्यायः ।

275.

4351. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 190. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1954. Appearance, fresh.

Post Colophon statement:—

ज्यैष्ठमासे कृष्णपक्षे अष्टम्यां ८ चन्द्रवासरे संवत् १९५४ लेखक-
ठाकुरप्रसाद रहनेवाला कालीजीमे गाँव घुघलपुर थाना रोहनि-
यांकी चौकी ।

On the reverse of the last leaf the following is noted :—

श्रीलक्ष्मणवक्त्राधिपतेर्भ्रातृरामेश्वरसिंहस्य पण्डितयुगलकिशोरव्यासस्य पुस्तक-
स्यानुलिपिरियम् ।

The original from which the MS. was copied was defective in the beginning.

In the first line of leaf 1B, occurs the following colophon :—

इति श्रीपार्षदव्याख्यायामानन्दपुरवास्तव्यवच्चटपुत्र-उवटकृतौ
प्रतिशाख्यभाष्ये संहितापटलं द्वितीयम् ॥

Last Colophon in 189B:—

इति ० अष्टादशं पटलं समाप्तम् ॥ १८ ॥

Then there are the following verses:—

जटा माला शिखा लेखा ध्वजो दण्डो रथो घनः ।

अष्टौ विद्यतयः प्रोक्ताः क्रमपूर्वा मनीषिभिः ॥ १ ॥

ब्रूयात् क्रमविपर्य्यासक्रममौदृग्विधिर्वदेत् ।

जटाख्यां विवृतिं धीमान् विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ २ ॥

ब्रूयात् क्रमविपर्य्यासावर्द्धस्यदितोन्ततः ।

अन्तं चादि नयेदेवं क्रममालेति कौर्त्तिता ॥ ३ ॥

पदोत्तरां जटामेव शिखामार्थ्याः प्रचक्षते ।

क्रमद्वित्रिचतुःपञ्चपदक्रमसुदाहरेत् ॥ ४ ॥

पृथक् पृथग् विपर्य्यस्य लेखामाहुः पुनः क्रमात् ।

ब्रूयादादेः क्रमं सम्यगन्तादुत्तारयेदिति ॥ ५ ॥

पावर्गेवा (?) ऋचि वा यत्र पठनं स ध्वजः स्मृतः ।

क्रमसुक्ता विपर्य्यस्य पुनश्चक्रमनुत्तरम् ॥ ६ ॥

अवर्द्धचादेव युक्तोत्तर्य्य क्रमदण्डोऽभिधीयते ।

पादशोऽर्द्धशो वापि स होतया दण्डवत्प्रथः ॥ ७ ॥

अन्तःक्रमं पठेत् पूर्वं आदिपर्यन्तमुच्चरेत् ।

आदि + मं नयेदन्तं घनमार्थाः प्रवक्ष्यते ॥ ८ ॥

जटामाला शिखाद्यास्ता इत्यष्टौ विकृतौः पठेत् ।

ध्वजः पाठः । गायन्ति त्वा । येमिर इति येमिरे । त्वा गायत्रिणाः । वंशमि-
वेति । वंश इव । इत्यादि ।

गोतुलो वत्सः शिशिराश्वलायनमुद्गलौ ।

पक्ष्मैते शाकलाः शिष्याः शाखाभेदप्रवर्तकाः ॥ ९ ॥

ऋग्वेदादिर्महाशाखा कल्पाख्यानेन रामता । (?)

गोभिलाः श्रौतकाः सर्व्वे कल्पशाखां प्रवक्ष्यते ॥ (?)

276.

2331. जटापटल *Jaṭāpaṭala*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, by counting 7, marked from 2—8. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Date (?). Appearance, discoloured. Incomplete.

In the left-hand upper corner of every leaf, it is called जटापटलः, which ends in leaf 5A.

For the work जटापटल see L. No. 1234.

In 5A. जटामालाशिखालेखाः ध्वजो दण्डोऽथोघनः ।

अष्टौ विकृतयः प्रोक्ताः क्रमपूर्व्वं मनैषिभिः ॥ See above.

All these eight 'Vikṛtis' are defined and illustrated by examples.

In leaf 7A.—इति विकृतिलक्षणानि ।

Then commences an extract from नीतिमञ्जरौ of Dvyā Dvivedī, in one of the opening verses of which the author is described as एकादशप्रकारैस्तु संहितापाठतत्परः ।

In commenting upon this epithet the commentator, who is the author himself, explains the 11 kinds of Pāṭha, as

will be found in L. No. 4183. The present MS. gives examples of all the different kinds of Pāthas. Dvyā Dvivedī is here quoted to support the author of the अष्टविंशतिलक्षणाणि ।

277.

664. *The Same* with a comm.

For the manuscript see L. 1234.

One of the devices to prevent interpolations in the text by directing recital of the hymns in different arbitrary ways.

Attributed to Hayagrīva.

278.

2795. जटापटलव्याख्या दीपिकाख्या

For the manuscript and the work see L. 1525.

The text Jaṭāpaṭala is attributed to Hayagrīva. It is a work on the complicated modes of reciting the hymns of the Ṛgveda. The present commentary is by Dayāśaṅkara, son of Dharanīdhara Vyavahārika.

279.

665. स्वराङ्कुशः ऋग्वेदीयः *Svarāṅkuśa of the Ṛgveda*

By Jayanta Svāmī.

It consists of 21 verses.

For the manuscript see L. 1235.

Printed in Ūṣā.

280.

2505. *The Same* with an anonymous commentary.

For the manuscript and the works see L. 2672.

281.

9962A. *The Same* with another commentary.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. It begins in leaf 1 and ends in leaf 7A, line 4. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 80. Character Nāgara. Date, Sam. 1910. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

It contains 12 verses out of 21, with their commentaries.

The text is by Jayanta Svāmī and the commentary anonymous. Both printed in Ūṣā.

For the text see L. 1235 and 2672.

The commentary begins thus:—

श्रीगणेशाय नमः

एकस्मिन् रूपमर्द्धं हिमकरविशदं स्वर्णवणे परस्मिन्

कण्ठे हारं विषं च वहति नयनयोः साञ्जनानञ्जनत्वे ।

वक्षः किञ्चित् कपाटाकृतिं कनकनगमोहि किञ्चिच्च विभक्तं

क्षितिं वासश्च लम्बोदरजनकमहो तन्महो भावयामः ॥

ऋग्वेदवारणसमावरणैकहेतुः

वक्रः खराङ्गुश्च इति प्रथितोऽस्ति तस्य ।

सञ्चारणे निपुणता तदिभावरक्षोः

सञ्जायतामिममतः प्रकटीकरोमि ॥

सकलदेवेव्यसाधारणौ भक्तिं कुर्वन्तो ग्रन्थारम्भे विप्रविघाताय शिक्षाचार-
परिप्राप्तं नतिरूपमङ्गलमाचरितमादौ शिष्यशिष्यायै निबध्नाति

हेरखं चण्डिकां गत्वा शम्भुं दृष्ट्यै हरिं गुहं ।

सरस्वतीं कविवरान् वक्ष्येहं खरनिर्णयं ॥

अहं जयन्तस्वामी खरनिर्णयं वक्ष्ये (३ ?) इत्यन्ययः ।

It ends thus:—

उदात्तानुदात्तौ स्वतन्त्रौ ताभ्यां मिलित्वा जायन्ते ये क्षौद्रादयः खराङ्गुश्च ।
Then commences 9962B.

282.

603. अष्टविक्रतिविकृति *Aṣṭavikṛtīvīṛti*.*By Madhusūdana.*

With an anonymous comm.

For the manuscript see L. 1492. Lately repaired.

Printed in the Ūṣā. But the present manuscript differs considerably from the printed text.

Madhusūdana acknowledges his obligations to Vyāḍi and others, who preceded him in writing works on the eight different modes of reading the Ṛgveda.

Madhusūdana describes himself as Kṛṣṇa-Dvaipāyana-tanūdbhava, or, the son of Kṛṣṇa-Dvaipāyana. He also says that he obtained the permission of Vyāḍi. The commentator, however, explains Kṛṣṇa-Dvaipāyana-tanūdbhava as तत्त्वज्ञातस्त्विन तत्त्वमार इत्यभिहितः ॥

Satyavrata Sāmaśrami's printed text omits the introductory verse of the commentator, which is supplied from the present manuscript.

मधुसूदनमुनीश्वररचिताष्टौविकृतिसम्बरणस्य ।

तत्पूर्वञ्च पुरोगमाचारं प्रकाशमारभते ॥

Satyavrata Sāmaśrami also omits the second half of the second verse, which is explained in the comm. The second half is :—

“वचः समप्रहारिणी परविपश्चितामन्वहम् ।

मनोभुवि विहारिणी भवतु वेदविद्या विशारदा ॥”

He also omits two leaves and a half at the end.

283.

2506. *The Same.*

Substance, foolscap paper of 1881. 8×6½ inches. Folia, 92. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Date (?). Copied from an original, dated Śaka 1712. Appearance, fresh. Complete.

284.

6180A. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 19. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—इति श्रीमधुसूदनविरचिता जटाशृङ्खलिविहङ्गतिविवरणं समाप्तम् ।

285.

6188. **जटोदाहरण** *Jaṭodāharaṇa.*

Substance, country-made paper. $7\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 9-11 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1777. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ॥

ओम् बृहस्पते परिदौया रथेन etc., etc.

2A. ब्रूयात् क्रमविपर्यासं क्रममौदृग् धिया वदेत् ।

जटास्यां विहङ्गतिं धीमान् विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥

अथ जटोदाहरणम् ।

बृहस्पते परि परि बृहस्पते परि । etc.

2B. अथ मालोदाहरणं

ब्रूयात् क्रमविपर्यासावर्द्धर्षस्यादितोऽन्ततः ।

+ + + + पेदेवं क्रममालेति कौर्त्तिता ॥ २ ॥

बृहस्पते etc.

3A, अथ शिखोदाहरणम्; 3B, अथ क्रमलेखोदाहरणम्; 4B, इति क्रमलेखोदाहरणम्; अथ क्रमध्वजोदाहरणमुच्यते; 5A, अथ क्रमदंढोदाहरणम्; 6B, अथ क्रमरथोच्यते; 8A, अथ घनोदाहरणमुच्यते

Last Colophon:—इति घनोदाहरणम् ।

Post Colophon:—स० देवादत्तस्येदं लेखकपाठकयोः शुभं भूयात् ॥ श्री

• श्री ॥ श्री ॥

संवत् १७७७ आश्विनमासे शुक्लपक्षे २ गुरुवासरे ॥ शुभमस्तु ॥

इति संहितैकादशप्रकारा लिखिताः ॥ संहिता १ ॥ पद २ । क्रम ३
जटा ४ । क्रममाला ५ । क्रमशिखा ६ । क्रमलेखा ७ । क्रमध्वज ८ । क्रम-
दंड ९ । क्रमरथ १० । क्रमघन ११ ॥

286.

6176.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 6, of which the third and the fourth are missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1798. Appearance, good.

It gives the eleven different orders of the words of the mantra “वृहस्पते परिदीया रथेन” etc., etc., in recital.

Beginning :—

अथ संहिताया एकादशप्रकारा लिख्यन्ते ।

अनुलोमविलोमाभ्यां त्रिवारं हि पठेत् क्रमम् ।

जटाख्यां विकृतिं धीमान् विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥

तत्र प्रथमसंहितापदक्रमाणि लिख्यन्ते । वृहस्पते etc., etc.

Colophon :—इति समाप्तः ।

Post Colophon :—संवत् १७९८ वर्षे मार्गसेकि शुक्लपक्षे प्रतिपदायां
लिखितं केशवगिरि विश्वेश्वरसमीपे लिखितं । शुभं पठनार्थं
ब्रह्मभट्ट । राम । राम ।

Then the following is in red ink.

व्यवहारिक गणपतिपुत्र शिवशङ्करेण खरितं शोधितञ्च संवत् १७९८ माघ
छ ४ वृधे ।

287.

1007. चातुर्गानम् *Cāturgāna. By Pañcu Nārāyaṇa.*

Substance, country-made paper. 9½×3½ inches. Folia, 27. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Sam. 1663. Appearance, old. Complete.

Aufrecht says that it is a list of sūkta, varga, maṇḍala and aṣṭaka of Rv. (Cat. Cat. p. 185). This is not quite correct.

It gives lists of words occurring in the whole of the R̥gveda, (1) ending in Visarga (technically called Samāna); (2) ending in N (called Nānta); (3) expanding into अय्, अय, आय्, अय् or अ, अ (technically called Vivṛtapada); and (4) simple non-compound words (called Ekapada). See H. P. R. Vol. III, 92 and pref. See also page जै, Niruktālocana by Satyavrata Sāmaśramī, and Belval p. 37 in which it is called Cātrjñāna.

Belval, p. 38, contains Cāturjñana-paribhāṣā only. But it is recorded under the name of R̥gveda Paribhāṣākārikā.

Beginning :— श्रीमहागणपतय नमः ।

समाननान्तवित्तपदान्येकपदान्यपि ।

दक्षिणामूर्त्तिराहेतत् चातुर्ज्ञानं विदुर्बुधाः ।

× × × × ॥

Col. :—इति समानपरिभाषा 2A.

Col. :—इति नान्तपरिभाषा 2B.

× × × ×

एकद्वित्रिचतुर्थपञ्चषट्सप्ताष्टनवादिभिः ।

पदैः प्रकरणेतेतैरुक्तान्येकपदान्यपि ॥

Col. :—इति चातुर्ज्ञानपरिभाषा 3B.

अथ समानवित्तानां नैकपदानि यथाक्रमं वक्ष्यते ।

इतस्ततो निश्चितं यत् चातुर्ज्ञानादिलक्षणम् ।

तदेकौलव्यं कथितं पञ्चनारायणेन तु ॥ इति परिभाषा ।

अभिमीले सुता विश्वा दधाना अजोषा इन्द्र ताः सोमपा इमा जुष्टा मत्स्रा
द्रष्टा घृतपृष्ठा यजत्रा द्रविणोदा धानाः शुभ्राः पञ्चदश ।

It ends :— विश्वामित्रजमदग्नी इति दस्युहंतमं मकारखण्डनमृग्योबलोकं

कल्पयतु पिंशतु सुमहादुदात्तम् ।

Col. :—इति अष्टमाष्टकचातुर्ज्ञानं समाप्तम् ।

Post Col. :—संवत् १६६३ वर्षे भाद्रपदादि अष्टम्यां मन्दवासरौ उपा-

धायरामेश्वरभट्टसूनुना माधवेन सहस्रं लिखितं । काश्यां त्रिपुर-
भैरवीसन्निधौ स्वार्थं परार्थञ्च ।

288.

2061. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines on a page, 9. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1868. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—इत्यष्टमाष्टके चातुर्ज्ञानं सम्पूर्णम्

Post Col. :—संवत् १८६८ चित्रभानुनामवत्सरे माघकृष्णचतुर्थ्यां गुरौ
श्रीकाश्यां ब्रह्मोपनाम्ना गोविन्देन लिखितम् । श्रीवेदपुरुषार्पणमस्तु ॥

289.

2982. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 7 to 27. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1662. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the beginning.

Last Colophon :—इत्यष्टमाष्टकचातुर्ज्ञानं समाप्तं । समाप्तं चेदं चातु-
र्ज्ञानपुस्तकं ।

Post Colophon :—संवत् १६६२ समये पौष सुदि गुरुवासरे इदं पुस्तकं
लिखितं संतदासेन मिदं पुस्तकं श्रीसरघनाथाय नमः । ठण्डिराजाय
नमः । etc., etc. यादृशं पुस्तकं etc., etc.

290.

6060. ऋग्वेदगलितप्रदीप or गलदीपिका *R̥gvedagalita-
pradīpa* or *Galadīpikā*.

By Bhāradvāja Lakṣmīdhara Śūri.

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1590 = 1534 A.D. Appearance, old and discoloured. Complete.

See Belval No. 57. His explanation does not give any clear idea.

Last Colophon :—इति गलदीपिका समाप्ता

Post Colophon :—संवत् १५६० वर्षे आषाढवदी १० रवौ लिखितम् ।

पण्डित हर्षनाथपुत्रपौत्राणामध्ययनार्थम् । शुभं भवतु । कल्याण-
मस्तु ।

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

प्रणम्य सच्चिदानन्दं सान्द्रमाद्यन्तवर्जितम् ।
देवमृगवेदगलितं पदद्वन्द्वं प्रचक्षते ॥
अलक्ष्यत्वादनुसृत्याददृष्टानुविधानतः ।
अथैषां प्रातिष्ठाख्याद्यैरतः समयनामता ॥
ऋचोऽखिला गलन्त्येव यथापूर्वं पुनर्गताः ।
नूमे ब्रह्माणि यज्ञेन विनैताभ्यामिति स्थितिः ॥
त्रिरादिगत एकस्मिन् वार्गर्द्धार्द्धाङ्गिरेव वा ।
गलेत् सर्वत्र योऽयमिष्टतुरादिगतः स च ॥
गलेच्च जागतोर्द्धर्द्धार्द्धाङ्गिरेव पुनर्गतः ।
चतुरादिगतं वर्गे यच्चैकस्मिन् पदत्रयम् ॥
प्रत्यध्यायं तु षिष्टाणि गलितान्यभिदध्महे ।
अर्द्धमर्द्धर्द्धवाचि स्यादध्यायान्तादित + + त् ॥
गलितं यद् गृहीतादि नतं न्यूनं पदत्रयात् ।
अग्निं षष्ठ्याऽकोऽयांयाध्यायस्यं यद्विहाय यत् ॥
तथाचेत्यपि शब्दास्तु न प्रतीकानि केवलाः ।
प्रायोऽपि पूरणास्ते च ज्ञेयं चान्यद्विशेषणम् ॥

इति परिभाषा ।

Then the work proceeds :—

अग्निमिन्द्रादयं तस्मायवाद्येस्य विदुस्तथा ॥
अस्माकमग्ने देवांश्च सेमं नो अमथान्य च ॥

The definition of *Galita*.

5B. प्रागधीतपदस्योर्द्धं यस्य वै पदसंज्ञितम् ।
नाध्येयं पदकालेऽपि गलितं तद्विदुर्वुधाः ॥

एकच्च केवलं शुद्धं पदं यदा पदद्वयम् ।

विनाङ्गिस्त्रय एवैतत् शाखायां न गलेदिह ॥

The work ends :—

इमं गलितदीपाख्यं भारद्वाज ऋगर्थवित् ।

लक्ष्मीधरोऽकरोत् पूर्वं सम्प्रदायानुसारतः ॥

इति गलान्तदीपिका ॥

Then follow 9 verses, the first of which giving the definition of Galita has been quoted above. After the nine verses come the last colophon and the post-colophon statement.

2A. इतिश्रीमद्भगवद्गलितप्रदीपे भारद्वाजसूरिविरचिते प्रथमाष्टकः समाप्तः; 2B, इति द्वितीयाष्टकः; 3A, इति तृतीयाष्टकः; 3B, इति चतुर्थाष्टकः; 4A, इति पञ्चमाष्टकम्; 4B, षष्ठाष्टकः; 5A, इति सप्तमाष्टकम् ।

291.

345. ऋग्विधान । *R̥gvidhāna*.

Attributed to Śaunakācārya.

For this MS. see L. 1519, and for the work see I.O. Catal. 62.

Copied in Sam. 1931, from a MS. bearing date Sam. 1786, by the same scribe who copied Catal. No. 293. See *infra*.

Post Col. :—

संवत् १८३१ कुम्हार द्वायाचतुर्थ्यां काश्यां लिखित लाला हौरा-
लालकायस्य वनारसमहर्षेः सेनपुरा । उदकानल इत्यादि ।

Then Rājendra adds in English :

“Copied from a MS. belonging to Paṇḍita Vāmanācārya of the Govt. Sanskrit College, Benares. Dated संवत् १७८६ शके १६५१ वैशाखद्वायाचतुर्थ्यां काश्यां लिखितमिदं पुन्तामकर-गङ्गाधरभट्टेन पत्रसंख्या ३२ आकार ७½ × २½ इह प्रत्येक पृष्ठे पंक्तिसंख्या ११ ग्रन्थसंख्या ६५०”

292.

6486. ऋग्विधान । *R̥gvidhāna*.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{2}$. Folia, 63. Lines, 14 on a page. Extent in ślokaś, 1200. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1879. Appearance, discoloured. Complete.

The original of this was defective, inasmuch as it leaves lacunæ, as in foll. 3 and 4.

A work on the uses of the mantras of the *R̥gveda*.

Beginning :—

श्रीगणपतये नमः ।

शौनक उवाच ।

नियतेन हि देवानां मन्त्राणां कलिदोषतः ।

कलिदोषनिवृत्त्यर्थं गायत्रीं पूजयेद् द्विजः ॥

गायत्रीमन्त्रसिद्ध्यर्थं गायत्रीमयुतं जपेत् ।

सर्वेषां वेदमन्त्राणां सिद्ध्यर्थं लक्षकं ततः ॥

गायत्रीं तस्य सिद्ध्यर्थं सप्तव्याहृतिसम्पुटां ।

अयुतञ्च जपेत् पूर्वं गायत्रीं सिद्धदा तदा ॥

It ends :—अरण्ये वा त्रिरभ्यस्य प्रयतो वेदसंहिताम् ।

मुच्यते पातकैः सर्वैः पराकैः शोधितं त्रिभिः ॥

Colophon :—इति ऋग्विधानं समाप्तं ।

Post Colophon :—श्रीवेदव्यासार्पणमस्तु ।

Then there are four lines, after which comes the date :

संवत् १८७९ माघसासे कृष्णपक्षे अष्टमी रविवासरे लि० शिवलीमध्ये नजीकगु० ।

R̥gvidhāna is well known, with the descriptions of which, however, as given in L. 1519 and I.O. Catal No. 62, the present MS. does not agree. The beginning of this is the same as that of *Vṛhadṛk-vidhāna*, described in L. 1518, but the end is not the same.

18B, इति ऋग्विधाने प्रथमोऽध्यायः ।

39B, इति ऋग्विधाने द्वितीयोऽध्यायः ।

There is no more chapter colophon, although we have here directions about the uses of the mantras up to VIII. 8 of the Rgveda.

293.

344. वृहद्वक्विधान । *Vṛhadvṛkvidhāna*

Attributed to Śaunaka.

For this MS. see L. 1518.

Copied in 1930 Sam. from a MS. bearing date Sm. 1841 and compared by Rājendralāla with a manuscript dated Sam. 1919.

The Post Col. Statement:—

श्रीवेदपुरवर्षणमस्तु ॥ संवत् ॥ १८४१ ॥ राक्षसीनामसंवत्-
सरे षष्ठीगुरुवासरे लिखितमिदं श्रवणनामक-व्यात्मारामेण स्वार्थं
परोपकारार्थं च ॥ श्री ॥ संवत् १८३० वैशाख-शुक्लपक्षे पूर्णमास्यां
शुक्रवारे वाराणसी-सेनपुरानिवासौ लाला ह्रीरालालकायस्थेन
पुनर्लिखितं ॥

“Compared with a MS. dated,” adds Rājendralāla,

“संवत् १८१८ भावनाम संवत्सरे मार्गशीर्षे शुक्लवर्मा रविवारे इदं पुस्तकं
बालकृष्णभट्टाकरोपनामकस्य हस्ताक्षरेण स्वार्थं परोपकारार्थं लिख्यते पत्रसंख्या
३७ । प्रतिपत्रे पंक्तिसंख्या १० + १० = २० । श्लोकसंख्या ४८२ ॥”

“Size of the leaves inch 8·2 × 4·3. Writing 6·2 × 3
inch. No. of ślokas 474.”

294.

756. निविदध्याय-कुन्तापाध्याय-प्राङ्गाध्यायाः ।

Nividadhyāya-Kuntāpādhyāya-Praṅgādhyāyāḥ.

For the manuscript see L. 1575.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८२४ मिति आश्विन कृष्णएकादश्यां ११ मन्दवासरे ।

शुभमस्तु ॥

Satyavrata Sāmaśramī says that there is a work entitled *Ṛk-pariśiṣṭa*, which contains (1) *Nividadhyāya*, (2) *Kuntāpādhyāya*, (3) *Purorugadhyāya*, and (4) *Praisyādhyāya* (P. 387, Note on the third volume of *Aitareya-Brāhmaṇa Bibl. Ind. Edition*).

The present manuscript contains the whole of the *Nividadhyāya*, the whole of the *Kuntāpādhyāya*, here called *Kuntādhyāya* and *Praugādhyāya*.

Nividadhyāya contains ten sections. *Kuntāpādhyāya* contains 15 sections under the following heads: (1) *Nārāsaṃsya*, (2) *Raibhya*, (3) *Pāriṣitya*, (4) *Kāravya*, (5) *Disaṃkṣptayah*, (6) *Janakalpa*, (7) *Indragāthā*, (8) *Aitāsa-pralāpa*, (9) *Pravahlīkā*, (10) *Ājijñāsenyāḥ*, (11) *Prati-rādha*, (12) *Ativāda*, (13) *Devanītha*, (14) *Bhūtecchad*, (15) *Āhanasya*. Iti *Kuntādhyāyaḥ*.

The word *nivīd* means *nivedana*, or, offering to the gods (*vide* Trivedi, p. 240). *Nivid* in the *Śilpasastra* consists of twelve *padas* or short sentences; they are to be found in the 2nd section, or the 10th *adhyāya*, *Pañcīkā* II, of the *Aitareya Brāhmaṇa*. But every *Śastra* seems to have a set of *nivids*. *Nividadhyāya* gives all the *nivids* in one place. Their number is very nearly 250.

The *Kuntāpādhyāya* consists of mantras mainly in *Ṛk*-form from the *Atharvaveda*, ch. XX. 127—136, in consecutive order. The *adhy.* is divided into 15 sections, as shown above. See *Kuntāpa*, p. 547ff, Trivedi.

Then comes the *Prauga* chapter. *Prauga* means a part of the cart, where the carter sits. The word *Prauga*, as applied to mantra, is rather difficult to understand. The chapter on *Prauga* in this MS. contains mantras from a

variety of sources (such as, R.V. Khila, Vājasaneyā saṃhitā, Pāraskaragṛhya sūtra, etc.), but they are to be differentiated from the Prauga Śāstra, given in Ait. Brā., p. iii, Chap. I, sec. 1—5.

SŪTRAS OF THE RĠVEDA.

295.

2199. आश्वलायनश्रौतसूत्रम् । *Asvalāyana Śrautasūtra.*

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 79+50. Lines 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1744. Appearance, discoloured. Complete.

The first ṣaṭka, complete in 79 leaves, printed in Bibl. Ind., pp. 1 to 532. The Uttara ṣaṭka in 50 leaves, printed in Bibl. Ind., pp. 533 to 890.

Post Col. Statements :—

(I) श्रुते १७४४ चित्रभानु-संवत्सर कार्तिक वद्य ६ इदं पुस्तकं माटे-
इत्युपनामक रामचन्द्रेण लिखितम् ॥ विटल ।

(II) श्रुते १७४४ । चित्रभानुनामसंवत्सरे माघ शुद्ध १ प्रतिपदा
रविवासरे ॥ इदं पुस्तकं माटे-इत्युपनामक-रामचन्द्रेण लिखितं ।
वास्तव्य क्षेत्र वाइंगगापुर कृष्णा-संनोद ॥ स्वार्थ परार्थ च । श्री
पाण्डुरङ्गप्रियमल्ल ॥

296.

5084. *The Same.*

Substance, palm-leaf. 12×1 inches. Folia, 108. Lines, 5 on a page. Character, Uḍiya. Appearance, old and worm-eaten. Complete.

Last Colophon :— इति आश्वलायनसूत्रे द्वादशोऽध्यायः ।

297.

4180E. *The Same* (पूर्वषट्कमात्रम्)

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 63. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Date, Samvat 1676.

Post Colophon Statement:—

संवत् १६७६ समये पौषकृष्ण त्रयोदश्यां जनाईनेन लिखितमिदं
पुस्तकम् । लेखकपाठकयोः शुभं भवतु । शुभमस्तु ॥

298.**3263. *The Same.***

Substance, country-made paper. $7 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete.

The MS. breaks off abruptly at the 4th sūtra of the 19th Kaṇḍikā of the 5th adhyāya. It comes up to page 452 of the Bibl. Ind. Edition.

299.**2837. *The Same.***

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25, of which the 18th and the 19th are missing. Lines on a page, 9, 10. In beautiful Devanagar hand of the 17th century. Discoloured. Prose.

A fragment of the Āsvalāyana Śrauta sūtra, beginning with the first chapter, and ending in the middle of the 18th section of the Śrauta Chapter.

Colophon:— १. f 11b इत्याश्वलायने औषधवे प्रथमोऽध्यायः ।

300.**1934. *The Same* (उत्तरपट्टकम्)**

With the Vṛtti comm.

By Nārāyaṇa alias Devasvāmi.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 148, of which only 119 are available. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, discoloured.

The MS. breaks off abruptly.

The text has been printed with the comm. in Bibl. Ind. The portion under notice covers pp. 533 to 870 of the printed edition.

On the obverse of the first leaf :—

अथ देवस्वामिहते श्रौतसूत्रवृत्तौ उत्तरषट्के प्रारम्भः ।

119B, इति आश्वलायनसूत्रवृत्तौ नारायणीयायां दशमोऽध्यायः; 33A,

इत्याश्वलायनसूत्रवृत्तौ नारायणीयायां सप्तमोऽध्यायः ।

The MS. has, throughout, on the left-hand upper corner :

व. ना., श्री. व. ना. उ.

301.

1973 आश्वलायनश्रौतसूत्रवृत्ति *Āśvalāyana śrautasuttra-Vṛtti.*

By Devaśvāmī alias Garga Nārāyaṇa, son of Narasimha.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured and brittle.

The manuscript contains the first six chapters, printed in Bibl. Ind., pp. 1 to 533.

302.

2303. *The Same*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 87. Lines on a page, 9, 10. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, discoloured. Incomplete.

Printed in Bibl. Ind., pp. 1 to 12.

303.

2214. *The Same.*

To the end of the sixth chapter.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 137, of which foll. 35, 36, 37, 38, 39 and 61 are missing. Lines on a page, 11. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured. The first half only.

Printed in the Bibliotheca Indica Series, pp. 1—532.

Post Col. :—यादवभट्टस्य पुस्तकं कालिकादे इत्युपनामः

In a later and different hand :— सर्वोत्तमेन दत्तं ।

304.

2180. *The Same.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 13, 14 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh.

It is a mere fragment.

It ends abruptly.

सिद्धं च । पाठोनुनासिकलाभाय नकारलोपाय च । होत्रा— ।

305.

3120. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 100. Lines, 11, 12 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Some of the leaves are restored. Appearance, discoloured.

The present MS. contains the comm. on the *uttara śaṭka* of the *Āśvalāyaniyaśrauta sūtra*, printed in Bibl. Ind. series, pp. 533 to 890.

306.

1192. **आश्वलायनश्रौतसूत्रव्याख्या** *Āśvalāyana Śrautasūtra-vyākṣhā.*

By Devatrāta.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 529. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 18,000. Character, Nāgara. Date, Sam. 1654. Appearance, tolerable. Generally, correct.

The commentary is very rare. For the beginning see Ca. 225 which contains only the first chapter.

The last Colophon runs :—

इत्याश्वलायनसूत्रव्याख्यायां देवत्रातस्य कृतौ द्वादशमोऽध्यायः

समाप्तः ॥

Post Colophon :— शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

सखि संवत् १६५९, वर्षे दक्षिणायनगते सूर्ये शरवृत्तौ प्रथम-
कार्तिकमासे कृष्णपक्षे दशम्यां तिथौ भौमवासरे श्रीमद्भाराणसी-

मुभस्थानस्थ—सकलविद्याविशारद—सकलगुणालङ्कृत—सदाचारमुद्ध—
भट्ट-श्रीकृष्णकेन स्तम्भतीर्थमध्ये इदमाश्वलायनसूत्रभाष्यं लिखापितं ।

यादृशमिति न्यायात् न मे दोषः ।

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥

अक्षरमात्र-पदस्वरहीनं, व्यञ्जनसन्धि-विवर्जितरेफम् ।

साधुभिरेव मम क्षन्तव्यं कोऽत्र नो मुह्यति शास्त्र-समुद्रे ॥

संभूष्यं सदपठ्यवत् परकरादक्ष्यच्च सुद्वेष्टवत्

संशोध्यं व्रणिताङ्गवत् प्रतिदिनं वीक्ष्यच्च सन्मित्रवत् ।

वध्यं वध्यवदश्लथं नच हि विस्मय्यं हरेर्नामवत्

नैवं सौदति पुस्तकं किल कदाप्येतद् गुरूणां वचः ॥

शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः ।

दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वजनः सुखी भवतु ॥

In a different hand occurs the following:—

इदं पुस्तकं + + + + क्वाल सरस्वति भट्टात्मजरागभट्टेन संपादितं ।

307.

10630. आश्वलायनसूत्रव्याख्या

By Varāhadēva alias Devatrāta.

(Ch. III only on expiations for defects in the performances of vedic rites).

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 33. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Date, Śaka 1735. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—वराहदेव-कृतौ सूत्रव्याख्यायां तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Col. :—शके १७३५ श्रीमुखनाम-संवत्सरे फागुनवद्य १ तद्दिने
इदं पुस्तकं समाप्तं ।

The commentator is better known by the name of Devatrāta; and the leaves of the present MS. (4—33) are, as a rule, marked with the letters देवत्रा ३. In the 3rd leaf the letters are देवत्रात भा० .

In Cs. 225, a MS. of Devatrāta Bhāṣya is described in which the first col. is this:—इत्याश्वलायनसूत्रव्याख्यायां वराहकाय-देवत्रातस्य कृतौ प्रथमोऽध्यायः ।

In Bik. 287, there is a manuscript, which is described, curiously enough, as the 3rd chapter of some Gr̥hyasūtra Bhāṣya and accepted as such by Aufrecht.

The beginning quoted there, however, is the same as that of Devatrāta's comm. on the first chapter of Āśvalāyana Śrutusūtra, quoted in Cs. 225 referred to above; and what the Bik. Cat. quotes as the end of the MS. is the same as the end of the present MS. So evidently the Bik. MS. contains Devatrāta's comm. on the first three chapters, and the present MS. the comm. on the 3rd chapter only of the Āśvalāyana Śrauta sūtra.

Beg. :—विध्यपराधे प्रायश्चित्तिः ॥ समाज्ञातमग्राधेयादिकर्मव्रथं मन्त्र-
क्रिया-समुचितं कर्मविधिरुच्यते ॥ तस्य विधेरन्यथाकरणमकरणं
चापराधो विधेरपराधो विध्यपराधः । तस्मिन् विध्यपराधे उत्पन्ने
प्रायश्चित्तं नामकर्म क्रियते ॥ शिष्टाभावे प्रतिनिधिः
शिष्टस्य निर्दिष्टस्य etc., etc.

End :—ॐ इन्द्राधायौ तल्लक्ष्मणोन्थासः यथा ब्राह्मणे परिसमाप्ता
हविर्यज्ञाः सप्रायश्चित्तिकाः ॥

308.

2961. संग्रहणदीपिका *Samgrahanadīpikā*.

A commentary on the Śrautasūtra of Āśvalāyana by Tippu Bhaṭṭa.

For the manuscript and the work see L. 4174.

The MS. contains the comm. on the second chapter only.

The last Colophon runs :—

इत्याश्वलायनश्रौतसूत्रे श्रीमत्-गङ्गारोपनामक-रामभट्टात्मज-
विष्णुभट्टेन विरचितायां संग्रहणदीपिकायां द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ।

309.

10681. A comm. on the 3rd chapter of Āsvalāyana Śrutasūtra.

By Tryambaka, son of Kṛṣṇa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 20. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara. Date, Śaka 1736. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—अग्निगणेशाय नमः ।

ॐ विध्यपराधे प्रायश्चित्तिः ॥ विहितस्याकरणे अन्यथाकरणे च प्रायश्चित्तिः कर्त्तव्या.....श्रुत्याभावे प्रतिनिधिः] मुख्य-स्याभावे प्रतिनिधिरुपादातव्य एव etc., etc.

19A. इति समाप्तानि विध्यपराधप्रायश्चित्तानि । मोक्षोपनासः क्षया-भट्टस्य(स) सूनुना चम्बकेन काश्यां कृतः प्रयोगः ॥

वेदवेदाङ्गपारञ्जिण्याभट्टस्य सूनुना ।

चम्बकेन समालोच्य सर्वश्रौतं स्वया धिया ॥

नानाशास्त्रीयभाष्याणि लघुवृत्तिप्रकाशिका ॥

The rest of the MS. (19B and the first line of 20) is taken up with directions for some Prāyascittas. At the end we have the date: शके १७३६ भावानामसंवत्सरे चैत्र शुद्ध ६ बह्वी भानुवासरे तद्दिने इदं पुस्तकं समाप्तं ॥

For the date of a Kṛṣṇa Bhaṭṭa, see our Catal. number 806.

310.

1246. आश्वलायनगृह्यसूत्रम् । *Āsvalāyana Gṛhyasūtra.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 19 (a mere fragment containing leaves marked 4 to 12, 16 and 22 to 30 the last leaf). Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1795. Appearance, tolerable. Generally correct.

The Gṛhyasūtra comprises the 13th, 14th, 15th and 16th adhyāyas of Āsvalāyana Kalpasūtra. In the present manuscript the four adhyāyas are marked from I to IV. The last only is marked 16th.

The present fragment contains 6 to 22 sections or *kaṇḍikās* of the first or 13th *adhyāya*, 4th and 5th sections of the 2nd or 14th *adhyāya*, 17th to 12th sections of the third, 15th and the whole of the 4th or 16th *adhyāya*.

It is printed in *Bibl. Ind.* Vol. II, of *Āsvalāyana*, covering pp. 1 to 263.

In the colophons of the present manuscript, it is called *Smārtasūtra*.

The last col. :—इत्याश्वलायनस्मार्तसूत्रे चतुर्थोऽध्यायः । इत्याश्वलायन-
सूत्रे षोडशोऽध्यायः ।

गृह्ये तु यानि चोक्तानि ।

Post Col. :—अस्ति श्रीमद्गृह्यविक्रमाकर्णव्यातीतं सं १७८५ विभवनाम-
संवत्सरे आश्विन-कृष्णरवौ तथा श्रीमद्गृह्यशालीवाहनगतशके १६६०
कालयुक्तं नाम ।

311.

9314. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Extent in *slokas*, 198. Character, *Nāgara*. Date (?). Appearance tolerable. Generally correct. Incomplete.

It begins :—श्रीगणेशाय नमः ।

हरिः ॐ ।

उक्तानि वैतानिकानि गृह्याणि वक्ष्यामस्वयः पाकयज्ञाः । ह्यता
अग्नौ ह्यमाना अग्नौ प्रज्जता ब्राह्मणभोजने ब्रह्मणि ऊता अथापि
ऋच उदाहरन्ति यः समिधा य आहुतौ यो वेदेनेति समिध-
मेवापि अद्धान् आदधन्मन्येत यज इदमिति नमस्तस्मै य आहुत्या
यो वेदेनेति । इत्यादि ।

312.

2948. आश्वलायनगृह्यपरिशिष्ट । *Āsvalāyana Grhyaparīṣiṣṭa*.

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Character, *Nāgara* of the eighteenth century. Appearance, coloured. Incomplete.

To the end of the third chapter. There are three lines more after the end of the third chapter.

Printed at the end of the Bibl. Ind. Edition of the Āsvalāyana-Gṛhya-sūtra.

313.

1974. आश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्ति। *Āsvalāyana Gṛhyasūtravṛtti*

By Naidhruva Nārāyaṇa, son of Divākara.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 87. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1742. Appearance, discoloured and brittle. Complete.

Post Colophon Statement :—

स्तुति श्रीद्वयप्रज्ञातिवाहनशके १७४२ विक्रमनामसंवत् आधीकमा. ज्येष्ठ-
मासे तिथि शुक्लपक्षमी भृगुवारे तृतीयप्रहरे समाप्त ॥

हे पुस्तक वैद्यनाथदीक्षित सर्वटोयांचे असे ।

उवा नारायणदीक्षित भागवतटोकेकर यांस दत्तम् ॥

Printed in Bibl. Ind.

314.

2685. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 60. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh.

The first adhyāya only, printed in pp. 109 of the Bibl. Ind. edition.

315.

2095. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 2-13. Lines 9-10. Character, Nāgara. Date, Śaka 1708. Appearance, discoloured, brittle. Fragment.

(The Srāddha Section only.)

Post Colophon :—

इदं पुस्तकं गणेशदेवेन लिखितं । शका १७०८ पराभवनाम-
संवत्सरे भाद्रपदवद्यत्रयोदशी समाप्तम् ।

The last

It covers the 7th and 8th kaṇḍikās of the 4th chapter of Āsvalāyana Gṛhyasūtra. See Bibl. Ind. Edition, pp. 238-251.

316.

1227. विमलोदयमाला । *Vimālodayam ālā.*

By Jayanta Svāmī.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 93. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1400. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, tolerable. Generally correct.

Complete in 4 adhyāyas.

Beginning :—

प्रणिपत्य जगन्नाथं शङ्करं त्रिपुरद्विषं ।
 शौनकादीन् तपाचार्यान् सर्वान् स्मृत्यर्थवेदिनः ॥
 योऽर्थो निरूपितः सम्यक् उपाध्यायैर्हितैर्षिभिः ।
 गृह्यस्य क्रियते तस्य स्मरणाय निबन्धनम् ॥
 आचार्या [दोषमुत्खज्य] गृह्यन्तु ग्राह्यमेव तु ।
 प्रवक्तुं ग्राह्यमर्हन्ति सम्यगागमवेदिनः ॥
 प्रयोगस्य तज्ज्ञेभ्यः श्रुत्वा गृह्यान्तराख्यहं ।
 कार्यार्थं च प्रयोक्तृणां वक्ष्ये विधिवदादितः ॥
 खस्तिवाचनमत्रेहं गृह्यकर्म्मसु केषुचित् ।
 आचार्यैर्णापि शास्त्रेऽस्मिन् मङ्गलार्थमुदीरितम् ॥
 अर्चिता ब्राह्मणाः सम्यक् गन्धमाल्यैः सदक्षिणैः ।
 तिष्ठेयुः प्राङ्मुखा युष्मा वक्तारो दर्भपाणयः ॥

It is not a regular commentary on the Gṛhyasūtras of Āsvalāyana. It is a treatise mostly in verse on the Gṛhya rites of Āsvalāyana's school, following the expositions of the sūtras by different teachers.

Colophon :—

आन्ध्रलायनगृह्यस्य जयन्तस्वामिनः कृतौ ।
 विमलोदयमालायां चतुर्थोऽध्यायः ईरितः ॥ इति जयन्तं समाप्तं ॥

317.

2987. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 58. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the beginning.

Though the first leaf is marked 1, it is not the beginning of the work.

318.

1244. **आश्वलायनगृह्यभाष्य** | *Āśvalāyana Gṛha-Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 107. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 2900 (by a statement in the manuscript). Character, Nāgara. Date, Sam 1798. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—**श्री गणेशाय नमः ।**

सू० ॐ उक्तानि वैतानिकानि गृह्याणि वक्ष्यामः उक्तानि व्याख्यातानि कथितानि कानि वैतानिकानि क्व उक्तानि अग्राधेय-प्रभृतौनि आह वैतानिकानि इत्येवमारभ्य सत्राण्येवमन्तानि ।

It ends thus :—

नमः श्रौतकायेति शाखान्तर्गतत्वात् । आचार्यस्य श्रौतकस्य व्यथा आचार्येभ्यो नमस्कारं कृतवानिति ।

Colophon :—इत्याश्वलायनगृह्यभाष्ये चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः । समाप्तं च गृह्यभाष्यम् ।

Post Colophon :—यादृशं पुस्तकं etc.

श्रीरामो जयति । संवत् १७९८ प्रजापतिनामसंवत्सरे उत्तरायणे ग्रीष्मर्तुौ आषाढमासे शुद्धपक्षे पञ्चम्यां भानुवासरे आत्मपरोप-कारार्थं लिखितोऽयं ग्रन्थः ॥

श्रीरामाय न० करकृतमपराधं etc, etc. श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । ग्रन्थसंख्या २९०० श्री ।

319.

1245. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 108. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 2900. Character, Nāgara. Date, Sam. 1827. Appearance, tolerable. Complete.

The beginning and the end are the same as in the previous number.

Colophon :—इत्याश्वलायनगृह्यभाष्ये सिद्धान्तकृतौ चतुर्थोऽध्यायः ॥
समाप्तः ॥

Post Colophon :—सुभमस्तु । सौधीरस्तु । संवत् १८२७ समैनाम
चैत्रवदी ।

This is Siddhānta Bhāṣya on Āśvalāyana's Gṛha Sūtra.

320.

6478. आश्वलायनगृह्यकारिकाभाष्यम् ।

Āśvalāyana-Gṛhya-Kārikā-Bhāṣya.

By Rāma Bhaṭṭa, pupil of Vuppa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 90. Lines, 11 per page. Extent in ślokaś, 2000. Character, Nāgara. Date, Śaka 1679. Appearance, old and repaired.

To the end of the third adhyāya.

For the text see C.S. Vol. I, no. 438; H.P.R. III. 34;

Oxf. 405A.

The kārikās are divided into four adhyāyas. The author's name is given as Yallambhaṭṭa on the cover of the C.S. manuscript.

The commentary by Rāma Bhaṭṭa begins:—

नत्वा परशिवं शान्तं कलम्बपुरवासिनम् ।

लोकोत्तरं वृषदेवं भट्टाख्यं गुरुमदयम् ॥

क्रियते रामभट्टस्तु कारिकाभाष्यमुत्तमम् (?) ।

+ + + + +

(These lines are in the handwriting of the last owner of the manuscript.)

नत्वा तमाश्वलायनमाचार्यं सर्वकर्मार्थतारं ।

यदृह्यकारिकाधीयं तदनुयहः सर्वोऽपि प्रथ्यते क्षापि ॥

तन्नादावा(श्व)लायनसूत्रमात्रेणैवाल्पव्युत्पत्ति(मा) + अर्ध(यनैकदेशस्य +)नां
तदुक्तं तत्कर्मभि (वाहो) दुस्तर इति वृत्तिहमारायणो वृत्तिमा(करोत् तामेव

वृत्तिं पुर)स्त्रुत्य सूत्रार्था(नुकूला) + ज(यंतादि)काचार्यकारिकाकारं क्र(मेणैवेति कर्त्तव्यताकारि)णीं का(रिकां चकार तथाप्यत्र केच)न संक्षेपकाठिन्यात् कर्म- (निर्वाहकारिणीमपि का)रिकां (निनार्थं पद्धतिमेवात्रोपयोगि)नीमवधार्थं कर्म कारयन्ति कुर्वन्ति च । अतः कोप्य)त्रकर्मदे(वतानुग्रहेण गृह्योक्तसकलक)र्मसु किमादौ किमंते (किमस्ति किं वा नास्तीत्या)दिरूप(संदेहं केवलं पद्धत्या स्पष्टौ- (रटौ) कर्त्तुमश)क्यत्वात् कारिकार्थं परि+(ज्ञानार्थं ऋग्वेदान्तःपातिन्यामाश्र- लायनशाखायां कलंवपुर)वासिनं पनुत्तये ताकभट्ट(—भट्टाख्यं गुरुमुपास्य तदुक्ति- मेव निमित्तौह्य क्रियमाणकलाप)कस्यायवतीम(वकारिकां विटगोति तत्राद्यपद्यं आश्र्वलायन माचार्यं नत्वा etc., etc.)

It quotes the opening verse only in full. The major portion of the original writing in the first leaf is worn away, the bracketted portions in the above quotation being on a new paper pasted behind and in a new hand.

109A. इति गृह्यकारिकायां प्रथमोऽध्यायः ।

179B. इत्याश्र्वलायनकारिकाव्याख्याने द्वितीयोऽध्यायः ।

188B. (The last leaf) आश्र्वलायनकारिकाव्याख्याने तृतीयोऽध्यायः ।

Post Colophon :—श्रीशुक्ले १६७८ प्रभवकार्तिके शुक्लद्वितीयानन्द इदं पुस्तकं कर्चोपनामकाख्यगणेशभट्टस्य पुस्तकं समाप्तं । किंजवडे- रोपनामकरामहृष्येण लिखितं तृतीयोऽध्यायः समाप्तिमगात् ॥ श्रीरस्तु ॥

321.

1066. **स्वाचारचतुर्दशौपरिशिष्टम् ।**

By Drivedi Nārāyaṇa.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old. Generally correct. Complete.

On holy practices fourteen in number. This may be assigned to the Rgveda.

Beginning :—

श्रीमन्महागणपतये नमः ॥

अथात आश्र्वलायनविधिं व्याख्यास्यामः ॥

स्नातः कर्मण्यधिकारौति श्रुतेः* ॥ नद्यादौ दूर्वापामार्गमृद्म-
 गोमययवपुष्पतिलशुद्धवस्त्रामलकान् सम्भारानादाय नदीं गत्वा
 रहसि कराभ्यां वटं प्रक्षाल्योदकैः सम्भारान् पृथक् पृथक् प्राग-
 ग्रानुदगग्रान् वा संस्थाप्य मृदा हस्तौ पादौ च संशोध्य ...

 मुषलवन्निमज्जेत् । इत्यादि ॥

End. :—सुयज्ञाचार्य्यै नमः ॥ शौनकाय नमः ॥

शौनकाय नमः ॥ नमः शौनकाय नमः ॥

Col. :—इति श्रीमद्वेदिनारायणविरचितं स्नाचारचतुर्दशशौनामपरिशिष्टं
 समाप्तं ॥ शिवाय नमः ॥

SĀM KHĀYANA SŪTRAS.

322.

1413. शाङ्खायनश्रौतसूत्रम् । *Śaṅkhāyana śranta-sūtra.*

In three parts. Part I, adhyāyas 1 to 8; II. 9 to 16; and III. 17 and 18.

I

10×4 inches. Folia, 96. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date (?).

संवत् १८०६ मिति आवणसुदि ११ चन्द्रे सुटकपत्र १ पूरितं ज्योतीश्वरसूत-
गङ्गे श्वरेण विद्वानेव विजानाति, etc., etc., etc.

This covers 95 leaves of the edition of Hillebrandt in
Bibl. Ind.

II.

10×4 inches. On different paper. Folia, 60. Character, Nāgara.*

Date:—शून्ये मुनीन्दुभिर्ज्येष्ठे शुक्ले वै नवमीबुधे ।

सूत्रोत्तरार्द्धं लिखितं गार्हपत्यात्मने सुधीः ॥

संवत् १७०० वर्षे ज्येष्ठ सुदी ६ बुधे अद्येहाविमुक्तवाराणसीवास्तव्याभ्यन्तर-
नागराज्ञातीय शु । गोदर्जन तवात्मज शु । सदाफल तदात्मज शु । गार्हपत्यतत्तनूज
शु । कृष्णतदनुज्ञवैकुण्ठेन जयसिंहराज्ये लिखितमिदं सूत्रोत्तरार्द्धं । संभूयं
दपत्यवेत् । etc., etc.

This covers pp. 96 to 217 of the printed text.

III.

10×4½ inches. Folia, 61 to 69. Lines, 12, 13, 14 on a page. Character, Nāgara. Date:—

सन्ति संवत् १६६० शक १५२५ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायनगते +
+ + दशतौ लौकिकमहामाङ्गल्यप्रदे आश्विनमासे सितेतरपक्षे नवम्यां तिथौ
भौमदिने महानक्षत्रे शुक्लनाक्षि योगे ववकरणे एवं पक्षाङ्गशुद्धे दिने पञ्चिन

श्री ५ वामनाख्येन तत्सुतपण्डित श्री ५ रविदास श्रीमहावजीकेन शास्त्रायनसूत्र
महाव्रत परिपूर्णं लिखितम् । तैलान्द्रोदित्यादि ।
... .. सुत मधुसूदन वैकुण्ठजीपठनार्थं लिखितम् । यावत्स-
वणसमुद्रं etc., etc. संघुष्यं शतपत्रवत् etc., etc.

323.

1420. *The Same.*

A. पूर्वार्द्धम् ।

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Lines, 7, 8 on a page. Folia, 73, of which the 24th is repeated 8 times to bring the restoration to harmonize with an ancient manuscript which began with 25th leaf.

The Pūrvārdha comes to an end with the 8th chapter.

The Post Col. Statement:—संवत् १७५८ वर्षे ज्येष्ठ वदि २४ रवौ
दिने आग्रामध्य लि० । शैवसुरारजी शङ्करजी ।

B. उत्तरार्द्धम् ।

Substance, the same. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 84. Lines, 10, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1717. Appearance, very old. Generally correct.

The uttarārdha consists of 9 to 16 chapters. The post colophon statement is mostly illegible, but the date Samvat 1717 is visible.

324.

1247. *The Same.*

Three different parts, each separately paged.

I. Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 72. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1574. Appearance, very old. Generally correct.

It contains the first half in 8 chapters.

Post Colophon:—संवत् १५७४ वर्षे अश्विनशुदि भौमे + + +
आत्मजानां तेषां च अध्ययनार्थमलेखि ॥

On the reverse of the last leaf.

श्रीवाञ्छिकभोटाख्येन व्यावहारिकोपनामदयाशङ्कराय कृष्णार्पणबुद्ध्या प्रदत्तं
पुस्तकमिदं शास्त्रायनसूत्रपूर्वार्द्धस्य पञ्चांगि १२ संवत् १७६६ चैव ।

II. 9×4 inches. Folia, 91, of which the first two are missing. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1553. Appearance, very old.

Contains Chapters IX to XVI.

Post Col. :—खस्ति संवत् १५५३ वर्षे ज्येष्ठ वदि १ बुद्धे अद्येह श्रीवोसल-
नगरवास्तव्यवाह्य नागरजातीय-चतुर्वेदोद्धरसंजिवमोरद्धिल-सुत
मंजिवकात्तसुत-मंजिवनवधीधरसुत-मंजिव-योथंवा शाह्यायनसूत्र-
पुस्तकमलेखि । भमएछेव्यादि ।

III. Folia, 16. 9×4 inches. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1761. Appearance, old. Generally correct.

Contains the 17th and 18th chapters.

Post Colophon :—खस्ति श्रीसंवत् १७६१ वर्षे माघशु + ३ वारशुके
अद्येह अमदावादवास्तव्यं आमीध्र-रामचन्द्रसुत-उदयरामेण शिवा-
र्प + + + धितं दत्ता ।

In a later, larger hand :—शैवसुरारिजीशङ्करजीने भागे ।

325.

1248. *The Same.*

Two parts in two different hands.

I. 10½×4 inches. Folia, 63, of which the first is missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1700. Appearance, old. Generally correct.

Contains the first eight adhyāyas.

Post Colophon :—खस्ति संवत् १७०० वर्षे शके १५६५ प्रवर्त्तमाने
ज्येष्ठवदि अमावास्यायां रवौ लिखितं । अद्येहकण्वालयवास्तव्य-
आभ्यन्तरनागरजाती-व्यासश्रीसुरजित्सुत-व्या ० श्रीदकाहान-
जित्सुतरामकृष्णेनेयं लिखितासु । श्री ५ गार्हपत्यात्मजाय श्र ।
कृष्ण तस्य वैकुण्ठाय दत्ता आचेरिग्रामे दीक्षार्थमागत्य लेखक-
पाठकयोः शुभं भूयात् ।

The first leaf has been replaced by the first leaf of a manuscript of Vidhirasāyanaviveka by Appaya Dikṣita, the third verse of which runs :—

यत् कुमारिलमतानुसारिणा निर्मितं विधिरसायनं मया ।

पद्यरूप + मति स्फुटाग्र्यं तत् सुखावगतये विविच्यते ॥

II. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1660. Appearance, old. Generally correct.

Contains chapters IX to XVI

Post Colophon:—संवत् षोडशसतषष्टितमे संवत्सरे सिद्धार्थनाम्नि
वाराणस्यां लिखितमिदं परमानन्दभटेन विशालनगरौयेण । शुभं
भवतु लेखकपाठकयोः ।

326.

1422. *The Same (the first half only).*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 149. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, very old and worn-out. Generally correct. Complete.

327.

107. *The Same.*

The MS. is noticed by Dr. Rājendralāla Mittra, under No. 907.

328.

1333. शाङ्खायनसूत्रभाष्ये महाव्रतम् । *Śāṅkhāyana*
Sūtra Bhāṣyemahāvratā.

Chapters 17 and 18 of the Sūtras.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 22. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1701. Appearance, old. Generally correct.

On the blank page of leaf 1 :—

महाव्रतभाष्यं पत्रा २३ या श्री ६ सुरजितसूत्रोः केशवस्य ।

The MS. has however 22 leaves and on the top of the 22nd leaf the colophon is given :

इति शाङ्खायनसूत्रभाष्ये महाव्रतस्य द्वितीयोऽध्यायः सूत्रस्याष्टादशोऽध्यायः

Date: खस्ति संवत् १७०१ वर्षे माघवदी ६ शनौ या श्री ६ सूरजितस्तनूजेन
लिखापितोऽयं ग्रन्थः सूरतपुरे काश्याः समागतेन ।

Printed in Vol. IV of Hillebrandt's Sāṅkhāyana Śrauta
Sūtras in Bibl. Ind.

The contents of the manuscript come to an end in line 15
of page 68 of the printed edition.

329.

1228. शाङ्खायनगृह्यसूत्रम् । or Sāṅkhāyana
Gṛhyasūtra.

Substance, country-made paper. 10³ × 4¹/₂ inches. Folia, 45. Lines, 8 on
a page. Character, Nāgari. Date, Sam. 1671. Appearance, old. Generally
correct.

Complete in six chapters.

Printed in Benares Sanskrit Series. See L. 4, Bik. p.
122, No. 286, and Weber p. 32.

Col. :—इति शाङ्खायने गृह्ये षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Col. :—सम्बत् १६७१ वर्षे पौष शुदि ३ भृगौ । अद्येह सेनापुरवास्तव्य
दुवे सदाशिवान्नज-विद्याधरसुतगङ्गाधर-पठनार्थं व्यासवीरजीकेन
लिखापितं ।

330.

1373. *The Same*.

Substance, country-made paper. 10 × 3¹/₄ inches. Folia, 42. Lines, 7 on a
page. Character, 15th century Nāgari. Appearance, very old.

The first chapter with 28 sections comes to an end in
leaf 15 B; the second chapter with 18 sections comes to an
end in leaf 23 B; the third chapter with 14 sections in
29 A; the 4th chapter comes to an end with 19 sections in
37 A; the 5th chapter with 10 sections in 39 B; the sixth
chapter with 6 sections in 42 B the last leaf.

331.

1374. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 63. Lines, 7 on a page, Character, Nāgara. Date, Samvat 1776. Appearance, old. Generally correct.

The same.

Post Colophon:—संवत् १७७६ वर्षे पौष शुद्ध + + वारे वाराणस्यां
लिखितमिदं पुस्तकम् । अथ श्री + + व्या० व्याभ्यान्तरनागरज्ञातीय
वोनांहांना सुरतीयेन लिखितम् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF R̥GVEDA
ĀSVALĀYANA SCHOOL.

332.

88. आश्वलायनसूत्रवृत्ति । *Āśvalāyana-sūtra-vṛtti.*

By Tālavṛntanivāsin.

The present MS. is noticed in L. 827.

The commentator's name is to be found in leaf 71 B in a couplet which runs

आश्वलायनसूत्रस्य वृत्तिरेषा प्रकीर्तिता ।
हता त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ॥

333.

2315. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia. 32. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 800. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured.

It begins :—

आश्वलायनेन भगवताथ सोमप्रयोगो वक्ष्यते । तदर्थं प्रायश्चित्तः
पशोः प्रयोगो वक्ष्यतेऽधुना ।

प्रथमं ऐन्द्राग्रस्य [समस्त] सुक्तं प्रहतिवत् । उखग्रव्देन नियमान्
केचिच्छागग्रव्देनैव

The fourth chapter of Āśvalāyana Śrautasūtra opens with the same topic.

The name Tālavṛntanivāsi as the author is to be found in 12B, at the end of the fourth chapter.

आश्वलायनसूत्रस्य दक्षिरेषा प्रदीपिका ।

कृता त्रैविद्यद्वयेन तालद्वन्निवासिना ॥

इति चतुर्थोऽध्यायः ।

Then it quotes v. 1. i. of Āśvalāyana (page 247 of the printed edition).

तत्रस्य एव अपयिष्यहोतरित्युक्तोऽनभिहिंक्षत्वापोनप्नीया
अन्वाह ॥

29A. इति पञ्चमोऽध्यायः ।

After the 5th it treats of the topics of the 11th to the 14th sections of the sixth chapter.

It ends :—

पूर्णाहुतिपक्षेण ह्यैत्रप्रयोगः समाप्तः ।

आ नो मित्रावरुणा यदद्विष्टं नातिविधे सुदानू इति मैत्रावरु-
णौययस्यायार्याज्यानुवाक्ये (?)

The reverse of the last leaf is written in a different scribbling hand.

334.

424. आश्वलायनसूत्रप्रयोगदीपिका । *Āśvalāyana-*

sūtrāprayoga-dīpikā.

By Mañcanūcārya.

For the Manuscript see L. 1387.

The first chapter comes to an end in leaf 11A.

Col.:—इत्याश्वलायनप्रयोगदीपिकायां मन्त्रनाचार्थविरचितायां प्रथमो-
ऽध्यायः ।

The second chapter comes to an end in leaf 34A.

Col.:—इति मन्त्रनाचार्थविरचितायामाश्वलायनसूत्रप्रयोगदीपिकायां
द्वितीयोऽध्यायः ।

Then commences Paśuvandhana prayoga: “अथ पशुवन्दन-
प्रयोगो वक्ष्यते”

It is complete in three lines.

The names of *Iṣṭis* treated of: (1) *Agnyādheyeṣṭi* taking up the whole of the first chapter; (2) *Pavamāneṣṭi*, 11B; (3) *Anvārambhaṇīyeṣṭi*, 12B; (4) *Utsargeṣṭi*, 13B; (5) *Punārādhāneṣṭi*, 14B; (6) *Āgrayaṇeṣṭi*, 16B; (7) *Āyuskāmeṣṭi*, 18A; (8) *Svastyayaṇeṣṭi*, 18A; (9) *Putrakāmeṣṭi*, 18B; (10) *Āgneyīṣṭi*, 18B; (11) *Vaimṛdheṣṭi*, 19A; (12) *Aindriyā īṣṭi*, 19A; (13) *Āsāmiṣṭi*, 19A; (14) *Lokeṣṭi*, 19B; (15) *Mittravindeṣṭi*, 19B; (16) *Stuṣāravaśurāyeṣṭi*, 20A; (17) *Vaisvānariyeṣṭi*, 21A; (18) *Vrātapatiṣṭi*, 21A; (19) *Pavitreṣṭi*, 21A; (20) *Varṣakāmeṣṭi*, 22A; (21) *Cāturmāsyāni*, 24B; and (22) *Māhendriṣṭi*.

335.

1946. **सौत्रामणीप्रयोगः**, *Sautrāmaṇīprayoga*.

A section of the third chapter of *Prayoga Dipikā*, by *Mañcanācārya* of *Āśvalāyana's* school.

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. The third leaf written in a different hand. Extent in *ślokaś*, 60. Character, *Nāgara* of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins:—

अथ सौत्रामण्याः प्रयोग उच्यते । तस्या ऐन्द्रामवत् कल्पः ।
विशेषस्तूच्यते । आश्विनसारस्वतैन्द्राः पञ्च । वार्हस्पत्यस्तु विक-
ल्पेन चतुर्यः । आश्विनः ऋगाः । सारस्वतैन्द्रौ मेघौ । ऐन्द्रसावित्र-
वारुणाः पशुपुरोडाशाः । आवाहनकाले ॥ अग्निमम आवह ।
सोममावह । अश्विनावावह । सरस्वतीमावह । इन्द्रमावह ।
वनस्पतिमावह ।

*It ends:—*समाप्ता सौत्रामणी । इति मन्त्रनार्यविरचितायां प्रयोगदीपि-
कायां द्वितीयोऽध्यायः ।

*Post Col.:—*अग्निं चित्वा सौत्रामण्या यजतेति ॥ स्वन्मो वेति । कात्याय-
नानां कात्यायनोक्तसौत्रामणी । तस्य नामकौकिलसौत्रामणी ।

तस्य पञ्च पञ्चवः । पूर्वदिने एकः । द्वितीयदिने पशुचरं मध्ये ।

अन्ते एकः पशुः ॥ तत्र कात्यायनोक्तं हौत्रं मैत्र्युः on Āśva-
प्रयागदीक्षित् गुर्जरातीष्टहे गुरुणा अनुष्ठानं कृतम् । १.

एवमापस्तम्बानां पञ्चपशुपक्षे कौकिलसौत्रामणीति नाम Vyūḍha.
प्यापस्तम्बोक्तं हौत्रं मैत्रावरुणं च ग्राह्यं । यत्र पशुत्रयपक्षः त्रै-
नाम चरकसौत्रामणीति । तत्र आश्वलायनोक्तं हौत्रं प्रैषाध्या-
योक्ताः प्रैषा ग्राह्याः । इति सम्प्रदायः ।

336 & 337.

8416. व्यूढसमूहप्रयोगः । *Vyūḍhasamūhahaprayoga.*

By Raghunātha, son of Rudra.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 199. Lines, 10
on a page. Extent in ślokas, 3980. Character, Nāgara. Date, Samvat 1795.
Appearance, discoloured and repaired with transparent paper.

A manual, directing how the rites, Vyūḍha and Samūḍha,
should be performed, according to the rules of Āśvalāyana.

According to Aufrecht (Cat. Cat. II.) it forms part of
Prayogapaddhati of Raghunātha.

*Beginning:—*ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वाश्वलायनं सूर्यं पितरं रुद्रसंज्ञकम् ।

रघुनाथो वितनुते योगं व्यूढ-समूहयोः ॥ १ ॥

तत्रादौ किञ्चिदुपयुक्तं लिख्यते । अभिषेचनपक्षे इष्टका पशुः ।

आश्वलायनान्तु प्राजापत्यः पशुः सप्तदश सामिधेन्यः समिद्धो

अथ मनुष्यो दुराणे इत्याप्रौढस्तम् दादशप्रयजाः नराशंसस्य

महिमानमेषामिति वाग्निष्ठौ तृतीया कर्त्तव्या आपस्तम्बान्तु

वायवे नियुज्यते श्वेतं पशुमालभते एकविंशतिसामिधेन्यः समास्वाप्त

ऋतव इति ऊर्द्धा अस्थेति दादश आप्नियो भवन्ति वपायाः ।

आवापो होता पिव अग्नौ वाज्या प्राजापत्यपशुपुरोडाश-

पक्षे य आत्मदा होता वेन द्यौ वाज्या अग्नानां

अग्नोनियु होता यत्न प्रवासुमश्चेति वाज्या एता

वाज्यानुवाज्याश्वलायनसूत्रोक्ताः । etc., etc., etc.

It is correct. श्रीमद्भद्रमट्टात्मजशुनाथेन विरचितं प्रायस्त्रीयातिराजः
The r समाप्तः — इदानीं दशरात्र उच्यते ।

up the 179B. इति समूहो दशरात्रः समाप्तः — इति श्रीमद्भद्रमट्ट-अथाचि-
(3) तोपनामकस्य सूनुरशुनाथेन विरचितं समाप्तः शुभमस्तु । अथ
बृहच्छन्दोमा उच्यते ।

186B. सन्तिष्ठते बृहच्छन्दोमा प्रथमः — अथ द्वितीयः ।

193A. द्वितीयच्छन्दोमा समाप्तो बृहस्य — अथ तृतीयः ।

199A. (End) इति बृहच्छन्दोमा तृतीयः समाप्तः ।

बृहः पृष्ठः षडह्यक्षो बृहः छन्दोमा बृहो नवरात्रः अथावि-
वाक्यं दशममहः तत्र प्रातरनुवाकः ।

अभासात् प्रतिपत्तिः प्रतीकत्रयमुत्तरम् ।

यथादेवतं प्रतिच्छन्दः स्तथाः कार्यं क्रमद्वयम् ॥

प्रतिप्रियतमं सुक्तं मांगलैर्वियुतं शतम् ।

ऊ ३ उच्चैः भूर्भुवः स्वरोमाचोरेवञ्चोः क्षयथाहिवः ॥ ०१ ॥

अद्वर्चशः वयोधो ३ त्रिः वयोधोमुपप्रयन्तो अर्धं मन्त्रं १४ ॥

इति श्रीसंवत् १७६५ शके १६६० पौषशुदी ६ रविवारे
लिखितमिदं पुस्तकं त्रिवेदि मोक्षज्ञातीय यज्ञकरस्य ।

See C.S. No. 354 and 369.

338.

1942. **उक्थप्रयोग ।** *Ukthaprayoga.*

By Viṣṇupādhyāya.

Substance, country-made paper. 8½ × 4. Folia, 96. Lines, 10 on a page.
Extent in ślokas, 675. Character, Nāgar. Appearance, very old.

For a description of the work, see C.S. No. 865, p. 224.
Vol. I, and L. No. 1282 and No. 161.

The MS. from which this was copied was defective as
there are lacunæ. See leaf 31A. The MS. is not in a good
condition : it has been repaired but it wants more repairs.

The author follows Devasvāmin's commentary on Āśvalāyana Sūtras in the latter half of his work on uktha.

Viṣṇupādhyāya's prayoga is known as Viṣṇugṛdha. The present work contains the liturgy of four sacrifices, namely—Ukthya, Mādhyandina, Vājapeya, and Daśarātra.

339.

543. *The Same.*

For the manuscript see L. 1282.

340.

2096. **आश्वलायनोपयोग्यधनप्रकरणम् ।**

Āśvalāyanopayogyādhānaprakaraṇa.

By Apadeva? A part of Prayogapañcaratna.

Substance, country-made paper. 8×3½. Folia, 60. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgar. Date, Śaka 1693. Appearance, discoloured.

It is a manual for the performance of ceremonies in establishing a fire according to Āśvalāyana Kalpasūtra.

It begins :—

गङ्गेशास्त्रासद्गुरुभ्यो नमः । शक्रभ्यर्च्यै नमः । श्रीवृद्धि-
सरस्वतीगुरुभ्यो नमः । ॐ ।

अग्नीनाद्यास्त्यमागः प्रापस्य तारतम्यं विचार्य संवत्सरं मासं
चतुर्विंशतिदिनानि षट्दिनानि त्रयोविंशतिदिनानि वा कुशाब्जैर्बुध-
यात् । अमावास्यायां पौर्णमास्यां वा उपक्रमः । अथ कुशाब्जैर्होम-
प्रयोगः ।

Topics treated of :—

14A. इति कुशाब्जहोमः । अथ गङ्गहोमः ।

15A. इति गङ्गहोमः ।

23A. इति मधुपर्कः ।

24B. एषा वैदिकी दशपौर्णमासिकी ।

37A. इति गोपिहयः ।

48A. अथ यजमानकर्तृक-अभिहोत्रहोमः ।

53B. अथ पुनराधानप्रयोगः ।

Colophon :—57B. इति श्रीमत्प्रयोगपञ्चने आश्वलायनोपयोग्या-
धानप्रकरणं समाप्तिमगमत्—then commences Ādhānānukramanikā
in two ślokas, after which there are 24 ślokas from different
authors, which end :

दे ह्यश्वले रूप्यमाधो धरणं बोद्धेयव तु ।

शतमानं तु दशभिः धरणीः पलमेव तु ॥

वार्षिकं शतद्वयं शतमानं समं विदुः ॥

For a short description of the work see “Florentine Sanskrit MSS.” No. 419, which is dated Śaka 1548. For a similar work see Bk. No. 252.

Post Colophon :—

शके १६६३ आषाढाधिकदश्यासप्तमीगुरुवासरे तद्दिने लाटक-
रोपनाम्ना गोविन्दभट्टगार्ग्यगोत्रिणा इदमाधानपद्धतिपुस्तकं लिखि-
तम् ।

The book has in the left-hand upper corner आ. प. throughout.

The scribe on the reverse of the last leaf names the MS. as Āpadeva Ādhānapaddhati.

341.

248. चतुर्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsya prayoga.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 30. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 670. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

See I.O. Catal. 389.

Beginning (the rites constituting Cāturmāsya) :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ चातुर्मास्यान्युच्यन्ते । चातुर्मास्यानीति कर्मसमुदायनाम ।
तेषां चतुर्धा प्रयोगः । यावज्जीवसाम्बत्सरिकौ दादशाहो यथा
प्रयोगश्चेति । एषु पूर्वः पूर्वःश्रेयान् । तत्र यावज्जीवसाम्बत्सरि-
कयोर्वैश्यदेववरुणप्रघाससाकमेघसुनासौर्याणां यथाक्रमं फाल्गुन्या-
षाढीकार्तिकीफाल्गुनीपौर्णमासीषु चैत्रीश्रावणीमार्गशीर्षी चैत्रीषु
वा प्रयोगः । इति ।

It ends thus:—

देवेभ्यस्तिष्ठभ्यस्तिष्ठभ्यो देवीभ्य इदं तिष्ठणां तिष्ठणां देवीनामहं
युष्मान् पशुदेवाय नरात् + + + + नरा सभ्याहं पशु अग्रये
स्तिष्ठत इदं । अग्निस्तिष्ठततो + युष्मान् यज्ञेन । इति चातु-
र्मास्यप्रयोगः ।

Col. :— इदं पुस्तकं मौन्योपनामक वैजनाथेन मौल्यं दत्त्वा गृहीतम् ॥

342.

1897. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 57. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 1000. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, tolerable.

For the work see I.O. Catal. No. 389.

56B, सन्तिष्ठते शुनासौरीय पर्व । अथ सवनेष्टिः ।

The savaneṣṭi ends:—

प्रजापतेभामास्योर्जस्तः पयस्तः प्राणापाणौ मे पात समान-
व्यानौ मे पातोदानव्यानौ मे पाता क्षिप्रै वोमा मे श्लेष्मपुत्राम-
मुस्मिन् लोके । इति ब्रह्मवचनम् । शुभं भूयात् । श्रीविश्वेश्वरार्पण-
मस्तु ॥ प्रलोकसंख्या १००० ।

There are nine lines more after this.

343.

10634. *The Same.*

Substance, country-made paper. 8½×3½ inches. Folia, 34. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 850. Character, Nāgara. Date, Samvat 1774, Appearance, old and discoloured. Complete.

It ends:—सन्निष्ठते मुनासौरीय पर्व । अथ सवनेष्टिः

The beginning quoted in No. 341 is the same as that of Cāturmāsyaprayoga, said to be a part of a larger work entitled Prayoga Pañcaratra (although the name of Prayoga Pañcaratra is not mentioned in the present manuscript), belonging to the Āśvalāyana śākhā of the R̥gveda. See I.O. Catal. No. 389.

The date of the MS.: संवत् १७७४ ज्वंगः आषाढ शुक्ल ३ समाप्तम् ।

There are four lines after the date, containing accented *mantras*.

344.

1951. चातुर्मास्यप्रयोगः । Cāturmāsyaprayoga.

By Anantadeva, son of Āpadeva and grandson of Ananta Deva.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 67. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1450. Character, Nāgari. Date, Śaka 1676. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:—

इति श्रीमदनन्तदेवमुतापदेवतयेन अनन्तदेवेन रचितश्चातु-
र्मास्यप्रयोगः सम्पूर्णम् ।

*Post Col.:—*ग्रन्थसंख्या १४५० श्लोके १६७६ प्रजापति-संवत् तद्दिने पुस्तक-
मिदं समाप्तम् । इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं
स्वार्थं परोपकारार्थं च ।

श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु ॥

The manuscript from which this was copied had some lacunæ, as will be apparent from an examination of the leaf 66A.

Māṅgalācaraṇa.

नवगीतकरो बालो नवनीरधरप्रभः ।

कमनीयतमः कुर्यात् शं नो विशाखकमः ॥

Object of the work 1B.

आश्वलायनस्य बौधायनमतमेवष्टभ्य चातुर्मास्यानि चिकीर्षतो
यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य प्रयोग उच्यते । आपूर्यमाणपक्षे देवनक्षत्रे
प्रक्रम्य आपूर्यमाणपक्ष एव समाप्तिरिति केशव-देवस्वामिनौ ।
समाप्तिरपरपक्ष इति केचिदिति यञ्जतन्त्रे । उदगयने आपूर्यमाण-
पक्षे पुण्यनक्षत्रे आरम्भसमाप्ति-इत्येके । पर्वणि समाप्तिमेके । यथा-
सम्भवमेक इति विकल्पसूत्रम् । फाल्गुन्यां चैत्र्यां वा प्रक्रम इति
केशवः । तत्र चतुर्दश्यां अन्वारम्भणीयां कृत्वा पौर्णमास्यां सद्यो
द्वाहं वा वैश्वदेवपर्व । द्वाहमेवेति वृत्तिहृत् । पौर्णमास्यां वैश्वानर-
पार्ज्णन्यां कृत्वा प्रतिपद्येव वैश्वदेवौ कर्त्तव्या न पर्वणीति सिंद्ध्यं
सिद्ध-चभाष्यकृत् । तत्रापि वैश्वदेवपौर्णमासयोः सहान्वाधानम् ।

Colophons (of the rites constituting Cāturmāsya):—

18B, इति वैश्वदेवपर्व ; 40A, वरुणप्रघासाः ; 63B, इति साकमेधपर्व ;
66A, सुनासौरीयपर्व ।

The work is based on Āśvalāyana and Baudhāyana.

The authorities consulted:—

1, केशव, देवस्वामी, यञ्जतन्त्र, वृत्तिहृत्, भाष्यकृत् ; 2A, बौधायनयञ्जतन्त्र,
हेमाद्रि, आधानयञ्जतन्त्र ; 2B, देव ; 3A, कल्पसार ; 4A, हरिदत्तीय ; 5A,
रामाख्यार, ह्यन्दोग्य, शाकल, ऐतरेयिणः ; 5B, सिद्धान्तभाष्य, देवत्रातभाष्य ;
6A, माधव ; 9A, केशवकल्प ; 11A, वृत्तिहृत् ; 13A, 17A, 18A, प्राज्ञौकि ;
14A, 36A, धूर्त ; 15A, केशवभवौ ; 16B, आश्वलायनहोत्रयञ्जतन्त्र ; 20B,
शुक्लभाष्य ; 21A, शुक्लसूत्र ; 22A, गोपाल and प्रायश्चित्तप्रदीप ; 28B,
कर्क ; 32B, हरिस्वामी ; 33A, देवयान्जिक ; 34B, सोमप्रयोगे केशवः ;
52A, तन्त्रकृत् ।

345.

3222.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a
page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara of the nineteenth century.
Appearance, fresh. Complete.

I. मृगारेष्टिः ।

By Ananta, son of Āpadera.

It begins:—अथैषां प्रणतार्त्तिभ्रमापदेवाभिधं गुरुम् ।

प्रणम्यानन्तदेवेन मृगारेष्टिर्विनिर्णयः ॥

8B. अवादीस्थमनन्तेन मृगारेष्टिविनिर्णयः ।

प्रौयतां यज्ञभुग् वाय पवित्रेष्टिर्वितन्यते ॥

Then follows Pavittreṣṭi by the same author.

II. पवित्रेष्टिः ।

Beginning :—तत्र निमित्तानि मैत्रावरुणौयपरिशिष्टे ।

अथ यद्याहिताग्नेर्देवान्मानुषादापराधात् स्वयमनुष्ठतः संवत्स-
रोऽतीयात् अतिश्रतयोजनमध्वातिक्रमो वा भवेत् भार्यारजसि
सूतकमृतकयोर्वा प्रवास[ः]स्या[त्]द्विषदन्नस्य द्विषतो वा प्राशनं
भवेत् पर्वण्युपस्थानलोपे भार्यारामने च संततपक्षत्रयहोमे होम-
विच्छेदे वृषभखोद्वयुक्तयाने दिवा स्वभार्यारामने सूर्योदयास्तमय-
स्वापे मनोज्ञस्वप्नदर्शने सुरासवगन्धाभ्राणे पतितान्न-जग्धिप्रतिग्रह-
योश्च अन्यान्युपपातकान्युक्तानि तेषु तेषु पवित्रेष्टिप्रायश्चित्तिरिति ।
अन्यान्यपि निमित्तान्युक्तानि बौधायनीयधर्मसूत्रे
... ..

9A. अथातः पवित्रेष्टिं व्याख्यास्यामः ।

Pavittreṣṭi ends in 13B. Both these are expiatory rites.

III.

अथ भारद्वाजीयपरिभाषासूत्रोक्तो पवित्रेष्ट्यतिपवित्रेष्टिः । पवि-
त्रेष्टिं व्याख्यास्यामः ।

अमावास्यायां पौर्णमास्यां वा अग्नौन् अन्वाघ्राय वैश्वदेववदि-
भ्रावर्हिंराहरति प्रणीताः प्रणीय चतुर्दशीतं जुहोति । येन देवाः
पवित्रेष्टेति परं चतुर्दशीतं प्राजापत्यं पवित्रमिति अपरं चतुर्द-
शीतमिन्द्रः सुनीतौति अभ्यातान् ऊत्वा अभ्येयमष्टाकपालं

(353)

निरूप्य पवमानहवीषि वैश्वानरं द्वादशकपालं पञ्चममाधेयं परि-
हाय्य अग्नये व्रतपतये इत्येके समामनन्ति ।

This comes to an end in 14B and next we have:—

IV.

अथ बौधायनसूत्रोक्ता पवित्रेष्टिः अथो एतत् सोपरिमितं
प्रवसतिनसंवत्सरमतिप्रवसतीत्येवेदमुक्तं भवतीत्यादि ।

This goes to the end of the MS.

346.

3304.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 7. Lines, 15, 16
page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the eighteenth
ary. Appearance, discoloured.

I. मृगारेष्टिविनिर्णयः,

By Anantadeva, son of Āpadeva.

Beginning:—श्रीहृष्यं प्रणतार्त्तिघ्नं आपदेवाभिधं गुरुम् ।

End:—4B, अवादीत्यमनन्तेन मृगारेष्टेर्विनिर्णयः ।

II. पवित्रेष्टि

By the same author.

Beginning:—4B. तत्र निमित्तानि मैत्रायणीयपरिशिष्टे ।

Colophon:—अवादीत्यमनन्तेन पवित्रेष्टिविनिर्णयः । श्रीः ।

347.

757. आश्वलायनीयप्रायश्चित्त । *Āśvalāyanīya*

Prāyaścitta.

By Ananta Deva.

For the manuscript see L. 1576.

A fragment of Ananta Deva's comprehensive work on
ations. The fragment under notice relates to prāya-
as for errors and accidents with reference to fire in yajña.

It ends with Agnyupodghāta prāyaścitta.

The verse in 10B gives the author's name and its contents:—

आश्वलायनमुन्युक्तमग्निगोचरमौरितम् ।

प्रायश्चित्तमनन्तेन तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥

After this there are three lines more dealing with the same subject. It ends प्रपश्चितमिति दिक्. The authorities quoted:—

Devatrāta, Siddhānta bhāṣya, Sāyanācārya, Trikāṇḍa-maṇḍana, Prāyaścittanidhi of the author's grandfather, Vṛttikṛt (the Vṛttikṛt here is the author of the Vṛtti on Āśvalāyana Sūtrās), Rudra Datta.

4B. इत्युद्वेगप्रायश्चित्तम्, 5B. कालातिपत्तिप्रायश्चित्तम्, 6B. वह्निपात-प्रायश्चित्तम्, 7A. व्यायप्रायश्चित्तम्, 10B. इत्युपोद्घात प्रायश्चित्तम् ।

348.

10309. *The Same.*

By Anantadeva.

Substance, codex, hand-made paper. 8×4 inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in folios, 300. Character, Nāgara. Date Sam. 1869. Appearance, fresh. Correct.

Colophon. इत्युपोद्घातप्रायश्चित्तानि आश्वलायन ॥

स्तु ॥ श्रीकृष्ण ॥ [आश्वलायन]मुन्युक्तमग्निगोचरमौरितम्
श्चित्तमनन्तेन तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥

इति पदेवसुतश्रौताभिसम्बद्धप्रायश्चित्तानि ॥

Post Col.:—After quotations from Rāmāṇḍāra and Prāyaścittapradīpikā सं १८६६ प्राप्ते १७३४ माघ कृष्ण १९ ।

Beg.:—श्रीगणेशाय नमः । etc.

अथ आश्वलायनीयामनुगमनप्रायश्चित्तानि । आश्वनीये विर-
माने य इत्युपोद्घाते अवच्छा[मि]भ्यो मन्थनं कृत्वा आह

नौयोनुगमयितव्यः । समानयोनित्वे दक्षिणोऽप्येवमेव ॥ क्षामाभावे
भस्मना अरणीं संस्पृश्य मथयेत् । etc., etc.

The beginning is the same as quoted in L. 1576.

349.

3211. अग्निहोत्रविधि । *Agnihotravidhi*.

By Anantadeva.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 208. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

अथग्निहोत्रं ॥ आधानानन्तरं द्वादश + नमध्ये पूर्णमाससोमा-
रम्भाप्रसक्तौ द्वादशदिनपर्यन्तमजस्रेष्वेव तत् कार्यम् । तत्रोद्धरण-
काले अष्टात्यक्तिक्रमेण प्रादुष्करणं कार्यं कालातिक्रमे सर्व्वप्राय-
श्चित्तम् । त्रयोदशेऽहनि प्रातर्होमान्तेऽग्निव्यागः । ततः सायंकाल-
प्रभृतिहोमार्थमुद्धरणं कार्यम् ।

It ends :—

इत्थग्निहोत्रविधयोऽनन्तदेवेन कीर्त्तिताः ।
सुधियां प्रीतये प्रीतस्तया स्यात् प्रेरको धियाम् ॥

350.

2998. पौनराधेयौ or पुनराधेयसंग्रहः । *Pannara-
dheyi or Punarādhēya saṅgraha.*

By Rudradeva.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It relates to the method of rekindling the sacred fire extinguished on any account and belongs to the school of Āśvalāyana.

The māṅgalācaraṇa and the object of the work.

आश्वलायनमानस्य देवस्वाम्यादिभिः सह ।

विदुषा रुद्रदेवेन पुनराधेयसंग्रहः ॥

तत्र भरद्वाजः पुनराधेयं व्याख्यास्यामस्तस्याप्राधेयेन कल्पो
व्याख्यातः । इत्यादि ।

Colophon :—

इति श्रीरुद्रदेवविनिर्मितिः प्रौनराधेयी समाप्ता ।

The Post Colophon Statement :—

इदं पुस्तकं महादेवज्येष्ठापत्यस्य रामचन्द्रदेवस्य ॥

प्रति शास्त्रदानंददीक्षिता चेद्यरौजाखजे ॥ शिवम् । शंभुः ॥

The authorities consulted :

1A. भरद्वाज, आश्वरथ्य, आपस्तम्ब, 1B, भाष्यकृत्, रुद्रट, कात्यायन,
लौगाक्षि, मानवसूत्र, वराहसूत्र, कारिका वृत्तिकृत्, 2A, स्मृतिचन्द्रिका, बौधायन,
यज्ञतन्त्र, रुद्रदत्त, सत्याषाढ, कात्यायनपरिशिष्ट, 3A, देवजाणिभाष्य, रामाखार-
भाष्य, त्रिकाण्डमण्डन ।

351.

2999. आश्वलायनप्रायश्चित्तप्रयोगः ।

By Mohla Triyambaka.

It is based on the author's comm. on Āśvalāyana,
Chap. III.

For the manuscript and the work see L. 4030.

The Post Colophon Statement :—

इदं पुस्तकं महादेवदेवसुतरामचन्द्रदेवेन लिखापितं स्वार्थं
परार्थं च ।

352.

2989. अपत्नीकाधाननिर्णयः । *Apatnīkādhānānirṇaya.*

By Govinda Dikṣita.

Substance, country-made paper. 10 × 4½. Leaves, 17, of which the fifth is
missing. Lines on a page, 8. Extent in ślokas, 374. Character, Nāgara

Date Śaka 1736. Appearance, discoloured, pasted all over with transparent paper. Complete.

The work, entitled **महदपनीकाधाननिर्णय**, comes to an end in line 3, p. 11a.

Col. :—इति श्रीमन्नातुर्धरकुलावतंसगोविन्ददीक्षितविरचितो महदपनी-
काधाननिर्णयः ।

For the work see L 1424, p. 41, Vol. IV, as well as the fourth work in L4141, p. 253, Vol. X.

2. In leaf 15b, line 3 इति श्रीसकलविददर्थ्यचातुर्धरोपनामकनील-
कण्ठतनुनेन गोविन्देन कृतो लघ्वपनीकाधाननिर्णयः ।

3. In leaf 16b इति श्रीचातुर्धरगोविन्दधरदीक्षितेन विरचितो लघु-
तरापनीकाधाननिर्णयः । For which see the fifth work in L. 418.

Post Col. :—ऋत्विग्नाद्याचला शक्ते तेषु शुक्लेऽम्बिकातिथौ ।

विद्याधरात्मजो रामोऽलिखत् काश्यां शिवात्मये ।

जानकौजानिः प्रसन्नो ॥ हेरम्बपद्यति हृदये वेगाह्लेखनी

श्रान्तिभावा ।

After this are given a few verses in which the contents of the Āpastamba Sūtras are detailed chapter by chapter, at the end of which there is a short discussion as to whether the Bharadvāja Pitrmedhasūtra is complete in one chapter or two.

353.

573. *The Same.*

For the manuscript see L. 1424.

The colophon given in L. 1424 is not to be found anywhere in the body of the manuscript. It occurs in a different hand on the back of the last leaf of the manuscript. In the first line of the leaf 19B ends अपनीकाधाननिर्णयः । Then there are 6 lines of अपनीकाभिहोजं which breaks off abruptly. The following leaf marked 20 is blank, on the back of which occurs the colophon.

354.

3000.

For the manuscript and the work see L. 4141.

In L. 4141 the work is described under the name of Apatnikādhānanirṇaya. But it contains disquisitions by Govinda Caturdhara, on a number of Śrauta rites and ceremonies, and the last of the topics treated of is Apatnikādhānanirṇaya

4B. इति चातुर्धर गोविन्ददीक्षितोऽग्नीषोमीयविचारः ; इति चातुर्धरकुलावतंस-अनीलकण्ठात्मज-गोविन्ददीक्षितकृतोऽग्नीषोमीयपुरोडाश-विचारः ; 7B. गोविन्ददीक्षितकृताग्नीषोमीयसंग्रहकारिकाः (The number of kārīkās—8); 9A, इति श्रीमत् चातुर्धरगोविन्ददीक्षितरत्नः उदिताधानविषयः समाप्तः ; 9B, अथापत्नीकस्य कस्याधानेऽधिकारोऽस्ति, स नास्तीति विविच्यते ; 21A, इति श्रीमद्वातुर्धरकुलावतंस-गोविन्ददीक्षित-श्रीमद्वातुर्धरपत्नीकाधाननिर्णयः ; 27A, इति श्रीमत् सकलविद्वद्वर्थ-चातुर्धर-श्रीमद्वातुर्धरपत्नीकाधाननिर्णयः ; 28B (The last Colophon) श्रीचातुर्धरगोविन्ददीक्षितोऽग्नीषोमीयलघ्वपत्नीकाधाननिर्णयः ।

355.

260. अग्न्याधानपद्धतिः । *Agnyādhānapaddhati.*

For the MS. see L. 1416.

It belongs to the Āśvalāyana School of the R̥gveda.

23B. Line 4. इत्यन्यारम्भनीयेष्टिं ।

22A. Line 2. इति आश्वलायन-अग्निहोत्रहोमः ।

In leaf 23B, Line 3, begins a different hand, which goes to the end of the MS. and treats of Āgrayauas.

356.

3128. आश्वलायनाग्निहोत्रहोमः ।

Āśvalāyaṇāgnihotra-homa.

Substance, country-made paper. $6\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 100. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

देवं त्वा देवेभ्यः श्रिया उद्धरामि इत्युद्धरेत् । उद्ध्रियमाण उद्धर
प्राप्नो मा यदविद्वान्यच्च विद्वांश्चकार रात्र्या यदेनः कृतमस्ति
किञ्चित् सर्वस्मान्मोद्धृतः पाहि तस्मात् । इति प्रातः ।
... .. इति सायं प्रणयेत् ।
... .. इत्युद्धरणम् । अथ आचमनं कुर्यात् ।

The Samkalpa runs :—

1A. पूर्वोच्चरित श्वंगुणविशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ ममोपासदुरितक्षय-
द्वारा औपरमेश्वरप्रीत्यर्थं सायमग्निहोत्रहोमं पयसा होष्यामि
प्रातरग्निहोत्रहोमं पयसा होष्यामि ।

Colophon :—इत्याश्वलायनाग्निहोत्रहोमः समाप्तः ।

357.

2134. आश्वलायनोक्तसायंप्रातरग्निहोत्रहोमः ।

Āśvalāyaṇokta-Sāyaṇprātaragnihotra-homa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 100. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

It begins :—

आश्वलायनोक्तसायंप्रातरग्निहोत्रहोमो लिख्यते । आचम्य प्राणा-
नायम्य तौर्येन प्रविश्य उद्धरणपक्षे उत्सर्गेऽपराह्णे गार्हपत्यं प्रज्वाल्य
दक्षिणाग्निं तुष्णीमान्नीय गार्हपत्यादाहवनीयं ज्वलन्तमुद्धरेत् ।
'देवं त्वा देवेभ्यः श्रिया उद्धरामि' इत्युद्धरेत् । उद्ध्रियमाणः
उद्धर प्राप्नो मा यदविद्वान् यच्च विद्वांश्चकार अह्ना यदेनः कृत-
मस्ति किञ्चित् । सर्वस्मान् मोद्धृतः पाहि तस्मात् । इत्याहवनीयं

प्रतिनीत्वा पश्चिमाभिमुखः उपविश्य अमृताङ्गतिरमृतायां जुहो-
मग्निं पृथिव्यां अमृतस्य योनौ । तयानन्तं काममहं जयानि प्रजा-
पतिः प्रथमोऽयं जिगायाम्नावग्निः स्वाहा । इति निदध्यात् ।

It ends:—

भूर्भुवस्वरोम् सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा । सूर्यावेदम् ।
उन्मृज्य । सत्यक्षताभ्यां त्वे इत्याद्यन्यत् सर्वं समानम् ।
अनेन प्रातरग्निहोत्रहोमाख्येन कर्मणाऽग्निरूपौ परमेश्वरः
प्रीयताम् ।

It is meant for the use of those who keep up the holy fire.

358.

2340. दर्शपौर्णमासप्रयोगः । *Darśa-Paurṇamāsa-Prayoga.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$. Folia, 21. Lines on a page, 9.
10. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara of the early eighteenth century.
Appearance, fresh. Complete.

20B. अनेन यथाज्ञानेन पौर्णमासे कृते श्रीयज्ञनारायणः प्रीयतां न मम ।
ॐ तत्सद् ब्रह्मार्पणमस्तु । श्रीगणेशाय नमः । अथ दर्शोष्टिः
लिख्यते ।

*Col. :—*21B. इति दर्शोष्टिः समाप्तिः ।

*Post Col. :—*इति दर्शपौर्णमासौ लिख्यतौ । गोपालभटे खण्डालकरेण
लिखितौ समाप्तौ आत्मार्थं परोपकारार्थं च समाप्तम् । भद्रपृष्ठ-
कोटिप्रियव ।

etc.

*It begins:—*ॐ अथ पूर्वो । शुभपुण्य । ॐ तत्सत् परमेश्वरप्रीयार्थं दर्श-
पौर्णमासाभ्यामहं यक्ष्ये । तत्र पौर्णमासेच्छाहं यक्ष्ये संकल्पोद्भरणं
पञ्चभूसंस्कारा दर्भैः परिमुह्य गोमयेनोपलिप्य वक्ष्ये उल्लिख्य
अनामिकाङ्गुलेन उद्धृत्य उदकेन अभ्युक्ष्य अग्निमुपसमाधाय आहव-
नीयोद्भरणं ततो दक्षिणामुद्भरणं षट् समिधो गृहीत्वा अग्नि
[अ]न्वाधानमध्वर्युर्[ज]मानौ वा अग्निं अष्टाकपालेन पुरोडाशेन

अग्नीषोमावन्ते आ(रा)ज्येन उपांशु अग्नीषोमावेकादशकपालेन
पुरोडाशेन सद्योहं यज्ये ।

359.

2020. कौकिलसौचामणीविधिः । *Kaukilasantrā-*
manī-vidhi.

According to Āśvalāyana.

For the manuscript and the work see L. 4246.

360.

2328. पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः । *Piṇḍapitṛyajñaprayoga.*

From Āśvalāyana Kalpasūtra.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

*It begins:—*अथ पिण्डपितृयज्ञः । प्रागुत्परात्परिगृह्यात् ।

आमावास्यायामथापराह्णे यजमानः पिण्डपितृयज्ञेन चरन्ति ।
वैश्वदेवानन्तरं दर्शश्चाद्धात् पूर्वं शुचिराचम्य तौर्धेन प्रविश्याञ्वा-
हार्यपचनस्य पश्चात् प्राग्दक्षिणामुख उपविश्य प्राणानायम्य
तीर्थादि संकीर्त्य पिण्डमिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पिण्डपितृयज्ञं
करिष्ये इति संकल्प्य ।

“दक्षिणभिरेकोल्लुक्कं प्राग् दक्षिणां प्रणयेत् । ये रूपाणि प्रति-
मुखमाना असुरा सन्तः स्वधया चरन्ति । परापुरो निपुरो ये
भरन्त्यभिस्त्रास्तोक्तात् प्रणुदावस्यात् ।”

*It ends:—*मध्यमं पिण्डमाददौतघौवं मेदत्त पितरः तं पत्नीं प्राशयेत् ।

इति तस्या भक्षणमन्तः । इतरावप्सिन्ति प्रणौते क्षिपेत् । द्विवत्-
पात्रामुत्सर्गस्तृणं द्वितीय मुद्रिते । संतिष्ठते पिण्डपितृयज्ञः ।

This short manual on a ceremony for the propitiation of the manes is based on Āśvalāyana Kalpasūtra, 7th section of the 2nd chapter.

This is enjoined on Brāhmaṇas keeping up the sacred fires. It quotes the Sūtras in the regular order, of Āśvalāyana.

361.

780.

For the manuscript see L. 1552.

This is a fragment of a comprehensive work on the Śrautasūtra Prāyaścitta.

It quotes from Hiraṇyakeśisūtra, 2B; Vṛttikāra, 4A; as well as from Kātyāyana as quoted in Parāśaramādhava, 7B.

Both Rājendralāla and Aufrecht give the name of the work as Ādhānaprāyaścitta, which is only a sectional colophon.

Two sectional colophons may be mentioned here.

21B. इत्याश्वलायनीयविध्यपराधप्रयोगः समाप्तः ।

22B. इत्याधानप्रायश्चित्तम् ।

362.

2958. प्रयोगरत्नम् or श्रौतप्रयोगरत्नम् । *Prayogaratna*
or *Srauta Prayogaratna*.

By *Narasinha Yajvan*.

Substance, county-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 26, of which 17-22 are missing. Lines, 11 to 13 on a page. Extent in ślokas, 780. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1780. Appearance, discoloured. Complete.

It is a very rare and useful work in kārīkā form, on the Śrauta rites, belonging to the school of Āśvalāyana.

It begins :—

प्रणमामि गणाधीशं विप्रध्वान्तदिवाकरम् ।

दंतावलमुखं साधं सिन्दूरारुणविग्रहम् ॥

... .. २ ॥

Īsvara Bhārati is the author's guru.

मीमांसायुगलव्याख्यानपुणं श्रौतकर्मणाम् ।

विज्ञातारं गुहं नौमि यतिमीश्वरभारतीम् ॥ ३ ॥

The object of the work.

प्रणम्य पञ्चाननवाहनामुमां

ऋषिं तथा श्रौतकमाश्रयायनम् ।

करोति तत्सूत्रविबोधितार्थं

प्रयोगरत्नं नरसिंहयज्वा ॥ ४ ॥

In 16B, he gives the name of his elder brother as Gopinātha Bhaṭṭa.

गोपीनाथबुधानुजभट्ट-श्रीमन्नृसिंहविरचितेऽस्मिन् ।

श्रौतप्रयोगरत्ने यजमानस्य प्रवासविधिरुक्तः ॥

8A. इति श्रीमन्नरसिंहयज्ज्वते प्रयोगरत्ने दर्शपौर्णमासहौत्रकारिकाः
(The number of Kārikās 194); 11B, इति ब्रह्मत्वकारिका (88);
12B, इत्यग्न्याधेयकारिकाः (23); 15B, इत्यग्निहोत्रकारिकाः समाप्ताः (83);
16B, इति प्रवासोपस्थानकारिकाः (25); 23B, इति वरुणप्रवासकारिकाः
(27); 25B, इति पित्रेष्टिकारिकाः (60); इति शाकमेधेष्टिकारिकाः
(Two Kārikās only); 26B, इति श्रीनृसिंहयज्ज्वताश्चातुर्भासेष्टि-
कारिकाः समाप्ताः ।

The Post Colophon Statement:—

संवत् १७८० पौषकृष्णत्रयोदश्यां शनौ क्षेडोपनाम्ना विदेश्वरेण
लिखितमिदं पुस्तकं स्वार्थं परार्थं च ॥ शुभमस्तु सर्वजगतः ॥ श्री ॥

363.

3122. **महारुद्रविधान ।** *Mahārudravidhāna.*

Intended for the followers of the R̥gveda.

By Drivedācala.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 41. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 820. Character, Nāgara of the eighteenth century.

The māṅgalācarāṇa and the object of the work.

नत्वा गणेशन्तु सरस्वतीं च
तथाम्बिकां सगणं पञ्चवक्त्रम् ।
घर्म्मप्रदं काम्यविधौ प्रधानं
वक्ष्ये महारुद्रभवं विधानम् ॥

Definition of Mahārudra.

एकत्रिंशता साकं च सहस्रं त्रिंशताधिकम् ।
रुद्रजपानां संख्येया महारुद्राभिधायिनी ॥

It ends :—

इदं विश्वजनीनेनाचलेनेशानतुष्टये ।
महारुद्रविधानं हि विस्तरेण समीरितम् ॥ १ ॥
द्विजैरिदं हृत्कमले निधीयतां
शिवार्चनानेन सदा विधीयताम् ।
शिवार्चनायास्तु फलं प्रगृह्यतां
फलोपभोगेन सदा सुखीयताम् ॥ २ ॥
द्वैवेदी विदुषां प्रधानमभवत् श्रीवत्सराजो द्विज-
स्तत्सन्तुः सकलद्विजाङ्घ्रिरजसामंशौ तृतीयोऽक्षयः ।
तेनेदं रचितं हि पूजनपरं रुद्रस्य सन्तुष्टिदं
यत्कृत्वा सजयं जनोऽभिलषितं प्राप्नोति सर्वं महत् ॥

Colophon :—इति श्रीद्विवेदाक्षयविरचितमृग्वेदिनां महारुद्रविधानं
समाप्तम् ।

Post Colophon :—इति श्रीरुद्रार्पणमस्तु । श्रीमद्विश्वेशसन्निधौ काश्यां
शुक्लासुतरघुनाथेन लिखितमिदं पुस्तकं श्रीभवानीशङ्करप्रसादात् ॥

364.

2683. आश्वलायनगृह्यकारिका । *Āśvalāyana-
Grhyakārikā.*

By Kumārila Svāmī.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 46. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1889. Appearance, fresh. Complete.

The last colophon wrongly calls the author Kumāri-
paka.

इति भट्टकुमारितिलकस्वामिविरचितासु कारिकासु चतुर्थो-
ऽध्यायः ।

For an excellent description of the work see Burnell
14A.

Post Col. :—संवत् १८८६ मिति श्रावणवद्य १ सौम्यवासरे समाप्तम् ।

With the MS. there is kept a stray leaf marked 15, and
written in beautiful, bold Devanāgarī.

365.

270. प्रयोगरत्न । *Prayogaratna.*

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa, the son of Rāmēśvara Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 119. Lines, 12 on
a page. Extent in ślokas, 3570. Character, Nāgarā. Date, Śaka 1762. Ap-
pearance, tolerable. Generally correct. Incomplete at the end.

For a complete work see L. 1465.

The present MS. ends with Aṣṭakāvīkṛtiśrāddhaprayoga.

Post Colophon Statement :—

आर्यादुर्गापणमस्तु । श्रीगुरुचरणारविन्दं प्रसन्नम् । शके १७६२
शुक्लपौर्णमासीसंवत्सरे कार्तिकशुक्लषष्ठां शुनौ इदं पुस्तकं गुर्जरोप-
नाम्ना विश्वम्भरात्मज-रामचन्द्रोपाध्यायेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च ॥
औरस्तु । शुभं भवतु और्जयतु ।

366.

639. *The Same.*

For the manuscript see L. 1465.

There are two works by the same author. (I) *Prayoga
ratna* complete in 148 leaves and (II) *Aurddhvadehikapad-
dhati* complete in 44 leaves.

The Post Colophon Statement:—

त्रिपुष्करमरणे दानं स्मृतिसंग्रहे पत्रे १८३ माद्या स
भावनामसंवत्सरे माघशुद्धपञ्चम्यायां तद्दिने समाप्तं विज
रुद्रभट्टलिखितम् ।

मृता गर्भयुता नारी षण्मासाभ्यन्तरे यदि ।

सहैव दहनं कुर्यात् गर्भच्छेदं न कारयेत् ॥

367.

1648. *The Same.*

Substance, country-made yellow paper. 10½ × 4½. Folia, 96. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 3800. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Generally correct.

It ends with the chapter on 'Aṣṭakāvīkṛti Śrādha Prayōga.'

The obverse of the first leaf contains a full index of the subjects treated of in Prayogarātna which is given here in full.

अथ नारायणभट्टकृत-प्रयोगरत्नप्रारम्भः पत्र ८६ ।

अथ सूचिकाप्रारम्भः ।		११ । गर्भाधान प्र० ... ३६-४१
१ । स्वस्तिवाचन ... २-७	१२ । पुंसवन-अनवलोभन ४१, ४२	
२ । आभ्युदायिकवृद्धिआह्न प्र० ७-१०	१३ । सौमन्तोन्नयन प्र० ... ४२, ४३	
३ । कौतुकबन्ध प्र० ... ११	१४ । विष्णुबलि प्र० ... ४३, ४४	
४ । ग्रहयज्ञः ... ११	१५ । जातकर्म प्र० ... ४४, ४५	
५ । स्थालीपाक प्र० ... १६-२६	१६ । षष्ठीपूजाविधिः ... ४५	
६ । इष्टिप्रायश्चित्तानि ... २७-३०	१७ । नामकरण प्र० ... ४५, ४६	
७ । सकलकर्मपरिभाषा ३०-३३	१८ । पर्यङ्कगोपण ... ४६	
८ । गर्भाधानाद्याः संस्काराः,	१९ । दुग्धपान ... ४६	
शुभाशुभविचारः... ३३, ३४	२० । कर्णवेधः ... ४६, ४७	
९ । रजोदर्शनशान्तिः ... ३४-३८	२१ । सूर्यावलोकनं ... ४७	
१० । चन्द्रसूर्यग्रहणे रजोद० ३८, ३९	२२ । निष्क्रमणं ... ४७, ४८	

उपवेशनं *	४८	१३। ऐरणी यूननादि ... ७७, ७८
३। अन्नप्राशन	४८	१४। देवकोत्थापन
२५। बर्द्धापनविधिः ... ४६, ५०		१५। मण्डपोत्थापनविधिः ७८
(अब्दपूर्तिविधिः)		१६। बध्नाः प्रथमगृहप्रवेशः ७८
२६। चौलं	५०	१७। विवाहे आशौचादि-
२७। चूडाकर्म प्र० ... ५०-५२		निर्णयः ७८, ७९
२८। उपनयन प्र० ... ५२-५६		३७। द्वितीयविवाहः ... ७९, ८०
२९। मेघाजननं	५७	३८। तृतीय अर्कविवा ... ८१
३०। महानाक्षीव्रत प्र० ... ५७-६०		३९। अग्निद्वयसंसर्गविधि * ८१
३१। महानाक्षीव्रत प्र० ... ६१		४०। औपासनहोमः ... ८१-८३
३२। उपनिषद्गत प्र० ... ६१		४१। अशौचहोमविधिः ... ८३
३३। गोदानव्रत प्र० ... ६१, ६२		४२। आपत्काले होमद्वय-
३४। ब्रह्मचारि(रौ) [व्र]त-		समासः ८३, ८४
लोपप्रायश्चि० ... ६२		४३। गुर्वीदिपक्षहोमः ... ८४
३५। समावर्तन प्रयो० ... ६२-६६		४४। अग्निसमारोपविधिः ८४
३६। विवाह प्र० ... ६६-७६		४५। प्रवासविधिगृहप्रवे-
१। वरगुणाः ६७		शान्तः ८४
२। विवाहभेदाः ६८		४६। अग्निसंसर्गदोषे
३। वाग्दानः ६८, ६९		प्रायश्चित्त० ... ८४
४। मण्डपं ऋग्वेदौ ... ६९, ७०		४७। पुनः सन्धानप्र० ... ८४-८२
५। विवाहपूर्वग(?) कृत्यः		४८। नास्तिक्यादिल्लृष्टस्याग्नेः
मण्डपप्रतिष्ठा ... ७०, ७१		पुनः सन्धा० ... ८६
६। अथ वरस्य बध्मगृहगमनं		४९। अपत्नीक-औपासन प्र० ८६
७। मधुपर्कः ७१, ७२		५०। विवाहोत्तरं दम्पत्यो-
८। कन्यादानार्थं जलशुद्धिः ७२		गृहप्रवेशः ... ८६, ८७
९। कन्यादान प्र० ... ७२-७६		सप्तसंस्थाकारिका ८७
१०। विवाहहोमः ... ७६, ७७		५१। श्रवणाकर्म प्र० ... ८७, ८८
११। गृहप्रवेशनैयहोमः ७७		५२। सर्पबलि प्रयो० ... ८८, ८९
१२। विवाहाच्चतुर्थदिन कृत्यं		५३। आश्वयुजीकर्म प्र० ... ८९

५४ । आग्रयण प्र० ...	८९	५८ । सप्तमीश्राद्ध प्र० ...	९२, ९३
५५ । प्रत्यवरोहण प्र० ...	९०	५९ । अष्टमीश्राद्ध प्र० ...	९३, ९४
५६ । पिण्डपितृयज्ञ प्रयो०	९०-९२	६० । नवमीश्राद्ध प्र० ...	९४-९६
५७ । अन्वष्टकादि श्राद्ध		इति सूचिका समाप्ता (तः)	

368.

2194. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 230. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 4600. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

*It begins:—*श्रीरामं सपरिवारं गणेशं च सरस्वतीम् ।

आम्बलायनं च तच्छिष्यान् प्रणम्य पितरं गुरुम् ॥

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधौः ।

प्रयोगरत्नं कुरुते काश्यां शिष्टेष्टतुष्टये ।

ग्रन्थेऽस्मिन् गुणगणवत्त्वमुच्यते चेत्

स्वग्रन्थं गुणगणवन्तमाह को नः ।

तत् सन्तः शिरसि कृताञ्जलिस्तु याचे

शोधं तत् सदसदिहोच्यते मया यत् ॥

नमामि पार्व्वतीसूनुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।

क्रियते ह्युपकारार्थं स्मार्त्तानुष्ठानपद्धतिः ॥

आम्बलायनश्रास्त्रेऽस्मिन् सन्ति पद्धतयः शतम् ।

विनापुस्तकमार्गेण कर्म कर्त्तुं न शक्यते ॥

तदर्थं क्रियते यत्नः पाठबोधहिताय च ।

सुलभोपायसिद्ध्यर्थं वैदिकानां तदुच्यते ॥

पञ्चविंशतिसंस्कारैः संस्कृता ये द्विजातयः ।

ते पवित्राश्च योग्याः स्युः श्राद्धादिषु सुयन्त्रिताः ॥

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तो बलिरेव च । (बलिर्विष्णुबलिः)

जातहृत्तं नामकर्म निष्क्रमोऽन्नाशनं परम् ॥

चौलकर्मोपनयनं व्रतानां च चतुष्टयम् ।

जानोदाहौ चाग्रयणमष्टका च यथातथम् ॥

आवण्यामाश्रयुज्यां च मार्गशीर्ष्यां च पार्वणम् ।

उत्सर्गश्चाप्युपाकर्म्म महायज्ञाश्च नित्यशः ॥

संस्कारा नियता ह्येते ब्राह्मणस्य विशेषतः ।

अथ खस्तिवाचनम् ॥

Bhaṭṭa Nārāyaṇa's Prayogaratna is well known. See I.O. Catal. No. 471. Topics treated of are:—

26A, इति गान्दीआदप्रयोगः; 44A, इति संच्छेपेण प्रायश्चित्तम्; 49B, अथ गर्भाधानाद्याः संस्कारा वक्ष्यन्ते; 91B, इति गर्भाधानम्; 96B, इति पुंस्-वननावलोभनसौमन्तोन्नयनकर्माणि समाप्तानि; 104B, इति विष्णुबलिप्रयोगः; 107A, इति जातकर्म्म; 114B, इति नामकरणम्; इति पर्यङ्गारोपणम्; 115B, इति कर्णवेधः; 118A, इति संच्छेपेण निष्कृमणप्रयोगः; 119B, इति संच्छेपेणोपवेशनाग्नप्राशन प्रयोगः; 121A, इति संच्छेपेण बर्द्धापनविधिः; 126B, इति चौलकर्म्मप्रयोगः; 139A, इत्याचौलान्मेघाजननान्तं संच्छेपेण प्रयोगः; 154B, इत्युत्सर्जनोपाकरणप्रयोगः; 161A, इति संच्छेपेण महानाघ्नीव्रत प्रयोगः; 162A, इति महाव्रतप्रयोगः, अथ उपनिषद्व्रत प्रयोगः; 162B, इति महानाग्न्यादि व्रतत्रयं समाप्तम्; 164B, इति गोदानव्रतम्; 171B, इति समावर्त्तनप्रयोगः; 192B, इति कन्यादानप्रयोगः; 199A, इति बधू-गृहगमनविधिः; 209A, इत्यग्निद्वयसंसर्गप्रयोगः; 214B, इति प्रवासोपस्थान-विधिः ।

The MS. breaks off abruptly while dealing with the discontinuation of the sacrificial fire.

From a comparison with I.O. Catal. No. 471, it will be found to be a revised edition of Bhaṭṭanārāyaṇa's Prayogaratna. It omits the chapter on obsequies of Bhaṭṭa Nārāyaṇa's work and adds a new chapter on expiations.

On the title-page it is called अनन्तभट्टी प्रयोगः and the following leaves bear the name of Ananta on the left-hand margin:—

76B, श्रीअनन्तः; 88B, अनन्तभट्टी; 113B, अनन्तभट्टी; 140B, अनन्तः; 144A and B, अनन्तभट्टी; 175B, अनन्तभट्टी; 178AB, and

(372)

अक्षता गुर्जिणी बन्धा विरक्ता च रजस्वला ।
नाम्नीयान्मध्यमं पिण्डं जारिणी च प्रसूतिका ॥

371.

295. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 390. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

This is a mere fragment. It comes up to the latter portion of Grahayajña, where it abruptly breaks.

372.

3277. **विवाहपद्धतिः ।**

From the Prayogarātna of Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 27. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 460. Character, Nāgara. Date, Śaka 1735. Appearance, fresh. Complete.

Colophons :—

16B, इति श्रीरामेश्वरभट्टस्वरिनुनारायणभट्टकृते प्रयोगरत्ने कन्यादान-
प्रयोगः ।

24A, इति श्रीनारायणभट्टविरचिते प्रयोगरत्ने ऐरिणीपूजादिचतुर्थदिन-
कृतम् ।

25A, इति प्रयोगरत्ने देवकोत्यापनादि ।

27B, इति विवाहे आशौचादिनिर्णयः ।

*Post Colophon :—*शके १७३५ इदं पुस्तकं देवस्वर इत्यपनामक जय-
रामसुत विष्णुः ।

373.

527. **पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः । (प्रयोगरत्नीयः)**

For the manuscript see L. 1294.

Prayogarātna, to which Pindapitryajña is stated in the colophon to belong, is attributed by Rājendralāla to Hari-

hara. It, however, agrees with the chapter on Pindapitṛyajna in Prayogaratna : see pp. 90-92 in Catal. No. 367.

The following authorities are found to be quoted:—(1) Āpastamba, (2) Āśvalāyana, (3) Rudradatta, (4) Haradatta-bhāṣya, (5) Viṣṇudharmottara, (6) Śrādhaprayoga.

Post Col. :—आवणेमासे शुक्लपक्षे चतुर्दश्यां भृगुवासरे तद्दिने ठाकुरोप-
नामकहरिणा लिखितं स्वाथे परोपकारार्थं संवत् १८३८ ।
श्रीभैरवार्पणमस्तु ।

374.

2682.

A fragment of Prayogaratna.

Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 21. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1829. Appearance, fresh.

Colophon :—

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्यहरीराङ्गरभट्टरामेश्वरात्मजभट्टना-
रायणकृते प्रयोगरत्ने अष्टकाविक्रतिप्रयोगः समाप्तः ।

The object of the section is explained in the following
des.

एवं पञ्चविंशतिसंस्कारेषु गर्भाधानाद्या अष्टादशोक्ताः । इदानीं
तु अष्टकाकर्माद्याः सप्तावशिष्टा उच्यन्ते ॥

See Catal. No. 369.

3B, इति अष्टाकर्मा, 4B, इति सर्पवलिप्रयोगः; 5B, इत्याश्वयुजी-
होमप्रयोगः; 7A, अथ प्रत्यवरोहणम्; 13B, प्रयोगरत्ने स्मार्त्तपितृपितृयज्ञः;
7A, इत्यष्टकाष्टादशप्रयोगः; 20B, इत्यष्टकाष्टादशप्रयोगः ।

Post Colophon :—संवत् १८२९ शोभमाब्दे चैत्रशुद्ध १४ गुरुवासरे
समाप्तः ॥

375.

1982. उत्सर्जनोपाकर्षप्रयोगः ।

From Prayogaratna by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 11. Lines, 9 to 12 in a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

The Utsarjana is a form of expiation for any defects that may crop in the recitation of the Vedas, and Upākarma is a ceremony to be performed at the commencement of the recital of the Vedas that these defects may be avoided. In I.O. Catal. No. 484 Eggeling's explanation of the terms utsarjana and upākaraṇa to be ceremonies for the termination of and the commencement of the Veda is misleading.

The samkalpa of Utsarjana.

उपाकर्षदिने प्रातः शुचौ देशे सुस्नातः स्वासीन आचार्यः
प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा ममाध्यायानां चाधीतानां हृन्दा-
दीनां यातयामतानिरासेनाध्ययनद्वारा श्रीपद्मेश्वरप्रौढर्थं उत्स-
र्जनाख्यं कर्म करिष्ये इति संकल्प्य ।

Utsarjana ends in 9B.

Col. :—इति भट्टनारायणकृतौ प्रयोगरत्ने उत्सर्जनप्रयोगः ।

10A. अथोपाकरणम् ।

Samkalpa. अथाचार्यः सशिष्यः सुस्नातः स्वासन उपविश्य द्विराचम्य
प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा ममाध्यायानां चाध्येष्यमाणानां
हृन्दासां यातयामतानिरासेनाध्ययनद्वारा श्रीपद्मेश्वरप्रौढर्थं उपा-
करणं कर्म करिष्ये इति संकल्प्य ।

The last Colophon :—

इति श्रीभट्टनारायणकृते प्रयोगरत्ने उत्सर्जनोपाकरण-
प्रयोगः ।

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

... to an end in lines 3, Fol. 11, and in the remain-
ere is given a special form of Upākarma for a
vacārī.

नूतनब्रह्मचारिण उपोक्तविशेषः । अस्य ब्रह्मचारि + + + to be a
+ + वेदग्रहणादिसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रौढ्य उपोक्त does not
कवि-^{another} कथ्य । armami-

376.

धर्मप्रवृत्तिः ।

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

ance, country-made paper. 8½×3½. Folia, 55 (of which the 2nd
rd are missing). Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appear-
by old. Generally correct. Fragment. Repaired with transparent

For a description see I.O. Catal. No. 1560. This frag-
ends with Garbhādhāna ceremony. It is a manual o 2B,
ous ceremonies and observances in accordance with Āśva
a ritual. Nārāyaṇa Bhaṭṭa wrote this for Southern, 10B,
a. For his son Sāṅkara says in his Gādhivānsānu-
Leaf 11B.

धर्मप्रवृत्तिरिति दक्षिणतः प्रसिद्धां

चक्रे समस्तबुधसंशयनाशप्रवृत्तौ ।

विन्ध्योत्तरे व्यवहृतां तु बुधैः प्रयोग-

रत्नाख्यया निखिलसंस्कृतिप्रवृत्तिं यः ॥

377.

2955. कर्मतत्त्वप्रदीपिका वा लघुपद्धतिः ।

Karmatattvapradīpikā or Laghupaddhati.

By Kṛṣṇa Bhaṭṭa, the son of Puruṣottama.

For the manuscript and the work see L. 4134.

It is a very useful work, containing the expositions, and
les for the performance, of all the important Grhy-
hand)

rites and ceremonies. It consults the works of well-known writer of the school of Āsvalāyana.

Besides the ancient Smṛtis and the Purāṇas,

मदनपारिजात 28B, स्मृत्यर्थसार 24A, मा
वृक्षचपरिशिष्ट 29A, प्रयोगसार 33B, स्मृति
परिभाषा 34A, कारिका 35B, ^{ia, 11. Lilaदर्श 41}
^{Appearan an}
निर्णयः 52B, चन्द्रिका 53B, 84
स्मृतिसारसागर 84B, माण्डव्यसंहिता 85B, परिभा
स्मृतिभास्कर 99A, स्मृतिचन्द्रिका 104B, रामाय
107A, विष्णुधर्मोत्तर 107A, हेमाद्रि 109A, नारायण
वाक्यसमुच्चय 140B.

378.

6473. स्मार्तानुष्ठानपद्धतिः or प्रयोगरत्न ।

Smārtānuṣṭhānapaddhati or Prayogarātna.

By Ananta Dikṣita.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 195, of which 3-63 are missing. The gap has been filled up by twenty-six leaves of an manuscript, marked from 2-27. Lines, 9 on a page. Extent in Slokas, 3; Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discolour complete.

Colophon :—इति श्रीमद् (-) यज्ञोपवीताभिधान (-) श्रीविश्वनाथसू
दौक्षितानन्तेन सर्वोपकाराय समन्तकप्रयोगः प्रायश्चित्त
विरचितः ॥

For the work see L. 2392. It belongs to Ā school. The opening verse नमामि पार्वतीसुतं etc., preceded by the three opening verses of Nārāyaṇa B prayogarātna.

The MS. lacks the concluding verse quoted in L. 5

Prayoga Bhūṣā, unknown to Aufrecht, seems to be a very comprehensive work, of which the present MS. seems to contain a mere fragment. The author's name does not appear in any of the leaves; he speaks of Nārīdharmamīmāṃsā as another work of his.

As shown above, it begins with Saptapākasaṃsthā. As there is Saptasomasamsthā, there is also Saptapākasaṃsthā or a set of seven sacrifices enumerated at the beginning, in which cooked rice is offered. . . leaf 33A, Pākasaṃsthā ends, and sthālipāka begins. The MS. abruptly comes to an end, while dealing with the latter.

The authorities quoted and consulted:—

- 1B, कारिका; भट्टैः; 2A, जयन्तः, पारिजाते शौनकोऽपि; 2B, स्तम्भ; 3A, कारिका, सूत्रवृत्तिः; 8A, वृत्तिवृत्तिः; 9B, ऋग्विधान, सि; 14A, एथौचन्द्रोदये भविष्यवचनात्; 18A, कात्यायनसूत्र; 20B, च निरुक्ते; 26B, कपर्दि-धूर्त्तस्वामि-हेमाद्र्यादयः, गृह्यपरिशिष्ट, गौड़ा; मानवसूत्रमन्त्रनुः; 27A, आद्रचिन्तामणिः; जयन्तभाष्य; 27B, शाकलका, शंखादिवाक्यैः; 28A, मत्स्यतनारौधर्ममौमांसायां, देवज्ञातभाष्य; कात्यायनभाष्य; 28B, सिद्धान्तभाष्य; 29A, आद्रचन्द्रिका; 29B, तदर्थेA, स्मृतिसंग्रह, धर्मसार, उज्ज्वलायां; 30B, ऋग्विधानपरिजातः; 31A, सनत्कुमारसंहिता; स्मृत्यर्थसार; 31B, यपुराणे; आद्रतत्त्वे; 32A, इति मैथिलाः; 33B, इति पितामहः; प्रयोगपारिजातवचनात्; 34A, इति सांप्रदायिकाः, आदित्यपुराणे; कालादर्शः; महाविनय बह्वृचकारिका; 35A, पारिभाषिके तु; 35B, परिशिष्ट; इति पिष्टचरणाः; 37A, सुमन्तु; इन्दोगपरिशिष्ट; गौतमः; मत्स्यगौः; 38A, भविष्योत्तरे तु; प्रयोगगौपिका; 38B, गृह्यपरिशिष्टे; ऋग्विधकारैः; 39A, प्रयोगरत्ने परिशिष्टेऽपि; 41A, प्रतिष्ठासारोक्तेः; 3, शारदातिलके; क्रियासारे; 42A, वायव्यसंहितावचनात्; रामभाष्य; कुण्डरत्नाकरे; 42B, सिद्धान्तशेखरे; 43A, मातृगवाक्यात्; तदुक्तं; 44A, मानवसंहिता; संग्रहोक्तेः; 44B, गारुडे; प्रतिष्ठासारे; hand) 44B, प्रतिष्ठासारे; इति कामिकोक्ताः.

384.

78. प्रयोगसर्वस्व । *Prayogasarvasva.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 78. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1390. Character, Nāgara. Date, Sam. 1871. Appearance, tolerable. Complete.

Directions for the rituals of the sacramental rites, for a Brāhmaṇa householder. The compilation is anonymous and apparently belongs to the R̥gveda, as there is the assertion “न मम” “not mine” after repetition of the deities’ names, which is peculiar to the R̥gveda, and as also the compilation opens with a salutation to Āśvalāyana. The maṅgalācaraṇaśloka, however, is borrowed from Nārāyaṇa Bhaṭṭa’s Prayogaratna.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामं सपरिवारं गणेशञ्च सरस्वतीं ।

आश्वलायन-तच्छिष्यान् प्रणम्य पितरं गुरुं ॥

अथ किञ्चित् सन्क्षेपेण प्रयोगमात्रमुक्तेः ।

वक्त्रादिः खलङ्कृतो दर्भपाणिः शुचि

बलङ्कृते गृहे गोमयोपलितभूमौ सोत्तरच्छदे भद्रासन

उपविश्य स्वदक्षिणपार्श्वे संस्नाय्य उद्गुमुखमुपवेश्य रक्तवर्

भूतले प्रस्थपरिमित[स्य] + + [प]रिमितस्य वा धान्यस्योप

शोत्तरयोः सुवर्णरजतताम्रन्यन्यतमकलसद्वयमत्रां म

मलङ्कृतं शुद्धपुण्यजलपूरितं सपल्लवं निधाय सूत्रवेष्टितो

पञ्च रत्नानि निक्षिप्य तदुपरि सिततण्डुलपूरितसपल्लवपात्रं

तत्पश्चिमदेशे प्रतिवचनसमर्थस्तद्विसे आङ्गादिष्वमुक्तवक्तो

प्रतिग्रहनिष्ठान् शुचीन् सोत्तरीयान् दर्भपवित्रपाणीन्

ब्राह्मणान् प्राक्कुखान् आसने उपवेश्य गन्धपुष्पादि

यथाचारं ॥ सुमुखश्च इत्यादि ।

End:— गृहप्रवेशनौयहोमः कार्यः । ततः शुभदिने खस्यादि
लिङ्गतां राजावपगच्छेत् ।

Colophon:— इति वधूसहिष्य गृहप्रवेशविधिः इति विवा-

Post Colophon:— इदं पुस्तकं लिखितं नांजीयासोपनाम स्मार्थं परार्थञ्च
इदं पुस्तकं समाप्तं ।

संवत् १८७१ शका १७३५ जेष्ठ कृष्ण ८ गुरुवा ।

385.

2876. A *Grhya* work by the son of *Viśvanātha*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 59. Lines, 16 on page. Extent in slokas, 2800. Character, Nāgara of the early seventeenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins:—

नत्वा गणपतिं देवं मातरं पितरं तथा ।

स्मार्तकर्मोदितं सारमुद्धृत्य परिलिख्यते ॥ १ ॥

आश्वलायनशाखेऽस्मिन् सन्ति पद्धतयः शतम् ।

विनापुस्तकमार्गेण कर्मं कर्तुं न शक्यते ॥ २ ॥

तदर्थं क्रियते यत्नः पाठशोधहितानि च (?)

सुलभोपायसिद्धयर्थं वैदिकानां तदुच्यते ॥ ३ ॥

भट्ट विश्वनाथ सुतो + + + + +

+ + + + + + + ॥ ४ ॥

पञ्चविंशतिसंस्कारैः संस्कृता ये द्विजातयः ।

ते पवित्राश्च योग्याः स्युःश्राद्धादिषु सुयन्त्रिताः ॥

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तो बलिरेव च . इत्यादि ।

Mainly based on Bhaṭṭa Nārāyaṇa's *Prayogaratna*.

On the obverse of the first leaf, it is called (in a later hand) विश्वनाथीया पद्धतिः

386.

6464. **प्रयोगदर्पण ।** *Prayogadārpaṇa.**By Nārāyaṇa Yajvā, son of Cāyaṇ Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 172. Lines, 11 on page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

An authoritative compendium of domestic rites and observances, of the school of Āśvalāyana.

Śl. 2. नत्वा गृहपतिं देवं मातरं पितरं तथा ।

आश्वलायनमाचार्यं शौनकादिमुनींस्तथा ॥

Śl. 3. चायं भद्रमुतः श्रीमान् यज्वा नारायणो ह्यहं ।

प्रयोगदर्पणं नाम ग्रन्थं कुर्वे मनोहरम् ॥

For a description of the work and the authorities it quotes, see I.O. Catal. No. 469.

171B, अथ गुरौ सिंहस्थे अतिचारस्थे भद्रगुणा समसप्तकस्थे मूढत्वे च कार्याकार्यनिरूपणं । This is the last topic in this incomplete MS.

Among the authorities, is found *Prayogapārijāta* (171B—*प्रयोगपरिजाते औपतिः*) omitted in I.O. Catal.

387.

2866. **आपदेवीय प्रयोगः ।** *Āpadevīyaprayoga.*

Substance, country-made paper. 8½×5 inches. Folia, 18. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, mouse-eaten. Incomplete.

अथाग्रयणप्रयोगो लिख्यते ।

The authorities consulted.

1A त्रिकाण्डमण्डन, कात्यायन, तन्त्ररत्न by पार्थसारथि, त्रिकाण्डमण्डन-कार, धूर्तस्वामी, 1B बौधायन हेमाद्रि, दीपिका; 2A, आश्वलायन, आश्व-लायनीय-स्मार्तसूत्र, शौनक; 2B, प्रयोगपरिजात; 6A, रुद्रदत्त; भरद्वाज;

दीकरोद्योत 6B, नीतिसूत्र, सिद्धान्तभाष्य; 8A, कारिका; 9B, आकल-
कारिका; दशपुत्रकृतान्येष्टिपद्धति; 13B; ब्राह्मणभाष्ये मनुः 15B, कपर्दि-
कारिका; 16A, वराहसूत्र; 16B, सत्याषाढ; 17A, आशार्कभाष्य; 17B,
नारायणभाष्य, नारायणवृत्तिः ।

Topics: 6A, इत्यापदेवकृताययणप्रयोगः, अथ जातेष्टिः; 6B, इत्यापदे-
वौये जातेष्टिनिर्णयः, अथ आहिताग्न्योर्दम्पत्योः दाहान्नविषयकाणां वचनानां
अवस्था, 10B, इत्यापदेवौये दाहान्ननिर्णयः, अथ गृह्याग्नेः पिण्डपिटयज्ञनिर्णयः;
11B, अथ विधुराधाननिर्णयः; 12B, अथ विधुरोपासनम्;

388.

6202. Two works.

I. ऋषितर्पणकारिका । *Ṛṣi-tarṇakārika*.

By Anantadeva.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a
page. Extent in Slokas, 24. Character, Nāgara. Date, Samvat 1848 and Śaka
713. Appearance, discoloured. Complete.

The number of kārīkās—12.

Colophon :—इति अनन्तदेवकृत-ऋषितर्पणकारिका ।

Post Colophon :—संवत् १८४८ श्राके १७१३ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायने गते
श्रौतुर्थ्ये पृश्नारतौस्था (?) माङ्गल्यमासोत्तममासे आश्विनमासे
शुभे कृष्णपक्षे तिथौ १२ रविवासरेण लिखितं औदीच्यसिद्धपुरा दवे
मधुरानाथ तत्पुत्रचौ०वैजनाथ सहस्तेन लिखितं वुंदीग्राममध्वे
राज्य राव राजाजी और्विष्णुसिंहजी । और्विष्णुसिंहजी ।

Beginning :—औ गणेशाय नमः ।

अथ अनन्तदेवकृत-ऋषितर्पणोक्त कारिका लिख्यते ।

पौषस्य रोहिणीमृच्छामष्टकां प्राप्य मध्यमां ।

उदकान्तं समासाद्य वेदस्योत्सर्जनं बहिः ॥ १ ॥

ज्ञातव्यं विधिवत्तत्र स्थापयेद्दृश्यन्वती ।

प्रवरांश्च ततोऽधौमान् कुर्यात् तेषां प्रतिष्ठितम् ॥ २ ॥

II. ऋषितर्पणकारिका । *Rṣi-tarpanakārikā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1848. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—इति ऋषितर्पणं समाप्तम् ।

Post Colophon :—संवत् १८४८ श्रावणे १७३३ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायने गते श्रीसूर्ये वृषारभौ क्षामाङ्गल्यमासोत्तममासे आश्विनमासे शुभे शुक्लपक्षे तिथौ वारे रविवासरेण लिखितम् । औदीच्य सिद्धपुराद्यवे मथुरानाथजी तस्यात्मज-चौ०जीववैजनाथ स्वहस्तेन लिखितं बुदिग्राम मध्ये राज्य रावराजाजी श्रीविष्णु सिंहजी । औरस दन्तिका । श्रीअवुश्वरसन्निधौ । आत्मा वीरेश्वराय नमः ।

यादृशं पुस्तकं etc.

Number of kārīkās, 26.

Beginning :—श्री गणेशाय नमः ।

अथ ऋषितर्पणोक्तकारिका लिख्यते ।

गणेशं पितरं नत्वा गुरुमानन्दरूपिणम् ।

सम्प्रदायानुसारेण वक्ष्यामि ऋषितर्पणम् ॥

पौषस्य रोहिणीमृच्छं चाष्टकां प्राप्य मध्यमां ।

उत्सर्गस्तु प्रकर्त्तव्यः श्रावण्या गौणकालतः ॥ २ ॥

सर्वसम्भारसंयुक्तं गच्छेत् पुण्यजलाश्रयम् ।

उदकान्तं समासाद्य गुरुः प्रिष्यजनैर्युतः ॥ ३ ॥

End :—विलोक्य सूत्रं त्वय कारिकाश्च

ग्रन्थान्तरात् सारतरं प्रष्टव्यम्

The second half of the stanza is wanting.

No. II. appears to be an amplification of No. I.

389.

1983. उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोगः *Utsarjanopākarmaprayoga.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old and discoloured. Anonymous.

The ceremony of Utsarjana ends in line 2, 17A, where begins Upākarma.

1B, उपाकर्मादिने प्रातः शुचौ देशे सुक्तातः सासीनः आचार्यः शिष्यैः
इह प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा सुमुख्येयादिसंकल्पं कृत्वा शुभपुण्यतिथौ
ममांघ्र्ये अस्थानोक्तासौषणाध्ययनाध्यापनयजनयाजनादिभिः प्रमादिकैः प्रस्थापन-
प्राध्ययन-प्रश्नपूर्वं प्रतिग्रहादिभिर्यज्जातं श्रुतीनां यातयामत्वं तत्परिहारद्वारा यान्यै-
श्चाधीतानां श्रुतीनामाप्यायनार्थं सर्वैर्यत्सिद्धये माघ्यां पौर्णमास्यां अमुककल्पत्वेन
विहितं तद्देशकालादिवशादेदविस्मृत्वादिदोषपरिहारार्थं उनकल्पत्वेन विहितं
उपाकर्मादिने अदौ अन्तरितं उत्सर्जनार्थं कर्म करिष्ये । अयं मुख्यसंकल्पः ।

17A. आचार्यः सुक्तातः प्राणानायम्य, देशकालौ स्मृत्वा अध्येतृणा-
मधीयानानामध्येष्टमानानामध्याप्यानां च अस्थानोक्तासविच्छेदप्रोक्षप्रोषणहृतवृत्त्यु-
त्तवर्णानां पूर्वसवर्णागमलोपविलम्बितवृत्त्युच्चारितवर्णानां प्रिलृष्टवर्णाविषटन-
दृष्टग्रस्तोदृष्टादिभिः प्रमादिकैः श्रुतीनां यज्जातं यातयामत्वं तत्परिहारार्थं
सर्वेषां हृन्द्सामाप्यायनार्थं सर्वैर्यत्सिद्धये (?) च नवोपनीतानां वेदग्रहणाधि-
कारार्थमितरेषामुत्सृष्टानां वेदानां च पुनर्ग्रहणार्थं च यावदधीतमन्त्राणि शिष्येण
यद्यद्वैततोपासनया श्रौतस्मार्त्तकर्मभ्यानुष्ठानतया च यथावत्पालयार्थं श्रीपरमेश्वर-
ौत्थर्ममद्य उपाकर्मात्वं कर्म करिष्ये ।

The manuscript of Upākarma is incomplete.

On the upper margin of 22B this is attributed to
Bhaṭṭa Nārāyaṇa. The entry is in Bengali.

प्रयोगरत्नान्तर्गतउत्सर्जनोपाकर्माप्रयोगः उपाकर्माप्रयोगस्य अन्तिमं खण्डितं ।
ग्रन्थकर्ता भट्टनारायणः ।

This is evidently wrong, as in leaf 2A it quotes Kama-
lākara, the grandson of Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

390.

2454. उत्सर्जनोपाकर्माप्रयोगः । *Utsarjanopākarmaprayoga.*

By Vāpuḥbhaṭṭa belonging to the School of Āśvalāyana.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 45. Lines, 7 on a
page. Extent in ślokas, 528. Character, Nāgara of the nineteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

For the manuscript and the work see L. 3238.

It begins :—आश्वलायनमाचार्यं नत्वा च विमलेश्वरं

A short work entitled *समादौपदान* is added at the end, as a supplement to the main work.

अथ आचारप्राप्तं समादौपदानम् । उक्तं च गोपीनाथभट्टम् ।

ब्रौह्मिण्युलपिष्टानां पलाशौद्या विनिर्मितम् ।

छतवर्त्तिसमायुक्तं विमले कांश्यभाजने ॥ इत्यादि

Post Col. :—शके १७

391.

6462.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 11 on a page. Extent in *śloka*s, 350. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A treatise on *utsarga* and *upākarma*.

Beginning :—श्री गणेशाय नमः ।

लेभिरे देवताः सर्वा यां समाराध्य मङ्गलम् ।

सा सर्वमङ्गला नित्यं करोतु मम मङ्गलम् ॥

श्रौतस्मार्त्तप्रणेतारं नत्वा नारायणं गुरुम् ।

सूत्रानुसारिणीं ह्येषा पद्धतिस्तन्यते मया ॥

तत्रादौ किञ्चिदुच्यते । विशेषस्तु नारायणभट्टकृताध्यायोत्सर्गोपाकर्म-
पद्धतावुक्तः । स ततोऽनुसन्धेयः । अत्र तु केवलं सूत्रानुसारिणीं सरणिस्तन्वेण
लिख्यते । तच्चेत्यं यदैतदुत्सर्जनं उपाकर्मदिने कार्यं तदेवाह । पुष्ये तूत्सर्जनं
कुर्यादुपाकर्मदिनेऽथवेति हेमाद्रिदृष्टादिरऽहोक्तवचनेन उपाकर्मदिने वोत्सर्गं
कुर्यादिति ।

अथसुत्सर्गेयुरितिचेदुच्यते उदकान्तं गत्वेति सूत्रम् ।

3B, इति उत्सर्गविधिः 4B, ततस्तस्मिन् वक्ष्यमाणक्रमेणोपाकर्मं कुर्यात्—
इत्यलं—5A अथोपाकर्मसरणिः— under this heading it gives the
pratikas or the initial letters of *mantra*s from all the four
vedas.

It ends with the pratikas of the Atharvaveda—

End:—विंशतिमे नवमः । विंशतिमं कांडं समाप्तं । अथर्ववेदस्वरूपिण
रमात्मने नमः । तत उत्तरपूजां कुर्यात्.....अनेनोत्सर्गोपाकर्मणा तेन
श्रीभगवान् परमेश्वरः प्रीयतां न मम ॥ उत्सर्गश्चाद्भ्यस्तान् मासानधौत्योत्सृजे-
युस्त्विवम् ॥

392.

2941. ग्रहयज्ञप्रयोग । *Grahayajñaprayoga.*

For the MS. and the beginning and end of the treatise
see L. 4070.

It treats of the method of offering sacrifices to the nine
planets, as directed in the supplement to the Āśvalāyana
Gṛhya sūtras, which should precede every one of the do-
mestic rites.

The Saṃkalpa runs :—

गर्भाधानादिषु असुककर्मकर्तुं आदित्यादियज्ञानुकूल्यतासिद्धिद्वारा श्रीपर-
मेश्वरप्रीत्यर्थं ग्रहयज्ञं करिष्ये ।

28A, अयं च आश्वलायनगृह्यपरिशिष्टोक्तो ग्रहमखः । आश्वलायनानामेव ।

393.

2686A. वेदपारायण विधि । *Vedapārāyaṇavidhi.*

By Kamalākara.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 27. Lines, 5 to
8 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

Vedapārāyaṇavidhi begins—

अथ वेदपारायणं । तत्रादौ कलसस्थापनाद्युक्तं मर्हाणवे ।

तीर्थे देवालये गेहे प्रशस्ते सुपरिष्कृते ।

कलसं सुवृद्धं तत्र सुनिर्णिक्तं सुभूषितम् ॥ इत्यादि

It ends in 3B.

The subsequent leaves contain 2686B for which see
Catal. 253.

* 394.

3268. अन्वाधान । *Anvādhāna*.

Substance, country-made yellow paper. 9×4 inches. Folia, 7. Lines, on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

The leaves contain, at the left-hand upper margin, अन्वा evidently the abbreviation of Anvādhāna. It is practically the same work as Catal. No. 251, but with more of ritua and less of anukramanikā.

5B. इति ऋग्विधानाद्युक्तो वेदपारायणविधिः । अथ प्रयोगः ।

It begins:—

नत्वो-मा माधवौ देवौ ब्रह्मणे च खयम्भवे ।
 ऋग्वेदमन्त्रदृग्भ्यश्च प्रौनकादिभ्य एव च ॥ १ ॥
 ऋग्विधानादिकं दृष्ट्वा ऋग्वेदे देवताक्रमम् ।
 वालकृष्णश्रोत्रियोऽत्र वक्ष्ये ह्योमविधानकम् ॥ २ ॥
 सिद्धमन्त्रविधानेन जपहोमैर्द्विजोत्तमः ।
 तपसा स्वर्गमाप्नोति तपसा विन्दते महत् ॥
 तपोयुक्तस्य सिध्यन्ति कर्माणि नियतात्मनः ।
 विद्वेषणं संवननं विषमं रोगनाशनम् ॥
 येन येनार्थमृषिणा यदर्थं देवता स्तुता ।
 स स कामसमृद्धश्च तेषां तेषां तथा तथा ।
 तानि कर्माणि च वक्ष्यामि विविधानि च कर्मणाम् ॥
 पुरश्चरणमादौ तु कर्मणां सिद्धिकारकम् ।
 स्वाध्यायाभ्यसनस्यादौ प्राजापत्यं चरेद् द्विजः ।

395.

5879. पञ्चमहायज्ञपद्धति । *Pañcamahāyajñapaddhati*
(Āśvalāyanīyā).

By Nīlakaṇṭha, son of Viśvanātha Bhaṭṭa, son of Śrīdhara Bhaṭṭa, son of Kṛṣṇa Śarmā, son of Śrīdhara.

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 380. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गोपालं गोपिसहितं मल्लारिं चंदलाम्बिकाम् (?)

प्रणम्य क्रियते पञ्च महायज्ञस्य पद्धतिः ॥

[श्री]श्रीधरस्य सूरैवै कृष्णशर्म्मा सुधीर्महान् ।

तत्सूनुः श्रीधरः प्राज्ञः विश्वनाथमजीजनत् ॥

तस्य पुत्रः कविः श्रान्तो नीलकण्ठ इति स्मृतः ।

तेनेयं विदुषां प्रीत्यै निर्मिता पद्धतिः शुभा ॥

अथ पञ्च महायज्ञाः ।

अथातः पञ्चयज्ञा इत्याश्रयः० तानेतान् अहरहः कुर्वीत इत्यन्तमन्वयः । This is from Āsvalāyana.

देवयज्ञो भूतयज्ञः पितृयज्ञो ब्रह्मयज्ञो मनुष्ययज्ञ इति ।

यद्यदधौ जुहोति स देवयज्ञः । यदलिं करोति स भूतयज्ञः । यत् पितृभ्यो ददाति स पितृयज्ञः । यत् स्वाध्यायमधीते स ब्रह्मयज्ञः । यन्मनुष्येभ्यो ददाति स मनुष्ययज्ञः । तानेतान् अहरहः कुर्वीत ।

ये ते पञ्चमहायज्ञाः । अकरणं प्रायश्चित्तार्थमुक्तं च बोधायनेन ।

11A, इति ब्रह्मयज्ञः ; अथ वैश्वदेवः 15A, इति समस्य वैश्वदेवः, अथ भूतयज्ञः ; 16B, अथ पितृयज्ञः ; 17B, अथ मनुष्ययज्ञः 18A, अथगोप्रासः ।

Colophon :— इति श्रीमत्कृष्णभट्टसूरिस्तु-श्रीधरभट्टात्मज-विश्वनाथभट्टा-त्मज नीलकण्ठ बालुजकर इत्युपनाम ।

तेनेयं क्रियते पञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिः । समाप्तः ।

Post Colophon :— श्रीलक्ष्मीनृसिंहार्पणमस्तु ।

उद्भवगन्धे इत्युपनामेयं लिखितं स्वार्थश्च परार्थश्च । सत्यमेव ।

396.

3013. आहिताग्निमरणे दाहादि । *Āhitāgnimarṇedāhādī.*

By Bhaṭṭa Nārāyaṇa, son of Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa.

Substance, antry-made paper. 6½ × 3½ inches. Folia, 23. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 276. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

For the beginning of the work see L. 1338.

It ends :—

प्रागादित्योदया[त्] होमं संकल्प्य न जुहोति चेत् ।
अन्याधिः पुनराधिर्वा नोभयं स्वामिसन्निधौ ॥

Colophon :— इत्याश्वलायनीयाह्विताग्न्येष्टिः समाप्ता ।

397.

2974. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 20. Lines, 10, 11 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon

इति आरायणभट्टकृते अह्विताग्निमरणविधिः ।

A manual of rites on the death of a householder who has preserved sacrificial fires, according to the school of Āśvalāyana.

For the beginning of the work see L 1338 and I.O. Catal. No. 479.

It ends :— आग्नेयाष्टाकपालं वैश्वानरं द्वादशकपालं इति कान्येष्टि-
व्याप्ताता । द्विहविष्का वाताश्च ब्राह्मणे व्याख्याता इति सूत्रकृताश्च
+ दिति ।

It does not agree at the end either with the I.O. MS. or with the "L" MS. which comes next. It is more detailed.

398.

482. *The Same.*

For this manuscript see L. 1338.

Post Col. :— संवत् १७६६ कार्तिके सदि चतुर्दश सुमिवार इदं पुस्तकं
समाप्तं । इदं पुस्तकं गोविन्दभट्टजडौ । यादृशं पुस्तकं वृष्टं etc.

399.

1853. **अन्येष्टिपद्धति ।** *Antyeṣṭipaddhati.**By Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 197. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2600. Character, Nāgara. Date, Śaka 1688. Appearance, old.

For the work see I.O. Catal. No. 480 and L. 195.

This is a part of Prayogaratna. 13A इति प्रयोगरत्ने सर्वप्रायश्चित्तप्रयोगः ।

Subjects treated of are:—

आसन्नमरणस्य प्रायश्चित्तम्, प्रायश्चित्तेतिकर्तव्यताप्रयोगश्च, मोक्षधेनुदानम्, उत्क्रान्तिधेनुदानम्, वैतरणीदानम्, तिलपात्रदानम्, वपननिर्णयः, अन्येष्टिहोमः, प्रेतस्य चित्तौ संस्थापनं, पत्न्यास्त्रितायां संवेशः, दाहः, तिलतर्पणम्, प्रथमेऽहनि नवश्राद्धम्, अस्थिसञ्चयम्, अस्थिसंक्षयनश्राद्धम्, अस्थिनिक्षेपः, द्वितीयादिदिन-हृत्यम्, एकादश्यां वृषार्गेयप्रयोगः, एकोद्दिष्टश्राद्धम्, दानप्रयोगः, तिलपात्रदानम्, शिविकादानप्रयोगः, अश्वदानप्रयोगः, रुद्रगणश्राद्धम्, गोदानम्, शालग्राम-दानम्, सपिण्डीकरणाव्यवस्था, पलाशप्रक्षतिदाहविधिः, पर्याश्रवदाहः, प्रेतश्राद्धाधिकारिक्रमः । नारायणवलिः, नागवलिः, पतितघटास्कोट, आहिताग्नेर्देशान्तर-मरणे विशेषः ।

Besides the authorities given in the I.O. Cat., we notice the following :—

Devayānīya kārīka, 38A; Jātukarṇya, 38B; Vyāghra-pāda, 39A; Jāvālī, 39B; Vṛddhavasīṣṭha, 54B; Viṣṇudharma and Kālikāpurāṇa 55B; Brahmāṇḍapurāṇa, 57B; Devī-purāṇa, 65B; Viṣṇusamhitā, 82A; Agnipurāṇa, 87B; Bhaviṣyottara, 93B; Madanaratna, 112B; Pṛthvicandrodaya, 113B; Hemādri, 115B; Laugākṣī, 117A; Renuka-kārikā, 121B; Smṛti-sāgara, 126A; Divodāśīya, 130A; Śuddhi-tattve Devalaḥ, 131B; Chandogapariśiṣṭa, 132A; Bṛhaspati, 141A; Vaija-vāpa, 143A—B; Mārkaṇḍeya and Viṣṇu-

purāṇa, 145B ; Gautama and Āṅgirā, 148A ; Yājñavalkya, 167B ; Śivasvāmī, 168A ; Bṛhad-vaśiṣṭha, 172A.

The Post Col. Statement :—

शके १६८८ सर्वजितनामसंवत्सरे वैशाखशुक्लप्रतिपद्यां भौमे
इदं पुस्तकं मत्स्यगोपनाम्ना गदाधरभट्टसुतगोपालभट्टेन लिखित-
मिदम् ।

400.

462. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 44. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end, breaking off abruptly.

For the work see L. 1329. Ends abruptly after वषोत्सर्ग, many of the rites being in abridged form

401.

488. *The Same.*

For the manuscript see L. 1329

It comes up to अथ पालाशप्रकृतिदाहवाधः in the last but one leaf.

402.

8805. *The Same.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. New. Incomplete.

Ends abruptly.

403.

90. आहिताग्नेः अन्त्येष्टिपद्धतिः । *Ahitāgnerantuesti-*
paddhatih.

By Ananta Deva.

The MS. is noticed in L. 830.

404.

512. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 18, 20. Extent in ślokas, 360. Character, Nāgara. Date, Sam. 1782. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

It ends :—

इत्थं सर्वमेतदाह महानः ।

पत्नी चेद्विधवा भूत्वा प्रमीयेत कदाचन ।

तदाभिश्चूयत्वान्निर्मम्येनैव दहेत् ॥

पुनः परित्यागधाने स्वामिनो यदि सिध्यतः ।

पत्न्यै मृतायै प्रेताग्निं दद्यान्निर्मम्यमन्यथा ॥

तथैवानेकभार्य्यस्य यद्येका तत्र प्रमीयते ।

नेच्छेत् पुनर्विवाहं चेत् निर्मम्येनैव तां दहेत् ॥

किन्चेतावदिहाप्यस्ति दग्ध्वा निर्मम्येन वह्निना ।

उत्सर्गेच्छा त्यजेदग्नौ पुनस्तानादधीत च ॥ इति ॥

निर्मम्येन दाहानन्तरं पुनराधेयनिमित्ते वा अग्निविच्छेदे सति अग्राधेयमेव नोत्सर्गेष्टिरिति समाप्तम् ।

Col. :— इत्यनन्तदेवकृतान्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

श्रीगणेशोपजयति तराम् ॥ इदं पुस्तकमयाचितोपनामकगङ्गा-
रामसूनुवेण्णौरामेण लिखितं का सु एकादश्यां ।

On the reverse side of the 6th leaf, there is a complete copy of Vajrasūcīkōpaniṣad by Śaṅkarācārya.

Col. :— इति श्रीगङ्गाराचार्य्यविरचितं वज्रसूचिकोपनिषत् विभागोपनिषत्
समाप्ता ।

श्रीगणेशाय नमः । श्री सरस्वत्यै नमः । इदं पुस्तकं अया-
चितोपनामक-गङ्गारामसूनु-वेण्णौरामेण लिखितं स्वार्थं परार्थं च ।
संवत् १७८२ कार्तिकशुद्ध त्रयोदश्यां । शुभं भवतु ।

405.

1872. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 19. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaka 1761. Appearance, old. Complete.

*The Col. :—*इत्यनन्तदेवकृताहिताग्नेरन्येष्टिः समाप्ता ।

*Post Col. :—*सर्वात्मारामनारायण अत्रिहस्तेन लिहिता सर्व्वरामः ।

संवत् १८ ॥ शके १७६१ ॥ साधारण-नाम-संवत्सरे कार्त्तिक
शुद्ध ॥ १ ॥ तद्दिने पुस्तक समाप्त ।

ग्रन्थसंख्या ३६१ ॥

406.

1877. **आश्वलायनानामाहिताग्निमरणे दाहादौ विशेषः ।**

Aśvalāyanānām āhitāgnimarane dāhādau viśeṣaḥ.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 20. Lines on a page, 9. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

*It begins :—*अथाश्वलायनानामाहिताग्निमरणे दाहादौ विशेषः दुर्बलावस्थं
यजमानं संभावितसन्निहितमरणं ज्ञात्वा पुत्रादयोऽग्नीन् विहृत्य
गोमयेन गोमूत्रेण तीर्थोदकेन कुशोदकेन च क्षापयित्वा शुद्धे वाससौ
परिधाप्य गोमयोपलिप्तायां वेद्यां दक्षिणाग्रान् दर्भानास्तीर्थं
तिलान् विकीर्य प्राक्षि[र]सं निवेशयेयुः ।

*It ends in leaf 18B :—*काष्ठपात्राण्याहवनीये प्रक्षिप्य अरणी गार्ह-
पत्ये उलूखलमुषले दक्षिणाग्नौ निक्षेपेदित्युक्तं यमस्मृतावित्युत्सर्गेष्टिविधिः ।

*Col. :—*इति आहिताग्नेरन्येष्टिः समाप्तः ॥

There are two pages more, one gives the process of celebrating the Sapṇḍikaraṇam and the other dwells on the death of a brāhmaṇa, keeping fire, in a foreign country.

*Post Col. :—*गुर्जरोपनामक रामचन्द्र दौक्षीतात्मज-पुत्रयोपमेन लिखितं ।

In the next two leaves the topics are :—

(1) If the deadman kept fire, but his son does not, when is the *sapiṇḍikaraṇa* to be performed ?

(2) If the person keeping fire dies in a foreign land, how is the *sapiṇḍikaraṇa* to be performed ?

(3) When the son keeps fire but father did not, how is *sapiṇḍikaraṇa* to be performed.

In the main work the authorities quoted are *Devayājñika*, *Ananta Bhaṭṭa*, *Madanaratna*, *Viśvėsvariya*, *Gṛhyakārikā* and *Trikāṇḍamaṇḍana*, besides older authorities like *Kātyāyana* and *Bharadvāja*.

The topics treated of are:—7A. *समस्य होमप्रयोगः*, 8B. *इति मृताग्निहोमः*, 13A. *इति श्रीरङ्गकृतः प्रेताधानप्रयोगः*, 16B. *अथ रजस्वला-मरणे विधिः*, 17A. *अथ सूतिकाश्रमणे*, 17B. *अथ गर्भिणीमरणविधिः*, 18A. *अथ आहिताग्नेः संन्यासमिच्छतः उत्सर्गेष्टिविधिः* ।

407.

2268. *नूतनान्येष्टिपद्धति* । *Nūtanāntyeṣṭipaddhati*.

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 4. Lines on a page, 9. Extent in ślokas, 108. Character, Nāgara. Worm-eaten. Complete.

Col. :—इति साम्प्रिक आश्वलायनोपयोगी नूतनान्येष्टिपद्धति समाप्तः ।

It begins :—अथ नूतनान्येष्टिपद्धतिर्लिख्यते आहिताग्निं चेद्वाधिरति-
प्रौढयेत्तदासावग्निभिः सह ग्रामादहनिः प्राच्यामुदीच्यामौशान्यां वा
दिशि प्रशस्ते स्थले गत्वा यावदारोग्यं तत्र स्थित्वा आरोग्ये सति
अग्निष्टोमं सोमं ऐन्द्राभं पशुमाग्नेयौमिष्टिं.....कृत्वा वा ग्रामं
प्रविशेत् ।

407A.

2227. *परिभाषा (आह)* । *Paribhāṣā*.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 3 to 6. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1893. Appearance, fresh. Prose.

Colophon :—इति परिभाषा समाप्तम् ।

Post Col. :—आश्वनवद्यनवम्यां भूमिवासरौ ।

The work is based mainly on the third chapter of the *Gr̥hyaparīṣiṣṭa* of *Āśvalāyana*, which treats of *Śrāddha*.

It quotes from *Yājñavalkya* (3A), *Parāśara* 3A, *Śaṅkha* 3A, *Gr̥hyaparīṣiṣṭa* (twice in 3B), *Nārāyaṇa* (3B), *Samgraha* (3B); *Parīṣiṣṭa* (3B), *Vṛtikāra* 4B, *Gr̥hyaparīṣiṣṭa* (5B), *Ācārya* (6A), *Parīṣiṣṭakāra* (6A), *Ācārya* (6A).

408.

2384. **आहप्रयोग ।** *Śrāddhaprayoga*.

Of the Āśvalāyana school.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The object of the work :—

अथ प्रयोगः

अथ आश्वलायनसूत्रकारिकानुरोधिआहप्रयोगो लिख्यते । पवित्रपाणिः
etc.

अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहानां यथानामगोत्राणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां
अमुकआहं सदैवं सामौकरणं सपिण्डं पार्वणेन विधिना अग्नेन हविषा सद्यः
करिष्ये ।

409.

1947. **काम्यदृषोत्सर्गप्रयोग ।** *Kāmyavṛṣotsargaprayoga*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Śaka 1746. Appearance, discoloured. Complete.

There are two works :—

I. *Kāmyavṛṣotsargapaddhati* by *Nārāyaṇa Bhaṭṭa*, son of *Rāmeśvara*.

It begins :—

अथ श्रौतकोक्तकाम्यदृषोत्सर्गः । तत्र दृषलक्षणम् । जीव-
वत्सायाः पयस्विन्याः पुत्रं जिह्वायनं दिह्वायनं एकह्वायनं वा नीजं

कपिलं कृष्णं पिङ्गलं लोहितं श्वेतं वा एकवर्णमनेकवर्णं वा अव्यङ्गं
जीवन्मातृकं यथासम्भवं वा दृषमुत्सृजेत् ।

लोहितो यस्तु वर्णेन सुखे पुच्छे तु पाण्डुरः ।

श्वेतः क्षुरविषाणाभ्यां स नीलो दृष उच्यते ॥

..... अथ कार्तिक्यां पौर्णमास्यां माघ्यां वैशाख्यां
आश्वपुज्यां वा अष्टकासु च वा उत्सृजेत् । अथ प्रयोगः ।

10A, *Colophon* :— इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्यश्रीरामेश्वरसूरि-सुतु-
नारायणभट्टविरचिता काम्यदृषोत्सर्गपद्धतिः समाप्ता ।

II. An extract from the *Smṛtikaustabha*.

अथ स्मृतिकौस्तुभे दृषोत्सर्गकालः । कार्तिकौपौर्णमासी प्रसिद्धा । काला-
न्तरविधिर्हमादौ विष्णुधर्मोत्तरे.....अष्टकासु च कर्त्तव्य इति । अत्रैव
मातापित्रोः क्षयाहे तु विशेषेण प्रशस्यत इति कात्यायनः । दृषलक्षणं हरिहरः ।

It ends :—कात्यायनः । एकवर्णं द्विवर्णं वा दृषमं तु समुत्सृजेत् ।

यो वा यूथं ह्लादयति यं वा यूथं च ह्लादयेत् ॥

इति स्मृतिकौस्तुभे ।

The date of the MS.

शके १७४६ तारुणनामसंवत्सरे कार्तिकशुद्धषष्ठ्यां तिथौ
सौम्यवासरे दिनि इदं पुस्तकं ग्रन्थ २०० लेखनं समाप्तम् ।
श्रीलक्ष्मणार्पणमस्तु । यादृशं पुस्तकमित्यादि ।

Three lines and a half more in a different hand.

410.

10833. **स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धारः ।** *Smārta Prāyaścittoddhāra*.

*By Divākara, son of Mahādeva Bhaṭṭa, son of
Rāmeśvara Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 43. Lines, 8, 9 on a
page. Extent in slokas, 750. Character, Nāgara. Date, Śaka 1720. Appear-
ance, old and discoloured. Complete.

This prescribes expiations for any flaw in moral
character and religious and domestic duties of a Brāhman,
and rites for pacification on account of ill-omens.

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ।

अथ स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि तन्यन्ते । तत्रादावावश्यकविशेषो
नित्यप्रायश्चित्तानि वक्ष्यन्ते ॥

तत्रादौ श्रौचमाह मनुः ॥

श्रौचयत्नः सदा कार्यः श्रौचमूलो द्वि (दि)जः स्मृतः ।

श्रौचाचारविहीनस्य समस्ता निष्कलाः क्रियाः ॥

There are two leaves, containing a table of contents:—

१ नित्यश्रौचाचारविधिः, स्नानगुणाः, २ सन्ध्याभिकार्यलोपप्रा० ३ ब्रह्मचर्य-
लोप परिपूर्ण, प्रादुष्करणकालः, एकाहातिक्रमे, सूताकेसन्ध्यावन्दन, सन्ध्या-
त्रयलोपे, ४ अभिकार्यलोपे.....६ दुष्टस्वप्नप्रान्ति, ७ क्षुब्धभादिप्रान्तयः,
७ कर्णे ध्वनि-उत्तिप्रिप्रा०, रजस्वलाभार्यागमनप्रा०, अयाज्ययजन ८ अभोज्य-
भोजन.....१५ अनुगतप्रा०, अन्वाहित अनुगतप्रा० १६ अन्वाधानोत्तर-
प्रयाण, होमलोपप्रा०, पुनः सन्धानं, १८ इष्टिप्रायश्चित्तानि.....
३५ लुप्तप्रादुष्करणे, पक्षयज्ञलोपे, देवयज्ञलोपे, वैश्वदेवाकरणे; द्युहय्यह वा लोपे;
३६ पक्षमहायज्ञानामेकस्य वा लोपे ३८ अमाश्राद्धाकरणे, युगादि-
श्राद्धाकरणे.....४२ समाप्तिसमये ज्ञाताज्ञातप्रायश्चित्तं ।

इति स्मार्त्तप्रायश्चित्तानुक्रमणिका समाप्ता । आत्मारामदेवस्य इदं पुस्तकं ।

Col. and Post Col. etc.:—

12A. इति श्रीमत्कालोपनाम—भट्टरामेश्वरात्मजमहादेवद्विजवर्यस्य
सूनुभट्टदिवाकरविरचित—स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्भादे संक्षिप्तप्रयोगरूपेण
नित्यत्वनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकाद्युक्तानि निरूपितानि ॥

दिवाकरेण रचिता स्मार्त्तनिष्कृतिपद्धतिः ।

गुणगुणैर्बुधैः सम्यगादरेण विभाष्यतां ॥

उक्तं कर्म यथाकाले दिवा कर्त्तुं न शक्यते ।

अकाले वापि तत्कुर्यात् उक्तञ्चाप्यपक्ष्य वा ॥

आदित्यास्तमिते यावत्तारकादर्शने वह्नि ।

सायं होमं तदा कुर्यात् गोचेत्युर्गवनाङ्किते ॥

.....(इत्याश्वलायनस्मृतौ) (42B) ।

After two more quotations on the same subject we have:—इति स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्धारः समाप्तः ।

० इदं पुस्तकं चौतामणदेवात्मज-आत्मारामदेवेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च प्रके १७२० कालयुजनामसंवत्सरे अश्विनशुद्धपञ्चमी भानुवासरे तद्दिने समाप्तं श्रीसिद्धेश्वराय नमः इदं पुस्तकं आत्मारामदेवस्य लिखितं स्वार्थं परोपकारार्थं च क्षेत्र टोके सिद्धेश्वर प्रसन् ।

411.

2026. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 49. Lines, 9 on a page. Extent in Slokas, 850. Character, Nāgara of the eighteenth century.

48A. इति श्रीमत्कालोपनामकभट्टरामेश्वरात्मजभट्टमहादेव-भट्ट-
दिजवर्यसूनुभट्टदिवाकररचित-स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्धार-संक्षिप्तप्रयोग-
नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकाद्युक्तानि निरूपितानि श्री-
कृष्णाय नमो नमः ।

दिवाकरेण रचिता स्मार्त्तनिष्कृतिपद्धतिः ।

गुणगुह्यैः सम्यगादरेण विभाव्यताम् ॥

इति स्मार्त्तपद्धतिः समाप्ता ।

Then commences a disquisition on upākarma.

केऽप्याहुः श्रावणीं कुर्यात् सर्वे सिंहगते रवौ ।

परानेयं विधिं त्यक्त्वा तथैव गुरुमौख्यताम् ॥

The disquisition ends in 49B.

There is a stray leaf marked स्म. प्रा. १. which quotes from Prāyascitta-cintāmaṇi, Anantadeva and Kālekrta Smārtaprayascittam.

It ends :—इदं प्रायश्चित्तत्रयं विदुलेन लिखितम् ॥

See Stein 96. 311.

412.

6549. **आश्वलायनाह्निक ।** *Āśvalāyanāhnikā.**By Kaśnātha Bhāṭa, son of Jayarāma Bhāṭa.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 61, of which the first two are missing. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 720. Character Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

Colophon :—इति श्रीमद्भट्टोपनामकजयरामभट्टात्मजकाशीनाथविरचितं
आश्वलायनाह्निकं समाप्तम् ।

It relates to the daily duties of a Brāhmaṇa of the School of Āśvalāyana.

413.

2058. **सन्ध्या Sandhyā** according to Āśvalāyana.

Substance, foolscap paper. 6½×4 inches. Folia, in two paginations 6+2. Lines on a page, 7. Extent in slokas, 56. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Prose.

The first six leaves are taken up with the प्रातः सन्ध्या and the other two leaves with the variations in the मध्याह्न and सायं सन्ध्या ।

414.

8936. **ऋग्वेदिवाह्निस्थापन ।** *Rgvedivahnisthāpana.*

Substance, country-made paper. 17×3½ inches. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali. Date, Śaka 1729. Appearance, discoloured. Complete. Remarkably correct.

Colophon :—इति श्रीवासुदेवविशारदकृतोऽग्निस्थापनविधिराश्वलायन-
शाखिनामृग्वेदिनाम् । ऋग्वेदिनामग्निस्थापनविधिः समाप्तः ।

Post Colophon :—ॐ नमः रामचन्द्राय नमः शक्राब्दाः १७२९ ।

Beginning :—अथ ऋग्वेदिनामग्निस्थापनविधिः ॥ अथ कर्त्ता निर्वर्त्तित-
नित्यकृत्यः प्राक्कुख उपविश्य प्राणानायम्य खस्ति वाचयित्वा प्रकृतं
कर्म सङ्कल्प्य परित इधुमात्रावरं स्थण्डिलं विधाय गोमयेनोपलिप्य
समिधा कुशमूलेन वा षड्रेखा उल्लिखेत् ।

This is a very clear manual for the establishment of the sacred fire for the Rgvedi Brāhmaṇas of the Āśvalāyana school in Bengal.

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE RĠVEDA.
ŚĀMKHĀYANA SCHOOL.

415.

10092. शाङ्खायनसूत्रपद्धति (क्रतूरत्नमाला) ।

Śāṅkhāyanasūtrapaddhati (Kraturatnamālā).

By Viṣṇuji Kavi son of Śrīpati.

Being a commentary on the Śāṅkhāyana Sūtra.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 153. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The first leaf is a restoration.

Pūrvārdha only.

Beginning:—

वन्दे मुदे दारितविघ्नवन्दे

कन्दे मुकुन्दौपदारविन्दे ।

यं देवमिन्द्रोपि देववन्दे (?)

सन्देहभेदेन मयीह वन्दे ॥

कालिन्दीनौरनीलोत्तरलितलहरीसङ्गसिङ्गत्तरङ्गा

गङ्गातुङ्गाङ्गसङ्गा दिशति दिविषदोमंगतापांगभंगान् (?) ।

यासानङ्गारिसंगा मृगसुभगदृशी दृक्तरङ्गप्रभङ्गा

निगदभङ्गालितुङ्गा वितरतुमयि वानङ्गसङ्गाङ्गभङ्गाम् ॥

न्यायाम्भोनिधिममविप्रपटलौ मुद्धर्तुमप्युद्धटाः

सिद्धान्ता भुवि जायति प्रतिदिशं यस्य प्रसन्नोक्तयः ।

मीमांसाद्वयसारपारमगमत् यच्छेमुषी लौलया

तं वन्दे बलभद्रमिन्द्रचरणाम्भोजं जगन्मङ्गलम् ॥

यदङ्गाङ्गुलङ्गाङ्गनक्षितितले वाणी नरोत्कृत्यते

श्रुत्यर्थानुगद्वावभाववचनाचातुर्यलौलावती ।

यच्छेतो यदुनन्दनाम्भजपदद्वन्द्वे द्विरेपायते

सेवे श्रीपतिशर्मणः पदकजद्वन्द्वं पितुस्तद्विदे ॥

यद्वाक्यतरङ्गा विविधार्थसङ्गा गङ्गातरङ्गा इव + पुनन्ति

वन्दे तदिन्द्रो(न्द्र)ज्वलसद्गुणोत्थसत्कौर्त्तिगङ्गाधरपादयुग्मम् ॥

अथ श्रांखायनसूत्रानुसारेण अग्निष्टोमसंस्थस्य ज्योतिष्टोमस्य पद्धति-
लिख्यते ॥

इति दिवेदिश्रीश्रीपतिपुत्रविष्णुजीकविवरचितायां श्रांखायनसूत्रपद्धतौ
ऋतुरत्नमालाभिधायामष्टमोऽध्यायः समाप्तः । सूत्रपूर्वार्द्धं समाप्तम् ।

Then follows the genealogy of the author.

आसीद् गुर्जरमण्डले शिवपुरौ काशी यथा श्रीविधो (?)

द्रूपो शेषेनेति (?) विनिर्मिता गिरिसूतानन्दार्थमन्वाशिना (?) ।

विद्वन्मण्डलमण्डिताखिलमहौ या पाटलाध्याभिधा
तस्यां वेदविचारभेदचतुरश्चण्डांशुनामा द्विजः ॥ १ ॥

सम्नाद्भूषणभूषणं समभवत्तस्यात्मनो वामनः

विद्यासागरप्रारगस्त्रिभुवनप्रस्थानसत्कौत्तनः ।

यः पञ्चाधिकषष्टि [हा] यनयुतो ऽध्यागत्य देशान्तरात्

दृष्ट्वादृष्टवशादभीष्टजनताविष्टं विनष्टं कुलम् ॥ २ ॥

कष्टाकष्टमना विदर्भनगरे दृष्ट्वा विशिष्टं कुलं

स्वामीष्टामुदुवाह सन्ततिपथं द्रष्टुं पुनः कन्यकां ।

आदित्यप्रमुखा वभुवर्चिरात्तस्यात्मजाः ॥ समये (?)

ख्याता वैदिककर्ममर्मकुशलाः साक्षान्मनीन्द्रा इव ॥ ३ ॥

आदित्यस्य सुतो जनार्दन इति ख्यातो वरिष्ठो गुणैः

यस्यास्ये विललास वेदविहिता विद्यानवद्याखिला ।

तारुण्यविधिधर्मकर्मनिरतस्तस्योच्यते किं मया ॥

यस्याज्ञायतने समार्द्धमवसम्रातः स्वयं भार्गवः ॥ ४ ॥

किञ्च श्रीभृगुनन्दनो निजसुखाम्भोजेन यस्यादिशत्

विद्यामात्मनिगूढतत्त्वमननप्रख्यायिनामात्मवित् ।

अब्दाद्धेऽप्यगते प्रयागसमये रामेण यः सत्कृतः

स्वामीष्टं वरमादिशेति वचसा वने वरांस्त्रीन् महः (?) ॥ ५ ॥

प्राप्तेऽन्ते यमकिङ्करेऽतिवज्रलेऽक्षेमंकरे शङ्करं
 वीक्षेहं तव देव देवपरमं वेदान्तवेद्यं महः ।
 मदंशे विचलं स्ववेदसहिषां विद्यामनिन्द्यां तथा
 याचे ऽहं भवतो नतो मम कुले वेदीमभेद्यां पुनः ॥ ६ ॥
 जज्ञे तस्य जनार्दनस्य तनयः श्रीनीलकराभाभिधो
 येनार्येण तिलङ्कदेशवसतेः विप्रात् क्रमं दुःक्रमं ।
 पूर्णं तूर्णमधीत्य वेदविदुषा पश्चान्महौमयइले
 ऽखण्डेपि क्रमशः क्रमोत्तिजगदे मेधाविषु ब्रह्मसु ॥ ७ ॥
 तस्यासौत्तनयो विगौतविनयो भानुः कृशानूपमः
 यो विप्रान् श्रुतिकर्ममर्मजलधौ मन्त्रानपारे भृशम् ।
 उद्धर्तुं विदधे श्रुतिस्मृतिरहस्यार्थं पुमर्थप्रदम्
 यश्चान्ते शिवभक्तिरक्तिवशतो मुक्त्या विमुक्तं ययौ ॥ ८ ॥
 जज्ञे तस्मात् सहजविलसद्वागविलासोर्म्मिसिन्धुः
 निष्ठानि(णि)ष्ठीकृतमुनिवशिष्टादिशिष्टप्रतिष्ठः ।
 यो मन्त्राणां फलमविकलं प्राप पाठार्थबोधा-
 चारत्यागैः स दिशतु जगन्नाथनामा मतिं मे ॥ ९ ॥
 स्रुनुस्तस्य सपक्षलक्षकुमदानन्दाय मन्दाकिनौ-
 नौरस्पृशंविधूतकायकलुषो जातो विधुस्पृद्धनः ।
 नाम्ना श्रीपतिरित्यसावभिहितः पित्रा तथापि क्षपा-
 नायस्याविकलं कलंकरहिते सादृश्यमस्मिन् मुधा ॥ १० ॥

11. यद्वक्त्रां—Here ends the MS.

416.

3496. अग्न्याधेयप्रयोगः । *Agnyādhyaprayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

अग्न्याधेयस्य प्रयोगो वक्ष्यते । तस्य प्रथमायामिष्ट्यामभिरभिः
 पवमानश्च देवता पौर्णमासं तन्मं विशेषो वक्ष्यते । अभिमम

आश् वह सोममाश् वह । This is quoted from Sāṃ-
khāyana Śrauta Sūtra I. 5. 2. इत्यादि

7B. इत्यग्निहोत्रहोमः समाप्तः ।

आहिताग्निर्यदा प्रवासोन्मुखस्तदाग्नीन् प्रणीय आचमनं कर्माङ्गं कृत्वाति-
क्रम्याहवनीयं तस्य पश्चात् क्षित्वा तमेव उपतिष्ठते शंस्य पशून् मे पाहीत्यनेन ।

8B. इति प्रवासोपस्थानम् । इदानीं पिण्डपितृयज्ञ उच्यते । अमावास्या-
परार्द्धे कर्त्तव्यः । दक्षिणामेरेकोल्लङ्घ्यं प्राग् दक्षिणां दिशं प्रणयेत् ।

Eight lines only of this portion. It comes abruptly to
an end.

417.

1965. **अन्वाधानक्रमः शाकलसंहितायाः ।**

Anvādhānakramah Śākalasaṃhitāyāḥ.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 14. Lines on a
page, 10. Extent in Slokas, 350. Character, Nāgara. Date, Sam. 1864. Ap-
pearance, fresh. Complete. Prose.

Col. :—इति शाकलसंहिताया अन्वाधानक्रमः

Post Col. :—अग्नि, सोम, &c. 37 gods are named. एताः सप्त-
त्रिंशत् प्रधानाङ्गदेवतास्तिलाज्यद्रव्येण यज्ये । इति पूर्वं संकल्प्य ।
पुनरत्र प्रधानं अग्निमील इत्यादि समानीव इत्यन्तानुक्ता हवनं
कुर्यात् । इत्यन्वाधानं ।

संवत् १८६४ बङ्गधन्याब्दे ज्येष्ठ कृष्ण १३ त्रयोदश्यां ब्रह्मोप-
नामकेन वासुदेवेन लिखितम् ॥ श्रीरस्तु ॥

It begins :—अथ कमलाकरभट्टीवचनम् । तत्र मन्त्रः ।

ब्राह्मणाः सन्तु वैश्यान्ताः याजयन्तु समाहिताः ।

वेदानाञ्चैव दातारः ज्ञातारः सर्वदेहिनाम् ॥

जपेर्होमैस्तथा यज्ञैः दानैश्च विविधैः पुनः

देवानाञ्च पितॄणाञ्च तत्पर्यं याजकाः स्मृताः ॥

Anvadhāna is a ceremony for putting in Samids in the
fire. See Śrautapadārthanirvācana p. 12, para. 68. The

present work is a liturgy for performing this ceremony.
 Authorities consulted:—कमलाकर भट्ट, वाष्कलसंहितायां शांखायन-
 सूत्रं, चरणव्यूह and कौषीतकी,

418.

5933. संस्कारप्रयोगदीप । *Saṃskāraprayoga-dīpa*.

By Dayā Śāṅkara.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 64. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of modern hand. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अमृतवचनदानात् जन्मनाशादिदुःखं

व्यपहरति जनानां पादपद्मानतानाम् ।

य इह सदयमूर्त्तिर्ज्ञानविज्ञानसिन्धुः

स मम गुरुद्वारः साधयत्विवृत्तिद्विम् ॥

विधिपुरारिपुरारिसुराधिप-

प्रमुखदेवतसेवित ईश्वरः ।

स्वयमपीश्वर इष्टसमर्पणे

विजयतां जयतामृद्वनाटकः ॥

श्रुतिवचनभरान्यसिक्त-सांख्यायनमुनिभाषितचातुर्वर्त्तिः ।

विमलमतिमहःप्रकाशितार्थो जयति सदा जगति प्रयोगदीपः ॥

धरणीधरनन्दनेन काश्यां

सदयाशङ्करनागरद्विजेन ।

क्रियते अवरः प्रयोगदीपो

यत आविर्भवता क्रियाकलापः ॥

सतां परार्थे स्वतएव वृत्तिः

प्रवर्त्तते तेन ततोऽर्थनीया ।

प्रारब्धसन्दर्भविशोधनाय

कथाकृते कस्तुभमर्थयेत ॥

A manual of sacramental rites belonging to the school of Śāṃkhyāyana. The author was a Nāgara Brāhmaṇa.

Topics treated of—

6B, अथातः पाकयज्ञान् व्याख्यास्यामः; 9B, ततो नित्यहोमः; 10B, इति श्रीमद्भुवहारिकोपाख्यधरणीधरसूनुना दयाशङ्करेण विरचिते श्रीशांखायन-
मृच्छसूत्रस्य संस्कारप्रयोगदीपे संस्कारादिनिर्णयः समाप्तः ॥ अथाभ्युदयिकश्राद्धम्;
33A, °आभ्युदयिकश्राद्धविचारः । अथ मातृपूजनम्; 51A, हविष्याणि; 55B,
इति पार्वणश्राद्धम्; 56A, अथ वृद्धिश्राद्धम्; 56B, अथैकोदितम्; 57B,
अथ सपिण्डीकरणम्; 62A, अथ श्राद्धकालविधिः; 62B, अथ खण्डितियि-
रुच्यते; 64A, अथ संक्रान्तिरुच्यते; 64B, इत्यादि स्मृत्यर्थसारे श्राद्धकाल-
निर्णयः— अथ पर्वनिर्णय उच्यते ।

The manuscript breaks off abruptly.

419.

5803. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1936. Appearance, fresh. A mere fragment.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

नान्दीश्राद्धोत्तरं मण्डपोद्वासनात् प्राक् कानिचित् वज्र्याभ्याम् ।

निर्णयदीपे गार्ग्यः ।

नान्दीश्राद्धे कृते पश्चात् यावन्मातृविसर्जनम् ।

दर्शश्राद्धं क्षयश्राद्धं स्नानं शीतोदकेन च ॥

2A, इति श्रीमद्भुवहारिकोपाख्यधरणीधरसूनुना दयाशङ्करेण कृते
शांखायनमृच्छसूत्रस्य प्रयोगदीपे मण्डपोद्वासनप्रयोगः ।

9A, ° पुण्याहवाचन प्रयोगः ।

9B, ° कारिकाकारोक्तखलिवाचनप्रयोगः ।

10A, ° पुण्याहवाचनदेवतानिर्णयः ।

10B, • अतिसंक्षिप्तसूत्रकल्पद्रुमोक्तो बौधायनानुसारी स्तुतिवाचनप्रयोगः
सम्पूर्णः । समाप्तः ।

Post Colophon :—भा० व० २ के संवत् १९३६ ।

420.

6231. जलाशयोत्सर्गविधिः । *Jalāśayotsargavidhi.*

As directed by Sāṃkhāyana and Kātyāyana.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

2B, अथ वापीकूपतडागादेः प्रांखायनोक्तोत्सर्गविधिः । तथाच
सूत्रम् :— अथ पुष्करिणीकूपतडागानां शुद्धे पक्षे पुण्ये वा तिथौ
पयसा यवमयं चरुं श्रपयित्वा तन्नो अन्न इति द्वाभ्यां.....
.....इति वारुण्यादिप्रभृति प्रदक्षिणं जुहुयात् । अथास्य
प्रयोगः ।

इति प्रांखायनोक्तजलाशयोत्सर्गविधिः । अथ कात्यायनोक्तः प्रतन्यते ।

Last Colophon :—इति कात्यायनोक्तो जलोत्सर्गः ।

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE
RGVEDA, ŚAUNAKA SCHOOL.

421.

2684. शौनकोक्त-पवमानविधिः । *Śaunakokta*
Pavamānavidhi.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh. Complete.

The Samkalpas run thus—

1B. कर्त्ता कृतनित्यक्रियः पवित्रपाणिः प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा अमुक-
गोत्रोत्पन्नस्य अमुकशर्मणो मम जन्मजन्मान्तरार्जित-अघनिवृत्तिद्वारा ब्रह्मादिपद-
प्राप्त्यर्थं श्रीपरमेश्वरवेदपुरषप्रतीत्यर्थं च पावमानसूक्तपठनमयुतसंख्यं करिष्ये ॥

2A. देशकालौ स्मृत्वा कृतस्य पवमानजपस्य संपूर्णतासिद्ध्यर्थं तद्दृष्ट्वा शौनक्येन
तिलैर्होमं करिष्ये इति संकल्प्याचार्यः ब्रह्मर्त्तिजादीन् दृत्वा निर्विघ्नतासिद्ध्य
इत्यादि ॥

422.

432. पवमानहोमविधिः श्वनकोक्तः (?)।

Pavamānahomavidhi.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, Nāgara. Appearance, oldish. Generally correct. Complete.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पवमानहोमप्रयोगः

तत्रोक्तग्विधाने

स्वादिरुचेति गायत्रीपावमानौर्जपेद्भिजः ।

पवित्राणां पवित्रन्तु पावमानौः ऋचो जपेत् ॥ १ ॥

प्रयतोऽसु निमज्ज[]स्तु सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

एतासां कौर्त्सनं पुण्यं श्रवणं धारणं तथा ॥ २ ॥
 याथातथ्येन च ज्ञात्वा ब्रह्मलोकं समश्नुते ।
 ततः कल्पघनाशाय पावनाय शिवाय च ॥ २ ॥
 स्वादिष्टयेति सूक्तानां सप्तषष्टिरिहोदिता ।
 दशोत्तराण्युचास्त्रैव पावमानीः शतानि षट् ॥ ४ ॥
 एतज्जुहूं जपस्त्रैव घोरं मृत्युभयं हरेत् ।
 व्याधिभ्यः परिमोक्षश्च लभते नात्र संशय इति ॥ ५ ॥
 ततोऽत्रादौ पवमानसूक्तपठनक्रमः ।

पौरुषं पावमानश्च तमंह इतीति च ।
 सप्तज्जसास्य वामीयं ब्रह्महत्यायुतं जपेत् ॥ ६ ॥
 ततोऽत्र जप-होम-संख्या चोच्यते
 अयुतं प्रजपेत् सर्वं दशांशं प्रत्येकं ऊनेत् ।
 समिच्चर्वाङ्गतिभिः पायसं त्रिमधुसूतम् ॥ ७ ॥

End.—आचार्याय सकलसां सालङ्कारां प्रतिमां दत्त्वा कपिलां गां
 सवत्सां च दत्त्वा ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दत्त्वा ब्राह्मणभोजनसंकल्पं
 दत्त्वा अन्येभ्यो भूयसीं दत्त्वा कर्मे ।

Col. :—श्वनकोक्ता(?) पवमानविधिः समाप्तम् ।

423.

2991. **पवमानानुष्ठानप्रकारः ।** *Pavamānānuṣṭhāna-
 prakāra.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 22. Lines, 9 to 12
 on a page. Extent in ślokas, 440. Character, Nāgara of the early nineteenth
 century. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins :—

अथ पवमानानुष्ठानप्रकारः
 सत्यघ्नपक्षादियुतं प्रसन्नं
 पीताम्बरं कौस्तुभभूषिताङ्गं ।
 यशोदयालिङ्गितपूर्णदेहं
 सत्यव्रतं ह्यव्ययमहं भजामि ॥

अप्रकाशितज्ञहत्यातूलराशिधनञ्जय ।

प्रकाशं पावमानानां कुर्वेहं शारदासुतः ।

* इह खलु चतुर्विधपुरुषार्थेषु मोक्ष एव परमपुरुषार्थ इत्यामनन्ति न स पुनरावर्त्तत इति श्रुत्या तस्य निवृत्तावगमात् ... स च “कर्मणैव तु संसिद्धिमास्थिता जनकादयः” इत्यादि स्मरणात् कर्मैकसाध्य इति केचित्..... तत्र कर्मणामनेकत्वे सर्वधामेकस्य अनुष्ठानासम्भवात् सर्वार्थार्हितसकलपुरुषार्थोपपादकं तावत् श्रौतकादिरौढा पवमानकर्मोच्यते

The MS. is incomplete.

424.

1368. शौनककारिका । *Śaunakakārikā*.

Substance, country-made paper. $4\frac{1}{2} \times 9$ inches. Folia, 99. Lines, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 2400. Character, Nāgara. Appearance, oldish. Generally correct.

In leaf 99B there is a short work on एकनक्षत्रजनने श्रान्तिः by Vṛddha Garga. Colophon: इति वृद्धगर्गे एकनक्षत्रजननश्रान्तिः ।

Śaunaka-Kārikā begins thus:—

पुण्याहवाचनविधिं वक्ष्यामोऽथ यथाविधि ।

प्रयोक्तुः कर्मणामादावन्ते चोदयसिद्धये ॥

अर्चिता ब्राह्मणाः पूर्वं गन्धमाल्यैः सदक्षिणैः ।

तिष्ठेयुः प्राङ्मुखो युग्मा वक्तारो दर्भपाणयः ॥

उदङ्मुखो वाचयिता तिष्ठंस्तेभ्यस्तु दक्षिणे ।

विभक्तं कुम्भमपां पूर्णं पिहिताननमर्चितम् ॥

2B. इति शौनकीये पुण्याहवाचनं in 29 verse.

4A. इत्यङ्गुरारोपणम् 21.

6A. इति नान्दीश्राद्धम् 40.

6B. इति कौतुकबन्धनम् 12.

13A. इति शौनकीये स्थालीपाकः 128.

16A. ग्रहश्रान्तिः 55.

18A. रजस्वलाश्रान्तिः 43.

- 19A. इति समागमविधिः 12.
19A. इति श्रौतकौषे गर्भाधानम् 5.
20B. इति श्रौतकौषे पुंसवनम् 25.
21B. इति श्रौतकौषे सौमन्तोन्नयनम् 26.
22A. इति श्रौतकौषे जातकर्म 8.
22B. इति श्रौतकौषे मृतप्रजाजीवपुत्रोत्पादनविधिः 10.
23B. इति श्रौतकौषे अपुत्रस्य जातीयविजातीयपुत्रग्रहणविधिः 1k.
24B. इति नामकरणम् 18.
26A. इति श्रौतकौषे वैष्टितिव्यतिपातसंक्रान्तिमहादोषाभिभूतदिने जातस्य बालकस्योक्ता श्रान्तिः 35.
27B. इति श्रौतकौषे चन्द्रसूर्यग्रहणादिने जातबालकस्य स्त्रीणां प्रथम-श्रान्तिः ऋतौ श्रान्तिः 22.
27B. इति निष्कामणं 7.
28B. इति प्रयोगपारिजाते निष्कामणम् 17. This seems to be a later addition.
29B. इति श्रौतकौषे बालोपवेशनम् 10.
29B. इत्यन्नप्राशनम् 8.
30A. इति जीविका-परौक्षा 2.
30B. जन्म नक्षत्रविधिः 8.
32A. इति श्रौतकौषे चोलः 86.
35A. इति श्रौतकौषे उपनयनम् 58.
37A. इति श्रौतकौषे मेधाजननम् 32.
37A. इति श्रौतकौषे पुनरुपनयनम् 7.
38A. इति श्रौतकौषे उपाकर्म 7.
38B. इति श्रौतकौषे उत्सर्जनम् 7.
42A. इति श्रौतकौषे [वेद]व्रतचतुष्टयम् 67.
44A. इति श्रौतकौषे समावर्त्तनम् 43.
44B. इति श्रौतकौषे दृष्टस्पतिश्रान्तिः 11.

- 45A. इति श्रौनकीये आदित्यश्रान्तिः 8.
46B. इति श्रौनकीये अष्टौ विवाहाः 34.
47A. मधुपर्कविधिः 9.
48B. श्रौनकीये मधुपर्कः 26.
51B. इति श्रौनकीये विवाहः 64.
52A. इति श्रौनकीये तृतीय-विवाहः 8.
53A. इति श्रौनकीये नित्याग्निपरिचरणविधिः 21.
53B. इति श्रौनकीये समारोपणविधिः 9.
54A. अथ श्रौनकीये प्रवासगमने 8.
54B. अथाग्निविच्छेदः 5.
55A. अथ गृह्यस्य नष्टाग्नेः पुनराधानं 16.
55B. इति श्रौनकीये पुनराधानम् 7.
55B. अथ द्विभार्यासन्धानम् 12.
57A. श्रौनकोहं प्रवक्ष्यामि सम्भवत्याख्यमुत्सवं 8.
58A. इति श्रौनकीये श्रवणाकर्म्म 15.
59A. इति श्रौनकीये सर्पवलिः 15.
59B. इति श्रौनकीये आश्वयुजीकर्म्म 11.
60A. इति श्रौनकीये आययणम् 13.
61B. इति श्रौनकीये प्रत्यवरोहणम् 23.
64A. इति श्रौनकीये श्राद्धम् 58.
67A. इत्याहिताग्नेः पार्वणश्राद्धम् 58.
69B. इति श्रौनकीये अष्टकाश्राद्धम् 51.
69B. इति काम्यश्राद्धं 8.
73A. इति दुर्भोजनप्रायश्चित्तम् 70.
74A. इति प्रायश्चित्तानि 15.
74B. इति श्रान्तिः 8.
74B. “यद्यनिरुपलं खप्रे” 6.
75A. “यस्मिन्काले गृहान् गावः” 5.

75B. 11 verses on the topic:—

आयुष्यमायुर्वर्चस्य सूक्तं दाक्षायणं महत् ।

अलङ्कारं हिरण्यं वा प्राप्य दाक्षायणं ब्रजेत् ॥

प्राप्तं च श्रियमाधत्ते बह्वृचं चाग्नमुपाश्रुते । श्रौनकः, etc., etc.

77B. इति श्रौनकीये दन्तधावनम् 39.

80A. इति खानविधिः 44.

82B. इति सन्ध्याविधिः 47.

83A. इति श्रौनकीये गायत्रीकल्पः 11.

83B. इति जीतवेदसकल्पः 13.

84A. इति श्रौनकीये न्यम्बककल्पः 7.

91A. इति श्रौनकीये देवतापूजाविधिः 138.

92B. श्रौनकीये वैश्वदेवः 35.

93A. इति धनार्ज्जनविधिः 3.

94A. श्रौनकीये रथारोहणम् 19.

94B. क्षेत्रस्य तीर्थधारम् कर्षकः कारयेत्ततः 18.

95A. श्रौनकीये पशुपतिविधिः 9.

96A. इति ब्रह्मविधिः 19.

97B. इति श्रौनकीये अश्वतोषनयनम् 29.

98A. गर्भिणीशिशुरजस्रलामरणे विधिः 8.

99A. इति श्रौनकीये सर्पसंस्कारविधिः 29.

End.:—प्रयोगः दृष्टादृष्टो वा जानता वा सर्पवधः कृतः तस्य सर्पस्य गतिप्राप्त्यर्थं आत्मनश्च तज्जगितोपद्रवपरम्परानिबन्धार्थं तच्छाकादिनागकुलप्रौढार्थं शास्त्रदृष्टेन कर्मणा यथाशक्त्या सर्पबलिमहं करिष्ये शम्भोमित्रः शं वक्ष्ये इत्यनेन स्तुतिः ।

This is a work quite different from that described in Bik. 846.

425.

1936. बह्वचयह्यकारिका or बह्वचकर्मप्रयोगकारिका ।

Bahvṛca-Gṛhyakārikā or Bahvṛca Karmaṇya-kārikā.

For the manuscript and the work see L. 3244. For a full description of the work see Burnell, p. 14b, where he says, "it resembles Sāmagrhyaparīṣṭa, except that there is no prose in it. The same rites are treated in both works exactly in the same way, but in Sāmagrhyaparīṣṭa each section is attributed to a separate Ṛṣi. The kārikā referred to in śloka (line 2) 2 must, however, be that by Kumārīlasvāmī; and therefore this is probably a late redaction of a work by Śākala, though many verses by him are certainly preserved in it unchanged."

This is a Supplement to a Śaunakkārikā. Śaunaka is mentioned here as Ācāryya. The author is Śākala, who says *Śākalohamampravakṣyāmi*. If this is true, Burnell's surmise that the kārikās referred to in line 2 are by Kumārīlasvāmī, and Rajendralala's surmise that the paraphrase withholds his name, do not hold good.

426.

5474. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 47. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 1410. Character, Nāgṛa of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—इति श्रीशकलाचार्यह्यकारिकायां अन्येष्टिविधिप्रकरणं समाप्तम् ।

427.

2956. वृषोत्सर्गविधिः (शौनकोक्तः) ।

Vṛṣotsargavidhi.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. Lines on a page, 11, 12. Extent in ślokas, 240. Character, Nāgṛa. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It begins:—

अथ शौनकोक्तमार्गेण दृषोत्सर्गविधिः ॥ तत्र दृषलक्षणम् ।
जीववत्सायाः पयस्विन्याः पुत्रं त्रिहायणं द्विहायनमेकहायनं
वा नीलं वभ्रुं कपिलं कृष्णलोहितं श्वेतं वा एकवर्णमनेकवर्णं वा
अव्यंगांगं जीवमाटकं यथासंभवं वा यो वा यूथं हृदयति तं वा
दृषमुत्सृजेदित्यादि ।

The manuscript breaks off abruptly.

428.

9939. नारायणवलि । *Nārāyaṇavali*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 56. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete at the end.

It begins thus:—

श्रीगणेशाय नमः ।
शौनकोक्तं प्रवक्ष्यामि नारायणवलिं परम् ।
चाण्डालदुदकादित्या(?) कनिष्ठानां तथैव च इत्यन्ते ॥
यतीनां योगिनां पुंसामन्येषां मोक्षकाङ्क्षिणां ।
पुण्यपापाद्यत्तयार्थाय(?) द्वादशेऽहनि कारयेत् ॥
द्वादश्यां श्रवणेऽब्दान्ते पञ्चम्यां पार्वण्योस्तु वेत्याद्युक्ता ॥ पूर्वोक्तं
सर्वं विधिमुक्त्वा 'अतो देवे'ति षड्भिः पुरुषसूक्तेन च प्रत्यृचं पायसं
जृत्वा केशवादिद्वादशनामभिस्तद्रूपिणो द्वादश विप्रान् सम्भोज्य
तैरेव द्वादश पिण्डान् दद्यात् इत्यधिकमाह । अथ प्रयोगः द्वादशे-
ऽहनि कृतनित्यक्रियो मध्याह्ने स्नात्वा दर्भान् धारयमाणाः पवित्र-
पाणिः प्राणानायम्य देशकालौ सङ्गीर्तयेत् । इत्यादि ।

428A.

62. लघुशौनकी । *Laghu Śaunakī*.

For a description of the MS. see L. 842.

The propitiation of planets as an expiatory rite to be performed before commencing any religious rites.

Post Col.:—संवत् १७३० वर्षे आश्विन शुदि ३ लिखितं वाईया श्रीशिव-
मस्तु । श्रीरस्तु ।

429.

2724. **शाकलसंहिताहोमप्रयोगः ।** *Śākalasaṃhitā-
homaprayoga.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 31. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 1400. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The first 24 leaves are taken up with a complete work, entitled *Śākalasaṃhitā-homa-prayoga*, viz. a liturgy for offering homa along with the recitation of the *Śākala-saṃhitā* of the *R̥g Veda*.

The leaves from 25 to 31 are taken up with a supplement to the *Śākalasaṃhitā-homa-prayoga*. The Homa of the *Bālakhilyas* begins in 25A and ends in 28A. In 30A begins
अथ तन्मम् ।

(1) *Śākalasaṃhitā-homa-prayoga* begins :—

अथ शाकलसंहिताहोमप्रयोगः ।

तत्र शांखायनसूत्रम् । प्रवृत्तं वेदेन जुहुयादिति हैक आहुतिरिति ।
एके इति पक्षान्तरद्योतकम् । स च पक्षोऽविशेषात् सर्व-ऋक्-
शाखा-साधारणः । हैक इति न स्वमतमिति । भाष्यव्याख्यानन्तु
मंडहोमादिपक्षो यथा तत्सूत्रकाराणामसाधारण्येनाभिप्रेतो न
तथायं विशेषग्रहणाभावेन सर्वसाधारण्येन शांखायनस्यापि
अभिमत एवेत्येतत्परम् । प्रवृत्तं वेदेन जुहुयादित्यत्र तृतीयया
प्रतीयमानं होमकरणात्वं दर्शपूर्णमासाभ्यां स्वर्गकामो यजेतेत्यत्र
दर्शपूर्णमासोभयत्वावच्छिन्नफलभाव्यकभावनाकरणात्वं ।

It ends:—24B. अत्र प्रान्त्यर्थं पादस्यान्ते पाठ एव न तु होमः ।
खिलानां ब्रह्मयज्ञे विनियोगः । अन्यथा पाठवैयर्थ्यापत्तेः ।

Col.:—इति शाकलसंहिताहोमप्रयोगः समाप्तः ।
(2) बालखिल्य begins.

अभये ६ वायवे ३ इन्द्रवायुभ्यां ३ मित्रावरुणाभ्यां ३ अश्विभ्यां ३ ।

28A, इति बालखिल्यम् ।

The MS. goes on अभये २० इन्द्राय ८१ आदित्येभ्यः २१ इत्यादि इत्यादि ।

(3) 30A, अथ तन्त्रं चिन्त्यते ।

अभेदेन बह्वङ्गं तन्त्रं तच्च तत्र भवति यत्र अष्टह्यमाणविषयत्वं । तद्यथा । दर्शपूर्णमासयोः षट् प्रधानकर्माणि त्रीणि पौर्णमास्यां त्रीण्यमावास्यायां तत्र त्रयाणामपि प्रधानानां सप्तदेव प्रयाजाद्यनुष्ठानमदृष्टार्थानां इत्यर्थः । दृष्टार्थानां यावत्फलोदयमावृत्तिः नत्वेकं साङ्गं कृत्वा अपरमपि तथैव कर्त्तव्यम् । तस्मात् सर्वाण्यङ्गाणि सम्भूयैकस्योपकारकजननेन करणाकाङ्क्षां पूरयन्तीति राद्धान्तः ।

It ends :— एकस्मिन् काले अनेकपाकयज्ञाः कार्यत्वेन प्राप्तास्वेतदा ते समानतन्त्रकाः कार्य्ये इत्यर्थः । तत्र तन्त्रावृत्तिर्नेष्टा तन्त्रस्य यज्ञोप-
करणादेर्वह्निर्भादेर्नवृत्तिरिति कारिकाभाष्ये ।

This work has got the characteristics both of an Anukramani and of a liturgy common to all the Śākhās of the R̥gveda.

BLACK YAJUḤ SAMHITĀ.

430.

3272.

Substance, foolscap paper. 12×4 inches. Lines, 11 on a page. Folia, 31, of which the first two are missing. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured.

The MS. contains the Taittiriya Samhitā from the beginning of the fifth anuvāka of the first prapāṭhaka of the 7th kāṇḍa to the end of the kāṇḍa.

431.

1011. यजुः-संहिता-भाष्य *Yajuhṣamhitā-Bhāṣya.*

By Mādhavācārya.

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Folia, 40. Lines, 11 to 16 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

A fragment containing the commentary on the first four anuvākas and the first portion of the fifth anuvāka of the first prapāṭhaka.

Before the commencement of the Bhāṣya, we have the following slokas of māṅgalācaraṇa, not of Sāyana.

गजवदनमचिन्धं तीक्ष्णदन्तं त्रिनेत्रं
वृद्धदुदरविशेषं भूतरूपं पुराणम् ।
अमरवरसुपूज्यं रक्तवर्णं सुवेद्यं
पशुपतिसुतमीशं विष्णुराजं नमामि ॥
मूलाधारचतुष्पदे पद्मकिङ्कल्पाशोभिते ।
दाडिमौकुसुमप्रस्थे तद्व्यादित्यसन्निभे ॥
भगाव्ये कुण्डलीचक्रे पूजयेत् परमेश्वरीम् ॥
अङ्गुशं चाक्षसूत्रञ्च पाशपुस्तकधारिणीं ।

मुक्ताहारसमायुक्तां देवीं ध्यायेच्चतुर्भुजाम् ॥
 कपिलशटमुदञ्चत् कर्ण + + + क्षं
 विवृतवदन-विद्युज्जिह्वमुत्फुल्लनासम् ।
 अरिदरकरयुग्मं योगपट्टाङ्गजानु-
 स्थितकरमरुणाग्निं श्रीनृसिंहं नतोऽस्मि ॥ १ ॥
 नमामि विष्णुं विधियञ्जरूपं सरस्वतीं चापि तदीय जिह्वां ।
 त्रैविद्यवृद्धान् विदुषो गुरुस्व बौधायनाचार्यपदद्वयं च ॥ २ ॥
 श्री ॥—

Then begins the usual maṅgalācaraṇa of Sāyanācārya
 वागीशाद्याः, etc.

After the maṅgalācaraṇa common to all his works, we
 have :—

स प्राह नृपतिं राजन् मायनार्यो ममानुजः ।
 सर्व + + + वेदानां व्याख्यातृत्वे नियुज्यताम् ॥
 इत्युक्तो माधवार्येण वीरः श्रीवृक्ताभूपतिः ।
 अन्वशात् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

(Different reading noted on the top.)

अन्वशान्माधवाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥
 ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यातिसंग्रहात् ।
 कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥
 ब्राह्मणं कल्पसूत्र + + + व्याहृतिं तथा ।
 उदाहृत्य तथा सर्वमन्वार्थः स्पष्ट ईर्यते ।

ननु कोऽयं वेदो नाम किं च तस्य लक्षणम् के वा तस्य विषयप्रयोजनसम्बन्धा-
 धिकारिणः कथं वा तस्य प्रामाण्यं ।

432.

10168. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 137. Lines, 11 on
 a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1855. Appearance, discoloured.

To the end of the first prapāthaka of the first kāṇḍa.

Colophon :— इति श्रीमद्विद्यातैर्यमहेश्वरापरावतारस्य श्रीमन्नाजति
राजपरमेश्वरस्य श्रीवीरवृक्षमहाराजस्य व्याज्ञापारिपालकेन माह
वाचार्येण विरचिते वेदार्थप्रकाशे यजुःसंहितायां प्रथमकार
प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८५५ साके १७२० यादृशं पुस्तकं, etc.

In a later hand. ग्रन्थसंख्याषट्त्रिंशच्छ्लोकाधिकत्रिंशताधिक-त्रैणि
सहस्राणि ॥ उपाध्याय-प्रद्युम्नस्येदं पुस्तकम् ।

433.

89. सांग्रहणेष्टिमन्त्राः । *Samgrahaneṣṭimantṛāḥ*.

The present MS. is noticed in L. 829.

Beg. :—इमां जनतां संगृह्णामि—*Taittiriya Brāhmaṇa* 3. 8. 1. 1.

434.

3093. नमकचमक । *Namakacamaka*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date lost in lacunae. Appearance, discoloured and mouse-caten. Complete.

Colophon :—इति नमकचमक समाप्ता पुस्तकं लिखितं स + + + शिव-
भट गोखले लिखितम् ।

The MS. contains the whole of the fifth prapāṭhaka, and anuvākas 1—10 and the beginning of the 11th of the seventh prapāṭhaka of the fourth kāṇḍa of the *Taittiriya Saṃhitā*.

See I.O. Catal. p. 21, No. 152.

435.

8946. षडङ्गपाठः । *Ṣaḍaṅgapāṭha*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Sāṃvat 1899. Appearance, fresh. Complete.

संवत् १८६६ चैत्रसुदि २ भौमदिने लिखितं पूर्णरामेण नाभाख्ये नगरे शुभे ।
शुभं मङ्गलं ददाति ।

Beg. :—गणानां त्वा गणपतिं हवामहे etc.

With the mantras accented. 'See Belval 504 and 526 ;
see also Leipzig No. 47.

436.

9408. रुद्राध्याय *Rudrādhyāya*.

Substance, country-made paper. $7 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15, of which the 11th is missing. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, tolerable.

This codex contains an incomplete copy and a stray leaf.

437.

2470. रुद्रस्वाहाकार । *Rudra-svāhākāra*.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

The first leaf is missing.

It is the Rudrādhyāya properly accentuated with diacritical marks. The mantras are marked from 1 to 111, noting where *svāhā* is to be uttered and ghee poured into the sacred fire.

438.

5792. *The Same*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 13, 14 per page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—इति स्वाहान्तो रुद्राध्यायः ।

439.

6226.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 3. Lines, 10 per page. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

Rudramantras in their pratikas, numbering 161.

Beginning :—अग्नौष्टाय नमः ।

ॐ नमस्ते रुद्रम्० नमः स्वाहा १ ॐ याते रुद्र शि० कश्च
स्वाहा २ ॐ यामिधुं० जगत् सा० ३ etc.

Colophon :—इति एकषष्ट्युत्तर-शतसंख्याकमन्त्र-विभागः ।

On the top of the first leaf : मालवीयोपनामक वचउपंडितस्यै
पुस्तकम् ॥

440.

253. रुद्रभाष्य । *Rudra-Bhāṣya*.

By Sāyanācārya.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 27. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Date, Sam. 1795. Appearance, old. Complete.

It is named रुद्रभाष्य on the obverse side of the 1st leaf.

This is a commentary on the Rudrādhyaṃya of the Taittirīya Saṃhitā.

The commentary begins in the 6th line of 2B, the foregoing portion being taken up with Phalaśrutis from Jāvalōpaniṣad, Yājñyavalkya, Śātātapa, Vasiṣṭha, Śaṅkha, Manu, Āṅgīrasa, Vāyupurāṇa, and Āpastamba. The Phalaśruti forms no part of the commentary.

Rudrādhyaṃya is stated in the Phalaśruti to be common to all the branches of the Yajuh Veda.

2B. l. 4. एकशतं यजुःशाखास्तासु सर्वासु पथ्यते ।

Prapāthaka 5, kaṇḍ IV of the Black Yajuh Veda consists of 11 anuvākas of which the first four are devoted to Iṣṭakāciti and the rest describe Rudra as pervading the animate and the inanimate world.

20B. Line 5. पञ्चमातुवाकमारभ्य नवमान्त्रेषु एतेषु अनुवाकेषु

अन्यतरतो नमस्काराणि यजुंषि वृद्धानि अभिहितानि तैः सर्वैः

परमेश्वरस्य सार्वत्रिक्यमभिधातुमेकैकेन यजुषा स्यावरं जङ्गमश्च

एकैकं रूपमभिहितम् । अनुवाकभेदस्तु ह्यतो वहिःप्रयोगे मन्त्र-
भेदानभिप्रायेण द्रष्टव्यः ॥ एकैकोऽनुवाकः एकैको मन्त्रः ॥

See C.S. No. 550.

Sāyana's comm. begins :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमहारात्राय नमः ।

यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।

निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थं महेश्वरम् ॥

इष्टकाचितयः सर्वाश्चतुर्थेहि समाप्तिताः ॥

रुद्राध्या— Here ends 2B. And the next leaf begins, after a cross-mark : कर्मप्रकरणे पाठात् कर्माङ्गत्वमिष्यते. Thus it is evident that after रुद्राध्या there was a break in the original manuscript from which the present MS. has been copied.

It ends :—

हे रुद्रा वो युष्माकं जम्भे विदारितास्ये दधामि स्थापयामि । The C.S.
MS. ends here.

अत्र ब्राह्मणम् । रुद्रो वा एष इत्याद्यनुवाकः । अत्र विनियोगसंग्रहः ।

प्रश्ने तु पञ्चमे प्रोक्तः शतरुद्रीय-होमकः ।

समापतिभ्य इत्यन्त एको मन्त्रः प्रकीर्तितः ॥ १ ॥

अवार्थ्यायचेत्यतस्तन्मसौत्यन्त उत्तरः ।

नमो रुद्रेभ्य इत्येष पृथिव्यादिविभेदतः ॥

त्रेधाभिन्नस्ततोहोमे घण्टमन्त्रा इह कीर्तिताः ॥ इति ॥

Col. :—इति सायनाचार्यविरचिते रुद्रभाष्ये एकादशोऽनुवाकः समाप्तः ॥ १ ॥

Post Col. :—इदं पुस्तकं कविमण्डन-उपनामक-गङ्गाधरभट्टस्य ॥

संवत् १७९५ समय अधिकवद्य १० ग्यशसंख्या श्लोक तीनशत ३६३ ।

441.

1260. *The same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 21. Lines, 8 a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

442.

2385. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 16. Lines, 12, 13 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

443.

1189. **रुद्रभाष्यम् ।** *Rudra Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 22. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

There are two handwritings, the first five leaves in one hand and 6 to 22 in the other.

*It begins thus:—*श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ अस्य श्रीरुद्रप्रश्नस्य शुक्लभगवानृषिः महाविराट् ऋन्दः महादेवो देवता मोक्षार्थे विनियोगः । ननु चरमायामिष्टकायां शतरुद्रीयं जुहोतीति चयने विनियुक्तस्य कथं मोक्षे विनियोग इति चेन्न मोक्ष-स्वर्ग-पापक्षय-वित्तारोग्यायुष्यादि-वृक्षफलसाधनत्वस्य श्रुतिस्मृत्यादिषु प्रतीयमानत्वात् । तत्र जावालोपनिषत् “अथ हैनं ब्रह्मचारिण ऊचुः etc., etc.” कैवल्योपनिषदि “यः शत-रुद्रीयमधीते etc., etc.” शतातप आह “स्त्येयं कृत्वा etc., etc.” याज्ञवल्क्यः “सुरापः स्वर्गहारौ etc., etc.” शङ्खः “स्वर्गस्त्येयो रुद्राध्यायी मुच्यत इति” अन्याङ्गिरसावूचतुः “एकादशगुणान् वापि etc., etc.” वायुपुराणे “यस्य रुद्रं जपेन्नित्यं ॥ etc., etc.” आपस्तम्बश्चाह “यस्य रुद्रः प्रजां पश्यं etc., etc.” प्रतिमन्त्रं ऋष्या-दिपुरश्चरणप्रयोगः ॥ तत्र तत्र व्याकरणप्राप्तिश्च इत्येतत् सर्वं वेदभाष्यकारेण प्रतिपादितम् । ग्रन्थगौरवमयादपेक्षितांशमात्रं लिख्यते ॥ नमस्ते रुद्रमन्यवे इत्यस्य कश्यप ऋषिः इत्यादि इत्यादि ।

It ends thus:—

यावज्जीवमग्नं लभतो अनेन मन्त्रेणाज्येनायुतं जुहुयात् । काल-
ज्ञानमुत्पद्यते । कापिलेन पयसा अयुतं जुहुयात् । जातिस्मरो
भवति ॥ इति तृतीयं यजुः ॥

Colophon:—

इति श्रीरुद्रभाष्ये एकादशोऽनुवाकः समाप्तः ॥

Post Colophon:—

यस्य निःश्वसितं etc., etc., etc.

परिषेचनमुखास्तु संस्काराः प्रागुदीरिताः ।

वसोर्धारादयः शिष्टाः प्रोच्यन्तेऽस्मिन्तु सप्तमे ॥ २ ॥

कल्पेऽग्राविष्कू सजोषसेति चतुर्गृहीतं ऊत्वा औदुम्बरौसुचं
व्यायाममात्रां मृदा प्रदिग्धां पश्चादासेचनवतीं घृतस्य पूरयित्वा
वाजश्च मे प्रसवश्च मे इति सन्ततां वसोर्धारां जुहोत्यामन्त्रसमापना-
दिति । अत्र ह्येकादशभिरनुवाकैर्मन्त्राः समाप्यन्ते १ चतुर्गृहीत-
होममन्त्रपाठस्तु । अग्रा विष्कू स जोषसे मावर्द्धन्तु वां गिरः
हुमैर्वाजिभिरागतमिति हे अग्रा विष्कू युवा ।

444.

1587. षडङ्गशतरुद्रीयभाष्यम् । *Ṣaḍaṅga Śatarudriya*

Bhāṣya.

By Śatrughna.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 56. Written in Tripāṭha form. Character, modern Kāśmīrī. Date, Samvat 1811. Appearance, fresh. Complete. Bound in book form.

It begins:—

ॐ षडङ्गशतरुद्रीयं व्याख्यायते । मनः मे मम शिवसंकल्पमस्तु ॥

शिवः संकल्पोऽभिलाषो यस्य तत् शिवसंकल्पं ।

The text begins:—

ॐ यज्जगत्तो दूरमुदेति दैवम् ।

तदु मुनस्य तथैवेति ।

दूरंगमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं
तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥

End of the text :—

असंख्याताः सहस्राणि ये रुद्रा अधिभूम्यां
तेषां सहस्रयोजने व धन्वानि तन्मसि ।
इति शतरुद्रीय यजुर्वेदी षडङ्गपाठः ।

End of the commentary :—

असंख्यातानि सहस्राणि अधिभूम्यां भूम्यपरिस्थाः तेषां सहस्र-
योजनेष्वथवस्थितानां धन्वानि धनूंषि अवतन्मसि अवतनुमः न
वयामः ।

Col. :— इति शतरुद्रीयव्याख्या समाप्ता ।

इति शत्रुघ्नकृतायां मन्त्रार्थदीपिकायां षडङ्गव्याख्यान-परिच्छेदः ।

It seems Satrugghna was a commentator of the whole of the Yajurveda, of which this is only a part.

The Rudradhyāya section (28A to the end) differ from both the White and Black versions and even from the next MS. from Kāsmīra.

Post Colophon :—

मङ्गलं लेखकानां च वाचकानां च मङ्गलम् ।

मङ्गलं सर्वलोकानां भूमिभूपतिमङ्गलम् ॥

संवत् १८११ फाल्गुण शुदी पूर्णिमायां बुधवासरे इदं पुस्तकं महन्त
तुलसीदास वैरागी । लिखितं ह्रीरामन पण्डित ।

शुभमस्तु सर्वजगताम् ।

445.

3979. **रुद्राध्याय** (*Rudrādhyāya*) with the **भाष्य** (*Bhāṣya*).

By Haridatta Miśra.

Substance, Kāsmīrī paper. $7\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Śāradā. Appearance, worm-eaten. Complete.

A running commentary on the Rudrādhyaṃya probably of the Kāṭhāsākhā of Yajurveda. It is divided into six anuvākas and it differs considerably from the Rudrādhyaṃya of the White Yajurveda and of the Taittirīya Saṃhitā. Each anuvāka is followed by its commentary. It ends in leaf 26B: इति हरिदत्तमिश्रेण विरचितं रुद्रभाष्यं समाप्तम् ।

The rest contains notes on the same subject.

446.

9067. रुद्रभाष्यं । *Rudrabhāṣya.*

By Ahovāla.

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 16. Lines, 16, 17 on a page. Extent in Ślokas, 650. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

The last Colophon runs thus:—

इति श्रीमत्सकललोकप्रसिद्ध-श्रीमद्भास्करवंशरत्नसमुद्रसंभूतश्रीम-
मृत्सिंहभट्टमहोपाध्याय-हृदयानन्द-सुधाकरकला-संवर्द्धकेन राम-
क्कागर्भसम्भूतेन प्रणमत्सुरासुरमौलिदिव्यरत्नकोटीरकोटि-कोटि-
प्रभापूरपरिपूरितश्रीविश्वेश्वरदिव्यचरणारविन्दमकरन्दसन्दोहान्दो-
लित-दिव्यचित्तचक्षुरीकेन अहोबलेन विरचितं श्रीरुद्रभाष्यं सम्पूर्णं ।

मार्गशीर्ष वसुदि नवम्यां गुरुवारे लक्ष्मणपुरे प्रातः सम्पूर्णतां यातं ।

वैद्यनाथतनूजस्य पायगुह्यस्य धीमतः ।

बालकृष्णसमाख्यस्य जगज्जानातु पुस्तकं ।

It begins thus:—

विश्वेश्वरं नतसुरासुरमौलिरत्न-

मन्दार-कुन्दकुसुमावृत-पादपौठं ।

भस्मावकुण्डमहिकण्डसुमोपकण्ठं

सोत्कण्डमाश्रय मनः पटु नीलकण्ठं ॥

चेतोमृङ्ग महेशपादकमलं यद्विष्णुनेत्रार्चितं

तत्त्वं मौनिमनोमधुव्रततरव्राताश्रयं संश्रय ॥

संसारसागर समुत्तरणप्रवीणः

श्रीमानहोवलमहाकिराजराजः

श्रीरुद्रभाष्यतरिमुञ्चलपद्यरूपां

चक्रे सदाशिवकृपा-समयात्तविद्यः ।

... ..

अहोवलो भास्करवंशभानुः श्रीरुद्रमन्त्रार्थविचारदत्तः ।

श्रीरुद्रभाष्यं तनुते नितान्तं प्रकाशयन् रुद्रमगाधभावम् ॥

447.

8648. **रुद्रभाष्य ।** *Rudrabhāṣya.*

By Ahovala.

Substance, country paper. 9½ × 4 inches. Folia, 35. Lines, 9 on a page.
Extent in slokas, 800. Character, Nāgara. Date, Sam. 1855. Complete.

The last Colophon :—

इति श्रीमत्-सकललोकप्रसिद्ध-श्रीमत्-भास्करवंशरत्नसमुद्र-
सम्भूतश्रीमन्नृसिंहभट्टमहोपाध्यायहृदयानन्दमुधाकरकलासम्बर्द्धकेन
रामाच्छा गर्भसम्भूतेन प्रणमत्-सुरासुरमौलिदिव्यरत्नकोटिकोटि-
प्रभापूरप्रतिपूरित-श्रीविश्वेश्वरदिव्यचरणारविन्दमकरन्दसन्दोहा-
न्दोलित-दिव्यचित्तचक्षुरीकेण अहोबलेन विरचितं श्रीरुद्रभाष्यं
सम्पूर्णं ।

सम्बत् १८५५ । आश्विनशुक्लपक्षे ६ गुरुवासरे वाराणशिमध्ये
जानि यज्ञपुरष वीष्णुचन्द्रजौनां सदनमध्ये भेत्ता अमरचन्द्रजौ
कनिलुपुत्र विश्वेश्वरनायकापेठलगोत्रे श्रीरामचन्द्रार्पणमस्तु ।
शुभं भवतु । वर्ष ६८ आवस्था ऐ लखि ।

448.

9066. **रुद्रचमकभाष्यं ।** *Rudracamakabhāṣyam.*

By Ahovala.

Substance, country-made paper. 9 × 5½ inches. Folia, 3. Lines, 14 to 20
in a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara of the nineteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

The Colophon runs thus :—

इति श्रीमत्सकललोकप्रसिद्धश्रीमद्भास्करवंशोद्भवेन अहोव-
लेन रचितं श्रीरुद्रचमकभाष्यं सम्पूर्णं ।

Post Col. :— करुणं चरणानमे दारुणं प्रणतद्रुहि

प्रह्लादवरदं वन्दे नृसिंहं वृणिभौषणं

इति विष्णुपुराणव्याख्यायां स्वप्रकाशाव्यायां प्रथमेशे श्रीप्रह्लादचरितान्ते
श्रीधरस्वामिपद्यं ।

It begins thus :—

अहोवलेन वणिना चमकोऽपि यथोचितं ।

श्लोकैर्व्याख्यायते सोपि विनियुक्तो यतो जपे ॥

+ + + शङ्करार्चातः संप्राप्तविभवानुभौ

अमाविष्णू प्रसिद्धौ यौ तावाह जपतत्परः ॥

समानप्रौतिसम्पन्नौ + + + स्तु शिवार्चकौ ।

वां महेश्वरप्रसादेन दुस्तेर्वाजेभिर्गतं ॥

449.

3595. रुद्राध्यायटिप्पणौ । *Rudrādhyāyatippaṇi.*

Substance, country-made paper. 16 × 3½ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Bengali of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Post Colophon :—

मतिहीने महादीने यदि नास्ति दया मयि ।

कथं मातर्महामाये ते नामास्ति दयामयौ ॥

This Rudrādhyāya forms the 17th adhyāya of some Śākhā of the Black Yajurveda. There are 7 anuvākas. The commentary is anonymous.

4B. इति सप्तदशेऽध्याये द्वितीयोऽनुवाकः । 8 A. षष्ठेऽनुवाकेऽन्यतरतो मन्त्रा उक्ताः । तेभ्यः अन्ये केचित् सप्तमे उच्यन्ते ।

The Tikā begins शिवेन वचसा त्वा :—

अथ रुद्राध्यायटिप्पणी लिख्यते । गिरौ शेते तिलुतीति गिरिशः । हे गिरिश
शिव त्वामहं प्राप्तुं शिवेन मङ्गलेन स्तुतिरूपेण वचसा + + + + वयं
प्रार्थयामहे यथा येन प्रकारेण नोऽस्मदीयं सर्वमिदं जगत् सर्वमपि मनुष्यपश्यादिकं
जङ्गमजातं अयक्ष्मं रोगरहितं सुमना असत् सौमनस्योपेतं यथा भवति तथा कुरु ॥

450.

1263. दर्शपौर्णमासमन्त्रव्याख्या । *Darśa-Paurṇa-*
māsa-mantravyākhyā.

Substance, country-made paper. 10½" × 3¼". Folia, 67. Lines, 14 to 16
on a page. Extent in slokas, 1500. Character, Nāgara. Complete.

It explains the mantras in connection with Darśapaurṇa-
māsa rites according to Black Yajurveda.

There are two paginations, one marked from 1 to 26
and the other from 2 to 41. The last leaf is doubly marked,
27 on the right-hand corner and 67 on the left hand, which
is the sum total of the leaves.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः । ॐ विद्युदसि विद्यमे पाप्मानं ऋतात्
सत्यं उपैमि । यज्ञ-ऋषिरभिविद्युन्नामप्रजापतिर्देवता जले, अध्या-
रोप्योच्यते । तथाच ब्राह्मणम् । प्रजापतिर्देवानस्तजत ते पाप्माना
संदिता अजायन्त तान व्यधत् तस्माद्विद्युत् इति व्यद्ययति खण्डयति
पाप्मानमिति विद्युत् यतो विद्युदसि हे अग्ने अतो मे पाप्मानं खण्डय
संस्पर्शनात्तेन विपाप्माहं ऋतात् सत्यात् यज्ञात् निमित्तात्
सत्यमुदकं उपैमि ॥ इत्यादि ॥

End :—अनेनान्तेऽपि मङ्गलमनुष्ठितं भवति आत्मानुसन्धानस्य पर-
मङ्गलत्वात् वामदेवो यजुर्ब्राह्मणांस्तर्पयितवै । हे परिचरिणा
ब्राह्मणाद्विजोऽन्यांश्च तर्पयितवै तर्पयत भोजनादिभिः ।

Col. :—इति दर्शपौर्णमासमन्त्रव्याख्या ।

451.

1009. **एकामिकाण्डमन्त्रव्याख्या or मन्त्रभाष्यम् ।***Ekagṇikāṇḍamantravyākhyā or Mantra-Bhāṣya.**By Mahopādhyāya Haradatta Miśra.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 41. Lines, 14 to 17 on a page. Extent in ślokas, 1380. Character. Nāgara. Date, Sam. 1765. Appearance, old. Complete in two chapters.

An exposition of mantras relating to Gṛhya ritual of the Black Yajurveda for those who keep one, that is, Smārta Fire.

Printed in Mysore series No. 28.

It is divided into two chapters called *Praśna*, the first being subdivided into 18 sections and the second into 22.

Beginning :—

प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।

एकामिकाण्डमन्त्राणां व्याख्या सम्यग् विधीयते ॥

तत्रादितो वैश्वदेवमन्त्राऽपि अभिधीयन्ते ।

तत्र योक्तुमुभयतः परिषेचनं यथा पुरस्तादिति तस्मात् परिषेचनमन्त्राः पूर्वं व्याख्येयाः ।

End :— एतमर्थं मृत्युलक्षणं मागात् ततश्च शतं शरदः पुरुषो बहून् दिवसान् जीवन्तु मृत्युं त्वमेन पर्वतेन अश्वना तिरोदधतां तिरोहितं कुर्वन्तु ॥ इति द्वाविंशच्छ्लोकः ।

Col. :— इति श्रीपद्माक्षप्रमाणज्ञ-महामहोपाध्याय-मिश्रश्रीहरदत्तसू-
रिवरचितायां एकामिकाण्डमन्त्रव्याख्यायां सन्देहविशेषाभ्यां द्वितीयः
प्रश्नः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीविठ्ठलेशाय नमः ।

संवत् १७६५ वर्षे वैशाख शुक्ल गङ्गासप्तम्यां जगन्नाथसुत-श्रीकृष्णाय
लिखितम् ।

452.

6389. सन्ध्याटीका सुदर्शनौ । *Sandhyāṭikā Sudarśanā.*

(With the Text.)

Substance, Kāśmīrī paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 217. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1300. Character, Modern Kāśmīrī. Appearance, fresh. Complete.

The daily prayers uttered by the Brāhmaṇas of Kāśmira, The commentary is anonymous. Every leaf is marked सं टी०.

Beginning :—

T. श्रीगणेशाय नमः । ॐ ब्रह्मणे नमः ।
 ॐ प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्म गायत्रं ह्रन्द् एव च ।
 देवतोम्रियाहृतिषु च विनियोगः प्रकीर्तितः ॥

Comm.

ॐ गोपाल-गोकुलानन्द-गोवर्द्धनधरं हरिम् ।
 नत्वा टीकां प्रकुर्वेऽहं सुदर्शनप्रबोधिनीम् ॥

... ..

सन्ध्यामन्त्रार्थजननीं सांख्ययोगोपकारिणीम् ॥

The commentary ends :—

214B. कलाकलेक्यखातन्त्रचित्तवैचित्र्यरूपिणी ॥

गायत्र्यद्वयमार्गेण केनचित् प्रकटीकृता ॥

सम्पूर्णम् ।

The rest of the MS. gives a number of epithets of Keśava, a list of vedic metres and a list of Devatās and a list of Śaktis.

BRĀHMANAS OF THE BLACK YAJURVEDA.

453.

2620. तैत्तिरी ब्राह्मण । *Taittiriya Brāhmaṇa*.

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 72 (1st) + 80 (2nd) + 125 (3rd). Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1885.

The post-colophon statement of the first kāṇḍa :—औरस्तु ॥
संवत्सर भाद्रपद वद्य ५ शुक्रवार संवत् १८८५; of the second kāṇḍa :—इदं
पुस्तकं लिखितं समाप्तं । भाद्रपद शुद्धत्रयोदशी आदिपौर्णमासी संवत् १८८५ विह्वलि-
गाम संवत्सरे कटकाख्यग्रामे लिखितम्; of the third kāṇḍa :—विकारिगाम
संवत्सर कार्तिक शु पञ्चमी बुधवार तद्दिने कटकाख्यग्रामे खड्गरावेण लिखितं
१८८५ ।

Printed in the Ānandāsrama, in the Mysore Sanskrit and
the Bibliotheca Indica series.

125B. Preceding the post-Colophon Statement III :—

प्रश्नसंख्या प्रथमं अष्टक ८, द्वितीयाष्टक ८, तृतीयाष्टक १२
मिलित्वा २८ । अनुवाकसंख्या प्र० ७८ । द्विती० ६६ । तृती० १६४ ।
मिलित्वा ३३८ । दशकसंख्या प्रथमाष्टक ४६६, द्वि० ५३६, तृ०
७६२ ॥ संख्या १८२७ ।

453A.

11179. *The Same*, I. 1. 1.

Country-made paper. 10×4 inches. Lines, 10 on a page. Nāgara of
the seventeenth century.

Col. :—प्रथमाष्टकस्य प्रथम प्रश्नः ।

454.

10680. वेदार्थप्रकाश । *Vedārthaprakāśa*.

(Being Mādhava's commentary on the Taittiriya Brāh-
maṇa).

Substance, country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches. Folia, marked
29—38. Lines, 23 on a page. Character, modern Bengali. Appearance, fresh.
A mere fragment.

37A, इति माघवीथे वेदार्थप्रकाशे यजुर्ब्राह्मणे द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽनु-

वाक्: ॥

455.

3989. तैत्तिरीयब्राह्मणभाष्यम् । *Taittiriya Brahmana*

Bhāṣya.

By Bhaṭṭa Bhāskara Miśra.

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia 164 lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2950. Character, Nāgara in a very modern hand. Appearance, fresh. Date, Śaṃvat 1949.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ॥ निर्विघ्नमस्तु । ॐ ।

ईशानः सर्वविद्यानां भूतानामैश्वरः परः ।

पुनातु सर्वदा युष्मान् शब्दब्रह्मसुः शिवः ॥

अथ पारक्षुद्धाननुक्रमिष्यामः । अनारम्भाधीतानां प्रकृत्यर्थत्वं ।

तत्तत्स्त्रिवचनाभ्युपनीयमानानि विद्वत्पर्यानीतराद्योऽपि (?) मुक्ता

मन्त्रि ग्रहप्रचारेऽपि विनियुक्तस्तत्र जघनेनोत्तरवेदिं ग्रहावरणी व

संघत्तो अध्वर्युः प्रतिप्रस्थाता च ब्रह्मसंघत्तमिति यजूंषि । यद्-

काण्डत्वात् सोमार्घ्यं ब्राह्मणजातिं ब्रह्मवर्षसं वा मदीयं तद्यज्ञं

संहितमविच्छिन्नं कुर्वतं मया सह । किञ्च तद्ब्रह्म मे जिन्यतं ।

Colophon.—इति भट्टभास्करमिश्रविरचिते यमुज्वेदभाष्ये पारश्वज्जे
प्रथमेऽष्टके अष्टमप्रपाठके दशमोऽनुवाकः । समाप्तश्च प्रपाठकः ।
इति प्रथमाष्टकम् ॥

Post-Colophon Statement:—

संवत् १९४९ ॥

Printed in the Bibliotheca Series, Mysore.

456.

3990. *The Same.*

Substance, country-made yellow paper, 11×5 inches. Folia, 210. Lines, 24 a page. Extent in ślokas, 4200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1949. Preservation, fresh.

Colophon :—इति भट्टभास्करमिश्रविरचिते यजुर्वेदभाष्ये ज्ञानयज्ञाख्ये

तृतीये काठके नवमोऽनुवाकः समाप्तस्तृतीयप्रपाठकः ।

एष निष्पादनप्राखोऽयं कुशिकान्वयजन्मना ।

भट्टभास्करमिश्रेण ज्ञानयज्ञः प्रवर्तितः ॥

Post Colophon :—संवत् १९४९ ।

Beginning :—

यस्य निःश्वसितं वेदाः यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।

निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरं(रौ) ॥

अग्निहोत्रादिकं कर्म द्वितीये काण्डे ईरितम् ।

गच्छत्रेष्ट्यादिकं कर्म तृतीये काण्डे उच्यते ॥

आद्यप्रपाठके पूर्वभागे याज्यानुवाक्यकाः ।

क्रमेणोष्ठिषु वक्ष्यन्ते उभयेऽस्मिन्(?) तदिष्टयः ॥

प्रथमेऽनुवाके देवगच्छत्राणां याज्यानुवाकाः तद्दिभागश्च ब्राह्मणं समाह्वयते । कृत्तिकाः प्रथमं विशाखे उत्तमं तानि देवगच्छत्राणि अनुराधा प्रथम-
मपभरणी उत्तमं तानि यमगच्छत्राणीति तत्र देवगच्छत्रेषु प्रथमस्य एरोऽनुवाक्यमाह
अग्निर्गुह्यो न आयोयं कृत्तिकानक्षत्रस्य देवतारूपोऽग्निः ।

This contains Bhaṭṭa Bhāskara's commentary on the third aṣṭaka of Taittirīya Brāhmaṇa. The third aṣṭaka has, after the 9th, three more chapters called kāthakas. The comm. in the first three leaves does not agree with the printed edition.

457.

1856.

The second prapāṭhaka of the Taittirīyāranyaka, printed in Bibl. Ind. Ed., pp. 193 to 279.

(438)

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 208. Character, Nāgara. Appearance, old.

Beginning :—

गणेशाय नमः । हरिरोम् ।

नमो ब्रह्मणे नमोऽस्त्रयै नमः पृथिव्यै नम ओषधेभ्यः नमो वाचे
नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे नमो हते करोमि ॐ शान्तिः शान्तिः
शान्तिः ॥

ॐ सह वै देवानां चासुराणां च यज्ञौ प्रततावास्तां वयं स्वर्गं
लोकमेध्यामो वयमेध्याम इति ते सुराः सन्नह्य सहसैवाचरन्
ब्रह्मचर्येण तपसैव देवास्ते सुराः अमुह्यंस्ते न प्राजानंस्ते पराभवं
ते न स्वर्गं लोकमायन् प्रहतेन वै यज्ञेन देवाः स्वर्गं लोकमायन् प्रहते-
नासुरान् पराभावयन् etc. ।

. It contains 20 sections or anuvākas.

458.

1865.

The third prapāthaka of the Taittirīyāranyaka.

Substance, foolscap paper. 8½×4½ inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page.
Character, Nāgara. Date, Śaka 1777. Appearance, tolerable. Complete.

Printed in Bibl. Ind.. Ed. pp. 280 to 363.

Post Col. :—

शुभं भवतु । इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

सप्रे इत्युपनामक-दामोदरभट्टात्मज-रामचन्द्रेण लिखितम् । शके
१७७७ प्रभवनामसंवत्सरे दक्षिणायने वर्षाश्रितौ आषाढमासे
कृष्णपक्षे षष्ठां तिथौ मृगशिरासरे रेवतीनक्षत्रे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

हे पुस्तक माधवराव वैद्य भोलकरया चे असौ ।

459.

4180 (T.).

Substance, country-made paper. 10×8½ inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It contains the first twenty anuvākas of the third prapāthaka of the Taittirīyāranyaka, covering pp. 280 to 360 of the Bibl. Ind. Edition. The MS. breaks off abruptly in the 20th anuvāka.

460.

2619.

This number contains several MSS., all parts of the Taittirīya. There are eight batches of leaves.

I. (A I.)

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 48. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Accented.

This MS. contains the first, second, fourth, fifth and sixth prapāthakas of the Taittirīyāranyaka.

It was one of the MSS. used by Dr. Rājendralāla Mitra in editing the work in the Bibl. Ind. series. He got it from Sakhārāma Shāstri, and marked it A.

II. (A II.)

Substance, country-made paper. 12×4 inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

This is the second of the two MSS. marked A by Rājendralāla. It contains the third and the seventh to the tenth prapāthakas of the Taittirīyāranyaka. The third ends in leaf 7A. Then come prapāthakas seventh to tenth.

This was also a MS. of Sakhārāma Shāstri. On the obverse of the first and on the reverse of the last leaf, in red ink—इति तैत्तिरीयोपनिषत् इति तैत्तिरीयोपनिषत् समाप्तिमगमत् ।

So this MS. contains the Upaniṣad portion of the Taittirīyāranyaka, in which the third is also included, in the Āndhra recension which it represents.

III.

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 126. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, very old and discoloured.

This is the MS. marked F by Rājendralāla, when editing the work.

It contains Sāyana's commentary on the first six prapāthakas of the Taittirīyāranyaka, that is, excluding the Upaniṣad portion. Sāyana does not include the third in the Upaniṣad portion, as done in the preceding MS. marked A, II, purchased at Benares.

IV.

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Appearance, very old and discoloured.

This MS. was marked P. by Dr. Rājendralāla. It is in the same hand with III. and contains the commentary by Sāyanācārya on the 10th prapāthaka which is called the Nārāyanopaniṣad.

This is the Drāviḍa Text, containing 64 anuvākas only, a recension followed by Sāyanācārya. See the Bibl. Ind. Edition of the work, p. 910.

V.

The MS. marked G. with the names "Śivaprasāda—Hall."

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 101. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

It contains Sāyana's commentary on the first 3 prapāthakas and a portion of the fourth of the second kāṇḍa of the TAITTIRIYA BRAHMAṆA.

It covers pp. from the 337th to the first line of the 414th of the printed edition of the Ānandāśrama series, the MS. breaks off abruptly at सख . Although the MS. is marked G, it does not agree with the description given by Rājendralāla, of that MS. in p. 76 of the preface to his edition of the work.

VI.

The MS. marked N.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 136. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured and decayed.

Contains the entire text of the *Taittirīyāranyaka* of the Āndhra recension.

VII.

MS. marked Q.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20 to 46. Lines 15 to 18 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

It contains the commentary on the 10th book by Sāyanācārya without the text.

VIII.

Not marked by Rājendralāla Mitra.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 13. Lines, 18 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The manuscript contains the Bhāṣya of Sāyanācārya to the end of the third prapāṭhaka of *Taittirīyāranyaka*.

461.

3498. नक्षत्रमन्त्रसंग्रहः ।

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 98. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः नक्षत्रं देवमिन्द्रियं इदमासां विचक्षणं । हविरासं जुहोत न । यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवः यस्येमा विश्वा सुवनानि सर्वा । स कृत्तिकाभिरभिसंवसानः । अग्निर्नो देवः सुविते दधातु । १ ।

The *Nakṣattrā-Mantra-Saṅgraha* or *Nakṣattrakalpa* ends in leaf 6B. It contains the *puronuvākyās* and *yājyās* of the 28 *Nakṣattras* together with *Pūrṇimā* and *Amāvasyā*. The series of *Nakṣattras* begins with *Kṛttikā*. The first fourteen *Nakṣattras*, called *Deva Nakṣattras*, together with *Pūrṇimā* are treated of in the first *anuvāka* of the third

kāṇḍa of the Taittirīya Brāhmaṇa. The second fourteen called Yama Nakṣattras, together with Amāvasyā, are treated of in the second anuvāka of the same. After the thirty yājyās and puronuvākyaś come thirty homa-mantras for the Hotā.

462.

9948. नक्षत्रमन्त्राः । *Nakṣtra Mantras.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, Nāgara. Date, Sam. 1859. Appearance, tolerable. Generally correct.

Mantras in honour of asterisms, 28 in number, collected from different sources, such as, Taittirīya Āraṇyaka, Taittirīya Brāhmaṇa, and so on.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अग्निः कृत्तिका ॥

अग्निर्ऋषिः पर्वमानः । पाञ्चजन्यः पुरोहितः ॥

तमो महि महागुणं ॥ १ ॥ इत्यादि ।

End :—यमः भरणी ॥ पुरेयिवांसं प्रवतोमहीरनुं वज्रभ्यः पञ्चामनुपश्य
ज्ञानं वैवस्वतं संगमनं जलानां यमं राजानं हविषादुवस्य ॥ २८ ॥
शिवमस्तु ।

Colophon :—नक्षत्रमन्त्राः समाप्ताः ।

संवत् १८५९ वैशाख कृष्णष्टम्यां रवौ ।

463.

1892. सिंहानुवाकाप्रसिद्धपदव्याख्या । *Siṃhānuvākā-prasiddhpadavyākhyā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Appearance, faded.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

सिंहानुवाकेऽप्रसिद्धानि पदानि व्याख्या क्रियन्ते सिद्धे मे

मन्युर्मदौयो यो मन्युः क्रोधः पापहेतुरस्ति सोऽयं सज मन्युमतिर्निहे
विनिहितोऽस्तीति शेषः ।

The work is thoroughly ungrammatical.

Animals, tribes, countries weapons, and other things mentioned are :—

सिंह, व्याघ्र, हक, अश्व, धन्वन, राजगृह, अश्वत्थ, गर्दभ, संयक, अश्वत्थ,
कूर्म, वस्त, अप्रिय, भाटव्य, सपत्न, दुष्कौर्त्ति, परश्वत्, खड्ग, गवय, गौर, ऋक्ष,
गोघा, जरा, कृष्णशकुनि, कश, उज्जुक, क्लोक, मर्कट, कुलल, उलल, उद्ग,
ऋक्ष, अवि, कोश, कुमारी, शूकर, पदाकू, अजगर, विद्युत्, लोभा, शलभ,
स्त्री, अजा, ब्राह्म, शूद्र, वैश्य, राजन्यवन्द्य, नैषाद, कुलिङ्ग, उलल, उद्रित,
किम्पुल्ल, द्वीपी, हस्ती, श्वा, वन्य, विदेह, महावर्ष, मुजवत्, दुन्दुभि, इक्ष्वाकु,
कलिङ्ग, अश्वतरो, पुंसलो, आखु, मल्लिका, शुक, मयूर, हथ, ब्रह्मज्ञ ।

It ends :—

उपव्याहृतिसूत्रस्य पूर्णावृत्तिः सुबोधिनी ।

अध्यायद्वितयेनासावाधानमथ कथ्यते ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ खण्डः ५ ॥ श्रीराम ॥

The mantra is used in the chapter of Gopitryajña in placing a vessel full of water on a crossing of four roads.

464.

1893. सिंहानुवाकभाष्यम् । *Siṃhānuvāka-Bhāṣya*.

A shorter commentary than the preceding.

For the manuscript and the work see L. 4260.

Aufrecht says *Siṃhānuvāka* "is alluded to in *Baudhāyana Dharmasūtra* 4, 7, 7," in the *Gopitryajña prakaraṇa*. See above. Both *Rājendralāla* and *Aufrecht* say that the *Siṃhānuvāka* of the *Taittiriya Brāhmaṇa* 2, 7, 7 does not agree with the present *anuvāka*.

465.

The Text of Simhānucāka.

2120C.

Country-made paper. Folia, 2, marked 18 and 19. Lines, 9 on a page. Nagara.

अथ वैश्वानर्या वैश्वानरो नो ऊत्या प्रयातु परावत । अग्निहोत्रेण वाहसा
खाहा अग्नये वैश्वानरावेदम् । ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिष्पतिं अजस्रं
धर्म्ममौमहै खाहा । 18b अयं पाठक्रमः सिंहे मे मन्युरित्यादि ।

466.

1864. तैत्तिरीयोपनिषत् ।

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Character, Nagara.

It contains Prapāthakas VII to IX and the beginning of the 10th of T.A.; VII is called Śikṣopaniṣad (ends in 5B), VIII Brahmanandavalli (9A), IX Bhṛguvalli Upaniṣad (12) and X Nārāyaṇavalli, of which the present MS. contains the first section of the first anuvāka and the first sentence of the second only.

Printed in Bibl. Ind., pp. 725 to 757.

467.

2256. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Character, Nagara of the seventeenth century. Appearance, oldish. Complete.

Printed in Bibl. Ind.

468.

2377. *The Same.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia—Śikṣāvalli in 6, Bhṛguvalli in 4 and Brahmanavalli in 5. Lines, 6, 7 on a page. Character, Nagara. Appearance, fresh. Complete.

469.

3. तैत्तिरीयोपनिषत् । *Taittirīyopaniṣad.*

ce, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 6. Lines, 1
nt in Slokas, 140. Character, Nāgara. Appearance, old. *id-*
three sections : (1) Śikṣādhyāya, (2) Bral

page. Extance, coun s, 19 on
Extent in कं खे० के० का० 52. Ap-
old. Cor
valli, मोक्षास-वासिताधर-पल्लवम् ।

मुखं वरदराजस्य मुग्धस्मितमुपास्महे ॥
गङ्गाया दक्षिणे भागे योजनानां शतद्वये ।
पञ्चयोजनमात्रेण पूर्वाम्भोधेस्तु पश्चिमे ॥
वेगवत्युत्तरेतीरे पुण्यकोट्यां हरिः स्वयम् ।
वरदः सर्वभूतानां अद्यापि परिदृश्यते ॥
करि-गिरिवर-शृङ्गे पुण्यकोटीविमाने
अज-गज-गुरु-श्रेयैः सेव्यमानं क्रमाच्च ।
विकसितमुखपद्मं विन्यमात्रा समेतं
शशिपातसमवर्णं देवराजं भजेऽहं ॥

गङ्गाचार्य-
धं समाप्तं ।
लिखितं ।

iṣad-

ol

470.

क्षोपनिषत् । *Sikṣopaniṣad.*

तैत्तिरीयः paper. 11½×5½ inches. *Taittirīyopaniṣadāloka.*

By Vijnānabhikṣu.

manuscript and the work see L. 1798.

477.

षट्भाष्यम् । *Nārāyaṇopaniṣad-*

Bhāṣya.

Disciple of Mādhavācārya.

per. 9½×4 inches. Folia, 92. Lines, 9 on a
Character, Nāgara. Appearance, old. Date,

गङ्गाधरपुर्यां सकलबुधजनावासबन्दातिमङ्गलां
प्रकृतिमनुसरन् केशवः शिष्य एव ।

(446)

इत्युक्तः शिक्षाध्यायः । शिक्षापथः सहनौयश्
संहिताया उपनिषदं व्याख्यास्यामः । पञ्च अधिकरणेषु । गो
मधिन्योतिषमधिविद्यमधिप्रजमध्यात्मम् । ता हि
इत्याचक्षते ।

Nag

471

2336

The Same. (Trisaṇa)

खाहा अमये
धर्ममौमहे

Being the tenth anuvāka of the
tīrīyopaniṣad.

अमिरुत्थेन
ज्योतिष्यति

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folio, 8 and 9. Extent in ślokaś, 12. Character, Nāgara of the
seventeenth century. Fresh. Complete.

Col.:—In leaf 2 line 5. इति त्रिशङ्कोर्वेदानुवचनं ।

Substan
page. Char.

Śāntipāṭhas only ॐ शान्तिमित्रः शंवरणः etc. ॐ स
ॐ यच्छन्दस्तान्मन्त्रभोविश्वरूप etc., ॐ अहं वक्षस्य रेखा

It c
of the 10
VIII Br
and X F
first s
second

The colophon stands after the fourth Śāntipāṭha
पूर्णमदः पूर्णमिदं etc. आप्यायन्तु ममाङ्गानि etc.

472.

2433. *The Same. (Māṇḍūkya)*

Substance, country-made paper. Folia, 5. Nāgara of the seventeenth century. Appearance,

See printed edition Bib. Ind., pp.

2256.

The Same's Bhaṣya

Substance, c
page. Character
Complete.

Index etc. 13. Lines, 9 on a page. Appearance, oldish.

Printed in

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia—Śikṣāvallī in 6, Bhṛguvallī in 4 and Brahmapvallī in 5. Lines, 6, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

(447)

474.

9700. तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यम् । *Taittirīyopaniṣad-
Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 17. Lines, 19 on a page. Extent in ślokas, 688. Character, Nāgara. Date, Śāka 1752. Appearance, old. Complete. Written in an extremely small hand.

Often printed.

*The last colophon runs:—*इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-
श्रीमच्छङ्करभगवत्पूज्यपादकृतौ तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यं समाप्तं ।
शके १७५२ कार्तिक-शुक्ल-प्रतिपदि बुधे काश्यां लिखितं ।

475.

444. तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यम् । *Taittirīyopaniṣad-
Bhāṣya.*

By Ānandatīrtha, the founder of the Mādhva School

For the MS. see L. 1370.

इदं पुस्तकं खे० के० का० ।

476.

950. तैत्तिरीयोपनिषदालोकः । *Taittirīyopaniṣadāloka.
By Viṣṇūānabhikṣu.*

For manuscript and the work see L. 1798.

477.

1149. 95. नारदोपनिषद्भाष्यम् । *Nārāyaṇopaniṣad-
Bhāṣya.*

By Keśava, a disciple of Mādhvacārya.

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 92. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2200. Character, Nāgara. Appearance, old. Date, Śāka 1749. Complete.

*It ends:—*श्रीमत्काशीशपर्याप्तं सकलबुधजनावासद्वन्दातिमङ्गलं
सर्वप्रसन्नप्रसन्नतिमनुसरन् केशवः शिष्य एवम् ।

श्रीमन्नारायणोपनिषदमतुलां विन्दुनागातुवाकां
याचख्यौ आनुपाठक्रमत इह सतां संविदां गञ्जनाय ॥

So the author is Keśava, a disciple of Mādhavācārya.
It follows the Āndhra readings of the text.

Post Colophon :—संवत् १८८४ शके १७४६ भाद्रपद वद्य १० समाप्त ।

478.

2431. वृहन्नारायणोपनिषत् । *Vṛhannārāyaṇopaniṣad*.

The 10th Prapāṭhaka of Taittirīya Brāhmya.

Substance, country-made paper. 6½ x 9. Folia, 29. Lines, 9 on a page.
Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.
Incomplete.

The present MS. agrees with Rājendralāla's edition up
to इत्युपनिषद् (in leaf 14A), i.e. the 14th anuvāka, although
the numbering of the anuvākas does not. The present MS.
does not belong to Āndhra recension.

It ends at the सा नो महान्त उत मागो अर्भकं सा न उच्चत सुतमात्र
उच्चितं or the 52nd anuvāka.

479.

2432. *The Same*.

Substance, country-made paper. 6 x 4 inches. Folia, 1-19 of which
19 are missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara
century. Appearance, discoloured. Fragment.

This MS. agrees with the preceding
difference in numbering.

It ends with the 36th anuvāka and the
37th which corresponds with the 38th anuvāka
ceding MS.

480.

2368. कठकोपनिषत् । *Kaṭhakopaniṣad*.

Substance, foolscap paper. 8½ x 4½ inches. Folia,
page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. C-
Printed in pp. 74 to 159 in the Bibl. J. page. Ch-

481.

2252. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

482.

9529. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 162. Character, Nāgara. Complete.

483.

9168. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×6 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete. Badly written.

From the beginning to the end of the 5th valli and few lines of the sixth.

484.

441. काठकोपनिषद्भाष्यम् । *Kāṭhakopaniṣad-Bhāṣya.*

By Ānandatīrtha, the founder of the Mādhva school.

For the manuscript see L. 1373.

For ईदं पुस्तकं खे० के० का० ।

485.

1149. 05. सटीकभाष्यसहित-कठवल्लूपनिषत् ।

OR *sya-sahita kāṭhavalīyupaniṣad.*

हिर रो ।

ade paper. 13×5 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a 700. Character, Nāgara.

Substance

page. Extent

Saka 1749. Co

It ends

contains the Kāṭhavallī Upaniṣad, along sya and a gloss thereon by Gopālayogī.

and the Bhāṣya are well known and

often printed. For Gopālayogi's commentary on the Bhāṣya, see L. Vol. II, p. 135.

The last Colophon runs thus:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य-श्रीमद्रघुनाथेन्द्र-
सरस्वतीशिष्य-श्रीमद्वालगोपालेन्द्रयतीश्वरविरचित-कठवल्लोभाष्ट-
विवरणे अन्तिमवल्लो समाप्ता ।
श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

486.

9520. कठोपनिषद्विष्णुनं । *Kaṭhopaniṣatṭippana.*

Substance, country-made paper. 13x5 inches. Folia, 9. Lines, 12, 13 on a page. Extent in Slokas, 400. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :— ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

काठकोपनिषदवल्लोनामनुबन्धचतुष्टयं मोक्षहेतुब्रह्मविद्याप्रतिपादकत्वात् सिद्धं
आख्यायिकाविद्या स्तुत्यर्था ॥ उपनिषद् क्रतुमिच्छन् ॥ इत्यादि ।

End :— विरजः विरजा धर्माधर्महीनः । विमृत्युः अविद्याकामहीनः

अन्योऽपि य एवंविदस्ति सोऽप्यध्यात्ममेव प्रत्यग्रूपमेव ब्रह्म प्राप्नो

विरजो विमृत्युर्भवति विद्यातत्फलयोर्निर्विघ्नत्वाय जप्यं सत्त्वं पठति

नो आवां ॥ शिष्याचार्यौ इत्यादि ।

SUBSIDIARIES TO THE BLACK YAJUR VEDA.

487 & 488.

6063.

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 27. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Sam. 1913 and Śaka 1778. Appearance, fresh. Complete.

I. Padmanābha's work, Samānalakṣaṇa.

This is a roughly alphabetical list of words in the Yajuh saṃhitā, in which visarga is dropped after आ

Beginning :—अग्रेष्वयं नमः । हरि रौ ।

अथ यजुःसंहितायामाकारज्ञतपूर्वो घोषवद्वज्रनोत्तरशसकार-
परो विसर्जनीयो येषु पदेषु उ लुप्यते तानि पदानि प्रवक्ष्याम्य-
त्रेङ्गपदानां नानापदत्वमसंख्याने तेषां पूर्वपदमवग्रहः उक्त्विसर्ज-
नीयप्रथमद्वितीया अघोषाः ॥ न हकारः ॥ अञ्जनशेषो घोषवान् ।

गजडाद्यास्त्रयो वर्णाः दादयस्त्रैव वादयः ।

यदि वान्तो हकारश्च शसौ तावन्यसंयुतौ ॥ इति परिभाषा ।

आत्रिया अयक्षा अगा अप्रा असुरा अपृणा अजायथा अन्धा अहृणीयमाना
etc.

3B. हिमा होतव्या हाया हायना हायका होत्रः^{hi} ॥ न देपरः ॥ ऊत्ताः
रपरः ।

Colophon :—इति श्रीपद्मनाभविरचितं समानलक्षणं समाप्तम् ।

II. The work of Nārāyaṇa, Vilāṅghya.

हरि रौ ।

प्रथम्य भारतीं देवीं सर्वसम्पत्करं परम् ।

नारायणः प्रवक्ष्यामि विलङ्घ्यानि पदान्यहम् ॥

एकारैकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।

स्तानि विलङ्घ्यानीत्युच्यन्ते वेदवित्तमैः ॥

तरापुनेति रिक्तं यत् त्वक्कानुक्तं समाप्य च ।
 वर्णक्रमेण गृह्यन्ते सव्याख्यान्वेव तान्यपि ॥
 कृद्वा यत्पदमत्रापि नानापदवदिष्यते ।
 निमित्तत्वेन यद्ग्राह्यं गृह्यते पदमेव तत् ॥
 इति परिभाषा ।
 अग्रे वारे यदृथेके तिथये निष्ठके जरे ।
 अत्र एवाद्यते साह ईरतामवरेऽनुते ॥
 6A. ह्यीयते ह्ययते ह्यै ह्यन्तवे च हरामहै ।
 हयामहै हरै ह्यै नैभ्यः सन्त्वधिकानि तु ॥
 इति विलङ्घ्यं समाप्तः ।

III. The work of Śaurisūnu.

हरि रौ ।
 नत्वा विनायकं देवं सर्वसम्पत्करं परम् ।
श्रौरिस्तु प्रवक्ष्यामि नवं नवपरं पदम् ॥
 लक्ष्मीं क्रियते चापि परं नाम नवं मया ।
 दुर्ज्ञानं दुष्पठं यत् सापेक्षं चाक्रमं तथा ॥
 तत्परित्यज्य सव्याख्यमकारादि च पुष्कलम् ।
 नारम्भणीयमेतच्च स्वत एव व्यवस्थिते ॥
 प्रसिद्धाध्ययनात्तत्र केचित् सन्दिह्यते(?) भ्रष्टम्
 कुतोऽवसीयते कैश्चिन्निपुणैश्च महात्मभिः ॥
 निश्चितं स्वरूपेण लक्ष्मीनावसीयते ।
 आदौ विकारिणो नेतः पदान्तो विषयोऽस्य सः
 अभिधेयौ च तावेव तज्ज्ञानञ्च प्रयोजनम् ।
 चक्षुषु तवर्गीये यकारेण विवर्जिते ॥
 चतुष्टये मकारे च लकारे चोपरि स्थिते ।
 विकारी नः पदान्तो यो मकारो नपरश्च यः ॥
 दृश्यते येषु तौ ज्ञातुं प्रवक्ष्यामि पदान्यहम् ।
 नानापदत्वमिग्यानामिष्यते चात्र लक्ष्मी ॥
 ऋषोपधमनिग्यं यत्तःपरं नौचमेव तत् ।

नाग

मुष्ण शके यच्च प्यचारिषमथाशकम् ॥

अयध्वममिच्छेत् पदषट्कं विधीयते ।

नकारान्तं पूर्वमकारादिक्रमेण तु ॥

तकारान्तं ततोऽनेन क्रमेणैव च गृह्यते ।

इति परिभाषा ।

असुष्मिन्नवन्नस्मिन्ननङ् ।

अकुर्वन्नवसं नक्रं ननयं न नसुरानपि ॥

अधुक्षं निधपं नभसं न क्रौञ्चं न विष्टं नपि ॥

8A. इति नपरं समाप्तं ।

IV. अद्याददृशदश्रीयादब्रवीदजुषत्ततः

अस्थादस्मदसच्चैव मनन्य जनदर्पयेत् ॥

End:—यत्र क्वचन तेनैवं पूर्वं द्रष्टुमपेक्षते । १ ॥

न तान्तं पदमालेयं नवरत्नोत्तराक्षरम् ॥ १

सगुणा वेदविदुषा रचिता कर्णभूषणा ॥ ॥

इति तपरं समाप्तम् ।

V. हरि रौ ।

अवर्ण्यन्त्यनुक्तं समोप्यातिरिक्तं

परित्यज्य दुष्कौर्त्तितं चाभिवीक्ष्य ।

ककारादिवर्णक्रमेणाहमेतत्

सुवृत्तिं करिष्यामि विस्पष्टवाच्यम् ॥ १ ॥

ओ देववर्णसंक्षेपं संहितायां पदादिगं ।

अवर्णं ज्ञातुमस्माभिरिदं शास्त्रं प्रणीयते ॥ २ ॥

नोदात्तो यः पदाध्याय उदात्तः संहितागमे ।

यश्चोदात्तः पदाध्याये स्वरितः संहितागमे ॥ ३ ॥

अधोवाक्षरतः पूर्वं उकारः संहितास्य यः ।

तेभ्यः परः पदाध्याये त्वकारः स्यात् पदादिगः ॥ ४ ॥

संयोगादिगतो रेफो यश्चकारपरो न तु ।

संयोगाद्युत्तमो यश्च पदस्यस्वरितो न तु ॥ ५ ॥

- 10B. अस्याहिरहभूगोहन्नजतादोहरन्नहः ।
 अहरन्नाहरं ताहरहार्धं चाजतादहं ॥ ४७ ॥
 अहास्या अहरतां चेतुस्तो ऋक्षस्य + ॥
 इत्यवर्णिः समाप्तः । संग्रहः ॥ ४२ ॥

VI. हरि ॐ ।

- आभीधायकान्योपावर्त्तातो
 आशीराहवनीयाभेयाभप्रायुधः श्रुतिः ।
 12A. ऋतुनास्मप्रहृत्वाप्रपराश्रुधायगः श्रुतिः ॥
 आहैतत् पूर्वमाहृत्वानुवाक्यया ।
 तित्तिणी-फलसङ्ख्येयावर्णी सुनिर्मिता ॥ २० ॥
 इत्यावर्णी सत्ता समाधिपतियञ्चना ॥ २१ ॥

द्व. हरिः ॐ ।

श्री The w

मुनिः of Śrīvatsāṅka.

सभिजनसमज्ञान-मथितागमसागरात् ।

महाताय नमोभूयादमृताममराये ॥

त गविहीनाय जगत्रयविधायिने ।

विद्यदृष्टे श्रुत् पुरत्रयमथे नमः ॥ २ ॥

अथ विनेतारं विज्ञानामनुश्रुष्यते ।

नयमिग्यसादृश्यात् यत्सन्देहास्पदं पदम् ॥ ३ ॥

भि-भ्यां-भ्यः-सुभिरवागोभागं ऋक्षभागदौघे च ।

निखं विहाय नैग्यं गोगीः सुरदुन्दुचेतिभि श्रुत्या ॥ ४ ॥

- 18A. एषानिग्यपदानां पदवी सन्दर्शिता सुगा मुधिषा ।

दैवमनीषिसुतेन श्रीवत्साङ्गेन तैत्तिरीयागाम् ॥ १०० ॥

इत्यनिग्यं समाप्तम् ।

VIII. हरि ॐ ।

इधे मयोभूः प्रथममहमस्मि द्वितीयतृतीयस्तोत्राणां पुरस्तादमावा
 रात्वां फलीकरणहोमं सोमस्याहं यदृते चित्तामन्दमाना शर्मवर्मे प्रजावत
 अन्यत्र प्रजापतिः ।

It ends:—

कारां तं याग्नेश्मे वृहस्पतिमुतस्य द्वादशमु सावित्रं विश्वा अग्निश्च चत्वार्य-
शीतिः ॥

इति षड्विंशति सूत्रम् ।

The name Ṣadviṁśati-sūtra is rather misleading. As shown above, the MS. contains a number of tracts, relating to the grammar and pronunciation of the Taittiriya saṃhitā, of which the Ṣadviṁśati-sūtra is the eighth and last, which led the ignorant scribe to suppose that the whole MS. was Ṣadviṁśati-sūtra, and, accordingly, he marked every leaf of it with the letters ष सू.

489.

6175.

Substance, country-made paper. 9½ x 5 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, old and discoloured.

Contains three tracts:—

I. On the motions of the hands, marking the rise and fall in the recitation of the Vedic mantras (Kṛṣṇayajuh?). It is accompanied by a commentary.

Colophon:—

6A. हस्तस्तरसंग्रहः समाप्तः ।

Beginning:—

अग्निगोत्राय नमः ।

निबोधोभिनिहत-क्षौप्र-पूर्वोदात्तस्य संग्रहः ।

क्रियते हस्तविन्यास [ः] भेदोच्चारणसिद्धये ॥ १ ॥

यदेकस्मिन् पदे स्वार-पूर्वोदात्तो न विद्यते ।

संहितालक्षणां तस्मादिदमिदमवगच्छत ॥ २ ॥

Comm.

अथमर्थः । यद्यस्मात् कारणात् स्वार-पूर्वोदात्तो न विद्यते प्रथयत्वं सिद्धं ।

। दोष्याणि । अतः कारणादुदात्तप्रथये सन्देहो नास्ति ।

After the second verse, it quotes only the parts of the kārīkās, as it explains them. In Fol. 5B, we get the number 9. Then we have another kārīkā and its commentary, unnumbered.

II. In 6B the second tract begins—the object of which is given in the following lines :—

अतौन्द्रियार्थ-विज्ञानं प्रणम्य ब्रह्म शान्तं ।

तैत्तिरीय्यपदादीनां वक्ष्यामि स्वरसंग्रहम् ॥

It consists of 55 Kārīkās and ends in 9A.

Col. :—स्वरपञ्चाशत् समाप्तः

III. Beg. :—प्रणम्य नारायणपादपङ्कजे समस्तलोकत्रितमूर्तिहरिणे ।
कश्चित्ते वेदपदानि पाठतो निरूप्य चोच्चस्वरवर्णयो मया ॥ (?)

It is incomplete. There are 35 kārīkās and the first four letters of the 36th.

490.

569. स्वरमञ्जरौ । *Svaramanjari*.

By Narasiṅha Sūri, son of Rudra Ācārya.

For the manuscript see L. 1429 and for the work see I.O. Catal. No. 701.

An elementary treatise on Vedic accents. It quotes and explains the Sūtras of Pāṇini with reference to accents of the Black Yajurveda.

Post-Colophon statement :—

स्व(स)भ्यस्तोज्ज्वलशब्दशास्त्रनिचयो निस्तौर्गशब्दार्णवः

सत्त्वौखिन्त्यकुलोद्भवः स्फुटमतिर्नाम्ना वृत्तिः सुधीः ।

वालानामवबोधनाय विविधान् ग्रन्थानवेक्ष्यादरात्

वेदोदाहरण-प्रपञ्चचतुरासां स्वरप्रक्रियां ॥

वृत्तिहाय नमः ॥ शुभमस्तु ॥

यथा प्रती तथा लीखी मम दोष न दीयते ॥

श्रवत् १७२३ ॥

In leaf 83A. occurs the following:—

नित्यस्वाध्याय-निष्णातैर्निर्वाच्यः शब्दवादिभिः ॥
 ग्राखेयं तैत्तिरीयाणां बद्धधावर्च्यं धीमता ।
 दृष्टस्वरोदाहरणं नृसिंहेन विपश्चिता ॥

शब्दविद्या प्रशंसाकृत् ॥ सक्तुमिवेति ॥ तत्प्राप्तिप्रार्थनार्थादेवैवाचमिति
 अनयोरयमर्थः । यच्च शब्दशास्त्रे धीरा विवेकिनः । तितउना चालनीपात्रेण
 सक्तुमिव वाचं पुनन्तः प्रोध्यन्तः अकृतं व्याकृतं । अत्र सखायः स्निग्धाऽसख्यानि
 सखित्वफलानि जानते । विन्दति । एषां वाचि भद्रा लक्ष्मीर्निहितेति देवाः ॥

491.

1155. **लक्षणरत्न** । *Lakṣaṇa Ratna.*

By Vaidyanātha Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 10 on
 page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, Sam. 1672. Ap-
 pearance, old. Complete.

Beginning :—**श्रीगणेशाय नमः ।**

अम्भोजसम्भूतगभीरनाभौ
 विभूतिकेलौ भवनाय मानम् ।
 विद्याविशुद्धौ विबुधाः अयध्वं
 विद्यावदग्रेसर-वैद्यनाथम् ॥ १ ॥
 आखुवाहन-सेनानी-पार्व्वती-परमेश्वरान् ।
 सकलश्रेयसः सिद्धौ सन्ततं प्रणमाम्यहम् ॥ २ ॥

यजुषि प्रतिपञ्चाशत्पदादिनिहृताकार-पदान्तनकारयोः प्रदान्त-
 तकारप्रग्रहयोरिह्यपदाद्याकारयोः संहितावसानस्य च सा +
 तघत्वणत्वयोश्चैकादेशे उत्तरपदाद्यैकारौकारपदान्तङकाराणां च
 पदान्तसमानाक्षरे दीर्घत्रयस्य च समविधमसङ्ख्याद्योतकं विसर्ज-
 नीयसङ्ख्याप्रतिपादकं प्रतिपञ्चाशदेकैकाक्षरं प्रथमुवाकमेकैकं
 वाक्यं लक्षणरत्नं वक्ष्यामः ॥ तत्र प्रवर्तका वर्णा अकाराद्युकार-
 पर्यन्ताः सुतवर्जिताः खराः पञ्च । अकाराद्यौकार-पर्यन्ता ऋलृ-
 वर्जिताः खराः पञ्च ॥ कगौ चजौ ङडौ तदौ पबौ मनौ लवौ

श्रसौ चेति । अत्र द्वन्द्वसमासयुक्तं तत्तल्लक्ष्यद्वन्द्वं संहृत्य एकरूपतो विगणय्य समविषमसंख्या द्रष्टव्या । पदादिनिहताकारपदान्त-
नराकौकदिके समौ । चद्विके विषमौ ॥ पदान्ततकारप्रगृही टद्विके
समौ । तद्विके विषमौ । इंग्यपदाद्याकारौ पद्विके समौ । मर्दि
विषमौ ॥ एतल्लक्ष्यद्वन्द्वत्रयमपि लद्विके समं । श्रद्विके विषमम्
यत्रैकं लक्ष्यद्वन्द्वं समं वा विषमं यदि तत्र तदितरोभयलक्ष्यद्वन्द्व-
तद्विपर्येतं स्यादिति ज्ञातव्यम् ॥ द्विकानामष्टकानां पूर्वोत्तरवर्णा
क्रमात् संहितावसान-समविषमसंख्यास्तृचकौ । द्विकाष्टकस्य यकार
वकाराऽन्यतरसंयोगे सांहितवत्त्वगात्वयोर्वैषम्यं द्रष्टव्यं । तत्संयोग
भावे सममेवेति ज्ञातव्यम् ॥ द्विकाष्टकस्य रेफसंयोग एक-
उत्तरपदाद्यैकारौकारपदान्तडकाराणां वैषम्यं द्रष्टव्यं । तत्संयोग
सममेवेति ज्ञातव्यम् । पदान्तसमानाक्षरदौर्घत्रयमपि पूर्वस्वर
च + षके समं उत्तरस्वरपञ्चके विषमं ॥ विसर्जनीयान् पञ्चकं
पञ्चकान् कृत्वा गणनायां अन्यस्वरपञ्चके व्यकारादिभिस्कारा
भिश्च क्रमात् एकन्दित्रिचतुःपञ्चविसर्जनीयसंख्या द्रष्टव्या ॥ व
मपरस्वरमपि विसर्जनीयाभावज्ञापकः । अत्राखण्डमाङ्गपदं लक्ष
भवति ॥ लक्ष्याभावः समो भवेदिति ज्ञातव्यम् । इत्यन्तोपस
पदान्तलक्ष्येषु न गणनीयाः ।

इति वेदविज्जनसम्मत-ओवैद्यनाथभट्टविरचितलक्षणरत्नपरिभाषा समाप्ता ।

It ends thus :—

गावो वा एतत् सचं ॥ पौड़ाश्याचातल्ये । श्रौतौ । श्र
लाकी । द्यपू । मूल्यू तैता । लोटपिजो । श्रिच्यौल्यकैत्या । ताचा
षी । ला । लंशौ । श्रोमि । कि । चे । ल्याटाशि । श्रै । टौ ।
ल्यु । चम्पु । के । त । शा । टोडू । मि । श्योसु ॥ ५ ॥ १ ॥ ७ ॥
कमि ॥ हरि रोँ ३ ॥

The last Colophon :— इति श्रीवैद्यनाथभट्टविरचितायां वेदविद्भिः
सम्मतलक्षणरत्नं समाप्तं ॥

श्रीः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीः ॥ क ॥

Post Col. :—संवत् १६७२ समये आषाढमास-शुक्लपक्षसप्तम्यां शुक्र-
वाराणस्यां लिखितम् ॥
श्रीगणेशाय नमः ॥

On the reverse of the last leaf :

पुस्तकमिदं श्रीविनायकदौक्षितानाम् ॥

This is a short work which serves the same purpose for the Yajurveda as Padagāḍha, Caturjñāna, etc., does for the R̥gveda.

SŪTRAS OF THE BLACK YAJUR VEDA.

492.

10519. **मानवशुल्बभाष्य ।** *Mānava Śulva-Bhāṣya* (with the Text).

(Being the earliest comm. on the Mānava-śulva sūtra).

By Śivadāsa, son of Nārada.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 32. Lines, 10-12 on a page. Extent in Ślokas, 1000. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीदंडिराजाय ॥ श्रीयज्ञपुरुषाय नमः ॥

श्रीविघ्नेशं नमस्कृत्य विघ्नेशं जगतां गुरुं ।

पादपद्मं पितुर्नत्वा नत्वा वै याज्ञिकान् द्विजान् ॥

आसीत् पुरा पण्डितपूज्यपाद श्रीठाकुर्यो यज्ञसमूहकारी ।

आनीय येनैव गोनामशुक्लो प्रवर्धकृत्यं प्रथितं हि यज्ञे ॥

तदन्वये याज्ञिककौकशश्मर्मा यज्वा वदान्यो विदुषां वरिष्ठः ।

तत्पुत्रपुत्रः किल नारदाख्यो वेदार्थवेत्ताऽपर एव शम्भुः ॥

तस्यात्मजः शङ्करभट्टनामा तदग्रजोहं शिवदासश्मर्मा ।

काश्यां स्थितो मानवशुल्बभाष्यं कुर्वे यथार्थं अतिसूत्रमूलम् ॥

निशालम्बस्य शुल्बस्य पूर्वैरेव्याकृतस्य च ।

तस्य व्याख्यां कथं कर्त्तुं शक्नुयामतिमन्दधीः ॥

तथापि क्रियते किञ्चिच्छोधयिष्यन्ति याज्ञिकाः ।

अकरणात्मन्दकरणां श्रेष्ठमाज्जर्मनीषिणाः ॥

संपाद्य गणितज्ञानं शुल्बशास्त्रं समाश्रमेत् ।

अन्यथा सकलं ज्ञानं शुल्बस्यैव न जायते ॥

सन्ति शुल्बान्यनेकानि तद्वाच्यानि बहून्यापि ।

मैत्राणां चैकवाक्यत्वं बोधायने न दृश्यते ॥

तस्माद्बोधायनं शुल्बं लिख्यतेच क्वचित् क्वचित् ।

स्वीयशुल्बस्य सम्मथे पठतां जानतुद्वये ॥

तत्र तावत् सकलधर्मशास्त्रप्रवर्तकस्वायम्भुवो मनुर्मेत्रौशाखायां श्रौतसूत्रं
विधाय तत्र क्रियमाणवेद्यपयोगितया शुल्बसूत्रं कुर्वन् आदौ गज्जलक्षणासाह ॥

पार्श्वमानो ममां त्रिगुणां गज्जमुभयतः पाशामस्यलामार्द्राभायतशुष्कां
प्रतिमुक्तमयूरां मिनुयात् अस्यायमर्थः । पार्श्वे मीयते यथा सा पार्श्वमानी तां ।
etc., etc.

5B, इति श्रीनारदात्मजशिवदास-विरचिते मानवशुल्बभाष्ये परिभाषाखण्डः
प्रथमः ।

7A, इति श्रीपाकयज्ञिकी-वेदी-साधन-शुल्बसूत्रव्याख्याने द्वितीयः खण्डः ।

12B, इति श्रीनारदात्मज० साङ्गदर्शपौर्णमासिकी-वेदेः साधनसूत्रव्याख्याने
तृतीयः खण्डः ।

16B, इति श्री नारदात्मज० वारुणप्रघासिकीवेद्यादिपाशुकौवेद्यन्तसाधन-
शुल्बसूत्रव्याख्याने चतुर्थखण्डः ।

beg. (12B) अथ चातुर्मास्यसंस्थायां वारुणप्रघासिकयजनसाधनभूतयो-
र्मर्हतीवारुणीवेद्योर्युगपत्साधनप्रकारमाह ॥

16B. तिर्यक्पात्राणां द्रोणकलशादीनां सोमे उपयोगात् तत्स्वरूपं शुल्ब-
खण्डदति ।

21A, इति श्री नारदा० पञ्चमः खण्डः ॥

25A, इति श्री नारदा० सदोहविद्धानामौघ्रसाधनविधायकः षष्ठः खण्डः ।

32A, इति श्री (The names are blurred over with ink)
अष्टावक्रौये (?) (written on the margin in a later hand) सप्तशिक्ष-
प्रथमाधिसाधन-सूत्रव्याख्याने सप्तमः खण्डः ॥

तुर्थपुरुषं शिरोविधायेति मनुनोक्त सूत्रस्यायमर्थः । The explanation
continues to the reverse of the last leaf which contains an
illustration of an altar.

493.

3493.

The fourth paṭala of the Kāṭhaka śrauta sūtra.

Substance, country-made paper. $7 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

This paṭala of the Kāṭhaka śrauta sūtra, which is generally supposed to be lost, contains directions for two different sacrifices, one the Divaḥśyenyāga and the other Apādyāyāga.

See Cs. Vol. I., 424.

494.

416. भारद्वाजीय पैतृमेधिक सूत्र । *Bhāradvājīya*
Pitrmedhika sūtra.

For the MS. see L. 1395 and for the work see
* Burnell 20B.

The statements in L. are not all correct. The Sūtra in 24 sections comes to an end in line 3, leaf 18B. Then commences an anonymous Bhāṣya which abruptly ends shortly after the completion of the fifth paṭala.

Text printed by Dr. Calland in his *Pitrmedhasūtrāṇi*.

495.

1388. भरद्वाज-सूत्रभाष्य । *Bharadvāja Sūtra Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines on a page, 14. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara. Appearance, old.

It contains a bhāṣya on the Pitrmedha Sūtra of Bhāradvāja. On the blank page of the first leaf, the bhāṣya is attributed to Maunabhaṭṭa.

It begins :—

पैतृमेधिकं कर्म वक्ष्यते पूर्वोक्तानि कर्माणि जीवतां पुनश्चाह ।

जातकर्म्मप्रभृतीनि नित्यनैमित्तिककाम्यप्रायश्चित्तानि जातकर्म्माद्युप-
नयनान्तानि उभयं साधयन्तीति पुरुषसंस्काराय नित्यानि ।

*It ends:—*दर्शपूर्णमासाग्रयणार्थमिति सामर्थ्यादग्निहोत्रशेषाणि कर्म्माणि
पश्चादौनि न भवन्ति । प्रोषितप्रमीत इत्यनुवादः । पलाशवल्कै-
रित्येवमादि विधातुमेवं कृते प्रोषितप्रमीत इति श्रुतेः ।

496.

2206. **भारद्वाजपैतृमेधिकसूत्रव्याख्या ।** *Bhāradvāja*
Paṭrmedhika Sūtra Vyākhyā.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 18, of which the
first is mis- Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 528, by a statement
in the manuscript. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance,
discoloured.

It ends:—

प्रमादमरणे सचैव पितृमेधः कर्त्तव्यः । अविकारैर्मन्त्रैर्दारुकर्म्मणि
यद्यशक्ते इति विनाशेः कदाचिन्मरणे यावज्जीवश्रुतेरनपगतत्वात्
दारान्तरग्रहणे चाशक्तत्वात् आत्माथैमग्रग्राधेयमिति दर्शपूर्णमासा-
ग्रयणार्थमिति । सामर्थ्यादग्निहोत्रं । शेषाणि कर्म्माणि पश्चादौनि
न भवन्ति । प्रोषितप्रमीत इत्यनुवादः । पलाशवल्कैरित्येवमादि
विधातुमेवं कृते प्रोषितः प्रमीत इति श्रुतेः । ग्रन्थसंख्या ५२८ ।

For the Text see Burnell 20B. The work is marked
आहितामि अन्येष्टि भारद्वाज on the top of fol. 2.

The second prāśna begins:—

9A. अथात उत्तरं पैतृमेधिकं व्याख्यास्याम उत्तमपुरुषेभ्य एवैतद्
विधानं कर्त्तव्यमित्युत्तरं पितृमेधस्य सर्वेषां क्रियते पितृमेध-
प्राप्तानामपि ब्रह्मविद्भिः कर्त्तव्य इति ब्रह्ममेध इत्याचक्षते अथवा
ब्रह्मनिष्ठानामिति केचित् ब्रह्मविद्भिर्विधीयते इति अथाप्यदा-
हरंति श्रुत्यंतराश्रुतिरानीयते विस्पष्टार्थं द्विजातीनामित्यारभ्य
ऋतूनामुत्तमः ऋतुरित्यन्ता श्रुतिरानीता द्विजातयो ब्राह्मणा एव ।
इत्यादि ।

497.

1261. भारद्वाजगृह्यसूत्रम् । . Bhāradvāja Gr̥hyasūtra.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 8 to 14 on a page. Extent in Ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Sam. 1796. Appearance, old. Complete.

Colophon in 24B. :—

इति भारद्वाजीयगृह्यसूत्रात् प्रायश्चित्तसंग्रहखण्डाः संगृहीता इति ।

Col. in 25A. :—इति गृह्यप्रायश्चित्तानि समाप्तानि ।

Post Col. :—अथैरस्तु । अनन्तकृष्णदीक्षितसुतविनायकदीक्षितानां ।

संवत् १७६६ वर्षे आषाढ शुक्ल ५ दिने समाप्तिमगमत् ।

The Kalpa Sūtra of Bhāradvāja School is very rare. Pitrmedha Sūtra only of the school is generally known, having been published by Dr. Caland. Dr. Bühler in his Gujerat Catalogue, Vol. I, p. 186, mentions परिशेषसूत्र of that school, but gives no description. The work contained in this manuscript is divided into 37 sections. The first section contains a few sūtras identical with the first few sūtras of the Āpastamba Gr̥hya ritual. The sections are short, but there seems to be a short commentary accompanied by directions for ritual, given along with the sūtras.

In the left-hand upper corner of each leaf, we have sometimes वोष, sometimes वोष . भ . टौ, sometimes वोषगटौ, and sometimes वोषटौ. It seems that the short commentary is by वोषण. The colophon given above, says that only Prāyaścitta section has been picked up from the Gr̥hya Sūtra of Bharadvāja. But this statement seems to apply to that portion of the manuscript which lies between the two colophons, namely, the last line of leaf 24B and 25A. This manuscript seems to reveal a large portion of Bharadvāja Gr̥hyasūtra, hitherto considered as lost.

The beginning is the same as that of Āpastamba Gr̥hyasūtra.

End before the first colophon in leaf 24B.

• व्याहृतिभिर्विहृताभिर्भूरग्नये चेति प्रतिमन्त्रं त्रयोदशाव्यहृती-
जुहुयात् । होमे सर्वत्र अग्नेः परिस्तरणमाज्यसंस्कारसुकुसुवसंमार्जनमुभयतः
परिषेचनं कुर्यात् ॥ ३७ ॥

The end before the last colophon:—

औपासनादौ च वसथे इत्युपवाससश्चोर्ह्यौपवसदिकर्म प्रतिपद्यते । तृतीयपक्षे
होमं कुर्यात् । पुनराधेयं तस्य प्रायश्चित्तः ॥

498.

446. परिभाषासूत्रम् (भारद्वाजौयम्) *Paribhāṣā*
sūtra of Bharadvāja.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a
page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Com-
plete.

It begins thus:—

अग्निगोप्राय नमः ।

स्त्रियाश्चैवं संस्कारार्थमौपासनं । अग्निहोत्रं यजमानस्येति विज्ञा-
यते । अन्यतरं पत्न्या अन्यतरं यजमानस्य तयोर्यः प्रथमं म्रियेत
तस्याग्निहोत्रं पत्युर्जायाया वा सह प्रमौतयोरुभयोः प्रतिषेधः ।
अथ यद्यपत्नी एकः स्यादुभाभ्यां तस्य संस्कार उपासनाग्नि-
होत्राभ्यां । अथ यद्यग्निहोत्रेण पत्नी दहति यदेकस्मिन् यूपे द्वे
रसने पतौ विन्दत इति विज्ञायते । सा पुंवद्भवति स स्त्रीवद्भवति
इति विज्ञायते ।

It ends thus:—

खदिरविल्वपालाशानामिध्मदारुणि इत्यादि आज्यालाभे अजसा-
विकं माहिषं वा घृतमाज्यार्थे इत्यादि ।

इति भारद्वाजपरिभाषासूत्रम् ।

इति समाप्तम् ।

औरामेन्द्रार्पणमस्तु ।

HIRANYAKEŚĪ SŪTRA.

499.

488. **हिरण्यकेशिसूत्रम् ।** *Hiranyakeśi sūtra.*

For the manuscript see L. 1375.

Leaf 2B. इति हिरण्यकेशिसूत्रे प्रथमप्रश्ने प्रथमः पटलः ।

4B. इति हिरण्यं द्वितीयः ।

6A. इति हि० तृतीयः ।

7B. इति हि० चतुर्थः ।

9A. इति हि० पञ्चमः ।

11A. इति हि० षष्ठः ।

12B. इति हि० सप्तमः पटलः ।

13A. इति हि० अष्टमः । प्रश्नः

15A. इति हि० द्वितीये प्रथमः ।

16A. इति हि० द्वितीयः ।

17A. इति हि० तृतीयः ।

18A. इति हि० चतुर्थः पटलः ।

19B. इति हि० पञ्चमः ।

21B. इति हि० षष्ठः ।

Five lines more and the MS. ends abruptly.

500.

631. *The Same.*

A mere fragment containing only the chapter on Aśva-medha, noticed in L. 1473.

501.

2068. **मातृदत्तीय चतुःश्रव्याख्या ।** *Mātrḍattīya*

Catuḥśātravyākhyā.

of the Hiranyakeśī School.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 19. Lines on page, 11. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1801. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—इति मातृदत्तौघा चतुर्थसूत्रव्याख्या समाप्ता ।

Post Col.:—सम्बत् १८६२ फाल्गुनशुक्लाष्टम्यां ब्रह्मोपनामकेन वासुदेवेन
श्रीकाश्यां लिखितम् । श्रीविश्वेश्वरायणमस्तु ।

Matṛdatta is hitherto known as a commentator of the Hiranyakeśi Sūtras only. See Aufrecht Cat. Cat.

It contains the commentary with directions for the application, on the first four sūtras of the Chapter on Rudra. The sūtras are—

1. अथातो रुद्रस्नानविधिं व्याख्यास्यामः ।

The commentary ends in 6a.

2. अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं वक्ष्ये ।

The commentary on the second sūtra ends in 12a.

3. अथातोरुद्रस्नानार्चनविधिं व्याख्यास्यामः ।

The commentary on the third sūtra ends in 15b.

4. सुगुप्ते पुण्यदेशे गोचर्ममात्रे स्थण्डिले पद्मे वा लिङ्गं प्रकल्प्य पूजयेदिति ।

The commentary ends in 19b.

The work begins यस्य निश्चितं वेदाः etc.

502.

3036. प्रयोगवैजयन्ती । *Prayoga-Vaijayantri.*

A commentary on Hiranyakesisūtram.

By Mahādeva.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The commentary is on the 4th praśna of the Hiranyakesisūtras, which deal with animal sacrifices and is complete in 5 pāṭalas.

The last Colophon:—

इति श्रीसत्याषाढहिरण्यकेशिसूत्रव्याख्यायां प्रयोगवैजयन्त्यां महा-
देवकृतायां चतुर्थे पशुपत्रे पञ्चमः पटलः । प्रश्नश्च समाप्तः ।

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ।
 हविर्यज्ञेषु नियतोपक्रमास्तु निरूपिताः ।
 दर्शाद्या इष्टिपर्यन्ताश्चत्वारोऽथ निरूप्यते ॥ (?)
 नित्याभ्यासः पशुः पूर्वमनित्याभ्यासकर्म्मतः ।
 चातुर्मास्येभ्य एवैवं सौत्रामण्याश्च पूर्वतः ॥
 प्रन्ने चतुर्थे ऐन्द्राग्नौ निरुद्धो विद्यतैः सह ॥

सर्वेभ्यः कासेभ्यः पशुबन्धो विधीयमानो दर्शितो बौधायनेन, अर्थवादकफल-
 आपस्तम्बेन । अत्र पक्षेष्ु प्रथमप्रन्ने प्रथमपटल एव अधिकारिनिर्णयो दर्शपौर्ण-
 मासवदेव वृत्तोऽतो न व्याख्यायते । इत्यादि ।

It ends:—

न्यायोपदेशयोः केचिद्विकल्पं ब्रूते न तत् ।
 युक्तं न्यायो ऽनुमानन्तु श्रुतितुल्यं कथं भवेत् ॥

503.

581. ज्योत्स्ना हिरण्यकेशिस्तुतव्याख्या ।

Jyotsnā, being a comm. on Hiraṇyakeśi sūtra.

By Gopmātha.

For the MS. see L. 1505.

A mere fragment containing the comm. on the 10th Praśna. The last leaf is marked 133, but the leaves from 127 to 132 (both inclusive) are missing.

504.

10494. हिरण्यकेशिस्मार्तस्तुतव्याख्या । *Hiraṇyakeśismārta sūtra.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 52. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokaś, 800. Character, Nāgara. Date S. 1731. Appearance, old and discoloured. Complete.

*Last Colophon:—*इति हिरण्यकेशिस्मार्तस्तुतव्याख्या समाप्तम् ।

Post Colophon:—श्राके १७३१ सर्वधारीनाम संवत्से आवण वद्य ८
भृगुवार तधिने डोगरे-इत्युपनामकस्य चम्बकभट्टात्मजगंगाधरेण
लिखितं ॥ स्वार्थपरार्थं ॥ यदिशुद्धमशुद्धं etc. शुभं भवतु ॥
अवन्तिकापुरि महाकालसन्निधौ संपूर्णमस्तु ॥

Beginning:—उपनयनं व्याख्यास्यामः ॥

सप्तवर्षं ब्राह्मणमुपनतैकादशवर्षं राजन्यं द्वादशवर्षं वैश्यं वसन्ते ब्राह्मणं
ग्रीष्मे राजन्यं शरदि वैश्यमापूर्यमाणपक्षे पुण्ये नक्षत्रे.....

6B, इति हिरण्यकेशिसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने प्रथमः पटलः ।

11B, इति ० द्वितीयः पटलः । अधीत्य वेदं स्नानं तद्व्याख्यास्यामः ।

15B, ० तृतीय पटलः—आनयत्यस्मै रथमयं हस्तिनं वा—

20A, ० चतुर्थः पटलः ॥ दर्शे चन्द्रमसं दृष्ट्वाप आचम्यापो धारयमाणः
etc.

23A, ० पञ्चमः पटलः ॥ समावृत्त आचार्यकुलान्मातापितरौ विभ-
यान्ताभ्यामुपज्ञातो भार्यामुपयच्छेत् ।

26B, ० षष्ठः पटलः । तां ततः प्रवाहयन्ति प्रवाहारयन्ति समोप्येत-
मग्निमुत्तरन्ति नित्यो धायोनुगतोमश्रयः श्रोत्रियागाराद्वाह्यार्थो-
पवासश्चानुगते भार्यायाः यत् पूर्वगारं प्राप्याथैनां संश्राप्ति
दक्षिणं पादमयेति हर ।

33A, ० अष्टमः पटलः ॥ गृह्णामाबिभीत वा स्तोष्यते ॥ शालां कार-
यिष्यन् ॥ पाणिग्रहणादिरभिः ॥ बिष्णुर्योनिं कल्पयतु ॥

33B, ० उपनयनं विराजं चैकमिषैकान्नविंशत् ॥ (?) इति हिरण्य-
केशीसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने समाप्तः ॥—

34A, *begins*:—अथातः सौमन्तोन्नयनं । प्रथमगर्भायाश्चतुर्थे
मास्यापूर्यमाणपक्षे पुण्ये नक्षत्रेऽग्निमुपसमाधाय व्याहृतिपर्यन्तं
कृत्वा धाता ददातु नो रयिमिति चतस्रो धात्रीः जुहोति ।

38B, इति हिरण्यकेशिसूत्रे विंशतिप्रश्ने प्रथमः पटलः । अथातश्चाग्नेय-
प्रायश्चित्तं समुपस्थाते यज्ञोपवीत्याचान्तो नाप्रैतेन शरावेणोदक-
माहृत्य सभायां मध्येविदे?वनमुद्धृत्य.....सभायाः वाह्यं दृष्ट्वा

तेन कुमारमभ्याहृत्याक्षेषु तानं निपात्य दध्ना लवणोदकमिश्रेणा-
भ्युक्ष्य... ...

40A, ° विंशतिप्रश्ने द्वितीयः पटलः ॥ २ ॥ अथातः शूलगवमापूर्य-
माणपक्षे पुण्ये नक्षत्रेऽग्निमुपसमाधाय संपरिस्तीर्य... etc., etc

41B, ° तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥ अमावास्यायामपराह्णे मासिकमपर-
पक्षस्य वायुं ह्यहःम् (?) पितृभ्यो नं संकृत्य न दक्षिणायां दर्भा-
नासनानि कल्पयित्वा ब्राह्मणान् शुचीनत्रभवतः समं गानयुज आम-
न्त्रयते etc., etc.

45B, चतुर्थः पटलः ॥ अष्टकां व्याख्यास्यामः ।

47B, ° पञ्चमः पटलः ॥ अथातः श्रवणाकर्म ।

48B, ° षष्ठः पटलः ॥ आग्रयणीं व्याख्यास्यामः ।

49B, ° विंशतिप्रश्ने सप्तमः पटलः ॥ ७ ॥ अथात उपाकरणोत्सर्जने
व्याख्यास्यामः ॥

End:—° अष्टमः पटलः ॥ ८ ॥ अथात उपाकरणोत्सर्जने ॥ आग्रयणीं
व्याख्यास्यामः ॥ अथातः श्रवणा ॥ श्रोभूते पितृभ्यो गामालभते ॥
अष्टकां व्याख्यास्यामः ॥ एष तैततः ॥ भुञ्जानान् समीक्षते ॥ ये
चेह पितरः ॥ अमावास्यायामपराह्णे ॥ अथातो बौधायनविहार
एव ॥ अथातः शूलगवं ॥ अथातः श्रग्रहप्रायश्चित्तं ॥ तृतीये वर्षे
चूडाकर्म ॥ अथ षष्ठे मास्यन्नप्राशनं ॥ या देवीस्त्वत्तुः ॥ यथैव
वायुः पवते ॥ अथातः पुंसवने ॥ अथातः सौमन्तोन्नयनं ॥ अथातः
खग्रहप्रायश्चित्तं ॥ अथातः शूलगवं ॥ अमावास्यायामपराह्णेऽष्टकां
व्याख्यास्यामोऽथातः श्रवणाकर्माग्रयणीं व्याख्यास्यामोऽथातः उपा-
करणोऽष्टौ ॥ अथातः सौमन्तोन्नयनं ॥ ये चेह पितरो विंशतिः ॥

Then comes the last col. quoted above.

505.

10583. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 12-41. Lines, 10
on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, dis-
coloured. Defective in the beginning.

Fol. 12 (L. 1) contains the colophon of the third pātala of Praśna XIX.

Col. :—इति हिरण्यकेशिसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने तृतीयः पटलः ।

Last Col. :—०विंशतिप्रश्नेऽष्टमः पटलः ।

506.

2704. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

The MS. contains the 19th Praśna of the Hiraṇyakeśi Grhya sūtra, which deals with the ceremony of Upanayana, and is divided into 8 pātalas. It also contains the first four leaves (44 to 47) of Śimantonnayana, which abruptly comes to an end.

The 19th Praśna begins :—

हरिः । ॐ उपनयनं व्याख्यास्यामः ॥ सप्तवर्षं ब्राह्मणमुपनयनीत ।
एकादशवर्षं राजन्यं, द्वादशवर्षं वैश्यं । वसन्ते ब्राह्मणं ग्रीष्मे राजन्यं
शरदि वैश्यमापूर्यमाणे पक्षे पुण्ये नक्षत्रे विशेषेण पुन्रामघेये युग्मान्
ब्राह्मणानमेन परिविश्य पुण्याहं स्वस्थयनच्छद्धिमिति वाचयित्वा
शितस्य कुमारस्य केशान् वापयित्वा स्नातमलङ्कृतं × × × वासः
परिघ्राप्य etc., etc.

43B. इति हिरण्यकेशिसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने समाप्तः .

Leaf 44 begins :—

अथातः सौमन्तोन्नयनं प्रथमगर्भायाश्चतुर्थेमास्यापूर्यमाणे पक्षे
पुण्ये नक्षत्रेऽभिमुखसमाधाय व्याहृतिपर्यन्तं कृत्वा धाता ददातु नो
रयिमिति चतस्रो धातुर्जुहोतीमं मे वरुणतत्त्वायमि० इत्यादि
वाचयित्वा etc., etc.

ĀPASTAMBA SŪTRAS.

507 & 508.

988A and 988B. आपस्तम्बश्रौतसूत्रम् । *Āpastamba*
Śrauta sūtra.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

A fragment containing the first six praśnas (Garbe's Printed Text, vol. I, pp. 1-393), and another containing the eighth praśna (printed in Garbe's edition, Vol. II, pp. 1-94). They contain all the Haviryajña sacrifices except Nirūḍha-paśubandha which comprises the seventh praśna.

509.

659. *The same to the end of Praśna IX.*

For the manuscript see L. 1226.

The first five leaves are missing.

Continuous pagination down to leaf 82 and to the end of the fifth praśna.

Post Col. Statement :—

नारायणमद्रुकटेन लिखापितम् ।

The sixth praśna is complete 21 leaves, the seventh in 16, the eighth in 23 leaves.

Post Colophon Statement :—

श्रौतकटोपनामकक्षमटस्य सुतेन नारायणेन लिखापितम् ।

The ninth praśna has 19 leaves.

510.

461. *The Same.* (चातुर्मास्यसूत्रं वा चातुर्मास्यप्रश्नः) ।-

For the manuscript see L. 1358.

Post Col. :— इदं चातुर्मास्यसूत्रपुस्तकं मौन्योपनाम-वैद्यनाथभट्टेन मौलं दत्त्वा गृहीतम् । साक्षी उपधाया ॥ सं १८६४ भाव. ८ शुद्धदिने ।

511.

2636. *The Same.* (Prašna VIII).

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 6. Lines, 17 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

This is the eighth praśna of the Āpastamba Śrauta Sūtra, printed in pp. 1 to 94 of the second volume of Dr. Richard Garbe's edition.

512.

8508. *The Same.*

(Prašna IX, Vidhyaparādhhanimitta-prāyaścitta).

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

Colophon:—अतिलक्षणापस्तम्बसूत्रे नवमः प्रश्नः समाप्तः ।

512A.

1199. *The Same.*

Country-made paper. 9×4 inches. Lines, 8 on a page. Nāgara.

513.

648 *The Same.*

The codex contains praśnas 10 to 15 of the Āpastamba sūtra.

For the manuscript see L. 1227.

The 10th praśna agrees with that in Dr. Garbe's edition. After the close of the thirty-first or the last kaṇḍikā, the pratikas of all the kaṇḍikās are given in the reverse order.

The 11th praśna in this manuscript is the same as the 15th in Garbe's edition, complete in 21 kaṇḍikās, at the end of which come the pratikas of the kaṇḍikās in reverse order.

The 12th praśna in this manuscript wrongly called 13th in the chapter colophon, is the same as the 11th in Dr. Garbe's edition, complete in 21 kaṇḍikās, ending with the pratikas in reverse order as before.

The 13th of this manuscript is the same as 12th in Dr. Garbe's edition, complete in twenty-nine *kaṇḍikās*, ending similarly.

The 14th in this manuscript is the same as 13th in Dr. Garbe's edition, complete in twenty-five *kaṇḍikās*, ending similarly.

The 15th in this manuscript is the same as the 14th in Dr. Garbe's edition, complete in thirty-four *kaṇḍikās*, ending similarly.

514.

490. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 51. Lines, 10, 11 on a page. Extent in *slokas*, 1050. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

The MS. contains (A) the seventh *praśna*, (B) the 10th and a portion of the 15th and (C) the 13th *praśna*.

(A) 14 leaves from 72 to 85 containing the seventh *praśna*. As in Dr. Richard Garbe's edition of the *Śrauta sūtra*, it comprises 28 *kaṇḍikās*. But after the 28th *kaṇḍikā* there are 11 lines more in the present MS. which are not found in the printed text.

Post-Col. Statement :—

इदं सोमसूत्रपुस्तकं मौनिना वैद्यनाथेन खस्याध्ययनायं मुद्रां
दत्त्वा गृहीतं । साक्षी उपाध्या आह ॥

(B) Leaves 1 to 26. The 10th *praśna* contains 31 *kaṇḍikās*—the same as in Dr. Garbe's edition. The present MS. contains 8 lines more beginning with आसदीमादाय अथातिथ्याया इत्यादि (Fol. 16B). After these 8 lines commences the 15th *praśna* which contains 18 *kaṇḍikās* and two *sūtras*.

(C) 11 leaves from 61 to 71. The 13th *praśna* from the middle of the 6th *kaṇḍikā* to the end. This *praśna* is marked 14 in the present MS., but in Dr. Garbe's edition it is the 13th.

515.

992. *The Same.*

(Prašna XIV).

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 10 on page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1649. Appearance, old.

Printed in Garbe's edition, Vol. II, pp. 530 to 629.

Post-Colophon Statement:—

सम्बत् १६४९ मये लेखितं आषाढवदि प्रतिपदा मन्दे तत्सत्
सोनभट्टेन स्वार्थं परार्थं च ॥

516.

634. *The Same.*

(Prašna XV).

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 15. Lines, 7, 11 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Though called Pañcadaśaprašna it agrees with Garbe's Caturdaśa praśna in thirty-four kaṇḍikās.

After the end of the 34th kaṇḍikā, the manuscript has, in a larger hand, 13 lines, after which comes the col.
इत्यापस्तम्बसूत्रे पञ्चदशः प्रश्नः ।

517.

1282. *The Same.* (चयनप्रश्नः) ।

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$. Folia, 23. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in two praśnas.

Printed in Dr. Garbe's edition, Vol. III, pp. 1-74.

The 16th and 17th praśnas of Āpastamba Kalpasūtra.

518.

1055. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$. Folia, 23. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

The 16th and 17th praśnas of Āpastamba Sūtra.

519.

1037. *The Same.* (वाजपेयसूत्रम्) ।

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 8, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Post-Colophon Statement :—

इदं पुस्तकं हेमाद्रिमहादेवस्य ।

This comprises the first 7 kaṇḍikās of the 18th praśna of the Apastamba Śrauta sūtra (Dr. Garbe's edition, pp. 75 to 84).

520.

635. *The Same.*

(Praśna XX).

For the MS. see L. 1228. It agrees entirely with Garbe's 20th praśna consisting of 25 kaṇḍikās. It treats of Asvamedha.

One line more after the completion of the twenty-fifth, which runs

राजायै वैदिकाले प्रथमस्त सप्त । Ms. पशुकाले पञ्चाहः सप्त ।

These are the Pratikas of seven Pras out of 25.

No Colophon :—

The Post Colophon :—

१७ ॥ ७० ॥ आ ॥ १२ सु ।

521.

644. *The Same.*

(Praśna XX).

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 326. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

After the completion of the 25th kaṇḍikā the present manuscript has the following:—

सौत्रमण्या मैत्रावरुण्या चाभिध्या । पञ्चाहः पुरुषमेधः ।
 अथैकेषां त्रैतानां । गोमृगकण्डेन प्रथमामाहुतिं जुहोति । पशु-
 काल उत्तरत उपरिष्ठादग्नेः । ऋषभचर्मभिषिच्यमानस्य । दक्षि-
 णतः ज्ञक्षशाखास्त्रितरेषां पशूनां । गणानां त्वा गणपतिं हवामह
 इत्यभिमन्त्र्य । आक्रान् वाजौ । युञ्जन्ति ब्रध्नमिति । श्वेता
 आदित्याः । रक्षितो धूमरोक्षित इति । प्रतायते एकविंश उक्थः ।
 नमो राज्ञे नमो वरुणायेति । विभुर्मात्रा प्रभुः पित्रेत्यश्वनामानि ।
 प्राचीं दिशा अध्वर्यवो वेदिकाले । यदमित्रा अश्वं विन्देरन् । सायं
 प्रातर्वा ब्राह्मणौ । सवित्रे प्रातरष्टाकपालं निर्वपति । अथैनं प्रति-
 दिशं प्रोक्षति । श्रुतेन राजपुत्रैः सहाध्वर्युः । ब्राह्मणा राजानश्च ।
 नमोऽग्ने एधिवीक्षिते । राजा सार्वभौमोऽश्वमेधेन यजेत ।
 अस्तितवर्णाहरयः सुपर्णाः ॥ राजाथैनं वेदिकाले प्रतायते आक्रान्
 वाजौ पशुकाले पञ्चाहः सप्त ।

These are the pratikas of the 25 kandikās in the reverse order.

522.

646. *The Same.* (Praśna XXI).

The 21st praśna of the Āpastamba sūtra, noticed in
 1229.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 8, 10
 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Appearance, old.
 Complete.

Post-Colophon Statement:—

शुभमस्तु । द्रोणमार्कण्डेयस्य पुस्तकमिदं ।

It is called also Dvādaśāhapraśna.

523.

633. *The Same.* (द्वादशाह प्रश्नः) ।

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9. Lines, 12 on a
 page. Extent in ślokas, 270. Character, Nāgara. Date, Sam. 1804. Ap-
 pearance, old. Complete.

For the manuscript see L. 1229. It is divided into 25 sections, as in the printed text of Garbe. Then come the pratikas of the kaṇḍikās in reverse order.

एव मतऊर्द्ध । उत्सर्गिणामयनं । सौम्यं विषुवव्युपासभ्यं । इमा लुकां भुवना
सौषधेम । व्याख्यात उदयनीय । हिल्लुकान्दे गायेतां । उपाकृते माहेन्द्रस्य स्तोत्रे ।
दिक्षु दुन्दुभीन् प्रवर्णन्ति । ततो महाव्रतमुपयन्ति । ततः सभार्य्य द्वौ अभिज्ञवौ ।
गवामयनेन प्रजां भूतिं । अनीकां व्याख्यास्यामः । प्रायणीयावत् उदयनीयमुप-
यन्ति । अकुशलो वा अयं प्रजापतिः । यदृशं होतारः सत्रमासत । ततः प्राजा-
पत्याय मनोग्रहाय संप्रसर्पन्ति । ततो दशममहः । अष्टहोतो माहेन्द्रः ततः
प्रतिप्रस्थाता । श्वो भूत एकविंशं षोडशिनं । तदा अघौघ्र अघौघागारं प्रविश्य ।
श्वो भूतो प्रतायते । परं मृत्यो अनुपरेहि पश्यां । अन्यो वा ब्राह्मणो दीक्षितः ।
सर्व्वश्चप्रथमयज्ञाः । द्वादशाहे नैव प्रजायते । द्वादशाहेन श्वो भूते ततो दशममहः
प्रायणीयवत् गवामयनेन उपाकृते व्याख्यात उदयनीय उत्सर्गिणां अयनमष्टौ ।

Col.:—इत्यापस्तस्मिन्ने द्वादशाहप्रश्नः समाप्तः ।

Post Colophon:—

लिखितं भवानीशङ्करेण संवत् १८०४ ज्येष्ठशुक्ल ३ सोम ।

524.

647. *The Same.* (Praśna XXII).

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 9, 10 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgura. Appearance, old. Complete.

Post-Colophon Statement.

द्रोणमाकण्डेयदीक्षितानामिदं पुस्तकम् ॥

It is called also Ekāhapraśna.

525.

645. *The Same.* (Praśna XXIII).

For the manuscript see L. 1230. The 23rd praśna is complete in 24 kaṇḍikās, as in Dr. Garbe's edition.

526.

632. *The Same.* (सामान्यसूत्रम्) ।

Substance, country-made paper. 7×3 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

It comprises the first 4 sections of the 24th prāsna of the Āpastamba sūtrā, as published by Dr. Garbe.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ यज्ञं व्याख्यास्यामः । स त्रयाणां वर्णानां ब्राह्मणराजन्ययोः
वैश्वस्य च । सा त्रिभिर्वेदेर्विधीयते । ऋग्वेद-यजुर्वेद-सामवेदैः ।
ऋग्वेदयजुर्वेदाभ्यां दर्शपूर्णमासौ । यजुर्वेदेन अग्निहोत्रं । सर्व्वे-
रग्निष्टोमः । उच्चैः ऋग्वेदसामवेदाभ्यां क्रियते । उपांस्तु यजुर्वेदेन ।
अन्यत्र अश्रुतप्रत्याश्रुतप्रवरसंवादसम्भेदैश्च । अन्तरा सामिधेनी-
ष्वनूच्यं । मन्त्रेण प्रागाज्यभागाभ्यां प्रातःसवने च । मध्यमेन प्राक्-
स्विष्टकृतो माध्यन्दिने च । क्रुष्टेन शेषे तृतीयसवने च । वाक्संश्रवश्च
तद्वत् ॥ ऋग्वेदेन होता करोति । यजुर्वेदेन अध्वर्युः । सामवेदेनो-
द्गाता । सर्व्वैर्ब्रह्मा । वचनाद्विप्रतिषेधाद्वा अन्यः कुर्यात् । ब्राह्मणानां
आर्त्विज्यं ॥ सर्व्वक्रतूनां अग्नयः सकृदाहिताः । जुहोतीति चोद्यमाने
सर्पिराज्यं प्रतीयात् । अध्वर्युं कर्त्तारं ॥ जुह्वंपात्रं । व्यापृतायां
स्रवेण आह्वनीये प्रदानम् इत्यादि ।

*End :—*कालस्य अशेषभुतत्वात् आरम्भविभागाच्च । अर्थायां अर्थार्थमिं
प्रणयेत् । अप्रवृत्ते कर्मणि लौकिकः सम्पद्यते यथा समारूढे ।

*Colophon :—*इति सामान्यसूत्रम् ।

527.

1078. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 4. Lines, 8-9 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara. Accented. Old.

528.

3280. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

529.

967. *The Same*

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Six parts, each separately paged, the first part covering 8 leaves, second 13, third 34, fourth 12, fifth 8, sixth 10. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1400. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Fragmentary.

Āpastamba sūtra of the Black Yajurveda is complete in 32 praśnas or prapāṭhakas. The first twenty-four praśnas deal with Śrauta-rites and are called the Āpastamba Śrauta sūtra. The praśnas 25th, 26th and 27th are devoted to the Gṛhya rites and go under the name of Āpastamba Gṛhya sūtra. Praśnas 28th and 29th refer to customs, traditional and local, and are called Dharma sūtra. The 30th praśna is Sūlvādhyāya and refers to the construction of sacrificial halls and altars. Praśna 31st and 32nd treat of Paitṛmedhika rites and hence go under the name of Paitṛmedhika sūtra.

This manuscript contains in the first pagination, the 23rd praśna; in the second, the 24th; in the third, 25th, 26th and 27th; in the fourth, 30th; in the fifth, 31st; and in the sixth, 32nd.

The whole text of the sūtras has been printed piecemeal; the Śrauta sūtra by Dr. Garbe, the Gṛhya sūtra in Bibl. Sanskritika, the Dharma sūtra by Hofrath, Dr. Buhler and in Bibl. Sanskritāka, Sūlvādhyāya by Dr. Thibaut, and Paitṛmedhika sūtra by Dr. Caland.

In the printed text of Dr. Garbe the 24th praśna comprises 14 sections, but our manuscript has two more after the 24th.

530.

1249. **आपस्तम्बसूत्रम् ।** *Āpastamba Gr̥hyasūtra.*

Substance, country-made paper. . 10×4½ inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, very old. Complete.

Printed in Bibl. Sanskritā.

531.

8333. **आपस्तम्बधर्मसूत्रम् ।** *Āpastamba Dharmasūtra.*

Substance, country-made paper. . 9×4 inches. Folia 33. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beg. :—**ऋग्वेदशाय नमः ।**

I. अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः ।

It consists of 11 paṭalas :—

18B. एकादशः पटलः—

II. Then, after seven lines, we have the beginning of the second praśna, which also consists of 11 paṭalas.

Beg. :—19A. **ऋग्वेदशाय नमः ।**

ॐ पाणिग्रहणादधि गृहमेधिनोर्ब्रतं कालयोर्भोजनमद्विष्टान्नस्य पर्वसु चोभयोरुपवासः—

33A. इति एकादशः पटलः— इति आपस्तम्बसूत्रे द्वितीयो धर्मप्रश्नः समाप्तः ।

प्रयोजयितामन्ता कर्त्ता । क्षेपं परिगृह्य । चरिते यथापुरं । भूतानामनुपरोधेन व्याख्याताः सव्ववर्णानां etc.

These are the Pratikas in reverse order in 8 lines.

After the eight lines, there are 7 more in a much later hand.

532.

1226. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

The eleven pāṭalas of the 28th prāśna of Āpastamba.

Col.:—इत्यापस्तम्बे प्रथमे धर्मो एकादशः पटलः ?

533.

1254. *The Same.*

The first Dharma sūtra only, that is, the 28th Prāśna of the Āpastamba sūtras.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 25, of which foll. marked 5 to 8, 17 and the 21, are missing. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

At the end of the prāśna, the Pratikas of the khaṇḍas are given in reverse order, after which the initial words of the pāṭalas are given in their proper order.

534.

1153. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 189 to 205. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete in ? Prāśnas.

535 & 536.

1041. आपस्तम्बीय-शुक्लसूत्रं सटीकं । *Āpastambāya*

Sūtrasattra with a Comm.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 74. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 2300. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The commentary is by Karavinda Svāmin, for which see *infra*.

For the beginning and end of the Tīkā see Stein, p. 246.

The Tīkā ends in leaf 65A.

Colophon:— इति श्रीकरविन्दस्वामिहृतौ शुक्लटीकायां बद्धः पटलः ।
समाप्तः प्रश्नः ॥

Post Col.:— शक १६४[०] हेमलंको विक्रममार्गवदि एकादशमस्तु
वासरे काश्यां विद्येश्वरार्पणमस्तु । देवापरसदाशिवदीक्षितस्य पुस्तकम् ॥

In 65B. begins—श्वेनोपधानकारिका ।

अथ द्वितीयश्वेनोपधानकारिका ।

अग्नेरभेदाय च प्रक्षिप्ति

सहस्रसंख्यापरिपूर्तिरत्र ।

मन्त्रोपधानमाद्यन्तु प्रस्तारे वक्ष्यतेऽधुना ।

This portion is very defective. It is full of lacunæ and ends abruptly.

537.

2774. *The Same.* (*Text only.*)

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

538.

987. आपस्तम्बसूत्रवृत्तिः । *Āpastamba sūtravṛtti.*

By Rudra Datta.

The manuscript contains only the comm. on the first praśna.

Printed along with the Text by Dr. R. Garbe in Bibl. Ind.

539.

1204. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 76. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1631. Appearance, old.

*Post Col. :—*शुभमस्तु लेखकपाठकयोः ॥

संवत् १६३१ समये आश्विन शुदि २ भद्रवासरे लिखितमिदं

पुस्तकं ॥ शुभम् भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीः ॥

In a later hand :—

पायादः कर्कशोरयो । etc., etc.

The present manuscript contains the comm. on praśnas VI to VIII.

540.

1283. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 25. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1639. Appearance, old.

Printed in Dr. Garbe's edition, Vol. II, pp. 1-94.

The eighth praśṇa of Āpastamba Kalpa Sūtra—devoted to Cātururmāsya, namely, Vaiśvaḍeva, Varuṇapraghāsa, Śākamedha and Sunāsiriya sacrifices.

The comm. has a different division called paṭalas and not kaṇḍikās. In the present MS. 22 kaṇḍikās are grouped in six paṭalas.

Post Col.:—औरस्तु ॥ भट्टनारायणसुतभट्टगोविन्दसुतकृष्णेन लिखित-
मिदं पुस्तकं । संवत् १६३९ समये मा, कृष्णायुष्यां रवौ श्रीविष्णेश्वर-
संनिधौ स्तार्थं परार्थश्च ॥ ५ ॥ शुभमस्तु सर्व्वजगता । श्रीविष्णेश्वरो
जयतु ॥

541.

686. सामान्यस्तत्रकपर्दिभाष्यम् । *Sāmānya-sūtra*
Bhāṣya by Kapardi.

For the manuscript see L. 1469.

Post Colophon Statement:—

लिखितं नारायणस्यासोपनाम स्तार्थं च परार्थं वा । संवत् १८६६
आवणबज्रचतुर्थी च ।

542.

2762. आपस्तम्बस्तत्रभाष्यम् । *Āpastamba sūtra Bhāṣya.*

By Kapardi Svāmīn.

For the MS. and the work see L. 1220. It contains the comm. on the Paribhāṣā chapter only. It has the first two leaves missing.

543.

3215. *The Same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 10, 12, 13 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured.

It contains that portion of Kapardi's Bhāṣya on Āpastamba Śrauta sūtra, which relates to Nakṣattreṣṭi.

It begins:—

श्रीः । नक्षत्रेष्टयोऽप्यभिर्वा अकामयतेत्यादिब्राह्मणव्याख्याताः
ता एकोपक्रमा एकान्वारंभणीयाः नक्षत्रसञ्ज्ञेन ज्योतिषामयने-
नेष्टातिसमुदायशब्दोदितत्वात् । इत्यादि ।

544.

643. **आपस्तम्बसूत्रभाष्यम् ।** *Āpastamba sūtra Bhāṣya.*

By Dhārttasvāmī.

For the manuscript see L. 1231.

In the Bhāṣya, the prāśnas are divided into paṭalas and not into kaṇḍikās.

It contains the comm. on 9 prāśnas in full and a portion only of the tenth prāśna.

545.

668. *The Same.*

For the manuscript see L. 1232.

It contains the comm. on prāśnas IX to XIV, XVI and XVII.

22A. इति घूर्त्तस्वामिद्वतौ आपस्तम्बसूत्रव्याख्याने नवमप्रश्ने पञ्चमः पटलः

समाप्तः ।

X ends in 34B, end दशमः पटलः ।

XI ends in 42A, end अष्टमः पटलः समाप्तः ।

XII ends in 60A, end अष्टमः पटलः ।

XIII ends in 73A, end सप्तमः पटलः ।

XIV ends in 108A, (दशमः पटलः) But it is called the Colophon. पञ्चदशः प्रश्नः

Chapter XV seems to be wanting.

„ XVI ends in 138A, दशमः पटलः । समाप्तः प्रश्नः ।

„ XVII ends in 160B, the last leaf. अष्टमः पटलः

546.

2951. *The Same.* With its *vr̥tti* commentary.

By Kauṣīkarāma Agnicit.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 63. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1600. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The present manuscript contains the Bhāṣya and *Vṛtti* on the eighth praśna bearing on the Cāturmāsya rites, of the Āpastamba Śrauta sūtra. See Dr. Richard Garbe's edition of the Āpastamba Śrauta sūtra, Vol. II, pp. 1 to 94.

The Bhāṣya begins :—

चातुर्मास्यैरिष्टवांश्चातुर्मास्ययाजौ तस्याक्षय्यं सुकृतं भवति न
शक्यं क्षेतुमक्षय्यं शोभनं कृतं । चतुर्षु चतुर्षु मासेषु क्रियन्ते इति
चातुर्मास्यानि तद्वयाजिन इत्यादि ।

The sub-commentary begins :—

चातुतस्य (?) चातुर्मास्ययाजिनः न च शक्यं क्षयितुमिच्छय्यं ।
इत्यादि ।

The eighth praśna of the Āpastamba Śrauta sūtra is complete in 22 kaṇḍikās, grouped in the Bhāṣya and *Vṛtti* into 6 paṭalas.

The last Colophon :—

इतिधूर्तस्वामिभाष्ये षष्ठः पटलः । समाप्तश्च प्रश्नोऽष्टमः ।

इति कौशिकेन रामेणाभिधिता कृतायां धूर्तस्वामिभाष्येऽष्टौ वा
पटलः । समाप्तः प्रश्नः ॥

547.

652. *The Same.*

A gloss on Dhūrtta Svāmin's commentary on the Āpastamba sūtra by Kauṣika Rāma.

For the manuscript see L. 1233. But the description given in it is misleading. The manuscript contains praśnas X—XIII, and not, as Rājendralāla says, the first four chapters. See I.O. Catal. No. 304.

Chapter X comes to an end in leaf 86A.

The Col. :— दशमः पटलः ॥ कौशिकेन रामेण कृतायां घूर्त्तस्वामिभाष्य-
टीकायां सोमोपोद्घातो नाम दशमः प्रश्नः समाप्तः ।

In spite of the colophon it is wrongly called on the top of the leaf “प्रथमः प्रश्नः” (in the handwriting of Mahāmahopādhyāya Kāmākhyānātha Tarkavagīśa); and accordingly the ensuing chapters XI, XII and XIII are called II, III and IV in the same hand. The mistake is corrected here.

Chapter XI comes to an end in leaf 114B.

Col. :—अष्टमः पटलः । समाप्तः प्रश्नः ।

Chapter XII comes to an end in leaf 171B.

Col. :—अष्टमः पटलः । समाप्तः प्रश्नः ।

Chapter XIII comes to an end in 211B.

Col. :—सप्तमः पटलः । समाप्तः प्रश्नः ।

Post Col. Statement :—

संवत् १८६६ मार्गशीर्ष ४ गुरु लिखितं नानजो व्यासोपनामः ।
स्वार्थे परार्थे च । गुरुवे नमः । सावित्रदाशिवाय गुरुवे नमः ।
पृष्ठ ४००० ।

548.

3009. **प्रयोगरत्नमाला ।** *Prayoga Ratnamālā.*

A commentary on the sixth praśna of Āpastamba by Viṣṇu Bhaṭṭa.

For the manuscript and the work see L. 4223.

549.

2638 दर्शपौर्णमासपरिभाषा (आपस्तम्बशास्त्रीया) ।

Darśa-Paurṇamāsa-paribhāṣa Āpastambaśākhīyā.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 15. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 230. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसांवादित्याय नमः ।

अथ दर्शपौर्णमासपरिभाषा लिख्यते । अथातो दर्शपौर्णमासौ
 व्याख्यास्यामः मन्त्रान्ते + + + नमित्याग्निपाते दाषां । आरायां
 चादिसंयोग + + + + + + + + + + + +
 जुज्यात् प्रक्षेपादीषत्पूर्वं वा कुत्रचिदन्तेऽपि भवति आचारे । तत्र
 पूर्वमनवकाशत्वं हि यत्रावकाशस्तत्र यथापूर्वमेव । कर्मकरण-
 काले प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा हस्तद्वयं अन्तर्जानु कुर्यात् ।

*It ends :—*प्रागुदेत्यानन्तरं विहारामिमुखो भूत्वा गोमतीं जपति । पय-
 स्सती-व्रतोपायनीय-जपश्च भवति या सरस्वतीति मुखं विमृष्ट इति
 च भवति अन्यत् सर्वं याजमान्यं उद्देश्यागानुमन्त्रणादिनियुक्तो-
 ऽध्वर्युः करोति सङ्कल्पोऽप्यध्वर्युरेव करोति न पत्नी ॥

*Colophon :—*इति परिभाषा समाप्ता ॥ आउवा शुक्लदीक्षितैः कृता ॥

There are two leaves marked 5, one being a supplement to the other—

इदं शोधपत्रं पञ्चमाङ्गस्य पत्रस्य परिभाषायाः ।

The authorities consulted.

1A, कात्यायन, रुद्रदत्त and भारद्वाज ; 2B, बौधायनीय, सायनीय
 and प्रयोगवृत्तिः ; 3A, धूर्तवृत्तिः, रुद्रः ; 10B, अह्विला ।

11B, ब्राह्मणस्य प्राप्तराज्यस्य पुरोहितप्रवर एव होतुर्वाप्यु गाम मृच्छति
 मानुष इत्युचैरवसीयात् ॥

550.

7827. आपस्तम्बसूत्रचतात्यर्थविवरणम् । *Āpastamba-grhya sūtra-tātparyavivaraṇa.*

By Gopinātha Mauni.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 76. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. The first five leaves are missing.

A mere fragment.

40B, इति गोपीनाथमौनिनः कृतावापस्तम्बसूत्रचतात्यर्थविवरणे प्रथमः पटलः समाप्तः ।

551.

1109. उज्ज्वला । *Ujjvalā.*

By Haradatta Misra.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 143. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 3700. Character, Nāgara. Date, Sam. 1648. Appearance, old.

See Burnell's Catal. p. 16B. CIX.

An exposition of the Dharmasūtras of Āpastamba by Haradatta Misra. The 28th prāśna and 8 paṭalas of the 29th prāśna.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीआपस्तम्बाय नमः ।

प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।

धर्माख्यप्रश्नयोरेवा क्रियते दत्तिरुज्ज्वला ।

अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः । अथशब्द-
व्यापनन्तर्ह्ये वर्त्तते । अतः शब्दो हेतौ ।

It ends :—

एवंप्रकारमनुतिष्ठन्नुभौ लोकावभिजयति । भोगेनेमं लोकं तीर्थ-
प्रतिपादनेन चाभुमिति ।

Col. :—इति श्री[हर]दत्तमिश्रविरचितायां धर्माख्यप्रश्नयोर्ब्रह्मणायां दत्तौ
अष्टमः पटलः ।

(490)

Post Col. :—संवत् १९४८ समये माघशुद्धि प्रतिपदि लिखितेति ।

श्रीकृष्णाय नमः । राम । राम ।

Printed in Bibliotheca Sanskrita No. 15.

552.

1239 *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 83. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 2600. Character, Nāgara. Appearance, old.

It contains the commentary on the 28th prāṇa only of Āpastamba.

553.

1040. *शुक्लप्रदीपविवरणम् । Śulvapradīpanivaraṇa.*

By Sundararāja, son of Mādhavarāja.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 53. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1170. Character, Nāgara. Date, Sam. 1645. Complete.

A commentary on Śulvasūtra of Āpastamba, complete in six chapters.

This work treats of the formation of altars in sacrificial ceremonies.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

आपस्तम्बेन योज्यं यरणि भगवता शुक्लसंज्ञो गभीरः ।

प्रश्नार्थं तस्य भाष्यप्रवृत्तिषु कथितं विस्तृतं वीक्ष्य ज्ञातव्यम् ।

संक्षिप्तोद्बोधनार्थं कुशिककुलनिधेर्माधवार्यस्य बहूः

पुत्रः शुक्लप्रदीपं विवरणमधुना सुन्दरो निष्क्रमीते ॥

विहारयोगान् व्याख्यास्यामः । विहारो विहरणं चतुरस्रादिकेषां

भूमेः करणं तस्य योगा उपाया यावदायाम् प्रमाणा तदर्थमभ्यस्या-

प्रसिद्धास्तृतीये षड्भागेन लक्षणं करोति ।

It ends thus :—

अश्वमेधप्राप्तचेदाहार उर्द्धाविधामभ्यस्येत् । नेतरदारिद्र्यवेता-
दितचेदाहरेदाहृत्य कृतां तावत् प्रत्यादधीतेति ॥

Col. :— इति सुन्दरराजीये सुल्लविवरणे सुल्लप्रदीपे षष्ठः पटलः ॥

Post Col. :— संवत् १६४५ दुर्मुखसंवत्सरे वैशाखशुद्धचतुर्थ्यां भृगौ
लिखितम् । काश्यां विश्वेश्वरसन्निधौ । सदाशिवदौक्षितदेवापर ।

554.

3024. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 33. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1000. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured and worn out. Complete in six paṭalas.

A comm. on Āpastamba Śulva Sūtra, Praśna XXX.

The last Colophon runs :—

इति श्रीसुन्दरराजीये सुल्लविवरणे सुल्लप्रदीपे षष्ठः पटलः ।

For the work see L. 1459.

555.

650. शुल्लप्रदीपविवरणम् ।

By Sundararāja, son of Mādhavācārya.

The leaves missing are : 3, 6, 16,

For the manuscript see L. 1459.

556.

1253. आपस्तम्बीय शुल्लभाष्यम् ।

By Gopāla.

The author was the son of Gārgya Nṛsiṅha Somasut, and the disciple of Vādhūla Raṅgarāja Miśra.

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, oldish. Complete.

Beginning :—

यस्य यूः प्राणिनः सर्वे यो हेतुर्जगतां सताम् ।
 तं यक्षपुरुषं वन्दे स्वर्गादिफलदायिनम् ॥
 बाधूलान्वयरङ्गराजविदुषः शिष्येण विद्यानिधे-
 गार्गश्रीन(1)रसिंहयज्ञतनयेनोदग्राहिणी निर्भला ।
 व्यापस्तम्भमुनीन्द्रवक्त्रजनुयीं शुक्लाङ्गयानां गिरां
 गोपालेन विरच्यते नयवती सद्योज्ज्वलाङ्गतिः ॥
 मया यथासूत्रमियं यथामति
 प्रणीय तेभ्यः परिदीयतेऽधुना ।
 य एव सन्तो जगतीह याज्ञिका
 विदूष्यतां तैर्यदिवाभिनन्द्यताम् ॥
 सुद्योगो न्यायविद्वीम्भन् जातः सुशिक्षितः ।
 शुक्लानां धारकः सन्धक् + दधानो धमर्हति ॥ (?)
 व्याख्यातानि दर्शपूर्णमासादीनि अतिलक्ष्यानि कर्माणि तेषां
 यानि नानाकरपरिमाणकार्थ्याणि मन्दमतिभिरस्मदादिभिर्यु-
 प्रतिपदा निवेद्यादीन्यङ्गान्यप्रयोगेऽन्यथाप्रयोगेऽपि दोषकराणि
 बह्वलप्रतिबन्धकानि च तेषां साधनानां विस्तरप्रतिपाद्यत्वात् पृथक्
 व्याख्यानं प्रस्तौति । विहारयोगान् व्याख्यास्याम इति ।

End :—

एवं शुक्लरहस्यबोधनकरौ सन्दर्शिता पद्धति-
 र्ज्ञेयैवैव यतः समस्तमुपयोग्योदितं कर्मसु ।
 अद्वा यस्य + + श्वरादिषु + + भक्तिः + + + + +
 + स्तोतामवलम्ब्य श्रौत्स्वमखिलं तत्त्वं परिज्ञास्यति ॥ १ ॥
 विशोध्यतां साधुपदार्थवेदिभिः सुदृढतन्मूलाः प्रतिगृह्यतामपि ।
 इयं न दोषेत हितार्थिभिर्जनैरसूयकायान्धत + + चे च ॥ २ ॥
 यत्कृतमाधुनिकत्वं व्याख्यानान्तरविरोध इत्येते ।
 मानविरोधाभावेनास्या दोषाः स खलु दोषः ॥ ३ ॥
 उपनिषत्सूतिनीतिविधारदा यमनुसंधत्ते हृदि योगिनः ।
 आविषयां मम भक्तिमचंचलां स तनुताङ्गवान् मखपुरुषः ॥ ४ ॥

विधिविष्णुशिवादिदेवता आपस्तम्ब्यैस्तथा परान् ।

प्रणमामि गुरुन् महीसुरानपि नित्यं सुकृताभिवर्जनात् ॥ ५ ॥

अत्र चत्वारः श्लोकाः ।

Colophon :— इति श्रीमद्वाधूल-श्रीरङ्गराजमिश्रिष्यस्य गार्ग्यश्री-
नृसिंहसोमसुतस्य गोपालस्य कृतापस्तम्बमुत्तरहस्यप्रकाशने
भाष्ये षष्ठं पटलः ॥

आलोच्य मूलमानानि गोपालो यदरीरचत् ।

समासं तदिदं भाष्यं मुत्ततत्प्रकाशनम् ॥

557.

2888. आपस्तम्बीय-शुल्बसूत्राक्षरार्थविबोधिनी ।

Āpastambīya-Śulva-sūtrākṣarārtha-vibodhini.

By Karavindācārya.

Substar. count. made paper. 10×4½ inches. Folia, 61. Lines, 11 on page. Ext. in sloka. 2000. Character, Nāgara. Date, Śaka 1640. Appearance, of b. 10, mou. eaten. Complete.

For description of the work see Stein p. 246 and Extr. No. 183. Stein, from the majority of his colophons, calls it Śulvapradīpikā. The first three of the colophons in the present manuscript call it Pradīpikā, others call it simply *tīkā*. The author in the opening verses names it Akṣarārtha-vibodhini which I have preferred.

The Tīkā ends in 55B, with the following colophon :—

इति श्रीकरविन्दस्वामिकृतो मुत्तटीकायां षष्ठः पटलः । ई समाप्तः प्रश्नः ।

Post Colophon :—

श्लोके १६४[०] हेमलम्बो विक्रम मार्ग वदी एकादश्या इतवासरे
काश्यां विश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

After this there is a short treatise of 80 verses, entitled द्वितीयश्लोकोपाधानकारिकाः—which comes to an end in leaf 58B, and after which there are short collections of kārīkās without names.

BAUDHĀYANA SŪTRAS.

558.

10635. **बौधायनश्रौतसूत्रम् ।** *Baudhāyana Śrauta-sūtra.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 256. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 4600. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

I. अमावास्याेन वा पौर्णमासेन वा हविषा यज्यमाणो ।

25A. (२१) प्रथमाध्यायः ।

II. अथोपहरणं (and not उपव्याहरणं as in the printed Text).

47B. (२२) इति बौधायनीये सूत्रे आधानप्रश्नो द्वितीयः

III. अग्नीन् पुनराधास्यमानो भवति । 71B. (१) With index of the Praśna.

Col. :—इति बौधायनसूत्रे तृतीय-प्रश्नः ।

IV. ॐ पशुना यज्यमाणो ।

87B. (११) इति बौधायनसूत्रे पशुबन्धः (४)

V. वैश्वदेवहविर्भिर्यज्यमाणो ।

106B. (२० The Printed Text 18) इति बौधायन-चातुर्मास्यसूत्रं सन्पूर्णम् ।

VI. अग्निष्टोमेन यज्यमाणो ।

139B. (३४) दशमः ॥ सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥ (The Printed Text षष्ठः प्रश्नः) .

VII. अथातो महारात्र एव बुध्यन्ते 166B. (२०) इति अष्टमः प्रश्नः

VIII. प्रत्यर्पन्ति माध्यन्दिनाय सवनाय ।

189A. (१३ Printed Text 22) (with an index to the तृतीय सवन in a reverse order).

Col. :—इति तृतीयसवनं समाप्तं दशमप्रश्नः सप्तातः ।

IX. उखाः संभरिष्यन्नपकल्पयते ।

233A. (६१) ऊनविंशतिः बौधायनीयचयनसूत्र समाप्तः ।

एकादशः प्रश्नः ।

In the printed edition, it comes after the next Prasna.

X. प्रवर्ग्यं संभरिष्यन्नपकल्पयते । 256B. (Last col.) (१८)

इति प्रवर्ग्यः ।

The printed text has two more Kaṇḍikās or paragraphs, (1) beg. अथातोऽवान्तरदीक्षां व्याख्यास्यामः, (2) beg. संवत्सर-चरेत् included in this prasna. See Prefaces to Vols. I & II of the printed edition of Dr. W. Calland; Burnell 18B es, 15
nce, ol

O. Catal. Nos. 284 and 285.

559.

Text p. 737. (The Same. (दर्शपौर्णमासप्रकरणम्) ।

Shpe, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 12. Lines, 13 to 15 on a page. Extent in ślokas, 408. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The first prasna of the Baudhāyana Śrauta sūtra.

For a description of the work see L. 1554.

560.

742. The Same.

For the manuscript see L. 1554.

The first prasna of the Baudhāyana Śrauta sūtra.

Post Colophon Statement :—

इदं पुस्तकं + + न्योपनामकस्य-गदाधरेण लिखितं स्वार्थं
परोपकारार्थं च ॥ शुभमस्तु शुभम् ।

561.

1200. The Same.

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Folia, 25. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Complete.

562.

1703. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 21. Lines, 10, on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1548. Appearance, very Complete.

Post Colophon Statement :—

वसु-वेदेषु-एष्वीभिः संयुते क्षयवत्सरे ।

ऋतौ ग्रीष्मेऽथ वैशाखे चतुर्दश्याः तिथौ रवौ ॥

लिलेख ऋग्वेदनिधेस्त्र्यम्बकस्य हि शङ्करः ।

सूत्रं बोधायनं सङ्गी रक्षणीयं जलादितः ॥

563.

542. *The Same.* (प्रश्नः द्वितीयः) ।

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 110. Character, Nāgara. Appearance, Fragment.

It begins with :— अथोपस्थाहरणं विज्ञायते कर्त्तादौ कामयौत ॥

564.

772. *The Same.* (आधानप्रकरणम्) ।

For the MS. see L. 1564.

It contains the second prāśna of the Baudhāyana sūtra complete in 22 sections.

Rājendralāla calls it an anonymous manual "according to the rules of Baudhāyana."

The portion of the sūtra under notice covers pp. 34 to 68 of Dr. Caland's edition.

But the prāśna in Caland's edition ends with Kaṇḍikā 21, while in the present MS. with K. 22. For what is ninth in Dr. Caland's text makes up both ninth and tenth in this manuscript.

Besides, the two (the MS. and the printed edition) do not often agree in the commencing and in closing sections. For

instance, the eighth in this manuscript ends : पितरो हवेविति
इत्यथोक्तमादत्ते; but that in Caland ends : पितरो हवेविति.
Again section 14 of Caland ends : वत्सरो ददाति, whereas the
corresponding section in this MS. ends : ते प्रतिगृह्णाति ।

Post Colophon Statement:—

शके १६७८ संवत्सरे १८१४ सर्वजित्संवत्सरे भाद्रपद शुक्ल-
द्वतीया बुधवासरे इदं पुस्तकं लिखितं तोबाडौजीवराम ।

565.

1348. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$. Folia, 12. Character, Nāgara.
on old. appearance tolerable.

Printed by Dr. W. Caland, Vol. I, pp. 34—68.

After the colophon there are the first two lines of the
text praśna (III)

566.

1331. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia. 23. Written in
different hands. The second and larger hand begins in leaf 3B, and
continues to the end of the manuscript. Character, Nāgara. Appearance,
oldish. All omissions of the scribe are supplied on the margin.

The arrangement of sections is slightly different from
that of the printed text of Dr. Caland. This covers pages
34 to 68 of Dr. Caland's edition.

567.

474.

Ādhāna Baudhayani or Adhānaprakaraṇa according to
the School of Baudhāyana.

For the MS. see L. 1844.

Post Col. :— श्रीरस्त्र संमत् १८७३ सर्वजित्संवत्सरे पाशुनक्षत्रप्रतिपदा

चन्द्रवासरे प्रथमप्रहरणे लेखनसमाप्तम् । भारद्वाजगोत्रोत्पन्नं खखे-

रावचीमणाजीश्रीगोदेकरेण यथामति लिखितं । मुद्रामुद्रो
मस्माभि न दीयतां ग्रहस्योऽहम् ।

This is a manual based on the second praśna of the Baudhāyana sūtra, but is put here among the sūtras.

568.

1031. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 48. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 980. Character, Nāgara. Appearance, old.

Another copy of 474, apparently incomplete at the end.

It ends :—

अबुसधः पूर्वोषाङ्गः उत्तराषाङ्गः घनिष्ठा ॥

569.

1101. *The Same.* (तृतीयप्रश्नः) ।

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas 450. Character, Nāgara. Appearance, Complete.

The third praśna only of the Baudhāyana sūtra. Printed in Bibl. Ind.

570.

2098. *The Same.* (पुनराधेयसूत्रम्) ।

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured.

The first three sections only of Praśna III of Baudhāyana Kalpasūtra, see Caland's edition, pp. 69-72.

571.

2053. *The Same.* (आग्रयणसूत्रम्) ।

Substance, country-made paper. 8½×4½ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

Colophon :—

बौधायनीयमाद्ययणं सूत्रं समाप्तम् ।

It is the 12th Adhyāya of Praśna III of Baudhāyana Ālpaśūtra.

See Caland's edition, Vol. I, p. 82-83.

* 572.

761. *The Same.* (*Praśna IV.*)

Substance, country-made paper. 10×5½ inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, Nāgara. Date, Sam. 1814. Appearance, old. Generally correct.

Paśubandha is dealt with in the fourth praśna; complete pp. 107 to 127 of Dr. Caland's edition of Baudhyāyana Ālpaśūtra.

Post Col. :—

संवत् १८१४ शके १६७६ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा इत्यादि ।

भग्नपृष्ठकटिग्रौव etc.

सर्वजितनामसंवत्सरमिति भाद्रपदशुक्लपक्षचतुर्थीमन्दवाररे ।

573.

1201. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

574.

574. *The Same.*

For the manuscript see L. 1425.

Post Col. Statement :—

मौल्यार्पणमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

इदं पुस्तकं मौल्योपकनाम वैजनाथेन मौल्यं दत्त्वा गृहीतम् ॥

575.

97. *The Same.* (V. चातुर्मास्यसूत्रम्) ।

For the MS. see L. 865.

The fifth praśna, Cāturmāsya sūtra, is printed in pp 128 to 155 of Dr. Caland's edition of Baudhāyana Śrauta sūtra.

576.

762. *The Same.*

For the manuscript see L. 1574.

577.

1202. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 15. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

578.

10677. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, old and worn out. Complete.

Beginning:—श्रीमन्महामङ्गलमूर्तये नमः ॥

वैश्वदेवहविर्भिर्यस्यमाखो भवति प्रायुष्यां वा जैत्र्यां वा पौर्णमास्यां । etc., etc.

Colophon:—(१६) बौधायनीय-चातुर्मास्य-सूत्रं समाप्तं ।

579.

10636. द्वैधकाण्डः (बौधायनीयः) । *Dvaidhakāṇḍa.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 81. Lines, 9 on a page. *Extent in Slokas, 1360. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

There are four praśnas of 10 chapters each.

I. उपवसथ इति । अथसु खलूपवसथं जानीयात् ।

31B, दशमोऽध्यायः (without the Praśna col.)

II. अथ चातुर्मास्यानि व्याख्यास्यामः ।

52B, दशमोऽध्यायः ॥ द्वितीयप्रश्नः ॥

III. अथातोऽभिकल्पं व्याख्यास्यामः ॥

61B, षष्ठः । इति षड्विंशतिप्रश्नः ॥ अथातो वाजपेयं व्याख्यास्यामः ।

But still Praśna III continues.

67A, दशमोऽध्यायः । इति सप्तविंशतिप्रश्नः ।

IV. अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्यामः ॥

Last Col. :—इति श्रीबौधायनीयद्वैधकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ।

(After the sixth chapter we have no chapter marks.)

Aufrecht in his Cat. Cat. describes Dvaidha kāṇḍa, as constituting Adhy. 22-25 of the Baudhāyana sūtra. But his references to L. 1571 and Burnell 20A do not justify the statement. For the MS. described in L. 1571, see *infra*; and as for Burnell's MS., its contents are the same as those of the present MS. But, in the present MS. as has been shown above, Praśna III is called also saptaviṁśati praśna (evidently as it stands in relation to the whole sūtra of Baudhāyana); I take it therefore that the present work constitutes praśnas XXIV-XXVIII, praśnas XXVI and XXVII together constituting the third section. In Caland's edition, however, they form 20-23.

580.

64. बौधायनद्वैधसूत्रम् । *Baudhāyana Dvaidha sūtra.*

For the MS. see L. 1571.

The leaves 23 and 24 are missing, while 9 and 10 mark two leaves each.

The codex contains, in the first 16 leaves, the third praśna of the Baudhāyana Śrauta sūtra, complete in 31 sections.

66A. इति बौधायनसूत्रे द्वितीयः प्रश्नः ।

It agrees completely with Praśna III of Dr. Caland's edition.

It contains also, in the remaining leaves, Mantra-gaṇāmnāta Prāyaścitta (Praśna I; end missing) and praśnas III to V of the Dvaidha kāṇḍa of Baudhāyana.

The Prāyaścitta begins :—

अथातो मन्त्रगणान्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः ।

30B. Col. :—द्वैधे तृतीयः प्रश्नः । (Praśna XXI of Caland edition).

It is complete in 26 sections.

The Praśna IV begins :—

अथातोऽभिकल्पं व्याख्यास्यामः ।

Complete in 21 sections.

38A. द्वैधकाखे चतुर्थप्रश्नः । (Praśna XXII in Caland edition).

The fifth praśna begins.

अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्यामः ।

Complete in 18 sections.

The last colophon in 47A.

इति बौधायनीयद्वैधकाखे पञ्चमः प्रश्नः । (Praśna XXI in Caland's edition).

See the preceding number. What this MS. calls Dvaid Praśna IV is Burnell's third Praśna, and what it calls Praśna V is Burnell's Praśna IV.

581.

10637. कर्माम्तसूत्र (बौधायनीय) । *Karmānta sūtr.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 34. Lines, 9 on page. Extent in ślokas, 540. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beg. :—पञ्चतयेन कल्पमवेक्षेत इन्द्रसा ब्राह्मणेन प्रत्ययेन व्याख्यास्यामः ।
वशेनेति ।

26B. (२६) इति कर्माम्तसूत्रे विंशोऽध्यायः २० द्वाविंशतिप्रश्नः ।

कथमु खलु यावज्जीवप्रयुक्तानां चातुर्मास्यानामनुप्रयोगो भवतीति याज्ञवल्क्येन वा पौरोमास्यां शुनासीरीयपुरुषा यजेत ।

34B. (१२) सप्तमोऽध्यायः ।

कउ खलु शिष्यवदिधा—The MS. ends here abruptly.

See Burnell 19B.

582.

499. बौधायनीयं शुक्लसूत्रम् । *Baudhāyanīya śulva
sūtra.*

For the manuscript see L. 1318.

4B. इति प्रथमः, 6B. इति द्वितीयः, 9B. चतुर्थः, 10A. षष्ठः
11A. सप्तमः ।

583.

1042. बौधायनीययज्ञप्रायश्चित्तम् । *Baudhāyanīya
Yajñaprāyaścitta.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a
page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, old.

Baudhāyana ritual on expiations. Complete in three
praśnas.

Beginning :—

ओङ्काराय नमः । ॐ अथातो मन्त्रगानाद्वातानि प्रायश्चित्तानि
यास्यास्यामः । सर्वत्रोपरिष्ठान् मन्त्रकृतं यद्यधस्ताम्रिपतेत् ब्रह्म-
प्रतिष्ठात्मनस इत्येतया प्रतिष्ठाप्येतथैव सुवाङ्मतिं जुहुयात् ।

It ends :—

महायाज्ञवल्क्येके प्राजापत्यानिर्वेके याज्ञवल्क्येके प्रणवमि-
र्वेके सर्वानिष्ठाचार्यः सर्वानिष्ठाचार्यः । १३ । ओः ।

*Col. :—*इति बौधायनयज्ञप्रायश्चित्ते तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ।

*Post Col. :—*ओङ्काराय नमः । शुभं भवतु ॥

584.

56. यज्ञप्रायश्चित्तविदरखम् ।

By Gopal.

The MS. is noticed in L. 788: It is a commentary on
the preceding work. Baudhāyana's Prāyaścitta sūtras are

very rare. Gopāla seems to have commented upon the whole of the sūtras, but the commentary on the only other portion that is known, is on the Mrgārīṣṭi.

Colophon.—इति गोपालकृते यज्ञप्रायश्चित्तविवरणे तृतीयप्रश्नस्य अष्टमो-
ऽध्यायः ।

Post Col..—त्रुटितो ग्रन्थः खण्ड २ संवत् १७८० फाल्गुनवदि बुधे
तदिनीदं पुस्तकं समाप्तम् । युधनल्युलङ्घयः किवं तुल्य अंति
पलमिधच्चयज एणटे ।

585.

85. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 50. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1250. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

It is a commentary on Baudhāyana's Yajñaprāyaścittasūtrāṇi.

The work is described in L. 783.

586.

2179. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1250. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

587.

3223. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5 to 8. In T pāṭha form. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Date, Samv. 1813.

A mere fragment containing the colophons of the first three chapters of the second prāśna.

For the work see L. 783.

Post Colophon Statement.—

इदं पुस्तकं महादेवदेवसुतरामचन्द्रदेवेन लिखितम् । संवत्
१८२३ मि. आ. ञ ५ चन्द्रे समाप्तं गोपालभाष्यम् ।

588.

3224. *The Same.**By Gopāla.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4 by counting. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Leaves not numbered.

A mere fragment containing the colophons:—(1) इति गोपालकृते विवरणे एकादशोऽध्यायः ॥ प्रथमः प्रश्नः, (2) इति गोपाल० द्वितीये तृतीयः, (3) इति गोपाल० द्वितीये चतुर्थः ।

589, 590.

2138. इष्टिकल्पः or काम्येष्टिसूत्रम् । *Iṣṭikalpa or**Kāmyeṣṭisūtra.*

Substance, foolscap paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 12 on a page. Extent in ślokaś, 570. Character, Nāgara. Date, Śaka 1697. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:—इति बौधायनकाम्येष्टिसूत्रं समाप्तम् ।

Post Col.:—शके १६६७ मन्मथनामसंवत्सरे श्रावणवद्य ४ तद्दिने इदं पुस्तकं समाप्तं । इदं पुस्तकं भागवतोपनामक-यज्ञेश्वरदौक्षितेन लिखितं स्वार्थं परोपकारार्थञ्च । श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु महालक्ष्म्यै नमः ।

The work begins:—अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्यामस्तासां सङ्क्षेपदृष्टमेव । दार्ष्टयौर्गमासाः संस्काराः सर्वा प्रथमाः सर्वा मध्यमा सर्वा उत्तमा यथाकालं पूर्वतिथ्या निर्वपेद्या आदिष्टस्याना अथवानादिष्टस्याना यानि पूर्वपक्षस्य पुण्याहान्येतत्तैर्यानि भवन्ति ।

This is the 13th Praśna of the Baudhāyana Śrauta Sūtra in Caland's edition in Bibl. Ind.

There is a short lacuna in leaf 1. This is the इष्टिकल्प of बौधायन ।

591.

1229. बौधायनगृह्यम् । *Baudhāyana Gr̥hya.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 133. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The Gr̥hya Sūtra is complete in 4 praśnas, coming to an end in leaf 41A.

Then commences गृह्यपरिभाषासूत्र, with a new pagination, which ends in leaf 19, which is marked 59.

Then commences गृह्यशेषसूत्र, with a new pagination which comes to the end of the 4th praśna in leaf 56. Of the 5th praśna of Gr̥hya Śeṣa sūtra there is only a line.

Then commences पिटमेधसूत्रम् with a new pagination from 1 to 13. It has one praśna only.

Printed in Bibliotheca Sanskrita No. 32.

The last two sections of the fourth praśna of the printed text do not agree with the present MS.

592.

5455. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 132. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It contains the Gr̥hya sūtra, Gr̥hyaparibhāṣā sūtra and Gr̥hya Śeṣa sūtra which is incomplete.

593.

8626. बौधायनधर्मसूत्रम् । *Baudhāyan Dharma Sutra.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 34. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara. Complete.

The last Colophon :—

इति बौधायने धर्मशास्त्रे चतुर्थप्रश्ने पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः
स्यति । शुभमस्तु ।

This is, in fact, the Baudhāyana Dharmasūtra printed in Bibliotheca Sanskrita no. 34 with which, however, the present MS. does not agree in subdividing the prāśnas. In this P. I is complete in 11 adhyāyas, II in 9, III in 8 and IV in 5. It agrees with Bick. Cat. No. 789.

594.

3501. **सहस्रभोजनसूत्रम् ।** *Sahasra Bhojanasūtra* of
Baudhāyana.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folium, one. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

The scribe's note—

वासुदेवदौ० आपटेयाचे पुस्तका वरुण लिहिलेली स्मार्तसूत्र बौधायन पत्र
मालीसाचे पुस्तक वालक खरे ।

Often noticed.

595.

2282. **देवस्वामिकृतं बौधायनीयभाष्यम् ।**
(**आधानाद्यग्निष्टोमान्तम्**)

Baudhāyanīya Bhāṣya. By Devaśāmi

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia, 118. The sixth leaf is missing. Lines, 9 to 11 on a page. Extent in ślokaś, 3510. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured.

From leaf 55 to the end of the MS. there is a double pagination, one counting from 1 and the other from 55.

It begins thus :—

अग्नयेऽग्नये नमः ।

जपादिभिरेनोनिर्हरणं कृत्वा आधानादिकर्माणि कुर्वन्ति ।
ब्राह्मणेनोक्तं कुर्यात् । रक्षेकादशितौजपः कृच्छादितपोभिर्गोभूत्यादि-
दानैः कुशाब्जहोमैस्त्रिरात्रोपवासेन च विमुञ्चात्मापन्नौको अग्नी-
नादधीत । वैशाखाः पूर्णमास्या उपरिष्ठात् अमावास्यायां यस्यां
तिथौ रोहिणीयोगस्तस्यां अर्द्धोदिते सूर्ये आहवनीयमादधाति

आहवनीयस्य प्राधान्यात् वसन्ते पूर्वपक्षे रोहिण्यां ब्राह्मण आद-
धाति ग्रीष्मे राजन्यः शरदि वैश्यः वर्षासु रथकारः वसन्ते पूर्वपक्षे
रोहिण्यां सर्वेषामाधानं शिशिरः सार्ववर्षिकः तत्रापि पूर्वपक्षे
रोहिण्यां ब्राह्मण आदधाति ।

*It ends thus:—*मथ्यितामिं विहृत्य चतुर्गृहीतद्वयेन मनस्वतीं पूर्णाङ्गतिं
च कृत्वा पुनरग्नौत् । समारोह्य खगृहे अग्न्यायतनेषु मथित्वा
विहृत्य काले काले सायं प्रातरभिर्होत्रं जुहुयात् ।

*Colophon:—*इति देवस्वामिनेऽक्ते प्रोक्ते ऽभिष्टोमः समाप्तः । शुभमस्तु ।

On the obverse of the first leaf :

देवस्वामी आधानादि अभिष्टोमान्त

In fainter ink :

वैरेश्वरीयं क्रौतमिदं महानन्दात् ।

596.

413. (बौधायन-) कल्प (-सूत्र-) विवरणम् ।

Baudhāyana Kalpasūtra vivaraṇa.

For the MS. see L. 1400.

But the description there is not all correct. The MS. contains three works mostly incomplete.

A. The first and most important is Bhāvasvāmī's Vivaraṇa of Śrauta section of Baudhāyana's Kalpasūtras, leaves 16—176.

B. Bhāvasvāmī's commentary on Vājpeya, Rājasūy etc., etc.

C. A Supplement in 3 leaves to Bhāvasvāmī's Kārikā on Vājpeya and others.

A.

17B, चतुर्थोऽध्यायः । 19B, पञ्चमोऽध्यायः । 20A, षष्ठोऽध्यायः
20B, सप्तमोऽध्यायः । 22A, अष्टमोऽध्यायः । 24A, नवमोऽध्यायः । 25B
दशमोऽध्यायः । 26B, एकादशोऽध्यायः । 27B, द्वादशोऽध्यायः । 28B

त्रयोदशोऽध्यायः । 30A, चतुर्दशोऽध्यायः । 31B, पञ्चदशोऽध्यायः । 32B, षोडशोऽध्यायः । 33A, सप्तदशोऽध्यायः । पुरोडाशी समाप्ता ।

For this portion see I.O. Catal. 286A.

34A, प्रथमोऽध्यायः । 35A, द्वितीयोऽध्यायः । 36A, तृतीयोऽध्यायः । 40B, चतुर्थोऽध्यायः ।

43A, प्रथमोऽध्यायः । 47B, द्वितीयोऽध्यायः । For these 2 parts see I.O. Catal. 286B.

50B, प्रथमः । 52B, द्वितीयोऽध्यायः । 53B, तृतीयोऽध्यायः । 55A, चतुर्थोऽध्यायः । 56B, पञ्चमोऽध्यायः । 57A, षष्ठोऽध्यायः । 59A, सप्तमोऽध्यायः । 59B, अष्टमोऽध्यायः । 60B, नवमोऽध्यायः । 62B, दशमोऽध्यायः समाप्ता द्वाध्यायौ । For this portion see I.O. Catal. 286C.

63A commences:—दर्शपूर्णमासव्यापारं समाप्यानन्तरं यज्ञोविशेष उक्त-
मन्वेनारभ्यते यशुना यक्ष्यमाणो भवतीति । पञ्चन्तानीतिवचनात् यज्ञौ निश्चि-
त्यानि चातुर्मास्यानुकृतुम् सोमेऽप्येव प्राप्ते महाप्रपञ्चत्वात् अनन्तरं तद्वि-
क्षया इहानारम्भः ।

From leaf 67 a fresh subsidiary numbering commences. The colophon seems to have been lost in a lacuna.

68B. 2B, प्रथमोऽध्यायः । 76B. 10B, श्रीगणपतये नमः दर्शपूर्ण-
मासानन्तरं चातुर्मास्येषु प्राप्तेषु अग्निहोत्रं वै दशहोतुनिदानमित्यनेन क्रमेण
प्रयोजनवान् पशुवन् उक्तः । अधुना क्रमाद्वातुर्मास्यमुच्यते । 81B. 15B, इति
प्रथमोऽध्यायः । 87B. 21B, द्वितीयोऽध्यायः । 89B. 23B, तृतीयोऽध्यायः ।
94A. 27A, ऊहः । 96A. 30A, चतुर्थोऽध्यायः । 97A. 31A, पञ्चमोऽध्यायः ।
97A. 31A, षष्ठोऽध्यायः । समाप्तानि चातुर्मास्यानि । प्रवर्ग्यं सम्मरिष्यन्तीत्यादि ।
102A. 37A, द्वितीयोऽध्यायः । 104B. 38B, तृतीयोऽध्यायः । 106B.
40B, चतुर्थोऽध्यायः । 108B. 42B, इति भवस्वामिहोते प्रवर्ग्यकल्पविवरणे
चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः । अग्निहोत्रेण यक्ष्यमाणो भवति ज्योतिष्टोम इति कर्म-
समर्पणं । 113A. 47A, प्रथमोऽध्यायः । 117A. 51A, द्वितीयोऽध्यायः ।
119A. 53A, तृतीयोऽध्यायः । 123A. 57A, चतुर्थोऽध्यायः । 127A. 61A,
अष्टमोऽध्यायः । 127B. 61B, षष्ठोऽध्यायः । 132A. 66A, सप्तमोऽध्यायः ।

136B. 70B, अष्टमोऽध्यायः । The 136th or the 70th leaf comes abruptly to an end. Then commences a new subsidiary pagination from 1 to 40, which begins :—

अथातोऽनन्तरं उषित्वा महारात्र एव त्रिभागावशेषायां इत्यादि । For this portion see I.O. Catal. 287. It ends in leaf 176 or 40 :—

इति श्रीभवस्वामिविरचितः समाप्तोऽभिष्टोमः ।

B.

Begins :—आखुवाह्मखिलस्य नायकं

कारणाकुलवक्त्रसंश्रितम् ।

वालचन्द्रसदृशं विनायकं

पार्वतीसुतमहं भजे तम् ॥

वाजपेयेन यज्यमाणः सोमसंस्था कर्मनाम स वा एष ब्राह्मणस्य चैव न्यस्य यज्ञ इति दर्शनात् । न वैश्वस्य प्रदर्शनार्थत्वात् तस्यापि सप्तदशस्तोत्रेषु पृष्ठस्थाने रथन्तरः । 2B. इति वाजपेये प्रथमः । 4A. इति द्वितीयः । 5B. तृतीयः । 8B. इति भवस्वामिहते कल्पविवरणे वाजपेये पञ्चमोऽध्यायः इति वाजपेयः समाप्तः । 9B. इति भवस्वामिहते कल्पविवरणे राजसूये प्रथमोऽध्यायः । 11A. द्वितीयः । 12A. तृतीयः । 14A. चतुर्थः । 15B. पञ्चमः । Though the leaves are marked consecutively, there must be some leaves missing here. 17A. पञ्चमः ॥ उक्थ्यः समाप्तः । 18A, षष्ठः । 18B, सप्तमः इति भवस्वामिहते कल्पविवरणे समाप्तश्च राजसूयः । 19A, हरिः ॐ अथात इष्टीर्वाग्यास्यामः । 27B. इष्टिकल्पे प्रथमोऽध्यायः । 28A. इति भवस्वामिहते इष्टिकल्पविवरणे द्वितीयोऽध्यायः । 28B. तृतीयः । 29A. चतुर्थः । 29B. पञ्चमः । 30A. षष्ठः । 31B. सप्तमः । 32A. अष्टमः । 33B. नवमः । 34A. दशमः । 34B. एकादशः । 35A. द्वादशः । 35B. इति भवस्वामिहते इष्टिकल्पविवरणे त्रयोदशोऽध्यायः । 2 lines after समाप्त इष्टिकल्पः । 36A. अथेमानि अर्घ्य-पात्राणि । 37B. प्रथमोऽध्यायः । 38B. द्वितीयः । 39A. तृतीयः । 40B. चतुर्थः । 41B. पञ्चमः । This portion ends abruptly :— स मावत्तिवतुषं जयाभ्यातानां राट्भृतः ।

C. A supplement to Bhāvasvāmi's Kārikā, on Vājapeya, etc.

श्रीकृष्णराजाय नमः ।

आचार्यैः कारिका तत्र भावस्वामिभिरिक्ता ।

विशेषो वाजपेयेऽत्र तदनुक्तौ तदुच्यते ॥

2B. इति वाजपेयकारि[काः] समाप्ताः । End इत्याग्रयणम् ।

597.

307. सुबोधिनी बौधायनसूत्रविवृतिः ।

Subodhinī being a comm. on Baudhāyana Sūtra.

For the MS. see L. 152.

The author's name is given by Aufrecht as Mahādeva Vājapeyī.

598.

209. *The Same.* (आधानसूत्र) । With the text.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 74. Lines, 13 on the page. Extent in śloka, 2240. Character, Nāgara. Date, Samvat 1781. Appearance, discoloured and worm-eaten. Complete.

Post. *anṅgalācarana* :—

सुक्ताम्बरधरं विष्णुं शशिर्वर्णं चतुर्भुजम् ।

प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

The work begins :—

T. अथोपस्थाहरणमिति

Comm. :—अथ दर्शपूर्णमासयोर्निहपणानन्तरमुपस्थाहरणमुच्यते ।

It ends :—संतिष्ठते अघ्राघेयं संतिष्ठते अघ्राघेयमिति ।

Comm. :—यद्यपि अघ्राघेयस्य पूर्वाह्नकाले संस्था कृता तथापि सपरिवारस्य पूर्वोत्तराभिर्भ्रमेति ध्येयम् ।

वृत्तिराधानसूत्रस्य दक्षिणामूर्त्यनुग्रहात् ।

सुबोधिनीवृत्तिरेषा तुल्यतु प्रीयतां शिवः ॥

Post Col. :—इदं पुस्तकं संवत् १७८१ भाद्रपद शुद्धतृतीया लिखितमिदं चिन्तामणिभट्टपण्डकेन ।

For the Text see Caland's edition, pp. 34 to 68.

See the preceding number.

599.

2184. *The Same.* (**आग्रयणसूत्र-**

प्रवासोपस्थानसूत्र-दर्शपूर्णमासयाजमानसूत्राण्ये)

With the Text.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 80. Lines, 8 or page. Extent in ślokas, 1200. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, oldish.

On the obverse of the first leaf.

अथ बौधायन आग्रयणस्य सूत्रस्य प्रवासोपस्थानसूत्र-
पूर्णमासयाजमानसूत्रस्य सुबोधनीप्रारम्भः ।

On the reverse of the last leaf:—

इति बौधायन • सुबोधनीसमाप्तः ।

It begins :—(T.) वर्षासु श्या[मा]कानामाग्रयणं करिष्यन् भवतीति ।

(Comm.):—वर्षासु वर्षसौ श्यामाकानामेतद्धान्यसम्बन्धि आग्रयण-

कर्मनाम अग्रं नव सस्या(स्या)नामग्रपाकः । अग्रते प्राप्नोति देव

नक्षत्रेत्याग्रयणं अथवा अग्रं प्रथममयनं प्राशनं यस्मिन् कर्मणि

तदाग्रयणं अग्रयणमिति वक्तव्ये आर्षत्वादायग्रयणमिति युक्तं ।

कर्म करिष्यन् भवति कुर्यात् ।

Colophons :—

18B. सुबोधिन्यां दशाध्यायां (?) पञ्चमोऽध्यायः ।

27B. इति बौधायनसूत्रव्याख्यायां सुबोधिन्यां दशाध्यायां षष्ठोऽध्यायः ।

78A. दशाध्यायां याजमाने द्वितीयेऽध्याये चतुर्थः खण्डः । समाप्तस्याध्यायः ।

After this, we have the following verse :—

याजमानस्य सूत्रं हि व्याख्यातं शङ्कराचार्या ।

विद्वांसस्तेन तुष्यन्तु प्रीयतां मे सदाशिवः ॥

Then follows the explanation of a few lines of the next chapter on *Brahmatva*.

79A. इति बौधायन-आग्रयणसूत्रस्य प्रवासोपस्थानसूत्रस्य याजमानदर्श-
पूर्णमाससूत्रस्य सुबोधनी समाप्ता ।

After this colophon there are 17 lines on the obser-
vances in Āgrayana, when performed on days other than the
full and,*the new moon, as directed in Hemādri.

अथ खगडपर्वण्यग्रयणे कर्त्तव्ये पूर्णिमायामादौ आग्रयणं कर्त्तव्यं । दर्शोत्तरं
नतु पूर्णमासदर्शयोर्मध्ये इति निर्णये मूलभूतां श्रुतिमुदाजहार हेमाद्रिः ॥
कालतत्त्वविवेचने तु इयं श्रुतिर्न सर्वान् प्रति प्रवर्त्तते किन्तु यैर्व्रीहिभिरिष्टा
पैहिभिरेव यजेत ।

The Topic closes with the colophon :—इति आग्रयणे कर्त्तव्ये ।

For the Text see Caland's edition of Baudhāyana,
Prajna III, sections 12 to 22, pp. 82 to 94.

११०.

2212. बौधायनीयचातुर्मास्यसूत्रव्याख्या ।

Baudhāyanīya Cāturmāsya Sūtravyākhyā.

With the Text.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 142. Lines, 5 on a
pg. Extent in ślokas, 2120. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

Comm. :— अथ चातुर्मास्यान्युच्यन्ते । तानि चतुर्षु मासेषु संपूर्यन्ते ।

चत्वारि पर्वणि तानि वैश्वदेवं वक्ष्यप्रधासाः प्राकमेघाः सुना-
सौर्यमिति तेषामेकस्मिन् फले चोदनादैककर्म्मं तथाच चतुर्णामपि
वर्णानां साधारणमुपस्थाहरणं विहितं उपस्थाहरणसूत्रे । स्वर्गकाम-
चातुर्मास्यैर्यस्य इति चातुर्मास्येति तेषु प्रथमं पर्वं वैश्वदेव-
नामकं तदिधत्ते ।

T. वैश्वं वहविभिर्न्यस्यमाणो भवति ।

Comm. :— वैश्वदेवनामकैर्हविःसाधैर्यनीः स्वर्गं भावयिष्यमाणो भवेदित्यर्थः ।

For the Text see Caland's edition of Baudhāyana Śrauta
litra, pp. 128—155.

The MS. does not give the author's name.

The authorities consulted :—

3A. श्रालौकि (often quoted), भाष्ये; 9B, उपमन्यव; 18A, कात्या-
यन; 25A, गोपाल, व्यापस्तम्ब; 37B, चान्दलायन; 42B, भारद्वाज; 47A,
याज्ञिकाः; 52A, यज्ञतन्त्रकार; 66A, धूर्त्तस्वामी; 80A, कर्कभाष्य;
81A, सत्याषाढ; 83B, श्राकल; 88B, गौतम; 93B, कौबौतक; 96A,
कल्पसार; 103A, वाजसनेयक; 119A, रुद्रदत्त; 142B, केशव।

601.

1240. बौधायनीयनक्षत्रसप्तह्यभाष्यम् ।

Baudhāyana's nakṣatra sūtra Bhāṣya.

By Devabhadra, son of Balabhadra.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 65. Lines, 8 on
page. Extent in ślokas, 1150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1818. Ap-
pearance, fresh. Complete.

A commentary on the sūtras of Baudhāyana on the
Nakṣatra sacrifices, which are to be found in the Prāya-
ścitta section of his Kalpasūtra. The sūtras are given in
full. The author of the commentary speaks of, however,
many rites which are peculiar to Kātyāyana of the White
Yajurveda.

*Beginning:—*गणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीविष्णवे मुनिं बौधायनं कात्यायनं गुरुं ।

अस्मद्वत्तद्वज्रानां सद्गुरुं च हरिप्रह्वरम् ॥ १ ॥

गङ्गाधरपाठकं च यागकालविवेचकं ।

भागौरथीं मातरं च पितरं बलभद्रकम् ॥ २ ॥

गर्गदियाज्ञिकान् स्त्रीयान् कपर्दिनादीन् परानपि ।

प्रणम्य मनसा वाचा कर्मण्यपि च भक्तितः ॥ ३ ॥

तैत्तिरीयश्रुतिं मूलं प्रायश्चित्तप्रदीपकं ।

देवानन्तप्रयोगं च तथा गोपालकारिकां ॥ ४ ॥

प्रयोगौ केशवानन्तावापस्तम्बानुसारिणौ ।

ग्रश्यानेतांस्तु संगृह्य निजबुद्ध्या विमृष्य च ॥ ५ ॥

बौधायनोक्तगच्छत्रसत्रसंज्ञाध्वरस्य तु ।

सूत्रभाष्यमहं कुर्वे कातीयानुगतं त्विदं ॥ ६ ॥

सूत्रम् । अथातो गच्छत्रेष्टौः व्याख्यास्यामः ।

अत्रायमथशब्दः नृगारपरिचेष्टिभ्यां ॥

End:—तथैव सङ्कल्पोदाहरणदर्शनात् । बज्रतरपापाक्रान्त एनोनिवर्हणाथं

गच्छत्रसत्रेण यजेत इति चन्द्रिकायां ॥

विश्वेश्वरचरणद्वन्द्वमाधाय हृदि मङ्गलम् ।

बलभद्रतनूजेन देवभद्रेण धीमता ॥

कातीयानां द्वितार्थाय भाष्यं चेदं मया कृतम् ।

संक्षिप्तं पूर्वजैर्यस्मात् न कृतं दृढपाञ्चिकैः ॥

तेन मया स्वशास्त्रीया युक्तं चेदपरेऽपि च ।

तुष्यन्तु याज्ञिकाः सर्वे मङ्गलं परिलोच्य ते ॥

ज्ञानादज्ञानतो वापि यच्चेह विवृतं मया ।

क्षान्तार्थं तच्च संशोध्यं याज्ञिका अयमञ्जलिः ॥

न मदौया कृतिर्यस्मात् एषा यज्ञस्य वै कृतिः ।

यथा प्रेरितवान् यज्ञः तथा विवृतवानहम् ॥

यच्च अमः समुत्पन्नो भाष्यस्यास्य विलेखने ।

यज्ञभोक्ता विमुक्तोऽपि प्रीयतां परमेश्वरः ॥

नेत्रेन्दुवस्तुभूवर्षे सिते नभसि भास्करे ।

पितृभे च द्वितीयायां सूत्रभाष्यमिदं कृतम् ॥

भसत्रसूत्रभाष्येऽस्मिन् देवभद्रकृते वरे ।

सपञ्चाशत्सहस्रं च ग्रन्थसंख्येमौरिता ॥

अपरिष्कृतमेतस्य पुस्तकं याम्बदिगगतं ।

अस्त्यतोऽनेन साकं तत् शोधनेन ममाञ्जलिः ॥

Colophon :— इति नागरहातीय-श्रीमन्महायाज्ञिकपाठकश्रीरामचन्द्र-

सूत्रगङ्गाधरपाठकवंशसम्भूत-पाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभद्रकृतौ बो-

घायनमुनिप्रणीतप्रायश्चित्तसूत्रान्तर्गतनक्षत्रसत्रयज्ञस्य सूत्रभाष्ये
द्वितीयखण्डमध्यायस्य तुरीयम् ॥ समाप्तं च नक्षत्रसत्रयज्ञस्य
सूत्रभाष्यम् ॥

बौधायनोक्त-नक्षत्रसत्रसंज्ञाध्वरस्य तु ।
सूत्रभाष्यं पुरा कृत्वा श्रुतिसूत्रादिसम्मतः ॥
कात्यायनानुसारेण कर्कदेवमतेन तु ।
होत्रमन्त्रैश्च संयुक्तः प्रयोगो रच्यतेऽधुना ॥
तत्र ॥

Post Colophon :—

संवत् १८९८ वर्षे श्रावणशुद्धदशम्यां सोमवासरदिने काष्ठे ॥
भाष्यमिदं लिखापितम् ग्रन्थकर्त्रा पाठकश्रीबलभद्रसूनुना श्रीदेवे-
भद्रपाठकेन ॥ शुभं भूयात् ।

602.

2216. *The Same.*

By Devabhadra, son of Balavadra, belonging to the family of Gangādhara Pāṭhak, son of Rāmacandra, a Nāgar Brahmana.

For the manuscript and the work see L 4180. It seems to represent the unrevised recension, which went to the south. See *Supra*.

The extent given by Rajendra Lal is 1206 (?).

The Date and the Scribe.

शके १७४३ संवत् १८८८ शुभकृतनामसंवत्सरे माघ शुद्ध ३
मन्दवासरे तद्दिने ग्रन्थसमाप्तं । इदं पुस्तकं भागवतोपनामनारा-
यणदीक्षितः वास्तव्य गोदातौर चौके श्रीसिद्धेश्वरचरणे धृत प्रस्तुत-
वास्तव्यक्षेत्र श्रीकाशी ।

Rajendra Lal's MS. gives the date of composition as नेत्रेन्दुवसुमे वर्षे = 813 'of some unknown era,' but, as appears

from the previous MS., the author wrote it in 1756 A.D. = 1812 of the Samvat era.

603 & 604.

2459. **सहस्रभोजनसूत्रव्याख्या ।** *Sahasrabhojana-sūtravyākhyā.*

By Bhāskara Rāya Dikṣita, son of Gambhīra Rāya Dikṣita, of the school of Baudhāyana.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

v The author and his work.

8A. इति भास्कररायेण सहस्रभुजिकर्मणः ।

सूत्रं विवृत्यता सम्यक् प्रयोगविधिरौरितः ॥

इति श्रीगम्भीरराजदक्षितात्मज-भास्कररायदक्षितकृता सहस्रभोजनसूत्र-
व्याख्या संपूर्णा ।

1B. सहस्रभोजनविधौ सूत्रं बौधायनोदितम् ।

याकरोति शिवप्रोत्थै गम्भीरिर्भास्कारो द्युतिः ॥

T. अथातः सहस्रभोजनविधिं व्याख्यास्यामः ॥

Comm. : अथशब्दो मङ्गलार्थोऽधिकारार्थः पुनःप्रतिष्ठाकथनानन्तर्यार्थो वा ।

अतःशब्दो हेतुर्थः ॥

605.

8178. **शुक्लमीमांसा ।** *Śulvamīmāṃsā.*

By Vyāṅkateśvara Dikṣita.

Being a commentary on the Baudhāyana Śulvasūtra, in three adhyāyas.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1660. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

26A. इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्य-सामिपित्त-सर्वतोमुखातिरात्रसामिपि-
त्तातवाजपेययाजि-गोविन्ददक्षितवरनन्दनस्य सर्वतन्त्रसूत्रसामिपित्तसर्वोपेष्टा-

तोयामयाजि-श्रीयज्ञनारायणदौक्षितानुजस्य तच्छिष्यतालम्बसमस्तविद्यावैशद्यस्य
सामिचित्यात्मवाजपेययाजि-श्रीयज्ञकटेश्वरदौक्षितस्य कृतिषु बौधायनशुल्बमीमां-
सायां प्रथमोऽध्यायः ।

46B. इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्य्य-बौधायनशुल्बमीमांसायां द्वितीयोऽध्यायः ।

Last Colophon :—इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्य्य-सामिचित्यसम्बन्धतोमुखाति
रात्रसामिचित्यात्मवाजपेययाजि-गोविन्द [दौक्षितकृत शुल्बमीम
सेयं । पुरोहित सौतारामखेदं] ।

The enclosed portion has been added by a much later hand. Hence the confusion of the author's father with the author himself.

For a description of the work see I.O. Catal. No. 291.

606.

1854. बौधायनशुल्बदौपिका । *Baudhāyana Śulva-*
dīpikā.

By Dvārakānātha, son of Tikā Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 17. Lines, 1
a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

See I.O. Catal. No. 292 and L. 656.

* The text of Baudhāyana Śulvasūtra has been published with a translation and Dvārakānātha's commentary by Dr. G. Thibaut, in the *Pandit*, Vols. IX, X (1874—6).

607.

1882. महादेवपरिचर्याखण्डव्याख्या । *Mahādeva-*
paricaryā Sūtra Vyākhyā.

Entitled *Upacāraṣoḍaśa—Ratnamālā.*

By Sureśvara Svāmī, the disciple of Raghurāmānirṭha.

For the manuscript and the work see L. 4187.

It is on foolscap paper and not on country-made paper as stated in there.

The pratikas only of the sūtras are given in the commentary. They are attributed to Baudhāyana, though in the Prayoga given in the work the peculiar R̥gvedī form of repeating “ न मम ” after every homa is often used.

608.

2106. शिवपूजासूत्रव्याख्या (बौधायनीया)

A comm. on the Śivapūjāsūtra of Baudhāyana.

By Rāmacandra, son of Pāṇḍurāya.

For the MS. and the work see L. 4263 and for a similar work see the next number, in which only the 1st sūtra has been explained.

ost Colophon :—

इति श्रीहरिहरार्पणमस्तु । श्रीसर्वात्मा श्रीसीताराम लिखिता ।

श्लोक ६० ।

The first seven sūtras are as follows :—

I. अथातो महादेवस्य अहरहः परिचर्याविधिं व्याख्यास्यामः ।

II. ज्ञात्वा शुचौ देशे गोमयेनोपलिप्य प्रतिहतिं कृत्वा अक्षतपुष्पैर्यथा-
जाममर्चयेत् ॥

III. सपुष्पोदकेन महादेवमावाहयेत् । ॐ सुर्महादेवमावाहयाम्योम् ।
सुवर्महादेवमावाहयाम्योम् । सुवर्महादेवमावाहयाम्योम् । ॐ भूर्भुवःसुवर्महादेव-
मावाहयामीति ॥

IV. आवाह्यायातु भगवान् महादेव इति ।

V. स्वागतेनाभिगन्ति । स्वागतमनुना स्वागतं महादेवाय एतत् शासनं
ज्ञातमाप्तां भगवान् महादेव इति ।

VI. अथ कूर्चं ददाति । भगवतोयं कूर्चो दर्भमयस्त्रिदत् हरितसुवर्णसं-
शुषकेति ।

VII. अथ स्थानानि कल्पयति । अग्रतो ब्रह्मणे कल्पयामि । विषाये
कल्पयामि । दक्षिणतो(?) स्कन्दाय कल्पयामि । विनायकाय कल्पयामि ॥

पश्चिमतः शूलाय कल्पयामि महाकालाय कल्पयामि । उच्चतः उमायै कल्पयामि
नन्दिकेश्वराय कल्पयामि ।

609.

2105. शिवपूजासूत्रव्याख्या (बौधायनीया) ।

A comm. on Śivapūjāsūtra of Baudhāyana.

Substance, French foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 30. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

भवानीश्वरौ नत्वा गङ्गां काशीं गजाननम् ।

योगेश्वरौ शारदाञ्च भैरवं + सुखप्रदम् ॥

नारायणं पद्मभवं सूर्याचार्यगुरुनपि ।

पूजापद्धतिद्वयबौधायनविश्वगुरुस्तथा ।

तदीयं शिवपूजायाः सूत्रं व्याचक्षते मुदा ।

The sūtra explained is

अथातो महादेवस्याहरहः परिचर्याविधिं व्याख्यास्यामः ।

*It ends :—*इत्याह भगवान् बौधायनः ।

PRAYOGAS OF MAITRĀYAṆĪYA MĀNAVA
ŚŪTTRA.

610.

6271. मानवसूत्रपद्धति । *Mānavasūtrapaddhati.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and coloured.

A mere fragment of what appears to be a comprehensive work on Paddhati, based on the Mānava sūtra.

4B, इति मान[व]सूत्रपद्धत्याये पद्धतौ तृतीयः खण्डः ।

The fragment begins :—

अथाधानक्रमो लिख्यते ।

अत्र पौर्णमास्यामाधाने चतुर्दश्यामुपक्रमोऽरुणिदानादि पूर्ण-
मास्यां मध्यमम् । अमावास्यायामाधाने अमावास्यायामुपक्रमो-
ऽन्याधानं प्रतिपदि । नक्षत्राधाने च यथोक्तनक्षत्र उपक्रमः ।

611.

6390.

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-113. Lines, 7, on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

Two leaves pasted together were made one. Many leaves were disjointed and separated. We have put them together, one side with the other. Foll. 3, 9, 13, 14, 15, 17, and 113 are without their obverse sides, while there are seven without their reverse sides, viz. the sides bearing the page marks. These must be beyond the number 113 and have been put at the end of the manuscript.

It begins :—

श्रीरामाय नमः ।

श्रीकृष्णाख्यं परानन्दसन्दोहामृतविग्रहम् ।

महोऽस्तु मे महामोहध्वान्तसन्तानशान्तये ॥

प्रणम्य विष्णुमदयं हरं तथा गुरुं तथा ।

प्रवक्ष्यते यतेर्हितं मनोर्मतं महात्मनः ॥

ब्रह्मचारिगृहस्थवानप्रस्थाख्यानमाश्रमाणां गाव्यत्र (?) ब्राह्म-प्राजापत्य-
नैष्ठिकौ) कावार्त्ताक (?) शालीनयायावराघोरसंन्यासिकवैखानसोदुंबरवालखिल्यके-
नपाख्या वृत्तिभेदोक्तयोक्ताः । अथेदानौ परिव्राजकाख्यस्य आश्रमस्य कुटीचकवद्-
दकहंस(सह)परमहंसखा वृत्तिभेदा धर्मभेदोक्त्या उच्यते । एतत् सर्वं स-
मायामुदर्के दर्शयिष्यामः ॥ ननु ॥ यावज्जीवमभिहोत्रं गुह्यादि(?)त्यादिश्रुतिविरो-
धात् कर्मसंन्यासो नोपपद्यते । नैष दोषः ।

कुटुंबं पुत्रदारांश्च वेदांगानि च सर्व्वशः ।

यच्च यज्ञोपवीतं च त्यक्त्वा गूढं चरेन्मुनिः ॥

इत्यादिश्रुतेः कर्मसंग्रासस्य विहितत्वात् । विषयविभागोपपत्तेश्च विरक्ता-
विरक्तत्वेन । एतदप्युदर्के निपुणतरं उपपादयिष्यामः ।

4B. अतः परिव्राजकस्याश्रमस्य कुटीचकवद्दकहंसपरमहंसखा वृत्तिभेदा
धर्मभेदोक्तयोच्यंतेहनि पुष्कलम् ॥

तत्र कैश्चित् श्लोकैरधिकारः कथ्यते कैश्चित् साधारणो धर्मः कैश्चिद-
साधारणः । कैश्चित् प्रासङ्गिकश्च, किंचित् किंचिद्विभागः । असाधारणधर्मोक्तिं
प्रकरणस्याप्यविरुद्धस्य धर्मस्य सर्व्वत्रा + पक्षतिव्याख्याप्रकारः । तत्र ब्रह्मचर्य्यं
समाप्यगृही भवेत् । गृहादनी भूत्वा प्रव्रजेदित्याश्रमसमुच्चयः ।
... .. यदि वेतरथा ब्रह्मचर्य्यादेव प्रव्रजेदिति । अथवस्थितविकल्पोऽपि
गृहादनादेति ॥ स्मृतयश्चेममेवार्थमभिदधति etc., etc.

7B. इत्यादिकाठश्रुतिविहितं संन्यासप्रकारं गृहादा वनादा इति विहित-
मथवस्थितविकल्पं च दर्शयिष्यामः ।

प्राजापत्यां निरूप्येष्टिं सर्व्ववेदसदक्षिणाम् ।

आत्मन्यधौ(भा)न् समारोप्य ब्राह्मणं प्रव्रजेद् गृहात् ॥

इष्टीकरण-अधिसमारोपादिप्रकारस्तु श्रुत्या विहितो भगवता बौधायनेन
विदितः अथातः संन्यासविधिं व्याख्यास्याम इत्यादिना स एवात्रापि द्रष्टव्यः ।
आहिताग्नेरनाहिताग्नेरपि उक्तस्तेनैवोक्तं सन्न्यासप्रकारस्तच्छेधे तमुदाहरिष्यामः ।

अथोत्तरं सन्न्यासविधिं व्याख्यास्यामः ॥

उदगयन आपूर्व्यमाणपक्षे पूर्वोक्तेन विधिना चरित्वा etc., etc., (The
explanation of अथ—Then).

10A, अत(थ) ऊ(उ)र्द्धं रौत्रं संन्यासं संन्यासविधिं व्याख्यास्यामः ॥

12A, अत ऊर्द्धं त्रिदंडिनां संन्यासविधिं व्याख्यास्यामः ।

वैशाख्यां पौर्णमास्यां उक्तानां एकेन विधिना चरित्वा etc., etc.

a p 12B, षोडश प्राणायामान् धारयित्वा उत्तोर्य वासः पौडयित्वा
... .. अत ऊर्द्धं इति

19A, परित्राजकस्य संस्कारविधिं व्याख्यास्यामः । etc., etc.

From what has been quoted above, this appears to be a very exhaustive commentary in the form of a Prayoga, on a part of *Mānava Sūtra* (*Mānavadharmasūtra*) which relates to *Paribrājakāśrama*—the fourth or the last stage of a *Brāhmaṇa*'s life. It gives, before commencing the actual commentary, a long disquisition which turns on two points: (1) propriety of *Karmasannyāsa*, or renunciation of the world, (2) the necessity of the three stages—preceding the last—that of *Sannyāsa*.

612.

1496. मैत्रायणीयसोमसंस्थापद्धति ।

Maitrāyaṇīya Somaśamsthāpaddhati.

Substance, foolscap paper. $8 \times 6\frac{1}{2}$ inches. In book form. Lines, 22 on a page. Folia, 71. Extent in ślokas, 2300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It treats of the seven soma sacrifices, agniṣṭoma & others.

See I.O. Catal. No. 399.

613.

1559. मैत्रायणीयगृह्य[पद्धति] ।

Maitrāyaṇīya Gṛhya-[paddhati.]

Substance, foolscap paper. $6\frac{1}{2} \times 8$ inches. Folia, 29. Lines, 21 on a page. Extent in ślokas, 1050. Character, Nāgara. Date, 1880. Appearance, fresh. Incorrect.

It appears to be a unique Paddhati based on the Gṛhya sūtras of the Maitrāyanins of the Black Yajurveda.

Colophons :—

5B, इति शान्तिहोमं सर्व्वकर्म्मार्तुकमयं समाप्तं । अथ गर्भाधानम् ; 6A, इति गर्भाधानविधिः अथ अरण्याह्वयम् ; 6B, इति अरण्याह्वयविधिः ; इति सौमन्तोन्नयनम् ; 8A, इति जातकर्म ; इति नामकरणविधिः ; 10A, अथ कर्णवेधविधिः ; 11B, इति अन्नप्राशनविधिः ; 14A, इति चूडाकरणविधिः ; 17A, इति व्रतबन्धः समाप्तः ; 18B, इति समावर्त्तनविधिः ; 19B, इति समावर्त्तनगोदानविधिः समाप्तः ; 20A, इति कन्यावरणम् ; 21B, इति जामादवरणम् ; 22B, इति कन्याप्रदानविधिः ; 24B, इति प्रथमकर्म समाप्तम् ; 26B, इति द्वितीयकर्म समाप्तम् ; अथ तृतीयकर्मविधिर्लिख्यते 28A, अथ चतुर्थीकर्म लिख्यते ; 29B, इति चतुर्थीकर्म समाप्तम् । 29B इति अनुक्रमं षोडश संस्काराः समाप्ताः ।

इति मैत्रायणीयशाखायां ऋद्धौ षोडशकर्म । प्रथमपुरुषा को पद्धतिः ॥
श्रीनृसिंहाय ॥

The two parts of this work are called Puruṣas.

It opens with kārīkās on the construction of altar.

Beginning:—

अथ दशकर्म आरम्भः[ः] । सर्वकर्म-आरम्भे शान्तिकर्म-
विधिर्लिख्यते । अथ वेदिकरणम् ।

षडङ्गुलानां चत्वारः प्राची पश्चाच्चयः श्रयाः ।

पूर्वाङ्गे + तृतीयाः स्युः सा वेदौ पाकयाज्ञिकौ ॥ अपि वा ।

सयङ्गुलं श्रयं मित्वा सर्वतः परिले(लो)खयेत् ।

द्विगुणं तु पुनर्(र्ध)र्मध्येऽनुत्करं (तु) वत वारुणं (वतु वाउणं) ।

ॐ तीर्थेन संप्रविश्य एता आयतनमुल्लिखेत् ।

अद्भिः प्रोक्ष[ः] ततो धिष्ण्य स्मरेण कुर्वीत [त]क्ष्यं ।

अथ धिष्ण्यसंस्कारस्तत्र आचार्यस्यारभेत् । खवं सोदक[ः]व[ः]

कमखड्गं ऋद्धौत्वा धिष्ण्योत्करमध्येन प्रविशति धिष्ण्योत्करश्च

पश्चात् प्राङ्मुख उपविशति । ततः खवदखेन धिष्ण्यं खनति ।

दक्षिणे त्रीणि खनित्वा (खित्वा) मध्ये त्रीणि तथोत्तरे ।

स्त्रां कटे ऋद्धौत्वा तु मृत्तिकासुदरेत् क्षिपेत् ।

सौक्तां प्ररोचयित्वा तु तत्र रेखा प्रकल्पयेत् ॥

पृथिवी-अग्नि-वायु-सोम-इन्द्र-प्रजापतिः ॥

लक्षणे तु कृते तस्मिन्मन्त्रे प्रणयनं भवेत् ॥

उदीची प्रथमा रेखा द्वितीया दक्षिणा स्मृता ।

तृतीया चोत्तरा ज्ञेया चतुर्थी दक्षिणा पुनः ॥

पञ्चमी चोत्तराश्चैव मध्ये तासां तथापरा ।

धिष्ण्यप्रमाणा रेखा[ः]स्युः[ः] रेखाः सर्वा यथाक्रमम् ॥

षोडशाङ्गुलमात्रेण अष्टमी सोमवायवौ ।

द्वेष्टी प्रजापतिश्चैव अङ्गुलैर्द्वादशभिस्तथा ॥

मध्यमेन तु या(यो)रेखा ध्रुवमार्गानुगामिनौ ।
 तस्याः प्रमाणं वक्ष्यामि अङ्गुलैर्द्वाविंशतिस्तथा ॥
 रेखानामानुपूर्व्येण देवताः सम्यक्कीर्त्तिताः ।
 मध्यमायां तु + + + पूर्व पूर्व प्रकल्पयेत् ॥

On the reverse of the last leaf :—"Sent by Dr. Mitter on 10 February, 1880."

614.

61. ऋषितर्पण । *Rṣitarpaṇa*.

For the description of the MS. see L. No. 841. It is said to belong to the Maittrāyaṇiya sākhā.

It is called ऋषितर्पणम्, but it does not actually concern itself with the details of offering water to the seven Ṛṣis, as the title indicates. It seems to deal with all the preliminaries to ऋषितर्पण, उत्सर्ग and उपाकर्म. For in page 2A occurs the following :

अद्येत्यादि पुण्यतिथौ ऋषितर्पण-उत्सर्गोपाकर्म-प्रारम्भनिमित्तमिमे सप्तर्षयः ।
 सारन्ध्रत्वीकाः सुप्रतिष्ठिताः वरदा भवन्तु ।

615.

5990. सप्तर्षिपूजा । *Saptarṣipūjā*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Sam. 1826. Appearance, fresh. Complete.

This relates to the worship of seven Ṛṣis with Arundhati. On the title page it is called मैत्रायणौयानां सप्तऋषिपूजा ।—

Beg.:—ओमशेषाय नमः ।

सप्तऋषि-अरन्ध्रत्वीकहितवन्धनं स्थापनम् ।

The Post Colophon Statement :—

औरख संवत् १८२६ वर्षे आषणमासि शुक्लपक्षे दशम्यां तिथौ
 बुधवासरे लिखितम् । पण्डा दुर्लभराम नाथराम । औरख । etc.

PRAYOGAS OF THE BHĀRADVĀJA ŚĀKHĀ.

616.

1919. पवित्रेष्टिः । *Pavittreṣṭi*.

Of the Bhāradvāja School.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a
Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara of the eighteenth century.
10. Appearance, discoloured. Complete.

It begins:—

भारद्वाजीयपवित्रेष्टितिपवित्रेष्ट्योः सूत्रम् । अथ पवित्रेष्टिं
व्याख्यास्यामोऽमावास्यायां पौर्णमास्यां वा(या)भीगन्वाधाय वैश्वदेव-
वत् इन्द्रावर्हिराहरति प्रणीय च चतुर्गृहीतं गृहीत्वा येन देवाः
पविनेति । अपरं च चतुर्गृहीतं गृहीत्वा प्राजापत्यं पवित्रमिति ।
अपरं च चतुर्गृहीतं गृहीत्वा इन्द्रः सुनीतौति । अभ्यानानान् ऊत्वा
आग्नेयमष्टाकपालं निरूप्य पवमानहवीषि वैश्वानरं द्वादशकपालं
पञ्चममाग्नेयं परिहाप्य अग्नये व्रतपतये इत्येके समाप्तमिति ।

Pavittreṣṭi comes to an end in leaf 2A, with the words
इदनुसारौ प्रयोगः ।

Then वसन्ते शरदि वा आवण्यां तेषां वा अमावा + + +
वेद्युः रात्रावदकशान्तिप्रतिसरौ कृत्वा श्वः पवनक्षानादिपक्षकान्ते
पश्चाद् गार्हपत्यस्य याः पुरस्तादित्यादि औपरमेत्यरप्रौढ्यर्थे अक्षवर्च-
सकामः योजस्वामः वीर्यकामो वा शुद्धिकामो वा अतिपवित्रेष्ट्या
यज्ञे ।

Leaf 4. इति अतिपवित्रेष्टिर्भारद्वाजसूत्रोक्त[1] समाप्त[1] । औराम
प्रसन्न ।

इति पवित्रेष्टिप्रयोगः समाप्तः ।

617.

2078. अतिपवित्रेष्टिहोत्रम् । *Atipavittrestī Hantra.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 3. Lines, 12, 13, on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It is a manual for the use of the Hotri priest for the performance of the Atipavittrestī Sacrifices of the Bhāradvaja School of Black Yajurveda.

It begins :—

नमः प्रवक्त्रेति इत्यादि सप्तदश सामिघेन्यः शोचिष्केष्टसमीपहो पवम is
सुवर्जनः(?) पवित्रेणाविचर्षणिः ।

*Colophon :—*इति भरद्वाजसूत्रोक्त अतिपवित्रेष्टिहोत्रम् समाप्तम् ।

*Post Col. :—*व्याज्ये व्याज्यभागौ च समानौ ।

PRAYOGA OF KĀṬHA SŪTRA.

618.

1630. काठकयज्ञपञ्जिका or काठकयज्ञपद्धतिः ।

Kāṭhaka Gr̥hyapañjikā or Kāṭhaka Gr̥hyapaddhati.

By Brahmapala, son of Mādhavadhvaryu.

Substance, country-made paper. Bound in book-form in full leather. 10½ × 6½ inches. Two paginations, one from 1 to 50, the other from 1 to 65, at the writing is continuous. Worm-eaten. Character, modern Kaśmīrī. Appearance, old.

Last Colophon :—

इति श्रीकाठके लौगाक्षिसूत्रे चरकशाखायां गृह्यपञ्जिकायां
पञ्चमोऽध्यायः । समाप्त्यं गृह्यपद्धतिर्मन्त्रसहिता कृतिर्माधवाध्व-
र्युतनयन(र)श्चवलस्य ।

This is a Padhati (manual) based on the Gr̥hya Sūtra Laugākṣī belonging to the Caraka-Śākhā of the Kāṭhaka-section of the Black Yajurveda.

It begins :—

अथैकाग्रैः समाधानं । परमेष्ठिमरणे पुत्रस्याभिमुपसमाधानं ।
सर्वान् उपवासयेत् । अग्निं प्रज्वालयेत् । आकालमप्यूषं
माषकेण (?) मंथेन उदुम्बरेण कंसेन अग्निं श्रमयेत् । हिरण्यपाणिं
सवितारं वायुमिन्द्रं प्रजापतिं देवा अङ्गिरसो हवामहे इमं कथादं
श्रमयतु अग्निम् इति ।

Colophons :—

22A. in the first pagination :—इति यजुषि काठके चरक-
शाखायां लौगाक्षिसूत्रे गृह्यपञ्जिकायां चतुर्थोऽध्यायः (?) ; 29B, इति श्रीमद्-
यजुषि काठके लौगाक्षिसूत्रे गृह्य(ह)पञ्जिकायां द्वितीयोऽध्यायः ।

48A. इति ऋह्यपञ्चिकायां तृतीयोऽध्यायः ।

The fourth col. is wanting.

The last or the 5th col. is quoted above.

Authorities consulted :—

(1) काठक 2A, (2) मनुस्मृति 2B, (3) ऋह्यपञ्चतौ 2B, (4) पञ्चचूडे 3A, (5) लौगाक्षिः 7B, (6) ब्राह्मणम् 8A, (7) गोभिल 8B, (8) काठके लौगाक्षिः 8B, (9) ऋह्यसूत्रे 9A, (10) यजुः 12A, (11) वसिष्ठः 17 (12) विष्णुस्मृतिः 18B, (13) हारीत 18B, (14) प्रातिपद्याख्य 20B, (15) मार्कण्डेयपुराणम् 20B, (16) शौनक 32B, (17) ब्रह्मपुराण 39B, (18) व्योतिष, (19) सांख्यायनऋह्यम् 47A, (20) शंख (21) लिखितः (22) आश्वलायन ऋह्यम् 50B.

(23) परिभाषा 4A, P. II, (24) श्रुतिः 5A, (25) गौतमः 6A, (26) ऋत्समदभार्गवः 6B, (27) याज्ञवल्क्यः 8A, (28) अङ्गिराः 8B, (29) आचाराध्यायः 9B, (30) विष्णुधर्मोत्तरः 22A, (31) ब्रह्मनिर्णयम् 27A, (32) रुद्रशातातपः, (33) यमः 28A, (34) मार्कण्डेयः 28B, (35) कात्यायनः 28B, (36) प्रचेताः 29B, (37) जमदग्निः 29B, (38) अत्रिः 30A, (39) व्याघ्रः 30A, (40) मरौचिः 31A, (41) आह्वयपञ्चतौ 31A, (42) रुद्रगौतमः 31B, (43) मत्स्यः, (44) ब्रह्माण्डपुराणम्, (45) विष्णुः, (46) आदिपुराणम्, (47) भारद्वाजगौरीयाणां स्मृतिः, (48) ऋह्यपरिशिष्टम्, (ऋह्यपरिशिष्टे तत्र मनुः) 42 (49) पञ्चतौ—*as* तथा च पञ्चतौ लौगाक्षिः 42B, (50) व्यासः 59A, (51) आश्वलायनः ।

Topics dealt with :—

First pagination :—

1B. अथ एकाम्रेः समाधानम् । 17B. वसथो वा पञ्चाग्नः समाप्ता 18B, इति यजुषि काठके चरकशाखायां लौगाक्षिसूत्रे ऋह्यपञ्चिकायां द पूर्वमाससायंप्रातर्होमविधिः । 19A. अथ वैश्वदेवः । 22B. इति प्राकयच 24A. इति ब्रह्मदेयाविधिः । 25B. अथातो हविष्यकल्पं व्याख्यास्यामः । 27 इति कन्यासंस्काराः । 27A, इति प्रास्थानिकमन्त्राः । 27B, इति प्रास्थाना

कर्म्म । 37A. इति उद्वाहविवाहहोमविधिः । 38A. इति दम्पत्योः श्वशुर-
ग्रहागच्छतोः विधिः । 38B. इति प्रायश्चित्तहोमः । 39A. इति समग्रनम् ।
39B. अथाग्निधारणम् । 40A. इति यथाक्रमं विवाहमंत्रं समाप्तम् । 40A.
अथ उपनयनविधिं व्याख्यास्यामः । 41A. इति सौमंतोग्नयनविधिः । 41B.
इति पुंसवनम् । 42B. इति जातकर्म । 45B. इति नामकरणमन्त्राः । 45B.
इति निष्क्रमणान्नप्राशनम् । 46A. इत्यादित्यदर्शनम् । 46B. इति चन्द्रदर्शनम् ।
47. अन्नप्राशनविधिः । 48A. इति चूड़ाकरणम् । 48A. इति विद्यारम्भः ।

Second pagination :—

10/ A. इत्युपनयनहोमः । 3B. इति त्रैविद्यकं । 4B. इत्यग्नौनयनम् । 7A.
अग्नौनयनम् । 8A. इति कृच्छ्रतप्तकृच्छ्रयोर्विधिः । 8B. इति व्रतोपायनम् ।
10/ इत्याध्यायोपाकरणमन्त्राः । 11B. इति चातुर्हौत्रिकम् । 12A. अथार्त्त-
स्थयनानि । 12B. इति आवणी । 13A. इति कपोतेष्टिमन्त्राः । 13B.
अश्वयुजी अश्वश्रान्तिः । 14A. इति गोमतां विधिः । 16B. इति कुष्माण्डार्ध-
विधिः । 16B. अथ आद्धे ऋन्दोदैवतादि । 17A. इति आद्धार्धम् । 17A. अथ
पञ्चाग्निप्रतविधानम् । 18A. अथ पञ्चाग्निविधिः । 19A. इति न्यासकर्म ।
21B. समाप्तश्चायं पञ्चाग्निविधिः । 23A. इत्याद्यज्ञायणीमन्त्राः । 25B. इति
प्रतीयान्वष्टका । 25B. इति विशेषाष्टकाः । 33B. अथ ब्राह्मणपरौक्षा ।
39A. इति द्विपिठकस्य आद्धकालेषु आद्धद्वयविधिः ।

42A. इति पिण्डपिठयज्ञः । 42A, इति पाराच्यादिप्रेतकर्म । 42B. अथ
अग्नेरन्यसमये उद्वाहहोमकृतिः । 44A. इति त्रिपुष्कराणि । 47A. अथासि-
न्धयनपद्धतिः । 47B. इति पर्णपुरुषविधानम् । 47B. अथोदकक्रिया ।
7B. अथ प्रेतपिण्डदानविधिः । 50B. इति प्रथमआद्धादिसपिण्डौकरणात्त-
न्त्राः । 50B. अथ नवआद्धम् । 55A. अथ प्रथमआद्धस्याष्टकाहोमः । 55B.
अथ सपिण्डौकरणम् । 60A. इति पाण्डुनीमंत्रः । 62A. इति गोश्रान्तिः ।
63A. इत्यङ्गुतश्रान्तिः । 63B. इति कूर्चलक्षणम् । 64B. इति कुमारोद्यज्ञः ।

PRYOGAS OF THE HIRANYAKEŚI ŚĀKHĀ.

619.

10910. सोमप्रयोग । *Somaprayoga.*

According to the rules of Hiranya Keśin.

By Māṛḍatta.

7
A,

Substance, country-made paper. * 9 × 3½ inches. Folia, 42. Lines, 15 (18)
page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discolo

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

22)

ज्योतिष्टोमस्य अग्निष्टोमस्य प्रयोगः । प्रथमं करि
माणसोमाङ्गत्वेन गणपतिपूजनं पुर्याह्वाचनं नान्दीश्राद्धञ्च विद्म
राजानमाहूय प्रयसौदनेन पूजयेत् पुरस्ताद्दीक्षातः । ततो यजमान
सोमप्रवाकं वृणीते त्वं सोमप्रवाको भवेति । बाहुमिति सोम
प्रवाकः । यजमानस्तं गन्धादिनाभ्यर्च्य सोमप्रवाकश्चत्विग्भ
सोमं प्रब्रूहीति संप्रेष्य ज्योतिष्टोमेन अग्निष्टोमेन सप्रवर्ग्येण रथन्तर
साम्ना शतगुदक्षिणेन अहं यष्टे इति प्रतिजानीते ।

35B, अथ महाभिषवः—A mere fragment.

It is carefully corrected. On the obverse of the first leaf it is called हिरण्यकेशी मातृदत्तसौय-सोमप्रयोग, in the same hand, in which the corrections are made.

620.

1. अग्न्याधान पद्धतिः । *Agnyādhānapaddhati.*

By Lalla Dhundhi.

111

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 56. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1850. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

See L. 122. The MS. described there is incomplete. The present MS. is complete.

The second verse gives the object of the work.

वृत्तिभाष्याविरुद्धं हि हिरण्यकेशिप्राखिनाम् ।

कुर्वेऽनुष्ठानसंसिद्धा अभ्याधानस्य पद्धतिम् ॥

The topics treated of in the work are thus summed up at the end.

आधनमादावधिकारपूर्वं श्रुतिस्मृतिप्रेरितचित्तपूर्वम् ।

इष्टिद्वयादिप्रतिपादनञ्च ततोऽभिहोत्रस्य नवप्रसक्तिः ॥ १ ॥

आरम्भणं दर्शविधेः परस्तादुत्सर्गपूर्वा पुनराहुतिश्च ।

तृतीयमाधानमथामिहोत्रं प्रवासजातन्तु छते गृहस्य ॥ २ ॥

ततः प्रकृतं सगृहस्य यानमाग्रायणेष्टिः त्रितयानुकल्पा ।

एतत्समन्तस्तु यथाधिया मया निरूपितं तत्प्रविचार्यतां बुधाः ॥

The Pradhānasamkalpa begins in p. 20B, and ends us in p. 32A. इति हिरण्यकेशीये पूर्णाहुत्यन्तमभ्याधानम् ।

The author speaks of himself in the following two verses:—

सूक्तं वापि दुःसूक्तं वा यत् स्यात्तत्तु विशोध्यताम् ।

लङ्को दुर्गिरहं भूयः प्रार्थये तदिदो जनान् ॥

कृतिरियं भृगुवंशसुवंशकृत्परशुरामपदाक्षयुगेऽर्पिता ।

मतिमतां तनुतां मनसो मुदं मखकृतां सुकृतिं फलभूरिदा ॥

The works and authors quoted in this book are:—

- (1) कृष्ण (2) याज्ञवल्क्य (3) त्रिकाण्डमण्डन (4) यज्ञपार्श्व (5) बौधायन
(6) पारस्कर (7) पैङ्ग (8) कात्यायन (9) वैखानस (10) यज्ञपार्श्वपरिशिष्ट
(11) परिभाषासूत्र ।

The authorities quoted are all very old—one of the latest being Trikāṇḍa-Maṇḍana which being quoted by Hemadri, must have been composed before the middle of the 18th century.

The MS. is written in the bold Devanagari hand of the eighteenth century.

(584)

The Last Col. :—इति श्रीसत्वाबाहिरण्यकेशिसूत्रानुसार्थाधान-
पद्धतौ सानुकल्पाग्रयणेष्टिप्रयोगः ।

इत्याधानपद्धतिः समाप्ता शुभं भूयात् परशुरामाय नमः ।

शिवार्पणमस्तु ।

The Post Col. Statement in a different and later hand :—
इदं पुस्तकं देवोपनाम्नो महादेवात्मजसिद्धेश्वरदेवस्य ।

The MS. was worm-eaten and slips of paper have been १
pasted at the ends of the leaves.

621.

2814. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 73 to 77. Lines ^{२०}
on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, ^२
coloured. Fragment.

Topics.

75B, अथ यवाग्रयणम् ; 76A, अथ श्यामाकाग्रयणम् ; 77A,
श्रीसत्वाबाहिरण्यकेशिसूत्रानुसार्थाधानपद्धतौ सानुकल्पाग्रयणेष्टिप्रयोगः ।

It ends :—

आधानमादावधिकारपूर्वः, etc.

The Last Col. :—इत्याधानपद्धतिः समाप्ता ।

622.

2705. पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः । *Piṇḍapitryajñaprayoga.* १

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a
page. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

It is based on the Hiranyakeśisūtra.

Colophon :—इति हिरण्यकेशिसूत्रानुसारिपिण्डपितृयज्ञप्रयोगः ।

Post Col. :—चारपुरे काशीनाथ ।

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः । अथ पिण्डपिटयज्ञः ।

पक्षान्तं कर्म निर्हृत्य वैश्वदेवस्तु सामिकः ।

पिण्डयज्ञं ततः कुर्यात् ततोऽन्वाहार्यकं बुधः ॥

पक्षान्तं कर्म नामान्वाधानं । उपवेशकर्मनन्तरं यजमानो वैश्वदेवं कृत्वा दक्षिणाग्निं प्रज्वाल्य । etc., etc.

623.

5722. हिरण्यकेशिसूत्रप्रयोगरत्नम् । *Hiranyakeśi-*

sūtraprayogaratna.

By Mahēsa Bhaṭṭa, son of Mahādeva.

stance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 84. Lines 9 to 14 per page. The 82nd leaf is missing. Extent in slokas, 2100. Character: Era of the eighteenth century. Appearance, old and worn out.

It contains the first prakaraṇa only.

Beginning:—

प्रणम्य गोपालमनन्तमाद्यं

नेत्राक्षलानन्दितगोपबुधम् ।

स्मार्त्तप्रयोगं विदधाति यत्नात्

हिरण्यकेशीयविधौ महेशः ।

सत्यावाङ्मुनिं वन्दे स्वर्गकेशसमन्वितम् ।

योऽनुष्ठेयपदार्थानां क्रमकल्पमकल्पयत् ॥

यत्कृतां वेदवद्वृत्तिमाश्रित्यन्ते विप्रश्चितः ।

माढदत्तखिरं जीयाद्वृत्तिरूपेण तत्त्ववित् ॥

अथ संस्कारशान्तिआङ्गाख्यप्रकरणत्रयेण हिरण्यकेशिसर्वस्मार्त्तकर्मणां प्रगौगोऽभिधीयते । तत्राद्ये संस्कारप्रकरणे गर्भाधानादयः संस्काराः ॥

About a fourth of the last leaf is pasted over with transparent paper.

*Col.:—*इति श्रीसत्यावाङ्हिरण्यकेशिस्मार्त्तप्रयो + + + + +

+ + + + + दृढात्मजमहेश्वरमदृष्टतौ संस्कारप्रकरणं ।

Post Colophon :— + + + + + + + + + + वैशाखशुद्धती-
यायां संस्कारप्रकरणं सं ।

624.

5843. हिरण्यकेशिस्मार्तान्त्येष्टिहौत्रपद्धतिः ।

Hiranyakesi Smārtāntyēṣṭi Hātrapaddhati.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 39. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :— इति हिरण्यकेशिस्मार्तान्त्येष्टिहौत्रपद्धतिः ।

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।

अथ हिरण्यकेशिस्मार्तहौत्रविधानान्त्येष्टिपद्धतिप्रारम्भः । ॐ ।

एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ अमुकगोत्रस्यामुष्य-
शर्मणः पितुर्जन्मप्रभृतिमरणपर्यन्तं ज्ञानाज्ञानतः etc., ए
..... पातकानां निरासार्थं गोप्रतिनिधिभूतं हिरण्यद-
क्षत्रयमितव्रज्य [प्राय]श्चित्तं करिष्ये ।

625.

10411. हिरण्यकेशिस्मार्तान्त्येष्टिप्रयोगः ।

Hiranyakesi Smārtāntyēṣṭiprayoga.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 101. Lines, 12 on a page. Character, bold, beautiful Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The above title of the MS. appears on the obverse of the first leaf.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

अन्त्येष्टिप्रयोगप्रारम्भः ॥

गोमयेनोपलिप्तायां भूमौ तिलकृष्णाजिनसहितायां तुलसी
सहितायां दक्षिणायकुशास्तृतायां भूमौ उपविष्टस्य सुमुखोः कर्णं
ब्रह्मविदाप्नोति भृगुर्वै वाहयिः इत्यादि नारायणनामानि पवित्राणि
आवचेत् ।

PRAYOGAS OF ĀPASTAMBA.

626.

āD28. अन्विला or प्रयोगदीपिका । *Anvilā or Prayogadīpikā.*

By Tālavṛntanivāsi Keśava.

apūrṇamāsa chapter only.

ted by Trikāṇḍa maṇḍana. (See Karikā 92.)

the manuscript and the work see L. 4234.

phon :—

एषा त्रैविद्यवृद्धेन तालवृत्तनिवासिना ।

केशवेन कृता वृत्तिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ॥

इति दर्शपूर्णमासान्विला समाप्तिमिति ।

*Post Col. :—*संवत् १६०१ सिद्धार्थसंवत्सरे आषाढकृष्णैकादश्यां बुधे सदा-
श्रिवेन खितं स्तार्यं परार्थं च ।

Hitherto the author was known only by his epithet
navṛntanivāsi. The present manuscript gives clearly the
name of the author as Keśava.

This refers to the first three praśnas of the Āpastamba
śrauta sūtra.

Śraut

626A.

467. *The Same.*

By Tālavṛntanivāsin, with the surname Traividyaṛddha.
For the MS. see L. 1351. It refers to chapters X—
of the Āpastamba Śrauta sūtra. See I.O. Catal.
305.

Beginning:—अथ सोमप्रयोग उच्यते । सोम ओषधेर्विशेषः तत्प्राध्य-
त्वात् कर्मिणाम् अनेन यज्यमाणाः सोमेन यज्या माः ।

20B. दशम, पटलः । समाप्तः सोमप्रश्नः ।

अथातिथ्याः । 46B. इति तालवृत्तनिवासिद्धतायां ति तोगदीपिकायां
अधोषोभौयतन्त्रं समाप्तम् ।

महारात्रे बुध्वा त्रिभागावशिष्टायां रात्रौ ब्रह्मणा सह etc. 50A. इति
प्रथमः पटलः, 52B. इति द्वितीयः पटलः, and so on. 6. अथ
पटलः, समाप्तः प्रश्नः ।

अभिषेवादि माध्यन्दिनं सवनं तायते । 71B. प्रथमः पटलः)
द्वितीयः पटलः । समाप्तं माध्यन्दिनं सवनं । आदित्यरम्भं तृतीयं । ७)
आदित्यपात्रं प्रक्षाल्य आदित्यपात्रद्विदेवत्यग्रहसम्पातेभ्यो ऽट्कृति । 78. मुश-
पटलः, 81, चतुर्थः पटलः, 83A. पञ्चमः पटलः । अवभृथस्य तन्त्रं प्रश्नः, 80B.
अवेदिपक्षस्य वेदिपक्षस्य चातुर्मास्यमुक्तं इत्यादि । 85B. षष्ठः पटलः, रा-
समाप्ता अनुवन्धा, 90B. समाप्ता उक्थ्यसंख्या, 92A. इति षोडशिनः सं-
समाप्ता ; 93B. समाप्तो ऽतिरात्रः, 94A. एताः संख्या अभिष्टोमस्य गुणविका-
96A. इति संख्याभेदः प्रथमः पटलः, etc., etc. 109A. षष्ठः पा-
110B. समाप्तं संख्यव्यायञ्चितम्, 116A. दौक्षितानामाहवनीय उत्तरवेदि-
119B. सप्तमः पटलः, 124B. यज्ञं समाप्य परिभक्ष्य कर्म करिष्ये इ-
सप्तम्य साधोन् विहृत्य अयां पुष्यमिति जुहोति । The MS. is incomple-

627.

4352. **त्रिकाण्डमण्डनम्** or **आपस्तम्ब सूत्रधर्मनितार्थ-**

कारिका । *Trikāṇḍamāṇḍana or Āpastamba sūtra-
dhvanīārtha Kārikā.*

*By Trikāṇḍa māṇḍana Bhāskara Mīśra, son of Śrīkura
Svāmi.*

With the commentary called *Padaprakāśikā*.

Substance, country-made paper. 13½ × 8½ inches. Folia, ७७
in Tripāṭha form. Character, Nāgara in a very modern hand. Apper-
fresh.

For the text see L. 4170 and for the commentary L. 4171. The text is quoted by Hemādri. See Cat. Printed in the Bibl. Ind.

There are three separate paginations. The first in 30 leaves contains the first kāṇḍa. The second in 12 leaves contains the beginning of the second khaṇḍa, of which the copyist did not get the rest. The third has 37 leaves, containing the third and the fourth kāṇḍas.

Rājendralāla's Manuscript referred to above contains only the first two kāṇḍas.

628.

2043. *The Same.* (With Padaprakāśikā).

The first only of the four kāṇḍas.

Substance, country-made paper. $12 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 25. Lines, 10 to a page. Character, Nāgara. Date Sam 1713. Appearance, fresh.

Aufrecht says that Karka has a comm. on the kārīkās.

629.

7936. *The Same.* (Text only.)

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 18. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. A mere fragment.

5B, इति त्रिकाख्यमखण्डभास्करसूत्रिहताम्बारम्भणीया; 6B, इति वादि-
पुद्गरकुठारश्रीमत्कुमारस्वामिसूत्रुत्रिकाख्यमखण्डभास्करमिश्रसोपपत्तिहतांपक्ष-
सूत्रचर्चनितार्थकारिकास पुनराधेयं; 18A, इति त्रिकाख्यमखण्डने व्याप्यखं
पमातं ।

पशुबंधस्य वक्ष्यामि प्रयोगं सुखबुद्धये ।

विनायकस्य वाग्देश्या विदुषां च प्रसादतः ॥

The fragment ends abruptly in Paśubandha.

630.

1077. *The Same.*

Substance, country-made paper. $5\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 21. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1783. Appearance, tolerable.

A fragment containing Vājapeya Kārikās, based on the 7 chapters of Prasna 8 of the Āpastamba Śrauta Sūtra.

Beginning :—अः । त्रिकाण्डमण्डनकृता वाजपेयस्य कारिका ।

जीयात् सर्वोत्तरा लोके ह्यापस्तम्बानुसारिणी ॥

वाजपेयविधिं वक्ष्ये सर्वविद्वदनुज्ञया ।

आपस्तम्बानुसारेण ज्ञात्वा कृत्रान्तराण्यपि ॥

वाजमन्त्रं ब्रवं पेयमन्याभ्यासे विपर्ययाः ।

वाजपेय इति प्रोक्तो नित्योऽसौ जीवतश्च सः

End :—अन्यानि राजपिहनि यानि कुर्वन्ति पार्थिवाः

कर्तुमर्हति तान्येषां हृन्दोगानां निरूपणात् ॥ ३५२ ॥

Col. :—इति श्रीवादिषट्मुद्रकुठार० वाजपेयः समाप्तः ।

Post Col. :—संवत् १७८३ माघशुद्ध १५ लिखितमिदं श्रीकृष्णाय नमः
भूयात् ॥

The present work contains four kāṇḍas : Adhikār Pratinidhi, Punarādhāna, Ādhāna.

See I.O. Catal. No. 312, which describes the first kāṇḍa.

631.

11077. **प्रयोगरत्नमाला ।** *Prayoga Ratnamālā.*

*By Caṇḍapācārya, Minister of Vīra Bhūpati, son of
Bukka of Vijayanagari.*

Substance, country-made paper. 12½ × 4½ inches. Folia, 66. Lines, 10 or 11 a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

A commentary in the form of a Prayoga, on the Āpastamba Śrauta Sūtra. The introduction is historically interesting.

Beg. :—नमो विरिञ्चिविष्णुशभेदेन परमात्मने ।

सर्गस्थितिविनाशानां अक्षये व्यक्तमूर्तये ॥ १

... ..

पदवाक्यप्रमाणानां पारदृष्ट्या (श्री)महात्मनिः

सांख्ययोगरहस्यस्यो ब्रह्मविद्यापरायणः ॥ ४

वेदार्थविशदीकर्त्ता वेदवेदाङ्गसारवित् ।
 विद्यारण्यतिर्ज्ञातः श्रौतस्मार्त्तक्रियापरः ॥ ५ ॥
 श्रीचौखम्बाचार्यं मुखेर्विद्वद्भिर्ब्राह्मणोत्तमैः ।
 व्याचक्ष्वाम्भरतञ्जं त्वं समन्तार्थमिति स्फुटम् (?) ॥ ६ ॥
 समुन्मीलित-सर्वार्थ-कृतार्था भारती यतः ।
 तं भारतीतीर्थगुरुं लोकैकगुरुमाश्रये ॥ ७ ॥
 अस्ति स्वस्तिनिवासो वा वासुदेवनिवासभूः ।
 क्षीरनौरनिधिः पद्म-सुधाकरसुधाकरः (?) ॥ ८ ॥
 ततः समुदभूद्भूरियशसः शशलाङ्कनः ।
 योऽसौ अतिशिरोरत्नशिरोरत्नितवियहः ॥ ९ ॥
 तस्मादजनि भूजानिकुलं कलिमलापहं ।
 यादवं यदजन्मपि जन्मालम्ब परः पुमान् ॥ १० ॥
 तत्राभूत् संगमः सम्नाट् साम्नाट्याञ्जिकसंगमः ।
 हरिरप्यवताराणां एको नान्येन संगमः ॥ ११ ॥
 ततोऽभूवन् पञ्चभूपा भूतवज्जगतः कृते ।
 हृथ्यपच्यापमुक्तेः शकेशकंपमुदारपाः ॥ १२ ॥
 तेभ्यन्यकृतदिकूपाल(चुटितं) + + + +
 वेदान् व्याख्यन् माधवार्थः सायणार्थवपुर्धरः ॥ १३ ॥ (?)
 तस्मात् समुदयं प्रापदुदयाग्नेरिवांशुमान् ।
 करपूरितसर्वाङ्गः श्रीमान् हरिहरेश्वरः ॥ १४ ॥
 शश्वदाकामितादम्बिभुवनान्नाट्यपश्रियां (?)
 व्यधादपि पुराणानि महादानानि षोडश ॥ १५ ॥
 तस्मादभूद्भूरिधामा युवमुक्तामहीपतिः ।
 यः प्राचीमाक्रमौदुसन्नय सर्वा दिशो वशी ॥ १६ ॥
 ॥ १७ ॥
 तिथ्वा नाम तस्याभूद्भाषी गुणगरीयसी ।
 देवपत्न्यो भजन्याद्याः श्रद्धाद्या यद्विया भूशम् ॥ १८ ॥
 तस्मादस्यां समुदभूद्भूपतिः श्रीभूवोपतिः ।
 कर्मब्रह्माध्वनीनेन का लियैन कृतोद्धतः ॥ १९ ॥

किंचावचितधर्मेण येन औभूषणे प्रिये ।
 पद्मामङ्गाविकादेव्यौ दिव्यतो दिव्यलौकया ॥ २० ॥
 अलम् कौ विक्रिययोः पुमर्थास्तनयास्तयोः ।
हृद्यपेश-समुद्देश-भुक्ता-भूप-रचूतमान् ॥ २१ ॥

स कदाचिद्भूपतीन्द्रः पालयन् धर्मतः प्रजाः ।
 संप्रार्थितो द्विजैः औतं विश्वदीकर्तुमुद्यतः ॥ २५ ॥
 विचार्य विदुषां मध्ये चौख्यपाचार्यमदीदिशत् (?) ।
 व्याचक्षाध्वरतन्त्रं त्वं समन्तार्थमिति स्फुटम् ॥ २६ ॥
 किं स्तुमस्यौख्यपाचार्यं जातं तत्र महाकुले ।
 विश्वस्तारंघतीमुख्या यत्कुले गृहमेघिनः ॥ २७ ॥
 वरिष्ठो वाग्नि(रि)ष्ठकुले चौडपार्यः समन्ततः ।
 कर्मान्वा गृहिणी तस्य भारद्वाजकुलोज्ज्वलिः ॥ २८ ॥
 आद्यादिवातो मिथुनादभुवन् महिताः सुताः ।
 चौख्यपाचार्यदित्यदेवामंशपाचार्यभिधास्त्रयः ॥ २९ ॥

उत्साही (हि) सर्व्वछात्रेषु प्रसुमंन्त्यनुजहयः ।
 चौख्यपाचार्योऽमात्यवर्यः सोऽभुद् भूपतिभुपतेः ॥ ३१ ॥
 सद्गुरुत्वात्तसद्विद्यो विष्णुभट्टार्यस्तुरिभिः ।
 विद्वत्प्रयोगं सकलं क्रतूनामकरोद्यतः ॥ ३२ ॥
 कल्पसूत्रेष्वनेकेषु सर्व्वक्रतुसमन्वयात् ।
 व्यापस्तम्बाचार्यसूत्रं प्रधानं प्रचुरत्नतः ॥ ३३ ॥
 व्याख्यास्यते च तत् सूत्रं ह्यौत्रौद्गात्रे प्रसंगतः ।
 सूत्रार्थ-मन्त्रवाक्यार्थ-प्रयोगप्रतिपादनैः ॥ ३४ ॥ etc

3A, चिंशत्प्रश्नात्मकं सूत्रमापस्तम्बसुरैरितं ।

औतगृह्यस्मार्तकर्मबोधकं तत्र पञ्चभिः ॥

पञ्चविंशतिभिः प्रज्ञैर्गाह्यैर्लक्ष्मिनिर्णयः ।
 इतरैः पञ्चविंशत्या औततन्त्रं प्रपञ्चते ॥
 तत्रादिमैर्नवप्रज्ञैर्हविर्ब्रह्मविधिज्ञानमः ।
 अन्यैः षोडशभिः सोमः प्राधान्येन प्रपञ्चितः ॥
 तत्रादिमैस्त्रिभिर्दर्शं पूर्णमासौ तदादिमे ।
 एकादशपिण्डपिण्डयज्ञोपि प्रतिपादितः ॥
 चतुर्थे तद् याजमानमाधानं पंचमे मतम् ।
 षष्ठेभिर्होत्राग्रयणे सप्तमे पशुरष्टमे ॥
 चातुर्मास्यान्यथाप्रायश्चित्तानां नवमे विधिः ।
 अग्निष्टोमप्रपञ्चोऽथा पंचभिर्दशमादिभिः ॥ etc.

25A, इति श्रीमद्वाजराजाधिराज-परमेश्वर-श्रीवैरहिरिहर-महाराज-
 आत्मव्यधुरंधर प्रतापैकं सुक्लमुपालक्षीराख्य-पूर्णचन्द्रस्य राजव्यासराजवाल्मीकिः
 कर्मब्रह्माध्वनौनस्य श्रीवैरभूपतिभूमिपालस्य मन्त्रिणा चिन्ताप्यनंदनेन आदित्यदेव-
 चंपार्याग्रजन्मना चौखपाचार्येण विरचितायां आपस्तम्बीयाध्वरतन्त्रखतन्त्र-
 व्याख्यायां प्रयोगरत्नमालायां परिभाषापरिच्छेदः ।

40A, १प्रथमप्रश्ने प्रथमः पटलः

52B, वर्हिरिभ्राद्याहरणवेदाद्युक्तिमुगन्धिभिः ।

भक्तिप्रसूनैः पुष्पातु पुमर्यान् पुष्पसोक्तमः ॥ द्वितीयः पटलः ।

66B, इति श्रीचौखपाचार्ये विरचितायामापस्तम्बीयाध्वरतन्त्रखतन्त्रव्याख्यायां
 प्रयोगरत्नमालायां प्रथमप्रश्ने तृतीयः पटलः

कर्मब्रह्माध्वनौनस्य मन्त्रौ भूपतिभूपतेः ।

व्याचष्टे चौखपाचार्यः सायं होहादिकं कृतौ ॥

The MS. ends abruptly in the beginning of the 4th
 Patala.

See Burnell 16B. Burnell says "He must have written
 about 1420—50. This introduction completely changes the
 received order of succession in the Vijayanagara dynasty,
 but is probably more correct than the four or five lists
 collected by Lassen."

(544)

632.

8927. *The same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 50. Lines, 1 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Date, S.K. 1675.

Beg.:—मासानन्तरं दर्श इति व्याख्यास्यामः

विप्रकीर्णनिकशाखागतमन्त्रब्राह्मणार्थवादगतानविसृद्धापरि
कूपसंहारेण न्यायतः प्रतिपादयिष्यामः etc., etc.

The Col.:—इति श्रीमहाराजाधिराज परमेश्वर वीरहरिहर महाराज

साम्राज्यधुरन्धर प्रतापयुवभूक्तभूपालक्षीराण्व पूर्यचन्द्रस्य राज
व्यासराजवाल्मीकिः कर्मब्रह्माध्वनीनस्य श्रीवीरभूपतिभूमिपालस्य
मन्त्रिणा चिन्ताप्यानन्दनेन आदित्यदेवमङ्गपाचार्याग्रजन्मना चौख
पाचार्येण विरचितायां आपस्तम्बीयाध्वरतन्त्रखतन्त्रव्याख्या
प्रयोगरत्नमालायां प्रथमे प्रश्ने ऽष्टमः पटलः ।

वाणाब्धिरसभूषाके मार्मेमाया(?) तिथौ रवौ ।

प्रयोगाद्यांरत्नमालामलिखद्विधायणीः ।

633.

247. **नक्षत्रेष्टिप्रयोगः ।** *Nakṣattreṣṭiprayoga.*

By Bhardvāja Keśava Somayājī

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 27. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 468. Character, Nāgara. Date, Sam. 1882. Appearance, tolerable. Complete.

Post Col. Statement:—

संवत् १८८२ मिति मार्गशीर्षवद्य ३ भौमवार ।

For another copy of this, see C.S. 420.

A manual for the performance of Nakṣattreṣṭi, in which sacrifices are made in honour of the stars, in accordance to the school of Āpastamba, although based on the Bandhāyana sūtra.

It ends :—

नक्षत्रेष्टीः प्राह बौधायनस्तु

तत्र आपस्तम्बस्तुत्रोक्तमार्गे ।

वासानां तद्बोधनार्थं जगाद

भ[1]रद्वाजः केशवः सोमयाजी ॥

From the mention of the name of Baudhāyana in the including statement, Aufrecht is misled to think that it belongs to the school of Baudhāyana. The mention of Baudhāyana, however, is made there simply as an ancient ex-
pounder of Nakṣatreṣṭi. तत्र in the second line should be corrected into तं both for the sense and the metre and then the meaning of the whole verse would be clear that Baudhāyana wrote on Nakṣatreṣṭi, and it is according to the precepts of Āpastamba that Keśava Somayāji, wrote for the boys, on the same subject.

634.

10439. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19 by counting (after the 11th leaf, a new pagination begins from 1 without, however, any reason, and continues to No. 7, the last leaf being marked 18 on the left hand upper margin and 19 on the right hand lower margin, in a later hand). Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 540. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete. Incorrect.

Beginning :—

ज्योतिषामयनेनेष्टा + + + + ज्योतिषमुपपद्यते एतेन मृत्युं
जयतीति ह स्नाह भगवान् बौधायनः ॥ इत्येवं बौधायनेन कान्धेष्टि-
प्रकरणे खण्डद्वयेनोक्तस्य प्रयोगस्य आपस्तम्बस्तुत्रोक्तमार्गेण प्रयोग-
दृष्टिः क्रियते । बौधायनाचार्येण कान्धेष्टिप्रकारेण नक्षत्रेष्टि-
प्रयोगः खण्डद्वयेनोक्तः । आपस्तम्बेनानुक्ता अपि नक्षत्रेष्टयः इडायां
सत्यां कर्त्तव्या एवापस्तम्बीयैः अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमिति वचनात् ॥
कपर्दिस्त्वामिनापि नक्षत्रेष्टीनां कर्त्तव्यत्वेन उक्तत्वाच्च ॥

... ..

सा या वैशाखाः पौर्णमास्याः पुरस्तादमावास्या भवति सा स
 ++ संवत्सरस्यापभरणीभिः संपद्यते तस्यामारभेतेति ॥ अस्याय-
 मेवार्थः ॥ नक्षत्रेष्टोः (ष्टिः) करिष्यन् चैत्रमासस्य वा वैशाखमा
 + मावास्यायामपभरणीनक्षत्रयोगे सति तस्यामौषवसस्थं क्षावा
 परेद्युः प्रकृतौ ह्यनन्तरं [न]क्षत्रेष्ट्यारम्भं कुर्वन्ति ॥

Col. :—नक्षत्रेष्टिप्रयोगः समाप्तः ॥

The following is written on the reverse of the last leaf :—

नैमिषस्थ-मालवीय-भारद्वाजी--रामचन्द्रसोमयाजी-श्रौताधानपद्धत्यादिका
 ++ तत्संज्ञातीयभारद्वाजी-केशवसोमयाजीकृतं नक्षत्रेष्टिप्रयोगेयं ॥

635.

1018. सौचामणि-कौकिलीपयोग्रहप्रयोगः ।

Sauttrāmaṇi Kaukīlīpayograhaprayoga.

By Rāmacandra Vājapeya.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 15 on page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Sam. 1790. Appearance, old. Complete.

A manual for the performance of a special form of Sauttrāmaṇi-offering in accordance with the school of Āpastamba.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

कौकिल्याः पयोग्रहमाश्रित्य प्रयोगः उदगयनं आपूर्यमाणपक्षे
 पुण्ये नक्षत्रे पर्वणि वा प्रातरभिहोत्रं ऊत्वा प्राणानायम्य सङ्गच्छं
 करोति “कौकिल्या सौचामण्या यक्षे स्वर्गार्थमिति” ।

It ends thus :—

समाप्ते पशुबन्धे । आदित्यस्त्रयः । वत्समाता दक्षिणा मृष्टि-
 सहिता ब्राह्मणतर्पणान्ता इष्टयः पशुबन्धाश्च नानाहवनीयाः
 “सन्तिष्ठते कौकिली” । “तया स्वर्गकामो यजेत” चन्दोग-
 मतान्विता ।

सन्तिष्ठते कौकिली and तया स्वर्गकामो यजेत occur at the end of

the 10th section of the 19th praśna of the Āpastamba Śrauta Sūtra.

Col. :— श्रीतिरामचन्द्रवाजपेयिर्विरचितोऽयं काठकयुक्तकौकिल्याः

प्रयोगः ।

Post Col. :— लि० श्रीहृष्येण संवत् १७६० पौष सुदि ॥

636.

3110 **श्रौतप्रयोगरत्न ।** *Śrautaprayogarathna.*

By Nārāyaṇa Vājapeyī.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 12. Lines, 11 on page. Character, Nāgara of the early seventeenth century. Appearance, discoloured.

It begins :—

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पत्न्या सह प्राणानायम्य देश-
कालौ संकौर्त्तय सोमेन यक्ष्ये ज्योतिष्टोमेन अग्निष्टोमेन रथन्तरसाम्ना
द्वादशशतदक्षिणेन + + + अस्मिन् ज्योतिष्टोमे अग्निष्टोमे सोम-
प्रवाकं त्वामहं वृणो ।

The remaining leaves 13 to 86 are put as a separate number, namely, 3119.

637.

3119. *The Same.* (**अग्निष्टोमः**) ।

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 13 to 86. Lines, 9 to 12 on page. Extent in ślokas, 2250 as given at the end of the manuscript. Character, Nāgara of the early seventeenth century. Appearance, discoloured, worn out and pasted.

The first twelve leaves are in the previous number.

Colophon :— इति श्रीमन्नारायणवाजपेयिविरचिते आपस्तम्बश्रौतप्रयोग-
रत्नेऽग्निष्टोमः समाप्तः ॥ २२५० ॥

It ends thus :— देवयजनमध्यवसाय मधितपोपावरो ह्यविहृत्य पूर्णाहुतिं
ब्रुहोति द्वादशशतहोतेन क्षुणं पूरयित्वा अंतर्वेद्यूर्ध्वस्तिष्ठन्निदं

विष्णुरिति जुहोति । अथ सायमभिहोत्रं जुहोति काले प्रातर्होमं
संतिष्ठतेऽभिष्टोमोऽभिष्टोमः ॥

638.

1786. सोमकारिका and पशुकारिका ।

Somakārikā and Paśubandhakārikā.

By Vāsudeva Dikṣita (?).

Substance, country-made yellow paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 15. Line 9 on a page. Extent in ślokas, 375. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, faded.

This is a versified liturgy of the Soma and the animal sacrifices. The authorship of the verses is not stated. The sūtra on which it is based is also not stated. But from comparison it appears to be based on the 10th praśna of the Āpastamba sūtra.

The somakārikā ends in leaf 13A, where the Paśukārikā begins.

The somakārikā begins:—

अभिर्मं विद्युत्प्रवृण्वीय वाक् सोमप्रवाकादि च याजमानम् ।
सोमप्रवाकोक्तिरसुष्य सोमो भविष्यतीत्यादिक ऋत्विजादि ॥
महम्म हवाद्युपतिष्ठते जन्तमाध्वर्युपूर्वत्विज एव कुर्युः ।
होता तु को यश्च इतीह एष्टेत् का दक्षिणेत्यत्र तदुत्तरे स्तः ॥
अभिर्मं इत्यादि च याजमानं पर्काञ्च सर्वेऽभ्युदयस्तयन्ते ।
एदं प्रतिनिर्ममिते वरोप्य त्रयं विभज्ये प्रणयेद्यजुश्च ॥

13A. यद्धं गारिष्ठसौविष्टकृते ध्रौवस्य रेचनम् ।

मग्निं विद्वज्ज्वलनसौ क्षुद्रेदुपोषणं विश्वयदान्ययज्ञो
जन्तान्ममौक्षानिह यज्ञदृष्टिरारोपयेत् प्राणहितं त्वरत्योः ।

ब्रह्मायथा एष हि निगमकालः स्यात् यजमान इदं हविरास्यः । (?)

Col. :—इति सोमिका । अथ पशुकारिका ।

Paśukārikā begins:—

यता सुराग्रजलं स्पृशेत् ।
 पशुः समारोपणं मघने वह्निः ॥
 निघायतो वह्निरपस्पृशेत्ततः
 प्रणीय होता मनसैव संयहः ॥ (?)
 अयास्यतेभिर्विहृतिर्वागुं (?)
 न दक्षिणेष्टा जपद्वित्विद्युतः ।
 न वैकृते पार्वत्यनामको
 समाप्यते चेद्विरघामिधारणं ॥

It ends:—

ब्रह्माण एव हि निष्कृमकालः स्याद्यदिभाग इदं हविरास्यः ।
 कार्यमतिक्रमणादि गोमा नत्र नमः स्वरूप्य जय्य शमादि । (?)

*Col.:—*इति पशुकारिका ।

Burnell and Ulwar speak of soma and paśukārikā of the Āpastambaśākhā by Vāsudeva Dikṣita. But unfortunately they do not give extracts.

639.

1048. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 14. Lines, 10—11 on a page. Extent in ślokas 280. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

*Col.:—*इति पशुवन्द्यकारिका ।

*The Col.:—*इति सोमकारिका । Occurs in 12A.

640.

6058. **श्येनकारिका ।** *Śyena Kārikā.*

I.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
 मङ्गलोपधानमाद्ये तु प्रथमे श्येन उच्यते ।
 वक्षन्ता क्रमणौ प्रोक्ता अष्टम्याद्या तु मण्डला ॥
 आरोहे आत्मनि स्यातामष्टम्याद्ये तु षष्टिका ।
 दूर्व्वेष्टिकां तथा हैमौ मुक्ता चैव तु वामभट्ट ॥
 नवम्याद्या च तत्पूर्व्वे उक्ते रेतःसिचौ क्रमात् ।
 व्योतिरंत्वा तथाष्टम्यां दशम्यंतद्विषष्टिके ॥
 संयम्यौ (?) द्वे क्रमेणैव निघेये दीक्षणीत्तरे ।
 षट्त्वये युगपत्स्थाप्ये अष्टम्याद्ये तु षष्टिके ॥

*End :—*अग्निर्भुवो जगस्य त्वामघे त्वमिति सर्व्वतः ।
 दक्षपक्षे द्वितीयाद्या षष्ट्यां षष्ठौ च तत्र तु ॥
 पुष्पे तृतीयरीत्यंता चतुर्थीं च द्वितीयका ।
 उदकपक्षे द्वितीयाद्या पञ्चलोको ऽष्टोष्टकाः ॥

इत्याद्यश्वेनस्य प्रयोगकारिकाकारकताः श्येनकारिकाः समाप्ताः ।

Aufrecht mentions Prayogakārikā—as based on the
 Āpastamba sūtra—of which this appears to be a part.

II.

The second is evidently a continuation of the first.

Substance, and the measure are the same as above. Folia, 6. Lines, 8
 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

Written by the same hand.

Beginning :—

श्रीः । आद्यश्वेनस्य मुखोपधानम् ।
 प्राच्यः षडात्मनो रीत्यो मध्यमे अप्ययादिके ।
 चतुर्थीं पञ्चमौषष्ट्यौ चतुर्थीं षष्टिकाद्वयम् ॥
 पञ्चमौ च चतुर्थीं च मध्या तत्रोदगायता ।
 श्वमाद्यंतमे रीत्यौ उपाद्योपान्तिने अथ ॥

प्रागायतचतुर्थीभिर्मध्ये तत्रोदगायते ।

उदगायतषोडशो मध्येऽष्टदश कल्पिताः ॥

End :—उपधाय ततस्त्रिंशः पावमान्यः पुरःस्थिताः ।

ततो दक्षिणपक्षे तु छन्दस्यः सप्तसंख्यया ॥

उपधाय ततः शेषा लोकां एषा इहेरिताः ।

द्वितीयस्यां तृतीया च तदुदक् पुरितोऽपि च ॥

तद्वक्षिणा च पूर्वे च तदुदक् तु यथाक्रमम् ।

बध्नाः सप्तम्यामारभ्य चतस्रो राट्पिद्वयः ॥

हिरण्यादि यथापूर्वमित्येताः श्येनकारिकाः ॥

641.

246. प्रायश्चित्तप्रदीपिका । *Prāyaścittapradīpikā*.

By Varadādhṛṣa Yajvan of the Vatsa vanṣa.

A compendium of the vedic rites on expiation.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 58. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1166. Character, Nāgara. Date Sam. 1645. Appearance, decayed. Complete.

Post Col. :—संवत् १६४५ समवे दुर्मुखसंवत्सरे मार्गशीर्षवदि ११ सोमे ।

काश्यां तेन(?) लिखितमिदं पुस्तकं स्वार्थं परार्थश्च । शुभमस्तु ।

The author is to be differentiated from Varadarāja, son of Vāmanācārya of the Kauśika gotra, the commentator of Maṣakasūttara of the Sāmaveda. He seems to belong to Āpastamba School as he speaks of Prayogavṛtti the well-known comm. on Āpastamba, evidently as an ancient authority of his school.

The author says he writes this work for his own use, and gives the subject only a general treatment, dealing with such expiatory rules as are essentially necessary; and for points that are omitted and not clearly stated in this, he refers us to Bhāṣya and Prayogavṛtti.

अस्यां प्रायश्चित्तप्रदीपिकायां अवश्यकर्तव्यानि कानिचिदेव प्रायश्चित्तानि यथामत्युक्तानि स्वस्वानुष्ठानसिद्ध्यर्थमेव । न तावदस्यां प्रायश्चित्तप्रदीपिकायां सर्वाणि प्रायश्चित्तानि श्रवणन्ते प्रतिपादयितुं विस्तरप्रसङ्गात् । अतोऽत्रानुक्तमस्यष्टं वा प्रायश्चित्तं भाष्ये प्रयोगवृत्तौ वा तत्सर्वं सम्यगवबोद्धव्यम् ।

It ends thus:—

यद्यप्येषा प्रायश्चित्तप्रदीपिका दुःखतादिदोषयुक्ता तथापि विदुषां याथावर्थाप-
देशरूपेणानुग्रहेण सर्वदोषविनिर्मुक्ता भवेत् ।

तत्र च विदुषामनुग्रहादेव अनया प्रायश्चित्तप्रदीपिकयैव ममापि यथार्थं प्रायश्चित्तानुष्ठानं सिध्येत् इति ।

वत्सवंश्रावतसेन वरदाधौश्रयञ्चना ।

सोमपेन कृता वृत्तिः प्रायश्चित्तप्रदीपिका ॥

See I.O. Cat., No. 441, p. 89A. and Oxf. p. 370.

An index to the work is given on the obverse side of the last leaf.

- ३ अन्वाहितानाम्नीना गमभे (?) ४
- ५ सान्ध्यप्रायश्चित्तानि ६
- ७ प्रातर्होहप्रायश्चित्तानि ८
- ८ प्रणोतास्नान्दने शोषणे च ९
- ९ अम्नीनामन्तरागमने ९
- १० हविः स्नान्दने आग्न्यस्नाने १०
- १० अग्न्युपघातप्रायश्चित्तं १०
- ११ कपालभेदप्रायश्चित्तं ११
- ११ हविष्यपक्वे
- १२ हविर्दाहे पुरोडाशस्य
- १२ कपालेभ्यः पात्रा वा देशान्तरागमने
- १२ आग्न्यस्य शोषणे स्नान्दने च १३
- + वह्निः पार + + गारस्नान्दने
- + + + स्नायतनाद् वह्निर्गमने
- १५ हविषासुपघाते प्रायश्चित्तं

१५. हविषां व्यापत्तिनिमित्तानि १६ [किंशपि] पौलिकादि
 १६ अभाशिदेवतावाहने
 १७ देवतावदानादिविपर्य्यासे
 १७ देवताविस्मरणे १७
 १७ सुच्यवत्त[हवि]स्त्रे (?)
 १८ दुष्टेन हविषा यागे क्षते
 हविः[ः] शेषोद्भासनमकृत्वा नूयार्थं प्रवृत्ते
 १८ अथ प्रायश्चित्तेष्टयः २१
 १९ गार्हपत्यादिना मिथः संसर्गे
 २० प्रायश्चित्तेष्टौनां युगपत् संनिपाते २१
 २१ आरन्ध्रेष्विच्छादिषु अन्तराध्वरे सति पिण्डपितृयज्ञातिपत्तौ
 दर्शपूर्णमासातिपत्तौ च प्रायश्चित्तानि २२
 २३ इष्टिपशुप्रत्याघ्नायः ।
 २३ पशोराग्रयणस्यातिपत्तौ पथिक + + + +
 २४ अग्निहोत्रकाले अग्निहोत्रानारम्भे प्रायश्चित्तम् ।
 पिण्डपितृयज्ञलोपेऽपि ब्रह्मेऽहनि व्रतलोपे ।
 २५ अरण्योर्नाशे
 २६ ब्रह्मेहनि पत्न्यानामुक्तायां । यजमानस्य ऋत्विजः दुःस्वप्नदर्शने
 अग्नौ विहृते यदि भयमागच्छत् ।
 २६ कर्ममध्ये मृगयभेदे
 २७ यदि स्त्रियां गवि वा यमौ जायेताम् ।
 २७ अग्निहोत्रप्रायश्चित्तानि
 २७ प्रणयनकालातिव्रमे
 २८ प्रणयनकाले गार्हपत्यानुगमने
 २८ परिमथ्यमानो गार्हपत्यो यद्यपि विहरणकाले न जायते
 २८ प्रणयनात् पूर्वं केवलगार्हपत्यानुगमने
 २९ गार्हपत्याहवनौययोहभयोरगमने
 २९ गार्हपत्यो मथ्यमानो जायते

+ + + + +

(554)

642.

1039. *The Same.*

By Varadādhīśa Yajvan.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 119. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2000. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Another copy of the same which, however, extends over 1166 ślokas, whereas this, over not less than 2000. It seems that the work has received later additions.

Post Colophon Statement:—

श्रीगोपनामक-श्रीमच्चिन्तामणितनूजनेः ।

ज्ञेयं पुस्तकमेतत् मार्कण्डेयस्य यज्वनः ॥

643.

1662. प्रायश्चित्तशतद्वयव्याख्यानम् entitled
प्रायश्चित्तप्रदीपिका ।

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 79. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1700. Character, Nāgara. Appearance, old—grown brown with age. Generally correct. Complete in 5 paṭalas.

Last Colophon:—

इति पञ्चमपटलः समाप्तः । प्रायश्चित्तशतद्वयव्याख्यानं ।

गोविन्दाय ॥

On the obverse of the 1st leaf the following statement is made—

प्रायश्चित्तशतद्वयव्याख्यानं पञ्च ७९ अक्षरान्तव्यादीक्षितपुत्र-
श्रीकृष्णस्येदं ।

The 9th Praśna of Āpastamba Śrauta Sūtra contains 20 kaṇḍikās on 'Śrauta--Prāyaścītya'—for accidental transgression of sacrificial rules. Dhūrta Svāmī commented upon these kaṇḍikās. Bhāskarācārya wrote two hundred 'kārikās' on 'Śrauta-Prāyaścītya' following Dhūrta Svāmī. He

seems to have divided the work in 5 paṭalas of 40 verses each. The present work is a commentary, on these two hundred 'kārikās.' It is anonymous.

For the beginning of the Comm., see Bik. No. 319.

644.

1396. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 75. Lines, 9 on page. Extent in ślokas, 2025 by counting, and 2200 by a statement in the manuscript. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete at the end. 1 the sixteenth century handwriting.

The authorities consulted are:—14B, Tālavṛnta nivāsī, 23B Devala.

645.

40. चातुर्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsyaprayoga.*

By Tryambaka.

This manuscript has been noticed by Rājendralāla Mittra under No. 802.

Directions for the performance of the quadrimensial rite, called Cāturmāsyā.

अक्षय्यं हवै चातुर्मास्ययाजिनः सुकृतं भवति ॥ १ ॥

प्रातर्गुन्यां चैत्र्यां वा पौर्णमास्यां वैश्वदेवेन यजेत ॥ २ ॥

The MS. is incomplete.

The sūtras quoted are to be found in Garbe's edition of the Āpastamba Śrauta sūtra, Vol. II, p. 1.

646.

1016. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Appearance, very old.

A fragment containing Śākamedhaparva including Grahamedhiyeṣṭi, Havirhoma, etc., and also Sunasīraparva. Colophon in 9 B.

इति समाप्तानि चातुर्मास्यानि मोल्होपनामक्याभट्टात्मज-
कृतोऽयं चातुर्मास्यप्रयोगः ।

Then follow Prāyascitta and Āpastambokta hautra.

The manuscript is very old and remarkably correct. It seems to have been the author's family-copy, as it mentions the names of his father, grandfather and great grandfather in the course of the Pitṛyajña sacrifice (6B).

पित्रे कृष्णशर्मण इदं पितामहाय श्रीरामचन्द्रशर्मण इदं
प्रपितामहाय नृसिंहशर्मण इदम् ।

For the beginning and end of this see C.S. No. 320.

647.

2992. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 72. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 864. Character, Nāgara. Date, Samvat 1731. Appearance, discoloured. Complete.

For the beginning of the work see L. 802.

It ends in leaf 69B.

पञ्चहोता अन्वारंभणीया च आवर्त्तते पुनः पुनरित्यापस्तम्बमते ।
आश्वलायनमते तु नावृत्तिः नावर्त्तते पुनः पुनः इति समाप्तानि
चातुर्मास्यानि ।

Colophon:—

मोल्होपनामक्याभट्टात्मजश्रवणेन कृतोऽयं चातुर्मास्यप्रयोगः ।

The remaining leaves contain some notes by the scribe.
The 70th leaf is missing.

The Post Colophon Statement:—

संवत् १७३१ अश्विनीसंवत्सरे मार्गशीर्ष शुक्ल + + + कात्यायनं
वैद्योपनाम्ना गोविन्दभट्टस्य सूनुना देवभट्टस्येदं पुस्तकं समाप्तम् । श्रीहरिः
प्रोचताम् ।

648.

1637. प्रायश्चित्तसारः—(आपस्तम्बीय)

*Prāyaścittasāra.**By Tryambaka Mohla.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 800. Character, Nāgara. Old, worm-eaten, dilapidated. Correct. Complete.

Maṅgalācarana :—

केशकेशवरूपै र्यः सृजत्यवति हन्ति च ।

तं गणेशं अहं वन्दे स्मृतमात्राघनाशनम् ॥

The author and his family :—

मोक्षोपनामकः कृष्णतनुजस्यम्बकाभिधः ।

रामायडारादुरुदण्डात् केशवाच्च विशेषतः ॥

प्रायश्चित्तीर्विविधाहं तासां सारं प्रयत्नतः ।

बालानामल्पबुद्धीनां कुर्वे ह्यायु हिताय वै ॥

Object of the work :—

श्रुतिलक्षणं प्रायश्चित्तं विध्यपराधे विधीयते । एकस्मिन् दोषे श्रूय-
माणानि प्रायश्चित्तानि समभ्युच्चैरेरन् अर्थान्तरत्वात् । जपो होमः इत्या च दीष-
निर्घातार्थानि भवन्ति । अनन्तरं दोषात् कर्त्तव्यानि निहृते दोषे पुनः कृत्स्नं
कर्म तस्य नावतनात् (?) पुनः प्रयोगः ।

Last Colophon :—

इति आपस्तम्बप्रायश्चित्तसारः ।

649.

86. आधानविधिप्रयोगः । *Ādhānavidhiprayoga.*

*By Tryambaka Bhaṭṭa, disciple of Sarvajña Mādhava Dikṣita,
and son of Kṛṣṇa Bhaṭṭa Modhu, of the School of Āpas-
tamba.*

For the manuscript see L. 825.

Post Colophon Statement:—

श्रीरामचन्द्रो जयतितरां । श्रीवाजपेयमखवित्तृत + यो द्वादशाङ्गुलवित्तृतिः
षोडशाङ्गुलं दैर्घ्यं इति वौधायनः स्वसूत्रे । प्रमाणाभावः × श्रीभूरिकीर्तिः
भूपावतंसजयसिन्धुगुरोर्निदेशात् ॥ आम्बेकराख्य रघुनाथ इमामनूनामाधान-
पद्धतिमसौ वल्लिख्य परार्थे ॥

Ādhanvidhiprayoga ends in leaf 50, then follow three leaves containing a priest's notes, which begin : गाँगाभट्टकृताधान-
पद्धतौ । The name of Gāṅgā Bhaṭṭa, the contemporary of Sivaji, is well known as a voluminous writer of the Āsvalāyana-School. Logākṣi also mentioned in the notes belonged to the Kāṭhaka School of Kashmere. Rājendralāla read the name as Gaṅgā Bhaṭṭa ; which misled Aufrecht to think that it was the name of Gaṅgādhara Bhaṭṭa, who had a work of the same name, but who belonged to a different school, viz. the school of Vājasaneyana and in no way connected with the present work.

The priest's notes in question are not incomplete, as Rājendralāla thinks.

The notes begin.

* गाँगाभट्टकृताधानपद्धतौ सर्वाधानसाधकम् ॥ लौगाक्षिः अर्द्धाधानं स्युतं
श्रौतस्मार्त्ताग्नीस्तृष्टयक् कृतिः ।

Agnyādhāna is a Śrauta ceremony. It has nothing to do with "sacred House-hold Fire" as Rājendralāla supposes.

650.

2993. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 86. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

The Post Colophon Statement:—

वैद्योपनासा गोविन्दभट्टस्य सूनुना देवभट्टस्येदं पुस्तकं स्थाप्य परार्थे च ।

651.

433. विध्यपराधप्रायश्चित्तलघुवृत्तिः ।

Vidyaparādhaprayāścittalaghuvṛtti.

For the MS. see L. 1380. For the work see L. 3245.

The author, Tryambaka Bhaṭṭa, the son of Kṛṣṇa Bhaṭṭa, composed this at Benares.

652.

1902. *The Same.*

For the MS. and the work see L. 3245. Here the line containing the author's name is omitted.

653.

60. अग्निहोषहोम । *Agnihotra Soma.*

By Rudradeva, son of Toro Nārāyaṇa Deva.

The MS. is described in L. 837. Aufrecht says that the work belongs to the Āpastambaschool, and he is right. See our No. 694. It quotes from Kāṭhasakhā and Baudhyāyana.

654.

2952. दर्शपौर्णमासप्रयोगः । *Darśapaurṇamāsaprayoga.*

By Anantadeva.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1787. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—इत्यनन्तदेवकृतदर्शपूर्णमासप्रयोगः ।

Post Colophon :—संवत् १७८७ आषाढशुद्ध १० लिखितमिदं पुस्तकं

क्षेत्रीयनाम्ना वीरेश्वरेण स्वार्थं परार्थं च । शुभमस्तु सर्वजगतः ।

Beginning :—

अथातो दर्शपूर्णमासौ आख्यास्यामः (Āpastamba I. I. I)

प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा संभृतसंभारो हतवासाः पवित्रपाणिः अपरेण

गार्हपत्यं पत्रगा सह दर्भेष्वासीनः त्रिः प्राणानायम्य देशकालौ
संक्रीत्य पौर्णमासेन यज्ये । इत्यादि ।

655.

3007. आधानपद्धतिः । *Ādhanapaddhati.*

By Ananta.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 31. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 550. Date, Samvat 1798. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :—इत्यन्वारम्भणीयप्रयोगः इत्याधानपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon :—संवत् १७९८ पौष शु १३ दिवसे देवमहादेवतनुज-
रामचन्द्रेण काश्यां लिखापितम् ।

On the establishment of the sacred fire, as directed in the Āpastamba sūttas.

It begins :—

अथाधानम् । जातपुत्रकृष्णकेशावस्थः सभार्यः पितुर्ज्येष्ठस्य वा कृताधानते
प्रयुक्ताधिकारप्रतिबन्धरहितोऽपि कश्चित्कालमनाहिताग्निस्वेत् उक्तलक्ष्याद्यनुष्ठान
पूर्वकं कुम्भाखट्टोमैरात्मानं पावयेत् ।

It ends thus :—

प्राणाय स्वाहेति च प्रथमयासग्रहणं अक्षरहविषाग्नं भूर्भुवःस्वरि
हविरासादनं ।

अवादीत्यमनन्तेन प्रकृत्यारम्भगोचरः ।

आपस्तम्बीयकल्पोक्तविधिः श्रीहरितुष्टये ॥

656.

422. *The Same*

For the manuscript see L. 1394

Post Col. Statement :—

हरिवंशे आख्यार्थधन्योपाख्याने

आख्यार्थस्यैव धन्यस्य त्वमेवास्तिजनार्दन इति । नारदेनोक्ते प्रत्युक्तं
भगवता ॥

आख्यैस्त्रिभिः धन्यैश्च दक्षिणाभिः सहैव त्विति ।

श्रीहरिः प्रीयतां ॥ लिं अयाचितोपाख्यरघुनाथेन ॥

शुभं भवतु ।

The authorities quoted (1) Āpastamba, (2) Rudradatta 4A, (3) Bhāṣyakāra, (4) Bharadvāja, (5) Satyāśādha 2A, (6) Rāmāṇḍāra 2B, (7) Baudhāyāniya Ādhānapaddhati 3A, (8) Āpastambīya Cāturmāsyapaddhati 3A, (9) Vihāra 3B, (10) Āśvalāyana 3B, (11) Kātyāyana Sūtra 6B, (11) Baudhāyana Sūtra 6B, (12) Parāśara Mādhava 25A, (13) Āpastambabhāṣya 25B, (14) Madanaratne Nāradaḥ, and (15) Harivaṇṣa.

The name of Ananta as the author appears in verses in 24B, and in 28A, the last leaf:—

24A. अवादीत्यनन्तेन प्रहृत्यारम्भगोचरः ।

+++ आपस्तम्बोक्तविधिः श्रीहरि-तुष्टये ॥ (?)

28A. अवादीत्यनन्तेन दक्षिणानिर्णयोऽमुना ।

यज्ञस्तुष्टये नृगमोक्तं दक्षिणाभिः सहैव तु ॥

It ends thus:—

सर्वान्युदकपूर्वाणि दानानि यथाश्रुति विहारे इति धर्मसूत्रे । सर्वाणीति वचनाद् भिक्षाप्युदकपूर्वमेव देया । विहारे यज्ञकर्मणि यानि दानानि यथाश्रुतेन नोदकपूर्वाणि इति हरदत्तः । किञ्च अयाज्योऽनघीयानः (?) अनघीतवेदं न याजयेत् यदि याजयेत्तदानौ अपेक्षितं यथाश्रुति वाचयेत् इत्यपि तत्रैव ॥

657.

10632. The Same (with *Punarādheya*).

Substance, country-mouse-eaten, especially the first leaf: अयाम्नाधानस्य देवकृत-
On the overleaf the letters आप
Every leaf

The work often quotes Anvilā.

37B. इत्यापस्तम्बकल्पोक्तामग्राधानस्य निरूपणं ।

अकार्यनन्तदेवेन देवेषुस्तेन तुष्यतु ॥

अथान्वारभणीयकालः ॥ अपराह्णे रात्रौ वा सन्धिमयां पूर्णमास्यामाधाने सपवमानेष्टिः सान्वारंभणीया तत्रैवापवृज्य तदानीमेवान्वाधाय श्रोभूतेन पूर्णमासेन यजेतेति ॥

48A. श्रीलक्ष्मीवृत्सिंहाभ्यां नमः ॥ अथ पुनराधेयं आश्वलाय नमः (?) ।

आधानाद्यद्यामयावी यदिवार्था व्यधेरन् पुनराधेय इष्टिरिति०

60B. प्रजापत्युद्विनिमित्तपुनराधेये गुण्राक्षणिमतेन (?) द्वितीयप्रकारे इत्यभावाद्द्वनादिप्रयोगः ॥

61B. इति पुनराधेयं समाप्तम् ।

The last leaf (62) contains three lines.

(पुनस्तन्निमित्ते पुनराधेयान्ते लेकः सुलेकः (?) etc., etc.)

658.

422. अग्निहोत्रप्रयोगः । *nihottraprayoga.*

By Anandadev.

For the MS. see L. 1390.

The authorities quoted.

(1) Siddhānta-Bhāṣya 2A, (2) Dātatrāta 2B, (3) Tri-Kāṇḍamaṇḍana 5A, (4) Prāyaścittacāndrikā 5B, (5) Smṛtyarthasāra 6A.

659.

1904. प्रायश्चित्तकुतूहल । *Prayascittakutūhala.*

By Raghunāṭh.

Substance, country-made paper. 10½ x 14. No. of pages, 141. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 2250. Chc. With an index running over 6 leaves.

*The Last Colophon:—*इत्याप्तम्बीयप्रायश्चित्तं ।

अवादीत्यमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये ।

प्रायश्चित्तविधिर्होम्यः स संक्षेपान्निरूपितः ॥

इत्येवं रघुनाथेन प्रायश्चित्तकुतूहले ।

निर्मिते वितते ह्यैम्यप्रायश्चित्तविवेचनम् ॥

The work belongs to the Āpastamba school. It treats of prāyaścitta for flaws in homa. It is an amplification by Raghunātha of Anantadeva's work.

For the Maṅgalācaraṇa and object of the work see Ulwar Extr. No. 332, p., 130.

The work begins:—

तत्रेष्टिकालः । सामान्यतो य इच्छा पशुना सोमेन यजेत सोऽमावास्यायां पौर्णमास्यां वा यजेतेति श्रुतिविहितः । विशेषस्तु सन्धिभित्तो यजेतेति । सन्धि-शब्देन च पर्वप्रतिपदोत्तरीयप्रथमभागौ लक्ष्येते ।

Topics treated of:—

12B, इत्यनाहिताग्निगुणे प्रायश्चित्तम्; 18B, अथ सान्ताप्यदोषे प्रायश्चित्तम्; 20B, अथात्र बौधायनानुसारौ प्रयोगः; 21A, इति बौधायनीय-सान्ताप्य-इष्टिप्रायश्चित्तम्; 23A, इत्यभ्युदितेष्टिः; 28A, अथ कपालसम्बन्ध-प्रायश्चित्तम्; इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले दर्शपूर्णमास-प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तम्; 61A, इति ऋत्विक्प्रकरणम्; 63A, इति विध्यन्त-विचारः अथ समिद्धिचारः, 66A, इति परिभाषाप्रकरणं समाप्तम्, अथाधान-प्रकरणप्रारम्भः, 71B, इति आधानप्रायश्चित्तानि; 73B, अथ पुनराधानप्रकरणम्; 75A, इति अग्निद्वयसंसर्गविधिः; अथ आहिताग्निव्रतानि; 75B, इत्या-हिताग्निधर्माः; 87B, इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले आधान-प्रकरणम्, अथ अग्निहोत्रप्रायश्चित्तानि उच्यन्ते; 89B, अथ अनुद्धरण-प्रायश्चित्तम्; 91A, अथ वारुण्याः प्रयोगः; 91B, इति सायमनुद्धरणप्राय-श्चित्तं, अथ प्रातरनुद्धरणप्रायश्चित्तम्; 94A, इत्युभयकालेऽनुद्धरणप्रायश्चित्त-विधिः; 95B, अथ विहरणपक्षे अनुगमनप्रायश्चित्तम्; 96B, अथेष्टिप्रयोगः;

97B, इति प्रणयनपक्षे गार्हपत्यानुगमने प्रायश्चित्तम्; 112B, अथ हविर्दोष-
प्रायश्चित्तम्; 115B, अथ प्रमत्तप्रयोगक्रमः; 116A, अथ अन्यप्रत्यस्य स्कन्दने
पयसोऽन्यद्रव्यस्य च विस्कन्दने प्रायश्चित्तम्; 117B, अथ अग्निहोत्रप्रथमधिश्रुतं
यदि शब्दयेत् तदा प्रायश्चित्तं; 118B, अथ केशादिभिर्दुष्टौ प्रायश्चित्तम्; 119B,
इति भिष्टष्टप्रायश्चित्तम्; अथ षोडशानुगतिप्रायश्चित्तम्; 120A, अथ उत्तराङ्ग-
त्यर्थहविःस्कन्दनादौ प्रायश्चित्तम्; 121A, इति स्कन्धप्रायश्चित्तम्; 124A,
इति वृक्षानां एकदेशापहारे सर्वप्रायश्चित्तम्, अथ अग्निवह्न्यात्प्रायश्चित्तम्;
125A, अथ होमकालातिप्रतिप्रायश्चित्तम्; 130A, इति कालातिप्रतिप्राय-
श्चित्तम्; अथ अग्निहोत्रसमाप्तः; 131A, अग्निसमारोपः; 131B, इत्यरणि-
समारोप-पाणिसमारोपयोः प्रायश्चित्तम्; अथ समारूढेषु अरणिनां प्राय-
श्चित्तम्; 135B, अथ अग्न्युपोद्गातप्रायश्चित्तम्; 141B, अथेराभक्षणेत्तरं
वान्तौ प्रायश्चित्तम्, इत्यापस्तम्बीयं प्रायश्चित्तम् ।

The later authorities quoted:—

3A, कारिकायां; 4B, केशव; 5B, ब्रह्मदत्त; 6A, शतद्वयौघ्याख्या
and वेङ्कटेश; 6B, रामायणार, निदान सूत्रम्; 7A, त्रिकाण्डमखण्ड; 8A,
गोपाल; 10B, नृसिंहकारिका; 11A, बौधायन and आश्वलायन; 13A,
प्रायश्चित्तप्रदीप; 13B, अजस्रपटलम्; 14A, देवत्रात; 14B, सिद्धान्तभाष्य;
15A, सिद्धान्तवृत्तिहृत्; 15B, आश्वलायनकारिका; 17A, पराशरमाधव;
18A, कर्मान्तसूत्र; 19A, चन्द्रिकाकार; 20A, ह्यौत्रालोक; 21A, प्रायश्चित्त-
चन्द्रिका; 28A, विद्यारण्य; 37A, प्रायश्चित्तप्रदीपिका; 38B, प्रयोग-
पारिजात; 55A, यजनैयसूत्रोक्तपरिभाषा and आश्वलायनैय परिभाषा;
60A, संग्रह (तैलंग-कर्णाट-कलिङ्ग-वङ्गसम्बन्धिनो माधुरियाश्च विप्राः) आद्रे
विवाहे खलु यज्ञपात्रे, न पूजनैया अपि शम्भुतुल्याः) and हेमाद्रिः; 63A,
सूत्रार्थसार; 64A, पारिजात; सूत्रिसार; 67A, भारद्वाजग्रन्थे, व्याघ्रवचसि;
67B, प्रायश्चित्तप्रश्न; 80A, षट्त्रिंशन्मते; 81A, श्रुतपाणि; 85B, यज्ञ-
पार्श्व; 88A, प्रयोगपारिजातपरिशिष्टे; 103B, इति गुरुचरणाः; 104A,
इति देवयाज्ञिकाः; 104B, शतद्वयौकारः; 107A, सूत्रिचन्द्रिका; 108B,
विज्ञानेश्वर; 122A, देवत्रात; 124B, ब्रह्मदत्त; 134A, आश्वलायन-
परिशिष्ट; 141B, इत्याधानदीपिकायां ।

660.

1052. द्वितीयश्येनशुल्बोपाधानमन्त्रोपाधानप्रकाशः ।

*Dvitiya Śyena Śulvopādhānamantropādhānaprakāśa.**By Rāya Bhatta, son of Vireśvara Bhaṭṭa, by the daughter of Kamalākara.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Date Sam. 1793. Appearance, old. Complete.

This refers to Āpastamba's śulvopādhāna chapter and is based on a Śyenôpādhāna Kārikā, complete in 5 chapters.

It often quotes Karavinda Svāmin and Sundararāja.

Beginning:— औसरस्वत्यै नमः ।

विश्वेशौ पितरौ नत्वा भट्टान् मातामहानपि ।

रायभट्टेन विदुषा श्येनचिदस्थितेऽधुना ॥

अनलो व्याख्यातः । अत्रैकविधः प्रथमोऽभिरितिसूत्रादेकविध एव प्राकृतस्तं कृत्वा तद्विकृतिभूतात् द्विविधत्रिविधादौ न प्रतविधपर्यन्तान् कुर्यादित्युक्ता । तदु ह वै सप्तविधमेव चिन्वीत । सप्तविधो वा व प्राकृतोऽभिरिति ।

It ends:—

एतन्मते अभिर्मूर्द्ध्या । श्वानामुपधानं नास्ति ततस्त्रितो हिरण्यं निधाय इत्यादि धामच्छन्दान्तं समानं ।

इति कारिकाकारमतेन मन्त्रोपाधाने प्रश्नमः प्रत्यारः समाप्तः ॥

... ..

विदुषा रायभट्टेन भट्टवीरेशसूनुना ।

योऽत्र अमः कृतस्तेन प्रीयतां त्रिपुरान्तकः ।

Col.:— सति औसत्पदवाक्यप्रमाणपारावारौ विद्वन्मुकुटहोराक्षरमीमां-
सककमलाकरभट्टानां दुहितसुतेन काण्व्रत्युपनामकवीरेश्वरभट्टा-
त्मजेन रायभट्टेन कृतौ द्वितीयश्येनस्य शुल्बोपाधानमन्त्रोपाधान-
प्रकाशः समाप्तः । श्रीः ।

Po. t Col.:— संवत् १७९३ । श्रीरामजी सहायः ।

661.

30. (आपस्तम्बीय) दर्शपूर्णमासः । (*Āpastambīya*) *Darśa-pūrṇamāsa*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 61. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 730. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

It treats of the rites to be performed on the new and full moon days, according to Āpastamba.

Colophon:—इति आपस्तम्बशाखायां दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ ।

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ।

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः । प्रातः अग्निहोत्रं ऊत्वा
दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणा-
नायम्य दर्शेन यक्ष्ये पूर्णमासेन यक्ष्ये इति सङ्कल्प्य विद्युदसि विद्यमे
पाप्मानं ऋतात् सत्यमुपैमि । इत्यादि ।

End:—भूः स्वाहा भुवः स्वाहा भुवः स्वाहा भूर्भुवः सुवः स्वाहा ।

662.

468. *The Ś* देवच

Substance, country-made paper. 10³/₄ inches. Folia, 40. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 960. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः । प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा
दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणा-
नायम्य, etc., etc.

End:—यानि तेषामशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ।

नमस्ते गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये ॥

नम आहवनीयाय मङ्गावेद्ये नत्तो नमः ।

Col.:—इति दर्शपूर्णमासप्रयोगः ।

शुभमस्तु ।

On the reverse side of the last leaf there are 15 verses on Vihārapramāṇa, after which we have:—विहारनिर्माणं कर्तुं निर्व्व्रतासिद्धये गणपतिपूजनपूर्व्वकविश्वकर्म्मणः पूजनं च करिष्ये । गणपतिं सम्पूज्य विश्वकर्म्मणे नम इति रज्जुं शङ्खोः पूजनं कुर्यात् ।

On the obverse of the first leaf :

इदं दर्शपूर्णमासपुस्तकं मौनि-नरसिंह-महाराज-दामोदरस्य । शुभं भूयात् लेखकपाठकयोः शुभम् ॥

In leaf 7B. पिण्डपितृयज्ञः ।

„ „ 10A. अपि देवादेवेषु जपः ॥ श्रीशम्भवे गुरवे नमः ॥ उदिते आदित्ये पौर्णमास्यास्तन्त्रं प्रक्रमयति ।

In leaf 15B. प्रथमः प्रश्नः ।

663.

2112. *The Same.*

Of the Āpastamba School.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins :—

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः । प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा दर्भे-
व्वासीनो दर्भान् धारयमाणः etc., etc.

It differs from L. No. 1334 and CS. No. 429 by Ananta.

664.

449. *The Same.*

For the work see L. 754.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 63. Lines, 9, 10 on a page. Extent in ślokas, 930. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

*The Colophon says :—*इत्यापस्तम्बशाखायां दर्शपौर्णमासौ समाप्तौ ।

665.

3114. दर्शपूर्णमासपद्धतिः (आपस्तम्ब) ।

Darśapūrṇamāsapaddhati.

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 51. Lines, 8 to 11 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः ।
 प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा दर्भेष्वासौनो दर्भान् धारयमाणः
 दर्शेन यक्ष्ये पूर्णमासेन यक्ष्ये इति संकल्प्य ततो वपनं
 कृत्वा ॥ विद्युदसि विद्यमे पाप्मानमृतात् सत्यमुपैमि ॥
 अस्यां पौर्णमासेच्छां अध्वर्युं त्वां दृशीमहे ।
 एवं ब्रह्माणं होतारमग्नीध्रं च ॥ इत्यादि

No Colophon.

666.

429. दर्शपूर्णमासेष्टिप्रयोगः । *Darśapūrṇamāseṣṭi-prayoga.*

For the MS. see L. 1386.

The MS. is in two different hands, the first twenty-six leaves being in a bold Devanāgarī and the rest in a smaller hand.

The first sūtra quoted is that of Āpastamba.

667.

486. दर्शपूर्णमासप्रयोगः । *Darśapūrṇamāsaprayoga.*

For the manuscript see L. 1384.

It quotes Ap. Sū. Pr. I. 1. अथातोदर्शपौर्णमासौ व्याख्यास्यामः

668.

2205. पञ्चप्रयोगौ । *Pañcaprayogau.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 16. Lines, 8 on page. Extent in ślokas, 256. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः । यजमानं व्याख्यास्यामः । यजमानस्य ब्रह्म-
चर्यं दक्षिणादानं ब्रह्मप्रकल्पनं कामानां कामनं प्रत्यगाग्निधो
मन्वान् जपति । अक्षरानुपतिष्ठतेऽनुमन्त्रयते ॥

(These are the first three sūtras of the 4th Praśna of the Āpastamba Śrauta sūtra).

अथ दर्शपूर्णमासयोः शुचिः शुक्लवाससा दर्भेष्व्वासीनो दर्भान् धारयमाणः
पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणानायस्य अद्येत्यादिकालादिसंकीर्तनान्तरं पौर्ण-
मासेन यक्ष्ये दर्शने यक्ष्ये इति संकल्प्य केशश्मश्रूणि वापयेत् । उपकक्षावशेष्य
श्मश्रूण्यं केशान् । अपि वा श्मश्रूण्युपकक्षावथ केशान् एवं वपनं कृत्वा ज्ञानादि
विधाय विद्युदसि विद्वमे पाप्मानममृतात् सत्वमुपैमि । यक्ष्यमाणोऽपः स्पृशति तदिदं
सर्व्वयज्ञेष्वपः स्पर्शनं भवति । अथाध्वर्युवरणं । अस्मिन् दर्शपौर्णमासाख्ये कर्मणि
अध्वर्युं त्वामहं वणे । अध्वर्युर्वृतोऽस्मि कर्म करिष्यामि । तूष्णीमग्निप्रणयनं
विहारस्योत्तरतः प्राङ्मुख उपविश्य देवागातुविदोगातुं यज्ञाय विन्दत मन-
सस्पतिना देवेन वाताद्यज्ञः प्रयुज्यतामिति जपित्वा अध्वर्युः ममाग्ने वर्चो विह्वे-
ष्वह । इत्यादि ।

The work is called Pañcaprayogi on the obverse of the first leaf and the word पञ्च occurs on the right-hand corner of every leaf. But it contains only the Yājāmanāprayoga, that is, the duties of a yajamāna or a sacrificer in the Darśa Paurṇamāsa.

669.

481. यजमानम् । *Yajamāna*.

For this manuscript see L. 1337.

The sūtras quoted in the beginning belong to the Āpastamba Śrauta sūtra (IV. 1—7.) The last sūtra (namely the 7th) quotes Vājasaneyaka as an authority.

670.

2787. आपस्तम्ब याजमानम् । *Āpastambayājamaṇa*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete.

It begins :—

आपस्तम्बयाजमानम् ।

प्रातरभिहोत्रं ऊत्वा दर्भेष्वसौगो दर्भान् धारयमाणः पवित्र-
पाणिः दर्भेन यक्ष्ये पौर्णमासेन वा यक्ष्य इति
वा संकल्प्य । विद्युदस्ति विद्म मे पाप्मानं ॥ इत्यादि इत्यादि ।

671.

2780. प्रवसद्याजमानम् । *Pravasadyājamaṇa*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 35. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

On the duties of a yajamaṇa (Fire-worshipper) when living abroad.

It begins :—

अथ प्रवसद्याजमानम् ।

तथाचापस्तम्बसूत्रम् ।

प्रवसन् काले विहाराभिसुखो याजमानं जपति प्राक्षो वि + +
+ + मति प्रागुदेख गोमतीं जपति जपति ॥

अथ प्रयोगः ॥ तत्र यजमानोऽभियुक्त्यामाद्रुमान्तरं वसन्तौप-
वसथ्येऽहनि यजनीये च कृतनित्यक्रियः क्षोपवसथ्येऽहनि कृतनखकेशः
कृतशौचो यस्यां दिग्भ्रमयो भवन्ति तां दिग्भ्रमभिसुखो यतासुः
याजमानं मन्त्रजपं करिष्ये याजमानमिति वेति संकल्प्य विद्युदादि-
वृक्ष्यन्तं । etc., etc.

*End :—*अथतथा याजमानं चेत् पत्नीकर्म च लुप्यते ।

नताक्रतु + + + + स्यादथर्वणसूत्रतः (?) ॥

(571)

अत्रापि यजमानं पूर्ववद्वाख्यं ॥ अत्र यद्यपि विष्णुकर्म-
सदृशानां कर्मणां विहारसंयुक्तत्वं दृश्यते ॥ तथापि न तेषां
विहारसंस्कार[र]त्वं ॥ अर्थवादात् ॥ मन्त्रलिङ्गाच्च ॥ अन्ये तु,
पुनरुपार्थानि यजमानः कुर्यादित्याहुः ॥

672.

448. आधानप्रयोगः (आपस्तम्बशाखीयः) ।

Ādhānaprayoga.

For the MS. see L. 1365.

It is dated Sam. 1742.

The word “Āpastamba Śākhīya” is given along with
the title of the book in the Colophon.

Post Col. :—इति रामार्थं अख्य ।

संवत् १७४२

शुक्ले मासे सिते पक्षे द्वादश्यां शिववासरे ।

सदाशिवेन लिखितं आधानस्य च पुस्तकम् ॥

.

खड्गसिद्धिस्तुल्ये च वैजनाथेन मौनिना ।

दत्त्वा मौल्यं गृहीतोऽयं खव्व ग्रं ददतु स्फुटम् ॥ १८६० ॥

The obverse of the first leaf and the reverse of the last
are full of writing.

673.

2338. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Leaves 11. Lines on a
page, 10. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara of the seventeenth
century. Appearance, discoloured, old, crumbling at the edges. The leaves
are full of marginal notes in different hands and the Mantras are all accented.

For the work see L. 1365. At the left-hand upper
corner of leaves, आधा प्रयो आधा ।

In leaf 9A, इति पवमानेष्टिः । See Bibl. Ind. Edition of Āpastamba from 232 to 288. In 9A commences Darsapūrṇa-māsa-Sārasvatahoma.

674.

516. आधानप्रयोगः (आपस्तम्बशास्त्रीयः) ।

Ādhānaprayoga.

For this manuscript-see L. 1304.

It is not incomplete at the end, as Rājendralāla says.

It ends thus in 16A :—

उपांशुप्रचारः मार्ज्जनान्ते आप्रेयादीनां चतुर्णां चतुर्द्धाकरणं कृत्वा
वर्हिषदं करोति । ततोऽदितिं ब्रह्मणे परिहरति भक्षयन्ति । ब्रह्म पित्र्यस्त्रे-
त्यादि पवमानेष्टिवत् सन्तिष्ठते ।

Col. :—इत्याधानं समाप्तम् ।

अथौदुर्गापिण्डमस्तु ।

Then follow 16 lines about the observance of the Ajasra ceremony.

It quotes from Rāmāṇḍāra in leaf 16B. and begins
अथ आपस्तम्बाधान प्रयोगः ।

675.

2021. आधानविधिः । *Ādhānavidhi* from Śrauta tantra.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 15. Lines, 10, 12 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured and fragile.

Beginning :—

अथ अग्राधेयं आख्यास्यामः (The first sūtra of the 5th Prāśna of Āpastamba).

अुताध्ययनसम्यग्नाः सामचारिणोऽन्यूनातिरिक्ताङ्गो ब्राह्मणो
विदुषा ब्राह्मणेन यजेत ।

End :—आधानं त्रिविधं अग्निहोत्रं इष्टेः पूर्वे(?) सोमपूर्वे वामावा-
स्याधाने नक्षत्राधाने वाजसविधिः । नात्र कात्यायनान्त्रकाद्यनौ तु.

सर्वत्र दादशाहमजसमिच्छतः । अजसमध्ये पौर्णमासी यदि प्राप्ता
स्यात्तदा अजसां परित्यज्याश्चौत् पुनर्वित्यसारतादि यजेता (?) ।

Col. :—इति श्रीश्रौततन्त्रे आधानविधिः समाप्तः ॥

676.

2729. आपस्तम्बानामाग्रयणकर्म ।

Āgrayanakarma according to Āpastamba.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

It begins :—

अथापस्तम्बानामाग्रयणकर्म्मोच्यते ।

दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पत्न्या सह प्राणानयन् देशकालौ
संकौर्त्थ्य श्रीपरमे०थं श्यामाकाग्रयणं समानतन्त्रं पूर्वं ब्रौह्माग्रयणेन
यष्टे इति संकल्प्य + + स्वस्वकाले ऋत्विग्वरणादि ।

The second leaf contains 4 lines only.

It ends :— इति श्यामाकयजमानभागप्राशनमन्त्रः ॥ विशुक्कमादियज्ञो
बभूवेति जपः ॥ यज्ञस्य पुनराजंभत्वात् ॥ यज्ञ + यमवर्णं संतिष्ठत
आग्रयणम् ।

The MS. does not seem to be complete.

677.

10629. आग्रयणप्रयोग । *Āgrayanaprayoga.*

By Viśveśvara Bhaṭṭa, son of Lāhi Bhaṭṭa (of the school of Āpastamba).

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and worm-eaten. Complete.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ॥

आग्रयणप्रयोगो लिख्यते । तत्राग्रयणं तावद्विधं यवश्या-
माकत्रीहिमेदात् । तत्र यवाग्रयणं वसन्ते कस्मिंश्चित् पर्वणि ॥
अथवा वसन्ते शुक्लपक्षान्तर्गतदेवराक्षसेषु देवता वा कार्यम् ।

2A. अपि वा पौर्णमास्यामाययणकृमन्वायातयेदिवायस्तम्बसूचात्
 पौर्णमास्याययणयोः समानतन्त्रताकरणपक्षे प्रथममाग्नेयमष्टाकपालं
 निर्वपति ॥ पुराणानां ब्रौह्मीणामिति सूत्रेणावगताययणांगभावाग्नेय-
 निर्वापपूर्वकमाययणदेवताभ्यो निरूप्य पश्चादग्रादिप्रकृतिदेवता-
 निर्वाप इत्येवं प्रकारेण तन्त्रेण प्रयोगः (2B.)
 इति तदनुयायिनः । विद्यारण्याखिलाकारौ तु दर्शेऽप्याययणं भवति

4A. इत्याययणोपयुक्तकालादिनिर्णयः : अथ प्रयोगक्रमः ॥

Post Colophon :— इति श्रीविश्वेश्वरचरणकमलभञ्जकचिन्महामान्य-
 लाहिभट्टाङ्गवौरेश्वरभट्टविरचिते आययणप्रयोगः (गा) सन्निर्णयः
 समाप्तः ।

There are four lines after the colophon, containing an extract from Rudradatta.

678.

508. चातुर्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsya prayoga.*

For the MS. see L. 1315.

Post Col. :— संवत् १७५१ समये ज्येष्ठशुद्ध अष्टमि तदिने पचति समाप्ति ।
 लिखितं माधवकिशोर । शुभमस्तु ।

This belongs to the Āpastamba School of the Black Yajurveda for the final sūtra quoted in the MS. belongs to Apastamba.

Praśna VIII of the Āpastamba Śrauta Sūtra deals with Cātūrmāsya.

679.

1032. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Post Colophon Statement :—

संवत् १९ समये आश्विने मासि विजयादशम्यां भागौ काष्ठां
 रामऋदख्यकुण्डिराजेन लिखितं ॥
 शुभम् भवतु ।

680.

2022. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 18 to 15 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara of the eighteenth century. Complete.

Beginning:—

अथ चातुर्मास्यानां प्रयोग उच्यते । फाल्गुन्यां चैत्र्यां वा वेश्वदेवेन यजते तयोः पूर्वस्यां चतुर्दश्यां प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा पत्न्या सह प्राणानायम्य एवं गुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ चातुर्मास्या-
न्यारभ्ये इति संकल्प्य पुनः प्राणानायम्य तिथ्यादि संकौर्त्तय यथा-
प्रयोगमाश्रित्य ऐष्टिकं चातुर्मास्यैर्यज्ये इति संकल्प्य अरण्योरात्मनि वा समारोप्य प्राचीनप्रवणं देवयजनं गत्वा आयतनानि कृत्वा
मथित्वा लौकिके वा उपावरोह्य विद्युदसीत्यथ उपस्पृश्य ऐष्टिक-
चातुर्मास्ययागे अध्वर्युं त्वामहं वृणे ।

24
absta
Ext
randa
It be

*ophon:—समाप्तानि चातुर्मास्यानि ।**Col.:—काशीभट्टकविमखनस्य पुस्तकमिदम् ।*

681.

3294A. चातुर्मास्य प्रयोगः or द्रोण-प्रयोगः ।

*Cāturmāsya prayoga or Droṇa prayoga.**By Gadādhara.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 11 to 14 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The date of the manuscript: सं १८६६ आषाढ शु १५ गणेश-
भट्टनाभेन लिखितम् ॥

It begins:—

गुरुं पिन्नामणिं गत्वा चातुर्मासिकपाशुकम् ।

मदाधरो ब्रौह्मनामा ब्रह्मणोऽं तु करोत्यथ ॥

देववाणिकमतानुसारेण आषाढमासमेकादशिकापाशुकपातु-
र्मास्यप्रयोगो लिख्यते ।

अथ अध्वर्योः पाशुकं तन्त्रं प्रक्रमयति । प्रतिप्रस्थातुस्तदगुरोर्धेन
स्तनवस्य प्रयोगः । उत्तरो निहारोऽविकृतः पाशुकं अन्तरालं
प्राकृते विहारे अधिकं व्याज्यं पित्र्ये । इत्यादि ।

It ends thus :—

सौमिकैः समानदक्षिणानि सर्वपशूनि चातुर्न्मास्यपशुदक्षिणैः
पाशुकानि ।

682.

3214.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. Lines, on a
page. Extent in Slokas, 260. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured.

Directions for a number of expiations.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अथ विध्यपराधे प्रायश्चित्तिः । विद्या-
करणेऽन्यथाकरणे च प्रायश्चित्तिः कर्त्तव्या ॥

6A, अथाहिताग्निप्रायश्चित्तमध्वर्युशाखोक्तं । तत्रापस्तम्बः

10A, इति समाप्तानि प्रायश्चित्तानि ॥ अथ ग्रहणप्रायश्चि

The scribe's name: इदं पुस्तकं हविष्मालस्योपकनाभेन लिखितं
स्वार्थं परार्थं चेति ।

Based on Prasna IX of the Āpastamba Śrauta Sūtra.

683.

2195. अग्निष्टोमप्रयोगः । *Agniṣṭomaprayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 71. Lines, 9 on a
page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1613.
Appearance, old and discoloured. Complete.

Col. :— इत्यापस्तम्बसूत्रे अग्निष्टोमप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col. :— संवत् १६१३ विन्वावसुसंवत्सरे वैशाखवदी सप्तम्यां सोमे
रामऋदस्य कुंडिराजेन लिखितं । शुभमस्तु ।

In a different hand चित्रं वटतरो मूले etc., etc.

It begins :— अमुककर्माङ्गभूतां अग्निप्रतिष्ठां करिष्ये । अखिलं ज्ञात्वा

दक्षिणत आरभ्य प्रागग्रा उदक्संस्थास्तिष्ठो रेखा लिखित्वा
पश्चादारभ्य उदगग्रा प्राक्संस्थास्तिष्ठो रेखा लिखित्वा स्थण्डिलोपरि
सकलं निधाय अवाप्तेन पाणिना अद्विरवोक्ष्य सकलं द्विधा
कृत्वा निवस्याप उपस्पृश्य भूर्भुवः स्वरोमित्यग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्नायतन-
पात्रयोरुदकं निनयेत् ॥

It ends:—अथ सायमग्निहोत्रं जुहोति काले प्रातर्होम[ः] संतिष्ठते
अग्निहोमो ऽग्निहोमः ।

It is a complete manual for the performance of the Agniṣṭoma rite, as laid down in the rules of Āpastamba Kalpa Sūtra, X to XIII Praśnas, viz. up to the third savana.

684.

2202. ज्योतिष्टोमप्रयोगः । *Jyotiṣṭomaprayoga.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 64. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1250. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

It begins:—दर्भेष्ट्यासीनो दर्भान् धारयमाणाः पवित्रपाणिः पत्न्या सह
प्राणानायस्य सोमेन यक्ष्ये अग्निहोमेनाग्निहोमेन रथंतरसास्त्रा द्वादश-
शतदक्षिणेन परमेष्ठरं प्रीणयानि विद्युदसि अस्मिन् ज्योतिष्टोमे
अग्निहोमे सोमप्रवाकं त्वामहं वृणे इति वृत्वा मधुपर्कादिभिरभ्यर्च्य
सोमप्रवाकं सोमं मे प्रवूहि । इत्यादि ।

It ends:—हविर्धाने यजमानं जागरयन्ति प्राग्वंशे पत्नीमाप्नोष्व एतां
रात्रिन्वृत्विजो वसन्ति यजमानो राजानं गोपायति गोपायति । श्री ॥

It is a manual for the performance of the Jyotiṣṭoma, as laid down in Āpastamba Kalpasūtra, praśnas X and XII, viz. up to Agniṣomīya.

685.

1056.* चयनप्रयोगः । *Cayanaprayoga.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 81. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1620. Character, Nāgara. Date Sam. 1647. Appearance, old. Complete.

A comprehensive manual on Agnicayana or Construction of Fire Altars, etc., based on Āpastamba Srauta ritual (16th and 17th Praśnas).

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

अग्निं चैव्यमागोऽमावास्यायां पौर्णमास्यामेकादशकायां वोखां
संभरति । अहर्द्विंक्षापक्षे उखासंभरणप्रभृत्यामिक्षापथ्यन्तकर्माणि
वसन्ते यथा भविष्यन्ति ।

It ends :—

अग्निं चित्त्वानन्तरे पर्वणि सौत्रामण्या यजेत । अपरेद्युः मैत्रा-
वरुण्या चामिक्षयाः ।

Col. :—इति श्रीसाम्वशिवप्रसादात् चयनयोगः समाप्तः ॥

Post Col. :—संवत् १६४७ समये कार्तिके वदि दशमी सोमवार ॥

686.

1057.

Substance, country-made paper. 10½×4 inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, old. Fragment.

This fragmentary codex comprises only one form of Vājapeya known as Āpta-Vājapeya. This manual follows the authority of Kapardisvāmin, on Praśnas 18 and 19 of Āpastamba.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

कपर्दिस्वामिभाष्यानुसारेण वाजपेयमारभ्य विश्वरूपजामयनपथ्य-
न्तानां कर्मणां प्रयोगः उच्यते । वाजपेयो द्विप्रकारः । आप्तवाज-
पेयः क्रतुवाजपेयश्च । आस्मिन् क्रतौ नास्ति चयनं प्रतिषेधात् ।
परिभाषायां केचित् अत्रापि इच्छन्ति । हृन्दोगमताचयनं कार्यम् ।
ज्योतिष्टोमस्य संस्थाभूतो वाजपेयोपीति हृन्दोग उक्तम् । आप-
स्तम्बेन क्रत्यन्तरवाजपेय उक्तः । क्रत्यन्तरवाजपेयश्च द्विप्रकारः अत्र
आप्तवाजपेयः प्रथममुच्यते ।

It ends :—

सन्तिष्ठते वाजपेयः । तेनेष्ट्वा सौत्रामण्या यजेत । मैत्रावरुण्या
चामिक्षया । प्रत्यवरोहणं यदि करोति तदा वृहस्पतिसवेन
यजेत । श्वेतच्छत्रौह भवतीति विज्ञायते ।

*Col. :—*आप्तवाजपेयः समाप्तः ।

Then follow three lines.

*Beginning :—*अथक्रतुवाजपेयस्य कर्त्ता इत्यादि ।

Thus another form of Vājapeya known as Kratu-Vājapeya is simply touched and the MS. breaks off abruptly.

687.

2316. इष्टिप्रयोगः । *Iṣṭiprayoga.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 228, as given at the end of the work. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It contains directions for the performance of certain iṣṭi rites, as dealt with in the 19th praśna of Āpastamba's Kalpasūtra.

Beg. :— अथाधानहौत्रम्

तत्र प्रथमायामग्निरग्निः पवमानः । पौर्णमासं तन्मन्त्रं वाज्यभागावाह्यम्
अग्निं वा ३ वृह । इत्यादि ।

2A. इदं ह० सिद्धमिष्टिः ॥ द्वितीयस्यां वृधन्वंतावाज्यभागौ अग्निं पावकम् ।

2B. सिद्धमिष्टिः ।

आश्वलायनकृतिरेषा । तत्रैव विकल्पः ।

आद्योत्तमे चैव स्यातां ॥ आद्यायामिष्टौ द्वितीयस्या इष्टे देवतादयस्य प्रक्षेपः ।
पावकस्य शुचेः तेन अग्निमग्निं पवमानमग्निं पावकमग्निं शुचिमेताः प्रधानदेवताः ।

4A. इयमिष्टिर्विकल्पेन आपस्तम्बैः क्रियते चेत्तदा उपान्श्वेव प्रचारः इत्या-
श्वलायनपक्ष उक्तः ।

4A. अथेष्टिरापस्तम्बोक्ता ।

तासांशुचैरेव प्रचारः । प्रथमायां । अग्निरग्निः पवमानोऽग्निः पावकोऽग्निः
शुचिः । इत्यदि ।

5A. इतीष्टिपक्ष उक्तः ।

„ अथ वैकल्पिक इष्टिद्वयत्रयपक्ष उच्यते । प्रथमायामभिर्देवता पंचदश सामिधेन्यः । इत्यादि ।

6B. इत्युपांशुपक्षे विशेषः सिद्धमिष्टिः । इत्यन्वारंभणीया ।

7A. अथ पुनराधेयेष्टिस्तस्याः पूर्वमुत्सर्गेष्टिः आपस्तम्बेन भगवतोक्ता नाश्व-
लायनेन । तस्या देवताः अग्निरभिर्वैश्वानरो वाहणोऽग्निरसुमान् मित्र इति ।

8A. इत्युत्सर्गेष्टिः । अथ पुनराधेयस्य प्रयोगः ।

9B. अथ आग्रयणेष्टिः ।

11B. इत्याग्रयणम् ॥ अथ खग्रास्त्रे पवित्रेष्टिरनाम्नातत्वात् बौधायनोक्ता
लिख्यते सा सर्वपापोपक्षयाय ।

वैश्वानरौत्रातपतौ पवित्रेष्टिं तथैव च ।

ऋतावृतौ प्रयुञ्जानः पुनाति दशपूरुषम् ॥

इति यज्ञगाथा ।

It ends with the col. :—

14B. इति बौधायनग्राखोक्ता पवित्रेष्टिः ।

Post Col. :—ग्रन्थसंख्या २२४ ।

As Agnyādhāna is necessary in iṣṭi rites, it gives the duties of the hotṛ priest from Āśvalāyana. As Pavitrestī is not in Āpastamba, it is taken from Baudhāyaṇa.

688.

2343. तृचपद्धति । *Tṛcapaddhati.*

For the MS. and the work see L. 3222.

A manual for the recitation of the Tṛc, the initial words of which are उद्यन्नद्य, for the propitiation of the Sun. The Tṛc is to be found in p. 225 Vol. I. of Dr. Richard Garbe's edition of the Āpastamba Śrauta Sūtra.

689.

3008. काम्ययागप्रयोग or पैधातवीय प्रयोगः ।

Kāmyayāgoprayoga or Traidhātavīya-prayoga.

For the manuscript and the work see L. 4142.

This refers to Praśna 19, Kaṇḍika 18-27 of the Āpastamba Sūtra commencing from काव्याभिरिष्टिभिः यजेतामावास्यायां पौर्णमास्यां वा यजेत ।

690.

1238. आपस्तम्बग्रन्थप्रयोग (आण्डविल) । *Āpastamba Grhyaprayoga (Āṇḍavila)*.

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 30. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgara. Appearance, old and dilapidated. Complete in 8 sections.

Beginning :—

अग्रेणेशाय नमः ॥ श्रीरामाय नमः । अथ कर्माण्याचारा-
द्यानि गृह्यन्ते । अथानन्तरं आचाराद्यानि गृह्यन्ते ज्ञायन्ते कर्त्तव्य-
त्वेन ज्ञायन्ते तानि कार्याणि । कुत्र उदगयनपूर्वपक्षाद्द्वःपुण्याह्वेषु
कार्याणि । उदगयनप्राग्वह्यादयः (?) प्रसिद्धाः पुण्याह्वास्तु देवस्य
सवितुः प्रातः प्रसव + + इति अस्मिन्नुवाके पक्षः पुण्याह्वा उक्ताः
प्रातर्मध्यन्दिनापराह्णादिशब्दवाच्याः नाडिकात्रयं नाडिकाष्टतै-
यांशश्चैको भागः पुण्याह्वस्तेषु तानि कर्त्तव्याणि चौलादीनि । सौम-
न्तोन्नयनदीनां नैमित्तिकानां अपि पूर्वपक्षपुण्याह्वा भवन्ति नतूद-
गयनादयः । सर्व्वं यज्ञोपवीतिनां कर्त्तव्यं । यथा प्रादक्षिण्यं भवति
तथा कर्माणि करोति । सर्व्वत्र पुरस्तात् उदग्वा कर्मेणामुपक्रमः ॥

It ends thus :—

आव्यभागान्त इमं मे वरुण इति दशाङ्गतौ जुहोति । जयादि
प्रतिपद्यते । परिषेचनान्तं करोति + + + + भो दक्षिणत इमं
जीवेभ्य इति प्रत्यात्मानं परिधिं ददाति जीवतां आणार्थम् ॥

अनुक्तमप्युक्त[मयुक्तियु]क्तं
व्यक्तेतर[त्वं] बह्व्युक्तियुक्तम् ।
तत्सर्व्वमार्थाः परिशोधयन्तु
गृह्यप्रयोगाख्यनिबन्धनञ्च ॥

*Post Colophon :—*रामार्पणमस्तु ॥ आण्डविलप्रयोगवृत्तिः ॥

For topics, etc., see below.

691.

1403. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old. Complete.

The owner of the manuscript at one time was Vināyaka Dikṣita.

3A, पाणिग्रहणकर्म्मोच्यते; 12A, उपनयनमुच्यते; 15A, समाप्तमुपनयनं, समाप्तं पालाशकर्म्म; 17B, इति मधुपर्कः; सौमन्तप्रयोग उच्यते; 18A, पुंसवनम्; 18B, जातकर्म्मोच्यते; 19A, इति जातकर्म्म; समाप्तं नामकरणम्; 19B, इत्यग्निसंज्ञनं, चौलमुच्यते; 20A, गोदानस्य प्रयोगः, गृहसम्मानस्य कर्म्मोच्यते; 20B, गृहप्रवेशकर्म्मोच्यते; 21A, सर्पवलिमुच्यते; 22A, समाप्तं कर्म्म; उत्सर्जनस्य प्रयोगः; 22B, समाप्तमाययणभौशानवलिमुच्यते; 24A, मासि आद्रमुच्यते; 26B, मासिआद्रं समाप्तम्, अष्टकोच्यते; 28A, इत्यष्टका ।

The last Colophon runs:— आपस्तम्बीयागृहविलप्रयोगवृत्तिः ।

The chapter Colophons:—

3A, इति गृहप्रयोगवृत्तौ प्रथमः पटलः; 5B, इत्यापस्तम्बीये गृहप्रयोगवृत्तौ द्वितीयः पटलः; 12A, इत्यापस्तम्बीये गृहप्रयोगवृत्तौ तृतीयः पटलः; There is no colophon of the 4th pāṭala; 17B, इति गृहप्रयोगवृत्तौ पञ्चमः पटलः; and so on.

This is a Gr̥hya work based on Āpastamba Gr̥hya sūtra and is called Aḍavila or Āṇḍavilla. For every ceremonial, the section begins with a discussion about the nature of the ceremony, its proper time and proper method, then the Prayoga or liturgy is given; at the end a few ślokas are quoted to support what preceded.

The Samayācārikaprayogavṛtti or Sāmānyaprayogavṛtti of this author is known from Kielhorn's list of manuscripts in Guzrat. The present work, therefore, is an interesting find.

At the end of the manuscript there is a verse in a scribbling hand commencing रवीन्द्रोदये तौर्धे; then five lines in a neat small hand, praying for longevity of a newborn child and its mother.

On the reverse of the last leaf, there are four lines in a small hand, for atonement of any defect in the above ceremonial.

692.

1663. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 15, 16, on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Last Colophon:—

आपस्तम्ब-व्याख्यविले प्रयोगवृत्तिः ।

693.

936. पाकयज्ञनिरणयः । *Pākayajñanirṇaya.*

By Candracūḍa Bhaṭṭa, son of Umāpati Bhaṭṭa Śūri.

The author follows Āpastamba; for so he states in his preamble.

For the manuscript see L. 1814.

The Post Colophon Statement:— संवत् १८३३ ।

694.

8438. पाकयज्ञप्रकाशः । *Pākayajñaprakāśa.*

(Of the School of Āpastamba.)

From the Pratāpanārasinhā of Rudradeva.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 142. Lines, 9-12 on a page. Extent in ślokas, 3000. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon:—

इति प्रतापनारसिंहाख्ये पाकयज्ञप्रकाशे अप्रमिष्टोच्चिकविधिः ।

The author and his antecedents and the date of the composition of the work given at the end :—

श्रीलक्ष्मीन्दसिंहो जगदेकनाथः ॥
 शाकेऽब्धियुग्म-षट्-चन्द्र-मितेऽब्दे पार्थिवे तथा ।
 इषस्य कृष्णपूर्णायां श्रीन्दसिंहप्रसादतः ॥
 गोदावर्थ्युत्तरे तीरे प्रतिष्ठानपुरे शुभे ।
 भारद्वाजकुलोत्पन्नारायणसुतेन वै ॥
 रुद्रदेवेन विदुषा पद्भतीनां शतं तथा ।
 सूत्रं सूत्रान्तराख्याख्यानिबद्धांश्च यथामति ॥
 शिष्टाचारं तथा दृष्ट्वा कृत्वा तैः सह सम्मतिं ।
 प्रतापनारसिंहाख्यं पाकयज्ञप्रकाशकं ॥
 कृत्वा समर्पयामास नृसिंहाय परात्मने ।
 अत्र सूक्तमसूक्तं वा मोहेन लिखितं मया ॥
 तत्र क्षेमं प्रकुर्वन्तु स्वतः सन्तो दयालवः ॥

Col. :— इति श्रीमत्तोरोनारायणात्मज-श्रीरुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये
 पाकयज्ञप्रकाशः समाप्तः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

Post Colophon :— श्रीचण्डिकापूजामस्तु ॥

यदतिहृदयवेगास्त्रिखनीभ्रान्तिभावात्
 नयनवचनसंज्ञाक्लोचशब्दावलम्बात् ।
 लिखितमकृतबुद्ध्या यन्मया पुस्तकेऽस्मिन्
 करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्तु सन्तुः ॥

अनंदावत्सरे (?) आषाढे मासि शुक्लपक्षे सप्तम्यां सौम्यवासरे तद्दिने
 विदुषभट्ट आकूतस्य सूनूना व्यंकटेन लिखितं स्वार्यं परार्थं ।

The Maṅgalācaraṇa and the scope of the work.

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः etc., etc.

नारसिंहं श्रिया युक्तं गणेशं च सरस्वतीं ।
 व्याप्तस्तम्बसुखान् मान्यान् प्रणम्य पितरं गुहं ॥
 ततो नारायणसुतो रुद्रदेव इति श्रुतः ।
 ग्रन्थाननेकान् संवीक्ष्य विदुषां प्रीतये सदा ॥

प्रतापनारसिंहाख्यग्रन्थं प्रारभते ततः ।
 अविभ्रं वै वृषं चास्य ह्यगृहि ब्रह्मणस्पते ॥
 तत्रादौ पाकयज्ञाख्यः प्रकाश इह चोच्यते ।
 यस्यानुष्ठानमात्रेण देवर्गाभ्युच्यते दिज इति ॥

तत्रादौ ऋणत्रयस्वरूपमुक्तं तैत्तिरीयसंहितायां जायमानो वै ब्राह्मणस्ति-
 ऋणी जायते ब्रह्मचर्येण ऋषिभ्यो यज्ञेन देवेभ्यः प्रज्ञया पितृभ्य इति तत्र यज्ञ-
 ब्देन एकविंशतिर्यज्ञाः तत्र सप्त पाकयज्ञसंस्थाः सप्त हविर्यज्ञसंस्थाः सप्त सोमसंस्था
 इति तेषां प्रत्येकं नामान्युक्तानि सौदर्शने ।

औपासनं वैश्वदेवः पार्वणमष्टका मासि श्राद्धं सर्पवलिरीशानवलिरिति सप्त
 पाकयज्ञवाच्यानि । अग्निहोत्रं दर्शपूर्णमासावाग्रयणं चातुर्मास्यानि निरूढपशुः
 सौत्रामणिः पिण्डपितृयज्ञादयो दर्वाहोमा इति सप्त हविर्यज्ञसंस्थाः । अग्निहोमो-
 ऽव्यग्निहोम उक्थः षोडशी वाजपेयोऽतिरात्रोऽप्तऽर्याम इति सप्त सोमसंस्था इति ।
 अनेन ज्ञानमान्योतीति स्मरणाच्च । पाकयज्ञ इति कर्मनामधेयं । लौकिकानां
 पाकयज्ञशब्द इति गृह्यप्रश्नात् । आश्वलायनेन तु पाकयज्ञानां त्रिविधत्वमुक्तं ।
 त्रयः पाकयज्ञा ऊता अग्नौ ह्ययमाना अग्नौ प्रजृता ब्राह्मणभोजने ब्रह्मणि सुता
 इति व्याख्यातमेतन्मारायणवृत्तिकारेण पाकयज्ञा अल्पयज्ञाः प्रशस्तयज्ञाश्चेति
 अतस्तेषां मते यत्किञ्चिद्धोमवलिब्राह्मणभोजनं तदपि सर्व्वं पाकयज्ञसंज्ञमेवेति ।
 आपस्तम्बानां तु औपासनादीनां सप्तानामेव पाकयज्ञसंज्ञा तत्रादौ औपासन उच्यते ॥

695.

2978. नागवलिप्रयोगः । *Nāgavaliprayoga.*

Being an extract from Pratāpa Nārasinha.

By Rudradeva, son of Toronārāyāna.

Colophon:—इति तोरोनारायणभट्टात्मज-रुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये
 संस्कारप्रकाशे नागवलिप्रयोगः । बौधायनोक्तः स्तैत्रि(?) ॥

Beginning:—प्रतिकनागोपद्रवनिवृत्तये नागवलिः कार्य्यः । अत्रकालः
 गुरुशुक्रास्तादिरहिते अयनद्वयेपि पौर्णमास्यायां पंचम्यां आप्लेषा-
 युक्तदिने वा कुर्यात् । तत्राधिकारार्थं षतुर्दशलक्षांश्चरेत् । तत्र
 प्रयोगः । उक्तदिनात् पूर्व्वेद्युः तदहरेव वा पार्षदं प्रदक्षिणीकृत्य

नत्वा तदग्रे निष्कं तदङ्गं तदङ्गं वा निधाय केशवशर्म्भणा मम
इह जन्मनि जन्मान्तरे वा मया मम पत्न्या मम पुत्रेण मत्सम्ब-
न्धिभिर्वा ज्ञानादज्ञानतो वा कृतसर्पवधदोषपरिहारार्थं प्रायश्चित्त-
सुपदिशन्तु भवन्तः । etc., etc.,

For the MS. and the work see L. 4185.

It relates to expiation for killing a serpent, according to the precepts of Baudhāyana.

The Saṃkalpa runs:—

3B. मया मम पुत्रकलत्रमात्रादिभिर्वा इहजन्मनि प्रागतौतसप्तजन्मसु
वात्यवार्द्धक्ययौवनान्यतरावस्थासु ज्ञानतोऽज्ञानतो वा प्रसङ्गतो ऽप्रमादौ(?)वा.....
यः कृतः सर्पवधः तज्जनितपापसमूलोन्मूलनद्वारा तत्प्रयुक्तकुष्ठदन्तकुष्ठदूषामानेत्ररोग-
वर्णरोगविष्कोठकगण्डमालालूताद्यहरहरनुभूयमानषिकित्सानानाविधव्याधिजाता-
पत्यविनाशदारिद्र्यादिक्लेशनिवृत्तये आयुश्चतसृपुत्रादिसान्त्वयप्राप्तौ सर्पस्य पुण्य-
लोकावाप्तये मङ्गशानां सर्पवाधाविनिवृत्तये समस्तसर्पाधिनाथश्रीमदनन्त-
प्रीतये यथाशक्ति यथाज्ञानं बौधायनमुनिप्रोक्तप्रकारेण सर्प-
संस्कारं करिष्ये ।

696.

6883. आपस्तम्बानुयायिनामाह्निकप्रयोगः ।

Apastambānuṣāyīnāmāhnikaprayoga.

*Part of Pratāpanārasinḥa, by Rudradeva, son of Toro-
nārāyaṇa, who wrote at the request of Ānanda.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 45, of which the first 3 are missing. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 800. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Copied in Śaka 1693.

The compiler was a native of Pratīsthāna and his patron, of Devagiri.

*Colophon:—श्रीमच्छिवालयच्छेदादक्षिणे योजनमात्रे देवगिरौ श्रीमद्भा-
रद्वाजकुलोत्पन्नकृष्णभट्टात्मजभट्टलक्ष्मणसुतानन्दविदुषा प्रेरिते (?)
गोदावर्या उत्तरे तटे प्रतिकानक्षेत्रे श्रीमद्भारद्वाजगोत्रोत्पन्न*

तोरोनारायणात्मजश्चदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये व्यापस्तम्बानु-
यायिनामादिकप्रयोगः ।

Post Colophon Statement:—

रामनन्दाङ्गभुयुक्ते शाके मन्दे शुचौ सिते ।

वसौ देवालयपुरे विद्या-गणप-सक्तधौ ॥

व्यापस्तम्बादिक सर्वात्मा श्रीरामलिहिता तद्भक्त नाना अत्रिरामदास ।

It gives at the end the date of its compilation as Śaka
1624.

सूत्रसूत्रान्तराख्यानिबन्धांश्च यथामति ।

शिक्षाचारं तथा दृष्ट्वा कृत्वा तैः सह सम्मतिम् ॥

नारायणात्मजेनेत्यमुक्तं (क्ता) चादिकमुत्तमम् ।

विदुषां प्रीणनार्थाय नृसिंहस्तेन तुष्यतु ॥

शाके वेदाक्षिषट्चन्द्र(न्दे)मितेऽब्दे दक्षिणायने ।

नभस्ये कृष्णपक्षस्यां तोरोरुद्वेष्ट निमित्तम् ॥

697.

2950. पाकयज्ञादिनिर्णयः । *Pākayajñādīnirṇaya.*

By Candracūḍa Bhaṭṭa, son of Umāsaṅkara.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

For a description of the work see L. 1814.

The five opening verses and the last verse giving the date of the composition of the work are not in the present MS.

698.

1062. संस्कारनिर्णयः । *Saṁskāranirṇaya.*

By Candracūḍa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 71. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1850. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

A comprehensive manual on the rites and ceremonies with their proper astrological time and season and with various opinions old and modern. By Candracūḍa Bhaṭṭa, son of Umaṇa Bhaṭṭa. This manual is mainly based on Āpastamba.

Beginning :—प्रणिपत्य महादेवं चन्द्रचूडेन धौमता ।

संस्काराणां प्रयोगश्च निर्णयः प्रोच्यतेऽधुना ।

तत्रादौ गर्भाधानमुच्यते ।

Col. :— इति श्रीमत्पौराणिक धर्मभट्टसूनुश्रीमद्विठ्ठलकुटमाशिक्ष-
उमणभट्टसरिसूनुचन्द्रचूडभट्टविरचितः संस्कारनिर्णयः समाप्तिमग-
मत् ॥ श्रीः श्रीः ॥

Authorities quoted—

नारद, मदनरत्न, पारिजात, भविष्य, लौगाक्षि, अपराक्ष, गौतम, धर्म-
सूत्र, बृद्धमनु, श्रौतक, त्रिकायडमण्डन, प्रचेता, पारस्कर, कात्यायन, वायवीये,
आपस्तम्ब, हरदत्त, कूर्मपुराण, ज्योतिःपराशरः, कपर्दिस्वामिन्, गोमिल,
सुरेश्वर, सुमन्तु, उज्ज्वला, याज्ञपार्थ्य, रत्नमाला, ऋष्यशृङ्ग, रामाखार ।

विधानमाला, गर्ग, हेमाद्रि, विज्ञानेश्वर, शिवरहस्य, माधवीय, याज्ञवल्क्य,
बृहस्पति, देवल, हारीत, गृह्य, व्यास, शंख, पराशर, बृद्धशातातप, मिताक्षरा,
संवत्स, मार्कण्डेय, बौधायन, उग्रना, स्मृत्यर्थसार, कार्ष्णाजिनिः, हारीतः, जातु-
कर्ण, सुदर्शनाचार्य, यम, वराह, वशिष्ठ, सत्यव्रत, गालव, आश्वलायन, विष्णु,
जैमिनि, विष्णुधर्म, प्रजापति ।

It ends :—इतिस्मृत्योरन्तर्धानभूतं दक्षिणतः प्रश्नानं विदधाति तस्य

शुभमिच्छता चालनं न कुर्यात् । इत्यलमतिविस्तरेण ।

आपस्तम्बीयसूत्रं बुधवरसुलभं हारदत्तश्च भाष्यम्

दृष्ट्वासौ दर्शनं ता विविधकृतमहापद्धतौः सन्निबन्धान् ।

वदो यस्मिन्चूडामिधबुधनिचयासन्नमानेन (?) रम्यः

संस्काराणां द्विजन्मप्रसूदितद्वयो निर्णयोऽयं समाप्तः ।

अत्र सूक्तमसूक्तं वा मोहेन लिखितं मया ।

तत्र क्षमां प्रकुर्वन्तु स्वतः सन्तो दयालवः ॥

699.

2960. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 126. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 2520. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. The first leaf is missing.

The last Colophon:—

इति श्रीमत्पौराणिकधर्मभट्टसूनुश्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्यउमण-
भट्टसूरिसूनुचन्द्रचूडभट्टविरचितः संस्कारनिर्णयः समाप्तिमगमत् ।

700.

10082. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 66. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1500. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:— इति श्रीमत्पौरा[णि]कधर्मभट्टसूनुश्रीमद्विद्वन्मुकुट-
माणिक्यउमणभट्टसूरिसूनुचन्द्रचूडभट्टसूरिविरचितः संस्कारनिर्णयः
समाप्तः ।

For the work see I.O. Catal. No. 465.

701.

3216. *स्थालीपाकप्रयोगः । Sthālīpākaprayoga.*

By Dāmodara, son of Candracūḍācārya.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara, of the eighteenth century. Appearance, discoloured. The 14th leaf is missing.

The māṅgalācarāṇa and the object of the work.

नमस्तुभ्य गणाध्यक्षं ईश्वरीं कुलदेवताम् ।

वडुयायामसंख्येन चन्द्रचूडाचार्य्यस्तुता ॥ १

दामोदरेण कियते प्रयोगोऽयं यथामति ।

नागापङ्क्तयः सन्ति ज्ञानार्थं केवलाश्च ताः ॥ २

अशक्याः कर्मकरणे ह्यविज्ञानां विशेषतः ।

तदर्थं वक्ष्यतेऽत्रैव प्रयोगो विधिवन्मया ॥ ३

सूत्रप्रायस्स्वयं कर्तुः पाठेनार्थावबोधकः ।

सद्भिः संशोध्य शिष्याणां पाठनीयः प्रयत्नतः ॥ ४

ॐ अथ स्थालीपाकप्रयोगस्तस्यान्वाधानाद्यारम्भस्तथापि समारोपे संस्कार-
कर्मसु श्रान्त्यादिषु च प्रयुक्तः ॥ इत्यादि ।

*It ends:—*प्रणीतापात्रं नासिकाग्रसमं तथैव निदध्यात् एतद्ब्रह्मकरण-
मित्युक्तं चेत् प्रणीतासंस्कारं पूर्ववत् कुर्यादिति ।

*Colophon:—*इति स्थालीपाकप्रयोगः ।

702.

2318. **जातेष्टिप्रयोगः (आपस्तम्बीयः)** । *Jāteṣṭiprajoga.*

Substance, country-made paper. 8 $\frac{3}{4}$ × 4 inches. Folium, one. Lines, 8, 9
on a page. Extent in slokas, 17. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

On the birth ceremony.

*Beginning:—*अथ जातेष्टिप्रयोगः ।

अद्येत्यादि इच्छा यक्ष्ये जातः पुत्रः पूतस्तेजस्यं नाददे इन्द्रियावौ
पशुमान् भवतु । इति संकल्प्य विद्युत् । अध्वयश्चाय । ऐकं
हविः । पौर्णमासं तंत्रम् । सप्तदश सामिधेन्यः । पात्रप्रयोगकाले
विंशतिकपालानि स्मृग्नादिप्राकृतानि पात्राणि निर्वापकाले आग्नेयं
निरूप्याग्नेये वैश्वानराय निर्वापति । अग्नें हव्यं रक्षस्वामे वैश्वानर
हव्यं रक्षस्व ॥

On the left-hand upper corner आपस्तम्बानां ।

*Col.:—*इति जातेष्टिः ।

703.

1063. **आपस्तम्बाह्निकम् ।** *Āpastambāhnikā.**By Kavimāṇḍana Govardhana.*

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 67. Lines, 10 on a page. Extent in Ślokas, 2050. Character, Nāgara. Date, Sam 1752. Appearance, old. Complete.

An elaborate digest on the rules of conduct and daily duties of a householder in accordance with Āpastamba.

*Beginning :—*श्रौगणेशाय नमः ।

नत्वा महेश्वरं देवमाह्निकं तैत्तिरीयके ।

गोवर्द्धनः प्रतनुते कविमण्डनवंशजः ।

अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः इति सूत्रम् ।

It ends :—

उपानहौ तु वासश्च घृतान्नैर्न धारयेत् ।

अग्न्याना...गोष्टि (?) ब्राह्मणानाञ्च सन्निधौ ।

आहारे जपकाले च पादुके परिवर्जयेत् । इति ।

*Col. :—*इति कविमण्डनगोवर्द्धनकृतापस्तम्बाह्निकं समाप्तम् ।

*Post Col. :—*स्वार्थं परार्थञ्च लिखितं पुस्तकं । संवत् १७५२ भाद्रपदि पञ्चमी रविवारे । शुभमस्तु ।

704.

3140. **विश्वप्रकाशिकापद्धतिः ।** *Viśvapraśikāpaddhati.*

*By Viśvanātha Bhaṭṭa, the son of Puruṣottama Bhaṭṭa,
the grandson of Trivikrama and the great-grandson
of Nārāyaṇācārya.*

A manual for the performance of Gr̥hya rites. It opens with a salutation to Āpastamba.

Rājendralāla noticed this MS. under No. 4116, but his account does not tally with the present MS.

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 282. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 10,500. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and dilapidated. Incomplete at the end.

The first leaf, which is very much delapidated, contained much information about the author, his family, and the date of his birth. When Rājendralāla noticed the present manuscript under No. 4116, it was in much better condition.

See also I.O. Catal. 369.

704A.

3002.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 280. Character, Nāgara. Appearance, discoloured and worn out.

It contains two different treatises.

(I) 2A. इति दीक्षितमोनिमहाराजतो मासि आद्रमानोपन्यासः ।

(II). इति सम्नाटस्थापति भट्टरघुनाथानुक्रान्तो मासि आद्रप्रयोगः समाप्तः ।

The first contains disquisitions on the monthly śrādhha ceremony and the second directions for its performance.

(I) *Begins* :—

अष्टकादिआद्रेषु मासि आद्रविधिः । सांवत्सरिकादि दर्शआद्र-
विधिः सर्वेषां । नामचोदनालिङ्गानिर्देशाभ्यां प्रत्यक्षविधिनाति-
देशस्य बलवत्त्वादष्टकादिषु स्पष्टः सूत्रेतिदेशः ।

(II) *Begins* :—

नत्वा रामं गणेशानमापस्तम्बमुनिं तथा ।
तत्सूत्रभाष्यकारादीस्तन्मार्गेण निबध्यते ॥
सम्नाजा रघुनाथेन मासिआद्रविधिक्रमः ।
यदत्र स्थलितं किञ्चिच्छोध्यं तद् बह्वेदिभिः ॥

PRAYOGAS OF BAUDHĀYANA.

705.

299. **प्रयोगसारः ।** *Prayogasāra.*

By Keśava Svāmī.

For the MS. see L. 26.

This has been extensively repaired. The first 89 leaves belong to Prayogasāra, which is incomplete. There is one leaf which cannot be accounted for. There are 16 more leaves on **एकादशिनौ प्रयोग** which is complete.

For a complete MS. of Prayogasāra see I.O. Catal. No. 370. It belongs to the school of Baudhāyana and follows Bhavasvāmī's commentary.

706.

749. *The Same.*

A fragment coming to the end of the first chapter only, namely, Darśapūrṇamāsaprayoga.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 752. Character, Nāgara. Date, Sam. 1814. Appearance, old.

For description of the work see I.O. Catal. No. 370 and L. 26.

The last Colophon in the MS.:—

इति केशवस्वामिद्वये दर्शपूर्णमासौ सम्पूर्णौ ।

Post Colophon Statement :—

**संवत् १८२४ मिति आवागवदी १४ चतुर्दशी भृगुवाशरे ॥
मिदं पुस्तकं जीवनरामत्रिवाडी लिख्यते ।**

707.

1922. *The Same.* (चातुर्मास्य प्रयोगः)*By Keśava Svāmī.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 47. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 3,000. Character, Nāgara. Date, Śaka 1731. Appearance, old and faded.

*The last Colophon runs :—*इति केशवस्वामिकृतौ प्रयोगसारे षष्ठे सप्तमः । समाप्तानि चातुर्मास्यानि ।

*Post Col. :—*शके १७३१ शालिवाहनशके ग्रन्थसंख्या ३००० ।

Beginning :—

दर्शपूर्णमासाभ्यामिष्टेष्टिपशुचातुर्मास्यैरित्यनेन क्रमेण पशोरनन्तरं चातुर्मास्यान्युच्यन्ते । तेषां चत्वारः प्रयोगप्रकारा आचार्य्योक्ताः ; एकस्तावत् यावज्जीवप्रयोगः, सांवत्सरप्रयोगो द्वितीयः, द्वादशाह-प्रयोगो यथाप्रयोग इति ।

Colophons :—

8A, प्रयोगसारे षष्ठे प्रथमः ; 13A, षष्ठे द्वितीयः समाप्तो वैश्वदेवः ; 25A, षष्ठे तृतीयः समाप्तो वरुणप्रचासः, अथ शाकमेघस्य प्रयोगो वक्ष्यते ; 29A, प्रयोगसारे षष्ठे चतुर्थः ; 43A, इति केशवस्वामिकृते प्रयोगसारे षष्ठे पञ्चमः, इति महापिठ्यक्षः समाप्तः ; 45B, इति केशवस्वामिकृते प्रयोगसारे षष्ठे षष्ठः . The last Col. 47A, इति केशवस्वामिकृतौ प्रयोगसारे षष्ठे सप्तमः ॥

This is the 6th section of Keśavasvāmī's Prayogasāra, with 7 sub-sections. Our Catal. No. 788 is also a MS. of Prayogasāra by Keśavasvāmī of Baudhāyana's school. But that is on Gṛhya rites, and the 6th section deals with the sacramental rites.

708.

1054. गोपालिकपूर्वकारिका । *Gopālikapurvakārika.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 460. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Memorial verses on various Śrauta observances according to Baudhāyana school.

Col. :—इति गोपालिकपूर्वकारिकाः समाप्ता । नमो भगवते बौधायनाचार्याय ।

For a description of the work, see I.O. Catal. 440, which gives the number of kārīkās as 420 and calls the work simply Gopālakārīkā.

709.

1683. चातुर्मास्यकारिका । *Cāturmāsya-kārīkā.*

By Gopāla.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines on a page, 14. No. of verses, 187. Character, Nāgara. Old. Complete.

Colophon :—

इति गोपालकृताश्चातुर्मास्यकारिकाः समाप्ताः ।

It begins :—

चातुर्मास्यप्रयोगः सुखत्वारस्तत्र चादिमः ।

यावज्जीवप्रयोगः स्यात् द्वितीयश्चाब्दिकः स्मृतः ॥

द्वादशाहप्रयोगः स्यात् चतुर्थः स्यात् यथा क्रमः ।

चतुर्णाम् एककार्यत्वात् सर्वान्ते स्यात् समापनं ॥

It ends :—

अपरे तु विहारे सा तत्रैवोत्तरवेदिकं ॥

सद्यस्कालपशौ पक्षे होमकाल उपस्थिते ।

समाप्यैव तु होतव्यं काले एव जुहोति वा ।

710.

1874. सोमकारिका । *Somakārīkā.*

By Gopāla.

For the MS. and the work see L. No. 4261.

The Colophon :—इति सोमे गोपालकारिका समाप्ता ।

This was read by Rajendralall's Pandits as इति सोमाङ्ग-पानकारिका ।

Post Colophon :—

इति आषाढं वदि एकादशी रवौ युधनल्लुलहखयडः ।

710A.

1295. यज्ञतन्त्रसूधानिधि । *Yajñatantrasudhānidhi*.

By *Sāyana*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 80, of which the 1st is missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,690. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete.

Kuṣmāṇḍa Homa to Agnihotrāprakarapa (i.e. the 1st part of the work).

For a description of the work see I.O. Catal. No. 374.

The introductory verses of this codex are different from those of the MS. described in I.O. Catal. referred to above.

They are as follows (from the 6th verse):—

× × × × सत्क्रियाभिर्दिज्ञानां
हरिहरनरपालः कस्य न स्यात् प्रशस्यः ॥
अवितथगतिभिर्यो दानधारासरिद्धिः
नव नव परिशेता वर्द्धते सिन्धुराजः ॥ ६ ॥
तस्याभूदन्वयगुरुस्तत्त्वसिद्धान्तदेशितः ।
सर्वज्ञः सायणाचार्यो मायणार्थतनुद्भवः ॥ ८ ॥
उपेन्द्रस्येव यस्यासौदिन्द्रः सुमनसां प्रियः ।
महाक्रतूनामाहर्ता माधवार्थसहोदरः ॥ ८ ॥
यः खनिश्रसितं श्रुतौ(?) वज्रविधा व्यासावतारं(?) स्वयं
व्यासक्ताः पुनरध्वरश्रुतिफला बोधायनात्मा व्यधात् ।
पद्मा(?)घक्रमतः प्रयोगसुलभा(?)क्षान्विप्रकौर्गां वज्र-
नेकौक्षय मयं हरिः समजनि औसायणार्थः क्षितौ ॥ ९ ॥
स सत्कुर्वन् महादानान्यान्नायोक्तान्यनुक्रमात् ।
तुलापुष्पदानेन भूसुरान् समतौषयत् ॥ १० ॥
तस्मिन् महोत्सवे संतः प्रशंसन्तस्तदुद्भवम् ।
उपासत तदैकात्म्यादुद्भूतश्रीपरिच्छदः ॥ ११ ॥

स तैः प्रकाशितो यातः प्रकाशात्मा व्यरोचनः ।
 प्रभाकरस्तुलाखड्गः प्रांशुर्ज्योतिर्गौरिव ॥ १२ ॥
 ते तपस्तेजसां राशिमासीनं परमासने ।
 सर्वज्ञं सायणाचार्यं पर्यपृच्छन् सभासदः ॥ १३ ॥
 अधीताः सकला वेदास्ते च दृष्टार्थगौरवाः ।
 त्वत्प्रणीतेन तद्भाष्यप्रदीपेन प्रधीयसा ॥ १४ ॥
 वेदाः सर्वेऽपि यज्ञार्थास्तत्प्रयोगान् सविस्तरान् ।
 प्रागैषोदात्मकल्पेन महान् बोधायनो मुनिः ॥ १५ ॥
 स पुनर्विप्रक्रीणत्वात् गृह्यतत्त्वाच्च देशिका ।
 न स्थूलबुद्धिभिः शक्यमस्माभिरवगाहितुं ॥ १६ ॥
 आध्वर्यवेण ह्यौत्रेण तथौद्गात्रेण वाचिना ।
 न निर्वहन्ति कात्स्न्येन वैदिक्यो निखिलाः क्रियाः ॥ १७ ॥
 पूर्वे तु ग्रंथकर्तारो ह्येकैकत्र कृतश्रमाः ।
 तत्रापि कात्स्न्यतो वक्तुं नैव यत्नं समाश्रिताः ॥ १८ ॥
 तदद्य वज्रसन्देहनिवृत्तिकरणक्षमम् ।
 विधेहि कृपयास्माकं यज्ञतन्त्रसुधानिधिम् ॥ १९ ॥
 तेषां तद्वचनं श्रुत्वा सायणार्यः कृपानिधिः ।
 त्रयो सूत्राणि संवीक्ष्य तन्निबन्धान् स कृतज्ञतः ॥ २० ॥
 संगृह्य सारं कृतवान् यज्ञतन्त्रसुधानिधिम् . . .
 अधीनाधास्यमानः सर्वदुरितसर्वपापक्षयकामः etc. . . .

Col.:— इति श्रीमद्राजाधिराजश्रीपरमेश्वरवीरहरिहरसकलसाम्राज्य-
 धुरंधरस्य वैदिकमार्गस्थापनाचार्यस्य श्रीसायणाचार्यस्य कृतौ यज्ञ-
 तन्त्रसुधानिधौ अधिहोत्रप्रकरणम् ॥

Post Col.:—श्रीगोपालं गुरुं भजे ॥ श्रीरामः ।

It is a general compendium of various vedic rites and
 ceremonials for the use of Adhvaryu, Hautra, Audgātra, etc.,
 as enjoined in the Black Yajurveda of Baudhāyana school.
 As regards Hautra priest the author had recourse to rules
 of Āśvalāyana.

710B.

1060. *The Same.*

(चातुर्मास्यप्रकरणम्)

By Sāyanācharya.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 20 (from 26 to 45).
Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara. Appearance,
old. Fragmentary.

For Yajñatantra see L. 1391, I.O. Nos. 374—77.

A comprehensive guide, as stated above, for performance of various vedic rites and ceremonies, based on Baudhāyana and Āśyālāyana. The codex contains that portion only of the work which refers to seasonal sacrifices.

Beginning :—अथ गृहमेधीयप्रयोगः । स च द्विविधः । मन्त्रवा-
नमन्त्रश्च ।

It ends :—विश्वदेवा इति वैश्वदेवस्य । इति

Col. :— श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरश्रीवीरहरिहरमहाराजस्य सकलसा-
म्राज्यधुरन्धरस्य वैदिकमार्गस्थापना(नौ)चार्यस्य श्रीसायणाचार्यस्य
छतौ यज्ञतन्त्रसुधानेधौ चातुर्मास्यप्रकरणम् ।

711.

2469. चरकसौत्रामणिप्रयोगः । *Charakasāntrāmaṇiprayoga.*

From the Prayogarātna of Vāsudevādhvari of the school of Baudhāyana.

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 5. Lines, 18 to 22
on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Date, Śaka 1735. Ap-
pearance, discoloured. Complete.

Colophon :—इति चरकसौत्रामणिप्रयोगः ।

Post Col :—कर्माङ्गसौत्रामण्यां दृष्टिपृष्ट्याह[वाच]नखानादि चत्वारि
छत्वा संकल्पः । पशुभेदात् पशुरश्नादभेदः कदेवताभेदाद्यूपर-
सनाभेदः । (?) इत्यादि इत्यादि ।

अग्नेर्नृचक्षसां मित्रस्य इन्द्रस्य बभूवनामादित्यैः देवस्य सवितुर्धात्रो
यावानाम्भूणां विवर्त्तो द्वादश ।

शक्ते १७३५ श्रीमुखनामसंवत्सरे ज्यैष्ठ कृष्ण ३ तदिश्यां ।
अपादिक्षीतभागवतस्येदं पुस्तकं समापितं स्वार्थं परार्थं च ।
तैलाद्रक्षेदित्यादि ।

It begins :—

अथ चरकसौत्रामण्याः प्रयोगः ।

धर्मायनबौधायनसौहृध्वे यदि तद्गुणे किमपि ।

बौधायनमाचार्यं मुञ्जमुञ्जमता ॥

नत्वा बौधायनाचार्यं सौत्रामण्योद्वयोरिह ।

प्रयोगरत्नं तनुव वासुदेवाध्वरी मुधीः ॥

दे सौत्रामण्यौ चरकसौत्रामणी कौकिलीसौत्रामणी च ॥

तयोरन्यतरा नित्यानित्येषु हविर्यज्ञेषु परिगणनात् । तत्र चरक-
सौत्रामण्यां सुराग्रहाः पयोग्रहा वा स्युः । कलौ सुराग्रहनिषेधात्
पयोग्रहा नियम्यन्ते । तत्र सुराग्रहः समानविधानाच्च
साम्राज्यधर्माः सोमग्रहवदेषां अपूर्वत्वात् । चरकसौत्रामण्या
यक्ष्यमाणा भवति स उपकल्पयते त्रीणि नाना वृक्षाणि
ऊर्ध्वपात्राणि प्रणमयं नैयग्रोधमाश्रयमिति । त्रयात् सक्तं
कदलवदरकर्कन्धूनां श्रीपरमेश्वर
प्रौढर्थं चरकसौत्रामण्याच्च यक्ष्ये ॥

712.

10892. **अग्न्याधानप्रयोगः ।** *Agnyādhānaprayoga.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 52. Lines, 8, 9
a page. Extent in ślokas, 850. Character, modern Nāgarī. Appearance
fresh. Complete.

The leaves are marked with the letters आ० प्रे० ।

This seems to form part of a comprehensive work
Vaidik ceremonial, entitled Śrautasarvasva by Śeṣa Nārāyaṇa

according to the precepts of Bodhāyana (see I.O. Catal. No. 368).

Beg.:—श्रीगणेशाय नमः ॥ अथाग्नाधानप्रयोगः ॥

तस्य कालः—शि[शि]खसन्तग्रीष्मा ऋतवः ॥ etc., etc.

End:—पौर्णमासीयागपर्यन्त एव अग्नयो (?) पौर्णमासीयागान्वाधानस्य कृतत्वात् ॥

इत्यन्वारम्भणीया ॥ पौर्णमासीयागः प्रतिपदि कर्त्तव्यः ॥

713.

10894. **सोमप्रयोगः ।** *Somaprayoga.*

By Śeṣa Nārāyaṇa of the school of Baudhāyana.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 152. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 2400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1858. Appearance, fresh. Complete.

Every leaf is marked with the letters सो० प्र० ।

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ॥

विनायकाय गुरवे वासुदेवाय मे नतिः ।

यत्प्रभावप्रभृतार्था प्रचरिष्यति मे कृतिः ॥ १ ॥

सौमिकं व्याख्यास्यामः पूर्व्वेद्युर्नान्दौश्चाद्भोदकशान्तिप्रतिसरवन्धान्
अः स्नानपवनमन्त्राचमनं मन्त्रं प्रोक्षणीयपुण्याहवाचनानि कृत्वा

.
द्वादशस्तोत्रेण द्वादशशस्त्रेण रथन्तरसान्निहिकविंशतिगवादिदन्तिणेन
व्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमेन षतुष्टोमेन सोमेन यज्ये ।

152B (the last but one leaf) इति श्रीशेषनारायणोद्गीते बौधाय-
णीयेऽग्निष्टोमप्रयोगः समाप्तः ॥

सदोमानं उत्तराख्यूणा अपि प्राचीनविशाखास्तूष्णीमुच्चयति ।

Last Col.:—सोमप्रयोगः बौधा(द्वा)यण(ः)मतं ॥ समाप्तं संपूर्णं शुभमस्तु ।

Post Col.:—संवत् १८५८ आषाढमासे शुक्लपक्षे तिथौ द्वितीयायां
रविवसरे ॥

714.

3228. **एकाध्वर्युप्रयोग ।** *Ekādhvaryuprayoga.**By Ananta.*

Substance, country-made paper. 10×4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia. 3. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The object of the work :—

अनुक्तमन्यतोयाह्वमिति वाक्यमनुस्मरन् ।

एकाध्वर्युप्रयोगं च बौधायनमुनीरितम् ॥

अनन्तेन कृते वच्मि प्रायश्चित्त + पूर्वकम् ।

नित्यनैमित्तिकानां च प्रागुक्तावश्यकी यतः ॥

तत्रेह बौधायनसूत्रम् । अथ दर्शपूर्णमासयोश्चत्वार ऋत्विज-
स्तेषामेकस्मिन् अविद्यमाने त्रयः प्रचरेयुर्द्वौ वाऽथ यद्येकः स्यात्
पुरा प्रयोजेभ्य आज्यस्थाल्या सुवर्णोपघातमेकाध्वर्यवप्रायश्चित्तानि
बुद्धेति ॥

The author was not a follower of the Baudhāyana School. He was the son of Āpadeva and belonged to R̥gveda, as many of his works belong undoubtedly to the Āśvalāyana School. For the followers of his school, he brought in many observances from the schools of Āpastamba and Baudhāyana.

715.

734. **(बौधायनीय) दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्तम् ।***(Baudhāyanīya) Darśapūrṇamāsa Prāyaścittam.**By Ananta Deva.*

For the manuscript see L. 1553. Incomplete.

The work quotes Prāyaścittacandrikā and Trikāṇḍa-
maṇḍana.

The Prāyaścittas mentioned here are intended for those followers of Āśvalāyana who propose to perform vedic sacrifices, according to the rules of Baudhāyana.

716.

738. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 13 to 15 on a page. Extent in ślokas, 840. Character, Nāgara. Date, Sam. 1805. Appearance, old. Complete.

For the beginning see L. 1553.

It ends thus :—

अत्र याज्यानुवाक्याः सूत्रे दृष्टव्याः इष्टिस्थाने पूर्णाङ्गतयस्य
अग्न्युपघाते प्रायश्चित्तं ।

आश्वलायनमुन्युक्तमग्निगोचरमौचितं ।

प्रायश्चित्तमनन्तेन तेन तुल्यतु यज्ञमुक् ॥

*Colophon :—*इत्यनन्तदेवकृते प्रायश्चित्ते अग्निहोत्रप्रकरणं ।

इति बौधायनसूत्रोक्तदर्शपौर्णमासयोर्होमस्य प्रायश्चित्तानि ।

Post Colophon Statement :—

रूपं कालो नु निर्वापो देवताश्रयणं तथा ।

आदौ ये विष्टताः पक्षा स्त एव स्युः सदैव हि ॥

संवत् १८०५ बङ्गधान्यशके १६७० विभवसंवत्सरे श्रावण

शुद्ध ४ सोमे लिखितं मेघश्यामेन ।

The colophon in leaf 14B.

इत्यैष्टिकानि प्रायश्चित्तानि ।

The incomplete MS. No. 737 ends here.

717.

303. *The Same.*

For the MS. see L. 120.

The name of the author is to be found in leaf 36B.

इति अनन्तदेवकृते प्रायश्चित्ते अग्निहोत्रप्रकरणं ।

Post Col. Statement in the last leaf :—

प्रवहति सुखकर्त्तुं विश्वपापौघहर्त्री

वसुमतिधरपुत्री यत्र तस्यास्य तीरे ।

वसति खलु समं श्रीकृष्णशर्माभिहोत्री
 सकलदुरितहृत्तौ पुस्तिका तस्य पश्चात् ॥
 श्रीसीतारामचन्द्रार्पणमस्तु । शुभं भवतु । १८६६ ॥

After the end of the Agnihottraprakaraṇa of Darśa-pūrṇamāsa-prāyaścitta by Ananta Deva in leaf 36B, there is a treatise most likely by the same author entitled Darśa-paurṇamāsaprāyaścittakārikā. The first kārikā is :

रूपं कालो नु निर्वापो देवताश्रयणं तथा ।
 आदौ ये विष्टताः पक्षान्त एव स्युः सदैव हि ॥ १ ॥

This kārikā has a long commentary coming down to the second line of the leaf 38A. Then follow ten kārikās in succession, marked from 1 to 10. Again some lines in prose. Again verses without any number. Then the work ends in prose. This treatise ends with the Col.: Iti Darśapaurṇamāsa-prāyaścitta-kārikā.

718.

480. *The Same.*

For this manuscript see L. 1336. A mere fragment.

Last leaf:—ततः सर्वप्रायश्चित्तं ।

719.

1909. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 1500. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Eighteenth century handwriting.

Col.:—इत्यनन्तदेव प्रायश्चित्तम् ।

Colophons:—

11A, ततः सर्वप्रायश्चित्तं । 16B, एकाध्वर्यवप्रायश्चित्तम्,
 अथ अग्निनाशप्रायश्चित्तानि ; 18A, इत्याधानप्रायश्चित्तानि ;
 अथ अग्निहोत्रप्रायश्चित्तानि ; 21A, इत्यनुगतप्रायश्चित्तम् ;

22A, इत्युद्धरणप्रायश्चित्तम् ; 23B, इति कालातिपत्तिप्राय-
श्चित्तम् ; 28A, प्रवासादागतस्य विधिः ; 29A, इति सामिक-
प्रयाणविधिः ; 29B, इत्युपघातप्रायश्चित्तम् ;

The work ends in 29B; then come the *kārikās* (रूपं
कालो etc.) with notes.

Authorities quoted and consulted.

प्रायश्चित्तचन्द्रिका ; 4A ; सिद्धान्तभाष्यकारः ; 21B ;
26A, देवत्रात ; 26B, त्रिकाण्डमण्डन ; 29A, देवयाञ्चिक ;
30B, लौगाक्षि ।

720. .

2947. पुनराधेयक्रमः । *Punarādheyakrama.*

By Ananta Deva.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 3. Lines, 13, 14 on
a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgura. Appearance, fresh.
Complete. Date, Samvat 1806 and Śaka 1731.

The method of rekindling the sacred fire, as directed by
Baudhāyana. It is a chapter of Anantadeva's work.

Colophon :—

इति अनन्तदेवीये बोधायनोक्त-पुनराधानं समाप्तम् ।

Post Col. :—संवत् १८६६ शके १७३१ माघमासि कृष्णपक्षे प्रतिपदायां
तद्दिने देवोपनामकरङ्गनाथदेवात्मजकोडदेवेन लिखितं । यादृश-
मित्यादिना ।

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बोधायनोक्तपुनराधेयक्रमः—यस्याधानकालादारभ्य संवत्सरसमाप्ते-
रर्वाक् पुत्र-भ्रातृ-मातृ-बन्धु-पशूनां धनस्य वा हानिर्यजमानस्य महारोगो वा जायते
अरणीसमारूढो वा अग्निर्नश्येदन्यानि वाम्नाऽनुगत्यादीनि भवन्ति स पुनराधानं
कुर्यात् ।

721.

765. नक्षत्रसत्रप्रयोगः *Nakṣatrasatraprayoga*,
containing all the Nakṣattreṣṭis.

By Ananta Deva, son of Āpadeva.

For the manuscript see L. 1510. Foll. 14—16 are missing.

Colophon on the obverse of the last leaf:—

इति श्रीमदापदेवसुनुनानन्तदेवेन कृतो नक्षत्रसत्रप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col. begins:— प्रायश्चित्तप्रदीपे । एवमौपवसथ्येन सह नक्षत्र-
हविषां द्वात्रिंशदहानि भवन्ति । नक्षत्रसत्रमध्यपातिन्यौ दर्शपूर्णमासेष्टौ स्वे स्वे
काले कर्तव्ये अतिक्रमितव्ये समाख्यनन्तरं पशुनेष्ट्वा ऽतिपन्नप्रायश्चित्ताथं पाथिकृतौ-
कृतौमिष्टिं कृत्वा अतिक्रान्तदर्शपूर्णमासेष्टौ कुर्यात् । नक्षत्रसत्रेणैवा पापं निर्गुण-
ज्योतिष्मुपपद्यते पपुनर्मृत्युं जयतीति । सर्वासां नक्षत्रेष्टीनां त्रयोविंशतिधेव्युहः ।
सर्वासु नक्षत्रे[ष्टि]षु प्रथममाग्नेयमष्टाकपालं तन्नक्षत्रहविर्मध्ये पश्चादनुमत्यै चरुं
निर्वपेत् । सर्वासु नक्षत्रे[ष्टि]षु नक्षत्रदेवताहविषां यत् इयं तदेव अग्नानु-
मत्योः । अन्यत्र वायव्यपयस आज्यहविषश्च । होतुः सामिधेनौषु समिध्यमानां
च समिद्धां चान्तरेण स्यारुहायस्य श्रियो । दृष्टे दाम्यः एर एतेति श्रीमत्यै धाय्ये ।
सर्वासां नक्षत्रेष्टीनां आज्यभागयोः अग्निरारयिमश्वत् गयस्तान इत्याज्यभाग-
योरनुवाक्ये । जुषाणोऽभिर्जुषाणः सोम इत्याज्यभागयोर्याज्ये [स]र्वत्र । आयुस्कामस्य
तु । आ नो अग्ने सुचेतना त्वं सोम महे भगमित्याज्यभागयोरनुवाक्ये नित्ये याज्ये ।
अभिर्मूर्द्धा, भुवो यज्ञस्या । अन्वादः । अनुनोद्यानुमतिरन्विदनुमते त्वं । प्रपजया ।
सर्वासु नक्षत्रेष्टिषु सश्वरदेवतयोरग्नेरनुमत्याश्च एता एव याज्यानुवाक्याः अनु-
मन्त्राश्च । सर्वासां नक्षत्रेष्टीनां पुरस्तात् स्विष्टकृतः सुवेग उपहोमान्
जुहुयात् सर्वासां नक्षत्रेष्टीनां हव्यवाहं स्विष्टमग्ने एते एव संयाज्ये । सर्वासां
नक्षत्रेष्टीनां अन्वाहार्येण सह गौर्दक्षिणा । नक्षत्रेष्ट्युपक्रमदिवसप्रभृति समाप्ति-
पर्यन्तं पत्नौयजमानौ व्रतचारिणौ भवतः । अधःशाचिनौ ब्रह्मचारिणौ स्यातां ।
यजमानो हविर्हृष्टं भुञ्जीत । हविषं पत्नौ यदा उभावपि हविष्यं अश्री-
यात् । नक्षत्रसत्रे कृतानां ऋत्विजां अन्ययजमानस्यार्त्विज्यं निषिद्धं । एवं चातु-
र्मास्यादिसर्वकर्मसु इति प्रदीपे ।

तुहं इति हिंक्षत्येवञ्चकारेकारमकाररूप एव हिंकारः पठनीय इति प्रतिभाति वृत्त्यादिसर्वग्रन्थेषु दर्शनात् । रामाण्डारेण आश्वलायनोक्तो ऊंकारो न भवतीत्युक्तत्वात् । आपस्तम्बीयहोत्रे हेंकार एव आश्वलायनानां तु ऊंकार एव ।

When is the Nakṣattreṣṭi to commence?

2A. सा या वैशाखाः पूर्णमास्याः पुरस्तादमा[वा]स्या भवति सा सक्तु संवत्सरस्यापभरणौभिः सम्पद्यते । तस्यामन्वारभेत । अपि वा अमावास्यायां पौर्णमास्यां वोपवसेत् यस्यां तत् लक्ष्यं सम्पद्यते । तल्लक्ष्यं भरणौ । इदञ्च यथाश्रुतमेव व्याचक्ष्यौ गोपालः । प्रदीपे तु वैशाखपूर्णमास्यां अमावास्यायां वारम्भः । अथवा फाल्गुनादिमासत्रये यस्यां तिथौ भरणौयोगस्तस्यामारम्भः कार्यः । यस्यां तत् लक्ष्यं सम्पद्यत इत्युक्तत्वादिति व्याख्यातं । कार्तिक्यां वा पौर्णमास्यां भरणौयुक्तायामारम्भ इति कपर्दिस्वामिनः ।

5B, कृत्तिकेष्टिः, 6B, मृगशीर्षेष्टिः, आर्द्रेष्टिः, पुनर्वसुष्टिः, 7A, तिष्येष्टिः, 7B, अश्लेषेष्टिः, 8A, मघेष्टिः, 9A, पूर्ववसुपूर्वष्टिः (?), उत्तरेष्टिः, 9B, हस्तेष्टिः, चित्रेष्टिः, 10B, स्वातीष्टिः, 11A, विशाखेष्टिः, पौर्णमासौष्टिः, 11B, अनुराधेष्टिः, 11B, ज्येष्ठेष्टिः, 12A, मूलेष्टिः, पूर्वाषाढेष्टिः, 12B, उत्तराषाढेष्टिः, अभिजिदिष्टिः, श्रवणेष्टिः, 13A, घनिष्ठेष्टिः, श्रुततारेष्टिः, 13B, पूर्वप्रोष्ठपदानक्षत्रेष्टिः, उत्तरप्रोष्ठपदानक्षत्रेष्टिः (14 and 15 missing.), 16A, नाक्षत्रौष्टिः, सौर्यनाक्षत्रौष्टिः, आदिष्टेष्टिः, 16B, वैष्णवीष्टिः, वैश्वानरेष्टिः ।

There are in this number the first two leaves marked 1 and 2, of Punarādhbeyakrama. See Catal. No. 720.

722.

2410. *The Same.*

For the MS. see L. 4181.

In leaf 5A—इति उपोद्घातः । अथ प्रयोगः ।

Authorities consulted :—

2A, चन्द्रिका, गोपालः, 2B, कपर्दिस्वामिनः, 3B, न्यायविदः, 5A, आश्वलायनः, 8A, लौगाक्षिः, 9A, प्रदीप ।

Colophon :—इति नक्षत्रसत्रप्रयोगः समाप्तः । ,

Post Colophon:—

शके १६७४ अङ्गिरानामसंवत्सरे श्रावणकृष्णतृतीयादिने भाग-
वतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं नक्षत्रसत्रं समाप्तम् । स्वार्थं
परोपकारार्थञ्च । श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु ।

723.

1975. **सोमप्रयोगः (बोधायनीयः) ।** *Somaprayoga.*

By Rudradera, son of Anantadera and grandson of Āpadera.

Substance country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 164. Lines, 9 on a page. Extent in Slokas, 4200. Character, Nāgara. Appearance, discoloured and brittle. Complete.

The last Colophon in 163A. .

इति श्रीमदापदेवपौत्रेण अनन्तदेवपुत्रेण रुद्रदेवेन कृतः सोम-
प्रयोगः समाप्तः ।

163B and 164 are taken up with:—

अपूर्व्यानुसुवेण प्रचरण्या वा सर्वत्र प्रायश्चित्तानि ।

For a description of the work see I.O. Catal. No. 398.

It begins after the Mangalācarana:—

आश्वलायनशाखिनो यजमानस्य बोधायनसोमप्रयोगः ।

724.

802. **श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका ।** *Śrauta Prāyaścitta-
candrikā.*

By Viśvanātha Bhaṭṭa, the son of Naraśinha Dikṣita.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 54. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 1080. Character, Nāgara. Appearance, very old. Complete.

This belongs to the Baudhāyana School of the Black Yajurveda.

See L. 165 and I.O. Catal. No. 448. Before the colophon, the present manuscript has the following:—

तिमिरे मखसुगततः फलानि सुभृतं (?) ।

अकरगामयथाकरणं वोरवितथयत चन्द्रिकैषा नः ॥

725.

10638. महाग्निचयनं । *Mahāgnicayana*.

(Of the School of Bauddhāyana.)

By Vāsudera Dikṣita.

Substance, foolscap paper. 8½ × 4 inches. Folia, 154. Lines, 9 on a pag
Extent in Ślokās, 2000. Character, modern Nagari. Date, Śaka 1738
Appearance, old and discoloured.

Written about 100 years ago under the patronage of
Ānanda Rāya, the minister of the descendants of Shivaji's
step-brother.

Beginning:—

ॐ बोधायनीयकर्मन्तद्वैधकल्पानुसारतः ।

चक्रपक्षश्वेनचितः प्रयोगः प्रवितन्यते ॥

उखाः संभरिष्यन्पकल्पयतेऽश्वं च गर्दभं च तयोरेव रश्मने मौन्यो
वा कुशमय्यो वा + च ब्राह्मणसम्पन्नां वैष्णवी व्याममात्री च
सुविरोभयतः श्रिता ॥ etc., etc. Bauddh. X. I.

143A, इति श्रीमत्संततसंतन्यमानश्वेनकूर्मधोडशाररथचक्राकाराद्यनेक-
गुणविराजमान—महाग्निविलसितप्रौढपरिमितमहाध्वरस्य श्रीशाहजिभंजितु-
क्कोजिभोसलचोल-मह्वीपालत्रयामात्यधुरंधरस्य श्रीमत आनन्दरायविदत्सार्व-
भौमस्य पञ्चपुरीपोथ्येण तदध्वर्युणा वाल्य एव तदयानिर्वर्त्तितापरिमितमहाग्नि-
विष्टंभितमहाध्वरेणाग्रजन्मविश्वेश्वरवाजपेययाजितो लब्धविद्यावैशद्येन महादेव-
वाजपेययाजिसुतेनाग्रपूर्णगर्भजातेन वाराणशीवास्त्येन वामुदेवदीक्षितविदुषा
विरचितो बोधायनीयमहाग्निप्रयोग पाटनकरश्रीबालकृष्णदीक्षितार्यं तच्छु-
भट्टैर्लिखिता ॥

अथ सौत्राग्नीचयनाङ्गं व्यावश्यकं कर्त्तव्यं । तत्र प्रयोगः । अनन्तरे
पर्वणि यजनौघे वा पृथग्नक्षत्रे वा सौत्रामण्या यजेत मैत्रावरुण्या वा सा हवि-

यज्ञेन व्याख्याता तामत्रापि व्याख्यास्यामो नात्र वृथ्यादि न पुर्याहं ज्ञानादिचतु-
वृथं कृत्वा भिन्नप्रयोगत्वात् ।

Last Col. :—इति बौधायनाग्निचयनप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col. :—शक्ते १७३८ घातानाम् संवत्सरे ज्येष्ठशुद्धत्रयोदस्यां
मन्दवासरे तद्दिने पुस्तकं समाप्तम् ।

726.

59. **महाग्निचयनप्रयोगः ॥** *Mahāgnicayanaprayogaḥ.*

*By Vāsudeva Dikṣita, son of Mahādeva Vājapeyi, brother
and pupil of Viśveśvara Vājapeya Yājñ.*

For a notice of the present manuscript see L. 836.

The work was compiled under the patronage of Ānanda Rāya Vidvat Sarvabhauma, the minister to the three Kings of Tānjore in the Cola country, namely, (1) Shahaji, (2) Śarfoji, (3) Tukāji.

The Paddhati is preceded by the mantras used in Agni-
cayana, which take up sixteen leaves. The beginning of the
mantras is quoted in L. 836, we give below the end.

देवो अग्निः स्विष्टकृदतिच्छन्दसा सत्रं । वेतु वियन्तु चतुर्वीतामेको वियन्तु
चतुर्वेतु । अवर्द्धयदवर्द्धयं चतुर्वर्द्धतामेको वर्द्धयं चतुर्वर्द्धयत् । स्याद्वीं त्वा सोमः
सोमः सुरावतं सौमिन मित्रो सिधदेवा होता यक्षत् समिधेन्द्रं समिद्ध इन्द्र
आचर्षणि प्रादेवं वर्हिरिन्द्रं सुदेवं होता यक्षत् समिधामिं समिद्धो अग्निरश्विना
श्विनो । हविरिन्द्रियं देवं वर्हिः सखत्वमिदयो होता यक्षदौडस्यदे समिद्धो अग्निः
समिद्धा वसन्तदेवं वर्हिरिन्द्रं वयो धसं विंशतिः ।

The beginning of the Paddhati is lost in the missing
leaves. Its end is quoted in L. 836.

727.

1053. **महाग्निसर्वस्वम् ।** *Mahāgnisarvasva.*

By Vāsudevā Yajñan.

Substance country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 11 on
a page. Extent in slokas, 290. Character, Nāgar. Date, Śaka 1715. Ap-
pearance, tolerable. Complete. (?)

A digest on the Mahāgni rite according to the Kalpa-sūtra of Bandhāyana beginning with the exposition of the Dvaidha and Karmanta Sūtras. Author, the same as above.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

धर्मायनबोधायनमीहध्वे यदि तद्गवे किमपि ।
 बोधायनबोधायनमाचार्यमिमं मुहुर्नमत ।
 दुर्ज्ञेयं विग्लप्रचारमलिनं बोधायनीयं महत्
 सूत्रं व्यस्तविशीर्णभाष्यशृङ्खलानन्विष्य संमृश्य च ।
 उद्धृत्य स्फुटमक्रमेण विदुषां बोधाय बौधायन-
 श्रौते व्याप्रियते महाभिविषये सन्तो दयन्तामिह ॥
 शाहजिप्रभञ्जि तुक्ताञ्च भोसालचोलक्षितौन्द्रसचिवस्य ।
 गरुडकुम्भैरथचक्रकुन्दश्चिन्महितसन्ततमखस्य ॥
 आनन्दराजविदुषः पञ्चपुरुषक्रमागतोऽध्वर्युः ।
 श्रीवासुदेवयज्वा संप्रति तनुते महाभिसर्व्वस्वम् ॥ ४ ॥
 बोधायनं प्रणयस्याग्निः कल्पसूत्रं यथामति ।
 द्वैधकर्मान्तसूत्राभ्यां सह व्याख्यास्यतेतरां ।

It ends :—

अत एवाभिकल्पसूत्रे आचार्यैर्हत्तं षड्विधं सप्तविधं चेत्यादि
 इत्यास्तां तावत् ।

Post Col. :—

शके १७१५ आश्विन शुद्ध ५ गुरौ वैद्यनाथेन लिखितं
 प्रणयामे ।

728.

1900. बौधायनदर्शपूर्णमासयजमानप्रयोगः ।

Bandhāyana-Darśā-Purnamāsa-Yajamānaprayoga.

Substance, country-made paper. Folia, 30. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 269. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, oldish. Complete.

Duties of the sacrificer as opposed to priests, in the performance of the new and full moon rites, in accordance with Baudhāyana.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बौधायनदर्शपूर्णमासयजमानप्रयोगः ।

उक्तान्वाधानदिने प्रातरग्निहोत्रहोमानन्तरं केशशमश्रूलोम-
नखानि वापयित्वा सपत्नीकः स्नात्वा कृतनवनौताभ्यञ्जनः कृताञ्जन-
श्चैकविंशतिदर्भपिञ्जलैः पवनं कुर्यात् । पत्न्यपि पवनाभ्यञ्जनाञ्जनवर्जं
सर्वं कुर्यात् । ऋत्विजश्च कुर्युः । देशकालौ संकीर्त्य श्रीपद्मेश्वर-
प्रौढ्यर्थं पौर्णमासेच्छुक्लभृतस्नानपवनमन्वाचमनमन्त्रप्रोक्षणादि क०
दर्शेतु दर्शेच्छुक्लभृत इति विशेषः ।

It ends:—

ब्रह्मार्पणं ० हरिर्दाता ० चतुर्भिः ० एकोवि ० अनेन पौर्णमासे-
च्छाख्येन कर्मणा वा दर्शेच्छाख्येन कर्मणा यज्ञनारायणः प्रीयताम् ।

No Colophon:—

*Post Colophon:—*संवत् १८७३ इदं पुस्तकं जोशी इत्युपनामक
हरभट्टस्य सुत-मिकभट्टस्येदं पुस्तकम् । शुभं भवतु ॥

729.

10640. बौधायनदर्शपूर्णमासप्रयोगः । *Baudhāyana*

Darśapurnamāsaprayoga.

(For the use of the followers of Āśvalāyana.)

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 60. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 750. Character, Nāgara. Date, Śaka 1728. Appearance, discoloured. Complete.

*Colophon:—*इत्याश्वलायनयजमानोपयोगि(गौ)बौधायनदर्शपूर्णमास-
प्रयोगः समाप्तः ।

*Post Col.:—*श्रीदुर्गायै नमः ॥

शके १७२८ क्षयसंवत्सरे भाद्रपदवद्य ८ रविवासरे तद्दिने गण-
पतिदेवज्ञस्य स्रुतु राजारामजोशीसिके करेण लिखितः ॥

स्वार्थं परोपकारार्थं च ॥

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ दर्शपूर्णमासे (?) पौर्णमास्या उक्तान्वाधानदिने यजमानः
प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा केशश्मश्रुलोमनखानि वापयित्वा सप्तद्वीकः
स्नात्वा कृतनवनीताभ्यञ्जनः कृताञ्जलिश्चैकविंशतिदर्भपिङ्गलैः वपनं
कुर्यात् । पत्न्यपि वपनाभ्यञ्जनवज्जं सर्वं कुर्यात् । etc., etc.

730.

11231. दर्शपूर्णमासप्रयोगः । *Darśa Purnamāsaprayoga.*

Being intended for the follower of Bauddhāyana.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 750. Character, Nagara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अहिताग्निरन्वाधानदिने प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा श्मश्रूपपत्तकेश-
नखलोमानि वापयित्वा कृतस्नाननवनीताभ्यञ्जनांजनो हतवासाः
स्नातैः पत्न्यध्वर्वादिभिः सह प्रत्येकं सप्तभिः सप्तभिर्दर्भपिङ्गलैर्मुखं
नाभिं गुल्फौ च संमृज्य दर्भान् समुच्चित्य प्रोच्योदङ् निरस्यति ॥
तत्पवनं । आपोहिष्ठेति तिष्ठमिस्त्रिरपः पिबेत् व्याहृतिभिर्मुख-
मुन्मृजेत् ॥ एतद्वाचि परीतं तन्मन्वाचमनम् ॥ etc., etc.

The end of the MS. :—ततोऽग्राह्यनादि ब्राह्मणतर्पणान्तं कुर्यात् । सन्तिष्ठते
दर्शपूर्णमासप्रयोगः ।

सिगिपतिं खोतमान अधि अन्यच्चेम ॥ श्रीलक्ष्मीव्यङ्गटेश्विजया
दुर्गापिंगमस्तु ॥

श्रीरस्तु पौर्णमासीयागः प्रतिपदः कर्त्तव्यः ॥

यजमान ॥ अध्वर्यु ॥ आग्नीध्र ॥ ब्रह्मा ॥ होता ॥ श्रीराम० ॥
बौधायनोपयोगो दर्शपूर्णमासप्रयोगः समाप्तः ॥

731.

28. अग्न्याधाननिरूपणम् । *Agnyādhānanirūpaṇa.*

The present MS. is noticed in L. 758.

At the right-hand upper corner of every leaf the letters

वौ. आ are written. Which abbreviate वौधायन आधान. But they may also abbreviate वौधायन आग्रयण and there are descriptions of Āgrayaṇa ceremonies also at the end. This treats both आधान and आग्रयण as in Baudh. II.

732.

92. आधानप्रयोगः or आधानवौधायनः । *Ādhāna-prayoga* or *Ādhāna-Baudhāyana*.

This manuscript is noticed in L. 833.

Post Col. Statement:—

संवत् १८६६ शके १७३१ चैत्रकृष्णपक्षे तिथौ ८ बुधवासरे इदं
पुस्तकं लक्ष्मण मनोहरदीक्षित चौधरी श्रीमोदेकरस्य इदं पुस्तकम् ॥
तैलाद्वेदिभ्यादि ।

It is a Śrauta ceremony, which has nothing to do with “the Sacred Household Fire” as supposed by Rajendralāla. It refers to Pr. II of the Baudhāyana Śrauta sūtra.

733.

1905. पुनराधेयप्रयोगः (वौधायनीयः) । *Punarādheya-prayoga*.

For the manuscript and the work see L. 4178. The Col. says it belongs to Baudhāyana Sūtra.

Punarādheya is dealt with in the third praśna of Baudhāyana.

734.

2346. आपूर्विकविधिः । *Āpūrvikavidhi*.

For the manuscript see L. 4051 which describes it under the above title.

The beginning quoted in L. 4051 is that portion of the Baudhāyana Kalpa Sūtra, which treats of Darvihoma. It ends in 2B, with the following words:—

नात्वा हृतस्य धारयाग्नौ संराधनि यजे स्वाहा । संराधन्यै देवै

खाहा प्रसाधन्यै देव्यै खाहा भुः खाहा भुवः खाहा भुवः खाहा
भूर्भुवः खः खाहेति एतावत् सर्वदर्वीहोमानामेष कल्पः ॥ ५ ॥

These two leaves have the letters वौ. खू. in their left-hand upper corner.

Then begins a series of Kārikās on the above.

The beginning of the kārīkās in 2A:—

राम ॥ अथ प्रकृतयस्यासु (?) दर्वीहोमेषु सर्वशः ।
आधारवस्तिष्ठवत् सुपचेच्चरुमिति श्रुतिः ॥
तासां प्रयोग आदौ तु स्वात्वागत्याहताम्बरः ।
आत्मानं दर्भपिञ्जलैः पावयेत् सप्तकैस्त्रिभिः ॥

5B. इत्याधारप्रकृतिरष्टमोऽध्यायः ।

5B. अथापरशमिद्वयं (मं) पर्युक्ष्यास्तैर्यं दर्भगैः ।

आज्यस्थालीं सुवं चैव सुचं च समिधं तथा ।
प्रोक्षणीं बर्हिषश्चेति कूर्चं पात्राणि सादयेत् ॥

For the end of Āpūrvavidhi see L. 4051, referred to above.

6B. इत्यापूर्विकविधिः समाप्तः । (See our Catal. No. 793.)

After this there are 8 lines describing the size and the measure of Darvi.

इति होमदर्वीप्रमाणमिति ह स्माह बौधायनः ।

735.

1901. पशुबन्धप्रयोगः । *Paśubandhaprayoga.*

A treatise on animal sacrifices.

For the manuscript and the work see L. 4177.

See CS. No. 288 and W. 1452, where it is called Niruḍha Paśubandha prayoga. In Weber 1452 it is said to belong to Baudhāyana's School. The subject is dealt with in P. IV of Baudhāyana.

The use of the parts of the sacrificed animal is stated below :—

15B. प्रतिप्रस्थाता गृद्वततीयभागं वसाहोमहवनीं चादाय होतु-
रुत्तमपार्श्व उपविश्य गृदं प्रत्यनुयाजं सधितिना असम्भिन्दन् प्रच्छिद्य
वसाहोमहवन्यां अपर्याहृत्य जुहोति ।

14B. अथ दक्षिणस्य पार्श्वस्य मांसवत्प्रदेशेन वसाहोमहवन्यां
गृहीतां वसां मिश्रयति यथाहृतं जाघनीं प्रत्या-
हृत्य पश्चान्नीत्वा शालामुखीयस्य समीपे निदध्युः । पशुं जिह्वादि-
पञ्चकं च यथाहृतं पर्याहृत्य यथास्थानं निदध्युः ।

736.

2052. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara. Date, Śaka 1615. Appearance, old. Complete.

Colophon :—

निरुद्धपशुबन्धप्रयोगः समाप्तः ॥

Post Col. :—

शके १६१५ विजयनाम ज्येष्ठशुद्ध १० तद्दिने इदं पुस्तकं भाग-
वतोपनामकमोदेश्वरदीक्षितेन लिखितम् ।

737.

1455. **पशुबन्धप्रयोगः ।** *Paśubandhaprayoga.*

Substance, country-made yellow paper. $11 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Pages, 28. Lines, 8. Extent in ślokas, 475 according to the scribes statement. Character, Bengali. Date, Śaka 1800. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

For the beginning and the end of the work see C.S. 287, Vol. I.

The mantras cited in this work are identical with those in the 4th praśna of Baudhāyana Kalpā sūtra. (See Caland's edition of the text). It does not belong to Āśvalāyana's School, as stated in C.S. 287, referred to above, because Āśvalāyana gives only a few mantras for Hotṛ priest in Paśubandha.

738.

2114. अग्निष्टोमप्रयोगः । *Agniṣṭomaprayoga.**By Gorinda Śeṣa, son of Yājñeśvara Śeṣa.*

Substance, county-made paper. 8×4 inches. Folia, 138. Lines, on a page, 9, 10, 11. Extent in slokas, 2450. Character, Nāgar. Date, Śaka, 1723. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—सन्तिष्ठते अग्निष्टोमः ।

Post Col. :—शके १७२३ दुर्मतिनामसंवत्सरे दक्षिणायने भाद्रपद-
त्रयोदशी इन्दुवासरे तद्दिने सहस्रबुद्धोपनामकमहादेवेन लिखितं
श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु etc., etc., पुण्यग्रामे लिखितम् ।

For a description of the work see Weber 1453.

The last verse and the Colophon as given by Weber are not found in the manuscript.

The work belongs to Baudhāyana School, and follows Baudhāyana in due order. (P. VI—VIII.)

739.

2302. अग्निष्टोमोपोद्घात । *Agniṣṭomopodghāta.**By Rāmacandra Dikṣita Draviḍa.*

Substance, country-made paper. 9½×5½ inches. Folia, 9. Lines on a page, 10 to 11. Extent in slokas, 200. Character, Nāgar. Appearance, discoloured. Complete.

Col. :—इति श्रीमद्भविर्हरामचन्द्रदीक्षितकृतोऽग्निष्टोमोपोद्घातः ।

Post Col. :—हे पुस्तक नानादिक्षितभागवतयाँचे असे हस्ताक्षर सदा-
शिवभट्ट संप्रेसातारकर । श्री—

It begins :—वागर्थाविव etc., etc,

उक्ता हविर्यज्ञा अग्न्याधेयपूर्वका निव्याः । इदानीं निव्यत्वसामा-
न्यात् सर्वेषामेकाहाह्वीतसत्राणां मूलप्रकृतित्वात् प्रथमावु-
ष्ठेयत्वाच्चाग्निष्टोम उच्यते । अग्निष्टोमेन यक्ष्यमाणो भवतीति
(Baudh. VI. 1) अग्निष्टोमशब्दोयं सोमयागाङ्गस्तोत्रेषु दादश-
स्तोत्रे रूढः । तथाहि ताण्डकब्राह्मणे स्तोमविभाजके त्रिष्टु बहि-

(617).

अवमानं पञ्चदशान्वाज्यानि पञ्चदशो माध्यन्दिनः पवमानः । सप्त-
दशानि एष्टानि सप्तदश आर्भवं एकविंशोऽग्निष्टोमः इति वाक्ये
तस्यैव स्तोत्रस्यानुवादेनैकविंशस्तोमविधानात् ॥ षडष्टोमसाम-
विशसु वामदेव्यमग्निष्टोमसामेत्याद्युत्तरक्रतुषु तथैव दर्शनात् । अग्ने-
र्देवतायाः स्तोमः स्तोत्रं गुणकौर्त्तनमग्निष्टोमः । यज्ञायज्ञावो अग्नय
इत्यादि ।

740.

479. **बौधायनसोमप्रयोगः ।** *Baudhāyana Somaprayoga.*

For a description of this manuscript see L. 1335.

741.

300. **सोमप्रयोग (बौधायनीयः) ।** *Somaprayoga according
to Baudhāyana.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 174. Lines, 9 on a
page. Extent in slokas, 3232. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.
Incomplete at the end.

See L. 16.

This ritual is intended for one belonging to the Āsvalāyana School, who chooses to perform the soma sacrifice according to the rules prescribed by Baudhāyana. It is in the main a work of the Baudhāyana śakhā, modified so far as to suit the sacrificer of the Āsvalāyana School.

Every leaf has on the left-hand upper corner, वो. सो. as indicating the name of the ritual and on the right-hand lower corner, हेरम्ब.

The authorities quoted: (1) Kalpasāra (19B); (2) Āsvalāyana, 26A; (3) Deva Svāmī, 34B; (4) Keśava Svāmī, 46B; (5) Sāyanācārya, 82A; (6) Yajñatantra, 90B; (7) Gopāla, 98A; (8) Chandoga sūtra, 103B; (9) Addhvaryu sūtra, 103B; (10) Vṛttikṛt, 107A; (11) Kātyāyana, 108A; (12) Keśava, 111A; (13) Deva Svāmī, 111B; (14) Baudhāyana, 121B.

742.

2097. सोमभक्षः (बौधायनीयः) । *Somabhakṣa*
according to *Baudhāyana*.

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 5. Lines, 8, 9, 10, 11 on a page. Extent in 'lokas', 80. Character, Nagar. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथ बौधायनानुसारेण सोमभक्षो निरूप्यते । तत्र भक्षणे
त्रीणि निमित्तानि वषट्कारो होमाभिषवः समाख्या च । तत्र
होत्रादयः वषट्कारकर्त्तारः, अध्वर्यादयस्तु होमाभिषवकर्त्तारः,
चमसिता तु होत्रादीनां दृष्टानां । सदस्यचमसपक्षे तस्यापि । यत्र
• एकस्मिन् काले एकस्मिन् पात्रे द्वयोर्बहूनां वा भक्षणमुपपद्यते तत्र
परस्परं उपह्वयं भक्षयन्ति । यत्र तु एक एव भक्षयति ता (?) तत्र
नारायणवृत्त्यनुसारेण अध्वर्यवो रूपहवः (?) । आदित्यसावित्र्य-
ग्रहयोरुद्रादचमसस्य भक्ष एव नास्ति । ततः प्रातःसवने ऐन्द्रवायव-
पात्रे द्वौ भक्षणपर्यायौ । तत्र वषट्कर्त्तुः प्राथम्यात् । होता प्रथमे
पर्याये अध्वर्युर्द्वितीये पर्याये ।

*It ends :—*ततोऽध्वर्यादयस्तु उन्नेतारमुपह्वयं भक्षयन्ति । इति तृतीयं
सवनम् ॥

743.

8010. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 9, 10 on a page. Extent in 'lokas', 100. Character, Nāgara. Date, Śaka 1700. Appearance, discoloured. Complete.

*Colophon :—*इति बौधायनीयानां सोमभक्षः ।

The Post Colophon Statement :—

शके १७०० विलंबी वैशा —

744.

1038. **बौधायनीयपौण्डरीकप्रयोगः ।** *Baudhāyanīya**Paundarikaprayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 25. Lines, 9 to 11 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgar. Appearance, old. Complete.

A manual for the performance of 'Paundarika' rite in accordance with Baudhāyana ritual.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बौधायनपौण्डरीकस्य प्रयोगः । तत्र सूत्रं तस्याहान्यभ्या-
संग्यः षडहः स्त्रपश्चन्दो मादशममहर्षातिरात्र इति ।

It ends thus:—

... स्वगाकृतामह्यं यजमानापतिष्ठत । ततः पत्नीप्रान्त्य ...
वतं यूपपशु[सु]पतिष्ठते आशासानः कृतोऽमतिष्ठ । इत्यनूहेन देशे
भेदात् । ... कृतिवत् इति यूपैकानौत्वाद्वपशास्त्रप्रयोगः ।

*Col. :—*इति पौण्डरीकयाजि + समाप्तेऽयं ग्रन्थः ॥

*Post Col. :—*इति बौधायनीयानां प्रयोगः पौण्डरीकः ।

तोरोप[नाम]सिंहस्य पुस्तकं तु सतां मुदे ॥

The last three leaves are in a dilapidated condition.

745.

1950. **प्रायश्चित्तप्रदीपः ।** *Prāyaścittapradīpa.*

By an anonymous writer of Baudhāyana's School.

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 86. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1700. Character, Nāgara of the 18th century. Complete. Appearance, discoloured and fragile.

The last Colophon:—

इत्याधानादिसोमान्तप्रायश्चित्तानि ।

Post Colophon :—

इंगक्षोपनाम्ना सखारामेण लिखितमिदं ॥ शुभं भवतु । यज्ञेश्वर-
भट्टस्येदं । श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

For a full description of the work which is based on Bhāvasvami's commentary and the Sūtrabhāṣya of Gopāla, see I.O. Catal. No. 449. Rājendralāla attributes this to Gopāla in l. 32. See *Infra*.

746.

1677. *The Same*.

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 115 of which leaves 83–86 are restored in a different handwriting. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2600. Character, Nagari. Appearance, tolerable. Complete.

The beginning and object of the work :—

नत्वा बौधायनाचार्यं तेनोक्तश्रौतकर्मणाम् ।
विध्यतिक्रमणप्रायश्चित्तदीपः प्रकाश्यते ॥

Authorities consulted :—

श्रौते बौधायनोक्तानि प्रायश्चित्तानि यानि तु ।
उक्तानि सूत्रभाष्ये च वर्गगोपालसूत्रिणा ॥
व्यासोक्तानि प्रकीर्णानि तैरनुक्तानि यानि च ।
भवस्वामिमतात्तेषां विस्तरान् निर्णयं ब्रुवे ॥

Sections into which the work is divided :—

पञ्चप्रकरणान्यत्र ते व्याधानाग्निहोत्रके ।
दर्शाद्याययणाद्यत्र सोमश्चेति यथाक्रमम् ॥

The last Colophon :—

इति प्रायश्चित्तप्रदीपे सोमप्रायश्चित्तं नाम प्रकरणं ॥
ग्रन्थः सम्पूर्णः ॥

Post Col. :—

वैरेण । ... रक्षीय तालपत्रानुसारतः ।
प्रायश्चित्तप्रदीपोऽयं लिखितः कदलीकरैः ॥
ग्रन्थसंख्या २६०० । शिवम् ।

See also Bik. No. 313. (P. 137.)

Both Rajendralall and Aufrecht attribute the work to Gopāla Suri. The author's name is nowhere mentioned, and in the beginning the author simply mentioned the commentary of Gopāla Sūri on 'Baudhāyana Kalpasūtra' as one of his authorities. Rajendralall took this for the name of the author.

This is a compendium for expiations for accidental irregularities in the performance of the 'Adhana, Agnihotra, Darsapaurṇamāsa, Āgrayana, and soma sacrifices according to Baudhāyana. The author professes to belong to the school of 'Bhavasvāmin.'

746A.

2468. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 530. Character, Nāgara. Date, Śaka 1711. Appearance, fresh.

The Colophons :—

1B. इति प्रायश्चित्तप्रदीपे व्याययणाद्यं नाम चतुर्थं प्रकरणम् ।

23B. इति प्रायश्चित्तप्रदीपे सोमप्रायश्चित्तं नाम पञ्चमं प्रकरणम् ।

This is the last chapter of Prāyaścittapradīpa.

The date of the MS. :—

चन्द्राद्विरूपके शके मासे प्रौष्ठपदोऽसिते ।

तिथौ दश खौ वारे वैजनाथेन लेखिते ॥

747.

1929. प्रायश्चित्ताधानम् or विच्छिन्नाधानम् । *Prāyaścittādhāna or Vicchinādhāna.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, old and faded. Complete. Incorrect.

On expiation for the discontinuation of the sacrificial fire and its restōration according to Baudhāyana.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः । अथ प्रायश्चित्ताधानम् ॥

तच्च सर्व्वामिनां समारूढारणिनां प्रायश्चित्तौचित्ये च पुनरप्राधेयं तच्च तच्च विच्छिन्नाग्नेः समारूढेषु नष्टारणिकस्य च कालो अत्रवेद्य इति प्रायश्चित्तप्रदीपोक्तेर्विच्छिन्नाधाने न नक्षत्रादि-नियम इत्यापस्तम्बीयान्विलायां (?) प्रायश्चित्तार्थमाधानं कर्त्तव्यं सामानतन्त्रम् । नर्तुनक्षत्रपर्व्वेच्छानिमित्तानन्तरं हि तत् ॥

आनन्तरमतिक्रम्य यदा कालान्तरे पुनः ।

आध्रीयते यदा पूर्णाज्यन्तं सर्व्वचित्तकम् ॥

सर्व्वचित्तकं सर्व्वप्रायश्चित्तं समस्तयाह्वतिभिः ।

The authorities consulted:—

1A, प्रायश्चित्तप्रदीप ; अन्विला 1B, काव्यायनकारिका ; 3B, बौधायनसूत्र ।

It ends:—

इत्येतद्विच्छिन्नाधाने मेन्तमेव (?) प्रायश्चित्ताधानम् । इति विच्छिन्नाधानं समाप्तम् ।

748.

2215. कौकिलौसौषामणीप्रयोगः । *Kaukila Sauttrāmaṇi-prayoga.*

According to Baudhāyana, by Bhairava.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 15. Lines on a page, 11. Extent in Slokas, 400. Character, Nāgara. Date, Saka 1753, Samvata 1888. Fresh. Complete.

Colophon:— इति बौधायनीयसाम्निकौकिलौसौत्रमण्याः प्रयोगः ॥

Post Col.:— प्रत्यन्तरे,—

शमितहृदयाणि जिह्वावक्षांसि तानि साङ्गं ० दक्षिणादोषाणि स्यान् श्रोणीगणमन्तिमभुदानां तानि तानि व्यङ्गाणि कुहतात् ध्वनिर्मुञ्च जायनीश्चावधत्तावज्जयुषः कुहतात्तस्त्रिः पशून् प्रस्थाव- तात्तस्त्रिः पशूनां पशूनां हृदयान्युमानि कुहतात् ॥

भमृष्टि etc., शक्रि १७५३ संवत् १८८८ शुभक्रतनाम संवत्सरे
माघशु० १० शुनौ इदं पुस्तकं भागवतोपनामनारायणदीक्षितेन
लिखित्वा ॥ मगमत् ॥ श्रीविश्वेश्वरार्पणम् ।

The work begins :—

नत्वा शिवपदाम्भोजं कुर्वे बौधायनानुगम् ।

सौत्र्यामण्यात् कौकिल्याः प्रयोगं भैरवाह्वयः ॥

तत्र राजसूयवत् सौत्र्यामणौघत केष्टिशु (?) ग्रहहोमपिट-
यज्ञादिसमुदायात्मककर्मनामधेयं । सा द्विविधा । कौकिलीत्येका
चरकेत्यपरा । सर्व्वीपि हविर्यज्ञसंस्थान्तर्गतत्वात् निव्या । एतया
अन्नाद्यकामो यजेत सर्गकामस्त्रेयादिना फलश्रवणात् काम्या ।
वार्हस्पत्यं पशुं चतुर्थं यदि सामातिपचितो भवतौत्यादिना नैमित्ति-
कत्वमपि । तयोः खतन्त्वा कौकिली । अपत्नीकस्य असोमपस्यापि
इयमेव । यजेत् सौत्र्यामण्यामपत्नीकोऽपि असोमपः इत्यैतरेय-
ब्राह्मणोक्तेः । अग्निं चित्वा सौत्र्यामण्या यजेत इत्यादौ अङ्गत्वेन
श्रूयमाणा चरकैव । तत्र कौकिल्या आचार्योक्तकल्पस्य उत्सन्नत्वात्
आपस्तम्बकल्पोक्तं विशेषमाश्रित्य स्वाविरोधेन प्रयोगो रच्यते । अनुक्ते
चरकातिदेशः । तस्योदगयन आपूर्य्यमाणापक्षे देवनक्षत्रे पर्व्वणि
वा इत्यादिपशुकाल एव कालः । पर्व्वणि यथा त्रिपशुः सम्यद्यते
तथा द्वादश्यां नान्दीश्राद्धोदकशान्तिप्रतिसरवन्धादि कृत्वा त्रयोदश्यां
ऐन्द्रपशुना आदित्यचरुणा च प्रचर्य्य चतुर्दश्यां त्रिपशूपवसथं कृत्वा
पर्व्वणि त्रिपशुं अवभृथं महापितृयज्ञं च समाप्य प्रतिपदि वायोध-
सेन पशुना आदित्येन चरुणा च प्रचर्य्य समापयेत् । चयनं चिकी-
र्षति यदि तदा त्रिपशौ कार्य्यं नान्यत्र पशौ । तयोरङ्गत्वात् सम-
प्रधानपक्षे भवत्येव । असम्भवे पितृयज्ञोऽपि परदिने । अह्ने पुरस्ता-
दिति वचनं सुरासन्धानकरणापक्षे नवम्यां आरम्भपरं । यद्यपि
सुरोच्छेधेण भक्ष्यस्य एव निषेधो नतु स्वादौलेख्यादिसुरासन्धान-
करणादेस्तथापि कल्पोक्तसन्धानप्रकारस्य आद्यत्वे उत्सन्नत्वात् लोक-
विद्विष्टत्वात् पयोद्यज्ञा वा स्युरित्यापस्तम्बवचनाच्च मुख्यसुराकल्प-
सुपेक्ष्य पयोद्यज्ञपक्षाश्रयणां कार्य्यम् ।

2B. अथ प्रयोगः पूर्वेषुः नान्दीमुखादि श्वः स्नानादिस्तुष्ट-
यान्ते पुर्याहं वाचयित्वा पश्चाद् गार्हपत्यस्येत्यादिनिविष्टमित्यन्ते
श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं कामकौकिल्या सौव्यामण्या यक्ष्ये । इति त्रि-
पांशु त्रिरुचैः संकल्प्य प्रश्नास्तुष्टान् ऋत्विजो वृत्वा अर्हयित्वा
ईडादेवहविरित्यादि अन्वारम्भणीयां कृत्वा वारण्योऽग्नीन् समारोप्य
अजस्रैः वेदि[म]वसाय मथित्वा मनस्रतौ ऊत्वा अऊत्वा वा सामि-
चित्येयाः पुरस्तादित्यादि स्वर्गकाम आरुणकेतुकं अग्निं चेष्ये इति
संकल्पयेत् । यं चेष्यमस्तं वा संकल्प्यः । पुन र्याः पुरस्तादित्यादि
यमेन्द्रेण पशुना यक्ष्ये इति पशुं संकल्प्य विहृत्य षड्भोता ढ ?
कूष्माण्डादिसारस्वतहोमाः सर्वपन्थर्यमादावेव सक्तत् ।

It ends :—पूयाङ्ग्यन्तं पुनरलम्भवज्जं समाप्य तदानीमेव
विहृत्य आदित्येष्टिः पूर्ववत् । पूर्वदत्तवत्समातरं गां ददाति ।
पुनरलम्भवज्जं ब्राह्मणतर्पणान्तं कृत्वा अग्नीन् समारोप्य स्नानि
अग्नयातनानि अध्यस्य मथित्वा अग्नीन् विहृत्य अग्निहोत्रं जुह-
यात् । सन्तिष्ठते कौकिलीसौत्रामणौ तथा स्वर्गकामो यजते ।
पञ्चशतब्राह्मणा भोव्याः ।

This is to be differentiated from L. 4246 which belongs
to the Āśvalāyana School.

749.

2121. मित्रविन्देष्टि । *Mitravindeṣṭi of the
Baudhāyana School.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a
page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

Mitravindeṣṭi of Baudhāyana's School takes up 5 pages.
Then there is the Kātyāyana Sūtra about Mitravindeṣṭi.

The 1ṣṭi is treated of in P. XIII of Baudhāyana.

(1) अथ बौधायनानां मित्रविन्देष्टिः । सा च पूर्व्याणि कार्या । खयद्वर्ष्याणि
तु प्रकृत्यनन्तरं सद्य एव । अखयद्वर्ष्याणि पूर्व्येद्युरेव विकृतिं कृत्वा प्रकृत्यन्वाधानं

कार्यमित्युक्तं तन्वर्गने । उदगयन आपूर्यमाणपक्षे वृत्तिकादिविशाखान्तेषु देव-
नक्षत्रेषु रेवत्यां वा कार्य्या । दक्षिणायनेपि कार्य्या । प्रथमप्रयोगे अन्वारम्भणीया
कार्य्या । वृत्तिकारस्तु नेत्याह । दृष्टकाला सद्यस्काला वा पूर्व्वद्युः पूर्व्वर्द्धे वृद्धि-
आर्द्धं कृत्वा रात्रावुदकशान्तिं प्रतिसरन्वन्धु कुर्यात् । श्रोभूते प्रातरभिहोत्रं
ऊत्वा यजमानः स्नानवपनमन्त्राचमनमन्त्रप्रोक्षणानि कुर्यात् पुर्याहे अग्न्यादयः
प्रौयन्तामिति विशेषः । ऋत्विजः स्नानादिचतुष्टयं कुर्यात् गार्हपत्यस्य पश्चात् प्राक्-
कूलनान् दर्भान् आस्तौर्य्यं तेषु प्राङ्मुखो यजमान उपविशति ॥ याः पुरस्तादित्यादि
श्रीपरमेश्वरप्रौढ्यर्थं श्रीकामो वा, राष्ट्रकामो वा, मित्रकामो वा, अयुष्कामो वा,
ईश्वरप्रौढिकामो वा, मित्रविन्दया महावैराजेष्ट्या यज्ये । इति मनसा त्रिः संकल्प्य
त्रिरुचैः तन्मरु ॐ तथेत्यन्तमुक्त्वा मित्रविन्दा महावैराजेष्टिसम्बन्धि हविः ब्रौहि-
मयाः पुरोडाशाः ब्रौहिमयाश्चरवः । पञ्चप्रयाजाः अग्नीषोमावाज्यभागौ अग्निः
सोमो वरुणो मित्र इन्द्रो वृहस्पतिसविता पूषा सरस्वतीत्यष्टौ इति प्रधानादेवताः ।
देवा आज्यपाः । अग्निः स्विष्टकृत् ।

(2) The Kātyāyana Sūtras for Mitravinda are to be found at the end of the fifth chapter of the Kāṭiya Śrauta Sūtras.

See L. 1572 and C.S. 427 for slightly different processes for the performance of the Mitravindā iṣṭiḥ.

750.

766. मित्रविन्देष्टिः । *Mitravindeṣṭi*.

For the manuscript see L. 1572.

751.

2128. मित्रविन्देष्टिः । *Mitravindeṣṭi*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 4. Lines on a page, 10. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

This is slightly different from the two previous numbers.

It begins and ends, as in our Catal. No. 750 or L. 1572. But it differs a good deal in detail. In the other MS. it is described as a Mahāgairajūṣṭiḥ, but not so in this.

Performance of 'Mitravindesti' gives the performer many friends and prosperity.

752.

6279.

Substance, country-made paper. x inches. Folia, 4. Lines, 16 per page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

We have only on the top of the second and the fourth leaves—the name उत्सर्गेष्टिः—उत्स on one side र्गेष्टिः on the other.

It relates to the re-consecration of the sacred fires.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः । अथाहिताग्निविषये विशेषः ।

तत्र श्रोतामयस्वेद्विच्छिन्नाश्चेत् पुनराधानमिच्छ्यंतं पूर्णाहुत्यंतं वा कृत्वा प्रायश्चित्तादि कुर्यात् । विधुरोऽग्निहोत्रौ तु पूर्वंमेव त्रिकाण्डमण्डनोत्तरीया कुशपत्न्या सह पावमानेच्छ्यंतं पूर्णाहुत्यंतं वाधानं कृत्वा कुर्यात् । तथा भार्यायां स्त्रियां तया सह वह्निषु गतेषु सोऽपि विधुरग्निः मण्डनोत्तरीया एकाकी पावमानेच्छ्यंतं पूर्णाहुत्यंतं वाधानं पूर्वंमेव कृत्वा पूर्वोक्तकाले प्रायश्चित्तं कृत्वा पूर्वमपि प्राजापत्या स्यात्तत्पूर्वमष्टौ (?) श्राद्धमपि कृत्वा पुण्याहवाचनादिसावित्रीप्रवेशान्तं पूर्वगौत्या कृत्वा काले ब्रह्मन्वाधानं कुर्यात् — तत्र प्रकारः ततः प्रतिपदि ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय वैश्वानरीं प्राजापत्यां च कुर्यात् । तत्र वैश्वानर्याः प्राजापत्याः समानतन्त्रप्रयोगः ।

2B.—तत्रयोगस्तु ब्रह्मानन्दपद्धताववगन्तव्यः । अथ बौधायनानुसारी

वैश्वानरेष्टिप्रयोगः ।

8B.—इति वैश्वानरेष्टिः । अथ प्राजापत्यः ।

The second portion ends abruptly.

753.

6287. मृगारिष्टेः प्रयोगः । *Mrgāreṣṭeḥ prayogaḥ.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 11. Lines, 12 per page. Extent in Slokas, 300. Character, Nāgara. Copied in Śaṃvat 1862. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कात्यायनानुसारेण बोधायनसूत्रविहितमृगारिष्टेः प्रयोगः ।
सा च पवित्रेष्टिवत्—न विशेषः । तत्र प्रथमप्रयोगे मासश्चाद्वं
कुर्यात् । अन्वारम्भणीया च । पुनः स्वस्थाने भूतसंस्कारः । मृगा-
रेष्ट्यर्थं गार्हपत्यादाहवनीयदक्षिणाग्निमाह्वरामि ।

Samkalpa runs :—

देशकालौ संकौर्त्य यक्ष्माद्यन्यतमरोगनिवृत्तिपूर्वक-आगरातो (?)
निर्बह्मणद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं मृगारेष्ट्याहं यक्ष्ये— इति
संकल्पः ।

*End:—*इति दशहविमृगारेष्टिः संतिष्ठते ।

*Post Col.:—*संवत् १८६२ मिति कार्तिक शुक्ल ६ ।

754.

6309

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 4—8. Lines, 10 per page. Extent in Slokas, 70. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

I.

6A.—इति वैश्वानरेष्टिः ।

*Beginning:—*अथ बोधायनानुसारी वैश्वानरेष्टिप्रयोगः ।

देशकालौ संकौर्त्य सन्नप्तासाङ्गवैश्वानरेष्टिअधिकारार्थं वपन-
मन्वाचमनमन्त्रप्रोक्षणापुण्याहवाचनानि करिष्ये इति संकल्प्य कृत्वि-
जोऽपि सन्नप्तासाङ्गवैश्वानरेष्ट्यार्त्तिज्याधिकारार्थं वपनमन्वाचमन
मन्त्रप्रोक्षणानि करिष्ये इति संकल्प्य ... etc., etc.

II.

7A.—इति प्राजापत्येष्टिः—

Beginning 6A :—अथ प्राजापत्यः । पूर्ववत् त्रिरुपांशु त्रिरुचै
प्राजापत्येष्ट्या यक्ष्य इति संकल्प्य ... etc., etc.

III. (Last work).

Colophon :—इति त्रैतामिकर्तृकं प्रतिप्रयोगः ।

Beginning : 7A —एवं प्राजापत्याद्यन्यतमामिष्टिं कृत्वा अर्द्धाधानिना
औपासनाद्यौ सर्वाधानिना दक्षिणाद्यौ प्राणादिहोमपूर्वकं
विश्वजाहोमं पुरुषसूक्तहोमं च अनाहिताग्निलिखितेन प्रकारेण
तदङ्गैः दक्षिणादानान्तं कृत्वा अर्द्धाधानिना औपासनाद्यैः समाप्तं
च त्विति उपस्थानं कुर्यात् ।

755.

2122. दिग्विजयेष्टि । *Digvijayēṣṭi*.

For the manuscript and the work see L. 4250.

Cat. Cat. says this belongs to Baudhāyana Sūtra.

दिग्विजयेष्टि ends at the end of 4a. 4b commences with
अथ होत्रं and the new work begins in the usual way of Hāṭra
works : नमः प्रवक्त्रे इत्यादि सप्तदशसमिधेभ्यः ।

The Hāṭra work ends in line 3 leaf 6.

This Hāṭra is connected with the Digvijayēṣṭi. After

इति होत्रं समाप्तं अस्यामिष्टौ याजुष्य एव याज्यानुवाक्याः ।

नर्गेदिष्यः दिग्वतीर्याज्यानुवाक्याः

भवन्तीति प्रत्यक्षश्रुतिविधानात् ।

मृगारेष्टिवत् । आश्वलायनानान्तु वैश्वानरीयं भवमं कायं
दशमं । उत्तमप्रयाजे येऽ यजामहे स्वा० स्वाहाभिं गायत्रं त्रिष्टुतं
राथन्तरं वासन्तिकं स्वाहेन्नं त्रैष्टुभं पञ्चदशं वार्हतं यैष्टं स्वाहा
विश्वान् देवान् जागतान् सप्तदशान् वैरूपान् वार्षिकान् स्वाहा
मित्रावरुणावानुष्टुभावेकविंशौ विशाजौ मारदौ स्वाहा बृहस्पतिं

पाङ्कं त्रिणवं शाक्करं हैमन्तिकं स्वाहासवितारमातिच्छन्दसं त्रय-
स्त्रिंशं रैवतं शैशिरं स्वाहादिति विष्णुपत्नीं स्वाहाग्निं वैश्वानरं
स्वाहानुमतिं स्वाहा कं उ० स्वाहा उ० देवा आन्यपा जुषाणा
अग्न आन्यस्य यन्तु वीर ।

Post Col. :—इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं स्वार्थे
परोपकारार्थं च ।

On the obverse of leaf 1 we have सर्वपृष्ठेष्टिप्रारम्भः. On
the reverse of leaf 6, we have सर्वपृष्ठेष्टिसमाप्तम् ।

In leaf 2 the सङ्कल्प of सर्वपृष्ठेष्टि is given in the following
terms :—

स्नानादिपञ्चकं कृत्वा याः पुरस्तात् इत्यादिदिग्विजयकामः पाप-
निर्णोदकामः सर्वदिक्षु पुण्यकौर्तिकामोऽन्नाद्यकामो वा सर्वपृष्ठ-
हविर्भिर्यज्ये । सर्वपृष्ठसम्बन्धिहविः ब्रौहिमया पुरोडाशाः ब्रौहि-
मयाश्चरव आमिक्षा च पञ्च प्रयाजाः ॥

For सर्वपृष्ठेष्टि see C.S. 686 and 637.

756.

3497. दिग्विजयेष्टिपद्धतिः । *Dirigvijayesthipaddhati.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 4. Lines, 12 on
a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara of the nineteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—श्रीगणेशाय नमः ।

अमावास्यायां पौर्णमास्यां वापूर्यमासपक्षे देवनक्षत्रे वा दिग्वि-
जयेष्टिः कार्या । दिग्विजयेष्टिकामः पापनिर्णोदकामः सर्वदिक्षु
पुण्यकौर्तिकामोऽन्नाद्यकामो वा श्रीपरमेश्वरप्रौढार्थं सर्वपृष्ठहवि-
र्भिर्यज्ये । ऋत्विग्वरणादिब्रतोपायनान्तप्राखाहरणादिसप्तदश-
सामिधेन्यः । १७ । ह्यपक्षे सायं दोहमन्त्रेषूहः एता आचरन्ति
रा इह वो मित्रावरुणावानुष्टुभावेकविंशवैराजौ शारदौ रमयतां
गावः । कामधुं हि मित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविंश्राभ्यां
वैराजाभ्यां शारदाभ्यां हविरिन्द्रियम् ।

It ends in the third line of 4B.

यज्ञो बभूव यज्ञश्चमवर्ज (?) । ब्राह्मणतर्पणादिमिष्टिः सन्तिष्ठते ।

Then 8 lines and a half more beginning with सर्वपृष्ठेष्टि-
अध्वर्युप्रयोगः । अदये गायत्राय त्रिष्टुतो गायन्तगाय वामन्तायाष्टकपाल इन्द्राय
त्रैलुभाय पञ्चदशाय वार्हताय etc., etc.

757.

1030. पवित्रेष्टिः । *Paritreṣṭi*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in Ślokas, 80. Character, Nāgara. Appearance, old and worn out. Complete.

An anonymous manual for the performance of the Pavitra rite intended to exempt one from curse and sin. It follows the ritual of Baudhāyana and quotes the authority of Gopāla.

Beginning :—

अथ पवित्रेष्टिः सा च संवत्सरविप्रवासे प्रायश्चित्तार्थं कार्थ्येति
गोपाल आह ।

वत्सरातिप्रवासे तु पवित्रेष्टिस्तयोर्भवतीति बौधायनः । अभि-
शप्तः अभिशप्यमानो वा पापक्षयकामो वा पवित्रेष्ट्या यजेत । सा
च उत्तरायणशुक्लपक्षे कृत्तिकादिविशाखान्तेषु नक्षत्रेषु शुद्धिकामेन
तु पर्वणोः शुक्लपक्षे यस्यां कस्यांचित्तिथौ पूर्वोक्तनक्षत्रयुक्तायां
कार्थ्या ॥ इत्यादि ॥

End :—ततो ऋहपतियागादिब्राह्मणतर्पणान्तं समानम् ॥

Col. :—इति पवित्रेष्टिः ॥

758.

10440. नक्षत्रेष्टि । *Nakṣatreṣṭi*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 11--13 on a page. Extent in Ślokas, 750. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

A Rgvedi priest's manual for the performance of the Iṣṭis.

Beginning : श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ नक्षत्रेष्टिः ॥

नमः प्रवक्तु इत्यादि सप्तदश मा[मि]धेन्यः ॥ श्रोचिष्केशस्तमौ
महो ३ स्वारुहा यस्य श्रियो दृशेभ्यो वीश्वतो यथा ॥ अग्ने
यज्ञस्य चेततो ३ मदाभ्यः पुं गताग्निविष्णां मानुषीणां ॥ तुणौरथः
सदानवो ३ समिद्धो अग्न इत्यादि ॥ आवाहने ॥ अग्निमग्न
आवह ॥ सोममा ३ वह ॥ अग्निमा ३ वह ॥ अग्निं कृत्तिका आ ३
वह ॥ अनुमतिमावह ॥ देवां आज्यपामित्यादि ॥ उत्तमे प्रयज्ञे ॥
ये ३ यजामहे स्वाहाग्निं स्वाहा सोमं स्वाहाग्निं स्वाहाकृत्तिका
स्वाहानुमतिं स्वाहा देवा इत्यादि ॥ पुष्टिमंतावाज्यभागौ ॥ अग्निना
गयिमश्वद् गयस्फानो अमी वहेति ॥ आयुः[ः]कामकर्तृक-
प्रयोगे तु जीवातुमंतावाज्यभागौ ॥ आनो अग्ने सुचेतुनारयिं
विश्वाशुपोषसं ॥ माडीकंधे जीवसो ३ त्वं सोममहे भगवं युन
ऋतायते ॥ दत्तं दधासि जीवसो नित्येयाज्ये ॥ प्रधानानां ॥
अग्निर्मूर्द्धा ० ॥ भुवो यज्ञस्य इत्यग्नेः ॥ अग्निर्नः पातु कृत्तिका-
नक्षत्रं देवामिन्द्रियं ॥ इदमासां विचक्षणं हविराजसंजुहोतनो ३
ये ३ यजामहेऽग्निं कृत्तिका यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवो
यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा ॥ स कृत्तिकाभिरभिसंवसानो-
ऽग्निर्नो देवः सुविते दधातु ३ वौ ३ षट् । वागोजः सर्व्वज ॥
अनुनोद्यानुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यतां ॥ अग्निश्च हव्यवाहनो भवना-
दाशुषेमयो ३ ॥ ये ३ यजामहेऽनुमतिमन्विदनुमते त्वं मन्यासै प्रां च
नः कृधि ॥ ऋत्वे दत्तायनोहिनु प्रण आयूषि तारिषा वौ ३ षट् ॥
अथ स्विष्टभः ॥ हव्यवाहमभिमाभिषाहं रक्षोहणं एतनासु जिष्णु ॥
ज्योतिष्मंतं दीद्यतं पुरंधिमग्निं स्विष्टकृतमाहुवेमो ३ ॥ ये ३
यजामहेऽग्निं स्विष्टकृतमयाजगिरग्नेः प्रियाधामान्ययाट् सोमस्य
प्रिया धामान्ययाडग्नेः प्रिया धामान्ययाडग्नेः कृत्तिकानां प्रिया
धामान्ययाडनुमत्याः प्रियाधामान्ययाट् देवानां ० हविः स्विष्टमग्ने
अभि तत् एणाहि विश्वा देव एतना अभिष्य ॥ उरु नः पंथां
प्रदिशंन्विभाहि ज्योतिष्मदेह्यजरं न आयू ३ वौ ० । सूक्तवाके ॥
अग्निरिदं ० सोम इदं ० अग्निरिदं ० अग्निः कृत्तिका इदं हविरजु-

षता० कृत ॥ अनुमतिरिदं कृत ॥ देवा आज्यपा इत्यादिसंस्था-
जपान्तं प्रकृतिवत् ॥ इति कृत्तिकेष्टिः ॥

अथ रोहिणी नमः प्रवक्तु इत्यादि सप्तदशसामिधेन्यः ॥

2B, इति रोहिणीष्टिः ; 3A, इति मृगशिरिष्टिः ; इत्यर्द्रेष्टिः ;
3B, इति पुनर्वसू इष्टिः ॥ ५ ॥ ; 4A, इति पुष्येष्टिः ॥ ६ ॥ 4B,
इत्यश्लेषेष्टिः ॥ सप्तमः ॥ अथ मघेष्टिः ; 5A, इति पूर्वेष्टिः ; 5B,
इत्युत्तराफाल्गुनीष्टिः १० ; इति हस्तेष्टिः ११ ; 6A, इति चित्रेष्टिः
१२ ॥ ; 6B, इति स्वातीष्टिः १३ ; 7A, इति विशाखेष्टिः १४ —
अथ पौर्णमासीष्टिः ; 7B, इत्यनुगाधेष्टिः १६ ; 8A, इति ज्येष्ठा-
नक्षत्रेष्टिः १७ ; इति मूलानक्षत्रेष्टिः १८ ; 8B, इति पूर्वा-
षाढा इष्टिः १९ ; 9A, इत्युत्तराषाढेष्टिः २० ; इत्यभिजि-
देष्टिः २१ ; 9B, इति श्रवणेष्टिः २२ ; 10A, इति अश्लेष्टिः ॥
२३ ; 10B, इति शतभिषजेष्टिः २४ ; 11A, इति प्रोष्ठपदेष्टिः
२५ ; 11B, इत्युत्तराप्रोष्ठपदेष्टिः २६ — अथ पूष्यानक्षत्रेष्टिः ;
12A, इति रेवतीनक्षत्रेष्टिः २७ ; 12B, इत्यश्विनीनक्षत्रेष्टिः
२८ ; 13A, इति भरणीष्टिः २९ ; इत्यमावासेष्टिः ३० ; इति
चन्द्रमसेष्टिः ३१ ; 13B, इत्यहोरात्रेष्टिः ३२ ; इत्यष्षेष्टिः ३३ ;
14A, इति नक्षत्रेष्टिः ३४ ; 14A, इति सूर्यनक्षत्रेष्टिः ३५ ;
इत्यदितेष्टिः ; 17A (end) इति वैष्णवेष्टिः ॥ अथ (?) नक्ष-
त्रेष्टि द्वौत्रः समाप्तः ॥

This is put in here as the Nakṣatrestī's belong exclusively
to Baudhāyana. Here they have a R̥gvedī treatment.

759.

2051. स्वर्गद्वारेष्टिसप्तप्रयोगः । (बौधायनीयः)

Śvaragdvāreṣṭisatṭraprayoga.

By Dhāundhīrāja, son of Rāma, son of Jamadagni.

Substance, country-made paper. 8½ × 4½ inches. Folia, 14. Lines, 8—10
on a page. Extent in ślokaś, 240. Character, Nāgar. Date, Śaka 1659. Ap-
pearance, discoloured. Complete.

It begins:—

प्रणम्य रामं जमदग्निस्तनुं गुरुं गणेशं गिरिजां गिरिञ्च ।
तनोति सचस्य विघ्नेः प्रयोगं गुरोः प्रसादादिह ढुगिराजः ॥
सूत्रं बोधायनीये चातुर्होत्रीये प्राग दौक्षणीयायाः दिवः श्येनौ-
ऽनुवित्तौ सप्तान्वहं निर्वपति पञ्चापाद्या अनुवित्तौश्च । केवलं स्वर्गानु-
कामो वा दिवश्येनौ भिन्वहं स्वर्गकामोयजंतापाद्याभिश्च ता ब्राह्मण-
व्याख्याता । अन्यत्रापि ता ब्राह्मणे व्याख्याताः ।

आपस्तम्बोऽपि सञ्चिते अग्नौ सप्तैतानि हवौष्महं निर्वपति (?)
यथा ब्राह्मणचोदितानि पञ्चोत्तराणि च तत्तत्कामे यथाकामौ
भवतीति विज्ञायत इति । ता इष्टयः सायनाचार्यैरपि ब्राह्मण-
तृतीयकाण्डभाष्ये निरूपिताः । तत्र सप्त दिवःश्येनयोऽनुवित्तयो
नाम पञ्च अपाद्या अनुवित्तयोर्नाम स्वर्गस्य लोकस्य द्वारः । तासां
रक्षाकर्त्तॄणां आश्रादयो देवताः ।

It ends:—

आश्रादिदेवताप्रीत्या सत्याश्रादि भवेदिह ।
कामचारो भवेदन्ते स्वर्गद्वार्यु च सप्तसु ॥
अपाद्यानाञ्च पञ्चानां पृथक् सूत्रं करोति यः ।
तस्य स्युस्तप-आदीनि सत्यानि द्वार्यु पञ्चसु ॥
खल्लोक कामचारोन्ते इत्युर्चुर्वेदेदिनः ।

Date of composition of the work = 1626 Śaka = 1704
A.D.

अब्धिदिषट्कुयुक् प्राक् चित्रभान्वन्तिमे सिते ।
अकरोत्वद्भतिं ढुगिः स्वर्गद्वारिष्टिसिद्धिदाम् ॥

Colophon:—

इति बोधायनसूत्राजुसारि स्वर्गद्वारेष्टिसचप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon:—

शके १६५६ पिङ्गलनामसंवत्सरे श्रावणावद्य ३ तद्दिने भागवतोप-
नाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं । स्वार्थं परार्थञ्च ।

760.

1908. ऐकाहिकचातुर्मास्यप्रयोगः । *Aikāhikacāturmāsya-prayogaḥ.*

Substance, country-made paper. 8½ x 4 inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nagara. Date, Śaka 1715. Appearance, discoloured. Complete.

For the work see L 1556. The Ekāhas are treated of in Pr. XVIII of the Baudhāyana.

Colophon :—

बौधायनीयकल्पोक्त-चातुर्मास्य-निरूपणम् ।
ऐकाहिकेन विधिनाऽकारौहं हरितुष्टये ॥

Post Col. :—

शुभमस्तु । परशुरामार्पणमस्तु ॥ प्रौढ । शके १७१५ प्रमादि-
नाम संवत्सरे वैशाखमासि कृष्णपक्षे तिथौ १२ सौम्यवासरे तद्दिने
समाप्तम् ।

In a later hand :—

भागवतोपनाम्नो मोरेश्वरदौक्षितस्येदं पुस्तकम् ।

It begins :—

अथ बौधायनीयकल्पमवलम्ब्यैकाहिकचातुर्मास्यं प्रकाशयते
फाल्गुन्यादिपौर्णमासीनां साम्बत्सर्गिकं प्रयोगे सूत्रोक्तानां मध्ये
कस्यामपि पौर्णमास्यां वारुणप्रवासिकं पैठकं च विहारं युगपत्
सम्पाद्य समारोपादिविधिनोदवसाय कृतं वपनादिः पश्चाद् गार्ह-
पत्यस्य पत्न्या सह दर्भध्वासीनो दर्भान् धारयन्मातुःप्रामानायस्य
देशकालौ संकौत्थं याः पुस्तादित्यादिनिविष्टमित्यन्नं जपित्वा
श्रीपरमेश्वरप्रोत्थं ऐकाहिकैरेष्टिकचातुर्मास्यैर्यस्ये इति त्रिरुपांशु
त्रिरुर्वेदेत् । ॐ तथेत्यन्ते ऐकाहिकैरेष्टिकचातुर्मास्यसम्बन्धि
हविः ॥ इत्यादि ।

761.

739. *The Same.*

For the manuscript see L. 1556.

This is a mere fragment of a comprehensive work on Prayogas.

762.

6288. **एकाहिकचातुर्मास्यप्रयोगः ।** *Aikāhikacāturmāsya-prayoga.*

By Śukla Dikṣita.

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 290. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमच्छुक्लदीक्षितोद्यचातुर्मास्यप्रयोगे एकाहिकप्रयोग-
मातो[?]पन्यासः ।

The following statement was added by a different, later hand. It was purchased in S. 1860.

खड्गसागेन्दु तुल्ये च वैजनाथेन मौनिना ।

मूल्यं दत्त्वा गृहीतोऽयं संवत् शं ददतु स्फुटम् ॥

In a modern hand :—

बालमुकुन्दस्येदं ।

Beginning :—

अथैकाहिकचातुर्मास्यप्रयोगः । फाल्गुन्यादिपर्वणां मध्ये कस्मि-
न्नप्येकपर्वणि वारुणप्रवासिकं विहारं संपाद्य + + + गार्हपत्यं
दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य
एकाहिकैरैहिकचातुर्मास्यैर्यज्ये अक्षय्यं मे० संकल्प्य ... etc.,
etc., etc.

A Śukla Dikṣita has commented upon Āpastamba on Prāyaścitta (see Supra). This is put in Baudhāyana along

with other works about ऐकाहिकचातुर्मास्य, which seems to be peculiar to that sage.

763.

2637. ऐकाहिकचातुर्मास्यप्रयोगः । *Aikāhikacāturmāsya-prayoga.*

For the manuscript and the work see L. 3211.

. The scribe's name.

इदं पुस्तकं परमनरर्षिभट्टात्मजं विश्वनाथेन लिखितम् ।

764.

1923. पशुबन्धाम्निप्रयोगः । *Pāśubandhāgni-prayoga.*

For the MS. and the work see L. 4253.

On offerings in sacrificial fires in animal sacrifices, according to the school of Baudhāyana.

Colophons :—

5B, इति सावित्राग्नेः प्रयोगः ; 6B, इति नाचिकेताग्नेः प्रयोगः समाप्तः, अथ चातुर्होत्रप्रयोगो वक्ष्यते ; 11B, इति समस्तस्याग्नेः प्रयोगः ; 12A, इति वैश्वरूपाग्नेः, अथ अरुणकितस्याग्नेः प्रयोग उच्यते. The last section breaks off abruptly.

Rājendralāla names the treatise सावित्र्याग्निप्रयोग, which forms only its first section.

It refers to the 19th prāsna of Baudhāyana.

765.

18 अग्निप्रयोगः बौधायनीयः । *Agni-prayoga according to Baudhāyana.*

By Agnicit Viṣṇucardha.

See L. No. 775, where the same MS. is noticed and also IO. No. 437. Both the MSS. are incomplete.

It is stated in L. 775 to be anonymous. But the very

opening verse quoted there gives the name of the author as विष्णुद्वान्वयोऽग्निचित्". That is, अग्निचित् विष्णुद्व. The word अन्वय is found sometimes to be used in the sense of name.

766.

2211. काठकाग्निचयनक्रमः । *Kāṭhakāgnicayanakrama.*

For the MS. and the work see L. No. 4128

It was composed in Śaka 1782 by Vāpu Bhaṭṭa of Phanasi Grāma, the son of Mahādeva Kelakāra, a Citpāvana Brāhmaṇa.

Post Colophon :—

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा etc.

भग्नपृष्ठकठिग्रैव etc.

संवत् १८८८ मीषौ ? वदि १ प्रतीपदा पुस्तकं समाप्तं लिखि०

जलसौरामब्रह्म० ।

Rajendralal takes Kāṭhaka fire to be cremation fire. But the author says they were seen or discovered by the Muni Kāṭha, they are :—Sāvitrā Nāciketa, Cāturhotra, Vaiśvasrja, Ārunaketana, Svādhyāya and Brahmana. From the previous MS. it is known that many of these fires are used in animal sacrifices. The author bases the treatise on Baudhāyana, Keśava Svāmī and Sāyana.

767.

17. रुद्रपद्धति । *Rudrapaddhati.*

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 43. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1010. Character, Nāgara. Date, Sam. 1798. Appearance tolerable. Complete.

See L. 187.

Composed at Kāśī.

Post Col. Statement :—

यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥
श्रीरामो जयति । संवत् १७६८ समये आश्विनशुक्लषष्ठां रवौ
स्वार्थपरोपकारार्थं लिखितोऽयं ग्रन्थः । संख्या,—
परकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥
श्रीलक्ष्मीनारायणो जयति । ग्रन्थसंख्या १०१० । श्रीरुद्रो जयति ।

In a different hand—

इदं महारुद्रपुस्तकं मौन्योपकृतामवैद्यनाथेन मौल्यं दत्ता गृहीतं ।

The authorities quoted (1) बौधायन p. 3A, 4B, (2) शातातप
p. 3A, 4B, (3) शारदातिलक 11A, स्कन्दपुराण 26A, 28B.

768.

2024. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 11
on a page. Extent in slokas, 1050. Character, Nagara of the 18th century.
Appearance, discoloured. Complete.

*Colophon :—*रामेश्वरभट्टात्मजनारायणसूरिणा काश्यां कर्मठमज्जनतुष्टौ

रुद्रानुष्ठानपद्धतिः ।

ग्रन्थाननेकानालोच्य रचितः सदसच्च यः ।

कृतश्रमस्तेन विभुः शङ्करः प्रीयतां मम ॥

इति श्रीरामेश्वरभट्टमुत-नारायणभट्टकृता रुद्रपद्धतिः समाप्ता ।

The author is a Rgvedi Brahman. But all rules for the
sacrifices to Rudra are to be found only in Baudhāyana.
So the Rgvedis have recourse to Baudhāyana for Rudra.

*Post Col. :—*भागवत इत्युपनामकमोरेश्वरदीक्षितः सुतस्य नारायणदीक्षित
भागवतदीक्षित टोकेकर ।

Then commences a small treatise on Rudrajapādya-
rambha Kāla.

After what is quoted in L. 187 we have :—

स्मार्त्तरुद्रप्रयोगस्य बौधायनसूत्रमूलकत्वेन बह्वृचादीनां च "तत्र बौधायनं
याज्ञं बह्वृचादिभिर्नादशात्" इति वाक्यानुसारेण बौधायनानुसारानुशोधित्वादिति
अन्यत्र चैतद् विस्तरेण निगन्तं । तत्र रुद्रः पञ्चधा : रूपं, रुद्रो, लघुरुद्रो, महारुद्रो
ऽतिरुद्रश्चेति एकादशगुणवृद्ध्या सर्वत्र त्रिधा जपरुद्रो होमरुद्रोऽभिषेकरुद्रश्चेति ॥
जपरुद्रो देधा केवलजपात्मकः होमाङ्गकश्चेति । होमाभिषेकयोस्तु केवलतदात्मक-
त्वमेव ।

769.

6209. **रुद्रपद्धतिः ।** *Rudrapaddhati.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folio. 270. Lines, 9 per
page. Extent in slokas, 3200. Character, Nagara. Date, Śaka 1669. Ap-
pearance, discoloured. Complete. Dated Śaka 1669.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

यदा यदा हि धर्मस्येत्यादि शास्त्रप्रमाणतः ।

मत्तातपादरूपेण (मतातपातरूपेण) जातो यस्तं हरिं भजे ॥ १

The object of the work.

साधूनां मुखबोधाय तन्यते रुद्रपद्धतिः ।

ग्रन्थानालोच्य बहुधा क्रियते संग्रहो यतः ॥ २

स्वकल्पितत्वशङ्काच्च न कार्य्या पण्डितैर्मतः ॥ ७

It goes on

तत्र तावदिह च रुद्रानुष्ठाने त्रैविर्गिकानामेवाधिकारो न
स्त्रीशूद्रानुपनीतानां । तेषां वैदिकमन्त्रयुक्तकर्मण्यध्ययनाद्यभावेन
साक्षाद्वचनाभावेऽनधिकारादिति । अन्यत्र चैतत् विस्तरेण निगन्तीतो
महारुद्रः पञ्चधा रूपं १ रुद्रो २ लघुरुद्रः ३ महारुद्रः ४ अतिरुद्र-
श्चेति ५ ॥ एकादशगुणवृद्ध्या ज्ञातव्यः । तत्र त्रिविधा (?) जपरुद्रो
होमरुद्रोऽभिषेकरुद्रश्चेति । जपरुद्रोऽपि देधा केवलजपात्मको
होमाङ्गश्चेति—होमाभिषेकयोस्तु केवलं तदात्मकत्वमेव ।

No colophon.

Post Colophon :—शके १६६६ प्रभवनामसंवत्सरे माहो शुद्ध १ दा
तद्दिने इदं पुस्तकं माहादेव चिचोरेकरस्य सुतेन काशीनाथभट्टेन
लिखितं शुभं भवतु ।

770.

5996. रुद्रज्ञानपद्धतिः । *Rudrasnānapaddhati.**By Rāmakṛṣṇa, son of Nārāyaṇa Bhaṭṭa*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 120. Character, Nāgara. Date, Samvat 1777. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

अथ विरुद्धपदार्थोपसंहारेण रुद्रकलसज्ञानविधिः ।

उदयनादौ गुरुशुक्रास्तादिरहिते शुद्धे मासे शुक्ले पक्षे ऋतौ
विशेषेण चतुर्थेऽङ्के अष्टम्यां चतुर्दश्यां वा रविवासरे वा शुभनक्षत्रे
चन्द्रताराद्यानुकूल्ये तत् कर्तव्यम् ।

The end :—

इति श्रीमद्रामेश्वरभट्टसुतनारायणभट्ट[सुतरामेश्वरभट्ट]कृता

रुद्रकलसज्ञानपद्धतिः ।

भट्टरामेश्वरसुत-भट्टनारायणभट्टः ।

रामकृष्णः समाचक्षे श्रीरुद्रज्ञानपद्धतिम् ॥

Post Colophon Statement :—

संवत् १७७७ समये क्रोधिनामसंवत्सरे फाल्गुनशुद्धपञ्चम्यां
भानुवासरे समाप्तम् ।

यज्ञेश्वरलोप्येन लिखितम् । शुभं भवतु ॥ चतुःषष्टिसहाय ।

श्रीरामार्पणमस्तु ।

771.

2725. रुद्रानुष्ठानम् । *Rudrānuṣṭhāna.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 32. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

It is a disquisition on Rudra Ritual.

It begins :—

अथ रुद्रानुष्ठानम् ।

अथातः शतरुद्रौयं जुहोतीत्यादिकया नमस्ते रुद्रमन्यव इत्य-
न्त्या श्रुत्या विहिते शतरुद्रौयहोमे विनियुक्तस्य नमस्तेरुद्रमन्यव

इत्यादिकस्य जंभे दधामीत्यन्तस्य रद्राध्यायस्यैव स्मृतिसूत्रपुराणस्य-
रद्रविधानेषु रद्रत्वप्रतिपादनाद्भद्रपदवाच्यतया तस्यैव प्रसिद्धत्वाच्च ।
एतेन ऋग्वेदशाखयोः शाकलवाक्कलयोः श्रुतरद्वौयं रद्रापरपर्याय-
मस्तीति भ्रान्तिः केषांश्चिन्निरस्ता । यदि ऋग्वेदशाखयोः श्रुत-
रद्वौयत्वमस्ति तर्हि सो ऋग्वेदीयश्रुतरद्वौयानुष्ठानस्य कर्त्तव्यत्वेन
ऋग्वेदिकरद्रानुष्ठानपद्धतिनिबन्धनस्यैव उचितत्वात् कथमृग्वेदि-
[भि]रपि नारायणभट्टादिभिर्याजुर्वेदिकरद्रानुष्ठानपद्धतिनिबद्धा ।

अथ यजुर्वेदिन उद्दिश्येति चेत्तर्हि यद्यप्यनेकासु यजुःशाखासु
रद्रः पश्यते तथापि तैत्तिरीयशाखानुसारेण रद्रप्रयोग उच्यते ।
स्मार्त्तरद्रप्रयोगस्य बौधायनसूत्रमूलकत्वेन बह्वृचादीनां च 'तत्र
बौधायनं ग्राह्यम् । बह्वृचादिभिरादरादि"ति वाक्यानुसारेण बौधा-
यनीयानुष्ठेयत्वादित्युक्तग्रन्थविरोधः । अद्यावधि ऋग्वेदिभिः शिष्टै-
रनुष्ठेयमानयाजुर्वेदिकरद्रजपाद्यनुष्ठानस्यासङ्गतत्वापत्तिश्च तस्मात्
ऋग्वेदशाखयोः शाकलवाक्कलयोः श्रुतरद्वौया यस्यऽपर्यायो रद्रो
नास्त्येव । यत्तु सांख्यायनऽष्टौ दृषोत्सर्गे रद्रान् जपित्वेति सूत्रं
तद्भुतशेषं विधाय रद्रं जपित्वेति पौष्णस्य जुहोति रद्रान् जपित्वेति
दृषोत्सर्गे बौधायनपारस्कारऽष्टाधेकवाक्यतया यजुर्वेदसमाप्तात्-
रद्रजपविधायकम् ।

772.

2710. **रुद्रन्यासः ।** *Rudranṛyāsa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 7 on a
page. Extent in ślokaś, 240. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

It begins :—

ओगणेष्टाय नमः ॥ हरिरोम् ।

अथातः पञ्चाङ्गरद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनाभिषेकविधिं
व्याख्यास्यामः ।

या ते रुद्र शिवा तनूरचोरा पापकाशिनौ ।

शिखायै नमः ॥ ॐ अस्मिन्महत्तर्कवेऽन्तरीक्षे भवा अघि ।

तेषां शिरसे स्नात्वा इत्यादि ।

‘ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धौमहि । तन्नो रुद्र प्रचोदयात् ।
ईशानः सर्वविद्यानामेश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधि-
पतिर्ब्रह्मा शिवो मेऽस्तु सदाशिव ॐ । उत्तरतच्छब्दोऽश्वराय नमः ।
निम्नाल्यं विष्टव्य ॐ नमो भगवते रुद्राय ।

श्रीरामजीस् दासाय ।

772A.

8611. *The Same.*

Here called वेदोक्तशिवार्चनपद्धति ।

Country-made paper. 9×5 inches. Lines, 3 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Incomplete.

Beg. :—अथ वेदोक्तशिवार्चनपद्धतिः । तत्र प्रथममात्मविन्यासः । या ते
रुद्र शिवातनूरघोरा, etc., etc. इति शिखायाम् ।

773.

3295.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 9. Lines, 10, 12 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

The object of the treatise :—

अथातः पञ्चाङ्गरुद्रन्यासपूर्वकं जपहोमार्चनाभिषेकविधिं
आख्यास्यामः ।

याते रुद्रशिवातनूरघोरा, etc.

774.

3118. *रुद्रन्यासः । Rudranyāsa.*

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 14. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 420. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमहादेवाय नमः ।

ब्रह्म मे इत्यनुवाकः । अस्य रुद्रस्य प्रथमस्य अनुष्टुप्छन्दस्य अचोर
ऋषिः संकर्षणमूर्तिस्वरूपो योसावादित्यः परंपुरुषः स एव
रुद्रो देवता अमिक्ततुषरमायामिष्टिकायां शतरुद्रोयजुषे विनि-
योगः । सकलस्य रुद्राध्यायस्य श्रीरुद्रो देवता एका गायत्रीऋग्वेदः

तिष्ठोऽनुष्ठुभस्तिः पंक्तयः सप्तानुष्ठुभो दे जगत्यौ परमेष्ठौ ऋषिः
परमात्मा देवता देवी गायत्रीच्छन्दः श्रीभवानीशङ्करप्रौढर्थे जपे
विनियोगः ॥ अवदानधर्मः १७१ । अथातः पञ्चाङ्गसमाप्तां न्यास-
पूर्वकं जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः । या ते रुद्रप्रियातनूर-
चोरा पापकाशिनौ । etc.

3B, इति प्रथमन्यासः ; 4A, इति द्वितीयन्यासः ; 4B, अथ ध्यानम् ;
8B, नमकं २८ चमकं २६ ;

18B, अथातो रुद्रलानार्चनविधिं व्याख्यास्यामः ।

The MS. contains a manual for the worship of *Rudra*, based on the *Rudrādhyāya* or the fifth *prapāṭhaka*, and *anuvākas* 1—10, and the beginning of the seventh *prapāṭhaka* of the fourth *kāṇḍa* of the *Taittiriya Saṃhitā*. The worship of *Rudra* includes *Nyāsa*, *Japa*, *Homa* and *Snāna*. While on the last topic, the MS. comes abruptly to an end.

775.

2709. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 230. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It ends:—

मन्त्रपुष्पाङ्गलि ॥ आवाहनं ॥ यस्य स्मृत्या ॥ अपराधं ॥
अनेन मत्कृतपूजनेन भगवान् श्रीभवानीशङ्करमहादेवः प्रीयताम् ।
अग्निर्वायुः सूर्यश्चन्द्रमा दिश आपः पृथिव्यौषधिवनस्पतयः इन्द्रः
पर्जन्य ईशान आत्मा पुनर्मे त्रयोदश ॥ उत्तरन्यासः सुधारयि ॥
हृदयाय ॥ यज्ञेन ॥ शिरसे ॥ हौत्र्यते ॥ शिखायै ॥ यज्ञ-
गथाः ॥ कवचाः ॥ देवास्त्रि ॥ अस्त्राय षट् ॥ श्रीः ॥

There is no colophon.

776.

1699. **रुद्रपद्धतिः ।** *Rudrapaddhati.*

By Harihara, son of Bhānubhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 31 of which 9—19 leaves are missing. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgar. Appearance, very old. Incomplete.

The Colophon —

इति श्रीभानुभट्टात्मजहरिहरकृता रत्नपद्धतिः समाप्ताः ।

There is an extra leaf in this MS. numbered 7 which ends with the colophon :—

इति रत्नानुष्ठानदीपिकायां कर्म्मरत्नकाव्यनिरूपणम् ।

It begins :—

नत्वा विनायकं देवं सर्व्वं विप्रहरं प्रभुम् ।

हरिहरेण विचार्य्यं क्रियते रत्नपद्धतिः ॥

आग्नेयकाण्डे सर्वा इष्टकाचितीः समाप्य पञ्चमे रत्नाध्याये चित्वाग्नौ होमः श्रूयते परमायामिष्टकायां जुहोतीति ।

*It ends :—*तत्तत्सेषां मन्त्राश्रयो ऽहोत्वा तान् सानुगं विसर्ज्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा दीनानाथांश्च अन्नादिना संतोष्य सुहृन्मित्रादियुतो सोत्साहः सन्तुष्टः हविष्यं भुङ्कोति ।

सुतेन भानुभट्टस्य हरिहरेण धीमता ।

ग्रन्थाननेकानाजोष्य कृतेयं रत्नपद्धतिः ॥

Authorities consulted :—

आप्त, श्रुतातप ।

This manual follows Baudhāyana's School, as appears from the following :—

21B, इति बौधायनोक्तविघ्नना प्रधानपूजां विधाय शिवायुषां लब्ध्वा स्वन्व-पुराणोक्तव्रतयन्तदेवतापूजां कुर्यात् ॥

777.

3140. अतिरुद्रपद्धतिः । *Atirudrapaddhāti*.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9 to 30. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1786. Appearance, old and discoloured. Incomplete in the beginning.

*Colophon :—*अतिरुद्रपद्धतिः समाप्ता ।

The Post Colophon Statement :—

शुभं भवतु कल्याणमस्तु ग्रन्थसंख्या ६०० संवत् १७८६ वर्षे मीतौ आश्विन शुद्ध १२ दिने श्रीवाराणसीमध्ये स्वातन्त्र्यीना (?) पठनार्थम् ।

*It ends:—*अधोर्विसर्जनम् ।

गच्छ त्वं भगवन्ममे स्वस्थाने कुण्डमध्यतः ।

हृद्यमादाय देवेभ्यः शीघ्रं देहि प्रसीद मे ॥

उपहारजातं तुभ्यमहं सम्यददे ॥

778.

3150. **महारुद्रपद्धतिः ।** *Mahārudrapaddhati.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 76. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 694. Character, Nāgara. Date, Samvat 1784. Appearance, discoloured. Complete.

In Samkalpa we get the date of the compilation of the work.

20A & B, नृप विक्रमार्कराजाभिषेकसमयातीत स च (?) सप्तदशशतानि चतुःषष्ट्याधिकतमेऽब्दे प्रवर्त्तमाने तदन्तर्गतशालिवाहनशके षोडशनवविंशति-संख्याके etc., etc., etc., Samvat 1764 and Śaka 1619.

Colophon:—

इति षोडशस्तम्भदेवतानां पूजनं समाप्तम् ।

Post Colophon:—

संवत् १७८४ वर्षे मिति कार्तिकवद्य १ मा + दिने श्रीवारा-
शसीमध्ये स्थातस्त्रीणा (?) शुभं भवतु ॥ ग्रन्थसंख्या २२५ ॥ (?)

779.

8551. **षोडशावरणमहारुद्रार्चनपद्धतिः ।**

Ṣoḍasāvaraṇa Mahārudrārcanāpaddhati.

By Kāśinātha Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 160. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

*Colophon:—*इति भड़ोपनामक काशीनाथकृता षोडशावरणमहारुद्रार्चनपद्धतिः समाप्ता ।

*Beginning:—*श्रीमहादेवपतये नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो० ।

आचम्य प्राणानायम्य मम श्रीमहारुद्रप्रतीकं षोडशावरणपूजां करिष्ये ।

780.

6518. **रुद्रार्चनामञ्जरी ।** *Rudrārcanāmañjarī.**By Mālaḥi Vedāṅgarāya, son of Tyagala Bhaṭṭa, son of Ranna Bhaṭṭa of Srīsthalagrāma in Gurjara.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 55. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1600. Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance, discoloured, mouse eaten and repaired. Complete.

The Maṅgalācarāṇa, the names of the author and the work :—

नत्वा विघ्नविनाशनाय च गुरुं विघ्नेशपादाम्बुजं
हृत्पद्मान्तरनित्यवर्तिजङ्गलानाशाय विद्याप्रदम् ।
विप्राणामुपकारकाय तियगलामट्टात्मजो मालजौ-
नामाहं प्रकरोमि पद्धतिमिमां रुद्रार्चनामञ्जरीम् ॥

Then it goes on—

पूर्वं तावज्ज्योतिर्विदुस्तद्वानुष्ठानयोग्यं समयं निश्चित्य अनन्तरं
घर्मावुष्ठानयोग्यं तीर्थतडागारामनदीतौरादिदेशं विचिन्त्य उक्त-
स्थलालाभे गृहस्थोत्तरे देशे पूर्वदेशे वा भूमिशोधनादि विधाय
मण्डपादि रचयेत् ॥

Colophons :—

17A, इति श्रीत्यगलात्मजेन वेदाङ्गरायोपनाम्ना मालजिना विरचितायां
रुद्रपद्धतौ मातृकान्यासान्तो विधिः ; 43B, इति भट्टश्रीत्यगला-
त्मजः ० रुद्रमञ्जर्यां जपप्रशंसतो विधिः ; 53B, इति भट्ट-
श्रीत्यगलात्मजेन वे lost in repairing ;

Last Colophon :—

इति विद्वन्मुकुटमाख्यभट्टश्रीरत्नात्मजभट्टश्रीत्यगलसूनुना
मालजिना वेदाङ्गरायोपनाम्ना कृतं मङ्गरुद्रपद्धतिः सम्पूर्णा ।

At the end, it gives an account of the author's family :—

आसीद गुर्जरमण्डले क्षितितलालङ्कारभूते पुरे
लण्डे श्रीस्यलसंज्ञके गुणनिधिः श्रीभट्टरत्नाभिधः ।

तज्जः श्रीखिलान्नयः प्रवरधीस्तस्यात्मजो मालजो
सोऽयं पद्धतिमाकरोत् निगमविदेदाङ्गरायः सुधीः ॥

781.

7877. **एकरुद्रजपविधानम् ।** *Ekarudra-japavidhāna.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11 of which the 7th is missing. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 320. Character, Nagar. Date, Samvat 1638. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति एकरुद्रजपविधानं समाप्तम्

Post Col. :—

शुभं भवतु ॥ संवत् १६३८ वर्षे आषाढवदि ८ लिखितं त्रवाङ्गी
गोपीनाथपरमानन्देन लिखितम् ॥

Beginning :—

एकरुद्रजपे इतिकर्त्तव्यता लिख्यते ॥ तत्र गोष्ठे शिवालये ऋहे
वा भूमिशुद्धिं कृत्वा विधानमारभेत ॥ तत्र उपहारः ॥ वस्त्र २
कुंभ २ उपवीत १ पञ्चामृत नालिकेर २ कुंकुम । चन्दन । सर्षप ।
सर्वौषधी । पंचप + + वा पञ्चरत्न । गुग्गुलु होमद्रव्यं ।
दक्षिणा । पुष्प । दर्भ । इत्यादि सर्वमुपकल्प्य ज्ञानाचमननिव-
र्त्तकम् कर्त्तव्यं । प्राणायामं आचमनं सोमसा + दिक् कुर्यात् ॥
गणेशात्मिकयोः पूजनं । श्रीमहादेवस्य संक्षेपपूजनं न्यम्बकमन्त्रेण ॥
अद्येत्यादि । etc., etc.

This Ekarudra seems to be superior to the Eleven Rudras, the names of whom are given in fol. 8A : (1) Aghora, (2) Pasupati, (3) Sarva, (4) Visva, (5) Viśvarupi, (6) Tryambaka, (7) Kapardi, (8) Bhairava, (9) Sulapāni, (10) Īśāna, (11) Mahēśvara.

782.

6244. **रुद्रपद्धतिः ।** *Rudrapaddhati.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old, discoloured and repaired. Complete.

Last Colophon :—

इति ब्रह्माभिषेकविधिः समाप्तः ।

Then there are seven lines, giving a hymn in praise of Rudra, which begins:—

जयजय महाभैरव महाभौमभूतिभूषितकर्णमूल etc. ; ending :—

जगदघोशमहेष्ट नमस्ते नमस्ते— इति स्तुतिः ।

The Maṅgalācarana and the object of the work :—

श्रीगणेशं गुहं नत्वा सारदाञ्च वरप्रदाम् ।

सर्व्वेष्वासुपकारार्थं क्रियते ब्रह्मपद्धतिः ॥

783.

10258. **रुद्रप्रकाश** or **रुद्रपद्धतिः** or *Rudrakailāsa* ।

Rudraprakāśa or Rudrapaddhati or Rudrakailāsa.

By *Bhāskara Dīkṣita*, son of *Rāmakṛṣṇa Dīkṣita* and pupil of *Acala Dīkṣita*.

Nine batches of leaves.

I.

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1—24. Lines, 9—11 on a page. Character, Nagara of the seventeenth century. Appearance, old and worn out.

Beginning :—

नमामि पार्व्वतीस्त्रुतुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।

रुद्रकर्मविधातयां चतुर्वर्गफलप्रदम् ॥

प्रणम्य पितरौ पूज्यान् गुहनचलदौक्षितान् ।

सर्व्वेष्वासुपकाराय क्रियते ब्रह्मपद्धतिः ॥

तत्र आदौ ब्रह्मारम्भे कालः ।

आरम्भस्य तु चैत्रस्य बज्रदुःखप्रदायकः ।

वैशाखे खर्गलाभः स्याज्ज्येष्ठे तु मरणं भ्रुवम् ॥

2A. इति रुद्रकर्मतन्त्रप्रदीपिकायां आरम्भकालाः ।

7A. शृणुष्व भो महाप्राज्ञ ब्रह्मभेदान् वदामि ते ।

ब्रह्माः पञ्चविधाः प्रोक्ताः देशकौबत्तरोत्तरम् ॥

साङ्गस्त्वाद्यो रूपकाख्यः सश्रीर्षो रद्ग उच्यते ।

एकादशगुणैस्तद्वद्ग्रीसंज्ञो द्वितीयकः ॥

एकादशभिरेताभिस्तृतीयो लघुरद्गकः ।

लघ्वेकादशभिः प्रोक्तो महारद्गश्चतुर्थकः ॥

पञ्चमः स्यान्महारद्गः एकदशभिरन्तिमः ।

अतिरद्गः सभाख्यातः सर्वेभ्यो ह्युत्तमोत्तमः ॥ इति ॥

तत्र रद्गो नाम शब्दरूपो यजुःशाखासु प्रसिद्धः संहिताध्याय-
विशेषः शतरुद्रायापरपर्यायः । स किं रद्गसूक्तमुताम्रिचयनस्थं शत-
रुद्रियमिति संशये रद्गप्रतिपादकत्वाद्गुणशब्दाभिधेयत्वात्
... .. सूक्तयजुःसमाहाररूपयोः संशयेऽपि सन्दिग्धेषु वाक्यशेषा-
दिति न्यायेन ॥ चरमेष्टकायां चितौ हिरण्यप्रकलसहस्रगामेः (?)
प्रोक्तानान्तरं शतरुद्रियहोमे जुहोति धर्म्मणोक्तः ॥ अथातः शत-
रुद्रियं जुहोतीति ।

8B, रद्गाध्यायस्यैव शतरुद्रियसंज्ञा उक्तमन्त्रवाङ्मत्यात् ।

10A, एवं शतरुद्रियशब्दोप्युपपन्नो होमे ।

11A, भविष्योत्तरेऽपि ।

शतरुद्रविधानन्तु यजुर्वेदे प्रतिष्ठितम् ।

... .. तर्ह्यपस्तम्बतैत्तिरीयशाखायामेवास्तु ।

महार्णवकारेण उक्तत्वात् तदप्यसुन्दरं ।

तर्हि 11B, जावालशाखायामेवास्तु । जावालश्रुतौ किं जप्येना-

मृतत्वं नो ब्रूहि शतरुद्रियकेणेति । पञ्चदशशाखान्तः पठितत्वात् ॥

कुतः ॥ तथाच चरणभूहपरिशिष्टे । वाजसनेयानाम् पञ्चदश भेदा

भवन्ति । जाबाला बौधायनाः काण्वा माध्यन्दिनाः प्रापेयास्ताप-

नूयाः कपोलाः पौण्ड्रवत्सा आवटिका परमाचटिका पाराशरा

वैशेया अद्वा बौधेयाश्चेति ॥ तस्माज्जावालकाख्यमाध्यन्दिनीयानां

नमस्ते रद्गमन्यव इत्यारभ्य तमेष्टां जभेदध्वाः इत्येतत्पर्यन्तं समान-

वर्णाक्षराणि समानस्वरा भवन्ति । तथा स वा अश्रीत्यां च खाहा

करोति प्रथमे चानुवाकेत्यारभ्य अथैतानि यजूंषि (12A), जपति

अथोत्तराणि जपतीति जपहोमपुरस्कारेणोक्तत्वात् तथा रद्गप्रसादे

स वा अष्टौत्थां रद्रो न रद्रसूक्तानि इति
सिद्धम् ॥

अत्र केचन सामगा भाषन्ते रद्रो नामास्माकं रौद्रं नाम सूक्तं । etc., etc.

13B, इति श्रीरामकृष्णदौक्षितात्मजदौक्षितभास्करकृते रद्रप्रकाशे रद्रो-
त्पत्तिः समाप्तः ।

अथ रद्राध्यायस्य जपकाले षडङ्गन्यासपूर्वकं जपः कर्तव्यः । तान्याह याज्ञ-
वल्क्यः । मन्त्राणामिषेत्वादीनां खं ब्रह्मान्तानां शिवसङ्कल्पो हृदयं । ६ । एतद्वसूक्तं
शिरः । १६ । उत्तरनारायणौ शिखा । ६ । अप्रतिरथं कवचं । आशुः शिश्रान
इति सप्तदशर्चाऽनुवाकः । तन्मध्याद् द्वादशर्चात्मकस्याप्रतिरथसंज्ञा ।

15B, अत्र केचित् परशुरामकाश्रीदौक्षितरद्रप्रसादादिभिः पद्धतिकारैस्तु
प्रथमानुवाकस्य शतहृदयमित्यस्त्रार्थे पठ्यते ॥

19B, इति श्रीरामकृष्णदौक्षितात्मज दौक्षितभास्करकृते रद्रप्रकाशे षडङ्ग-
जपाधिकारिपुरस्सरविधिः ॥

II.

Substance, etc., the same as above. Folia, 4 (with leaf marks lost in re-
pairing) and 34 to 70, of which those marked 64—68 are missing.

37A, इति श्रीरामकृष्णदौक्षितात्मज-दौक्षितभास्करकृते रद्रपद्धतौ न्यास-
विधिः ॥ अथ होमदिनकृत्यम् ।

54A, इदमत्रादि रद्रादिमहेशानपर्यन्तं पञ्चोपचारैः पूजनम् ॥ पूजनविधेः
परिपूर्णमस्तु ॥ इदं सर्वं अतिस्त्रुत्यागमपुराणविषद्वं यैर्लिखितं तेभ्यो नमः ॥

अथ शिवशक्त्या युक्तात् चतुःषष्टियोगिनौपूजनं लिख्यते ॥

57B, इति रद्रपद्धतौ चतुःषष्टियोगिनौपूजनम् ॥ अथ ऋग्वेदिनां ॥

III.

Substance, etc., the same as above. Folia, 6 (with leaf marks covered in
repairing)+7—61 (of which between foll. 11—16 there are two leaves without
leaf marks; between foll. 28 and 33, there are 5 leaves; and foll. 34, 41 and 60
(?) are missing)+3 without leaf marks.

27A, इति श्रीमद्रामदौक्षितात्मजदौक्षितभास्करकृते रद्रपद्धतौ आन्ध-
जायनानुसारेण वृद्धिआङ्गसूप्रयोगः समाप्तः ॥

38A, इति सांख्ययनानुसारेण आभ्युदयिकआङ्गविधिः समाप्तः ॥

अथ काण्वमाध्यन्दिनयोः शाखानुसारेण प्रयोगो लिख्यते ॥

55A, इति सपिण्डनादिआङ्गं समाप्तं ॥ अथ सांख्यिकनान्दिआङ्गप्रयोगः ॥

IV.

Substance, etc., the same as above. Folia, 13 (by counting). The leaf marks are not visible, being lost in repairing.

Two colophons in this fragment:—

इति श्रीमद्रामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रत्नकौलासे देहशुद्ध्यर्थं
प्रायश्चित्तकृष्णायङ्गणहोमान्तविधिः ॥

इति श्रीमद्राम० मण्डपतोरणान्तपूजनवलिदानविधिः ।

V.

Substance, etc., the same as above. Foll. 16 without any colophon.

VI.

Substance, etc., the same as above. Foll. 70—79+87—95+103—106+108—111.

No colophon in this batch. Leaves are marked with the letter व.

VII.

Substance, etc., the same as above. Character, comparatively modern. Foll. marked from 46—135, of which fol. 50 is missing.

46A, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रत्नपद्मतौ कंकण-
बन्धनान्तः समाप्तः । अथ कुण्डमण्डपप्रकारो लिख्यते ।

54A, • संचोपेण कुण्डमण्डपविधिः समाप्तः । अथ आगमोक्तप्रकारेण
मनसा चिन्तनमूत्रपुरीषोत्सर्गज्ञानाचमनचिपुण्ड्रधारण-रत्नाक्षमालाधारणान्तो
विधिरुच्यते । तत्रादौ मनसा चिन्तनं । अथ रत्नजपकृतम् ।

84A, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करेण कृतं रत्नपद्मतौ मुद्रा-
विधिः समाप्तः ॥ अथ रत्नविधानमुच्यते ॥

100A, इति रूपनारायणौघे दिक्पालानां वलिदानप्रस्तावे दर्शितम् ।

135A, • ग्रन्थस्याप्तविधिः समाप्तः ।

VIII.

Substance, etc., the same as above. Foll. marked 29, 30, 33, 38, 41, 42, 48—50, 54—68, 87 to 91, and 96 to 106, 122—124.

48A, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रत्नपद्मतौ संक्षिप्त-
रत्नपोठपूजनं समाप्तं ।

60A, ° वास्तुपूजनविधिः ॥ अथ मण्डपस्तम्भस्थितदेवतापूजनम् ।

87A, ° रुद्रप्रकाशे शैवमण्डपपूजादिकरणम् ।

96B, अत्र ग्रहवेद्यां ग्रहावाहनादिकलशस्थापनान्तं कर्म्मसंस्कृतग्रहयज्ञ-
प्रयोगपद्धत्युक्तप्रकारेण कर्त्तव्यं । अथ ग्रहस्थापनम् ।

IX.

Substance, etc., the same as above. Foll. marked 149—232 of which fol. 158 is missing.

178A, देवताभिधानन्तु विश्वनाथदेवकाशीदौक्षितपरशुरामादिभिः लिखितम् । तदशुद्धं काव्यायनपारस्कारदेवयाज्ञिकश्रीचनन्तशङ्करयाज्ञिकज्ञानदीपिका-
काररामवाजपेययज्ञवल्क्यभासम्भट्टादयः कर्म्मभाष्यवासुदेवभर्तृयज्ञप्रभृतिग्रन्थेषु न सन्ति ॥

174A, इति चतुःषष्टियोगिनीपूजा । इति श्रीरामकृष्णदौक्षितात्मज-
दौक्षितभास्करकृते रुद्रप्रकाशे संचिन्तितरुद्रपीठपूजनम् ।

232B, इति कन्यादानप्रयोगः समाप्तः ॥

इति श्रीरामकृष्णदौक्षितात्मजदौक्षितभास्करकृते रुद्रकैलासे प्रसङ्गाद्दान-
निर्यायः समाप्तः ॥

Post Colophon :—

संवत् १७९७ शाके १५८२ शार्वरीसंवत्सरे वैशाखकृष्ण-
त्रयोदशीभृगुवासरे ब्रह्मपुरे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

यदत्र सौख्यं किञ्चित्पदं गुरोरेव केवलं ।

यदत्रासौख्यं किञ्चित्तन्ममैव गुरोर्न हि ॥

In a later hand :— अनिरुद्धस्येदं पुस्तकं ॥

There are four leaves in this batch, which cannot be located.

784.

3227.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 2. Lines, 9, 11 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and mouse-eaten.

It relates to the restoration of Arapis.

It begins thus :—

अरणिनाशो द्विविधः ॥ शक्तिनाशः स्वरूपनाशश्च ॥ तत्र शक्ति-
नाशे मय्यनासामर्थ्ये स्वरूपनाशश्च दाहद्रुषणादिना अनेकविधः ।
तत्र मूत्राद्यपहतानां उत्सर्ग एव । शक्तिनाशे तु भारद्वाजोक्तो
विधिः बौधायनोक्तो वा । असमाख्येऽप्यारणिनाशे तु ध्रिय-
माणोऽग्निः अनुगतोऽरणी अपेक्षिष्यते । तदा गत्यभावात् आधानं
भविष्यति । इत्यादि ।

2A. अथ प्रयोगः । अमायां प्रातरभिहोत्रं कृत्वा देशकालौ संकीर्त्य अरण्योः

जीर्णत्वे निमित्ते नूतने अरणी आह्वरिष्ये इति संकल्प्य । इत्यादि ।

2B. अथ बौधायनसूत्रं ।

अथ यद्यरणी जीर्णे स्यातां जन्तुभिर्मथनेन वा समाने नवे अन्ये अरणी
आहृत्य अमावास्यायां उपोष्य श्वो भूते दर्शनेष्टा तस्मिन् जीर्णे शकलौकृत्य
गार्हपत्ये प्रक्षिप्य प्रज्वाल्य दक्षिणे उत्तरारणिमादाय सव्येनाधरारणिमुपर्यधौ
धारयन् जपति ।

785.

2084. **विहारकारिका ।** *Vihārakārikā of the Baudhāyana School.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 5. Lines on a page,
11. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति बौधायनविहारकारिका समाप्ताः ।

It begins :—

कथितं लक्ष्यं सुखकल्पे बौधायनीयके ।

द्वैधे सुखान्तरे भाष्ये व्याख्यायां कारिकासु च ।

वेद्यभिधियायानाञ्च दर्शयञ्च तदुच्यते ।

This chapter consists of 84 verses.

*Then begins :—*अथ चातुर्मास्यविहारः ।

This chapter consists of 28 verses.

786.

455. *The Same.*

For the MS. see L. 1358.

The first Colophon :—

इति बौधायनदर्शपूर्णमासपञ्चातुर्मास्यकारिकाः समाप्ताः ॥

It has seventy-one kārīkāś. Then commences अथाग्राधानं in prose. It ends एषा दर्शपूर्णमासिको वेदिः ।

787.

10312. पैतृकविहार (बौधायनीय) । *Paitṛkavihāra.*

Substance, country-made paper. $4\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :— इति पैतृकविहारः ।*Beginning :—*

अथ बौधायनविहारलक्ष्यानि उच्यन्ते ॥ यथा ॥ आदर्शोदरवत्
प्रशस्तां भूमिं वीक्ष्य तत्र प्राक्पश्चिमसञ्चाराय भूमिं विहाय तत्र
समानां रज्जुं दद्यात् । तत्र यथा भूमौ शत्रुर्देवः स गार्हपत्यस्य
मध्यशत्रुः ।

On the construction and consecration of sacrificial halls sacred to the manes—as directed by Baudhāyana.

788.

1350. बौधायनीयप्रयोगसारः । *Baudhāyanīyaprayogaśāra.**By Kēśva Svāmi (?).*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 79. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2050. Character Nāgar. Appearance, old. Incomplete at the end.

A compendium in Karikā form, of domestic rites and daily and ceremonial observances in accordance with Baudhāyana's ritual.

The manuscript is incomplete at the end, going down to a portion of the sixth or Samskāra Kāṇḍa; and the author's name does not appear. But a work of the same name and with a maṅgalācarana with a little variation in the 4th line, is described in I.O. Catal. No. 293, p. 52. It is by Keśava Svāmī and in prose. The present work is in verse and appears to be an improvement on it by the same author, with the arrangement of the contents completely changed.

Beginning :— ॐ गणेशाय नमः ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥

प्रणम्य विष्णुं विधियञ्चरूपं सरस्वतीं चापि तदीयसिद्धम् ।

त्रैविद्यद्वान् विदुषो गुरुंश्च ब्रह्मप्रयोगो विवरिष्यते स्म ॥

क्रियाक्रमेण मृच्छाणां प्रयोग उपदिश्यते ।

ग्रन्थानां विप्रकीर्णत्वाद् व्याख्यानमतभेदतः ॥

कर्मणोऽवश्यकार्यत्वात् बह्वृत्जनसंज्ञया ।

अतः सारं समाह्वय यथाशक्ति यतस्ततः ॥

निबध्यते प्रयोगोऽयमाचार्यग्रन्थसागरात् ।

आचार्येण यदाज्ञातं तत्तात्पर्येण मृच्छते ॥

प्रदर्शनार्थमन्ततःकोषाणां (?) यथामति ।

+ + + + + + + + + ॥

The first Kāṇḍa or Paribhāṣā Kāṇḍa comprises 10 sections :—

(1) इति बौधायनीये प्रयोगसारे परिभाषाकाण्डे शास्त्रावतारः प्रथमोऽध्यायः; (2) इति प्रकीर्णको नाम द्वितीयोऽध्यायः; (3) इति परिमाणकविधिस्तृतीयोऽध्यायः; (4) इत्यनुकल्पविधिस्तुर्थोऽध्यायः; (5) इति मन्त्रविधिः पञ्चमोऽध्यायः; (6) इति + + विधिः षष्ठोऽध्यायः; (7) इत्यग्निविधिः सप्तमोऽध्यायः; (8) इत्याधारविधिरष्टमोऽध्यायः; (9) इत्याग्निहोत्रिकापूर्विकविधिर्नवमोऽध्यायः; (10) इति प्रयोगसारे परिभाषाकाण्डे प्रायश्चित्तविधिर्दशमोऽध्यायः । समाप्तं चेदं परिभाषाकाण्डः ॥

The second Kāṇḍa or Vivāha Kāṇḍa comprises 13 sections :—

(1) इति प्रयोगसारे विवाहकाण्डे केशवरणं नाम प्रथमोऽध्यायः; (2) इति गोत्रनिर्णयो द्वितीयः; (3) इति नान्दीमुखस्तृतीयः; (4) इत्युदकशान्तिविधि-
स्त्वर्थः; (5) इति देवयजनोदायनं पञ्चमं; (6) इति मधुपर्कविधिः षष्ठः; (7)
इति पाणिग्रहणं समाप्तं; (8) इति वध्वानयनमष्टमः; (9) इत्युपसंवेशनं नवमः;
(10) इति मत्स्यग्रहणम्; (11) इति वैश्वदेवविधिरेकादशः; (12) इति
श्राद्धविधिर्द्वादशः; (13) इति विवाहकाण्डे प्रयोगसारे प्रायश्चित्तविधिस्त्रयोदशः
समाप्तं चेदं विवाहकाण्डम् ।

The third Kāṇḍa or Nitya Kāṇḍa comprises 24 sec-
tions :—

(1) इति प्रयोगसारे नित्यकाण्डे ऋणत्रयनिर्व्वर्त्तनं नाम प्रथमोऽध्यायः;
(2) इति सन्धोपासनविधिर्द्वितीयः; (3) ब्रह्मयज्ञविधिस्तृतीयः; (4) इति
पुरुषोत्तमार्चनविधिस्त्वर्थः; (5) इति पञ्चमहायज्ञः पञ्चमः; (6) इति संविभाग-
विधिः षष्ठः; (7) इति भोजनविधिः (समाप्तः) सप्तमः; (8) इति पिण्डपितृयज्ञ-
विधिरष्टमः; (9) इत्याग्रयणविधिर्नवमः; (10) इति श्रूलगवर्दशमः) श्रूलगवो
दशमः; (11) इति प्रत्यवरोहणविधिरेकादशः; (12) इत्यलकामासश्राद्धविधिः;
(13) इति श्राद्धविधिस्त्रयोदशः; (14) इति उपाकर्म्मविधिस्त्वर्द्दशः; (15)
इति व्यायुष्यचरः पञ्चदशः; (16) इत्यलमौकल्पविधिः षोडशः; (17) इति धूर्त्त-
बलिः सप्तदशः; (18) इत्युपसर्गवलिरष्टादशः; (19) इति सर्पद्यावापृथिवीबलिः
एकोनविंशतिः; (20) इति यमबलिर्विंशतिः; (21) इत्यामिच्छाविधिरेक-
विंशतिः; (22) इति वृषोत्सर्गः द्वाविंशतिः; (23) इत्योपासननिष्ठाविधिस्त्रयो-
विंशः; (24) इति प्रयोगसारे नित्यकाण्डे नववृत्तिविधिस्त्वर्द्दशोऽध्यायः । समाप्तं
चेदं नित्यकाण्डम् ।

The fourth Kāṇḍa, called Nāimittika Kāṇḍa or Prayoga-
Kāṇḍa, comprises 17 sections :—

(1) प्रयोगकाण्डे यन्त्राध्यायः प्रथमः; (2) इति प्रकृतियावत्विधि-
र्द्वितीयः (?) ; (3) इत्यघमर्षणस्तृतीयः; (4) इति कृष्णाण्डविधिस्त्वर्थः (तत्तु-
र्द्दशः); (5) इति चान्द्रायणविधिः पञ्चमः; (6) इति पारायणविधिः षष्ठः;
(7) इति प्रायश्चित्तविधिः सप्तमः (समाप्तः); (8) इति प्रायश्चित्तेष्टिरष्टमः;
(9) इति बास्तुश्रमनं नवमः; (10) इत्यद्वैतशान्तिर्दशमः; (11) इति ग्रह-

ग्रान्तिविधिरेकादशः (12) इति गृहादिग्रान्तिर्द्वादशः; (13) इति प्रकीर्णक-
स्त्रयोदशः; (14) इति दत्तपुत्रग्रहविधिश्चतुर्दशः; (15) इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिः
पञ्चदशः; (16) इति पूतीबलिः षोडशः; (17) इति प्रयोगसारे नैमित्तिक-
काण्डे प्रकीर्णकं नाम सप्तदशोऽध्यायः समाप्तं चेदं नैमित्तिककाण्डम् ।

The fifth Kāṇḍa called Kāmyakāṇḍa consists of 17 sections:—

(1) इति प्रयोगसारे काम्ये वायसवलिः प्रथमोऽध्यायः; (2) इत्युपश्रुतिविधि-
कल्पो द्वितीयः; (3) इति विरुपाक्षपूजाविधिस्तृतीयः; (4) इति प्रणवकल्प-
श्चतुर्थः; (5) इति व्याहृतिकल्पः पञ्चमः; (6) इति विनायकक[ल्पः] षष्ठः;
(7) इति विष्णुकल्पः सप्तमः; (8) इति [श्री]कल्पोऽष्टमः; (9) इति + + +
कल्पो नवमः; (10) इति दुर्गाकल्पो दशमः; (11) इत्यपमन्युजपकल्प एका-
दशः (?); (12) इति सरस्वतीकल्पः; (13) इत्यतिवृद्धिकल्पस्त्रयोदशः; (14)
इति सहस्रभोजनविधिश्चतुर्दशः; (15) इति प्रकीर्णकं नाम पञ्चदशः; (16) इति
काम्येष्टिविधिः षोडशः; (17) इति प्रयोगसारे काम्यकाण्डे अभिचारविधिः
सप्तदशः अध्यायः । समाप्तेदं काम्यं काण्डम् ।

After this there are two colophons:—

(1) इति गर्भाधानविधिर्द्वितीयः । (2) इति विष्णुबलिस्तृतीयः ।

They belong to the Saṃskāra Kāṇḍa.

The sixth Kāṇḍa or Saṃskāra Kāṇḍa is incomplete, breaking off abruptly in the 16th section:—

(1) इति प्रयोगसारे संस्कारकाण्डे ऋतुसंवेष्टनविधिः प्रथमोऽध्यायः; (2)
इति गर्भाधानविधिर्द्वितीयः; (3) इति विष्णुबलिस्तृतीयः; (4) इति जातकर्म-
विधिश्चतुर्थः; (5) इति नामकरणविधिः पञ्चमः; (6) इति नक्षत्रहोमविधिः
षष्ठः; (7) इत्युपनिष्क्रमणविधिः सप्तमः (समाप्तः); (8) इति कार्यवेधोऽष्टमः;
(9) इति कौलकर्मविधिर्नवमः; (10) इत्युपनयनविधिर्दशमः; (11) इति
राजन्योपनयनविधिरेकादशः; (12) इति यज्ञोपवीतविधिर्द्वादशः; (13) इति
+ + भोजनविधिस्त्रयोदशः; (14) इति यमनियमविधिश्चतुर्दशः ।

In the midst of the first section of the Saṃskāra Kāṇḍa the scr. be has by mistake put the colophons of the second

and third sections, which are, however, not omitted in their proper places.

789.

1685. **आधानबौधायनः ।** *Ādhāna-Baudhāyana.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 11. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 264. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

Colophon :—इति ब्रूष्पाख्यहोमः समाप्तः ।

Every leaf has, on the left hand upper margin, **आधानबोधा**. It appears to be a fragment of some manual of Baudhāyana's school, for the ceremony of the establishment of fire for one's lifelong preservation. It relates to the preliminary ceremony *Kaśmāṇḍa homa*.

It begins :—

अग्नीनाधास्यमानः सर्वदुरितपूर्वपापक्षयकामः सर्वप्रायश्चित्त-
रूपं ब्रूष्पाख्यहोमं कुर्यात् । आमावास्यायां पौर्णमास्यां वोपक्रमः ।
तस्यायं प्रयोगक्रमः । एनोनिर्वहणार्थं ब्रूष्पाख्यैर्होत्र्यामीति संकल्प्य
[अ]श्रूपपक्षकेष्टलोमनखानि वापयित्वा ज्ञानाद्यनन्तरं देवतादि-
संकल्पं कुर्यात् । प्रस्थाहे देवता अग्न्यादयः प्रधानदेवता सविता ।
पदहर्विः आचारतन्त्रं देवयजनो लेखनाद्यभिमुखान्तं कृत्वा भूर्भुवः
(सुव-) सरोमित्यनुब्रूय तत्सविमुर्वदेष्टमित्येतया पक्षं कृत्वा क्षिप्त-
कृतमवदायान्तःपरिधिं सादयित्वाग्न्याहुतीबधयुहोति । यद्देवा
देवहेजनं देवाससङ्गमा वयं । आदितास्तस्मान्मा मुञ्चतस्मै नमामि
त स्नाह्वा । देवेभ्य आदित्येभ्य इदं नमः ।

790.

2120.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines on a page, 9, 10. Extent in ślokas, 320. Character, Nāgara. Discoloured.

There are three works in this manuscript.

(a) *Kaśmāṇḍa homa* ends in ... 9A.

(b) *Gaṇahoma* ... 17A.

(c) and the third, *Simhānuvāka*, which has been put in its proper place.

(a) *Begins* :—यजुषाध्वर्यवं कार्यं ऋक्सामाधर्वयोः क्रमात् ।

तत्र बौधायनं ग्राह्यं वज्रपादिभिरादरात् ॥

अग्नीनाघास्यमानः सर्वदुरितक्षयकामः सर्वप्रायश्चित्तरूप-
ब्रह्माख्यैर्जुज्यात् । अमावास्यायां पौर्णमास्यां वोपक्रमः । तस्यायं
प्रयोगक्रमः । एनोनिवर्हणार्थं ब्रह्माख्यैर्होष्यामि इति संकल्प्य
अश्वपक्षकेऽश्वलोमनखानि वापयित्वा स्नानानन्तरं देवतादिसंकल्पं
कुर्यात् पुण्याहे देवता अग्न्यादयः प्रधानदेवता सविता, etc.

See above.

(b) *Begins* :—

पापपनोदनकामः पूर्वाह्ने गृह्णाभिं प्रतिष्ठाप्य प्राणाना-
यन्य समस्तपापक्षयार्थमश्वेककर्मांशुलानयोग्यतासिद्धयर्थं गणहोमं
करिष्ये । तत्र सविता देवता चरुर्हविः । आचारं तन्त्रं इत्यादिकं
संकल्प्य अग्निमुखान्ते व्याहृतौ पुरोनूच्य सावित्र्या पक्वं ऊत्वा विशिष्ट-
चरौ प्रभूतमाज्यमानौय मेक्षणेन उपघातं जुहोति । अग्ने नय
सुपथा रात्रे अस्मान् विन्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

791.

5793 B. गणहोमविधिः (बौधायनीयः) । *Gaṇahomavidhi*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 10. Lines, 9
on a page. Extent, 180 ślokas. Character, Nāgara of the nineteenth century.
Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अथ कर्माङ्गभूतो गणहोमप्रयोगः ।

पापपनोदनकामः पूर्वाह्ने गृह्णाभिं प्रतिष्ठाप्य प्राणानायन्य समस्त-
पापक्षयार्थं अश्वेककर्मांशुलानयोग्यतासिद्धयर्थं गणहोमं करिष्ये ।

तत्र सवित्र्य देवता चरुर्हविः । आचारान्तं तन्त्रमित्यादि
सङ्गच्छ्य । तत्र अन्वाधाने विशेषः ।

See above.

End:—

कर्मान्ते सर्पिषा पायसेन ब्राह्मणान् भोजयित्वा तेभ्यो गोहिर-
ण्यादि दत्त्वा पूतः सर्वकर्माहो भवति । दशपूर्व्वान् दशावरान्
आत्मानं च पुनातीत्याह भगवान् बौधायनः ।

Colophon:—

इति श्रीगणेशोमः सम्पूर्णः ।

By a later hand:—

इदं पुस्तकं मन्योपकनामवैजनाथेन लेखितं ।

792

8206. षोडशसंस्कारपद्धतिः । *Ṣoḍaśasaṃskārapadhati.*

By Ānandarāma, disciple of Acala Dīkṣita.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 42. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1839. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:—

समाप्तं चतुर्थकर्म । इति श्रीमन्महायाज्ञिक-श्रीदी(द)क्षित-
चान्दरामकृता षोडशसंस्कारपद्धतिः समाप्ता ।

श्रीगिरिजापतिः प्रीयातु ।

There are seven lines more, containing, apparently, the scribe's note on the topics of saṃskāra after which we have the post colophon statement:—

मिति माघ सुधि पञ्चमी बृहस्पतिवार संवत् १८३९ लिखितं काशीमध्ये
गङ्गासमीपे ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ विश्वेश्वराय नमः । यावृष्टं पुस्तकं
etc., etc.

The maṅgalācarana and the object of the work:—

कश्यपादीन् सुनीन् गत्वा गुरुं चापनदीक्षितान् ।

सर्वेषामुपकाराय कुर्वे संस्कारपद्धतिम् ॥

तत्र संस्कारक्रमः ।

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तोन्नयनं ततः ।

जातकर्माभिधानञ्च निष्क्रमः प्राशनं क्रमात् ॥

चूडोपनयनं वेदप्रदानञ्च चतुष्टयम् ।

गोदानं मेखलोन्मोको विवाहः षोडशः क्रमात् ॥

तत्र गर्भाधानमुच्यते ।

It is, apparently, a *paddhati* for the Baudhāyanins and quotes Kārikā, most likely Gopāla-Kārikā.

793.

7918.

Substance, country-made paper. 10×4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 32. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 960. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old, discoloured and mouse-eaten on the right-hand side.

An exposition of some Śrauta and Grhya ceremonial in accordance with the rules of Baudhāyana in Kārika form.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ प्रकृतयस्तासु दर्विहोमेषु सर्व्वशः ।

आधारवस्तिङ्गवत् सुपचेच्छरमिति स्थितिः ॥

तासां प्रयोग आदौ तु ज्ञात्वागत्याहताम्बरः ।

आत्मानं दर्भपुञ्जीलैः पावयेत् सप्तकैस्त्रिभिः ॥

सुखं नाभिश्च गुल्फं च प्रोक्ष्य तानि क्षिपेदुदक् ।

ऋत्विक् चेत् पावयित्वा खं खामिनं पावयेत्ततः ॥

ह्रस्वोत्तरीयं वासो वाप्यजिनं सूत्रमेव वा ।

त्रिराचामेत् त्रिभिर्मन्त्रैरापोहिष्ठादयश्च ते ॥

6A, [इत्याद्या]रप्रकृतिविधिरष्टमोऽध्यायः ।

अथापरः समिध्याग्निं पर्य्युक्ष्यात्तरीयं दर्भकैः ।

आप्यश्वाजीं सुवं चैव सुपं च समिधं तथा ।

6B, इत्यापूर्विकविधिः समाप्तः ।

This portion of the work is tacked on to our Catal.
No. 784.

13A, इत्याह भगवान् बौधायनः ।

अथाग्निमूर्तिं वक्ष्यामि सज्जामौष्टप्रदायकं ।

एकदेहं द्विशिरसं जटामुकुटमखितम् ॥

13B, अथाब्धिकस्य आद्रस्य प्रयोगो वक्ष्यतेऽधुना ॥

18A, एकोद्विष्टप्रयोगोऽथ सविशेषं निगद्यते ॥

20A, एवं कल्पविधानोक्ता कारिका चानुपूर्व्यतः ।

एकोद्विष्टक्रियामुक्ता सम्पूर्णा च विशेषतः ॥

Here end the Kārikas, the rest of the leaves, containing
some of the Baudhāyana Sūtras.

अथाष्टकाहोमस्तैवे मासि अपरपक्षस्याष्टम्यां क्रियेतैवं माघे एवं फाल्गुने ।

etc., etc.

22B, इत्यष्टकाहोमो व्याख्यात इतीमाः सप्तपाकयज्ञसंस्था व्याख्याताः

अथ वै भवन्ति अद्रा वा आपः etc.

24A, एवमेव चिरात्रं पञ्चरात्रं सप्तरात्रं नवरात्रमेकादशरात्रं पुनर्हन्तुं

जयतीति ह स्माह बौधायनः ।

अथातः प्रतिसरन्ध्रं व्याख्यास्यामः यस्मिन् गान्धीमुखं कुर्व्यात् तस्यां रात्रि-
प्रदोषान्ते प्रतिसरमारभेत ।

24B, इत्याह भगवान् बौधायनः ।

अथातो ब्रह्मकूर्चविधिं व्याख्यास्यामः ।

25B, अभक्ष्यभक्ष्ये चैव मलमखिगतं पापं ।

ब्रह्मकूर्चोऽभिवद्दहेदित्याह भगवान् बौधायनः ।

अथ बलिहरणं ।

28B, बलिहरणं व्याख्यातं । अथ प्रत्यवरोहणं ।

29A, प्रत्यवरोहणं व्याख्यातं । अथाभावनुगते प्रायश्चित्तं ।

30A, इत्यग्नीनाहरेत् पुनः । अथ यद्यग्निः बध्नासादादूर्ध्वं उद्दिष्टः स्यात्
तदा च पूर्वोक्तपुनःसन्धानानन्तरं बध्नासादूर्ध्वं विद्दिष्टस्यौपासनस्य प्रायश्चित्तहोमं
करिष्ये ।

31A, अथ दृषोत्सर्गः ।

कार्त्तिक्यां पौर्णमास्यां वैशाख्यां रेवत्यां वा आश्वयुज्यां वा गवांमध्ये

31B, अश्वमेधफलमवाप्नोतीत्याह भगवान् बौधायनः ।

अथातो ऋत्तिकाज्ञानविधिं व्याख्यास्यामः ।

End :— ध्यात्वा नारायणं प्रपद्यत इत्याह भगवान् बौधायनः ॥

794.

2271.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

It contains four works.

(I) बौधायनऋषोत्तदृषोत्सर्गविधिः ।

It begins :—

कार्त्तिक्यां पौर्णमास्यां आश्वयुज्यां माघ्यां वा ।

It ends :—

लोहितो यस्तु वर्णेन मुखे पुच्छे च पाशुरः ।

श्वेतः खुरविषाणाभ्यां स नीलो दृष[भः]स्मृतः ॥

इत्याह भगवान् बौधायनः ।

(II) A prayoga to the above.

It begins :—

यद्यपि बौधायनोत्तदृषोत्सर्गप्रयोगा बहवः सन्ति तथापि साय-
न्ततस्तुत्रपुस्तकदर्शनेन दृषोत्सर्गविधिप्रतिपादस्तुत्रविबुद्धाः प्रति-
भन्ति । अतोऽयं ममोद्योगः । अथ संक्षिप्तमूलस्तुत्रानुसारिणी
सरणिः प्रदर्शते । देशकालसंकीर्तनान्ते मम दुष्कृतापराधेन
तिथ्यैक्येन प्राप्तानां जात्यन्तरे वर्त्तमानानां मत्तः पूर्वेषां दशपुत्र-
बाणां परेषां दशपुत्रबाणां च एकविंशस्य आत्मनः पावनद्वारा पुन-
रावृत्तिराहित्यार्थं बौधायनोत्तदृषोत्सर्गविधिना दृषोत्सर्गं करिष्ये ।

(III) मोदकसहस्रहोमप्रयोगः ।

Begins :—

समुखेद्यादि०र्थं मम अमौष्टफलसिद्धिपरिपश्यिदुरितक्षय-
वाञ्छितफलप्राप्तिद्वारा श्रीवरदमूर्तिगजाननप्रौढर्थं गणापत्यध्व-
शिरोविहितमोदकसहस्रहोमं करिष्ये ।

(IV) गोशतप्रयोगः ।

अथ गोशतप्रयोगो लिख्यते । यजमान आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा
श्रीपरमेश्वरप्रौढर्थं अमुकपर्वनिमित्तं रजतमानेन प्रतिव्यक्ति पुराणत्रयपरिमित
रजत (जज) प्रत्याम्नायद्वारा घटकार्षापणपरिमितरजतप्रत्याम्नायभूतद्वेषेण दश-
कार्षापणपरिमितरजतप्रत्याम्नायभूतधेन्वा च सहितं प्रतिगु एकमाधपरिमितरजत-
निष्क्रयात्मकालङ्कारयुतं तथा एकमाधपरिमितरजतनिष्क्रयात्मकदक्षिणायुतं च
गोशतवानाख्यं कर्म करिष्ये ।

795.

2082. जातेष्टिप्रयोगः । *Jāteṣṭiprayoga.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia 3. Lines on a
page, 10, 11. Extent in ślokas, 45. Character, Nāgari of the eighteenth cen-
tury. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

जातेष्टिः समाप्तः ।

Post colophon :—

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यक्षेश्वरेण लिखितं स्मार्तं ।

The work begins :—

अथ जातेष्टिः ।

पूर्वेद्युः गान्दीआङ्गं राजावदकशान्तिं प्रतिसरवन्धं च ज्ञात्वा परेद्युः
पवनमन्त्राचमनमन्त्रप्रोक्ष्यपुण्याहवाचनानि कुर्यात् ।

बौधायनश्चेत् अग्नारम्भणीयं कुर्यात् पुत्रे जाते जातकर्मानु-
ष्ठानात् पूर्वं स्मृतिप्रसिद्धाशौचेऽतिक्रान्ते वा वैश्वानरं द्वादश-
कपालं निर्वपेत् ।

2B, इति बौधायनोक्तजातेष्टिः ।

796.

522. बौधायनोक्ता ऋतुशान्तिः (संस्कारनिर्णयान्तर्गता)

*Baudhāyanokta Ṛtusānti—Being an extract from
Samskāranirnaya.*

For the manuscript see L. 1299.

797.

3209.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 3. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The manuscript contains 12 *kārikas* on the construction of a ball for soma sacrifices, (2) and rules for the entertainment of a thousand Brāhmaṇas.

(1) The first is called Saumiyavihārakārikā. It begins :—

महावेद्यामुत्तरवेद्यां च क्रियमाणायां ब्रह्मा दक्षिणत आस्ते
प्राग्वंशस्य मध्यमात् तालाटिकाञ्चीन् प्राचः प्रक्रमान् प्रक्रम्य शकुं
गिहन्ति ।

Then begins the Kārikā :—

मौचते सौमिकी वेदिः प्रक्रमैर्हिदशाङ्गुलैः ।

आदौ त्रिषु नवद्वेकचन्द्रादिशरभूदिषु ॥

एकैकदिशरैकेषु शंकवो दश पञ्च च ।

षट्त्रिंशिकामागरज्जस्तस्यां द्यष्टेषु लक्ष्यम् ॥

The Kārikās are based on the precepts of Baudhāyana.

1B. अन्तिमे द्वादशसंस्तौ पात्वालोऽसादुदकृत्तमे ।

श्रम्याः सर्वत्र पात्वाल इति बौधायनोऽब्रवीत् ॥

2A. Colophon :—

इति सौमिकविहारकारिका समाप्ताः ॥

Then follows Sahasrabhojanavidhi.

अथातः सहस्रभोजनविधिं व्याख्यास्यामः । यजमानः कृतनित्यक्रियो दर्भे-
व्यासीनो दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणानायम्य देशकालौ
स्मृत्वा सहस्रब्राह्मणभोजनेन सहस्रात्मानमीश्वरं सम्पूजयिष्यन् स्वस्तिपुण्याहवाचनं
गौर्यादिषोडशमाटकापूजनं ब्राह्म्यादिसप्तमाटकापूजनं नान्दीश्राद्धं च करिष्ये ।

798.

. 3237. सहस्रभोजनविधिः । *Sahasrabhojanavidhi.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folium, 1. Lines, 11+14.
Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1904. Appearance,
discoloured. Complete.

It begins :—

अथातः सहस्रभोजनविधिं व्याख्यास्यामः ।

यजमानः कृतनित्यक्रियो दर्भेव्यासीनो दर्भान् धारयमाणः
पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा सहस्र-
ब्राह्मणभोजनेन सहस्रात्मानमीश्वरं सम्पूजयिष्यन् स्वस्ति पुण्याह-
वाचनं गौर्यादिषोडशमाटकापूजनं नान्दीश्राद्धं करिष्ये ।

Colophon :—

इति सहस्रभोजनविधिः ।

Post Colophon :—

इदं पुस्तकं पटवर्द्धनोपनामकरामकृष्णभट्टेन लिखितं स्वार्थं
परार्थं च ।

संवत् १९०४ । चैत्रशुद्ध १३ अयोदश्या इन्दुवासरे समाप्तम् ।

799.

2230. वैधायनसूत्रानुसारौ सहस्रभोजनप्रयोगः ।

Sahasrabhojanaprayoga according to Baudhāyana.

By Vāṇullāla.

Substance, country-made paper. 11½×5½ inches. Folium, 1. Lines, 15
on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara of the beginning of the
eighteenth century. Appearance, old, worn out and pasted. Complete.

It begins :—

अथ बौधायनसूत्रानुसारी सहस्रभोजनप्रयोगः । तत्रकालः ।
कर्कमकरमेघतुलासंक्रान्तौ जन्मर्क्षे ग्रहग्रहीते व्याधियस्ते प्रजा-
पत्यादिकामोऽन्यकामो वा विप्राणां लब्ध्वा इष्टदेवतागुर्वीदीन्
नत्वा देशकालादि संकीर्त्य सर्वकामावाप्तिमहापापनिर्मुक्ति-
पूर्वक-धृष्टिवर्षसहस्रावच्छिन्नकालावधिक-विष्णुलोकमहितत्वकामो
ग्रहपौङ्गानिर्मुक्तिकामो वा व्याधिनिर्मुक्तिकामो वा प्रजाकामो वा
पशुकामो वा विपदपगमसंपत्प्राप्तिकामो वा अथवा सहस्रात्मविष्णु-
प्रौतिकामो यथाकालं यथोपपन्नेनानेन सहस्रं ब्राह्मणान् भोजयिष्ये
तदङ्ग-स्वस्तिवाचन-मातृकापूजन-नान्दीश्राद्धानि करिष्ये आदौ गण-
पतिपूजनं करिष्ये इति संकल्प्य नान्दीश्राद्धानां कल्पोक्तविधिना
कृत्वा सदग्नेन सहस्रं विप्रान् वेदपारगानेव भोजयेत् न तु वेद-
रहितान् ।

The authorship and basis of the work.

दृष्ट्वा बौधायनसूत्रं विचार्य च तदर्थतः ।

वावुल्लेखेन रचितः प्रयोगः शम्भुतुष्टये ॥

Col. :— इति दानदिनकरोद्गोतस्य बौधायनसूत्रानुसारी सहस्रभोजन-
प्रयोगः ।

After the Colophon :—

अथ अयुतब्राह्मणभोजनसहस्रब्राह्मणभोजनप्रायश्चित्तमाह देवलः
... .. इति हेमाद्रि ० अयुतब्राह्मणभोजन-
सहस्रब्राह्मणभोजनं समाप्तम् ।

800.

1887. **उदकशान्तिः प्रतिसरबन्धश्च ।** *Udakaśānti*
and Pratisarabandha.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Appearance, old, pasted with transparent paper. Complete.

It begins :—

अथ उदकशान्तिबोधस्तूत्रम् ॥ अथ वै भवति अद्वा वा आपः
अद्वा मेवारभ्येति यज्ञो वा आपो यज्ञमेवारभ्येति व्रजो वा आपः
व्रजमेव आढ्येभ्यः प्रहृत्येति आपो वै रक्षोघ्नौ रक्षसामपहृत्य
इत्यापो वै देवानां प्रियं धाम इत्यमृतं वा आपः तस्मादद्विरस्यान्त-
मभिषिञ्चति इत्यापो वै सर्वा देवता एवारभ्येत्यापो वै शान्ताः
शान्ताभिरेव अस्य शुचं शमयतीति ब्राह्मणम् । तस्मात् पवित्रेण
शान्त्युदकं करोति ।

Leaf 3A.—एवमेकरात्रं त्रिरात्रं पञ्चरात्रं सप्तरात्रं नवरात्रं एकादशरात्रं
इत्यपमृत्यं जयति इत्याह भगवान् बौधायनः । दशकः ॥

Leaf 3A.—अथ प्रतिसरबन्धः बौधा[य]नस्तूत्रं व्याख्यास्यामो × स्मिन्
दिने नान्दीमुखं कुर्यात् ।

It ends :—

यजमानः पूर्वादिक्कमेण ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दद्यात् ॥

प्रतिस[र]बन्धः समाप्तः ।

इत्युदकशान्तिः समाप्तः ।

Bik. 487 contains an Udakaśāntiprayoga without the Pratisarabandha. Burnell in 144a attributes an Udakaśānti with Pratisarabandhaprayoga to Śaunaka. The present work, however, belongs to Baudhāyana's school.

801.

1059. सर्पसंस्कारविधिः । *Sarpasaṁskāraavidhi*.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 4. Lines, 20 on a page. Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

An anonymous manual for the performance of an expiatory rite called Sarpasaṁskāra according to Baudhāyana. By this expiatory rite one escapes from the sin incurred by

killing snakes, and from the danger of snake-bite. This rite is said also to be a great cure for leprosy.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

बौधायनानुसारेण सर्पसंस्कार उच्यते ।

प्रयोगः— इह जन्मनि जन्मान्तरे वा सर्पबधे विप्रेः पौर्णमास्या-
ममावास्यायां पञ्चम्यामश्लेषान्वितायां अन्यतमस्यां वा तिथौ सर्प-
संस्कारः कार्यः ॥

It ends :—

ततो येन देवता इत्यभिषेकं कृत्वा विप्राशिशोऽङ्गीकृत्य गम्यता-
मिति ब्राह्मणान् विसर्जयेत् ॥ खजनैः सह भुञ्जीत ।

एवं कृते नागपौडानिष्टत्तिर्जायते ध्रुवम् ।

सर्पहिंसाकृतात् प्राप्ताभ्युच्यते नात्र संशयः ॥

कुष्ठव्याधिनिर्मुक्तः (क्तेः ?) सर्वदा भेषजं त्विदम् ।

आयुरारोग्यमैश्वर्यं सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

Col. :— इति बौधायनोक्तप्रकारेण सर्पसंस्कारविधिः ॥

Post Col. :— इदं पुस्तकं कमलाकरदीक्षितस्य । श्रीरामो जयति ।

802.

2878. सर्पसंस्कारविधिः । *Sarpasamskaraavidhi.*

By Raghunātha Vājapeyi.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2 to 5. Lines, 18, 12 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, Śaka 16[0]5. Appearance, discoloured and mouse-eaten. Complete.

Colophon :—

इति बौधायनोक्तरीत्या सर्पसंस्कारविधिर्वाजपेयिरघुनाथेन कृतः ।

Post Col. :—

लिखितं इदं काश्यां जगद्गणेन श्रीहरितुष्टये आत्मतुष्टये च ।

शके १६[०]५ वैशाखपौर्णमास्यामिदम् ।

It begins :—

बौधायनानुसारेण सर्पसंस्कारविधिरुच्यते । सर्पसंस्कारकर्त्ता
सभ्यानुपवेश्य निष्काशां त्रयं द्वयमेकं वा निष्कं पर्षदक्षिणात्वेन दत्त्वा
पर्षदं प्रदक्षिणीकृत्य स्वपापं क्षुपयित्वा तन्निष्कृतिं पर्षदं प्रार्थयेत् ।

The Saṃkalpa runs :—

मया मदीयपुत्रकलत्रमात्रादिभिरिह जन्मनि प्रागतोत्तमजन्मसु बाल्य-
यौवनवार्द्धक्यान्यतरावस्थासु ज्ञानतो ऽज्ञानतो वा राजावहनि सन्ध्योर्वा यः कृतः
सर्पबधस्तज्जनितपापसमूलोन्मूलनद्वारा तत्प्रयुक्तकुलदम्भकण्डूतिप्रामात्ररोगकर्णरोग-
विस्फोटगण्डमालालूताद्यहरहरनुभूयमानापिक्वित्यनानाविधव्याधि + + +
+ + आयुष्मत्पुत्रादिसन्ततिप्राप्तिजातापत्यविनाशदारिद्र्यादिक्लेशनिवृत्तये सर्पस्य
पुण्यलोकावाप्तये संदंष्ट्रानां जलचरस्थलचरान्तरोक्षचरसर्पवाघानिवृत्तये समस्त-
सर्पाधिनाथश्रीमदनन्तप्रोतये यथाशक्ति यथाज्ञानं यथासम्भृतद्रव्यैः बौधायनश्रौत-
काद्यन्यतममुनिप्रोक्तप्रकारेण सर्पसंस्कारं करिष्ये इति ।

803.

6291.

Substance, country-made paper. 11×4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 2. Lines, 10, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

These two leaves contain explanations of some mantras in the Brāhmaṇa's daily prayer, giving rules about it, and also directions for Pāhi-trayodaśa Homa, to be performed by way of penance for the omission of the sacramental rites which follow that of Cūḍākaṛaṇa. It is called Pāhi-Trayodaśa Homa—*Pāhi* being repeated in almost every mantra and Trayodaśa (13) being the number of the homas.

804.

491. विनायकशान्तिः । *Vināyaka Śānti.*

For the present manuscript see L. 1823.

It follows the rules of Baudhāyana.

Post Col. :—इदं पुस्तकं वेदाध्यायीत्युपनामकलङ्कारभट्टस्य लिखितं तेनैव शके १७२३ दुर्म्भतिनामसंवत्सरे ज्येष्ठाधिककृष्णप्रतिपत् ।

805.

2266. विनायकशान्तिः । *Vināyaka Śānti.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 2. Lines on a page, 9. Extent in ślokas, 56. Character, Nāgara. Fresh. Prose.

The first page and a half are taken up by the section of बौधायनकल्पसूत्र on the subject. This section begins as L. 1323. The second part begins in 1 B.

समष्टौ खल्वप्युक्तं कर्मफलप्रदं तदनुक्तौ तु बह्वृचे बौधायनोक्तमादरेण ग्राह्यमिति शास्त्रदर्शनात् महानिबन्धेषु उक्तोऽपि विनायकशान्तिप्रयोगोऽनादृतः । यद्यपि वृद्धौ फलभूयस्त्वमिति न्यायेन महानिबन्धिभिः लिखितत्वेन च ग्राह्यत्वेन प्राप्तस्यापि स्मृतिपुराणमूलकः स इति तमुपेक्ष्य प्रयोगः प्रदर्श्यते, etc.

806.

1883. महादेवपरिचर्याप्रयोगः । *Mahāderaparicaryā-prayoga.*

By Sureśvara Svāmī, the disciple of Raghurāmatrtha.

For the manuscript and the work see L. 4121.

Substance, foolscap paper and not country-made, as stated in L.

807.

2137. बौधायनोक्त पार्थिवलिङ्गपूजनम् । *Pārthivaliṅga-pūjana, as directed in Baudhāyana.*

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 8 on page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara of the latter part of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

अथ बौधायनोक्तलिङ्गपूजनम् ॥

कर्त्ताचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्तयितुं कामनया एता-
वत्संख्याकपार्थिवपूजां करिष्ये इति संकल्प्य ।

In leaf 1 A :—

अथ न्यासः ।

2 A :—

अथ ध्यानम् ।

Leaf 7 A :—

इति वैदिकप्रकारः,

अथ पार्थिवेश्वरचिन्तामणिकल्पः । अस्य पार्थिवेश्वरचिन्ता-
मणिमन्त्रस्य नियन्त्रासुरग्रहकर्ता ब्रह्मा ऋषिः कामदुघा गायत्री-
मन्त्रः वरदश्च पार्थिवेश्वरचिन्तामणिर्देवता ऋं वीं । ॐ शक्तिः
नमः कौलिकं । मम सकलकामनासिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ।

Leaf 8A.—Colophon :—

इति बौधायनोक्तपार्थिवलिङ्गपूजाविधिः ।

In the same leaf :—

अथ पौराणोक्तपार्थिवलिङ्गपूजाविधिः ।

This ends abruptly with the well-known Dhyāna of Śiva.

It is therefore a manual for the worship of Pārthiva Liṅga in accordance with the rules of Baudhāyana. It contains also the Pauranic method of worship. The work is anonymous.

808.

2229. श्रतादिभोजनविधिः । *Satadibhojanavidhi.*

From Dāna-Dinakaroddyota.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 54. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, pasted and discoloured. Complete.

Topics :—अथ अन्नदानम् 1A ; अथ श्रतभोजनविधिः 1B ; अथ सहस्र-भोजनम् 1B ; अथायुतभोजनम् 2B ; अथ लक्षभोजनम् 2B ;

Col. :—इति श्रतादिभोजनविधिः ।

It gives the whole of the Baudhāyana Sūtras on the entertainment of a thousand Brāhmanas.

It follows Madanaratna, Viṣṇudharma, Bhagavatipurāṇa and Brahmaparivartapurāṇa and Kṣemapurāṇa.

In a different hand at the end of the MS. :—

इदं पुस्तकं नारायणदीक्षितभागवतस्य ।

809.

2275. **बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः ।** *Baudhāyanokta-
līṅgapratisthāridhi.*

Substance, country-made paper. 11½×5 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh Complete.

Begins :—अथ प्रतिष्ठाविधिः ।

अथ बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः । सुमुखश्चेत्यादि अस्यां मूर्तौ देवस्य सान्निध्यतासिद्ध्यर्थं दीर्घायुर्लक्ष्मीसर्वकामसमृद्धाद्यसुख-
कामो लिङ्गप्रतिष्ठां करिष्ये । इति संकल्प्य गणेशपूजनं पृथ्वाह-
वाचनं मातृकापूजनं गान्दिश्राद्धमाचार्यादिऋत्विग्वरणं च करिष्ये
तानि कृत्वा ऋत्विजः पूजयेत् ॥

It ends :—ततो नामकरणान्तं नाम्ना देवस्य उत्तरपूजां कृत्वा आचार्याय
गां दत्त्वा ब्रह्मणे वृषभं सदस्याय अश्वऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दत्त्वा
पूर्यातां वाचयेत् । अग्निं विवृजेत् ।

Col. :—इति बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः ।

Then 8 lines more on the *Maṇḍaladevatās*.

810.

2697. **लिङ्गस्थापनविधिः । (बौधायनोक्तः)** *Līṅga-
sthāpanavidhi.*

Substance, foolscap paper. 6×3 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 275. Character, Nāgara. Nineteenth century handwriting. Appearance, discoloured. Complete.

The Maṅgalācaraṇa and the object of the work.

श्रीगणेशपदद्वन्द्वं भजामि भवतारकम् ।

सिद्धिद्विजसमायुक्तं तं नमामि विनायकम् ॥

किरातकायस्थवणिगजनानां तथैव सद्ग्रासिजटाधराणां ।

शिवस्तुत्या महिम्नेन स्थापनं पूजनं तथा । (?)

जप-प्रदक्षिणा-होम-स्तुतिस्त्रैव यथाक्रमम् ॥

तत्र स्थापने क्रमः ।

तत्र पूर्वोद्युः कृतनित्यक्रियः देशकालौ संकीर्त्य अमुकगौत्रोत्पन्नो
अमुकवर्मा वा मर्माहं सर्वपापक्षयार्थं दीर्घायुषि पुन (?) पुत्र-
पौत्राद्यवच्छिन्नसन्ततिद्विस्थिरलक्ष्मिः (?) किर्त्तिलाभश्चपराजय-
सर्वपापनिरसनशिवलोकावाप्तिसकलसुखधर्मार्थकाममोक्षप्राप्ति-
द्वारा श्रीसदाशिवप्रौढार्थं अचललिङ्गप्रतिष्ठां करिष्ये । तत्र गण-
पतिगौरिपूजनपुण्याह्वाचनादिनान्दिआद्धान्तं अहं करिष्ये ।

Col. :—इति बौधायनोक्तशिवलिङ्गस्थापनविधिः ।

Post Col. :—श्रीसांवशिवावर्षणमस्तु । संख्या २७५ ।

811.

6305. **लिङ्गप्रतिष्ठाविधिः ।** *Liṅgapraṭiṣṭhāvidhi.*

As directed by Bandhāyana.

Substance, country-made paper. 11×6 inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 260. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—इति बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ।

Beginning :—ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः ।

तत्र यथाशक्ति प्रायश्चित्तं कृत्वा कर्त्ता पूर्वोद्युः कृतनित्यक्रियो
देशकालौ संकीर्त्य—अमुकगौत्रोत्पन्नः अमुकराशिरमुकवर्माहं
मम दीर्घायुरारोग्यपुत्रपौत्राद्यनवच्छिन्नसन्ततिद्विस्थिरलक्ष्मीकौ-
र्त्तिलाभश्चपराजयसर्वपापनिरसनपूर्वकसकलसुखधर्मार्थकाम-
मोक्षप्राप्तिकामः श्रीसदाशिवप्रौढार्थे सनवयहमखां सवास्तुशान्ति-
पूर्वकां अचललिङ्गप्रतिष्ठां करिष्ये ।

It ends :—

आचार्याय गां ब्रह्मणे वृषभं सदस्यायान् ऋत्विग्भ्यो यथाशक्ति दक्षिणां
दत्त्वा संपूर्णतां वाचयेत् । तत आचार्यो मण्डपदेवता अग्निं च विसर्जयेत् ।

812.

5989. कलशरुद्रविधिः । *Kalāśa Rudravidhi.*

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणाधिपतये नमः ।

शतानन्द उवाच ।

महारुद्रप्रसङ्गेन कलशाख्यो निरूपितः ।

तस्य कर्त्तव्यतां ब्रूहि कृपया प्रमथाधिप ॥

नन्दिकेश्वर उवाच ।

दुर्वाससस्तु संवादे बौधायनमहर्षिणा ।

प्रोक्तः स हि समासेन कथयामि तवानघ ॥

मण्डपाचार्यकर्त्तृणां ऋत्विजां लक्ष्मण पुनः ।

महारुद्रप्रसङ्गेन वक्ष्ये विस्तरतो द्विज ॥

इदानीं मूर्त्तिमानश्च संख्याकलशजापिनाम् ।

कथयिष्यामि महाप्राज्ञ सावधानतया शृणु ॥

उत्तमा पलसंख्याका सौवर्णि प्रतिमास्त्रिह (?) ।

फलं सुवर्णस्यत्वारः पञ्च वापि प्रकीर्त्तितम् ॥ (?)

चतुर्निष्कः सुवर्णं स्यात् चतुर्म्माषस्तु निष्काः ।

माघैः षोडशभिर्मध्यं अधमश्च तदर्द्धकम् ॥

उत्तमं मध्यमं ह्रीनं त्रिविधं मानमुच्यते ।

वित्तमानेन कर्त्तव्यं सर्वं भवति चाक्षयम् ॥

... .. ।

... .. ॥

सौवर्णान् राजतांस्ताम्बान् कलशान् कारवेष्टुमान् ।
 अशक्तश्च तथा कुर्यात् ऋणयान् कलसान् शुभान् ॥
 औदुम्बरौघासनानि तथा कलससंख्या ।
 कलसं प्रतिवस्त्राणां युग्मसंख्यां प्रकल्पयेत् ॥
 अशक्तौ वंशपात्राणां आसने स्थापयेदिमाः ।
 शिवरूपमनुसृत्य कार्यस्तत्र स्वशक्तिः ॥
 2B. धुरन्वरो महानृपान् धर्म्मोऽयं वृषभाकृतिः ।
 स्वपापं हन्तु मे देव्यै ब्रह्मणा प्रतिपादितः ॥
 यदा तन्मूलसंख्यातो द्रव्यं वा तन्मवित्तमः ।
 हिरण्यगर्भमन्त्रेण ऋत्विग्भ्यः प्रतिपादयेत् ॥

There are altogether 89 verses in the ānuṣṭup metre.
 The Kalasa Rudra is a *vrata*, or a voluntary, vow meant to
 propitiate Rudra, the golden jars representing the God.

Colophon :—इति श्रीकलसरुद्रविधिः ।

813.

5992. नमस्कारद्वारा रुद्रानुष्ठानप्रयोगः । *Namaskāradvārā*

Rudrānuṣṭhānaprayoga.

By Kala Nāgoji Śarman.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a
 page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the nineteenth century
 Appearance, discoloured. Complete.

This is a part of a work on the ritual of Rudra.

The Maṅgalācarana and the object of the work :—

सप्रपञ्चं निरूप्याथ रुद्रं नागोजीशम्भया ।

नमस्कारविधेस्तेन प्रयोगः प्रवितन्यते ॥

Then it goes on :—

अथैतच्छ्रुतद्वौषापरपर्यायस्य रुद्रप्रश्नस्य अपादिष्विव नमस्कार
 श्रेयस्वमस्ति न वेति सन्देहे महाशब्वादिप्राचीननिबन्धेषु अदर्शनात्
 नेति पूर्वपक्षोक्तत्वं ।

नमस्तुर्वन्ति ये शम्भुं ब्रह्माध्यायनमःपदैः ।
 निःश्रेयसश्चियो नूनं भाजनं सम्भवन्ति ते ॥
 यावन्नमःपदैर्भक्त्या ब्रह्माध्यायस्य चान्वहम् ।
 प्रणमेत् प्रणमेत् तं वै यो निजायो (?) निजं जगत् ॥

Colophon :—

इति श्रीकालोपनामकनागोजीशर्मणा विरचितो नमस्कारद्वारा
 ब्रह्मानुष्ठानप्रयोगः ॥

814.

2145. **वटोद्यापनविधिः** *Vatodyāpanavidhi of*
Baudhāyana's School.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Leaves, 18. Lines, 9 on a page.* Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaka 1699. Appearance, fresh. Complete.

Col. :—इति बौधायनोक्तवटोद्यापनविधिः ।

Post Col. :—शके १६९९ हेमविलम्बिनामसंवत्सरे कार्तिकशुद्धचतुर्थे २१

भौमवासरे तद्दिनी इदं पुस्तकं लिखितं स्वार्थं परार्थम् ।

यादृशं पुस्तकं वृद्धा, श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

It is a priest's manual for the final ceremony in the eighth, tenth or twelfth year after the planting of Vata tree.

It begins :—वटोद्यापनलिख्यते । तत्र काल मन्त्रासौनिक (?) ।

स्थापनादष्टमे वर्षे दशमे द्वादशेऽपि वा ।

ततः कालत्रये शस्ते कुर्यादुद्यापनक्रियाम् ॥

अथोत्तरायणे श्लेष्टे गुरुशुक्रास्तवात्यार्द्धाक्षरहिते कार्यम् ।

माघमास्युनयोः कुर्यात् चैत्रवैशाखयोरपि ।

न कुर्याच्छेदेने दृष्टे विद्युद्वावाग्निनाहते ॥

उद्यापनं प्रकुर्वीत शुभे पञ्चाङ्गरान्विते ।

शुक्लपक्षे शुभर्क्षे च सुवारतिथिलग्नके ॥

पन्नालुक्खले कर्त्तुञ्च दिवा कुय्याञ्च यत्ततः ।
न बभ्भाति फलं यावत् वापीतो वटपादपः ॥
तावदुदयापनकर्त्ता कर्त्तव्यं हितमिच्छति ।
जाते फले तथा कार्यं वटस्योदयापनं विधिः ॥

WHITE YAJUS SAMHITĀ.

815.

5686. काण्वसंहिता । *Kāṇvasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 136. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

816.

5612. *The Same*.

Substance, palm leaf. 17½×1½ inches. Folia, 44. Lines, 4 on a page. Character, Udiya about 150 years old. Appearance, good. To the end of the 12th chapter. Of the 13th there are only 42 mantras from the beginning.

Beginning :—

ॐ नमो भगवते यज्ञपुरुषाय ।

ॐ ईषेत्वा तिस्रः, द्यौरसि चतस्रः, अतो व्रतपते षष्टौ, पर्वातेत्य-
श्चतस्रः, शस्मासि सप्त, दृष्टिरसि चतस्रः, शस्मासि पञ्च, देवस्य त्वा
चतस्रः, देवस्य त्वा षट्, प्रत्युषां रक्षः पञ्चदशातुवाकेषु पञ्चाशत्
ॐ ईषेत्योर्जेत्वा वायवस्य देवो वः सविता प्रार्पयतु अमुतमाय
कर्मेणे ।

817.

5687. काण्वसंहितापदपाठः । *Kāṇvasaṃhitāpadapāṭha*.

Divided into four parts containing 10 chapters each.

I. Substance, foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 126. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

Contains the first ten chapters.

11A, इति पदपाठे प्रथमोऽध्यायः ; 24A, •द्वितीयोऽध्यायः ;

38B, •तृतीयोऽध्यायः ; 50A, •चतुर्थोऽध्यायः ; 62B,

•पञ्चमोऽध्यायः ; 64A, •षष्ठोऽध्यायः ; 85B, •सप्तमोऽध्यायः ;

•अष्टमोऽध्यायः ; 104B, •नवमोऽध्यायः ; 116A,
•दशमोऽध्यायः ?

II. Substance, foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 137.

Contains chapters XI to XX.

14A, इति काण्वयजुःपदपाठे एकादशमोऽध्यायः ; 30A,
•द्वादशोऽध्यायः ; 52A, •त्रयोदशमोऽध्यायः ; 64A, चतुर्दशो-
ऽध्यायः ; 73A, •पञ्चदशोऽध्यायः ; 89A, षोडशोऽध्यायः ;
(The Colophon of the 17th is omitted) ; 119B,
•अष्टादशोऽध्यायः ; 128B, •एकोनविंशोऽध्यायः ; 136B,
•विंशोऽध्यायः ।

III. Number of leaves, 114. Substance, etc., the same.

Contains chapters XXI to XXX.

21B, (इत्येकोन) इत्येकविंशतितमोऽध्यायः ; 35A, इति
पदपाठे द्वाविंशोऽध्यायः ; 49B, इति त्रयोविंशतितमोऽध्यायः ;
58A, इति चतुर्विंशतितमोऽध्यायः ; 70A, इति पदपाठे पञ्च-
विंशतितमोऽध्यायः ; 81B, •षड्विंशतितमोऽध्यायः ; •सप्त-
विंशतितमोऽध्यायः ; 97B, इति पदपाठे अष्टाविंशतितमो-
ऽध्यायः ; 106B, इति पदपाठे एकोनविंशतितमो (नवमो) अध्यायः ;
114A, इति मुक्तयजुःकाण्वपदसंहितायां त्रिंशतितमोऽध्यायः ।

IV. Number of leaves 76 by counting. Substance, etc., the same.

Contains chapters XXXI to XL.

The original leaves 12 to 53 have been lost. The con-
tents of those leaves have been restored in 40 new leaves.
So we get 11+40+54 to 78 leaves.

3B (Restored leaf) इति काण्वसंहितायां पदपाठे एक-
त्रिंशोऽध्यायः ; 17B, इति काण्वशाखायां संहितायां पदपाठे
द्वात्रिंशोऽध्यायः ; 26B, •चदस्त्रिंशोऽध्यायः ; 35B, •चतुस्त्रिंशो-
ऽध्यायः ; 60A, इति मुक्तयजुःसंहितायां पदपाठे पञ्चत्रिंशतितमो-
ऽध्यायः ; 62B, इति मुक्तयजुःकाण्वसंहितायां षट्त्रिंशोऽध्यायः ;

66A, इति शुक्लयजुःकाण्डपदायां सप्तत्रिंशत्तमोऽध्यायः; 71A,
 षष्ठ्यत्रिंशत्तमोऽध्यायः; 74B, ऋकोनचत्वारिंशोऽध्यायः;
 77B, शुक्लदशकपदः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

शके १७२६ प्रवर्तमाने प्रभवनामसंवत्सरे उत्तरायणे शैशि[र] ऋतौ फाल्गुन-
 मासे कृष्णपक्षे तृतीया भौमवासरे स्वातिनक्षत्रे शुभहोरायां तृतीयप्रहरे तद्दिने
 समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

श्रीलक्ष्मणार्पणमस्तु ॥

अदृष्टभावान्मतिविभ्रमाद्वा यदर्थज्ञौ न लिखितं मयात्र ।

तत्सर्वं मार्यैः परिग्रोधनीया कोपं न कुर्यात् खलु लेखकस्य ॥

तैजान्नक्षेत्, etc.

उग्रगोलकरवेङ्कटेशात्मजसदस्येदं पुस्तकम् ।

818.

5688. काण्वसंहिताक्रमपाठः । *Kāṇvasaṃhitākramapāṭha.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 210+172, of which the 97th is missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1689. Appearance, good. Complete.

Divided into two parts, the first, in 210 leaves, containing chapters I to XX and the second, in 172 leaves, chapters XXI to LX.

PART I.

Chapter I ends in leaf 9B (इति शुक्लयजुःकाण्डपदक्रमसंहितायां प्रथमोऽध्यायः); II. in l. 20A, III. in 81A; IV. in 40A; V. in 50B; VI. in 58A; VII. in 67A; VIII. in 79B; IX. in 82B; X. in 91B; XI. in 102A; XII in 116A; XIII. in 188B; XIV. in 144B; XV. in 153A; XVI. in 166B; XVII. in 178A; XVIII. in 194B; IX. in 202B; X. in 210A :— ति विंशतितमोऽध्यायः ।

PART II.

Ch. XXI. ends in 20B;—इति क्रमपाठे एकोनविंशतितमोऽध्यायः ;
Ch. XXII. in 33B; Ch. XXIII. in 47A; Ch. XXIV. in
55A; Ch. XXV. in 66A; XXVI. in 76B; XXVII. in 86B;
XXVIII. in 89A; XXIX. in 98B; XXX. in 105A; XXXI.
in 117A; XXXII in 130A; XXXIII. in 139A; (XXXIV.
Colophon omitted); XXXV. in 156B; XXXVII. in 162A;
XXXVIII. in 166B; XXXIX. in 169B; XL. in 172A; इति
क्रमपाठे चत्वारिंशतितमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—श्रीगजानन श्रीजगतम्नाय नमः ।

श्रीमद्विक्रमशाके १६८६ ।

818A.

938. *The Same.*

For the manuscript see L. 1803 and 1804.

It contains both the first and second parts.

819.

8338. काखसंहिताभाष्यम् । *Kāṇvasaṃhitā Bhāṣya.*

By Sāyanācārya.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 15 of which the
2nd is missing. Lines, 11, 12, 13 on a page. Character, Nāgara of the seven-
teenth century. Appearance, old. A mere fragment, containing the 17th
adhyāya only.

Beginning :—श्रीगणपतये नमः ।

यस्य निःश्वसितं वेदाः, etc., etc.

षोडशेऽध्याये पञ्चमचित्तिविषया मन्त्रा उक्ताः । एतावता सर्वे
चयनमन्त्राः समापिताः । अथ सप्तदशे चित्तमौ शतब्रह्मीयहोम-
मन्त्रा उच्यन्ते ।

15A. इति सप्तदशाध्यायेऽष्टमोऽनुवाकः ।

वेदार्थस्य प्रकाशेन, etc., etc.

इति श्रीमद्वाजापिधिराजपद्मेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकश्रीवीरवृद्धा-

भूपालसाम्बान्यधुरन्धरेण सायनाचार्येण विरचिते माधवौघे कायव-
संहिताया वेदार्थप्रकाशे सप्तदशोऽध्यायः ।

820.

1660. वाजसनेयिसंहितापदपाठः । *Vājasaneyisaṃhitā-
padapāṭha.*

Attributed to Śākalya.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 102, ten leaves being marked 100. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1400. Character, Nāgara. Appearance, old.

Last Colophon :—

इति श्रीशाकल्यकृतपद विंशतमोऽध्यायः ।

N.B.—This should be चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः because in leaf 98B we have :—इति अष्टत्रिंशत्तमोऽध्यायः and in leaf 101a we have :—इति पद नवविंशतितमोऽध्यायः which must be नवत्रिंशत्तमो-
ध्यायः ।

In leaf 8a—there is the following colophon :—

इति वाजसनेयपदसंहितायां एकविंशोऽध्यायः

Thus the MS. contains the ‘Pada-pāṭha’ of the last 20 chapters of the ‘Vājasaneyi Saṃhitā’ of the White Yajur Veda.

The MS. in many pages is full of diacritical marks.

It begins :—

इमम् । मे । वृक्षे । अग्नि । हवाम् ।

अथ । तु । मृडय । त्वाम् । अवाह्यः । आ । चक्रे ।

821.

1186. माध्यन्दिनसंहिताक्रमपाठः । *Madhyandina Saṃhitā
Kramapāṭha.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 445 containing the Kramapāṭha from the beginning to the end of the 20th chapter ; and

259 containing the Kramapāṭha from the 21st chapter almost to the end of the work. Leaves from 36 to 58 (both inclusive) of the first part are missing. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1883. Appearance, tolerable.

Post Col. :—संवत् १८८३ मिति मार्गशीर्ष शुक्ल ७ भौमे ॥

Beginning :—

हुषेत्वा । त्वोर्जे । जुर्जेत्वा । त्वावायव । वायवस्य । सुदेवः ।
देवो वः । वः सविता । सविता प्र । प्रार्पयतु । अर्पयतु अष्टतमाय
कर्म्मणे । अष्टतमावेति अष्टतमाय । कर्म्मण आर्पयध्वं ।
आर्पयध्वं ॥ प्यायध्वमुध्वाः ॥

822.

1177. वाजसनेयिपदक्रमपाठौ । *Vājasaneyipadakrama-*
pāṭhau.

(With a fragment of Mādhyandina-Śatapatha
Brāhmaṇa.)

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 406. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 8700. Character, Nāgara. Appearance, very old.

The first batch—leaves 121 to 192—contains the pada-pāṭha of chapters XXI to XXXIX, both inclusive.

Date on the obverse of the first leaf :—

संवत् १७६३ मिति आषाढवदी गुरौ नेदीन आ जयह्वय-
सुतपिरह्नीवनशतह्नीवन सदाह्वय त० आ० देवह्वयसुतविजय-
ह्वयने पद + + + + याज्ञिकसर्वात्मा सु० देवह्वयविभागे.
ओमइयाज्ञिकदेवह्वयविभागे पदसंहिता सम्पूर्णम् ।

The second batch—leaves 1 to 101—contains क्रमसंहिता from chapters XXI to XXVII both inclusive.

The third batch—leaves 108 to 153—contains Kramapāṭha from the middle of chapter XXXIII to the end.

- *Post Col.* :— इति वाजसनेयीसंहितायां क्रमस्यत्वारिंशोऽध्यायः समाप्तः ।
 संवत् १७०११ (?) वर्षे आश्विनवदौ ६ रवौ दिने अथेह श्रीहृष-
 नगरे नागरन्यातीय अनीकश्रीसुरदाससुतगणेशकेन लिखितं ।
 शुभन्ते भवतु कल्याणमस्तु ।

There is a statement at the end of leaf 152.

क्रमस्य पुस्तकं चेदं वाजसनेयशाखिकम् ।
 खरितं पुष्कराजेन शोधितं कुत्र कुत्रचित् ॥

At the end of leaf 153.

क्रमाध्ययनाध्येतव्यं विप्राणां हितकाम्यया ।
 पुष्कराजेन मुक्तो खराः सर्वा अलङ्कृताः ॥
 संवद्विक्रमभूपस्य सप्तदशशते गते ।
 एकादशाधिके वर्षे मार्गशीर्षे तु मासिके ।
 मुक्ते पक्षे त्रयोदश्यां सोमे चैव तु वासरे ।
 खरितं पुस्तकं चेदं कुत्रचित् शोधितं मया ॥

The fourth batch—leaves 1 to 191—contains the third or अथ्वराख्य काण्ड of the Mādhyandina Śatapatha Brāhmaṇa.

नवमोऽध्यायः ॥ १०३ ॥ सप्तमः प्रपाठकः ॥ ११४ ॥ यजुःसंख्या ॥ ८५६ ॥
 ब्राह्मणानां संख्या ॥ ३७ ॥ इत्यथ्वराख्यं तृतीयं काण्डं समाप्तम् ॥ संवत् १९८६
 वर्षे वैशाख शुद्ध २ द्वितीयायां पुण्यतिथौ बुधवासरे वाराणस्यां लेखकमाहादेव-
 केन लिखितं शुभमस्तु ॥

The fifth batch—leaves 100 to 107—contains the 81st and 82nd adhyāyas of Krama Saṃhitā of the White Yajurveda. Two leaves more, without leaf marks—one contains the following :—

इति वाजसनेयसंहितायां तत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ शुभमस्तु ॥ संवत् १९८५ ॥
 वर्षे राक्षसोनामसंवत्सरे + + + सुदि पौर्णमासी शुक्लवासरे पिण्डराशुभस्थाने
 ओजिमा प्रथमस्थित—श्रीविष्णुदा + + + + अतपस्थित । अथादिष्य तथा

(686)

कमलाकर । तथा है शर्मा । तथा आनंदकर । तथा हरख । + + + +
ठनार्थे लिखापितं पदसंहितापुस्तकम् । लिखितं ठ० भैरवदासेन कायस्थ ॥ शुभ-
मस्तु + + + यादृशं, etc.

823.

1417. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 34+11. Lines, 7
on a page. Character, Nāgara. Appearance, oldish.

A.

वाजसनेयिपदपाठः to the end of the 5th chapter in 34
leaves.

B.

वाजसनेयिक्रमपाठः । 14th chapter only in 11 leaves.

824.

11152. **मन्त्रभाष्य ।** *Mantra Bhāṣya.*

*Being a commentary on the Vājasaneyā Saṃhita,
by Uvaṭa.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 240. Lines, 10,
12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

The MS. contains the comm. on Books I—XX.

Col. :—इति श्रीउच्चटङ्गतौ मन्त्रभाष्ये विंशतितमोऽध्यायः

Post Col. :—ग्रन्थसंख्या ६२०० ।

825.

3156. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 94. Lines, 13 on
a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1558. Appearance, old, dis-
coloured and worn-out. The first leaf is missing.

The MS. contains the comm. on the last 20 chapters.

See L. 2540, Oxf. 405a and I.O. Catal. No. 186.

The last Colophon :—

इति उवटभाष्ये मन्त्रभाष्ये चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ।

The Post Colophon Statement :—

स्वस्ति संवत् १५५८ वर्षे शके १४२४ प्रवर्त्तमाने उत्तरायणे ग्रीष्म ऋतौ ज्यैष्ठमासे कृष्णपक्षे ५ तिथौ गुरुदिने अद्येह अकुलेश्वरवास्तव्यउदौच्यज्ञातीय केन-चिद् भूदेवेन लिखितमस्ति ।

लेखकपाठकवाचकयोः शुभं भवतु ॥ यादृशं पुस्तकमित्यादि ।

826.

10993. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 94. Lines, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

It contains the commentary on Books XXI—XL.

10A, इति श्रीउच्यटक्तौ मन्त्रभाष्ये एकविंशोऽध्यायः ।

*Last Col. :—*इति श्रीउच्यटक्तौ मन्त्रभाष्ये चत्वारिंशोऽध्यायः ।

*Post Col. :—*समाप्तं चेदं मन्त्रभाष्यम् ॥

शुभमस्तु ॥ संवत् १८५१ समय फाल्गुन शुक्ल १० शुभमस्तु ॥

श्रीग्रंथसंख्या ८५४५ ॥

For a full description of the work see I.O. Catal. No. 186.

827.

8996. *The Same (उत्तरार्द्धम्) ।*

Substance, country-made paper. 14×5½ inches. Folia, 220. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 6160. Character, Nāgara in a very modern hand. Appearance, fresh. Very corrupt.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीगणेश-अम्बिकाभ्याम् ॥

इमं मे प्रथमेणानुवाकेनैष्टिकं हौत्रं प्रथमे वादण्यौ गायत्री-
त्रिष्टुभौ वादण्यस्य हविषो वाज्यानुवाको हे वदण त्वं मे मम इमं
+ + + + + etc., etc.

It ends :—

अश्विनी पिवतो मधुं मधुरखादोपलक्षितं सोमं सरस्वत्या च
सजोषसा समानसोमपागौ इन्द्रैश्च सुत्रामादत्तहापिवंतु मधुं ततो
भूयोभूयः अश्विसरस्वतीमाः जुषन्तां सेवन्तां सौम्यं मधुं ॥ ९० ॥

Colophon :—

इति श्रीउवटक्षतौ मन्त्रभाष्ये विप्रतिमोऽध्यायः ॥ १० ॥

828.

3859. *The Same.*

Substance, country-made paper, yellow from the beginning up to the 23rd leaf, and white in the rest. $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 55. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

A mere fragment containing the beginning of the work.
For a complete manuscript see I.O. Catal. No. 186.

829.

10201A. वेददीप । *Vedadīpa (fragments).*

*Being a commentary on the Vājasaneyi Saṃhita,
by Mahādharma.*

I.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 1—15+2 (not marked, though the first is connected with the 15th and the second connected with the next leaf marked 16). +16—23 of which the 20th is missing. Lines, 12 to 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Śāka 1623. Appearance, old and discoloured. Copied from a MS. dated Sk. 1532.

Contains the comm. on Adhy. IV only.

Col. :—

ओमन्महीधरक्षते वेददीपे मनोहरे ।

श्रीजागमादायनाम्नस्तुर्थोऽध्याय ईरितः ॥

Post Col. :—

दिवाविन्दुमिमे शाके वद्यां मार्गेऽस्मिन्ने भगौ ।

वह्योमेवमितश्लोकांश्चाध्यावेऽस्मिन्नेव दिवः ॥

शाके १६३२ कार्तिकवदि गुरौ जीर्णदुर्गे जगन्मसुतश्रीज्ञानेन
लिखितं ॥ मुभमस्तु ॥

II. Adhy. 5.

Substance, etc., the same as above. Folia, 42. Lines, 11 to 13 on a page. Complete. Written in two different hands.

Col. :—श्रीमन्महोदधिरुते वेददीपे मनोहरे ।

आतिथ्यात् स्यात्तु होमान्तः पञ्चमोऽध्याय ईरितः ॥

III. Adhy. 18 (Nos. 13 to 26).

Substance, etc., the same as above. Folia, 4. Written in a bold hand.

IV. Adhy. 23. (From the beginning to No. 31).

Substance, etc., the same as above. Folia, 12. Lines, 14 on a page.

Beg. :—गणेशं कमलानाथं भवानीं च सरस्वतीम् ।

प्रणिपत्य त्रयोविंशेऽध्याये दीपः प्रकाशते ॥

(The maṅgalācaraṇa slokas in the beginning of every adhy. are wanting in the edition of Sāmaśramī, printed in Poṭhi form.)

V. Adhy. 35 (from the beginning to No. 21).

Substance, etc., the same as in others. Folia, 14. Lines, 10, 11 on a page. Appearance, discoloured.

Beginning :—

श्रीमद्भगवंतं नमस्कृत्य नमः ॥

पञ्चविंशोऽध्यायस्य भाष्यं लिख्यते महोदासेन ॥ गणपतये नमः ॥

त्रयोविंशेऽध्याये सर्वमेघसम्बन्धिनः कियतो मन्त्रानुक्ता प्रवायु-
मच्छ्वेतारभ्यानारभ्याधीतान् मन्त्रानुक्ता चतुर्विंशोऽध्याये च तानेव
समाप्य इदानीं पञ्चविंशेऽध्यायेऽपि पिष्टमेघसम्बन्धिनो मन्त्रा
उच्यन्ते ।

There are some stray leaves.

830.

3598. रुद्राध्यायव्याख्या । *Budrādhyāyavyākhyā*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali of the 18th century. Appearance discoloured. Complete.

Colophon :—

इति रुद्राध्यायव्याख्या ।

A commentary on the Rudrādhyāya of the White Yajur Veda.

Beginning :—

ॐ नमो गोपालाय ।

आनन्दमूर्तिं व्रजसुन्दरीणां

नेत्रोत्सवं नन्दकिशोरमन्तः ।

निधाय गूढार्थपदानि पद्या-

न्यशेषतः कश्चिदभिख्यनक्ति ॥

The object and scope of the work is given in the following verse :—

हलायुधेन ये काण्वे कौथुमे गुणविष्णुना ।

ख्याता न मन्वा व्याख्यातास्तान् व्याख्यातुमिहोद्यमः ॥

अथ रुद्राध्यायव्याख्या ।

नमस्ते रुद्रमन्यव etc., etc.

The last verse explained is marked 66.

831.

9489. ईशावास्योपनिषत् । *Īśāvāsyaopaniṣat*.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The 40th adhyāya of the Vājasaneyā Saṃhitā.

832.

9521. *The Same*.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folium, 1. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 21. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

833.9148. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 1 only. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 45. Character, Nāgara. Appearance, old.

834.2253. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and worm-eaten. Complete. Accented.

835.9027. *The Same.*

With the Bhāṣya comm. by Śaṅkarācārya.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 275. Character, Nāgara. Dated, Sm. 1855. Fresh. Complete.

The Col. :—

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिब्राजका-
चार्यस्य श्रीशङ्करभगवतः कृतौ वाजसनेयीसंहितोपनिषद्भाष्यं
सम्पूर्णमिति भद्रम् ।

*Post Col. :—*संवत् १८५५ भाद्रपदपक्षम्यां जे वाराणस्यां लिखितं
सम्प्राप्तौवाल्मी पुरी ।

836.9396. *The Same.*

*With the Bhāṣya by Śaṅkarācārya and the comm. on
it by Ānanda Giri.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 12. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 408. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

The text and the Bhāṣya on it by Śaṅkarācārya are well known and repeatedly printed.

The comm. by Ānanda Giri begins:—

श्रीगणेशाय नमः ।

वेनात्मना परेणेश्वर्यात्तं विश्वमशेषतः ।

सोऽहं देहद्वयसाक्षी वर्जितो देहतद्गुणैः ॥ १ ॥

ईशावास्यामित्यादिसम्मान् व्याप्तिव्यासुर्भगवान् भाव्यकारस्तेषां
कर्म्मशेषत्वशङ्कां तावद् व्युदस्यति तथाहि कर्म्मजडाः केचिन्मन्यन्ते
ईशावास्यामित्यादयो मन्त्राः कर्म्मशेषाः मन्त्रत्वात् ईशेत्यादि-
मन्त्रवत् । इत्यादि ।

End. ततो मुख्यार्थबाधात् गौणार्थग्रहणं युक्तमित्यर्थः यस्मादर्थान्तरं न
सङ्गच्छते तस्मात् इत्युपसंहारः ।

ईशाप्रभृतिभावस्य शाङ्करस्य परात्मनः ।

मदीयकृति-सिद्ध्यर्थं प्रणीतं टिप्पनं स्फुटम् ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीगोविन्दभगवत्पूज्य-
पादशिष्य-श्रीशङ्करभगवतः कृतं वाजसनेयोपनिषद्दीक्षावास्याभाष्यं
श्रीआनन्दगिरिकृतं टिप्पनं सम्पूर्णं समाप्तम् ।

837.

1070. ईशावास्योपनिषत् दीपिकाखटौकासहिता ।

The same with the Dīpikā comm.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 7. Lines, 8 to
10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1885
Appearance, new. Complete.

The accompanying commentary is by Rāghavendra
Yati.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीप्राणपतिमानस्य पूर्णबोधादिदेशिकान् ।

ईशावास्योपनिषदः करिष्याम्यर्थसंग्रहम् ॥

अस्या उपनिषदः स्थायम्भुवो मनुः ऋषिः यज्ञनामा हरिर्देवता
अनुबुद्धादि यथायोग्यं शब्दो ज्ञेयम् ॥

It ends thus :—

युयुवियोगे इति घातोलुगविकरणं वयन्तु ते तुभ्यं भूर्यिष्ठां भक्ति-
ज्ञानोपेतां नम उक्तिं इत्युक्तिं विधेम कूर्मः न तु तत् प्रतिकर्तुं
शक्नुमः ॥ इति ।

समस्तगुणपूर्णाय दोषदूराय विष्णवे ।

नमः श्रीप्राणनाथाय भक्ताभौष्टप्रदायिने ॥ १ ॥

ईशावास्त्योपनिषदो भाष्याद्युक्तार्थसंग्रहः ।

राघवेन्द्रेण यतिना कृतोऽयं शिष्यासृजया ॥

*Col. :—*इति ईशावास्त्योपनिषदौपिका समाप्तिमगमत् ॥ श्रीमद्वय-
यौवार्पणमस्तु ॥

*Post Col. :—*संवत् १८८५ फाल्गुने मासे शुक्ले पक्षे पौर्णमास्यां
भृगुवासरे ॥

838.

9515. *The same with the Dīpikā by Śaṅkarānanda.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 133. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The last colophon of the commentary runs :—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्यानन्दात्मपूज्यपादशिष्यशङ्करा-
नन्दभगवतः कृतिः ईशावास्त्यदौपिका समाप्ता ।

839.

1119A. *The Same.*

Substance, country-made paper. 14×5½ inches. Folia, 6. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

*Col. :—*इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यानन्दात्मपूज्यपादशिष्य-
शङ्करानन्दभगवतः कृतिरीशावास्त्यदौपिका समाप्ता ।

*Beg. :—*ईशावास्त्यादयो मन्त्रा विनियुक्ता न कर्मणि ।

प्रमाणाभावतस्तेषां कुर्वे यास्यामकर्मणाम् ॥

840.

9517.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

A fragment of a commentary on the ईशावास्योपनिषद्, other than the Dīpikā by Śaṅkarānanda.

841.

6502. कात्यायनीयमन्त्रखण्डव्याख्या । *Kātyāyanīya-mantrakhaṇḍavyākhyā.*

Substance, country-made paper. 10½×5 inches. Folia, 38. Lines, 7 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete both ends.

The original of this was defective in the beginning and nowhere in the body of the MS. we find the title of the MS. On the front page of the first leaf, it is called कात्यायनीयमन्त्रखण्डव्याख्या and every leaf is marked का. खः.

It contains explanations of mantras—among others, those of *Sandhyā* and *Puruṣasūkta*.

842.

6172. स्वप्रतीकः । *Svapratika* by *Anantācārya*, son of *Nāgadeva Bhaṭṭa*.

Substance, country-made paper. 6¾×4 inches. Folia, 2. Lines, 12, 11, 7 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance old and discoloured. Complete.

It forms part of a commentary on the White Yajurveda by *Anantācārya*.

Colophon :—

इति श्रीमन्नागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्ताचार्येण प्रथमप्रारम्भे
विरचितायां वेदार्थप्रदीपिकायां स्वप्रतीको (?) समाप्तः ।

*It begins:—*श्रीगणेशाय नमः ।

लोकं पृष्ठां दक्षिणांसे आदध्यात्तमध्यादिति ॥ लोकं पृष्ठासंज्ञका
इष्टकादक्षिणां रमारभ्य (?) मध्यदेशपर्यन्तं लोकं पृष्ठेत्यादिभि-
स्त्रिभिर्मन्त्रैरुपदधादिति शेषः । तेषां मन्त्राणां प्रतीकान्याह ।

लोकं पृष्ठा ता अस्येन्द्रं विश्वा इति । लोकं पृष्ठेति इदं प्रथमं
मन्त्रप्रतीकं ॥ ता अस्येति द्वितीयमन्त्रस्य प्रतीकमिदं । इन्द्रं विश्वा
इति तृतीयमन्त्रस्य प्रतीकं । ते च मन्त्रास्त्रयोदशाध्याये व्याख्याताः ।
माधवीये चतुर्दशोऽध्यायः ॥ etc.

See the end of Ch. XIV of the *Mādhyandinīsaṃhitā*.

843.

5929. कात्यायनस्मार्तमन्त्रार्थद्वैपिका । *Katyāyana*
Smārttamantrārthadṛpikā.

By Anantācārya, son of Nāgadeva.

Substance, country-made paper. 11½ × 4 inches. Folia, 31 of which the
5th to 17th leaves are missing. Lines, 17 on a page. Extent in slokas, 2000.
Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1721. Appearance, old.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work.

श्रीमदिष्टदेवताभ्यो नमः, etc., etc.

वन्दे विष्णुं दैत्यजिघृक्षुं भक्तकल्पमहौहम् ।
यच्छायामाश्रितैर्लभ्यं नरैरर्थतृप्ततुष्टयम् ॥
याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनिं तथा ।
अपरोक्षब्रह्मतत्त्वान् वन्दे विद्यागुरुन् परान् ॥
कात्यायनस्मार्तसूत्रगतमन्त्रार्थद्वैपिकाम् ।
अनन्ताचार्यनामाहं कश्चिद्विदमि सतां मुदे ॥
ऋषिच्छन्दोदैवतानि विनियोगोऽर्थ एव च ।
मन्त्रं जिज्ञासमानेन वेदितव्यं पदे पदे ।
अविदित्वा तु यः कश्चित् ऋष्यादिकमनुत्तमम् ।
बुद्धोति यजते वापि न स कर्मफलं लभेत् ॥

ऋष्यादिकमतो ज्ञेयं प्रतिमन्त्रं विपश्चिता ।
 येन कर्मफलं सम्यक् लभते पुरुषः कृतौ ॥
 द्रष्टार ऋषयः प्रोक्ता देवता लिङ्गगामिनौ ।
 गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् षड्वर्तौपंक्तिरेव च ॥
 त्रिष्टुप् जगत्तिजगतौ शर्करौ चातिशर्करौ ।
 अष्टिश्चैव तथात्यष्टिर्हस्तिश्चातिष्टतिस्तथा ॥

It explains the mantras quoted in Katyāyana-Smṛti-Sūtra.

Colophon :—

इति श्रीमन्नागदेवभट्टात्मजेन अगन्ताचार्येण विरचिता स्मार्त्त-
 मन्त्रार्थदीपिका समाप्ता ।

Post Colophon :—

न पाण्डित्याभिमानेन न च वित्तस्य लिप्सया ।
 रचिता दीपिका सेयं विद्वज्जनमुदे मया ॥
 अनेन प्रीयतां देवो लक्ष्म्यपाराधितपादुकः ।
 ब्रह्मब्रह्मादिगोर्वाणसंसेव्यः सर्व्वदो हरिः ॥
 यावच्चन्द्रश्च सूर्य्यश्च यावत्तिष्ठति मेदिनी ।
 जयताप्तावदेवायं ग्रन्थः सज्जनवाङ्मनः ॥
 श्रीरस्तु
 सर्व्ववेदैकसंवेद्यं सर्व्वदेवशिखामणिम् ।
 देशतः कालतश्चैव गुणतोऽनन्तमाश्रये ॥

The date of the composition of the work—Śk. 1688.

शके [वसु] वसुषट्कप्रथमाङ्गपरमिते १६८८ ।

ग्रन्थोऽयं निर्मितः काश्यामनन्ताचार्यधीमता ॥

Post Col. :—संवत् १७२१ । आषाढशुक्लपक्षां श्राद्धित्यगोत्रसम्भूतरत्ना-
 करभट्टात्मजशङ्करेण लिखितोऽयं ग्रन्थः । काश्यां शिवोऽस्तु सर्व्व-
 जगताम् ॥ श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

There are four stray leaves.

The obverse of the first leaf contains the beginning of Sauttramāntrārthadīpikā by Prabhākara.

नमस्कृत्वा गणेशाय सौत्रमन्त्रार्थदीपिका ।

प्रभाकरेण सुधियां सन्तोषाय वितन्यते ॥

ये ते शतमिति । (See Kāt. Śraut. Sūtra, 25, 1, 11A. Not to be found in any of the Saṃhitās.)
हे वरुण ते तव ये शतं या अधिसहस्रं असंख्यातः अत्र शतस-
हस्रशब्दौ असंख्यावाचकौ ।

844

6091. पारस्करमन्त्रभाष्य । *Pāraskara Mantra Bhāṣya*.

By Murāri Mīśra.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 84. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2200. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1438. Appearance, old. Complete.

It comments on the mantras quoted in Pāraskara, having for its basis the Bhāṣya of Vedamīśra, the father of our author *Murāri*.

It begins :—

ॐ स्वस्ति । ॐ ब्रह्मणे नमः ।

प्रणम्य पूर्वं पुरुषं पुराणं

तथैव कात्यायन-पादपद्मम् ।

तनोति पारस्करमन्त्रभाष्यं

सुरारिमिश्रः पिढ्मृच्छभाष्यात् ॥

मृच्छप्रकाशाभिधभाष्यगर्भात्

श्रीवेदमिश्रैर्विधिवत् प्रणीतात् ।

आलक्ष्य बन्धुं विदधाति मन्त्रे

सुरारिमिश्रः श्रुतितो विविच्य ॥

तन्नो अग्ने इत्यादि ।

45A, इति श्रीवेदमिश्रप्रणीत-गृह्यप्रकाशाख्य-महाभाष्यादुद्धृत्य तत्सुत-
सुरारिमिश्रकृतं प्रथमकाण्डमन्त्रभाष्यं समाप्तम् ।

64B, •द्वितीयकाण्डमन्त्रभाष्यं समाप्तम् ।

It ends:—

अनर्हते यद्दाति न ददाति यदर्हते ।

अर्हानर्हपरिज्ञानाद्गनाद्धर्माच्च ह्यीयते ॥

इत्यादि स्मृतियु ।

Last Colophon:—

इति श्रीवेदमिश्रप्रणीत-गृह्यप्रकाशाभाष्यादाकृत्य मन्त्रभाष्यं

पृथक्कृत्य तृतीयकाण्डस्य सुरारिमिश्रः (?) समाप्तिमनयत् ।

Post Colophon:—

अथ संवत्सरेऽस्मिन् श्रीविक्रमादित्यराज्ये संवत् १४३८ समये पौषसुदि
१२ शनिवासरे रोहिणीनक्षत्रे शुभनामयोगे । यादृशमित्यादि ।

मङ्गलं लेखकानां च पाठकानां च मङ्गलम् ।

मङ्गलं सर्वलोकानां भूमौ भूपतिमङ्गलम् ॥

845.

3752. वाजसनेयिष्टोत्सर्गमन्त्रव्याख्या । *Vājasaneyi*

Vṛṣotsarga mantravyākhyā.

An extract from Mantrakaumudī by Rāma Kṛṣṇa

Bhaṭṭācārya.

Substance, country-made yellow paper. 17½ × 8½ inches. Folia, 6, the last leaf being narrower than the rest. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—

इति श्रीरामकृष्णभट्टाचार्यविरचितायां मन्त्रबौमुद्यां वाज-
सनेयिष्टोत्सर्गमन्त्रव्याख्या समाप्ता ।

These mantras have been explained quite independently of Śāyana. The explanations are according to a distinct

school of interpretation of Vedik mantra, accepted in Bengal centuries before Sāyana.

846.

1273. यजुर्मञ्जरौ । *Yajurmanjari*.

By Raja Maharāj of Vagharakula with the assistance of Kālanatha.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 72. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2200. Character. Nāgara. Date, Samvat 1581. Appearance, very old. Complete.

It begins :—

श्रीगणपतये नमः । श्रीगणाधिनाथाय नमः ।

फलश्रुतीनां फलदं क्रतूनां

गुणातिगं सर्वगुणाभिरामम् ।

समग्र + सर्वजनौनष्टिं

परं पुमांसं परया भजेयम् ॥ १ ॥

नियतिं निखिलार्थैर्भवां

निपुणं चेतसि निश्चितं मुनौन्द्रेः ।

भवरोगहरं भजे पदं ते

भवसौमन्तिनि भागधेयलभ्यम् ॥ २ ॥

अस्ति प्रशस्तं दिशि पश्चिमाया-

मुधा(मुचा?)भिधानं नगरं गरौयः ।

अन्यर्थसंज्ञां लभते सुवर्णै-

र्यन्मैदिनी मण्डनतामवाप्य ॥ ३ ॥

यदीयपर्यन्तवसुन्धराया

हारावली विभ्रममातनोति ।

उच्चैःस्तनारम्बरगावगाहं (?)

तीर्थं परं पञ्चनदं पवित्रम् ॥ ४ ॥

क्षितौन्धराः क्षत्रपदावर्तसाः

तत्राविरासंस्तद्व्याप्रतापाः ।

वेषामभूत् वाघरनामधेयः

प्ररूढशक्तिः प्रथमो नरेन्द्रः ॥ ५ ॥

पूर्वोऽपि ये भूपतयोऽन्ववाचे

बभूवुरत्युन्नतकौर्त्तिपूर्त्ताः ।

ते च प्रथन्ते चरमे च यस्य

रघोरिवामेयगुणस्य नाम्नः ॥ ६ ॥

यस्य प्रतापानलदह्यमान-

विपक्षवंशार्द्रसमित्समुत्थैः ।

धूमैरिवाक्रान्तमिदं विहाय

श्यामत्वमाविष्कृतोऽधुनापि ॥ ७ ॥

अभूदभूमौक्त (?) मवैरिवौरा-

दुत्साहदोऽस्मादुत्तकौर्त्तिलक्ष्मीः । (?)

यं प्राप्य लोके बुबुधे धरण्या

रत्नप्रसूरित्यभिधां यथार्थाम् ॥ ८ ॥

ततस्तत्रैरजनिष्ठ राजा

तोलोक इत्युत्तकर्म्मशीलः ।

यो गाहते सज्जनमानसानि

विमुञ्चपक्षद्वयराजहंसः ॥ ९ ॥

तस्मादभूद्राम इवाभिरामो

रामाभिधानो धरणीमहेन्द्रः ।

योऽयं जनस्थानमहौविभागान्

सौताविलासोक्तसितानकाशीन् ॥ १० ॥

राजा हरिश्चन्द्र इति प्रसिद्धः

तस्मादभूद् यश्चतुरः प्रदाता ।

--- तोषेयसिन्दुरीभ्यः

पञ्चावलीभूषणविभ्रमायाम् ॥ ११ ॥

उदभुदवनौ वगैपकानां

सुरग्राखी सुद्वली ततः क्षितौशात् ।

सहदेवनराधिपो यदोजः-

प्रतिविम्बा ननु भानुवाङ्वाद्याः ॥ १२ ॥

आसीदमुष्मात् प्रबलप्रतापः

श्रीहंसपालः प्रतिपक्षकालः ।

वाष्काधिकं दानमुदीक्ष्य यस्य

पद्मत्वमापुः किमु कल्पवृक्षाः ॥ १३ ॥

ततोऽजनि श्रीमहसां निदानं

सम्भङ्गलो मङ्गटभूमिपालः ।

पदत्रयं येन हरेः पवित्रं

कीर्त्तिप्रसूनैरमहि प्रगल्भैः ॥ १४ ॥

तस्मादितस्मारकलाविलासः

श्रीवीरपालो जगदेकपालः ।

आसीदनासीददधो (?) मघोना

संस्पृजमानः क्रतुभिः शतेन ॥ १५ ॥

गुणालवाले घनसत्ववीजान्

निरन्तरं दानजलावसेकैः ।

उदीयमानं निजवंशमुच्चै-

रालम्बा यत्कीर्त्तिलता ललम्बे (ललाजटाम्बे) ॥ १६ ॥

तस्मादभूदरिविभूतिविभूतलक्ष्मी-

रक्षीणपुण्यविभवो जय(स)पालदेवः ।

निर्वैरि × क्षितितलं प्रविधाय शान्तौ

रामाश्रयात् परशुराम इवाभिरेमे ॥ १७ ॥

गोहारहारवरहासविकासिकाश-

गोकाशनिर्भरमगोहरकीर्त्तिवत्यः ।

दिग्दन्तिदन्तवलतः] क्रमतोवितागाः

पुष्पन्ति तारकमिषादधु(सु)नापि यस्य ॥ १८ ॥

लक्ष्मीपतिप्रणयकेलिगृहादमुष्मात्

दुवांतुघे[दुग्धाम्बुघे (?)]रम्यतभानुरिवोदयासीत् ।

भृष्टत्किरौटनिदहेषु पदं दधानः

पूर्यः कलाभिरमलो महाराजदेवः ॥ १९ ॥

यस्य प्रतापे समुदीयमाने (?)

वैरिद्वितौशकमला(त्प)वलयो निमीलाम् ।

स्त्रैरं प्रयांत्यपि च बान्धवकैरवाली

पद्माश्रया मुदमुपैति विचित्रमेतत् ॥ २० ॥

निर्दूषणा प्रियतमापि गृहाद[ग (?)]तेन

लक्ष्मीविनोदगवशंवदमानसेन ।

निःकाशितास्मि कलयं (?) न्विति किं प्रवक्तुं

कौर्त्तिः परिभ्रमति दिग्बलयं यदीया ॥ २१ ॥

दानेन निर्द्वेतिपदं नयतेऽर्थिनश्च

प्रत्यर्थिनं च नखरप्रणयं दधानः ।

यः संसदि स्फुरति चाद्भुतमन्त्रशक्ति-

विस्मापितामरगुहगुणरत्नभूमिः ॥ २२ ॥

यो निखिनोति विदुषामपि संग्रहेषु

धर्मे श्रुतिस्मृतिगतानभिधेयभावान् ।

यस्मात्तनोति निखिलासु कलासम्भिन्नः

यज्ञात्त(न)यज्ञमहितागहितापकारौ ॥ २३ ॥

स यजुर्मञ्जरीं रम्यां करोति कृतिनां मुदे ।

नानाविधमन्त्रयूहप्रसवोक्तासितश्रियम् ॥ २४ ॥

विविच्य भावान् विविधांश्च क[1]लान्

एतस्य तोषाय मुदा व्यतानीत् ।

भट्टः स्वयम्भूतनयोऽत्र विद्वान् ।

श्रीकालनाथः सङ्कारिभावम् ॥ २५ ॥

मन्त्रार्थमन्त्रौ विधा प्राया (?)

त्वक्षोत्सर्षि (?) दैवतमप्यवेत्य ।

स्त्रैरं विघञ्चं विबुधा यथेष्टं

पुमर्थमेतत् कृतधौविलासाः ॥ २६ ॥

It ends :—

अनेन अश्वशृङ्गदाङ्गतीनामप्यसङ्ख्यं जुञ्जयात् । चतुरश्वयुक्तं
रथं लभते । असि यम इति तिलाङ्गतीः शतसङ्ख्यं जुञ्जयात्
विपापो भवति । ब्राह्मणमपि लक्ष्मणेन तारयेत् इति रणदौष्ठा-
प्रकारः ॥ १२ ॥ इति चतुर्थः पल्लवः ।

*Col. :—*श्रीवाघरकुलभूषणमहाराजमहोसजा कृतिना ।

रचितायामजनि यजुर्मैत्र्यां पल्लवस्तुरीयोऽयम् ।

*Post :—*सुभं भवतु ।

Then a few quotations from Līṅgapurāṇa, Skanda-
purāṇa, Vāyupurāṇa at the end of which we have:—संवत्
१५८१ समये चैत्रवदि ११ भौमदिने पुस्तकलिखावा गोविन्दभट्ट । लिखाया
कायस्थजुवुहसुत लिखित पति मङ्गलं करोतु । श्रीगोपालाय नमः । श्रीगोविन्दाय
नमः ।

The following mantras among others are dealt with
here:—

	ॐ	पं		ॐ	पं
दिशतावधोऽस्तीत्यादि	ई	A. ६ ।	अनेनमन्त्रेण चतुष्यधे श्रुत्या-		
तनूपा अग्ने इत्यादि ...	ॐ	A. १ ।	आकूत्यै प्रपूजेऽग्नये स्वाहा		
एषते वज्रभाग इत्यादि	ॐ	A. ४ ।	इत्यादि	ॐ	A. ६ ।
भेषजमसिभेषजं इत्यादि	ॐ	A. ६ ।	विदत्सिमनासि धीरसौत्यादि	ॐ	B. ३ ।
अश्वकं यज महे इत्यादि	ॐ	B. २ ;	इदमापः प्रबहता इत्यादि	ॐ	B. ६ ।

एः	पं	एः	पं
अप्सु निमज्ज्य जपे यावज्जीव-		सजूरब्दो आवोभिः	
हतात् पापाम्मच्यते ॥		इत्यादि १६, ७।	
उदुत्यं जातवेदसं इत्यादि ११ B. २।		ओषधीः प्रतिमोक्षध्वं	
चित्रं देवानामुदगादनौक-		इत्यादि २० A. ८।	
मित्यादि ११ B. ६।		सनेयं भजेयं इत्यादि २० B. ४।	
विन इन्द्र मृधोजहि इत्यादि १२ A. ६।		अश्वत्ये वो निषदनं इत्यादि २० B. ५।	
देव सवितः प्रसुव इत्यादि १२ B. ६।		यज्ञौषधीः इत्यादि ... २१ A. ४।	
सजोषा इन्द्रं सगणो मरुद्भिः		उक्थ्या ओषधीनां गावः	
इत्यादि १३ A. ७।		इत्यादि २१ B. ३।	
सोमं राजानं इत्यादि १४ R. १।		इष्कृतिर्नाम वो माता	
अर्थमणं वृहस्पतिमित्यादि १४ B. ४।		इत्यादि २१ B. ६।	
देवस्य त्वा सवितुः इत्यादि १५ A. ३।		अतिविश्रा इत्यादि ... २२ A. ३।	
प्रजापते नत्वदेतान्यन्य		यस्यौषधीः प्रसर्पथां इत्यादि २२ B. ४।	
इत्यादि १५ B. २।		याः फलिनीर्या अपफला	
ॐ अपो देवा मधुमती		इत्यादि २३ A. ६।	
इत्यादि १६ A. ४।		या ओषधीः सोमराज्ञीः	
वृष्टिकरणमन्त्र ।		इत्यादि २४ A. १।	
शिवो भव प्रजाभ्यः इत्यादि १६ B. ३।		ओषधयः समवदन्त इत्यादि २५ A. २।	
हन्तः सर्पिः इत्यादि १६ B. ६।		मा मा हिंसौ इत्यादि २५ B. ४।	
परमस्याः परावत इत्यादि १७ A. १।		अप्ते नय सुपथा इत्यादि २६ A. ८।	
याः सेना अभौत्वरी इत्यादि १७ A. ६।		ऋतावानं महिषं इत्यादि २७ A. ३।	
ये जनेषु इत्यादि ... १७ B. २।		अग्निः प्रियेषु धामसु इत्यादि ४७ B. ७।	
यो अस्मभ्यमराती इत्यादि १७ B. ६।		समानं योनिमनुसङ्गरन्तं २८ A. १।	
अन्नपतेऽन्नस्य इत्यादि १८ A. ५।		य इषवः इत्यादि ... २८ B. ५।	
सुपर्णोऽसौत्यादि ... १८ B. २।		हृणुष्व पाजः इत्यादि २९ A. ४।	
नमो भूत्यै येदं चकार		ये च वनस्पतौ इत्यादि २९ B. ६।	
इत्यादि १९ B. १।		कायहात् कायहात् इत्यादि ३० A. १।	
कामं कामदुषे इत्यादि १९, ३।			

पुः	पं	पुः	पं
मधुमाग्नो वनस्पति इत्यादि	३० B. ५ ।	इन्द्रं देवौर्विशः इत्यादि	४८ B. १ ।
सहस्रस्य प्रमासौत्यादि	३१ B. ५ ।	वाजो नः सप्त प्रदिशः	
नमस्ते रुद्रमन्यव इत्यादि	३१ B. ६ ।	इत्यादि	५० A. ३ ।
या ते रुद्र	३२ A. १ ।	सुषुप्तः सूर्यरश्मि इत्यादि	५१ A. २ ।
असौ यस्ताम इत्यादि	३३ A. ७ ।	यास्ते अग्ने इत्यादि ...	५१ B. ५ ।
असौ य आदित्यः इत्यादि	३३ B. ६ ।	विश्वस्य मूर्धन् इत्यादि	५१ B. ६ ।
नमोऽस्तु नीलग्रीवाय	३४ A. ६ ।	सूत्रामाणं पृथिवीं इत्यादि	५३ A. ७ ।
मानस्तोके	३५ B. ७ ।	युञ्जन्ति ब्रह्म इत्यादि	५४ A. ४ ।
मानो महान्तमुतमानो		गणानां त्वा गणपतिं	
इत्यादि	३५ ८ ।	इत्यादि	५४ B. २ ।
नमः सिकत्याय इत्यादि	३६ A. ७ ।	आनोभद्रा	५५ A. २ ।
द्राणे अन्धसस्पते इत्यादि	३७ B. १ ।	अनाष्टृष्यो जातवेदा	५६ A. ५ ।
याते रुद्र शिवा तनू इत्यादि	३८ B. २ ।	वृहस्पते सवितः ...	५६ B. १ ।
मौदुष्टम शिवतम इत्यादि	३९ A. ६ ।	विभक्तारं नृपक्षसं हवा-	
विकिरिद्र विलोहित इत्यादि	३९ B. ३ ।	महे	५७ B. ७ ।
नीलग्रीवा शितिकण्ठा		सहस्रग्रीर्षा	५८ A. ४ ।
इत्यादि	४० A. ६ ।	अद्भ्यः सम्भृतः	५८ B. २ ।
ये भूतानामधिपतयः इत्यादि	४० B. ३ ।	यो देवेभ्य आतपति ...	५९ A. ३ ।
नमोऽस्तु रुद्रेभ्यः इत्यादि	४१ A. ८ ।	सदसस्पतिमद्भुतं ...	५९ A. ६ ।
विश्वतस्त्रक्षुत इत्यादि	४२ B. ४ ।	या मेधा देवगणाः ...	५९ A. ६ ।
आशुः शिशानः इत्यादि	४३ A. १ ।	मेधां मे ववृणो ददातु	५९ B. १ ।
वृहस्पते परिदीया इत्यादि	४३ B. ६ ।	इदं मे ब्रह्म	५९ B. ६ ।
बलविशा इत्यादि ...	४३ B. ६ ।	प्रवोमहे मन्दमानायान्धसः	६० A. ८ ।
इन्द्र आसां नेता इत्यादि	४४ B. ३ ।	इन्द्रो वृत्रमवृणोत् ...	६० B. ४ ।
उद्धर्षय इत्यादि ...	४५ A. १ ।	आह्वयोन रजसा ...	६१ B. ५ ।
अग्ने सहस्राक्ष इत्यादि	४६ B. १ ।	त्वं नो अग्ने	६३ A. २ ।
शुक्रज्योतिश्च इत्यादि	४७ B. ४ ।	सोमो घेनु	६३ A. ७ ।

	पुः	पं		पुः	पं
शं नो मित्रः शं वरुणः	६४ B.	३ ।	अकन्ददधिः	६७ B.	३ ।
वनस्पते बौद्धो हि	६७ A.	३ ।	आमूरज प्रत्यावर्त्तयेमः	६८ A.	८ ।
असियमो अस्यादित्यो	६७ A.	७ ।	यत्र वाणाः सम्पतन्ति	६८ B.	८ ।

847.

9058. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia. 92. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

The first 8 leaves are missing.

The last Colophon :—

श्रीवाघरकुलभूषणमहाराजमहोभुजा कृतिना ।

रचितायां अजनि यजुर्मन्त्र्यां पञ्चवस्तुरीयोऽयम् ।

Aufrecht says that this is a Tantrik work. But, as shown above, it contains Yajurmantras along with their explanations, stating their Devatās, R̥ṣis and liturgical uses, in 4 chapters.

848.

3597. **नवग्रहमन्त्रव्याख्या** *Navagraha mantra Vyākhyā*
from *Brāhmaṇa Sarvasva and Guṇa viṣṇu*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

7B. इथावसथिक-महाधर्माध्यक्षश्रीहनायुषकृतौ ब्राह्मणसर्वसे

ग्रहयन्त्रमन्त्रव्याख्या ।

11A. इति गुणविष्णुकृतनवग्रहमन्त्रव्याख्या ।

Post Colophon :—

श्रीरामसुन्दरप्रभवाः स्वास्तु ।

849.

3037.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 560. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured.

The MS. contains a part of Halāyudha's Brāhmaṇa Sarvasva. The name of the work is found in leaf 5B.

4B, इति पार्व्याश्राद्धमन्त्रव्याख्या, अथ सपिण्डौकरणम्; 5B, इति हृणायुधकृतौ ब्राह्मणसर्वस्वे पार्व्यादिश्राद्धमन्त्रव्याख्या समाप्ता; 8A, इति भोजनविधिः, अथ जातकर्म; 9A, अथ निष्क्रमणम्; 9B, अथान्नप्राशनम्.

It goes over all the ten sacraments ending with the marriage ceremony.

24A, इति ब्राह्मणसर्वस्वे समावर्त्तनव्याख्या, अथ विवाहः ।

It begins :—श्रीगणेशाय नमः ।

करोतीति काव्यायनः । तत्र षष्ठां मन्त्राणां प्रजापतिर्ऋषि-
र्यथासंख्यं यौष्म-शिशिर-वर्षा-वसन्त-हेमन्त-शरदः षडृतवो देवताः
... .. पिण्डपितृयज्ञे षडुक्तिकरणे विनियोगः इत्यादि ।

850.

3887.

Substance, country-made paper. 13×3 inches. Folia, 12 of which the first two are missing. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 432. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old, writing effaced. Incomplete at the beginning.

It explains the mantras of Śradh.

It ends :—

ततश्च देवपक्षे पित्रादिदक्षिणादानं वाचस्पतिमिश्रोक्तं हेयम् ।
पितृपक्षे वस्तुतः + + + कत्वात् + + + विधानं युक्तमिति
समाप्तमिदं पुस्तकम् ।

Then there was the name of the former owner which has been blurred over with ink.

This is a part of a large manuscript as the twelve leaves are also marked from 98 to 102.

851.

11250. **पुरुषसूक्त ।** *Puruṣasūkta.*

With a commentary.

Substance, country-made paper. 13½×7 inches. Folia, 5. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Comm. begins :—

यः पुरुषो नाभेरुर्द्धं दशाङ्गुलमति अतिक्रम्य अर्धवशाद्भृद्येव
विज्ञानरूपः अतिष्ठत् ।, etc., etc.

Colophon :—

(7) २२ इति पुरुषसूक्तसमाप्तः ।

(*Comm.*) इति यजुर्वेदे उत्तरनारायणं सम्पूर्णम् ॥

BRĀHMAṆAS OF THE WHITE YAYURVEDA.

852.

43. माध्यन्दिनशतपथस्य अश्वमेधकाण्डः *Mādhyaṇḍina Śatapatha Brāhmaṇa Aśvamedhakāṇḍa XIII.*

See L. 801 for the description of the manuscript.

See also pref. to Weber's Edition of Śatapatha.

853.

1411.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 43 by actual counting. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1045. Appearance, very old.

Post Colophon Statement :—

१० । ४५ वर्षे कार्तिकशुदि १५ सोमे । अद्येह श्री(महाराज
in a later hand) राजलश्रीश्रीगङ्गादासविजयराज्ये नागर-
ज्ञातिमहायाज्ञिक श्रीठडा[जी अर्जन restored in a later
hand) पठनार्थं जो ++ जी लिखितम् । यादृशं पुस्तके तादृक्
लिखितम् । Then a verse ending वासुदेव नमोऽस्तुते ।

The last Colophon runs :—

६ ब्राह्मण ८ (चतुर्थः प्र A restoration) पाठकः
काखी ७५. With a caret at this place and
written at the bottom of the page :—ब्राह्मणानि
संख्या ३१ एवं काखी कण्डिकासंख्या ३६६ ।

The last but one leaf is marked 53. Leaf-marks in most of the leaves are corroded or effaced. Some of the leaves are evidently restorations. I do not venture to put the leaves in order.

The first leaf contains three *kaṇḍikās* and a portion of the 4th, all of which agree with the opening *kaṇḍikās* of the *Mādhyandina Śatapatha Kāṇḍa VII* or *Hastiṣaṭnāmakaṇḍa*. But the second leaf is not a continuation of the first. The first *prapāṭhaka* ends in the 6th leaf by counting but marked 17. But the end of this *prapāṭhaka* does not agree with the end of the first *prapāṭhaka* of the 7th *kāṇḍa* of the MS.; nor does the beginning of the second *prapāṭhaka* of the one agree with that of the other. The second *prapāṭhaka* ends in leaf 28 by counting marked 34. It has 8 *Brāhmaṇas* and 101 *kaṇḍikās*. The Colophon of the third *prapāṭhaka* I could not find out. The last *kaṇḍikā* of the 4th *prapāṭhaka* is substantially the same as the last *kaṇḍika* of the *Kāṇva Śatapatha*, that is of the *Bṛhadāranyakopaniṣad* commented upon by *Sāṅkarācārya*, but the last but one is not the same. Under the circumstances the conclusion is irresistible that this portion of the *Brāhmaṇa* belongs neither to the *Kāṇva* nor to the *Mādhyandinaśākhā* of the White *Yajurveda*.

It is, not however, a portion of *Aitareya Brāhmaṇa* as indicated in the printed catalogue. For, it begins with an invocation to the *Yajurveda*: यजुर्वेदाय नमः. Further, the *Aitareya* is divided in *Pañcika*, *adhyāya* and *khaṇḍa*, while this is divided in the *kāṇḍa*, *prapāṭhaka*, *Brāhmaṇa* and *kaṇḍikā*, as in the *Śatapatha Brāhmaṇa*.

854.

1165. शतपथब्राह्मणस्य एकादशकाण्डभाष्यम्। *Sāyana's*
Bhāṣya on Śatapatha Brāhmaṇa Kāṇḍa XI.

By Sāyanācārya.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 118. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 4200. Character, Nāgara. Appearance, old. Date, Śamvat 1606. Complete.

It begins :—

यस्य निःश्वसितं, etc.

इत्थं काण्ड ... दशकात्मकप्रतपथपूर्वभागो व्याख्या[तः] तत्र प्रथमद्वितीयकाण्डाभ्यां + + धानाग्निहोत्रतदुपस्थानादीनि चा[तु]-
र्मास्थानानि प्रतिपादितानि तृतीयचतुर्थाभ्यां एकाद्वाह्यौनसत्रा-
त्मकसकलसोमयागप्रकृतिभूतचतुःसंस्थो ज्योतिष्टोमः प्रतिपादितः
पञ्चमेन वाजपेयराजसूयौ षष्ठादिकाण्डचतुष्टयेषु प्रकृतिविकृतिभूत-
सोमयागाश्रितं अग्निचयनाख्यं कर्म विस्तरेण प्रतिपादितं । दशमे
तत्प्रशंसामुखेन तदाश्रितान्युपश्रुतानि विहितानौति पूर्वभागार्थ-
संक्षेपः । उत्तरभागे अष्टाध्यायी-सौत्रामन्यश्वमेधाख्यास्त्रयः काण्डाः
चतुर्थस्तु सुब्रह्मप्रतिपादको बृहदारण्यकाख्यः । तत्र प्रथमे काण्डे
पूर्वोक्तं माध्यन्दिनं कर्म अनूद्य प्राग्विहितकालाद्यवशिष्टाङ्गकला-
पविधिः तत्प्रशंसा च क्रियते ।

*End :—*श्रीवेदार्थप्रकाशेन, etc., etc., etc.

इत्येकादशकाण्डभाष्यं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १६०६ वर्षे आश्विनवदि १४ चतुर्दश्यां लिखितम् ।

The Colophon in leaf 5B. :—

इति सायनाचार्यविरचिते माधवौषे वेदार्थप्रकाशे माध्यन्दिन-
प्रतपथब्राह्मणे प्रथमाध्यायस्य प्रथमं ब्राह्मणम् ।

Aṣṭādhyāyikāṇḍa is the name of the 11th chapter of Śatapatha Brāhmaṇa, as it contains eight chapters.

855.

9609. बृहदारण्यकं माध्यन्दिनीयम् । *Vṛhadāraṇyaka*
(*Mādhyaṇḍīniya*).

Substance, country-made paper. 18×6½ inches. Folia, 21. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 410. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete at the end.

856.

9131. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5½ inches. Folia, 122. Lines, 7 on a page. Extent in Slokas, 1500. Character, Nāgara. Date, Sam. 1686. Appearance, tolerable.

It ends :—

कश्यपाग्निध्रुवेः कश्यपो नैध्रुविर्वाचोवागम्भिरया अभिरयाब्बादि-
त्यादादित्यानीमानि शुक्लानि यजृषि वाजसनेयेन याज्ञवल्कीनाख्या-
यन्ते ॥ ३ ॥ ब्राह्मणं ॥ षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

तथा सहस्रप्रवर्गे नवमोऽध्यायः कण्डिकासंख्या । ८९ ॥ पञ्चमः
प्रपाठकः समाप्तः । कण्डिका १०१ । अस्मिन् काण्डे कण्डिकासंख्या
५४२ । एवं यजुर्वेदसंख्या । ६८ । ६ । अध्यायसंख्या १०० । ब्राह्मण-
संख्या ४४० । कण्डिकासंख्या ७६२४ । अक्षरसंख्या ७६८००० ।
संवत् १६८६ । वर्षे श्रीशालिवाहनशाके १५५१ प्रवर्त्तमाने उत्त-
रायणगते श्रीसूर्ये ग्रीष्मऋतौ ज्यैष्ठमासे शुक्लपक्षे भौमे उदीच-
+ + + पादेवौसुतवीश्रामेण लिखितम् ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ ह्यग्राह्यप्राजापत्याः । देवांश्चासुराश्च ततः
कानीयसा एव देवाः इत्यादि ।

857.

8583. माध्यन्दिनोपनिषद्दृष्टिः । *Mādhyandinio-
paniṣadvṛitti.*

By Vāsudeva Brahma, pupil of Hṛṣīkeṣa.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 128. Lines, 12 a page. Extent, 4500 slokas. Character, Nāgara. Fresh. Incomplete.

These one hundred and twenty-eight leaves go up
the 7th Brāhmaṇa of the 5th Prapāthaka.

It begins :—

ब्रह्मादीन् प्रणमान्येतान् वंशधौन् सगुहंस्तथा ।
श्रीशङ्करं महादेवीं सच्चिदानन्दरूपिणीम् ॥

(713)

सम्यगालोच्य खं भाष्यं सटीकं वार्त्तिकं तथा ।

माध्यन्दिनोपनिषदो वृत्तिरारभ्यते शुभा ॥

The Colophon of the 1st chapter in 58A :—

इति श्रीहृषीकेशभगवत्पूज्यपादशिष्यपरमहंसपरिव्राजकाचार्यवासुदेवब्रह्म-
भगवतः कृतायां माध्यन्दिनोपनिषद्व्रीकायां तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः ।

858.

1686. *The Same Text.*

With the commentary by Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. 13½ × 5 inches. The first three adhyāyas of the Upaniṣad complete in 136 leaves, of which folia 2nd to 8th are missing. The fifth adhyāya in a separate pagination in 16 leaves, up to the 14th Brāhmaṇa. The text covers the same ground as pages 948 to 1005 of the Bibl. Ind. Edition. The 6th prapāṭhaka in 19 leaves, ending abruptly, printed in pp. 1030 to 1095 of the same edition.

The commentary begins :—

येन्द्रं जालमिवेदं रक्षितं विश्वं स्वमायया येन ।
तस्मै नमः परस्मै यस्मै सर्वे वदन्ति बलिमाद्याः ॥
ॐकारकल्पवल्लीमरणां पाप्माभये वृद्धाहिहस्ताम् ।
वन्दे समन्दहसितामुपनिषदरविन्दकुहरमधुधाराम् ॥
हरये हराय हरये हरजायायै हराङ्गजायापि ।
गायत्र्यै तत्पतये अतये स्मृतये नमो लक्ष्म्यै ॥
स्वत्यैवायुर्दत्तं वेदव्यासेन नीलकण्ठेन [यस्मै] ।
स्वस्मात् प्रियाय तस्मै यतये कस्मैपिदस्तु मे प्रवृत्तिः ॥
श्रीमल्लक्ष्मवतीं लक्ष्मीं मातरं देशिकोत्तमाम् ।
पितरं रङ्गनाथाख्यं देशिकोत्तममाश्रये ॥
काशीनाथगुरुं नत्वा श्रीधराख्यं गुरुं तथा ।
अद्भुता संयुतो भाष्यवार्त्तिकेऽप्यवलोक्य च ॥
माध्यन्दिनीयशाखायां वृद्धदारण्यकाभिधा ।
या चाख्युपनिषन्मूल्या तस्या व्याख्या यथामति ॥

नीलकण्ठीति नाम्नेयं कलकण्ठीहतोपमा ।

श्रितिकण्ठशिवाप्रौढे नील + + + + + ॥

See below.

859.

8580. *The Same.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches. Folia, 165. Lines, 12 on a page. Extent, 8000 slokas. Character, Nāgura. Complete.

To the end of the 4th Adhyāya.

The author Nilakaṇṭha was the son of Raṅganātha Śaiva and Lakṣmī. His teachers were Kāśinātha and Śrīdhara. For writing this comm., he studied Śaṅkara's Bhāṣya and Sureśvara's Vārtika. He confines himself to the Vṛhadāraṇyaka Upaniṣada of the Mādhyandinaśākhā of the White Yajurveda, the reading of which differs from that of the other Śākhās. He altogether rejects the first two Brāhmaṇas of the V. A. U. of Kāuvasākhā which Śaṅkara comments upon. He says that these Brāhmaṇas belong to Aśvamedha, and therefore to Karmakāṇḍa. They are dealt with in the 10th Prapāṭhak of the Śatapatha of M. śākhā, and they are altogether out of place in an Upaniṣad or Jñāna kāṇḍa. Hence he begins from :—

“इयाह प्राजापत्यादेवास्मासुराश्च” and not from उषा वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरः ।

The last five leaves are written in a scribbling hand and on paper of a different size.

860.

8907. मुख्यार्थप्रकाशिका माध्यन्दिनीय दृढदारण्यको-

पनिषद्दौका । *Mukhyārthaprakāśikā being a*

comm. on Vṛhadāraṇyaka of the Mādhyandina Śākhā.

By Drivedagaṅga, the son of Nārāyaṇa.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 250. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 6000. Character, Nāgura of the eighteenth cen-

tury. Folia, 246—250 are a restoration in almodern hand. Appearance, discoloured. Complete.

It begins thus :—

ॐ नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासम्प्रदायकर्तृभ्यो वंश-ऋषिभ्यो
नमो गुरुभ्यः दद्याद् प्राजापत्या इत्येवमाद्या षडध्यायी माध्यन्दि-
नीयब्राह्मणोपनिषत् तस्या इयं अल्पग्रन्था वृत्तिरारभ्यते । उपनिष-
च्छब्देन मुख्यया वृत्त्या ब्रह्मविद्यैव वाच्या उप समीपस्थं प्रत्यगात्मैकत्वं
नौति निश्चितं सत्तत्पराणां सहेतोः (?) संसारं सादयति इत्युपनिषत्
इति व्युत्पत्तेः ॥

It ends thus :—

तत एव हिरण्यगर्भात् सम्प्रदायोक्ततदादिकान् सर्वानेव प्रति
पारम्पर्येणागतोऽयं सम्प्रदाय इति युक्तं । यजुषामादित्यत्वं पुनः
कथम्भूतानि यजूंषि शुक्लानि शुद्धानि यद्वा शुक्लानि ब्राह्मणेना-
मिश्रितमन्त्रात्मकानि । वाजसनेयेन याज्ञवल्क्येनाख्यायन्त इत्यर्थः ।

The Col. :—

इति श्रीमाध्यन्दिनारण्यकव्याख्यायां मुख्यार्थप्रकाशिकायां पञ्चम-
प्रपाठकस्य पञ्चमं ब्राह्मणम् । पञ्चमः प्रपाठकः समाप्तः । षष्ठो-
ऽध्यायश्च समाप्तः । शुभमस्तु । इति श्रीविद्वज्जनतिलकद्विवेद-
श्रीनारायणस्तुतुना द्विवेदगङ्गेन विरचितायां माध्यन्दिनारण्यकव्या-
ख्यायां मुख्यार्थप्रकाशिका सम्पूर्णा ।

ब्रह्म सत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ।

इति यो वेद वेदान्तैः स मुक्तो नात्र संशयः ॥

श्रीहृण्णाय नमः ।

861.

I.

6035. वृहदारण्यकोपनिषत् । *Vṛhadāraṇyakopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 60. Lines, 9 on a page. Chatveter, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, injured by damp. Complete.

This belongs to the Kāṇva Śatapatha Brāhmaṇa. It is a well-known fact that Śāṅkarācārya commented on the Vṛhadāranyaka of the Kāṇva recension

II.

मैत्रावरुणीयम् । *Maitrāvaruṇya*.

Kaṇḍa III of the Kāṇva Śatapatha.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 99. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1531. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

तृतीयकाखे षोडशप्रपाठकः समाप्तः ।

इति मैत्रावरुणीयं तृतीयं काखं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

शुभं भवतु लेखकपाठकयोः । कल्याणं भूयात् । खलि संवत् १५३१ वर्षे चैत्रवदी ३ शनौ श्रीहृन्मपुरीयामे चातुर्विद्यमोक्षज्ञातीय दूषे सुरासुतनारसिंहेन खपठनार्थं परोपकारार्थे । कल्याणं भूयात् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ।

862.

2369. *The Same* (*Vṛhadāranyakopaniṣad only*).

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. The first chapter only.

Col. :—प्रथमोऽध्यायः ।

863.

2283. *The Same*.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 127. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and worm-eaten. Complete.

Post Col. :—श्लोकसंख्या १३८६ ।

864.

2293. *The Same*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-21 (the first two chapters); 1-15 (the 5th chapter, incomplete); 27 to 38. (From the Second Brāhmaṇa of the 7th chapter to the end of the 8th chapter.) Lines, 11 to 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

(717)

865.

8690. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27. Lines, 19 on a page. Extent in ślokas, 1800. Character, Nāgara. Old. Fresh. Complete.

866.

8579. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 20. Lines, 17 on a page. Extent, 1300 ślokas. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

867.

11043. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 61. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :—

इति वृहदारण्यके षष्ठः प्रपाठकः (?) षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ॥

Post Col. :— ॐ तत्सद् ब्रह्माय नमः ॥

इति वृहदारण्यकोपनिषत् समाप्तिमगमत् ।

868.

371. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 94. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1280. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The MS. bears diacritical marks.

869.

11070. वृहदारण्यकटीका । *Vṛhadāraṇyaka Tīka.*

By Śaṅkara.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 141. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Date, Sam. 1857.

Last Col. :—

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजका-
चार्यस्य श्रीशङ्करभगवतः[ः]कृतायां बृहदारण्यकटीकायां पञ्चमं
ब्राह्मणं । अष्टमोऽध्यायः ॥

Post Col. :—

संवत् १८५७ वैशाखमासे कृष्णपक्षे षष्ठमी बुधवासरे लौघीतां
सेकुकायथं सामभट उली जो देखा शो लौघ्या ममोदोषो
न विद्यते ॥

870.

11071. **बृहदारण्यकभाष्यतात्पर्यदीपिका ।** *Bṛhadā-
raṇyaka Bhāṣya Tālparyādīpikā.*

By Ānandajñāna, the disciple of Śuddhānanda.

Substance, country-made paper. 12½×6 inches. Lines, 15 to 18 on a
page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

Adhy. III. foll. 58:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छ्रद्धानन्दपूज्यपाद-
शिष्येण भगवानन्दज्ञानेन कृतायां बृहदारण्यकभाष्यतात्पर्यदीपि-
(टी)कायां तृतीयो(तीशो)ऽध्यायः समाप्तः ।

Post Col. :—

संवत् १८३७ समेष नाम चैयत्रवदि कृष्णपक्षे वासरे त्रियोदशि ॥

Adhy. IV. foll. 25. (*Col.* इति श्रीमत्परमहंस० चतुर्थोऽध्यायः) ।

*Post Col. :—*संवत् १८३७ समै वैशाखमासे ।

Adhy. VIII. foll. 11. (*Col.* O अष्टमोऽध्यायः) ।

*Post Col. :—*संवत् १८३७ समै चैत सुदि सुकुलपक्षे ।

See I.O. Catal. 215.

The Upaniṣad consists of the 6 books, III-VIII, of the
Bṛhadāraṇyaka, Eggeling, however, describes the first book
as consisting Adhyāyas I-III!

871.

8582. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 535, the first 27 leaves being restored in a different hand. Lines, 12 on a page. Extent, 2500 slokas. Character, Nāgara. Dated, Sam. 1865. Fresh. Complete.

The text, Bhāṣya and Tikā.

सम्बत् १८६५ पौषमासि कृष्णपक्षे श्रद्धौ गुरुवार गङ्गातीरे
त्रिलोचनसन्निध्यौ लेखनीकृता शुभमस्तु ।

The 1st chapter of the Upaniṣad or the 3rd of the 14th Prapāṭhaka of the Kāṇvaśatapatha ends in 170; the 2nd or the 4th in 263; the third or the 5th ends in 347; the 4th or the 6th in l. 466; the 5th or the 7th in 495; the 6th or the 8th in 582.

872.

11075. *The same here called simply वृहदारण्यकोपनिषद्-
भाष्यटीका । Vṛhadāraṇyakopaniṣad Bhāṣya Tikā.*

By Ānanda-jñāna.

Two batches of leaves.

I.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 57. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

A modern copy.

*Beg. :—*ॐकारोदमादित्रयं ब्रह्मोपासनानि एषोऽर्थः सप्तमे
निवृत्तः । सम्यति प्राधान्येन तावद्ब्रह्मोपासनं फलं श्रीमद्भादि-
कर्म्म च वक्तव्यमित्यष्टममध्यायमारभमाणो ब्राह्मणसंगतिमाह-
प्राण इति ।

*End :—*इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छ्रद्धानन्दपूज्यपाद-
शिष्यश्रीमद्भगवदानन्दज्ञानकृतायां श्रीमद्वृहदारण्यभाष्यटीकायां
चतुर्थोऽध्यायः ।

I suspect up to fol. 20, it is adhy. VIII, the rest, adhyāya
IV.

II.

Substance, etc., the same as in I. Folia, 35, marked 1—34 and 57.

Beg. :—श्रीगणेशाय नमः ॥

शुभमस्तु ॥ मधुकाण्डे त्वाङ्गं कक्षं चेति मधुदयं व्याख्यातं संप्रति
काण्डान्तरं (कांतरारं) प्रतिजानीते जनक इति ननु पूर्वस्मिन्-
ध्यायद्वये व्याख्यातमेव तत्त्वसुत्तरत्रादि वक्ष्यते, etc.

873.

10851. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12½ × 6 inches. Folia, 37. Lines, 15 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

The comm. on the last chapter only.

End :—परिसमाप्तौ मंगलमाचरति ब्रह्मेति ।

Col. :—इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीशुद्धानन्दपूज्यपादशिष्यभगव-
दानन्दज्ञानविरचितायां वृहदारण्यकभाष्यटीकायां षष्ठोऽध्यायः ।

Post Col. :—शुभमस्तु ॥ संवत् १८३७ मिति वैशाख सुदि मेकम
भद्रवासरे ॥ समाप्तः ॥

874.

10850. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 64. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

End :—परिसमाप्तौ मंगलमाचरति ॥ ब्रह्मेति ॥ वंश ब्राह्मण ॥

There is one stray leaf.

875.

10902. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 41. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

A fragment. Every leaf is marked with the letters
इ० टी० आ ।

Beg. :—श्रीगणेशाय नमः ।

द्वितीयेऽध्याये सूचितविद्याविद्ययोरविद्यां प्रति विद्यां प्रपद्यितुं
चतुर्थाध्यायमारम्भाद्यो × तं कौतयति आत्मेति ।

35A चतुर्थस्य चतुर्थं ब्राह्मणं समाप्तम् ।

41A. पञ्चमं ब्राह्मणम् ।

The MS. ends abruptly.

There is also the last leaf of the MS. containing only the col. इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीशुद्धानन्दपूज्यपादप्रियभगवद-
नन्दज्ञानार्चितायां (?) रचितायां षष्ठोऽध्यायः समाप्तम् ।

There is one stray leaf marked 37.

876.

11169. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Folia, 26. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1837. Appearance, fresh.

A fragment.

Beg.:—श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

मधुकाण्डे + + + चेति मधुहयं व्याख्यातं । संप्रति काण्डान्तरं
प्रतिजानीते जनक इति ।

Col.:—इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकश्रीशुद्धानन्दपूज्यपादप्रियभगवद-
नन्दज्ञानज्ञतायां बृहदारण्यकटीकायां पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Col.:—शुभमस्तु ॥ संवत् १८३७ समये चैत सुदि सुकुलपक्षे
वासरे शुक्लवारे समाप्तः ॥

877.

8581. बृहदारण्यकव्याख्या मिताक्षरा । *Mitākṣarā being*
a comm. on Vṛhadāraṇyaka by Nityānandāśrama,
disciple of Puruṣottamāśrama.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 105. Lines, 14 on a page. Extent, 5000 ślokas. Character, Nāgara. Date, Śaṃ. 1867. Fresh. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

योऽनन्तोऽनन्तशक्तिः सृजति जगदिदं पालयत्यन्तरात्मा
स विश्रान्ते निपीय स्वकमहिमग्रतः सत्यचिन्मूर्तिरास्ते ।

योऽनुयः सज्जनानां परमहिततमः पापिनामुग्रमूर्तिः

सोऽस्माकं वाञ्छितानि प्रदिशतु भगवान् व्यात्मदः श्रीनृसिंहः ॥

यन्मूलप्रवहत्पवित्रपयसः संसेवनादेव मे

रागद्वेषमदाभिधा ग्रहगणा नेशुः स्म सन्तापिनः ।

यत्संसारपरिअमापहृदया (?) संशीतलो मोदभाक्

वन्दे तत्पुरुषोत्तमाश्रमगुरोः पादारविन्दद्वयम् ॥

या काण्वोपनिषत् प्रसिद्धदृष्टदार्ण्यश्रुतेः सादरं

तद्भाष्यप्रमुखं विलोक्य विपुला टीका कृता ज्ञानिनाम् ।

रम्या तत्फलनासमर्थमतिभिर्मोक्षेच्छुभिर्योगिभिः

सुज्ञातुश्च मिताक्षरा एनरियं व्याख्या मया रच्यते ॥

उपनिषच्छन्देन मुख्यया दृष्ट्या ब्रह्मविद्यैव वाच्या उप समीपस्थं

प्रत्यगात्मैकत्वं निश्चितं सत् तत्परायां संसारं सादयतीत्युपनिषदिति

व्युत्पत्तेः । ग्रन्थस्तु विद्यासमर्पकत्वेन उपचारात् उपनिषदित्युच्यते ।

The Colophon :—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीपुरुषोत्तमाश्रमपूज्यपाद-

शिष्यनिव्यानन्दाश्रमकृतायां दृष्टदार्ण्यकव्याख्यायां मिताक्षरायां

तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

The last Colophon :—

दृष्टदार्ण्यकव्याख्यायां मिताक्षराभिधाययां अष्टमाध्यायस्य

पञ्चमः ब्राह्मणः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

यः सम्भूतिलयत्रिकायद्विकषडध्यायप्रभेदस्फुरत्-

स्नान्धः सत्पदपक्षवालिबिलसच्छाखामयो ब्राह्मणः ।

ब्रह्मात्म्यैकफलः सुवाक्यकुसुमो वंशजवालाम्बुभाक्

संसेव्यः सततं बुधैः स दृष्टदार्ण्यकव्याख्याप्रभुः ॥

भाव्यवार्तिकलट्टीका मन्थन्यारण्यकं दधि ।

विमथ्य बुद्धिरज्ज्वेदं नवनौतं समुद्धृतम् ॥

मञ्जतामाश्रयं बोद्धुं मावृष्टः कः क्षमो भवेत् ।

तथापि अङ्गयास्माभिः + + मेतत् समुद्धृतम् ॥

यत्यादपद्मकरन्दरसानभिज्ञा

विश्राम्य मा विधिपदादपि सञ्चरन्ति ।

न प्राप्नुवन्ति पशुकर्मस्तादधनेहा ?

तस्मै नृसिंहवपुषे हृदये नमस्ते ॥

878.

9513. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 181. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 6878. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

879.

11086. *The Same.*

Substances, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 82. Lines, 10, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Col. :—इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीपुरुषोत्तमाश्रम-

पूज्यपादप्रिष्यनिव्यानन्दाश्रमविरचितायां मिताक्षरायामष्टमोऽध्यायः

समाप्तः ।

Post Col. :—संवत् १८३७ मीति फाल्गु ।

See I O. Catal. 224.

880.

8689. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 217. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 5600. Character, Nāgara. Date, Sam. 1861. Fresh. Worm-eaten. Complete.

881.

8979. बृहदारण्यकं सटीकम् । *Brhadāranyaka*
with a Comm.

Substance, country-made paper. 13×7 inches. Folia, 16. Lines, 17 on a page. Extent in slokas, 1000. Character, Nāgara. Worm-eaten.

The third and the fourth. The third complete and the fourth incomplete.

(724)

Nothing to supply any clue to the identity of the commentary.

One stray leaf.

SUBSIDIARY TREATISES TO THE WHITE
YAJURVEDA.

882.

6118. सर्वांनुक्रमसूत्र (माध्यन्दिनीय) । *Sarvānukrama
sūtra (Mādhyandinīya).*

By Kātyāyana.

Substance, country-made paper. 9×4 inches Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 580. Character, Nāgari. Date, Saptvat 1930. Appearance, fresh. Complete.

See L. 2114 and 4135.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॥

मयङ्गलं दक्षिणमक्षि हृदयश्चाधिष्ठितं येन ।

मुक्तानि यजूंषि भगवान् याज्ञवल्क्यो यतः प्राप ॥

तं विवक्षन्तं त्रयीमयमर्चिश्चान्तमभिधाय माध्यन्दिनीयवाजसने-
यके यजुर्वेदास्त्राये सर्वे सखिले समुक्रियन्मृषिदैवतच्छ्रंदास्यनुक्रमि-
ध्यामो यजुषामनियताक्षरत्वात् एकेषां ह्रन्दो न विद्यते । इष्टार
ऋषयः स्मर्त्तारः परमेष्ठ्यादयो देवता मन्त्रान्तर्भूता अग्न्यादिका
हविर्भाजः स्तुतिभाजो वा जोनः शाखोखाग्रन्धोपवेष्टकपालेष्पोलू-
खणादयश्च प्रतिमाभुताश्चन्द्रांसि गायत्र्यादीन्येतान्यविदित्वा योऽधी-
तेऽनुव्रते अपति जुहोति यजते याजयते तस्य ब्रह्म निर्वीर्यं यातया-
मभवत्पथान्तरा च गतिं वा पद्यते स्थाणुं वर्ष्मति प्रमोयते वा पापौ-
यान् भवत्यथ विज्ञायैतानि योऽधीते तस्य वीर्यवदथ योर्ध्ववित्तस्य
वीर्यवत्तरं भवति जपित्वा ऊत्वेष्ट्वा तत्फलं युज्यते । १ ।

इषेत्वादि खं ब्रह्मान्तं विवक्षानपश्यत् । ततः प्रतिकर्मविभागेन
ब्रह्मणालुसारेण ऋषयो वेदितव्याः । परमेष्ठौ प्राजापत्यो दर्शपूर्ण-

मासमन्त्राणां ऋषिर्देवा वा प्राजापत्या इषेत्वाग्राखानुष्टुब्धिनियोगः
कल्पकारोक्त एवमूर्ज्ज्वा वायवो वायव्यं देवो व ऐन्द्रो यजमानस्य
ग्राखा व्वसोर्वायव्यं द्योर्मातरश्चिन उखा व्वसोर्वायव्यं देवत्वा पयः
कामधुक्तः प्रश्नः सा विश्वायुस्त्रौणि गय्यानीन्द्रस्यैन्द्रं पयः ॥ २ ॥

11A, इति सर्वानुक्रमणिकायां प्रथमोऽध्यायः ; 19A, इति
सर्वानुक्रमणीये द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ; 23A, इति सर्वानु-
क्रमणीये तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ; 28A, इति सर्वानुक्रमणीये
चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ।

It ends :—

सप्तमं जगती जागतपदाष्टिनस्तयः स्त्री च द्वौ महासतो बृह-
त्यष्टकौ सप्तकः षट्को दशको नवकश्च षडष्टका वा महापंक्ति-
माध्यन्दिनीये वाजसनेयके सर्वानुक्रमणिकैषा कृतिर्भगवतः कात्या-
यनस्यैषा कृतिर्भगवतः कात्यायनस्य । इति । ॐ

Last Colophon :—

इति माध्यन्दिनीये सर्वानुक्रमणीये पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः । ५ ।

मौः । जेष्ठ शुक्ल ५ सनौ संवत् १८३० । श्रीजानकीवल्लभो विजयते । बाल-
मुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

The following is added in a different hand in red ink :—

इदं पुस्तकं लेखयित्वा बालमुकुन्देन लिखितं सौतारामेण ।

883.

1769. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 46. Lines, 6 on
a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Date, Sam. 1681. Ap-
pearance, old. Complete.

The Post Colophon Statement :—

इति सर्वानुक्रमणी समाप्ता ॥ कंडिकासंख्या १२४ ॥ संवत् १६८१ । वर्षे
चैत्रमासे कृष्णपक्षे दशमी भौमे वाराणस्यां लेखक उद्धवेन लिखितोऽयं ग्रन्थः ॥

An index to the White Yajurveda of the Mādhyandina
School, attributed to Kātyāyana.

884.

6187. *The same with a commentary.**By Holtra.*

Substance, country-made paper. 5×4 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. A fragment.

Beginning :—

यजुर्वेदस्य मूलं हि भेदो माध्यंदिनीयकः ।

सर्वानुक्रमणी तस्याः (?) काव्यायनकृता तु या ॥

व्याख्यां तस्यास्तु होलौरः कुर्वे नत्वा गणाधिपम् ।

विलोक्य सर्वसूत्राणि भाष्याणि विविधानि च ॥ २ ॥

इह भगवान् काव्यायनाचार्यः सर्वानुक्रमसूत्रप्रारंभे प्रथमं मंगलाचरणपूर्वकं यजुर्वेदस्य मुख्य + ऋषिष्ण्वन्दोदैवतज्ञानार्थं प्रतिज्ञा-
सूत्रमाह ॥

Text :—ॐ मण्डलं दिक्षामस्मि हृदयं चाधिष्ठितं येन, etc.

Colophon :—

इति सर्वानुक्रमणीये प्रथमकण्डिकायां होलौरभाष्यं समाप्तम् ॥

Post Colophon Statement :—

इदं चन्द्रचूडदैवज्ञेन लिखितमस्ति ॥

885.

10201 B. **सर्वानुक्रमणिकापद्धति ।** *Sarvānukramanikā-
pūddhati.*

Being a general index to the Vājasaneyasamhitā.

There are three fragments :—

I.

Substance, country-made paper. 8×4½ inches. Folia, 39 (by counting). Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

*Cols. :—*इति संहितायां प्रथमोऽध्यायः ; द्वितीयोऽध्यायः ; इति पिण्ड-
पितृयज्ञः ; इति चातुर्मास्याधिकारः—तृतीयोऽध्यायः ; चतुर्थो-

ऽध्यायः; पञ्चमोऽध्यायः; षष्ठोऽध्यायः; सप्तमोऽध्यायः; इत्य-
 ष्टमोऽध्यायः; इति वाजपेयमन्त्रादि—अथ राजसूयमन्त्राणाम् षष्ठा-
 दभिधीयते; नवमोऽध्यायः; दशमोऽध्यायः समाप्तो राजसूया-
 धिकारः। इति सर्वानुक्रमणिकापद्धतौ प्रथमोऽध्यायः (?)

There are only two lines of the 11th adhy. in the last leaf. There is also 1 leaf of probably another index containing I. 1—9.

II.

Substance, etc., the same as above. Folia, 12 (by counting).

Cols. :—अध्यायः समाप्तः ११; अध्यायः समाप्तः १२।

III.

The last leaf of the index.

Col. :—इत्यनुक्रमणिका समाप्ता।

Post Col. :—संवत् १७५३ शके १६१८ पौषवदि १० रवौ अमरा-
 वतीस्थिताहिच्छनागराज्ञातीयमट्टानन्तात्मजश्रीकृष्ण चरमपत्रं
 लिखितमन्यस्त्रिखकेन ॥ श्रीरत्न ।

In a much later hand :—

दी० यज्ञकरेण मौल्येन गृहीतं जयपुरनगरे ।

886.

6185.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 9, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

A general index to the Mādhyandiniya-Yajurveda-saṃhitā—to be differentiated from the Yajurveda *Sarva-nukramanikā*, described in L. 2114.

The MS. being incomplete at the end, contains neither the name of the author, nor that of the work.

It begins :—

अथ वाजसनेयावाग्नरभेदमार्थंदिनीयाख्ययजुर्वेदसंहितामंत्रा-
गाम्धेदेवतच्छन्दस्यभिधीयन्ते । ते च मन्त्रा द्विविधाः ऋगृष्पा
यजूरूपाश्च तत्र नियताक्षरपादावसाना ऋगित्युच्यते ॥

अनियताक्षरपादावसानं यजुरिति । तत्र सद्यासां (?) ऋचां
यथाक्षरं गायत्र्यादीनि छंदांसि सन्धेव नियताक्षरत्वात् । यजुषाम-
(च)नियताक्षरत्वात् केषाश्चिन्मते छंदो नास्ति ।, etc., etc.

9A, इति वाजसनेयावाग्नरभेदमार्थंदिनीयाख्ययजुर्वेदसंहितायामुप-
योगिनी परिभाषा समाप्ता ॥

अथ ऋषिदेवतच्छंदासां स्वरूपमुच्यते ॥

It comes up to the Cāturmāsya mantras.

24B, अथ चातुर्मास्यमंत्रागाम्धेद्याद्युच्यते ।, etc , etc.

887.

6190. **मार्थंदिनसंहितासंकल्पः ।** *Mādhyandina Saṃhitā*
Saṃkalpa.

Substance, country-made paper. 5×3 inches. Folia, 18, of which the
1st, 9th, 10th, 12th and one half of the 11th is lost. Lines, 7 on a page.
Extent in slokas, 250. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.
Date, Samvat 1816.

Last Colophon :—

इति मार्थंदिनीयसंहितासंकल्पः समाप्तः ।

Post Colophon :—

मङ्गलं भगवन् विष्णुर्मङ्गलं गरुडध्वजः ।

मङ्गलं पुण्डरीकाक्षो मङ्गलायतनं हरिः ॥ १ ॥

ओ ॥ संवत् १८१६ रौद्रमासि संवत्सरे वैशाखकृष्णप्रतिपदि
शुक्रवासरे लिखितमिदं दौक्षितकृष्णशंकरेण ।

From fol. 11B to the end, the work contains *saṃkalpas*
or resolutions for reciting the various chapters of the
Śuklayajurveda of the Mādhyandiniya Śākhā—as a speci-
men, one is quoted from fol. 13.

वाचस्यतयेत्यष्टत्वारिंशतिकखड्गिका० नारायण ऋ० त्रिष्टुप्-
छन्दः कल्पपो देव० अश्वमेधावभृतज्ञानफल० । ७ ।

Another is quoted from fol. 17, 18.

ईशावास्येयध्यायस्य सकलानुखड्गिकानुवाक्यस्य अत्रिष्टुप्-
विश्वेदेवा देवता जगतीच्छन्दः इह जन्मर्नि ब्रह्मज्ञानावाप्त्यर्थं जपे
विनियोगः—

The real samkalpa—ending पाठमहं करिष्ये is lost in fol. 12 missing.

In the leaves preceding 11, there are given rules for recitation.

888.

1782. अनुवाकसंख्या । (शुक्लयजुर्वेद) Anuvāka- Samikhyā of the Śukla Yajurveda:

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

It begins :—

अथानुवाकान् प्रवक्ष्यामि ब्रह्मणा विहितान् पुरा ।

विप्राणां यज्ञकालेषु जपहोमार्चनादिषु ॥ १ ॥

इधे त्वैकावसोः पवित्रं तिस्रोधे व्रतपते सप्त पवित्रेस्थो द्वे श्रमर्मासि

तिस्रो दृष्टिरसि श्रमर्मासि द्विकौ देवस्यत्वातिस्रो देवस्य त्वा पंच

प्रत्युष्टं रक्षस्तिस्त्रो दशैकत्रिंशत् ॥ १० ॥ ३१ ॥ १ ॥

Col. :— इति अनुवाकसंख्या समाप्ता ।

The anuvākas and kāṇḍas are given chapter by chapter. The anuvākas are summed up at the end as 308.

दशाध्याये समाख्याता अनुवाकास्तु संख्यया ।

शतं १ दशानुवाकाश्च नवान्ये च मनौषिभिः ॥ १ ॥

सप्तषष्ठिस्तितौ ज्ञेया सौत्रे द्वाविंशतिस्तथा ।

अथ एकोनपञ्चाशत् पञ्चत्रिंशत् खिले स्मृताः ॥ २ ॥

शुक्रियेषु च विज्ञेया एकादश मनौषिभिः ।

एकीकृत्य समाख्यातं त्रिंशत् न्यधिकं मतम् ॥ ३ ॥

The result obtained is this :—

	I—X Adhyāyas	...	119
Citi	XI—XVIII	...	67
Sautrāmani	XIX--XXI	...	22
Aśvamedha	XXII—XXV	...	49
Khila	XXVI—XXXV	...	35
Śukriya	XXXVI—XL	...	11

303

See the Text with Mahīdhara's Bhāṣya.

Post Col. :—शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

लेखकपाठकयोर्जयोऽस्तु ॥ रामाय नमः ॥ कृष्णाय नमः ॥ वासुदेवाय नमः ॥

कालभैरवाय नमः ॥ विश्वनाथाय नमः ॥ चतुष्पदै नमः ॥

See L. 1806, which gives different introductory verses.

888A.

9770. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgura. Appearance, tolerable. Complete.

Beginning :—

अथानुवाकान् वक्ष्यामि ब्रह्मणा विहितान् पुरा ।

शिष्याणामुपदेशाय यज्ञसंस्कारणाय च ॥

विप्राणां यज्ञकालेषु जपहोमार्चनादिषु ।

होमेत्येकावसोः पवित्रं तिष्ठोऽग्नेर्ग्रतपते सप्त, etc.

889.

932. *The Same.*

For the manuscript see L. 1806.

Post Colophon Statement :—

औसंमत् १८३३ वैशाखकृष्ण ६ ॥ षष्ठी भृगुवासरे शुभम् .

भूयात् ॥

Beginning (after what Rajendralāla has quoted).

इषेत्वेका वसोः पवित्रं तिष्ठोऽग्रे व्रतपते सप्त पवित्रेस्थो दे
शर्मासि तिष्ठो, etc., etc.

890.

6142. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1861. Appearance, new. Complete.

It is said to be the 4th parisīṣṭa of Kātyāyana. It is put here for convenience of reference.

Colophon :—

इति औत्तनुवाकाध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

औरस्तु शुभं भवतु ॥ संवत् १८६१ मार्गशीर्षशुक्लप्रतिपदायां
चन्द्रवासरे लिखितं विश्वेश्वरेण ॥

औरामाय नमः ॥ शुभम् ।

891.

6265. **क्रमसंधान ।** *Kramasandhāna.*

Substance, country-made paper. 11×4¾ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति दक्षिणात्यमते चत्वारिंशत्तमाध्यायस्य क्रमसंधानमनुक्रमेण
संपूर्यम् ।

This relates to the formation of the Kramapāṭha of the Mādhyandina Śākhā, which is rather difficult, because the mantras are often very short See Belval 262.

*Beginning :—*औरुचरणक्रमलेख्यो नमः ।

विश्वधा परमेष्ठावर्षीच्छतधारं । सहस्रधारं देवः । अघुघ्नः
 सा विश्वधाया इन्द्रस्य राध्यतामिदं, रामिकः ॥ तस्मै कर्मणे वा
 प्रत्युष्टः । अरातय उरु एमिधुः । धूर्वामो देवानां । देवहृतमं सम-
 ऊतं । हविर्धानं विष्णुः । हस्ताभ्यामग्नये । गृह्णामि भूताय ।
 रश्मिभिर्देवीः । देवयुवं युष्माः । अघ्नौषोमाभ्यां दैव्याय वेत्सविः ।
 वेत्समेः । शमौख हविष्कृत् । इहि कुक्कुटः । वह ध्रुवं । वधा-
 यामे अन्तरिक्षं धत्तं । दिवं विश्वाभ्यः । वेत्तुधान्यं । व्यानाय
 दीर्घां । रसेन रेवतीः । एच्यन्तां जनयत्यै वधः एथिवि । मौगप ।
 बध्यासमररोषस्त्रुनायत्नेण जागतेन सुष्मा । मार्ज्यणि श्रिता ।
 मार्ज्यदित्यै । पदमाम्पतमेः । यजुषे यजुषे सवितुः । ३१ ।

892.

6197. क्रमरत्नमालिका । *Kramaratnamālikā*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Character, Nagara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The maṅgalācarana and the object of the work :—

प्रणम्याद्यं दिनमणिं योगीश्वरशिरोमणिं ।
 सर्व्वज्ञं याज्ञवल्क्यं तच्छिष्यकात्यायनं मुनिं ॥
 सर्व्वर्ग्ययजुषमन्त्राणां वेदे वाजसनेयके ।
 क्रमावसानविषयां कारिकामारभामहे ॥
 श्लोके विद्वादिविरतः प्रतीकेषु न दुःसहः ।
 प्रत्येकं प्रथमावष्टौसप्तभ्युक्तं प्रकल्पते ॥
 पदानामानुपूर्व्वेण क्रम एव प्रवर्त्तते ।
 गणान्तानां क्रमो नास्ति इति कात्यायनोऽब्रवीत् ॥

The preface takes up 12 ślokas. Then comes the first kārīkā. There are 40 kārīkāḥ.

The 40th has only two pādas.

End. ईशावास्यमिदं सर्व्वं द्विवेद्यं सर्व्वसम्मतम् ॥ ० ॥

Colophon :—

कमरत्नमालिका समाप्ता ।

शुभमस्तु ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

893.

6262. शतपथानुवाक । *Śatapathānucāka by Dāmodara.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 180. Character, modern Nāgara Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति शा(श)तपथोऽनुवाकः ।

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः सिद्धम् ।

गुरुं नमस्कृत्य महेश्वरं गणेश्वरं चाथ सरस्वतीं च ।

माध्यंदिनब्राह्मणपाठकानां संख्यां प्रवक्ष्याम्य कण्डिकानाम् ॥

This is useful, as giving the extent of each anuvāka in the Śatapatha.

It ends :—

यजुर्वेदसमाप्ताये ह्यस्मिन् माध्यंदिनीयके ।

चतुर्दशैव काण्डानि प्रोक्तानि मुनिसत्तमैः ॥

अष्टषष्टिः प्रपाठाश्च अध्यायाः शतमेव च ।

ब्राह्मणानान्तु चत्वारि शतानि कीर्तितान्यपि ॥

अष्टत्रिंशत्तथान्यानि समुद्दिष्टान्यसंश्रयम् ।

कण्डिकानामियं संख्या सप्तसाहस्रषट्शते ॥

चतुर्विंशतिरेवाथ संप्रोक्ता मुनिसत्तमैः ॥

श्रीदामोदरेणाथ कृतो योऽत्र परिश्रमः ।

परार्थमेव तत् सन्तः परार्थकफलाश्रयाः ॥

894.

10314.

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 21—37, of which fol. 28 is missing. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1712. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

An index to the White Yajurveda—both to the Saṃhitā and to the Brāhmaṇa—of the Mādhyandina Śākhā.

I. Fol. 21 begins:—(Accented).

युदीर्घमनं नू ॥ हि तद्यदि + + ऊर्ध्वन्त आयुरस्तु सर्व-
मायुरेहैषिष ते लोक एतत्तेस्त्विति देवै तत्पश्यन्ती वाग्वदत्यथ
वंशः । २१ । इति लाउग्रान्तिः (?)

II. अथ वंशः ॥ (Accented) समानमासंजीवी + + साङ्गीवी एतौ
मायुकायनेर्मायुकायनिः, etc., etc.

27A.—इति वंश—

This is similar to Vaṇśas, as given at the ends of the 5th and the 6th adhyāyas of Vṛahadāranyakopaniṣad of the Kāṇva recension, commented upon by Śāṅkara.

III. इषे त्वा १ । कृष्णोसि । २, etc.

Contains Pratikas or initial words of the adhyāyas of the Yajurveda Saṃhitā. The Pratikas of adhāyas 37—40 are lost in the missing leaf 28.

IV. 31B. इति वेदाध्यायः ।

Contains the Pratikas of the adhyāyas of the Śatapatha Brāhmaṇa, the beginning of which is lost in the missing leaf 28.

V. व्रतमुपेक्षन् । १ तद्यदेवं पिनष्टि २ अथाज्यलिप्ताभ्यां पवित्राभ्यां ३

34A, इति शतानि ।—

Contains the Pratikas of the Śatakas or centuries of paragraphs, called kaṇḍikās, numbering 77, which constitute the Śatapatha Brāhmaṇa and give the work its name.

VI. *Beg.* :—व्रतमुपेक्ष्यन् २ चतुर्धा विहितो हवा, etc.

Contains the initial words of 68 prapāthakas into which the Śatapatha Brāhmaṇa is divided.

V. The last two lines of fol. 36B and fol. 37 contain two Brāhmaṇas accented.

I. *Beg.* :—अथ व्रतं विवृजते स यस्मिन् हर्ता विमुक्ता कमेत्यथ निया-
व्याभ्यो यज्ञान् विवृकतेय गृहपतिः, etc., etc.

II. *Beg.* :—एवं व्रतं विवृजते। परमाहुतिं गच्छतीति तस्माद्धोत-
चमसात् तस्मिन् समुपह्वमिद्वा समिधोभ्यादधति, etc., etc.

End. :—वाजसनेयेन याज्ञवल्क्येनाख्यायन्ते ॥

The date of the MS.

संवत् १७१२ वर्षे कार्तिक + + + + गौ लिखितम् ।

Then two lines in red ink containing a stray verse.

895.

6157. यजुर्विधान । *Yajurvedhāna*.

Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Date, Samvat 1650. Appearance, old, discoloured and repaired. Complete.

The use of Yaju, as directed by Yājñavalkya.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

अथातो मन्त्राणामनुष्ठानकल्पं वशिष्ठादिब्रह्मर्षिभिरनुष्ठितमनु-
व्याख्यास्यामः । नान्या ब्राह्मणस्य काचिद्वनार्जने क्रिया विद्यते
होमानां यज्ञानां वाऽवश्यं क्रिया । किन्तु मन्त्रविद्याधनानां यज्ञानां
यजुर्विद्य उपदिश्यते । क एते मन्त्रा जपते ऋग्यजुःसामार्थ-
वर्वाङ्मरुत उभयात्मका मन्त्रा देवताभिष्टवपरा ब्रह्मसंस्कारका-
श्चेति । य एते ब्रह्मसंस्कारपरास्तेऽत्रैवोपयोगिनो वे पुनर्देवता-
भिष्टवास्तेषां सर्वार्थत्वमभिसन्धाय साधितानां फलदर्शनादत्र मन्त्र-
लिङ्गदर्शनाच्च तत्र कर्मकरणे । तुलापुस्तकचान्द्रायणकृत्स्नातिहासा-
दिभिः पूतशरीरेण कर्मपिच्छया द्वादशरात्रं बहुरात्रं चिरात्रमेक-

रात्रमिति च कर्माङ्गाणि कार्याणि सर्वमन्त्राणां पूर्वमेव लक्ष-
मयुतं सङ्ख्यमिति च सिद्धपेक्षया कार्याणि । कर्मावसाने च
फलावाप्तिर्ब्रह्मचारिणा भवितव्यम् । सरहस्यकल्पा ह्यसिद्धयो
भावज्ञातव्याश्चेति ।

अथ याज्ञवल्क्योक्तयजुर्विधानं व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥ सर्वत्रोक्तार-
पूर्वाभिर्महाव्याहृतिभिराज्याहुतिसङ्ख्यं जुहुयात् ।
अथ यथेष्टकर्म्मकरणं समवेताभिरौदुम्बरसमिधौ जुहुयात् पञ्चम-
कामो दधि वा पयो वा शान्तिकामोऽपामार्गितण्डुलानर्कसमिधो
... .. कन्याकामो मुष्टिभिस्तिलतण्डुलानां जुहुयात् ...
... .. वशीकर्त्तुकामोऽभिचारार्थं विषरुधिराक्तव्याघातकसमिधो
जुहुयात् क्रोधान्वितो जनमरणे क्षये वा सर्वव्रीहौ न जुहुयात्, etc.

5A, यजुर्विधाने प्रथमोऽध्यायः ; 7A, ंद्वितीयोऽध्यायः ;
11A, ंद्वितीयोऽध्यायः ; 13B, ंचतुर्थोऽध्यायः ; (Last
colophon) पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—

संवत् १९५० समय एस वदि त्रयोदशी ।

End :—अथ वा सर्वमन्त्राणां विस्तरेण पृथग्विधानमिति ।

See Belval No. 272. For a larger version in 7 adhyāyas
see Belval No. 273. Aufrecht relying upon Ben. 10, Lahore
2, Peters 2, 175, registers in his Catal. I, a Yajurvedhāna of
Taitt. in 9 adhyāyas.

896.

1775. कात्यायनौयं प्रातिशाख्यम् । *Kātyāyanīya*

Pratishākhya.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 17. Lines, 8 on a
page. Extent in ślokas, 275. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1825. Com-
plete.

See I.C. Catal. No. 192.

It begins:—

अपादौ नाधिकारोऽस्ति सम्यक्पाठमजानतः ।

प्रातिप्राख्यमतो ज्ञेयं सम्यक्पाठस्य सिद्धये ॥

स्वरसंस्कारयोश्चन्दसि नियमः । लौकिकानामर्थपूर्वकत्वात् ।
न समत्वात् । स्यादा आम्नायधर्म्भित्वाच्चन्दसि नियमः ।
यत्तत् न । वायुः खात् । शब्दस्तत् । संकरोऽयम् ।
ससंघातादीन् वाक् । त्रीणि स्थानानि । द्वे करणे ।
शरीरात् । शरीरम् । शरीरे । तेषां स उदयंस्त्रीका-
ल्यम् । ॐकारः स्वाध्यायादौ । ॐकारायकारौ ।
ॐकारं वेदेषु । अथकारं भाष्येषु । प्रयतः ॥ १ ॥

It ends:—

वर्णदेवताः । आग्नेयाः कण्ठ्याः । नैर्ऋत्या जिह्वामूलीयाः ।
सौम्यास्तालव्याः । रौद्रा दन्त्याः । औद्या आम्बिनाः । वायव्या
मूर्धन्याः । शेषा वैश्वदेवाः । तत्समुदायोऽक्षरम् । वर्णो वा ।
अक्षरसमुदायः पदम् । अक्षरं वा । तच्चतुर्द्धा । नामाख्या-
तोपसर्गनिपाताः । तत्र प्रतिविशेषः ।

क्रियावाचकमाख्यातुमुपसर्गो विशेषज्ञत् ।

सत्त्वाभिधायकं नाम निपातः पादपूरणः ॥

चतुर्द्दश निपाता येऽनुदात्तास्तेऽपि सञ्चिताः ।

निष्पद्यते खलु आख्यातं उपसर्गचतुष्टये ॥

अथ पदगोत्राणि ।

भारद्वाजकमाख्यातं भार्गवं नाम शिष्यते ।

वाशिष्ठमुपसर्गस्तु निपातः काश्यपः स्मृतः ॥

अथ पददेवता ।

सर्वं तु सौम्यमाख्यातं नाम वाच्यमिष्यते ।

आग्नेयस्तूपसर्गः स्यान्निपातो वाच्यः स्मृतः ॥

इत्याह स्वरसंस्कारप्रतिष्ठापयिता भगवान् कात्यायनः ।

दृढं दृढिः ।

Colophon :—

इति काव्यायनकृतप्रातिशाख्ये अष्टमोऽध्यायः ।

समाप्तमिदं सूत्रम् ।

Post Colophon :—

ज्ञातिश्रीमालिब्राह्मणन्यवाङ्महादेवसुतन्यवाङ्मिविरेश्वरलेखक
इदं पुस्तकं लिखितम् ।

संवत् १८२५ वर्षे श्रावणकृष्णद्वादशी भौमवासरे लिखितमिदं
पुस्तकम् । शुभं भवतु ।

897.

1091. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1809. Appearance, tolerable. Complete in 8 chapters.

On Vedic phonetics, peculiar to the White Yajur Veda.
Often printed.

Col. :—इति काव्यायनकृते प्रातिशाख्यसूत्रेऽष्टमोऽध्यायः ।

Post Col. :—

संवत् १८०६ मिति चैत्रकृष्ण १३ रवौ लिखितं श्रीमद्याज्ञिक-
देवकृष्णस्यात्मजविजयकृष्णेन भाटकरणाकृष्ण तथा रविकृष्णस्य
स्वार्थे ॥ श्रीगणपति-प्रसन्नोऽन्तु । शुभं भवतु ।

898.

8491. *The same here called वाजसनेयप्रातिशाख्यम् ।*

Vājasaneyā Prātisākhya.

Substance, country-made paper. $7 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 5 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

899.

6155. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1836. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

इति कात्यायनप्रातिशाख्यसूत्रे षष्ठमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संमतं १८३६ भादोवदी ६ के लौषा समाप्त । शुभ । मङ्गल ।

The text of the Vājasaneyya-Prātisākhya has been published in Roman letters, with a German translation and notes by A. Weber, Ind. Stud. V. (1858), and in the Benares Sanskrit series.

900.

. 1092. *The same with a comm.*

By Ananta Bhaṭṭa, son of Nāgadeva Bhaṭṭa by Bhāṣārathā.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 39. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 950. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Fragment.

This codex contains Ananta's commentary on the first two adhyāyas and on 100 sutras of the third adhyāya.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीगुरुगोविन्दगणपतिप्रारदाभ्यः ।

वन्दे विष्णुं चिदानन्दं भक्तकल्पमहोदहम् ।

यच्छायामाश्रितैर्लब्धं नरैरर्थचतुष्टयम् ॥ १ ॥

याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनौनपि ।

समङ्गलादिकांश्चापि वन्दे विद्यागुरुन् मम ॥ २ ॥

वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञोऽनन्तभट्ट इति श्रुतः ।

व्याख्यास्यामि प्रातिशाख्यं कात्यायनमुनोरितम् ॥ ३ ॥

समस्तकाण्डप्राखिब्धो मूर्धन्येषोऽङ्गलिर्मया ।

बद्धते मञ्जुमं वृद्धा ज्ञापां कुर्वन्तु ते मयि ॥ ४ ॥

उदाहरणवाक्यानि दीयन्ते काण्डप्राखिनाम् ।

अलम्भे परकीयानि सूत्रकारानुप्रासनात् ॥ ५ ॥

ननु ग्राखायां ग्राखायां इति प्रतिग्राखं प्रतिग्राखं भवं प्रातिग्राख्यमिति समाख्यया समयोदाहरणलाभेन च माध्यन्दिनग्राखीयमेवेदं प्रातिग्राख्यमिति गम्यते । अतः कथं काण्वग्राखोदाहरणप्रतिज्ञानं क्रियते । इति चेत् सत्यम् । इदं माध्यन्दिनीयमेवेति न नियमः किन्तु काण्वग्राखादिपञ्चदशग्राखानुगतम् । यतस्तासु ग्राखासु मिथः स्वल्पभेददर्शनेन तल्लक्षणाया सकृदुक्ता बहुप्रकारार्थं तन्ने-
गाचार्यस्य प्रवृत्तेः । तथा च पञ्चदशग्राखासु एकमेव कात्यायनसूत्रमिति अनादि-
बुद्धयवहारात् । अधिकं प्रविष्टं चेत् न तु तद्वानिरिति न्यायात् अनेनैव काण्व-
पेक्षितसर्वलक्षणसिद्धिश्च । इतरथा केनचित् भ्रान्त्या प्रयुक्तस्यापपाठस्यापि सुष्ठु-
पाठस्यापत्त्यातिप्रसङ्गो दुष्परिहरः स्यात् । किञ्च प्रतिग्राखं श्रौतस्मार्त्तप्रातिग्राख्या-
दिसूत्रस्याभावात् क्वापि देशेऽनुपलम्भात् सर्वदेशीयानां एकैर्नैव सूत्रेण कर्मानु-
ष्ठानदर्शनाच्च न केवलमेतदेव सूत्रैकत्वे गमकं अपि तु प्रातिग्राख्यसूत्रेऽपि तत्र तत्र
ज्ञापकाच्च । तथा हि । यान्युदाहरणानि माध्यन्दिनग्राखायां न सन्ति काण्व-
ग्राखादौ सन्ति तदुदाहरणसाधकान्यपि सूत्राणि दृश्यन्ते ।

+ + + + +

तस्मात् सिद्धं काण्वदिपञ्चदशग्राखास्वेकमेव प्रातिग्राख्यमिति ।

ॐ । जपादौ नाधिकारोस्ति सम्यक्पाठमजानतः ।

प्रातिग्राख्यमतो ज्ञेयं सम्यक्पाठस्य सिद्धये ॥ १ ॥

सङ्गतिज्ञापकं तस्येदमाद्यं पद्यम् । स्पष्टार्थम् ॥ ॐ ॥

स्वरसंस्कारयोश्चदसि नियमः । स्वर उदात्तानुदात्तस्वरितप्रचय-
रूपः । संस्कारो नाम लोपागमवर्णविकारप्रकृतिभावादिरूपः ।

तयोश्चन्दसि विषये नियमोऽधिक्रियते । प्रतिज्ञासूत्रमेतत् ।

901.

1899. *The same Text with the same comm., here called*

पदार्थप्रकाशः *Padārthaprakāśa.*

For the manuscript and the work see L 4119. The first leaf is missing.

902.

1251. *The same Text with the same comm.*

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 69. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 2450. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1743. Appearance, old. Complete.

It ends:—

एवं कृतं शास्त्रमभिधाय स्रुतमिदमित्युक्तं रोति इत्याह
 स्वरसंस्कारयोः प्रतिष्ठापयिता भगवान् कात्यायनः ।
 उत्पत्तिं च विनाशं च भूतानाम्गतिं गतिम् ।
 वेत्ति विद्यामविद्यां च स वाच्यो भगवानिति ॥
 इति भगवच्छब्दार्थः । शेषं सुगमम् । वृद्धं वृद्धिरित्युक्तार्थम्
 वेदवेदान्तविदुषाऽनन्तभट्टेन सादरम् ।
 परेषामुपकाराय भाषितं प्रातिशाख्यकम् ॥
 अन्वा भागौ रथौ यस्य नागदेवात्मजः सुधौः ।
 तेनानन्तेन रचितं प्रातिशाख्यस्य वर्णनम् ॥
 असाधु साधु वा पद्यं ग्रन्थेऽस्मिन् यन्मयोदितम् ।
 तत्सर्वं क्षम्यतां सन्तः श्रीमन्तः काण्वशाखिनः ॥
 न पाण्डित्याभिमानेन न च वित्तस्य लिप्सया ।
 ग्रन्थोऽयं रचितः किन्तु रमानाथस्य तुष्टये ॥

Colophon:—

इति श्रीमत्प्रथमशाखिनागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन
 विरचिते श्रीमत्कात्यायनप्रणीतप्रातिशाख्यसूत्रभाष्ये पदार्थ-
 प्रकाशेऽष्टमोऽध्यायः समाप्तः । समाप्तश्चायं प्रश्नः ।

Post Col.:—

शुभमस्तु । [संवत् १७४३ भाद्र शुक्ल ५ गुरौ लिखापितं
 गोवर्द्धनेन । This portion is retouched.]

903.

3252. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28 to 56. Lines 9, 10, 11 on a page. Character, Nāgari of the eighteenth century. Appearance, discoloured. A fragment.

Leaf 11 contains the colophon of the third adhyāya.

इति श्रीमत् प्रथमशाखिनागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन
विरचिते श्रीमत्काव्यायनप्रातिशाख्यसूत्रभाष्ये तृतीयोऽध्यायः ।

904.

5938. *The same Text.*

With the commentary entitled Jyotsnā by Rāma.

Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Character, Nāgari. Appearance, fresh.

Two groups of leaves. The first group consists of 27 leaves, of the last leaf, 27th, one side is left blank. Then comes the second group consisting of 22 leaves. The last leaf is marked 21, two leaves being marked 5. But there is no mistake in the continuous pagination from 1 to 49, which appears on the left hand upper margin of the MS.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसद्गुरुनाथाय नमः ।

यस्य भट्टावलिः कण्ठे श्रुतदानाम्बूपूरिते ।

भाति रुद्राक्षमालेव स वः पायाद् गणाधिपः ॥

श्रीरामं सद्गुरुं नत्वा याज्ञवल्क्यमुनिं तथा ।

काव्यायनकृते प्रातिशाख्ये वाजसनेयके ॥

माध्यन्दिनानुसारेण ज्योत्स्नाख्या विवृतिर्लघुः ।

क्रियते सुखबोधार्थं मन्दानां रामशर्माणा ॥

(The Text) जपादौ नाधिकारोऽस्ति सम्यक्पाठमजानतः ।

प्रातिशाख्यमतो ज्ञेयं सम्यक्पाठस्य सिद्धये ॥

खरसंस्कारयोश्चन्दसि नियमः प्रतिशास्त्रजनेतृ ।

5B, इति संज्ञापरिभाषाप्रकरणम्; 9B, इति स्वरसन्धिः;
14A, इति व्यञ्जनसन्धिः; 16B, इति विसर्गसन्धिः; 30B, इति
प्रकृतिस्वराः ।

Then come the eight vikṛtis, with which the work comes to an end.

The commentary ends :—

अङ्गामिसप्तकुमिति (१७३६) शक ईश्वरवत्सरे ।

इषमृक्तादशम्यां श्रीसिद्धेश्वरतनूनुवा ॥

रामेण रचिता प्रातिशाख्यव्योत्तना समर्पिता ।

श्रीरामसिद्धेश्वरगुरुचरणाम्बुहृदये ॥ *

Colophon :—

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटरत्नश्रीसिद्धेश्वरयोगिवरसूनुरामचन्द्रपण्डित-
विरचिता व्योत्तनाख्या प्रातिशाख्यविद्वतिः समाप्ता ।

905.

1776. कात्यायनप्रातिशाख्यदीपिका । *Katyāyana-
Prātisākhya-Dīpikā.*

By Rāma Agnihottri, son of Sadāśiva Agnihottri.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 165. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2600. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

इति :श्रीसदाश्रिवाभिहोजिसुत रा[माभिहो]जिज्ञता प्राति-
शाख्यदीपिका समाप्ता ।

The colophon in leaf 162A :—

इति सदाश्रिवाभिहोजिसुतरामाभिहोजिज्ञता प्रातिशाख्य-
दीपिका समाप्ता ।

It begins thus :—

नत्वा गुरुपदाङ्गोऽकातोयादीन् ऋषीन्पि ।

क्रियते बालबोधाय प्रातिशाख्यस्य दीपिका ॥

नानाग्रन्थान् समालोक्य उवटादिहृतानपि ।
 शिक्षाञ्च सम्प्रदायाञ्च तथाध्येतृगणस्य च (?) ॥
 सम्यगुच्चरितो मन्त्रो भवेत् कामधुगित्ययम् ।
 नियमः क्रियते श्रुत्या तथा सूत्रकृतापि च ।

जपादौ नाधिकारोऽस्ति इति , etc.

906.

6180B. **जटापटल ।** *Jaṭāpaṭala by Anantācārya,*
son of Nāgadera.

Substance, etc., the same as in Catal. 284, on the reverse of the last leaf of which marked 1, begins the present work. It has fol. 9. Lines, 9 to 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

The object of the work.

श्रीगणेशाय नमः ।
 याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनीनपि ।
 नागदेवात्मजः श्रीमाननन्ताचार्यसंज्ञकः ॥
 व्यासशाखी सशाखायां जटायुसुलक्ष्णम् ।
 ब्रूते विचार्य बह्वृशो मतं व्याङ्गिः समाश्रयन् ॥
 संप्रातिशाख्ययथाञ्जटालक्ष्णवर्जनात् ।
 पारक्यमपि तद् भ्राह्मं यन्नाम्नातमिति स्मृतिः ।

The MS. seems to be left incomplete.

907.

1269. **वाजसनेयसंहितापदकारिकारत्नमाला ।**

Vājasaneyasaṃhitāpadakārikā-Ratnamālā.

Attributed to Śaṅkarācārya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44, of which the 1st leaf is missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete at the end.

A comprehensive work on phonetics peculiar to Vājasaneyasaṃhitā of White Yajur Veda and on resolving the Saṃhitā into pada. It is in the form of kārikās giving the

number of words in each Yajus with the number of Visargaś, of Savarṇa Sandhis and other phonetical changes peculiar to the White Yajur Veda. This one work does for the Vājasaneyā Saṃhita, what, the two classes of works, (1) Anukramanikā and (2) works like Cāturjñāna and Pada-gāḍha, do for the R̥gveda.

As the first leaf is missing, the first Yajus of the 2nd adhyāya is quoted.

विंशस्तु कृणोति वृद्धो पञ्चविसर्जनाः ।

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०
१ । ॐ कृणोति असि आ खरेष्टः अमये त्वा जुष्टं प्रोक्षामि वेदिः आस

११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २०
वर्हिषे त्वा जुष्टं प्रोक्षामि वर्हिः असि सुग्भ्यः त्वा जुष्टं प्रोक्षामि ।

Col. of the 1st adhyāya:—

इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वाजसनेयसंहितायां पदकारिकारत्न-
माला नाम प्रथमोऽध्यायः ।

The last Col. in the MS. :—

इति श्रीशंकराचार्यविरचितौ वाजसनेयसंहितायां पदकारिका-
रत्नमाला नाम सप्तविंशतिमोऽध्यायः ।

The incomplete MS. goes up to the beginning of the 38th adhy. which abruptly ends.

For another MS. see Taylor, Part I, p. 206, No. 1732.

This Śaṅkarācārya is certainly not the Great founder of the Advaita School of Vedānta Philosophy. He appears to be a Karmakāṇḍī Brāhmaṇa.

908.

6066. **मौनमन्त्रावबोध ।** *Maunamantrāvabodha.*

A commentary on the mantras of the Mādhyandiniya Saṃhita
by *Śrīmadara Śukla.*

Substance, country-made paper. 9×5½ inches. Folia, 37, of which the 36th is missing, while there are two leaves marked 26. Lines, 8 on a page.

Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

See Oxf. No. 473 and page 384A.

Beginning:—

ॐ नमो गणेशाय । अथातो मौनमन्त्रसंज्ञया यजुर्वाजसनेय-
माध्यन्दिनसंहितामन्त्राणामवबोधं सुन्दरशुक्लो ब्रवीति । यन्मन्त्र-
पाठार्थवेदनफलविद्धिर्विपश्चिद्धिर्निर्गदितम् निषिद्धश्रुतिमंश्वीर्यं
त्वन्तया (?) पगमाय तदेतन्मन्त्रक्रमेणाधोमध्य-ऊर्ध्वाधोमध्याधो-
ऊर्ध्व इति चत्वारोऽध्यायाः तेषु क्रमेणार्जुनसर्गसमस्तरितमध्योर्ध्व-
रंगन्युक्तानुस्वारङ्गस्वदीर्घतित्यक्त्तनमांतसंज्ञाभिः सूधौर्विजा-
नाति ॥ १ ॥ अथर्जुसंज्ञामाह ॥

अमेस्तनूर्विष्णवे त्वामिदेवतामये स्वाहा पां प्राणाय स्वाहा ।

1A, अथ ऋजुसंज्ञामाह ; 2A, इति समसंज्ञामाह ; 3A, स्तरितसंज्ञा-
माह ; 3B, अथ मध्यसंज्ञामाह ; 4A, अथ ऊर्ध्वसंज्ञामाह ; 5A, अथ रङ्ग-
संज्ञामाह ; अथ न्युक्तसंज्ञामाह ; 5B, अथ ऋक्संज्ञामाह ; 6A, अथ दीर्घ-
संज्ञामाह ; 7A, अथ तित्यक्संज्ञामाह ; 7B, अथ तननान्तसंज्ञामाह ; अथ
मान्तसंज्ञामाह ; 8B, इति श्रीसुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे अधोमध्यो-
नामप्रथमोऽध्यायः ।

23B, इति सुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे ऊर्ध्वाधो नाम द्वितीयो-
ऽध्यायः ; 27A, मध्याधोनामा तृतीयोऽध्यायः ;

Last Colophon:—

इति श्रीसुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे अध-ऊर्ध्वो नाम
चतुर्थोऽध्यायः ।

Post Colophon Statement:—

शुभं भवतु । यावृष्टमिदं ।

जोसौदाभायिसुत-सुरजिज्ञाति-उदीचकेन लिखितं काश्यायां
लिखितं मया श्रीविश्वेश्वरप्रिये ।

शुभं भवतु कल्याणमस्तु ।

The Mauna mantras of the White Yajur Veda, are uttered inaudible and expressed only, by the peculiar movements of hands.

The commentary is simply concerned with the classification of the mantras, under four heads, as shown in the analysis given above.

909.

7933. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1644. Appearance, old and discoloured. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीसुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे अध्वर्ज्जनाम
चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ अध्याय ॥ इति मौनस्वरसमाप्तिः ।

Post Col. :—

अस्मिन् ग्रन्थे कण्डिका १११ । संवत् १६४४ वर्षे माघमासेऽमले
पक्षे तृतीयायां श्रुनेर्दिने लिखितं बलभद्रेण परार्थे पुस्तकं ॥

910.

6068. **मौनमन्त्रसूत्रा ।** *Mauna—Mantra sūtra.*

*By Devabhadra, son of Balavadra, a descendent of Gangādhara
Pāṭhaka, son of Pāṭhaka Rāmacandra.*

Substance, country-made paper. 11½×5 inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1934. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । अथ यजुर्वेदास्त्राये
वाजसनेयके माध्यन्दिनीयेऽन्येन मौनेन हस्तेन अस्मदीयेन सत्सम्प-
दायेन अधीतानां संहितामन्त्राणां अवगमं भौतमो देवभद्रपाठ-
कोऽहं ब्रवीमि । धर्मार्थकाममोक्षाख्यानि चत्वारिंशद्भृत्यत्रानि
विकसितानि तेषु प्रत्येकं चन्द्रादितिष्ठन्ता अबोध्याः संज्ञास्त्राभि-
र्मदुपदेशेन च सुधीः परब्रह्मज्ञाताः कण्डिका विज्ञानातु । १ ॥

चन्द्र इषेत्यामावभिर्यज्ञो देवानां दे जुषागो वर्हिः पुरुषमृगो धामच्छदमिः ।
etc., etc.

A work, similar to the above. But the arrangement is different. It seems that there were different schools with different arrangements.

3B, इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागरज्ञातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसूनुमहा-
याज्ञिकगङ्गाधरपाठकवंशसम्भूतपाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभद्रविरचिते माध्यान्दि-
नीयसंहितायां मौनमन्त्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः ।

There are thirteen paragraphs in the first chapter.

8A, इति श्रीमन्महायाज्ञिक ०माध्यान्दिनीसंहितायां मौनमन्त्रसूत्रे
द्वितीयोऽध्यायः ।

There are 24 paragraphs in the second chapter.

10A, ०तृतीयोऽध्यायः ।

There are eight paragraphs in the third chapter.

Last Colophon :—

०चतुर्थोऽध्यायः । सूत्रं च समाप्तम् ।

There are sixteen paragraphs in the last chapter.

Post Colophon :—

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

मिति अगच्छन् सुदी पूर्णिमा । संवत् १९३४ ।

The work ends :—

कुण्डिराजप्रसादेन सूत्रस्येदं मया कृतम् ।

वैदिकास्त्रेण तुष्टान्तु विप्रा माध्यान्दिनीयकाः ॥

अध्येतव्यमिदं सूत्रं विप्रैर्माध्यान्दिनीयकैः ।

मौनेनाधीतमन्त्राणां क्षिप्रं ज्ञानाभिलाषिभिः ॥

मुहुर्मुहुः प्रार्थयेऽहं दुर्जनान् दुष्टमानसान् ।

मत्कृतं सूत्रमेतत् न नष्टव्यं कदापन ॥

एषा मत्सूत्रगा विद्या गोप्यैव फलदा भवेत् ।

अन्यथा विफलैव स्यादिति मद्बचनं कुरु ॥
 शिष्यं मित्रच्छलं दुष्टं प्रभुं बालं न बोधयेत् ।
 सच्छिष्यं शिष्येद्वाथ स्वगृह्यानेव बोधयेत् ॥
 यच्च अमः समुत्पन्नः सूत्रस्यास्य कृतौ मयि ।
 गजाननविभुस्तेन प्रीयतां मम दैवतम् ॥

911.

6067. मौनमन्त्रप्रकाश । *Maunamantraprakāśa by Daivajñi*
Pāṭhaka Venīdatta.

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folia, 44. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, Samvat 180. Appearance, old and discoloured. Complete. Stitched in the middle.

This classifies the *mantras* of the White Yajur Veda under the four heads of *Dharma*, *Artha*, *Kāma* and *Mokṣa* the four ends of human existence.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐकारप्रौढमूलः क्रमपदकठिनश्चन्द्रविस्तीर्णशाखो (?)

ऋक्पञ्चः सामपुष्यो यजुरधिकफलोऽथर्वगन्धं दधानः ।

यजुश्चायासुप्रौतो द्विजमधुपगणैः सेव्यमानः प्रभाते

मध्ये सायं त्रिकालं शुचिरमृतनिभः पातु वो वेददत्तः ॥

अथ धर्मवर्गे प्रथमे प्रथमः ।

माता च ते पिता च तेऽग्रे (?) ॥ निष्क्रमणम्विषदगं ॥ एता-
 वागस्य ॥ आतिष्ठन्तं परि ॥ इति चतस्रः ।

अथ प्रथमे द्वितीयः, etc., etc.

3A, इति दैवज्ञपाठकवेणीदत्तविरचिते मौनमन्त्रप्रकाशे धर्मवर्गे प्रथमो-
 ऽध्यायः; 4B, ०द्वितीयोऽध्यायः; 6A, इति श्रीदैवज्ञपाठकवेणीदत्तविरचिते
 यजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनशाखायां मौनमन्त्रप्रकाशे धर्मवर्गे तृतीयोऽध्यायः; 7B,
 ०चतुर्थोऽध्यायः; 8A, ०पञ्चमोऽध्यायः; 9B, ०षष्ठोऽध्यायः; 10A, ०सप्तमो-
 ऽध्यायः; 10B, ०अष्टमोऽध्यायः; 11A, ०नवमोऽध्यायः; 11B, दशमोऽध्यायः
 समाप्तोऽयं धर्मवर्गः ।

19B, इति श्री० चर्यवर्गे दशमोऽध्यायः—

Then begins the *Kāmarāgā*, which consists of 30 adhyāyas.

27B, इति श्री० कामवर्गे त्रिंशोऽध्यायः—

Then comes the *Mokṣarāgā*.

Last Colophon :—

इति श्रीदेवज्ञपाठकवेणीदत्तविरचिते मौनमन्त्रप्रकाशे मोक्षवर्गे चत्वारिंशो-
ऽध्यायः— समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

Post Colophon Statement :—

अधोर्द्धमध्यदीर्घाश्च ऋस्वमुष्टिहलन्तकाः ।

कच्छग्न्यञ्जन्नच्चिह्नं दशाध्यायां प्रतिष्ठितम् ॥

संवत् १८०४ मिति ज्यैष्ठकृष्ण ११ एकादश्यां लिः नन्दलालकान्यकुञ्जेन ।

912.

6267. **हस्तस्वरप्रक्रिया ।** *Hastascaraprakriyā*.

By Pitr̥bhaktamallā, son of Khagapati Agnihottri.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on 1 page. Extent in ślokaś, 120. Character, Nāgara. Copied in Śaṃvat 1937. Appearance, discoloured and worm-eaten. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमत्कान्यकुञ्जोपनाम्ना(मन्या)मिश्रोत्रिखगपतितनुजेन

पिढभक्तमल्लेन पाटमपुरवासिना कृता हस्तस्वरप्रक्रिया समाप्ताभूत् ।

शुभम् । श्रीरत्न ॥

Post Colophon :—

संवत् १८३७ मीः जेटसुदी ६ वार अतवारके लीखा समाप्त ।

Following addition is in a later hand :—

मालवीत्युपनामकबालमुकुन्दस्येदम् ।

The maṅgalācarana and the object of the work.

नत्वा गणपतिं देवं ध्यात्वा श्रीकुलदेवताम् ।
 मल्लशार्म्मा हस्तपूर्वां करोमि स्वरप्रक्रियाम् ॥
 नत्वा विघ्नहरं सदा शुभकरं सर्वस्य कामप्रदम्
 स्मृत्वा श्रीगुरुपादुकां सुललितां ध्यात्वा परां देवताम् ।
वेदे वाजसनेयिके त्वधिकृता विप्राश्च ये सत्तमाः
 तेषामेव कृते कृता न कुधियां हस्तस्वरप्रक्रिया ॥

Then it goes on :—

अथ साधारणो नियमः ।

तथाहि प्रातिप्राख्ये मनुः

ब्राह्मणः प्रणवं कुर्यादादावन्ते च सर्वदा ।
 सवत्सरोक्तं सर्वं परस्ताच्च विवृज्यते ॥

तथा । उत्तानपाणिः प्रणवं कृत्वा सह शलाकया ।

गुरुं प्रणम्य मनसा ततः स्वाध्यायवान् भवेत् ॥

अथ जपादौ हस्तस्वरवर्णहीनस्यानधिकारत्वं रावणेन स्वराङ्गुणे
याज्ञवल्क्येन श्रित्तायाच्च बोधितम् ।

तथाहि । हस्तहीनन्तु योऽधीते स्वरवर्णविवर्जितम् ।

ऋग्यजुःसामभिर्दग्धो वियोनौ स च गच्छति ॥

It was written in Sam. 1781.

The work ends :—

श्रीमता कान्यकुब्जनेतृपनाम्ना (तुपमन्या) भिहोत्रिणा ।

श्रीमद्देवस्वरूपाणां श्रीमत्खगपतिनाम्नाम् ॥ (?)

हनुना पिढभक्त्येन मल्लविप्रेण श्रीमता ।

विक्रमार्कगताब्देषु चन्द्रतस्त्रभूमिषु १७८१ ॥

ऊर्जं मासि सिते पक्षे ह्येकादश्यां श्रुनेर्दिने ।

कृतेयं बालबोधाय सुहस्तस्वरप्रक्रिया ॥

913.

6170. पदमुष्टिलक्षणम् । *Padamuṣṭīlakṣaṇa.**With Rāma Bhaṭṭa's commentary.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page.
Extent in slokas, 260. Character, modern Nāgari. Appearance, discoloured.
complete.

On the words occurring in the Vājasaneyasaṃhitā.

The text ends in 1B. It consists of nine couplets.

Beginning :—

श्रीमंगलमूर्त्तये नमः । अथ पदमुष्टिलक्षणम् ।
पदानामावलिर्वैलाविसर्गाणां विधीयते ।
नांतानां वक्ष्यते लक्ष्यं निक्षिप्यैवाक्षरक्षरम् ॥
विहीना ऋ-लृ-वर्णाभ्यां नवाकारादयः खराः ।
दशमं विन्दुना ज्ञेयं विसर्गादिरतिर्भवेत् ॥

End :— पञ्चानां च द्विपक्षौ च युक्तापार्श्ववतीति यत् ।

गद्यांतानां निजं वर्णं समाप्तं पदलक्षणम् ॥

Colophon :— इति पदमुष्टिलोकम् ।

Then begins the commentary. It explains two *maṅgalācarāṇa* verses, preceding the nine slokas, omitted here.

It begins :—

श्रीपांडुरंगाय नमः ।

अथ अस्य श्लोकस्य टीकामाह ।

श्रीगणेशं गुरुं नत्वा पदमुष्टि (?) समासतः ।

आख्यां कुर्वे रामभट्टः काण्वशाखी सुधीसुदे ॥

प्रत्यकर्त्ता विप्रविप्रताय नमस्कारलक्षणां मङ्गलाचरणं निबध्नाति ।

श्रीवाग्देविपदारविन्दयुगलं विज्ञाधिपं स्वामिनं

नत्वा प्रकण्ठोनिक्लेशवशिवान् श्रीमद्गुरुं भक्तितः ।

वक्ष्ये वाजसनेयशुक्लयजुषां संख्यां पदानां क्रमा-
देकं वर्णमृतश्चतुष्कगणनं लभ्यः प्रकाशः शुभम् ॥

Then follows the commentary :—

3A, अथ पुनः खराध्यायदेवतानमस्कारलक्षणं मङ्गलमाचरति सुरा-
सुरेति

3B, अथाभिधानान्याह ॥ पदानामिति । पदानामावलिः तासां संख्या
अस्यां खण्डितायां कति पदानि सन्ति तत्संख्या वेलाशब्देन वेष्टनानि, etc., etc.

There is one leaf at the end in the Marathi language,
on the same subject :—

अथ महाराष्ट्रभाष्येण पदमुष्टिलक्षणमाह

914.

6264. काण्वशाखावेष्टनक्रमबोधिनी । *Kāṇvaśākhā-*
veṣṭānakramabodhini.

By Govinda, son of Kṛṣṇa.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a
page. Extent in ślokas, 50. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.
Complete.

This is in the form of kārīkāś.

There are 37 kārīkas.

Colophon :—

इति श्रीकृष्णतनूजगोविन्दसूरिकृता काण्वशाखावेष्टनबोधिनी
समाप्ता ।

After the colophon there are three lines added by the
scribe.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

यत्र विश्वं शुक्तिकादौ रजतादीव भासते ।

तं गत्वा ह्यष्टाजः कुर्वे गोविन्दः क्रमबोधिनीम् ॥

काण्वक्रमेऽनुवाकान्ते वेष्टनं निश्चितं भवेत् ।

प्रतीकैर्वक्ष्यमाणाया ऋचो वार्द्धर्च एव वा ॥
 तद्वर्द्धान्ते प्रतीकात् यत् ऋगर्द्ध + ऋगन्तके ।
 वेष्टनं स्यादद्यान्यासु निषिद्धवर्द्धकता मता ॥
 असंयोगौ ऋक्षपूर्वावीदुः स्यादौर्ध्वपूर्वकः ।
 काण्वग्राखाक्रमे ज्ञेयं सन्धादि प्रातिग्राह्यतः ॥ ४ ॥

Then comes the first kārīkā :—

ॐ इषेऽध्याये पुरा क्रूरं द्वितीये वीतिहोत्रकम् ।
 एषा ते त्वय देवामा संवर्त्तयुषविष्णवी ॥ १ ॥

The 37th or the last kārīkā :—

यमायात्यन्तवेष्ट्यं स्यादौग्रावास्यादि सर्व्वतः ।
 यदुक्तं तत् प्रतीकेषु वक्तुं सद्भिर्हि सङ्घताम् ॥

915.

6061. वेदलक्षणम् । *Vedalakṣaṇa*.

Substance, country-made paper. 8½ × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 10 in a page. Extent in ślokas, 220. Character, Nāgara. Date, Śaka 1651. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :— इति वेदलक्षणम् ।

Post Colophon Statement :—

श्रीगुरुचरणारविन्दार्पणमस्तु । श्रीकुलदेवतार्पणमस्तु । श्रीरामो
 जयति । श्रीः । शके १६५१ । सौम्यसंवत्सरे याम्यायने पौषशुक्ल-
 प्रतिपदा शुक्रवारे अन्तापुरे भास्करेण लिखितं परोपकारार्थम् ।

A work of the Prātisākhya class (which commonly goes under the name of Lakṣaṇa grantha or Vedalakṣaṇa), as will be apparent from the analysis given below.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ॥

अथ पदान्तेष्वेकारैकारौ स्वरपरनिमित्ते विवृतौ । यत्र तानि
 महादेवमनीषिणा कथ्यन्ते वर्णागुक्तमेव यदैकदेशास्तावद्यत
 इत्यन्तम् ।

यं ते महे याव्ये यान्यै स्मै ध्ये वरै मरै ।, etc., etc.

2B, इति महादेवविरचिते एकारलक्षणां ।

अथ यजुःसंहितायां च, छ, ज, त, द, घ, न, म, लपरास्तत्-
तत्सानुनासिकपदान्ताः पदकाले नकारान्ता दृश्यन्ते । अमुष्मिन्-
स्मिन्नब्रूवन्नङ्गानकुर्वन् ।

3B, इति नकारलक्षणां सम्पूर्णम् ।

श्रीः । अथ वर्णक्रमकारिका ।

गणेशं वरदं देवं प्रणिपत्य गजाननम् ।

द्वित्वादीनां प्रवक्ष्यामि लक्षणां शास्त्रसम्मितम् ॥

स्वरौ द्वित्वमवाप्नोति व्यञ्जनं व्यञ्जने परे ।

स्पर्शो लकारपूर्वो वपूर्वश्च द्वित्यथे ॥

स्वरपूर्वस्य रेफस्य परस्तद्वाञ्जनं स्थितम् ।

आपद्यते द्विवर्णं तत् वर्णमात्रे परे सति ॥

There are seventeen kārīkās dealing with the cases of the reduplication of letters.

4B, इति वर्णक्रमकारिका ।

यो हि यद्यतस्ततः सोमे सोमसुभयान् विमुक्तः सौम्यो यानि येन
यत्र ययोर्येषां यासां यस्मात् कस्मात् आसप्तमपदपरात् स्वरितं
वा समासान्तं वा अन्तोदात्तं वा भवति । द्वित्वे तस्य पूर्व्यं यद्ये
यत्सौम्यो ब्रह्मबर्हसं यदन्तरिक्षं यदा दधोद्यामं पश्चात् छष्टं हि
पुनर्यद्भूममहर्हत् पञ्चममहर्हत् षष्ठमहर्हत् सप्तममहस्तस्मिन्
मुक्तो द्यो न ह्यासामिति वर्जयित्वा

5B, इति तकारलक्षणां ।

वशाश्रायाकवारिं महेन्द्राय माहेन्द्राय माहेन्द्रमैतु मैतोरष्टा
त्रिरष्टाक्षराण्यष्टा यद्यष्टाक्षरा जे देया जामार्पयन्ति याज्यानु-
वाक्ये याज्यानुवाक्ययोर्षाज्यानुवाक्याभ्यां याज्यानुवाक्यापरे त्वप-
रोक्षपरापतत्परावर्जिदूर्वेष्टकामां तु आराद्यामाराद्यां यन्मां जिता-
जावयो जिज्ञाश्रेष्ठ यद्योदितमायातयाग्नि या विश्वाह्वा जससा
यर्षाशरीरावर्त्तत महाव्रतं पूर्व्यं दीर्घी ॥

6A, इति पूर्वोपरौभयदोषैः ।

इषे मयो भूः प्रथममहस्मि द्वितीयं तृतीयं तृतीयस्यां या पुर-
स्तादमावास्यायां रात्र्यां फणौकराहोमं सोमस्याहं यदृतेन चित्ता-
मन्दसानां शम्भैवर्मेदं प्रजायतीः ।

9B, इति षड्विंशतिस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

अथ ईकारान्तपदान्तानि ।

10A, इतीकारान्तपदान्तानि ।

एकस्तन्यतुः शुचिर्नरायुर्भिस्तपति कविर्दृष्टीधेनुर्हेतुस्तित्तिरी-
वरश्चितिः स्युर्विष्णुर्दिन्दुः जिष्णुश्चतुश्चतुरिति ।

This portion is without any colophon.

Then in the same leaf (10A) we have :—

त्रिक्रमोदाहरणानि ।

प्रास्थ्यात् प्रियघाविशतपूषः घत्तघाता घत्तघात्वा घत्तघात्वा
प्रमादक्षिमादक्षि ।

After the end of this portion comes the colophon :—

इति वेदकक्षयम् ।

Aufrecht in his Cat. Cat. Vol. I, enters Vedalakṣaṇa with the remark “ This is rubbish.”

916.

1079. नमकमन्त्रविभागप्रदीपः । *Namakamantra-
vibhāga-pradīpa.*

By Kāmādeva.

Substance, country-made paper. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 240. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

The author discusses the various schemes of the division of Rudrādhyaya into mantras. The author belongs to the Mādhyandina School of the White Yajus Veda.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ हरे नमस्कमन्त्रविभागः कथ्यते स च चतुर्धा । द्वावष्टुत्तर-
श्रतात्मक (१६२) एकः । षोडशविभागपक्षो (६) द्वितीयः ।
सपादश्रतचतुष्टयात्मक (४२५) तृतीयः । एकाशीत्यधिकश्रतद्वया-
त्मक (२८९) चतुर्थः । व्याहृतचतुष्टयपक्षे तु अशीत्यधिकं श्रतद्वयं
(२८०) भवति ।

तत्र आद्ये प्रमाणं तावत्— परिश्रुष्टवाक्यं षोडशेऽध्याये नमस्तु
इति षोडशं ज्ञापे अन्धस इति सप्तदशं षोडशे ऋचस्तयस्त्रिंशद्
यजूंश्चेकोनत्रिंशदुत्तरश्रतमिति । द्वितीये स वै जानुदन्ने प्रथमं
खाद्या करोतीत्याद्युपक्रम्य स वा अशीत्याश्च खाद्या करोति ।
प्रथमे जानुवाके अथाशीत्यामथाशीत्याश्च यानि चोद्धानि यजूंष्याव-
तानेभ्योऽन्नमशीतयोन्ने । नैवेनानेतत् प्रीणाति इत्यादिश्रुतिः । अनु-
वाकान्ते खाद्याकारो जानुमात्रे पश्चान्ते च नाभिमात्रे प्राक् च प्रत्य-
वरोहेभ्यो मुखमात्रे प्रतिलोमं प्रत्यवरोहान् जुहोति । प्रमाणेषु
नमस्तु इति प्रतिमन्त्रमिति श्रतरुद्रियहोमप्रकरणस्य सूत्रं च ॥

तृतीये अथातः श्रतरुद्रियं जुहोत्युपक्रम्य षष्टिश्च ह वै त्रीणि
च श्रतान्येतत् श्रतरुद्रियम् । अथ त्रिंशत् अथ पञ्चत्रिंशदिति
श्रुतिरेव ।

चतुर्थे सर्वानुक्रमणिकासूत्रं रीडाध्यायः । परमेष्ठिनः आर्य-
देवानां वा प्रजापतेर्कथोऽनुवाकः षोडशर्चः एकवर्षदेवत्व
इत्यादि ॥

तत्र आद्ये पक्षे षोडशर्चे प्रथमानुवाके नमस्ते इत्याद्या षोडशं
ऋचः षोडशमन्त्राः ॥ एवं अन्त्यानुवाके ज्ञापे अन्धसस्पते इत्याद्याः
सप्तदशं ऋचः सप्तदशं मन्त्राः तत्रैवान्यानि नमस्तु हरेभ्यो ये
दिवीति त्रीणि यजूंषि त्रयो मन्त्रा मध्यस्थेषु सप्तसु अनुवाकेषु
षड्विंशत्याधिकं श्रतं सर्वानि यजूंषि तावन्तो मन्त्राः । ते सर्वे
मिलित्वा १६२ भवन्ति ।

It ends :—

आदिशब्दात् तर्पणं दशांशेन मार्जनं तद्वशांशेन ब्राह्मणभोजनञ्च
वेदितव्यम् । महार्णवोक्तास्त्रिधा षोडशधा अष्टाचत्वारिंशद्विभाग-
पक्षा अस्माकं वाजसनेयिनां न भवन्ति । तेषां परशाखोक्तत्वात्
खशाखोक्तपक्षविरोधाच्च । एवं च सति त्रिधा पक्षस्य परशुराम-
लेखनं अष्टाचत्वारिंशद्विभागपक्षस्य काशीदीक्षितलेखनश्चायुक्त-
मेव । किञ्च काशीदीक्षितोक्ते कस्मिन् पक्षे अष्टावनुवाका अष्टौ
यजूंषीति काशज्ञतृत्ववचनप्रमाणविरोधोऽपि । आद्येऽनुवाके षोडश-
मन्वाः । ततो हिरण्यवाहव इत्यादीनां यजुषां सप्तानुवाकाः सप्त
मन्वाः । यजुषामष्टानुवाका अस्माकमभावान्नाष्टौ । तैत्तिरीयाणां
तु नमकमन्वाणां एकादशानुवाकाः सन्ति ततश्च तेषामष्टमानु
वाकस्य सदभावात् भवत्ययं पक्षः । अस्माकन्तु नचैवानुवाकाः सर्वे
तत्र प्रथमान्तौ द्वावनुवाकौ तावदृचामेव ततश्च यावन्तोऽत्र ऋच-
स्तावन्तो मन्वाः यजुषां मध्यमानुवाकास्तु सप्तैव ततश्च तावन्तो
मन्वास्ते ॥ अन्यानुवाके सप्तदश ऋचः सप्तदशमन्वाः ततोऽन्यानि
त्रौणि यजूंषीति त्रयः सर्वे मिलिताः त्रिचत्वारिंशदेव । एवञ्च सति
दीक्षितैर्यदुक्तं पञ्चथाहृतिभिः सङ्ग एते अष्टाचत्वारिंशन्मन्वा इति
तदसत् । व्याहृतीनां सप्तमानुवाकान्तर्गतत्वात् । अष्टावनुवाका
अयजूंषीति काशज्ञतृत्ववचनमवान्तरमहावाक्याभिप्रायेति (?)
महार्णवः । केचित् सकलरुद्राध्यायस्यैकमन्वत्वमेवेच्छन्ति । तत्र
मूलं न्यग्रं । तत्पक्षे सुकर एव मन्वविभागः ।

Colophon :— इति श्रीत्रैवेद्यमोहज्ञातौयकामदेवदीक्षितज्ञतो नमक-
मन्वविभागप्रदीपः ।

In the title-page there are a few lines :—

कामदेवज्ञतो रुद्रमन्वभेदप्रदीपकः ।

लिखापितोऽस्ति मोहने हरिश्चन्द्ररश्मिणा ॥

Authorities consulted :—

(१) शतसंहितामप्रकरण, (२) सर्वानुक्तमिकासूत्रम्, (३) याज्ञ,

(760 *)

- (४) गंगदेव, (५) काशीदीक्षित, (६) देवयाज्ञिक, (७) महार्णवकार,
(८) काव्यायन, (९) परिशिष्टकार, (१०) शान्तिरत्नप्रभृतिनिबन्धकार,
(११) परमुराम, (१२) बौधायन, (१३) लङ्कपराशर, (१४) कमलाकर भट्ट,
(१५) शाकपूणि, (१६) कासकृत्जि ।

THE SŪTRAS OF THE WHITE YAJURVEDA.

917.

2864. **ऋतसूत्रं कात्यायनीयम् ।** *Śrauta sūtra of.*
Kātyāyana.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Fragmentary.

Col. :—इति कात्याय० प्रथमोऽध्यायः ।

918.

3250. *Two incomplete copies of the same.*

I.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, marked 30 to 60. Lines 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

From the concluding portion of the 6th adhyāya to the end of the 11th adhyāya. The present manuscript makes adhyāyas I to XI Pūrvārdha.

II.

From the latter portion of the first adhyāya to the end of the 11th adhyāya.

Substance, country-made paper. Folia 4 to 6. Lines, 10 on a page. Character Nāgara. Date, Samvat 1672. Appearance, discoloured.

The Post Colophon Statement :—

संवत् १६७२ मार्गशिरस्यामावास्या भद्रपुतायां ऋतसूत्रपूर्वार्द्धं जानीवच्ची-
सुतरामचन्द्रो बलिखत् श्रीमद्भगवत्प्रसादात् ॥ काशीविश्वनाथार्थां नमः ।

919.

3249. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, marked 2, 34 to 75, 77. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

Leaf marked 2 contains sūttas 32 to 81 of the first adhyāya. Leaves 34 to 77 run from the 7th sūttā of the 6th adhyāya to the end of the 11th chapter.

In a later hand :—प० गणपतिजौखेदं पुस्तकम् ।

920.

1347. कर्कभाष्यम् । *Karka Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 11×5 , $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia 831. Character, Nāgara. Date, Samvat 1672. Appearance, tolerable. Complete.

The MS. is written in parts, each with a separate pagination. It is mainly divided in two parts, Pūrvārdha and Uttarārdha.

Printed in Chaukhāmba Series, Benares.

Post Col. :—संवत् १६७२ ।

921.

11053. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Character, modern Nāgara.

A fragment with two sets of leaves.

I. 2—30.

16B, इति कर्कोपाध्यायविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये सप्तमोऽध्यायः ।

II. 1—32.

17A, इति श्रीकर्कोपाध्यायकृते कात्यायनसूत्रभाष्ये नवमोऽध्यायः ।

30B, इति श्रीकर्को दशमोऽध्यायः ।

There are also two leaves, written lengthwise containing topics of Vedic grammar.

922.

5092C. *The Same.*

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 104. Lines, 5, 6 on a page. Character, Uḍiṃya of the eighteenth century. Appearance, old and worm-eaten.

A fragment, copied from a very defective manuscript.

The MS. begins with the 5th chapter of the Kātyāyana Śrauta Sūtra with Karka's Bhāṣya, which ends in 19A. The 6th chapter ends in leaf 36A. The end of the 7th seems to be lost. The 8th chapter ends in 64A, the 9th in 75B. Then begins the 10th. But we get no colophon of that. In the 85th leaf we find the colophon of the 25th adhyāya. But what is 25th in the present manuscript is 26th in the printed edition. After the 25th chapter of the present manuscript comes the 26th, which is 25th in the printed edition, although there is nothing wrong in the pagination.

923.

10959. *The Same.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 87. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. To the end of the 2nd adhyāya. Date, Sam. 1849.

Beginning :—ॐ नमो गणेशसरस्वतीगुरुभ्यः ॥

त्रयोमुसंविस्तिविवेकनिर्मेलाः

समग्रनिःश्रेयससिद्धिहेतवः ।

समस्तशास्त्रार्थसतत्त्वबोधका

जयन्ति काव्यायनपादपांशवः ॥

अथातोऽधिकारः व्याख्यास्यत इति सूत्रशेषः ।

38B, उपधाध्यायकर्कशतौ काव्यायनसूत्रविवरणे परिभाषा समाप्ता ।

87B, इति श्रीकाव्यायनोद्यमसूत्रविवरणे कर्कोपाध्यायकृतौ द्वितीयोऽध्यायः ।

Post Col. :—संवत् १८४९ लिखितं सेवाराजेण काश्यां पंचनदे ।

924.

10997. *The same with the Text.*

A.

Substance, country-made paper. 12½×5 inches. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Six batches of leaves.

I. Foll. 1—103, containing adhy. III—VI.

Col. VI :—इति कर्कभाष्ये निरुद्धपशुः षष्ठोऽध्यायः ६ समाप्तः ।

Post Col. :—संवत् १८४६ शुभमस्तु शुभं भूयात् ॥

II. Foll. 1—16, containing XI—XIII.

Col. XIII :—इति श्रीउपाध्यायकर्ककृतौ कात्यायनसूत्रभाष्ये त्रयोदशोऽध्यायः १३ ।

Post Col. :—लिखितं सेवारामेण काश्यां ।

III. Foll. 1—34 (of which foll. 14—26 are missing) contain adhy. XIV—XVI.

Col. XVI :—इति कात्यायनविवरणे कर्ककृतौ षोडशोऽध्यायः १६ समाप्तः ।

Post Col. :—लिखितं सेवारामेण काश्यां पञ्चनदे संवत् १८४६ ।

IV. Foll. 1—20, contain adhy. XVII and XVIII.

Col. XVIII :—इति उपाध्यायकर्कविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये अष्टादशोऽध्यायः १८ ।

V. Foll. 1—69, contain adhy. XX—XXV.

Col. XXV :—इत्युपाध्यायकर्कविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये पञ्चविंशोऽध्यायः २५ समाप्तः ।

VI. Foll. 1—10.

Fol. 1 contains the beginning of adhy. XVIII (to the 8th sūtra).

Foll. 2—10 begin with XXVI, 20, and go to the end of the chapter.

(765)

Col. :—इति कात्यायनसूत्रभाष्ये उपाध्यायकर्कलौ षड्विंशतितमोऽध्यायः ।

Pos Col. :—संवत् १८५० “श्रीरामजी” राम ।

B.

Substance, etc., the same as above.

Foll. 1—22 contain short notes on the Karka-Bhāṣya from the beginning to the end of the 8th adhy. (with the texts).

Beg. :—श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अधिकारेति । अधिकारग्रहणं सकलवेद-
वाक्यार्थप्रतिपाद्यानामर्थानामुपलक्ष्यार्थं अधिकारादिकः सर्वोऽपि वेदवाक्यार्थो-
भिधास्यत इत्यर्थः ॥ शास्त्रावतारेति शास्त्रावतारेण सम्बन्धस्य प्रयोजनञ्च तयो-
रभिधानम् ।, etc., etc.

924A.

10978. *The Same.*

Country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 15—26. Lines, 10 on a page. Modern Nāgara. Appearance, fresh.

A mere fragment.

21A, इति उपाध्यायकर्कलौ कात्यायनविवरणे राजसूयः समाप्तः १५ ।

It ends abruptly in the 16th adhy.

There is one stray leaf marked 37, containing the last col. of the 12th adhyāya.

925.

11144. *The same (with Text.)*

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Contains adhy. XXI only.

Col. :—इति उपाध्यायकर्कलौ विरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये एकविंशति-
तमोऽध्यायः समाप्तः ॥

926.

11258. *Fragments of Karka's comm.*

Two leaves (Country-made paper. 13×5 inches. In Nāgāra).

Both marked 1.

(1) *Beg.* :—**श्रीगणेशाय नमः ॥**

श्रुत्यर्थमनुविदधताचार्येण हविर्यज्ञानुविहिता ? इदानीं श्रुति-
मन्त्रपाठावसरप्राप्तौ ज्योतिष्टोमोऽनुविधेयः ।

1B. तस्मादाधानसमनन्तरमेव सोमे प्रवृत्तिः । कुत एतत् आधानस्य
सोमप्राधान्यात् ।

End :—वसन्ते ज्योतिष्टोम इत्येतदेव उक्तं भवति ॥

Comm. on the first five sūtras of the 7th adhy. of
Karka.

(2) *Beg.* :—प्रायश्चित्तानि समाप्तानि । आधानादौनि पितृमेधान्तानि
उक्तानि इदानीमवसरप्राप्तः प्रवर्ग्योऽनुविधेयस्तदर्थं सूत्रमारभ्यते ।

This is the beginning of the comm. on the 16th adhy.
of Kātyāyana.

927.

11023. **पदप्रयोजना ।** *Padaprayojana.*

*Being a commentary on the Bhāṣya of Karkopādhyāya on the
Kātyāyana Śrauta Sūtra.*

Substance, country-made paper. 12½×5 inches. Folia, 19. Lines, 12 on
a page. Character, modern Nāgāra. Appearance, fresh.

A fragment containing the comm. on the first chapter
only.

Col. :—इति कर्कोपाध्यायकृतकात्यायनसूत्रविवरणटीकायां पदप्रयोजना-
ख्यायां प्रथमोऽध्यायः ।

Post Col. :—संवत् १८५८ (evidently the date of the copying
of the original) मार्गशिर्षे कृष्ण १ चन्द्रवासरे ।

928.

6511. कात्यायनसूत्रव्याख्यान । *Kātyāyana sūtra**vyākhyāna.**By Yājñikadeva, son of Prajāpati.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 288, of which foll. 149—202 are missing. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1677. Appearance, discoloured and repaired.

It contains the comm. on adhy. I, complete in fol. 1—70; II, complete in 71—118; III, complete in foll. 119—148 (the missing leaves 149—202, contained the fourth adhyāya); V, complete in foll. 203—255; and VI, complete in 256—288.

Written in two different hands. The second hand begins in 273A, l. 11 and continues to the end.

Adhy. I, begins :—

ॐ नमो गणेशाय ।

ॐ ब्रह्माण्डमयं विश्वं शिवं गणपतिं तथा ।

अम्बिकां शारदां चापि वन्दे विघ्नोपशान्तये ॥

कात्यायनं नमस्कृत्य गुरुन् श्रीश्रीपतौस्तथा ।

पितरौ भाष्यकर्तृञ्च पिठभूम्यादिसंज्ञकान् ॥

कात्यायनप्रणीतेऽस्मिन् सूत्रे यज्ञप्रकाशके ।

प्रजापतेस्तनूजोऽहं कुर्वे व्याख्यामिमां स्फुटाम् ॥

जयन्ति ते गुरोर्वन्द्याः श्रीपतेः पादपांशवः ।

तेषां प्रसादादज्ञोऽपि चापणं कर्तुमुद्यतः ॥

आलोच्य सूत्रभाष्यादि क्रियते संयहो यतः ।

सकल्पितत्वशङ्काञ्च न कार्या विबुधैरेतः ॥

Colophons :—

I. इति कात्यायनसूत्रव्याख्याने सम्पादयितुमहायाज्ञिकमीश्वर-
श्रीप्रजापतिसुतमहायाज्ञिकमीश्वरदेवकृते प्रथमाध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७७ वर्षे फागुनशुद्ध ४ दिने भट्टरामचन्द्रलिखितम्

II. ०द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७७ वर्षे चैत्रसुदि ४ दिने प० रामचन्द्रलिखितम्

Then in a different hand :—

पाठकवामनभद्रस्य

On the reverse of the last leaf :—

पाठकवामनस्य २ ।

III. इति श्रीचिरमिचित्सम्पाद० तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७७ वर्षे ।

V. ०पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

सुभं भवतु ॥ श्रीराम ॥ संवत् १६७७ वर्षे २ व्याषाढ़ वदि

४ दिने लिखितं श्रीरामचन्द्र षड्गोह श्रीपाटनग्रामे ।

Then in a different hand :—

पाठकवामनभद्रस्य ।

VI. इति श्रीसम्पादस्यपतिचिरमिचित्त्रिंशत्कुलान्महायाज्ञिक-

श्रीप्रजापति० षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

Then again in a different hand :—

पाठकवामनभद्रस्य ।

929.

1183. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 129. Lines, 18 on a page. Extent in ślokas, 4500. Character, Nāgara. Appearance, old.

The first 58 leaves contain the commentary of Yājñika-deva on the 7th chapter.

इति श्रीत्रिरभिचित्सम्नाटस्थपतित्रिशकुलकृन्म(?)हायाज्ञिक-
श्रीश्रीप्रजापतिमुतेन याज्ञिकदेवेन कृते कात्यायनसूत्रव्याख्याने
सप्तमोऽध्यायः समाप्तः ॥

Then follow 19 leaves, containing a commentary possibly by the same author, on a portion of the ninth chapter, commencing from the śūtra 267.

Fifty-two leaves from 128 to 179 contain the commentary of Devadatta or Devayājñika on the 9th chapter, which is complete.

इति श्रीसम्नाटस्थपतित्रिरभिचिन्महायाज्ञिक श्रीप्रजापतिमुतेन देवदत्तेन
कृते कात्यायनसूत्रव्याख्याने नवमोऽध्यायः ॥

930.

6514. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

It contains the comm. on adhy. XI only.

Colophon :—

इति श्रीत्रिरभिचित्सम्नाटस्थपतिमहायाज्ञिकश्रीश्रीप्रजापति-
मुतेन कृतुकृन्महायाज्ञिकश्रीश्रीदेवेन कृते कात्यायनसूत्रव्या[ख्या]न
एकादशोऽध्यायः । समाप्तोऽयं पूर्वभागः ।

931.

6515. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 27. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

It contains the comm. on adhy. XII only.

Beg. :—श्रीगणेशाय नमः ।

व्योतिष्ठोम उक्त इदानीं श्रुतिमन्त्रपाठक्रमप्राप्तो दादशाहो-
ऽभिधीयते ।

932.

6513. *The Same.*

Substance, country-made paper. 15×7 inches. Folia, 10. Lines, 19 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1711. Appearance, old and discoloured.

It contains the comm. on adhy. XIV only.

Colophon :—

इति श्रीत्रिरभिचित्सम्माटस्थपतित्रिंशत्कृतुल्लभहायाज्ञिक-
श्रीप्रजापतिसुतमहायाज्ञिकश्रीदेवकृते काव्यायनसूत्रव्याख्याने
चतुर्दशोऽध्यायः समाप्तः ।

समाप्तो वाजपेयः ।

Post Colophon :—श्रीरामाय नमः ।

रुद्रसागरभूमिते ससे तिष्ठे सिते मासि हरेर्दिने रवौ । वाज-
पेय + तदेवभाष्यके याज्ञिकौ द्विजवरौ बुधोत्तमौ रामहृष्यकमला-
करनाम्नौ लेखनं प्रकुर्वतां सुदे सतां ।

So the MS. is written in two different hands and the date suggests that the copyists of the MS. were the members of the Bhaṭṭa family of Benares.

933.

6512. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia 64. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance fresh.

It contains the comm. on adhy. XV only.

Colophon :—

इति श्रीत्रिरभिचित्सम्माटस्थपतिमहायाज्ञिकश्रीप्रजापतिसुतेन
याज्ञिकश्रीदेवेन कृते काव्यायनसूत्रव्याख्याने पञ्चदशोऽध्यायः
समाप्तः शुभमस्तु ।

934.

1406. कात्यायनश्रौतसूत्रभाष्यम् । *Kātyāyana Śrauta**Sūtra Bhāṣya.**By Ananta Deva.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 6$ inches. Lines, 11 on a page.
Character, Nāgara. Appearance, oldish.

The adhyāyas are each separately paged.

Adhyā II, 128; III, 82; IV, 61 (संवत् १७०६ वर्षे श्रावणमासे सिते पक्षे त्रयोदश्यां तिथौ लिखितं गङ्गाजी श्रीविश्वेश्वरसन्निधौ कात्यायनसूत्र अथो एकतोदीवसे समाप्त कीदृष्टौ); V, 88 (संवत् १७०६ वर्षे भाद्र वा सुदि पक्षमा ५ रविवार ग्रन्थ समाप्त । यादृशं पुस्तकं, etc., etc., कल्याणमस्तु । ग्रन्थना श्लोकनी संख्या २३००); VI, 72 (शिवमस्तु, etc., etc., ग्रन्थनी संख्या ५ अथाये १८००); VII, 48 (शुभं भवतु, etc., etc., ग्रन्थनी संख्या २०३०); VIII, 54 (ग्रन्थनी संख्या १३७०); IX, 43 (ग्रन्थसंख्या १३००).

For a manuscript containing 24 chapters from the beginning see Ulwar 125, Extr. 36; and for another manuscript with the first four chapters see I.O. Catal. 320—21.

The commentator Ananta, though engaged in writing the extensive Bhāṣya, performed eleven Vājapeya sacrifices, first lighted three then five fires, because some of his colophons describe him as Triragnicit and some as Pañcāgnicit. He performed also 81 Somayāgas. From an obscure passage, his father's name seems to have been Vācaspati. The passage runs :—

“सन्नाजां वंशजो यस्य वाचस्पतिरिवार्थवित् वाचस्पतिरुपादनं”

Some of the parts of the manuscript belonged to Ran-choda Dikṣita and some to his three sons, Bhavānī Śaṅkara, Deva Śaṅkara and Śiva Śaṅkara.

935.

6107. कात्यायनसूत्रभाष्य । *Kātyāyana sūtra Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 301, of which the leaves marked 278—283 and 285, 286, 288 and 289 are missing. Lines, 10—13 on a page. Extent in slokas, 7800. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end, breaking off abruptly in the 10th chapter.

Beginning:—

श्रौगणेशाय नमः ।

प्रणतसुरासुरभासुरकिरौटकोटिप्रमृष्टचङ्गाय ।

गजवदनाय नमस्ते सिद्धेः सदनाय विघ्नकदनाय ॥

यस्य लीलावशेनेदं जन्म-स्थितिलयं ब्रजेत् ।

आनन्दैकरसं वन्दे तमुमासहितं शिवम् ॥

ऊर्जितानन्दगङ्गनां सर्वदेवस्वरूपिणीम् ।

परां वायूपिणीं वन्दे महानीलसरस्वतीम् ॥

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाङ्गनशलाकया ।

चक्षुरन्मूलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

भाष्याणि सम्यगालोच्य विचार्य च पुनः पुनः ।

क्रियते बालबोधार्थं सूत्रभाष्यमतिस्फुटम् ॥

अथातोऽधिकारः । वक्ष्यत इति सूत्रशेषः ।

36B, इति कात्यायनसूत्रभाष्ये प्रथमोऽध्यायः समाप्तः ; 61A, •द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ; 78B, इति कात्यायनश्रौतभाष्ये तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ; 127B, •चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ; 164A, इति •पञ्चमोऽध्यायः ; 191B, •षष्ठोऽध्यायः ; 216B, •सप्तमोऽध्यायः समाप्तः ; 243B, •अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ; 277B, कात्यायनसूत्रव्याख्याने नवमोऽध्यायः ।

Ch. X ends abruptly.

936.

3226.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, dilapidated and mouse-eaten.

A fragment of a commentary on Kātyāyana Śrauta sūtra.

It begins :—

उक्ता परिभाषा । इदानीं अतिक्रमं मन्त्रक्रमं चानुसरन्नाचार्यः
प्रथमं पौर्णमासेष्टुमुपदिदिक्षुस्तस्या उपक्रमकालमाह पूर्वां पौर्ण-
मासीमुत्तरां वोपवसेदिति (Katy. II, 1) दे पौर्णमास्यौ पूर्वा
उत्तरा च तत्र पञ्चदशी पूर्वा प्रतिपदुत्तरा कुतः एषा ह संवत्सरस्य
प्रथमा रात्रिर्यत् फाल्गुनी पौर्णमासी योत्तरैषोत्तमा या पूर्व्वेति
श्रवणादिष्वदि ।

937.

2329. चातुर्मास्यानि (कातीय) । Cāturmāsya-Sutras
from Kātyāyana.

With a Commentary (anonymous).

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 29, of which the 20th and the 21st leaves are missing. Lines, 12 on a page. Extent in Ślokas, 750. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins :—

अथ चातुर्मास्यान्यभिधीयन्ते ।

*Text :—*चातुर्मास्यप्रयोगः फाल्गुन्यां ।

Commentary :—

प्रारब्ध इति शेषः । अत्र चातुर्मास्यप्रयोग उत चातु-
र्मास्यानामिति । तत्र न चातुर्मास्येति चातुर्मास्यानीति प्रयो-
गैकत्वात् । निषेधे त एतान् यज्ञकृतंस्ते निरभिहितं दर्शपूर्णमासौ
चातुर्मास्यानीति । तथाच प्रवर्ग्ये चातुर्मास्यानि वै प्रवर्ग्ये इति ।
तस्यैकप्रयोगस्यावयवानां प्रत्येकं चातुर्मास्यत्वं । चतुर्षु मासेषु भवं
चातुर्मास्यमिति व्युत्पत्तिः ।

It ends :—

Text: पाठ्यां कृत्वा दक्षिणागुप्तमुक्तामादाय चतुष्पथे पलाशपत्रमध्यमेन
होमः ॥

Commentary :—

कर्त्तव्य इति शेषः । तानेकस्यां ।

here ends the MS. abruptly.

This portion of the sūtras is divided into nine kaṇḍikās. The MS. ends abruptly in the middle of the 6th sūtra of the tenth kaṇḍikā

In the printed Chaukhamba edition the sūtras are not divided into kaṇḍikās. The present MS. covers 262 sūtras of the 5th chapter.

The name of the commentator is nowhere found. He does not cite any authorities by name, he cites them as 'इत्येके' 'इत्यपरे' । He is always brief and to the point.

938.

6139. यूपलक्षणपरिशिष्टम् । *Yūpalakṣaṇa-Parīṣiṣṭa*.

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folium, one. Lines, 25 in all. Character, Nāgara. Extent in ślokas, 25. Date, Śamvat 1941. Appearance, new. Complete.

The first of the eighteen parīṣiṣṭas of Kātyāyana.

Colophon :—

इति त्र्ययूपलक्षणं नाम परिशिष्टम् ।

Post Colophon :—

बालमुकुन्दस्येदं सं १९४१ ।

See Oxf. p. 386, 510A.

939.

6140. चागलक्षणपरिशिष्टम् । *Chāgalakṣaṇa-Parīṣiṣṭa*.

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folium, one. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1941. Appearance, fresh.

There are altogether thirteen verses in the anuṣṭup metre.

This is the second pariśiṣṭa of Kātyāyana.

Colophon :—

इति कात्यायनोक्तं द्वागलक्षणं द्वितीयं परिशिष्टम्

Post Colophon Statement :—

सं १८४१ पा० छ ४ भौः ।

See W. p. 62 and Oxf. p. 386, 510B.

Beg. :— अथातः संप्रवक्ष्यामि द्वागानां लक्षणं शुभम् ।

अशुभं चैव वर्ज्यानां तत्प्रवक्ष्याम्यतः परम् ॥

940.

928. **प्रतिज्ञासूत्रम् ।** *Pratijñā Sūtra.*

For the manuscript see L. 1799. This is the third pariśiṣṭa of Kātyāyana. See W. p. 54, 62 and Oxf. p. 886, 510C.

941.

6141. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 13 in all. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति प्रतिज्ञासूत्रं परिशिष्टसंज्ञं ।

942.

6164. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×6 inches. Written lengthwise on both sides. Folium, one. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured

Pratijñāsuttrapariśiṣṭa is preceded by Prasavotthāna, P. XVII of Kātyāyana, complete in 14 lines, with the colophon : इति प्रसवविधिः ।

There are two different versions of the third pariśiṣṭa

of Kātyāyana—one is contained in No. 6141, agreeing with L. 1799; and this is the second, agreeing with the Pratiññā sūtra as described in Oxf. 386B.

Colophon :—

इति प्रतिज्ञानाम् तृतीयं परिशिष्टं समाप्तं शुभम् ।

943.

6169.

One leaf, with nineteen lines on both sides, contains :—

(1) प्रतिज्ञासूत्रपरिशिष्टम् । This agrees with L. 1799. It ends in 1B.

1B. इति प्रतिज्ञासूत्रं परिशिष्टसंज्ञकम्

II. अथाचमनसूत्रम् ।

This is what is called Smārtācamana—the third work in Catal. No. 1003 (Kṣepaka sūtra).

Col. :—इथाचमनसूत्रम् ।

III. The third consists of two lines and a half ending with the colophon :—

इति माध्यन्दिनीयप्रतिबन्धश्लोकः ।

It is a sloka of the Śārdūlavikrīḍita metre, describing the Mādhyandinīśākhā in a poetical language.

सन्मूलो यजुराख्यवेदविटपौ जीयात् स माध्यन्दिनी

शाखा चन्द्रयुगेन्दुकायहसहिता यत्रास्ति सा संहिता ।

यत्राभ्याव्यलता विभाति शरशैलाङ्गेन्दुभिर्ऋगदलैः

यच्च दौषगभोऽङ्गवर्णमधुपैः खाद्यार्क + गुञ्जितैः ॥

944.

6064. प्रतिज्ञासूत्रम् । The same (Pratiññāsūtra).

With the Bhāṣya of Ananta Yaṇṇika.

Substance, country-made paper. 11½ × 5½ inches. Folia, 8. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 272. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1887. Appearance, fresh. Complete.

(777)

Last Colophon :—

इति श्रीअथर्वनन्त्याज्ञिकविरचिते प्रतिज्ञासूत्रभाष्ये तृतीया-
कण्डिका । समाप्तं चैतत् प्रतिज्ञासूत्रभाष्यम् ।

Post Colophon :—

संवत् १८८७ आषाढे शुक्ले अष्टम्यां चैतत् समाप्तं । शिवम् ।

For the Bhāṣya, See L. 2578.

945.

6159. *The same Bhāṣya (with the Text).*

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folia, 8. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured and repaired. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीअथर्वनन्त्याज्ञिकविरचिते प्रतिज्ञासूत्रभाष्ये तृतीय-
कण्डिका समाप्ता ।

946.

9962B. *The same Bhāṣya (with the Text).*

It begins from leaf 7A, line 4, going to the end of the manuscript in leaf 26. The extent in slokas, 250. Character, Nāgara. Date, Samv. 1910.

The Post Col. Statement :—

संवत् १९१० मितौ पौषकृष्णवदी ९ मन्दवासरेण लिखितं
रामकृष्णब्राह्मणेन ॥ पाठकस्य शुभं भवतु ॥ ० ॥

947.

1988. **चरणव्यूहः ।** *Carana Vyāha.*

Being an account of the various Vedic schools.

Substance, country-made paper. 11½×4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 88. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, fresh. Complete.

Often noticed and printed. It is the 5th pariṣiṣṭa of the Mādhyandina Śākhā of the White Yajurveda. For the Anuvāka see Catal. 858—90.

An interesting work, being a graphic account of the different Vedic schools.

Colophon :—

इति चरणव्यूहे चतुर्थः खण्डः । इति चरणव्यूहः ।

Post Col. :—

इति १८७२ खयाब्दे ज्यैष्ठ-कृष्ण-एकादश्यां काश्यां शनौ दिवा
ब्रह्मोपनामगोविन्दो खलिखत् परमार्थतः ।

It begins as in W. p. 63.

Leaf 8B. नमः शौनकाय नमः शौनकाय नमः परमऋषिभ्यः नमः परम-
ऋषिभ्यः ।

Then commences a Phalaśruti, at the end of which :
इत्याह भगवान् व्यासः ।

After which there is a panegyric of Vyāsa in one verse.

948.

2648. *The Same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9. Lines, 7 to 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete. Handwriting very bad.

The work is called in this MS. चरणव्यूहः.

Post Col. :—

चरणव्यूहं लिखितं समाप्तम् । विश्वेश्वराय नमः ॥ राम ॥
यादृशं नमस्ते श्वराय ॥ मंस्या गौस्थाने लिखितम् ।

949.

6143. *The Same.*

* Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

See W. p. 63.

End :—य इदं चरणव्यूहं पठेत् पर्वसु पर्वसु ।

शुचिर्विधूतपाद्मा च ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥

ब्रह्मभूयाय कल्पत इत्याह भगवान् कात्यायनः ॥ ५ ॥

Colophon :—

इति कात्यायनोक्तचरणव्यूहः समाप्तः ॥

श्रीभवानीशङ्करार्पणमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ श्रीमदार्पणमस्तु ॥

लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ॥

950.

1989. चरणव्यूहभाष्य । *Caranavṛṇha-Bhāṣya*.

By Mahidāsa.

Substance, country-made paper. 11½ × 4 inches. Folia 19. Lines 9 on a ge. Extent in slokas 600. Character, Nāgara. Date, Samv. 1843. Appearance, fresh. Complete.

Col. :—इति चरणव्यूहभाष्ये चतुर्थः खण्डः ।

त्रिदशाङ्गधरामिते गतेऽब्दे

मधुमासे दशमौतिथौ सुधांशौ ।

महिदासबुधः परोपकृत्यै

चरणव्यूहमिदं व्यवहिरि काश्याम् ॥

That is, the date of the work is Samvat 1633.

विद्वद्भिः प्रार्थितेनेयं महिदासद्विजम्भना ।

चरणव्यूहदत्ति(श्च)ख विहिता यत्रतो मया ॥ (विहितोऽमया कृता)

In a different hand :—

संवत् १८४३ शके १७०१ गताब्दे श्रीवाराणस्यां दुग्धविनायकसन्निधौ ब्रह्मो-
पनाम्ना खण्डभट्टात्मजगोविन्देन आवगच्छन्नापञ्चम्यां लिखापितम् ।

For a description of the work see L. 2460, where in spite of Mahidāsa's name given in the last verse, Rājendra-
lāla declares the comm. to be anonymous.

For details see below.

951.

9350. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 10 in a page. Extent in ślokas, 84. Character, Nāgara. Date, Sam. 1744. Appearance, tolerable. Complete.

Beginning:—

श्रीरामः सद्य चरणव्यूहं लिख्यते ।

अथातश्चरणव्यूहं व्याख्यास्यामः । तत्र निरुक्तं चातुर्विध्यं (?) चतुरो वेदा विज्ञानानि भवन्ति ॥ ऋग्वेदो यजुर्वेदः सामवेदोऽथर्ववेदश्चेति तत्र ऋग्वेदस्याष्टौ स्थानानि भवन्ति चर्चा आवक-
स्वर्चकः श्रवणीयपारः क्रमपारः क्रमचटः क्रमजटः क्रमदण्डश्चेति चतुस्पादराशमेतेषां शाखाः पञ्चविधा भवन्ति शाकला वाक्कला व्याश्रलायनाः शांखायना माण्डूकायनाश्चेति तेषामध्ययनमध्याया-
स्तुःषष्टिर्मण्डलानि दशैवतु ॥

*End:—*य इदं चरणव्यूहं पठेत् स पंक्तिपावनः ।

तारयेत् प्रभृतीन् पुत्रान् पुत्रयः सप्तसप्ततिः (?) ॥ ३ ॥

य इदं चरणव्यूहं पठेत् पर्वसु पर्वसु ।

विधूतपाप्मा स स्वर्गीं ब्रह्मभूयाय गच्छति ॥ ४ ॥

रामः ।

The concluding verse, giving the commentator's name as Mahidāsa is omitted in the present MS. For further details see below.

Colophon:—

इति चतुःसाधारणं चरणव्यूहशाखीयं समाप्तम् । शुभं भवतु ।

Post Col. :—

रामेति द्विःक्षरो मन्त्रो यत्र कोटिशताधिकः ।

न रामादधिकः कश्चित् पावनः पृथिवीतले ॥ १ ॥

शरणं रघुनाथो मे शरणं जनकात्मजा ।

शरणं तावभौ भूयो भूयस्त्वं शरणं मम ॥ २ ॥

श्रीसामुद्रो जयति नितरां ॥ श्री ॥

जोसी भगतौदास आत्मपठनार्थं तथा पुत्रपौत्रपठनार्थम् ॥

सम्बत् १७४४ । वर्षे वैशाखमासे शुक्लपक्षे पञ्चमीयां भौमवासरे लिखितं
हिरजौ । शुभमस्तु ॥ श्री ॥

952.

2557. *The Same.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 7$ inches. Pages, 50. Lines, 17 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The concluding verse is omitted in the present MS.

It quotes Kamalākara (1612) in p. 27 and makes obeisance to Vālaṅkṛṣṇa and Mahādeva in p. 2 and in p. 29 respectively.

In page 31.

प्राप्य उदीच्य नैर्ऋत्यस्तत्र वाजसनेयानाम् पञ्चदशभेदा भवन्ति ।
इतरदेशेषु वेदशाखयोर्विभाग उच्यते तच्च महार्णवे ।

एथिव्या मध्ये शाखा च नर्मदा परिकीर्तिता ।

दक्षिणोत्तरयोर्भागौ शाखावेदश्च उच्यते ॥ १ ॥

नर्मदादक्षिणे भागे आपस्तम्बशाखलायनी ।

शाखायनी पिप्पला च यज्ञकन्याविभागिनः ॥ २ ॥

माध्वंदिनी शांखायनी कोथमी श्रौनकौ तथा ।

नर्मदोत्तरभागे च यज्ञकन्याविभागिनः ॥ ३ ॥

इत्गा कृष्णा तथा गोदा सङ्गात्रिष्विखरावधि ।

आन्ध्रदेशपर्यन्तं बह्वृचशाखलायनी ॥ ४ ॥

उत्तरे गुर्जरे देशे वेदो बह्वृचकीर्तितः ।

कोथीतकौब्राह्मणं च शाखा शांखायनी स्थिता ॥ ५ ॥

आन्धादिदक्षिणामेयौ गोदासागर + वधि ।

यजुर्वेदस्तु तैत्तिर्यो आपस्तम्बी प्रतिष्ठिता ॥ ६ ॥

सङ्गात्रिपर्वतारम्भा दिशां नैर्ऋत्यसागरात् ।

हिरण्यकेशौ शाखा च परशुरामस्य सन्निधौ ॥ ७ ॥

मयूरपर्वताच्चैव यावद् गुर्जरदेशतः ।

व्यासवायव्यदेशात्तु मैत्रायणी प्रतिष्ठिता ॥ ८ ॥

अङ्गवङ्गकलिङ्गाश्च कालीनौ गुर्जरस्तथा ।

वाजसनीयशाखा च माध्यन्दिनौ प्रतिष्ठिता ॥ ९ ॥

ऋषिणा याज्ञवल्क्येन सर्वदेशेषु विस्तृता ।

वाजसनीयवेदस्य प्रथमा काण्वसंज्ञका ॥ इति ॥ १० ॥

953.

6179. चरणव्यूहव्याख्या । *Caranavyūha vyākhyā* called *Padyārṭhi*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 5. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old, discoloured and repaired. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

नमो वैतखड्गुडाय शशिखण्डाङ्गधारिणे ।

हारिणे सर्वविघ्नानां पार्वतीप्रियसूतवे ॥

श्रीनृसिंहं गणेशानं गिरिं गुरुपदाम्बुजम् ।

प्रोभनं चरणव्यूहं व्याकरिष्ये यथामति ॥

चरणव्यूहव्याख्यं परिशिष्टं चिकीर्षुः प्रतिजानीते अथातश्चरणव्यूहं व्याख्यास्यामः— अथ शब्दो मङ्गलार्थः— यतोऽन्यानि परिशिष्टानि— अतो वेदविभागज्ञानाय शाखाविभागज्ञानाय च चरणव्यूहं व्याख्यास्यामः कथयिष्यामः । तत्र चतुर्वेदं चत्वारि वेदानि ज्ञातानि भवन्ति—चतुर्णां वेदानां समाहारः चातुर्वेद्यं तन्निबल्लं निश्चितं तत्तु प्रसिद्धमित्यर्थः । ख्यमेव चातुर्वेद्यशब्दं व्याप्यते । चत्वारो वेदाश्चातुर्वेद्यशब्देन विज्ञाता भवन्ति— चत्वारो वेदाश्चातुर्वेद्यशब्देन उच्यन्ते इत्यर्थः— के ते चत्वारस्तत्राह— ऋग्वेदो यजुर्वेदः सामवेदोऽथर्ववेदश्चेति । आदौ वेदप्रशंसा तत्र मनुः—

The commentary is very useful and quotes a large number of authorities, the latest of which is Viramittrodaya (1B).

2B. तत्र ऋग्वेदस्य विभागमाह ।

2B. भविष्यपुराणे,—

शाकलावास्तला ग्राखा तथा शांखायनीति च ।
 पैलिशिष्यप्रशिष्याश्च नैमिषारण्यवासिनः ॥
 वेदव्यासस्तु भगवान् शिष्यान्धापापयेद् गुरुः ।
 पृथिव्या मध्यभागे तु सुमेरुस्तथा मेरुमध्यात् पूर्वदिग्भागे
 जम्बद्वीपं तन्मध्यभागे नर्मदादनदी । तथा,—
 अन्येभ्यश्च प्रशिष्येभ्यः शाखाश्चालायनीति च ।
 नर्मदादक्षिणभागे चाध्येतभ्यो ददौ गुरुः ॥
 अध्वरोद्गाढहोतॄणां सन्ति सूत्राण्यनेकशः ।
 तत्रापि योनिस्त्वन्धः सूत्रे ज्ञातिजुलोचितः ॥
 ऋग्यजुःसामवेदानामथर्वाङ्गिरसस्य च ।
 विवाहयज्ञसम्बन्धः सर्वेषां च परस्परम् ॥

3A, अथ यजुर्वेदस्य भागमाह ; 4A, सामवेदविभागमाह ; 4B, अथर्व-
 वेदविभागमाह ।

954.

9702. चरणव्यूहभाष्यम् । *Carana-Vyūha-Bhaṣya*.

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 17. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgara. Date, Sam. 1866. Appearance, tolerable. Incorrect.

This is an anonymous commentary on Carana vyūha, different from that noticed by Dr. Rājendralāla Mittra under No. 2460.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ चरणव्यूहभाष्यं लिख्यते ।

अथातश्चरणव्यूहं व्याख्यास्यामः इत्यादि पारायणमुच्यत इत्यन्तं
 वर्गाः संज्ञानसूक्तस्य चत्वारश्चात्र मौलिताः ।

एवं पारायणो प्रोक्ता ऋचां सख्येन (?) न्यूनतः ॥

ॐ मित्येकाक्षरं ब्रह्म नादविन्दुकलात्मकम् ।

त्रिदेवात्मन्निमात्रे च स्फुटं विष्णुसनातनम् ॥

तं सर्वज्ञं जगत्सेतुं परमात्मानमौश्वरम् ।

वन्दे नारायणं देवं निरवद्यं निरञ्जनम् ॥

कृष्णद्वैपायनं वन्दे गुरुं वेदमहानिधिम् ।

येन चरणव्यूहेषु शास्त्रावेदमितकृतम् (?) ॥

तच्छिष्यं श्रौनकगुरुं वेदज्ञं लोकविश्रुतम् ।

नत्वा तु शाकलाचार्यं तथैव चाश्वलायनम् ॥

एवं परम्पराप्राप्तं बालकृष्णं परं गुरुम् ।

यस्य प्रसादाद् व्याख्यामि चरणव्यूहसंज्ञकः ॥

अथातः चरणव्यूहं स्यामः अथ शब्दो मङ्गलप्रस्तावे वा अथशब्दः
पूर्वमेव मङ्गलार्थः इत्यर्थः अतः हेत्वर्थः चरणव्यूहं वेदपारायण-
चतुर्विभागात् चरणोच्यते तस्य व्यूहो समुदायः चतुर्वेदानां समुदायो
व्याख्यास्याम इत्यर्थः । इत्यादि ।

End :—जन्मजन्मनि वेदपारो भवति जन्मजन्मनि वेद + रो भवति
अप्रहितो प्रहितो भवति अव्रतो व्रतौ (धातो) भवति अत्रक्षारौ
ब्रह्मचारौ भवति जातिस्मरौ जायते । नमः श्रौनकाय नमः
परमऋषिभ्यो नमः परमऋषिभ्यः ।

य इदं चरणव्यूहं पर्वसु आवयेद्द्विजः ।

धौतपाप्मा शुचिर्विप्रो ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ १ ॥

य इदं चरणव्यूहं श्राद्धकाले सदा पठेत् ।

+++++ ॥ २ ॥

य इदं चरणव्यूहं गुर्विष्यः प्रदणते स्त्रियम् (?) ।

पुमांसं जनयेत् पुत्रं सर्वज्ञं वेदपारगम् ॥ ३ ॥

योऽधीते चरणव्यूहः (?) स विप्रः पंक्तिपावनः ।

तारयत्यखिलान् पूर्वान् पुत्रवान् सप्त सप्त च ॥ ४ ॥

यो नामानि पुरावेदाव् अमृतत्वञ्च गच्छति ।

(785)

लोकतात महाशान्तममृतत्वञ्च गच्छथो ॥ नमो नम इत्याह
* भगवान् व्यासः पाराशर्यो व्यासः पाराशर्यो नमः परमश्रद्धिभ्यो
नमः परमश्रद्धिभ्यः ।

वेदशास्त्रपरिनिश्चितशुद्धबुद्धिं

+++++++ कवीन्द्रम् ।

छायातिथं कनकपिङ्गजटाकलापं

व्यासं नमामि शिरसा तिलकं मुनीनाम् ॥

Colophon:—

इति चरणाव्यूहचतुर्थखण्डः समाप्तः ।

इति चरणाव्यूहविवरणं संवत् १८६६ ।

955.

6144.

The sixth parīṣṭa of Kātyāyana.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 7. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokās, 125. Character, modern Nāgara. Date, Śaṃvat 1817. Appearance, fresh. Complete.

See W. p. 62.

5B, नवकण्टिका समाप्तमिति ।

Then begins Trikaṇḍikā sūtra:—

अथातो नित्यज्ञानम्, नद्यादौ मृदोमयकुशतिलसुमनसः
आहृत्योदकान्तं गत्वा शुचौ देशे संस्थाप्य प्रक्षाल्य पाणिपादं
कुशोपग्रहो बद्धश्लिखिज्जोपवीत्याचम्य तोयमानकम्
..., etc.

This belongs to the Kṣepaka class. See my report for 1901—1902 to 1905—1906, pp. 2, 3.

7B, (Last colophon) इति नवकण्टिकात्रिकण्टिकास्तु समाप्त ।

Post Colophon Statement:—

लिखितं ज्ञानि श्री ५ देवाचंदनिसुत हवीलप्रामाभात असु-
तरां मलिखितमिदम् ॥

(786)

संवत् १८९७ ना वर्षे मौतौ गुजरति चैत्र शुदि १ भौमे ॥

औरस्तु ॥

956.

6558 निगदव्याख्यान ।

*Being a commentary on Katyāyana's Śrāddha Sūtra, by
Karkopādhyāya.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 12 on a page. Extent in slokās, 350. Character, Nāgara. Date, 1651 Śaka (?). Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति कर्कोपाध्यायकृतं निगदव्याख्यानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

क्षितिवाणरसेदौ च मद्याष्टम्यां सिते निशि ॥ (?)

It begins :—

श्रीकात्यायनाचार्याय नमः । परमात्मने ।

कात्यायनमुनिप्रोक्तं आद्रस्तुत्रविनिर्ययम् ।

कर्तुं कर्काः समाक्रम्य नत्वा सर्व्वज्ञमच्युतम् ॥

श्रौतकर्मन्तन्तरं स्मार्त्तान्यावसथादीन्यनुविहितानि । तत्र

आद्रमनुक्तम् । तदुक्तमिदं ब्राह्मणं भगवान् कात्यायनः ।

अपरपक्षे आद्रं कुर्व्वीत ।

957.

1224. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date Sapp. 1746. Appearance, old. Generally correct.

See Bik. Nos. 353 and 1014.

958.

5957. **आइसूत्रभाष्यम् ।** *Śrāddha sūtra Bhāṣya.**By Chāṅga Bhaṭṭa.*

Substance, foolscap paper. 10×5 inches. Folia, 4 to 28. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete both ends.

The first and the last colophons in the incomplete manuscript.

9A, इति ऋग्वेदभट्टकृतौ आइसूत्रभाष्ये प्रथमकण्डिका समाप्ता ।

28B, इति ऋग्वेदभट्टकृते आइसूत्रभाष्ये अष्टमकण्डिका समाप्ता ।

Of the 9th kaṇḍikā, there are only five lines.

959.

1048. **नवकण्डिकाआइसूत्रभाष्यम् ।** *Nava-kaṇḍikā**Śrāddhasūtra Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 24. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 1060. Character, Nāgara. Date, Saka 1471. Appearance, very old. Complete.

It is a detailed and scholarly exposition of the Kātyāyana's Sūtras on Śrāddha ceremonies, known as "Nava-kaṇḍikā Śrāddha Sūtra" which forms the sixth pariśiṣṭa of Kātyāyana. Kātyāyana's Sūtras on Pārvaṇa Śrāddha is also known as 'Śrāddha Kalpa Sūtra.' The commentator's name is not mentioned.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

ब्रह्मधर्मप्रकाशार्थी यस्यामी वेदराशयः ।

वङ्भिरङ्गैर्युक्ताः श्वासा ब्रह्म तच्छ्रेयसेऽस्तु नः ॥ १ ॥

गजाननास्यादिविसर्गकाले

स्तोत्रं विधात्रा विहितं निश्चयम् ।

हर्षात् प्रवृत्तानि शुभावहानि

निघ्नन्तु विघ्नं मम वृंहितानि ॥ २ ॥

कात्यायनेन मुनिना यदगादि महार्थवत् ।

आङ्गसूत्रमतिस्पष्टैर्विदुषोमि पदैरहम् ॥

तस्य तावदिदमादिसूत्रम् । 'अपरपक्षे आङ्गं कुर्वीत' । अपर-
पक्षशब्दः कृष्णपक्षपर्यायः । पक्षौ पूर्वापरौ शुक्लकृष्णवित्त्वभिधान-
दर्शनात् ।

It ends :—

+ + यथा दृष्टिकसूत्रपक्षे नवामं प्राप्नोति ।

Col. :— इति नवकण्डिकासूत्रआङ्गविधिभाष्यम् ।

Post Col. :— अस्ति श्रीशके १४७९ सौम्यसंवत्सरे भाद्रपदमासे शुक्लपक्षे
सप्तम्यां तिथौ गुरुदिने गोदावरीतीरे इदं पुस्तकं लिखितम् । शुभं भवतु ।

960.

6122. *The same with the Text.*

Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 40. Lines, 13.
14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance,
discoloured. Incomplete at the end.

31B. आङ्गप्रकाशसंज्ञेऽस्मिन् भाष्ये कात्यायनस्य तु ।

* विवेचितमिदं आङ्गमेकोद्विष्टमशेषतः ॥

अथ सपिण्डीकरणम् ।

The original of the MS. being defective, it has been
left incomplete at the end.

It quotes Kalpataru in fol. 40; while this is quoted in
Nirṇayasindhu. See Aufrecht's Cat. Cat. I.

961.

6121. **श्राद्धकाशिका ।** *Śrāddha-Kāśikā.*

*By Kṛṣṇa Miśra, son of Viṣṇu Miśra, son of Atisukha,
son of Nityānanda.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 54. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

For the beginning of the commentary see L. No. 1738.

It is not a 'dissertation on the rite of Śrāddha according to the Rules of Kātāyana' as stated by Rājendralāla, but is, clearly, a commentary on the Śrāddhasūtra, the sixth pariśiṣṭa of Kātyāyana. The other commentaries, mentioned by Kṛṣṇa Miśra, are those by Karka and Halāyudha.

कर्कोऽव्याख्यदिदं गभौरवचनैः सूत्रं यतोऽस्मादभूद

दुर्वोधश्च ततो हलायुध इति व्याख्यत् (व्याख्य) तथाप्यस्तुम्

भूयोऽपि प्रतिषेधकारिवचनैः स्मार्त्तमया काशिका

सूत्रस्योपरिसंश्रयौचितमिदं संशयं तं तन्यते ॥

Aufrecht says that Kṛṣṇa Miśra was quoted by Nirṇaya Sindhu and Śrāddha-Mayūkha.

962.

6210. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10. Lines, 44 on a page. Extent in ślokaś, 660. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

Written lengthwise, most clumsily from one end of the first side of the leaf and from the other end of the other side

It begins with the first Sūtra of Kātyāyana अपरपक्षे
ः पादं कुर्वीत् ।

End :—अन्यत् प्रपक्षितमस्माभिर्दृष्ट्वाशिकायां ।

Colophon :—

इत्यावसथिकश्रीमदतिसुखात्मजश्रीविष्णुमिश्रतनुजन्मनः कृष्ण-
मिश्रस्य कृतौ श्राद्धकाशिकायां सूत्रवृत्तौ काम्यश्राद्धप्रकरणं
समाप्तम् ।

समाप्तेयं श्राद्धकाशिकामूलवृत्तिरिति ॥

Then after 8 lines we have :—

स्युतेरनेकविषयादनंतत्वाच्च सर्वथा ।
तत्त्वं ज्ञातुमशक्यं तदलं चानल्पजल्पनैः ॥
खवुद्धिकल्पितं नेह वचनं लिखितं मया ।
दृष्टं श्रुतं मूलवाक्यं समूलं + रदूषणम् ॥
दृष्टं यत् खल्पदोषेषु निबन्धेषु च यद्वृतम् ।
श्रुतं स्युद्विगुह्यं यत् पठन्ति च सदा हृतम् ॥
प्रमाणमप्रमाणं वा सर्वज्ञं कर्तुमर्हति ।
दृष्टे श्रुते च विश्वासो (?) तादृशैः कर्तुमिच्छते ॥
कर्त्ता चेन्न चिरं ततः किमिच्छता दोषो निबन्धे भवेत्
सुरिच्छेदधुनातनैरपि कृते ग्रन्थे कथं नादरः ।
इत्थं ये कथयन्त्यनल्पमतयस्तान् प्रत्यद्येवञ्चया (?)
क्षणां (?) संत इमं निबन्धमखिलं किं वाप्रियन्तामिति ॥

Then we have Kṛṣṇa Miśra's date—Sam. 1505.

वागव्योमेसुविध्वंसे वर्षे कार्तिकमासके ।

कृष्णमिश्रो + + ग्रन्थं शुक्लपक्षमिमं शुभं ॥

Then again the colophon as quoted above.

From the statement before the first colophon, .quoted above, there appears to be a more exhaustive commentary by Kṛṣṇa Miśra on Kātyāyana's Śrāddhasūtra. The larger version seems to have been described by Rājendralala in L. No. 1788.

See above.

963.

6457. *The same Text with Gadādhara's Commentary.*

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Extent in ślokās, 950. Character, Nāgara. Date, Samvat 1927. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति त्रिरभिचित्सम्माटस्थपतिश्रीमहायाज्ञिकवामनात्मज-
दौक्षितगदाधरकृते कातीयश्राद्धसूत्रभाष्ये नवमौकखिका ।

Post Colophon :—

वासुमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् । रामकृष्ण वासुदेव, etc., etc.,
देवा मां रक्षन्तु माघमासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां गुरुवामरे वाल-
मुकुन्देन लिखितं नवकखिकाभाष्यं समुत्तमं पित्रभानुनामसंवत्सरे ।
संवत् १९२७ मि० मा० कृ० १३ वृहस्प० राम । श्रीशुभमस्तु ।
इति नवकखिकाभाष्यं स्वार्थं परार्थं वा भग्नपृष्ठकटिग्रौवा, etc., etc.

Beginning :—

Comm. श्रीगणेशाय नमः । श्रीवरदमूर्तिर्जयति ।

श्राद्धसूत्रं नवकखिकोपरि गदाधरंभाष्यं लिख्यते ।

शिवश्च विष्णुश्चार्तरं गुरुं च वामनं तथा ।

अम्बिकां शारदां वापि वन्दे विष्णोपशान्तये ॥

काव्यायनकृते श्राद्धसूत्रव्याख्यापुरःसरं ।

प्रयोगपद्धतिं कुर्वे याज्ञवल्क्यादिसम्मतं ॥

It ends :—

अमावास्यायामनुष्ठितेन श्राद्धनैककामप्राप्तिः—एवमावस्या-
न्तरानुष्ठितेनान्येन श्राद्धेनान्यः काम इति ॥

964.

5941. *श्राद्धसूत्रार्थमञ्जरी Śraddha Sūtrārthamañjarī.*

By Gadādhara, son of Kaiśvara Daivajña.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 11. Lines, 9 on a p ge. Extent in ślokās, 280. Character, Nāgara. Date, Samvat 1937. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ आङ्गसूत्रभाष्यम् ।

नत्वा स्फुर्त्तिप्रदे भाष्यं सूत्रवाक्यानुसारिणीं ।

कुर्व्वेऽर्थमङ्गरीं लघ्वीं प्रकृतायां गदाधरः ॥

अपरपक्षे आङ्गं कुर्व्वीतेति सूत्रम् ।

2B, इति श्रीमत्सकलगणकशिरोमणिकैश्वरदेवज्ञस्य सुतेन गदाधरेण विरचितायां आङ्गसूत्रार्थमङ्गरीयां प्रथमकण्डिका समाप्ता ; 4A, द्वितीयकण्डिका समाप्ता ; 6A, इति तृतीया कण्डिका समाप्ता ; 6A, इत्येकोद्विंशं ॥ ४ ॥ अथ पञ्चमी कण्डिका ; 6B, इति सपिण्डीकरणम् ॥ ५ ॥ अथ षष्ठी कण्डिका, 7A, इत्याभ्युदयकआङ्गं समाप्तम्—अथ सप्तमी कण्डिका ; 10A, ८ ॥ अथ नव[मी] कण्डिका ।

Last Colophon:—

इति श्रीमत्सकलगणक० अर्थमङ्गरीयां आङ्गसूत्रे नवकण्डिका समाप्ता ।

इति आङ्गसूत्रभाष्यं सम्पूर्णम् ।

Post Colophon:—

शिवं संवत् १८३७ । मी० भादौ व० १२ के तिथ्या ।

965.

6119. **आहसंग्रहः ।** *Śrāddha saṃgraha.*

By Rāmakṛṣṇa, son of Koṇḍa Bhaṭṭa, son of Prayāga Bhaṭṭa, son of Ananta Śarma, of the family of Bhāradvāja.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Śaka 1699. Appearance, old. Complete.

Colophon:—

इति श्रीयजुर्वेदान्तर्गतकाव्यशाखाध्यायिकोऽष्टमबृहत्समजरासङ्ख्या-
विरचितः आहसंग्रहः समाप्तः ।

Post Colophon:—

शकाब्द (श्राब्द) १६६६ आश्विन कृ० ६ सोमे रोहिणी न०

मध्याह्नवेलायां मुकुन्दज्योतिर्विदा लिखितः आद्रसंग्रहः समाप्तः ।

It is primarily a comm. on Kātyāyana's Navakāṇḍikā Śrāddha-Sūtra compiled in Śaka 1660. Subsequently in Śaka 1673, the author wrote Śrāddha-Gaṇapati, a larger work on the same subject, which may be called an enlarged edition of the present work. See infra. See also 'I.O. Catal. No. 1738.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

श्रीगणेशाय नमः ।

गजाननं नमस्कृत्य नमस्कृत्य गुहं तथा ।

पितरौ च ततो नत्वा कुर्वेऽहं आद्रसंग्रहम् ॥

आलोक्य धर्मशास्त्राणि मन्वादिभिः कृतानि च ।

कात्यायनकृतं सूत्रं भाष्यञ्चैव हलायुधम् ॥

कर्काचार्यकृतं भाष्यं गदाधरकृतं तथा ।

काशिकां दीपिकां चैव अन्यानि च बह्वनि च ॥

सारमेव समुद्धृत्य स्मृतौनां वचनं यथा ।

सिद्धान्तानि समूलानि विचार्य लिख्यते मया ॥

तीर्थं प्राप्य गयाप्रपुष्करसरित्क्षेत्रादिपुण्यं महत्

दानं भूमिगयाञ्च हेमतुलया यागं चतुर्वेदवित् ।

राज्यस्तदिवाकरात् समधिकं पित्रं दिनं श्राश्रितं

मातुः आद्रदिने फलन्तु कथितुं ब्रह्मादयोऽप्यक्षमाः ॥

End:— वशिष्ठायास्तटे शुद्धे चित्रमण्डलपत्तने ।

शुभकर्मार्जुनान्तशर्मा भारद्वाजकुलेऽजनि ॥

तदङ्गजः प्रयागाख्यः कोण्डभट्टस्तदङ्गजः ।

तदङ्गजो रामकृष्णश्चक्रो आद्रस्य संग्रहम् ॥

श्रीशालिवाहने शके गगनाङ्गाङ्गभूमिमे १६६० ।

पौषशुक्लद्वितीयायां समाप्तः आद्रसंग्रहः ॥

(794)

966.

6120. **आद्गणपतिः ।** *Śrāddhaganapati.*

By Rāmākṛṣṇa.

Substance, country-made paper. 11×6½ inches. Folia, 84. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś. 3000. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति रामकृष्णविरचितायां आद्गणपतौ समाप्तः ।

• शुभं भवतु ।

See I.O. Catal. No. 1738.

967.

6199. *The Same.*

Substance, country-made paper. 6×3½ inches. Folia, 14. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

A fragment containing only the concluding portion

Beg. :—अयाम् आद्गम् ।

7A, इति श्रीरामकृष्णविरचिते आद्गणपतौ जीवत्पिटकआद्गविधिः—
अथ किञ्चिदाशौचविधिरभिधीयते ; 10A, तत्र सपिण्डीकरणम् ; 13A, इति
श्रीप्रयागभट्टपौत्ररामकृष्णविरचिते आद्गणपतौ आशौचसपिण्डीनिर्यायः । अथ
प्रायश्चित्तानाह । (Last colophon) इति श्रीप्रयाग० आद्गभोजने प्राय-
श्चित्तं समाप्तम् ।

Eggeling says that Śrāddha Gaṇapati and Saṃskāra Gaṇapati are by one and the same author. It was composed in Śaka 1673. See Catal. No. 965.

968.

6145. **शुक्लसूत्रम् ।** *Śula-Sūtra.*

Being the seventh Parīṣiṣṭa of Kātyāyana.

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

(795)

It consists of seven paragraphs, followed by 39 slokas. See Weber p. 63. For another copy containing 47 slokas, see I.O. Catal. No. 363.

Colophon :—

इति भगवत्कात्यायनकृतं शुक्लपरिशिष्टं समाप्तम् ।

969.

5042A. *The same Text together with Kārka's Commentary.*

Substance, palm-leaf. 14×1 inches. Folia, 1 to 63. Lines, 4 on a page. Character, Uḍiyā of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The text comes to an end in the fourth leaf and in the fifth the commentary begins thus :—

रज्ज्वा त्रिगुणया क्षेत्री क्षेत्राणि संक्षिपत्यजः ।

यस्तं विश्वसृजं नत्वा शुक्लभाष्यं समारभे ॥

न हि कश्चिच्छास्त्रस्य सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनान्यजानानः शास्त्रे भवति अतः प्रवृत्तिलौक्यार्थं अर्थात् सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनानि सूचयन् विवक्षितार्थप्रतिज्ञां करोति शुक्ल(भाष्य?)सूत्रकारः रज्जुसमाप्तं वक्ष्यामः ।

So the commentary as contained in the present manuscript, is entirely different from the commentary as published in the Chaukhamba series under the name of Karka.

For the beginning of the Śulva sūtra see p. 1045 of the Kātyāyana Śrauta sūtra, the Benares Chaukhamba edition.

Colophon :—

इति उपाध्यायकर्ककृतं शुक्लविवरणं समाप्तम् । रामः ।

970.

5092B. *The Same.*

Substance, palm-leaf. 16½×1½ inches. Folia, 24. Lines, 5 on a page. Character, Uḍiyā of the eighteenth century. Appearance, old. Incomplete at the end.

971.

33. कात्यायनीयशुल्बसूत्रविवरणम् । *Kātyāyanīya-śulva
sūtra vivaraṇa.*

By Mahādharma.

See L. 753.

It is based on the Bhāṣya by Karka and the Vṛtti commentary by Rāma.

972.

6163. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 40. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokaś, 900. Character, modern Nāgara. Date, Śaka 1717. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमन्महोदधिरचितं शुल्बसूत्रविवरणम् ।

Post Colophon :—

मिति शके १७१७ क्षयनामसंवत्सर आश्विन वदी संवत् १८५२ ।

See L. No. 753. The first maṅgalācaraṇa verse is wanting in this copy.

973.

5949. कात्यायनशुल्बसूत्रभाष्यम् । *Kātyāyana-Śulva
Sūtra-Bhāṣya.*

By Gaṅgādhara Paṭhaka, son of Rāmacandra Paṭhaka.

Substance, country-made paper. 11½×6 inches. Folia, 76. Lines, 9 on a page. Extent in ślokāś, 1520. Character, Nāgara. Copied recently. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणपतिप्रारदाभ्यो नमः ।

अथेत्येको जगत्यां श्रीहरिश्चन्द्ररदोक्षितः ।

अथोसारविवेके श्रीरामचन्द्रगुरोर्गुरुः ॥

रामचन्द्रं गुरुं नत्वा गर्गकर्कादियाश्चिकान् ।

श्रीकात्यायनशुल्बस्य कुर्वे भाष्यमिदं स्फुटम् ॥

The Bhasya was revised by the author's son, Rāma-kṛṣṇa, who adds the following verses at the end.

End : —रामचन्द्रतनूजेन गङ्गाधरशर्मभिः (?) ।

पिटचरथैः सूत्रेऽस्मिन् कातीये शुल्लसंज्ञके ॥

विरुतं यत्तत्तः शिष्टं तदिह विरुतं मया ।

गङ्गाधरतनूजेन रामकृष्णेन धौमता ॥

नागरञ्जातिसंज्ञेन काशीपुरनिवासिना ।

याज्ञिकास्तेन तुष्यन्तु प्रीयतां यज्ञमुग्विभुः ॥

यदत्र सौख्यं किञ्चित्दगुरोरेव केवलम् ।

यदत्रासौख्यं किञ्चित्त्वन्ममैव गुरोर्नेह ॥

Colophon :—

इति श्रीमन्महायाज्ञिकपाठकश्रीरामचन्द्रसूरिसूनुमहायाज्ञिक-
पाठकश्रीगङ्गाधरकृते काव्यायनशुल्लसूत्रभाष्यं समाप्तमभाषीत् ॥
इति शिवम् ।

974.

Substance, country-made paper. 12½ × 5½ inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

This contains Parisiṣṭas VIII and IX of Kātyāyana, one is called पार्शदसूत्र (Pārśada sūtra) and the other ऋग्यजुषं (Rgyajūṣa).

VIII. Begins :—

वृत्तेभः सुसमीकृतः क्षितितले केदस्तु शंकोः क्रमात्

भागं यत् [प्र]विशत्यपैति च यतस्तत्रापरेन्द्रौ दिशौ ।

तत्कालागमनिःसृतेस्तु विव(वा)राङ्गाकर्णमिवाहतात्

संवध्याप्रमितांगुलेरपरदिक् चैन्द्रौ स्फुटा वालिता ॥

प्राचीसाधनप्रकारः ।

अथातः संशयान् व्याख्यास्यामो मोहात् पुरुषस्य द्वन्द्वानां पूर्वं सर्वाता-
मुत्तरमधिप्राप्त्ये प्रत्यादेशात् विनिवृत्तिर्द्वन्द्वं मिथुनं प्राणोदानावेवैतद्धाति
प्राणोदानावेवास्मिन्नेतद्धाति अन्नं + + + + + रस उद्वरोना + गां

समवायेनयोधिरा उद्धमिरसोभिरावायधिरप्या उपनिनयत्यथ तत्राप उपनि-
नयति देवाश्च वा असुराश्च देवाश्चासुराश्च पस्पृधिरं पस्पृद्धं । १ ॥

There are fourteen *kaṇḍikās*. The whole of the first *kaṇḍikā* has been quoted above, from which it will be seen that it does not treat of *Prātisākhya*, like the *Pārśada sūtra* of *Śaunaka*.

The opening lines of the other *kaṇḍikās* :—

II. अमस्यै निरुति ति वहिर्द्वादि(?) प्रजापति वै मन्त्रस्तदुतथा न कुर्यात्
तदेव ब्राह्मणमेवापोद्धरति ।

III. अथातो द्विस्त्रिभूयश्च निपातानां क्रमं वक्ष्यामः ।

IV. हविर्यज्ञे प्रथमाधिदेवने प्रत्यक्षं याज्ञो देवानां ।

V. अथातः संश्रयान् प्रातिक्कडिकान् + + त्मानश्चैवैतद्वाचं वा व्यावर्त्तय-
ती(ति)त्यभिहोत्रं ब्रह्मणे संदधाति ।

VI. अथातः संवरणात्तत् सदृशानां क्रमं वक्ष्यामः ।

VII. अथातो सुररक्षसां + + + + + + + +

(The end of the 7th and the beginning of the 8th are not marked.)

IX. एको वा न वहवो वाधानहविर्द्वादिनयोक्षणेन ।

X. अवदानप्रत्यभिधारणसंदेशस्तद्वनं खिद्यते च सर्वत्र द्वि + परि-
ष्टाभिधारणः ।

XI. अथ निर्ययसङ्घराणामारण्यके ग्रथ्य आदित्यसम्पदाः ।

XII. कको विभर्त्ति

XIII. मात्रा मात्रादप्यात्रा पोर्णुभ इति प्रथमं तावत् प्रणवेनैव + + + ।

XIV. एदमिति अवसाने आप इत्येकापो देवोरिति द्वे देवी धियं × ×
पीता अग्ने त्वं त्वमग्न एषा ते वस्त्रासि समख्येभित्यनेकशः ॥

It seems to deal with the doubtful points in the *Śatapatha Brāhmaṇa*, which formed the subject of discussion among the *Pārśadas* or the savants of the day.

11A, इति पार्शदं समाप्तम् ।

IX. begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथर्ग्यजुषं ।

अथादित्ये यजुर्वेदे भेदे माध्यन्दिनीयके ।

वक्ष्याम्यर्ग्यजुषां सम्यक् विभागन्तु यथाश्रुतम् ॥

Colophon :—

इति अष्टादशपरिशिष्टानां मध्ये ऋग्यजुषं समाप्तमिति ।

Aufrecht says it is " the ninth *pariṣiṣṭa* of Kātyāyana, his *Sarvānukramanī* on the Rv. and Vs."

It is not a *Sarvānukramanikā*, but a treatise for distinguishing Rks from Yajus in the *Mādhyandina Samhitā* of the White Yajur Veda. The *Samhitā* has been systematically surveyed for the purpose from the beginning to the end ; and processes shewn, of converting Rks into Yajus. It goes without saying that these Rks are used as Yajus. At the end, Kātyāyana says : **दे सहस्रे शते नूने** is the number of the Rks and the number of the Yajus is **अष्टौ सहस्राणि शतानि** षाष्टावशीत्यन्यधिकानि (?) ।

975.

505. **इष्टकापूरणम् ।** *Iṣṭakāpūraṇa*

For the MS. see L. 1311.

It is the 10th *pariṣiṣṭa* of Kātyāyana and relates to the construction of a sacrificial altar.

976.

934. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara. Date, Sam. 1933. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

श्रीसम्बत् १९३३ आषाढ शुक्ल २२ भौमवासरे शुभमस्तु ।

977.

6147. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 42. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथातः सुपर्णचित्यस्याग्नेः कातीयसूत्रशेषमनुपपत्तस्यानुव्याख्यास्यामः ।

तत्रेष्टकाप्रमाणम् ।

Colophon :—

इति पूरणसूत्रं समाप्तम् ।

Then it quotes a śloka :—

कण्ठे यस्य विराजितं च गरलं शीर्षे च मन्दाकिनौ, etc.

978.

6182. *The Same (on Dronaciti).*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 11+12+13 in all. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीः अथातो द्रोणचित्यस्य संवत्स्याग्नेः सुपर्णचित्याद्विशेषं व्याख्यास्यामः ।

तत्रेष्टकाप्रमाणानि ।

पञ्चाधिकान्यङ्गलैस्त्रिभिः समचतुरस्रा नवभागा पादभाग एव तिर्यक् चतुर्भिः षड्भागाः पद्यैव तिर्यगष्टाभिस्त्रिभागोना जंघासात्रैव तिर्यक् चतुर्दशभिः षोडशभिः सप्तपादादिद्याद्विंशौ च, etc.

Colophon :—

इति द्रोणचित्येष्टकापूरणम् ।

Then there are seven leaves of another manuscript, marked 8—9, containing the following colophons :—

4A, इति निरुद्धपशुवन्त्ये देवमतं; 6A, अथ अग्नीषोमीयः; 7A, अष्टमोऽध्यायः; 8B, इति प्रातःसवनं, अथमाध्यन्दिनम्; 9A, इति माध्यन्दिनं सवनं, अथ तृतीयसवनम्; 9B, अथ सखेष्टिः; इति सोमे देवमतं।

979.

5042B. इष्टकापूरणभाष्यम् । *Iṣṭakāpūraṇa Bhāṣya.*

By Karkācārya.

Substance, palm-leaf. 14×1 inches. Folia, 10 by counting. Lines, 4 on a page. Character, Uṇṇi. Appearance, discoloured. Complete.

For Karka's bhāṣya on the same, see W. p. 63.

Colophon :—

इति कर्काचार्यकृतौ इष्टकापूरणभाष्यम् ।

There are eleven stray leaves kept in this number.

980.

1218. कातीयपूरणभाष्यम् । *Kāṭiyapūraṇa Bhāṣya.*

By Yājñikadeva, son of Prajāpati Yājñika.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 35. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

A commentary on Iṣṭakāpūraṇa, the 10th of the 18 pariśiṣṭas of the Śrauta sūtra of Kātyāyana, belonging to the Mādhyandina Śākhā.

See Rep. 1901 to 1906, p. 2.

See Peterson's 4th report, Extr. p. 3.

981.

935. प्रवराध्यायपरिशिष्टम् । *Pravarādhyaṇyaparīṣiṣṭa.*

For the manuscript see L. 1795.

This is the 11th pariśiṣṭa of Kātyāyanas.

See my Report 1901 to 1906, p. 2.

Col. :—इति प्रवराध्यायसंज्ञकं परिशिष्टं ।

1035. प्रवराध्यायः । *Pravarādhyāya.**Attributed to Lauṅākṣi Kātyāyana.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, old.

There are two paginations. The first covering 4 leaves contains an enumeration of pravaras or the founders of only two families, namely, Bhṛgu and Gautama and breaks off abruptly. It gives also at the beginning, the technicalities in connection with pravara. The second pagination covers 6 leaves and contains an enumeration of the founders of the following Gottras :—Jamadagni, Bharadvāja, Viśvāmitra, Attri, Gautama, Vasiṣṭha, Kaśyapa and Agastya. Further, it discusses, in detail, the prohibition of marriage in the same Gottra, and in the same pravara even of a different Gottra.

This is different from the above (*Pravarādhyāya-Parīṣiṣṭa*, described in L. 1795), and from L. 2586.

See W. p. 54 and Oxf. 387A.

The manuscript begins :—

अथातः प्रवरान् व्याख्यास्यामस्तदेतद् ब्राह्मणं भवति भवत्यार्षेयं प्रहृणीते
बन्धोरेव नैत्यथो सन्तत्या इति ।

The beginning of the 2nd pagination :—

अथ गोत्रप्रवरनिर्णयो वर्ण्यते ।
जमदग्निर्मरुद्वाजो विश्वामित्रोऽत्रिगौतमौ ।
वशिष्ठकश्यपागस्त्या मुनयो गोत्रकारिणः ॥
एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥

It ends :—

कात्यायनेन रचितो विप्रार्णो हितकाम्यया ।
अध्यायः प्रवराख्योऽयं पुरा ब्रह्मविनिर्मितः ॥

*Col. :—*इति प्रवरनिर्णयः प्रवराध्यायः एकादशः परिशिष्टः ॥ श्री ।

983.

6148. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 9. Lines, 9 per page. Extent in ślokaś, 200. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अथातः प्रवरान् व्याख्यास्यामः । तदेतद् ब्राह्मणं भवत्यार्षेयं
दृशीते वंघोरेव नैत्यथो संतत्या इत्येकं प्रदृशीते द्वौ दृशीते त्रीन्
दृशीते

भृगुयामादितो व्याख्यास्यामः, etc.

2B, इति कात्यायनप्रवराध्याये भृगुवंशः ; 4B, इति कात्यायनीये
प्रवराध्याये अंगिरोवंशः ; 5A, ०अत्रिवंशः ; 5B, ०विश्वामित्रवंशः ; 6B,
०कश्यपवंशः ; 8A, ०वशिष्ठवंशः ; ०अगस्तिवंशः ।

(Last Colophon) :—

इति कात्यायनकृतो समाप्तः प्रवराध्यायः ।

End :—पंक्तिपावनानामुपरिष्ठाद्भवति यः प्रवराध्यायमधीते यः प्रवरा-
ध्यायमधीते ।

984.

1151. *The same here called महापरिशिष्टम् ।*

Mahāpariśiṣṭa.

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 225. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथातः प्रवरान् व्याख्यास्यामः ॥ तदेतद् ब्राह्मणं भवति आर्षेयं
दृशीते बन्धोरेवेत्यर्थः सन्तत्या इत्येकं दृशीते द्वौ दृशीते त्रीन्
दृशीते न चतुरो दृशीते पञ्च दृशीते न पञ्चातीतप्रवरान् दृशीते ।

End :—अगस्तिमध्यमपुराणेति होता पुराणवत् मध्यमवत् अगस्त्यव-
दित्यभ्यर्थः ।

Col. :—इति श्रीकात्यायनकृते महापरिशिष्टे अगस्त्ये वंशः ॥

985.

2533. प्रवराध्यायः । *Pravarādhyāya.*

For the MS. and the work see L. No. 2586.

986.

1777. प्रवरसंग्रहनिर्णयः or प्रवराध्यायः ।

Pravara Saṃgrahanirṇaya or Pravarādhyāya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1730. Appearance, fresh.

Colophon :—

इति प्रवराध्यायः ।

Post Colophon :—

समाप्तमिति ॥ संवत् १७३० वरषे असाढ़मासे कृष्णपक्षे पुण्य-
तीथौ उदीचञ्जातिय उपाध्याज सवंतसुत हरौरामेन लीषीतं ॥
लीषी भ्रमण गौरांधरः ।

It begins :—

जामदग्न्या वत्सा त्रैवत्सा रोमघ्रायना वैगेहिण्या माण्डव्या
माण्डुकेया माण्डिकेया मार्कण्डेयाः पाणिन्या वाल्मिक्यादीनां पञ्च
प्रवराः भार्गवच्यवनाप्रवान--ऊर्जजामदग्न्या इति । ऋषिणादीनां
पञ्चप्रवराः भार्गवच्यवननार्षिसेनानूपा इति (?) विद्विड्प्राचीन-
योग्यादीनां पञ्च प्रवराः भार्गवच्यवनाप्रवान--ऊर्जजामदग्न्या इति ।
न्यस्कावाधुलमीनमौकशार्कराक्षिसार्षिसावर्णसालंकायनजैमिनिजै-
न्यायनिजावादीनां त्रयः प्रवराः भार्गववैतह्यसांवेतसा इति
श्वेतादीनां त्रयः प्रवराः भार्गववैतह्यपार्थिवा इति मित्रयुजादीनां
वायस्या इति ।

Not printed in Bibliotheca Sanskrita No. 25.

The last two are put in here, as, being fragmentary, they cannot be located and, for the convenience of reference, should go along with other works of the same nature.

986A.

8591. महाप्रवर । *Mahāpravarā.**By Bhāskara Sūri (with an anonymous commentary).*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The text consists of 20 ślokas.

Begins:—

ॐ प्रियमुरसि दधानं कुत्ति कोटौ त्रिलोकौ
हृदि निजपरतत्त्वं स्वस्तिके खं प्ररीरं ।
मनसि करणसङ्गं नासिकाग्रे खदृष्टिं ।
प्रणवमपि मुखे खे योगमूर्त्तिं नमामि ॥

The object and scope of the work :—

2 B, प्राग्जैतद्व्यात्र मिथो विवाह इत्याद्यपर्याप्तमतोऽभिधास्ये ।
बौधायनारण्यनिवासिमत्स्यलोगाक्षिकाव्यायनदृष्टमार्गम् ॥

End:—

9 B, विद्वज्जनैषाङ्गिसरोजभङ्गो विद्योतितास्त्रायगभौरमार्गः ।
त्रिकाण्डभूषः प्रवरं समयं संचोपतो भास्करसूरिराह ॥

The comm. begins:— अनेन श्लोकेनेष्टदेवतानमस्कारं करोति ।

योगेन उपलक्षिता मूर्त्तिः प्ररीरं यस्य स योगमूर्त्तिः

The comm. ends:— त्रीणि काण्डानि कर्मकाण्ड-देवताकाण्ड-ज्ञान-

काण्डानि भूषणं यस्य स तथोक्तः प्रवरं समयं सकलं संचोपतो
भास्करसूरिराह ॥

Colophon:— इति श्रीभास्करसूरिरविरचित(तं)महाप्रवरभाष्यं समाप्तं ॥

987.

929. उक्थशास्त्रम् । *Uktha-Śāstra.*

For the manuscript see L. 1794.

This has nothing to do with the Ukthya rite as stated in L. It rather relates to *uñcha* (see *infra*). This short

work treats of the ways and means of a Brahmacāri, who lives by begging.

This is the twelfth pariśiṣṭa of Kātyāyana.

See W. p. 54 and Oxf. 387A.

988.

6149. *The same here called उंक्षशास्त्रं । Uñchaśāstra.*

Being the twelfth pariśiṣṭa of Kātyāyana

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folium, one. Lines, 14 in all. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old. Complete.

See Oxf. 387A, W. p. 54 and L. 1794, in all of which it is called उक्थशास्त्रं ।

Beginning :—

अथ ब्रह्मचारिव्रतमुंक्षुत्तौनां प्रास्थानविधिं व्याख्यास्यामः, etc.,
etc.

Here उक्थुत्तौनां in the place of उंक्षुत्तौनां would give no sense.

Colophon :—

इत्युंक्षशास्त्रं नाम परिशिष्टं समाप्तम् ।

989.

6150. क्रतुसंख्या ।

Being the thirteenth pariśiṣṭa of Kātyāyana.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 12, 13 on a page. Extent in ślokaś, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति कात्यायनक्रतुसंख्यापरिशिष्टम् ।

Then five ślokaś and a half with the following colophon :—

इति क्रतुसंख्यासंयङ्गः ।

Then come the other half of the sloka marked 6, and the 7th and the 8th slokas. The 9th breaks abruptly.

See W. p. 54 and Oxf. 387 A.

An enumeration of the Vedic sacrificial rites.

990.

6151. निगमपरिशिष्टम् । *Nigamaparīṣiṣṭa*.

Being the fourteenth parīṣiṣṭa of Kātyāyana.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1718. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति कात्यायनकृते चतुर्दशं परिशिष्टं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १७१८ पौषमासे द्वाविंशत्ये सप्तमीचन्द्रवासरेण लिखितम् ।

शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

अद्यैव वाराणसीस्थमोक्षज्ञातीयत्रैविद्य-उपाध्यायशिवप्रसादरात्मज-
हरिद्वयस्यैवं पुस्तकम् ।

लेखकपाठकयोः कल्याणं भूयात् ॥

Rules for the expansion, restriction and modification of the meanings of words used in Nigama, which here means Śruti and Brāhmana.

For the full description of Nigama-Parīṣiṣṭa, see W. p. 54.

In this MS, there are altogether 33 paragraphs, that is, one more than in the MS, described by Weber. The additional para. is between the 26th and the 27th paragraphs of that manuscript.

991.

933. *The Same.*

For the manuscript see L. 1800 and for the work W. p. 54 and Oxf. 387 A.

992.

6152. यज्ञपात्रम् । *Yajñapāṛśva*.*Being the fifteenth parīṣiṣṭa of Kātyāyana.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15, of which the 14th is missing. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old, repaired and discoloured. Stitched in the middle.

Rules for the guidance of those engaged in homa regarding the paraphernalia for the purpose such as the sort of kuṣa to be used, the sort of kindling stick to be used, the sort of Brāhmaṇas to be fed and so on. The word *pārśva* in *Yajña-pārśva* appears to mean side-issues in a sacrifice.

See I.O. Catal. No. 362.

As indicated by Eggling, it has two parts, both ending with the colophon :—

इति यज्ञपात्रं समाप्तम् ।

The first part with 154 ślokas ends in 10B. The second part consisting of 77 ślokas, does not appear to agree with the I.O.MS.

See also Weber p. 64.

993.

6166. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 3. Lines, 12 to 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvrat 1801. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथतो यज्ञपात्रं व्याख्यास्यामः ।

स्यूलः शूलः कुण्डो गतिलो वादिनो व्याहृतः कटिस्तन्दत्रिलोचनकुण्डः
संज्ञोचनमुष्कायोक्ष्यशलो भावोद्विष्ट व्याख्युतापूय्यचोचयुक्त +
सारोक्ष्यसारोः ॥ (?)

लौकिके लोकसामान्ये क्रव्यादेभौ ऊतं वृथा ।
 अयश्चियमनायुष्यं होमं तत्र न कारयेत् ॥ १ ॥
 न पैटयश्चियो होमो लौकिकेऽग्नौ विधीयते ।
 न दर्शने विना श्राद्धमाहिताग्नेर्दिग्भनः ॥ २ ॥

The kārīkās number 63, the last of which runs :—

यस्य यज्ञे न भुञ्जीत ब्राह्मणा वेदपारगाः । (?)
 अकृतं तद्भवेद्यज्ञं देवानां नोपतिष्ठति ॥ ६३ ॥

Colophon :—

इति यज्ञपार्श्वपरिशिष्टं समाप्तम् ॥

Post Colophon Statement :—

संवत् १८०१ वर्षे ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे प्रतिपदा १ चन्द्रवारेण
 लिखितं संपूर्णम् ॥

See above, of which this is said to be an abstract (Laghu Yajñapārśva Pariśiṣṭam). But this shorter work seems to be the original work, of which the larger one is an amplification.

994.

993. यजुर्वेदिहोत्रप्रयोग *Yajurvedi Houttraprayoga*
 [होत्रिकपरिशिष्ट ।]

For the manuscript see L. 2062.

It is a manual for the use of Hotṛpriest The Hotṛ-Priest is concerned only with the Ṛgveda. The present work contains directions for the guidance of the Hotā, as given in the Yajurveda. See I.O. Catal No. 388.

Aufrecht says that this is the 16th pariśiṣṭa of Kātyāyana.

Post Colophon Statement :—

संवत् १७०५ समये माघे मासे कृष्णपक्षे ।

995.

6153. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samvat 1866 and Śaka 1731. Appearance, good. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीमत्काव्यायनाचार्यकृतवाजसनेयिहौत्रिके पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—

संवत् १८६६ शके १७३१ पौषमासे शुक्लपक्षे दशम्यामिन्दुवासरे
समाप्तिमगमत् ।

नारायणात्मजहरिमुञ्जोपनामकेन लिखितम् ।

996.

6160. **हौत्रिकपरिशिष्टभाष्यम् ।** *Hauttrika Parisiṣṭa*

Bhāṣya.

By Karkopādhyāya.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 800. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीकौपीयाध्यायकृतौ हौत्रिकपरिशिष्टभाष्ये पञ्चमोऽध्यायः ।

See W. p. 64.

997.

6154.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folium, one. Lines, 17 in all. Character, Nāgara. Date, Samvat 1941. Appearance, fresh.

Contains the 17th and the 18th parisīṣṭas of Kātyāyana.

XVII. प्रसवोत्थान Prasavotthāna (on the re-kindling of the domestic fire for the purpose of cooking food to be offered to the Gods and the manes.)

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सम्पादिति होवाच—भगवन् याज्ञवल्क्य उत्सन्नाभौर्नां को
विधिः स्यात् । स होवाच । देवपितृमनुष्याणां निर्वपणार्थं पाक-
यज्ञस्तर्पणं प्रसवार्थविधिं वक्ष्यामि । अनेन विधिनाग्निमुपसमा-
धाय ब्राह्मणानां न वृथा पाको भवति ।

Ends in 1A. :—

इति प्रसवोत्थानं नाम सप्तदशमं परिशिष्टं समाप्तम् ।

XVIII. कूर्मलक्षणं । Kūrma Lakṣaṇa. (Being concern-
ed with the kind of turtle, which is required to be buried
under the Fire Altar,

Beginning :—

मन्त्रब्राह्मणकल्पज्ञस्थित्या कूर्मं चिनोति यः ।

स चेत् कूर्मो भवेत्तत्र प्रायश्चित्तं कथं भवेत् ॥

गायत्र्यष्टसहस्रन्तु जुहुयुस्तत्र ऋत्विजः ।

प्रायश्चित्ते हते तस्मिन् कूर्मस्तत्रोदधीयते ॥

There are altogether ten śloka.

Colophon :—

इति कूर्मलक्षणं नाम अष्टादशमं परिशिष्टम् १८ समाप्तम् ।

Post Colophon :—

सं १९४१ भादो वदी ५ पंडित बालमुकुन्दस्येदम् ।

998.

1927. मूल्याध्यायः वा मूल्य-संग्रहः । *Mūlyādhya or*
Mūlya-Saṁgraha.

For the MS. and the work, see L. 4120.

Post Col. :—

शके १७५६ विश्वावसुसंवत्सर पौष कृष्ण ७ तद्दिने समाप्तम् ।

इत्ताक्षर विनायक भट्टहतवकणे । हे पुस्तक नागा दौक्षित
भागवत् टोके कष्टां च असे ॥

999.

6174. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured and wornout.

There are two leaves, marked 1, 2, although they belong to two different MSS. Both of them contain Mūlyādhyaṃya of Kātyāyana in 5 ślokas, with the same disquisitions in prose on the subject of Dakṣiṇā etc. The first breaks off in the middle of a verse from Smṛti, in corroboration of what is stated in Mūlyādhyaṃya. The second leaf, in the second line of which Mūlyādhyaṃya begins, contains the whole thing, and it is dated Samvat 1660.

For the topics treated of here, see our Catal. No. 1002.

This is one of the Kṣepaka Sūtras attributed to Kātyāyana regulating the valuation of cattle, etc. For a collection of Kṣepaka Sūtras, see Catal. No. 1003.

The text ends in the first line of 2B :—

इति मूल्याध्यायः ।

Then follows the disquisition, at the end of which, again, we have the colophon :—

इति मूल्याध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६८० वर्षे आषाढवदी १० रवौ + + ग्रामहास्याने
अभिहोत्री विष्णुवासुत चक्रपाणि अभिहोत्रीणा लिखीत ।

1000.

5550. क़ात्यायनमूल्याध्यायविवरणम् । *Kātyāyana-*

Mūlyādhyaṃyavivarana.

By Gopāla.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete. Date, Sam. 1750.

Gopāla's commentary on Kātyāyana's *Mūlyādhyāya*, begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीगोपालं गोपगोपीपरीतं

नत्वा सम्यक् श्रीगुरुन् जीवदेवान् ।

मूल्याध्याये भाष्यमेतद्विधत्ते

गोपालः श्रीयज्ञिकानां हितार्थम् ॥

तत्रादौ आचार्याः अभ्यर्चितत्वात् सर्व्वयागप्रदेयत्वाच्च गोमूल्यमेव वदन्ति ।

Colophon :—

इति काव्यायनकृते मूल्याध्याये गोपालकृतं विवरणं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :— सं १७५० ।

1001.

931. *The Same.*

For the manuscript see L. 1796.

The Post Colophon Statement :—

संवत् १८३३ आ० क० ७ गुरुवासरे शुभं भूयात् ॥

1002.

6093. **मूल्याध्यायविवरणम् ।** *Mūlyādhyā-avivaraṇa.*

By Vaidyanātha Pāyagūṇḍi with the Text.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 64. Lines, 17 on a page. Extent in ślokās, 3200. Character, Nāgara. Samvat 1888. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

सुकुलजलितभालं कुखलामखिमखं

मलहृतमखिमालं वेणुवाये रसाजम् ।

जलधितरणलोलं कामिनीमोहजालं

निजजनकुलपालं नौमि गोपालबालम् ॥

व्याख्यातुं वैद्यनाथोऽहं श्लोकान् काव्यायनोदितान् ।

प्रणमामि गणेशानं सावर्णं गिरिशं गुरुम् ॥

तत्र तावत् सकलकर्मणां साक्षात् परम्परया वा नारायणप्रीतिफलकत्वेन
श्रीनारायणप्रीत्यर्थं स्वस्वश्रुतिस्मृतिसूत्रादिविहितवश्यकनित्यनैमित्तिकश्रौतस्मार्त-
कर्मातुष्ठाने प्रथमजो गौर्दक्षिणा प्रथमजो वत्सो दक्षिणेत्यादिना स्वस्वश्रुति-
स्मृतिसूत्रादिषु प्रत्यक्षगोदानादीनि दक्षिणात्वेन कर्तव्यतयाज्ञातान्यधिकारिणां ॥

... ..

स्वपरिशिष्टेषु तत्प्रतिनिधौ मूल्यरूपानाह सार्द्धपञ्चपद्यैरेकार्थ्ययार्द्धपद्येन च ।

तथाहि— द्वात्रिंशत्यष्टिका गावस्वतुष्कार्षापणो वरः ।

द्वये षट्कार्षापणका अष्टावनडिह स्मृताः ॥

End :—इदमनुकमानेन गोमूल्यं अयं गोनिष्क्यः इति वा प्रयोगेऽपि

बाधकाभाव इत्याहुरिति सर्व्वेष्टसिद्धिरिति शिवम् ।

गोपालकामदेवाभ्यां कृता व्याख्या विसङ्गुला ।

लब्धि च विदुषां प्रेमकारिणौ नोप्यहं ततः ॥ (?)

यत्प्रेरणात् प्रवृत्तोहं मूल्याध्याये सतां प्रिये ।

पायगुण्डाख्यको भट्टवैद्यनाथो यथामति ॥

व्याख्यातवान् प्रयासेन काव्यायनवचो हि तत् ।

तुष्टोऽस्तु दक्षिणामूर्त्तिर्दक्षिणाविरुतेः सदा ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्पायगुण्डोपाख्यवैद्यनाथविरचितं मूल्याध्यायविवरणं

समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १८८८ शुभंक्रनाम संवत्सरे आश्विन वद्य ३ तृतीयायामिदं

पुस्तकं समाप्तं बुधवासरे ।

श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ।

58A, अथ वस्त्रमूल्यमाह, अथ द्वागमूल्यमाह ; 58B, अथाविमूल्यमाह ;

अथ वृषणीमूल्यमाह ; अथ निष्कमूल्यमाह ; 61A, अथ रथमूल्यमाह ; अथ दोलामूल्यमाह ; 61B, अथ गृहमूल्यमाह ; अथ पणमूल्यमाह ।

The authorities quoted are :—

1A, भविष्यपुराण ; 2A, अङ्गिराः ; 2B, आपस्तम्ब ; 4B, विश्वहेम-
कोषाच्च ; 6A, याज्ञवल्क्य ; 7B, बृहस्पति ; 8B, हेमाद्रौ विष्णुसूक्तोक्तेः ;
10A, द्वैतनिर्णय ; 10B, याज्ञवल्क्य ; 12A, प्रायश्चित्तचन्द्रिका ; मयूखकौस्तुभ-
भाष्यादिकृत ; कर्क ; दानरत्नावली ; 13A, नन्दिपुराण ; 15B, गोपाल ;
18B, विष्णु ; 19A, मेदिनीकोष ; 21B, विद्यारण्यस्वामी ; 22A, कालिका-
पुराणात् ; 29A, मेघातिथि ; 31A, मिताक्षरा ; 32A, विज्ञानेश्वरमदन-
पारिजातभट्टादि ; वशिष्ठ ; 32A, मनु ; 32B, शङ्खलिखितौ ; 33B, षट्-
त्रिंशन्मत ; 36A, पराशर, पैठीनसि ; 38B, वशिष्ठ-विज्ञानेश्वर-महार्णव-
मदन-पारिजाताः ; 42A, नारदीय ; 45B, गांगामट्ट ; रायमुकुट ; 47A,
रामायण ; 47B, कामदेव, महाभाष्यकृत ; 60A, श्रूलपाणि ; 64A, शान्ति-
रत्न, हरिवंश ।

1003.

6161. क्षेपकसूत्राणि । *Kṣepakasūtras.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Of the nature of the *Parīṣiṣṭas*. There is a class of short works, attributed to *Kātyāyana*, called *Kṣepakasūtra*—see my report for 1901—1902 to 1905—1906. The present MS. was meant to be a collection the *Kṣepakāsūtras*; but it is incomplete. The *sūtras*, are separately, given here.

I. अथातः श्रौचविधिं याख्यास्यामः । दूरं गत्वा दूरतरं गत्वा यज्ञोपवीतं शिरसि दक्षिणे कर्णे वा कृत्वा काष्ठान्तर्धानं कृत्वोपविशेत् उत्तरतो निशायान्तु दक्षिणतः उभयोः सन्ध्योर्बद्धमुखोऽम्नादकगोसमीपं बद्धमूलं चतुष्पथं गच्छं देवत्रा चणसन्निधिं दहनभूमिं दहनविच्छिन्नदेशं इति दशदेशान् वर्जयित्वा मूत्र-
पुरीषयोः कुर्यात् ।

ऋहीतशिश्रसोत्थाय ऋहिरभ्युद्धतैर्जलैः ।

गन्धलेपक्षयकरं शौचं कुर्यादतन्मित्रः ॥, etc.

It ends in 1B.

II. 1B. अथ आचमनविधिं व्याख्यास्यामः प्रक्षालितपाणिपादः शुचौ देशे उपविष्टः प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा वद्धशिखः यज्ञोपवीत्यतिशान्धोर्मध्ये करौ कृत्वा द्रव्यान्तरासंस्पृष्टाभिः गन्धरूपरसस्पर्शमिश्रमप्राप्ताभिः फेणवुद्धद(बुद्धि)-रहिताभिरवर्षधारागताभिः अश्रुद्वाद्यावर्जिताभिरद्भिः द्विजातयो यथाक्रमेण हृत्कण्ठतालुगं (?) दक्षिणहस्ते ब्रह्मतैर्येनाचामति ।

III. 2A. अथ स्नानार्चाचमनं व्याख्यास्यामः कर्त्ता हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य धृतशुद्धाधोवस्त्रोत्तरैर्यो वद्धशिखो वद्धकच्छो दर्भपाणिः प्राङ्मुख उपविश्य उक्तपात्रे जलमादाय दक्षिणकरे ऋहीत्वा वामतर्ज्ज्वन्या संस्पृश्य मुक्ताङ्गुष्ठकनिष्ठेन संहतय-कुलिना (संहताञ्जिरकुलिना) करेण माधमज्जनपरिमितं जलं विप्रक्षिप्य पिबेत्, etc., etc.

IV. 2A. अथ स्नानवाचनम् ।

ऋद्धिपूर्ते ऋद्धिविवाहान्ता अपत्यसंस्कारप्रतिष्ठोद्यापने पूर्त्तं तत्कर्मण-आद्यन्तयोः कुर्यात् । शुचिः खलङ्कृतो वाचयिता तथाभूते सद्गुणि मङ्गलसम्भारान् सम्भृत्य युष्मान् ब्राह्मणान् प्रशस्तान् लक्ष्यसम्पन्नान् गन्धादिभिरभ्यर्च्य दक्षिणया तोषयेत् ।

V. 3A. अथातः पुण्याहदेवदेवता व्याख्यास्यामः ।

पुण्याहं वाचयिष्यन् नाम ऋहीयादसौ प्रीयतामिति विवाहस्याग्निरौपासनस्य अग्निसूर्यप्रजापतयः स्थालीपाकस्य अग्निः गर्भाधानस्य ब्रह्म पुंसवनस्य प्रजापतिः सौमन्तस्य धाता

VI. 4A. अथ सार्पदैवते जातानां विधानं व्याख्यास्यामः तत्र मूलवदि-पर्यासेन पीडा भवति ततः सम्याप्ते सार्पे विधानं कुर्याद्भद्रं कारयित्वा स्नानकक्ष कृत्वा भ्रे अग्नेयादिचतुर्विदक्षु चत्वारः (?) कलसान् सहिरस्थान् स्थापयित्वा ततो मध्ये पञ्चमं कलसं ज्ञानार्थं तीर्थोदकपूरितं वचामुराप्रियङ्गुनागकेशरश्च क्षिप्त्वा ततो जपः कार्यः ।

VII. 4B. अथ कात्यायनोक्तगृह्यपरिशिष्टं लिख्यते ।

अथ गर्भाधानं । स्त्रियाः पुष्यवत्यास्तुरहादूर्द्धं क्वात्वा विरजाया वा तस्मिन्नेव दिवा आदित्यं गर्भमित्यादित्यमवेक्षते ।

* Garbhādhāna breaks off abruptly.

1004.

6162. शौचविधिः । *Saucavidhi of Kātyāyana.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Twenty ślokas, of the anuṣṭup metre. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

One side of fol. 2 is left blank, although there is no gap.

See Śaucavidhi in the last number, of which this is a metrical version.

Beginning :—

ॐ नमो श्रीगणेशाय नमः ।

अथातः शौचविधिं व्याख्यास्यामः ।

दूराद्दूरतरं गत्वा दूरात् परतरं ब्रजेत् ।

नैर्ऋत्या दिशि वायव्यां वस्त्रेण प्राकृतशिरः ॥ (?)

यश्चोपवीतं कण्ठे तु कर्णे वा चैव विन्यसेत् ।

उपविश्य ह्येकं कण्ठे मूत्रं गहनमुत्सृजेत् ॥

दिवा उदङ्मुखश्चैव रात्रौ स्यादक्षिणामुखः ।

एवं मूत्रपुरीषाभ्यामुभे सम्ये उदङ्मुखः ॥, etc.

Colophon :—

इति कात्यायनेनोक्तं विधिराचमनं स्मृतं ।

यः कुर्यात् प्रातरुत्थाय शौचं श्रेष्ठद्विजोत्तमः ॥ १८ ॥

यथोक्तफलमाप्नोति ज्ञानादिकर्मणाक्रिया ॥ १९ ॥ (?)

हित्वा संध्यामु कर्णस्थब्रह्मसूत्रं उदङ्मुखः । (?)

कुर्यान्मूत्रपुरीषौ तु रात्रौ चेदक्षिणामुखः ॥ २० ॥

Colophon :—

इति ग्रौचविधिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

व्या० नानाभादसुतरामजी लिखितम् ॥

श्रीरामाय नमः ॥ श्रीरस्तु ॥

1005.

6251.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This explains Kātyāyana's sūtra relating to the disciplinary duties of a *snātaka* or a young man of the first three castes, who has just completed his term of studentship and entered life.

Beginning :—

स्नातक्यमान् वक्ष्यामः—स्नातकस्य ब्रह्मचर्यात् समावृत्तस्य द्विजातेः यमान् व्रतानि वक्ष्यामः कथयिष्यामहे । कामादितरः । कामादिद्वया इतरः । द्विजातेरन्यः शूद्र इति यावत् । यमेव स्नातकोऽपि अधिक्रियते । नृत्यगौतेति । नृत्यं तालस्यादिभेदभिन्नं गौतं षड्जादिस्वरैर्ध्रुवादिस्वरूपकविशेषैः निवृद्धं । वादित्रं तन्त्रादिभेदेन चतुर्विधं । नृत्यं च गौतं च वादित्रञ्च नृत्यगौतवादित्राणि तानि स्वयं न कुर्यात् ।

End :—अयं मुख्यं अनुपपन्नं शुभं धर्मेनिर्मलीकरणं बलसामर्थ्यदं तेजः-प्रभावदं अस्यात्रानुक्तिः । कात्यायनपरिभाषितत्वात् परिभाषा-वचनादन्यच्छेषं इति ॥

1006.

6156. स्नानविधि । *Snāna Vidhi of Kātyāyana.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The same as Trikaṇḍikā sūtra, for which see our Catal. number 955.

Colophon :—

इति कात्यायनपरिशिष्टं समाप्तम् ।

इयं ज्ञानविधिः लिखिता ज्योतिर्विद्भट्टस्तभेराभेण स्वार्थं परार्थश्च ।

1007.

3145.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 3 to 37. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The 9th, 10th, 14th 24th, 35th and 36th leaves are missing.

It contains a commentary on the Snānasūtrapariśiṣṭa of Kātyāyana, by Agnihottri Harihara Miśra and a paddhati for the same.

I.

7B, इति ज्ञानसूत्रभाष्ये प्रथमकण्डिकार्यः ।

11B, इति सूत्रभाष्ये द्वितीयकण्डिकार्यः ।

19A, इति श्रीमिश्र-अग्निहोत्रि-हरिहरविरचितं कात्यायनज्ञानविधि-सूत्रविवरणं समाप्तम् ।

II.

Then follows the paddhati:—

अथ पद्धतिं लिख्यते । तत्राष्टधाविभक्तस्याष्टसुतुर्ये भागे मृदादीनि ज्ञानोपकरणानि आहृत्य नद्याद्युदकाशयं गत्वा तत्र तीरं प्रक्षाल्य ।

The paddhati breaks off abruptly.

1008.

5956. कात्यायनज्ञानसूत्रभाष्यम् । *Kātyāyana-Snāna sūtra Bhāṣya.*

By Chāṅga Cintāmaṇi.

Substance, foolscap paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 800. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The beginning :—

श्रीगणेशाय नमः, etc., etc.

यस्य निःश्वसितं वेदाः, etc., etc.

यस्य स्मरन्ति नामाङ्गं नित्यं वैष्णवशान्भवाः ।

तस्य पुरुषरूपस्य वन्दे चरणपङ्कजम् ॥

भवानौतनयं वन्दे मुनिं कात्यायनं तथा ।

पितरं मातरं वृद्धान् भाष्यकारान् परानथ ।

कुर्वे पारस्करज्ञानपरिशिष्टे परिश्रमम् ॥

अथातो नित्यज्ञानम् ।

विधास्यत इति सूत्रं शेषः ।

End :— श्रीदक्षिणामूर्त्तिपदप्रसादात्

कात्यायनज्ञानविधायिसूत्रे ।

ह्यङ्गाभिधो याज्ञिकचक्रवृद्धः

चिन्तामणिर्भाष्यमिदं चकार ॥

1009.

6236. (कात्यायनौय) चिकण्डिकाज्ञानसूत्रव्याख्या

(*Kātyāyānīya*) *Trikaṇḍikā Śaṇa-Sūtra Vyākhyā.*

By Candēśvara Thakkura.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 3. Lines, 14, 16 on a page. Extent in ślokās, 130. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This is included in the series of works written by Candēśvara under the common title of *Gṛhastharatnākara*.

Colophon :—

इति ठक्कुरश्रीचण्डेश्वरकृते ऋहस्थरत्नाकरे त्रि० सू० व्याख्या ।

Beginning :—

अथातो नित्यज्ञानमित्युपक्रम्य विष्णोर्वा स्मरणमिति सूत्रम् ।

उपऋह्य इत्यनेनार्पि उपयच्छो हस्तः कुशहस्त इत्यर्थः ।

1010.

6223. कात्यायनौयस्नानसूत्रभाष्यम् । *Kātyāyana**Snāna sūtra Bhaṣya.**By Gaṅgādhara (Yājñika).*

Substance, foolscap paper. 10×5 inches. Folia, 30. Extent in ślokaś, 800. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमद्गङ्गाधरयाज्ञिकविरचितं श्रीमत्कात्यायनौयस्नान-
सूत्रभाष्यं समाप्तम् ।

Beginning :—

यस्य निःश्वसितं वेदाः, etc., etc.

यस्य स्मरन्ति नामार्थं नित्यं वैष्णवशाम्भवाः ।

तस्य पुरुषरूपस्य वन्दे चरणपङ्कजम् ॥ २ ॥

भवानीतनयं वन्दे मुनिं कात्यायनं तथा ।

पितरं मातरं वृद्धान् भाष्यकारान्तरांस्तथा ॥

The object of the work.

कुर्वे पारस्कारस्नानपरिशिष्टे परिश्रमम् ॥ ३ ॥

अथातो नित्यस्नानं विधास्यत इति सूत्रशेषः ।

See our Catal. No. 1008 (?).

1011.

2968. कात्यायनगृह्यसूत्रम् । *Kātyāyana Gṛhya-Sūtra.*

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 6 chapters.

It begins :—

श्रीकात्यायनोक्तं गृह्यसूत्रम् अथातःपाकयज्ञान् व्याख्यास्यामः ।

अभिसमावर्त्यमानो यत्रान्त्यां समिधमभ्यादधानमग्निमिन्धौत वै
वाह्यं वा दायाद्याकाल एके इत्यादि ।

The last colophon runs thus :—

इति षष्ठोऽध्यायः । समाप्तोऽयं गृह्यसूत्रग्रन्थः ।

This is different from Pāraskaragrhyasūtra.

1012.

6496. **सर्वानुक्रमसूच ।** *Sarvānukramasūtra.*

¹Being a general index to the *Kaṭya Gṛhya sūtra.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokās, 90. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The three leaves are marked 22, 23, 24 and apparently formed part of a big manuscript, containing many other works.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः । कात्यायनाय नमः । ॐ ये ते शतं वामदेव-
स्त्रिष्टुप् लिङ्गोक्ता अयाश्चामे वामदेवस्त्रिष्टुप् अग्निः । देवागानु-
विदो गौतमो गायत्र्यग्निः । etc., etc.

23A, इति सर्वानुक्रमसूत्रे प्रथमोऽध्यायः समाप्तः ।

23B, द्वितीयोऽध्यायः ।

(Last colophon)—

इति श्रीगृह्यसूत्रस्य सर्वानुक्रमसूत्रे तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

वाल्मुकिन्देन लिखितं स्तार्थं परार्थं च ।

It ends :—

चतुर्विंशत्यक्षराणि चतुर्भिर्द्विकं क्रमात् ।

शेषानीमानि च्छन्दांसि कर्माणि फलसिद्धये ॥ इति ॥

1013.

1419. **पारस्करगृह्यसूत्रम् ।** *Pāraskra Gṛhya Sūtra.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 119. Lines, 4, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1904. Appearance, fresh. Complete.

Printed by the late Mahārāja of Hatwa with the commentaries of Karka, Harihara, Jayarāma and Gadadhara.

Post Colophon :—

औसंवत् १६०४ भाद्रपदशुद्ध ११ सोमवार मूले-इत्युपनाम-
गङ्गाधरेण लिखितम् । औविश्वेश्वरार्पणमस्तु । औसुर्याय नमः ॥

1014.

1790. *The Same.*

Substance, country-made paper. $7 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 61. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

1015.

887. *The Same.*

For the manuscript see L. 1168.

Post Colophon Statement :—

संवत् १६२३ कावतिचक्रादशां । (?)

1016.

280. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 240. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

Col. :—इति ऋह्यसूत्रप्रथमकाण्ड समाप्तम् ।

Post Col. Statement :—

औकाशीश्वरविश्वेश्वरकालभैरवार्पणमस्तु । इत्याक्षर भवानौ-
श्वरर व्योतिषी ।

A fragment containing the first chapter of Pāraskara Gṛhya Sūtra.

Beginning :—

औगणेशाय नमः । औगुरुभ्यो नमः । अथातो ऋह्यसूत्राली-
पाक्तानां कर्म्म ।

End :—हृदयमालम्ब्य पूर्ववत् सत्येन पाणिना उपस्थं अभिमृशति । भग-

प्रणेतरीति प्रागुतेदानीमिति रेतो-मूत्रमिति सन्धत्ते । गायत्रेणेति
प्रतिमन्त्रं मशति पुत्रकामोऽभिगच्छेन्नित्यं । २४ ।

The Garbhādhāna ritual at the end of the first chapter is not found in the printed text

1017.

1130. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 48. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Nāgara. Date, Sapp. 1910, Śaka 1775. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

Post Col. :—संवत् १८१०, श्राक् १७७५ ।

1018.

1222. *The Same.*

The present number consists of three batches of leaves.

I. Folia, 16. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

II. Folia, 13 to 59. 9×5 inches. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, very old.

These two batches complete the Grhya sūtra

III. Folia, 17 to 26. Continued from the first batch.

1019.

11228. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, marked 14—20, Lines, 5 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1686. Appearance old and discoloured.

A mere fragment containing kaṇḍikās X—XVII (the last kaṇḍikā) of the second kāṇḍa.

Col. :—इति श्रीमद्भस्मवे द्वितीयकाण्डं समाप्तं ।

Post Col. :—शुभमस्तु । ग्रन्थसंख्या २१० संवत् १६८६ समर्थ सावनवदि
पञ्चमी ४ ।

1020.

831. **गृह्यसूत्रविवरणम् ।** *Grhyasūtravivarana.*

By Karkopādhyāya.

For the manuscript see L. 1679.

14B, इति कर्कोपाध्यायकृते गृह्यभाष्ये प्रथमकाण्डे सांवत्सरिकस्य चूडा-
करणम् ।

25A, इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ गृह्यभाष्ये द्वितीयं काण्डं समाप्तं ।

35, इति कर्कोपाध्यायकृतं गृह्यविवरणं समाप्तं ।

Post Col. :—

संवत् १८७६ रामाय नमो नमः ।

Rajendralāla takes it for a comm. on Āpastamba Grhya sūtra. But it quotes in the beginning “Athāto Grhyasthālipakakānamkarma” (which is the first sūtra of the Pāraskara Grhya sūtra).

1021.

1223. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 28. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, by a statement in manuscript, 1400. Character. Nāgara. Appearance, old. Complete.

Post Colophon :—

उपाध्याय रघुरामस्य पुस्तकम् ।

1022.

6458. *The same (with the Text).*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 52. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara. Date, Sam. 1931. Appearance, fresh.

To the end of the third kāṇḍa. The text is marked by rubrics.

There are two colophons at the end.

51B, इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ पारस्करगृह्यभाष्ये तृतीयं काण्डं समाप्तं ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु । बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं । सं १८३१ भाद्रपदकृष्णामन्द-
वासरे ।

Again, after two lines, the same colophon :—

इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ गृह्यभाष्ये विवरणं समाप्तम् ।

गृह्यभाष्यं तृतीयकाण्डं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं । श्रीरस्तु ।

1023.

6100. पारस्करगृह्यविवरण । *Pāraskara-Gr̥hya-Vivarana.*

By Bharṭṛ Yajña.

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

A mere fragment.

Beginning :— श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीतान्याधानादीन्युक्तानि कर्माणि तदन्तरं स्मार्त्तान्यन्यानि
विधीयन्ते । तत्रैतदादिमं सूत्रं अथातो गृह्यस्याज्ञीपाकानां
कर्म्म व्याख्यास्य इति सूत्रशेषः ।

29B, इति भर्तृयज्ञकृतौ पारस्करगृह्यविवरणे प्रथमं काण्डं समाप्तम् ।

55A, इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

The third breaks off abruptly.

1024.

91. पारस्करगृह्यभाष्य । *Pāraskara Gr̥hya Bhāṣya.*

By Gadādhara.

Substance, country-made paper. 8½×5 inches. Folia, 44. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 616. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ।

आविर्भूतस्त्वतुर्द्धा यः कपिभिः परिवारितः ।

हतवान् राक्षसान्नीकं रामं दाशरथिं भजे ॥

स्वामिप्रायेण हि मया न किञ्चिदिह लिख्यते ।

किन्तु वाचनिकं सर्वमतो ग्राह्यञ्च निर्भयैः ॥

अथातोधिकार इत्यादिना श्रौतानि कर्माण्युक्तानि तदनन्तरं स्मार्त्तानि विधीयन्ते । तत्रैतत् प्रथमं सूत्रम् । अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म । उच्यते इति सूत्र शेषः ।

1025.

6456. *The same (with the Text).*

I.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 59. Lines, 18 on a page. Extent in ślokas, 4300. Character, Nāgara. Date, Samvat 1716. Appearance, discoloured. Part I complete.

For the beginning of the commentary see above and L. 832.

Colophon :—

इति श्रीसम्भाङ्गवामनात्मजदीक्षितगदाधरकृते पारस्करगृह्य-
सूत्रभाष्ये प्रथमकाण्डं समाप्तं ।

Post Colophon :—

श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । संवत् १७१६ कलकसंवत्सरे आषाढे
मासे कृष्णपक्षे द्वादश्यां तिथौ इन्द्रवासरे भरणीनक्षत्रे सुक्कर्मायोगे
वाराणस्यां शङ्करेण लिखितं ।

शुभमस्तु । यादृशं, etc., ग्रन्थसंख्या ४५०० (?)

II.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 31, of which the first five are a restoration. Lines, 19 on a page. Extent in ślokas, 2100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1716. Part II complete. Both written in the same hand.

Last Colophon :—

इति श्रीत्रिरभिचित्सम्पाट्स्थपतिश्रीमहायाज्ञिकवामनात्मज-
दौक्षितगदाधरकृते सीतायस्ते पदार्थक्रमः ॥ समाप्तं द्वितीयं
काण्डम् ।

Post Colophon :—

संवत् १७१६ आश्विनवदि ८ तद्दिने शङ्करेण सूत्रभाष्यं लिखितं ।
शुभमस्तु ॥

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः etc., etc.
चूडाकरणमाह साम्बत्सरिकस्य चूडाकरणं, etc., etc.

It ends :—

स्त्रियश्च वलिहरणं कुर्युरिन्द्रादिभ्योऽन्येभ्यश्च क्षेत्रपालादिदेव-
ताभ्यो वृद्धाचारेण । ततो ब्राह्मणभोजनम् ।

1026.

5968A. संस्कारगणपति । *Saṃskāra-gaṇapati*

being a comm. on पारस्कारयज्ञसूत्रम् ।

By Rāmakṛṣṇa, son of Koneri.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 405. Lines, 9
on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1935. Appearance, fresh.

Written in two different hands—the first and the older
ends in the 120th leaf, the rest being written in the second
hand.

It contains the first kāṇḍa See I.O. Catal. No. 858—
59.

Last Colophon :—

इति श्रीप्रथमशाखीयरामकृष्णविरचिते पारस्कारयज्ञसूत्रविव-
रणे संस्कारगणपतौ कपिलसंहितोक्तप्रियुरक्षाविधानं । प्रथमकाण्डं
समाप्तम् ।

Post Colophon :—

भाद्रपदशुक्लपक्ष ३ शुक्रवासरे लि० नाथरामब्राह्मण काश्यां
मध्ये । १८३५ कार्तिक सु० रवौ । बालमुकुन्देन लिखापितं
खैरवकीर्णजमुनाकायथिन् यय्य सं १०५०० ।

The genealogy of the author's patron begins in the second verse. In the 5th verse the author's patron is said to be— विपूर्वोजयसिंहदेवः=विजय सिंह । See below.

In our MS. the name of his capital is यदुपत्तन, while in the MSS. of the I.O. it is either मडुपतम or मद्रुपत्तन ।

श्रीविन्ध्याचलदक्षिणे सुललिते देशे च पुण्यालये
चातुर्वर्ण्यसमाकुले बह्विधे नाम्ना यदु(?)पत्तने ।

तत्रासीन्निजवंशवर्द्धनकरः, etc., etc.

The fifth verse gives the name of the family, of the author's patron. The I.O. MS. reads सेंगरवंशरो घौरो, while our MS. reads सेंगरवंशवैरः. Sēgara Vanṣa is well known, to which Bhagavanta Rāya the patron of Nilakanṭha, the author of Bhagavanta Bhāskara belonged. Their influence in the 16th, 17th, 18th centuries was the greatest in the country where the Chambal falls into the Yamunā.

The sixth verse in the present manuscript runs :—

सम्राट्पञ्चविक्रान्तस्मात् काश्यां कोनेरदेवविबुधः ।

तत्सूनुसूनुरामद्वयाख्यः सूत्रविवरणं कुरुते ॥

I.O. MS. reads तत्सूनु राम०. The metre would be faulty, if the reading of our MS. is accepted.

1027.

5968B. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 203. Lines, 10, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, new.

It contains the second kāṇḍa up to the 12th kaṇḍikā and a portion of the 18th.

The author in the beginning of the first kāṇḍa, gives genealogies of his patron and of his own. The author's patron's name is Vipūrva Jaya Sīṅha, which Eggeling takes to be merely Jaya Sīṅha, while it should be Vijaya Sīṅha. Again, Eggeling takes Vijaya Sīṅha to be his grandfather. But Vijaya Sīṅha was, clearly, the patron of his father (who obtained their livelihood from Vijaya Sīṅha and lived at Benares) and, probably, of himself.

Colophon :—

12B, इति प्रथमशाखीयरामकृष्णविरचिते पारस्करगृह्यसूत्रविवरणे संस्कारागणपतौ द्वितीयकाण्डे प्रथमकण्डिका ; 46B, इति श्रीप्रथमशाखीय-द्वितीयकण्डिकाविवरणम् ; 49B, षट्तीयकण्डिकाविवरणम् ; 56A, षष्ठ्यर्थ-कण्डिका ; 64A, षष्ठ्यमौकण्डिका ; 94B, षष्ठ्यौकण्डिका ; 101A, षष्ठ्यमौकण्डिका ; 104B, षष्ठ्यमौकण्डिका ; 168B, षष्ठ्यमौकण्डिका ; 186A, षष्ठ्यमौकण्डिका ; 191A, षष्ठ्यमौकण्डिका ; 197A, षष्ठ्यमौकण्डिका ।

The MS. is written in two different hands, the first is older, going up to the 46th leaf.

1028.

6101. [पारस्कर] गृह्यसूत्रप्रकाशिका । *Pāraskara Gr̥hya
sūtraprakāśikā.*

*By Viśvanātha, son of Nṛsīṅha or Āśādhara
and Gangā Devī.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 105. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

For the beginning and the end of the work, see Ulwar Extr. No. 42.

At the end of the work the name of the author's grandfather is given as Sūrya Datta, that of his great-grandfather as Lakṣmidhara and that of his great-great-grandfather as Muñja, a native of Nandapura and a Nāgara Brāhmaṇa.

The Bhāṣya is based on Gargasiddhānta. Rajendralāla describes the work of Garga in L. 1916, under the name of Garga-Paddhati or Gr̥hya-Paddhati.

The colophons in the incomplete MS.

43A, इति श्रीपण्डितवृत्तिंहात्मजपण्डितविश्वनाथकृतायां गृह्यसूत्रव्याख्यायां
अष्टमं काण्डं समाप्तम् ; 82B, •द्वितीयं काण्डं समाप्तिमगमत् ।

It goes up to the end of the 9th kaṇḍikā of the second kāṇḍa. The MS. has been left incomplete in the third kaṇḍikā.

It gives also the text, which begins in leaf 2B :—

अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म ।

प्रोक्त इति सूत्र शेषः ।

1029.

6571. सज्जनवल्लभाख्य कातीयगृह्यसूत्रभाष्य । *Kāṭya*

Gr̥hyasūtrabhāṣya.

Entitled Sajjana-Vallabha, by Jayarāma.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 64+32. Lines, 10—13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Samvat, 1936.

- Folia 1—64 contains the comm. on the first two chapters.

This part is written in two hands, one larger and the other smaller. The latter begins in 47B and goes to the end.

इत्याचार्यवल्लभद्रुतजयरामकृते सज्जनवल्लभे गृह्यभाष्ये द्वितीयकाण्ड-
विवरणं समाप्तं ।

46A, इत्याचार्यजयरामकृतं गृह्यभाष्ये सज्जनवल्लभाख्ये प्रथमकाण्ड-
विवरणं ।

Foll. 1—32 contain the last few lines of the second kāṇḍa and the whole of the third.

*Last Col. :—*इति श्रीमत्कातीयग्रन्थसूत्रभाष्ये सज्जनवल्लभाख्ये जय-
रामकृतौ तृतीयकाण्डविवरणं समाप्तं ।

Post Colophon :—

सम्बत् १९३६ शके १७८६ आश्विन कृष्ण अमावास्यायां मंद-
वासरे लिखि० संज्ञाति भट्टमेवाता जोषि अप्पारामेय काश्यां ।
शुभं भवतु संवत् १८७६ १ वर्षे पाघिन शुद्ध १५ दिने पाठक
वल्लभसूनुना देवभद्रेण विभोगोत्तरं लिखापितमिदं माश्रम इदं
पुस्तकं पाठक देवभद्रस्यैव ग्रन्थस्यास्य संख्या २७०० तत्र मूलसं
६०० विवरण सं २१०० ।

The post-colophon-statement is unintelligible. For, in the first place S. 1936 is equivalent to Śaka 1801 and not 1786. The second Sainvat date 1876 appears to be the date of the original MS. from which it is copied. But the statement in Sanskrit of a sort does not appear to be clear.

Maṅgalācaraṇa, the author, his Guru and Paramaguru, father and grandfather, and the object of the work :—

श्रीमत्केशववाग्गणाधिपपदद्वन्द्वप्रभाभासुर-
खान्तोत्साहविष्टम्बितामलमतिर्याप्ते च गृह्ये कतेः ।
वृद्धा कर्कमुखैः कृतानि वज्रशो भाष्याणि गुह्यानि त-
द्देशार्थं स्वमतेरिदं जयपरो रामो लिखत्यादरात् ॥ १ ॥
कतिसूनुपदाम्भोजपरागोद्धू(द्ध)सरालकः ।
जयरामश्च मेवाटो भारद्वाजसगोत्रकः ॥ २ ॥
श्रीमन्मानिकमाधवः अतिसुधासिन्धोर्विगाहसतद्
वेद्यस्तत्कृपयाभवद्विजवरः श्रीकेशवस्तादृशः ।
तत्पादद्वयकस्पृशा कृतमिदं कातीयग्रन्थस्य सद्
भाष्यं सज्जनवल्लभं च जयरामेय प्रसादाद् गुरोः ॥ ३ ॥
आचार्यार्थापरनामधेय इति यो दामोदरोऽभूद्विजो
भारद्वाजसगोत्र आत्मरतिरस्याप्यात्मजस्तादृशः ।

नाम्ना श्रीवलभम् आपसु(ष)यशास्तत्सुनैतत् कृतं
 भाष्यं सज्जनवल्लभं जययुता रामेण मत्प्राप्तये ॥ ४ ॥
 पाठे योऽभूदिसंवादो गृह्यसूत्रे समन्वजे ।
 उपेक्षितः स विदुषां मतमाज्ञायि युक्तिवत् ॥ ५ ॥
 प्रयुक्ता अन्यथा मन्त्रा न भवन्त्यर्थसाधकाः ।
 संसाधयन्ति सर्वार्थान् यथावत् पठिता यदि ॥ ६ ॥
 नानाशास्त्रीयमन्त्राणां पाठशुद्धौ स्वपाठकाः ।
 व्याख्यातारः प्रमाणं स्युरित्येतच्छिष्टमिच्छयः ॥ ७ ॥
 अतस्तत्तत् स्वशास्त्रीयमन्त्राणामग्न्यपाठकान् ।
 पृष्ट्वा सुबोधं गृह्यस्य भाष्यं वै लिख्यते स्फुटम् ॥ ८ ॥
 तत्सन्त्ययं सुनिपुणैः खवालचापलं यथा ।
 मया तु स्वीयबोधाय क्रियते ननु तद्विदां ॥ ९ ॥

Then it goes on :—

आदौ तावत् सूत्रकृता श्रौतान्याधानादीनि कर्माणि उक्तानि स्मार्तानि
 चाभिधीयन्ते । तत्रैतदादिमं सूत्रं ।

अथातो गृह्यस्थालोपाकानां कर्मेति ॥ वक्ष्यत इति सूत्रशेषः ।

Though called Kāṭiya, this is really Pāraskara.

The closing couplet gives the date of the work as S.K. 1611.

शशीन्द्रसचन्द्रेऽब्दे मासौशे प्रथमे दले ।

त्रयोदश्यामिन्दुयुजि प्रालेखीदं सतां प्रियम् ॥

1030.

3219. *The Same.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2 to 37 and the 40th and the 48th. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured and worn-out. Fragmentary.

The colophon of the text :—

30A, इति कातीयगृह्यसूत्रे प्रथमं काण्डम् ।

The colophon of the Bhāṣya :—

इत्याचार्यजयरामकृतग्रन्थभाष्ये सज्जनवल्लभाख्ये प्रथमकाण्ड-
विवरणम् ।

1031.

5870. पारस्करग्रन्थसूत्रभाष्यम् । *Pāraskara Gr̥hya
sūtra Bhāṣya.*
By Viśveśvara.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 9 to 38. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh.

A mere fragment.

The original of the manuscript was defective, and it leaves the reverse of the 37th leaf blank.

It quotes largely, Harihara, Karkācārya, Ananta Yājñika and Deva Yājñika. Viśveśvara, the commentator was the nephew of Yājñika Harihara.

Fol. 38, इति श्रीयाज्ञिकहरिहरभट्टसूनुना विश्वेश्वरविरचिते (?)
ग्रन्थसूत्रे प्रथमकाण्डे अष्ट + + +

Here ends the leaf. There is no other colophon.

1032.

6171.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 6. Lines, 8, 9 on a page. Extent in slokas, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured.

A number of short treatises, ending with the colophon :—

इति कात्यायनपारस्करकृते ग्रन्थसूत्रे शान्तिकर्मप्रयोगे क्षेप-
काणि समाप्तानि ।

I. अथातो मूलविधिं वक्ष्यामो मूलांशे प्रथमे पितुर्नष्टो द्वितीये मातु-
स्तृतीये घनघान्यस्य, etc., etc.

2A. इति मूलनक्षत्रविधानम् ।

II. अथातो यमलजनने प्रायश्चित्तिं व्याख्या[स्या]मो यस्य भार्या गौदासी
महिषी वडवा विह्वलिं प्रसवेत्, etc.

3A. इति यमलजननविधानम् ।

III. A paragraph of three lines and a half about
Garbhādhana numbered 3, beginning अथर्तुमती जायामभिगच्छेत्, etc.

IV. Then simply अथ गर्भाधानमूर्द्धं numbered 4—Fol. 3B.
Begins :—अथ गर्भाधानं स्त्रियाः पुष्यवत्याश्चतुरह्मादूर्द्धं . ज्ञात्वा
विरजायास्तस्मिन्मुदकमादित्यं + गर्भमित्यादित्यमवेक्ष्यते ।

V. 4A. अथ कर्णवेधो वर्षे ढतीये प्रथमे वा, etc., etc.

VI. 4A. अथातो वापौकूपतडागारामदेवतायतनानां प्रतिष्ठापनं व्या-
ख्यास्यामस्तत्रोदगयन आपूर्यमाणपक्षे, etc., etc.

VII. 4B. *Beginning* :—

अथोपनीतो ब्राह्मणस्त्रिष्विष्विखी जटिलो मुण्डो वा
....., etc., ending तस्माद्गोदानमिति तस्माद् गोदानम् ।

VIII. 4B. *Beg.* :—

अथातो धर्मजिज्ञासा केशान्तादूर्द्धं अपनीक उच्छिन्नाभि-
रनभिको वा

Ending in 6A (5B left blank, although there is no gap)
पिण्डपितृयज्ञयज्ञपक्षाद्याग्यगानि कुर्यात् ।

IX. 6A. अथातो यमलचरं मारुतं व्याख्यास्यामो यस्य च यमलो पुत्रौ
दारिका वा प्रजायते पूर्णे दशाहे चतुर्णां क्षीरदक्षाणां कषायमाहृत्य,
etc., etc.

X. 6B. अथात आरोपणम्, etc.

1033.

6204.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folium, one. Lines, 10
on a page—20 in all. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance,
discoloured.

I. The obverse of the leaf.

Beg. :—अथ ऋह्यसूत्रोपकाणि लिखन्ते ।

अथ गर्भाधानं । स्त्री० कुर्यात् ॥ १ ॥ अथ गर्भाधानादूर्ध्वम् त्रिरात्रात् सम्भवकाले यदि ऋतुमतौ भवति व्यग्रतरजसि यथामङ्गलं स्नातायां निशि तल्प-
स्थायां दक्षिणेन पाणिनोपस्थमभिष्टथ जपेत् विष्णुर्योनिं कल्पयतु, etc.

... २ ॥ अथर्तुमतौ जा० ऋ० ॥ ३ ॥ अथातो यमल-
जनने० वति ४ ॥ अथातो मूल वि० अत्यवटार्कखादिर ... ५ ॥
अश्लेषा अथ कर्णवेधो० ६ ॥ अथातो वायौ कू० ७ ॥ अथात उपनीतौ० मिति ८ ॥
इति कात्यायनप्रणीताष्टादशपरिशिष्टोक्तवेदव्रतानां विधिः ।

अथातो धर्मजिज्ञा० कुर्यात् ९ ॥ अथातो यमलचरं ...
अथात आरोपणम् ... इति कात्यायन प्रणीतानि
परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

II. The reverse of the leaf.

Beg. :—कात्यायनं सुखासीनं गौतमं परिपृच्छति ।

लक्ष्मणस्य यत् पुण्यं + + +

Colophon :—इति कात्यायनोक्तलक्ष्मणस्यविधिः ।

1034.

6158. भोजनसूत्रम् । *Bhojana sūtra*.

Attributed to Yājñalkya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 50. Character. Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति वाजसने[य] याज्ञवल्क्यभोजनसूत्र समाप्त ।

Beginning :—

अथ भोजनसूत्रम् ।

अथातः अतिस्मृतौ रनुस्मृत्य भोजनविधिं व्याख्यास्यामः ।

आचान्त उत्तरीयवस्त्रो धृतश्रीखण्डगन्धत्रिपुण्ड्रो भोजनशाला-
मागत्य गोमयोपलिप्ते मुचौ देशे विहितपीठादिष्ठितो निवृत्ताङ्गुलो

नोदङ्मुखो न दक्षिणामुखो न प्रत्यङ्मुखो न विदिङ्मुखः श्रीकाम-
 स्वेत् प्रत्यङ्मुखः सत्यकामस्वेदुदङ्मुखो यशस्कामस्वेदक्षिणामिमुखः
 जीवन्मातृपितृकवर्जं हस्तपादास्थेषु पञ्चस्त्राक्षो नीवारचूर्णैः गौर-
 मृदा भस्मनोदकेन वा मण्डलं कुर्यात् चतुष्कोणं ब्राह्मणस्य त्रिकोणं
 क्षत्रियस्य । etc.

1035.

6165. *The same here called भोजनविधित्रिकण्डिकासूत्रम् ।*

Bhojanavidhi-Trikandika sūtra.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The same work as above. But here it is stated to be by Ananta Deva.

Fol. 3A, Colophon :—

इति श्रीमद्विवेदि-वैकटदेवात्मज-अनन्तदेवविरचितं भोजन-
 विधित्रिकण्डिकासूत्रं समाप्तिमगमत् ।

Then we have a number of ślokas, containing invocations to gods.

Beg. :—धर्मराज उवाच ।

गोविन्द माधव सुकुन्द हरे सुरारे ।

शम्भो शिवेश शशिशेखर शूलपाणे ॥

1036.

10115. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति वाजसने[य]याज्ञवल्क्य भोजनसूत्र समाप्तः ।

Post Col. :—

मालवी रघुनाथस्येदं पुस्तकम् ।

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE
WHITE YAJURVEDA.

1037.

10443. क्रतुरत्नमाला । *Kraturatnamālā*.

By Harihara.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 31. Lines, 7, 8 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara of the sixteenth century. Appearance, old and discoloured.

This forms part of a comprehensive work (*Kraturatnamālā*) on Vedic ceremonials, of the school of Kātyāyana. It is an old and authoritative work, being quoted by Hemādri Kāmadeva, Raghunandana and others ; while it often quotes Trikāṇḍamaṇḍanācārya.

Harihara, the author of the present work, is better known as the author of the Bhāṣya on the Pāraskara Gṛhyasūtra.

Beg. :— श्रीगणेशाय नमः ॥ अथेदानीं सूत्रक्रमप्राप्त्याग्न्याधेयपद्धतिं
लिख्यते । तत्राग्न्याधेयं । जाते + यजमानः चन्द्रतारातुक्
पुण्येऽहनि निर्दोषशुचिभूभागस्थितस्य शमीगर्भस्याश्वत्थ + + प्राचै
मुदीची + + + घण्टाकौटादिदोषरहितां सरसां प्रासां क्लेदयित्वा
गृह्यमानाय तस्या मूलखण्डेन चतुर्विंशत्यङ्गुष्ठपर्वदीर्घां षडङ्गु
पर्वयितां चतुरङ्गुष्ठपर्वोत्सेधां अधरारणिं त घटयित्वा तादृशं
मेवोत्तरारणिमुत्तरखण्डेन घटयेत् ॥

15B, इति मिश्राभिहोत्रिहरिहरविरचितायां क्रतुरत्नमालायामग्न्याधेय
प्रयोगरत्नगुम्फः ॥ तत्राग्न्याधेयं अन्वधाकरणादिना कर्मभ्यंशे (भ्यं) जाते प्रा
श्चित्तस्य अभिधानात् अनादित्वात्प्राश्चित्तोऽहोमः ॥

16A, अग्न्याधेयप्रयोगरत्नगुम्फः ॥

23A, ० पुनराधेयप्रयोग[र]त्नगुम्फः ॥

25A, इत्युपस्थानप्रकरणं ।

29A, ० अग्निहोत्रहोमप्रयोगरत्नगुम्फः ॥

30A, तथा च त्रिकाण्डमण्डनाचार्यः ॥

एवमागामियागाय मुख्यकालादधस्ततः ।

स्वकालादुत्तरो गौणकालः पूर्वस्य कर्मणः ॥

गौणेष्वेतेषु कालेषु कर्म चोदितमाचरेत् ।

नित्येष्टिमग्निहोत्रञ्च भारद्वाजीयभाष्यतः ॥ इति ।

Last Col. :—इति श्रीहरिहरविरचिते रत्नमालिकायां पञ्चहोमप्रयोग-
विधिः समाप्तः ॥

1038.

6098. कात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धतिः । *Kātyāyana Śranta-
Sampradāya paddhati.*

By Sampradāyācārya Mādara Vājapeṭṭi.

Substance, foolscap paper. 9½ × 5 inches. Folia, 143. Lines, 11 on a page.
Leaves 8 to 32 belong to a much older manuscript on country-made paper.
Extent in slokas, 3700. Character, Nāgara. Appearance, new. Complete.

The beginning of the work :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सम्प्रदायाचार्यकृतकात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धतिर्लिख्यते ।

हेरम्ब संहार विभो तरसान्तराय-

वर्गं न भर्गनयात्र तवोपचारः ।

यदिभ्रमूलखननाय विधाणहस्तः

सन्तर्कितोऽसि भगवन् खयमुद्यतस्त्वम् ॥

कृताधानस्य प्रथमपौर्णमास्यां मातृ[पूजा]पूर्वकं आहुतं । ततो-
ऽन्वारम्भणीया । पुनः स्वरस्थाने निक्षेपः । पुनः पञ्चभूसंस्कारः ।
उद्धरणम् । वैकल्पिकपदार्थावधारणम् । बद्धशिखः कुशोपग्रहः
षट् समिधो ऽष्टहीला अग्न्याधानम् आहवनौयगार्हपत्य-
दक्षिणाभिषु व्याहृतिपक्षे गार्हपत्यदक्षिणाग्राहवनौयेषु ।

This is a sort of commentary on the Śrauta-sūtra of Kātyāyana, explaining, and giving directions for, the ceremonies in the same order as dealt with in the Śrauta-sūtra. It leaves out the first chapter, Paribhāṣā, and starts from the second chapter on *Paurṇamāsa-Yāga*.

4B, प्रथमोऽध्यायः ; 6B, द्वितीयोऽध्यायः ; इष्टिः समाप्ता ; 16A, होमः समाप्तः ; 36B, इति पशुबन्धः समाप्तः ; 65A, आग्निष्टोमिकौ पर्यंस्था समाप्ता ; 75A, गवामयनं समाप्तम् ; 78B, वाजपेयः समाप्तः ; 89A, राजसूयः समाप्तः ; 104B, अग्निः समाप्ता ; 109A, सौत्रामणिः समाप्ता ; 115A, अश्वमेधः समाप्तः ; 115B, पुरुषमेधः समाप्तः ; 116B, सर्वमेधः समाप्तः ; 117B, पित्रमेधः समाप्तः ; 127A, अह्वीनाः समाप्ताः ; 133A, सत्राणि समाप्तानि ; (Last colophon) इति सम्प्रदाये प्रायश्चित्ताध्यायः समाप्तः— इति माधववाजपेय्यनामकसम्प्रदायाचार्यकृता कात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धतिः समाप्ता ।

It ends :—सत्रेऽप्येतदेवाहारावर्त्तने । प्रमादात् सोऽपि कर्मण्यत्वा इदानीं कालाहुतिविशिष्टेन निमित्तेन पद्धतौ सर्वेषां प्रज्ञाप्ररोहिणी । (?)

Sampradāya paddhati as stated by Aufrecht in Cat. Vol. I, is quoted by Yājñikadeva on Kātyāyana Śrauta sūtra 6, 8, 13; and by Devabhadra in Prayogasāra L. 756; whereas it often quotes Karka Bhāṣya.

1039.

6498. सम्प्रदायार्थद्वीपिका । *Sampradāyārthodhīpikā*.

By *Vaidyanātha Mīśra*, son of *Ratneśvara*.

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Date, Samvat 1919. Appearance, fresh. Complete.

This comments only on difficult portions of Kātyāyana Śrauta Sampradāya paddhati. It consists of two chapters.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेशानं नमस्कृत्य वैद्यनाथः कुबुद्धिजः ।

सम्प्रदायाग्रयं स्वार्थं विविनक्ति क्वचित् क्वचित् ॥

प्रथमपौर्णमास्यामिति । प्रथमशब्दोऽयं द्वयोः पौर्णमास्योः पूर्वो-
माधानसमनन्तरभाविनीं च पौर्णमासौमाह पुनरिति पुनःशब्दो
अन्वारम्भणीयायाः पूर्वमप्येतान् गमयति उत्तरेष्वपि पदार्थेषु
पुनःशब्दोऽनुवर्तते सामर्थ्यात् दर्शपूर्णमासादौ तु कथनं प्रकृति-
त्वात् बद्धश्रित्वादिकथनं स्मृतिविहितानां ज्ञानादौनामप्युप-
लक्ष्यम् । मध्ये कथनं लेखकदोषात् अस्मिन्नेव
विहारे इति खयमेवेति आरण्याग्रयं वेति
... .. ततो ब्रह्मवरणादीनि आदिपदमुत्तरपदार्थाभिप्रायेण
इदानीं पदार्थानाह व्रतत्रय इत्यादि ।

2B, श्रीरत्नेश्वरपुत्रोऽसौ वैद्यनाथः क्वचित् क्वचित् ।

संप्रदायाग्रयं स्वार्थं व्यवनक् प्रथमेऽध्यये ॥

अत्र यद्यपि होतुरनुमन्त्रणं नोक्तं होटवेदविहितत्वात् तथापि
शास्त्रान्तरीयमभ्युपगतमस्येवेति मन्त्रयं ॥ वेदस्तरणे होतुः स्वस्य
वचनेनाहवनीयं यावत् ॥ 4A.
होतुः स्वस्येति आन्त्रजायनके होत्र इत्यर्थः । एतेनेदमहं रक्षसां
घ्नौवेत्यादौ पुस्तके उदकोपस्यर्गः संप्रदायानभिमत इवाभाति
समानन्वायात्, etc.

Last Colophon :—

इति श्रीमन्मिश्ररत्नेश्वरसुतमिश्रवैद्यनाथकृतायां सम्प्रदायाग्र-
होपिकायां द्वितीयोऽध्यायः ।

Post Colophon :—

संवत् १८१६ ।

कार्तिके मासि सिते पक्षे पञ्चम्यां सौम्यवासरे ।

गोपीनाथोऽलिखत् काश्यां समीपे राजमन्दिरे ॥

1040.

10387. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 132. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old.

4B, सायं ऊतशेषः कर्के पद्धतिस्वरूपं दर्शयति अम्रान्वाधानमित्यादिना ।

Karka is also quoted in 5A, 5B and 6A.

3A, सम्यदाये प्रथमः ।

4B, इति सम्यदायटीकायां वैद्यनाथलिखितायां द्वितीयोऽध्यायः ॥

Last Colophon :—

इति श्रीवैद्यनाथलिखितायां सम्यदायटीकायां तृतीयोऽध्यायः ॥

1041.

6111. **कात्यायनसूत्रपद्धतिः ।** *Kātyāyanasūtrapaddhati.*

By Deva Yajñika.

(Chapters II and III, Darśa-Pūrṇamāsa-Paddhati).

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folia, Ch. II—complete in 15 leaves, of which the first is missing, and Ch. III complete in 12 leaves. Lines, 13, 14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

Colophon of Ch. II :—

त्रिरभिहितसम्पादस्थपतियाज्ञिकश्रीप्रजापतिसुतयाज्ञिकश्रीदेव-
ज्ञतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ द्वितीयोऽध्यायः ।

Colophon of Ch. III :—

तृतीयोऽध्यायः ।

1042.

6112. *The Same.*

(Chapter IV.)

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 56. Lines, 10, 11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance old and discoloured. Complete.

Beginning :—

औगणेशाय नमः ।

पौर्णमासेष्टिरह्ना । अथ दर्शेष्टिरुच्यते ।

Colophon :—

इति श्रीचिरमिचित् सम्पादस्थपतित्रिशत्क्रतुहन्महायाज्ञिक-
श्रीप्रजापतिसुतयाज्ञिकदेवेन कृतायां काव्यायनसूत्रपद्धतौ चतुर्थो
ऽध्यायः समाप्तः ।

1043.

6113. *The Same.*

(Chapter V, called Cāturmāsya-paddhati).

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 43. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete.

Ending abruptly in the seventh kaṇḍikā.

Beginning :—

अथ चातुर्मास्यानां पद्धतिं लिख्यते । तत्र प्रथमप्रयोगे माह-
पूजापूर्वकमाभ्युदयिकं आह्वम् । तेषां प्रारम्भः षाण्णव्यां पौर्ण-
मास्यां । शाखान्तरात् चैव्यां वैशाखां वा ।

43A. षष्ठी कण्डिका ।

1044.

6117. *The Same* (एकाहिकचातुर्मास्यपद्धति) ।

By Deva Yājñika.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

This relates to the duties of the Hotṛ priest in Aikāhika-Cāturmāsya.

Beginning :—

औगणेशाय नमः ।

एकाहिकचातुर्मास्यानां होत्रप्रयोग उच्यते ।

*End :—*इति शाखायनसूत्रानुसारेण एकाहिकचातुर्मास्यहोत्रम् ।

मन्त्रां गृहमेधिनां अत्रावाहनोत्तमप्रयागखिडिहान्नदेव
 कौर्त्तनाभावः सूक्तवाक्यूहवयोस्तु(?) भवति ।
 इति देवयाज्ञिककृतैकादिकचातुर्मास्यपद्धतौ ॥ श्रीविश्वेश्वरा-
 र्पणमस्तु । शुभं भवतु ॥

1045.

6110. *The Same.*

(Chapter VI, called Nirūdha-Paśubandha.)

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

Beginning:—

अथ निरुद्धपशुबन्धस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

Colophon:—

इति श्री[त्रि]रभिचित्सम्पाट्स्थपतिमहायाज्ञिकप्रजापतियाज्ञि-
 कश्रीदेवकृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ षष्ठोऽध्यायः ॥

1046.

6109. *The Same.*

(Chapters VII—IX, called Agniṣṭoma-paddhati.)

Substance, country-made paper. 9½×3½ inches. Folia, 96. Lines, 11—13 on a page. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1589. Appearance, old and discoloured.

Last Colophon:—

इति त्रिरभिचित्सम्पाट्स्थपतित्रिंशत्कृतुस्तथाज्ञिकश्रीश्रीप्रजा-
 पतिसुतयाज्ञिकश्रीश्रीदेवकृते कात्यायनसूत्रपद्धतावभिष्टोमः समाप्तः ॥

Post Colophon Statement:—

संवत् १५८९ वर्षे चैत्रसुदि १ श्रीहज्जनागदेव । श्रीवामदेवा-
 त्मजेन गोवाजाकेन लिखितमवजोक्तनाय ।

Beginning:—

अथाभिष्टोमस्य पद्धतिर्लिख्यते । स्वकाशकृताधानस्य दर्शपूर्ण-
 मासाभ्यां यागः ।

(845)

19B, इति श्रीजिरमिचित्, etc. • सप्तमोऽध्यायः ; 46B, • अष्टमो-
ऽध्यायः ; 74B, • नवमोऽध्यायः ।

The last colophon in this MS. quoted above, is that of the 10th adhyāya. But it is not so marked.

1047.

23. *The Same.*

The present manuscript is noticed in L. 764.

Rajendralāl says : “ Directions for the performance of Agniṣṭoma Sacrifice, according to the rules of Kātyāyana ; founded on the Mādhyandina Śākhā of the White Yajurveda.” I think that in this MS. directions are given for the Mādhyandina Savana or midday ceremony of Agniṣṭoma. For, in leaf 2A, तत्र पूर्वं प्रातःसवनवदेव शुक्रहयम् shows that in the midday Savana some rites are to be performed in the same way as in the morning Savana. The word Mādhyandina does not mean here a Śākhā of the veda, but the midday ceremony of soma sacrifice. The midday ceremony comes to an end in leaf 13A. Then begins the third Savana.

1048.

6116. *The Same (Dvādaśāha, etc.)*

Two sets of leaves.

I.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 28. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old, worm-eaten and discoloured.

A fragment.

Beginning : —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सचात्मकस्य द्वादशाहस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

24B, इति श्रीजिरमिचित्सम्पाटस्थपतिमहायाज्ञिकश्रीप्रजापतिसुतेन

याज्ञिकदेवेन कृतायां काव्यायन[सूत्रपद्धतौ स]त्रात्मको द्वादशाहः
समाप्तः ।

अथाह्नीनात्मको द्वादशाहोऽभिधीयते ।

It ends abruptly.

II.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 18 to 13. Lines, 19 on a page. Character, Nāgara of Śaṃvat 1638. Appearance, discoloured.

19A, इति औत्रिरभिषित्, etc. द्वादशाध्यायः समाप्तः । अथ गवा-
मयनस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

21B, इति औयाज्ञिकदेवकृतायां काव्यायनसूत्रपद्धतौ गवामयनसंज्ञं
संवत्सरसंज्ञं समाप्तम् ।

इति काव्यायनसूत्रपद्धतौ त्रयोदशोऽध्यायः ।

अथ वाजपेयस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

Last Colophon in this fragment:—

इति वाजपेयः ।

इति त्रिरभिषित् ०, etc. चतुर्दशोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon:—

संवत् १६३८ वर्षे आश्विनशुद्ध २ शुक्ले लिखितम् । शुभमस्तु ।

वाजपेयस्य ग्रन्थसंख्या शत ५७५ ।

1049.

34. *The Same* (वाजपेयपद्धतिः)

The MS. has been described by Rājendralāla under No. 808.

Post Colophon:—

संवत् १६५५ चैत्रवदि ७ रवौ श्रीकाश्यां श्रीभवानीशङ्करपरम-
हंसप्रभौ । श्रीभवानीशङ्करार्पणमस्तु । काव्यायनसूत्रस्य चतुर्दशो-
ऽध्यायः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ।

आपद्रुतः संप्रष्टुङ्गन् सुज्ञानोऽपि यत्कृतः ।

न लिप्येतैतन्ना विप्रो ज्वलनार्कसमो हि सः ॥

This is based on the 14th chapter of Kātyāyana Śrauta sūtra, in which the Vājapeya ceremony is treated of.

The authorities quoted are :—(1) Gautama, (2) Dhanañjaya, (3) Āśvalāyana.

1050.

6108. *The Same.*

(Chapters XVI—XVIII, called Cayana-paddhati.)

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 104. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Copied from a manuscript, dated Śaka 1679. Appearance, fresh.

The first five adhyāyas of this treatise have been printed by Weber in his edition of the White Yajurveda, Vol. III.

Beginning:—

अथ सोमाङ्गभूतस्याग्निचयनस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

तदग्निचयनं सोमयागमात्रे विकल्पेन भवति ॥

32A, इति श्रीत्रिरभिषित्सम्भाटस्थपतिमहायाज्ञिकश्रीप्रजापति-

सुतेन याज्ञिकदेवेन कृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ षोडशोऽध्यायः ;

77B, • सप्तदशोऽध्यायः ; (Last colophon) • याज्ञिक-

श्रीदेवेन कृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतावष्टादशोऽध्यायः समाप्तः ।

End :— तेन मैत्रावरुणायाः पयस्याया उपांशुत्वे देवसूहविषां(?) क्रमश्चा-
ध्वर्युसूत्रादवगन्तव्यः ।

Post Colophon Statement :—

शाके नवाग्निरसनौरजसंख्ययुक्ते

ह्यब्देऽथरे त्वसितपद्मनभस्यमासे ।

पञ्चास्यगे दिनमश्रावलिखन्तुर्थ्यां

देवाकरिख्यनपद्धतिमादरेण ॥

1051.

6115. *The Same.*

(Chapter XXII.)

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 13 to 15 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old, discoloured and worn-out. Complete.

Beginning :—

श्रीगणपतये नमः ।

अथैका[ह]नां पद्धतिर्लिख्यते । तत्र उदगयने सर्व्वपक्षे पुण्याहे
प्रतिपदि वा शोभने नक्षत्रे अनुकूले चन्द्रे वा एकाहानां दीक्षा
भवति ।

Colophon :—

इति श्री[त्रि]रभिचित् सच्चाट् स्थपति त्रिष(?)क्तु महायाचि-
केन (?) प्रजापतिसुतदेवहूतौ पद्धतिः समाप्ता । द्वाविंशोऽध्यायः ॥

1052.

6114. *The Same.*

(Chapter XXV.)

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 90. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1709. Appearance, discoloured.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

दर्शपूर्णमासादीनि सत्रान्तानि कर्म्मार्थ्यक्तानि अधुना तेज्वेव
कर्म्मसु कर्म्मविनाशे प्रायश्चित्तमभिधीयते ।

Colophon :—

इति श्रीत्रिंशत्क्रतुहन्महायाचिकश्रीश्रीप्रजापतिसुतेन सच्चाट्-
स्थपतिमहायाचिकश्रीश्रीदेवहूतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ पञ्च-
विंशोऽध्यायः ।

Post Colophon :—

संवत् १७०६ वर्षे आषाढमासे कृष्णपक्षे षष्ठां शनिवासर इदं
पुस्तकं समाप्तम् । शुभमस्तु । लिखितं पितृमलकायय ।

1053.

10211. *The same here called यज्ञकवल्लभा । Yājñika-
vallabhā.*

By Yājñika Deva.

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 11, 13
on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old
and discoloured.

On the observe of the first leaf :—

यज्ञवल्लभायामुत्तरार्द्धप्रारम्भः ।

A portion of Yājñikadeva's Paddhati, usually called
यज्ञवल्लभा or more commonly याज्ञिकवल्लभा .

Beginning :—

अतः परं ब्रह्मत्वमुच्यते ॥ वर्त्तमाने कर्मणि वाग्यतः स्यात्, etc .

etc.

2B. इति ब्रह्मत्वम् ॥

श्रीमन्मन्त्रं कमलानिवासभुवनं धर्मस्य धामाद्भुतं

स्वर्गस्यर्द्धिं समृद्धिचारजनतापापापहं सेवितम् ।

तौर्धैः स्वर्गधुनैर्मखैश्च मुनिभिर्विद्याधरैश्चामरैः

दानेन्याध्ययनैर्नैर्तैर्दिग्जगत्पौराभाति भूमौ पुरम् ॥

शश्वत्सुप्रमाण + पुटमतेर्वेदेवेदाङ्गवेत्तुः

पुत्रः श्रीयाज्ञिकोऽसौ गृहपति + रतिः श्रीमहादेवनाम्नः ।

प्राकृतनमं कर्मकायप्रवचनचतुरः स्वर्गसोपानकल्पं

पक्षे विद्यावदातो विबुधजनमनोऽम्भोधि-(विबुधजनमनोऽम्भोधि)

चन्द्रायमायम् ॥

पूर्वां पौर्णमासीमुत्तरां चोपवसेदित्यारभ्यः क्षमितरे क्षमितर
इत्येवमन्तं पूर्वतन्त्रमभिधाय इदानीं साम्प्रतं, कर्त्तुं महोदयाय अध्ये-
तृ(त्री)णां दुरपोषः (?) प्रत्यूहयूह्यपोहार्यं ओढ(त्र)जनमनः[]
समाधा[ना]र्यं उत्तरतन्त्रमारभ्यते । ज्योतिष्टोमधर्माः सर्वक्रतुषु
भवन्ति(ति) ए(य)काहे द्वादशाहे च ।, etc., etc.

3B. इति महावीरकरणं ; 8A, इति प्रवर्ग्यः ; 10A, इति प्रवर्ग्योत्सादनं ;
11A, इति सर्वोऽख्यभिष्टोमः समाप्तः ; 12A, इति उक्थः समाप्तः ; 12B,
इति षोडशी—अथ वाजपेयः ; 16A, इति ऋहस्यतिसवः समाप्तः ।

19A. तथाचाह ग्रन्थकारः । (?)

गुरुणां वचनं मत्वा तथा कर्कस्य + + + ।

उक्तं ग्रन्थं मया चास्मिन् शिशूनां हितकाम्यया ॥

यज्ञभूमिं समागत्य मुग्धामत्र दिवौकसः । (?)

पदार्थतत्त्वबोधेहि केवलं नवकौटकाः ॥

अवसितमारभ्यते ॥

See the next number.

1054.

10212. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 19. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

Beg. :—पूर्वां पौर्णमासीमुत्तरां चोपवसेत्, etc., etc.

So it begins with the topic of fol. 2B. of the last number.

2A, इति महावीरकरणं ; 5B, इति प्रवर्ग्यः समाप्तः ; 6B, इति प्रवर्ग्योत्सादनं ; 7A, इति सर्वत्रपूज्ययाज्ञिकवस्त्रभायां अख्यभिष्टोमो द्वितीयः समाप्तः ।

8A, इति याज्ञिकवस्त्रभायाः उक्थस्तृतीयः समाप्तः ; इदानीं चतुर्थः षोडशी प्रारभ्यते ।

8A, इति षोडशी समाप्ता ॥ अथ वाजपेयः ॥

10B, इति दृश्यतिसवः समाप्तः ॥ ततो वाजपेयः ।

14B, गुह्यां वचनं मत्वा, etc., etc (The same as in the last leaf of the last number).

19B, इति याज्ञिकवल्गुभायां वाजपेयः समाप्तः । इदानीमतिराजः प्रोच्यते ॥

The MS. ends abruptly.

1055.

6099. कात्यायनश्रौतसूत्रपद्धतिः । *Kātyāyana-Śrauta*

sūtra-paddhati.

By Padmanābha.

There are six sets of leaves.

I.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 30. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

The first two leaves are a restoration.

This set contains the beginning of the work.

Beginning:—

औगोपेयाय नमः ।

विष्णुराजं नमस्कृत्य देवीं सरस्वतीं तथा ।

शिष्याणांमुपकाराय लिख्यते श्रौतपद्धतिः ॥

कृताधानस्य प्रथमपौर्णमास्यां मातृपूजाभ्युदयिकं आहम् ।

12A, उल्लुक्कः समाप्तः ; 15A, इति इष्टिः समाप्ता ; 19B, अथान्वा-
रंभोजीया ; 28B, इति प्रवासविधिः ; — अथामिहोजहोमः ;

(Colophon in the last leaf of this batch).

इति पद्मनाभौयश्रौतपद्धतौ आधानादिप्रयोगः— अथ चतु-
र्मास्यानि of which there are only eight lines.

II.—Contains the Cāturmāsya.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 40. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति पद्मनाभिश्चैतपद्धतिपातुर्मास्य समाप्त ।

After the colophon there are three lines.

III.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 125. Lines, 8, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1871. Appearance, old and discoloured.

Contains (I) Paṣubandha and (II) Agniṣṭoma which includes Jyotiṣṭoma and many others.

27A, इति कात्यायनसूत्रपद्धतौ पद्मनाभौये (?) निरुद्ध-
पशुबन्धप्रयोगः समाप्तः ।

The date is given in a different hand.

संवत् १८७० मिति पौषशुक्ल १० शनौ लिखितम् ।

The Colophon of Agniṣṭoma :—

इति श्रीपद्मनाभौयकात्यायनसूत्रपद्धतौ अग्निष्टोम आध्वर्यु-
प्रयोगः सम्पूर्णः ।

Post Colophon :—

ग्रन्थसंख्या २६०० श्रीयज्ञपुराणाय नमः ।

संवत् १८७१ मिति आश्विन कृष्ण ३ शनौ लिखितं गणेश्वराम-
हस्तेन । मौल्येन गृहीतमिदं पुस्तकम् । गोपीनाथदीक्षितस्य
१) मुद्रा दत्तम् ;

IV.

Substance, country-made paper. Of the original manuscript there are 91 leaves from 17 to 107. The contents of the first 16 leaves have been restored in 13 leaves. After the 107th leaf, again, there are 35 leaves newly restored, marked both from 1 and 108. Lines, 6, 7 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, good.

Contents :—

4B, इति महावीरकरावम् ; 10A, इति प्रवर्गः 11B, इति
प्रवर्गोत्पादनम् ; 19A, (of the older MS) इति बोद्धशी ;

— अथ वाजपेयः ; 23B, इति बृहस्पतिसवः ; 48B, इति वाजपेयः ; 49B, इत्यतिरात्रः ; 50A, अथ सामेर्दादशाहः ; 58A, अथ इष्टकानां प्रमाणाणि ; 59A, अथेष्टकानां संख्या ; 71B, अथ चयनपरिभाषा ; 92B, अथ द्वितीयायामाश्विन्युपधानम् ; 96A, अथ तृतीया ; 99B, अथ चतुर्थी ; 103A, अथ पञ्चमी ; 123A, इत्यग्निः समाप्तः — अथ सौत्रामणी ; 138A, इति सौत्रामणी समाप्ता — अथ होत्रम् ; 140B, अथ हविःप्रचारः ।

V.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia 1 to 16 and 18 to 25 are of the original manuscript—the 17th and three leaves at the end being newly restored. Lines, 11, 13, 18 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, good.

Beg.:—अथ द्वादशाहः ;

Contents :—

1B, अथ गवामयनम् ; 2A, अथ सुत्याहः ; 2B, अथ महाव्रतघर्मा उच्यन्ते ; 4A, इति गवामयनम् — अथ राजसूयः ; 13B, इति राजसूयः समाप्तः ; अथान्धमेघः ; 21A, इत्यन्धमेघः समाप्तः ; 22A, इति पुरुषमेघः ; इति सर्वमेघः ; — अथ पिष्टमेघः ; 23B, इति पिष्टमेघः ; 24A, इति विश्वजित् ; 25B, इति सर्वजित् ; इति ज्योतिः — विश्वज्योतिर्नामा एकाहः अभिष्टोमवत् सङ्ख्यदक्षिणः ; सङ्ख्यदक्षिणवत् सर्वा

Here the MS. breaks off.

Then the first of the three restored leaves begins—
इति विश्वज्योतिः — So evidently there is a small gap.

Contents in the three restored leaves at the end.

1A, अथ सर्वज्योतिरेकाहः ; 2A, इति प्रथमसाद्यङ्गः ; एवं द्वितीयः ; इति तृतीयः ; इति चतुर्थः साद्यङ्गः ; 2B, इति पञ्चमः साद्यङ्गः ; इति षष्ठः साद्यङ्गः ।

Then begins the Vratyastoma, which breaks off abruptly.

VI.

Of the original MS. there are five leaves 28 to 32—measuring 11×5 inches; and there are 35 leaves restored at the end (9×3½ inches). But there is no gap.

This gives the concluding portion of the work.

Contents :—

28B, इत्यभिष्टुति द्वितीयः पक्षः; 30A, इति द्वितीयः; इति तृतीयः; इति वाचस्तोमः; इति दृष्टास्तोमः; 31A, इति वक्ष्यप्रवासस्तोमः; इति प्राक्मेधाः; इति सुनासिरीयसौमिकम्; इत्यग्राघेयस्तोमः; 31B, इति दर्शः; 32A, इति पशुवन्धस्तोमः; 32B, इत्युपह्वयः।

Contents in the restored leaves :—

2A, इत्युपरिसरः; 6B, इति द्वियज्ञाः; 7B, एकाहः समाप्ताः; 9A, इति संक्रमदादशाहः; 9B, इति सत्राणि; 28A, इति ऋताभिष्टोत्रम्; (Last Colophon) इति पद्मनाभौयकाव्यायनसूत्रपद्धतिः समाप्ता।

Post Colophon :—

संवत् १८५५ भा० कृ० ६।

End :—

विद्वज्जनविनोदाय कातीयसूत्रमध्यतः।

श्रित्यागामुपकाराय लिखिता पद्धतिर्मया ॥

1056.

6261. दर्शपूर्णमास पद्धतिटीका। *Paddhati-Tīkā*.

By Vaidyanath, the son of Ratnesvara of Kurukṣetra.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1300. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins thus :—

ओगक्षेपाय नमः। नमो विद्वद्भ्यः।

कलयन्तं करैः कान्तां कमलां कमलापतिम्।

तिरस्कृतोपसंभ्रान्तं प्रणमामि नवीमि च ॥ १ ॥

जनकं जानकीजानि['] जननीं नौमि जानकीम् ।
 रत्नेष्टं विश्वकल्पञ्च सदा कुशलवादिनीं ॥ ३ ॥
 श्रीमद्गोपानकपां विधाय दौने मयि श्रीकुरुदेशजाते ।
 यस्मिंस्त्यते तस्य समापनाय सर्वान्तरायस्य निक्षिंधि मूलम् ॥ ३ ॥
 यत्रोदास्ते कर्क एषोऽत्र धीरः प्रायेणास्ते तत्र सत्संप्रदायः ।
 यत्रोदासाते उभावप्यष्टौ द्रष्टव्योऽयं तत्र चेतुस्रपायः ॥ ४ ॥
 अथात्मकतपद्भ्यां लिखितं तत्र युक्तयः ।
 समूला अत्र लिख्यते भावनीया धिया बुधैः ॥ ५ ॥

सौत्रमंत्रेऽपीति नचैवं वाच्यं सूत्रे स्वररहितस्य + + तथैव प्रयोग इति ।

तथाच सति याजमानमंत्राणामपि सूत्रे स्वररहितप्रतीकोपादानात्तेषामपि स्वरौ न स्यात् । प्रतीकस्य तथा आद्युक्ता इति सकलमंत्रोपलक्ष्यार्थत्वात् । प्रावचनो वा यजुषीति सूत्रे प्रातिशाख्ये तु तागोवाच + + + स्वर्थं वेति विकल्पितम् ॥ अतएव शाखान्तरे सर्वत्र स्वरपूर्वमनुष्ठानमिति ॥ आश्वलायन-कारिका तु अविज्ञातस्वरे सौत्रमंत्रं कथञ्चित् भवेदित्याह सर्वेषामिति ॥

ब्रह्मारम्भे विरामे च यागहोमादिषु शान्तिपुष्टिकर्मसन्ध्येष्वपि काम्यनैमित्तिक-
 कादिषु विनियोगोऽस्येति सर्वानुक्रमात् ।

26B, इति श्रीमिश्ररत्नेश्वरसूत-श्रीवैद्यनाथकृत-पद्धतिटीकायां प्रथमोऽध्यायः ।

मंदाकिनौसंगमश्रीतभाजोः

संतप्तयोः कंठविषस्य संगतात् ।

दिवा[क]रं शीतकरं च वंदे

हेरंबमंके शिवयोर्लसंतम् ॥

It ends :—

कर्कोऽप्यसुमधैर्मूषिवानेकश्रुतिदूरादिति सूत्रव्याख्याने ॥ यत्
 श्रुतेर्मंत्रस्वरूपेण तात्पर्यमिति । ब्रह्मा वेति संप्रदायाश्रयात् ॥

Colophon :—

इति मिश्ररत्नेश्वरसूत-वैद्यनाथकृत-पद्धतिटीकायां द्वितीयोऽध्यायः ॥

From what has been quoted above, it is clear that Vaidyayātha has a Paddhati based on Kātyāyana Śrauta

sūtra, of which he himself writes a commentary, giving his reasons and citing the original text of the sūtras. Here we have only the first two chapters of the comm.

The authorities quoted :—

2A, दालभ्यपरिशिष्टे च; 2A, हृन्मोगपरिशिष्टे; 2B, मदनरत्ने व्यासः; 2B, आश्वलायनवृत्तिकारः; 3A, कृष्णभट्टीये; 3B, यज्ञपाश्चाच्च; 5A, जावाल; 5B, औदत्त; 6A, रामवाजपेयी; 11A, कर्क; 17B, आपस्तम्बपद्धतिः।

In Cs. 2, No. 419 the *Paddhati* is said to relate to *Anvādhāna*. But it evidently relates to *Darśa Paurṇamāsa*.

1057.

6322. **श्रीतन्त्रसिंह**। *Śranta Nṛsiṅha*.

By Narahari Bhaṭṭa, surnamed Saptarṣi.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 40, of which the 18th and 19th are missing. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

Śrantaṅsiṅha appears to be a comprehensive work on Śranta observances, of which the present manuscript is a mere fragment. It belongs to the school of the White Yajurveda and quotes Yajñapārśva in fol. 37.

Another work of Narahari, entitled Kuṇḍamaṇḍana-maṇḍana, is known from Cat. Cat. Vol. II.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः। श्रीलक्ष्मीनृसिंहाय नमः।

ऊतेऽग्निहोत्रे मुचिराचान्तः सपत्नीको यजमानः गार्हपत्यमपरे-
गोपविप्रशायस्य प्राणानायस्य देशकालौ संकीर्त्तय परमेश्वरप्रोक्त्य
पौर्णमासेन सद्योऽहं यज्मे। दर्शे तु दर्शेन श्वोऽहं यज्मे॥

17B, इति पौर्णमासदर्शौ।

अथ सोमयाजिनो नियमेन साम्नाभ्यवतो दर्शेष्टिः।

17B, पक्ष महायज्ञाः अपराह्णे पिब्यपिब्यक्षः; 20B, इति साम्नाभ्यपक्षः;

23B, इति खरविस्तृतयः; 24B, इत्यन्वारंभगीया; 26B, इत्याद्ययम्;
35B, इति सप्तर्षिनरहरिभट्टदेवज्ञविरचिते औतवृत्सिंहे पुनराद्ययम्; 37A,
अथ अग्निहोत्रहोमः; 40B, इति गौणकालः ।

The M.S. ends abruptly.

1058.

7866. **वृत्सिंहकारिका ।** *Nṛsiṅhakārikā.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

A mere fragment of what the last owner of the MS. calls Nṛsiṅha Kārikā.

Beg. :— अथेष्टिपशुसोमेषु ब्रह्मत्वमिह वक्ष्यते ।

ब्रह्मा खानादिना शुद्धो विद्धारं प्रविशेत्ततः ॥

3B, इति ब्रह्मत्वकारिका ।

1059.

6323. **औतोक्षास ।** *Śrautollāsa.*

By Śivaprasāda.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 44, of which fol. marked 7, 8, 29 are missing. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS., from which it was copied, was defective at both ends, as it begins in the middle of a sentence and ends quite abruptly.

A modern work, relating to the Śrauta rites.

3B, इति ओशिवप्रसादकृते औतोक्षासे मुहूर्त्तादि-अग्नाधानप्रयोगः समाप्तः
अथान्वारंभगीया; 4A, इत्यन्वारंभगीयेष्टिप्रयोगः; 6B, इति सायंप्रातर्होमः;
11A, इति औतोक्षासे होमविधिः; 12B, इति पर्वर्णियाः; 12A, इति
वपनविधिः; 18B, इति औतोक्षासे इष्टिपरिभाषा अभिनयनविधिः;

It belongs to the school of Kātyāyana and quotes Karmapradipa in fol. 11A, Gadādhara Bhāṣya in fol. 12A,

Śrīdhara-Paddhati in 12B, Harisvāmin in 13B, and Śrāddha Kāśikā in 14A.

1060

6308. **आधानकारिका ।** *Adhāna Kārikā, part of Śrauta Prayoga kārīkā.*

By Goviada Bhaṭṭa, son of Gaṇeśa Bhaṭṭa (Yajuh Prathama Śākhya).

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara. Copied in Saṃvat 1843. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

श्रीमद्रूपेशात्मजश्रीगोविन्दरचितसु श्रौतप्रयोगकारिकासु
आधानकारिकाः समाप्ताः ।

Post Colophon :—

श्रीपादुरंगार्पणमस्तु सं १८४३ । चैत्रकृष्ण ४ बुधवार ।
सर्वे ब्रह्म वदिष्यन्ति संप्राप्ते तु कलौ युगे ।
नानुतिष्ठन्ति कौन्तेय शिरोदरपरायणाः ॥
एकभक्तेन नक्तेन तथैवावाप्तिन च ।
उपवासेन चैकेन पादकृष्णः प्रकीर्तितः ॥

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ नमः श्रीगणेशाय श्रीगणेशेशसूत्रवे ।
विब्रह्मारा[य] हाराय तारापरसभानवे ॥ (?) १ ॥
श्रीमद्रूपेशश्मर्माणं नलैवादी मङ्गागुहम् ।
रामपाठकमिश्रादीन् संप्रदायगुरुनपि ॥ २ ॥
यजुःप्रथमशाखीयश्रीमत्काशीपुरस्थितिः ।
गोविन्दश्मर्मा कुर्वेऽहं प्रयोगक्रमकारिकाः ॥ ३ ॥

Then it goes on :—

श्रौताधानेऽपि तत्रादौ कालोऽङ्गत्वेन चोच्यते ।
ब्रह्मक्षत्रविशां गित्वा वसन्तयौगुहयः ॥ ४ ॥

It ends:—

प्रीयतामीश्वरोऽनेन कर्मणातीश्वरार्पणम् ।

गोविन्दनेति रचिताः श्रौताधानादिकारिकाः ॥ १११ ॥

प्रीयता सत्त्वनाम्नेऽः कण्वकासीनिवासिनि ॥ (?) ११२ ॥

1061.

6274. **आधानदीपिका ।** *Ādhāna dīpikā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

On the establishment of the sacred fire.

Colophon:—

इत्याधानदीपिका समाप्ता ।

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

ऋतुनक्षत्रसम्भारसंभारसमावपनन्दातुं प्राप्य जागरणेध्याहार-
पूर्वकान्वारंभण + + + + + कुर्यादिति विकल्पत्वात् केवलं
पूर्णाञ्जल्यन्तं आधानं लिख्यते । अमावास्यायामग्राधेयं Katyā-
yana IV. 175 कृत्तिकारोहिणीमृगशिरज्येष्ठाहस्ताचित्रा-
विशाखापुनर्वसुपुष्यारेवतीउत्तरादिषु नक्षत्रेषु वसंतादिशुभदिने
चन्द्रताराद्यनुकूले यजमानः सुखातः एवं-
गुणः पुण्यतिथौ यजमानस्य सकलपातकक्षयार्थं श्रौताधाने
अधिकारार्थं हिरण्यद्वारा तीर्थद्वारा वा यथाशक्ति प्रायश्चित्तमहं
आचरिष्ये इति संकल्प्य प्रायश्चित्तानन्तरं एवंगुण-
पुण्यतिथौ नित्यनैमित्तिककाम्यकर्मावुक्तानसमृद्धये गार्हपत्य-
आहवनीय-दक्षिणाघ्नौ + + + हमाघास्ते ।

1062.

1913. आधानप्रयोगः । *Ādhāna prayoga.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 61. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara. Date, Samvat Śaka 1688. Appearance, discoloured. Complete.

A treatise on the kindling of fire. On the obverse of the first leaf it is called दैवहृत आधान प्रयोगः ।

Maṅgalācaraṇa :—

फलमत उपपत्तेरिति नयतो ऽशेषकर्मफलदाता ।

तमहं सकलसुराणां परमं प्रणमामि यज्ञनामानम् ॥

The work begins :—

आधानप्रयोगः । तत्र कल्पसारः ।

आधित्सुरभीन् पुरतो विशुद्धः

शिशाननुज्ञाप्य तथोत्तमर्णान् ।

कच्छादिशुद्धः कुशली सजायो

मैत्रौ ब्रजेत् प्राणिभिराकुमारम् ॥

शुद्धोऽपि कुष्माण्डगणाज्जतौः क्रमात् कुर्यादिति ।

आपस्तम्बः । द्विभार्यो नैकया सार्द्धमादधौत ऊताशनम् ।

असंख्यसवर्णाग्निमसवर्णां विहाय च ॥

कात्यायनः । सवर्णायां व्यतीतायां असवर्णा यदा भवेत् ।

ऊढा सवर्णमाधानं विदध्यान्नान्यथा क्वचित् ॥

हरिदत्तोये जैमिनिः ।

अनाचारां पापयोगां ह्योनाङ्गीं कुलदूषिताम् ।

सवर्णमसवर्णां वा विहायाधानमाचरेत् ॥

जातपुत्रो ऽजातपुत्रो वा

1063.

2. प्रवासकृत्यम् । *Pravāsa kṛtya.*

By Gangādhara, the son of *Mahayājñika Paṭhaka Rāma-*
candra, who was a follower of *Mahayājñika Hari*

Śāṅkara Dīkṣita.

Composed at Stambhatīrtha in Gujrat, on Sunday, the full moon day of Mādhava in the Śaka year 1663-1741 A.D.

See L. 701.

On the obverse of the first leaf it is written :—

दी० जयछायास्यदं पुस्तकं प्रवासकारौका पत्र १०

The book is a collection of kārīkās. As to the authorities consulted, the author says :—

त्रिकाखण्डमण्डनेनात्र विशेषा भूरि दर्शिताः ।

विज्ञेयास्तु ततः सर्वे विद्वद्भिर्नेह लिख्यते ॥

श्रौतकर्मदेवभाष्यादि गुरुवाक्यञ्च सर्वग्रः ।

यथामति विचार्येदं साम्ने ह्यत्र['] प्रवासजं ।

रचितं तेन स ग्रन्थः प्रीयतां यच्चभुगुरुः ॥

Bits of new paper pasted on the edges.

1064.

1845.

This number contains two MSS.

A.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 38. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

It begins :—

पौर्णमासेष्ट्याहं यज्ये । तत्र अग्निं अष्टाकपालेन पुरोडाशेन
अग्नीषोमौ चतुर्ह्वैतेन आज्येनोपांशु अग्नीषोमावेकादशकपालेन
पुरोडाशेन सद्योऽहं यज्ये । तत्र पञ्चदशो वक्षः । ममाग्नेः पक्षः ।
त्रौहिभिर्यागः । अन्वाहार्यो दक्षिणा । समिद्धोमः । अध्वर्युर्यज-
मानो वा । ममार्षे वर्चो विभवेव्यस्तु वयं त्वेधानां हन्वं एषेम ।
मह्यं नमंतां प्रदिग्मस्तस्वयाध्यक्षेण प्रतना जयेम । तूष्णीं
द्वितीयम् । एवं गार्हपत्यदक्षिणां । ?

The mantra—*mamāgner*, etc, is found in *Kātyāyana* II. 3, in the same connection. The work is therefore put down in the *Kāty.* School.

1845.

B.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1, 10 to 43 and 44. Lines, 8 on a page. Character, *Nāgara*. Date, *Śaivvat* 1690. Appearance, old and dilapidated.

The MS. seems to be part of a larger one.

The first leaf begins:—

त्वा उद्धरणम् । तत्र तावत् पौर्णमासेनाहं यक्ष्ये दर्शन + +
+ + काले व्रतोपायनं । अग्न्यन्वाधानम् । शेषमध्यर्तुः +
प्रत्यय + + मेयो गृहीत्वा अग्निमष्टाकपालेन पुरोडाशेन । विष्णुं
आज्येन । अग्नीषोमावन्तराज्येन । अग्नीषोमावेकादशकपालेन
पुरोडाशेन । सद्योहं यक्ष्ये । इन्द्राग्नीद्वादशकपालेन पुरोडाशेन
अद्योहं यक्ष्ये । तत्र पञ्चदशो वक्षः । ब्रौहिमिर्यागः । यवैर्वा ।
अन्वाहार्यो दक्षिणा वैकल्पिकपदार्थानां यथाकालं यथाभ्यासं
करणम् । ममाग्नेः पक्षः ।

It ends:—

अथान्यमिं जातवेदा अन्तरपूर्वो अस्मिन्निषद्य सन्नं शनिं सुवि-
मुचा विमुचं धेनुस्मभ्यं प्रविणं जातवेदः स्वाहा ॥ ० ॥ यथैवमेव ।

Col.:—इति पौर्णमासेष्टिः समाप्ता । इति पञ्चपदार्थी समाप्ता ।

After this there are 3 verses, before the date:—

संवत् १६६० वरषे आषाढमासे दीक्षितरघुनन्दन प० ।

Both the works relate to *Paurṇamāseṣṭi*. But they seem to be by different authors, belonging to different *Śākhās* of the *Yajurveda*.

1065.

3218. मित्रविन्देष्टि । *Mitravindeṣṭi*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folium, one. Lines, 11+13. Extent in ślokas, 86. Character, *Nāgara* of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

It begins :—

मित्रविन्दा श्रीराष्ट्रमित्रायुष्कामस्य मित्रविन्देति कर्मणो
नामघेयम् । अभिधायकत्वात् । सा श्रीराष्ट्रायुष्कामस्य पर्यायेण
च योगसिद्धिः । दशहविः उपक्रमादेव तत्सिद्धेरवाच्यमेतदिति
चेदुच्यते । उपहोमेष्वपि मित्रविन्दाशब्दो माभूदिति दशप्रहणम् ।
आग्नेयसौम्यश्च त्वाष्ट्रो दशकपाल इति स्पष्टोऽर्थः । इत्यादि ।

Both the Sūtras underlined belong to Kātya. Chap.
III. Sū. 307 and 308.

1066.

5070B. मित्रविन्देष्टि । *Mitravindeṣṭi*.

Substance, palm-leaf. $13\frac{1}{2} \times 1$ inches. Folia, 3. Lines, 4, 5 on a page.
Character, Uḍiyā of the sixteenth century. Appearance, old. Incomplete at
the end.

Beginning :—

अथ मित्रविन्देष्टिर्लिख्यते ।

श्रीराष्ट्रमित्रायुरन्यतरकामो मित्रविन्देष्ट्याहं यजेयेति संकल्पः ।

तत्र प्रथमप्रयोगे माहपूजापूर्वकमाभ्युदयिकं आहुं वैकल्पिका-
वधारणं प्रत्येकं वरणमन्वारम्भणीयं । ततः पुनरुद्धृत्य मित्रविन्दा
तत्रान्वाधानादि कर्मापवर्गान्तं विशेषाः ।

1067.

6272. निरुद्धपशुप्रयोगः । *Nirūḍḍhapāṣuprayoga*.

(Of the White Yajurveda)

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32. Lines, 11 on
a page. Extent, in ślokaś, 600. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति निरुद्धपशुबन्धः समाप्तः ।

Post Colophon:—

स्वस्ति दुर्मुखसंवत्सरे वैशा० शुद्धत्रयोदश्यां लक्ष्मण-अभिहोत्रि-
णामिदं पुस्तकं काश्यां लिखितं समाप्तम् ।

श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

There are four lines more concerning the same ritual.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः, etc.

अथ निरुद्धपशुप्रयोग उच्यते ।

पश्विज्या संवत्सरे संवत्सरे प्राद्व्याहृत्तिमुखयोर्वेति Kāt. V
1, 2, प्रतिसंवत्सरं श्रावणे भाद्रपदे वा पौर्णमास्यामगावास्यायां
वा पशुः कर्त्तव्यः । यद्वा उत्तरायणमुखे दक्षिणायनमुखे कर्त्तव्यः ।
पशुप्रत्ययनमिति वचनात् । तत्र प्रथमप्रयोगे मातृपूजापूर्वकमा-
भ्युदयिकं विधाय ऋत्विजो वृणीते ।

निरुद्धपशुनाहं यक्ष्ये तत्र मे त्वं ब्रह्मा भवेति ब्रह्मणो वरणम् ।
होत्रध्वर्युप्रशास्तप्रतिप्रस्थात्रघ्नीध्राणां क्रमेण वरणम् । तेभ्यः स्वकृ-
चन्दनवस्त्रताम्बूलादीनां दानम् । अष्टेत्यादि एताननुलेपन-
पुष्पवस्त्रयुग्मताम्बूलादि श्रीयज्ञपुरुषप्रौतये दातुमहमुत्सृज इति ।
केचिन्मधुपर्कमिच्छन्ति नान्वारम्भणीया अघ्नीधोमौये प्रकृतित्वात्
प्रागुदयादारम्भः । पशोः सान्नाय्यस्येति सान्नाय्यप्रकृतित्वात् ।

1068.

6270. पशुपद्धति । *Paśupaddhati*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. The 11th leaf is missing. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

A manual for the performance of animal sacrifice, of the White Yajurveda.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पशुपद्धतिर्लिख्यते । स च संवत्सरे वर्षसौ दक्षिणायनोत्तरा-
यणयोर्मखे वा प्रथमप्रयोगे तु पशोः सामान्यस्येति । पशोः
प्रकृतिवदनुदिते आरम्भः । पूर्वैद्युर्मातृकाभ्यर्चनाभ्युदयिके कृत्वा
ऋत्विजां वरणम्—ब्रह्मा होताध्वर्युः प्रशास्ता प्रतिप्रस्थातामीशः ।
प्राङ्मुखानुपवेश्य गन्धादिभिः पूजयेत् ।
श्वो निरुद्धपशुनाहं यक्ष्ये तत्र मे त्वं ब्रह्मा भव भवामीत्यादि ।

14B, इति पशुपद्धतिः ।

अथाधिकारपशौ विशेषः ।

Under this heading, there is one leaf, namely, the 15th,
which mentions the names of Karka, Vāsudeva and Harihara
—कर्कवासुदेवहरिहरैर्महत्प्रवक्ष्ये निरूपितम् ।

The mention of these authors clearly shows that the
treatise belongs to the school of Kātyāyana.

1069.

10502. अग्निष्टोमपद्धति । *Agniṣṭoma paddhati, a part
of Dikṣāpaddhati*

By Jagannātha, son of Vidyākara.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 69. (The last two
leaves are restored by the last owner of the MS.). Lines, 8 on a page.
Extent in ślokas, 850. Character, Nāgara of the seventeenth century. Ap-
pearance, old and discoloured. Complete.

A metrical treatise on the performance of the Agniṣṭoma
rite, according to Kātyāyana. The author's father, Vidyā-
kara was a famous teacher of the school of Kātyāyana.
See Catal. 1088. In fol. 67, the number of ślokas comes
down to 838. In the restored leaves, the ślokas are not
numbered.

See Bik. No. 256, which describes a MS. of the work
dated Sam. 1552.

Beg. :—ॐ नमो गणेशाय ।

अथाभिधीयते श्लोकैरग्निष्टोमस्य पद्धतिः ।
 स वसन्ते हि कर्त्तव्यः सुत्या पर्वदिने यथा ॥
 पक्ष्मे सप्तमे वा सा दौक्षैका तिष्ठ एव वा ।
 अग्नन्तरं च निविष्टोरन्ययागक्रिया मता ॥
 संभृत्य सोमसम्भारान् व्याधायाम्नींश्च तद्दिने ।
 सोमयागसमारम्भं कुर्याद्विष्टोरनन्तरम् ॥
 पितामहः पिता वापि उभौ वा सोमपौ न चेत् ।
 स चैन्द्राग्रम्भं पूर्वं कुर्यादालभ्य पर्वणि ॥
 षड्दोताराङ्गतिर्नात्र (?) न स्युर्विष्णुक्रमास्त्रयः ।
 पुरोडाशे प्रणीताः स्युर्वताभ्युपगमस्तथा ॥

End :— वाजपेय्यमिचिद्विद्वन्मुख्यविद्याकरात्मजः ।

जगन्नाथोऽभ्यधात् श्लोकैरग्निष्टोमस्य पद्धतिम् ॥

Col. :—इति चारित्र्योद्दिक्करणम् ? श्रीमज्जगन्नाथविरचित दौक्षापद्धतिः
 समाप्तः (?)

Post Col. :—श्रीमालवीयपंडित् बालमुकुन्दस्येदम् ॥

1070.

5107A. अग्निष्टोमपद्धति । *Agniṣṭomapaddhati.*

Substance, palm-leaf. 14×1½ inches. Folia, 3. Lines, 4 on a page.
 Character, Uḍiya of the nineteenth century. Appearance, fresh. Written
 with a style. Incomplete at the end.

Beginning :—

• श्रीगणेशाय नमः । अविज्ञमस्य ।

अथाभिधीयते श्लोकैरग्निष्टोमस्य पद्धतिः ।
 स वसन्ते हि कर्त्तव्यः सुत्यापर्वदिने यथा ॥
 पक्ष्मे सप्तमे वापि दौक्षैका तिष्ठ एव वा ।
 अग्नन्तरं च निविष्टोरन्ययागक्रिया मता ॥

1071

4113

Substance, palm-leaf. $14\frac{1}{2} \times 1$ inches. Folia, 42. Lines, 4, 5 on a page. Extent in slokas, 925. Character, Uḍiya of the eighteenth century. Appearance soiled, worm-eaten and effaced. Incomplete.

It contains versified manuals for the performance of Agniṣṭoma by Jagannātha Vājapeyī, preceded by a versified treatise on *Agnyādhāna* and *Anvadhana* by a different author, namely, Śambhukara Vājapeyī.

Beginning :—

ॐ नमो यज्ञपुत्राय ।

अद्यारभ्य न्व आवाभ्यां आघीयन्तेऽग्नयो यदा ।

अग्राधेयकर्मणीह वै कल्पिकाः पदार्थकाः ॥

वे च ऋत्विक्प्रत्ययेनानुष्ठातव्या मयाधुना ।

आघास्यावहे ऽभिमावां तत्र त्वमावयोर्भव ॥

This is the versified manual for the ceremony of the establishment of the sacred fire by Agricit Miśra Śambhukara Vājapeyī.

It ends in 3B. :—

इत्यभिचिन्मिअश्रीशम्भुकरवाजपेयिहता औताधानस्य श्लोक-
पद्धतिः ॥

II. Then begins *Anvādhāna*.

ॐ नमो गणेशाय ।

अथान्वाधानमग्नीनां भुवं संस्तुत्य पञ्चधा ।

कुर्व्यादग्नीन् विह्वत्याहवनीये समिधं क्षिपेत् ॥

The colophon is lost.

III. 15A. यत्ननिष्ठस्य पशोः संक्षेपश्लोकपद्धतिः ।

The beginning of this is lost.

IV. An amplification of III.

15A. विस्तरेणाथ पन्थिव्यापद्धतिः श्लोकसंभृता ।

वाजपेयकृतानेन जगन्नाथेन लिख्यते ॥

प्राष्टपर्वसु पन्थिव्या कार्या मकरगेऽथवा ।

कुलीरगेऽथवा सूर्ये प्रथमाहे ऽप्यपर्वणि ॥

कृतनिचक्रियः पश्चात् पुण्याहं वाचयेत्ततः ।

अथ मया निरूढपशुबन्धेनेज्यते यदा ॥

These are the versified manuals for the animal sacrifice by Jagannātha Vājapeyī.

22A, इति श्रीजगन्नाथवाजपेयिकृतावघ्नोमपद्धतौ ब्राह्मपशुः ।

23B, इति श्रीजगन्नाथवाजपेयिकृतावघ्नोमपद्धतावघ्नदौत्ता ।

25A, इति श्रीजगन्नाथवाजपेयिकृतावघ्नोमश्लोकपद्धतौ दौत्तणीयेष्टिः ।

26A, • प्रायणीयेष्टिः; 27B, • सोमक्रयः; 28B, • अतिथ्येष्टिः;

32A, • अघ्नोमोमयपशौ हविर्धानप्रवर्तनसदःकरणम्; 34A, • अघ्नोमोमय पशुः; 42A, प्रातःसवनम् ।

After this there is no colophon, the MS. being incomplete.

1072.

6313. यज्ञदौपिका । *Yajñadūpikā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 36. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A fragment.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वाभेदगणेशांश्च गुरुनचलदौत्तितान् ।

शिष्टाणामुपकाराय क्रियते यज्ञदौपिका ॥

• अथाघ्नोमस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

प्रथमप्रयोगे माहपूजापूर्वकं द्वितीयादिप्रयोगे तु विघ्नेशपूजनमात्रमेव मम दौर्भाग्यनिरासार्थं ऐन्द्राक्षपशोराभीषोमीयेण पशुना सहोपालम्भं कुर्वन् हिरण्य-
शतगवदक्षिणेन वासोस्यदक्षिणेन (?) च रथन्तरदृष्टेन त्रिवि(ष्ट ?)दादिचतुष्टोमे-
नाघ्नोमसंस्थेन ज्योतिष्टोमेनाहं यज्मि ।

6B, अथ लघ्याजिनदीक्षा; 15A, इति प्रायणीया, अथ सोमकथः;
 21A, अथेष्टान्ता आतिथ्या; 23B, इति आतिथेवेष्टिः; अथ सप्रवर्ग्ये प्रवर्ग्य-
 प्रचारः; 32B, इति सूत्रानुसार्थनुष्टुप्प्रयोगे द्वितीयदिनकालम्, अथ वेदिमाणम्;
 34B, इति सूत्रानुसार्थनुष्टुप्प्रयोगे तृतीयदिनकालम् ।

In fol. 36 the MS. ends abruptly.

The sūtra followed here, appears to be that of Kātyāyana, as, an instance, the Sūtra ननीर्विकुरुते, etc., quoted in fol. 4A is to be found in p. 428 of the Chaukhamba edition of the Kātyāyana Śrauta Sūtra.

1073.

7832. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

1074.

5070C. अग्निष्टोमपद्धति । *Agniṣṭomapaddhati.*

By Jaleśvara Miśra.

Substance, palm-leaf. $13\frac{1}{2} \times 1$ inches. Folia, 45. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 1440. Character, Uḍiṇa of the sixteenth century. Appearance, very old. Complete.

Beginning :—

अविघ्नमस्तु ।

यजमानः कृताह्निको वैश्वदेवं कृत्वा आचम्येष्टदेवतां सम्युज्ज
 अग्न्यागारे स्वासने प्राङ्मुख उपविश्य पुण्याहवाचनं कुर्यात् ।
 पुण्याहमित्यादि । अद्यारभ्यागामिन्यां पौर्णमास्यां अमावास्यायां
 देवतायजने ज्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमसंस्थेन क्रतुना मया इज्यते ।
 यदेत्यादि ।

Colophon :—

इति जलेश्वरमिश्रविरचिता अग्निष्टोमपद्धतिः समाप्ता ।

Then there are three stray leaves.

1075.

4271.

Substance, palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 55. Lines, 5, 6 on a page. Character, Uḍiya, written about a hundred years back. Appearance, soiled. Incomplete at the end.

A manual meant for Āhitāgnis, by Balabhadra. No definite name of the work can be found in this incomplete copy. The work belongs to the school of Kātyāyana.

Maṅgalācaraṇa

श्रीगणेशाय नमः ।

वन्दे श्रीयज्ञपुराणं कात्यायनं मुनिं गुरुम् ।

कर्कादीन् तथाचार्यान् ग्रन्थविभोपशान्तये ॥

The object of the work.

कर्कशुषवचनं विचारयन्नाहिताग्निजनोपयोगिनीम् ।

यातनोति बलभद्रदीक्षितो देशपात्रघटने प्रदीपिकाम् ॥

Along with this, there are 13 leaves, containing a fragment of Pāṇini.

1076.

29. ज्योतिष्टोमप्रयोगसारः । *Jyotiṣṭomaprayogasāra.*

By Devabhadra.

For the MS., see L. No. 756.

28A. The colophon giving the names of the author and his ancestors :—

इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागरहातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसुमुहायाज्ञिकश्रीगङ्गा-
घरपाठकवंशसंभूतपाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभद्रेश रचिते कात्यायनसूत्रप्रयोगसारे
ज्योतिष्टोमप्रयोगे शुक्लैकादश्यां प्रारम्भविनञ्जत्वं ।

1077.

1393. सद्दौचनक्षत्रसचप्रयोगः । *Sahauttranakṣatrasattraprayoga.*

By Devabhadra, son of Balabhadra.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 70. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1150. Character, Nāgara. Date, Samv. 1818. Appearance, tolerable. Complete.

This is according to the school of Kātyāyana and the bhāṣya of Karka. Devabhadra also wrote a Bhāṣya on the sūtras of Baudhāyana on the same subject.

बोधायनोक्तनक्षत्रसचसंज्ञाध्वरस्य तु ।

सूत्रभाष्यं पुरा कृत्वा अतिसूत्रादिसम्मतः ॥

कात्यायनानुसारेण कर्कदेवमतेन तु ।

द्वौचमन्त्रैश्च संयुक्तः प्रयोगो रच्यतेऽधुना ॥ Leaf 1.

Again he says :—

तत्र सत्रारम्भकालादिनिर्णयसिद्धान्तास्तु प्राक्कृतौ सूत्रभाष्ये
ज्ञेयाः ।

Date of composition is given in the following verse
19B :—

नेत्रेन्दुवसुभूवर्षे गमस्ये भास्करौ सिते ।

(Samvat 1812.)

प्रौष्ठपद्यां प्रयोगोऽयं समाप्तिमगमच्छिवः ॥

Date of copying :—

संवत् १८१८ वर्षे व्याघादशुक्लपक्षां भौमवासरदिने काश्यां
सभाष्यप्रयोगोऽयं लिखापितो ग्रन्थकर्त्रा पाठकश्रीवलभद्रकृतुना
देवभद्रपाठकेन ॥ शुभं भूयात् ।

The last Colophon :—

इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागरजातीयपाठकश्रीरामचन्द्रकृतु-
गङ्गाधरपाठकवंशसम्भूतपाठकश्रीवलभद्रात्मजदेवभद्रकृतौ बोधाय-

नोक्तः कात्यायनसूत्रावुगतः सहैवो नक्षत्रसत्रप्रयोगः समाप्तः ॥
शुभं भवतु । श्रीराम ॥

The book treats of sacrifices in honour of all the asterisms.

1078.

10045. **राजाभिषेक ।** *Rājābhiṣeka.*

By Deva Bhadra.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 750. Character, Nāgara. Date, Samvat 1831. Appearance, old and worn-out. Complete.

Colophon :—

[इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागराज्ञातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसू-
गङ्गाधरपाठकवंशसम्भूतपाठकश्रीबलभद्रात्मज This much in
a different hand] देवभद्रकृतो राजाभिषेकप्रयोगः ।

Post Col. :—

संवत् १८३१ आषाढ सुदि १० भौम ।

A manual for the performance of coronation ceremony.

Beg. :— अथ राजाभिषेको हेमाद्रौ विष्णुधर्मोत्तरे पुष्करवाक्यम् ।

अथ सम्भूतसम्भारो राज्ञः + सोत्सवस्ततः ।

कालेऽभिषेचनं कुर्यात् तं कालं कथयामि + ॥

मृते राज्ञि न कालस्य नियमोऽत्र विधीयते ।

ज्योतिःशास्त्रोक्तकाले वा तिष्ठेण अवयेन च ॥

1079.

1022. **वाजपेयपद्धतिः ।** *Vājapeya paddhati.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 340. Character, Nāgara. Date, Sam. 1557. Appearance, very old. Complete.

An anonymous manual for the performance of Vājapeya rites, following Kātyāyana (Chapter XIV).

Beginning :—

ॐ वाजपेयस्य सोमस्य पद्धतिस्तत्त्वतो मया ।

वाजपेये उभयतः शुक्लपक्षौ वृहस्पतिसर्वेन यजते । वृहस्पति-
सर्वेन अग्निष्टोमसंस्थेन त्रिवृत्स्तोमेन रथन्तरपृष्ठेनाश्वाधिकगोत्रय-
स्त्रिंशद्दक्षिणेन अहं यक्ष्ये ॥

End :— यथा वृहस्पतिसर्वः ।

Col. :— इति वाजपेयस्य पद्धतिः समाप्ता ।

Post Col. :— शुभं भवतु संवत् १५५७ वर्षे अश्विने शुदि १ गुरौ अद्येह
श्रीवासनगरे दौक्षितनारायणसुतयुवराजकेन लिखितम् ॥

वृहस्पतिसर्वसहितेन वाजपेयस्य पद्धतिर्लिखिता ।, etc, etc.

1080.

651. सुपर्णचितिपद्धतिः । *Suparnaciti paddhati.*

By Ramacandra Sthapati Agnicit, son of Sūryadāsa.

For the manuscript see L. 1460.

It is a very defective manuscript. The leaves in the first portion are comparatively fresh, and are in a different hand. This portion has been evidently restored. It comes to an end in leaf 36, but is wanting in the first 8 leaves, and leaves 10 to 16.

Col. :— इति सम्राट्स्थपति-अग्निचित्सूर्यदासात्मज-सम्राट्स्थपतिराम-
चन्द्रकृता सुपर्णचितिः सम्पूर्णा ।

Leaf 37A begins :—

अथ द्वितीया चितिः सा[वि]द्युपसत्त्वे क्रतौ प्रथमोपसद्दिने एव
प्रथमा चितिः पुरौषनिवापोपस्थानान्ते क्रियते ।

This is quoted in L. as the “beginning” of the whole work!!

The work relates to the construction of alters in vedic sacrifices, especially those in the form of birds, just as Sūrya's alter in the form of a hawk.

The Post Colophon Statement :—

संवत् १७५७ कार्तिकशुद्ध ८ शुक्ल भाग्यौदीक्षितात्मज-दीक्षित-
अनिरुद्धेन लिखितोऽयं ग्रन्थः । आत्मायें । श्रीरस्तु । श्रीयज्ञपुरष
प्रसन्नं अस्तु ॥ श्रीसूर्याय नमः ॥

1081.

6192. चयनपद्धतिः । *Cayana paddhati.*

By Rāma Vājapeyī.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 113. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1130. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

This is according to the rules of Kātyāyana. The author's name, Rāma Vājapeyī, appears at the top of the reverse side of every leaf—Rāma at the left hand upper corner and Vājapeyī at the right hand upper corner. The author is well known and is said to have been a resident of Naimiṣāraṇya.

Beginning :—

अथग्रहीतं जुहोति सततसुदृढं युंजान इति । संयुजानः
प्रथमं मनस्तत्त्वा० गायत्रेण रथंतरं दृढदायत्रवर्त्तनि स्वाहा ।

25B, अथ चयनपरिभाषा; 33B, इति चयने प्रथमोऽध्यायः; 80B,
इति चयने द्वितीयोऽध्यायः; (Last colophon) इति चयने तृतीयोऽध्याय
समाप्तः—इति चयनपद्धतिः ॥

1082.

306. चयनपद्धति । *Cayana paddhati.*

By Nṛsiṅha.

For the MS. see L. 46.

It belongs to the White Yajurveda.

Post. Col. Statement :—

संवत् १५७७ वर्षे वैशाखमासे कृष्णपक्षे बुधे याज्ञिकश्रीदेव-
 दत्तेन स्वार्थे खड्गलेन लिखितमिदं जलेश्वरचयनी । शुभं कल्याणं च ।
 In a different hand दी० गदाधरस्य १५०० (?)

1083.

10352. सौत्रामणिप्रयोग । *Sautrāmaṇi prayoga.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and worn-out. Incomplete at the end.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

यज्ञोदानन्दनं वन्दे कृष्णं कमललोचनं ।

गोपिकाहृदयानन्ददायिनं परमाद्भुतम् ॥

अथ सौत्रामणीप्रयोगो लिख्यते ॥

ब्राह्मणयज्ञः सौत्रामणी ऋद्धिकामस्य । ऋद्धिकामेन ब्राह्म-
 णेन सौत्रामणीयज्ञेन यष्ट्यं न क्षत्रियवैश्याभ्यां । तस्मादेष्ट
 ब्राह्मणयज्ञ एव यत् सौत्रामणीतिवचनात् । न केवलं ऋद्धि-
 कामस्यैव सौत्रामणी किन्तु अग्निषित्सोमयाजिसोमातिपूत-
 सोमवामिनां सा अग्निष्टोमेन दृष्टवतो भवति । सोमेनातिपूतस्य
 मुख्यतिरिक्तनासिकादिरेन्द्रद्वारेण सोमरसस्त्राविणः सोमवामिनः ।
 पीते सोमे यस्य यजमानस्य हृद्भिर्भवति तेन सौत्रामणी कर्तव्या ।
 अग्निमत्सोमयाजिक्षत्रियवैश्यायोरपि भवति । सोमातिपूतसोम-
 वामिब्राह्मणस्यैव भवति नेतरयोः सोमपाने ऽधिकारामावात् ।
 अलं पशोरपशोश्च सौत्रामणी भवति पशुकामस्य पशुभरण-
 समर्थस्यापि भवति राज्याक्षुप्तस्य राज्ञोपि सौत्रामणी भवति ।
 तत्र सौत्रामणीति कर्मनामधेयं तच्च त्रिपशोरेव ॥

It quotes Vāsudeva Dikṣita in 14B,

1084.

384. अश्वमेधपद्धति । *Aśvameda paddhati.**By Mahānanda Pāṭhaka, son of Virabhadra Pāṭhaka.*

Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 5\frac{3}{4}$ inches. Folia, 138. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 3600. Character, Nāgura. Appearance, new. Complete.

On Horse-Sacrifice according to the rules of Kātyāyana.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ अश्वमेधमख्येह पद्धतिः सर्वसम्पत्ता ।

वीरभद्रात्मजेनेयं महानन्देन तन्यते ॥

अथ सम्भाराः

Then follows a complete list of things necessary for the sacrifice.

The later authorities quoted (1) Padmanābha, (2) Sidhānta Bhāṣya (3) Devapaddhati, (4) Arjuna Miśra, (5) Govinda Dikṣita, (6) Aṇḍavilā, (7) Hari Svāmī, (8) Jaya-Siṃha-Kalpadruma, (9) Gaṅgādhara Yājñika, (10) Mahidhara Yājñika.

In this work authors of various schools are consulted. It cites, as examples, many songs actually recited in the Aśvameda sacrifice performed by Jaya Siṃha Savai Varman. These songs were composed by Kavikalānidhi Kṛṣṇa Bhaṭṭa.

Here begins the real work :—

6B अथ कात्यायनसूत्रानुसारेणाश्वमेधः ॥ राजयज्ञो ऽश्वमेधः सर्वकामस्य (XX. 1) अभिवेकादिगुणवान् क्षत्रियो राजेत्युच्यते । आपस्तम्बसूत्रे । राजा सार्वभौमः अश्वमेधेन यजेत । यः सार्वभौम इत्यनेन मातृलोकस्याप्यधिकारः । इति मेधा क्षत्रियस्य इति वैतानसूत्रात् क्षत्रियमात्रस्याप्यधिकारः । कात्यायनसूत्रे

विजितस्य वा मध्ये यजेत अस्य व्याख्यानं असात्त्वभौममण्डलेश्वरः सोऽपि विजितस्य देशस्य मध्ये यजेत । अग्नेनापि माण्डलिकस्याधिकारः । दक्षिणादाने विजयमध्यादित्युक्तत्वात् प्रारम्भात् प्राग् विजय इति यद्वनामः । इन्द्रो गसूत्रादौ पक्षे केवलगोदक्षिणादर्शनात् विजयामावेषु अधिकारोऽनुमीयते ॥ सिद्धान्तभाष्ये तु त्रयाणां वर्णानामधिकार उक्तः । सर्वे कामा ब्राह्मणस्य विजयो राजन्यस्य व्युष्टयो वैश्यस्येति । देवपद्धतावपि प्रकृतव्रतोक्ततत्त्वादितिसूत्रेण यवास्वादौत्यादिशब्दात् त्रयाणां वर्णानामधिकारः प्रतीयते ॥

136A.

श्रीतानुष्ठानगौर्वाण्यगुहभिर्गुहभिर्भुवि ।

पाठकश्रीमहानन्दैः स्मार्त्तैऽतिनिपुणैरयम् ॥

अश्वमेधाख्ययज्ञस्य प्रयोगः स्वतिनिर्मलः ।

निरमायि सतां तुष्ट्यै नितरां स जयत्यलं ॥

Col. :—इति श्रीमहायाज्ञिकधुरन्तरपाठककुलप्रदीपपाठकश्रीवैरभद्रा-
त्मजपाठकश्रीमहानन्दविरचितोऽश्वमेधप्रयोगो विद्वद्वराणां श्रौत-
स्मार्त्तकर्मनिपुणानां सन्तोषाय चिरं भूयात् इति शिवं ।

Post Col. :—

श्रीसौतारामचन्द्र प्रसन् । श्रीकाशीविश्वेश्वर्य नमः शुभं भवतु ।

Here ends leaf 136A, and there is also every indication of the end of the work. But the MS still continues in the same hand and apparently on the same subject to the end (leaf 138A).

1085.

6191. अश्वमेधपद्धति । *Aśvamedha paddhati.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 46, of which the fol. 19, 20, 36, 38, 39, 41, are missing. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old, soiled and worn-out. Written in three different hands. Defective.

This is according to the rules of Kātyāyana.

Beginning:—

अथ अश्वमेधपद्धतिर्लिख्यते । राजयज्ञोऽश्वमेधः सर्वकामस्य ।
अष्टम्यां नवम्यां वा फाल्गुनीशुक्लपौष्ण एके (?) । तत्र प्रथमं माह-
पूजापूर्वकं आभ्युदयिकं आह्वयम् । ब्रह्मौदनं पचति चतुर्णां पात्राणा-
मञ्जलिप्रस्तुतानां च । तत्र प्रथममध्वर्युः कस्मिंश्चित् पात्रे आनडुहे
चर्मणि वा तण्डुलानां चत्वारि पात्राणि निर्वपति ।, etc., etc.

23B. सौवर्णालंकृताश्चत्वारोऽश्वः सौवर्णरथयोक्तादौ युञ्जति ब्रह्ममिति ॐ
युञ्जति ब्रह्ममरुधं तस्युधः । रोचते० दिवि इतरांश्च युञ्जत्यस्येति । त्रीनितरान् ।, etc.,
etc., etc.

1086.

1026. पितृमेधपद्धतिः । *Pitrmedha paddhati.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 7. Lines, 10 on
a page. Extent in slokas, 140. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.
Complete.

This is a manual for the performance of Pitrmedha ceremony which is generally to be performed (I) in the case of one dead long ago and forgotten and (II) in an odd number of years after death such as 3rd, 5th, 7th, etc. See Kātyāyana XXI, 32, 33.

Beginning:—

अथ पितृमेधस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

मृतस्य मरणसंवत्सरवज्ज्वालव्यवधानादिना विस्मरणे सति
पितृमेधो भवति अथवा मृतस्य मरणसंवत्सरादारभ्य तृतीयपञ्चम-
सप्तमादिष्वयुग्मेषु संवत्सरेषु भवति । यदा वज्ज्वालव्यवधानेनापि
कुर्वन्तो मरणसंवत्सरः स्मर्यते एव तदायं पक्ष इति हरिश्चामिनः ॥
तथा एकनक्षत्रे पितृमेधो भवति ।

* *It ends in 6B:—*

तथा पुराणोऽनङ्गान् दक्षिणा पुराणा यवाश्च इच्छ्या भूयसौ च देया ॥

Col. :— इति पितृमेधः समाप्तः ।

Post Colophon :—

दौक्षितरघुनन्दनस्यैकमिदं पुस्तकम् ॥ लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ॥

The leaf marked 7 apparently gives a paraphrase of Kātyāyana XXI, 36, 35, 34.

Beginning :—

पिटमेधो घोष्णशरदौ (?) माघे वा तेष्वावस्थायामेकनक्षत्रे वा ।

*End :—*सर्वपुराणम् ॥ भृयसीच्छेच्छया ददाति ॥

*Col. :—*पिटमेधः समाप्तः ॥

The latest authorities quoted are Hari Svāmi and Vāsudeva Bhaṭṭa Yājñika.

1087.

4280.

Substance, palm-leaf. $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 106 to 144 and three unmarked. Lines, 4, 5 on a page. Character, Uḍiṇa of the early eighteenth century. Appearance, old and soiled.

I. अहौनपद्धतिः *Ahnapaddhati* by Upādhyāya Veda-garbha.

Beginning :—

विनायकं नमस्कृत्य विशेषेण सरस्वतीम् ।

कात्यायनस्य कर्क समूज्य करिष्ये ऽहौनपद्धतिम् ॥

अस्यहौनो द्वादशो निरभिष्वैकाहिकः ।

विशेषांस्तत्र वक्ष्यामि समासेनानुपूर्वशः ॥

आभ्युदयिकं श्राद्धं कृत्वा वैकल्पिकाः प्रदार्थाः अवघार्थन्ते ।

ऋत्विजां वरणम् । द्वादशाहेन प्रत्यहं शतदक्षिणेनाहं यक्ष्ये ।

108B. उपाध्यायवेदगर्भकृतौ द्वादशाहस्य संचोपपद्धतिः ।

II. Then we have the following :—

अतच्छ्रुत्वा अवज्ञावातने अमोर्यामोत्तरमाश्रयणस्य यथाऽहौतत्वात्
षष्ठे पार्थिके शकस्य ग्रहणं प्रथमम् । तत्र ऐन्द्रवायवादिनां साधनं । अमोर्या-

मोत्तरकालमेकवचनान्तेन मन्त्रेण यथा मन्थिनस्यस्थाने सप्तमे पार्श्विके उप्यवमेव
शुकस्य मन्थिनस्य च नवमे ।, (?) etc., etc., etc.

110A. अतोऽर्थानि प्रतिचारपद्धतिः समाप्ता ।

III. 112A. इत्यभिषिन्मिश्रशम्भुकरज्जौ श्रीताधानस्य श्लोकपद्धतिः
समाप्ता ।

It begins in 110B :—

नमो यज्ञपुरुषाय ॥

अद्यारभ्य अवाग्वाध्यामाधौयन्ते ऽग्नयो यदा ।

अग्राधेयकर्मणीह वैकल्पिकाः पदार्थकाः ॥

ये च ऋत्विक्प्रत्ययेनानुष्ठातव्या मयाऽधुना ।

आधास्यावहे ऽग्निमावां तत्र त्वमावयोर्भव ॥

The same as the first work in our Catal. No. 1071.

IV. Then in leaf 112A, begins a manual for the performance of Sauttrāmaṇi.

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ॥

ऋद्धिकामस्य सौत्रामणी द्वादश्यामयजुतशेषस्थापनम् वरुणपूजा
सस्तिवाचनम् अद्यारभ्य आगामिन्यां पौर्णमास्याममावास्यायां वा
सौत्रामण्या यजेतेत्यादि । ततः संकल्पः । ॐ अद्यारभ्य आगा-
मिन्यां पौर्णमास्यां अमावास्यायां वा सौत्रामण्यामहं यजेयम् ।

It ends in leaf 120B. There is no colophon.

IV. 123B. इति श्रीदौक्षितजलेश्वरपतिविरचितायां बालबोधिण्यां
वाजपेयाङ्गभूतो बृहस्पतिसवः समाप्तः ।

It begins in 121A :—

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ।

शरदि वाजपेवे ब्राह्मणराजन्ययोरधिकारः । आन्वयुजि सुत्वा
चेत् भाद्र[ए]व पौर्णमास्यां बृहस्पतिसवः आन्वयुजि द्वादश्यां
दीक्षा । कार्तिकामावास्यायां सुत्वा जेदाम्बयुजमुत्तदश्यां दीक्षा ।
कार्तिकायां सुत्वा जेदाम्बयुजि बृहस्पतिसवः कार्तिकद्वादश्यां

दीक्षा । आग्राह्यायण्यामावास्यायां सुत्या चेत् कार्तिकशुक्लदशम्यां

दीक्षा सर्वपक्षेषु उभयतः शुक्लपक्षौ बृहस्पतिसवः ।

V. 123B. अथाश्वयुजि कृष्णदशम्यां ऋत्विग्वरणम् । तत्र वैकल्पिकाव-
धारणम् । अस्मिन् वाजपेयसंस्थे क्रतौ यावन्तो वैकल्पिकाः पदार्थाः ते मया
ऋत्विक्प्रत्ययेनानुष्ठेयाः । वरणे विशेषः एकाहेन वाजपेयसंस्थेन रथन्तरपुष्टेन
सप्तदशस्तोत्रेण सप्तदशशस्त्रेण गवामेकादशोनसहस्रद्वयदक्षिणेन अहं
यक्ष्ये ।

136B. इति दीक्षितजलेश्वरपद्धतिविरचिते बालबौधिन्यां संस्था-
वाजपेयः समाप्तः ।

VI. 137A. अमोर्यामपद्धतिर्लिख्यते । पुण्याहवाचने अमोर्यामेन
क्रतुना इङ्गिते (?) यदेत्यादि ।

139B. इत्यमोर्यामः ।

VII. 139B, कुरु (क्रतु (?)) वाजपेये विशेषः एकाहेन साग्निचित्येन
वाजपेयसंस्थेन रथन्तरपुष्टेन सप्तदशस्तोत्रेण गवां सप्तदशदक्षिणेन अयुतभोजनेनेति ।

This was left incomplete. Leaf 140B contains only
two lines.

VIII. Then in 141A, we get the following :—

समस्थितो वा प्रपदस्थितो वा

ह्रतोर्द्धवाङ्मयजमान एव ।

चित्तस्य माने पुस्तकप्रदिष्टः

तत्पञ्चमो भाग इह त्वरतिः ।

In leaf 144B, we get the following colophon :— इति

चित्तश्लोकाः

The remaining three leaves, which are not marked, con-
tain notes on some sacrifices.

1088.

5070B. प्रायश्चित्तप्रदीपिका । *Prāyaścitta pradīpikā.**By Rāmacandra Agnicit.*

Substance, palm-leaf. 18½ × 1 inches. Folia, 65. Lines, 5 on a page.
Extent in slokas, 1885. Character, Uḍiā of the sixteenth century. Appearance, old. Complete.

Beginning:—

नमो गणेशाय ।

सम्माजोऽभिषिक्तो नत्वा विद्याकरगुरोः पदे ।

रामः पद्धतिमाधत्ते प्रायश्चित्तप्रदीपिकाम् ॥

काव्यसूत्रोदितं सर्व्वमत्र वाच्यं मया स्फुटम् ।

समुच्चयोऽन्यतो वृष्टो विशेषः क्वचिदेव तु ॥

कर्माणि खल्वङ्गयुक्तानि यद्योक्तफलसाधनानि भवन्ति ॥, etc.,

etc,

End:— ऋज्वीमेतामभिषिक्तमचन्द्रः सूत्रैकार्थं नैमिषारण्यवासः ।

सम्माजः श्रीसूर्य्यदासस्य स्रुतः प्रायश्चित्ते पद्धतिं संव्यधत्त ॥

Colophon:—

इत्यभिषिक्तमचन्द्रविरचिता प्रायश्चित्तपद्धतिः समाप्ता ॥

1089.

5092D. प्रायश्चित्तपद्धतिः । *Prāyaścitta paddhati.**By Śrīnivāsa.*

Substance, palm-leaf. 16½ × 1½ inches. Folia, 30. Lines, 4, 5 on a page.
Character, Uḍiā of the eighteenth century. Appearance, old. Complete.

It begins thus:—

नमो यक्षपुराणाय ।

नत्वा विघ्नेश्वरं देवं नत्वा देवीञ्च शारदाम् ।

लिख्यते श्रीनिवासेन प्रायश्चित्तस्य पद्धतिः ॥

अथाभिषिक्तोऽप्रायश्चित्तं लिख्यते ।

It ends :—

उत्तरा प्रजापतेर्जुतमैन्द्रं यथा प्रायश्चित्तं गुरूपदेशतः कृतं
विपर्ययश्च (?) सतांघोराः सत्कृतेसारपद्धतिः (?)
शुभमस्तु । श्रीगोपीनाथाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ।

1090.

5096B. *The Same.*

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1$ inches. Folia, 26. Lines, 4, 5 on a page. Character, Uḍiṇa of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

See the previous number.

There are eight stray leaves with it, all relating to expiations for flaws in sacrifices.

1091.

6319.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 200. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A Paddhati based on Kātyāyana Śrauta Sūtra, Adhy. XXVI.

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ।

दीक्षासु महावीरकरणम् द्वितीयादौ यज्ञे । तत्र प्रवर्ग्यकरणम् ।
एका दीक्षा पक्षे यूपश्चेदनान्ते महावीरसंभरणं । अनेकदीक्षापक्षे
अन्यतरस्मिन् अहनि । तत्रान्यः । पात्यदेशे संभारनिधानमुदक-
संस्थं । ऋद्धं । नखीकवपां । वराहविहृतं । पूतिकां । अजापयः ।
गवेधुक्काः । ह्य्याजिनम् । अश्विमौदम्बरीमरत्निमात्रौ । वैकंकतिका
वा देवस्य त्वेव + दत्तं । ॐ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेन्विनोर्वाङ्मयां,
etc., etc.

It ends :—

यजमानः] व्रतदुष्ठां ह्योत्रे पत्नी व्रतदुष्ठासुद्राञ्च ॥
Kātyāyana Śrauta Sūtra, Adhy. XXVI. S. 143.

उद्गाढशब्देन प्रस्तोता इति केचित् ॥

आग्नीध्रेणां इति प्रवर्ग्योत्सादनं । अग्निप्रणयनम् ।

On the obverse of the first leaf we have :—

सोमयज्ञदीपिका ।

वालमुकुन्दशर्मणः ॥

The title of the M.S. and the owner's name are not in the same hand as the body of the manuscript.

1092.

6214. रुद्रजपाभिषेकहोमप्रकारः । *Rudrajapābhiṣeka
homa prakāra.*

By Yādava.

Substance, country-made yellow paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1843. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीकुण्डलीयप्रसादितयादवकृतरुद्रजपाभिषेकहोमप्रकारः
समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८४३ वैशाखसुक्ल १२ शनी । वालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं
भिनगायां लिखितम् ।

The māṅgalācaraṇa and the object of the work.

श्रीशङ्करं नमि सदाशिवं च गिरौशं जालिङ्गितदेहमीशं ।

नागेशभृतीन्दुविभूषिताङ्गं लोकेशमेनं कव्यार्द्रचित्तम् ॥

लक्ष्मीपतिमिन्दुमुखामराञ्च गुहं गणेशं पितरौ सरस्वतीं ।

ब्रह्मायामौनं (?) खलु वाक्यपतिं च वन्देऽप्यहं भक्तजनेषु वत्सलम् ॥

श्रीश्रुतिसारं कमलाकरीयं रामस्य तावत् परशोर्मतं च ।
कर्कादिकानां गुरुयाज्ञिकानां जपेऽभिषेके सवने प्रकारम् ॥ ३ ॥
रुद्रस्य काव्यायनकण्वशाखिनां विलोक्य चैव प्रकरोमि यादवः ।
तत्रादौ रुद्रमहिमा ॥

End:—अत्रावशिष्टं श्रुतिरत्नाकरादिग्रंथेषु विस्तरेणावलोकनीयमिति ॥

1093.

5950. **रुद्रपद्धतिः ।** *Rudra paddhati.*

By Vaidyanātha, son of Lāmba.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 89. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 2900. Character, Nāgara. Date, Śaka 1715. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ रुद्रपद्धतिर्लिख्यते । .

त्रिगुणगणविह्वलं सेव्यमानं शिवायैः ।

निखिलजनहृदिस्थं सच्चिदानन्दरूपम् ॥

शिवसरसि समायै जायबल्लौकुठारं ।

दशरथकुलदौषं रामचन्द्रं समर्पम् (धम् ? ?) ॥

The object of the work is given in the following couplet:—

रुद्रकल्पानुसारेण + बाले बोधहेतुतः

क्रियते पद्धतिः सम्यक् वैद्यनाथेन धीमता ॥

The end:—

श्रीवैद्यनाथेन च वैदिकेन लाम्बोपनाम्ना शिवपूजनाय ।

सम्यक् प्रयोगैरुदपादि याद्या (?) सदाशिवोपाश्रयि (?) मे स्थितं

नमः ॥ १ ॥

श्रीवैद्यनाथेन समाहितेयं पद्यां चतुर्थां शशिशेखरस्य ।

बाणाश्र + तेन्द्रशकेऽर्कवारे प्रमादिनीयेऽसितपद्मकाले ॥ २ ॥

समीरणग्रामनिकेन मो (?) उत्तौ लाम्बोपनामा कविवैद्यनाथौ ।

चकार पद्यां शशिशेखरस्य परोपकाराय गिरौशतुष्टौ ॥

Colophon :—

इति श्रीमन्महोपाध्यायामिहोत्रिलाम्बोपनामायो(?)पाध्याया-
त्मजपातुर्मास्ययाजि-वैद्यनाथकृता रत्नपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

शके १७१५ प्रमादौनामसंवत्सरे दक्षिणायने वर्षारुत आषाढ
वद्यपतुर्दृश्या इंदुवासरे तद्दिने गणेशभटलुलेन इदं पुस्तकं समाप्ति-
कम् । आत्मपरोपकारार्थं सुभं भवतु
श्रीसिद्धिविनायकार्पणमस्तु ।

Then the following is added in a later hand.

बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं सं १८३२ वौ. छ. १०

मालवीयप्रधानपुस्तकालय गौघाट ।

1094.

5943. रुद्रदीपिका । *Rudra dīpikā.*

By the son of Vaijanath, son of Vināyaka.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 150. Lines, 10
on a page. Extent in ślokas, 3500. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1934.
Appearance, fresh. Complete.

On the worship of Rudra.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेशश्च गुहं गत्वा वाग्देवीश्च वरप्रदा ।

देवं वरप्रदश्चेष्टं शिवं परममथयम् ॥

भुक्तिमुक्तिप्रदातारं सदागन्दमयं विभुम् ।

उत्पत्तिस्थितिकर्तारं कर्तारश्च जगद्गुहम् ॥

सोमाङ्गधारिणं शान्तं नीलकण्ठं निरामयम् ।

परात्परं निराभासं तं वै वन्दे शिवप्रदम् ॥

क्रोडपाठकमिश्रादीन् सम्यदायार्थप्रोधकान् ।

नत्वा प्रतन्यते रुद्रदौपिका सविधानका ॥

तत्र प्रथमतो रुद्रप्रशंसा ।

तत्र जावालोपनिषच्छ्रुतिः ।

किं जप्येनामृतत्वेन ब्रूहि श्रुतरुद्रौयेनेत्येतानि ह वा अमृतनाम-
धेयान्येतै ह वा अमृतो भवतीति ।

अथ हैनं ब्रह्मचारिण ऊचुः ।

किं जप्येन वा अमृतत्वं ब्रूहीति । इत्यादि ।

3A. जपरुद्रो होमरुद्रो ऽभिषेकरुद्रश्चेति त्रिधा रुद्र उक्तः । अथो द्विधा
केवलजपात्मको होमाङ्गुष्ठः । अथ षडङ्गरुद्राणां विधिः । परशुरामपञ्चाङ्गसंज्ञया
पञ्च रुद्राः प्रोक्ता विमिश्रिताः ।

एकाद्या अतिरुद्रान्ताः षडङ्गसंहिता हिताः ।

श्रतानन्दो महाकल्पे कथितश्च + + + ॥

Some of the topics are given below, to give an idea of the work.

6B. इति रुद्रदौपिकायां महाकल्पोक्तकर्म्मविपाके अधिकारिनिरूपणं ;
10A, इति महाकल्पोक्तकर्म्मविपाके ऽनपत्यदोषपरिहारे कलसरुद्राख्यो महारुद्रः ;
14A, इति अष्टाविंशतिधापक्षः, अथ प्रसङ्गतः तैत्तिरीयशाखिनां चतुस्त्वारिंश-
तिधा अष्टचत्वारिंशतिधा पक्षश्च कथ्यते, अथ वाजसनेयिनां षष्ठ्युत्तरशतधामन्त-
विभाग उच्यते ; 15B, अथ क्रमप्राप्तचतुस्त्वारिंशदष्टचत्वारिंशत्पक्षौ तैत्तिरी-
याणां कथ्येते—इति चतुस्त्वारिंशदष्टचत्वारिंशत् पक्षौ—अथ षष्ठ्युत्तरशतात्मक-
पक्षो दशाष्टहोमः ; अथ लघुबदे अष्टपक्षाणां श्रतांष्टहोमः ; 17B, अथ लघुबद-
समष्टहोमपक्षा उच्यन्ते ।

Colophon :—

इति श्रीमाध्वन्दिनौयविनायकतनयवैजनाथसुतविरचिता[यां]

रुद्रदौपिकायां कुण्डमण्डपादिहोमान्तस्तव्यं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १९३४ माघशुक्लनवमी भौमवारे शुभं भूयात् । शुभमस्तु
ग्रन्थसंख्या २५०० । बालमुकुन्दस्येदं ।

1095.

6138. **रुद्रानुष्ठानप्रयोगः ।** *Rudrānuṣṭhāna prayoga.*

*By Khaṇḍa Bhaṭṭa son of Mayāreśvara Bhaṭṭa, or
Moreśvara Bhaṭṭa of the Kāṇva Śakhā.*

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 53. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1951. Appearance, new. Complete.

Beginning :—

नत्वा विनायकं देवं शङ्करं रेणुकां तथा ।

मोरेश्वराख्यपितरं श्रौतस्मार्तविशारदम् ॥

याज्ञिकानां सौकर्याय सारमुद्धृत्य ग्रन्थतः ।

रुद्रानुप्रयोगः संहितो रच्यते मया ॥

अथ देवयाज्ञिक-काशीदीक्षित-रुद्रकल्पद्रुम-रुद्रानुष्ठानकौमुदी-
हत्यादियत्र्यान् समालोक्य तेभ्यः सारांशमादाय माध्यन्दिनादि-
सर्ववाजसनेयिशाखानुसारेण होमात्मकरुद्रानुष्ठानप्रयोगो रच्यते ।

Colophon :—

इत्ययाचितोपनामकमयूरेश्वरभट्टसुतखड्गभट्टविरचित-सनवग्रह-
मखहोमात्मकरुद्रानुष्ठानप्रयोगः समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon :—

संवत् १९५१ वैशाख वदी १ ।

1096.

5849. **रुद्रसूत्रम् ।** *Rudra Sūtra.*

By Anantadeva.

Substance, country-made paper. 6½×3¼ inches. Folia, 46. Lines, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 322. Character, Nāgara. Date Sam. 1928. Appearance, new. Complete. The first three leaves have been recently restored.

Maṅgalācarana :—

श्रीगणेशाय नमः ।

सिद्धिद्विप्रदातारं विघ्नव्यूहविदारणम् ।
महागणपतिं वन्दे भक्तकल्पमहौहम् ॥
श्रीनृसिंहं रमानायं सच्चिदानन्दविग्रहम् ।
विशिष्टादिभिरारथं भक्तकामदुघं भजे ॥
सच्चिदानन्दरूपाय शिवदेहाद्धधारिणे ।
ॐकाराख्याय + + + शिवायामौल्यदायिने ॥
याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनिं तथा ।
श्रीगुरुन् पितरौ रुद्रग्रन्थकृतं स्तथापरान् ॥

The object of the work is given in the following
verses :—

- श्रुतिं श्रातपथीं वीक्ष्य दृष्ट्वाराशरीं स्मृतिम् ।
बोधायनमुनेः सूत्रं श्रीमदुद्भवसूनुना ॥
धौमतानन्तदेवेन रुद्रसूत्रं विरच्यते ।
उपकाराय सर्वेषां परं वाजसनेयिनाम् ॥
अथातः पञ्चाङ्गरूपाणां न्यासपूर्वकं उपविधिं व्याख्यास्यामः ।
18B. इति रुद्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः ।
अथ पराशरबोधायनादिप्रोक्तरुद्रहोमविधिं व्याख्यास्यामः ।
25B. अथातो मन्त्रसिद्धिविधिं वक्ष्यामः ।
26B. अथ पराशरानुक्तमविरोधिनं रुद्राभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः ।
24A. इति रुद्रसूत्रे द्वितीयोऽध्यायः ।
अथातो भस्मत्रिपुण्ड्रधारणविधिं व्याख्यास्यामः ।
37B. अथातो रुद्राक्षधारणविधिं व्याख्यास्यामः ।

It ends :—

इति रुद्रसूत्रे तृतीयोऽध्यायः ।
धौमतानन्तदेवेन श्रीमदुद्भवसूनुना ।
त्रैविद्यमोहसंज्ञेन काशीपुरनिवासिना ॥
मया विरचितं चैतत् श्रुतिस्मृतिप्रमाणतः ।

स्वकल्पितत्त्वप्रज्ञाऽत्र न कार्या विबुधैरतः ॥
 परोपकृतये कृत्वा हृदसूत्रं समर्पितम् ।
 मदीयनाथयोर्विष्णुवन्द्ययोः शिवपादयोः ॥
 न मदस्मै कृतिर्यस्मात् कृतिरेषा शिवस्य च ।
 यथा प्रेरितवान् हृदस्तथा लिखितवानहम् ॥
 अध्येतव्यमिदं सूत्रं विप्रैः वाजसनेयिभिः ।
 हृदस्य त्रिविधस्यासु तत्त्वज्ञानाभि (?) ॥
 मुक्त्युक्तः प्रार्थयेऽहं सज्जनान् शुद्धमानसान् ।
 मयोक्तमिह संशोध्य विचार्य सदसच्च यत् ॥
 ज्ञात्वानुद्दिष्टमर्थं यः करोति ग्रन्थगोपनम् ।
 तस्य श्रेयोर्थिनस्तन्न भूयाच्चौरो यतो हि सः ॥
 यच्च अमः समुत्पन्नो ग्रन्थस्यास्य विलेखने ।
 सर्वात्मा तेन विश्वेशः प्रीयतां परमः शिवः ॥

Colophon :—

इति श्रीमद्वेदि-उद्भवात्मजानन्तदेवविरचितं हृद्रेतिकर्तव्यता-
 बोधकं हृदसूत्रं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

ग्रन्थसंख्या ३०० । लिखितं कृष्णदेवात् प्रसारतः । संवत् १८२२
 चैत्रशुक्ले १ प्रतिपदा शनौ ।

1097.

1691. **भर्तृयज्ञश्राद्धकल्पः ।** *Bhartr̥yajña śraddhakalpa.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 19. Lines, 12 on
 a page. Extent in slokas, 386. Character, Nāgara. Date, Samv. 1769. Ap-
 pearance, old and worm-eaten. Complete.

Colophon :—

इति भर्तृयज्ञश्राद्धकल्पः समाप्तः ।

Post Colophon :—

नन्दर्विश्वमुखक्षपाकरमि ते श्रीविक्रमेऽब्दे गते
 ऊर्ज्यं चासितपक्षपक्षतितथौ सौरैः शुभे वासरे ।
 अश्विन्यां गुरुवैजनाथतनयः श्रीरामदेवाभिघः
 आङ्गज्ञानक्षतेऽलिखत् सवचनं सञ्ज्ञाङ्गकल्पं शुभम् ॥
 संवत् १७६५ कार्तिके मासि कृष्णे पक्षे प्रतिपद्यश्विन्यां राम-
 देवेन लिखितमिदं पुस्तकम् ।

The date does not agree with the Chronogram.

Written in different hands, the first leaf is in a larger hand; the second, third and fourth in a smaller one; the rest, again, in a larger hand.

It begins :—

स्कन्दपुराणे भर्तृयज्ञआङ्गकल्पे ।
 अमावास्यादिनं + + + आङ्गं दत्त्वा स्ववंशजैः ।
 सुदृष्टा मासमात्रं ते तस्युः संहृष्टमानसाः ॥
 आषाढ्याः पक्षमे पक्षे कन्यासंस्थे दिवाकरे ।
 मृताहनि पितुर्यो वै आङ्गं दास्यति मानवः ॥
 तस्य संवत्सरं यावत् दृष्टाः स्युः पितरो भ्रुवम् ।
 एवं ज्ञात्वा करिष्यन्ति प्रेतपक्षे नरा भुवि ॥
 आषाढ्याः पक्षमे पक्षे यान्यहानि तु षोडश ।
 क्रतुभिस्तानि तुल्यानि तत्र दत्तमथाक्षयम् ॥

A treatise on śrādh, based mainly on Bhartr̥ Yajña's commentary on Kātyāyana's Śrauta Sūtra.

Authorities quoted are :—

स्कन्दपुराण, सत्माट्समुच्चय, भर्तृयज्ञ, वशिष्ठ, बृहस्पति, पुलस्त्य,
 औषरसमुच्चय, पराशर, कात्यायन, शातातप, भास्कर, नारायण
 क्षतिमङ्गरी, मनु, व्यास, मारीच, यम, पराशर, षट्त्रिंशन्मत,
 चाक्षवल्क्य, वायुपुराण, सुमन्तु, आदिपुराण, शङ्ख, बृहद्वातातप,

असित, देवल, हारीत, लौगाक्षि, तार्क्ष, विष्णुपुराण, शौनक,
ब्रह्माण्डपुराण, वृद्धवशिष्ठ, मत्स्यपुराण, व्याघ्रपाद, पञ्चार्षेय, आप-
स्तम्ब, चतुर्विंशतिमत्, शम्भु, निगम, मार्कण्डेय, आचारसार,
बौधायन ।

1098.

5758. **कुण्डरहस्यं (वशिष्ठोक्तम्) ।** *Kuṇḍa Rahasya.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कुण्डस्थगिहलयोर्विशेषलक्षणमुच्यते ।

अवगणस्योदये प्राची प्राची स्यात् क्षत्तिकोदये ।

चित्रास्त्रात्यन्तरे प्राची न प्राची चन्द्रसूर्ययोः ॥

ह्यायादिकं बलं प्राप्तो ध्रुवस्तु सततं ध्रुवः ।

तस्मादुदीची संसाध्या ध्रुवात् सर्वा दिशस्ततः ॥

कुण्डस्य निर्णयः प्रोक्तः पुरा यशसमुच्चयात् ।

स्पष्टौक्तय स एवार्थनिर्णयः समुदीयते ॥

तिर्यग्यवोदरा स्पष्टा इध्वा वा त्रीहयस्त्रयः ।

प्रमाणमङ्गलस्योक्तं वितस्तिर्दादश्राकुला ॥

Colophon :—

इति वशिष्ठोक्तं कुण्डरहस्यं सम्पूर्णम् ।

श्रीत यशस्वरशिरालोकरस्येदं पुस्तकम् ॥

1099.

8658. **कुण्डनिर्माणश्लोक ।** *Kuṇḍanirmāṇa śloka*

with vivṛtiḥ.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

The verses commented upon are 72 in number. Composed in 1450 A.D.

It begins :—

सूनुः श्रीधरमालवस्य शिवदासाख्यादुत्कृष्ट[१]तितः ।
 सम्पादप्रिचिदालयस्य जनकः श्रीसूर्यदासोऽजनि ॥
 यन्मातुर्यशसा दिशो दश विशालाद्या वल्लभा सृज-
 त्येष स्वाहितकुण्डलम्विवृतिं रामो वसन् नैमिषे ॥ (?)
 प्रिच्छेषु बुद्धानुकूलनाय प्रयोजनं वर्णयन् चिकीर्षितं प्रति-
 जानीते ।

इष्टापूर्तेश्वङ्गमाद्यं यदाङ्क-
 येस्योनत्वाधिक्यतो भूरिदोषाः ।
 कुण्डं स्वाङ्गं भूरिभेदं तदत्र
 ब्रूते रामो नैमिषस्थो विचार्य ॥

It ends :—

श्रीमद्भक्तपुराधिपेन सहितः श्रीरामचन्द्रेण यो
 भारद्वाजकुलाम्बुधे विंध्युरिव श्रीमज्जटाभट्टद्विजः ।
 बन्धूनां परिणीतयेऽभ्युपगतोऽसौ मालवो नैमिषं
 तेनर्गर्वदविदो हितेन रचिता रामेण कुण्डाहितिः ॥ १२ ॥
 षोडशदानादिदात्रा रत्नपुराधौश्वरेण श्रीरामचन्द्रभूसुजा
 पूजितचरणो भारद्वाजमुनिकुलसमुद्गच्छन्ममाः । ऋग्वेदपारवृश्वा
 मालवौयद्विजकुलकमलबन्धुः रघुदेवचतुर्वेदिपुत्रः श्रीमज्जटामदास
 चतुर्वेदी रत्नपुरात् । नैमिषारण्यं निजबान्धवानामुद्वाहनेन सहा-
 यासीत् । तेन प्रेरितो रामचन्द्रो नैमिषस्थः कुण्डानां आहितिं
 निर्माणां व्यरचयत् ।

रसगगनतिथिप्रमाणवर्षे Sam. १५०६ ।

गतवति विक्कमभूमिपस्य कालात् ।

क्रतुविधिफलदायकेऽमरेष्टे

कृतिरियमस्तु ममार्पिता सुरेष्टे ॥

विक्रमादित्यकालात् पञ्चदशशतकेषु षोडशवर्षाधिकेषु गतेषु अयं
ग्रन्थोऽभूत् । This date does not agree with the
Chronogram. स चायं यज्ञफलदे यज्ञभोक्तारि परमपुत्रव
सुराघोशे नारायणेऽर्पितमस्तु ।

प्राकृतमर्पणं पुनः क्रियते आदरातिशयात् । इति नैमिषस्थरामवाजपेयि-
कृता खल्लतकुण्डनिर्माणश्लोकविद्वत्तिः सम्पूर्णा ।

1100.

3240. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 8 on
a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, dis-
coloured. Incomplete at the end.

See L. 2258. Often noticed.

1101.

1767. **कुण्डाकृतिः or कुण्डश्लोकप्रकाशिका ।**

Kuṇḍakṛti or Kuṇḍa śloka prakāśika.

By Rāma.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 13 on
a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1679. Appearance, old. Com-
plete.

Colophon :—

इति श्रीनैमिषनिवा[सि]रामरचितकुण्डश्लोकप्रकाशिका
संपूर्तिमगमत् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १६७९ वर्षे फाल्गुन शुदि १३ भौम लिखितम् ।

श्लोकख्यायमस्तु । श्लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ।

Printed in Kuṇḍa-Grantha-viṇṣati, p. 37 A.

1102.

1918. *The Same.*

The Text Kuṇḍa śloka is by Rāma Vajapeyṇ and the commentary is anonymous, if not by the author himself.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 400. Character, Nāgara. Date, Śaka 1681. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीनैमिषवासिरामरचिता कुण्डश्लोकप्रकाशिका पूर्ति-
मगमत् ।

Post Col. :—

क्षेत्रं षोडशधा कृत्वा पुरोभागं तु वर्द्धयेत् ।
वृत्तानां मध्यतः कृत्वा वृत्तं कुण्डं तु अङ्गयेत् ॥ १ ॥
पञ्चमांशं पुरो न्यस्य तदङ्गं कोणयोः क्षिपेत् ।
कोणयोरग्रपर्यन्तं न्यसेत् सूत्रद्वयं ततः ॥ २ ॥
मध्यकोणाङ्गमानेन आमयेदङ्गचन्द्रकम् ।
कुण्डदोषानाह विन्मकर्मम् ॥
खाताधिक्ये भवेद्भोगी ह्रीने घेनुघनक्षयः ।
वक्रकुण्डे तु सन्तापो मरणं क्षिप्तमेखले ॥
मेखलारहिते श्लोकोऽप्यधिके वित्तसंक्षयः ।
भार्याविनाशनं प्रोक्तं कुण्डं योन्या विना क्षतम् ॥
अपत्यध्वंसि तत् प्रोक्तं कुण्डं यत् कूटवर्जितम् ।

अन्यत्र पञ्चग्रन्थे ।

मानाधिक्ये भवेन्मृत्युर्मानह्रीने दरिद्रेतेति ॥

शके १६८९ ग्रामाधिनामसंवत्सरे आषाढशुक्ल ६ तद्दिने रामवाजपेयि-
पुराकं लिखितम् ।

वज्रेश्वरदीक्षितेन लिखितम् ।

स्वार्थं परोपकारार्थम् ।

The text is complete in 72 verses.

The commentary is anonymous.

1103.

2030. **कुण्डमण्डपसिद्धिः ।** *Kuṇḍamaṇḍapasiddhi.*

*By Viṭṭala Dikṣita, son of Vāva Śarma of Kṛṣṇātrigottra
professing Mādhyaṇḍinīya śakhā.*

For the MS. and the work see L. 4106.

The chronogram giving the date of the work runs
thus :—

शश्वि-युग-तिथिगण्ये याति शाके वरेण्ये १५२१

विभवशरदि रम्ये मासि शस्ये तपस्ये ।

शशधरभति दत्ते पुष्यपक्षे वलक्षे

कमलनयनतिष्ठान् भानुमदारवत्याम् ॥

1104.

9639. *The Same.*

With a comm. by the author himself.

Substance, country-made paper. 11½ × 5½ inches. Folia, 26. Lines, 9 on
a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
Complete.

This gives rules for the formation of sacrificial altars
and for the erection of sacrificial halls. For descriptions
of the text and for the comm. see L. Vol. VII, No. 2331 and
2332, respectively. The accompanying Tikā was composed
in Śaka 1541, as appears from the chronogram given in the
MS. noticed by R. Mittra. The last verse, comprising the
chronogram, which is the same as quoted in Catal. No. 1103,
is wanting in the MS. under notice.

1105.

10501. कुण्डशिरोमणि । *Kuṇḍa śiromaṇi*.*By Viśvāma, son of Puruṣottama.*

Substance country-made paper. 6×3 inches. Folia, 9. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nagara. Date, Śaṃvat 1706. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीविश्रामविरचितः कुण्डशिरोमणिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीरस्तु ॥ संवत् १७०६ वर्षे ज्येष्ठ शुद्धि ३ भृगुवासरे लिखितं
भट्टशिखरेण स्वार्थे परार्थम् ॥

There are altogether 82 kārīkās, composed in Śaka 1521 at Śrinagara in the kingdom of Jambūśara.

Beg. :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा श्रीगणनाथपादयुगलं विप्रौषविध्वंसकं

निखं चामरद्वन्द + + मुकुटैर्दृष्टं परं देवतम् ।

कुण्डै रत्नमयैः क्रमेण खचितं चालोक्य कुण्डागमान्

ब्रूते कुण्डशिरोमणिं सुविशदं विश्रामसंज्ञो द्विजः ॥ १ ॥

हस्ताग्रपादाग्रगस्तूत्रकस्य नरस्य यः पञ्चलवः स हस्तः ।

हस्तस्य सिद्धांशकमंगुलं स्यात्तदष्टमांशो यवसंज्ञितश्च ॥ २ ॥

End :—

दृष्ट्वा ये लघवोऽपि येऽत्र निपुणास्तान् वक्षि नत्वादरात्

सद्युक्त्या रचितं मया मुनिमतेर्बालावबोधं स्फुटम् ।

कुण्डं वासनया विचार्य निखिलं धार्य चमत्कारकम्

यत्किञ्चिद् भ्रमतस्तथात्र पतितं शोधं महद्भिश्च तत् ॥ ८० ॥

सस्ति श्रीसहिते पुरे सकलविद्वज्जनैर्भूषिते

श्रीजम्बूसरके महागुणनिधिः श्रीयाज्ञवल्क्यो द्विजः ।

श्रीमच्छ्रीगुरुभोक्तमः प्रवरधीस्तप्त्सु विश्रामकः

चक्रे कुण्डशिरोमणिं सुविशदं देवश्चूडामणिः ॥ ८१ ॥

शाक्रे चन्द्रदिपश्चेन्दु १५ २१ प्रमिते रचितो मया ।

ग्रन्थं कुण्डागमानां हि हृत्तैश्चन्द्राद्यसम्मितैः ॥ ८२ ॥

1106.

5818. **कुण्डकल्पद्रुमः ।** *Kuṇḍa kalpadruma.*

By Mādhava Śukla.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 44. In Tripāṭha form. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

For the work see H.P.R. Vol. III, No. 60.

This was composed in 1712 Vikrama-Saṃvat and 1548 Śaka, i.e. in 1656 A.D. It is noted for its accuracy of mathematical calculations. It has been printed in the Kuṇḍa-granthavimṣati.

It is accompanied by an anonymous running commentary which begins

श्रीगणेशाय नमः । विश्वकोषे ।

ॐकारश्चाथशब्दश्च दावेतौ ब्रह्मणः पुरा ।

कण्ठं भित्वा विनिर्यातौ तेन माङ्गलिका वृभौ ॥, etc.

1107.

6494. **कुण्डक्षेत्रफलोदय ।** *Kuṇḍa kṣettra phalodaya.*

By Vedāṅga Rāya, son of Tyāgalā.

Substance, country-made paper. 12½×5½ inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1400. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Date, Saṃvat 1961.

Colophons :—

इति श्रीवेदाङ्गरायविरचितः कुण्डक्षेत्रफलोदयग्रन्थः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८६१ । मीः आषाढ़ वदी ८ वार मङ्गल । श्रीः ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा श्रीवासुदेवेन्द्रसरस्वत्यभिधं यतिम् ।

गणेशादिसुरांश्चात्र भट्टश्रीत्यगला(?)त्मजः ॥

The object of the work :—

ब्रूते वेदाङ्गरायाख्यः कुण्डल्लोचनफलोदयम् ।

गणितागतरीत्या च दृष्ट्वा मुनिमतानि च ॥

Then it goes on :—

अथ रत्नरत्नोर्मानम् ।

त्रिभिस्त्रेवाङ्गुलेर्हीनः करो रत्निः प्रकौर्त्तितः ।

अरत्निः सार्द्धचन्द्रेण चाङ्गुलेन विवर्त्तितः ॥

An account of the author's family, given at the end of the work :—

आसीद् गुर्जरदेशमण्डनमणिः श्रीवत्सगोत्रोद्भवो

र[?]लाभट्ट इति प्रसिद्धमहिमा वेदान्तशास्त्राम्बुधिः ।

तज्जः श्रीतिगलाभिधो द्विजवरैः सम्प्रजितः सज्जनैः

श्रौतस्मार्त्तविचारसारचतुरो वेदार्थवारांनिधिः ॥

तत् सद्गुरुर्द्विजदेवभक्तिनिरतः श्रीमल्ल(ल)जिद्राजते

यं लिखीद्रमणिः सुनामकूपया वेदाङ्गरायं व्यधात् ।

सोऽयं सज्जनरङ्गनाथ विविधानालोक्य युक्त्यागमान्

चक्रो पुण्यफलोदयं सुविप्रदं सद्युक्तियुक्तं सुधौः ॥

मुख्यज्ञा (ज्ञाति) विविधागमार्थनिपुणा याद्यां वीजे चरताः (?)

वेदे वेदमुखे सुपर्णचित्तिके येसेति (?) निःसंशयाः ।

शैवाय्यत्र च मत्कृतौ सुपटवस्तान् वक्षि नत्वादरात्

हूयत्किञ्चिमतो मयात्र कथितं शोध्यं बुधैस्तैश्च तत् ॥

1108.

5766. कुण्डरत्नाकरटीका । *Kuṇḍa Ratnakaraṭīkā.**By Viṣṇanātha Drivedī, son of Śrīpati Drivedī.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 40. Lines, 12 or a page. Extent in *śloka*s, 1200. Character, *Nāgara*. Date, *Saṃvat* 1890 and *Śaka* 1754. Appearance, fresh. Complete.

The author is his own commentator. The text has been printed in *Kuṇḍagrantha-viṃśati*.

The commentary begins :—

श्रीगणेशाय नमः । विश्वकोषे ।

ॐकारश्चाथशब्दश्च दावेतौ ब्रह्मणः पुरा ।

कण्ठं भित्वा विनिर्यातौ तेन माङ्गलिकावभौ ॥

The end of the commentary :—

नानाग्राखीयशुल्कागमनिपुणमतित्वेदेवार्धवेत्ता

ज्योतिःसिद्धान्तपाटीगणितसुगणकः कश्चिदेव अमं मे ।

विज्ञायाङ्गीकरोतु त्यजतु कृतिमिमां वाऽञ्जलिर्बद्ध एषो-

ऽन्येषां नात्राधिकारः पिकखरविस्तृतं बद्धकर्णस्य तुल्यम् ॥

ज्योतिःसिद्धान्तवेत्ता यदपि निजमनस्तुष्टिपुष्टिं निधत्ते

नो धत्ते वागमज्ञः क्रतुरसनिचयस्त्रिभुवनसर्वार्थयष्टिः ।

नो धत्तेऽस्मच्छमे चेत् सुकृतचयवशात् सर्वविद्याविनोदो

धत्तां धत्ते च नेष्ट्या(व)यनिचितमनाश्चन्द्रचूडो दधातु ॥ (?) ॥

वेदत्रय्यामधौतौ गुणिगणगणनारम्भगण्यग्रगण्यौ

वेदव्याख्यानविख्यापितचतुरचमत्कारकारिस्त्रिकौर्त्तिः ।

मीमांसान्यायवैशेषिकफणिगणिताम्भोधिसन्तारपोतो

जीयात् श्रीश्रीपतिर्यो जगति गुहगुहः श्रीगण्नाथसूनुः ॥

तत् सूनुर्विष्णुजीयः अतिनिकरशिरःसिद्धसिद्धान्तवेत्ता

मीमांसान्यायदौक्षागुहखिलफलधारभूतः कवीन्द्रः ।

तस्याश्चापालको योऽनुज इह कथितो विश्वनाथः कवीन्द्रः

तेनेयं कुण्डरत्नाकरवरविदतिः संवधाधि खंडुडा ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्सकलविद्याविप्रारदश्रीश्रीपतिदिवेदिस्तुविश्वनाथ-
दिवेदिहता स्वकृतकुण्डोद्योतकरटीका समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

श्रीसंवत् १८६० श्रावणे १७५४ वैशाखस्यामिते पक्षे त्रयोदश्यां
बुधवासरे ।

1109.

5773. कुण्डोद्योत । *Kuṇḍoddyota.*

*By Nīla Kāṇṭha Bhaṭṭa with the Vivṛti commentary by
his son, Śrīkara Bhaṭṭa entitled Kuṇḍa bhāṣkāra.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 65. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The text begins :—

देवर्षिरक्षःसङ्गानामवाङ्मनसगोचरम् ।
प्रत्यक्षमपि तद्धाम सर्वदा समुप्रास्महे ॥
द्विजराजैकमूर्द्धन्यं वृषाध्यक्षं शिवान्वितम् ।
काश्यां सर्वोपदेष्टारं भावये शङ्करं गुरुम् ॥
विरोधिमार्गद्वयदर्शनार्थं
द्वेधा बभूवात्र परः पुमान् यः ।
श्रीशङ्करो भट्ट इहैकरूपो
मीमांसकाद्वैतसुरीचकार ॥

कुण्डमण्डपनिर्माणाकारिका उपकारिकाः ।
नीलकण्ठकृताः सन्तु कण्ठे ताः कर्मभिः कृताः ॥

रविरग्निगतो गवाक्षगतो
वसुभिर्यः परमाणुभिर्मितः ।
असरेणुरथं तद्वृक्षभौ-
रथरेणुर्विबुधास्तथावदन् ॥

The commentary begins :—

श्रीगणेशाय नमः । साम्बादिभ्याय नमः ।
 यतः सर्वं विश्वं भजति जलिसत्त्वालयेमिदं
 यः आत्मा सर्वेषां स्थिरचरजडानां अपि विभुः ।
 तमेतं भास्वन्तं विधिहरिमहेशानवपुषं
 नमस्यामः कामं परमकमनीयं सुकृतिनम् ॥
 तमोश्चानप्रहर्त्तारं कर्त्तारं द्युतिसंविदः ।
 आनन्दामृतदातारं सवितारं भजामहे ॥
 श्रीभट्टनौलकण्ठं पितरं परिचिन्त्य शङ्करः काश्यां ।
 पिटकृतं कुण्डोद्योतं व्याचष्टे मूलमालोच्य ॥

End of the commentary :—

इह पण्डितदुर्विगाहशास्त्रे
 यदलेखि खधिया मया तु किञ्चित् ।
 अवलम्बनमेकमेव तस्मिन्
 मम गङ्गायुतनौलकण्ठपादौ ॥

Colophon :—

इति श्रीमन्मौमांसकभट्टनौलकण्ठात्मजभट्टशङ्करस्तौ पिटकृत-
 कुण्डोद्योतविवर्तितः कुण्डभास्कराख्या समाप्तिमगमत् ।

After which there are seven lines more on the subject.

1110.

80. **कुण्डार्क** । *Kuṇḍārka*.

*By Śaṅkara, son of Nīla Kaṇṭha, with the commentary en-
 titled Kuṇḍārka māricimālā by Raghuvīra, son of Viṭaṭhala.*

Kuṇḍārka, a metrical treatise on the construction of ten kinds of fire-altars.

The MS. is noticed in L. 708 in which the text is not fully described.

It begins thus :—

भास्वन्तं नीलकण्ठं पितरमनुसरन् शङ्करो वक्ति कुण्डं
 भृशव्याकूलहस्तं दशशतहवनासदशश्रोतरे स्यात् ।
 हस्तः स्यादुर्द्धवाहोः प्रपदगमखिनः पञ्चमोऽंशोऽङ्गुलं तत्
 सिद्धांशस्तदसजांशो यव उरगलवस्तस्य यूकाष्टलौघा ॥ १ ॥
 क्वायान्तो मध्यशङ्खोः समभुवि विहितं मण्डलं येन गच्छेत्
 उज्ज्वे च स्थानयुग्मं तदनुगतगुणः प्रागुगुणोऽथोदगंयुः ।
 तस्यां ताभ्यां तदूर्ध्वाधिकगुणकृतयोर्मत्स्ययोर्मध्यतः स्यात्
 तत् सन्धेर्भांमयांशुं कुहवलयमितः सर्व्वकुण्डप्रसिद्धिः ॥ २ ॥

It ends thus :—

स्युर्ध्वस्तयासवर्गा त्रियमकुचरणाभांशखाब्धंशयुक्तौ
 रामाश्वांशौ शरांशो नगकुल[व]वियुक्त्यस्तौ बाहुवर्गः ।
 दोनं दोर्वांसकयोः खपदमितिफलं स्याच्चतुर्णां त्रिदोषां
 पादाद्धावृत्तदोषामितिमुनमवदच्छङ्करो नीलकण्ठः ॥ १५ ॥

The authorities quoted in the commentary are :—(1)
 Kātyāyana, (2) Rāma Vājaapeyi.

Post Colophon Statement :—

अस्य त्रयस्वरणाः ७५२० अथ अस्तौ दोर्वांसवर्गः ३५२० । अस्य

मूलम् । ८६४८६ । ४ । ७ । पादोनस्य दोर्वर्गः ।

The MS. breaks off here.

1111.

45. The same (text and comm.)

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 23. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 290. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1885. Appearance fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

संवत् १८८५ वषत गमात्मजकालुरामशर्मेमुलिखितं चार्धं
 परार्धं श्रीमुभम् ।

1112.

1010. *The Same Text.*

With a commentary by Sitāpati, son of Govinda.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 15 to 17 on a page. Extent in ślokas, 725. Character, Nāgara. Date, Saip. 1812 (P). Appearance, new. Complete.

The text is by Śaṅkara, son of Nilakanṭha.

The text is in the middle of the MS. and the comm. above and beneath it

The commentary begins thus :—

नत्वा साम्बसदाश्रितं निजगुरुं कुण्डार्कमदासनां
श्रीमत्कृष्णपदारविन्दममलं स्मृत्वा गणेशस्य च ।
प्रौढौ प्रौढसमासु नैति गणको ह्यास्योपपत्तिं विना-
ऽतः सौतापतिनामको वदति तां गोविन्दपुत्रोऽल्पधीः ॥

अत्र श्रीमन्महाविद्वन्मुकुटमणिभट्टनीलकण्ठतनयशङ्करनामा
विद्वान् उपपत्तिप्रधानमल्पक्रियं सुगमोपायं कुण्डप्रकाशकं ग्रन्थं
कुण्डार्कसंज्ञं आविष्कृतुं प्रतिजानीते ॥ अस्मिन् ग्रन्थे तृतीयचतु-
र्दशश्लोकवर्जितेषु सर्व्वदृष्टेषु स्वधरादृष्टं । तथोक्तं ग्राह्यं-
विक्रीडितम् ॥ तत्र प्रथमं भास्वन्तमिति ॥

It ends thus :—

दशविधकुण्डप्रभृतिवृत्तयासानामेकदिहस्तादिमानभेदेन प्रत्येकं
दशविधानां तथा दोष्णां बाह्वनां अनेन प्रकारेण मितिं प्रमाणां
श्रीभट्टनीलकण्ठस्तुः शङ्करनामाचार्यः अवदत् उक्तवान् । विसृ-
रस्तु ग्रन्थान्तरादवगन्तव्यः । द्वादशेन युक्तः ११८ । ७ । ४ । अयं
सुजवर्गः । अस्य मूलं सुजः १० । ७ । २ । वृत्तयासार्द्धवर्गः २०३ ।
० । ४ । अस्य मूलं ४ ।
१३ । १ । २ । ४ । सम्मगुणितसुजार्द्ध ७१ । ६ । २ । इदं अस्मिन्
दृष्टेऽष्टासुदोषफलम् ।

Colophon :—

इति समाप्तोऽयं कुण्डार्कः सटीकः आवं वं १३ सं १८१२ ।

1113.

1768. *The Same.*

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. In the Tripāṭha form. Character, Nāgara. Appearance tolerable. Incomplete at the end.

The comm. begins this :—

आद्यां त्रियं खकुलजासू मदीश्वरीं तां (?)

सावं शिवं सतनयं च चिरं विचिन्त्य ।

कुण्डार्कजार्थकराहां ॥ ध्यानिलालिं (?)

टीकां करोमि तुर (?) भोगदकर्मसिद्धौ ॥

1114.

7898.

Substance, country-made paper. $6 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 33 of which foll. 2—13 are missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

I.

21A—

इति श्रीपरशुरामविरचितायां रुद्रपद्धतौ मण्डपकुण्डलक्षणं
समाप्तम् ।

Beginning :—

ॐ अथ मण्डपकुण्डादिसाधनं यज्ञसिद्धये ।

साधयेत् प्रथमं प्राचीं शंकुना चोढनाथवा ॥, et.. etc.

There are only three kārīkās in the first leaf. Then follows a long gap. The next leaf, marked 14 begins with kārīk. No. 98. The last kārīkā is marked 145 (with hundred omitted).

II.

Beg. :— अथ नवकुण्डविधानम् ।

मण्डपमध्यस्थितचतुस्तम्भेषु मध्ये या वेदिस्तस्याः पूर्वभागे
चतुरस्रकुण्डं उदङ्मुखयोनिकं कृत्वा आग्नेयां योनिकुण्डं कुर्यात् ।
तस्य निर्माणाभेदं ।

कृत्वा द्वौ चतुरस्रमध्यरश्मनाभागान्नवत्या शत-

मष्टत्रिंशदिमान् विधाय च ततः संवर्द्धितान् पूर्वतः ।

पश्चात् कोणयुगे तदद्वेयुगले संवर्द्ध्य योन्योत्तरं

तन्मध्यस्य च मध्ययोः प्रमिता कुर्याद्द्विर्वर्त्तुले ॥ १ ॥

अस्यार्थः ।

This portion contains stanzas in the Śārdūlavikṛīḍita metre, relating to the construction of nine different kinds of Kuṇḍa, with their explanations. It speaks also of a 10th Kuṇḍa.

प्रसङ्गात् सप्तास्रकुण्डं कथ्यते ।

तदित्यं । कृत्वादौ चतुरस्रमध्यरश्मनां द्वेधा तदेकं पुनः

षट्त्रिंशद्विधमारचय्य च ततः सप्तांशकान् वर्द्धयेत् ।

तावन्मानगु + + वर्त्तुलमथो सम्पाद्य तद्विस्तृतिं

कृत्वा विंशतिधा नवांशमितया ज्याः सप्तरज्जा लिखेत् ॥

अस्यार्थः, etc., etc.

1115.

6469. कुण्डमण्डपकौमुदी । *Kuṇḍa-maṇḍapa-kaumudī.*

By Viśvanātha Deva, with Vivaraṇa.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1122. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीविश्वनाथदेवविरचिता कुण्डमण्डपकौमुदीविवरणं

समाप्तम् ।

Post Colophon :—

शुभं । श्रीसमयनाम समत १८६१ मीः जेष्ठसदी १३
वार रविः ।

The text by Viṣvanātha Deva is well-known, being printed in Kuṇḍagrānthaviṇṣati

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

T. जयति जगति रामो जानकीजानिरेको
दशरथकुलदीपः सच्चिदानन्दरूपः ।
दशमुखमुखशत्रुच्छेदविच्छेददत्तो
भृगुकुलतिलकोधन्मानहानिप्रवीणः ॥ (?)
सूनोः श्रीपुरुषोत्तमस्य तनयः श्रीमन्मुकुन्दस्य यः (या)
शम्भुः शम्भुरिवापरो वृद्धमतिः श्रीरामसंचिन्तने ।
तत्सूनुर्विबुधागनेषु निपुणः श्रीरामदेवानुजो
ब्रूते कुण्डमिहाङ्गभेदसहितं श्रीविश्वनाथः सुधीः ॥ २ ॥

Vivarāṇa :—

श्रीपुरुषोत्तमस्य सूनोर्मुकुन्दस्य यस्तनय इत्यन्वयः, etc., etc.

1116.

10246. **कुण्डमण्डपदर्पण** । *Kuṇḍa-maṇḍapa darpaṇa*.

By Nārāyaṇa.

Substance, country made paper. 9×4 inches. Folia, 3 of which the second is missing. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

Colophon :—

कुण्डमण्डपदर्पणः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीविश्वनाथार्पणमस्तु ॥

Printed in Kuṇḍagrānthaviṇṣati.

1117.

6032. कुण्डशिक्षा । *Kuṇḍāśikṣa**By Keśava, son of Gopāla Dīkṣita.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 7. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1859. Appearance, discoloured. Complete.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

गणेशं गिरिजां तातं गुरुन् भास्वरपूर्वकान् ।

अ[रि]चिन्त्य मनसा भक्त्या युक्त्या कुण्डानि वच्मामहे ॥

मध्यमाङ्गलककूर्परमधं

तत् करोन्मितमुदाहृतमवद्यैः ।

सार्द्धकेन रहितोयमरत्नि-

स्वङ्गुलित्रयवियुक् स च रत्निः ॥

The end :—

यत्किञ्चिदत्र गणिताम्बि-तितौर्मुखा चेद्

युक्तं तथान्यदपि वा लिखितं भ्रमेण ।

शोध्यं तदासु सुधिया + + + विचिन्त्य

विज्ञापना नतिष्ठता क्रियते मयैषा ॥

श्रीयाज्ञवल्क्यमुनिवंशवतंसभूतो

गोपालदीक्षितविश्रुतितत्त्ववेत्ता ।

तस्यात्मजेन गणिताख्यवपारगेण

श्रीकेशवेन रचिता किञ्च कुण्डशिक्षा ॥

Colophon :—

इति कुण्डमख्यपविधिः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १८५९ आश्विनमासे ज्येष्ठपक्षे २ द्वितीयायां चन्द्रवासरे ।

1118.

2994. कुण्डकारिका । *Kuṇḍakārikā**By Lakṣmīdhara.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 60. Character, Nāgura of the nineteenth century. Appearance, discoloured and worn-out. Complete. Date, Samvat 1809.

It contains 40 kārīkāś on Kuṇḍa.

The first kārīkā runs :—

एकहस्तानिके कुण्डे योन्यादिविविधास्तौ ।

सुगमेन विधानेन कर्त्तव्यांश्चैव चेत्त्यते ॥ १ ॥

The last kārīkā :—

तस्यैव कर्णसूत्रेण साधितं नवहस्तकम् ।

पञ्चहस्तस्य कर्णेन साधितं दशहस्तकमिति ॥ ४० ॥

एवमेवोत्तरा वृद्धिः कार्य्या कार्य्यविशेषतः ॥

Colophon :—

इति लक्ष्मीधरकृता कुण्डकारिका समाप्ता ।

The Post Colophon Statement :—

संवत्काम्बलागेन्दुवर्षेत्याषाढमासके ।

विष्णुतिथ्यां सिते पक्षे वासरे मित्रसंज्ञके ॥

लिखिताः श्लोककाः सर्व्वे कुण्डानां प्रचरेण तु ॥

शुभं भवतु ।

1119.

2687.

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 14. Lines, 9 to 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete and corrupt.

It begins :—

अथ सर्व्वेषां कुण्डानां प्रकृतिभूतं

चतुरस्रतावच्छालिन्यान्त्यादे (?)

दिन्रव्यासे तुर्य्यचिह्नं सपाशं-

सूत्रं शङ्खौ पश्चिमे पूर्व्वेकेऽपि ।

दत्त्वा कर्षेत् कोणयोः पाशतुर्य्ये

स्यादेवं वा वेदकोणं समानम् ॥

1120.

2269. कुण्डमण्डपप्रकारः । *Kuṇḍa-maṇḍapa-prakāra*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 115. Character, Nāgara. Fresh. Incomplete.

It begins :—

अथ कुण्डमण्डपः स्पष्टीक्रियते । ऊर्द्धबाहुप्रपद्यातिष्ठद्वयजमानस्य
पञ्चमांशो हस्तो हस्तस्य चतुर्विंशङ्गुलं अङ्गुलस्याष्टप्रांशो यवे ।

1121.

7873.

Six strips of paper, containing figures of 11 different kuṇḍas, with directions for their drawing.

1122.

2728.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 8, without page marks. Lines, 14, 16 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

A fragment of some work on the construction of altars for sacrificial rites.

Topics :—

अथ वृत्तकुण्डमाह, अथ समसुजयङ्गुलकुण्डमाह, अथार्द्धपद्म-
कुण्डम्, अथ त्रिकोणकुण्डम्, अथ वृत्तकुण्डम्, अथोत्तिलकमस्त्रा-
ष्टिकुण्डम् (?), अथ ऊर्द्धवृत्तकुण्डमाह, अथ त्रिकोणकुण्डमाह,
अथ चतुरस्रकुण्डस्य क्षेत्रफलानयनप्रकारो लीलावत्याम् ।

The MS. contains also the figures of the kuṇḍas.

1123.

5916. **कुण्डप्रदीपक ।** *Kuṇḍa-pradīpaka.**By Mahādeva, with a commentary.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 8. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1856. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्यैकरदं देवं शारदां गुरुमेव च ।

कुण्डप्रदीपकं कुर्वे बालाञ्जानतमोऽपहम् ॥

Comm. :—

अहं कुण्डप्रदीपकं कुर्वे इत्यन्वयः ।

Colophon :—

इति श्रीराजगुरुमहादेवविरचितः कुण्डप्रदीपकः[ः] सटीकः[ः]

समाप्तमगमत् ।

Post Colophon :—

संवत् १८५६ वैशा.

Printed in Kuṇḍagrānṭhaviṃśati, p. 11B.

1124.

5814. **मण्डपकरणविधिः ।** *Maṇḍapa-karaṇa-vidhi**By Śivarām Śukla, the son of Viśrāma.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 38. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 532. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

On the construction of a maṇḍapa or hall for sacrifices and for other purposes.

Beginning :—

प्रणम्य तातं विष्णुं विष्णुं जगदम्बिकाम् ।

शिष्याणामुपकाराय मण्डपस्य विधिं ब्रूवे ॥

मण्डपकरणे पूर्वं यथाशास्त्रं प्राचीं साधयेत् । यथा । तत्र पूर्वं
समां भूमिं कृत्वा शङ्खुद्वादशाङ्गुलौष्ठितवडङ्गुलविस्तारमृजुं सूचयेत्
तथा पृथुमूलं यथा भुवि धृते स्थिरो भवति तथा कुर्वीत ॥

Colophon :—

इति मण्डपपूजाविधिः ।

इति श्रीविद्वन्मकुटमाशिकविराजितचरणकमल-सुक्ताश्रीविश्व-
मात्मजशिवरामेण विरचिता मण्डपकरणादिपूजनान्तं समाप्तम् ।

1125.

1100. **मण्डपद्रुमः ।** *Maṇḍapa-druma.*

By Mahādeva.

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 8 on
a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date, Samvat 1719.
Prose with drawings. Complete.

A manual for the construction of sacrificial pandals, by
Mahādeva, son of Lavācārya, an inhabitant of Mundhāpur
in Guzerat. Date of composition, Sam. 1711.

Beginning :—

श्रीगणाधिपतये नमः ।

ब्रह्मस्वयम्भुवं नत्वा समूलमण्डपद्रुमः ।

वास्तुशास्त्रबनाद्रम्यात् महादेवेन रच्यते ॥ १ ॥

अथादौ सूक्ष्मगणनां दूषयति ।

इयं हस्तक्रिया मौलौ न च वादक्रिया खलु ।

तस्मादेवातिसूक्ष्मोक्तिर्गिरां नात्र प्रयोजनम् ॥ २ ॥

It ends :—

चितिशिद्धार्यसूत्रोक्तपद्यकुण्डस्य शिद्ध्यति । (?) ।

भामकव्यजनात् सप्तसूक्ष्मन्तु विरमन्तु च ॥

विरमन्तु एतस्मादधिकं वर्ज्यमिति श्रुतं ।

ससूत्रद्विप्रतश्लोकैरियमुक्तिस्त्रिदात्मनि ।

समर्पितेशसत्तैकवर्षे विज्ञप्ततो मया ॥

इत्थेवं खलु मण्डपद्रुममङ्गो मुन्यापुरे गुर्जरे
 विख्याते भुवि मण्डपौघजननं संवर्धमानं धिया ।
 शालाशास्त्रवनात् प्रगृह्य + महादेवार्थं आनीतवान्
 कृष्णो देवतत्वं यथामरवनात् शार्दूलविक्रीडितात् ॥

Col. :—

इति श्रीमत्सकलशास्त्रपारौशरमम(?)पण्डितमुकुटपद्माराग-
 मणिलवाचार्यस्त्रुमहादेवस्वरिविरचिते मण्डपद्रुमे नवकुण्डिकाफल-
 प्रकरणस्तृतीयः ॥ ३ ॥

Post Col. :—

विक्रमाकात् सप्तदशशतौत्तरैकोनविंशतितमे वर्षे ६ कृष्णभद्र-
 सूनुना हरिभट्टेन लिखितश्चोपकाराय । संवत्. १७१६.

In a different hand :—

श्रीजीवादिवेदीपुत्रेण वाराणस्याभिधेन मण्डपद्रुमपुस्तकं
 श्रीदिवाकरभट्टेभ्यो दत्तम् खेटकज्ञातिना दियादग्रामस्थेन ।

1126.

5815.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 10 to 12 on a page. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1631. Appearance, old and discoloured.

This relates to the consecration of a *mandapa*.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीरामाय ।

अथ मण्डपस्य स्तम्भद्वारतोरणध्वजानां स्थापनम् ।

आवाहयामि देवेशं ब्रह्ममूर्त्तिपितामहम् ।

पुस्तकं चाक्षस्त्रचक्षुः शूलहस्तं कमण्डलुम् ॥, etc.

3B, अथ तोरणप्रतिष्ठा ; 4B. इति तोरणपूजा—सकलीकरणम्, 5B,

इति ध्वजापूजा समाप्ता ।

The date and the original owner of the manuscript.

खलि औसंवत्षोडश एकत्रिंशदाब्दे सं १६३१ आवणे मासि शुक्लपक्षे

चतुर्थी तिथौ बुधवासरेऽद्येह श्रीवीरसलनगरवास्तव्यं नागरजातीयमहं योषावतुना-
ह्याफ्रकेनावलोकनाय विभागानन्तरं लिखितम् ॥

शिवमस्तु सर्वजगतः ॥ शुभं भवतु ॥

1127.

2062. षोडशहस्तात्मकमण्डपस्तम्भादिविचारः ।

Ṣoḍaśa-hastātma-maṇḍapa-stambhādi-vicāra.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 56. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

It begins:—

षोडशहस्तात्मकमण्डपस्तम्भादिविचारः । तत्र द्वात्रिंशत् स्तम्भाः ।
तद्व्यवस्था । पूर्वादिचतुर्दिक्षु सूत्रप्रान्ते द्वादशस्तम्भाः १२ ।

पूर्वादिचतुर्दिक्षु द्वारशाखाख्यं स्तम्भयोर्द्वयं द्वयं निखेयं । एवं च
अष्टौ द्वारस्तम्भाः द्वारविस्तृतिश्च अष्टाङ्गुलाधिकद्विहस्तात्रा ।
एते विंशति (२०) स्तम्भाः पञ्चहस्ताः कार्य्याः ।

1B, इति मण्डपविचारः । 2A, इति बुद्धविचारः । 2B, इति रूपा-
दिसंख्या, इति भूमिपूजनम् ।

End:— इति ब्रह्म[क्ष] ।

Rules for construction of sacrificial pandals, firepits, and images of deities.

1128.

6275. आधानविहारकारिका । *Ādhana-vihāra-kārika.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 3 on a page. Extent in ślokas, 27. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh Complete.

Colophon:—

ॐ आधानविहारकारिका ।

Twenty-two kārikās concerning the construction of the fire-altar.

Beginning:—

आधानविहारश्लोकः ।

समरिद्यते(?) वा प्रपद्योन्निते वा य ऊर्द्धवाहौ नरपञ्चमोऽंशः ।

हस्तः सतस्तस्य जिनांशकोऽज्रागलं यवस्तस्य लवोऽष्टमोऽस्तु ॥ १ ॥

कृतमुष्टिकप्रकोष्ठो मुष्टिररतिरिष्टमांशकरः ।

सोऽरतिस्त्वकनिष्ठकरः एव कलांशरहितः स्यात् ॥

End:—

एवमुत्तरतः कुर्याद् दे रेखान्तं त्रयाङ्गुलम् ।

मूलं तमौषधीनां वा वेदिः स्यात् पौर्णमासिकौ ॥

1129.

5070D. यज्ञशाला । *Yajña-Śāla*.

By Haladhara.

Substance, palm-leaf. $13\frac{1}{2} \times 1$ inches. Folia, 8. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Uḍiṃya of the eighteenth century. Appearance, old. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः । अविघ्नमस्तु ॥

T. गत्वा गत्वा पादयोः पद्मनाभं

हृत्वा हृत्वा मन्दधौभिर्विवादम् ।

स्युत्वा स्युत्वा शुल्बसूत्रार्थमर्कं

श्लोकैर्ब्रूमः केवलां यज्ञशालाम् ॥

Comm.—पद्मनाभो नाम ग्रन्थकर्तुः पिता स एव पद्मनाभः क्षीरार्णव-
जलशायी नमस्कारं कृतेति भावः ॥

T. अभिष्टोमः सर्वयज्ञादिमो यत्

तस्मादभिष्टोमशालां ब्रवीमि ।

तन्मार्गेण खल्यभिन्नां विधिज्ञाः

कुर्वन्तु प्राग् वाजपेयादिशालाम् ॥

End :—

ऋतुषु बिहितदौक्षो रामचन्द्रो रथो यः
समजनि खलु तस्मादौक्षितः पद्मनाभः ।
हलधररथशर्म्मा तत्पुत्रः पुण्यकर्म्मा
शिशुजनमनु पद्यैरब्रवीद्यज्ञशालाम् ॥

Colophon :—

इति श्रौतश्रौतमादिशाला समाप्ता ।

There are eight stray leaves after this.

1130.

2737.

One leaf only of some work on the measurement of sacrificial altar, without page marks.

Begins :—

उभयरूपतायां द्वारादिमानं मध्यमानेन कनिष्ठमानेन वा
कर्त्तव्यमिति । इत्यादि ।

The authorities — तथाच बौधायनशुक्ले; ऋतुविंशतिहस्तपर्यन्तं
मण्डपवृद्धिर्मानसमुक्तावल्यादौ दृश्यते; भविष्योत्तरे । हर्षदीक्षितास्तु प्रारदा-
टोकायां ।

1131.

1012 दर्शपौर्णमासचातुर्मास्यविहारकारिका विवरण-
सहिता ।

*Darśa-paurṇamāsa-cāturmāsya vihāra-kārikā with
vivarana.*

By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Extent in ślokaś, 110. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Mnemonic verses on the measurement with mathematical accuracy and the method of construction of various

altars in accordance with the Śūlva Sūtras referring to the Haviryajña sacrifices, Darsapaurṇamāsa and Cāturmāsya.

The kārīkās are by Nilakaṇṭha; the glosses are without the author's name.

Beginning:—

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

अथ दर्शपूर्णमासकारिकाविवरणम् ।

आयतनप्रमाणमाह ।

Text:— विंशत्यङ्गुलमात्रं चतुर्विंशत्यपि + ।

षट्त्रिंशदङ्गुलं वापि बाह्योन्तरमेव वा ॥ १ ॥

Gloss:— आयतनपरिमाणस्यैतावन्तो विकल्पाः चतुर्विंशत्यङ्गुलमायतनं

प्रक्रम्य उच्यते ।

सर्वेषां प्रकृतिभूतं चतुरस्रसाधनप्रकारमाह ।

Text:— यावत् प्रमाणा रज्जुः स्यात् तावानेवागमो भवेत् ।

आगमार्द्धे तु शङ्कुः स्यादन्तरार्द्धे निरञ्जनम् ॥

Gloss:— चतुर्विंशत्यङ्गुलप्रमाणा रज्जुः स्यात्तावानेव आगमः तावत् प्रमाणं

सूत्रम् तस्यां रज्जौ मेलयेत् । यन्मेलितं सूत्रं तदागमसंज्ञकं तस्मिन्

आगमार्द्धे शङ्क्यं चिह्नं कुर्यात् तस्यान्तर्भागे यदर्द्धं तत्र निरञ्जनार्थं

आकर्षणार्थं चिह्नं कुर्यात् । ततश्चतुर्विंशत्यङ्गुलात्मकमायतनभूमिं

परिकल्प्य पूर्वपश्चिमयोः शङ्कुनिखातयोः शङ्कोस्तत्सूत्रप्रान्तौ

दद्यात् ॥ इत्यादि ।

In this manner the glosses go on following their texts throughout the Darsapaurṇamāsa section. In the Cāturmāsya section first come the glosses then follow the kārīkās.

In 3B, end Darsapaurṇamāsa kārīkas with the glosses and then commence the glosses on Cāturmāsya-vihāra kārīkās.

इति दर्शपूर्णमासविहारकारिकाविवरणम् ।

अथ चातुर्मास्यवराणप्रवासविहारः । षट्त्रिंशदङ्गुला ग्रथ्या
ग्रथ्यामात्रं गार्हपत्यायतनम् । इत्यादि ।

The glosses end in 4B.

इति चातुर्मास्यविहारः समाप्तः ।

इति चातुर्मास्यदर्शपूर्णमासयोर्विहारकारिकाः समाप्ताः ॥

This is a mistake of the scribe. The Cāturmāsyā-kārikās are not there with the glosses. To make up this mistake the kārikās are added in the following leaf :—

The beginning of the kārikās :—

औसरस्वत्यै नमः । अथ चातुर्मास्यविहारकारिकोच्यते ।

चातुर्मास्यविहाराणां कारिकाः शुभकारिकाः ।

याज्ञिकानां विनोदाय संतन्यन्ते मयाधुना ॥

ग्रथ्यापरिमितं गार्हपत्यस्यायतनं भवेत् ।

गार्हपत्यात् पूर्व्वग्रन्थोरग्रतश्च ह्यरन्वितः ॥ इत्यादि ।

It ends thus :—

गौयते शुक्लविहिता पिढयश्चस्य वेदिका ।

नीलकण्ठेन (गृहस्य) विदुषा निर्मिताः कारिका इमाः ॥ १२ ॥

Col. :— इति चातुर्मास्यकारिकाः समाप्ताः ।

Post Col. :—

इदं पुस्तकं गङ्गारोपनामकफणिभट्टात्मजबालसरस्वतीभट्ट-तदा-

त्मजरामभट्टस्य पुस्तकम् ॥ श्रीहोषार्पणमस्तु ॥

1132.

6181.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 125. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

Four groups of kārikās, relating to the construction of fire-altars.

I.

Beginning :—

ॐ नमो गरुडसनाय नमः ।

अर्द्धपद्यान्तरे पद्यामनूकान्ते तु पूर्वतः ।

षोडशैवाभितः पद्याः कर्णं त्यक्तान्तरा ततः ॥ १ ॥

पञ्चदक्षिणतो, लम्भा अनूकस्योत्तरास्तु षट् ।

अर्द्धपद्यास्ततस्तिष्ठो दक्षिणे द्वे तथोत्तरे ॥ २ ॥

षट्त्रिंशत् प्रदेयाः स्युः कर्णं पद्यास्तु सर्वतः ।

अर्द्धपद्ये च पादोने माढण्यायास्तु सर्वतः ॥ ३ ॥ ? ।

रेतःसिग्देशतश्चाष्टौ कर्णलम्भास्तु संस्थिताः ।

हेऽधिके पश्चिमे देये सूचावृतव्यदेशतः ॥ ४ ॥

There are 56 kārīkās in this group. But the 54th has been omitted.

4B. 55. यजुष्मत्या सह व्याताः प्रतिपुंसि खभागराः ? ।

पादभा[ज]स्तु विज्ञेयाः वियत् सागर-पद्मगाः ॥

56. चतुर्यौरिति (चिति ?) रित्युक्ता सूत्रपूरणयुक्तिः ॥

II.

अनूकान्तेषु सर्वेषु द्वितीयेषु यथाक्रमम् ।

पश्चाच्चतस्रोऽनूकेषु पादमात्रस्तु संस्थिताः ॥

There are twenty-three kārīkās in this group.

6A. 23. चतुर्दशप्रता + न्ये भागानां पक्षपुष्कयोः ।

पञ्चमी चि + रित्युक्ता सूत्रपूरणयुक्तिः ॥

III.

नवभागास्तु धिष्णोषु अर्द्धपद्यास्तु मध्यतः ।

पादभागास्ततः शेषे अष्टौ संख्यास्तु सर्वतः ॥

There are six kārīkās in this group.

6A. 6. उत्तरांसे तथा वाच्याः श्रोणितः क्षक्तिसंयुतः ।

उदक्सर्वास्तथा वाच्याः अन्याः किञ्चिद् वदन्ति हि ॥

IV.

Mentions Vāstudeva as the author.

Beg. :— इष्टकानां प्रवक्ष्यामि संख्यामष्टौ च वक्रिकाः ।

चतस्रोर्द्धद्वयस्तु षड् द्वयः प्रकीर्तिताः ॥ १ ॥

There are nine kārīkās here.

7A. 9. अदशापराः पद्याः अर्द्धोत्सेधा इतीष्टकाः ।

इष्टका लोकभाजत्वं संचिप्य कृतिना कृताः ॥

वास्तुदेवेन लोकानां श्लोकाश्च सुखबुद्धये ॥

There is a paragraph in prose, in 14 lines, apparently explaining the technicalities in the expressions of number by words, used here :—

Beg. :— रन्ध्र ६ कृत ४ एका १ युग्म २ शस्त्र ७ (?) रस ६ पक्ष २

षट् ६, etc., etc.

1133.

6311.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, modern Nāgara. Date, Śaivvat 1941. Appearance, fresh.

Four short works on sacrificial fire-pits and altars. The leaves are marked with वे. का.

I.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ श्रौतवेदिनिर्माणकारिकामाह ।

ब्राह्मीमविभंशवर्ती परीक्ष्य

संशोध्य भूमिं सुसमां समुचाम् ।

प्रष्टव्यं तस्यामनुलिप्य शालां

कृत्वा निश्चयाद्दृष्टमाद्यशंकुम् ॥

There are 15 such ślokas in this portion.

Colophon :—

2A. इति श्रीकाशीस्थमौड़शास्त्रीयविरचिता औतवेदिकाकारिका
समाप्ता ॥ श्री ॥

II.

Beg. :—

गार्हपत्यमध्यादाहवनीयमध्यपर्यन्तं मध्ये अन्तरं अष्टौ पदानि
वा गार्हपत्यस्य अमणं सार्द्धत्रयोदशाङ्गुलमितं ॥ आहवनीयस्य
व्यासविस्तृती चतुर्विंश्राङ्गुलमिते ॥, etc., etc.

This portion ends in 2B.

III.

Mandapa-Kuṇḍamandala in seven verses, composed at
the request of Viśvambhāra Paṇḍita.

Beg. :—

(1) अथकाव्यायनानुसारिणां पञ्चदशप्राखिनां औतविषये किञ्चि-
दुच्यते । तत्र स्यादिन्द्रवक्षा यदि तौ जगौ ग इतीन्द्रवक्ष्या
गार्हपत्याहवनीयदक्षिणामिस्थानान्याह ।

It ends in 3A.

IV.

(2) अथेन्द्रवक्ष्यैव स्थानान्युक्ता दक्षिणामिसाधनमाह ।

It ends in 3B.

(3) अथ सूर्याग्निर्मसजस्तताः सगुरव-इति शार्दूलविक्रीडितेन
प्रकृतिवेदीमाह ।

One śloka with its commentary, ending in 3B.

(4) अथेन्द्रवक्ष्या गार्हपत्याहवनीया [वा] ह —ends in 4A.

(5) अथ वरुणप्रघासादौ दोषवृत्तेन वेदिमाह ।

It ends in 3B.

(6) अथास्यामाहवनीयार्थमुत्तरवेदिवितानाभ्यां यदन्यदित्यनुष्टुप्
वितानाख्यवृत्तेनाह ।

It ends in 5A.

- (7) (Last sloka) अथ जतौ तु वंशस्थमिति वंशस्थेन यत्प्रवामधेयं
 मद्धत्प्रेरणया तत्करणां चाह ॥
 प्रकाशिताशेषविशेषमुज्ज्वलं
 सदाकरं मण्डपकुण्डमण्डलम् ।
 चकार विश्वम्भरपण्डिताज्ञया
 तदस्तु कण्ठाभरणं विपश्चिताम् ॥
 इति प्रकृतिविकृतिविहारो + +

Post Colophon:—

श्रीसंवत् १८४१ मौः कुब्जर शुक्लपक्ष ३ वार सोमवार
 पण्डित बालमकुन्दस्येदम् ॥ राम ॥

1134.

5932. गृह्यपद्धतिः । *Grhya paddhati.*

By Karkopādhyāya.

Substance, country-made paper. $11\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1931. Appearance, fresh.

The original of the present MS. was defective as it leaves a space of about four lines, blank in the beginning.

5A, इति कर्कोपाध्यायकृतौ गृह्यपद्धतौ प्रथमः काण्डः समाप्तः ; 10A, द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ; (*last colophon*) इति कर्कोपाध्यायकृतेयं गृह्यपद्धति-
 स्माप्ता ।

Post Colophon:—

संवत् १८३१ ।

1135.

1181. गृह्यकारिका । *Grhya-karika.*

By Benuka.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 96. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1920. Character, Nāgara. Date, Sam. 1649. Appearance, old. Incorrect. Complete.

Mnemonic verses, on the Gīhya sūtras of Pāraskara, composed in Śāka 1188 = 1266 A.D.. The author, Reṇuka, was son of Maheśa and grandson of Someśvara Dikṣita. He belonged to the family of Śāṇḍilya.

It begins thus :—

मखादिकर्मविज्ञानकुमुदोद्बोधहेतवे ।

नमस्तस्मै गणेशाङ्घ्रिनखचन्द्रमरीचये ॥

हरौष्टिभक्तिस्मृतिबुद्धि + + शान्त्यादियोषिद्वरबल्लभोऽहं ।

ब्रह्मैमि संस्कारविधिं निषेकात् ब्राह्मं प्रणम्याम्बुभवाङ्घ्रिपद्मम् ॥

अथ गर्भाधानम् 35 verses, पुंसवन 12 verses, सौमन्तोन्नयन 35 verses, जातकर्म 44 verses, नामकरण 20 verses, निष्क्रमण 14 verses, अन्नप्राशन 27 verses, चूडाकरण 46 verses, उपनयन 149 verses, वेदारम्भ 46 verses, उपाकर्म 50 verses, उत्सर्गविधि 26 verses, अग्न्याय 30 verses, केशान्तकर्म 5 verses, समावर्त्तन 75 verses, स्नातककर्म 28 verses, विवाहकर्म 308 verses, चतुर्थीकर्म 27 verses, षोडशान्तकर्म 31 verses, शालीकर्म 213 verses, वृत्ति (containing Āśauca prakarana) 816 verses, अवकीर्णप्रायश्चित्त 21 verses, सभाप्रवेशन 13 verses, रथारोहण 14 verses, उपसंहार 36 verses.

It ends :—

इति तत्त्वार्थसम्पूर्णरेणुकार्थेण यज्वना ।

कृतायां सूत्रविदितौ समाप्ता गृह्यकारिका ॥ ३७ ॥

आसौष्वाङ्गिखलवंप्रज्ञो द्विजवरः सौजन्यजन्मात्ततिः (?)

श्रीसोमेश्वरदीक्षिताम्बुजभवापद्मात्मजः षड्राजः (?) ॥

सञ्ज्ञास्त्रार्थमहोदधेर्निरवधेर्वैदग्ध्यदुग्धाम्बुधेः

श्रीमाध्यन्दिनधर्मदुर्द्धरधरोद्धारैकधूर्त्यस्ततः ॥ ३८ ॥

सूनुः स्तत्कुलपद्मखण्डतपनः श्रीमान् महेशाभिधः

सूरिर्भूरियशाः अतिस्मृतिसदाचारैकनिष्ठोऽभवत् ।

तत्सूनुः कतिसूनुस्तत्तटिनौकक्षोलनक्रो महां-
 स्तेनेयं रचिता प्रयोग(वृत्तिः) विवृतिः श्रीरेणुकार्यः सुधीः ॥३६॥
 अयदे क्षयाख्ये मधुसंज्ञमासि
 प्राकेऽष्टवस्त्रीश्च[र] सम्मिताङ्गे ।
 यत्प्रः क्षतोऽयं कमलालयाङ्गि-
 सरोरुहे मोदितषट्पदेन ॥ ४० ॥
 यद्भुक्तमयुक्तं वा यच्चोक्तमसमञ्जसं ।
 तदत्र निपुणैः सम्यग्विधातव्यं समेजसम् ॥ ४२ ॥
 इति गृह्यकारिका ।

Post Col. :—

संवत् १६४६ समये आषाढ शुदि पञ्चमी रविवासरे लिखित-
 मिदं पुस्तकं काश्यां वास तुलसीदासब्राह्मणेन । शुभमस्तु । २००० ।
 लेखकपाठकयोः कल्याणं । शुभं भूयात् श्रीभवानी ।

In a different hand and modern ink :—आश्वलायनी, which
 is wrong as the author himself says माध्यन्दिन.

1136.

5975. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 150. Lines, 9 on a
 page. Extent in ślokas, 2450. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1553. Ap-
 pearance, old, worn-out and discoloured. Complete. The leaves 73, 74, 76, 92
 to 97 (both inclusive) and 122 to 139 (both inclusive) are missing. (Traced by
 a recent hand).

Colophon :—

इति रेणुकगृह्यकारिका समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १५५३ वर्षे आषाढवदी ३ गुरौ दमनग्रामे घातसाहा
 श्रीमाधुमुदविजयराज्ये सकमुकातिमलिकऔजमादिलमलिकराज्ये
 अमलदेशाहो नाहकौ श्रीबीषादेवकुलप्रतिपालो अथेह चिर्बली
 नसोरावादवास्तव्यमहं श्रीभीमदेवकुलमहं श्रीहलखितं । तवाङ्गी
 अनन्तपठनाथे पुस्तकं समाप्तम् ।

See I.O. Catal. No. 361.

This is the oldest known manuscript of the work, though defective. The missing leaves have been noted above and on a comparison with the previous number, it is found to have been left incomplete at the end. We give below the last verse in the manuscript.

सवर्णोत्तमवर्णानां नष्टनार्यामृतौ वदेत् ।

भर्तुरे (मे)काहमाशीचं तज्जारस्य त्रिरात्रकम् ॥ १०२

(?) प्रायश्चित्तात्ततो स्त्रीणां प्रतिलोमगतासु च ।

1137.

10848. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×4 inches. Folia, 62 Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

53A. इदं वधूप्रवेशनं त्रिविक्रमादिसुरयः ।

चतुर्थकर्मेणः पु + वदन्ति सोम्यवास + ॥ (?)

प्रयागकालतो राज्ञामेवमक्षादिभेदनम् ।

तत्रायं स्याद्विधिः सेनावह्नौ पौरोहित्यस्य वा ॥

53B. इति षोडशक्रिया ॥ सर्वजगतः ।

ज्ञात्वा चर्चादिकं कौर्त्तिसुखायुर्वित्तद्वये ।

विदधौत गृहस्थोऽथ शालाकर्म्म यथोदितम् ॥

This chapter. (Śālākarma or Vāstu) ends abruptly after kārīkā 183.

1138.

5951. लघुग्रहकारिका । *Laghu Grhyakarikā.*

By Sahadeva.

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 14. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Samvat 1926. Appearance, new. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

किमर्थं स्थण्डिलं कृत्वा स्थाप्यते चतुरिष्टकाः ।

बालुका क्षिप्यते मध्ये किमर्थं स्थापयेच्छुचिं ॥

काव्यायन उवाच ।

कूर्माकारा धरा ज्ञेया इष्टकाश्च चतुर्युगाः ।

स्थण्डिलं तत्र कर्त्तव्यं पृथ्वीतापोपशान्तये ॥

End :—

इति काव्यायनोक्तं गृह्यसारं संगृह्य सहदेवेन रचिता लघुकारिका ।

Then there are 13 lines beginning :—

अथ होमद्रव्यमानम् ।

The date is added in a different hand :

संवत् १८२६ ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे द्वादश्यां भृगुवासरे० बाल्मुकु-
न्देन लिखितं गृह्यसारसमुत्तमं बाल्मुकुन्दस्येदं ।

1139.

1164. पारस्करगृह्यपद्धतिः । *Pāraskara grhyapaddhati.*

By Harihara.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 108. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2300. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

A manual for the performance of the Gṛhya rites according to Pāraskara's rules. It gives also explanations of the sūtras relating to them.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः । याज्ञवल्क्याय नमः ॥

इष्टापूर्तक्रियासिद्धिहेतुं यज्ञमुजां मुखं ।

अग्निं त्रयीवचःसारं वन्दे वागधिदैवतम् ॥ १ ॥

पारस्कारकृते गृह्ये सूत्रे व्याख्यानपूर्विकाम् ।

प्रयोगपद्धतिं कुर्वे वासुदेवादिसम्भतां ॥

अथातोऽगृह्यस्याजौपाकानां कर्म्म ॥

In leaf 62A. ends the first kāṇḍa.

इत्यमिहोत्रिहरिहरविरचितायां पारस्करगृह्यसूत्रव्याख्यानपूर्विकायां प्रयोग-
पद्धतौ प्रथमः काण्डः समाप्तः ॥

Leaves 63 to 108 contain no colophon.

1140.

926. *The Same.*

For the manuscript see L. 1827.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८६७ चैत्रशुद्ध १४ सौम्यवासरे ॥ लिखितं महादेवः ॥

शु ॥ शु ॥

The third kāṇḍa only.

1141.

6327. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10½×5 inches. Folia, 163. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 4500. Character, Nāgara. Appearance, old, discoloured and worn-out. Copied in Samvat 1672.

To the end of the third kāṇḍa.

Colophons :—

56A. इत्यमिहोत्रिहरिहरविरचितायां पारस्करगृह्यसूत्रव्याख्यान-
पूर्विकायां प्रयोगपद्धतौ प्रथमकाण्डः समाप्तः ।

112A. • द्वितीयः काण्डः ।

Last Colophon :—

• तृतीयः काण्डः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७२ समये + + + + + + +
+ + + + (obliterated).

h. ad :— अथ तस्मिन्मौ अक्षतहोमपञ्चमहायज्ञपिण्डपिष्टयज्ञपक्षाद्या-
ग्रयणादि कुर्यात् पूर्ववद् गृह्योक्तं एषोदिवि ? विधानम् ।

1142.

6095. **संस्थावैद्यनाथ ।** *Samsthā Vaidyanatha.**By Vaidya Nātha, son of Rātneśvara, son of Keśava Miśra.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 162. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 4050. Character, Nāgara of the eighteenth century. The leaves 101 and 102 are a restoration. Appearance, discoloured and worm-eaten on the left hand side. Complete.

A comprehensive work on the Pākayajñas, divided into four parts.

Beginning :—

ओगणेशाय नमः ।

अथावसथाधानं तत्साध्यानि कर्माणि च कात्यायनानुसारेण लिख्यन्ते ।

तत्राङ्गहीनस्यासमर्थत्वात् अश्रोत्रियस्यावैदिकत्वात् षडस्या-
शुचित्वात् शूद्रस्याप्यवैदिकत्वात् । अङ्गहीनाश्रोत्रियषडशूद्र-
वर्जितब्राह्मणराजन्यवैश्यानुलोमजरथकारस्त्रीणां पाधिकारः ।

न च रथकाराणां स्त्रीणां पावैदिकत्वात् कथमधिकारः इति चेन्न
वर्षासु रथकार आदधौतेति पार्थक्येन आधानश्रुतेः ।

Topics treated of :—

Chapter I.

11B, अथ मन्थनयन्त्रम् ; 14B, इति जुह्वप्रकरणविधिः ; 25A, अथ
सर्वकर्म्मसाधारणहोमः ; 28B, अथावसथाधानप्रयोगः ; 36A, इति मणि-
कावधानप्रयोगः—अथ पाकयज्ञसंस्था ; 37A, अथ पाकयज्ञसंस्थाहोमः ; 49B,
इति औयजुरास्त्रायचन(चरण)मिश्रश्रीकेशवस्तु-श्रौतस्मार्तप्रचक्षरमिश्र-मिश्र
श्रीरत्नेश्वरतनूजनि-याज्ञिकभूतन्दारकवन्दनीय-मिश्रश्रीवैद्यनाथप्रकाशिते श्रीसं-
स्थावैद्यनाथे प्रथममाननम्—अथ षड् मन्त्रायज्ञाः ।

Chapter II.

60A, अथ ब्रह्मयज्ञविधिः ; 63A, अथ निरधोः शाकलहोमविधिः ;
63B, अथ यज्ञपार्श्वोक्तवैश्वदेवविधिः ; अथ पृष्ठादिविधानोक्तवैश्वदेवविधिः

65B, अथ नित्यश्राद्धम् ; 68A, अथातिथिपूजा ; 70A, अथ पक्षादिस्थाली-
पाकविधिः ; 86A, इति पार्वणस्थालीपाकप्रयोगः—अथ पिण्डपिटयज्ञः ;

101B, श्रीरत्नेश्वरपुत्रेण वैयानायेन धीमता ।

कृतेयं पार्वणश्राद्धपद्धतिर्नियताक्षरा ॥

102A, अथ नवाम्नप्राशनम् ; 106B, इति श्री० द्वितीयमाननम् ।

Chapter III.

107A, अथ श्रवणाकर्म लिख्यते । 104A, श्रवणाकर्मप्रयोगः समाप्तः ;
अथ सर्वबलिहरणप्रयोगः ; 117B, इति इन्द्रयज्ञः समाप्तः ; अथाश्वयुजी-
कर्म ; 121B, अथ सस्तरारोहणम् ; 125A, ०द्वितीयमाननम् ।

Chapter IV.

125A, अथाष्टकाकर्म उच्यते ; इति समाप्तं श्रूलगवः ; अथ गीयज्ञ-
पद्धतिः ; (Last Colophon) इति पाकयज्ञसंस्था—इति श्रीयजुरास्त्रायचन्द्र-
चतुर्थमाननम् समाप्तम् ।

Then in a later hand—

ग्रन्थसंख्या ४००० चार । श्रीगणेशाय नमः ।

The work ends :—

यत्तु श्रीते पुनाराज्यसंस्कारः सामावधिरिति जुहोति स्थाल्या-

खवेगेति ज्ञापकादिति ।

The authorities quoted and consulted :—

1, मनु ; 2A, हेमाद्रि, कल्पतरु ; 2B, श्रुतातप ; 3A, इन्द्रोदगपरि-
शिष्ट ; 3B, गौतम ; 4A, हेमाद्रौ सुमन्तः ; उद्भमनु ; 4B, वशिष्ठ, स्मृति-
चन्द्रिकायां गर्गः ; आथर्वणश्रुत्ये ; 5A, पारस्कर ; 5B, गोभिल, कात्यायन,
सांख्यायनभाष्ये ; 6A, रेणु ; 6B, दीपिका ; 9A, हिरण्यकेशियश्रुत्ये ; 9B,
यज्ञपार्थ ; 14A, हरिहररामवाजपेयिनश्च ; 15B, वायुपुराण, ऋद्धासंग्रह ;
19B, मैत्रश्रुत्ये ; 20B, मण्डन ; 23B, ब्रह्मपुराण ; 26B, सांख्यायनश्रुत्ये ;
31B, कारिकाकार ; 45A, याज्ञवल्क्य ; उद्भस्यति ; बौधायन ; 46A,
अङ्गिरा ; 48B, कल्पभाष्ये ; 50A, रेणुककारिकाकार ; 50B, आपस्तम्ब

मदनपारिजात ; 51A, कर्कोपाध्याय ; 51B, मत्स्यपुराण ; 56A, हारीत ; 58B, शङ्ख ; 66A, लघुहारीत ; 68A, पराशर ; 68B, विष्णु ; 69B, नन्दि-पुराण ; दत्त ; 70A, देवयज्ञिकछतभारद्वाजग्रन्थे ; 75A, गर्ग ; 78B, बृह-न्नारदीये ; 90B, श्रौतकस्मृतौ ; 92A, अगस्त्य ; जातुकर्ण ; 116A, गदाधर ; 122A, गङ्गाधर, रेणुदीक्षित ; 123A, गर्गपद्धतौ ; 129B, वासुदेव ; 135A, काठके ; 140A, वासुदेवदौक्षिताः ; 153B, निदानसूत्र ; 157A, वृक्षकारिका ।

1143.

1164B. **गृह्यपद्धतिः ।** *Grhya paddatih.*

By Vāsudeva.

A fragment containing leaves 24 to 28, 31, 40, 41, 46 to 48, 50 to 68, the last leaf containing the colophon of the third kāṇḍa. in 24B. ends the first kāṇḍa.

श्रीदौक्षितवासुदेवविरचितायां गृह्यपद्धतौ प्रथमः काण्डः समाप्तः ॥

For a complete manuscript see L. 1890.

Our fragment is dated Śaka 1763 and appears to be the author's copy ; as after the colophon there is an entry in a later hand to the effect that in the partition of Vāsudeva's property the present manuscript fell in the share of Kamala Dikṣita.

शुभं भवतु शक १७६३ ।

In a later hand :—

दौ वासुदेवविभागे दौक्षितकमलस्येदं पुस्तकं । व्यासदामोदर-व्यासमहादेव-
व्यासवासुदेव-व्यासरामेश्वरपठनाथे इदं पुस्तकं । व्यासबालकव्यासविष्णुगो-
पठनाथे इदं पुस्तकम् ॥

1144.

6205. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 104, of which the 20th is a restoration. Lines, 8 per page. Extent in ślokas, 1600. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1691. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीदौक्षितवासुदेवविरचितायां गृह्यपद्धतौ तृतीयं काण्डं
समाप्तम् ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु संवत् १६८१ सुभाननाम संवत्सरे जेष्ठवदी ५
बुधवासरे लिखितम् ।
नागनाथात्मजगोविन्दे आश्वलायनेन यथाश्रुति संपूर्णम् ।
यादृशं पुस्तकं, etc.

For the work see L. No 1890.

1145.

4265. यज्ञप्रकाश । *Yajña prakāśa*

By Vāsudeva.

Substance, palm-leaf. 14×1½ inches. Folia, 79 by counting. Lines, 5.
6 on a page. Extent in slokas, 2370. Character, Uḍiyā of the early eight-
eenth century. Appearance, old and discoloured. Written with a style.
Incomplete at the end.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥
भक्तौवद्दयारण्यतमो-गज-विदारिणम् ।
श्रीहरिं याम शरणम् नीलाचलविहारिणम् ॥
यत्क्षपालेशमात्रेण मूकानां वावटूकता ।
स्तुतिर्द्दिभुवनेशानौ वरदां तां नतोऽस्माहम् ॥

The object of the work :—

यज्ञपार्श्वदिकग्रन्थान् समालोक्य विचार्य च ।
यज्ञप्रकाशः कियते वासुदेवेन धीमता ॥
निष्पत्त्युहं चलत्वेव रथः प्रहतवर्त्मना ।
प्राचीनस्तुसमार्गस्तं न त्यजामि कदाचन ॥
एष याज्ञिकजोवातुरेष यज्ञार्थसंग्रहः ।
एनमेव गृह्योक्ता तु पद्धतौ यान्ता याज्ञिकाः ॥

सुयाज्ञिका मत्सरितां विज्ञाय

ग्रन्थं मदीयं परिशोधयन्तु ।

यद्यस्ति सम्यक् निपुणं विभाव्य

प्रचारयन्तु स्वयमेव सन्तः ॥

... ...
... ...

इह खलु पुराणन्यायमौसाधर्मशास्त्राङ्गमिश्रिता वेदाः स्थानानि विद्यानां
धर्मस्य च चतुर्दश इत्यादिना चतुर्दशविद्यानां धर्मं प्रामाण्यमभिहितम् ।

तत्र व्यङ्ग्यशब्देन शिक्षा कन्यो व्याकरणं निरुक्तिश्चान्द एव च ।

ज्योतिषश्चैव वेदानां षडङ्गानि प्रचक्षते ॥

इति कल्पसूत्राणां धर्मं प्रामाण्यं । तत्र वेदस्य निवृत्त्येन अपौरुषेयत्वादौष-
सम्बन्धासम्भवात् स्वतः प्रामाण्यं तन्मूलत्वेनेतरेषां तन्त्रकल्पानां साक्षादुपलभ्यमान-
श्रुतिभूतत्वात् स्मृतिभ्योऽनुमितश्रुतिमूलभ्योऽधिकं प्रामाण्यं । नानाशाखागत-
लिङ्गादिकल्पितश्रुत्यर्थोपसंहारनिबन्धस्य कल्पस्वरूपत्वात् प्रयोगशास्त्रमिति चेत्
इत्यधिकरणे भाष्यकृता कल्पसूत्रप्रामाण्यस्य व्यवस्थापितत्वात् वार्तिककृता तु यद्य-
प्यत्र कल्पप्रामाण्याप्रामाण्यचिन्ता नष्टा तथापि कल्पानां स्वतन्त्राणामेव वेदवत्
प्रामाण्यमुत स्मृतिवत् परतन्त्राणां इति चिन्तामौल्येव । तन्त्रकल्पानां मूलभूतश्रुतेः
प्रथक्तत्वमेव आधिक्ये हेतुः स्मृतौ नामनुमितश्रुतिमूलत्वमनुमानाच्च प्रत्यक्षस्य बल-
वत्त्वमुपजीव्यकत्वात् प्रसिद्धमेव तथोक्तम् ।

वज्रवेदगतन्यायविवेकज्ञो यदब्रवीत् ।

कात्यायनो न तद्वाच्यमन्यस्यमिति मादृशैः ।

वेदादृतेऽपि कुर्वन्ति कल्पैः कर्माणि याज्ञिकाः ॥ इति ॥

(?) यथादौक्षायामग्निष्टोऽयं ब्राह्मण इति काण्वश्रुतौ गृहीतम् । कात्या-
यनेन दौक्षितोऽयं ब्राह्मण इत्यभिहितम् । तत्र कात्यायनोक्तमाश्रित्यतो गतु

स्रष्टाखाश्रयमुत्पृष्य परश्राखाश्रयं तु यत् ।

कर्त्तुमिच्छति दुर्मेधा मोघं तस्य विचेष्टितम् ॥

इति विरोधः ॥

अतएव लावलाधिकरणे स्रष्टाखाश्रयेण परश्राखाश्रयं वाच्यत्वोक्तम् ।
इति चेन्न ।

वाजसनेयिनां पञ्चदशशाखीप्रसङ्गारेण कात्यायनेन सूत्रं प्रणीतम् । तदु-
क्तादानुष्ठानेन माध्यन्दिनादिवाजसनेयिनां कर्मसागुण्यं । पञ्चदशशाखाभिन्न-
शाखासु परशाखोक्त्यायः प्रवर्तते । इत्यादि ।

1146.

1286. पारस्करगृह्यप्रयोगपद्धतिः । *Pāraskara grhya-
prayoga paddhatiḥ.*

By Kāmadeva.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 89. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Generally correct. Incomplete at the end. Coming to the end of the Upākarma rite.

Directions for the performance of Grhya-rites in accordance with the rules of Pāraskara. The directions are preceded by explanations of the sūtras. For the beginning see Burnell 23A. The author's name is mentioned neither in our manuscript nor in Burnell. W. p. 65 describes a work of the same name and the same contents by Kāmadeva. But in the beginning, it does not agree with the present work, although according to Aufrecht it is identical with Burnell p. 23A.

1147.

6241. गृह्यपरिशिष्टपद्धतिः । *Grhya pariṣiṣṭa paddhatiḥ.*

By Kāmadeva Dikṣita, son of Viśvāmītra Dikṣitā.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1925. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—इति श्रीदक्षितविश्वामित्रात्मज — दक्षितकामदेवकृता

गृह्यपरिशिष्टस्य सप्तमीकण्डिकापद्धतिः ।

Post Col. :—

संवत् १९२५ पौषशुक्लस्य शुक्लवासरे लिखितं नाथुरामब्राह्मण ॥

This comments on the ninth of the short treatises of Kātyāyana, as described in our Catal. No. 1032. But there

are three treatises about Garbhādhāna in that number. If they are made into one, the treatise here commented on by Kāmadeva would be the seventh ; and thus the description of the work in the colophon quoted above, as *Saptamī kuṇḍikā* would be intelligible.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

अथातो धर्म्मजिज्ञासा । अथेत्यधिकारानन्तरं यद्यपि केशान्ता-
दूर्द्धमित्यनेन सर्व्वेषां केशान्ताख्यसंस्कारादूर्द्धमेव सामान्यतोऽधिकार
उक्तस्तथापि एथक् पाकोपजीविन एव वैश्वदेवकर्मण्यधिकारः ।

आतृणामविभक्तानां एथक् पाको भवेद्यदि ।

वैश्वदेवादिकं आहुं कुर्य्यस्ते वै एथक् एथक् ॥

इति संग्रहवाक्यात् ।

Colophon in 7A :—

इति श्रीदौक्षितविश्वामित्रात्मजगृह्यपरिशिष्टस्य व्याख्याने

सप्तमौ कुण्डिका समाप्ता ।

लौकिकेऽप्यौ वैश्वदेवादियद्धतिः ।

It ends in :—

ततोऽमावास्यायाममावस्यायां पिण्डपिष्टयज्ञं प्रतिपदि प्रतिपदि
पक्षादिकर्म आगते आगते शरदि वसन्ते चाग्रयणं संस्कृतग्रामाग्नौ
यद्योक्तं कुर्यात् ।

1148.

6211. कातौयगृह्यपरिशिष्टस्य षष्ठखण्डस्य सभाष्यपद्धतिः ।

Bhāṣya and paddhati on Kātyāgrhya parīṣiṣṭa, Part VI.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

7. अथातो वापीक्षूपतडागारामदेवतायतनपुष्करिण्यादीनां प्रति-
ष्ठापनं व्याख्यास्यामः ॥

इति सूत्रम् ।

Bh. अथ शब्दो मङ्गलार्थः । आनन्तर्यस्य पाठादेव सिद्धेः

Paddh. तत्र उदगयने आपूर्यमाणपक्षे पुण्याहे तिथिवारकरनक्षत्र-
करणे च गुणान्विते वारुणं चरुं अपयित्वा आन्यभागाविद्धा आन्या-
ऊतौर्जुहोति तन्नो अग्ने, etc., etc., etc., etc.

Colophon :— इति श्रीदीक्षितकामदेवकृतं (added by a different
hand) कातौयमृह्यपरिशिष्टस्य षष्ठखण्डस्य समाख्यपद्धतिः ।

Then there are six lines containing a quotation from
Parāśara Smṛti, on the gift of cows, umbrellas, clothes and
so on.

पराशरस्मृतौ विशेषः, etc., etc.

1149.

6167. गृह्यपरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः । *Paddhati to*
Gṛhya pariṣiṣṭa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-7. Lines, 8-11
per page. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. The first
leaf is missing.

2A, प्रथमः काण्डः समाप्तः ।

सांत्वरिकस्य चूडाकरणं त्रिरात्रमन्ततः ॥

3B, द्वितीयकाण्डः समाप्तः ।

अनाहिताग्नेर्नवप्राशनं नवं स्या० भोजनं ।

6A, इति गृह्यसूत्रे तृतीयकाण्डः समाप्तः ।

अथ गृह्यसूत्रे चतुर्थकाण्डे गृह्यपरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः ।

Last Colophon :—

इति गृह्यसूत्रे चतुर्थकाण्डे गृह्यपरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः—

समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon :—

पुस्तकमिदं विनायकपाठकस्य काकोपनामकस्य ।

There is one leaf more, prescribing drugs for a barren
woman.

1150.

6125. कर्मप्रदीपिका (और्द्धदैहिकपद्धतिः) ।

*Karmapradipika.**By Kāmadeva, son of Ārasathika Gopālā.*

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

This relates to śraddha, forming part of Karmapradipikā, a *Paddhati* based on Pāraskara Gr̥hya sūtra, written by Kāmadeva. See W. p. 65. Kāmadeva bases his work on Karka Bhāṣya, Vāsudevī Paddhati, the Bhāṣya of Harihara and Reṇukā-kārikā.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

अथ दृषोत्सर्गः ।

तत्र स्वर्गपशुपुत्रघनयशश्चायुष्कामाणामन्यतमकामः उपासनिक-
कार्त्तिक्रामाश्रयुष्यां वा यस्मिन् कस्मिंश्चित् मासे वा शास्त्रा-
न्तराच्चैस्यां वा मातृपूजापूर्वकं आभ्युदयिकं श्राद्धं कृत्वा गोष्ठे गवां
मध्ये गोष्ठाभावे नदीतटे पञ्चभूसंस्कारान् कृत्वा आवसथाग्निं
स्थापयेत् ।

Colophon :—

इत्यावसथिकगोपालात्मजकामदेवविरचितायां कर्मप्रदीपिकायां
और्द्धदैहिकपद्धतिः ।

1151.

6292. त्रिपण्डीश्राद्धप्रयोगः । *Tripañḍīśraddhaprayoga.**By Kāmadeva.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 8 of which the last two are a restoration. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 180. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old. Complete.

Colophon :—

इति गरुडपुराणोक्तं दीक्षितविश्वामित्रात्मजकामदेवज्ञतोयं
त्रिपिण्डीश्राद्धप्रयोगः ।

Post Col. :—

त्रिपिण्डीविधानं संपूर्णं लिख्यते परोपकारार्थं । शुभं भवतु ॥

Beginning :—

अथ त्रिपिण्डीविधानम् ।

तत्रादौ कर्त्ता तीर्थे गत्वा माध्याह्निकं च कृत्वा शुचिः ...
... .. पिण्डग्रन्थेषु मधु आनृत्यं शर्करां च दत्त्वा
संभारान् स्थाप्य समशरीरस्य पुत्रकल-
त्रादेस्व सशरीरपौडापरिहारार्थं शरीरव्यारोग्यार्थं ऐश्वर्याभि-
वृद्ध्य (विध्य)र्थं
अज्ञातनामगोत्राणां सात्त्विकराजसतामसरूपाणां दिव्यान्तरौत्त-
भूमिस्थानां वायुरूपाणां उत्तमगतिप्राप्त्यर्थं + + + + अमुकतीर्थे
एकोद्दिष्टेन विधिना त्रिपिण्डीश्राद्धमहं करिष्ये ।

1152

5749. कातीययज्ञकारिका । *Kātiya gr̥hyakārikā.*

By Renukāgnihottr.

Substance, country-made paper. 11×4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 61. Lines, 9
per page. Extent in ślokas, 1000. Character. Nāgarī. Date, Samvat 1937.
Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

विभ्रारति + + + + +

निर्गन्धद्रव्यधाराविरचितपरशुर्वृद्धिर्द्विं क्रियाम् ।

रक्षेत् द्वैमातुरोऽयं मधुकरनिकराराजितोद्दण्डतुण्ड-

चक्षुषामौकराभोऽमिततरदुरितच्छदकः संततं सः ॥ १ ॥

.
 ॥ २ ॥

कर्त्तुं कात्यायनाख्यं गणपतिचरणाम्भोजयुग्मं च वाख्याः

पादाम्भोजं प्रणम्य द्विजवरनिकरा × × रेणुप्रसादात् ।

ऋद्धोक्तस्मार्त्तकर्मण्यभिरतमनसां दीपवद्वर्त्तमानां

कातीये ऋद्धसूत्रे विरचयति शुभां कारिकां रेणुकाख्यः ॥

This is to be differentiated from Repuka's Gṛhya kārīkā as contained in Catal. No. 1135.

Topics treated of :—

2A, अग्न्याधानादौ अधिकारौ निरूप्यते ; 5A, इति कातीयऋद्धकारिकायामधिकारिनिरूपणम् ; 8A, इति कातीयऋद्धसूत्रे पात्रलक्षणम् ; 17B, इति ऋद्धकारिकायामाधानप्रकरणम् ; 19A, इति मणिकावधानम् ; 22B, इति ऋद्धकारिकायां पञ्चमहायज्ञाः ; 26A, इति होमविधिः ; 29A, इति पत्न्यादिकर्म समाप्तम् ; 32A, इति नवप्राशनम् ; 36A, इति कातीयऋद्धसूत्रकारिकायां श्रवणाकर्म समाप्तम् ; 38B, इति ऋद्धकारिकायामिन्द्रयज्ञः समाप्तः ; 39B, अथवाययणं वक्ष्ये महालक्ष्मीप्रसादतः ; 43B, इति प्रथमाष्टका ; 46B, इत्यन्यष्टकाकर्म ; 50B, इति द्वितीयाष्टका समाप्ता ; 51A, इति ऋद्धकारिकायामन्यष्टकाकर्म समाप्तम् ; 54B, ऋद्धोत्सर्गः ; 55B, इति पायसप्राशनम् ; 61B (last colophon) इति श्रीकातीयऋद्धसूत्रकारिकायां रेणुकाभिहोत्रिविरचितायां प्रवासविधिः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १९३७ मीती भादौ वदौ ९ वार रविवारके लिखा ।

Ends :— प्रवासविधिरुक्तोयं कामलाङ्घ्रिप्रसादतः ।

उभयस्तुल्य एव स्यादावसथ्यमिहोत्रयोः ॥

अद्वाभक्तिविभक्त्यादि + + + + + ।

+ + + रेणुकार्येण कृतेयं ऋद्धकारिका ॥

1153.

6288. पद्धतिरत्ने स्मार्त्ताधानादिपद्धतिः । *Paddhati ratna.*

*By Kāṇva Govinda Bhaṭṭa, son of Gaṇeśa Bhaṭṭa,
a resident of Kāśī.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 29. Lines, 7-9 on a page. Extent in slokas, 450. Character, modern Nāgara. Date, Śaṃvat 1889. Appearance, fresh.

Colophon :—

इति श्रीमत् कारणकाशीवासि-भट्टगणेशात्मज-गोविन्दभट्ट-
विरचितपद्धतिरत्ने स्मार्त्ताधानादिपद्धतिः ।

Post Col. :—

श्रीरामार्पणमस्तु । श्रीसंवत् १८८९ माघशुक्ल ८ भौमवासरे ।

The maṅgalācarana and the object of the work.

विघ्ननिर्विकतारं (?) दुरितघ्नं स्मृतिस्तवम् ।

वन्दे विघ्नहरं देवं प्रसन्नं करुणार्णवम् ॥

श्रीसद् गणेशशर्माणां नत्वेवादौ महागुरुम् ।

रामपाठकमिश्रादीन् सम्प्रदायगुरुन्पि ॥

काशीनिवासिकारणश्रीगणेशार्थसुतः सुधीः ।

गोविन्दशर्मा कुर्वेऽहं स्मार्त्ताधानादिपद्धतिम् ॥

आधानवत् पुनराधानम् ।

5B, इति आधानप्रयोगः; इति मणिकाधानपद्धतिः; 6A, अथ वैश्वदेव-
क्रमः; 6B, इति भूतयज्ञः, इति पितृयज्ञः; 7A, इति मनुष्ययज्ञः; अथ ब्रह्म-
यज्ञः; 8A, अथ सायंप्रातर्होमः; 9A, अथ पक्षादिप्रयोगः; 12A, अथ
पितृपितृयज्ञप्रयोगः; 14A, अथौपासनीकस्य नवानुक्रमः; 16B, अथ अनादिष्ट-
प्रयोगः; 17B, इति वैश्वानरचरप्रयोगः; 19B, प्रवासप्रवेशविधिप्रयोग-
पद्धतिः—कारणकाशीवासि० प्रवासविधिक्रमः—अथ स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि; 22B,
अथ पुनराधाननिमित्तानि; 24A, इति पुनराधानम्; 24B, अध्यान्त्यकर्म-
प्रयोगः; 29A, इति मृताधानप्रयोगः ।

End :—एवं अतिक्रान्तमासादिप्रायश्चित्तहोमत्रयदानं च पूर्वं कृत्वा तत-
प्रेताधानादिकमिति ॥

1154.

6096. **स्मार्त्तोक्तास ।** *Smārtollāsa.*

By Śivaprasāda Pāṭhaka.

Substance, country-made paper. Folia, 132. Written in two different hands—the first writes up to the 19th leaf on paper measuring $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches, and the second, the rest of the manuscript, on paper measuring 11×6 inches. The leaves 21-76 and 93-96 and 99 and 101, are written on one side only. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

A treatise on the Gṛhya ceremonials in accordance with the precepts of Kātyāyana. The name of the author's native place is given in the colophon in leaf 46, as Yevāṇḍa-vallipura (?) but in all other colophons in leaves 82B, 105B and 114B, the name is Puṣkaravallī.

6A, इति श्रीशिवप्रसादकृते स्मार्त्तोक्तासग्रन्थे गृह्यकर्मकृताकृतमहिम-
वर्णनञ्च अधिकारि अनधिकारि निर्णयः । 18A, इति श्रीशिवप्रसादकृते स्मार्त्तो-
क्तासे परिभाषाप्रकरणं सम्पूर्णम् ; 46, इति रेवंडवल्लीपुरवासिशिवप्रसादकृते
स्मार्त्तोक्तासे आवसथ्याधानप्रयोगः समाप्तः— अथ पाकयज्ञनिर्णयः ; 57, इति
स्मार्त्तोक्तासे गृह्याभिमतकर्त्तृके गृह्योक्तवैश्वदेवप्रयोगः समाप्तः— अथेदानीं तदुप-
योगी निर्णय उच्यते ; 82B, इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादकृते स्मार्त्तोक्तासे
पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः समाप्तः— अथ नवाम्नप्रयोग उच्यते ; 90A, इति गृह्य-
कारिकोक्तप्रवासविधिः— अथ प्रवासभोजनविधिः ; 103A, इति निरग्निकयज्ञ-
पार्श्वोक्तवैश्वदेवप्रयोगः ; अथ कुण्डकरणमुच्यते ; 105B, इति पुष्करवल्लीस्थ-
शिवप्रसादपाठकृते स्मार्त्तोक्तासे सामिकनिरग्निकवैश्वदेवप्रयोगः समाप्तः ; 114B
इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठकृते स्मार्त्तोक्तासे औपासनकर्म पुनराधान-
नादिप्रायश्चित्ताध्यायः समाप्तः—

विघ्नेश्वरञ्च पितरञ्च सरस्वतीञ्च

कात्यायनञ्च निजसूत्रकृतं प्रणम्य ।

गङ्गाधरादिवरपद्धतिस[.]निरौच्य-

शिवप्रसादः कुर्वते मखपाकपद्धतिम् ॥

119A, इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठकृते स्मार्त्तोक्तासे श्रवणा-
कर्म्मप्रयोगः— अथेन्द्रयज्ञप्रयोग उच्यते ; 122B, इति स्मार्त्तोक्तासे आग्रहायणी-
कर्म्मप्रयोगः ; 126B, इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठकृते स्मार्त्तोक्तासे
अष्टकान्यष्टकाकर्म्मप्रयोगः समाप्तः— अथ दृषोत्सर्गप्रयोग उच्यते । 128B, इति
दृषोत्सर्गः समाप्तः ; 129B, इति श्रीपुष्करवल्लीवास्तव्य आलम्बायनगोत्रोत्पन्न-
जयदेवपाठक-तत्सु[त]-निम्बाजिपाठक-तत्पुत्र-शिवप्रसादपाठकृते स्मार्त्तोक्तासे
स्मार्त्ताधानादिपाकयज्ञान्तप्रयोगविधिनिर्णयः समाप्तः अथान्येष्टिप्रयोग उच्यते ।
(last colophon) इति श्रीशिवप्रसादपाठकृते स्मार्त्तोक्तासे आधानाद्यन्येष्टि-
पर्यन्तं प्रयोगविधिनिर्णयः समाप्तः ।

It ends:—

क्रियाधिकारिणौ कनिष्ठा भवति, तदा एकादशरात्रिनिवृत्तौ
पुनराधानपूर्वकमुर्वरितकर्म्मक्रिया कार्या श्रवणाकर्म्मोपक्रमे इति
दिक् । इत्यन्येष्टिप्रयोगः ।

5A, लौगात्तिकारिका ; 6B, आश्वलायन ; दृढगर्ग ; 7B, शिशुगृह्ये ;
8B, काश्यपः ; 14A, आपस्तम्ब ; 15B, स्मृत्यर्थसारे ; 16A, हरिहरश्च ;
गङ्गाधर ; वराहपुराणे ; विष्णुधर्मोत्तरे ; 17A, दानभागवते ; 30B, श्रातातप-
मार्कण्डेय, काश्यप ; 36B, रेणुकायां ; 37B, गङ्गाधर ; 38B, वैद्यनाथमिश्राः ;
44B, हरिहरः ; 47B, चतुर्विंशतिमतः ; यज्ञपार्थ, कात्यायन, सांख्यायन,
कारिका ; 49B, दत्त ; 52B, कुन्दोगपरिशिष्टे कात्यायन ; 58B, मण्डन ;
60B, सिद्धान्तशेखरे ; 63B, देवल ; क्रमकारिकायां गृह्ये ; 64B, मदनरत्ने-
व्यासः ; कूर्मपुराणे ; 67B, गृह्यकारिका ; 69B, दामोदरनिबन्धे, काठके ;
71B, पुलस्त्यः ; याज्ञवल्क्य ; व्यास ; 76B, गदाधरभाष्येऽपि ; 77B, बौधायन ;
78A, गार्ग्य ; हरिहर-भाष्ये ; 79A, त्रिकाखडमण्डन ; 80B, आश्वलायन ;
84A, प्रयोगपारिजाते ; 84B, अनन्तभट्टाये ; कारिकायां ; प्रयोगपारिजाते ;
कालादर्शे ; 90A, परिशिष्टेऽपि ; 103A, दौपिका ; 104A, भविष्ये ;
अङ्गिरा ; 104B, आचारादर्शे ; 104B, मदनपारिजात ; 105A, शङ्ख ;
105B, लिखित ; 106B, विष्णु ; 111B, गृह्यकारिका .

1155.

*The Same and Makhapaka.*6325. *Part of स्मार्तोल्लास and मखपाकपद्धतिः ।**By Śivaprasāda Pāṭhaka, of Puṣkaravallī.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent in ślokaś, 950. Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. A fragment.

A. Fol. 1-7 A.

The second volume of *ullāsa*, relating to *Gr̥hya* rites. For the first volume see Catal. No. 1059.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

प्रायश्चित्तं गङ्गाधरेणोक्तम् । एवं नित्यकालोपे सन्ध्यालोपे सायंप्रातर्होमलोपे च स्नात्वाष्टोत्तरशतगायत्रीजपः कार्यः ।

7A, इति श्रीएष्करवल्लीस्थिशिवप्रसादपाठककृते स्मार्तोल्लासे उपासन-कर्म्मणि पुनराधानादिप्रायश्चित्ताध्यायः समाप्तः ।

B. मखपाकपद्धतिः । (Fol. 7 B—the end).

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

विघ्नेश्वरश्च पितरश्च सरस्वतीश्च

कात्यायनश्च निजस्तृप्तं प्रणम्य ।

गङ्गाधरादिवरपद्धतिसंनिरीक्ष्य-

शिवप्रसादः कुरुते मखपाकपद्धतिम् ॥ (?)

ऋद्धकारिकायाम्

अथातः श्रवणाकर्म्म शास्त्रवृद्ध्या मयोच्यते ।

श्रावणामेव तत्कार्यमभावा गौणकालतः ॥

After eight such *kārikās* (ending उत्सर्गोपगमनं पञ्चादुत्तरे पात्रसादनम्) we have :—

अथ ब्रह्मोपवेशनादिब्याधारावाक्यभागान्तं ऋद्धकारिकोक्तक्रमेण लिख्यते ।

अभेदेक्षित्यतो ब्रह्मासनं कृत्वा कुशासृतं ।

ब्रह्माणं वरवेदभेदस्तरेण गुणान्वितम् ॥ १ ॥

There are forty-eight such kārīkās, going to the end of the manuscript, with the colophon :—

इति मृच्छकारिकोक्तासादनकारिका समाप्ता ।

1156.

886. प्रयोगदर्पणम् । *Prayogadarpaṇa.*

By Padmanābha Dīksita, son of Gopāla and Pārvati, grandson of Nārāyaṇa, disciple of Śitikanṭha.

It treats of domestic and propitiatory rites.

For the manuscript see L. 1775.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८८४ मिति अगस्त्य सुदी ११ यय्य १८००० ।

The manuscript has two separate paginations, one ending in 79 and the other in 102.

The later authorities quoted (1) Aparārka, (2) Māhārṇava, (3) Vraṭaratna, Kālikāpurāṇa, (4) Madanaratna, (5) Śaivapurāṇa, (6) Viṣṇudharmottara, (7) Nirṇayasindhu, (8) Chandoga-pariśiṣṭa, (9) Smṛti-kaustubha, (10) Kalputarau Halāyudha, (11) Tadarānanda, (12) Saṃvatsara-pradīpa, (13) Hemādri, (14) Smṛtyartha-sāra, (15) Śrīdhara, (16) Yogapadya, (17) Siddhānta-śekhara, (18) Kuṇḍasiddhikāra, (19) Prayoga-parijāta, (20) Ratnasamgraha, (21) इति शौनकोक्त अष्टोत्तशान्तिप्रयोगः. Here ends the first pagination, (22) Jyotiribandha, (23) Viṣṇudharmottara, (24) Mayūracittra, (25) Pārijāte Saunakaḥ, (26) Kaustubha, (27) Harihara, (28) Gadādhara, (29) Kārīka, (30) Vāsudeva, (31) Medhātithi, (32) Mādhava, (33) Haradatta, (34) Śākātāgani, (35) Śaṭtriṃsatmata as quoted in Candrikāpārijāta, (36) Bhaṭṭa kārīkā, (37) Sārasamuccaga, (38) Vākyasāra, (39) Jyotiḥsāra, (40) Prayogasāgara, (41) Smṛti-kaustubha, (42) Kārīkānibandha, (43) Smṛtyarthasāra, (44) Kṛṣṇa Bhaṭṭiya, (45) Smṛti-ratnāvali, (46) Jyotiḥ-prakāśā, (47) Smṛti-candrika,

(48) Ratnamālā, (46) Ratna-koṣa, (47) Sambandhātattva,
(48) Muhūrta-cintāmaṇi, (49) Deva-Yajanadīpikā.

It belongs to the school of Mādhyandina of the Yajur-veda, as is evident from the following passages.

3B, माध्यदिनशाखायां पुण्याहवाचनस्यानुक्तत्वात् यन्मासात् सशाखाया-
मितिवचनात् बद्धचष्टृह्य[परि]शिष्टोक्तमेव मयापिदृतम् ।

41B, इति सङ्गृह्य यथोक्त विधिना वास्तुपूजनं मण्डपपूजनं च कुर्यात् ।

1157.

2990.

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

This contains a clear exposition of Āgrayaṇa or the ceremony of eating a new crop.

It begins:—

अथाग्रयणमिति कर्मनामधेयं । अत्र श्रुतिः शतायुधाय शत-
वीर्याय शतोतयेभिमतिषाहे । शतं यो नः शं तनुवे स्योनः ।

It ends:—

असामर्थ्ये तु ब्राह्मणं तर्पयतीत वै इत्याह कात्यायनः ।
अत्र कर्कोपाध्यायैः ऋत्विजाधिकमेकं भोजयेत् अनेन च न्यायेन
सर्वत्र ज्ञेयमिति व्याचक्रुरसम् ।

1158.

65. यजुर्वेदीयकुशण्डिका । *Kuśaṇḍikā*.

By Paśupati.

For the MS. See L. 1528.

This is only a section of Daśakarmapaddhati dipikā (L. 525) by Paśupati, the brother of Halāyudha, the Chief Justice of Lakṣmaṇa Sena, King of Bengal. Paśupati is well-known.

Though the MS. commences with अथ यज्ञर्वेदिनां दशकर्म पद्धति लिख्यते there are many Tāntrika ceremonies mentioned in it.

1159.

6102. **गर्गपद्धतिः ।** *Gargapaddhatih.*

By Sthapati Garga.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 29 of which the 8th is missing. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 600 Character, Nāgara.* Date given in a later hand, Samvat 1748. Appearance, old and discoloured.

Based on Pāraskara Grhya sūtra, as interpreted by Bhartr̥yajña.

For the beginning of the work see I. 1916.

Topics :—

3A, इयं परिभाषा; अथ विवाहः; 7B, समाप्तोऽयं विवाहः; 9A, अथ चतुर्थीकर्म; 9B, इति चतुर्थीकर्म, अथ पाकयज्ञः; 10A, अथ सोम्यन्ती-कर्म उच्यते; 10A, इति मेघाजननम्; 11B, अथातो जमल(?) जनने विधि-रुच्यते; 12A, अथाप्तप्राशनम्; 13A, सांवत्सरिकस्य चूडाकरणम्; 18B, इति सावित्रव्रतोत्सर्गः; 19A, आग्नेयव्रतम्; 20B, समाप्तमुपनयनमिति, इदानीं ब्रह्मचारिणः व्रतान्युच्यन्ते; 22A, अथ ब्रह्मचारिणो घर्माः; 22B, अथ अतीत-कालविधिमाह; 23B, अथ आग्नेयव्रते विसर्गः; तत आयव्रतविसर्गः; 24B, ततो व्रतविसर्गः; तत उपनिषद्ब्रतादेशः; 25A, अथ प्राभृतमुच्यते; 26A, ततो गोदानव्रतादेशः; 26A, ततश्च संवत्सरे पूर्णे व्रतविसर्गः; 26B, इति व्रतानि समाप्तानि; 27A, ततः समावर्तनम्; 29A, अथ स्नातकस्य यवान्(?) वक्ष्यामः;

यदि प्रवर्ग्यदौक्षितो भवेत् तदा मूत्रपुरीषे छौवनश्च आतपे न कुर्यात्, दात्येव मादि(?) न कुर्यात् ।

Colophon :—

इति समाप्तः ।

Post Colophon :—

ॐ रघोःशरलिखितम् ।

The date is given in a much later hand.

सं १७४८ वर्षे माघ शुदी १५ दिने ।

Cf. Gargapaddhati, as described by Rājendralāla Mitra,
No. 1916. This appears to be a much shorter work.

1160.

6090. पारस्करलघुगृह्यकारिका । *Pāraskara laghu
gr̥hyakārikā.*

By Viṣṇuśarmā.

Substance, country-made paper. Two sets of leaves—the first consisting of 37 leaves and the second of 13 leaves. The second written in a much later hand begins exactly where the first ends. The first measures 9×4 inches and the second 10×4½ inches. Lines, 8, 10 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. The new set of leaves is dated Śamvat 1937. The two sets complete the work.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य देवं गणनायकं परं

सरस्वतीं चाप्यथ याज्ञवल्क्यम् ।

श्रीधराचार्य्यं च (?) शिष्यमुत्थान्

ब्रवीम्यहं ग्रन्थमनुत्तमं च ॥

श्रीदेवदत्तो मतिनायकः पुरा

माध्यन्दिनौयोऽप्यथ गौडवासी ।

श्रीविष्णुशर्मा इति तस्य सूनुः

सकारिका कारवितौ(?) बभूव ॥

पारस्कारं नमस्कृत्य येन पारः प्रदर्शितः ।

शाखाधीशं याज्ञवल्क्यं लब्ध्वौ ब्रूते च कारिकाम् ॥

निषेकाद्याः श्रमशानान्ताः संस्काराः स्मार्त्तकर्मणि ।

गृह्यसूत्रेऽपि गुप्तार्थाः प्रत्यक्षा दर्शयिष्यथः (?) ॥

पूर्वं कुशखण्डिकां ब्रूते यथा सूत्रे प्रदर्शिताम् ।

कुशोपरि समूहने(?)सप्तशाखाः प्रकीर्त्तिताः ॥

पञ्चशाखा न वक्तव्या इत्येवं पारिभाषिकम् ॥

In the leaf 36A of the first set of leaves, ends Karma-kāṇḍa.

चतुर्थे कर्मणि कृते चरं संज्ञे तथैव च ।

आशीर्वाचनकाले च वधूर्वामाङ्गमाश्रयेत् ॥

इति लघुकारिकायां कर्मकाण्डं समाप्तम् ।

प्रकरणानि २६ श्लोक संख्या ६७१ ।

The first set of leaves does not count the chapters.
The second set begins from the 28th chapter.

The first colophon in the second set of leaves.

1B, इति औप्रेतक्रिया प्रकरणमष्टाविंशतिमं ।

अथाशीर्चं प्रवक्ष्यामि यथावदनुपूर्वशः ॥

Aśauca ends in 5B.

इति औ० विदेशस्थाशीर्चं षट्त्रिंशत्तमम् ।

After four lines occurs the following colophon :—

इति औ० भानुवारे पञ्चकमृतानां प्रायश्चित्ताधिकारः सप्तत्रिंशत्तमः ।

6A, इति ++ तर्पणं अष्टत्रिंशत्तमम्; 9A, इति औस्त्रियाधिकार एकोनत्रिंशत्तमम् ॥ वृषोत्सर्गं प्रवक्ष्यामि ।

11A, इति औवृषोत्सर्गप्रकरणं चत्वारिंशत्तमम्; 11B, इति औएकादशाष्टाद्वप्रकरणमेकचत्वारिंशत्तमम्; (Last Colophon) इति औसकलक-
र्मेचूडामणिविष्णुशर्मेप्रणीतायां लघुकारिकायां सपिण्डौकरणाप्रकरणम् +++
++ समाप्तम् ।

Post Colophon :—

समत् १८३७ मीः भादोः वदी १३ वार शुक्रवारके ली ।

पोथी पंडित बालमुकुन्दकै लीखी है ।

1161.

3780. ब्रह्मसंस्कारमञ्जरी । *Brahma-Samskāra-Mañjarī*.

By Nārāyaṇa Tarkavāṇīśa.

Subs. uce, country-made paper. 11×3 inches. Folia, 54. Lines, 3 to 8 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Bengali. Date, Śaka 1743. Appearance, worn-out and faded. Complete.

Colophon :—

इति श्रीनारायणतर्कवागीश-भट्टाचार्यविरचिता ब्रह्मसंस्कार-
मञ्जरौ समाप्ता ।

Post Colophon :—

कालब्रह्मशिरोऽर्काञ्चत्तमा माने रवे दिने ।
बलिखदीश्वरो रामं नमन् पुस्तं प्रकस्य भोः ॥
श्रीईश्वरचन्द्रदेवशर्मणः पुस्तकं स्वाक्षरम् ॥
श्रीरामः प्रणमम् ॥

It begins thus :—

अथ घटस्थापनम् । तत्र वशिष्ठः ।
अपाटितां शुभां वेदीं कुर्यादेककरोच्छ्रितां ।
पद्मं वसुदत्तं तत्र चतुर्दशोपशोभितम् ॥
पञ्चवर्णैस्तथाचूयैस्सन्दिनेनाथवा लिखेत् ।
अतुषं निम्नैलं तत्र धान्यमङ्गलिमाचकम् ॥
स्थापयेत्—etc.

The Vasiṣṭha gottrī Brāhmaṇas of Bhātpādā claim this work as written by Nārāyaṇa the founder of their family. They belonged to the White Yajurveda, and this is a priestly work of that Veda relating mainly to the 10 sacraments of Brāhmaṇas. Nārāyaṇa, flourished, according to their tradition, about 200 years ago, and this work, they say, is their standard work.

1162.

6097. क्रियानिबन्ध । *Kriyā nibandha.*

By Yājñika Deva.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 196. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 3500. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1937. * Appearance, fresh. Complete.

The MS. from which it was copied was defective, as it leaves lacunæ in places.

Beginning :—

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय नमः ।
 दुष्प्रकृत्यै मंहारौगैः प्रोद्धितस्तु पुमानपि ।
 ज्ञात्वा रिष्टादिभिर्मृतं + + + समाचरेत् ॥
 सितासिते सरिते यत्र सङ्गे
 तत्राभुतासो दिवमुत्पतन्ति ।
 ये वै तन्व विद्ध + + +
 स्ते वै जनासो अमृतं भजन्ते ॥
 सर्वेन्द्रियविरक्तस्य रुद्धस्य ऋतकर्म्मणः ।
 व्याधितस्य विना + र्थे मरणं तपसोऽधिकम् ।
 असाध्यव्याधिना युक्तः [] खयापाराक्ष्णः पुमान् ।
 प्रविशत्य + + दीप्तं करोत्यनश्नं तु वा ॥
 अगाधं तोयराशिं वा भृगोः पतनमेव वा ।
 गच्छेन्महापथं वापि तुषारगिरिमादरात् ॥
 प्रयागवटप्रायाग्रादेहत्यागं करोति वा ।
 स्वयं देहविनाशश्च काले प्राप्ते महामते ॥

The manuscript seems to be defective in the beginning :—

26A, इत्येकदादानम्, अथ शोकापनोदः; 44A, इति पिण्डोदकदानम्—
 अथास्थिसंक्षयनम्; 52B, अथ नवश्राद्धानुच्यन्ते; 110B, अथ श्राद्धक्रमाः;
 114B, इत्येकादशाह्निकश्राद्धप्रयोगः— अथ मृतशय्यादानविधिः; 116B,
 इति शय्यादानविधिः; 121A, अथोदकुम्भदानम्; 122A, अथ सपिण्डौ-
 करणकालः; 125B, इति साधिकास्य [स] पिण्डौकरणकालास्त्रैवर्णिकानां—
 अथ शूद्रस्य सपिण्डौकरणकालः; 155A, अथ सूतिकाप्रायश्चित्तम्; 164A,
 इति सङ्गमनविधिः; 170A, अथ अग्नारोहणेऽप्यनुमासिकविधिमाह,
 175B, अथ नारायणवलिः ।

End :— स्वयं दत्तश्च शूद्रश्च षड् दायदाश्च बान्धवाः ।

यतिश्च ब्रह्मचारी च अपुत्रश्च नपुंसकः ॥

यो बनेत् (नवेत्) पिण्डभिः श्राद्धं वसुधैव कुटुम्बकम् ।

Here the MS. comes to an end. So it is defective also at the end.

Colophon :—

इति याज्ञिकदेवकृत क्रिया(कथा)निबन्धः समाप्तः । समाप्तः ॥

Post Colophon :—

संमत १९३७ मीः भादौ वदौ ५ वार बुध ।

The authorities quoted and consulted :—

3A, वराहपुराण; 3B, कात्यायन; 4B, कूर्मपुराण; 5B, नागर-
खण्ड; कालनिर्णयदीपिका; 6B, ह्यारोत, जावालि; 7A, विष्णु, कात्यायन,
पराशर; 8A, वराहपुराण; 8B, गरुडपुराण; 10A, घटचिंशन्मत; 11A,
याज्ञवल्क्य; 11B, गृह्यकारिका; 17B, आश्वलायनगृह्यपरिशिष्ट; 19A,
पारस्कर; 19B, विष्णु, वशिष्ठ, शङ्खलिखितौ; 20A, ह्यारोत; पैठौनसि;
20B, स्मृतिमञ्जरौ; 21A, बौधायन, प्रचेता; 21B, याज्ञवल्क्य; 22A,
आपस्तम्ब; 23A, विष्णुपुराण, 23B, गौतम, मरीचि; 24A, व्यास; 25A,
हज्जमनु; 26A, गरुडपुराण; 27B, श्रीरामायणे; 29A, वैजवाप; हरिहर;
31A, हहस्यति, अङ्गिरा; 34A, मत्स्यपुराण; 35A, यम; 35B, गोविन्द-
राजलिखितहज्जप्रचेता; 40B, आदित्यपुराण; 42B, हज्जशातातप; 45A,
कर्कोपाध्याय; 50B, काशीखण्ड; 55A, कालादर्श; 56B, हज्जवशिष्ठ;
57B, व्याघ्र; बृहत्पपरिशिष्ट; 58A, गालव; 58B, देवल; 59A, हहत्-
प्रचेता; भृगु; 59B, स्मृतिमहार्णव; 60A, कृष्णाजिनि; 60B, हज्जवशिष्ठ;
65A, पैठौनसि; 65B, मदनपारिजात; 72B, स्मृतिसंग्रह; 78A, साम-
विधानाख्यब्राह्मण; 79A, विष्णुधर्मोत्तर; देवौपुराण; 79B, आदित्यपुराण;
81A, विष्णुधर्मोत्तर; 84B, शिवधर्मोत्तर; 90A, जातुकर्ण; 90B, विश्वा-
दर्श; 98A, गालव; 98B, लात्यायन (शात्यायन?); 99B, स्मृतिरत्नावली;
107B, लघुह्यारोत; 125B, निर्णयामृत; 127B, चतुर्विंशतिमत; 129B,
ऋष्यशृङ्ग; 131A, मरीचि; 133A, कालनिर्णयदीपिका; 139B, काठक-
ग्रन्थे, 140B, शातातप, 142B, स्मृत्यर्थसार ।

The author is not Devayājñika, the well-known writer of the school of Katyāyana, the author of Katyāyana Śrauta Sūtra Bhāṣya, as he quotes such late authorities as Madana Pārijāta, Nirṇayāmṛta and Kālanirṇayadīpikā. Aufrecht mentions a work, Kriyā-nibandha, quoted in Nirṇayasindhu, but it is anonymous.

1163.

5897. क्रियापद्धतिः । *Kriyā paddhatiḥ.*

*By Yājñika Derā, son of Prajāpati (Agniclit Samrat
Sthapti Mahāyājñika).*

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 780. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

On ceremonies beginning with cremation and ending with Sapindi-karāṇa.

Beginning:—

ॐ नमः श्रीवासुदेवाय ।

अथाहिताग्नेर्मखासमयादारभ्य सपिण्डीकरणान्तं कर्म लिख्यते ।

Colophon:—

इति सपिण्डीकरणं समाप्तम् ।

इत्यभिचित् सम्पाट्-स्थपति-महायाज्ञिक-श्रीप्रजापतिसुत-याज्ञिक-
देवज्ञता क्रियापद्धतिः समाप्ता ।

Then the following ślokas are added:—

प्रतिपत्न्योः सदैकत्वं त्रिषु स्थानेषु वै पृथक् ।

कन्यादाने तथा सोमे पिण्डसंसर्जने तथा ॥

आर्क्षानामपि जन्तूनामर्क्षिच्छेदं करोति यः ।

शङ्खचक्रगदाहीनो द्विभुजो विष्णुरच्यते ॥

लक्ष्मतं भुज्यते भूतैः सर्वैः सर्वत्र सर्वदा ।

न कोपि कस्यचित् किञ्चित् करोत्यत्र हिताहितौ ॥

1164.

1267. प्रयोगरत्नम् । *Prayogarātana.**By Kāśī Dīkṣita, son of Sadāśiva.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 161 of which leaves 59-65 are missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 3220. Character, Nāgura. Date, Śamvat 1870. Appearance, tolerable. Generally correct.

For beginning see Bik. Catal. No. 945.

This MS. has three mangalācarana verses addressed to Gaṇapati, Siva and Śivā and Nilasarasvatī before the commencement of the work as given in Biks.

It ends :—

व्याख्यानसाक्षिकार्थं च नाभ्युक्तं भुजौ स्पृशेत् ।

एवमाचमनं कृत्वा साक्षात् नारायणो भवेत् ॥

ग्रन्थाननेकानालोच्य विचार्यसदसच्च यः । ?

कृतस्तेन विमुर्भूय एकतः प्रीयतां मम ।

... ..

... ..

अज्ञानदोषात्, etc.

यादृशं पुस्तकं, etc.

भग्नपृष्ठ कटिग्रौव, etc.

तैलाद्वक्षेत्, etc.

Col. :—

इति सदाशिवदौक्षित्यसुत-काशीदौक्षितकृतः प्रयोगरत्नः समाप्तः ।

Post Col. :—

संवत् १८७० शके १७३५ कार्तिकमाससम्बत्सरे दक्षिणायने वर्षा

श्रुतौ श्रावणमासि कृष्णपक्षे तिथि द्वितीयां श्रवणक्षत्रे योगप्रतीति

रोगगुणवासरे पुस्तकं दिवस तृतीयप्रहरे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

पत्रसंख्या—प्रमाण चेक सो १,६१ चेक चठ काश्यां लिखितम् ।

साम्बसदाशिवार्पणमस्तु ।

स्मार्थे परोपकारार्थम् ।

इति प्रयोगरत्न सदाशिवदोक्षितसुत ।...

1165

6533. **ढषार्घ्यदानविधान** । *Treārghyadāna-Vidhāna*.

By Kāśmātha.

Substance, country-made paper. 10½ × 9½ inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 200. Character, modern Nāgara. Date, Śaivvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति काश्मीनाथविरचितं ढषार्घ्यदानविधानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

औसंवत् १८६१ मीः श्रावण वदी ६ मालवीय बालमुकुन्दस्येदं

पुस्तकम् ।

Beginning :—

औगणेशाय नमः । औदक्षिणामूर्त्तिगुरुभ्यो नमः ।

अथ ढषार्घ्यदानविधिरुच्यते ।

कृतावश्यको लब्धगुर्वनुग्रहो जलाशयान्तिकासीनः आचान्तः ॐ
मानस्तोक इत्यनेन शिखां वद्ध्वा आचम्य आसनविधिं कृत्वा गायत्र्या
प्राणानायम्य तिथ्यादि स्मृत्वा आत्मनोऽमुकस्य वा क्षिप्रममुकरोग-
प्रान्त्यर्थं औमार्त्तखड्गैरवप्रौढ्यं वा ढषकल्पोक्तविधिना औसूर्या-
र्घ्यदानमहं करिष्ये ॥

Looks like a combination of Tāntrika and Vaidika rituals.

1166.

5863. **आचारतिलकम्** । *Ācāra-tilakam*.

By Gaṅgādhara.

Substance, country-made paper. 8½ × 4½ inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
अथ साधारणं सर्व्वेधाधनादिषु कर्मसु ।
विधिरालोच्य गृह्यादिः सम्यक् संगृह्यते मया ॥
ततः स्मृतिविधिनाचमनं लिख्ये (?)
तच्च दक्षः ।

आधानादिक्रियाः सर्वाः श्रौते स्मार्ते च कर्मणि ।
प्रतिष्ठा सर्व्वदेवानां वज्रानां स्थापनादिभिः ॥

This is a very incorrect manuscript. It gives 189
kārikās, relating to the establishment of the sacred fire.

संखवप्राशनं
संखवप्राशने चामे कुर्याच्छुद्धिः सकारणात् (?) ।
प्रणीता विमोक्तं पश्चात् व्यायुध्याथौ प्रशंचरेत् (?) ॥ १३८ ॥
पुरा(ग्रन्थेनमालोक्य) ग्रन्थान् समालोक्य सन्देह ईरिसं मया (?) ।
कारिकारचितं वन्दे गङ्गाधरविधिः स्मृतः ॥ १३९ ॥
अपारदौपिकां ज्ञेयं सर्व्वकर्मण्यं साधितम् ।
स्वयं स्वल्पस्वरश्चैव निरीक्ष्यं पण्डितैर्बुधैः ॥
परोपकरणं वक्ष्ये कुर्यान्मि तु साधनम् ॥ (?)

Colophon :—

इति श्रीगङ्गाधरविरचितमाचारतिलकं सम्पूर्णम् ।

1167.

6282. स्मार्तपदार्थसंग्रहः or प्रयोगवृत्तिः ।

Smārta-padārtha-saṅgraha.

By Gaṅgādhara, an inhabitant of Kolāpura.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 77. Lines, 9 on a page. Extent in Slokas, 1300. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

An exposition of the Vedic rites and ceremonies, of the school of Kātyāyana.

Beginning :—

गणनाथं नमस्कृत्य प्रारदां गुरुमेव च ।

वैक + + कान्ठविच्छन्दीं देवतां गृह्यकर्मसु ।

देवतानामभिधानं वक्ष्ये संकल्पपूर्वकम् ॥ १ ॥

अभग्राधानं द्विजेन्द्राणां स्यात् कृत्तिकाविशाखयोः ।

रेवतीरोहिणीपुष्यमृगशिरास्तारात्रये ॥

12A, इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचितायां [प्रयोगपद्धतौ] स्मार्त्तपदार्थसंग्रहे
आधानं समाप्तम् ; 13B, इति स्मार्त्तपदार्थसंग्रहे मणिकाधानं समाप्तम् ; 20A,
इति प्रयोगपद्धतौ पञ्चमहायज्ञाः— अथ सायं प्रातर्होमविधिः ; 22A, अथ
समिधः ; 22B, अथ समिद्धृत्ताः ; 24A, अथ पक्षादिकर्मप्रयोगः ; 28B, अथ
पिष्टपिष्टयज्ञः ; 32B, अथ नवान्नप्राशनम् ; 36B, अथ उपाकर्म ; 44B,
श्रीगङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ उपाकर्म समाप्तम् ।

कोलापुर प्रवरपीठ निकेतनां खां

लक्ष्मीं महापदयुतां पुरतः पुराणाम् ।

वेलापदे तु वरदानवश्रंगतानां

भान्ताम्बिकाश्च कुलमातरमानतोऽस्मि ॥

विश्वेश्वरं हरिहरौ च सरस्वतीश्च

कात्यायनश्च निजसूत्रकृतं प्रणम्य ।

श्रीरेणुकादिवरपद्धतिकृन्मतानि

संबोध्य पाकमखपद्धतिमातनोमि ॥

50A, इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ श्रवणाकर्म— अथ
इन्द्रयज्ञ उच्यते ।

53A, अथ पृषातकौकर्म उच्यते ; 56A, अथ हस्तरारोहणमुच्यते ;
57B, अथ अष्टकाकर्म उच्यते ; 64A, अथ दशोत्तर्गः ; 69A, इति पायसप्राशनं
समाप्तम्—समाप्तञ्च पाकयज्ञः ।

अथौपासने प्राचक्षितविधिं व्याख्यास्यामः, etc.

(Last Colophon):—

इति गङ्गाधरपद्धतौ प्राचक्षितम् ।

Post Colophon :—

ब्रह्मार्पणमस्तु । नित्यश्रीरस्तु । लेखकपाठकयोः ।

गोदावरीतीर नारायणभट्टस्यास्तु मङ्गलमाहेश्वरौ शुभम् ॥

It ends :—

पदास्पृष्टे लङ्घिते वा पात्रे क्षालणमेव च ।

अरण्योस्तु तक्षणमेव ।

1168.

278. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 73. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1300. Character, Nāgara. Date, Sam. 1890. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

It begins :—

गणनाथं नमस्कृत्य सारदां गुरुमेव च ।

आधानपद्धतिं कुर्वे स्मार्त्तसंग्रहकारकम् ॥ १ ॥

It ends :—

पदास्पृष्टे लङ्घिते वा पात्रक्षालनमेव । अरण्योस्तु तक्षणमेव ।

Col. :— इति गङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ प्रायश्चित्तविधिः समाप्तम् ।

Post Col. :—

संवत् १८९० माघी वद्य १४ रविवारे । शुभमस्तु ।

नारायणगणेशजोसौदिं हरकरयां चे पुस्तक आसे श्रीभद्रकाली प्रसन्नम् ।

10A. इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचिते स्मार्त्तपदाथसंग्रहे आधानं समाप्तम् ।

The authorities quoted :—

(1) Gadādhara Bhāṣyām 2B. (2) 21B, Vājasaneyī and (8) Kātyāyana.

1169.

1277. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 56, of which 9-10, 16-19, are missing. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 1450. Character Nāgara. Date, Sam 1652. Appearance, old. Generally correct. Complete.

Col. :—

इति गङ्गाधरविरचितं स्म[1]र्त्तपदार्थसंग्रह समाप्ता ॥ (?)

Post Col. :—

संवत् १६५२ समये काह्णोपाध्यायेन लिखितं आत्मार्थ कौमीत्
परोपकारार्थं शुभस्तु ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अथोपासने प्रायश्चित्तं व्याख्यास्यामः ।
अरण्योदये उत्थाय अग्निं प्रादुष्कृत्य दन्तधावनपुरःसरं यथाविधि
ज्ञायात् ।

It ends :—

स्मृतिसंग्रह—विष्णुकात्यायनौ,
दर्शे पौर्णमासे वा पराप्नौ पाकसेवनं ।
ते नरा क्रियावज्जर्गा सर्वं यदुच्छिष्टं भवेत् । (?)

1170.

6220. **संस्कारपद्धतिः ।** *Samskāra-paddhati.*

By Gaṅgādhara

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old, discoloured and worn-out. Incomplete at the end.

Of the school of White Yajurveda.

The last colophon in the incomplete manuscript :—

22A, इति केशान्तः—अथ व्रतविसर्गः ।

The MS. breaks off abruptly.

1171.

10077. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 56. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1120. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and old. Complete. Written in two different hands.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

श्रीनृसिंहं शिवं नत्वा श्रीमदम्बां सरस्वतीम् ।

गणेशं पितरौ कात्यायनादौ नृकर्करेशको ।

रामाभिहोत्रपुत्रस्य पुत्रो गङ्गाधराभिधः ।

परोपलब्धौ कुरुते गद्यैः संस्कारपद्धतिम् ॥

तत्र संस्कारक्रमः ॥

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तोदयनं ततः ।

जातकर्मभिधानञ्च निष्क्रमः प्राशनं क्रमात् ॥

चूड़ोपनयनं वेदव्रतानां च चतुष्टयं ।

गोदानं मेखलोन्मोको विवाहः षोडश क्रियाः ॥

तत्र गर्भाधानं प्रागुच्यते ॥

It ends :—

ग्रन्थान्तराणि संवीक्ष्य यथामति मयोदितम् ।

(?) नुक्तानुक्तवत्तं च यत्र शोध्यं संपेक्षैः (?) ॥

यो वात्स्यायनवंशभालतिलको रामोऽभवद् भूतले ।

तत्पुत्रो वसुधां निजेन यशसा दामोदरो मय्ययन् ॥

तत्पुत्रो हृदधात् हृदय (?) दशसु संस्कारेषु गद्यैश्चतु-

र्विप्राणामुपकार एव निरतो गङ्गाधरो पद्धतिम् ॥

विप्रकार्यार्थये कृत्वा गद्यैः संस्कारपद्धतिं ?

यादृशं पुस्तकं वृद्धा तादृशं लिखितं मया ।

यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥

Then there is a line and a half of writing in a later hand.

1172.

5746A. संस्कारसुबोध । *Samskāra-subodha*.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 69. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Written in two different hands. The second hand begins in the 6th line of leaf 45 and continues to the end.

It gives directions for sacramental rites.

Beginning :—

श्रीवरदमूर्तिर्जयति ।

गणेशं गिरिजां नत्वा शिवश्चैव सरस्वती ।

लक्ष्मीं नारायणश्चैव प्रसन्नं गुरुमेव च ॥

पारस्कारं तथा रेणुं भाव्यकारांस्तथैव च ।

गर्भाधानादिसंस्कारसुबोधः क्रियते मया ॥

बालानां सुखबोधाय नित्यं सत्कर्मदर्पणः ।

संस्कारा द्विविधाः प्रोक्ता ब्राह्मा देवाश्च नित्यशः ॥

तत्र ब्राह्मा गर्भाधानाद्याः पाकयज्ञौया देवाः ।

तत्र गर्भाधानाद्या अनुष्ठेयरूपेणोच्यन्ते ॥

ते संस्काराः षोडशः :—

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तो जातकर्म च ।

नामक्रिया निष्क्रमोऽग्निस्राशनं वपनक्रिया ॥

कर्णवेधो व्रतादेशो वेदारम्भक्रियाविधिः ।

केशान्तः स्नानमुद्वाहो विवाहाग्निपरिग्रहः ॥

त्रेताभिसंयज्ञश्चैव संस्काराः षोडश स्मृताः ।

नवैताः कर्णवेधान्ता मन्त्रवर्जं क्रियाः स्त्रियः ॥

Last colophon in the incomplete manuscript :—

63L इति वराहपुराणोक्तं ऋदुदर्शनशान्तिविधिः ।

अथास्य शान्तिप्रयोगः ।

1173.

5746B.

Substance, country-made paper 11½×5 inches. Folia, 56. Lines, 12 per page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, new. Incomplete at the end.

A manual for sacramental rites. The manuscript breaks off in the middle of the marriage ceremony.

I do not think it forms part of Saṃskāra subodha, though that title appears on the reverse of the first leaf, and it says in leaf 12A :—

इति संस्कारसुबोधे जन्मदिनमारभ्य दशदिनपर्यन्तं पूर्वरात्रौ सूतिकाष्ट-
द्वारसमीपे यथारौत्युक्तानि नानाप्रकारेण कथितानि ॥

Beginning :—

अथ गर्भाधानप्रयोगः । यद्यथा :—

ऋतुप्राप्तदिनात् षोडशरात्रिषु आद्यचतुर्दिनामावास्याष्टमौ
पौर्णिमाचतुर्दशीसन्धिसंक्रान्तिव्यतीपातवैष्टुतिपरिषपूर्वार्द्धभद्रा-
श्राद्धतत्पूर्वदिनमघामूलरेवत्यश्विनीभरण्यश्लेषाश्रवणधनिष्ठाजन्म-
तारारहितासु चन्द्रतारानुकूलासु समासु रात्रिषु कार्यं ।

1174.

5748. संस्कारभास्कर । *Saṃskāra-bhāskara*.

By Ṛṣibudha, son of Gaṅgadhara, son of Viśvanātha.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 106. Lines, 9 per page. Extent in ślokas, 2200. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It gives directions for the performance of sixteen leading sacraments. It is based on the Gṛhya-sūtra of Pāras-kara and it consults Harihara, Karka and Vāsudeva

See Lez. No. 539.

Colophon :—

इति संस्कारभास्कराख्यः प्रयोगः समाप्तः ।

1175.

6217. उत्सर्गोपाकर्म्मविधिः । *Utsargopākarma-vidhi.**Part of Prayoga-paddhati by Gaṅgādhara Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 40. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 560. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning:—

अथोपाकर्म्मं लिख्यते ।

प्रारम्भः । ततः गृहे अभ्यङ्गस्नानं देवतार्चनं मातृकापूजापूर्वकं
नान्दीश्राद्धान्तं कृत्वा ग्रामादहिः शिथैरन्यैश्च ब्राह्मणैः
सह रम्यजलाश्रयं गच्छेत् ॥

19B, अथोत्सर्गः ; 39B, इत्युत्सर्गः ।

Last Colophon:—

इति गङ्गाधरविरचितायां प्रयोगपद्धतौ उत्सर्गोपाकर्म्मविधिः
समाप्तः ।

Post Colophon —

इत्तु अक्षर मथार जोसि लोहोगावकर याचे असे ।
सुभं भवतु । श्रीरामाजय, etc, etc.

1176.

6235B.

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Fol. 20-26 are lost and their contents have been restored in fol. marked 20-27. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara. Dated Samvat 1927. Appearance, good.

Beginning:—

अथ तीर्थप्रार्थना ॥

तं राजा सर्वतीर्थानां त्वमेव जगतः पिता ।

आश्रितं तीर्थं मे देहि सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

The prayer takes up the first leaf.

The real work begins in the second.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथातो नित्यज्ञानम् ।

नद्यादौ ऋक्-गोमय-कुशतिलसुमनस आहृत्योदकान्तं गत्वा शुची देशे स्थाप्य प्रक्षाल्य पाणिपादं कुशोपग्रहो वद्धशिखो यज्ञोपवीतो आचम्य विष्णु० त्रिधौ हृन्दसामुत्सर्गमहं करिष्ये एवं गुण० एतत्क्षान्तपर्यन्तं-जन्मप्रभृति बाल्ययौवनवार्द्धकेषु रहसि प्रकाशे वा ज्ञानाज्ञानक्षतमनोवाक्काय-कर्मक्षतानां महापातकानामुपपातकानां गोवधादीनां गुह्यतल्प-सुरापान-ऋष्या-वृषाकरण-पर्याविक्रय-परवेदन-इन्धनार्थद्रुमहृदन-गर्भपातन-हिंसामन्त्रविधान-भूषा-हत्या-सङ्गलीकरण-मलिनौकरण-अपात्रौकरण-जातिभ्रंशकरण-अयान्धयाजन-ब्राह्मणवध-स्त्रीवध-बालवध-पशुवध-क्षमिकौटादि-जीववध-ब्राह्मणस्त्रीगमन....
... .. (4A) प्रत्यवायपरिहारार्थं अध्यायोत्सर्गोपाकर्मनिमित्तं गण-
ज्ञानमहं करिष्ये ।

But actually we have only the mode of utsarga or the recital of the vedas (probably in the month of Śrāvaṇa, as everyone of the first twenty leaves is marked अ.) and no upākarma or the closing of the recital. It is for the followers of the Mādhyandina school.

Last Colophon :—

इत्युत्सर्गविधिः । शुभं भवतु । कृष्ण । कृष्ण । कृष्ण ।

(Kṛṣṇa repeated five times). बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

साहोब । संवत् १९२७ मिति मौनकृष्ण १० ।

1177.

6240. कुशकण्डिकानिरणयः । *Kuṣakaṇḍika-nirṇaya.*

For the Mādhyandina School, being a commentary on the chapter of Kuṣakaṇḍika of Pāraskara Gṛhya sūtra by Gaṇḍādhara.

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent in śloka, 340. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति ऋक्षसूत्रे टीकाविधाने गङ्गाधरविरचिते कुशकखिकानिर्णयः ।

There are six lines more, added by the scribe and something more in a second hand.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

पारस्करऋक्षसूत्रे कर्कोपाध्यायपादं प्रणम्य व्याख्यास्यामः ।

अथ ग्रन्थेन किं कथ्यते ।, etc., etc.

1178.

6317. **स्मार्तमार्तण्डप्रयोगः ।** *Smārta-Mārtanḍa-prayoga*.

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 60. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति स्मार्तमार्तण्डप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

वेदमूर्तिमल्लारदीक्षितमुरगोडवासस्मार्तमार्तण्डपद्धतिप्रयोगकृत
सम्पूर्णः ।

कात्यायनसूत्रभारद्वाजसमीचीन्द्रवज्रगणेशवासदासेन लिखितम् । शुभम् ।

The author does not give his own name, although he gives that of his guru as Svaprakāśa. It belongs to the school of Kātyāyana but in the Kānva Śākhā

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

श्रीवात्मजं नमस्कृत्य स्वप्रकाशगुरुं नमि ।

करोमि स्मार्तमार्तण्डं यथा स्मृत्यनुसारतः ॥ (बानुसारतः)

Topics :—1A, आदौ दारकाल उच्यते ; 3B, अथ प्रयोगः ; 7B, अथ वैश्वदेवः ; 8B, अथ शिष्टां प्रवक्ष्यामि ; 9B, अथ सायं होमः ; 10A,

अथ प्रातरौपासनम् ; 10B, अथ चतुर्थीहोमः ; 14A, अथ स्थालीपाकः ; 19A, अथ पिण्डपिण्डयज्ञः ; 21B, अथ दर्शस्थालीपाकारम्भः ; 31A, इति स्मार्त्तमार्त्तखंडे आधानप्रयोगः समाप्तः—अथ मणिकाधानम् ; 31B, अथ प्रायश्चित्तानि लिखन्ते ।

37B, अथोपाकर्म ; 38B, एतावानुत्सर्गः ततः प्रयोगः—एवं गुणविशेषणाध्यायोत्सर्गनिमित्तस्वसूत्रोक्तविधिना स्नानमहं करिष्ये ; 42B, ततः श्रान्तिपाठं कुर्यात् ; 44A, अथ वैकल्पिकावधारणम् ; 46B, उत्सर्गोपाकर्मकर्मणि अनाज्ञातन्यूनातिरिक्तानादिष्टप्रायश्चित्तब्रह्मणा होष्ये ; 47A, उदात्तादिसराः प्रदर्शनौयाः ; 48A, ब्राह्मणारम्भः (gives pratikas of various Brāhmanas) 48A, इत्येकापात्काण्डे ; इति हविर्यज्ञकाण्डे ; 48B, इत्यध्वरकाण्डे चतुर्थः ; इति ग्रहकाण्डे पञ्चमः ; इति वाजपेयकाण्डे षष्ठः ; 49A, इति राजसूयकाण्डे सप्तमः ; इत्युखासम्भरणकाण्डमष्टमम् ; इति हस्तिघटकाण्डं नवमम् ; 49B, इति त्रिकाण्डं दशमं ; इति साविति(?)काण्डमेकादशं ; इत्यग्निरहस्यकाण्डं द्वादशं ; इत्यष्टाध्यायिकाण्डं त्रयोदशं ; 50A, इति मध्यमकाण्डं चतुर्दशं ; इत्यश्वमेधकाण्डं पञ्चदशं ; इति प्रवर्ग्यकाण्डे षोडशं ; 50B, इति बृहदारण्ये सप्तदशं इति दश ग्रन्थाः ; 51A, इति स्मार्त्तमार्त्तखंडे उपाकर्म पद्धतिः समाप्ता ।

51A, अथ नवान्नप्राशनम् ; 51B, अथ वैकल्पिकावधारणम् ; 54A, इति स्मार्त्तमार्त्तखंडनवान्नप्राशनपद्धतिः समाप्ता अथोत्तरकर्म ।

End :—ऋहस्यकाण्डे ।

नावसथ्यात् परो धर्म्मो नावसथ्यात् परं तपः ।

नावसथ्यात् परं दानं नावसथ्यात् परं धनम् ॥

नावसथ्यात् परं श्रेयो नावसथ्यात् परं यज्ञः ।

नावसथ्यात् परा सिद्धिर्नावसथ्यात् परा मतिः ॥

नावसथ्यात् परं स्थानं नावसथ्यात् परं व्रतम् ॥

The authorities :—

1A, हरिहरभाष्ये ; भर्त्तृयज्ञभाष्ये ; वासुदेवभाष्ये, जयरामस्तु ; 2A, याज्ञवल्क्य ; 2A, आश्वलायन आपस्तम्ब हिरण्यकेशी बौधायन भर्त्तृयज्ञ मिश्रगदाधर इत्यादयः ; 3A, यज्ञपार्श्व ; 9A, गदाधरभाष्ये ; 24A, कारिकायां ।

1179.

6219. प्रयोगदोषिका (कर्कानुसारिणी) । *Prayoga-dōpikā*.

Two Parts.

I.—Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgari. Dated, Samvat 1933. Appearance, fresh.

Colophon :—

इति प्रयोगदोषिकायां जातकर्मादिचूडाकरणान्तानां समान-
तन्त्रेण कर्कादिमतानुसारेण प्रयोगः समाप्तः ।

Then there are four lines, prescribing a silent (that is without uttering Mantras) performance of those sacraments for a daughter.

The date at the end of the 5th line :—

सम्बत् १८३३ ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । यदि जातकर्मादीनि स्वकाले न कृतानि स्युः
कालातिक्रान्तिनिमित्तं प्रायश्चित्तं कृत्वा कार्याणि ।
एतेष्वेकैकलेपेपि पादक्षिप्रं प्रकीर्तितम् ।
चूडायामर्द्धक्षिप्रं स्यादापदीत्येवमौरितम् ॥

II.—Substance, etc., the same as in the first description. Both the parts written by one and the same hand. Folia, 12.

Colophon :—

इति श्रीप्रयोगदोषिकायां कर्काद्यनुसारौ उपनयनादिसमा-
वर्त्तनान्तप्रयोगः ।

Beginning :—

अथ उपनयनप्रयोगः ।

कर्त्ता उपनयनदिनात् पूर्व्यद्युः निवृत्तक्रियां निर्वर्त्य स्वस्योपनयने
कर्त्तृत्वाधिकारसिद्धये क्षिप्रत्रयं गोदानादिद्वारा कृत्वा द्वादशसहस्रं
गायत्रीं द्वादशाधिकसहस्रं गायत्रीं वा जपित्वा कुमारेण कामचार-

(986)

कामवाद-कामभक्ष्यादि-दोषापनोदनार्थं कृच्छ्रत्रयं कारयित्वा ...
.....सस्तिवाचनं ग्रहयज्ञश्च कुर्यात् ॥

1180.

10057. विवाहपद्धतिः । *Vivaha-paddhati.*

By Rāma Datta.

Substance, country-made paper. 8×6 inches. Folia, 8. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

Beginning :—

अथ विवाहरामदत्तकृतपद्धतिं लिख्यते ।
संघ[धि]विग्रहमन्वीन्द्रदेवादित्यतनूद्भवः
भूमिपालशिरोरत्नरञ्जिताङ्गिसरोरुहः ॥
सान्निविग्रहिकः श्रीमान् वीरेश्वरसहोदरः ।
महामन्त्रकरः श्रीमान् विराजति गणेश्वरः ॥
श्रीमता रामदत्तेन मन्त्रिणा तस्य स्तुतुना ।
पद्धतिः (पद्धति) [क्रि]यते धर्म्या रम्या वाजसनेयिनां ॥

1181.

6216. विवाहपद्धतिः । *Vivaha-paddhati.*

*Being an extract from Gr̥hya-candrikā by Jagadrāma
Drivedi.*

Substance, country-made paper. 8½×6½ inches. Folia, 11. Lines, 9, 10 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1857. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमद्विवेदहरेशात्मजश्रीजगन्नामकृते मृच्छपञ्चिकाख्ये
ग्रन्थे विवा[ह] पद्धतिः ।

Post Colophon :—

सं १८५७ ज्येष्ठश्रावण ३ चन्द्रवार । शुभं । श्रीप्रियदर्शनार्जुन ।

Beginning :—

पञ्चविवाहनिमित्तमाहपूजापूर्वकं नादीमुखं आङ्गं विधाय
विवाहं पुत्रं मङ्गलसूर्यवेदघोषेण कन्यापितृग्रहमानयति । etc.,
etc.

The Grhya sūtra on which the Paddhati is based is apparently of Kātyāyana.

1182.

10402. **विवाहपद्धति ।** *Vivaha-paddhati.*

According to the rules of Kātyāyana.

By Rudradhara.

Substance, foolscap paper. 7×5 inches. Folia, 19. Lines, 12 on a page.
Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara Date, Śaivvat 1909. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति कात्यायनमतानुसारेण समधरक्षता विवाहपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १९०९ सके १७७४ फाल्गुन वद्य ६ बुधे भागानगरे
अजिदिक्षीतेन लिखितं ।

अथ सप्तपदीश्लोकानि (Seven slokas containing the
oaths of the bride).

Beginning :—

यशुर्वेदीक्षगौड़विवाहो लिख्यते ॥ देशकालौ स्मृत्वा च कन्यार्धिने
ग्रहागताय अक्षौ ज्ञातकाय वराय कन्यादानाङ्गभूतं मधुपर्कं
करिष्ये ॥, etc., etc.

1183.

6280. **आवसथ्याधान ।** *Āvasathyādhāna.*

Substance, country-made paper. 10½×4 inches. Folia, 42. Lines, 10
1 a page. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

An exposition of *Āvasathyādhyāna*, as directed by Kātyāyana. It often quotes Rām as in 8A and Harihara as in 11A.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

एकं नमामि कमलापतिमेव सद्यः

सर्वोत्तरायणमूलविनाशनाय ।

संस्कारसंस्कृततनोरतिसन्निवृत्तं

तद्वीनदीर्घतपसोऽप्यतिविप्रकृतम् ॥

अथावसथाधानम् तत्साध्यानि कर्माणि च कात्यायनानुसारेण लिख्यन्ते । तत्राङ्गह्वीनस्यासमर्थत्वादश्रोत्रियस्यावैद्यत्वात् शठस्याशुचित्वाश्चन्द्रस्याप्यवैदिकत्वात् अङ्गह्वीनाश्रोत्रिययशद्यूहवर्जितब्राह्मणराजन्यवैश्यानुलोमजारथकाराणां स्त्रीणां-
स्वाधिकारः ।

The occasions of the rite.

7B, आवसथाधानं दारकाले दायाद्यकाल एकेषां । दारशब्देन पाणि-
ग्रहणादिसंस्कारसंस्कृतं स्त्रीद्रव्यमभिधीयते तत्कालस्तत्सम्बन्धकालस्तद्विशिष्टकाल
इति यावत्

8A, दायाद्यकाल एकेषां दायं पैठकधनं तस्य विभागादिना स्त्रीयत्वेनाद्यः
कालस्तस्मिन् काले आवसथाधानं कर्तव्यमित्येकेषामाचार्याणां मतम् । एवञ्चात्र
पारस्कारकल्याणां माध्यंदिनादीनां अविभक्तदायादरहितानां दारकालेऽविभक्त-
दायादवताश्च तेषां दायाद्यकाल एव आधानं भवतीति व्यवस्थितविकल्प इति ।

21B, इति कुण्डकरणविधिः । अथ साधारणो विधिरुच्यते । तत्र पारस्कारः ।

परिसमूहोपलिप्य त्रिरुक्लिष्योद्भूत्याभ्यक्ष्य अग्निसुपसमाधायेति परिसमूहं
पांशूनामपसारणं

It ends abruptly.

1184.

6284. स्मार्त्ताधानप्रयोगः *Smārttadhānaprayoga*.*According to Karka—(White Yajurveda).*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 34. Lines, 9-11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete at the end.

A modern tract quoting Gaṅgādhara.

The maṅgalācaraṇa and the object :—

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गुहं गणेशश्च कातीयसूत्रसम्मतः (सम्मं ततः) ।

स्मार्त्ताधानप्रयोगोऽयं तन्यते बालहेतवे ॥

कर्ममतानुसारेण सूत्रोक्तः स्मार्त्ताधानप्रयोगो लिख्यते ।

Then it goes on :—

कालनिर्णयो(य) गङ्गाधरिपद्धतौ ।

अध्याधानं द्विजेन्द्राणां स्यात् कृत्तिकाविशाखयोः ।

रेवती रोहिणीपुष्यमृगश्र्वेक्षोत्तराश्वये ॥

4A, इति खरमुद्रिः; 9A, इत्यावसथ्याधानम्; 9B, इति मणिकाव-
धानम्; 13A, इति पञ्चमहायज्ञाः; 13B, इति निरमेवैश्वदेवः; 14A, अथ
सायंप्रातर्होमः; 16B, इति होमनिर्णयः, अथ पुनराधानम्; 20A, अथ दशै
पिण्डपितृयज्ञः; 22B, अथ नवाम्नप्राशनम्; 28A, अथ श्रवणकर्म 31A,
अथेन्द्रयज्ञ उच्यते; 32A, अथ पृषातकाकर्म उच्यते; 34A, खल्लारोहणमुच्यते ।

It ends abruptly.

1185.

987. यजुर्वल्लभा *Yajurvallabhā* or आह्निकपद्धति ।*By Viṭhala Dikṣita.*

For the manuscript, see L. 2061 and for the work Alwar
ext. 294.

hājendralāla is wrong in thinking that Yajurvallabhā is
a part of Āhnikapaddhati. It is named Yajurvallabhā,

because it is intended for the priests of the Yajurvedi School. Āhnika is one of the subjects, out of three, treated of in the three chapters of Yajurvallabhā.

Post Colophon Statement :—

शुभमस्तु सर्व्वजगतां परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः ।

दोषाः प्रयान्तु शान्तिं सर्व्वत्र सुखौ[सुखिनो]भवन्तु लोकाः ॥

यादृशं पुस्तकं दृष्टं इत्यादि ।

संवत् १८११ मिति फाल्गुन वद्य १२ द्वादश्यां मन्दावासरे लिखितं पुस्तकं
शिवप्रसादेन स्वार्थं परार्थं च । शुभमस्तु लेखकपाठककर्त्तव्यां ॥

1186.

1647. यजुर्व्वेत्तभा । *Yajurvallabhā.*

By Kēśavañil, son of Bīṣvanāth Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 88. Lines on a page 14, 15, 16. Extent in ślokaś, 2800. Character, modern Nāgara.

* *Last Colophon :—*

इति श्रीविद्वद्भरभट्टश्रीविश्वनाथात्मजेन, भट्टकेशवजिता संश्रुद्धौ-
तायां यजुर्व्वेत्तभाख्यायां कर्मसरणौ आह्निककाण्डः ।

This work is based on the above.

In the obverse of the first leaf there is a table of contents of this book :—

१। यजुर्व्वेत्तभानुक्रमणिका, तत्र परिभाषा, आचारप्रशंसा, अङ्गनियमः, दिङ्नियमः, प्राचीनार्थः, उपवेशनादिविचारः, उपवीतशिखादिबन्धनं, ऋष्यादिज्ञानं ।

२। आदौ प्रणवोच्चारः, प्रौढोपाकर्मकरणीविधेः, तल्लक्ष्यं च, जल-
स्पर्शविधिः, तैल्यन्तशब्दकर्मनिषेधः, जगदी संकल्पाकरणे, कर्मणो ब्रह्मार्पणत्वे,
इन्द्रार्पणत्वं च, तल्लक्ष्यं च, यद्वैरनुष्ठितं तन्मनुष्यैर्नानुष्ठेयं, उपवासे कर्मनियमः,
इत्यादिभक्ष्योत्तरमपि ज्ञानसन्धादिकार्यमिति परिभाषा, अथ प्रबोधकालः,

ब्राह्मे सुहृत्ते उत्याय ईश्वरचिन्तनं, ब्राह्मसुहृत्तेलङ्घनं, राज्ञेः पश्चिमे यासे वेदाध्य-
यनम्, तत्र गिद्वायां प्रायश्चित्तं, ब्राह्मे सुहृत्ते कर्त्तव्यमाह, स्मरणीयान्यपि,

३। भूमिं प्रार्थना, प्रातर्मङ्गलद्रव्यदर्शनम्, अदर्शनौयान्यपि, तिथिविशेषे
दर्पणदर्शणनिषेधः] इति प्रबोधविधिः।

The manuscript is full of marginal notes in the first two pages.

1187.

6505. **प्रयोगसंग्रहः।** *Prayoga-saṅgraha.*

By Parasurāma Pāṭhaka.

Substance, country-made paper 11×5 inches. Folia, 148. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 2800. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Every leaf is marked चण्डिका।

The daily duties of a Brāhmaṇa of the school of Kātyāyana, composed in Śaṃvat 1851.

It ends:—

दृष्ट्वाष्टिशके Śaka 1616 पौष शुक्ले दिग्बुधवासरे ।

प्रयोगसंग्रहः काश्यां कृतः शङ्करप्रतीतये ॥

अष्टादशशतोत्तर एकं पञ्चाशत्संख्याके (?)

क्रोधननामसंवत्सरे पौषशुक्लदशम्यां प्रयोगसंग्रहरचनं समाप्तम् ।

It gives the names of the author's friends who helped and patronised him in this work.

अथ ग्रन्थस्य करणे उपयोगप्रेरणाकर्तार उच्यन्ते ।

दादंभट्टः कुहाडग्रामस्थः । नारायणभट्टो धर्माधिकारी ।

महाजनोपनामजीवनरामो मंगक [जीवनरामसंज्ञकः] वेदग्रा

[म]स्थः ॥ ६ ॥

ग्रन्थसहायकर्त्ता यत्किञ्चित् महादेवभट्टब्रह्मचारी देवलग्रामस्थः ॥ ४ ॥

पद्माकरदीक्षिताः नासिकक्षेत्रस्थाः ॥ ५ ॥ अथ लेखनद्वारा सहायकर्त्तारः

कावे इत्युपनामकच्यम्बकभट्टाः ॥ १ ॥ जानी इत्युपनामकउत्तमकुण्डास्थः ॥ २ ॥

नारदभट्टो धर्माधिकारी ॥ ३ ॥ कावे इत्युपनामक सदा

Here ends the last leaf, 184A. The B. side is left blank.

12B, इति प्रयोगसंग्रहे प्रशुरामपाठककृते (त) प्रयोगपारिजात-पराशर-
माधव-ऋतसिंहादिक-धर्मप्रवृत्ति-आचारमयूख-आचारादर्शाद्यनुसारी प्रबोधका-
लादिशौचविधिः ।

38B, इति श्रीमच्छङ्कराचार्यभगवतः कृतौ गायत्रीभाष्यं सम्पूर्णम् ।
अथ तैत्तिरीयश्रुतौ नारायणोपनिषदि विहितत्रिकालसन्ध्योपासनमन्त्राणां विद्या-
रण्यस्वामिमाधवकृतं भाष्यं लिख्यते । माध्याह्निकसन्धानुष्ठाने अभिमन्त्रितजल-
पानार्थं मन्त्रमाह आपः पुनन्तु, etc., etc., etc. 39B, इति नारायणौघे
चतुर्विंशोऽनुवाकः; 40B, इति नारायणौघे षड्विंशोऽनुवाकः; 41B, इति
तैत्तिरीयश्रुतौ सन्ध्योपासनमन्त्रभाष्यं समाप्तम्; 60B, इति कात्यायनत्रिकण्डिका
सूत्रं समाप्तम्; 80A, इति श्रीश्रौतस्मार्त्तानुष्ठानपारंगजौवनरामद्विवेदौ तस्य
शिष्येण कृतो रुद्रकल्पद्रुमहरिहरस्नानदौषिकाद्यनुसारी ब्रह्मयज्ञतर्पणप्रयोगः
समाप्तः । अथ सन्ध्येतर्पणम्; अथ भौक्षतर्पणम्; 80B, अथ वैश्वदेवः, etc.,
etc. ... 92B, अथ भोजनविधिः, etc., etc., ... 120A, अथ
सायंसन्ध्योपासनाप्रयोगः ।

1188.

6250 (a) नित्यस्नानपद्धतिः *Nitya Snānapaddhati*.

As directed in the Trikāṇḍa sūtra of Kātyāyana.

By Kahundeva, son of Deivedi Guṇadeva.

(b) ऋषिस्थापनपूजनप्रकारः

*By the same author, corrected later by his son, Kṛṣṇadeva
in Sam. 1820.*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 1-9 (of which
fol. 2-6 are wanting)+1-27, but there is no break between the first and the
second pagination. They are differently paged, being written by two different
hands. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Dated, Śaṃvat 1831. Ap-
pearance, fresh, but mouse-eaten.

A. Ends in 11B.

Colophon :—

इति श्रीद्विवेदिगुणदेवात्मजवेदशास्त्रविद्विद्वेदिकाऋदेवविर-
चिता त्रिकण्डिकासूत्रोक्तनित्यस्नानपद्धतिः समाप्ता ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

लघामूर्तिपदद्वन्द्वं निधाय हृदि मङ्गलम् ।

स्फुटं स्नानप्रयोगोऽयं यथामति वितन्यते ॥

तत्र उत्सर्गकालो निर्णीयते ।

अत्र गृह्यसूत्रम् । पौषस्य रोहिण्यां मध्यमायां वासुकायां अध्यायानुत्सृजेय-
ददकान्तं गत्विति सूत्रार्थः ।

B. *Colophon :—*

सूत्रकारिकयोर्भाष्यं विलोक्य पद्धतिः कृता ।

कर्मठानां प्रबोधाय काङ्गदेवद्विजन्मना ॥

खनेत्रवसु भूवर्षे (S. 1820) माघवे जाह्नवीतिथौ ।

त्रैविद्यमोऽसञ्ज्ञेन काशीपुरनिवासिना ॥

काङ्गदेवात्मजेनैषा लघ्यादेवेन धीमता ।

काङ्गदेवकृतिः साध्वौ प्रोक्षिता विदुषां मुदे ॥

समाप्ता

Post Colophon :—

संवत् १८३१ ।

1189.

10859. **स्नानसूत्रपद्धतिः ।** *Snāna Sūtrapaddhati.*

By the son of Trimalla.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Foll. marked 8-13 and 18-27. Lines 10, 11 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Fragmentary.

Colophon :—

18B, इति ज्योतिर्विदाराध्यत्रिमल्लसुतनिर्मितसन्धादिरूपो

द्वितीयः परिच्छेदः 27B, इति ज्योतिर्विदाराध्यत्रिमल्लसुत-

निर्मिते तर्पणाख्यसूत्रोऽयं परिच्छेदः ।

On the obverse of the 8th leaf :—

त्रिमल्लकृतस्नानसूत्रपद्धतिः ।

1190.

6092 पर्वनिर्णय । *Parva-nirṇaya.**By Gaṇapati Rāvala.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 11. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमदभिज्ञोत्रचातुर्म्मास्यादियजनसमासादितपुरुषार्थ-
सार्थश्रीरावलहरिप्रश्नरसूत्रिस्तुगणपतिरावलकृतोऽयं पर्वनिर्णयः
सम्पूर्णः ।

The date of the composition of the work—Sam. 1742.

नेत्राम्भोधिघराधरक्षितिमते । श्रीविक्रमाके प्रके
१७४२ मासौशे विजयातिथौ रविदिने मोक्षे च दुर्गाचले ।
योगे पर्वनिर्णयं गणपतिः श्रीरावलाख्यो मुदा
नानाग्रन्थविलोकनादिमलघौरेण समापूरयेत् ॥

The maṅgalācarana and the object of the work :—

श्रीशिवं सदूतं नत्वा कर्कगर्गादियाज्ञिकान् ।
दर्शं च पौर्णमासे च यागकालो निरूप्यते ॥

The works consulted by the author are :—

त्रय्युक्तश्रुतिसूत्रभाष्यनिचयं श्रीकर्कदेवोदितान्
श्रीतन्त्राभिधरामयाज्ञिकमतांस्तान् पर्वण्योर्निर्णयान् ।
श्रीगङ्गाधरनिर्मितं हरिहरं रेणुं तथा मखडनं
श्रीकात्यायनयज्ञपार्ष्णसहितं कर्मप्रदीपं तथा ।
हेमाद्रिप्रथितांश्च माधवमतं स्मृत्यर्थसारान्तरं
रत्नं श्रीमदनस्य निर्णयमहासिन्धुं तथा भास्करम् ।
तत्त्वं कालविवेचनं स्मृतिगणान् श्रीकौस्तुभं ज्योतिषां
सिद्धान्तस्मृतिचन्द्रिकादिनिखिलग्रन्थान् विचार्यादरात् ॥
श्रुतिसूत्रस्मृतिभाष्य-प्रौचीननिबन्धसागरानेतान् ।
गणपतिरावलविदुषा निर्मयौषां धीयते सारः ॥

The author and his parentage :—

औदीचद्विजगूर्जरेषु महितः श्रीरामदासोऽभवत्
राज्ञो वीरसमोहरार्पितपदो यो याज्ञिकः कौर्त्तिमान् ।
तत्पुत्रो हरिप्रह्वरोऽध्वरकृतौ श्रीरावलख्यातिभट्ट
तत्पुत्र्यञ्जुषां स्थितिर्गणपतिर्त्रैते ह्ययं पर्व्वणः ॥

Then it goes on :—

पर्व्वण्यखण्डे स कथं विधेयः
खण्डेऽथवा पिण्डयज्ञिः कदा स्यात् ।
एकानुमत्योः सकलं तदेतद्
विचार्य्य वक्ष्ये सुगमैर्वचोभिः ॥

1191.

6814 पर्व्वनिर्णयसिद्धान्तोद्धार (साम्प्रिकानां
वाजसनेयिनां) । *Parva-nirṇaya-siddhāntoddhāra.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 75. Character, Nāgara. Copied in Samvat 1941. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति साम्प्रिकानां वाजसनेयिनां पर्व्वनिर्णयसिद्धान्तोद्धारः ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु । संवत् १९४१ मीर भा० व० वार बुध प्रोथी
पंडितबालमुकुन्दस्येदम् ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ । अथाहिताम्रौनां वाजसनेयिनां
उपयोगी पर्व्वनिर्णय उच्यते ।

तत्र पर्व्वप्रतिपदोः संपूर्णत्वे संदेह एव नास्ति । खण्डत्वे तु तत्रोपवासयागयो-
र्निर्णय उभयुच्यते इति तथाह लौगाक्षिः ।

पूर्व्वार्धे वाच मध्याह्ने यदि पर्व्वं समाप्यते । उपोष्य तत्र पूर्व्वेद्युत्तरद्वयार्ग
इष्यते ।, etc., etc.

It ends :—

अधिकविस्तरस्तु पूर्वनिर्णयेऽनुसन्धेयम् इति शिवम् ।

1192.

6225. सर्वकर्म साधारणाङ्गपद्धतिः । *Sarva-karma-*

sādhāraṇaṅga-paddhatiḥ

(*Mādhyandina*).

*By Hari Bhaṭṭa, son of Kṛṣṇa Bhaṭṭa,
son of Viśvanātha.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 25. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमन्महायाज्ञिकदैवज्ञोपमन्युवंशसम्भूतसप्तसंख्याख्यविश्व
नाथस्तुकोष्ठेनभट्टात्मजनरहरिभट्टकृतसर्वकर्मसाधारणाङ्गपद्धतिः
समाप्ता ।

Then there are seventeen lines under the heading of—

अथ पत्नीवामदक्षिणविषयः ।

Beginning :—

अथ मार्थदिनीयानुसारेण सर्वकर्मसाधारणाङ्गानां पद्धतिः ।

1193.

10504. वैश्वदेवनिर्णयः । *Vaishvadeva-nirṇayaḥ.*

By Kāmādeva, the disciple of Anantādera.

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 208. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1716. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमदनन्तदेवशिष्यकामदेवेन कृतोऽयं वैश्वदेवनिर्णयः
समाप्तः ॥

Post Colophon :—

संवत् १७१६ वर्षे फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे एकादश्यां पुण्यातिथौ
शनिवासरे वाराणस्यां लेखक उपाध्याय उद्धवेन लिखितोयं ग्रन्थः ॥
शुभं भवतु, etc., etc.

In a later hand :—

श्रीअद्येह वाराणसीस्थमोडज्ञातीयत्रै[वि]द्य उपाध्यायशिव-
शङ्करस्येदं पुस्तकम्

In another hand :—

इदं पुस्तकं दिवेदिप्रद्युम्नदेवात्मज-दिवेदिचन्द्रदेवात्मज-दिवेदि-
सूर्यदेवेन मौलेन गृहीतं ॥ श्रीरामजयतौ ।

Beginning :—

अथातः पञ्चमहायज्ञा इति विहितपञ्चमहायज्ञेषु अयं
संशयः ॥ किं कृतस्मार्त्ताधानः सन् यः एयक् पाकोपजीवी स
तत्राधिकारी उत सर्वोपि कृतस्मार्त्ताधान इति ॥ अत्र पञ्च-
महायज्ञा इत्युक्तत्वात् पञ्चानामपि विचारविषयत्वमिति न
मन्तव्यं ॥ किन्तु एतत् सूत्रोक्तानां चतुर्णामिव । न सूत्रान्तरोक्त-
ब्रह्मयज्ञस्य ॥ तस्याभिसाध्यत्वाभावात्प्रत्यक्षानसूत्रे उपविशेद्भेषु
दर्भपाणिः स्वाध्यायश्च यथाशक्त्यादावारभ्य वेदमित्यविशेषणं सर्वान्
प्रति विधानाच्च । तत्र सर्वेषामधिकारसिद्धेः । पक्षेतिग्रहणानु-
सर्वत्र सूत्रानुकरणमित्यदोषः ॥ एवं वक्ष्यमाणवैश्वदेवशब्दादपि न
प्रित्यज्ञान्तानां त्रयाणां बोद्धव्यं ॥ किन्तु नृयज्ञान्तानां चतुर्णामिव ।
तावतामप्यभिसाध्यत्वाद्विवक्षितसाहित्यत्वाद्ब्रह्मयज्ञस्येव एषविध्य-
न्तराभावाच्च ॥

तत्र भ्रातृणामविभक्तानां एयक् पाको भवेद् यदि ।

वैश्वदेवादिकं श्राद्धं कुर्युस्ते वै एयक् एयक् ॥

इति संयज्ञवचनात् कृताधानस्य एयक्पाकोपजीवित्वे सत्येव
अधिकार इति प्राप्ते अभिधीयते सत्यं । यदीदं वचनं सामि-

कानमिकसाधारणविषयं स्यात्तदैवमेवं स्यात् ॥ इदन्तु निरमिक-
विषयमेव ॥ तथाहि ॥ कृतावसथाधानस्य आधानान्तरं अवश्य-
मग्निमाधाय पाकयज्ञैश्च संयजेदिति वचनात् ॥ सायंप्रातर्होमा-
दिषु नित्यपाकयज्ञेषु यथाधिकारः प्राप्तः तथा पञ्चमहायज्ञानां
पाकयज्ञत्वाविशेषादहरहः स्वाहा कुर्यादग्नाभावे केनचिदाकाष्ठा-
द्देवेभ्यः पितृभ्यो मनुष्येभ्यश्चोदपात्रादिति वीक्ष्यया पुनर्नित्यत्वाव-
गमाच्च तत्राधिकारः प्राप्तः श्रौताधानिनः अग्निहोत्रादिष्विव ॥

3B, क्रतुसंख्यापरिशिष्टे ॥ अथ पाकयज्ञसंस्था होमः पार्वणस्थालीपाका-
वाग्रयणस्थालीपाक एकाष्टका पितृदेवतं बलिरेव सप्तम इति । अस्यायमर्थः ।
होमस्तावत् सायंप्रातःकर्त्तव्यत्वेन विहितः प्रयोगद्वयरूप एकः पाकयज्ञः । पार्वण-
स्थालीपाकौ दर्शपूर्णमासप्रतिपदिहितौ द्वौ पृथक् पृथक् । वाग्रयणस्थालीपाकः
शरदसन्तयोर्विहितौ द्वौ मिलित्वा एकः । श्यामाकचरुपक्षे त्रिरेकः । एकाष्टका
चतसृभिर्मिलिताभिरेक एव । पितृदेवतं पार्वणश्राद्धं । बलिः पञ्च महायज्ञाः ॥
एवकारो मिलितानामेव एकत्वज्ञापनार्थः ॥ एवं च सति पञ्चभिर्मिलितैरेवैकः ॥
स च सप्तमः पाकयज्ञो भवति । अत्र बलिशब्देन पञ्चमहायज्ञानुष्ठानं लक्ष्यते ।
नित्यत्वाद्भूतिदानसाहचर्याच्च ॥ तथाच ॥

वैश्वदेवे तु निर्हंसे यद्यन्योऽतिथिरात्रजेत् ।

तस्मा अन्नं यथाशक्तिं प्रदद्यान्न बलिं हरेत् ॥

इति मिताक्षराख्यवचनस्य बलीतिपदं वैश्वदेवपरं व्याख्यातं न्यायविद्धिः ॥

So Vaiṣvadeva vali is one of the seven Pākayajñas and constitutes offerings to the gods, manes, guests and animals and (the recitation of the Vedas ?) Brahmayaajña.

It ends:—

कांस्यभोजनन्यासेन अग्निमतः पाकोपजीवित्वं निरभ्रेरित्यलं
विस्तरेण ॥

श्रीमदगन्तदेवानां गुरुणां सुप्रसादतः ।

कृतोयं कामदेवेन वैश्वदेवविनिर्वायः ॥

1194.

6127. **और्द्धदेहिकपद्धति ।** *Aurddvadehika-paddhati.**By Viśvanatha, son of Gāvāla.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 59. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1900. Character, Nāgara. Date, Samvat 1934. Appearance, fresh. Complete.

Portions of the 46th and the 47th leaves are written in a different hand.

Colophon :—

इति श्रीमद्गोमतीबालज्ञाय (?) ज्योतिर्विद्गवावालात्मजविश्व-
नाथकृते और्द्ध (ऊर्द्ध)देहिकपद्धतिः सम्पूर्णा ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १९३४ मिति माघसुदि ४ बार शनिवारे । १९००

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

श्रीगणेशो जयतु ॐ इष्टदेवताभ्यो नमः ।

गच्छेद्गं गिरां पद्मनाभं सुरेशं

विभुं विश्वनाथं विशालाक्षि(?) मायं ।

विरिञ्चिं विवसन्तमन्यांश्च नत्वा

क्रियापद्धतिं विश्वनाथः करोति ॥

वच्चर्यां श्रुतिसम्मतान् सरलां कर्तव्यमार्गप्रदाम्

नानाग्रन्थविलोडनात् खुरचितां प्रेतत्वमुक्तिप्रदाम् ।

शिष्याणां सुखहेतवे च विदुषां पित्तप्रसादप्रदां

गुर्विष्टस्य प्रसादजाश्च सुधिया सर्वार्थदामावृताम् ॥

ये चैत्वाभिमतः(?) प्रवासनिरताः स्वस्थाश्च गेहे च ये

ये चानभिमतोऽथवाभिरहिता ये ब्रह्मचर्ये स्थिताः ।

तेषां अन्यतमस्य पूर्वमपराब्दान्ताः समग्राः क्रिया

उक्ताप्यत्र मया क्रमेण निरता दुर्म्मागैर्मात्राभिमि ॥

सधवानामपि विधवानां सर्व्वयोधितां, बालानामपि दृढाना-
मनाश्रमगता[ना]मपि, ततो यजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीशाखोक्त-
मरणसमयादारभ्य सपिण्डोक्त्यान्तं कर्म लिख्यते ।

End :— यथा-शाखं स्वस्थयनं वाचयित्वा अग्निखो गृहीत्वा बन्धुभिः
सह भुञ्जीत । अत ऊर्द्धं श्रौखण्डधारणं ताम्बूलभक्षणानि कुर्यात् ।

1195.

5774. कात्यायन श्राद्धकल्प । *Kātyāyana śrāddha kalpa.*

By Hemādri.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 54. Lines, 9 on
a page. Extent in ślokas, 1100. The last leaf has been newly restored. Ap-
pearance, old and discoloured. Complete. Character, Nāgara of the eight-
eenth century.

Beginning :—

यत् पादपद्मेरुहपांशुपूते
दत्तैर्गयामूर्द्धनि शक्तुपिण्डैः ।
मुक्तिं महापातकिनो लभन्ते
गदाधरं तं शरणं प्रपद्ये ॥
प्रणेता शास्त्राणां सपदि मुह्यदासन्नमयिता
क्रतूनामाहर्त्ता समरमुवि जेता क्षितिभृतां ।
विनेता साधूनामभिलषितदाता गृण्यवतां
मनीषी हेमाद्रिर्जयति जगतीभूषणमणिः ॥
ऋणत्रयापाकरणातिरिक्तैर्मुदा निदानैरपि यस्य दानैः ।
देवादयः प्रत्युत धारयन्ते चिन्तामनन्तामघमर्षतायां ॥
वृजतः सततं दिगङ्गनानां
अवणाभोगविभूषणं यशः
चरितं कथमस्य कथ्यते
जगती अङ्गमकल्पशाखिनः ॥

निखिल(?) चित्रान्यखिलस्मृतिभ्यः

छात्रानि कात्यायनसम्मतानि ।

निवध्यते आङ्गविधिः क्रमेण

हेमाद्रिणा श्रीकरणाधिपेन ॥

यस्त्वेकार चतुर्वर्गचिन्तामणिमनन्यधीः ।

हेमाद्रिस्मृतिरिणा तेन क्रियते आङ्गपद्धतिः ॥

End :— अतिस्मृतिपुराणेभ्यो मया हेमाद्रिणोद्धृतम् ।

आङ्गकल्पमिदं सम्यक् पितृणां तुष्टिकारकम् ॥

Colophon :—

इति श्रीपण्डितहेमाद्रिविरचितः आङ्गकल्पः समाप्तः ।

Post Colophon :—

शुभं भूयात् ।

Then in a different hand :—

इति हेमाद्रिआङ्गकल्पपद्धतिः ।

1196.

6136. कात्यायनआङ्गकारिका । *Kātyāyana śrāddha-kārikā*.

Substance, country-made paper. 11½×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokās, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

कात्यायनो मुनीनाह यथाआङ्गं तथा वदे ।

गयादौ आङ्गं कुर्वीत संक्रान्त्यादौ विशेषतः ॥

काले वाऽपरपक्षे च चतुर्थ्या उत्तरे च वा ।

संपाद्य + + + पूर्व्यद्युख निमग्नयेत् ॥

Kārikās based on the Śrāddha-Parīṣṭa of Kātyāyana.

Colophon :—

इति आङ्गकारिका समाप्ता ।

1197.

5970. **आह्नदौपिका ।** *Śraddha dīpikā.**By Yajñika Kāśī Dīkṣita, son of Sadāśiva Dīkṣitā.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 73. Leaf 72 is missing. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 1460. Appearance, discoloured. Complete.

Śrāddha ceremony, as performed by the followers of the White Yajurveda. It is based on Kātyāyana Sūtra and the Karka Bhāṣya.

See C.S. Vol. II, No. 426.

Last Colophon :—

इति आह्नदौपिकायां संहितानन्दीआह्नप्रयोगः ।

इति औसदाश्वदौक्षितसुतकाशीदौक्षितकृता आह्नदौपिका
समाप्त ।

1198.

6200. **पार्वणआह्नप्रयोगः ।** *Pārvaṇa-śrāddha-prāyoga.*

Being an extract from Śrāddha-Bhāskara.

By Kāśī Dīkṣita, son of Sadāśiva Dīkṣita.

Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

Beginning :—

ओमशेषाय नमः ।

अथ पार्वणआह्नप्रयोगः ।

तत्र यज्ञोपवीती विष्णुस्मरणपूर्वकं प्राणायामत्रयं कृत्वा
प्राचीनावीती संकल्पवाक्यमुच्चारयेदिति हेमाद्रिः ।

27A, इति सदाश्वदौक्षितसुतकाशीदौक्षितकृते आह्नभास्करे पार्वण-
आह्नप्रयोगः समाप्तः ।

28A, इति आद्रभास्त्रप्रयोगपार्व्याद्रसंकल्पः समाप्तः । अथ दर्भ-
लक्ष्यमाह ; अथ कूर्चलक्ष्यम् ; ब्राह्मणः ; 28B, अथ यजमानः ; अथ माह-
लयनिर्यायः ; 29B, अथ वैष्णवभोजनविधिः ।

1199.

6135. कात्यायनसूत्रपद्धतिः । *Kātyāyana-sūtra-
śraddha-paddhati.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a
page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, new. Com-
plete.

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ।

सूर्यं सामं गुरुं चैव नत्वा त्रिपुरसुन्दरीं ।

कात्यायनस्य सूत्रस्य क्रियते आद्रपद्धतिः ॥

सूत्रानुसारिणी श्लेषा बालबोधप्रबोधिनी ।

ज्ञातव्या शास्त्रविबद्धिः संक्षेपेण कृता तु या ॥

तत्रादौ सर्वप्रकृतिभूतं दर्श आद्रमारभते ।

Colophon :—

इति सूत्रोक्तआद्रप्रयोगपद्धतिः ।

This *Paddhati* closely follows *Kātyāyana Śraddha-
Parīṣiṣṭa-sūtra*.

1200.

6230. कातीयपार्व्याद्रसूत्रपरिशिष्टपद्धतिः ।

Kātya-pārvaṇa-sraddha-sūtra-parīṣiṣṭa-paddhati.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a
page. Extent in slokas, 300. Character, modern Nāgara. Date, Samvat
1930. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति परिशिष्टसूत्रेषु पार्व्याद्रसूत्रपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon :—

सुमं भवतु । बालमुकुन्दस्येदम् । संवत् १८३० फाल्गुन द्व०
१ चन्द्रे काश्यां लिखितम् ।

Beginning :—

श्री अथातोऽपरपक्षादिषु पार्ष्णीश्राद्धं व्याख्यास्यामः (Sūtra).

1201.

6207. **श्राद्धपद्धतिः ।** *Śrāddha-paddhatiḥ.*

By Dhoṇḍhā Mīśra, son of Prāṇadhara.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 46. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 2000. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete. Written in two different hands, the first writes up to 9A, the second continues to the end.

Last Colophon :—

इति श्रीप्राणधरात्मज-श्रीडोण्डूविरचितायां पद्धतौ यतिधर्म-
विधिः समाप्तः ।

The Paddhati is for the followers of the White Yajurveda.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

कर्कशाद्यायनकल्पवृक्षवचो विचार्याचरणं सताम् ।

यजुर्विदां श्राद्धविधिं यद्यत्त ठेठूबुधो बोधविबोधनाय ॥

विविधाः पद्धतीर्बुद्धा बह्वीं श्राद्धस्य पद्धतिम् ।

माध्यन्दिनीयविधिना शोधयन्तु धिया बुधाः ॥

अथ पार्ष्णीश्राद्धक्रमसूचनम् ।

1202.

5763. **श्राद्धपद्धतिः ।** *Śrāddha-paddhatiḥ.*

By Dhoṇhu (?) son of Prāṇadhara.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 89. Lines, 8 per page. Extent in slokas, 2100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1940. Appearance, mouse-eaten. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

सकर्काकाव्यायनकल्पवृत्त-

वचो विचार्याचरणं सताम् ।

यजुर्विदां आङ्गविधिं विधत्ते (तदुक्त)

दोऽङ्गं बुधोऽबोधविबोधनाय ॥

विविधाः पद्धतौर्बुद्धा वद्धा आङ्गस्य पद्धतिः]

मार्थ्यदिनीयविधिगण(?) शोधयन्तु धिया बुधाः ॥

यथ पार्वणशाङ्गस्मरणसूत्रं, etc., etc.

The author's name is variously spelt in different colophons.

22B, इति श्रीमिश्रप्राणधरात्मजडोह्विरचितायां सांवत्सरैकोद्दिष्ट-
कर्त्तव्यता समाप्ता; 29B, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजडोह्विरचिताऽश्रौचान्त-
र्गतक्रियासमाप्ता; 34A, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजडोह्विरचित एका-
दशाहान्तर्गतवृषोत्सर्गविधिः समाप्तः; 36B, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मज-
श्रीडोह्विरचित एकादशाहआङ्गविधिः समाप्तः; 44B, श्रीप्राणधरात्मज-
डोह्विरचिता सपिण्डीकरणेतिकर्त्तव्यता समाप्ता; 52A, इति मिश्रश्रीडोह्वि-
रचिता तीर्थआङ्गेतिकर्त्तव्यता समाप्ता; 53A, इति मिश्रडोह्विरचित-
नेत्यआङ्गेतिकर्त्तव्यता समाप्ता; 89B, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजडोह्विर-
चितायां पद्धतौ धर्मविधिः ।

Post Colophon Statement :—

सुभमस्तु श्रीसंवत् १८४० मी० अ० कृष्ण ५ ।

1203.

6124. **आद्यान्धभास्कर ।** *Śrāddhāudhabhaskara,*

*by Viṣṇu Śarmā Agnihottri, son of Yajña Datta, (a disciple
of) Ānubhūti svarūpa.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia. 30. Lines, 14 on a
page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgari. Appearance, old. Date,
approx. 1746 and Śaka 1610. Appearance, fresh. Complete.

A manual for the performance of Śrāddha, of the school of Mādhyandina, based on the Bhāṣya of Karka.

Colophon :—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमदनुभूतिस्वरूप दौक्षित-
यज्ञदत्तात्मजाभिहोत्रिविष्णुशर्माविरचिते आद्धान्धभास्करे प्रयोग-
पद्धतिः ।

Post Colophon Statement :—

शुभं भूयात् । १७४५ । १६१० । ज्येष्ठ सुदि १ प्रतिपदा
रवौ लिः एः नाथन्तसिंहसुतमोदुचातुर्वेदी वाराणसीस्थितः उत्तर-
प्रदेशे कसरैग्रामे लिखित । शुभ + + +

Then we have the following :—

विंशत्यंशे शनैश्चरः ।

सैहिकेयश्च विंशतिं परमोचो विगद्यते । ८५७ ।

इति श्रीसर्वशास्त्रविप्रारद--श्रीकाशीनाथकृतौ लघुपञ्जिका
सम्पूय्य समाप्तम् । (?)

नौचस्थितो जन्मनि यो ग्रहः स्यात् तद्वाग्निना + + + + ।

भवेत्त्रिकोणी यदि वा च केन्द्रे राजा भवेद्दार्भिकचक्रवर्त्तौ ॥

१७४५ । ज्येष्ठ सु० १५ + + + + + १८१० । लिः

भट्ट नाथ ।

The beginning of the work :—

साध्यसाधनयोगेषु साधके च निजेच्छया ।

अन्तर्यामितया तिष्ठन् पाजदोऽस्तु सतां हरिः ॥

अथ पार्व्यश्चाङ्गप्रयोगः ।

ततः श्वः आङ्गमिति निश्चित्य पूर्व्वेद्युर्वस्वक्षालनस्थानोपसेपन-
भूमिकरणां च विधाय द्विजान् निमग्नयौत ।

End :— इतिकर्तव्यतामन्त्रकार्कभाष्यानुसारिणी ।

श्री माध्यादिनशाखीवैष्टुष्ट्यतां विष्णुगोदता ॥

आङ्गुलिनि हि मया आङ्गुलिमहोदधेः ।

संयुक्तात्रापिनिङ्गानि रज्यतां हृदये सताम् ॥

See Ulwar Extract No. 359, where the work is called :—

आङ्गुलिभास्कर (?)

1203A.

6194, माचादिआङ्गुलिर्णयः *Mātrādi-śraddha-nirṇayaḥ*.

(काव्यायणीयः) ।

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 24. Lines, 7 per page. Extent, in slokas, 300. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः पिढभ्यो नमः ।

त्रयीमुसंविस्तिविवेकनिर्मलाः

समग्रनिःश्रेयससिद्धिहेतवः ।

समस्तशास्त्रार्थ ससत्त्वबोधकाः

जयन्ति काव्यायनपादपांशवः ॥

ये नाम केचिदिह नः, etc., etc.

The object of the work.

केचिदज्ञानतो नष्टाः केचिन्नष्टाः प्रमादतः ।

केचिद् ज्ञानावलेपेन केचिन्नष्टैश्च नाशिताः ॥

गतानुगतिको लोको न लोकस्तुल्यस्थितिकाः । (?)

अज्ञो जनस्य मूर्खत्वात् हरितं ताम्रभाजनम् ।

पितृन् प्रणम्य जनकान् तथा मातामहानपि ।

क्रियते संशयश्चित्ते मात्रादिआङ्गुलिर्णयः ॥

The end of the work.

निरीक्ष्य धर्मशास्त्राणि निबन्धांश्चापि नैकशः ।

उचितः + + स्थायं मात्रादिआङ्गुलिर्णयः ॥

चेतः प्रसन्नजननं विष्णुनामानन्दि सर्व्वरसयुक्तमिति प्रसन्नं ।

शास्त्रं खलु

Thus it ends abruptly.

1204.

10308. पार्वणदर्श(र्भ)वटुश्राद्धप्रयोग ।

*Pārvaṇa-darśha-vaṭu-śrāddha-prayogaḥ.**According to the rules of Kātyāyana.**By Devabhadra, son of Balabhadra Pāṭhaka.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमत्याठकबलभद्रात्मजदेवभद्रकृतपार्वणदर्शवटुश्राद्धप्रयोग
सम्पूर्णं समाप्तम् ।

Post Col. :—

श्रीविष्णवे गदाधराय नमः ॥

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ॥

नत्वा गदाधरं पितृन् कातीयसूत्रसम्मतः ।

वटुश्राद्धप्रयोगोऽयं तन्यते बालहेतवे ॥

2A, श्राद्धपाकात् देवनैवेद्यं खयं दक्षिणासुखः पञ्चसप्तनवभिरनियतैर्वा
कुशैः देववत्सार्द्धदिव्येष्टनेन ॐकारेण कृतौ देवे कुशाग्रभागप्रमुखौ द्वौ वटू(टु)
एवं पिष्टवत् कृतौ पित्र उदङ्मुखौ द्वौ प्रार्थना भवद्विरस्नत्सपत्नीकपित्रादि-
त्रयश्राद्धे ब्राह्मणकार्यमयं सम्पाद्यं नः प्रसौदत सम्पादयिष्यामः ॥

1205.

5765. श्राद्धविधिः । *Śrāddha-vidhi.**By Rāmāgnihottri.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 1 to 9 and 1 to 22, 31 in all. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh.

There is nothing to show that the work is complete in the present manuscript.

In spite of two different paginations, there is no break in the matter.

Beginning :—

ॐ तं मुनिवरमभिवन्दे यस्य प्रसादप्रयोज्या ऋतुवृक्षाः ।
 फलन्ति सततं याज्ञिकानां त्रिदिवोद्भवान्यनेकफलानि ॥
 औलाक्षको नाम मुनिस्तपोनिधि—
 स्तदन्वये वेदविचारदत्तः ।
 अभूद्विजार्थी बलभद्रनामा ।
 तदङ्गजो याज्ञिकचक्रपाणिः ॥ १ ॥
 श्रीमान् याज्ञिकचक्रपाणितनयो वेदान्तवित् श्रोत्रियः ।
 श्रौतस्मार्तविधानकृत् हरिपरः श्रीमाननेशाभिधः
 तत्पुत्रः श्रुतिसागरैकतरणो दत्तः सुविद्वान् शुचिः
 श्रीमान् शार्ङ्गधराभिधस्तु गिरिजानाथाङ्गियुग्मे रतः ॥
 तत्पुत्रोऽप्यभवत् श्रुतिज्ञचतुरो रामाग्निहोत्रौ सदा
 भूदेवाङ्घ्रिषु पूजनेषु सततं युक्तैकधीः सर्वदा ।
 कुर्वन् आद्रविधिं च पार्वणविधिज्ञानार्थकार्यार्थमे
 सूत्रस्थोपरि संशयौघतिमिरध्वंसाय सूर्यो महान् ॥
 श्रुतिसूत्रोदितं सर्वं दृष्टमेवात्र दर्शितं ।
 नोक्तं किञ्चित् स्वमत्यातो ग्राह्येयं मत्कृतिर्बुधैः ॥
 अतः प्रथमं प्रकृतित्वात् पार्वणश्राद्धं अभिधास्ये ॥

It follows the Kātyāyana sūtra.

1206.

5877. वृषोत्सर्गप्रयोग । *Vṛṣotsarga-prayoga*.

By Anantadēva, son of Nāgadeva Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 378. Character, Nāgura. Date, Samvat 1893. Appearance, fresh. Complete.

This belongs to the White Yajurveda.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ नीलवृक्षोत्सर्गः ।

तत्र वृक्षलक्षणम् ।

जीववत्सायाः पयस्विन्याः पुल्लं त्रिहायनं द्विहायनं एकहायनं
नीलं, वन्तुं, कपिलं, पिङ्गलं, छायां लोहितं श्वेतं वैकवर्णं अनेक-
वर्णं वा अव्यङ्गाङ्गं..... ।

Colophon :—

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमणि-प्रथमशास्त्रि-श्रीमन्नागदेवभट्टस्तुतना
अनन्तभट्टेन कृतो वृक्षोत्सर्गप्रयोगः ।

Post Colophon :—

संवत् १८६३ आषाढशुक्ल २ भद्रभास्वरे ।

1207.

6130. **अन्त्येष्टिपद्धति ।** *Antyeṣṭi-paddhati.*

By Gadādhara Dīkṣita.

Substance, country-made paper. 9×7½ inches. Folia, 51. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1929. Appearance, fresh. Complete.

The work was written in Śaka 1709; for the Brāhmāṇas professing the Mādhyandina Śākhā.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अविज्ञमस्तु ।

नत्वा गुरुन् गणपतिं वासुदेवादिसम्भवां ।

श्रीगदाधरघौरेण तन्यतेऽन्त्येष्टिपद्धतिः ॥

तत्रासन्नमरणं पित्रादिकं पुत्रास्त्रीभ्यो नीत्वा प्रायश्चित्तं कारयेत् ॥ (१)

End :— चिन्तामणिसुतो नाम्ना काशीवासी गदाधरः ।

अथ यस्यानाजोऽथ वधिरामन्यपद्धतिम् ।

माध्यन्दिनौषधाखायामौर्द्धदेशिककर्म्मभिः ।

काव्यायनोक्तमार्गेण सन्ति पद्धतयः प्रतम् ॥

ताभ्यस्तस्या विशेषोऽयं पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥

Colophon :—

इति श्रीचिन्तामणिसूनुना दीक्षितगदाधरेणा रचितान्त्येष्टि-
पद्धतिर्भरणाविधानानि च समाप्तानि ।

Date :— ग्रहाभ्यञ्जविभूषण्ये (१७०६) वत्सरे मासि फाल्गुने ।

गङ्गायामलिखद् ग्रामनगरस्थो गदाधरः ॥

Post Col. :—

शिवनारायणसुतो नाम्ना काशीनिवासिनः ।

आवणे मासि सिते पक्षे पञ्चम्यां भृगुवासरे ।

बालमुकुन्देन लिखितमन्त्येष्टिपद्धतिं शुभाम् ।

संवत् १८२६ ।

1208.

6208. लक्ष होमपद्धति । *Lakṣa-homa-paddhatih.*

By Kāśī Dīkṣita, son of Sadāśiva Dīkṣita.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 34. Lines, 11 on a page. Extent in ślokās, 900. The 8th and 9th leaves newly restored. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति लक्षहोमपद्धतिः समाप्ता ॥

इति श्रीयाज्ञिकसदाशिवदीक्षितसुतकाशीदीक्षितज्ञता लक्ष-
होमपद्धतिः समाप्ता ॥

शुभमस्तु ॥

Beginning :—

अथ लक्षहोमपद्धतिः ॥

तत्र तावद्भानादेवतोद्देशेन वक्ष्यमाणानामंत्रैः सर्वपापक्षयार्थं

परमसुखप्रदानर्थं क्रियमाणास्त्वेकः ॥

3B, इति लक्ष्मोमविधिः अथ लक्ष्मोमप्रयोगः ।

4A, असुककामो लक्ष्मोमेनाहं यष्ट्ये, इति संकल्प्य तदंगत्वेन गणेशपूजन-
पुण्याहवाचन-मातृकापूजन-नांदीआद्याचार्यवरणादीनि करिष्ये इति संकल्प्य गणेशं
पूजयेत् ।

1209.

6221.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

It relates to the purifying rite for a child born under the evil star of Mñlā and follows the precept of Deva and Karka.

Beginning :—

अथ मूलविधानपद्धति लिख्यते ।

तत्र प्रसवमूलनक्षत्राद्वितीयमूलनक्षत्रे सुखातः सप्तमीको
यजमानः
मम जातस्य कुमारस्य कुमार्या वा मूलप्रथमचरणादिजनन-
सूचितपिन्नाद्यरिष्टशान्तिद्वारा औपरमेत्यरप्रीतये सद्यहमखं मूल-
विधानमहं करिष्ये ।

The last leaf (the 6th) is not connected with the 5th which breaks off abruptly ; and it contains no leaf mark. It ends with the colophon :—

इति श्रीगोपीनाथदीक्षितेन कामदेवज्ञाप्यपद्धत्युक्तमूलविधान-
कंडिका संहितासंरक्षणी कृता ॥

Post Colophon :—

भाद्र० तृतीया गुरुवासरे समाप्तिः ॥ शान्तिः ॥

The beginning quoted above does not appear to be the beginning of the Sarajī, but probably of a part of Kāma-deva's work itself, which is entitled Karma-pradipikā or Pāraskara-grhya-sūtra-paddhati. See W. p. 65.

1210.

6222. (कात्यायनपरिशिष्टोक्त) मूलशान्तिप्रयोगः ।

Mūla-sānti prayoga.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgura. Date, Samvat 1937. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति कात्यायनपरिशिष्टोक्तमूलशान्तिप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु मी० कार्तिकवदि १२ वार शनि संमत् १९३७ ।

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ।

अथ कात्यायनपरिशिष्टोक्तमूलशान्तिविधानम् । अथातो
मूलजातस्य विधिं व्याख्यास्यामो मूलांशे प्रथमे पितुर्नेष्टो द्वितीये
मातुः तृतीये धनधान्यस्य चतुर्थे कुलशोकावहः । स्वयं पुण्य-
भागी स्यात् । मूलनक्षत्रे मूलविधानं कुर्यात् ॥

End :— सार्पदैवते एष एव विधिः कात्यायनोक्तः कृतः । शान्तिर्भवति
शान्तिर्भवतीति कर्मशेषं समापयेत् ॥

1211.

6224. विनायकशान्तिः । *Vināyaka-sāntih.**(Madhyandina).*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgura. Date, Samvat 1918. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति विनायकशान्तिप्रयोगः ।

Post Colophon :—

श्रीगणेशनार्पितमस्तु उत्तरे कर्मणि निर्विघ्नमस्तु ॥

चरहोममन्त्रः take up 12 lines after which we have the date :—

संवत् १८१८ चैत्र कृष्ण ६ ।

The following is added by a later hand :—

सं १८३४ व्या० कृ० ८ बालमुकुन्दस्येदम् ।

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ।

ॐ अथ सर्वकर्मभूतं विनायकप्रान्तिविधानम् । तस्यानिष्ट-
निवृत्तिफलकत्वेन काम्यत्वेऽपि ।

एवं विनायकं पूज्य ग्रहांश्चैव विधानतः ।

कर्मणां फलमाप्नोतीति याज्ञवल्क्योक्तेन सर्वकर्मभूतलोके ।

याज्ञवल्क्यः ।

विनायकः कर्मविघ्नसिद्धये विनियोजितः ।

गणानामाधिपत्ये च खट्वेन ब्रह्मणा तथा ॥

इयं प्रान्तिः पुण्याय श्रीप्राप्तये सर्वकामसिद्धये वा क्रियते ॥

1212.

6299. **कूपप्रतिष्ठाविधिः ।** *Kūpa-pratiṣṭhā-vidhiḥ.*

By Gaṇēśa—as directed by Kātyāyana.

Substance, country-made paper. 7×5 inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 40. Character, modern Nāgari. Copied in Samvat 1946. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्री [मालव—added by a recent hand] शिखित-
गणेशव्रतकाव्योक्तसंक्षिप्तकूपप्रतिष्ठाविधिः ।

Post Colophon :—

सं १८४६ ।

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ।

कातीयोक्ता कृपादिप्रतिष्ठा ।

तत्र मुहूर्ते भूम्यादिपूजनं कृत्वा कूपं खातयेत् ।

सिद्धे कूपे शुभेऽङ्घ्रिं प्रतिष्ठां कारयेत् ।

देशकालौ संकीर्त्य श्रीविष्णुप्रीतिकामः कूपोत्सर्गमहं करिष्ये ।

End :— खिलकृदादि-उत्तरपूजां पूर्णाह्नयन्तं समापयेत् । ब्राह्मणभोजन-
संकल्पः । आचार्यादिदक्षिणां भूयसौ दक्षिणां दद्यात् । ततो
विसर्जयेदिति ।

1213.

9284. कातीयतर्पणप्रयोग । *Kāṭya-tarpana-prayoga.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 84. Character, Nāgara. Date, Sam. 1867. Appearance, tolerable. Complete.

Colophon :—

इति तर्पणं कातीयं सम्पूर्णम् ।

The note of the scribe :—

संवत् १८६७ मिति पौषकृष्णबुधे लिखितं साहित्यचन्द्रविद्याधर-
पठनार्थम् ।

1214

9790. कात्यायनीयशान्तिप्रयोग । *Kātyāyanīya-śānti.*

prayoga.

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 2. Lines, 9 on page. Extent in slokas, 33. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

A fragment comprising only the worship of Gaṇeṣa.

PRAYOGA WORKS COMMON TO ALL ŚĀKHĀS
OF YAJURVEDA.

1215.

5108.

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 70. Lines, 4 on a page. Character, Uḍiyā of the early nineteenth century. Appearance, discoloured.

It begins thus:—

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ।

अथातो दर्शपूर्णमासादौ हविष्यादिव्वामं हतो होता प्रागुद-
गाहवनीयादवस्थायाध्वर्युं पृच्छत्यध्वर्यो देवताचक्षेति तासामानु-
पूर्वमुच्चैरुपांशु तांश्च यजमानस्य नक्षत्रनामगोत्रप्रवराणि देवता-
सङ्गीर्त्तनैः अग्निः अग्नीषोमौ अग्नीषोमौ इति पौर्णमासे ।

15B, इति दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ; 22B, इति पशुहोत्रं समाप्तम् ।

अथ सप्तसंस्थो ज्योतिष्टोमाख्यः सोमयागो विधीयते ।

28A, अथातिथ्येष्टिः; 29B, अथोपसदः; 30B, इत्युपसदः; 31B,
इति वाग्विसर्गः; अथाग्नीषोमप्रणयनम्; 33B, अथाग्नीषोमौयपश्नोर्विंशेषो-
दर्शते; 35A, अथाग्निषोमौयः समाप्तः; 53A, प्रातःसवनं समाप्तम्; 57A,
अथ निष्कैवल्यम्; 59A, इति माध्यन्दिनसवनं मध्यमक्षरेण, अथ तृतीयसवनम्;
59B, इति खिद्यद्वाद्या; अथ प्रस्थितयाद्या; 70A, इत्यभिष्टोमः; अत
ऊर्द्धं प्रशास्तः प्रसूतीतिश्रुत्या प्रशास्ता सर्पतेति ब्रूयात् ।

The MS. breaks off abruptly.

1216.

6286. दर्शपौर्णमासेष्टिप्रयोगः । *Darśapaurṇamāseṣṭi-
prayogah.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 31. Lines, 8 on a page. Extent in śloka, 600. Character, Nāgara. Date, Sanvat 1870. Appearance, old and discoloured. Complete.

No Colophon.

Post Colophon :—

संवत् १८७० नावष्टे पौषमासे शुद्धपक्षे षष्ठि भोमवासरे
लिखितं इदं पुस्तकं शुभमस्तु ॥

Beginning :—

अथ दर्शपौर्णमासेष्टिप्रयोगः ॥

आहवनीयदक्षिणाग्निर्वरे पंचभूसंस्काराः । पौर्णमासेष्ट्यर्थं
गार्हपत्यादाहवनीयमुद्धरामि इति संकल्प्य आहवनीयोद्धरणं ।
पौर्ण० र्थं गार्हपत्याह्निक्षिणाग्निमाहरामौति दक्षिणाग्नेः । अघ्नान्वा-
धानमध्वर्युर्यजमानो वा तत्र षट् समिधो गृहीत्वा स्नां सव्यहस्ते
धृत्वा ॥ ॐ ममाग्ने वर्षो विह्वेष्वस्तु वयं त्वेधानास्तन्वं एषेम
मह्यं नमतां प्रदिशस्वतस्त्वयाध्यक्षेण पृतना जयेम । इत्याहवनीये
समिधमादधाति ।

1217.

484. चातुर्मास्य-प्रयोगः । *Čarturmāsya-prayogah*.

For the manuscript see L. 1332.

5A, इति वैश्वदेवपर्व । 6B, इति करम्भपात्रकरणम् । 9B, अत्र
अध्वर्योः पात्रासादनं कथ्यते । 10A, इति प्रतिप्रस्थातुः पात्रासादनम् । 16B,
अथ अष्टभ्येष्टिः । 20A, इति सान्तपनीया । 23B, अथ क्रौडनीया ।
24A, अथ क्रमप्राप्तं महाहविः । 26A, अथ पितृयज्ञः । 32A, इति पितृ-
यज्ञेष्टिः । अथ त्रैयम्बका निरूप्यते । 35B, इत्यैष्टिकचातुर्मास्यानि । 35B,
समाप्तमिति । अथ क्रमप्राप्ता मित्रविन्दा लिख्यन्ते ।

1218.

420. सोमप्रयोगः । *Soma-prayogah*.

For the manuscript see L. 1393.

It commences from the appointment of the R̥viks in
Agniṣṭoma and Jyotiṣṭoma.

The manuscript breaks off thus abruptly :—

अध्वर्युः प्रतिभक्षयति । यूतभूतो विल इत्यादि । होहचमसे ध्रुवायावकाशं
कुर्वन् चमसानुचयं दशाभिः कलहो(?) ।

Leaf 22B. इडामार्ज्जगान्ता सन्तिष्ठते ।

„ 28B. प्रवर्ग्यसम्भरणम् ।

1219.

2972. सोमतत्त्वविवेकवार्तिकम् *Soma-tattra-civeka-*

Vārttikam.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 3. Lines, 16 to 19 on a page. Extent in slokas, 114. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

The text Soma-tattva of which this is a commentary in verse, is not known.

It begins :—

महेश्वरशिरोरत्नं नमस्कृत्य सुधाकरम् ।
सोमतत्त्वविवेकार्थः श्लोकैः सन्धक् प्रकाशयते ॥
श्रूयतेऽध्वर्युवेदे [वेदे] हि सोमतत्त्वप्रकाशकः ।
एष वो भरता राजा सोम इत्यादिको मनुः ॥
अस्यार्थः कथ्यते स्पष्टं भरताः कर्मठा मताः ।
इहामुजफलार्थानां कर्मणां भरणात् सदा ॥
राजा फलप्रदानैर्नो रंजकत्वादयं विदुः ।
युञ्जत्कृतानां यज्ञानां यजध्वं तमतो मखैः ॥

It ends :—

सोमतत्त्वविवेकस्य वार्तिकामृतमौरितं ।
तत्त्वेन्दुश्लोकप्रमितं तेन तुल्यतु विप्रराट् ।

So the work comprises 124 verses.

Colophon :—

इति सोमतत्त्वविवेकवार्तिकं समाप्तम् ।

1220.

2076.

*Directions for keeping up the sacred fire during sojourn
and mourning.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 30. Character, Nāgara. Date Saka 1715. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथ यजमाने प्रवसति आध्वर्यवादिना कर्त्तव्येष्टिप्रयोगः ॥

It ends in leaf 2A :—

इति यजमाने प्रवसति अन्यकर्त्तव्येष्टिप्रयोगः ।

Post Col. :—

अथ १७१५ प्रमादिवत् व्यैष्ठ वय १

Then, there are directions given how the sacred fire is to be preserved during mourning.

The latest authorities quoted are :—

(i) Nirṇayasindhu and (ii) Dinakarōḍyōta.

1221.

10779. दशकर्मपद्धतिः (यजुर्वेदीया) ।

Daśakarma-paddhatiḥ (Yajuh).

A.

Substance, palm-leaf. 15×1 inches. Folia, 61. Lines, 3, 4 on a page. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, old and worn-out.

Beg. :— अथ दशकर्मपद्धतिर्लिख्यते । तत्र विवाहदिवसे प्रातर्निवर्त्तित-
नित्यज्ञाथो, etc., etc.

61A, इति दृष्टिआहपद्धतिः ।

B.

Substance, etc., the same as above. Folia, 9.

Col. :— इति यजुर्वेदिनां कुशखिन्ता समाप्ता ।

One stray leaf marked 34. .

1222.

10799P. यजुषामग्निस्थापनं : *Yajusāmagnisthāpanam.*

(A Yajurvedi priest's manual for the consecration of fire.)

Substance, country-made yellow paper. 12×4½ inches. Folia, 2. Lines, 10, 11 on a page. Character, modern Bengali. Appearance, fresh.

Beginning :—

अथ यजुषामग्निस्थापनं । कुण्डलस्य स्थाण्डिलस्य वा पश्चिमदिश्य-
पविश्य गोमयेनोपलिप्य स्फोने कुशेन प्रादेशप्रमाणं रेखात्रयं
प्रागयमुत्तरोत्तरक्रमेण कृत्वाकुष्ठानामिकाभ्यां तत्रोत्तोर्यमृत्तिकां
क्रमेणोत् + ऐशान्यां दिशि प्रक्षिप्य जलेनाभ्युक्ष्य आत्मदक्षिणे
कांस्यपात्रस्थामेर्जलदिग्धनं गृहीत्वा । ॐ क्रव्यादमग्निं प्रहिणोमि
दूरं, etc., etc.

1223.

6662. यजुर्वेदीय-वाहस्थापनपद्धतिः : *Yajurvediya*

Vahnisthāpana-paddhatiḥ.

Substance, country-made paper. 16½×4 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali in a very modern hand. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

अथ यजुर्वेदिनामग्निस्थापनम् । तत्र क्रमः । हस्तप्रमाणं स्थण्डिलं
कृत्वा, etc., etc.

1224.

9856. उपवीतपद्धतिः : *Upavīta-paddhatiḥ.*

Substance, country-made paper. 11×6 inches. Folia, 15. Lines, 8 in a page. Extent in ślokas, 240. Character, Nāgarī. Appearance, tolerable. Complete.

On the investiture of a Yajurvedi Brāhmaṇa boy,
with holy thread.

1225.

2172. ब्रह्मयज्ञप्रयोगः and तर्पणप्रयोगः । *Brahma-yajña-prayogaḥ.*

Substance, country-made paper. 9×5½ inches. Folia, 3. Lines, 13. 14 on a page. Extent in Slokas, 80. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

(1) Brahmayajñaprayoga—Sacred texts for daily recitation of a Yajurvedī Brāhmaṇa.

अथ ब्रह्मयज्ञप्रयोगः,

कर्त्ता उदिते सूर्ये प्रातर्होमोत्तरं अक्षतप्रातराशः ग्रामात् प्राच्यामुदीच्या-
मैशान्यां वा दिशि यावति देशे खग्रामच्छंदौषि खग्रहच्छंदौषि वा न दृश्यन्ते
तावति दूरे नदीतीरे देवतातादितोर्येऽन्यस्मिन्नपि शुद्धे देशे वा गत्वा हस्तौ
पादौ प्रक्षाल्य आचम्य प्रदक्षिणमावृत्योपवीतौ भूत्वा जलं नमस्कृत्य प्रयतः
प्राङ्मुख उपविश्याचम्य प्राणानायम्य अप उपस्पृश्य देशकालौ संकीर्त्तय श्रीपरमेश्वर-
प्रोत्थं ब्रह्मयज्ञेन यज्ञे इति संकल्प्य हस्तौ जलेन प्रक्षाल्य त्रिराचम्योदकेना-
कुष्ठमूलेन द्विरोष्ठौ संमन्य आर्द्राङ्गुलिभिरोष्ठौ सक्षुद्रपस्पृश्य दक्षिणहस्तेन सथं
पाणिं पादं च प्रोक्ष्य
इधेत्वेति कायप्रपाठकमात्रं मनुवाकमात्रं वा मनसा यथाशक्त्यधीत्य प्रज्ञातं
निधाय नमो ब्रह्मण इति परिधानीयमृचं त्रिः पठित्वा प्रणवमुचरेत्
... .. ततो गृहमागत्य मुष्टि-
मात्रमन्नमपि कस्मैचिद् ब्राह्मणाय दक्षिणां दद्यात् ।

2A, इति ब्रह्मयज्ञप्रयोगः ।

Then follows Tarpana-prayoga :—

एवं रीत्या ब्रह्मयज्ञं विधाय देवर्षिपठितर्पणम् । अक्षतब्रह्मयज्ञस्तु मध्याह्न-
सन्धोत्तरं ब्रह्मयज्ञं कृत्वा तर्पणं कुर्यात् । तद्यथा । शुचौ देशे प्राङ्मुख उपविश्य
देशकालौ संकीर्त्तय देवर्षिपठितर्पणं तर्पणं करिष्य इति संकल्प्य शुचौ देशे प्रागग्रान्
दर्भाङ्गुलीर्यं ताम्रपात्रमक्षतसंयुक्तं जलेन पूरयित्वा अङ्गुली प्रागग्रान् दर्भान्
गृहीत्वा उक्षोपवीतौ देवतीर्थेन आस्तृतेषु प्रागग्रेषु कुष्ठेषु अग्रभागे अथ त्रौहि-
तखण्डसंयुक्तेन जलेन एकैकाङ्गुलिं देवेभ्यो दद्यात् ॥ ताम्रादिभाजनांतरे
गले वा तर्पयेत् ॥

(1002)

1226.

10231.

One leaf only ($9 \times 2\frac{1}{2}$ inches) with 8 lines, written on one side only.

Beg. :— अथ यजुर्वेदिशाखानां शाकल्यवैश्वदेवो लिख्यते ।

आचमनं । प्राणायामः । ॐ अत्राय मासे पक्षे तिथौ वासरे
मम गृहे पञ्चगुणादोषनिवृत्त्यर्थं शाकल्यवैश्वदेवमहं करिष्ये ।

ॐ परिसमुद्धा वारत्रयं ॐ उपलिय ३ ।, etc., etc.

1227.

207. सन्ध्यापद्धतिः (यजुर्वेदीया) । *Sandhyā-paddhatiḥ*.

For the MS. see L. 472.

It is a MS. with 3 leaves, with 7 lines on a page.

1228.

3923. यजुर्वेदि ग्रहयज्ञपद्धतिः । *Graha yajña paddhatiḥ*.

Substance, country-made paper. $16 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 20. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Bengali. Date, Śaka 1725. Appearance, old and discoloured. Complete.

16B. *Colophon* :—

इति कपिलपञ्चरात्रोक्तलृहृदशितसमन्वाभिस्थापनपूर्वक-
यजुर्वेदीयग्रहयज्ञपद्धतिः समाप्ता ।

Then comes Agnisthāpana.

It begins :—

अथ लृहृदशिलुप्रणीतकपिलपञ्चरात्रोक्तसमन्वाभिस्थापनसहित-
ग्रहयज्ञपद्धतिलिख्यते ॥

तत्र ग्रहदोषनराधिपप्रबलशत्रुदुःसहरोगादिनिमित्त-निरव-
काशशान्तिकं मलमासादिसमयाशुद्धावपि कार्यं । स्त्रीपुलादि-
रूपकाम्यसावकाशकर्मणि मलमासादितरः शुद्धकालोऽपेक्षितः ।

In 17A begins Agnisthāpana :—

अथ कपिलपञ्चरात्रोक्तयजुर्वेदिग्रहयज्ञार्थमेतद्विधानात् समलकामिस्थाप-
नम् ।

तत्र प्रथमं प्रागुदकज्ञवदेशे हस्तमात्रं चतुरस्रं, etc., etc

Colophon :—

इति कपिलपञ्चरात्रोक्तवृद्धशिष्टप्रणीतसमन्वययजुर्वेदिग्रह-
यज्ञाभिस्थापनविधिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

लिखितं श्रीरामलोचनदेवशर्मणा आत्मनः पाठार्थम् ।

शकाब्दाः १७२५ ॥ १० । ५ । २८ ।

1229.

6234. वृषोत्सर्गः (यजुःप्राखीयः) । *Vṛṣotsargaḥ*.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

यजुःप्राखीयवृषोत्सर्गकर्म ।

Post Col. :—

लिखितं यागेश्वरमित्रेण । वृषोत्सर्गान्ते आद्यश्राद्धं कृत्वा ।

श्री महालक्ष्म्यै नमः स्वाहा ॥

It begins in 2A (first line).

श्रीगणेशाय नमः ।

अथैतद्व्याहृत्यम् ।

चतुर्णामपि वर्णानामाद्यनेकादशेऽहनि ।

कर्त्तव्यात् कालिकी मुद्गिरयुद्धः पुनरेव सः ॥

The foregoing portion contains anuṣṭup slokas marked 18-46 and one (47th) unmarked on the subject of funeral.

After making gifts of bedding, shoes, umbrellas and other things *Vṛṣotsarga* itself begins in 5A.

1230.

5085. आभ्युदयिकश्राद्धम् । *Ābhyudayika-śrāddha.*

Substance, foolscap paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Date B.S. 1290. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अथ यजुर्वेदिनामाभ्युदयिकश्राद्धम् । स्तुतिं वाच्य
सङ्कल्पं कुर्यात् ।

Colophon :—

इत्याभ्युदयिकं श्राद्धं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

इति सन १२९० साल तारिख १० इ भाद्र ।

1231.

5152. यजुर्वेदीयाभ्युदयिकप्रयोगः । *Ābhyudayika-prayoga*

By Rāma Datta.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

नमो गणेशाय ।

सन्धिविग्रहमग्नौद्भवादिबसमुद्भवः ।

भूमिपालशिरोरत्नरत्नितान्त्रिस्तरोरुहः ।

सन्धिविग्रहिकः श्रीमदीश्वरसहोदरः ।

महामह[त्त]कः(?) श्रीमान् विराजति गणेश्वरः ॥

श्रीमता रामदत्तेन मन्त्रिणा तस्य स्रुता ।

पद्धतिः कियते धर्मावश्य[?]वाजपेयिना(?) ॥

Colophon :—

इति यजुर्वेदिनामाभ्युदयिकप्रयोगः ।

(1005)

1232.

6131. नारायणबलिप्रयोगः (यजुर्वेदोक्तः) । *Nārāyaṇa*

vali-prayoga.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 51. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :—

अथ यजुर्वेदोक्तनारायणबलिर्लिख्यते । तत्रादौ ज्ञानविधिना
ज्ञात्वा तस्य कातीयप्रयोगः ।

Colophon :—

इति श्रीगदाधरदौक्षिणाद्यन्तेष्टुदाहृतयत्किष्किन्चौनकबौधा-
यनगारुडगद्यनुसारी समन्वकनारायणबलिप्रयोगः समाप्तः ।

1233.

227. वास्तुहोमः । *Vāstu hōma.*

For the manuscript see L. 439.

1234.

7862. होमविधि । *Homa vidhi.*

By Mādhava.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 380. Character, Nāgara. Dated, Samvat 1874. Appearance, discoloured. Complete.

A manual of Homa for Yajurvedins.

Colophon :—

इति श्रीहोमविधिः समाप्तः ।

Post Col. :—

मुभमस्तु संवत् १८७४ शके १७३० आषाढमासे कृष्णपक्षे तिथौ
एकादश्यां ११ शुक्लवासरे लिखितं नंदनउपाध्यायस्थाने गंगातटे ॥

Beginning:—

श्री गणेशाय नमः ।

यामर्चन्त्यनिघ्नं सुरासुरगणा ध्यायन्ति यां योगिनो
व्यक्ताव्यक्तगिरस्तुवन्ति सततं यां केशवेशादयः ।
यां ज्ञात्वा सुनयो ब्रजन्ति परमं स्थानं माम(?) सेवितं
तां विद्वज्जनवन्दितां भगवतीं भक्त्याहमौघं भजे ॥

The object of the work.

श्री रूपनारायणनारदादिभिः
कृतं विष्णुं ब्रह्मशास्त्रविस्तरं ।
बिलोक्य सम्यक् शुभदं सुशान्तिकं
व्यधात् समस्तादिह माधवो बुधः ॥

It goes on :—

सुज्ञातः प्राक्पुण्यो भूत्वा यजमानः कृताह्निकः ।
आहूय ब्राह्मणान् ब्रूयात् प्रतिज्ञां विधिवत्तथा ॥

SĀMA VEDA SAMHITĀ.

1235.

711. साम-वेद-संहिता ।

Substance, country-made paper. Folia, Chanda-Ārcika in leaves 1, 24 to 42 and Uttarārcika complete in leaves from 1 to 74. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1316. Character, Nāgara. Date, Sam. 1856. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete. Repaired in places with transparent paper.

The colophon of the Chanda-ārcika.

इति हृन्दसौ आर्चिक समाप्तं । संवत् १८५६ ।

The colophon of the Uttarārcika.

उत्तरग्रन्थं सम्पूर्णमिति । १८५६ वर्षे आश्विन सुदि २५ रौखजी
ब्राह्मण स्वयं हस्तै लिखितमिदं पुस्तकं । श्रीरामजी । यादृशं
पुस्तकं ।, etc.

Often printed.

The text appears to belong to the Kaunthuma recension, published by Satyavrata Śāmaśrami.

1236.

8075. सामवेद (उत्तरार्चिक) । *Uttarārcika.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1838. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :—

इति नवमः प्रपाठकः । इति उत्तरसंहिता समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १८२८ कार्तिककृष्णपक्षे प्रतिपदायां तिथौ सौम्यवासरे
लि० मोड़झातीय चातुर्वेदीय त्रि० धनेश्वर-सुत-अमरेश्वर-सुत
देवेश्वरेण लिखितं वाराणसीवास्यं । श्री गङ्गाविश्वेश्वर यद्गच्छे ।

(1008)

1237.

557. पवमानः । *Pavamāna.*

For the manuscript see L. 1440.

This contains the mantras of the Uṭtarārcika from the beginning to the end of the Pañcama prapāṭhaka and the three first Ṛks of the Ṣaṣṭha prapāṭhaka.

The Pāvamāna apparently comes to an end in leaf 33. The 34th is a stray leaf. The page mark is in a different hand.

It begins :—

द्यावामानि प्रेषे भगवत्समस्तवादिभ्यो नमः(?) ।

And it ends as in L. 1440.

1238

8087A. सामवेदः । *Sāma-vedaḥ.*

(*The first two prapāṭhakas only.*)

Substance, country-made paper. 8×4½ inches. Folia, 22. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Remarkably correct.

1239.

8087B. *The Same.*

Substance, country-made paper. 8½×5 inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

1240.

1293. पदपाठः (सामवेदः) । *Padapāṭhaḥ (Sāma-Vedaḥ).*

Substance, country-made paper. Folia, in all 248. The MS. contains 5 parts with separate paginations and written in different hands. First part contains 11 leaves; second part, 95; third part, 56; fourth part, 7; fifth part, 94, of which 11-12, 40-51, are missing. Appearance, o.c. Late Sam. 1000, (first part), Sam. 1688 (fourth part), Sam. 1634; (fifth part). Generally correct. Complete.

The first part of this codex contains 14 Stobha-pada-pāṭha.

The second and the third part are the same, each of them contains the Sāmaṛcas of Chanda-Ārcika with padapāṭha.

The fourth part contains Āraṇya-pada-pāṭha including Mahanāmnī ṛcas which are considered to be the part of the Āraṇya Sāmans.

The fifth part contains the Uttarārcika-pada-pāṭha complete in nine prapāṭhakas.

N.B.—(It is curious to notice that in Satya-vrata Śāmaśrami's edition of Sāma Veda (B. I.), the Uttarārcika begins with the fourth prapāṭha of the codex. This MS. therefore, contains 3 prapāṭhās more. It is also to be noticed that Satya-vrata Śāmaśrami has missed the point where to begin the Uttarārcika—omitting 1—3 prapāṭhakas and in his edition he has failed to account for his beginning of this Ārcika).

1241.

2662. वेयगानम् or ग्रामगेयगानम् or प्राकृतगानम् ।

Veyagāna.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 217. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 1750. Character, Nāgara. Date, Samvat 1748. Appearance, discoloured. Complete in 17 Prapāṭhakas.

Colephon :—

इति वेयगानं समाप्तम् ।

Post Col. :—

संवत् १७४८ समये चैत्रमासे कृष्णपक्षे सप्तमे भौमिवासरे
लिखितमिदं वेयपुस्तकं त्रिपाठिभ्यो देवस्य स्वार्थं परार्थं च ।

See W. pp. 66 and 67 and I.O. Catal. Nos. 107 to 109.

It begins :—

१ ४ ५ २ २२
 ऊमायि । आयाही ३ वोयि तेया २ यि । तोये २ यि ।
 १ २ २ १ २ २ १ २
 गृणानोह । अदतो या २ यि । ना यि होता सा २३ सा २
 १ ५ २ ४
 यि वा २३४ व्रत होवा । ही २३४ ष ॥ १ ॥

It ends :—

अपामिवाक्तु होवा । हो हो ५ इ भा एष स्थघा ५ वया
 सुताः । अथावारायि । भिः पवता २३ इम इ मदितमाः ।
 क्रीडन्तूर्मिरयो वा ३ नु २३४ वा । आ ५ इ वोडहायि । ३५
 दशति ।

Col. :— इति सप्तदशः प्रपाठकः ।

Printed in Bibl. Ind. in Vols. I to III.

1242.

2663. वेयगानम् । *Veyagāna*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 207 of which 46th is missing and the first leaf is restored. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1711. Appearance, discoloured and brittle. Complete.

Colophon :—

इति वेयगानं समाप्तम् ।

Post Col. :—

इति संवत् १७११ वरषे भाद्रपदमासे कृष्णपक्षे चतुर्थौ रवौ
 यादृशं पुस्तकमित्यादि ॥ यदि शुद्धमित्यादि ।

1243.

2664. *The Same*.

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 230. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1808. Appearance, worn-out and discoloured. Complete.

Col. :— इति वेद्यगानं समाप्तम् ।

Post Col. :—

संख्या ११६७ एवं सख्ति संवत् १८०८ वर्षे आषाढमासे सुदि
४ चतुर्थी गुरुवासरे पूर्वाष्टं सरखिजंग्रामे मोडज्ञाति चवाडी ७०
पुरुषोत्तमसुत धनेश्वर अद्येह श्रीवाराणसीस्थाने विश्वेश्वरसन्निधौ
लिखापितं स्वपठनार्थं वा परोपकारार्थम् ।

1244.

3303. उच्चगानम् । *Uchhagāna*.

Substance, country-made paper. 10×4³/₄ inches. Folia (by counting). 89.
Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1681. Appearance,
discoloured and worn-out. Complete.

Colophon :—

इत्युच्चगाने षष्ठमः[षष्ठः] प्रपाठकः + + + + तु ।

कल्याणमस्तु ॥ ह ॥ श्री ॥

Post Colophon :—

संवत् १६८१ वर्षे फाल्गुन वदि १३ + + + + स्तकं
काश्यां क० मोडजातीय-चातुर्वेदित्रिपाठिदामोदरसुतगङ्गाधरेण
+ + + + रोपकारार्थं वा ॥ शुभं भवतु ॥ श्री ॥ श्री ॥
श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ह ॥ ह ॥

It begins thus :—

२ २ २ १ १ २१ २ २ २
आभित्वाश्रुर नो नुम + + ॥ आदुग्धा इव धेनवः ईशान

१ २
मस्य जगतः ॥ सुवाच ई ईशानम् । आह + + + + मो २३

४ १ २
इमा ३ । सु खू २३४ वा ॥ इत्यादि ।

1245.

7829. सामवेदारण्यविवरणं । *Sāma-vedāraṇya-vivaraṇam*

By Śobhākara Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 8. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :—

ॐ नमः सामवेदाय ॥

वेदाख्यानव्याख्यानं सम्यगेतत् कृतं मया ।

आरण्यगानव्याख्यानं तथैवाथ विभाष्यते ॥

पद्या ॥ वैख्यः प्रजापतिरष्टसु ॥ अंजः प्रथमं । ऋक्षा वृद्धदोषश्चा
द्वितीयं ।, etc., etc.

3A, इति भट्टश्रीभाकररुतारण्यविवरणे प्रथमः प्रपाठकः, 6A, °द्वितीय
प्रपाठकः ; 8A, °तृतीय प्रपाठकः ।

1246.

8906 आरण्यकविवरणं । *Aranyaka-vivaraṇa*.

By Bhaṭṭa Śobhākara.

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Folia, 22. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 880. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1825. Appearance, fresh. Complete.

It begins thus :—

वेदाख्यानव्याख्यानं सम्यगेतत् कृतं मया

आरण्यगानव्याख्यानं तथैवाथ विभाष्यते ॥

3A. इति भट्टश्रीभाकरात्मज[रुते] आरण्यकविवरणे प्रथमः प्रपाठकः ।

6A. °द्वितीयः प्रपाठकः ।

8B. °तृतीयः प्रपाठकः ।

12A. °चतुर्थः प्रपाठकः ।

17A. °पञ्चमः प्रपाठकः ।

The last Col. : —

आरण्यकविवरणे षष्ठः प्रपाठकः । समाप्तः ॥ संवत् १८२५
मार्गशीर्षे शुक्ले नवम्यां लिखितमिदं पुस्तकं लेखकपाठकयोः शुभं
भूयात् ॥

1247.

5597. **सामवेदमन्त्राः ।** *Sāma-veda-mantraḥ.*

Substance, palm-leaf. 17×1½ inches. Folia, 130. Lines, 4 on a page.
Character, Uḍiṃ, about 300 years old. Appearance, old and soiled.

Beginning :—

नमः सामवेदाय ।

आमह्वीयवं उच्चा ३ अईकां ३ तमन्यसाः पं सु दिवाईसाङ् ८
कुमियाददाईकः उग्रं श्रम्रांरो मह्वाईश्रवाउकः । वाग । सन-
आईन्द्रा ३ य ययवाईपंसु । वरुणाया ८ कु मरुद्भियाः कः ।
+ + + + वाईत्कै खराईस्ववाउकः । वाग । ए ३ ना ३
वाईस्त्रा ३ निसर्थ्य आपंसु घुस्रानाईमा ८ कु । लुषाणांकः । सिषा
३ सन्ताःरो । वनामहाउकः । वाग । स्तौ ४ से ५ नी । न १ ।
पुनारौरवं पुना ३ नसो ३ माघा + + + आपो ३ वसा
नो ४ अर्घस्या ४ रत्नघा ३ यो ३ निनिमृतस्य साईदसाईकः
ओहाउवाकः ।

6A, अर्द्धप्रपाठकः ; 11A, प्रथमप्रपाठकः ; 15B, अर्द्धप्रपाठकः ; 22B,
द्वितीयप्रपाठकः ; 34B, तृतीयप्रपाठकः ; 45B, चतुर्थप्रपाठकः ; 56A, पञ्चमः
प्रपाठकः ; 67B, षष्ठः प्रपाठकः ; 78A, सप्तमप्रपाठकः ; 87B, अष्टम-
प्रपाठकः ; 99A, नवमप्रपाठकः । द्वितीयपर्वम् । (?) 108A, दशमप्रपाठकः ;
117B, एकादशप्रपाठकः ; 129B, द्वादशप्रपाठकः ।

End :— गच्छसे ३ दाई क । वसा ३ दाशः ३ गे । हा ह्यौ । उ ।

क्रतुरिन्दुः ४ दु णौ ३ पैई । विचाक्षाणाः शोभि ५ दु । ठावो १ ।

The date of the copying of the manuscript.

(1014)

घोरश्रीसुकुन्ददेवमहाराजाङ्गल विजयशुभराज्ये समस्त ५ अङ्ग माष कथा-
प्रतिपन्नविवादे दामोदरपुरप्रासनमहाजनगोविन्दनन्देन लिखितमिदं पुस्तकं
समाप्तम् आत्मपठनायै ।

भग्नपृष्ठेत्यादि ।

This seems to be the gāna of another Sakhā.

1248.

7870. भारण्डसाम । *Bhāraṇḍa Sāma.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh

Beginning:—

ॐ हरिः ॥

१ २ २ १८
उदयाम् । तमसस्यरौ २ । ज्योतिः पश्यन्त उत्तरारम् । १

पश्यन्त उत्तरा रम् । देवं न्दे वृक्षा सू २३४ रौम् । १ २

१८ २ - ३ ११११

ज्योतिस्तत्तमा २३४५ म् ।, etc., etc.

२२ १ २ २२ १२ १ २ १ १२२२२७८३ ११११

End:— ए । वातो वृक्षगानिपुर यद्यमः पितरोभारण्डार । ई २३४५ ॥

Col.:— इति भारण्ड साम ॥

Post Col.:—

यथा प्रतिनिखितम् ॥ सागरयामे ।

Printed in Ūṣa among the Saptadaśa-mahā-sāmāni;
its number being 16th. Also printed as the 2nd appendix
to Sāma-veda samhitā, Bibl. Ind.

1249.

8499.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 32. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, worn-off.

It contains (1) the Bhāranda-sāman, (2) Jyeṣṭha-sāman, (3) and the Mahāvaiṣvānara-sāman.

1250.

2125. वैश्वानरसाम । *Vaiśvānāra-sāman*.

Substance, foolscap paper. $7\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent in ślokās, 18. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

कायमान इति वैश्वानरव्रतं । ऋषि वैश्वानरः । ऋहतीऋन्दः
घर्मो देवता ॐ ३१ म् ॐ ३१ म् ॐ ३१ म् । आयूः । आयूः
आयूः । ज्योतीः । ज्योतीः । ज्योतीः । ज्योतो वा । ज्यो^२तो
वा । ज्यो^२तो^१ वा । ज्यो^२तो^१ वाहायि । ज्यो^२तो^१ वाहायि ।
ज्यो^२तो^१ वा ३ हाउ वा ।

It ends :—

वैश्वानरसाम समाप्तं ।

1251.

2086. महावैश्वानर साम । *Mahāvaiśvānara-sāman*.

Substance, foolscap paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Character, Nagri.

It begins :—

प्रक्षोता चन्द्रगानान्तरं अन्यान्यपि घर्मलिङ्गानि सामानि
सङ्गत् गायेत् । कायमान इति वैश्वानरः । वैश्वानर ऋषि ऋहती-
ऋन्दः घर्मो देवता । उ ३१ म् ३ । उ यूः ३ । ज्योतिः ३ ।
ज्योती वा ३ । ज्योतो वाहा यि २ ।

Colophon :—

इति महावैश्वानरं साम ।

1252.

2630. प्रस्तोतुः सामानि । *Prastotuh Sāmāni.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in slokās, 110. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति प्रस्तोतुः सामानि ॥

On the obverse of the last leaf.

In red ink :—

प्रस्तोता इदं पुस्तकं शंभु मदन गम्करेण लिखितम् ।

In black ink :—

इदं पुस्तकं साभित्युपनाम-गंगारामभट्टात्मज-गणेशभट्टस्य प्रस्तोता ॥

It contains 34 Sāmāns accented for chanting by the Prastotā priest.

The first Sāman :—

५ २ २०१२ ३ ५ ३ २१ २
 त्वमूषु । वाजि । ना ३५ ॥ देव जुता २३४ म् । सा हो वा न ता । वृ ता ३
 २ २४ ५ २ ३ ५ २ २३५ २१
 रं ५ रथा ना । अ रिष्ट ना २३४ यिमा । एतना २४३ जमायुं । खल्ल । आधि
 २ ३ २ २ ४
 तार्क्ष्य मौद्गला ३४३ । ह्र ३ वा ५ यिमा ६५६ ॥ १ ॥

Based on the first Rk of the 5th Daśati, of the 4th prapāṭhaka of the Chanda Ārcika.

The last Sāman is based on the first Rk of the second half of the 4th prapāṭhaka of the Chanda Ārcika.

Counting from the beginning the first Sāman is based on Chanda 332 and the last on Chanda 342

1253.

2116. *These Same here called Pari-samani.*

Substance, country-made paper. 5×3 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent in slokās, 150. Character, Nāgara. Date, 1775. Appearance, fresh. Prose. Complete.

Col. :— इति प्रस्तोतुः परिसामानि(सं) समाप्तानि ।

Post Col. :—

शुभं भवतु श्रीराम । संवत् १७७५ आषाढशुद्ध १० रविवासरे
मच्छोपनामक-दिवाकरेण लिखितं ।

For the work see I.O. Catal. 423 Part I. In this work there are no directions only a number of Sāma chants are given.

It begins त्वमूषू 2b after 4 Samans प्रवर्ग्य सामानि. There are altogether 34 Samans given in this manuscript with accents and figures.

1254.

2115 अग्निष्टोमसाम । *Agniṣṭoma-sāma.*

Substance, country-made paper. 5×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 98. Character, Nāgara. Date, Samvat 1775. Appearance, discoloured. Prose. Complete.

Col. :— अग्निष्टोम-साम समाप्तम् ।

Post Col. :—

संवत् १७७५ मार्गशीर्ष शुद्ध ८ सोमवासरे लिखितं मच्छोप-
नामक-दिवाकरभट्टस्य पुस्तकं ।

Printed in the Ūṣā. Vol. II. Sāma-śramī collects only those Sāmans used in Agniṣṭoma which are not to be found in the regular works on gānas. But the present MS. is complete. It contains Sāmans inside and outside the gānas.

For the work see I.O. Catal. 419.

Though that work begins :—

ज्योतिष्टोमे सतन्त्रे त्रिसंख्ये विश्वरूपागानमुच्यते

The first गान of that work युञ्जे वा० agrees with the present manuscript. This manuscript is accented and figured throughout.

It begins :—

युञ्जे वाचं शत पदोम् । गायि संहस्रवर्त्तनि गायत्रं त्रैलुभं
जगदिश्वरूपा नि संभर्त्ता २ देवा-

२

तुका सिचा १२ १२ इम् आक्रग २

२

क्राई रो । आ ३ ४ ५ ॥ १ ॥

अभिर्ज्योतिर्ज्योतिरग्नोम्

I.O. Catal. 420 seems to give some of the Sāmans used in Agniṣṭoma.

1255.

2312. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 13. Lines, 7, 8 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, discoloured. Incomplete.

It contains the Sāmans of the Jyotiṣṭoma.

Beginning :—

प्रथमं ज्योतिष्टोमे विश्वरूपा गानम् ।

१ २ १ ८ ८ ८
ॐ युञ्जे वाचं शतपदोम् ॐ गायि संहस्रवर्त्तनि गायत्रं त्रैलुभं
८ ८ ८ ८ ८ २

जगदिश्वरूपाणि संभर्त्ता २ देवा ॐ कौसिचा १२१२ ।

(1A) इति त्रिविंशरूपागानम्, (2A) इति ज्योतिर्गानम्, अथ घुरा-
गानम्, (3A) अथ घुरागानम्, (4A) इति बह्विं त्रिदत्तलोमः; (5A) अथ
ब्राह्मणाच्छंसिं तृतीयमाज्यम्; (6B) इत्याज्यानि पञ्चदशस्तोमानि, अथ
माध्यंदिनः पवमानः; (9A) इति माध्यं दिनः पवमानः, अथ एष्टानि, (10A)
महावामदेयम्, (11B) इति एष्टानि, अथार्भवः पवमानः (12B) संहितम्,
(13A) सप्त पौष्कलं, श्यावासं; (13B) आघौगवम् ।

The MS. breaks off abruptly in 13B. Jyotiṣṭoma is another name of Agniṣṭoma.

1256.

2119. *The Same here called • ऊद्गातः ।*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of sixteenth century. Appearance, discoloured, fragile, very old. Prose. Complete.

Col. :— इति अग्निष्टोम ऊद्गातः समाप्तः ।

It begins :—

युंजे वाचं, etc., and it contains as the other work,
वह्निष्यवमान Samans, आमहीयवं शौरवं बौधाययं माध्यन्दिन-
पवमान वामदेव्य नौधस कालेय इति पृष्ठानि । संहितं साम सप्त
पौष्कलं श्रौवास्त्यं आधौगवं ।

1257.

2083. *धुरासाम and पृष्ठसाम । Dhurā-sāma and
Pṛsthā-sāma.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Character, Nāgara of the eighteenth century.

The above-named Sāmans are written with accents and other diacritical marks.

1258.

1921. *आधानसामानि । Adhāna-Sāmāni.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 40. Character, Nāgara of the seventeenth century. Complete.

The Sāmans are to be chanted at the kindling of the sacrificial fire.

It begins :—

आधानसामानि ।

५ २ २ ३ ५ ३ ४ ३ ४ ५
अरण्योः निहितो जा ३४ त वेदाः गर्भे हवेस्तुभृतो गर्भिणा

५ २ १° ३ २ ३
 २३४ यिभीः । दि वे दिव ईभ्यो जाष्टवा २३ ग्भोः हा २३४
 ५ ३ ५ ५ ४ ४
 वौष्ठा २३४ ग्भोः मनुष्ये ५ भिरमिः ।

Col. :— आधान-सामा[नि] समाप्तानि ।

Post Col. :—

उद्गाता मध्यनारम्भकाले अरणिं स्पृष्ट्वा अरण्योरिति साम
 गायेत् । मथ्यमाने० हा उ अग्निं नर इति साम गायेत् । उदिते-
 धूमे० त्वेषस्ते धूम इति साम गायेत् । प्रज्वलिते अदर्शि गातु-
 वित्तम इति साम गायेत् । रथंतरं ब्रूहीत्युक्तो हाउवा अग्निमौढे
 ३ अभित्वा श्रूर गो नुम इति गायेत् ॥

1259.

2124. कुण्डमण्डपे पश्चिमद्वारसामानि । *Kuṇḍa-maṇḍape*
Pāścīma-dvāra-sāmāni.

For another manuscript of the work see L. 4111. The work is accented in figures throughout.

1260.

1036. अग्निष्टोमौय स्तोमयोगः । *Agniṣṭoma-ya-sloma-yoga.*

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 90. Character, Nāgara. Date, Samvat 1801. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A distribution of Stomas in the Angiṣṭoma sacrifice.

Beginning :—

अग्निगोप्राय नमः ॥

ज्योतिष्टोमाग्निष्टोमस्य स्तोमयोगो लिख्यते । अग्नेस्तेजसेन्द्रस्ये-
 न्द्रियेण सूर्यस्य बर्चसा बहस्पतिव्या युगक्तु देवेभ्यः प्रागायाभिर्बू-
 नक्तु । तपसा स्तोमं । इत्यादि ।

It ends thus :—

अग्निर्देवता । देवा वै ब्रह्म व्यभजन्ते विधायकब्राह्मणम् ।
लोमहृङ्कार इति रहस्यब्राह्मणम् । प्राणः प्रस्तावस्य देवतेत्यादि
पूर्ववत् । स्तुतस्येति यजमानवचनम् ।

Col. :— इत्यग्निष्टोमीयस्तोमयोगः समाप्तः ।

Post Col. :—

संवत् १८०१ समये फाल्गुन सुदि तृतीयदिनं समाप्तम् ।
यादृशं पुस्तकं, etc.

1261.

1013. अतिरात्रस्तोमयोगः । *Atirātra-stoma-yoga.*

Substance, country-made paper. $8 \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Beginning :—

अतिरात्रस्तोमयोगः ।

अग्नेस्तेजसेति अग्निर्यूनक्त तपसा स्तोमं मन्त्र ॥ इत्यादि ॥

End :— सन्धिस्तोत्रं । दीक्षाये । एना वो प्रक्त अदर्शा इमा उवां
दिविष्ठयः ॥

इति सन्धिस्तोत्रम् । वशिष्ठ ऋषिः कुबुजतरा ऋहतीच्छन्द-
अग्निरुधसान्विनौ देवता सन्धिनाभिपलायन्त इति विधायकमभि-
मन्य इति रहस्यब्राह्मणम् प्राणः प्रस्थावस्तेति पर्यायादिषु
ह्रिकारेण स्तुवौरन् ॥

Col. :— समाप्तो ऽतिरात्रस्तोमयोगः ।

A distribution of Stomas in the Atirātra Soma sacrifice.

1262.

1020. व्यूढपौण्डरीकस्तोमयोगः । *Vyūḍha-Paṇḍarīka*

stomā-yoga.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 14-15 on a page. Extent in slokas, 360. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Date, Śaka 1810. Generally correct. Complete.

Distribution of Stomas or Mantras and Stotras in Paundarika rite at the eleven days' Soma sacrifice of the Baudhayana School.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अथ स्तोमयोगः । अग्नेतेजसेन्द्रियेन्द्रियेण
सूर्यस्य वर्चसा दृश्यति त्वायुनक्तु देवेभ्यः प्राणायामिर्गुनक्तु ।

It ends :—

अभिमन्युति सहिंकारहस्य प्राणाः प्रस्तावस्येति त्रिष्टुप्स्तोमः ।
संतिष्ठते वैश्वानरो रात्रिः ॥

Col. :— इति व्यूषोर्षोडशैकस्य स्तोमस्य योगः समाप्तः ।

Post Col. :—

दिक्दिकृपालाक्षेणके विक्रमाख्ये, चैत्रे शुक्ले चन्द्रजे वज्रितिथ्यां ।
ह्रस्वर्षाणां पुस्तकं वै परार्थं, काश्यां सौतारामभट्टो लिखेत् ॥
सं १८१० चैत्र शुक्ल प्रतिपदा बुधवारे ।

1263.

50. ज्योतिरतिरात्रम् । *Jyotiratrātram.*

The MS. is noticed in L. 793.

For Atirātra sacrifice. See Shām Shāstri's Govāmaya-
nam.

1264.

7886. रुद्रजप । *Rudrajapa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

A collection of mantras for Rudrajapa, accented.

Colophon :—

इति रुद्रजपः ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

२२१ २२ - १ २१२२२ २२
 आजा ॥ २ ॥ आजा ३१ उ ॥ चा २ ॥ अ म आपुंषि पिवसे०
 १२२ २२ २१ १११
 सतुं स्तौत्वा चतुरा २३४५ ।

1265.

63. *The Same.*

For a description of the MS. see L. 843.

There is no statement in the present MS. as to what Śākhā it belongs to. But we have it on the authority of Aufrecht that it belongs to the Sāma Veda.

Post Col. Statement :—

संवत् १८६७ भाद्रपद १ श्रृगुवासरे समाप्तम् ।

1266.

801. **छान्दोग्यमन्त्रभाष्यम् ।** *Chāndogya-mantra-bhāṣyaṃ.*

By Guṇa Viṣṇu.

Substance, country-made paper. 13×4½ inches. Folia, 46. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1840. Character. Bengali. Date, Sk. 1697. Appearance, old. Complete.

See I.O. Catal. No. 280 and L. 491, 1024 and 1049.

Post Colophon Statement :—

सारस्वते चरणाम्बुजे हरिहरब्रह्मादि(रा)भिर्वन्दिते
 शैवोरःस्थलपूजिते परतरे बन्धूकपुष्पोज्ज्वले ।
 धर्मादिप्रतिपादके भगवतां योगीन्द्रचित्तास्पदे
 दत्तोऽयं गुणविष्णुपाठकुसुमाऽसङ्गौर्णपुष्पाङ्गलिः ।
 प्राक्के सिन्धुनवर्तुभूमिगणिते वारे गुरोर्माधवे
 मासि श्रीहरसुन्दरीपदयुगे धर्माधिकामप्रदं ।

नत्वा मोक्षफलप्रदं मुञ्जरहो योगैकगम्यं सुदास-
लेखि श्रीगुणविष्णुपुस्तकमहो वेदार्थसम्पादकम् ॥

This does not appear to be a commentary on the Chandoga Brāhmaṇa, as stated by Rājendralāla in p. 282, Vol. I and p. 26, Vol. III.

It explains the mantras used in the gṛhya-rites of the Sāma-vedī Brāhmaṇas in Bengal.

1267.

3786. *The Same.*

Substance, country-made paper. 14×2 inches. Folia, — the first 67 leaves seem to be a restoration of the first 49 leaves of an old MS., of which leaves 50 to 97 still remain. Lines, 5, 6 on a page. Character, Bengali. The restoration is dated in B.S. 1267 and Śaka 1782, while the old MS. is at least three hundred years old.

The colophon at the end of the old MS. :—

इति श्रीगुणविष्णुभट्टविरचिते कुन्दोगमन्त्रभाष्ये द्वितीयकाण्डं
समाप्तम् ।

The post colophon statement in the restored portion runs thus :—

सन १२६७ साल तारिख २रा आश्विन । श्रीकाशीपति
देवशर्मणः साक्षरं लिखितम् । शकाब्दा १७ शौ ८२ शके ।
श्रीसरस्वती ।

Colophons :—

19B, इति श्रीगुणविष्णुभट्टकृता आद्रमन्त्रव्याख्या समाप्ता ;

28B, इति कुण्डलिका मन्त्रव्याख्या समाप्ता ;

Then come the mantras for different sacraments.

1268.

3525. *The Same.*

Substance, country-made paper. 15×3 inches Folia, 67. Lines, 7 on a page. Character, Bengali of the eighteenth century. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

(1025)

1269.

10799G. (सामवेदीय) सन्ध्याटीका । *Sandhyā ṭika of the Sāma-Veda. (With the Text).*

Substance, foolscap paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 8 to 11 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Col. :— इति सन्ध्याटीका समाप्ता ।

Beg. :— श्रीहरिः शरणं ॥

(?) ॐ शन्न आपो धन्वन्या, etc., etc.

(Comm.) धन्वन्या आपः मरुदेशभवानि जलानि शं कल्याणं नो व्यस्माकं कुर्वन्त्विति शेषः, etc., etc.

1270.

10799H. *The Same.*

Substance, country-made paper. 12×4 inches. Folia, 9. Lines, 7, 8 on a page. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. The first leaf is missing.

Col. :— इति सन्ध्याटीका समाप्ता ।

There are four lines and a half after the col. containing the explanations of Sahasra-śīrṣā, etc.

BRĀHMANAS OF THE SĀMA VEDA.

1271.

709. ताण्ड्यमहाब्राह्मण or पञ्चविंशब्राह्मण ।

Tāṇḍa or Pañca viṃśa brāhmaṇa.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 180, with leaf 179 missing. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2720. Character, Nāgara. Date, Sam. 1851. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Repaired with transparent paper.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८५१ चैत्र वदि भैम वार उ ।

Printed in the Bibl. Ind. series.

1272.

8123. *The Same.*

* Substance, foolscap paper. 8×5 inches. Folia, 185. Lines, 20 to 23 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

The MS. ends abruptly in the 11th khaṇḍa of the 25th adhyāya or prapaṭhaka (into which the work is divided).

1273.

7908. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 52+41. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1614. Appearance, old and discoloured.

Foll. 1—52 contains Prs. I—XV and Foll. 1—41 Prs. XXI—XXV.

Last Colophon :—

इति ताण्ड्यब्राह्मणपञ्चविंशप्रपाठकः ।

Post Colophon :—

संवत् १६१४ वर्षे माघ सुदी ११ सोमे आभ्यन्तरनागरीज्ञातीय
त्रवाडीगङ्गाधरसूनु त्रिवाडीगोपीनाथ नी पोथी सही ॥

The following is added in a later hand :—

त्रवाडि श्रीजी उदयरामजीनी पोथि ।
श्रीनारायण के श्रीगणेशाय नमः ॥ त्रिवाडा त्रैयणवेद ॥

1274.

708. षड्विंशब्राह्मणम् । *Ṣaḍviṃśa-brāhmaṇa*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 41. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 677. Character, Nāgura. Appearance, old. Complete.

It is a supplement to the Pañcaviṃśa-Brāhmaṇa. The MS. breaks at the end of the 4th prapāṭhaka.

See Weber's "History of Indian Literature," p. 69.
Printed.

1275.

3121. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 45. Lines, 7 on a page. Character, Nāgura of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete. The Colophon of the 4th prapāṭhaka is not found.

On the reverse of the first leaf it is called in Devanāgarī षड्वींश ब्राह्मण. But it is the Ṣaḍ-viṃśa Brāhmaṇa. See Web. Hist. Sans. Literature N. p. 69, N. 287. On the obverse of the last leaf it is named, in Bengali, षड्वींश ब्राह्मण which is the name of the concluding portion of Ṣaḍviṃśa Brāhmaṇam.

1276.

7895. षड्विंशब्राह्मणभाष्य । *The Same with bhāṣya.*

By Sāyana.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 18. Lines, 14 on a page. Character, Nāgura of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured.

Beginning :—

वागीशाद्याः, etc., etc. यस्य निःश्रुतं, etc., etc.

तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधद्भुक्कामहीपतिः ।

आदिशत् सायनाचार्यो वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायातिसंग्रहात् ।

कृपालुः सायनाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥

व्याख्यातादृग्यजुर्वेदौ सामवेदेषु संहिता ।

व्याख्यातं ब्राह्मणं चाद्यं प्रौढं व्याख्यातमादरात् ॥

अथ द्वितीयं षड्विंशब्राह्मणं व्याचिकीर्षति, etc., etc.

Col. :— इति षड्विंशब्राह्मणे प्रथमाध्यायस्य पंचमः खण्डः ।

The MS. ends abruptly in the 3rd line after the colophon.

1277.

437. **छान्दोग्य-ब्राह्मणं वा उपनिषद्-ब्राह्मणम् ।**

Chāndogya or Upaniṣad-brāhmaṇa.

For the manuscript see L. 1379.

* It contains two chapters preceding the Chāndogyo-paniṣad in the Chāndogya Brāhmaṇa.

1278.

717. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×3 inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Nāgara. Appearance, old. Generally correct.

Entered in Rājendralāla's list as Vaidika-Mantra Sam-graha.

It contained the first two prapāṭhakas, the first complete and the second nearly complete.

1279.

7881. वंशब्राह्मण । *Vaṃśa-brāhmaṇa*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaivvat, 1574. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति वंशब्राह्मण समाप्तः ।

Post Col. :—

संवत् १५७४ वर्षे माघ सुदि १२ शनौ यादृशं पुस्तकं
श्रीरस्तु ॥ त्रिं विश्वनाथ त्रिं गोविन्दपाठनार्थं गोपीनाथनौ पोथौ
तैलाम्रक्षेत्, etc., etc.

Printed in the Ūṣā.

1280.

716. आर्षेय ब्राह्मणम् । *Arṣeya-brāhmaṇa*.

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaiv, 1563. Appearance, old. Complete in three prapāthakas.

Post Colophon Statement in a different hand :—

संवत् १५६३ वर्षे श्रावण वदि ।

See Weber's Ind. Lit. p. 74. Printed in Ūṣā.

Published in the Pratna-kamra-nandini.

Dr. Burnell has also an edition of it.

For a description of the work see L. 1272.

1281.

1750. *The Same*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1805. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

Post Colophon Statement :—

सं १८०५ वर्षे फाल्गुन वद ६ दीने ल + + आश्वारामेण
स्वयं परार्थं पठनार्थं वा + + + ।

One of the Brāhmaṇas of the Sāma Veda.

See I.O. Catal. No. 141 and W. p. 71.

1282.

710. सामविधानब्राह्मणम् । *Sāma-vidhāna-brāhmaṇa*.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 27. Lines, 8, 9 on a page. Extent in slokas, 432. Character, Nāgara. Date, Samv. 1863. Appearance, fresh. Complete in three prapāṭhakas.

The text with Sāyana's commentary has been published by Burnell, and the text with a Bengali translation has been published in the *Īṣā*.

See I.O. Catal. No. 143 and 144, and Weber Ind. Lit. p. 74 and notes.

Post Colophon Statement :—

शुभं भवतु संवत् १८६३ मिति द्वितीय आश्विन कृष्ण ५ भौम-
वासरे लिखितमिदं पुस्तकं श्रीलक्ष्मीनाथेन । श्रीरस्तु । श्रीहरिः ॥

1283.

1698. *The Same*.

Substance, country-made paper. 7½×3½ inches. Folia, 31 of which 14-24 leaves are missing. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 300. Character Nāgara. Date, Samvat 1798. Appearance, old. Complete. Prose.

The last Colophon :—

इति सामविधाने द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १७९८ वर्षे आषाढ़ वद ६ दीने श्रीक्षेत्रवास्त्यमोट-
ज्ञातीय-श्रीआश्वारामगङ्गारामेण । यादृशमिति ।

For reference see I.O. Catal. No. 143. Bik. No. 140 (p. 58).

Printed and edited by Dr. A. C. Burnell in 1873 A.D. and by Satyavrata Sāmaśrami.

1284.

3200. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 23. Lines, 10 to 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1828. Appearance, discoloured. Complete.

A Brāhmaṇa of the Sāmaveda complete in three prapāthakas. Edited, with Sāyana's commentary, by Dr. A. C. Burnell, 1873.

The Post Colophon Statement :—

संवत् १८२८ वर्षे वैशाख वदि ३ चन्द्रदिने अष्टौ श्रीउदय-
पुरग्रामे नागर विसलनगरज्ञातीयमहं त्रिपाठीदेवशङ्करसुत-
रघेश्वरस्य इदं पुस्तकं लिखितवान् हरिः ॥ शुभं भवतु ॥ सर्व्वेषां
देवश्रद्धां शरीराणि पार्थिवशरीरत्वादस्मच्छरीरवत् ॥ शुभं
भवतु ॥ लिखितमित्ययं ब्राह्मणम् ॥ श्रीसांबशिवो जयति ॥
श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

1285.

2285. *छान्दोग्योपनिषत् । Chāndgyopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 98. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and worm-eaten. Complete.

The last Colophon :—

इति छान्दोग्ये उपनिषदि दशमः प्रपाठकः । अष्टमः प्रपाठकः
समाप्तः ॥ श्रीगङ्गानारायणमस्तु ॥

Often noticed and often printed.

1286.

2380. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 71. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara, of the early eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

1287.

2622. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 33. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1743. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon : —

इति कौथुमशाखायां ह्यन्दोग्योपनिषत् समाप्ता अष्टमः प्रपाठकः ।

Post Col. :—

कश्चेलकर गोपालेन काश्यां लिखितं । संवत् १७४३ ।

आध्यायन्तु ममाङ्गानि, etc., etc.

1288.

3929. *The Same.*

Substance, country-made paper. 16×4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh.

The MS. contains the 6th prapāṭhaka only, printed in pp. 382 to 468 of the Bibl. Ind. Edition of the work.

1289.

9028. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 56. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara. Old. Complete.

Complete in 56 leaves.

1290.

9202. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×7 inches. Folia, 35. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 910. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

(1088)

1291.

9855. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 60. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 952. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

1292.

10942. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32. Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Col. :—इति अष्टमः प्रपाठकः संपूर्णं प्राणपर्वं चतुर्थम् ।

इति छान्दोग्योपनिषत् समाप्तम् ।

1293.

9421. *The Same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 126. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Generally correct.

The last chapter only of the Chāndogyopaniṣad.

1294.

605. *The Same.*

With its comm. by Śaṅkarācārya.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 154. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 6776. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

1295.

4096. *The Same.*

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 146. Lines, 4, 5 on a page. Character, Uḍiya. Appearance, fresh. Written about a hundred years ago. Complete.

Post Colophon Statement :—

श्रीमद्वादेवमिश्रेण लिखितमिदं पुस्तकम् ॥

(1034)

1296.

2624. *The Same with Sub. com. Vivaraṇam.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 115. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Though, called a Vivaraṇa, it is really the Bhāṣya of Śaṅkarācārya.

1297.

11016. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Folia, 162. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीगोविन्दभगवत्पूज्य-
पाद-शिष्य-श्रीशङ्करभगवतः कृतौ कान्दोग्यविवरणमष्टमोऽध्यायः ।

Post Col. :—समाप्ता चोपनिषत् ॥

संवत् १८४४ फाल्गुन शुक्ला ७ शुक्रवारे ।

1298.

8612. *The Same.*

*With the भाष्य by Śaṅkarācārya and the comm.
by Anandajñāna.*

Substance, country-made paper. 14×7 inches. Folia, 309. Lines, 9-10 on a page. Extent in ślokaś, 12,000. Character, Nāgara.

Complete.

The first prapāṭhaka in 50 leaves.

„ 2nd	„	„ 29	„
„ 3rd	„	„ 36	„
„ 4th	„	„ 29	„
„ 5th	„	„ 44	„
„ 6th	„	„ 44	„
„ 7th	„	„ 26	„
„ 8th	„	„ 49	„

(1035)

1299.

2623. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 152. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The Post Col. :—

दामोदराश्रम आवाणशुक्लत्रयोदश समत ।

Printed in the Bibl. Ind. Series with the text and the Bhasya.

1300.

11018. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 161. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 5300. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Col. :—

इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीशुद्धानन्दपूज्यपाद-
शिष्यभगवदानन्दज्ञानगिरिकृतायां चान्दोग्यभाष्यटीकायामष्टमो-
ऽध्यायः ।

Beg. :— ॐ नमः श्री सदाशिवाय नमः ।

नमो जन्मादिसन्ध्वबन्धविध्वंसहेतवे ।

हरये परमानन्दवपुषे परमात्मने ॥

नमस्त्रयन्तसन्दोहसरसीरुहभानवे । .

गुरवे परपत्नीध्वान्तध्वंसपटीयसे ॥

चान्दोगानामुपनिषद्भेदं व्याचिख्यासुर्भगवान् भाष्यकारः

... .. व्याख्येयस्वरूपं दर्शयति ॥ श्रीमित्येतदिति ।

1301.

8615.

A fragment of Chāndogyabhāṣyaṭīka. Twenty-one leaves only marked chā, bhā, Tr.

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{4} \times 7$ inches. Folia, 21. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Nāgara. Complete.

1302.

9512. *The Same.*

With the comm. मितक्षरा by Nityānandāśrama

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 175. Lines, 8, 9 in a page. Extent in ślokas, 4375. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The text is well known. For the comm. see Oxf. 890a.

The Colophon of the comm. :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीपुरुषोत्तमाश्रमपूज्य-
पादशिष्यनिव्यानन्दाश्रमविरचितायां छान्दोग्यव्याख्यायां मित-
क्षरायामष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

1303.

8976. *The Same.*

With the comm. निगूढार्थप्रकाशनं by Dāmodara Śāstri.

Substance, country-made paper. 14×7 inches. Folia, 67. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 3100. Character, Nāgara. Worm-eaten. Fresh. Complete.

Complete in 67 leaves.

The ṭikā not known to Aufrecht.

It begins :—

अस्य ग्रन्थस्य मोक्षहेत्वद्वैतविद्याप्रतिपादकत्वेनानुबन्धचतुष्क-
सम्भवादारम्भोपपत्तिः उपासनानां मोक्षान्यफलत्वेन कर्मसाम्यात्
कर्मकाण्डे पाठसम्भवेऽप्यौह पाठ उपनिषत्पदवाच्यत्वेन मगोदृष्टि-
रूपत्वेन चद्वैतविद्यासाम्यात् ।

The Col. :—

इति श्रीदामोदरशास्त्रिज्ञातच्छान्दोग्योपनिषत्निगूढार्थप्रकाशनं
समाप्तं ।

1304.

2254. केनोपनिषत् or तलवकारोपनिषत् ।

Kena or Talavakāra-Upaniṣad.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Fol. 4. Lines, 7, on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Printed in Bibl. Ind.

The name Talavakāra had, long, been a puzzle to scholars. For, Weber, in his "History of Indian Literature," pp. 73-74, says—"The Kenopaniṣad has come down to us as the remnant of a fourth Brāhmaṇa of the Sāmaveda, supposed to be its ninth book. In the colophons and in the quotations found in the commentaries, it also bears the otherwise unknown name of the Talavakāras." In a footnote of page 74, he says—"Might not this name be traceable to the same root tād, taṇḍ, from which Tāṇḍya is derived."

But I find an exceedingly interesting piece of information on this subject in p. 146 of the report dated 6th Sept. 1918, of M.R. R. Rao Saheb H. Kṛṣṇa Śāstri Avargal, Assistant Superintendent for Epigraphy, Southern Circle. The conqueror Rajendra Cola, who belonged to the first half of the 11th century A.D., established a college for Vedic studies with a hostel in the temple at Iṇṇāirām, in which two professors were appointed, one for Chāndoga and the other for Talavakāra Sāma; and twenty students were assigned to each of the professors. From this it is apparent that as the Yajurveda has two divisions—Taittirya and Vajasaneya, so Sāmaveda had two divisions—Chāndoga and Talavakāra. This piece of information is much more definite than that given by Śaṅkara; for he says only नवमस्य अध्यायस्य. But we are left in the dark as to the nature of the text.

(1088)

1305.

9522. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folium, one. Lines, 12 in a page. Extent in slokas, 33. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति सामवेदतल्लवकारशाखोक्तकेनोपनिषत् समाप्ता ।

1306.

607. *The Same with Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 20. Lines, 12, 13 on a page. Extent in slokas, 720. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

There are also short, explanatory notes on difficult portions of the Bhāṣya.

1307.

11143. *The Same.*

By Śāṅkara.

Substance, country-made paper. 12½×5 inches. Folia, 7. Lines, 16-18 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Col. :— इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकस्य
श्रीशङ्करभगवतः कृतौ केनेष्टिपदभाष्यं समाप्तम् ।

1308.

606. *The same with ṭippaṇa.*

Substance, country-made paper. 13½×7 inches. Folia, 28. Lines, 12 to 14 on a page. Extent in slokas, 972. Character, Nāgara. Date, Sam. 1911. Appearance, tolerable. Complete.

Kenopaniṣad along with the Śāṅkara Bhāṣya and its comm.

Both the text and the Bhāṣya have often been printed.

The comm. on the Bhāṣya is anonymous, it begins thus :—

प्रयत्नादऽन्तरेणैव मन आदिप्रवर्त्तकम् ।

विदिताविदितान्यत्वं सिद्धं ब्रह्माहमद्वयम् ॥

केनेषितमित्यादिकाम् सामवेदशाखाभेदब्राह्मणोपनिषदं पदशो
व्याख्यायापि न तुतोष भगवान् भाष्यकारः । शारीरकैर्न्याये-
रनिर्णीतार्थत्वादिति न्यायप्रधानैः श्रुत्यर्थग्राहकैर्वाक्यैर्व्याचिख्यासुः
पूर्वकाण्डेन सम्बन्धमभिधितुः पूर्वकाण्डाद्ये संक्षेपतो दर्शयति
समाप्तमिति । इत्यादि ।

End :— ब्रह्मेति वेदस्तन्मूलत्वात्तदाश्रयतया तपस आदीनि वदाङ्गानि
अन्याङ्गानि यस्याः ।

सत्यकामः खयंसिद्धः सर्वेशो यः स्वशक्तिः ।

स एवान्तःप्रविष्टो ह्यसुपास्यः सर्वदेहिनां ॥

Col. :— इति श्री केनेषितवाक्यभाष्यटिप्पणं ।

Post Col. :—

संवत् १८११ लिखितं पिन्तामणिः ।

1309.

4176.

The Same bhāṣya with an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 13×6½ inches. Folia, 22. Written in
Tripaṭha form. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance,
fresh. Complete.

Colophons :—

इति श्रीगोविन्दमगवत्पूज्यपादशिष्यपरमहंसपरिव्राजकस्य

श्रीशङ्करभगवत्कृतौ केनोपनिषत्पदभाष्यम् समाप्तम् ।

इति श्रीमच्छङ्करस्य तवलकारोपनिषद्भाष्यस्य टिप्पणं

सम्पूर्णम् ।

The tippana begins :—

ॐ यच्छ्रोत्रादेरधिष्ठानं चक्षुर्वागाद्यगोचरम् ।

स्ततोऽध्यक्षां परं ब्रह्म नित्यमुक्तं भवामि तत् ।

केनेषितमित्यादिकां तलवकारप्राख्योपनिषदं व्याचिख्यासुर्भग-
वान् भाष्यकारो अहंप्रत्ययगोचरस्यात्मनः संसारित्वादसंसारिब्रह्म-
भावस्य उपनिषत्प्रतिपाद्यस्य असम्भवात् निर्विषयत्वात् व्याख्ये-
यत्वमित्याशङ्क्य अहंकारसाक्षिणः संसारित्वग्राहकप्रमाणाविष-
यत्वात् ब्रह्मत्वप्रतिपादने विरोधासम्भवात् सविषयत्वात् व्याख्येयत्वं
प्रतिजानीते केनेषितमित्याद्येति ।

1310.

9523. *The Same text with a tika.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 2. Lines, 12 in a page. Extent in Slokas, 76. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

Anonymous.

It begins thus :—

ॐ गणेशाय नमः । कर्माण्युपासनानि प्रागुक्तानि तै र्न मोक्षः
इति मोक्षहेतुब्रह्मविद्या वक्तव्या सा च कर्मानुष्ठानविशुद्धचित्त-
स्यैव सम्भवति इति कर्मकाण्डोत्तरं उच्यते । संवादोक्तिः सुख-
प्रतिप्रत्ययार्थः । इत्यादि ।

1311.

11191B. *The Same with a comm.*

Substance, country-made paper. 13½×5½ inches. Folia, 2, marked 1 and 3. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

3B. इति प्रथमः खण्डः ।

Beg. (Comm.):—

केनेषितोपनिषदं व्याकरिष्ये यदाध्वना ।

रा + तलवकाराणां प्राखायासात्मबोधिनी ।

1312.

1682. **संहितोपनिषद् ।** *Samhitopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Complete, old.

Colophon :—

इति संहितोपनिषद् समाप्त ।

This is the Samhitā-Upaniṣad of the Sāma-Veda, text only. The Catal. of the Adyar Library says that there is a Samhitōpaniṣad for every Veda. It deals with Samhitā (i.e.) Sandhi. For a description of the present manuscript see Cal. Sans. Col. Lib. Catal. Vol. I, No. 607. It is also called Samhitōpadeśa Brāhmaṇa.

TREATISES SUBSIDIARY TO THE SĀMA-VEDA.

1313.

751. नैगेयम् । *Naigeyam*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Date, Sam. 1704. Appearance, old and repaired. Generally correct.

This is an index to the Sāma-veda according to the sākḥā of the Naigeyas, a subdivision of the Kauthumas

It has two divisions in the main, the first giving the names of the different Ṛsis of the Ārcikas of the Sāma-veda, and the second those of the deities for Ṭrcas, Ṛcs and Ardharacas.

The first ends in 14B.

Col. :— नैगेयानाम्छु चार्थं समाप्तं ।

The second division begins thus :—

वेदविद्भो नमस्कृत्य नैगेयेभ्यस्तु विशेषतः ।

दृष्टव्यार्द्धर्षादानां तेषां वक्ष्यामि दैवतम् ।

The first division contains eight prapāṭhakas and the second two prapāṭhakas only.

The second prapāṭhaka of the second part ends in leaf 21A. But it still continues to 23B, the last leaf, at the end of which occurs again “द्वितीयः प्रपाठकः.”

The last Colophon :—

इति नैगेयं समाप्तं । इति द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १७०४ वर्षे श्रावण वद्य २ गिरपुरे कुञ्जाजीविजयराज्ये ॥

जनो देव जी + + ।

1314.

1075. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 19. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1707. Appearance, old. Complete in two chapters.

The same as the above.

Post Col. :—

संवत् १७०७ आषाढ वदि ११ शुक्ले ।

1315.

1033 वेद्यगान-ऋषिदेवता-निरूपणम् । *Begagāna-*

rṣi-devatā nirūpaṇam.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, old. Generally correct. Complete in six prapāthakas.

Enumeration of Rṣis, metres and deities of Sāma songs known as Veyagāna derived from the Chanda Ārcika of the Sāma-Veda as well as of the āraṇya-gānas.

Beginning :—

ॐ नमः सामवेदाय ॥

अथ वेद्यगानस्य ऋषिच्छन्दो देवता लिख्यते ।

उत्तरादिपूर्वान्तर्मध्यानुष्टुप्तिच्छन्दसां देवतानां च ऋषयः पृथ-

गुच्यन्ते ॥ अथ आयाहि' वीतये इत्यादिआग्नेयपर्वणः । अग्निर्देवता ।

अथ । आयाहि । वीतये साम । ३ । गौतमस्य पर्कावभितः ।

कश्यपस्य वर्हिषं मध्यमं । गायत्री ।

End :— इन्द्रं धनस्येति वृचं शाक्वरं । पुरीषपदानि गायत्रीपदपक्षिर्वा-

रेद्यो महानास्रः प्रजापतेर्वा विष्णोर्वा विश्वामित्रस्य वा + +

+ + शक्रर्थो वेति नाम-विकल्पाः ।

Col. :— इति आरण्यगाने षष्ठः प्रपाठकः । इति ऋषीणां स्पष्टीकरणं

यथामतिं कृतं समाप्तं ॥

Post Col. :— यादृशं पुस्तके, etc.

त्री ॥ त्रि । मधुहृदन सुत नाज्ञाभाई अवलोकनाथ प्राप्त ।
विष्णुभक्तेन प्रदत्तं । श्रीरत्न ॥

1316.

743. **छान्दस्यार्चिकच्छलाक्षरम् ।** *Chāndasyārcika-
cchalākṣaraṃ.*

For the manuscript see L. 1559, where it is wrongly called Pavamānacchalākṣaraṃ. It is a chalākṣara or an index to the entire Chānda-ārcika, complete in three kāndas : Āgneya, Aindra and Pāvamāna. It gives the first three letters of each of the Rks in the same order as to be found in the Kauthumi recension of the Sāma-veda, together with syllables indicating the song or songs derived from each Rk.

1317.

259. **उहाच्छलाक्षरम् ।** *Ūhacchalākṣaraṃ.*

For the MS. see L. 1415.

It is an index to the Ūha or the third song-book of the Sāma-veda. It is divided into the same seven parvas, as the Ūhagāna, namely, (1) Daśarātra-parva, (2) Saṃvatsara-parva, (3) Ekāha-parva, (4) Ahina-parva, (5) Sattrā-parva, (6) Prāyaścitta-parva, (7) Kṣudra-parva. They have 11, 7, 7, 7, 5, 2, 3 sections.

The editor of the Sāma-veda does not seem to have consulted this book, though from Sāyana's preface to the Sāma-veda he (Sāyana) seems to have been familiar with it.

It is called Chalākṣara. But Burnell calls it *Calākṣara*, and his exposition of the term is quite wrong. This is something like an anukramaṇī of the Ūha songs.

1318.

258.

The present number contains no manuscript, but only the card board cover of one side.

The MS. appears to have been noticed in L. 1420 under the name of Rahasya-cchalākṣara.

1319.

746A. ऋक्सङ्ख्यापरिशिष्टम् । *Rksaṅkhyāpariśiṣṭam.*

For the manuscript see L. 1588.

Twelve verses only. It is a pariśiṣṭa giving the number of Rks from which Sāmans have been derived in the Kauthumi Śākhā of the Sāma-veda.

शतद्वयं तथैकोनं गायत्रं परिकीर्तितं ।
 अनुष्टुप्पञ्च पञ्चाशत् पञ्चषष्टिस्तथोष्णिहं १ ॥
 द्वाविंशत्यधिकं चैव बृहतीनां शतं तथा ।
 चतुस्त्रिंशत्तथा पांक्तं त्रैष्टुभं सप्ततिस्रतुः ॥ २ ॥
 त्रयोविंशतिर्जागतं चत्वार्य्यति च जागतम् ।
 विराट्चत्वार्य्यत्यष्टयो ऽष्टयस्त्रिष्व एव च ॥ ३ ॥
 अष्टादशद्विपदाः स्युरेका एकपदा तथा ।
 इत्येवं तु षडशीत्यधिकं शतपञ्चकम् ॥ ४ ॥

छन्दसी ॥

गायत्रं त्रिंशदेकादशैवमानुष्टुभं भवेत् ।
 चतुर्दश त्रैष्टुभं स्यात् बृहतीद्वयमेव च ॥ ५ ॥
 जगती सप्तविंशज्जास्त्रिष्वः पंक्तिर्विधीयते ।
 इत्येवमष्टषष्टिः स्याद्बृहस्पं परिकीर्तितम् ॥ ६ ॥
 गायत्रं षट्शतं प्रोक्तं द्विषष्ट्यधिकमेव च ।
 उष्णिहं सप्तपञ्चाशत् ककुप्पं च तथैव च ॥ ७ ॥

बस्यवत्युष्टुभं स्यात् ऋहती सप्तदशैव तु ।
 पांक्त्यैकाग्रपञ्चाशत् त्रैष्टुभं द्युत्तरं शतं ॥ ८ ॥
 वैराजं षोडशं षष्टि द्युधिकं जागतं भवेत् ।
 षडष्ट्यात्यष्टयस्यैव श्रक्त्यर्थस्तिष्ठ एव च ॥ ९ ॥
 चतुर्दश द्विपदा स्यात् एका एकपदा तथा ।
 षट् पञ्चाशद्वाहताः प्रगाथाः ककुभा दश ॥ १० ॥
 प्रगाथैश्च विना चैवं षड्प्रगीत्यधिकं तथा ।
 सहस्रं चोत्तरे प्रोक्तो रहस्ये ऋगगणे मया ॥ ११ ॥
 नव शतं सहस्रैः कं त्रिंशत्सप्ताधिकं तथा ।
 कौथुमानां ऋचां सम्यक् सङ्ख्यामाज्ज मनीषिणः ॥ १२ ॥
 इति ऋक्सङ्ख्यापरिशिष्टं समाप्तं
 त्रि० वेणोदाससुतगोवर्द्धनेन लिखितम् ।

1320.

746C. महानाम्नः(ः) परिशिष्टम् । *Mahānamnyah*
parīṣiṣṭam.

For the manuscript see L. 1590.

ॐ महानाम्नस्तथोदशपदास्तुर्दशोत्तमास्ता(ता)सां विवेकः ॥ पूर्वो पदे
 द्विपदा गायत्री; प्रथमा विष्टारपंक्तौ पदे गायत्रजागताभ्यां पञ्चपदाषट्पदेति प्रति
 शोमार्थवादे न भ्यासेदद्वयोपशाः संस्तुता भवन्तीत्युत्तमाया द्वाध्यासत्वादाधिक्यमुत्त-
 मायाः पूर्वाभ्यां वदत्युपशयत्वादद्वयोपशाः स्तुतत्वात् संस्तुता वदत्युधस्यो विष्टयोरेके
 ताभ्यां ह्याहमोष्टृङ्गसंस्तावकाम्ययोर्वचनयोरुधस्योर्विकारः शब्दार्थवत्त्वादुपक्षुभा
 गायतीति क्षुद्रेव श्रवायान्नानारूपा गायतीति क्षुद्रश्राक्करवैरूपात् सप्तपदाः
 श्रक्त्योऽष्टाक्षरैः पदैर्द्विपदामुक्ता त्रीणि श्राक्कारार्थं शुवान् सो पञ्चाक्षराष्टाक्षरौ
 श्राक्कारमूधस्त्रिस्तुतस्य द्वाक्षराः पदादयः प्रपुष्टोतीतोदाश्राक्कारः पञ्चाक्षरः
 श्राक्काराख्येव त्रीणि परानि पदान्यध्यासौ श्राक्कारोऽष्टाक्षरः ।

इति महानाम्नः(ः)परिशिष्टम् ।

संवत् १६६६ वर्षे आवण शुदि १५ शनौ लिखितं । त्रि० वेणोदाससुत-
 गोवर्द्धनेन ॥ शुभं भवतु ॥

1321.

746.

The MS. contains :—

- a. Rksamkhyā parisīṣṭa coming to an end in 1B.
 b. Somotpatti. Coming to an end in 2B. •
 c. Mahānāmni parisīṣṭa coming to an end in 3B.

The above three parts of the same manuscript are noticed in R. Mitra under three different Nos. 1588, 1589 and 1590 respectively.

1322.

999. तण्डालक्षणां सूत्रं । *Taṇḍālakṣaṇaṃ Sūtram.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 280. Character, Nāgura. Date, Samvat 1690. Appearance, old. Complete in three prapāthakas.

For a description of the work see Cs. Veda 496, 97.

Post Colophon Statement:—

संवत् १९६० वर्षे आश्विन सुदि १२ शुके लिखितम् ।

अद्यह वाराणसीवास्तव्य^(१) श्री विस्लनागरजातीयत्रवाडी-
श्वजीसुत कारुण्णीभाटशङ्करपठनार्थ ॥

तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेदित्यादि ।

1323.

375. पुष्पसूत्रम् । *Puṣpa Sūtram.*

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 58. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 928. Character, Nāgara. Date, Sam. 1680. Appearance, old and pasted. Complete.

Post Col. Statement :—

संवत् १६८० वर्षे कार्तिक शुदी ६ नवमी भौमे बालभवास्तव्य-
व्याभन्तरनागरज्ञातीयश्रीवाणीरामजीसूनु काहान्जिहरीश्वर-
धनेश्वरपठनाथ काहान्जिकेन लिखितमिदं कल्याणमस्तु ।
यदस्तरं परिभ्रष्टं इत्यादि ।

This work gives rules for the transformation of the *Rks* of the *Ārcikas* into *Gānas*.

For the work see Bik. No. 324; Cs. Veda, No. 79.

Burnell in 10*b* calls this work Fulla sūtra, and attributes it to Vararuci. But the beginning of his MS. agrees neither with that of ours nor with that of Bik. or Cs.

1324.

1108. *The Same.*

Attributed to Gobhila.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 38. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 890. Character, Nāgara. Date Sam. 1672. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

For description see Weber's Catal. Nos. 303, 304, 305, and I.O. Cat. No. 270.

Post Col. :—

संवत् १६७२ वर्षे भाद्रपद शुदि १ भौमे । त्रवाङ्गी केशवेन
लिखितम् ।

1325.

1180. *The Same.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 64. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1000. Character, Nāgara. Date, Sam. 1713. Appearance, old. Generally correct. Complete.

The present manuscript belonged to Vidyānidhi Kavindra on whom the Emperor Saha-Jahan conferred the title of Sarva-vidyā-nidhāna.

Post Colophon :—

पावकेन्दुसुनिभूमिसम्मिमे
हायने मितदले शुचेःस्थिते
अष्टमीदिनयुतेऽह्नि गौरवे
एवमुक्तलिखनं मया कृतम् ॥

1326.

1205. फुल्लसूत्रटीका । *Phulla-sūtra-tīka*.

By Āḍityarāma-kṛṣṇa Tripāṭhi alias Nāhnābhāṭ, son of
Dāmodara Tripāṭhi.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 10. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 300. Character. Nāgara. Date, Samv. 1781. Appearance, tolerable. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथोद्दगीतौनां प्रस्तावोद्देशः ॥ सू ।

अथ भावकथनानन्तरमूद्दगीतौनां साक्षां प्रस्तावोद्देशो लक्षणा-
मुच्यते ॥ स्तोमः पुरस्तादन्तर्वा प्रस्तोतुः ॥ सू ॥ तस्य प्रस्तावस्य
पुरस्तात् पूर्वः स्तोमः ।

It ends :—

एवमुत्तरयोः प्रस्तावो भवति । अभ्यासो ग्रन्थसमाख्यर्थः ।

Colophon :—

इति श्रीत्रिपाठिदामोदरसूनुनादित्य(त) रामकृष्णेन नाह्ना
भाइदितौयनाम्ना कृते फुल्लदीपे दशमप्रपाठकस्यैकादशः खण्डः ॥
दशमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

Post Col. :—

संवत् १७८९ वर्षे पौषशुदि ३ चन्द्रवासरे फुल्लदीपः समाप्तः ॥
राम ॥ श्रीरस्तु ॥

This codex contains the commentary only on the 10th and 11th sections of the 10th prapāṭhaka, along with the text.

1327.

6570. पुष्पसूत्रभाष्यम् । *Puṣpasūtrabhāṣyam*.

By Ajāta-śatru.

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 78 of which the first and the most part of the last are written by different hands. There are lacunae in foll. 50B, 51B, 52B, 58B, 59B, 67B, 72B. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

In fol. 68A, we have :—

इति चतुर्थस्य दशमी कण्डिका उपाध्यायाजातशत्रुपादै-
र्विशुष्यशः] शिष्याय अनुवरणार्थं भाष्यं कृतमिति ॥ भावः(?)
परिसमाप्ताः । इदानीं विकल्पा उच्यन्ते भावशेषश्च ।

This statement differs slightly from that given in the Berlin MS. (W. p. 76), where for भाव, Weber reads Bhāṣā, and adds doubtingly परि before it, thus making it परिभाषा. The word is not, however, परिभाषा, but भाव, as it appears from the end of the above quotation, namely, भावशेषश्च ।

Weber's Prapāthaka V of the text begins :—

सौभराभिवर्त्तनयानां दृढं तुरीयं.....

That is however the beginning of the first prapāthaka in the present MS. In fol. 17B, we have :—

अहं शब्दो नीचैः उच्यनीच समाप्तं १२ (कण्डिका) इति पुष्पभाष्ये प्रथमः
प्रपाठकः । मूलेषु पञ्चमः प्रपाठकः ।

Unable to reconcile this difference in the numbering of prapāthakas, some owner of the MS. writes down on the title-page :—

सामकठिनस्थलपुष्पद्वयभाष्य । अजातशत्रु । ७८ ।

Ajātaśatru seems to have commented upon the last six prapāthakas only.

27B, इति पुष्पभाष्ये द्वितीयः प्रपाठकः ।

That is the sixth of the text.

45B, इति पुष्पभाष्ये तृतीयः प्रपाठकः ।

That is the seventh of the text.

68A, इति चतुर्थस्य दशमी कण्डिका ।

It is known from Weber, that the 8th of the text and the 4th of the comm. consist of 10 kaṇḍikās. In the present manuscript, too, the colophons of the kaṇḍikās are

given, in some instances, as of the 4th, and in other, as of the 8th.

78B, इति पुण्यसूत्रभाष्ये नवमः प्रपाठकः समाप्तः ।

But the colophons of *kandikās* are, in some instances, referred to the 5th and in others to the 9th *prapāṭhaka*.

Burnell 10B, mentions a MS., of the commentary, which also begins with the 5th *prapāṭhaka* ; but it has a *maṅgalā-carana*, which is wanting in the present MS.

1328.

1457. सामतन्त्रवृत्तभाष्यम् । *Sāma-tantrā-sūtra bhāṣyam*.

Substance, foolscap paper. $6\frac{1}{2} \times 8$ inches. Pages, 98. Lines, 18 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara. Date, Sam. 1937. Appearance, fresh. Complete. Written in book-form.

The Post Colophon Statement :—

समाप्तमिदं ह्यन्दोगसम्बन्धिकं सामतन्त्राभिधं व्याकरणम्

स्वरमात्राक्रमलक्षणैः प्रसिद्धहेतोः स्वररत्नकोषः ।

विचार्य्य शास्त्रस्वररत्नभाष्यं श्रुताङ्गलक्ष्यं परिलक्षितव्यम् ॥

संवत् १८३५ वर्षे माघे मासे शुक्ले पक्षे तिथौ १५ मास्यम्

शुक्रवासरे ।

For the text with a commentary see W. p. 76, No. 308, and Śeṣagiri Vol. I, p. 68, and for the text only see Bik. 336. There are two short *vyākaraṇas* for the followers of the *Sāmaveda*, one is *Rk-tantra-vyākaraṇa*, and the other *Sāmā-tantra-vyākaraṇa*. They are not grammars, but works on phonetics. *Rk-tantra* applies to *Ārcikas* and *Sāmā-tantra* to *Gānas*. The *Sāma-tantra* treats of how vowels are to be lengthened in *Gāna*, and *stobhas* introduced. The *sūtras* are first divided into thirteen *prapāṭhakas*, ; each *prapāṭhaka* again is sub-divided into 10 or 11 *daśakas* or groups of ten.

The anonymous bhāṣya appears to be ancient from its style of writing.

1329.

1006. **संज्ञाकरणभाष्यम् ।** *Śaṅgākarana bhāṣyaṃ.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 39. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 585. Character, Nāgara. Date. Sam. 1726. Appearance, tolerable. Complete. With text.

This is a commentary on Saṃjñākarana, a treatise in sūtra form on the stobha or particular words put in inchanting various Sāma hymns. By Tripāṭhī Kāhnaji, son of Sivaji.

It begins thus :—

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

(Text) अथ संज्ञाकरणं वर्णिष्यते । अष्टगाद्यक्षरं (Comm.) अनु-
प्रतिषेधे न ऋगाद्यक्षरमष्टगाद्यक्षरं ऋगर्जित अक्षरस्य स्तोभसंज्ञा
भवति ॥ उदाहरणानि आ । उप् । मोर् । ऊम् । एवं स्तोभा-
क्षरस्य एकं एकं संज्ञा उक्ता ॥

The whole manuscript runs in the form of a commen-
tary.

It is divided into two prapāṭhakas or chapters, each containing 12 sections. The second has six sūtras more after the 12th section.

End :— हो हवौ ऊवे सिंघाभ्यः ॥ चत्वारि सूत्राणि मतानि ।

Colophon :—

त्रिपाठौशिखजीसूनुना त्रिपाठौकाज्ञजीकृते संज्ञाकरणभाष्ये
द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः । संज्ञाकरणभाष्यं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १७२६ समये भाद्रपदनवम्यां लिखितमिरं पुस्तकं
आत्मोपकारार्थं परोपकारार्थं च । शुभं भवतु । श्री सरस्वत्यै नमः ।

1330.

1008. सामप्रकाशनम् । *Sāma-prakāśanam.**By Pratikara.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Generally correct. Complete.

A valuable compendium of the divisions of Sāma Songs into Veya, Āraṇya, Ūha, Uhya and miscellaneous subdivisions with copious and regular illustrations from all the Samanṛks. In the beginning the author mentions his valuable works on different sama songs entitled 'Darpapa.'

Beginning :—

श्रौगणेशाय नमः ।

गजवदनचरणकमलं, etc., etc.

... ..

It ends :—

मिश्रितमिदमेति सुखदं कौतुकसहितं दुर्घटश्लोकैः ।

प्रौतिकरणे यथाक्रममुदितस्य तस्य सर्वस्य ॥ श्रीः ।

Col. :— समाप्तमिदमिति सामप्रकाशनाख्यं ग्रन्थजातम् ।*Post Col. :—*

खरामशरसंख्याको(कु) ग्रन्थः । श्रीः ग्रन्थसंख्या १३० ॥

Printed in the Uṣā.

1331.

8362. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Date, Sam. 1560. Appearance, old, discoloured and faded. Complete.

Col. :— इति सामप्रकाशग्रन्थः समाप्तः ।*Post Col. :—*

संवत् १५६० वर्षे चैत्रशुदि ३ भौमे कापिकामहास्थाने त्रिवेदी-
कौकामुतकाङ्गुलीकेन स्वार्थं परार्थं च भ्रातृणां पुत्रपौत्राणामध्ययनाय
च स्वयमेव लिखितमिदं पुस्तकं । शुभमस्तु, etc.

Beg. :— नमः श्रीसामवेदाय ।

गजवदनचरणकमलं नत्वा सामप्रकाशनं यज्यं ।

रचयति सामसमूहात् प्रीतिकरः सारं सु [ङ्कु] त्व ॥ १

यद्यपि मया निवृद्धो लक्ष्मणनिवृद्धस्य दर्पणे साम ।

एकद्विप्रभृतिभिरुक्तिभिरत्र प्रकीर्तितं भवता ॥ १

सत्याहिन्येति कथितमृगवर्जितमेकमेवात्र ।

वेद्ये गाने स्तोभादीनिर्मितमस्मान्न कथितमित्यपरम् ॥ १

पंचग्रहणं पंचपदं पंचविष्टक्तिकं समाख्यातं ।

वेद्ये यस्ते नूनामिति सामैकधान्यत्र ॥ १

एकसप्तस्वरयुतं वेद्ये साम प्रकीर्तितं ।

मोषुचावाद्यतश्चन द्वितीयमिति कौथुमे ॥ १

एकं पवस्व सोमेति महे दक्षाय संयुतं ।

विष्टत्तिरहितं सामैकमित्यस्याक्षरः स्मृतः ॥ ७

वेद्येऽङ्कुग्रहणं चाष्टपदं चाष्टविष्टक्तिकं ।

प्रोक्तमेकं प्रथद्धान्तं नेदृशं विद्यते क्वचित् ॥

सतन्येषान्तत्रिचमेकं वेद्ये प्रकीर्तितं ।

नवैव ग्रहणञ्चात्र वेद्ये नवविष्टक्तिकं ॥

एकं नवपदं साम प्रयोगाय प्रकीर्तितं ॥

ऋक् प्रथमपादहीनं संक्रोशमित्युक्तं प्रकीर्तितं ॥

ऋक्पादे प्रयुतं सामद्वयं वेद्यगाने द्विस्वरं परिकीर्तितं ॥

उपोषुजातमादिमं मर्षासोमादिमं तथा ॥

End :— इदं श्रेष्ठं व्योतिष्ठतममिति नवाक्षरं तुल्यं । तं होतारमध्वरस्य

प्रचेतसं दुष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसं इति दशाक्षरं चतुष्षष्ट

यद्यदयं नागामध्वराणां पदानि त्यक्तानि बद्धत्वात् ।

मिश्रितमिदमेति सुखदं कौतुकसहितं दुर्घटप्रशोकैः ।

प्रीतिकरणे यथोक्तमनुदितस्य तस्य सर्वस्य ॥

समाप्तमिदमिति सामप्रकाशनाख्यं ग्रन्थजातं ।

खरामशरसंख्या (कु) यज्यः ॥ श्रीः ग्रन्थसंख्या ५३० ॥ प्रीतिकरेरितः ।

सामप्रकाशनाख्योऽयं सन्धक् सम्पूर्णां गतः ॥

Aufrecht in his Cat. Cat. II., p. 169B, says :—

(The work is) “composed in 974,” he means of course of the Christian era. He does not cite his authority for this statement.

In Stein's Kashmere Catalogue, p. 244 the extent in slokas of the work is given in the following sloka :—

खरामशतसंख्याङ्गयः प्रीतिकरेरितः ।

सामप्रकाशनाख्योऽयं सम्यक् सम्पूर्णां गतः ॥

Apparently, Aufrecht takes the first line of the verse as a chronogram and somehow interprets it as 1030 Samvat., and deducting 56 from it he makes it 974 A. D. The present MS. reads खरामशरसंख्याङ्गयः and then gives figure 580 in a parenthetical way, thus showing that the first carana can not be a chronogram and that Śata in Stein is a misreading for Śara.

Stein is right, when he says in his Cat. referred to above “The date of transcript, Samvat 1476 or 1420 A.D. shews that Pritikara is not a recent writer.”

1332.

991A. अनुस्तोत्रम् । *Anustotram.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

It begins thus :—

ॐ नमः सामवेदाय

स्वरवर्णमात्राक्रममन्त्रनियमात् वर्णं क्रमं वा प्रवचनशस्त्रानुवचन-
शराख्यायावतुविशयश्चेति चाक्षरतः कालः प्रसङ्गात् प्रवचने-
त्यपूर्वोत्पत्तिस्तत्र नियमस्तदङ्गत्वात् वर्णव्यतिरेकः । इत्यादि ।

End :— सामि हेतुत्वात्त्वमिवत् तत् प्रत्यक्षमृगा ह वा इति चाविकारेण
ताः संहितान्तरे रूपान्तरमेकस्य तादृश्याद्यन्तं प्रतिसंहितं संगित-
स्त्ववशब्दः सहस्रे सहस्रे ।

Colophon :—

इत्यनुस्तोत्रसूत्रं समाप्तम् ।

A direction for proper application of vowels and musical sounds, viz. Stobha, in connection with certain sāman hymns.

1333.

994B. पञ्चविधसूत्रम् । *Pañcaridhasūtram*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Lines, 9 on a page. Folia. 10. Extent in ślokas, 140. Character, Nāgara. Date, Sam. 1651: Appearance, old. Complete.

For the work see Cs. 499 and Oxford Catalogue 377B.

Post Colophon Statement :—

संवत् १६५१ वर्षे वैशाखवदि ११ दिने अद्यह श्रीकाश्यां
रायारायमहाराजश्रीविश्वेश्वरविजयराज्ये आभ्यन्तरनागरज्ञातीय-
त्रिपाठी वेणीदासपुत्रपौत्राणामध्ययनार्थं ॥

शुभं भवतु ॥

त्रिपाठिगोवर्द्धनस्य पुस्तकं ।

इति श्रीवाङ्मनागरज्ञातीयत्रिपाठी श्रीवेणीदासस्य पुस्तकम् ॥

It lays down rules for converting Rks into the following five kinds of sāman : (1) Prastāva, (2) Udgītha, (3) Pratihāra, (4) Upadrava, (5) and Nidhāna.

1334.

1017. अग्निष्टोम-प्रतिहारभागः । *Agniṣṭoma-pratihāra-
bhāgaḥ*.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia. 7. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Date, Sam. 1863. Appearance, tolerable. Incorrect. Complete.

On the conversion of Rks to be recited in Agniṣṭoma,
into Sāma hymns in accordance with the Pratihāra-vidhi.

Beginning :—

अथामिष्टोमप्रतिहारभागः ।

हिकारो वै गायत्रस्य प्रतिहारः स मनसा ध्येयः । इत्यादि

The Pratihāra-bhāga ends in 3A.

वा ३४५ । अथवा नामिति च निधनमनुष्ठुभं उत्तमम् ।

Col. :— इत्यमिष्टोमे प्रतिहारभागः समाप्तः ॥

Then follow 4 leaves containing several Sāma hymns.

The manuscript is very corrupt.

Post Colophon Statement :—

तैलान्नेदिद्यादि । संवत् १८६३ . शके मार्गशीर्षकृष्ण १३

चन्द्रवासरे ईश्वरनामसंवत्सरे दिने समाप्तः ।

SĀMA-VEDA-SŪTRAS.

1335.

998. कल्पसूत्रम् । (आर्षेयं) *Kalpa-Sūtram (Ārṣeyaṃ).*

By Māśakācāryya.

Substance, country-made paper. 9 × 3 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 64. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1150. Character, Nāgara. Date, Sam. 1650. Appearance, very old. Complete in 11 prapāṭhakas.

Śrauta sūtra (Sūtras treating of the sacrificial rituals of the Sāma-veda) attributed to Māśaka.

Beginning :—

क्षुप्तो ज्योतिष्टोमोतिरात्रो षोडशी + + कः पवस्व वोचो
अग्निर्यः पवस्वेन्दोः वृषा सुत उपास्मै ॥

The Last Colophon :—

इति कल्पे एकादशोऽध्यायः समाप्तश्चायं कल्पसूत्राभिधानो
ग्रन्थः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १६०५० वर्षे आषाढ वदि दशमी सोमे लिखितं
वाराणशिच्छेत्रे विश्वेश्वरसन्निधौ लिखितं मोक्षज्ञातीय पा० राम-
दत्ते[न] लिखावितं नागरज्ञातीय च० गोपीनाथे[न] ।

गङ्गाधरसुतगोपीनाथ पोथी सही पीताम्बर-पुष्पकोत्तम-पद्म-
नाभ-परमानन्दपठनार्थम् च० गोपीनाथस्य ॥

1336.

1717. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10 $\frac{1}{2}$ × 4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 1275. Character, Nāgara. Date, Sam. 1763. Prose. Fresh. Complete.

Colophon :—

इति कल्पेष्ु एकादशोऽध्यायः समाप्तः । समाप्तः संवत् १७६३
वर्षे अक्षय्यशुक्लवदि एकासि ।

For description of the work see L. 113 and 654.

In the present MS. in leaf 56 we have :—

इति मण्डकाचार्यविरचिते कल्पसूत्रे द्वितीयः प्रपाठकः ।

In leaf 15b :—

इति मण्डककृतकल्पसूत्रे षष्ठोऽध्यायः ।

See also Burnell page 22b.

1337.

7844. **कल्पसूत्रव्याख्या ।** *A comm.—on the above.*

By Varadarāja, son of Vāmanācāryya.

The manuscript is on foolscap paper and of foolscap size. Character Nāgara.

A commentary on Maṣakācāryya's Kalpasūtra or Ārṣeya kalpa.

At the end of the manuscript occurs the following in the hand-writing of Rāja Rājendralāla Mittra.

“Copied from an old manuscript in the Library of the Benares College. The College manuscript is incomplete.”

The college manuscript is noticed in L. 664.

The manuscript is a very defective one, leaving gaps and lacunae in many places. It contains chapters I to VIII and the first portion of Chap. IX.

Page 31 :—

इति वरदराजेन वाम[न]ाचार्यसूनुना ज्योतिष्टोमस्य यत्तन्ममौद्गात्रं तत्
प्रदर्शितं ।

Page 55 :—

इति कल्पव्याख्यायां प्रथमोऽध्यायः ॥

Pages 70 and 71 :—

इति वामनाचार्यसूनुः कौशिकान्वयसंभवो वरदराजः कल्पसवत्सर-
कल्पव्याख्यायां चक्रे सङ्घे प्रयोगेण गवामयनभेदा ये सूत्रोक्ताः तेषु केचन विनियोग-
ज्ञापनार्थं मूहसामौहोदिता[?] ये त्वन्ये विस्तरभयादत्र न दर्शिताः ते सूत्र एव
प्रकृत्याः । प्रीयतां पुनरुचोत्तमः इति कल्पव्याख्याने द्वितीयोऽध्यायेऽध्यायः ॥

Page 88 :—

इति कल्पव्याख्यायामेकादशेषु प्रथमोऽध्याय आदितस्तृतीयः ॥

Page 114 :—

इति वामनाचार्यसूनुः कौशिकान्वये संभवो वरदराज एकादशानां कल्प-
व्याख्यायां आगम यथावद्विरिति कल्पव्याख्याने पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ।

Page 178 :—

उक्तं वरदरालेन वामनाचार्यसूनुना ॥

अष्टौनकल्पो व्याख्यातो गोविन्दः प्रीयतामिति ॥

इति कल्पव्याख्यायामष्टमोऽध्यायः ।

Then begins the 9th adhyāya.

See I.O. Catal. No. 262.

1338.

6038. *The Same.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 100. Lines, 11 on a page. Character, Nāgura of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Defective.

Written in two different hands—the first hand comes up to the 4th leaf. There is evidently some gap between the 49th and the 50th leaves. From the 50th to the end the leaves are marked on the top from 1 in a very small hand. The consecutive numbering to the entire MS. was given in a much later hand.

For the beginning, see I.O. Catal. No. 262.

23A. इत्थं वरदराजेन वामनाचार्यस्तुना ।
ज्योतिष्टोमस्य युवत्तत्रं [यत्तत्र]मौद्गात्र तत्प्रदर्शितम् ॥

39B. इति कल्पव्याख्यायां प्रथमोऽध्यायः ।

The first and the last colophons in the portion written in the second hand :—

51A. इति कल्पव्याख्याने द्वितीयोऽध्यायः ।

84B. इति वामनाचार्यस्तुनः कौशिकान्वयसम्भवो वरदाराज एकाह्वानां
कल्पं व्याचष्ट यथागमं यथावद्भि इति ।

99B. इति कल्पव्याख्यायामष्टौ प्रथमोऽध्यायः । आदितः षष्ठः ।

The seventh chapter was left incomplete.

1339.

995. **कल्पानुपदस्तुतम् ।** *Kalpānupada-Sūtram.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 320. Character, Nāgara. Date, Samvat 1690. Appearance, old. Complete.

This is a critical supplement to the Ārṣeya-Kalpa-sūtra of Sāma-veda. Weber was at one time doubtful about the existence of this work. It is one of the ten Sūtras of the Sāma-veda.

Beginning :—

ॐ नमः सामवेदाय ।

ॐ । आचार्यप्रमाणनिर्देशो ब्राह्मणसूत्रार्थकल्पकसमाज्ञायो-
द्योपदेशमाचरं चैके नियमाभावस्त्वेवं तेषां क्षिप्रविशेषश्रुतौ तद्वि-
शेषश्रुतिस्तदन्वये च विधिर्यथा ज्योतिर्दशरात्रयोर्देवतलिङ्गच्छन्द-
स्तत्तत्तदोदनासु ब्राह्मणेन ऋक्समाज्ञायस्तदनुचेत्यधिः ॥ इत्यादि ।

End :— यतुविशेषप्रकृतत्वात् कृतस्थानत्वाद्वा त्रयस्त्रिंशोऽग्निष्टोमसाम-

स्त्रिकः परस्थानत्वात् परेष्वभिष्टोमेन्ययोः स्तोमयोन्यत्वाद्वा स्तोम-
योगः प्रकृतिसम्पन्नित्यः प्रकृतिसम्पन्नित्यः ।

Colophon :—

द्वितीयप्रपाठकः समाप्तः कल्पानुपदसूत्रसमाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १६६० वर्षे आश्विन सुदि ७ रवौ लिखितं ।

खस्त श्रीवाराणसीवास्तव्यं एव श्रवणोसुत काह्नजी भाट्टशङ्कर
पाठनार्थम् ॥

1340.

996. अनुपदसूत्र । *Anupada-Sūtra*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 39. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 1170. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

For a description of the work see Web. p. 75.

It belongs to the Sāma-veda. It attempts an exposition of obscure passages of the Pañcaviṃśati Brāhmaṇa, and quotes as authorities a large number of works of the different schools of the Ṛk and the Yajur-vedas, besides those of the Sāma-veda. One MS was only known to Weber.

Among the authorities consulted are :—

(1) कौषीतकी; (2) लिङ्गार्थवाद; (3) वाग्भव; (4) वागधिकारे तु विसर्गः(ः)संहितायां 6A; (5) औशनसोपैति 7B; (6) आर्यव्यथे; (7) तैत्तिरीयाणां रथन्तरे 8A; (8) मन्त्रतौये 8B; (9) आथर्वणाभौवर्तयोः 8B (Two leaves are marked 8) (10) आर्भवस्य प्रकरणादन्या सार्धवादः 8B; (11) आघायनिनां [श्यामायनीनां] 8A; (12) यौद्धरीक्यधिकायां 20A; (13) माध्यन्दिनाः 22A; (14) वणिष्ठ 23A; (15) महाव्रत समानप्रकरण 24A; (16) काठक 26B; (17) ऐतरेयिणां 27A; (18) स्तोमविधानप्रकरणम् 28B; (19) वाजसनेयिनां 29A.

1341.

- 3807. लाव्यायनश्रौतसूत्रम् । *Śrauta-sūtra by Lāṭyāyana.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 76. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

The Last Colophon : —

इति लाव्यायनसूत्रं समाप्तम् ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणं भवतु ॥

Published in the Bibl Ind. Series.

1342.

4269. *A comm. on the above.*

Substance, palm-leaf. $16 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 146. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 1900. Character, Uḍiyā. Date, the 21st year of the reign of Divyasiṃha. Appearance, old and worm-eaten.

Beginning :—

अथश्रौतयज्ञपुराणाय ॥

अथ विध्यव्यपदेशे सर्व्वकालधिकारः; किमिदं सूत्रं नाम शास्त्रं किमर्थमिहारभ्यते यज्ञविधिप्रसिद्धये । इहास्माकं कान्दोग्ये-
द्विविधो हि विधिः । अनुब्राह्मणिकः + + + + +
अनुब्राह्मणिकः यजुषां कर्मसु लिङ्गतो विधानमर्थग्रहणादित्यत
आरभ्य साधारणग्रहणविधिस्तु सर्व्वत्रेति यावत् । अपरः षड्भिः
प्रमाणैः निर्वर्त्यते । कानि पुनः षट्प्रमाणानि ब्राह्मणसूत्रार्थेय
कल्पक् सामसमाप्तायोहोपदेशः ।

It contains five prapāṭhakas, each divided into 12 kaṇḍikās.

Colophons :—

44B, प्रथमः प्रपाठकः; 60B, मैत्रायणपौत्रस्य श्रीभट्ट-
भूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य]ः कृतौ । सुभाष्ये द्वितीयः प्रपाठकः;
95B, मैत्रायणपौत्रस्य श्रीभट्टभूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य]-
कृतौ तृतीयः प्रपाठकः; 124B, मैत्रायणपौत्रस्य श्रीभट्ट-

भूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य] कृतौ सुभाष्ये चतुर्थः प्रपाठकः ;
 146A, मैत्रायणपौत्रस्य श्रीभट्टभूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य]
 कृतौ सुभाष्ये पञ्चमः प्रपाठकः ॥

Post Colophon Statement :—

यथा दृष्टं तथालिखितम् । लेखकस्य नास्ति दोषः ।
 वीरश्रीदिव्यसिंहमहाराजस्य २९ अङ्ग आश्विनशुक्लद्वितीया
 शुक्लवासरे वीरवल्लभपुरशासनमहाजनश्री नीलकण्ठानन्दात्मज
 केशवानन्देन लिखितमिदं पुस्तकं समाप्तम् ।

भीमस्यापि, etc., etc.

This is the commentary on Latyāyana Śrauta sūtra, published in the Bibl. Ind. Series, as by Agnisvāmi.

All the colophons in the present manuscript, however, seem to attribute it to Bhaṭṭabhūti, the son of Jayasvāmin and the grandson of Maittrāyaṇa.

1343.

1133. **द्राह्यायणीयसूत्रदीपः ।** *Drāhyāyaṇīya-sūtra-dīpa.*

By Dhanvin.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 31 of which the first two leaves are missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Sam. 1658. Appearance, old.

See I.O. Catal. No. 289.

Col. :— द्राह्यायणकृते सूत्रे दीपे धन्विनिर्मिते ।

द्वितीये दशके दसः पञ्चमः पटलोऽधुना ॥

श्रीरस संवत् १६५८ समये वैशाखभौमे इदं पुस्तकं ॥

शुभं भवतु । राम ॥

In leaf 10B appears the following colophon :—

द्राह्यायणकृते सूत्रे दीपे धन्विनिर्मिते ।

द्वितीये दशदशो(?) द्वितीयः पटलोऽधुना ।

1344.

1349. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 21. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

It begins :—

श्री गणेशाय नमः । अथ सर्व्वयज्ञेषु ब्रह्मत्वं विधातुमुपक्रमते ।
सर्व्वत्र ब्रह्मा दक्षिणेन इति । सर्व्वेष्वपि श्रौतस्मार्त्तकर्मसु ब्रह्मा
भवेत् न पुनरुदात्तादिवत् श्रौतेष्वेव ब्रह्मणः (?) प्रवर्त्तत इत्यर्थः ।
तेषां तेषु कर्मसु क्रियमाणेषु निव्यं दक्षिणतो भवेदिति । दयम-
प्यत्र विवक्षितमिति ।

Col. :— इति ब्राह्मण्यणक्षते सूत्रे दीपे घन्निविनिर्मिते ।

द्वितीये दशके वृत्तः पञ्चमः षट्शोऽधुना ॥

As there are no other colophons in this MS. it seems to contain the 15th paṭala only.

For other paṭalas see Weber No. 311, I.O. Catal. 269. L. 61.

1345.

36. **चन्दोगापरसूचम् ।** *Chandôgāpara-Śūtram.*

For a description of the MS. see Rāj Mittra Notices No. 806.

Chandoga is a word of frequent use in Smṛti works, meaning a chanter of the Sāma Veda ; and the word अपर is used here as distinguished from पूर्वं, पूर्वं meaning prior to death and अपर after death.

The work contains directions for a Chandoga for “अन्त्येष्टिक्रिया” or funeral rites, and for एकादशाहश्राद्ध or rites to be performed on the 11th day from death, i.e. the day on which mourning terminates.

1346.

997. क्षौद्रसूत्रम् or सुद्रसूत्रम् । *Kṣudra-Sūtra*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 20. Lines, 13 on a page. Extent in Slokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samv. 1916. Appearance, old. Complete.

For the work see I.O. Catal. No. 272. It is a Sūtra work in three prapāṭhakas, consisting of 43 sections.

Post Colophon Statement :—

वर्षे संवत् १९१६ आ वदि ६ नवम भद्रादिने लिखितं लक्ष्मण-
सुत + + + रघुनाथेन । लिखितं परोपकारार्थम् ॥

1347.

2324. गोभिलसूत्रम् । *Gṛhya-Sūtra by Gobhila*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1741. Appearance, discoloured. Complete. But the Parisiṣṭa is wanting.

Post Col. :—

शके १७४१ विक्रमनामसंवत्सरे चैत्रवद्य द्वादशी सोमवार
लक्ष्मणावर पाठक ४७५ । इदं पुस्तकं नानादोक्षित भागवत
टोकेकरस्य ।

Printed in Bibl. Ind.

1348.

2791. *The Same*.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 38. Lines, 10 to 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1652. Appearance, discoloured and worn out. Complete.

Last Colophon :—

इति चतुर्थः प्रपाठकः । इति गृह्यसूत्रम् समाप्तं शुभमस्य ।

Post Col. :—

संवत् १६५२ समवे प्रथमभाद्रपदशुक्लचतुर्थ्या गुरौ वाराणस्यां
लिखितम् ।

(1067)

1349.

2797. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 37. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1813. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति गोभिलगृह्यसूत्रे चतुर्थः प्रपाठकः ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

Post Colophon :—

श्रीः ॥ संवत् १८१३ वैशाख वदी अमावास्या लिखितम् ।
जगन्नाथस्य पुत्र भ० देवनामस्येदं पुस्तकम् ।

1350.

1297. गोभिलगृह्यभाष्यम् । *A comm. on the Same.*

By Nārāyaṇa son of Mahābala.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{2}$, $10\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 1st part 58, 2nd from 21 to 85, written in a different hand and at a different time. Extent of the work, ślokaś 4815 as stated at the end of the MS. Appearance, old. Generally correct. Complete (but 2nd prapāthaka is twice repeated owing to ill-adjustment of the two different MSS.).

For a description of the work, see L. No. 1967.

1351.

10587. *The Same. In four batches of leaves.*

I.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 34. Lines, 13-15 on a page. Character, Nāgara of the 15th century. Appearance, old and repaired.

To the end of the first prapāthaka.

Col. :— इति गृह्यभाष्ये नवमौ कण्डिका प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः ॥

For the beginning of the work see L. 1967.

II.

Substance, foolscap paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 61, of which the first is missing. Lines, 6 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Fol. 2. :—

इति गृह्यभाष्ये प्रथमप्रपाठकस्य नवमौ कण्डिका ।

Fol. 59B. :—

इति द्वितीयप्रपाठकस्य सप्तमौ कण्डिका ।

The MS. ends abruptly.

III.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 139-337, of which four are missing. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the fourteenth century. Appearance, very old and repaired.

From II. 8 to the end.

146B, इति द्वितीयस्य अष्टमौ कण्डिका ।

End :— आसौदत्तसगोत्रोयं (गोत्राक्यं) ब्राह्मणो ब्राह्मणायणीः ।

व्यासाभिधानच्छन्दोग[ः] साक्षाद्यासइवापरः ॥

तस्य पुत्रोऽनु रूपो (लरोपो) भूदामदेव इति स्मृतः ।

विदितः सर्व्वलोकैस्तु रामदेव इवापरः ॥

महावलस्तु विख्यातो भुवि(?) (रामदेवसुतो भवत् in the next batch of leaves).

यस्य कौर्त्तिमतः कौर्त्तिर्ज्ञानिम(र)द्यापि नर्च्छति ॥

नारायणाख्यस्तस्यापि नारायणपरायणः ।

पुत्रो बलवतश्चाभूत् सदा स्वाध्यायवत्सलः ॥

तेन संदेहनाशाय कर्मणां तुष्टिर्कृतं सतां ।

गोभिलाचार्य्यगीतायाः स्मृतेर्भाष्यमिदं कृतं ॥

तदेतद्विजितदेषैर्विप्रेर्मध्यस्थवृत्तिभिः ।

छलाग्रहौ विहाय संग्राह्यं मदनुकम्पया ॥

Here ends the MS. (see L. 1967).

IV.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 7. First six leaves are marked both 1-6 and 333-338. The 7th is written in a different hand, containing the concluding portion. The 6th leaf ends abruptly. The last leaf, however, begins in the first line of 6B and goes to the end of the MS.

Last Col. :—

इति श्रीगोभिलगृह्यसूत्रभाष्ये नागायणकृते चतुर्थप्रपाठकस्य
दशमौ कण्डिका चतुर्थः प्रपाठकः समाप्तः ॥ समाप्तं गोभिलगृह्य-
सूत्रभाष्यं ।

The extent of the work is thus given in the preserved portion of MS. :—

अत्र प्रलोकसहस्राणि चत्वार्यष्टौ शतानि च । (Here ends
the 6th leaf).

प्रलोकाः पञ्चदशेतैर्यं संख्या नारायणोदिताः ॥

1352.

1607. गृह्यासंग्रहं नाम परिशिष्टम् । *Gṛhyā-saṅgraha.*

By Govila's son.

Substance, country-made paper. 3½×3 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Character, Nāgarī. Date, Sam. 1538. Generally correct. Complete. Appearance, old (borders corroded with age).

Post Col. :—

संवत् १५३८ वर्षे मार्गशीर्षवदि ६ शनौ श्रीहलदुर्गे महाराय
श्रीभवानुविजय राज्य त्रिवाड़ी त् त्रिवाड़ी शिववान
अध्ययनार्थं लिखितं शुभं भवतु कल्या(ण) मस्तु श्रीः । ए०
शिवदानत्रिपाठी ।

Printed in Bib. Ind.

1353.

3023. गोभिलपरिशिष्टम् । *Gobhila pariṣiṣṭa.*

For the manuscript and the work see L. 4074.

The Post Colophon Statement :—

संवत् १६७५ वर्षे फाल्गुण शुदे १३ भुमे अथादह नागरजाति
पुरुषोत्तमेन लिखितम् ।

श्रीवमस्तु ॥ ॥ श्रीविश्वनाथाय नमः ॥ श्रीन्दसिंहो रक्षतु ॥
शुभं भवतु ॥ श्रीलेखकपाठक शुभं भवतु ॥ ॥ श्रीरामाय नमः ॥
श्रील्लयाय नमः श्रीः ॥ ॥ ह ॥ श्री ॥ श्रीः ॥ १

1354.

1034. **छन्दोगपरिशिष्ट** or **कर्मप्रदीपः** । *Chandogaparīṣiṣṭa*
or *Karmapradīpa*.

By *Keśava Mīśra* see *Cat. Cat.* page 191B.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 28. Lines, 11 on
a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Date, Sam. 1723. Ap-
pearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Colophon :—

इति श्रीकर्मप्रदीपे चतुर्थप्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १७२३ वर्षे जेष्ठ वदि ८ अष्टम्यां तिथौ सोमवास्तरे
अद्येह श्रीछन्दोगपरिषिष्टं आभ्यन्तरनागरजातीय (The name
following is struck out and can not be read).

A metrical treatise on Gṛhya rites in accordance to
Gobhila and others. It also professes to clear up obscure
points in them.

It is generally known by the name of Gobhila Smṛti.

See I.O. Catal. No. 460, and W. p. 80. But our manu-
script contains a 4th prapāthaka. It begins thus :—

अथातश्छन्दसासुसर्गोपाकरणक्रियां आस्थास्यामः ॥ प्रौढपदे तिथेऽह वदि-
रपोमित्यो उपस्यस्य कृतकृत्याः ।, etc.

This additional chapter is devoted to Utsarga and Upākaraṇa rites to be performed before the commencement and completion of the annual recital of the Vedas.

1355.

1298. छन्दोगपरिशिष्टटीका (परिशिष्टप्रकाशाख्या)।

Chandoga-pariṣiṣṭa ṭīkā.

By Mahāmahōpādhyāya Nārāyaṇa.

Substance, country-made paper. $11 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 104, of which leaves 68, 42-46, and 48 are missing. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 3500. Character, Nāgara. Date, Sam. 1560. Appearance, very old, indistinct at places. Complete.

For the beginning see I.O. Catal. No. 450:

A commentary on Keśava Miśra's Chandōga-pariṣiṣṭa by Nārāyaṇa, son of Śōṇa, son of Umāpati of the time of Jayapāla.* This Chandōga-pariṣiṣṭa is also sometimes called Karmapradīpa.

Printed in Bibl. Ind.

It ends :—

अपराह्णे तु पितरः सन्ध्यायां सिद्धचारणाः ।

शर्व्वार्थ्या सर्व्वभूतानि तप्यन्ति नितरां खद्येति ॥ १४६७२० ।

Col. :— इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीनारायणकृतौ छान्दोगपरिशिष्ट-
टीकायां तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः । सम्पूर्णमिति ।

Post Col. :—

शुभमस्तु । संवत् १५६० समये आरब्धं यदि १ सोमवारे

राजाधिराज श्रीमत् रूपनारायणभूषे तिरुमुक्तिदेशमध्ये

(?) दरिभंगानगरे कर्णे

* Nārāyaṇa is said to be a great supporter of Prābhākara school. Belongs to Kāñjivilla family.

त्रिपाठी श्रीजगन्नाथस्यात्मपाठार्थे ॥ करणफलालकृत पण्डित-
श्रीगौतम्यात्मज-श्रीरत्नाकरेण लिखितमिति सहस्रपुस्तकम् ।
शुभमस्तु ।

पुस्तकलिखनपरिश्रमवेत्ता विद्वज्जनो नान्यः ।

× × लङ्घनखेदो हनुमान् परं वेद ।

शुभमस्तु । स्वर्गादित्यनत्यन्नमुपकारितां ।

परितमविकःकार्येत्वार्ये साधुगृह्यपि ॥ ?

On the obverse of the last leaf there is a line—

कर्मप्रदीपको भाष्य श्रीत्रिपाठीरघुनाथसुत-त्रिपाठीजगन्नाथकौ पुस्तक ।
वामदेवतः काङ्गदेवस्येदं पुस्तकं (in a different hand).

1356.

6470. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia. 84+61. Lines, 10 on a page. Character. Nāgara. Date, Śaivvat 1816. Appearance, old and discoloured. Complete.

The first two prapāṭhakas are contained in fol. 1-84. The colophon of the second prapāṭhaka comes in the third line of the first leaf of the second batch of leaves 1-61, which contains the third prapāṭhaka.

See I.O. Catal. No. 450

Last Colophon :—

काङ्गिविस्तीयमहामहोपाध्याय श्रीनारायणविरचितपरिशिष्ट-
प्रकाशे तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीविश्वेश्वरो जयति, etc., etc.

संवत् शके १८१६ विरोधकृतगामवत्सर आषाढकृष्णपक्षम्यां
भौमवासरे । श्रीगङ्गाविश्वेश्वरसन्निधौ अयं ग्रन्थः समाप्तिमगमत् ।
शुभं भूयात् ॥

1357.

6455. **कर्मप्रदीपभाष्यम् ।** *Karma-pradīpa-bhāṣyam.*

By Miśra Āśāditya.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 166. Lines, 10. 11 per page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Fol. 1-39 and 116-166 restorations in a modern hand. The original leaves are badly damaged, but have been carefully repaired. Complete. We have also the Text here.

The Text is better known under the name of *Gobhila Smṛti*, being a supplement to the rules of Gobhila.

For Āśāditya's commentary see I.O. Catal. Nos. 462. 463.

Last Colophon :—

इत्याशादित्यमिश्रविरचिते कर्मप्रदीपभाष्यं समाप्तम् ।

1358.

6488. **कर्मप्रदीपविवृति ।** *Karma-pradīpa-vivṛti.*

By Śīrārāma, son of Śukla Viśrāma.

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 104. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2000. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

इति विद्वन्मुकुटमाणिक्यनौराजितचरणकमल-सुल्लभविश्रा-
मात्मज-शिवरामविरचितायां कर्मप्रदीपविवृतौ तृतीयाध्यायः
समाप्तः ।

Post Colophon :—

शुभं । मीः । आवण सुदी ११ । संवत् १८६१ मालवीय-
वालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

For the beginning of *Karmapradipavivṛti*, see Oxf. 395A.

It ends :—

यस्याः कृपाकटाक्षेण कृतेयं विवृतिर्मया ।
परिश्रमेण सा देवी प्रीता भवतु सर्वदा ॥
मोदज्ञातीय-विश्रामशुक्लस्य तनयेन हि ।
शिवरामेण रचिता विवृतिर्विदुषां मुदे ॥
यदत्र साधु + + + यदसाधु तदादितः ।
विलोक्य विबुधैः श्रोथं मयैष विहितोऽञ्जलिः ॥

1359.

10501 गोभिलीयश्राद्धकल्पभाष्य । *Gobhīlīya-Śrāddha-*
kalpa-bhāṣya.

(*With the Texts marked in rubrics.*)

By Mahāyāśas, disciple of Tārkika Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×5½ inches. Folia, 62. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1400. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and repaired. Complete.

An old and authoritative work, quoted by Raghunandana in his *Śrāddha Tattva*. See W. p. 79, which describes a MS. of the work dated S. 1456 (A.D. 1400).

Beg. :—

ॐ नमो श्रीगणेशाय ॥ श्री सामवेदाय नमः ॥

आराधितो नरैर्यस्तु वाञ्छितार्थफलप्रदः ।

तमहं भक्तियुक्तः सन् नौमि देवं जनार्दनम् ॥

नत्वा गोभिलमाचार्यं नत्वा भट्टन्तु वार्त्तिकम् ।

करिष्ये श्राद्धविवृतिं सुहृदां प्रीतये स्फुटम् ॥

अथ श्राद्धममावास्यायां पितृभ्यो दद्यात् ॥ यत् पिण्डपितृयज्ञा-
दनन्तरं श्राद्धं स्रुपितं तद्यथा + + + + दद्याद्द्वार्यमासीन-
मिति वदता न च तस्येति कर्त्तव्यता काचित् उक्ता ॥ तदर्थं + +
+ + + + प्रारभ्यते ॥ अथ पिण्डपितृयज्ञादनन्तरं श्राद्धकर्म
क्रियते ॥

It consists of 9 chapters ; at the end of the last chapter, it is said :—

एषोऽध्यायश्चिरन्तनभाष्यकारैर्न व्याख्यातो नापि दर्शितः । अस्माभिस्तु सव्यासु प्रतिष्ठा दृश्यमानत्वाददर्शित इति ॥

Last Col. :—

इति गोभिलीयश्राद्धकल्पभाष्ये महापण्डितश्रीमहायशोर्वि-
चितं समाप्तमिति ॥

Following the last colophon, there are seven slokas, containing, however, no information.

The date of the MS. :—

संवत् १७० + आश्विन वदि ८ सोमे चवाडी जागेनद्वेण लिखापितं
वज्रपुर मध्ये ॥

1360.

10499. **आवसथ्याधानपरिशिष्टं ।** *Ācasathyādhāna-*
pariśiṣṭam.

One leaf in the Nāgara character of the eighteenth century, containing 21 kārīkās.

Col. :— इति सामवेदिनामावसथ्याधानपरिशिष्टं समाप्तम् ।

Then in a later hand :—

एतद् गृह्यतौ प्रेते कुर्यादेकादशेऽहनि ।
प्रागेवैकादशश्राद्धादस्त + + विवर्जितम् ॥

Beg. :—

श्री ॥ स्मार्त्ताधानं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं मुनिभाषितम् ॥
निःश्रेयसार्थिनो ह्यत्र प्रवदन्ति मनौषिणः ॥ १ ॥
तत्पूर्व्वेद्युः + + + गृह्योक्तं पौर्णमासवत् ।
आ(ध) श्रुत्यौपवसथिकं भुञ्जीयातां तु दस्यतौ ॥ २ ॥
क्षौमादिसम्भवे वासः परिधा + + विस्वतौ ।
शुषौ देश उपकृते कटादिपरिवारिते ॥ ३ ॥

पत्नी दक्षिणतस्तस्मै प्रयच्छत्यधरारणिं ।

उत्तरीय + मानाय ऋत्विग्भागोदपास्तये ॥ ४ ॥

उक्तञ्च धारणं रात्रौ कृत्वा जागरणं ततः ।

उवाकाले बहिः कृत्वा आहृत्यायः पवित्रिताः ॥ ५ ॥, etc., etc.

1361.

10862. गृह्यभाष्य । *Gṛhya Bhāṣya*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 26 by counting. The leaf marks are lost in corrosion. Lines, 8-10 on a page. Character, old Nāgara of the fourteenth century. Appearance, very old and worn-out.

A fragment.

The following colophons are found :—

इति गृह्यभाष्ये प्रथमा कण्डिका ।

इति गृह्यभाष्ये सप्तमी कण्डिका ।

इति गृह्यभाष्ये प्रथमप्रपाठकस्य नवमी कण्डिका समाप्ता ।

It quotes Karmapradipa and Kātyāyana.

(1) सुवसुचप्रमाणं कात्यायनेनोक्तं ।

(2) खादिरो वाथ पार्श्वोवा ।

From the following passage, it appears to be the comm. on some Gṛhya Sūtra of the Sāma Veda :—

प्रायश्चित्तविधानं कर्मप्रदीपश्च ।

अत्र कश्चिदाह इहाधानविधिरनाम्नाता अध्वर्युभ्यो गृह्यौवादिति तद-
समीक्षितं + + + धानस्य । कुतः स्वशाखायामेव ग्रन्थान्तरे विधानात् ।
परिधायद + + + इत्यादि कात्यायने कर्मप्रदीपे । पूर्णाहुतिगोदानानां
सर्वसुक्तं । खगदो + + च कक्षगमुक्तं ।

नचैतद्युक्तं । यत् स्वशाखाविहितमना(?) इत्यपरशाखाविहितमनुसूयते ...
... .. होमो विधीयते । सायं ह्वयत इति साय-
माहुतिः । सायमाहुतुर्पक्वम एव । कौथुमराणायणीयानां
होमः ।

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE
SĀMA VEDA.

1362.

4281. चयनप्रदीपः । *Cayanapradīpah.*

By Narasinha.

Substance, palm-leaf. 17½ × 1 inch. Folia. 102. Lines. 4, 5 on a page.
Extent in slokas, 2450. Character. Uḍiyā of the early eighteenth century.
Appearance, soiled. Complete.

Beginning:—

गणेशाय नमः ॥

अथ महावीरकरणम् । दिव इवेति वचनात् दिवा दीक्षास्मन्तो
पाथे (?) सम्भात्वान्निदधाति । उदकसंस्थं गृहं कल्पकवपां वराह-
विहृतं पुत्रिकानजापयः (?) गवेधुकाः कृष्णाजिनं अभिक्षोत्तरतो
निधानं अभ्यादानं देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेन्निनोर्वाङ्म्यां पूष्णः
हस्ताभ्यामाददे नार्यसौति सथे कृत्वा दक्षिणेनालभ्य जपति ।
युञ्जते मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः
विहोत्रा दधे वयुनाविदेक इन्महि देवस्य सवितुः परिरुतिः ।

33A, इत्युद्राटनरसिंहकृतौ चयने उखासम्भारकर्माणि समाप्तानि ;
40B, इत्युद्राटनरसिंहकृतौ चयने एकादशीकर्माणि समाप्तानि ; 61B, द्वादशी-
कर्माणि समाप्तानि ; 80B, इत्युपाध्यायनरसिंहकृतौ चयने त्रयोदशीकर्माणि
समाप्तानि ; 102B, इत्युद्राटनरसिंहकृतौ अध्यायकर्माणि चयनं समाप्तम् ।

It ends thus:—

ज्योतिष्टोमस्य अतिरात्रसंस्थस्य साभिचित्यस्य क्रतोरङ्गतया
नाना तेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो सहस्रं ब्राह्मणभोजनानि दातुमहमुत्सृजे ।
तत्र श्रान्तिकरणं* आशीषकरणमादीपनान्ते (?) गृहप्रवेशनम्,
गार्हपत्यादिस्थापनम्, भान्तिभिर्विमुक्तोऽमुं यज्ञं विद्वान् समाचरेत् ॥

1363.

38. **सप्तसोमसंस्थापद्धतिः ।** *Sapta-Soma-Samsthā Paddhati.*

By Govardhana Tripāṭha.

For the MS. see L. No. 804. The word Samsthā means, literally, establishment, that is, liturgy of Soma Sacrifices. Sapta-samsthā would mean seven sets of such rules, evidently for the performance of seven sacrifices, only one of which, the Agniṣṭoma, is treated of in this MS. It seems to be a mere fragment of a large work for the use of Sāma-Vedi priests.

For a description of the work, see I.O. Catal. 410 and 411.

1364.

1049. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 950 as stated in the MS. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

Colophon :—

इति श्रीदीक्षितगोवर्द्धनेन विरचितायां सप्तसोमसंस्थापद्धतौ
अग्निष्टोमः समाप्तः ।

Post Colophon :—

ग्रंथसंख्या ९५० ।

1365.

1023. **ज्योतिष्टोमपद्धतिः (जज्ञाप) ।** *Jyotiṣṭoma-paddhati.*

By Rāmakṛṣṇa, the son of Dāmodara Tripāṭha.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 34. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Sam. 1805. Appearance, old. Complete.

A manual for the performance of Jyotiṣṭoma sacrifice.

Jyotistoma is a Soma sacrifice, which consists of 21 stomas, and is performed in the spring season.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथाग्निष्टोमसंस्थस्य ज्योतिष्टोमस्य प्रयोग उच्यते ।

ऋत्विगार्धयोऽनुचान इत्याद्युक्तलक्षणवान् ऋत्विग् भवेत् । असौ ज्योतिष्टोमेन यक्ष्यते । तत्रोद्गात्रं भवता कर्त्तव्यमिति सोम-प्रवाकेन प्रार्थित उद्गाता यदार्त्तिज्यं न चिकीर्षति तदा नमः सोमाय राज्ञ इत्याक्ता सोमप्रवाकं प्रत्याचक्षीत न करिष्यामीति । यदार्त्तिज्यं चिकीर्षति तदा तं प्रतिमन्त्रयेत् । महम्मेषोच इत्यादि ॥

End :—

अनुष्टुप् छन्दः इन्द्रो देवता उदवसानीयायामिष्टौ विनियोगः । गायन्तिता० चा २ रो ३५ ह्रीं । ३ । पूर्णाहुतिपक्षेऽपि प्रस्तोता उद्गृहीयद्वे गायेत् ॥

Col. :— इति श्रीचित्रादिदामोदरस्तुना रामकृष्णे नामायां-द्वितीय-नामधेयेन कृतायां ज्योतिष्टोमस्य पद्धतौ तृतीयसवनं समाप्तम् ।

इति ज्योतिष्टोमस्य पद्धतिः समाप्ता ॥

Post Col. :—

संवत् १८०५ शके १६७० माघ शुद्ध १० भौमे ।

1366.

755. **बृहन्नवरात्रम् ।** *Vṛadha-Navarātra.*

For the manuscript see L. 1592, see also I.O. Catal. Nos. 431 and 432, which seem to supplement the portion of the work embodied in the present manuscript.

1367.

450. **सुब्रह्मण्यप्रयोगः ।** *Subrahmanya-prayoga.*

For the manuscript see L. 1366.

Post Col. :—

इदं पुस्तकं मौन्यपनामवैजनाथेन स्वार्थं परार्थेषु ।

The nine lines on the reverse of the last leaf are Subrahmanya Sāman.

1368.

1050. **क्रतुप्रायश्चित्तम् ।** *Kratu-prāyaścittam.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Directions for expiatory rites in connection with accidental violation of the rules for sacrifices enjoined in Sāma Veda. This work professes, in the beginning, to follow the authority of Brāhmaṇas, Kṣudrakāra and Upagranthakāra.

Beginning :—

नमः सामवेदाय । अथ क्रतुलोपमिदानीमुच्यते । ब्राह्मणोक्तं क्षुद्र-
कारोक्तमुपग्रन्थकारोक्तपमप्युपसंहृत्य प्रथमं तावदवच्छेदप्रायश्चित्त-
मारभ्योच्यते । तत्र ब्राह्मणद्वयमुक्ताः । (?) यदि प्रस्तोवाच-
श्चिद्यते (?) यज्ञस्य शिरश्चिद्यते ।

It ends :—

एवमेवाऽऽतिद्वयं हिरण्यदानमुक्तं ।
सर्व्वं सर्व्वहोमविच्छेदे प्रायश्चित्तम् ॥

Col. :— इति क्रतुप्रायश्चित्तानि समाप्तानि ।

Authorities consulted :—

1. क्षुद्रकार, for ग्रन्थकार, कात्यायन, सूत्रकार, कल्पकार, भाष्यकार, बौधायन ।

1369.

5829. **होरिलपद्धति ।** *Horila-paddhati.*

By Horila.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 96. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1600. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The manuscript is hopelessly corrupt.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

क्रियापद्धतिर्लिख्यते ।

तत्रानुक्रमः ।

+ + दुर्काङ्गली दत्त्वा एतद्दशाहपिण्डः ।

क्षानाफूतर्पणमिदं प्रथमाहपिण्डं ।

कुर्याच्च नवमे चैव + + + + +

+ + + + +

आग्निघो द्विगुणा दर्भा खस्त्यस्तु प्रणवस्तथा ॥

अग्नौ करणमुच्छिष्टं आहुं + वैश्वदेविकं ।

अनुशब्दं न कुर्वीत नावाहानं + + + + ॥

विकिरं न खधा कुर्यात् पिष्टशब्दोभिरभ्यतां ॥

आसौमान्तमनुव्रज प्रदक्षिणाविसर्जनम् ।

अष्टादशपदार्थांश्च प्रेतश्चाद्वेषु वर्जयेत् ॥

खगोजः परगोजोवा यदि स्त्री यदि वा पुमान् ।

प्रथमेऽहनि यो दद्यात् स दशाहं समापयेत् ॥

शालीभिः + + वापि शाकैर्वा उत निर्वपेत्

प्रथमेऽहनि यद्वयं तदेव स्याद्दशाहिकम् ॥

तिप्ताहविध्य + कर्म च + + + + +

गयाध्यान पुंसवनसौ + + अयनान्तः ॥

शोच्यन्ती जातकर्म + + + +

+ + नामघेय पौष्टिकं च ततोऽग्निस्राग्ने विधिः ॥

चूडाकर्मोपनयनसन्ध्याप्रविध्यस्ततः ॥

चतुर्गोदानिकादीनि व्रतानि च समासतः ॥

अष्टितिसुपाकर्म समावर्तनमेव च ।

आचारस्य गृहस्यस्य गृहं क्षाप्रविध्यस्ततः ॥

क्षामिकौटमश्वकदंदशूकाद्यनाशनं ।

परिभाषा प्रतिनिधिर्भूमुद्धीद्वस्त्रवादयः ॥

अमौनां नामधेयानि विवाहादिव्यवस्थितिः ।

व्यवस्था चोपनयने व्यतिर्वस्त्रोपवीतयोः ॥

अजिनं मेखलादण्डसावित्रीविधिरेव च ।

भिक्षाग्रनियमाशौचं विधिराचमनस्य च ॥

सन्ध्याग्निकार्यनिर्णयितृपाककर्मव्यवस्थितिः ।

साङ्गस्यान्तव्यवस्था च समावर्त्तनकर्म्मणः ॥

श्रीहोरिलेनोपकृतौ सामगानां निगद्यते निगद्यते ।

अथाभिस्थापनपूर्वकेभ्यः परिणयादिकर्म्मभ्यः प्रथममेव सगणा-
धिपमाटपूजापूर्वस्य वृद्धिमभिमतम् । तथाच छन्दोगपरिशिष्टम् ।

End :—

या औतं गोभिलाद्यैर्गृह्य(ग्रंथगणः) मृजुपदैः सन्ध्याक्रम्य
सूक्त्या श्रीमन्मिश्रादिभिर्या विषम (भिन्नेन) समतया प्रापिता
प्रोज्जलत्वम् ।

सैवेयं कण्टकादिव्यपनयनमनोहारिणौ भ्रान्तिश्रुत्या

वापारार्थं मदीया भवतु शुभगतिः पद्धतिः सामगानाम् ॥

सुदृढवितत(विदत)मूत्रानुज्ञमन्यस्तवत्ता (?)

ममरक्तपिनियोगैर्मन्त्ररत्नैश्च पूर्णा ।

विविधमुनिवरोक्तिर्याससंतर्करश्मि—

भवतु हृदयभूषा गुंफरेयं दिजानाम् ॥

Colophon :—

इति त्रिपाठिश्रीहोरिलविरचित-पद्धतिः ।

1370.

10585. छन्दोगपद्धति or कर्म-शिक्षा ।

Chandoga-grhya paddhati or Karma-Sikṣā.

*By Viṣṇu (Māthura, Agnihottra) son of Āśādhara and
grandson of Trivikrama.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 147. Lines, 7 on
a page. Samvat 1605. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured.
The author's own copy.

A manual for the performance of domestic rites in accordance with the Gobhila Grhya Sūtra. It often quotes Karmapradipa and Grhyā Saṃgraha.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगोभिलाचार्याय नमः ॥

वासुदेवं नमस्कृत्य पद्मनाभं सनातनं ।

छन्दोगानां हितार्थाय करिष्ये गृह्यपद्धतिं ॥

गृह्यञ्च परिशिशुञ्च गृह्यभाष्यञ्च पद्धतौः ।

विचार्य न्यायवत् सर्व्वं सदाचारञ्च शाश्वतं ॥

कर्मशिक्षां करिष्येहं शिष्यानां हितकारिणौ ॥

कुर्व्वन् कर्म्मणि यां दृष्ट्वा न मुह्यन्ति कदाचन ॥ ३ ॥

अथ सर्व्वकर्मणामादौ स्नानं सन्ध्यावन्दनञ्च कुर्यात् 19B, अथ पार्वणस्थाली-
पाकपद्धतिः ; 23B, इतीदानौ पुनराधानादि वाच्यं ; 27B, अथ विवाहकरणं ;
47A, आधानपुनराधानसहितं विवाहकर्म चतुर्थीपर्यन्तं अग्निहोत्रौविष्णुना,
माधुरेण कृतं समाप्तमिति ॥ गर्भाधानं तु वक्ष्यामः ।

47B, अथ पुंसवनं ; 52A, अथ सौमन्तकर्मपद्धतिः ; 55A, अथ
जातकर्म ; 55B, अथ मेधाजननं ; 58A, अथ चन्द्रदर्शनकर्मपद्धतिः ; 59B,
अथ नामकरणम् ; 73A, उपनयनपद्धतिः सप्तावित्रा समाप्ता । अथ केशान्त-
करणं ; 78A, अग्निहोत्रौविष्णुकृतपद्धतौ गोदानादीनि षट् व्रतानि समाप्तानि ;
82B, अग्निहोत्रौविरचिते (?) विष्णुकृतपद्धतौ सोत्सर्गोपाकर्मपद्धतिः समाप्ता ;
84A, इत्यादि प्रायश्चित्तादि समाप्तानि (?) ; 84B, अथाप्लवनपद्धतिः ; 88A,
इत्यग्निहोत्रौविष्णुकृतपद्धतौ (?) स्नानान्तः समाप्तः । अथ विवाहं करोति ;
93B, इति गौयञ्चः । गौयज्ञेनाश्वयज्ञो व्याख्यातः ।

94A, अथावसथ्यकर्मणामारम्भः । अथ श्रवणाकर्म ; 98B, श्रवणाकर्म
समाप्तः ।

101A, अथान्य[यु]जीकर्म ; 102B, अथाग्रायणं 106A, अथा-
ग्रहयजीकर्म ; 107B, अथः पूषावृक्षा ; 110A, अथ + + ऊर्द्धं ह्यष्टावृक्ष्यां
मांसावृक्षाकर्म । तज्जानेकधा विप्रतिपत्तिर्दृश्यते ।

116A, यथा नारायणेनोक्तं भूवाकेन तथैव च ।
 तथा मयात्र लिखितमादौ त्रिविक्रमोदितम् ॥
 किमधिकं तु वक्ष्यामि मत्तस्ते हि महत्तमाः ।
 यदत्र लिखितं दुष्टं शो (सो) ध्यं तद्याज्ञिकैर्हिजैः ॥

मांसाष्टकाकर्म समाप्तं । अथान्वष्टका, 124B, अथानन्तरं पिण्डपितृयज्ञस्य पद्धतिः; 127A, फाल्गुनीष्टका समाप्तेति; 129B, चैत्रीकर्म समाप्तं दौक्षित-त्रिविक्रमेण शाखान्तरोक्तविधिना एतत् कर्म लिखितं तच्च शाखायनपद्धतौ त्रिविक्रमपद्धतौ वा द्रष्टव्यं ।

अभिहोत्रो (?) विष्णुज्ञातपद्धतौ कर्मप्रिच्छायां आवसथ्यकर्माणि समाप्तानि ॥
 अथ प्रज्ञातऋष्यादौनि कतिचित् कर्माणि काम्यप्रसङ्गेन पद्धतिक्रमादप्युक्तम् ;
 131A, एतत्कर्मप्रदीपऋष्यासंयज्ञ-विबुद्धं नारायणाचार्यसम्भवेन केवलपाय-सक्तमेव शालाकर्म समाप्तम् । पशुपक्षविधिस्तु भूवाकाचार्येणोक्ता(?) द्रष्टव्या द्रष्टुकामेनेति इदं यज्ञगौरवात् न लिखितमिति । अथ दृषोत्सर्गपद्धतिः ।
 अथ गोभिलोक्तत्वात् संपूर्णानुष्ठानसिद्धिर्न भवति । अथ सामवेदसंबन्धव्याय-निलोक्तविधिमाश्रित्य पद्धतिर्लिख्यते ।

133B, दृषोत्सर्गकर्मपद्धतिः प्रिच्छायां समाप्ता
 अथ ह्यारम्भे पुण्येहनि प्रतिष्ठं प्रथमे लांगलयोजने दृष्टिश्चाहं ।

140B, अथातो वास्तुपरीक्षा (and some minor topics).

End :— क्षमिमिन्द्रस्येतिमन्त्रे वसिष्ठ ऋषिः इन्द्रोदेवता गायत्रीमन्त्रः
 क्षमिपातने विनियोगः ॥ अथ मधुपर्कविधिः
 कर्मविधिः प्रागुक्त एव द्रष्टव्यो विवाहकाले । अतश्चात्र पुनर्नोक्तम् ।

Col. :—

इति ऋष्यपद्धतिः समाप्ता ।
 भार्गवो जमदग्निश्च पञ्चप्रवरसम्मितः ।
 श्रीधरशर्म्माद्यो नत्ता पौत्रस्त्रिविक्रमस्य च ॥
 पुत्र आशाधरस्यैव सामवेदेन शाखवान् (?) ।

आहिताग्निमाधुरो विप्रः] ह्यन्दोग्यग्रन्थपद्धतिं ।
 कर्मशिक्षामिमां चक्रे विष्णुनामा सुधीः खलु ॥
 विद्वन् दिवत्तं श्रोत्र्यं सदेति प्रार्थना पुनः ।
 प्रसन्नं हि मनो येषां प्रेक्षणीयाः सदैव तैः ॥
 कृत्येयं (?) सर्वशास्त्राणि ह्यन्दोग्यग्रन्थपद्धतिः ।
 न चात्रातौतिकसंस्थं दोषदृष्टिपरं मनः ॥
 दोषो ह्यविद्यमानो हि तस्मिन्नां प्रकाशते ॥

Last Col. :—

अग्निहोत्रविष्णुना (?) कृता लिखिता च ह्यन्दोग्यग्रन्थपद्धतिः
 ग्रन्थस्य अर्द्धसमाप्तिः ॥

Post Col. :—

खलि श्री संवत् १६०५ समये आनन्दनाम संवत्सरे + + +
 वदि १२ सोमे तद्दिनं । पठनार्थं परोपकारार्थं ॥

A line after this is blurred over with ink.

1371.

8092. कौथुमि-सामगानां संस्कारप्रयोगः ।

Kauthumi-Sāmagānāṃ Saṃskāra-Prayoga.

Forming part of Śivārṇodaya by Gāgā Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीगामाभट्टकृत-शिवार्णोदये कौथुमि-सामगानां संस्कार-
 प्रयोगः समाप्तः ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कौथुमि-सामगानां संस्कारप्रयोग उच्यते । तत्र पुण्याह-
 वाचनस्त्वविशेषात् कात्यायनानामेव । तत्र सर्वोपयोगित्वादग्नि-
 प्रयोग उच्यते ।

1372.

6029. रामकुतूहलः । *Rāmakutūhalkh.*

By the son of Mukunda.

Substance, country-made paper. $13 \times 6\frac{1}{4}$ inches. Folia, 86. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 3400. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Date, Samvat 1941.

Last Colophon :—

इति श्रीरामकुतूहलोत्तरे छान्दोग्यनिबन्धे सकलनिबन्धार्थ-
द्योतकं षोडशं प्रकरणां पूर्णम् ।

Post Colophon :—

संवत् १९४१ मी० अगस्त्यं वदी १ वार मङ्गल । बालमुकुन्दस्येदं
पुस्तकं ३३ । सं १८०६ प्रति लिखी (प्रतिलिपि ?)

The beginning of the work :—

ॐ नमः श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्महात्रिपुरसुन्दर्यै नमः
श्रीसामवेदाय नमः ।

यस्य ज्ञानाद्यत्नमप्येकरूपं

यस्य ज्ञानाद्भाति नानास्वरूपम् ।

निःसङ्गत्वेऽपीष्टदः सप्रपञ्चः

यस्तं वन्दे विष्णुमोक्षारूपम् ॥

गौरीशं गिरिशं मृडं त्रिनयनं शम्भुं हरं चम्बकम्

गङ्गां धूर्जटिकं भवं पशुपतिं गङ्गाधरं यो विभुं ।

एवं नाम गणेश्वरं स्मरन् स्मरन् स्मृत्वा प्रबन्धं नवम्

नखोमाद्य गणाधिपं वितनुते किन्तस्य विद्वाद्भयम् ॥

ब्रह्माग्नीधौ संप्रविष्टात्मशक्त्या

वेनाकातं श्रान्तं धर्ममूलम् ।

संसारान्धौ हेतुभूतं द्विजानां

वन्दे श्रीमद् गोभिलाचार्यपादम् ॥

The object of the work :—

कर्मागारे भवाब्जौ निप्रतिजनश्रेणीसन्वाणपोतं
निःसामान्यं वरिष्ठं निगमगदितान्नान्यमाचाधिरुढम् ।
छान्दोग्ये गोभिलोक्तादभिमतसदाचारयोग्यं सुबोधं
ध्याय[ध्याय] प्रबन्धं कमपि च रचये श्रीरमाकान्तपादम् ॥

The author's father, family, Guru and native place :—

देशानामपि मध्यदेशविदिते राष्ट्रे मङ्गल्ये शुभे
श्रीमत्सूर्यकुले चित्रेदिविमले ख्यातो मुकुन्दात्मजः ।
काशीरामधरासुरार्चनपरः तेनाद्यमारभ्यते
ग्रन्थोरामकुतूहलोस्तु सुतरां भूतौ संहृष्टाखिनाम् ॥
अथातः सर्व्ववर्णस्य तत्त्वज्ञानार्थसिद्धये ।
तन्मूलज्ञापनार्थञ्च सदाचारो ऽभिधीयते ॥
सोऽपि वर्णाश्रमाणां वै पृथक्त्वेन विवक्षितः ।
देशकाल-कुलाचार-स्रष्टाखाभेदबोधकः ॥

स आचारः ऋषिभिः पार्थक्येन स्पष्टीकृतः । + + + + +
पुनः कौटुम्भः देशकालादिना वर्णाश्रमाणां भेदज्ञापकः ।

So it relates to domestic rites, as prescribed by Gobhila for a Sāmavedi Brāhmaṇa. It quotes and explains various texts bearing on the subject, and gives directions for the performance of the rites.

3B, इति श्रीरामकुतूहले छान्दोग्यनिबन्धे संवन्धचतुष्टयविज्ञाणीयं नाम प्रथमं प्रकरणं पूर्णम् ।

अथातस्त्वारिंशत् संस्कारा अष्टगुणयुक्ताः गौतमोक्ता द्विजातिविप्रयास्त्रेधा-
मपि आदावेव अष्टौ संस्कारा द्विजत्वप्रतिपादकाः ते च ।

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तोन्नयनं तथा ।

जातनामान्नभक्ष्णश्च चौलोपनयने तथा ॥

संस्कारानिति जानीयाद् गौतमोक्तविधानतः । मार्कण्डेयपुराणञ्च

... ..

अतएव श्रीमद्भोमिलाचार्याः कौथुमिशाखायां सूत्रं प्रणीतवान् । तच्छिष्योप-
शिष्यपारम्पर्येणागतं प्राप्य स्वशाखाविहितपरिशिष्टांश्चावलोक्य साम्प्रतं कर्मानु-
ष्ठानाविरोधेन सुबोधार्थं स्मार्त्तसिद्धान्तकौस्तुभविधिः प्रारम्भते ।

तत्र पुण्याह-स्वस्तिवाचन-गणपतिमाहचतुर्दश-नवग्रहपूजायुध्यजप-हृदि-
आङ्गानां समस्त-कर्मादिषु विधानात् कर्मप्रदीपोक्तविधिना माहपूजनमारम्भते ।

कर्मप्रदीपे

गौरी पद्मा शची, etc., etc.

The other authorities consulted are :—

4A, षड्विंशब्राह्मण; 4B, तथाच व्यासः; 5B, वशिष्ठसूत्रम्; वशिष्ठ;
7B, तथाच सादनिकापरिशिष्टम्; 32A, दत्तः; 35B, मनु; 41A,
हान्दोग्यपरिशिष्ट; 56B, पिढसंहिता ।

It is divided into two parts, the first consisting of 19
chapters and the second of 16 chapters.

Part I.

The colophon of the first chapter has been quoted
above.

5 इति श्रीरामकुतूहले हान्दोग्यनिबन्धे सगणाधिपगौर्यादिमाह्नवग्रहा-
वाहनपूजनप्रकरणं द्वितीयं पूर्णम्; 7B, °हृदिआङ्गप्रकरणं तृतीयं पूर्णम्; 10B,
°कुशकण्डिकास्थं प्रकरणं चतुर्थं पूर्णम्; 17B, °विवाहप्रकरणं पञ्चमं पूर्णम्;
20A, °चतुर्थौकर्मप्रकरणं षष्ठं पूर्णम्; °गर्भाधाननाम सप्तमप्रकरणम् पूर्णम्;
20B, °पुंसवनं नामाष्टमं प्रकरणं पूर्णम्; 22A, °सौमन्तोन्नयनं नवमं प्रकरणं
पूर्णम्; 23A, °जातकर्मप्रकरणं दशमं पूर्णम्; 24B, °नामकरणप्रकरण-
मेकादशकं पूर्णम्; (The colophon of chapter XI on annaprāsana
has been omitted), 27A, °चूडाकरणप्रकरणं त्रयोदशं पूर्णम्; 30A,
°उपनयनप्रकरणं चतुर्दशं पूर्णम्; 32A, सन्ध्यापासनप्रकरणं पञ्चदशकं पूर्णम्;
33A, °ब्रह्मचारित्रतोद्देशकं नाम षोडशकं प्रकरणं पूर्णम्; 33B, °सावित्रत-
विसर्गो नाम सप्तदशकं प्रकरणं पूर्णम्; 35B, °समावर्तनप्रकरणमष्टादशं पूर्णम्;
38B, °प्रकरणमेकोनविंशतिकं पूर्णम् ।

Part II.

Begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ कारं कौथुमिं व्यासं गोभिलं जैमिनिं तथा ।

नत्वा गणपतिश्चाथ वक्ष्ये पञ्चमुखीमङ्गम् ॥

चातुर्वर्ण्यस्य सामान्यमनुष्ठानमुदाहृतं ।

महामखमनादृत्य पतयेव न संशयः ॥

आदावेवोत्तरे तस्मात् पञ्चयज्ञविधिं व्रते ।

प्राप्यते च फलं यस्मात् सूनादौषेर्न लिप्यते ॥, etc.

41A, इति श्रीरामकुतूहले छान्दोग्यनिबन्धे वैश्वदेवप्रकरणं प्रथमम् ; 49A, °सामान्यहोमप्रकरणं द्वितीयं पूर्णम् ; 51B, °वास्तुपूजनप्रकरणं तृतीयं पूर्णम् ; 56A, °पार्वणश्राद्धप्रकरणं चतुर्थं पूर्णम् ; 61B, इति रामकुतूहलोत्तरे छान्दोग्यनिबन्धे ऋधितर्पणोत्सर्गप्रकरणम् पञ्चमं पूर्णम् ; 63B, °उपाकर्म-प्रकरणम् षष्ठं प्रकरणम् ; 64B, °सप्तमं प्रकरणं पूर्णम् ; 68B, शान्वाधान-प्रकरणमष्टमं पूर्णम् ; 71B, दर्शनामकप्रकरणं नवमं पूर्णम् ; (The colophon of Ch. X omitted) ; 74B, °आश्वयुजीकर्मप्रकरणं एकादशं पूर्णम् ; 75B, नवाम्नप्राशनप्रकरणं द्वादशं पूर्णम् ; 77A, आग्रहायणप्रकरणं त्रयोदशं पूर्णम् ; 78B, अष्टकाप्रकरणं चतुर्दशकं पूर्णम् ; 82B, °अन्वष्टकाप्रकरणं पञ्चदशं प्रकरणम् ।

The last colophon has already been given above.

It ends with giving a list of contents.

अनुक्रमयिक्ता चेयं संस्कारा गौतमोदिताः ।

सुखावबोधार्थतया अस्मिन्नेव प्रकीर्तिताः ॥

संख्या प्रकरणानाञ्च त्रिंशत्पञ्चाधिकास्ति या ।

एकोना विंशतिः पूर्व्वे चेत्ता वै षोडशोत्तरे ॥

आलोकयिष्यन्ति च ये नित्यं रामकुतूहलम् ।

स्मार्ते कर्मणि छन्दोगा मोहं नेष्यन्ति ते क्वचित् ॥

ऋष्यं कर्मप्रदीपञ्च नवग्रहमखत्तया ।

आर्चिको वेदमन्त्राख्यः परिसंख्यानमेव च ॥

वाश्लिष्ठं आद्रकल्पास्थं गृह्यासंयहकं तथा ।
 एतन्मतमुपादाय साङ्गो विधिरिहोदितः ॥
 आनन्दादयमप्रमेयविषयं योगैकगम्यं सदा ।
 आसौहृदवि च साम्मतं त्वितिपदैः शून्यं पदं (ः) शान्तम् ।
 तस्मै कोटिनतिं विधाय सततं चाशास्महे शाखिनां
 श्रीमद्गोभिलसूत्रद्वक्तिरचितः स्याद्वै विधिर्भूतये ॥
 अशेषाशिवहन्तारं शिवया संयुतं शिवम् ।
 त्रैलोक्यशिवदं वन्दे देवं हरिहरात्मकम् ॥

1373.

79. ऋषितर्पणम् । *Rṣi-tarpanam.*

For a description of the MS. see L. 817.

The first seven leaves are lost, and twenty leaves only remain out of the 27 which completed the MS. So the manuscript extends over 320 ślokas only, a leaf in the average containing 16 ślokas, and not 500 as put down by Rājendralāla, who apparently did not notice that the MS. had seven leaves missing.

Post Col.:—

लिखितं ओताजवन्तसुत ओतामयारामेय ॥ राजनगरमध्य
 सम्यत् १८०२ वर्षे शा १६६७ आवद्य मुदि ११ रवौ श्रीरक्ष ॥
 कल्याणमस्य ॥ ओ ॥

There is no clue to ascertain to what śakhā it belongs.

1374.

5274. वृषोत्सर्गप्रयोगः । *Vṛṣotsarga-prayogaḥ.*

Substance, foolscap paper. 14×3½ inches. Folia, 14. Lines, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 336. Character, Bengali. Date, Baka 1790. Appearance, fresh. Complete.

* A priest's manual on the consecration of a bull in a śrāddha.

Beginning :—

अथ सामगृष्टोत्सर्गप्रयोगः । तत्र गोशालायां वितानयुक्तायां
पुण्यभूमौ वा प्रागुदकुञ्चनं देशं गोमयेनोपलिप्य द्रव्याख्यासादयेत् ।

Colophon :—

इति सामगानां गृष्टोत्सर्गप्रयोगः ।

Post Colophon Statement :—

खण्डिमुनिमहोसमिते शाकवर्षे
वृषगवदिनकान्तेऽहोन्दमे मित्रघखे ।
हिमगिरितनुजायाः पादपद्मं विभाव्य
लिखनमिदमकार्षौत् औद्युतः कान्तिचन्द्रः ॥

1375.

218. **आहविधिः ।** *Śrāddha vidhi.*

Substance, country-made paper. 15×3½ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Directions for the annual śrāddha according to the Sāma Veda.

1376.

4601. **सन्ध्याप्रयोगः ।** *Sandhyā-prayogaḥ.*

Substance, country-made paper. 14×3½ inches. Folia, 5. Lines, 3 on a page. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete.

* With explanatory notes in Sanskrit.

1377.

10679. *The Same.*

Substance, foolscap paper. 15×4 inches. Folia, 3. Lines, 7, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Col. :— इति सामगानां सन्धाविधिः ॥

Post Col. :—

लिपिरियं श्रीरामचरणविद्यालङ्कारः पाठकश्रीमधुसूदन
देवशर्म्माः ॥

1378.

2740.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folium, one. Lines, 16+7. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

One leaf only beginning :—

अथेष्टिकालः ।

गोभिलः ।

पक्षान्ता उपवस्तव्याः पक्षादयोऽभियष्टव्या इति उपवासा
ज्वाधानं तत्र मध्याह्ने तत् पूर्वे वा पर्वप्रतिपत्सन्धौ तद्दिने यागः
इत्यादि ।

1379.

5280. दशकर्मपद्धतिः । *Dāsa-karma-paddhati.*

By Bhavadeva.

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Date, Saka 1766. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति भवदेवभट्टविरचिता दशकर्मपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

श्रीदुर्गा श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्री भवनाथदेवशर्म्माः पुस्तकमिदं * आचरम् । प्रकाश्याः

१७६६ । २ । २७ ।

पिठचरणे मतिरास्तां । श्रीरामः शरणम् ।

कान्तं वक्ति कपोतिकाकुलतया नाथान्तकालोऽधुना

व्याघ्रोऽघः शरचापसन्धृतकरः श्रेणः परिभ्राम्यति ।

इत्थं सत्यहिना स दष्ट इधुणा श्रेणस्तु तेनाहतः

तूर्यं तौ तु यमालयं गतमहो (?) देवी विचित्रा गतिः ॥

1380.

- 10371. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 47. Lines, 8 on page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old. Complete.

The work ends in 41A, इति दशकम्भे समाप्तं ।

The rest of the MS. is taken up with the following *Saṃskāra*, added by the scribe :—

गर्भाधान व्याधिवासमन्त्राः ।

1381.

5760. सुबोधिनी । *Subodhinī.*

By Śiva Rāma Śukla.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1 to 45, 46 to 77, 66 to 136. The contents of the leaves 46th to 65th have been restored in a new hand in 32 leaves marked from 46 to 77. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1756. Appearance, old and discoloured. Complete.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

प्रणम्य तातं विश्रामं विभ्रेशं जगदम्बिकां ।

कृत्यचिन्तामणौ स्त्रीये निर्णीतानां तु कर्मणां ॥

प्रयोगपद्धतिं सम्यग् गुरुणां सुप्रसादतः ।

सामगानां हितार्थाय कुर्वे नाम्ना सुबोधिनीं ॥

The work ends :—

यस्याः कृपाकटाक्षेण पद्धतिर्निर्मिता मया ।

परिचरेण सा देवी प्रीता भवतु सर्वदा ॥

Colophon :—

इति विद्वन्मुकुटमणिमागिकवर्गनौराजितचरणकमलशुक्लश्रीविश्रा-
मात्मजशिवरासविरचितायां सुबोधिनीयां पञ्चमप्रकाशप्रयोगपद्धतिः
समाप्ता ॥

Post Colophon Statement :—

लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ॥

मङ्गलं लेखकानां च पाठकानां च मङ्गलं ।

मङ्गलं सर्वलोकानां भूमिभूपतिमङ्गलं ॥

यावत्सर्वगतमुद्रो यावत्सर्वत्रमखिलो मेरुः ।

यावच्च चन्द्रादित्यौ तावदिदं पुस्तकं जयतु ॥

अद्यैव अहमदावादमध्ये शकंदरपुरमध्ये वास्तव्यं श्रीआभ्यंतर
उदीच्यसहस्रजातीयत्र० जयदेवात्मज-दयानन्देन लिखितमिदं पुस्तकं
समाप्तम् । संवत् १७ आषाढादि ५६ वर्षे माघमासे शुक्लपक्षे
द्वितीयायां तिथौ भृगुवासरे उत्तरायणगते श्रीसूर्य्ये ज्ञानचिन्ता-
मणिप्रयोगपद्धतिं समाप्तं(?) ॥ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं
मया आत्मपठनार्थं लिखितं तथाच परोपकारार्थं ॥ स्वयं लिखितं ॥
शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीशिवो जयति ॥

1382.

5974. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 251. Lines, 7 on a page. Extent in Slokas, 3000. Character, Nāgara. Date, Sāmvat 1730. Appearance, old and soiled. Complete. Written in two different hands.

The second hand begins in leaf 146 and ends in 175. Then the first hand resumes and writes to the end.

It is based on the author's *Śrāddha-Cintāmaṇi* to which it is intended as a practical manual.

See I.O. Catal. No. 1735 and for *Śrāddha-Cintāmaṇi* see Oxf. 710.

The author speaks of *Nārāyaṇa Bhaṭṭa* (1514-1574) in the very beginning. So it is clear that *Śrāddha-Cintāmaṇi* quoted by *Raghunandana* (1567) must be by *Vācaspati Miśra* (1500) and not by our author. For *Nārāyaṇa Bhaṭṭa* is known to be a contemporary of *Raghunanda*. On the other hand our author is quoted by *Nirṇay-sindhu*. (1612 A.D.).

89A, अथ दादशाहकृतम् । तत्र सपिण्डीकरणम् । तस्य अनेककालत्वेपि कनौ दादशाह एव कार्यमनित्यत्वाच्चरौरस्य । पूर्व्वेद्युर्वाच्यानां निमन्त्रणं वैश्वदेवार्थं द्वौ विप्रौ एकञ्च प्रेतार्थम् । प्रेतस्य पित्रादे र्यैः सह सपिण्डीकरणम्, तत्प्रयार्थं त्रीन् । एवं षष्ठां निमन्त्रणम् । अथ तौ तु देवे प्रेते त्रये चैकैकं इत्येवं त्रीन् । प्राक्मुखं विप्रद्वयमुपवेश्य यवस्तेः(?) तयोर्दक्षिणजानु आलभ्य श्वः करिष्य-
मागसपिण्डीकरणश्चाह वैश्वदेवार्थं युवामहं निमन्त्रयामि । ततो निमन्त्रितौ स्तः
इति ताभ्यामुक्ते अक्रोधनै इत्यादिना नियमान् आवयेत् ।

So according to this there must be a living Brāhmaṇa to eat the Śrāddhāna or funeral food and not their effigy in Kuṣā as prescribed in Bengal.

11B, इदं विष्णु विचक्रमे इदं विष्णवे न मम, मानस्तोके० इदं हमाय न मम ।

So it utters न मम in the style of a R̥gvedi Brāhmaṇa though it is intended for a follower of the Sāmaveda.

End : —

मोक्षज्ञातीयविश्रामशुक्लस्य तनयेन हि ।

शिवरामेण रचिता पद्धतिर्विदुषां सुदे ॥

Colophon :—

इति विद्वन्मुकुटमागिकनौराजितचरणकमलशुक्लश्रीविश्रामा-
त्मजशिवरामविरचिता आर्द्धचिन्तामणौ तृतीयप्रकाशप्रयोगपद्धतिः
समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

मातः परतरं नान्यत् त्वत्तः पश्यामि चक्षुषा ।

अतस्त्वं पाहि दुःखान्मां शरणागतवत्सले ॥

There are three verses more.

Then the date :—

संवत् १७३० वर्षे आश्विन सुदि ६ सोमे लिखितम् ।

आर्द्धचिन्तामणिः सम्पूर्णः ।

लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ॥

SAMHITĀ OF THE ATHARVA-VEDA.

1383.

4196A. **आथर्वणसंहिता ।** *Atharvāṇa Samhitā.*

Substance, country-made paper, alternately white and yellow. 14×6 inches. Folia, 268. Lines, 8 on a page. Character, Bengali. Date, Saka 1741. Appearance, fresh. Complete.

It belongs to the recension published by Rōth and Whitney.

Post Colophon Statement:—

एवं खण्डे अनुवाक ६ सुक्त १४३ ऋचा ६३६ सर्वेषु काण्डेषु
ऋचां संख्या ६०१५ शुभमस्तु ग्रन्थसंख्या ६६८० प्रकाब्दाः १७४१
आषाढस्य द्वाविंशदिवसे समाप्तम् ॥ श्रीईश्वरचन्द्रमुखोपाध्याय-
लिखितमेतत् मोकाम वाराणस शुभमस्तु ॥ श्रीश्रीहरि श्रीहरि
जयदुर्गायै ।

1384.

1723. **कृत्यानिर्हरणसूक्तगणव्याख्या बालबोधविवेकिनी**
Kṛtyā-nirharana-sūkta-gaṇa-vyākhyā Balabodha-vivekinī
and **शौनकायप्रत्यङ्गिराकल्प ।** *Śaunakya Pratyangira*
Kalpa.

By Vāsudeva.

Substance, country-made paper. 16½×5½ inches. Folia, 34. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 1050. Character, Nāgara. Date, Sam. 1830. Appearance, fresh. Incorrect.

Post Col. :—

संवत् १८३० ।

For the beginning of *Kṛtyānirharana-sūktagaṇa-vyākhyā* see Stein. Extr. 248, p. 247.

3B, इति औद्भिवेद औपति कनिष्ठतनय-वासुदेव-विरचितायां कृत्वा-
निर्हरणसूक्तगणव्याख्यायां बालबोधविवेकिन्यां दूष्यावृषिरसौति-सूक्त-व्याख्यानं
समाप्तम् । A.V. II. 11.

6B, इतीशानां त्वेति सूक्तत्रयाद्यष्टं सूक्तं व्याख्यातम् ।

8B, इति समं ज्योतिरिति द्वितीयं सूक्तं व्याख्यातम् ।

10B, इति उतो असौति ढढयं सूक्तं व्याख्यातम् ।

These three sūktas form the 17th, 18th and 19th sūktas of the 4th kāṇḍa of A.V.

इति औद्भिवेद औपति-कनिष्ठतनय-वासुदेव-विरचितायां कृत्वा निर्हरणसूक्त-
गणव्याख्यायां बालबोधविवेकिन्यां ईशानान्येति-सूक्तत्रय-व्याख्यानं समाप्तम् ।

अथ क्रमप्राप्तं [ये] पुरस्तादिष्यष्टमभयगणपरिपठितं व्याख्यायते ।

12B, इति औद्भिवेद • ये पुरस्तादिति सूक्तव्याख्यानं समाप्तम् ।

A.V. IV. 40.

16A, इति औद्भिवेद • सुपर्णस्त्वान्वविन्ददिति त्रयोदशर्षसूक्तव्याख्यानं
समाप्तम् । A.V. V. 14th.

21A, • यां ते चक्रुरिति द्वादशर्षसूक्तव्याख्यानं समाप्तम् ।

A.V. V. 31st.

22A, प्रतोचीन फणो हि त्वमिति ढढ-सूक्तव्याख्यानं समाप्तम् ।

A.V. VII. 65th sūkta.

28A, • अयं प्रतिसर इति अर्थसूक्ताभिध-द्वाविंशर्ष-सूक्तद्वय-व्याख्यानं
समाप्तम् । A.V. VIII. 5.

इति यां कल्पयन्ति याजेन प्रतिज्ञातानि दूष्यावृषिरसौत्यादिकानि
इत्यादि (?) कृत्वा निर्हरण सूक्तानि व्याख्यातानि ।

Here ends the Kṛtyānirharṇa-sūktagaṇa-vyākhyānam. It is an explanation of a collection of Sūktas from Atharva-veda, directed against witchcraft, Kṛtyā meaning a witch. Aufrecht says that the text belongs to the first adhyāya of the tenth kāṇḍa, of which however the first four rks of the first sūkta only are found at the beginning.

Then follows श्रौतकीय-प्रत्यङ्गिरा-कल्पः, which is but a rite of the Tāntrika form in connection with Kṛtyānirharapa.

*It begins:—*28B,

अथ प्राधान्येन व्याख्यातव्यत्वेन प्रतिज्ञातं क्रमप्राप्तं या कल्प-
यन्तीत्यर्थैस्तृप्ताभिधं द्वात्रिंशद्वचं सूक्तत्रयं व्याख्यायते ।

तत्र तावत् प्राचीनस्तत्कल्पो लिख्यते । स च यथा ।

नमोऽथर्ववेदाय ।

ब्रह्मलोके सुखासीनं सर्व्वलोकगुरुं शिवम् ।

सर्व्ववर्णमयं साक्षात्सर्व्वतेजोमयं परम् ॥

सर्व्वविद्यापरं शश्वज्ज्ञानोपायार्णवं हरम् ।

प्रणम्य सर्व्वदेवांश्च ऋषयः प्रथमागताः ॥

वशिष्ठो वामदेवश्च जाबालिः कपिलस्तथा ।

नारदश्च शुक्रः कण्वो विश्वामित्रश्च कश्यपः ॥

अगस्त्यश्च पुलस्त्यश्च दुर्वासा जनकादयः (वरापकादयः) ।

श्वमादिमुनीन्द्राणां बृन्दमध्ये पितामहम् ॥

पप्रच्छ च मुनिश्रेष्ठः श्रौतकः सुमहातपाः ।

अथर्व्वणस्य माहात्म्यं यथावद् वक्तुमर्हसि ॥

उवाच तन्मे देवेशो रहस्यं परमं शिवम् ।

सर्व्वदेवमयं साक्षादथर्व्वणमिहोच्यते ॥

तदग्र्यं मन्त्रभागेषु प्रत्यङ्गिरसमुच्यते ।

यद्द्वात्रिंशद्वचः प्रोक्ताः सर्व्वकार्य्यार्थसाधकाः ॥

गुह्याद् गुह्यतराः साक्षाच्चैलोक्यविजये परा ।

शिवेनोक्ता मया लब्धा समाहितमनाः शृणु ॥

शान्तो पुष्टौ समृद्धौ च महामृत्युभये तथा ।

अभिचारिककृत्वाख्यां शान्तिप्रत्यभिचारिके ॥

नियहानुग्रहे चैव सर्व्वपापहरं शुभम् ।

भूतप्रेतपिशाचादिग्रहबाधानिवारणम् ॥

... ..

... ..

उत्पातशान्तिर्देवानां कोपशान्तिस्तथैव च ।

ग्रहशान्तिः रोगशान्तिः कृत्वाशान्तिस्तथैव च ॥

End :— अथर्वमन्त्रात् संप्राप्ता सर्वसिद्धिर्भविष्यति सर्वसिद्धिर्भविष्यति ।

Col. :— इत्याथर्वणे शौनकौयः प्रत्यङ्गिराकल्पः समाप्तः ।

1385.

1871. प्रत्यङ्गिरास्तुतम् ।

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, old.

A paraphrase in 49 verses in the anuṣṭubh metre, of the first three sūktas of the 10th kāṇḍa of the Atharvaveda. There is a similar paraphrase of the Rudra Sūktas of the Vājasaneyā Saṃhitā in the Vallācarita.

On the obverse of the first leaf occurs the following :—

सिंहो सिंहमुखीं सखीं भगवतः प्रोत्फुल्लनेत्रोज्ज्वलां
श्रू[ल]स्थूलकपालपाशपरशुवयोग्रहस्ताम्बुजाम् ।
दंष्ट्राकोटिविशङ्कितास्यकुहरामारुतनेत्रोज्ज्वलां
बालेन्दुजम्बलमौलिकां भगवतीं प्रत्यङ्गिरामर्थये ॥

The work begins :—

यां कल्पयन्तीत्यृचामन्त्रस्य प्रत्यङ्गिरा ऋषिरनुष्टुप्-पंक्ति-दृष्टव्य-
चन्द्रांसि । श्री कृष्णदेवता ॐ बीजं हिं शक्तिः मम गणमन्त्र-
पारायणे विनियोगः ॥

यां कल्पयंती ॥ नोरयः ॥ कूरां कृत्वां ॥
वृधूमिवा ॥ तां ब्रह्मणापनिर्गु ॥ प्रत्यकर्तारं मृद्यतु ॥ १ ॥
श्रीर्षु यवतीं कर्णवतीं विधूरूपां भयं ॥ करौ ॥
यः प्राहिणोद्दिहाय त्वां वित्तं त्वं योजयाभ्युभिः ॥ २ ॥

It ends :—

षट् षट् जहि माहाकृत्ये विधूमामिसमप्रभे ॥
जहि शत्रूंस्त्रिभूलेन क्रुध्यन्तं पितृ शोणितं ॥ ४८ ॥
एको मंचः प्रयोगाय नमः ॥ व ब्रह्मविभो जहि ॥

Colophon :—

इति श्रीप्रत्यङ्गिरासस्तं समाप्तम् ॥ ६ ॥ श्रीकालभैरवार्पणमस्तु ॥

Post Col. :—

हे पुस्तक नामादिद्वित भागवतटोकेकर याचे असे लिखितं
पाखुरंग विनायक ॥

This is called Pratyāṅgirā Kalpa because Rṣi Angirāḥ was the first to use these sūktas in his Abhicāra, i.e. the six cruel rites.

Leaf 2A :—

यथा त्वाङ्गिरसः पूर्वे भगवन्त्वापसेधिरे ।

अथ यच्च वशिष्ठाच्च तथैव त्वापसेधिरे ॥

Vide A. V. 10. 6 :—

प्रतीचीनत्वाङ्गिरसोऽध्यक्षो नः पुरोहितः ।

प्रतीचीः क्षत्र्या-आक्षत्र्यामूर्द्धाक्षत्र्याक्षतो जहि ॥

Of which the above verse appears to be a paraphrase in Classical Sanskrit.

BRĀHMANAS OF THE ATHARVA-VEDA.

1386.

331. गोपथब्राह्मण । *Gopatha Brāhmaṇa*.

A portion of Rājendralāla Mittra's MS. for the press.

These leaves are written in beautiful, bold Devanāgarī, on foolscap paper, but are soiled by the hands of the compositor, and bear in places directions for the press.

1387.

4196B. *The Same*.

Substance, country-made paper. Yellow and white. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Lines, 8 on a page. Character. Bengali. Written in the same hand as Catal. No. 1383. Appearance, fresh. Complete.

Published in the Bibl. Ind. Series.

Post Colophon Statement:—

लिखितं श्रीईश्वरचन्द्र मुखोपाध्याय मोक्षाम वाराणस ॥

शिवाय नमः ॥

1388.

2249. मुण्डकोपनिषत् । *Mundakopaniṣad*.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Printed in the Bibl. Ind. Series, pp. 262 to 325 of a collection of Upanisads.

1389.

9525. *The Same*.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 96. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

The text only.

1390.

11072. **मुण्डकोपनिषद्भाष्यव्याख्यानम् ।**

A sub-comm. to the same.

By Ānandagiri.

Substance, country-made paper. 13×6½ inches. Folia, 15. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the thirteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The leaves are marked with the letters सुः भाः व्याः

The comm. begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमो ब्रह्मणे ।

ॐ यदक्षरं परं ब्रह्म विद्यागम्यमितौरितं ।

यस्मिन् ज्ञाते भवेज् ज्ञातं सर्वं तस्यामसंशयम् ॥

ब्रह्मोपनिषद्गर्भोपनिषदाद्या अथर्ववेदस्य ब्रह्म उपनिषदः
सन्ति । तासां शारीरके अनुपयोगित्वेन अथाचिख्यासितत्वाद-
वृक्षत्वादिगुणको धर्म्मोक्तेरित्यधिकरणोपयोगितया मुख्यकस्य
थाचिख्यासितस्य प्रतीकमादत्ते ब्रह्मा देवानामित्याद्याथर्वणोपनिष-
द्भाषिख्यासितेति विशेषः ॥

Edited by Dr. E. Röer, in the Bibl. Ind., 1850. The text was first translated into English by Raja Rammohan Roy.

1391.

1657. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 9. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokaś, 250. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Complete.

Colophon :—

इति मुख्यकभाष्यटिप्पणम् समाप्तम् ।

It begins :—

यदक्षरं परं ब्रह्म विद्यागम्यमितौस्तिष्ठम् ।

यस्मिन् ज्ञाते भवेत्ज्ञातं सर्वं तस्याम संप्रयम् ।

ब्रह्मोपनिषद् गर्भोपनिषदाद्या आथर्वणवेदस्य वङ्गः उपनिषदः
सन्ति ।

1392.

9526. **मुण्डकोपनिषद्द्वौका ।** *A comm. on the same text.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folin, 6. Lines, 12 in a page. Extent in slokas, 209. Character, Nāgari. Appearance, tolerable. Complete.

From the note on the margin मु० उ० दा० it appears to be by Dāmodara.

Beginning :—

अस्या आथर्वणिकोपनिषदो मोक्षहेतुब्रह्मविद्याप्रतिपादकत्वात्
अनुबन्धचतुष्टयं सिद्धं । विद्याया ब्रह्मादिमहत्त्वमङ्गोक्तिविद्यास्तुतये
स्तुतिः श्रोतप्ररोचनार्था ब्रह्मणः सर्वव्यञ्जकस्य ब्रह्मविद्याया वाक्यो-
त्थवृत्त्यभिव्यक्त-ब्रह्मरूपायाः सर्वविद्याप्रतिष्ठत्वे सर्वविद्यावेद्यानां
ब्रह्मविद्याया विदितत्वसम्भवेन सर्वविद्यासमाप्तिभूमित्वात् वा प्रति-
ष्ठात्वमित्यादि ।

1393.

949. **कठवसूतपनिषदालोकः मुण्डकोपनिषदालोकश्च ।**

A comm. on Kāṭharallī and Muṇḍa Kopaṇiṣad.

By Vijñānabhikṣu.

For the manuscript, see L. 1813.

1394.

440. **आथर्वणोपनिषद्भाष्यम् ।** *Ātharvaṇopaniṣadbhāṣyam.*

By Ānanda Tīrtha, the founder of the Mādhva School.

For the manuscript see L. 1372.

It is not a comm. on the Upaniṣads of Atharva-Veda, as Rājendralāla says, but on the Ātharvanopaniṣad by which the Mundakopaniṣad is meant.

1395.

9530. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 3. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 114. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः । सुकेशा च भारद्वाजः शैब्यश्च सत्यकामः
सौर्यापणी च गार्ग्यः कौशल्यश्चाश्वलायनो भार्गवो वैदभिः कवन्धो
कात्यायन स्ते हे ते ब्रह्मपरा ब्रह्मनिष्ठा परंब्रह्म जन्मेष्टमाणा एष
ह वै तत्सर्वं वक्ष्यतीति । इत्यादि ।

1396.

2250. *प्रश्नोपनिषत् । Praśnopaniṣat.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Printed in Bibl. Ind. in a collection of Upaniṣads.

1397.

9791. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 115. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

1398.

8595. *आथर्वणोपनिषत्प्रश्नभाष्य । Ātharvanopaniṣat-
praśnabhāṣya.*

By Śaṅkarācārya.

Substance, country paper. 9½×4 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 600 slokas. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

Complete in 38 leaves. The Ātharvanopaniṣad is said to be the Maṇḍukopaniṣad, which is complete in 3 Praśnas.

1399.

9016. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 31. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

Complete in 31 leaves.

The Colophon :—

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्य-परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
शङ्करभगवतः कृतावाथर्व्योपनिषत्प्रश्नभाष्यं सम्पूर्णं समाप्तं । ॐ
तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

1400.

1658. *प्रश्नोपनिषद्भाष्यविवरणम् ।* A sub-comm. on the same.

*By Nārāyaṇendra Sarasvatī, the disciple of Jñānendra,
the disciple of Kaivalyendra.*

Substance, country-made paper. 9½×5 inches. Folia, 29. Lines, 13, 14 on a page. Extent in slokas, 1150. Character, Nāgara. Appearance tolerable. Complete.

Colophon :—

इति परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीकैवल्येन्द्रशिष्यज्ञानेन्द्र-उभ-
परणसेवि-नारायणेन्द्रसरस्वतीविरचितं प्रश्नोपनिषद्भाष्यविवरणम्
समाप्तम् ।

It begins :—

आथर्व्ये ब्रह्मा देवानामित्यादिमन्त्रैरेव आत्मतत्त्वस्य निर्णीत-
त्वात् तत्रैव ब्राह्मणेन तदभिधानं पुनरुक्तं इत्याशङ्क्य तस्यैवेह
विस्तरेण प्राणोपासनादिसाधनसाहित्येन अभिधानात् न पौनरुक्त-
मिति वदन् ब्राह्मणमवतारयति मन्त्रेति विस्तरेति । मन्त्रे हि दे
विद्ये वेदितव्ये परा चेति अपराचेति उक्ता तत्र परा ऋग्वेदा-
द्यभिध्यानेत्युक्तम् । सा च विद्या कर्मरूपा उपासनारूपा ।

(1106)

तत्र द्वितीयाद्वितीयद्वितीयप्रश्नाभ्यां विप्रियते । आद्या कार्यकाखे
विप्रियते नेह विप्रियते । उभयोः फलं तु ततो वैराग्यायं
प्रथमप्रश्ने स्पष्टीक्रियते ।

1401.

11034. *The Same.*

*Being a commentary on Śaṅkara's Bhāṣya on the
Praśnopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 45. Lines, 10 on
a page. Extent in ślokas, 1100. Character, modern Nāgara. Appearance,
fresh. Complete.

Last Col. :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्कैवल्येन्द्रशिष्य
ज्ञानेन्द्रगुरुचरणसेवि-नारायणेन्द्र-सरस्वतीविरचितं प्रश्नोपनिषद्-
भाष्यविवरणं (विवरणं) समाप्तम् ।

Post Col. :—

ॐ तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु मिति आषाढे कृष्णपक्षे रविवसरे
संवत् १८५० (evidently the date of the copying of
the original).

1402.

9516. **अर्थवृत्तप्रश्नोपनिषद्दीपिका ।**

Text with the comm. Dīpikā.

By Śaṅkarānanda Bhagavat.

Substance, country-made paper. 13 × 5 inches. Folia, 19. Lines, 10 on
a page. Extent in ślokas, 722. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
Complete.

1403.

254. **प्रश्नोपनिषद्भाष्यम् ।** *Praśnopaniṣadbhāṣya.*

By Ānandatīrtha.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Lines, 10 on a page.
Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, old. Verse. Com-
plete.

An exposition of the *Praśnopaniṣad* in the *Kārikā* form, in imitation of *Gauḍāpāda's Kārikā* on *Māṇḍūkya-paniṣad*.

The commentator, Ānandatīrtha, is the founder of the *Mādhva School* and bases his interpretations of the text on the *Vaiṣṇavite doctrine*.

It begins thus :—

श्रीवेद्यासाय नमः ।

श्रीपूर्वप्रज्ञपूजितचरण-श्रीसौतापतिरामचन्द्राय नमः ।

नमो भगवते तस्मै प्राणादिप्रभविष्णवे ।

अमन्दानन्द-सान्द्राय वासुदेवाय वेधसे ॥

प्रजानां पालनाद् विष्णुः प्रजापति रितौरितः ।

स वायुं सूर्य्यनामानं चन्द्रनाम्नीं सरस्वतीम् ॥

सूर्य्यचन्द्रगतो देवः ससर्जं पुरुषोत्तमः ।

तावाविश्य स्वयं विष्णुः सर्व्वसृष्टौः करोत्यजः ॥

अमूर्त्तस्थः स वायुस्तु मूर्त्तसंस्था सरस्वती ।

आदित्यस्थः स वायुस्तु प्राणानात्मनि संनयेत् ॥

End :—

नमो नमोस्तु हरये प्रेष्ठप्रेष्ठतमाय मे ।

परमानन्दसंदोहसान्द्रानन्दवपुष्मते ॥

The last Col. :—

इति श्रीमदानन्दतौर्धभगवत्यादविरचितं श्रीमत् षट्प्रश्नोप-

निषत्भाष्यं समाप्तम् ।

Post Col. :—

श्रीमध्वक्लृप्त-श्रीवृत्तिसिंहप्रोक्तैर्लिखितं उपेन्द्रयतिना ।

1404.

951. **प्रश्नोपनिषदालोकः ।** *Praśnopaniṣadāloka.*

By Vijñāna Bhikṣu.

For the manuscript see L. 2051. Leaves are marked from 96 to 112.

1405.

9528. **प्रश्नोपनिषद्दीक्षा ।** *A comm. on Praśnopaniṣat.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 6. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 264. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It is an anonymous comm. on प्रश्नोपनिषत्.

Beginning :—

आद्यवर्णे मुखमन्त्रार्थविस्तारानुवादीदं ब्राह्मणं मुखकानुबन्धैरेव
सानुबन्धं । आख्यायिका विद्यास्तुत्यर्था ब्रह्मचर्यादिसाधनविधा-
नार्था च । सुकेशा भारद्वाज इत्यादिके द्वे द्वे पदे एकैक्यक्ति-
पदे । सौम्यायणीपदे त्वदीर्घश्च ब्रह्मसः । ब्रह्मपराः । हिरण्य-
गर्भाख्यं कार्यब्रह्मैव परं ब्रह्मेति मन्वानाः । इत्यादि ।

1406.

2246. **माण्डूक्योपनिषत् ।** *Māṇḍūkyaopaniṣat.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old. Complete.

Printed in Bibl. Ind.

1407.

9531. *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folium, one. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

The text only.

1408.

442. **माण्डूक्योपनिषद्भाष्यम् ।** *The comm. on the same.*

By Ānandatīrtha.

For the MS. see L. 1374.

It has 9 leaves and not 8 as Rājendralāla says.

On the reverse of the 9th leaf occurs the following :—

(1109)

गायत्री यत्र देवी स्यात् तत्र श्रीः प्रकीर्तिता ।

गायत्री नाम ब्रह्माणी देवी लघ्नीः प्रकीर्तिता ॥

and 6 lines more.

Then :—

इदं पुस्तकं खे० बे० का० ।

Then :—

A few lines on Cakrābjalakṣaṇa.

1409.

9514. **माण्डूक्योपनिषत्** *with the comm.* **द्वैपिका ।** *Dvīkā-*
By Śaṅkara Bhagavat.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 126. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमच्छङ्कर[ानन्द]भगवत्पूज्यपादविरचितं माण्डूक्योपनि-
षद्द्वैपिका समाप्ता ।

1410.

9422. *The Same.*

Substance, country-made paper. 5½×11 inches. Folia, 3. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 103. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

See L. 2559.

1411.

948. **माण्डूक्योपनिषदाश्लोकः ।** *A comm. on the same*
called Āloka.

By Vijñānabhikṣu

For the manuscript see L. 1808.

1412.

9582. माण्डूक्योपनिषद्दीका । *A comm. on the same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 68. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Anonymous.

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः । समाहितेन ॐकारोच्चारणे कृते यत्
चेतनं स्फुरति तर्दीकारसमीप्यात् प्राखाचन्द्रन्यायेन ॐकारेण
लक्ष्यते तेन ॐकारलक्षणया ब्रह्मधीहेतुः । १ । ॐकारो ब्रह्म
बुद्ध्युपास्यमानः ब्रह्मधीहेतुः । २ । समाधिस्थो यदोम् इत्युच्चार्य
आत्मानमनुसन्धत्ते तदा स्थूलमकारं सूक्ष्मउकारे तच्च कारणे
मकारे तमपिकार्यकारणातीते प्रत्यगात्मनि उपसंहृत्य तन्निष्ठो
भवतीत्यनेन प्रकारेण ब्रह्मधीहेतुः । ३ । ॐकारब्रह्म इति बोधकं
सामानाधिकरण्येन ब्रह्मधीहेतुः । ४ । ॐकारो ब्रह्मणः सर्वा-
स्पदत्वेन साम्यात् ऐक्ये ॐकारधीरेव ब्रह्मधीः एभिः श्रुत्यन्तर-
सिद्धप्रकारै रोज्जारस्य यथाधिकारं वाच्यवाचकविलक्षणब्रह्म-
धीहेतुत्वमभिप्रेष्य ब्रह्मप्रतिपत्तये ओज्जारमुपदिशति ओमिति ।
इत्यादि ।

SUBSIDIARIES TO THE ATHARVA-VEDA.

1413.

4174. अथर्ववेदसंहिता मन्त्रानुक्रमणिका ।

Mantrānukramanikā of the Atharva-Veda.

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 27. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथर्ववेदमन्त्राणामनुक्रमणिका स्फुटा ।

ऋषिच्छन्दोदैवतानि निरूप्याथ निरूप्यते ॥

तत्रादौ प्रथमकाण्डानुक्रमणिका ।

प्रथमेऽनुवाके सूक्तानि ६ ऋचः १६ आद्यः प्रथम ऋचो नव
स्युर्विद्यात् द्वितीयेऽनुवाके सूक्तानि ५ ऋचः २५ ।

Last Colophon:—

इत्यथर्ववेदसंहिताया विंशतिकाण्डा मन्त्रानुक्रमणिका समाप्ता ।

1414.

4175. बृहत्सर्वानुक्रमणी । *Bṛhat-Sarvānukramanī.*

Substance, country-made paper. 15×5 inches. Folia, 40. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1400. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

See W. 1487 and I.O. Catal. No. 235.

Beginning:—

ब्रह्मवेदे भृगुरङ्गिरोक्तं(?) बृहत्सर्वानुक्रमणिका लिख्यते ।

नमो गणेशाय ।

ब्रह्मवेदं नमस्कृत्य दुर्गां विब्रुन्धरं गुरुम् ।

नृसिंहं दक्षिणामूर्तिं मधर्व्याणामभेदतः ॥ १ ॥

अविष्कृत्वा ब्रह्मवेदमन्त्रानुक्रमणीं यथा ।

ऋषिदैवतच्छन्दोभिर्युक्तां पाठकलान्वये ॥ २ ॥

अथाथर्वणमन्त्राणां ऋषिदैवतच्छन्दांसि यत्कामऋषिमन्त्र-
दृष्टा वा भवति छन्दोत्तरसंख्यावच्छेदकमुच्यते । तावत्तत्रछन्दो-
ऽनुक्रमणं गायत्र्यागनुष्टुप्बृहतीपङ्क्तिस्त्रिष्टुप्पञ्चम्यतिजगती प्रक-
र्यश्च्युत्यष्टिष्टुतिप्रकृत्याष्टतिविज्ञातिसंज्ञक्यभिज्ञातुक्तस्यैकविंशति
२१ ऋन्दांसौति ।

5B, इति श्रीब्रह्मवेदोक्तमन्त्राणां दृष्टव्यव्यानुक्रमणिकायां प्रथम पटलः ।

II Patala begins thus :—

अग्निं इति द्वे सेनामोहने वज्रदेवत्वे त्रैलुभे अथर्व्याऽत्र षोडशं
प्रभृतिरन्या विज्ञप्तिरिति विज्ञानीयात् ।

9A, इति० द्वितीयः पटलः ।

III Begins :—

अथैवं वक्ष्यमाणानां मन्त्रेषु सूक्तप्रभृति सार्धं छन्दोदेवतेष्व-
गच्छेत्सर्वत्रेत्युं खं मन्त्रस्तदिदादासेति । (?)

11B, ०द्वितीयः पटलः ।

IV Begins :—

अथातस्तत्सूक्तकान्तमन्त्रविच्छन्दोदेवता व्याख्यास्यामः । तत्र
दृष्टप्रकृतिरितरा विज्ञप्तिरिति दोषो गायेत्रायासो समिति द्वे ।

15B, ०चतुर्थः पटलः ।

V Begins thus :—

अथैकैकसूक्तकाण्डमन्त्राणां ऋषिदैवतच्छन्दांसि वक्ष्यामः । घौती
वायेति तच्चमेतत्प्रभृतौनि व्यष्टुभान्यष्टसूक्तानि पूर्वाणि त्रीण्यात्म-
देवतानि चतुर्थं वाचां पञ्चमं पञ्चममात्मदेवताकं षष्ठं ह्यर्षं
तथापरं त्रीनीयानि अदितिदेवतानि ब्रह्मवर्चसकामोऽथर्वामन्त्रो-
क्तान् देवान् अस्म्येदिति ।

18B, ०पञ्चमः पटलः ।

VI Begins :—

- अथेयं प्राद्यापरं प्रेत्यरं (?) कृशानुक्रमणेननुसन्धाताभिधेयेना-
विष्कृताधर्वमन्त्रविच्छन्दोदेवतानुक्रान्ति स्तां (?) पूर्वमनुजातो
योषीते ध्यापयति ।

22B, •षष्ठः पटलः ।

VII Begins :—

यां कल्पयतीति द्वात्रिंशत्पत्राङ्गिरसः कृत्यादूषण देवत्व मानुषभ-
माद्या मन्त्रादृहती प्रौढरावतीति (?) विराटा नाम गायत्री ये
त्वेति ।, etc.

26B, •सप्तमः पटलः सम्पूर्णतामियात् ।

VIII Begins :—

एवं षट्त्रिंशदर्थसूक्तानाधर्ववेदसंहितायामिति ॐ । अथा-
नुवाक उच्यन्ते ।

29B, •अष्टमः पटलः ।

IX Begins :—

उसत्थेनेति सैकोनपत्वारिंशच्छब्दयानुवाककाण्डा सावित्री
सूर्यात्मदेवतमानुष्टुभं प्रथमाभिः पञ्चभिः सोममस्तौत्पराभिः
इत्यादि ।

32B, नवमः पटलः सम्पूर्णः ।

X Begins :—

ॐ विषासहिमृचस्त्रिंशद्भस्त्रादित्यदेवताजगतौप्रथमाविषासहि
सहमानमित्यष्टौ अवसाना आद्याश्चतस्रोऽतिजगत्तुदिह्यीति ।

37B, दशमः पटलः सम्पूर्णः ।

XI Begins :—

सूक्तसंख्या ऋषिदेवतच्छब्दांस्यनुवर्त्तन्ते अपरस्योः संख्या ऋषि-
देवतच्छब्दोभ्यो दृहती सतोदृहत्वैवार्हतः प्रगाथः प्रगाथोक्तौ तं
ब्रूयादिति परिभाषा ॥ अथाथर्वणे विंशतितमकाण्डस्य सूक्तसंख्या
संप्रदायादृषिदेवतच्छब्दांस्याश्वलायनाद्युक्तक्रमानुसारेणानुक्रममिथ्यामः

खिलान् वर्जयित्वा । इन्द्रत्वानृचं विश्वामित्रगौतमविरूपाः प्रत्यृच-
मिन्द्रमरुदग्रयापि गायत्रं मरुतः इत्यादि ।

40B, इति श्रीब्रह्मवेदोक्तमन्त्राणां दृष्टत्वाङ्गानुक्रमणिकायां उत्तरार्द्धे
एकादशमः पटलः ॥ ११ । २० । सम्पूर्ण ॥

लिखितं मेवा“लाल”रामशर्मा ।

सं १९७७ । फाल्गुन कृष्ण ३० काश्यां मध्ये मिश्र पुस्तकनगर-
निवासि ॥ महादेवदत्त ॥ सं । १९५१ ॥ राम ॥

1415.

* 7852. *Several works subsidiary to the Atharva-Veda.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27-55, of which
foll. 29, 32, 34, 35 are missing. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara.
Date, Samvat 1671=1615 A.D. Appearance, old and discoloured.

All the leaves are marked with the letter ल० च०, on the
top of the left hand margin.

I. Foll. 27-33 contain the fragment of a Sūtra, com-
mencing with the fifth sūtra of the 6th section of a
chapter. Sections VII-X are marked with numbers. The
rest is without numbers. Leaves 27 and 28 contain pro-
pitatory mantras for Nakṣatras from Kṛttikā to Śatabhiṣā.
30A contains the beginning of a section :—

अथातोऽद्भुतमहाशान्त्यादि यजते विदिशे । यममिन्द्रं वरुणं विश्वेश्वरं
विष्णुं सूर्याचन्द्रमसौ अग्निं ग्रहान् वायुं अश्विनावित्येके अथ मन्त्रा आशानामिति
दिशां विदिग्भ्यः स्वाहा, etc., etc.

31A, contains :—

अथातो महाशान्तिं व्याख्यास्यामः ।

33A, the beginning of a section :—

तन्मभूतां महाशान्तिं प्रवक्ष्यामो यथाविधि ।

अन्यासां सर्वशान्तौनाममृततां विन्मभेषजौ ॥

II. 36A :—

ॐ नमोऽथर्ववेदाय ।

चतुर्णां पदजातानां नामाख्यातोपसर्गनिपातानां सर्व्वपद्यौ गुणौ
प्रातिष्ङ् । एवमिहेति च विभाषाप्राप्तं सामान्ये । पदान्तः पद्यः ।
अमृकारः खरः पद्यः । लकारविसर्जनौयौ च । स्पर्शाः प्रथमो-
त्तमाः । नव वर्गः । प्रथमान्तानि दृष्टयान्तानौति श्रौतकस्य प्रति-
ज्ञानं न वृत्तिः । अधिस्पर्शश्च । द्वितीय चतुर्धाः सोष्माणः । उत्तमा
अनुनासिकाः । आसौ घोषेऽनुप्रदानः । नादो घोषवत् खरेषु ।

Foll. 36-43, line 5, contain a grammatical work in four chapters, each divided into 4 pādas. The colophons name the work चतुराध्यायी.

Col. and Post Col. :—

चौ इति चतुराध्यायि समाप्तं सं १६७१ वर्षे जेठ वदि ११ ।

See the next number.

III. From 43B, line 6, आथर्व्वणप्रातिष्ठाख्य commences and ends in fol. 46B. It is divided into three pādas.

Col. :—

प्रातिष्ठाक्षः (?) समाप्त— प्रथमोऽध्यायः समाप्तः रातत्रि
कमनी ॥ चौ ॥ पोथी ॥ — सं १६७१ वर्षे जेठ वदि ११ ।

Beg. :—

अथातो न्यायाध्ययनस्य पार्श्वदं वर्त्तयिष्यामः । पदानां संहितां
विद्यात् । पदविधिरिति । द्विरुदात्तं दृष्टस्पर्शादीनां । प्रत्यंचे ।
देउपोत्तमे । अवर्णमध्य आकार एकादेशे विशेषः । अवर्णान्ताश्च ।
इकारादौ च । एकारादौ च ।

IV. From fol. 47A to 53B, line 8, there is a short work called in the col. पञ्चपटलिका.

It is divided into 5 Paṭalas.

It begins :—

ॐ नमो गणेशाय ॥

ॐ उक्तासु अयं न्यायं प्रोवाच परिवर्भवः ।

पर्यायाख्येनां वापि तद्व्यामो यथाक्रमं ॥
 ब्रह्मनामव्यवेतानां अनेकं सदृशं पदं ।
 आदिष्टान्तेषु वा यत् स्यात् तदुक्तानुक्तमुच्यते ॥
 तदुत्पत्तौ तु सप्रबन्धमन्ते प्रकरणास्य च ।
 ते हरः सांतरिक्षे च विद्यादत्त निदर्शनं ॥
 यतस्तु निवृत्तिः स्यादाद्यस्यान्तस्य वा पुनः ।
 तेनैव तत्र वक्तव्ये तयोश्चानन्तरे पदे ॥
 ते चक्रः सूक्ष्मसम्यां दिशोवायु निदर्शनं ॥ १ ॥
 आकारो यत्र चाद्यं स्यादत्रापि द्वे पदे वदेत् ।
 सा पितृन् प्रभृतिष्वेहैतदत्र निदर्शनं ॥
 अवसानेकदेशस्य योगश्चेदवशानतां ।
 प्रक्रमस्य समाप्त्यर्थं तत्रापि द्वे पदे वदेत् ॥
 योऽल्पं स्तंभं तमित्येते विद्यादत्त निदर्शनं ।
 अवसानान्तु यद् भूत्वा भवेदवयवः पुनः ॥
 यां त्वावदवसानानां तासामप्येवमुत्तुङ्गेत् ।
 वीसद्येति यनाशनीत्येतदत्र निदर्शनं ॥ (?)

Col. :—

53B, इति पञ्चपटलिका समाप्ता ।

V. Another short work commences on the 9th line of 53B, and ends in 55A, l. 2.

Col. :—

इति दन्धोक्तविधिः समाप्तः ।

Beg. :—

अथर्वान्धविं देवं देवं हयगिरोधरं ।
 प्रगन्धं संप्रवक्ष्यामि दन्धोक्तविधिविस्तरं ॥
 इन्द्रस्यध्वयने प्राप्ते विदुषामप्यधीयतां ।
 वकारे संशयो नित्यमौक्तं दन्धमिति स्मृत् ॥
 तस्मात्तद्विधिनिर्णयः संशयश्चेदभाय च ।
 मुक्ता दन्धाः प्रयोज्यास्त आद्यान् वक्ष्ये समाहितः ॥

भपरं यत्न वृष्टेतानिग्ये स्पर्शनं क्षचित् ।

अथं तत्त वदेत् धीरो बिभीतो बिभ्रतीर्यथा ॥

VI. In four lines in 55A.

Beg. :—

अथ कालातीतप्रायश्चित्तमुच्यते ।

आज्यतंत्रमाज्यभागांतं तत्त्वायन्मे स्वं नं वद स्यतीति द्वाभ्यामृग्भ्यां
शरीरमनुमन्त्रयेत् । तस्मै प्राच्या दिशो अंतर्हृशादिति सूक्तेन
अवसानमृष्ट्या ॥ २१ ॥ आज्यं जुहोति ॥ ततः उत्तरतंत्र्यौ ॥

Col. :—

इति कालातीतप्रायश्चित्तं समाप्तं ॥

Post Col. :—

संवत् १६७१ वरषे ज्येष्ठ वदि १२ सोमे अद्येष्ट श्रीवीमगल
नगर वास्तव्य नागरजातीय राक्षस श्रीपन्यकापुत्र माहृखजी भ्रात
विश्वनाथ अध्ययनार्थं ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥
तैलान्नक्षेदिद्यादि । लिखितं व्यावामदेव शुभं ॥

On the reverse of the last leaf, there is a line. After a name blurred over with ink we have स्वेद पुस्तकं लक्षणग्रंथनी पोषी ।

So this collection of works goes by the common name of Lakṣmaṇa grantha, which, as Aufrecht says, is quoted in Smṛtyarthasāgara.

1416.

1272. आथर्वणप्रतिशाखभाष्यम् । *Ātharvanaprātishakya-
bhāṣyam.*

चतुरध्यायिका शौणकीया ।

(With text).

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 110, of which leaves 62-63, 65-109 are missing. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Dec. Sup. 1889. Appearance, old. Incomplete.

(Fourth section of the third Adhyāya and whole of the fourth Adhyāya are wanting).

It begins :—

ॐ नमः सरस्वत्यै नमः ॐ नमो ब्रह्मवेदाय नमः ।

अथांगिरसः चतुर्णां पदजातानां नामाख्यातउपसर्गनिपातानां
सन्ध्यपद्यौ गुणौ प्रतिज्ञा ।

चतुर्णां पदजातानां नामाख्यातउपसर्गनिपातानां सन्ध्यश्च गुणः
पद्यश्च तत् ॥ प्रतिज्ञं मन्यन्ते । सन्ध्योनाम एवमन्तानि पदाणि एव-
मादिषु एवम्भवति । पद्यो नामप्रथमान्तानि । लिङ्गानि तृतीया-
न्तानौति श्रौतकस्य प्रतिज्ञानं न वृत्तिः । सन्ध्यपद्याविति किमर्थं
लौकमित्यत्र होटत्वम् । पदचतुर्थत्वं । छुनाष्टत्वं । ठोठे लोपो दीर्घ-
त्वमिति वैयाकरणेन व्यक्त्यम् ।

It ends :—(leaf 110).

पूर्व्वथयः (?) पूर्व्वशास्त्रे ।

आज्ञातव्यमनाज्ञातं प्रपठे चेत् क्वचित्पदम् ।

इन्द्रसो परिमेयत्वात् परिवत्तस्य लक्षणम् ।

परिवन्तस्य लक्षणम् ।

Col. :—

इति श्रौतकौये चतुरध्यायिके चतुर्थः पादः चतुरध्यायिभाष्यं
समाप्तमिति ।

Post Col. :—

संवत् १६८६ वर्षे पुरुषोत्तममासे कृष्णपक्षे त्रयोदशौ मन्दवासरे
लिखितमिदम् ।

In a different hand :—

भं श्रीभवदेवस्य इदं पुस्तकं नात्र सन्देहः ।

This is a copious commentary on Caturadhyāyikā of
Śaunaka or Prātisākhya of the Atharva-Veda.

1417.

8151. **आथर्वणरहस्य** । *Ātharvaṇa-rahasya*.

By Govinda Śāstri.

Substance, country-made paper. 10½×5 inches. Folia, 82. Lines, 10,
11 on a page. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance,
fresh. Complete.

Written in two different hands. The second hand begins in 47A.

A dissertation on the literature of the Atharva Veda, with a learned and exhaustive commentary. The text consists of 53 slokas

Beginning:—

(Comm.) श्रीगणेशाय नमः । ओं नमो ब्रह्मण्यदेवाय ।

प्रणवतुरीयार्णभवो नवशाखोऽभीष्टफलदाता ।

वस्त्रौत्रयरञ्जिततनू रागमकल्पद्रुमो जयति ॥ १ ॥

तूर्यान्नायरहस्यं चिकौर्मुंरादौ गिरां देवीं गोविन्दशास्त्रिस्तुरि-
र्थायत्वाद्येन पद्येन वाचस्पत्यादौति ।

(T.) वाचस्पत्यादि-दिविषद-वन्द्य-विग्रहवीरकां ।

तारतूर्यां खसंवैद्यां भारतीं भावयेतरां ॥ १ ॥

जगज्जलियस्थाननिदानौ सच्चिदद्वयं ।

साकारं वा निराकारं ब्रह्मज्ञेयमिति स्थितिः ॥

The work is thus summarised at the end of the commentary :—

इत्यमनवद्यपद्यसन्दोहैरथर्ववेदाभिव्यक्तिप्राखाचार्यादि-भेदतन्माहात्म्य-
तद्विषय-दूषणोन्मूलनाद्यनेकपरामर्शपदवीं प्रदर्श्य सम्प्रति मङ्गलानुगतानि च
शास्त्राणि प्रखण्डे इति भगवत्पतञ्जलिस्तुत्यनुपूर्वाथर्वस्मरणरूपमङ्गलमाचरन्
प्रस्थमप्युपसंहरति असाविति ।

The work ends :—

असावथर्वसम्भोदोऽथर्वनिगमानुगमः ।

अथर्वशास्त्रस्याख्यो निबन्धः प्राप पूर्णतां ॥

Col. :—

इति श्रीगोविन्दशास्त्रिणः कृतावाथर्वशास्त्रस्य पूर्णं ।

The Topics it treats of :—

20A, अथ प्रेलादीनाम्नगादिश्रुतिप्राप्तिमाह ; 34B, अथात्र प्रसङ्गादु-
निषद्विषयसम्मादमाह ; 35B, अथर्वशिरोपनिषदि देवान् प्रति तन्मोपदेशः ;

41B, इति श्रौतकशाखीयानामुपनिषदः; 42A, इत्यथर्ववेदोपनिषद्विवेचनं;
43A, इत्यथर्वसंहितास्वरूपनिरूपणं; 43B, इति ब्राह्मणनिरूपणं; 43B,
अथ सप्तजपनिरूपणं; 44A, अथाथर्वणश्रुतिप्रसिद्धवर्णगोत्रादिकं निरूपयति।

SŪTRA OF ATHARVA-VEDA.

1418.

• 5715. **वैतानसूत्रम्** *Vaitāna-sūtram.*

Belonging to the Atharva-Veda.

Substance, foolscap paper. $10\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 51. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1350. Character, Nāgara by a very modern hand. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon:—

इत्यथर्ववेदे वैतानसूत्रे प्रायश्चित्तप्रसङ्गे च यज्ञप्रसङ्गे च चतुर्दशो-
ऽध्यायः समाप्तः । इति वैतानसूत्रं समाप्तम् ।

See W. No. 1491.

1418A.

5716. **वैतानसूत्रभाष्यम्** । *A comm. to the same.*

By Somāditya.

Substance, foolscap paper. $10\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 74. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 2000. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

The Bhāṣya is entitled Ākṣepānuvidhi. It ends with the eighth adhyāya.

It begins thus:—

ओं नमोऽथर्ववेदाय । गणपतये नमः ।

ओं अथेति संहिताविधिसापेक्षत्वद्योतनाय तदानन्तर्यार्थः ।

The last colophon:—

कौशिकीये वैतानकस्य ++ मादित्यस्याक्षे[प] अष्टमो-

ऽध्यायः ।

Then after a few lines:—

आक्षेपानुविधिर्नाम सोमादित्यः वामोक्षितं (?) ।

अर्वाक्षितं यदेतेन वियद्यसु विधीयते ॥

(1122)

आक्षेपातुविधिस्तेन + + ।

+ + + + + ॥

इति समाप्तौ कौशिकीयकल्पे आक्षेपातुविधिरिति वैतानसूत्र-
भाष्यं समाप्तम् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

PRAYOGA AND PADDHATI OF THE
ATHARVA-VEDA.

1419.

58. महाशान्तिपद्धतिः ।

This manuscript is noticed in L. 835.

Post Col. :—

संवत् १५६८ वर्ष मार्गशिरस मासे शुक्लपक्षे सप्तम्यां तिथौ
भृगुदिने लिखितमिदं । शुभमस्तु ।

This is a work on Śānti according to the Parisiṣṭha of the Atharva-Veda. It gives the names of the articles to be collected (1B) the installation of Vināyaka (2B), bathing of Vināyaka (3B), and then Navagraha Yajña (8A).

1420.

2225.

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It contains 3 works.

(I). Ends in line 8 of leaf 2A.

Col. :—

इति श्रौतकोक्ता उग्रयज्ञशान्तिः समाप्तः ।

(II). Begins in line 9 of 2A and ends in line 7 of 3B.

इति श्रौतकोक्ता उग्रयज्ञशान्तिप्रयोगः समाप्तः ॥

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ शके १७४८ ख्ययनाम संवत्सरे आषाढ़
शुक्लतृतीया शनिवासरे तद्दिनि रात्रौ समाप्तोऽयं इदं पुस्तकं देवोप-
नामकरणे चन्द्रसूनु पुत्रघोसमेन लिखितम् ।

(III). Begins in line 10, fol. 3 and ends in 4A.

इति क्षेत्रनिवारणानि दानानि । इति क्षेत्रदानः समाप्तः ।

In a different hand :—

इदं पुस्तकं नारायणदौक्षीत भागवतस्य ।

I and II are works in which Markandeya who lived for 7 kalpas is worshipped in the 60th year of a man's life to avert death. In (III) the following gifts are made for the cure of all sorts of diseases. The gifts are iron, salt, beans, blankets, and oil.

I and II differ from Ugraratha Śānti in No. 1914 where an image of Ugraratha is put up with all the paraphernalia of the Tāntrika worship.

1421.

2948. पौषे स्त्री प्रथम-प्रसूति-शान्तिः शौनकौया ।

Pauṣe strī-prathama-prasati-śānti.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 17. Character, Nāgara. Date, Samvat 1869. Appearance, fresh. Complete.

Seventeen verses in the *anuṣṭup* metre, attributed to Śaunaka, containing directions for the propitiatory rites for averting the evils consequent upon women's first delivery taking place in the month of Pauṣa.

Colophon :—

इति शौनकौये पौषे स्त्री प्रथम-प्रसूति-शान्तिः समाप्ता ।

Post Col. :—

संवत् १८६९ कार्तिकेय १० गुरौ आत्मारामेण ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पौषे स्त्री-प्रथम-प्रसूति-शान्तिः ।

शौनकः ।

सिंहे तु गावो मद्भिषी तु माघ

नभे तु माघे वज्रबा प्रसूतिं ।

पौषे तु भार्याप्रथमां प्रसूतिं
 कृत्वा तु शान्तिं खगृहेऽश्रुते सुखम् ॥
 अथ शान्तिं प्रवक्ष्यामि शौनको हि विज्ञातये ।
 शुभेऽह्नि कुर्याद्विधिवदात्मनः सुखमश्रुते ।

1422.

8102. अथर्ववेदस्य कुशकण्डिका । *Kuśa-kāṇḍikā*
according to the Atharva-Veda.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

A priest's manual for consecration of fire in accordance with the *Atharva Veda*.

Beginning:—

श्रौगणेशाय नमः ।

अथान्यतन्त्रप्रयोगः । आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्य
 अमुकहोमं कर्तुं वेद्यादिसर्वकर्म करिष्ये । कर्मरम्भणीयमन्त्रं
 जपति ।

अव्यसस्य ब्रह्मा लिङ्गोक्तानुष्टुप् कर्मरम्भणीयमन्त्रजपे विनि-
 योगः । ॐ भव्यसस्य वचसस्य विलं विष्णामि मायया ताभ्यामुद्भूय
 वेदमथ कर्माणि कृण्वहे । दर्भाहाराय दात्रं प्रयच्छति प्रपच्छ पशु-
 यमो लिङ्गोक्ता गायत्री दात्रप्रदाने विनियोगः । ॐ प्रयच्छ पशु-
 त्वरया हरौष महिं सन्तः । यजमानो दर्भाहारेण सह दर्भदेशं
 गत्वा तस्माद्दात्रं गृहीत्वा वह्निंरपरि पर्वणा लुनाति ।, etc., etc.

It ends:—

इति श्रीब्रह्मवेदे स्मार्तकर्मण्यान्यतन्त्रप्रयोगः ।
 कर्मण्यां कौशिकानाञ्च व्याख्यातं तन्त्रमान्यकं ।
 तुष्यन्तु याज्ञिकाः सर्वे सदा नन्दन्तु पाठकाः ॥

Col. :—

इति अथर्ववेदस्य कुशकण्डिका समाप्ता ।

1423.

1588. **राजाभिषेकप्रयोगः ।** *Rājābhiṣeka-prayoga.*

By Kamalākara Bhaṭṭa.

* Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 34. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 660. Character, Nāgara. Date, Samvat 1860. Appearance, old. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीमौमांसकरामकृष्णभट्टात्मज-महामहोपाध्याय-कमला-
करभट्टकृत-ऐन्द्रौमहाशान्ति-सहितो राजाभिषेकप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col. :—

मौली काती सुदी १३ अगुवासरे संमत् १८६० ।

It begins :—

अथ विष्णुधर्मोत्तरे ।

कार्थ्या पौरन्दरौ शान्तिः प्रागेवास्य पुरोधसेति राजाभिषेके
प्रथममैन्द्रौशान्तिरुक्ता । तेनाथर्वणशौनकाद्व्योक्तामृतादित्रिंश-
न्महाशान्तिव्यैन्द्रौशान्तिप्रयोग उच्यते । सा च बहुहःसाध्या प्रति-
दिनं भिन्नं होमतन्त्रं । इत्यादि ।

1424.

2801. **सव्यास-पद्धतिः ।** *Sannyāsa-paddhati.*

According to Śaunaka.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines on a page 8 to 10. Extent in slokas, 140. Character, Nāgara of the latter half of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति शौनकप्रोक्तः एकदशह-सप्तशतविधः समाप्तः ।

Post Col. :—

शेषं वित्तं त्वजेदिप्रो धनधान्यादिकं त्वजेत् ।

श्रीत्यागी सर्ववित्तस्य सप्तशतो निष्कजो भवेत् ॥

ब्रह्मब्रह्मावशिष्टं शक्तिश्चैव पराधरः ।

व्यासमुक्तो गौडपादो गोविन्दस्वामिप्रह्वरौ ॥

इति श्रीसम्नगास-पद्धतिः समाप्ता ।

It begins :—

व्रतयज्ञतपोदानहोमयागादिकाः क्रियाः ।

श्रीपाचारपरिभ्रष्टं सम्नगासं नैव कारयेत् ।

आहवृत्तिपतिपत्तिं कुनखौ प्रयावदन्तकः ॥

क्षयक्षौणागतौ (?) लोके सम्नगासं नैवमर्हति ।

अनाश्रमौरेकचत्वारि द्वाहानि (?) आश्रमौ द्वाह एकं तु

यवं द्वाहं द्विजाः पूर्वं पश्चात् सम्नगासमर्हति ।

अथ श्रीनैकोक्तसम्नगासविधिं व्याख्यास्यामः । तत्र पूर्वं नान्दीमुख-
आहं कुर्यात् । तत्र क्रमः देवऋषिदिव्यमनुष्यभूतपिष्टमाह
आत्मनः अष्टौ आह्वानि कुर्यात् मनुष्यवल्कत्स्थानि ।

VEDIC PRIESTS' MANUALS.

1425.

64. **हौषकल्पद्रुमः ।** *Hautra-kalpadruma.*

For a description of the MS. see L 844.

As will be seen in L., the manuscript is very defective ; and there is no indication to shew that the work ends in the 5th Kusuma up to which the MS. goes.

The leaves were greatly in disorder ; and it is with much difficulty that they have been put in order ; and we find it in the same condition as described by Rājendralāla Mittra.

1426.

3221. **हौषालोकः ।** *Hautrāloka.*

By Raghunātha.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 360. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and mouse-eaten. Incomplete.

* On the duties of a R̥gvedī priest. It follows Āśvalāyana and his commentator Devaśvāmī.

It begins :—

प्रगतायान(?) सन्दोहध्वान्तध्वंसनकर्म्मठं ।

नमामि तुरगयौवं हरिं सारस्वतप्रदम् ॥

आश्वलायनमानस्य देवस्याप्यादिभिः सह ।

विदुषा रघु[ना]थेन हौषालोको विधीयते ॥

तत्र श्रुतिः ।

ऋग्वेदेन हौषीयं यजुर्वेदेनाध्वर्यवं सामवेदेनोद्गात्रं सव्वे-
र्ब्रह्मत्वमिति ऐतरेये ब्राह्मणे यदृचैव हौषा ह्वयते यजुषाध्वर्यव-

मिति । तथाच न्यायसूत्रेऽपि ऋग्वेदेन होता करोति । यजु-
वेदेनाध्वर्यवं सामोद्वीथमिति । वाक्यत्रये उपक्रमोपसंहारयोरेक-
वाक्यप्रतीति र्दृश्यते । अत्र वेदपदं मन्त्र-ब्राह्मण-समुदायपरम् ।

1427.

2989. सब्रह्मत्व-चातुर्मास्य-हौषालोकः । *Subrahmatva-
Caturmāsya-Haṁtrāloka.*

or

चातुर्मास्य-हौष-ब्रह्मत्वयोः प्रयोगः ।

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 14, 15 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgura of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete. The third leaf is not there and the 13th is twice given.

On the duties of the hotā or the priest of the R̥gveda and of the Brahman or the superintending priest in a Caturmāsya rite.

It begins :—

अथ चातुर्मास्यहौषब्रह्मत्वयोः प्रयोगः ।

चातुर्मास्याग्निं प्रयोक्ष्यमाणः पूर्व्वेद्यः वैश्वानर-पार्जन्येति
चातुर्मास्यानीति इच्छयन् तमे + नि च वैश्वदेवादीनि पत्वारि
पर्वाणि तानि फाल्गुन्यां पौर्णमास्यां चैत्र्यां वा क्षारप्यमानः तस्याः
पूर्व्वस्मिन्नहनि वैश्वानर पार्जन्य-देवतामिष्टिं चातुर्मास्यानामार-
म्भायं कुर्यात् ।

4B, समाप्तं वैश्वदेवपूर्व्व । वैश्वदेवानन्तरं पौर्णमासिनेष्ट्वा चातुर्मास्य-
व्रतान्युपेयादिति यथासूत्रं । प्रकृतिवद्ब्रह्मत्वप्रयोगो ज्ञेयः । अथ वक्ष्यप्रपाताः ।

8A, इति वक्ष्यप्रपाताः ।

It ends :—

विश्वेषु विज्ञापनमेतदेव
सूखीत्यग्निन्दापि विभूषणं मे ।

ग्रन्थान्समालोक्य विभाष्य सर्वं
स्वयन्तु निन्दन्तु वताथ वा माम् ॥

The last Col. :—

इति सत्रस्यैवातुर्मास्यहौत्रालोकः ।

* अनेन प्रीयतां देवो भगवान् कमलेश्वरः ।

लक्ष्मीष्टसिंहः पूर्वेषामस्माकं कुलदेवतम् ॥

The authorities quoted and consulted :—

1B, कारिका; 2A, सिद्धान्तभाष्य; 12A, देवत्रात, अग्निलयाः;
12B, गोपाल; 14A, मिश्रा, सांख्यायनः; 15A, जयन्तभाष्य ।

1428.

1061. **हौत्रकारिका** from प्रयोगरत्नम् । *Hautrakārikā*
from Prayogaratna.

By Narasiṃha Yajvā, disciple of Īsvara Bhārati.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 18. Lines, 12 on a page. Extent in ślokaś. 430. Character. Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

For Prayogaratna see I.O. Cat. 478.

Memorial verses on the duties of the Hotṛ priest during the performance of Haviryajña sacrifices, viz. new and full moon sacrifices, seasonal sacrifices, etc.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

विश्वेशं शारदां लक्ष्मीं शंकरं लोकशंकरम् ।

नत्वाथ लिख्यते हौत्रकारिकापुस्तकं मया ।

प्रणमामि गणाधीशं विप्रध्वान्तदिवाकरम् ।

दन्तावलमुखं सान्द्रं सिन्दूरालवविग्रहम् ।

वन्दे विष्णुं जगदन्तुं नीलाचलनिवासिनम् ।

यत् कटाक्षैकदेशात् स्मृः क्षतक्षत्वाः सुरा अपि ॥

सौम्यासायुगलधास्यानिष्ठं श्रौतकर्म्मणाम् ।

विज्ञातारं गुहं नौमि यतिमीश्वरभारतीम् ।
 प्रथम्य पञ्चाननवाहनामुमां
 ऋषींस्तथा श्रौतकमान्त्रलायनम् ।
 करोति तत् सूत्रविवोधितार्थं
 प्रयोगरत्नं नरसिंहयज्वा ।
 नानाश्रौतेषु निपुण्याः याज्ञिकास्तत्तमसूराः ।
 युक्तमेतदयुक्तं वा क्षन्तुमर्हथ सज्जनाः ।
 वक्ष्येते प्रथमं दर्शपूर्णमासौ यतस्तयोः ।
 अवस्थानादिकं संस्थाजपान्तं तन्त्रमीरितम् ।

It ends :—

सूर्यस्य मित्रं देवानामिति याज्या विराट् ऋषौ ।
 संयाज्ये वाजिनं नात्र श्रेष्ठं स्यात् वैश्वदेववत् ॥

Col. :—

इति चातुर्भास्ये शुनाश्रीरिषेष्ठिक-हौत्रकारिका समाप्ता ।

After the colophon there are three verses.

The following verses describe the lineage and abode of the author just preceding the colophon of Darśapaurṇamāsā-kārikā in 9B.

जयति सहोग्रलक्ष्मो ग्रामवरोनाम वसुवर्षतुः ।
 यत्र श्रीनरसिंहो जातस्तत्सुगुप्तः काशीम् ।
 अक्षय्यायावतंसो नारायणभट्टसंज्ञकः ।
 काश्यां अमायौ च सुपुत्रं गोपीनाथं विपश्चितं सुधुवे ।
 गोपीनाथबुधानु(ज) यज्वा श्रीमद्भस्मिंश्चरचितेऽस्मिन् ।
 श्रौतप्रयोगरत्ने दर्शपूर्णमासविधिस्ततः ।

Col. :—

इति दर्शपूर्णमासहौत्रकारिका समाप्ता । 9B.

1429.

3225. हौत्रम् । *Hautra.*

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folia, 13. Lines, 6, 7, 8 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

It begins :—

ओगणेष्टाय नमः ॥ ओगुहभो नमः ॥

अथ होत्रं तिष्ठते । दर्शपूर्णमासहोत्रविध्यासनेषु होता
मन्त्रितः प्रागुदगाहवनीचादवस्थाय प्राक्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य
दक्षिणाहृद्विहारं प्रपद्यते ॥

1430.

1029. दर्शपूर्णमासहोत्रप्रयोगः । *Darśa-paurṇamāsa
hauṭra-prayoga.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 14. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 230. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Mantras are unaccented.

A manual on new and full moon sacrifices, intended for the Hoṭṛ order of priests. It appears to belong to the Āśvalāyana School of R̥gveda.

Beginning :—

ओगणेष्टाय नमः ।

अथ दर्शपूर्णमासहोत्रप्रयोगः । होता हतोऽस्मि कर्म करि
यामौत्युक्ता कृतावश्यकक्रियः होतरेहोत्युक्ते प्रागुदगाहवनीयो
अवस्थाय प्राक्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणाहृद्विहारं प्रपद्यते ॥

It ends thus :—

ॐ भूः स्वाहा, भुवः स्वाहा, स्वः स्वाहा,

ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा... ..

संख्याजपेन उपस्थाय तीर्थेन निष्कन्यानिगमः । इष्टिः सन्तिकृते ॥

Colophon :—

इति दर्शपूर्णमास-होत्रप्रयोगः समाप्तः ॥

1431.

1939. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×5½ inches. Folia, 6 (marked 30-35). Lines, 10-12 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Appearance, old. A fragment.

It begins :—

होतरेहि हस्तुते प्रागुदगाऽवनीयात् अवस्थाय प्राप्नुषो यज्ञो-
पवीताचम्य दक्षिणाद्विहारं प्रयत्यते । पूर्व्योत्तर अपरेण
प्रणीता ह्यधमपरेण प्रणीते चात्वालं चात्वालवत्सेत (?) तीर्थमा-
चक्षते ।

Colophon :—

इति दर्शपौर्णमास-हौचं समाप्तम् ।

Two lines more—

Ends :— श्रीवस्तुयः ।

A manual of duties of the R̥gvedi Hotṛ Priests in connection with the Darsa and Paurṇamāsa Ceremonies. Such books are generally based on Āśvalāyana.

1432.

2689. पौर्णमास-हौचप्रयोगः । *Paurṇa māsā-hautra-
prayoga.*

For the MS. and the work see L. 3218.

Colophon :—

इति पौर्णमासहौचं समाप्तम् ।

अमावास्यायां विशेषः ।

The portion of the manuscript giving particulars in the New moon rites is lost.

1433.

2048. (इष्टिचय) आधानहौचप्रयोगः । *Ādhāna-hautra-
prayoga.*

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folia, 2. Lines, 10-11 on a page. Extent in slokas, 40. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It begins :—

तत्रैव विकल्पः । आद्योत्तमे वैवायास्यातां आद्यमिष्टौ
द्वितीयस्यामिष्टौ देवता । अथ प्रयोगः नमःप्रवक्ता इत्यादि । पञ्चदश
सामिधेयः । आवाहने अग्निमघ्न आवह । सोम मा(३)वह ।
अग्निं पवमानमावह ।

Colophon :—

Leaf 1B—

इति प्रथमेष्टिः, द्वितीयेष्टिः ।

Leaf 2A—

अथ तृतीयस्यामिष्टिः ।

Leaf 2A—

इति इष्टिर्नय आधानहोत्रप्रयोगः ।

In leaf 2B. begins :—

अन्वारम्भनीयेष्टिः—अन्वारम्भनीयेष्टिः । नमः प्रवक्ता इत्यादि ।
पञ्चदश सामिधेयः । आवाहने अग्निमा(३)वह । सोममा(३)वह ।
अग्नाविष्वा(३)वह ।

Colophon in the same leaf :—

इत्यन्वारम्भनीयेष्टिः ।

It is a manual for the guidance of the Hotṛ priest in Adhāna ceremony. The MS. appears to be a fragment. It ends with the Anvārambhaniyeṣṭi ceremony.

For a similar work see C.S. No. 337.

1434.

447. आधानान्वारम्भनीयहोत्रे । *Adhānānvārambhānyā-*
haustra.

For the manuscript see L. 1369.

1435.

* 66. चातुर्मास्यहौषम् । (*Āturmāsyā-hautra*.

This MS. is noticed in L. 847.

Post Col. Statement :—

संवत् १७०७ समवे माघे मासे शुक्लपक्षे चतुर्दश्यां पुण्यतिथौ ।

1436.

458. *The Same.*

For the MS. see L. 1356.

It is a section of a comprehensive work on Hautra entitled Hautrakalpadruma.

1437.

6310. चातुर्मास्यानां हौषपद्धतिः । (*Āturmāsyānām
Hautra-pāddhati*.

(*Of the Mādhyandina School.*)

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Copied in Śaka 1686. Appearance, old and discoloured. Complete.

Last Colophon :—

चातुर्मास्यहौषपद्धतिः समाप्ता(तः)।

Post Colophon :—

संवत् १८२१, शके १६८६ मन्मथनामसंवत्सरे दक्षिणायने
श्रावणशुद्ध अष्टम्यां भौमे लिखितम् ।

It begins :—

ओमशेषाय नमः । ओपाख्युरंगाय नमः ।

अथ चातुर्मास्यानां हौषपद्धतिः । अन्वारंभणीया । वैश्वानर-
पार्जन्येष्टिर्वा । नमः प्रवक्त्रा इत्यादि पञ्चदश सामिधेन्यः । आवाहने
प्राकृतं सर्जम् । प्रधानस्य । अग्निं वैश्वानरमावह । पर्जन्यमावह ।
देवा आण्यया इत्यादि । पञ्च प्रयाजाः ।

2A, इतीष्टिः । अथ वैश्वानरपर्व ।

7A, इति वैश्वदेवपर्व—अथ वरुणप्रचासपर्व ।

11A, इति वरुणप्रचासः—अथ साकमेधानां प्रयोगः ।

अथ गृह]मेघीयाः ; 15A, अथ पितृयज्ञः ; 18A, इति साकमेधः समाप्तः—अथ सुनासिरीया ; 19B, इति सुनासिरीयपर्व समाप्त ।

1438.

428. आश्वलायनोक्ताग्रयणहौचप्रयोगः ।

Āśvalāyanoktāgrayana-hautra-prayoga.

For the manuscript see L. 1391.

Sāyanācārya wrote a comprehensive work entitled Yajñatantra-sudhānidhi on all the Vedic ceremonies. This is a part of it. Āgrayana is the Vedic ceremony on the use of a new crop. The present MS. treats of the Āgrayana ceremony only.

The work has two chapters, one on Āgrayana ending in leaf 4A, and the other Āgrayana Hantraprayoga in leaf 5.

Post Colophon :—

शुभं भवतु श्रीरक्ष ।

संवत् १८८४ कार्तिकशुक्लभौमवारे वटवृक्ष-रघुनाथभट्टात्मज
बालकृष्ण लिखितं श्रीमद्युगायं । श्रीयज्ञनारायणाप्यंशमस्तु ।

This belongs to the R̥gveda and the Āśvalāyana Śākhā. The Āgrayanas are three.

“वर्षासु श्यामाकाग्रयणं शरदि ब्रीह्याग्रयणम् वसन्ते यवाग्रयणम्” ।

1439.

2808. आग्रयण । *Āgrayana.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The work is divided into two parts आग्रयण and आग्रयण-हौच ।

The first part comes to an end in leaf 4b.

It begins :—

अपि वा अमावस्यायां पौर्णमास्यां वा आग्रयणेष्टिमन्वायातय
इति मूलं । तत्र प्रयोगः ; प्रकृत्या सह आग्रयणप्रयोगो लिख्यते
पौर्णमासश्यामाकत्रौ आग्रयणैस्तन्नेन यष्टे । विद्युत्सद्यस्कासपक्षे
अद्य यज्ञाय ० । इमा मूर्ज्जा प्रथमां ० । पौर्णमासाग्रयणहविः ।

The second part begins :—

अथ हौचं सप्तदश सामिधेन्यः । श्रोचिष्केष्टस्तमौमर्हो एष्ट-
पाजा, ० etc.

1440.

541. मृगारेष्टिहौचम् । *Mrgāreṣṭi-hautram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । मृगारेष्टिहौचप्रयोगः । ॐ नमः प्रवक्त
इत्यादि सप्तदश सामिधेन्यः । श्रोचि ० मर्हो ३ मयामिदं ० भवो
३ नमस्ते ह ० मर्वो ३ समिद्ध इत्यादि ॥ आवाहने ॥

End :—

देवा आवाह्यपा इत्यादि । शेषं प्रकृतिवत् ।

Col. :—

इति मृगारेष्टिहौचं समाप्तं ।

श्रयूवाकान्ते वाजिनयागः ।

1441.

2057. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 10, 12 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Date, 1660. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

हौत्रमृगारेष्टिः । ॐ नमः प्रवक्ष्यामि । सप्तदश सामिधेन्यः ।
शोचिष्केशप्रस्तमिमहो ३ मपामिदं व्ययन् समुद्रस्य निवेशनम् ।

It ends :—

शमो भवतु वाजिनो हवो ० मुदे०वो ३ वे ३ यजामहे वाजिनो
वाजे वाजे ० नैवौ ॥ वाजिनयागे वौ हौ ३० ।

Colophon :—

मृगारेष्टिहौत्र समाप्त ।

Post Colophon :—

१६६० कालयुक्तसंवत्सरे वैशाखसुदी तद्दिने समाप्तम् ।

It is a treatise on the duty of the Hotṛ priest in the Mrgāreṣṭi—otherwise called Pavitreṣṭi—which is a purificatory ceremony in a sacrifice.

1442.

2100. पवित्रेष्टिहौत्रप्रयोगः । *Paritreṣṭi-hautra-prayoga.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia. 2. Lines, 10 on a page. Extent in śloka. 35. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh.

It is a manual for the guidance of the Hotṛ priest in Pavitreṣṭi ceremony which is otherwise called मृगारेष्टि, a purificatory ceremony.

It begins as in the previous number.

It ends :—

देवा आज्यपा इत्यादिसंस्थाजपान्तं प्रकृतिवत् ।

Colophon :—

इति पवित्रेष्टिहौत्रं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

इदं पुस्तकं भावावतो रूपाया बभूवुरलिखितम् ।

1443.

2973. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 96. Character, Nāgara of the early seventeenth century. Appearance, discoloured. Complete.

This is based on Baudhāyana and Prāyaścitta-Pradipa,

It begins :—

अथ होत्रप्रयोगः ।

नमः प्रवक्त्रे इत्यादि ।

शोषिष्कोऽस्तसौमहो मयामिदं (?) न्ययन + समुभवो नमस्तेह
रसे भवो समिद्धो अग्र अग्र आऊतेत्यादिकाले आच्यभागान्ते
अग्निपवमानमाह । सरस्वतीं प्रीयाउ आवह । इत्यादि ।

It ends :—

देवा आच्यपा इत्यादि संख्याजपान्तं समानम् ।

Colophon :—

इति पवित्रेष्टि बौधायनसूत्रानुसारि-प्रायश्चित्तप्रदीपपञ्चिका
नुसारि-होत्रप्रयोगः ।

1444.

2455. मित्रविन्देष्टिहोत्रम् । *Mitra-vindeṣṭi-hautram.*

Substance, foolscap paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 18. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

On the duties of the Hotṛ priest in Mitravindeṣṭi, a full account of which has been given in our Catal. number, 749.

It begins :—

अथ मित्रविन्देष्टिहोत्रम् ।

नमः प्रवक्त्रे इत्यादि सप्तदश सामिधेन्यः आवाहने साच्यभागान्ते
अग्निमग्न आवह सोममावह अग्निं सोमं वरुणं मित्रं इन्द्रं वृहस्पतिं
सवितारं पूषणं सरस्वतीं त्वष्टारं इत्युपांशु आवहेत्युचैः ।

1445.

2127. कारीरीष्टिप्रयोगः । *Kāriṣṭi-prayogaḥ*.

For the MS. and the work see L. 4127. The Kāriṣṭi comes to an end in leaf 4b. With 5a commence Kāriṣṭi-hautra-prayoga. It begins as usual with नमः प्रवक्त्रे, etc., and ends in leaf 5b. Then follows :—

पिण्डानां यागपक्षे आत्वाहनोत्तम (?) प्रयाजस्त्रिष्टुप्तसूक्तवाकादौ
सङ्गमिगमः । एयक्निगमो नास्ति । मरुतः प्रधानत्वात् । याज्यानुवाक्यान्तु
उदीरयथा मरुतः ० प्रवो मरुतः तदि ० १ । आयं नरन्तु ० विद्युन्महसो ० २
• कृष्टं निधानं निद्युपंतोग्रामं ० ३ सर्व्वं च मरुतो देवताः । आपस्तम्बानां नव-
प्रयाजा नवानुयाजाः । मथनं आप्तेयोऽष्टाकपालः ।

अच्छावदेत सूक्तं तु दृष्टिकामः प्रयोजयेत् ।

निराहारः क्षिप्तसादः अपिरेण प्रवर्षति । १

ऊत्वा युवं वैतसीनां क्षीराक्षानां ऊताशनं

महद्वर्ममवाप्नोति सूक्तेनाच्छावदेन हि । २

आस्यदध्रं विद्याव्यम्भः प्राङ्मुखः प्रयतः शुचिः

सूक्ताभ्यां त्रिष्व एताभ्यां उपतिष्ठेद्दिवाकरम् । ३

अनश्रुता तु जप्तव्यं दृष्टिकामेन यत्नतः

पञ्चरात्रे त्वत्क्रान्ते महद्वर्ममवाप्नुयात् । ४

दृष्टिकामो यताहारः प्रपठेत दृहस्पतिं

पायसेनोपहारेण ऊवेन (?) प्रसमन्वितः । ५

दृहस्पतेः प्रतौषेत दृष्टिकामः प्रयोजयेत् ।

पञ्चन्यक्ष नमस्कृत्य दृष्टिं विन्दति शोभनाम् ॥ ६

दृष्टिकामोजपेच्चैता आपोहिष्टा सनातनः ।

जातेष्टिः । नमप्रव ० पञ्चदश साभि ० पौर्नमासतन्त्रं । आवाहने । अग्निं
तोभं ० प्रधानस्य अग्निवैश्वानरमाह्वयह । उच्यते । देवां आह्वयता इत्यादि वार्त्ता-
वाक्यभागौ प्रधानस्य । जाते यदग्ने ० यस्तु न आ ० वैश्वानर ब्र ० दानोमेऽ
हेभिं वैश्वानरस्य दं स ० विः । उभापित ० वेतसावी । पिप्रौहि ० वे यजामहे

मिं खिष्ट • छप्रेमि • सो • छप्रे वैश्वानरस्य प्रिया देवानामिथादि सूक्तवाके
अभिदिं, सो • अप्रे वैश्वानर इदं देवा आव्यया इत्यादि संस्थात्रपान्तं प्रकृतिवत् ।

This MS. contains three works namely :—

(1) कारौरीष्टिप्रयोग (i.e. आध्वर्यवप्रयोग), (2) कारौरीष्टिहोत्रप्रयोगः
and (3) जातेष्टिहोत्रप्रयोगः । Between (2) and (3) there are cer-
tain verses in praise of कारौरीष्टिः which is resorted to for
copious rain in times of draught.

1446.

2029. त्रिपशुहोत्रप्रयोगः । *Tripaśu-hautra-prayoga*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a
page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured. Complete.

3A, इत्येन्ने होममन्त्राः । सौत्रामणीहोत्रम् ; 5A, इति सौत्रामणीहोत्र-
क्रममन्त्राः ; 6A, इत्यभिप्रणयनम् ; 6B, इति वृषाञ्जनम् । ततोऽभिमन्थनम् ;
7A, इत्यभिमन्थनम् ; 9A, इति न पावमानानि ; 10A, ततः पशुप्रचारः ;
12A, इत्येकादशानुयाजयान्याः ; 15A, इति मैत्रावरुणः ; 16A, इति सप्त-
दशावसानानि ; 18A, इत्येकादशानुयाजयान्याः ; 18B, इति त्रिपशौ होत्रम् ;
22A, त्रिपशौ होत्रे मन्त्रभागः ; 26A, इति त्रिपशौ होत्रस्य मन्त्रभागः ।

Post Col. :—

रामहृदस्य ढुंढिराजेन लिखितम् ।

This work gives the mantras, which a R̥gvedi priest,
namely, Hotr, is to recite, when called upon by the adhvaryu
at the time of homa. These mantras are required in those
yāgas only in which three animals are immolated.

1447.

1906. पशुहोत्रम् । *Paśu-hautram*.

For the MS. and the work see L. 4176.

Post Colophon:—

श्राक १७(०)१५ प्रमादिनाम संवत्सरे आषाढ वद्य २४ तद्दिने
देवोपनाम्ना भिक्षुने लिखितं श्रीराम ।

This is a work for the guidance of the Hotṛ priests, viz.
the R̥gvedi priests.

1448

2102. अग्निष्टोमहोचम् । *Agniṣṭoma-hautram.*

Anonymous.

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 70. Lines, 6 8
on a page. Extent in slokas, 1000. Character, Nāgara. Appearance, dis-
coloured.

It begins:—

अथाग्निष्टोमहोत्रमुच्यते ।

For the beginning of the work see C. S. No. 808,
p. 196.

Topics treated of—

- 2B. अथ दीक्षणीयाः ।
- 3A. अथ प्रायणीया ।
- 5A. अथातिथेयान्ता ।
- 14B. परहिते समुत्थाप्येनामध्वर्यवो वाचयन्तीति पूर्व्वं पटलम् ।
- 18B. अथ उपसत् ।
- 22A. अथाग्निसोमौघेन चरन्ति ।
- 42A. अथ खगौघेन पशून् आचरन्ति ।
- 48A. इति प्रातःसवनम् ।
- *53A. अथ निष्कैवल्यशस्त्रम् ।
- 55B. इति माध्यन्दिनसवनम् ।
- 61B. अथ अग्निमासं शास्त्रम् ।

It is a manual for the guidance of the Hotṛ priest in
an Agniṣṭoma Sacrifice.

1449.

6094. **अग्निष्टोमसप्तहौत्रप्रयोगः ।** *Agniṣṭoma-sapta-
hauṭra-prayoga.*

By Rāma Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 67. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 2200. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete. Date, Śamvat 1941.

The 34th leaf and one side of the 35th are written by a different hand

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सप्तहौत्रप्रयोगः ।

अथ सोमप्रवाको होढ्यहं गत्वा तं प्रयाह यज्ञशर्मणः सोमो भविष्यति । तत्र भवता हौत्रं कर्तव्यमिति ।

होता तं सोमप्रवाकं पृच्छति । को यज्ञ इति सोमप्रवाकः ज्योतिष्टोमोऽग्निष्टोमः सोमः होता-क ऋत्विजः इत्याधानादिषु कर्मसु सोमप्रवाकः—विष्णुमित्रादय इत्याह ।

होत्रा का दक्षिणेति पृष्टे सन्ति कल्याण्यो दक्षिणाः सुरूपा वज्रमूल्या द्वादशशतं गावः ।

उद्गाढवरणान्तर—

आपो मे हौत्राशंसिन्य स्ता मे हौत्राशंसिन्यः असुकशर्मणं वृणे ।

मैत्रावरुणं ब्राह्मणच्छंसिपोढनेष्टाच्छावाकामौघाणां

वग्गमाकाशो मे सदस्य इति सदस्यपक्षे ग्रावस्तोता च ।

This is a manual of Agniṣṭoma for the use of seven priests.

It is meant for the Mādhyāndinīs.

5B, इति मन्त्रेण सर्वे होत्रकाः आश्वलायनमार्गेणाभिष्टुन्ति ।

65B, इथग्निष्टोमसप्तहौत्रप्रयोगः ।

Then we have the concluding mantras.

नमो वाचे वाचोदिता वाचातुदिता तस्यै वाचे नमो वाचे नमो
वाचस्पतये नम ऋविभ्यः, etc.

Last Colophon :—

इति रामभट्टसोमयाजिहृतो माध्यन्दिनागामिष्टोमसप्तहौच-
प्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् । शुभम् । संवत् १८४१ खीः । भादो
मू ० ६ वारः शनि ।

The name of the author is also written on the top of
the first leaf.

सोमयात्री रामभट्टकृत ।

1450.

2362. अग्निष्टोमहौचप्रयोगानुक्रमणिका । *Agnistoma-
hautraprayogānukramanikā.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 9. Lines, 31 on a
page. Written breadthwise. Extent in ślokas, 225. Character, Nāgara of
the seventeenth century.* Appearance, discoloured and brittle at the edges.
Complete.

It begins :—

ऋगणेशाय नमः । अथ अग्निष्टोमहौचप्रयोगानुक्रमणिका
लिख्यते ।

पवनं पावनं कृत्वा वरुणं । को यज्ञः के ऋत्विजः का दक्षिणा
महन्मे वोचो ० श्रीय ॥ मधुपर्कः ॥ अथ दीक्षणीयम् । प्रवक्त
इत्यादि सप्त ० न्यः ॥ श्रोत्रिः ० हौ ३ छमुपाजास्तं सवाधः ।

Col. :—

इत्यग्निष्टोमहौच-अनुक्रमणिका समाप्तः ।

Topics :—

(1A) प्रायणीय, सोमज्ञयः ; (1B) अथातिथ्येङान्तः प्रवर्गः, धर्मः ; (2B)
अथोत्तरपटनम् ; (3B) अपराह्निके, अथामिप्रणयनम्, अग्निष्टोमप्रणयनम् ;

(4A) अथ प्रातरनुवाकापरमित पद्मः ; (5A) एकादश प्रयाजाः ॥ प्रधानम् ॥ ;
 (5B) आन्व्यशस्त्रम् ; (6A) अत्र प्रयोगशस्त्रम् ; माध्यन्दिनं सवनम् ; दधिघर्म ;
 (7A) अथ वैश्वदेवशस्त्रम् ; (7B) अथाभिमारुतं शस्त्रम् ; (8A) वाजिनयागाः ।
 हारियोजनम् ; (8B) आसुगादापनम् ॥ चत्वारः प्रयाजाः ; दावनुयाजौ,
 उदायनीयाः ; (9A) मैत्रावरुणामिक्षा ; इडावासिनः प्रायश्चित्तसंस्थाजपः ;
 सोमपानप्रायश्चित्तम् ।

This enumerates in detail the duties of the hotr priest in Soma sacrifices, with the pratikas of the mantras in connection therewith.

1451.

2363.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 29 on a page. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured. Written breadthwise.

Beginning :—

अनाष्टु० तानु० अंशुरंशुष्टि० राजानमाय्या एष्टाण्य एष्टा
 प्रस्तेरिङ्ग मित्रावरुणयो ऋक्षावाङ् होता यक्षदभिं समिधा
 होता यक्षत्तनू०

In 4B :—

उदयनेष्टिः ॥ पंचदश सामिधेन्यः आन्व्यभागी ॥ वार्त्तत्रौ
 प्रधानमभिमावह अघाह्यमेकतो० मों ये० हेभिमाभिष्टे अथ
 गौर्भि० सुभावौ० स्वि० एभिर्नो अकै० अभेलमघाश्वं न त्तोमै०
 संयान्ये ॥

Topics :—

(1A) प्रातः सवनम् ; (2A) माध्यन्दिनम्, अथ तृतीय सवनम् ; (3A)
 आन्व्यशस्त्रम् ; वौ० सो० प्रातःसवनम् ; (3B) अथ माध्यन्दिनसवनम्, वल्य-
 शस्त्रम् ; सोम० तृतीयसवनम् ; (4A) अवभृष्टेष्टिः, उदयनीया ।

An incomplete work similar in nature to the above, but less detailed.

1452.

431. द्वादशाहौचप्रयोगः आश्वलायनसूत्रसम्मतः ।

Drāḍāsāha-hautra-prayoga (Āśvalāyana).

According to the rules of Āśvalāyana.

For the manuscript see L. 1383.

1453.

1917. सोमसप्तहौच-प्रयोगः ।

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 39, of which the 25th and the 26th are missing. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 1000. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete. The seventeenth century handwriting.

It begins :—

अथ सोमप्रयोगे सप्तहौचप्रयोगो उच्यन्ते । तदर्थं प्रायश्चित्तपशुः
तस्य प्रयोगो वक्ष्यते । प्रथममैत्राप्सस्तस्य सममामुक्तं प्रकृतिवत् ।
उत्सृज्यन्ति निगमाः । न केषिच्छागशब्देनैव । आश्विनस्य कर्म
प्रकृतिवत् । अश्विनावावह । वनस्पतिमावह । वपायागे विशेषः ।
आपश्चातां नासत्या ए० दानो ॐ होता यत्तदश्विनौ द्वागस्य
वपाया मेदस इति प्रैषः । ये यजामहे उदुस्तोमासो० विवक्तौ
वौषट् । पुरोडाशस्य आगोमता नासत्या रथेनाम्ना० न । ॐ
होता यत्तदश्विनौ पुरोडाशस्येति प्रैषः । ये यजामहे विवेदुक्-
न्त्यश्विना० दमयः समिधा जरंता इति वौषट् । अथाङ्गानां
आनो देवेभिरप० बन्धुवत् तस्य वित्तं ॐ । होता यत्तदश्विनौ
द्वागस्य हविषा आत्ता मेघ करण एवाश्विनौ जुषेतां हविहोतर्यज ।
ये यजामहे हिरण्यं मधुवर्णो० दुरितानि विना वौषट् । वनस्पतौ
यत्राश्विनौ द्वागस्येति प्रैषः । तथैव स्त्रियुक्तः । सूक्तवाकेषु ।
संस्थाजपान्तं प्रकृतिवत् ।

सोमप्रयोगः ॥ आदौ सोमप्रवाक्तो होतारं गत्वा तं प्राह यज्ञ-
शर्मणः सोमो भविष्यति तत्र भवता हौचं कर्तव्यं । इति होता

तं सोमप्रवाकं पृच्छति । को यज्ञः क ऋत्विजः का दक्षिणतिप्रश्नः ।
 तेन प्रतिवचनं दत्ते । होताच दक्षिणाभिं विहृत्य सुशेण एतेनाग्ने-
 ब्रह्मणा० सुमत्यावा जवस्येति जुह्यात् । अनाहिताभिश्चेत् उपा-
 सने । इमामग्ने सरणिं० हन्मर्त्तानामिति यजमानगृहं गच्छति
 वृणीते यजमानः । अग्निर्मे होता स मे होता होतारं त्वां यज्ञ-
 शर्म्माणां वृणीमहे । ततः अग्निष्टे होता स ते होता तेनानुमतः
 कर्मवाहं करिष्यामीत्युक्त्वा हुतोजपति महन्मेवोचो भार्गमिवोचो
 भार्गमिवोचो यशोमेवोचः स्तोमं मे वोचः त्वं मे वोचः क्लृप्तिं मे
 वोचः भुक्तिं मे वोचः इत्थेवं जपित्वा तन्मामवतु तन्मा विशतु तेन
 भुक्तिर्धौय इति जपति होत्रकाणामप्येष एव वरणाविधिः ।

Topics treated of :—

2A, होत्रकाणामप्येष वरणाविधिः अथ मधुपर्कः; अथ दौत्तनीयाः;
 2B, अथ प्रायणीयाः; 3B, अथ सोमक्रयः; 4A, अथ अग्निमन्थनम्; 7A,
 अथोत्तरम्; 9A, अथग्निप्रणयनम्; 10A, अथग्निघोमौघेण पशुना चरति;
 अथ स्त्रियकृतं प्रेषितः; 13A, अथ प्रातरनुवाकः; 15A, अथ सवनम्; 16A,
 अथ प्रयाजैश्चरति; 17B, अथ स्त्रियकृतः; 22A, अथ प्रउगं शंसति; 31A,
 इति माध्यन्दिनं सवनम्; 31B, अथ ऐन्द्रेः पुरोडाशैश्चरति, अथ स्त्रियकृतः;
 34B, अथ छन्दोगेभ्यः पृच्छति ।

It treats of the duties of the Rgvedi priests in a Soma sacrifice.

1454.

6807. वाजपेयसप्तहोत्रम् । *Vāja-peya-sapta-hautram*.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 12. Lines, 13-15 on a page. Extent in ślokas, 380. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old, discoloured and worm-eaten. Complete.

Colophon :—

इति वाजपेय-सप्तहोत्रम् ।

Beginning :—

अथ वाजपेय-होत्रम् ।

हिरण्यस्रज ऋत्विज याजयेयुः, वक्षपिङ्गल्का शतपुष्करा होतु

अग्निषोमौयान्तं अग्निष्टोमवत् देवसूनां हविषां निर्वापपक्षे अग्नि
 ऋद्धपतिरित्यादौनां याज्यानुवाक्याः आदेशरहिता वृद्धस्यतिसव
 प्रयोगे उक्ता इति कृत्वा अत्र नोक्ताः । प्रातरनुवाके अपरिमित-
 पक्षः सहस्रपक्षो वा शतवेति पञ्च उच्यन्ते । आग्नेयैन्द्राग्नौ ऋगौ
 ऐन्द्रो मेघ मातृती उखा सारस्वती मेघो सारस्वतो मेघः प्राजा
 पत्याः सप्तदशकागाः होता नमः प्रवक्त्रे इत्यादि सप्तदश सामि-
 धेन्यः । आवाहने विशेषः । आवाह देवान् सुन्वते यजमाना
 अग्निमम आ० सोममा० अग्निमा०, etc., etc., etc.

End :—

नमो देवेभ्यः । श्रयुवाकः । वाजिनः । हारियोजनः ।
 विनिःस्तमाहेतौ इत्यादि उदयगौयान्ते मैत्रावरुणौ पयस्यां
 तमग्निष्टोमवत् ।

1455.

6290. **वृहस्पतिसवहोष ।** *Vṛhaspati-sava-hautra.*

For the use of the Hotṛpriest.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 6. Lines, 15, 16
 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgara of the early nineteenth
 century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

समाप्तो वृहस्पतिसवः ।

Beginning :—

वृहस्पतिसवहोत्रम् । ऋत्विग्वरणादि । अग्निषोमौयस्य पशु-
 पुरोडाशमनुदेवसुवां हविषां निर्वापः । अग्नीषोमाभ्यां पशुपुरो-
 डाशस्य + + + प्रेषितो मैत्रावरुणः । अग्नीषोमो अ० + +
 होता यक्षदग्नीषोमौ पुरोभागस्य + + + हविर्होतृत्यज ।
 etc., etc.

1456.

6278. **याजिनहोष ।** *Yajina-hautra.*

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 9. Lines, 10 on a
 page. Extent in slokas, 125. Character, modern Nāgara. Appearance,
 fresh. Complete.

Colophon :—

इति याज्ञिनहोत्र समाप्त ।

Beginning :—

श्रीवरदमूर्तये नमः ।

होत्रं करिष्यन् संचरेण प्रविश्यापरंणाह्वनोयं प्रातिष्ठन्
अध्वर्युः प्रेषितो ब्रह्मन् सामिधेनौरनुवक्ष्यामीत्युक्ता तस्मात् प्रसव-
माकांक्षे ब्रह्मप्रसूतोऽङ्गुलिपर्व्यायमाशंससंहितं हृदयदेशे अङ्गुलिं
प्रतिष्ठाप्य दक्षिणश्च पादं वेद्या अग्निसमं पूत्वा द्यावापृथिव्योरन्तर-
मौक्षमाणो नमः क्रन्दं जपेत् ।

नमः प्रवक्त्रे नम उपवक्त्रे नमो ब्रह्मे नमोनुस्थात्रे क इदमनुवक्ष्यति
स इदमनुवक्ष्यति क आर्त्तिव्यं करिष्यति स आर्त्तिव्यं करिष्यति ।
etc.

1457.

425. **मैत्रावरुणप्रयोगः ।** *Maitrāvaruṇa-prayoga.*

For the manuscript see L. 1388.

Directions for the Maitrā-Varuṇa priest.

1458.

1907. **पशुमैत्रावरुणः ।** *Paśu-Maitrāvaruṇa.*

For the manuscript and the work see L. 4175.

Post Colophon :—

शक १७(०)१५ प्रमादि नाम संवत्सरे आषाढ वद्य १२ तद्दिने

देवोपनाम्ना भिकूने लिखितम् ।

श्रीदिव्यलक्ष्मी नमः । तैलाम्रदोदित्यादि ।

The Maitrā-varuṇa priest is an assistant to the Hotā.

1459.

2326. सौत्रामणीहोत्रमैत्रावरुणे । *Sautramani-hautra-*
Maitravarune.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 286. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

The duties of the hotṛ priest and his assistant Maitravaruna priest in the Sautrāmāṇi Sacrifice, in accordance with the rules of Kātyāyana.

It begins :—

अथ सौत्रामण्यां होत्रमैत्रावरुणे लिख्यते । तत्रादौ ऐन्द्रः पशुस्तत्र
+ + प्रणयादि प्राकृतं सप्तदश सामिधेन्यः आवाहने आग्न्य-
भागावावाह्य इन्द्रं उ आवाह उच्चैः वनस्पतिमित्यादि प्रयाजेषु ।
प्रयाजप्रेषाः प्राकृता होता यत्तत् समिधेन्द्र मृडस्यद इत्येवमादयो
वैकादश प्राकृताः प्रथमोत्तमयोः प्रयाजानुयाजप्रेषा इन्द्रानेके
प्रथमस्य वा योधसानुत्तमस्येति कात्यायनवचनात् । आप्रियस्तु
समिद्ध इन्द्र उषदामनौक इति समिद्ध इन्द्र इत्याप्रियः प्रथमस्येति
विशेषविधानात् कात्यायनवचनात् तत्र आप्रियस्तूच्यन्ते । प्रेषिता
प्रेषितो होता यथाक्रमं यजति । इत्यादि ।

2A, होता । जे यजामहे उ० आन इन्द्रो दूरादान आसादभिष्टिक्कदवसे-
यास उयः । उजिष्ठेभिष्टपतिर्वचवाहुः संगे समत्सुतुर्वणि पृतन्यून् ।

उच्चैर्धौत षट् चात्वा लमार्जनान्ते पुरोडाशप्रचारः । तत्र आग्न्यभागपक्षे
वार्त्तन्त्रो पुरोडाशस्यानुब्रूहीत्युक्ते । मैत्रावरुणः । पूर्व्वदुपांसु पुरोतुवाक्यामन्वाह
ॐ इत्युच्चै आन इन्द्रोहृरिमिरित्यादि ।

3A, तत आदित्येष्टिः ; इत्यादित्येष्टिः ततस्तुर्धे त्रिपशौ ।

11A, इति त्रिपशुकम् ।

12A, इति सौत्रामणी ।

12B and 13A are taken up with the Kātyāyana sūtras from 131 to 175 of the 13th chapter of the Chaukhama edition, but marked in the manuscript as the 18th chapter.

In the left hand upper corner of every leaf there is written कौ सौ का or काया, indicating that it is Kaukili Sauttrāmaṇi and not Caraka Sauttrāmaṇi.

1460.

1019. कौकिलीसौचामणौ मैत्रावरुणप्रयोगः ।

Kaukiliya-sauttrāmaṇau Maitrā-varuṇa prayoga.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 8. Lines, 12-14 on a page. Extent in slokas, 190. Character, Nāgara. Date, Sam. 1718. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A manual for the performance of Kaukili, a special form of Sauttrāmaṇi offering for the use of Maitrāvaruṇa priest.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अथातः कौकिलीं व्याख्यास्यामः । पूर्ववत् कल्पः । अहे पुरस्तादिते वचनास्त्रयस्य आरम्भः । नवम्यां प्रातरभिहोत्रं ऊत्वा पाणिनाचम्य संकल्प्य कौकिलसौत्राय न्याः यक्ष्ये स्वर्गलोकमवाप्नुयामिति ।

It ends :—

प्रियं पाद्यो न भेषजं । सौचामण्याः परिष्कृताः सर्वत्र च ऊषसां ।

Col. :—

इति कौकिल्याः मैत्रावरुणम् ॥

Post Col. :—

संवत् १७१८ आश्विन व० ५० शु० ।

1461.

2101. सौचामण्या मैत्रावरुणप्रयोगः । *Sauttrāmaṇyā*

Maitrā-varuṇa-prayoga.

Substance, foolscap paper. 8½×3½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 35. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथ सौत्रामण्याः मैत्रावरुणप्रयोगः ।

अथ वपायाः । अश्विनोः । आपश्चातामासत्येयमुवाक्या । होता यक्षत् अश्विनौ ह्यगस्य वपाया मेदमाजुषेतां हविर्होतयज । अथ सरस्वत्या । सकाचैतत्सरस्वती नदीनामित्यमुवाक्या । होता यक्ष-
त्सरस्वतीं मेघस्य वपाया मेदया जुषताम् ।

This a manual for the direction of the Maitrā-varuṇa priest in the Sautrāmaṇi Sacrifice.

1462.

3. अच्चावाकप्रयोगः । *Acchāvāka-prayoga.*

By Yājñika Raghunātha, the son of Rudra Bhaṭṭa Aṅgārta.

See L. 702. Acchāvāka is an assistant of the Hotr priest.

Post Col. Statement :—

इदं पुस्तकं सपुराणिकोपनाम्ना पुरुषोत्तमेन लिखितम् ॥ स्वाधे
परार्थेन ॥ संवत् १७८३ आषाढ शुद्ध ४ सोम्ये श्रीरामचन्द्रो
जयति ।

1463.

2054. अच्चावाकप्रयोगः । *Acchāvākā-prayoga*

in Jyotiṣṭoma.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 5. Lines, 9-10 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgura. Appearance, discoloured. Prose. Complete.

It begins :—

अथ अच्चावाकप्रयोगः । आपो मे होत्रा संसिन्य स्ता मे होत्रा
संसिन्यो अच्चावाकमसुकृष्णर्माणं वणे वृतोस्मि ॥ न वृतो जपेत्
महन्मे वोषोभर्गो मे वोषो ।

It ends :—

इति संस्था जपः । तीर्थेण निष्क्रम्य । सन्निवृत्ते ज्योतिष्टोमः ।

Colophon :—

इति आष्टावाकप्रयोगः समाप्तः ।

It is a manual for the guidance of the 'Achhāvāka priest' an assistant to the Hotṛ priest in Jyotiṣṭoma Sacrifice.

1464.

2814. **ग्रावस्तोता ।** *Gravastotā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 45. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

On the duties of the Grāvastotṛ priest in Soma Sacrifices.

It begins :—

अथ ग्रावस्तोदत्वं लिख्यते । हिं भूर्सुवस्वरो ३ मभिलादेव-
सवितरौष्ठानं वार्याणां सदावन् भागमीमहो ३ त्रिः ॥ युञ्जते
मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य दृष्टतो विपश्चितः । विहोत्रा
दधे वयुनाविदे इन्महोदेवस्य सवितुः परिष्टुतो ३ मातून इन्द्र
क्षमतः चित्रं ग्रामं संगृभाय ॥

It ends :—

खादिष्टया मदिष्टया पवस्वसोमधारया इन्द्राय पात वै सुतो ३
इत्यध्यायांतं पवणीयम् । तदनन्तरं सूते अप्परे अप्पिवाचमक्रता
क्रौल्यो न मातरं तुदेतः । विष्णुं चासुवधो मनीषां विवर्त्तता
मद्रय श्रायमानो ३ त्रिः ।

इति परिष्ठाणीया कर्त्तव्या ॥

Col. :—

इति ग्रावस्तोता समाप्तः ॥

Grāvastotṛ is an assistant to the Hotṛ priest.

1465.

7819. आध्वर्यवपद्धति । *Ādharyava-paddhati.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 80. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old, faded and discoloured. Ends abruptly.

A sacrificial manual for the use of an Adhvaryu, Yajurvedi priest, of the school of Harisvāmī, a follower of Kāṭyāyana.

Beginning :—

हरिस्वाम्यनुमतेन भर्तृयज्ञानुष्ठानेन कात्यायनसूत्रेण आध्वर्यव
पद्धतिं लिख्यते ।

रक्षितास्यपतिगर्गेण + + + + शुचिर्भूत्वा + पयहेण +
+ + + + कर्परेण गृहीत्वोद्धरणं, etc., etc.

24B, दर्शः समाप्तः ; 28B, दाक्षायणयज्ञः समाप्तः । प्रतिकाममाप्तेयौष्टिः ;
33A, श्यामाकेच्छन्तं समाप्तं । अथाधानं वक्ष्यामि ; 35A, मधुपर्कविधिः ;
80B, पित्या समाप्ता ।

1466.

39. दर्शपौर्णमासाध्वर्यवप्रयोग । *Darśa-paurṇamāsā-
dhvaryava-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 462. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Directions to an Ādhvaryava or a Yajurvedic priest, for the performance of New and Full Moon sacrifices.

It begins thus :—

ऋग्यजुःशाय नमः । यज्ञेश्वराय नमः ।

अथ दर्शपौर्णमासयोराध्वर्यवप्रयोगः । प्रातरग्निहोत्रानन्तरं
अध्वर्युः कृतसन्ध्योपास्याचमनो यजमानेन वृतो “ वृतोऽस्मि करि-
ष्यामि ” इति वदति । आचम्य उद्धरणपक्षे ऽग्नीमुद्राय नाजस्य-
पक्षे(?) ममाग्रे वर्षो विहवेव्यस्तु वयन्वेन्मानास्तुव युधेम । मङ्गं

नमन्तां । मङ्गलं नमन्तां प्रदिशस्वतस्त्वयाध्यक्षेण एतना जवेम त्रिभिः
काष्ठैराहवणीयो मन्वादधाति । अग्निं गृह्णामि सुरथं यो मयो
भूर्य उद्यन्तमारोहति सूर्य इत्यादि ।

Col. :—

इति दर्शपौर्णमासयोराध्यव प्रयोग[.] समाप्त ।

Post Col. :—

इष्टेभ्यो वषट्निष्टेभ्यो भेषजं दूरौघै तिवृत्तै निर्वृत्तै दौराध्यै
देवीभ्यः ऋथै समृथै अयास्मान्मममेवरुण तत्त्वायामि त्वन्नोऽग्ने
सत्वं नोऽग्ने त्वमग्ने प्रजापते व्याहृतिभिराश्रावितमनाश्चातमतिरिक्तम्
यदकर्म यत् प्रमत्तां ब्रह्मप्रतिष्ठानत्वं मे आप उदय मुदु त्वं चित्रं
यद्वो देवा यत इन्द्र स्वस्तिदा आभिर्गाभि रचते हे उदुत्तम् पुण्यं
सम्मितो यत्पाकचा ।

It ends thus :—

याणि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः पुष्पास्तान्यपि व्रत इन्द्र-
वायू विमुञ्चतां कपालानि विमुञ्चति ॥

Col. :—

इति दर्शपौर्णमासयोराध्यवप्रयोगः ।

On the reverse side of the last leaf begins another work
entitled ब्रह्मत्वप्रयोग.

श्रीगणेशाय नमः । अथ ब्रह्मत्वप्रयोगः । ब्रह्मा हतपवनमन्त्राचमनमन्त्र-
प्रोक्षणाः । तौर्धेन प्रपद्यते देवाः ते इडा देवभूरिति ततो यजमानेन हतो
हतोऽस्मि करिष्यामि अहं भूपतिरहं भुवनपतिरहं महतो भूतस्य पतिः देवेन
सवित्रा प्रसूत आर्तिर्गन्धं करिष्यामि । इत्यादि ।

1467.

2649. आपस्तम्बदर्शपौर्णमास आध्यवप्रयोगः ।

The same from Āpastamba.

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 16. Lines, 12 on
a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara of the eighth century.
Discoloured. Complete.

In leaf 6B, there is a colophon :—

इत्यापस्तम्बदर्शपूर्णमासप्रथमप्रश्नसमाप्तः and in 7A अथ द्वितीयः प्रश्नः.
The manuscript does not contain the Āpastamba Sūtras, but the duties of the Ādhvaryu in the order of the Sūtras.

It begins :—

अग्रेणैवाय नमः ॥

अथापस्तम्बदर्शपूर्णमासप्रयोगः । प्रातरग्निहोत्रं ऊत्वा दर्भैश्चा-
सीन इत्यादि देशकालौ संकीर्त्य श्री० पौर्णमासेष्ट्या यज्ये ।
इत्यादि ।

It ends :—

संस्थाय उद्वास्य ॥ ब्रह्मा स्वभागं प्राच्यान्मयं प्रायश्चित्तादि
करोति । इत ऊर्ध्वं विष्णुक्रमादि याजमानम् ॥
इति केवलाध्वर्यवप्रयोगः ।

On the obverse of the first leaf we have :—

अथापस्तम्बदर्शपूर्णमासाध्वर्यवप्रयोगः । संवत् १६(०)१० क्रोध-
नामाब्दे षोडसोपनामकलक्षणोऽनेन लिखितं स्तार्थं परार्थश्च । वैशाख
शुक्ल ३ समाप्तिः ।

1468.

6285.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 8, 9 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Copied in Samvat 1602. Appearance, old and discoloured. Complete.

On the duties of adharyu or the Yajurvedi priest in Darśapaurṇamāsa.

Colophon effaced.

Post Colophon :— *

संवत् १९०२ वर्षे आषाढ सुदि ६ सोमे लिखितं शुक्लचिह्नमप्यु
+ + + + पठनाथः । शुभं भवतु ॥

Beginning :—

आध्वर्यव ऋषीध्नं च लिखते । पर्वणि प्रातर्होमान्तरं
आहवनीयदक्षिणाभिखरे पक्षभूसंस्कारपूर्वकं उद्धरणं करोति ।
पौर्णमासेष्ट्यर्थं गार्हपत्यादाहवनीयमुद्धरामि । पौर्णमासेष्ट्यं
दक्षिणाभिमाह्वरामि । ततोऽग्नन्वाधानं । ममाग्ने वर्चोवि० ?
इत्यादित्य खलुत्रानुसारेण । ततो वपनं विकल्पेन । ततोमावा-
स्यायामेवमपराह्णे पिण्डपितृयज्ञः । ततो व्रताशनं । सायं प्रातर्य-
वाग्व खयमभिहोमः ।

1469.

6289. दशपौर्णमासेष्ट्यपद्धतिः । *Darśa-paurṇamāsesti-*
paddhati.

By Harihara.

According to the school of Kātyāyana.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia. 51. Lines, 8 on
a page. Extent in slokas, 850. Character, modern Nāgara. Copied from a
MS. dated Samvat 1862. Appearance, new. Complete.

Colophon :—

अभिहोत्रिणा मिश्र श्रीहरिहरेण मनसिना ।

पद्धतिः पौर्णमासेष्टेः [] दर्शेष्टेः (व) कमर्थता (?) ॥

Post Col. :—

संवत् १८६२ समवे पुष्य शुदी ८ शुक्लपञ्चे । सुमस्तु ॥

A manual for the use of a Yajurvedi priest called
Adhvaryu, in Darśa-paurṇamāsa, belonging to the school of
Kātyāyana.

The māṅgalācaraṇa and the object of the work :—

प्रणम्य यज्ञपुत्रं कात्यायनमुखान् गुरुन् ।

पौर्णमासादियागानां क्रियतेऽध्वर्युपद्धतिः ।

1470.

6269. [प्रतिप्रस्थाद-प्रयोगः ।] *Pratiprasthātr-prāyoga.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The first two leaves are marked प्रतिप्रस्था०; the rest simply: प्रति. The name of the work does not appear in full.

The MS. is full of marginal notes.

The maṅgalācarana :—

प्रतिप्रस्थां प्रति ।

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

गङ्गाधरं गुह्यं नत्वा सर्वशास्त्रार्थकोविदम् ।

द्विजानामुपकाराय क्रियते न्यायपद्धतिः ॥

वर्णोत्तरं मधुपर्कः सूत्रोक्तः अष्टौ दीक्षा तत्रावपनपक्षेऽरे परिष्ठितेन खनिष्ठत-
मुदकुम्भयोः स्थापनम् ।

It relates to the duties of the Pratiprasthātr priest, an assistant to the Addvaryu.

The mention of the name of Gaṅgadhara, as the author's preceptor or father (Guru), would suggest the treatise to be of the school of Kātyāyana.

1471.

6320.

Substance, country-made paper. 11×6 inches. Folia, 3+1. Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

I.

चातुर्मास्ये प्रतिप्रस्थादप्रयोगः । (Three leaves).

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

चातुर्थस्थे प्रतिप्रस्थातुर्मन्त्राः । प्रतिप्रस्थातुश्च पञ्चकासादनं अग्निः
होत्रहवनौ वयः पवित्रच्छेदनानि पवित्रे अन्तर्धानं दद्यां च ॥

Colophon :—

इति प्रतिप्रस्थातुः प्रयोगः ।

II.

दर्वीहोम (in one leaf only).

Beginning :—

प्रातरङ्गतेऽग्निहोत्रेङ्गते वा दर्वीहोमः । तत्र ब्राह्मणं स्तुषी-
मासनसंस्कारः ॥ दक्षिणतो ब्राह्मण्यजमानयोरुपवेष्टनम् ॥ वैक-
कतं दर्व्याः ॥

Colophon :—

इति दर्वीहोमः ।

1472.

6326. उन्नेतृत्वप्रयोगः । *Unnetṛtra-prayoga*.

Substance, country-made paper. 10×6½ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Copied in Samvat 1955.

A manual for the use of the Unnetṛ priest of the school of Kātyāyana.

Colophon :—

इति उन्नेतृत्वप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीसीतारामचन्द्रार्पणमस्तु । शुभं भवतु । मितिमार्गं वद्य ४

गुरुवार ॥

संवत् १९५६ । तद्दिने लिखितम् । स्वार्थं परार्थं च ।

Beginning :—

अथ कात्यायनसूत्रानुसारी उन्नेतृत्वप्रयोगो लिख्यते । तत्र
वरणे यजमानेन उन्नेता भवेद्युक्ते भवामीति प्रतिवचनम् ॥

1473.

298. **नेष्ट्रप्रयोगः** *Nestr-prayoga.*

For the MS. see L. 1411.

1474.

32. **वाजपेयपद्धतिः ।** *Vajapeya-paddhati.*

The present MS. is described in L. 752.

After the maṅgalācaraṇa :—

अथ वाजपेयकृतोद्गाहप्रयोगो लिख्यते ।

1475.

2079. **आधानउद्गाहप्रयोगः ।** *Ādhāna-udgātra-prayoga.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

It is a manual for the guidance of 'Udgātr' or Sāmavedi priest in the Ādhāna or in the churning of fire.

It begins :—

आधान उद्गाहप्रयोगः । तत्र मन्त्रनारम्भकाले अरण्योरिति-
मन्त्रं त्रिर्वाच्येत् ।

1476.

507. **प्रस्तोतृप्रयोगः ।** *Prastotr-prayoga.*

For the manuscript see L. 1313.

Prastotr is a Sāmavedi priest, an assistant to the Udgātr, the chief Sāmavedi priest. The book gives, in two sections, the sāmās to be chanted by the Prastotr priest.

1477.

2692. **ब्रह्मत्वप्रयोगः ।** *Brahmatva-prayoga.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1796. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति ब्रह्मत्वप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १७८६ सुक्ता नाम संवत्सरे फाल्गुन शुद्धिचतुर्थी स्थिर-
वारे इदं पुस्तकं काष्ठकारोपनामक जयरामभट्टेन काश्यां विन्ध्येश्वर-
सन्निधौ लिखितम् स्वार्थं परोपकारार्थं च ।

The duties of Brahmā, the superintending priest in a Śrauta sacrifice, before his appointment, at the time of his appointment and after his appointment.

It begins :—

अथ ब्रह्मत्वप्रयोगः ।

तीर्थे स्नात्वा हतं वासः परिधाय एकविंशत्या दर्भपिञ्जलैरात्मानं
पावयित्वा सप्तभिः कण्ठादुपर्युन्मन्य सप्तभिर्नाभेरुपर्युक्कण्ठं मुञ्च-
येत् । इत्यादि ।

4A. ब्रह्मा वेद्यत्कारावन्तरेण विहारोदधिः पूर्व्या दारा प्राङ्मुखो
द्विराचम्य दक्षिणादुत् पूर्व्या दारा प्रपद्य ब्रह्मत्वं करिष्यामीत्युच्चा-
रयन् वेद्यत्कारावन्तरेण विहारं प्रविश्य सत्यादुत् प्राङ्मुखः समस्त-
पाण्डुङ्गुष्ठो भूत्वाग्नेणाहवनीयं परोत्य दक्षिणतः व्यासनादङ्गुष्ठोप-
कणिष्ठिकाभ्यां ह्यणं नेष्टव्यां निरस्यति निरस्तः परावसुः ॥

It ends :—

तत्रैवावस्थाय संस्थाजपेनोपतिष्ठते । ॐ च मे स्वरश्च मे यज्ञो-
पवते नमश्च । यस्ते न्यूनं तस्मै त उपपत्ते । अतिरिक्तं तस्मै ते
नमः । ततस्तीर्थेन निष्क्रामति ।

1478.

3011. ब्रह्मप्रयोगः । *Brahma-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 216. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

Colophon:—

इति श्री । समामो ब्रह्मत्वप्रयोगः ।

(On the duties of the priest called Brahmā in a sacrifice.

It begins:—

वतो ब्रह्मा वतोऽस्मि करिष्यामीत्युक्त्वा स्तुतिः प्रागुदगाहवनौ-
यात् प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य तीर्थेन विचारं प्रविश्य समस्त-
पाण्यकुष्ठान्नेन व्याहवनौयं दक्षिणतो गत्वा निरस्तः परावसुरित
+ + नैऋत्यां दक्षिणं निरस्योपविश्य, etc., etc., etc.

It ends:—

सर्वंप्रायश्चित्तानि ऊत्वा संस्थात्रपेनोपस्थाय तीर्थेन निष्क्रामेत्
येष्टिकमुदवसनीयायां ।

1479.

2420. *The Same.*

For the manuscript and the work see L. 4039.

1480.

1392. **एकाहाहीनसत्राणां ब्रह्मत्वपद्धतिः ।** *Ekahāhina*
Satrānām Brahmatva-paddhati.

By Rāmakṛṣṇa Dīkṣitā alias Nāhābhāi.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara. Date, Samvat 1688. Śaka 1553. Appearance, old and worn-out. Complete.

The work deals with the duties of Brahmā, the Superintending priest, in connection with sacrifices which take one or more days.

The author's family.

34B. इति श्री त्रिपाठिदामोदरसुनुना दीक्षितरामकृष्णेन नाह्ना-
भाहदितोयनाम्ना कृतैकाहाहीनसत्राणां ब्रह्मत्वपद्धतिः समाप्ता ।

The date of copying :—

संवत् १६८८ शके १५५३ पाशुन शुद्ध १४ शुक्ले तद्दिने ब्रह्म-
पद्धतिः समाप्ता । शुभं भवतु ।

त्रिपाठिशिवजीपुत्र कानजी तस्य इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

Beginning :—

क्रियमानेषु सर्वकर्मसु ब्रह्मा दक्षिणत आसौन होमव्यति-
रिक्तमुपवेशनप्रभृति सर्वं कर्म उदङ्मुखः कुर्यात् । होमास्तु
प्राङ्मुख एव श्रौते एकस्मिन्नधौ क्रियमाणान् यज्ञान् पाकयज्ञा
इत्याचक्षते तेषां पाकयज्ञानां होमं करिष्यत् तूष्णीमुपविशेत् ।
मन्त्रेण दृगनिरसनम् । उपवेशनं चतुःप्रकारं ।

यजुधेति त्रयो मन्त्रा द्वौ मन्त्रावुपवेशने ।

तुष्णीमिति सकृन्मन्त्र आसीदिति न किञ्चन ॥

पाकयज्ञानां होमकृते यथार्थं गच्छेत् ।

Leaf 2. अत्रभवता ब्रह्मत्वं कार्यमिति सर्वकर्मोपक्रमेषु पूर्वया द्वारा
शालां प्रविशेदवचने अग्न्याधेये ब्रह्मत्वमुच्यते । अग्न्याधेये कर्मणि
दक्षिणया द्वारा शालां प्रविश्य चातुःप्राश्यं हविर्ग्रहणं करिष्यन्
तुष्णीमुपविशेत् । हविर्ग्रहणे कृते यथार्थं गच्छेत् ।

1481.

458. आश्वलायन ब्रह्मत्वप्रयोगः । *Brahmatva-prayoga*
(*Āśvalāyana*).

For the manuscript see L. 1363.

Post Col. :—

इदं वैजनाथेन ।

चातुर्मास्यपशुसोमब्रह्मत्वं । अथ प्रकृतिब्रह्मत्वं ब्रह्मा प्राङ्मुखो

यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणादत् विहारं प्रविश्य, etc

And 10 lines more.

8496. ब्रह्मत्वमञ्जरी । *Brahmatva-Manjarī*.*By Jagannātha Dikṣita, son of Yadava Somayājī.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 25. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 475. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The maṅgalācaraṇa :—

अथ ब्रह्मत्वमञ्जरी प्रारम्भः ।

यद्दर्शितपथा गच्छन् मूढोपि ब्रह्मविद् भवेत् ।

तमाश्वलायनं नौमि ब्रह्मिष्ठं पितरं गुरुम् ॥ १ ॥

जननीं ब्रह्मरूपां तां हृष्यां साक्षात् शुभावहाम् ।

यस्याः सान्निध्यसम्बन्धाज्जगन्नाथो भवेद्भरः ॥ २ ॥

The object of the work :—

वेदार्थं सूत्रभाष्याणि दृष्टिमानोक्त्युक्तानि[प्र]ः ।

आश्वलायनसूत्रस्यां कुर्वे ब्रह्मत्वमञ्जरीम् ॥ ३ ॥

अथ ब्रह्मग इत्यादिना भगवताश्वलायनेन श्रौतसूत्रे ब्रह्मत्वमुक्तं तस्य प्रयोगोऽभिधीयते । तत्रादौ प्रयोगलाघवार्थं विशिष्टज्ञानार्थं परिभाषासूत्रार्थः संगृह्यते । प्रसङ्गादन्यत् किञ्चिदपि उपयोगार्थमुच्यते ।

7B, इति दर्शपूर्णमासयोर्ब्रह्मत्वमाग्न्याधानम्; 8A, अथ चातुर्मास्यानि; 10B, अथ पशुः; 11B, इति यादवसोमयाजितनुजजगन्नाथदौक्षितविरचितायां ब्रह्मत्वमञ्जर्यां हविर्यज्ञसंस्थानब्रह्मत्वं समाप्तं । अथ ज्योतिष्टोमाग्निष्टोमे ब्रह्मत्वमुच्यते; 12A, अथ प्रवर्ग्यः; 13A, अथोपसत्; 15B, अथ सुता; 19A, अथ प्रयोगः 19B, इति प्रातःस्वनम्; 20A, अथ माध्यन्दिनं स्वनम्; 20B, अथ तृतीय स्वनम्; 21B, अथ यज्ञपुच्छम्; 22B, अथ अवभृथेष्टिः; 23A, अथोदय-नौवेष्टिः; अथ मैत्रावरुणतुबन्धाः; 24A, अथात्यग्निष्टोमादिषु ब्रह्मत्वमुच्यते; 24B, अथ तिराजः; अथातिराजः; 25A, अथातोर्यामः ।

It ends :—

जगन्नाथस्य सन्तुष्टौ यज्ज्योषस्ततमे सतां ।

तथा मुदे प्रबोभूयाज्जगन्नाथस्ततोद्यमः ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्सुकलविद्याविशारदात्रेयद्विपातनकरोपाध्यायदेव
सोमयाजितनृज-जगन्नाथदीक्षित-विरचिताया माश्वलायनसूत्रस्य-
ब्रह्मब्रह्मार्थं सप्तसोमसंख्याब्रह्मत्वं समाप्तं ।

Post Col. :—

समाप्तमिदं पुस्तकम् । सौतारामपुरोहितस्येदं । श्रीरामार्पणम् ।

1483.

10508. यज्ञदीपिकाविवरण । *Yajña-dīpikā vivaraṇa*.

(दर्शपौर्णमासपद्धति) ।

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 35. Lines, 12 on
a page. Extent in slokas, 630. Character, Nāgara. Date, Samvat 1769.
Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति यज्ञदीपिकाविवरणे दर्शपौर्णमासयोः पद्धतिः समाप्ता । .

Post Colophon :—

संवत् १७६९ आषाढकृष्णः १२ शनौ लिखितमिदं तापोतटे
युक्ताक्षदयारामस्य पुस्तकम् ॥

Then two lines in a later hand, containing a vedic
mantra.

Beg. :— श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री भवान्नीश्वरभ्यां नमः ॥ पञ्चभू-
संस्काराः दर्भैः परिसमुह्य ॥ इ ॥ गोमयेनोपलिप्य इ । वस्त्रेणो-
ल्लिख्य । अनामिकाङ्गुष्ठेनोद्धृत्य । उदकेनाभ्युक्ष्य ॥ एवं दक्षिणाग्नेश्च
गार्हपत्यादाहवनीयदक्षिणाभ्योरुद्धरणं ॥ अभ्यन्वाधानमध्वर्युर्ग-
जमानो वा । वैकल्पिकपदार्थावधारणं । षट् समिधो गृहीत्वा ।
पौर्णमासेष्ट्याहं यक्ष्ये । दर्शे दर्शेष्ट्याहं यक्ष्ये
... ..

2A. मङ्गं नमन्तां प्रदिशन्तस्त्वयाध्यक्षेण एतन्ना जजेम । आहव-
नीये समिधमादधाति । तूष्णीं द्वितीया । एवमितरेतरयोरग्नयोः

वडासनं ब्रह्मयजमानयोस्तत्तरतः वरुणार्थं । ब्रह्मयजमानयोर्दक्षिणतः
उपवेशनाथे । गार्हपत्यादुत्तरतो रध्वर्योरुपवेशनार्थमेकं ॥
आहवनीयादुत्तरतः प्रणीतासादनार्थमेकं । उदङ्मुखोपविष्टो
यजमानः प्राङ्मुखोपविष्टं ब्रह्माणं दृणीते ब्रह्मिष्ठं । ॐ भूपते
भुवनपते महतो भूतस्य पते ब्रह्माणं त्वा दृणीमहे । दतो जपति ।
अहं भूपतिरहं भुवनपतिरहं महतो भूतस्य पतिर्भूभुवः स्वः देव
सवितरेतं त्वादृणते, (?) etc., etc.

3A. ब्रह्मसदन आहवनीयमभिमुख उपविशति । गार्हपत्यमुत्तरे-
णोदपात्रं निधायालभते । भूत त्वा भूतं करिष्यामि । उच्चैः ब्रह्मन्
यं प्रणेष्ट्यामि यजमान वाचं यच्छ
अनुज्ञात उत्तरेणाहवनीयं संप्रति निदधाति । कस्वेति । ॐ
कृत्वा युनक्ति स त्वा युनक्ति
दृष्ट्वैरद्रीन् परित्स्तीर्य पुरस्तात् प्रथमं । अथैप्रसंख्याया द्रव्योपकल्पनं
दिशः पात्राणि संसादयति

* This is a practical application of a Vedic Sūtra for the performance of the rites of Darsā-paurṇamāsa; and from what has been quoted above, it appears to relate to the duties of Brahṁā or Superintending priest.

1484.

1021. ब्राह्मणाच्छंसिप्रयोगः । *Brāhmaṇācchamsi-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 8. Lines, 11-13 on a page. Extent in slokas, 190. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

A treatise for rules, mantras and injunctions for the use of the priest called Brāhmaṇācchamsi at Agniṣṭoma Sacrifice.

For beginning and end see I.O. Cat. 414.

Col. :—

इति ब्राह्मणाच्छंसिप्रयोगः ।

Post Col. :—

शुभं भवतु । लिखितं हयभट्टखेरदेन स्वार्थं परार्थञ्च ॥

1485.

2126. ब्राह्मणाच्छंसी । *Brāhmaṇācchamsī*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Leaves, 7. Lines on a page, 9. Extent in slokas, 130. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Prose. Complete.

Col. :—

सन्निष्ठते ज्योतिष्ठोमः । ब्राह्मणाच्छंसी ।

Post Col. :—

श्रीगुरभ्यो नमः । रामचन्द्राक्षज-पुरुषोत्तम-दीक्षितेन लिखितं ।

It begins :—

आपो मे होत्राशंसिन्यस्ता मे होत्राशंसिन्यो ब्राह्मणाच्छंसिनम-
मुक्तशर्म्माणं वणे । वतोऽस्मि । स वतो जपेत् । महन्मे वोचो
भर्गो मे वोचो० इति जपित्वा आपस्ते होत्रा शंसिन्यस्तास्ते होत्रा
शंसिन्यः । ब्राह्मणाच्छंसी हन्ते मानुषः । तन्मामवतु तन्माविशतु
तेन बुद्धिधौयः । सोमप्रवाकोत्पन्नन्तरं को यज्ञ इति (स्पृष्टा)
एष्टः यजमानेन मधुपर्को निवेदितः तं प्रतिगृह्णीयात् । ता
नूनं प्र करिष्यन्तो नाष्टुमसि अनाष्टुं देवानामोजो अभि-
शस्तिपाः । अनभिशस्त्व्यंजसास्यमुगेषां खितेमाघा । इति ता नून
अमभिमृशति । राजानमाप्याययति अंशुरंशुष्टे देवसोमाप्यायतां
इन्द्रायैकधविद आ तुभ्यमिन्द्रः प्यायताम् । आ त्वमिन्द्राय प्यायस्व ।
आप्यायय आत्मान् सखीन् सन्यामेधया स्वस्ति ते देवशो सुखा
मुदृचमणीय । स्पृष्टोदकं । प्रस्तरे पाणी निधाय उत्तारान्
दक्षिणान् सन्यान् नौचः एष्टाराय एष्टावामानि प्रैषे भगाय ।
ऋतमृतवादिभ्यो नमो दिवे नमः एथिथ्यै द्वितीये विपरौतं ।

It ends :—

आदित्यमुपतिष्ठते । उज्जवं तमसम्पति० ततः समिधो अभ्या-
दध्यात् ॐ नमेति ।

This work contains the duties of a ब्राह्मणाश्वंसौ priest of the ज्योतिष्टोम sacrifice. This is a Proyōga work. 3b सन्तिष्ठते प्रातः सवनं. 4a इति प्रतियज्ञः । अथ शस्त्रं हिं भूर्भुवः स्वरोमध्याव्या प्रोँ इ सावोँ इ तंवोँ दक्ष मृतौषहं वसोर्मन्दा मन्धसः । अभिवत्सं नक्षसरेषु धेनव इन्द्रं गौर्भिर्नवामहोम् त्रिः

इन्द्रं गौर्भिर्नहेद्दक्षं सदातुं तावधीभिरावृतं गिरिं न पुस्तोजसं ।

This शस्त्र is different from that given in Cs. Vol. I. 391 as ब्राह्मणाश्वंसौ शस्त्र in अमिष्टोम । But agrees with Peter extract 4. 2. 5b सन्तिष्ठते माध्यन्दिनं सवनं ।

1486.

6196. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 11—white and yellow alternately. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 110. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति ब्राह्मणाश्वंसिप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

ॐ यज्ञभोक्ता परमात्मा महाविष्णुः प्रीयताम् । इदं पुस्तकं
कुठिराजभट्ट मुर्चन्तिन् लिखितं । हे पुस्तक ददामुंने याज्ञातिहोय ।
शुभं भवतु ।

A manual of rules for the use of the Brāhmanāścchaṇṣī priest at Soma sacrifices.

Beg. :—

श्रीगणेशाय नमः ।

आपो मे होत्राशंसिन्यस्तामे होत्राशंसिन्यो ब्राह्मणाश्वंसिन् देवदत्त-
शर्माखं त्वां दधे इति दत्तावृतो जपति महन्ने वोचो, etc.,
etc.

1487.

*1028. **आग्नीध्रप्रयोगः ।** *Agnidhra-prayoga.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 90. Character, Nāgara. Date, Sam. 1868. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct. Complete.

On the duties of the Āgnidhra priest who is to second the adhvaryu or the main priest in all his assertions.

The mantras are accented.

On the title-page it bears the name of Āpastamba.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

आग्नीध्रप्रयोगः ॥

यजमानेन वृतः वृतोऽस्मीत्युक्ता उच्चैः समाते वै संप्रेष्यति

आग्नीध्रः ।

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्वीज्जभ्यां पुष्पो हस्ताभ्यामाददे ॥

End :—

उपहृतां प्रान्नाति ॥ होतृप्रायश्चित्ते होतारमन्वारभन्तः सन्तिष्ठत ।

Col. :—

आग्नीध्रप्रयोगः ।

Post Col. :—

संवत् १८६८ आषाढ शु० १० मङ्गलवार तद्दिने लिखितं

नाग भट्ट + + + †

1488.

2085. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 72. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and fragile. Complete.

Colophon :—

इत्याग्नीध्रप्रयोगः समाप्तः ।

आग्नीध्र is an assistant to the Hōtri priest. This work gives directions to the आग्नीध्र to play his part properly in sacrifice.

The work begins :—

अथाग्नीध्रप्रयोगा लिख्यन्ते । अस्मिन् कर्मणि आग्नीध्रं त्वामहं
 वृणे । इत्युक्ते आग्नीध्रः वृतोऽस्मि कर्म करिष्यामि इत्युक्त्वा आह-
 वणीयस्य ईशाने भागे प्राङ्मुख उपविश्य आचम्य तौथेन प्रविश्य
 गार्हपत्योत्तरतः उपविश्य यजति । ईडादेवऊर्मनुः जपति ।

For a similar work see U.S. No. 406.

1489.

2788. आपस्तम्बानामाग्नीध्रप्रयोगः । *The Same*

(*Āpastamba*).

* Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथापस्तम्बानामाग्नीध्रप्रयोगः ॥ देवस्य त्वा० माददे ॥ सम्या-
 मादाय ॥ इषमावदो० जेष ॥ इति वृषदुपले समाह्वन्ति ।
 द्विदृषदि सल्लदुपलायां त्रिः सञ्चारयन् नवकृत्वः सम्पादयति ॥
 इत्यादि ।

It ends :—

भूतानामुद्गृध्यस्व उदुक्तमं भूः स्वाहा भुवः स्वाहा स्वः स्वाहा ।
 भूभुवः स्वः स्वाहेति प्रायश्चित्तहोमानुक्रमः ॥

VEDĀṄGA.

1490.

2046. वेदाङ्गानि *Vedaṅgāni* (पाणिनीय शिक्षा,
✓ ज्योतिषम् पिङ्गलच्छन्दोर्षं याष्कनिघण्टुश्च) ।

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 420. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

Pāṇinīya Śikṣā begins :—

अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयं मतं यथा ।

शास्त्रानुपूर्व्यं तद्विद्यात् यथोक्तं लोकवेदयोः ॥

It ends in leaf 4B.

Colophon :—

इति शिक्षा समाप्ता । ✓

Jyotiṣ begins in leaf 4B :—

पञ्चसंवत्सरमयं युगाक्षयं प्रजापतिम् ।

दिनर्त्तयनमासालं प्रणम्य शिरसा शुचिः ।

प्रणम्य शिरसा कालमभिवाद्य सरस्वतीं

कालज्ञानं प्रवक्ष्यामि लगधस्य महात्मनः ॥

It ends in leaf 6B.

Colophon :—

इति वेदाङ्गज्योतिषं समाप्तम् । ✓

Chandaḥ begins in leaf 6B.

मघरसतजभणशगमं मितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य ।

स जयति पिङ्गल नागः शिवप्रसादात् विशुद्धमतिः ॥

... ..

घौः श्रीः स्त्रीम् । वरामायू ॥ कागुद्धार ॥ वसुधामु ॥
 मातेकत् ॥ कदामञ् ॥ किंवदुभ ॥ नाहमन् । गृल् ॥ गंते ।
 धादिप्रः ॥ हे ॥ लौकः । ग्लौः ॥ अष्टो वसव इति ॥ २ ॥ छन्दः ।
 गायत्री ॥ दैव्येकं

 पादः ॥ इयादिपूरणः ॥ गायत्र्यावसवः । जगत्या आदित्याः ।
 विराजो दिप्रः । त्रिष्टुभो रुद्राः ॥ एकद्विचतुष्पादुकपालं ।

In leaf 8B :—

द्वितीयं द्वितीयमतितः । अथ लौकिकम् ॥

It ends in leaf 11A.

Colophon :—

इति छन्दः समाप्तं ॥

Nighantu begins in leaf 11A.

गौः । ग्मा । ग्मा । ग्मा । द्वा । द्वा ।

It ends in 5 chapters in leaf 21B.

Colophon :—

इति निचंटे पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Colophon : Different and more modern hand :—

इदं पुस्तकं नागादीक्षित भागवतटीकेकरस्य ।

Pāṇiniya Śikṣā is often printed. For Jyotiṣam see L. No. 1455. This treatise is attributed to the School of Lagadha. In the MS. noticed by Rajendra Lal there is not the second verse quoted above which clearly gives the name of the founder of the School of Astronomy, whose observations are said to be collected in this short treatise. For Chandas see W. pp. 9B-100. Chanda sūtras are attributed to Pingala. It appears to contain the commentary of Halāyudha? It contains not only Vedic but Laukika metres as used in Sanskrit literature.

(1178)

For Nighantu see Bibl. Ind. Edition of Yāskas Nirukta Part I (pp. 1-498).

1491.

9326. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 96. Character, Nāgara. Appearance, very old. Complete.

This appears to be part of a larger MS., containing all the works on the Vedāṅgas, with continuous pagination. There are, after the colophon of the Śikṣā, the opening verses of Jyotiṣa.

1492.

9327.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, Nāgara. Appearance, old.

This codex also appears to be a part of a much larger one; containing (1) Śikṣā in 6½ leaves of which the first is missing, (2) Jyotiṣa in leaves from 6B to 10A, of which the leaf 9 is lost, (3) Chanda which begins from leaf 10A and ends in leaf 16A, (4) निरुक्त begins in 16B. Here the MS. comes abruptly to an end.

1493.

7896. भाषिकसूत्र । *Bhāṣika-Sūtra.*

Substance, country-made paper. 8×5½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

2B, इति भाषिकसूत्रं समाप्तं ।

उक्तो मंत्रः । अनुदात्तस्वरः कथ्यते ।

इन्द्रः । वज्रः । शिरः पितरः, etc., etc., 6 lines.

See the next number.

1494.

6065. *The Same.*

With the commentary by Ananta Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 12, of which the first two are missing. Lines, 12, 13 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Defective in the beginning.

अम्बा भागौरथी यस्य नागदेवात्मजः सुधीः ।

तेनानन्तेन विवृतं भाषिकं सूत्रं सुत्तमम् ॥

अनेन प्रीयतां देवो रमानाथः सदा मम ।

ब्रह्मादिवन्दि[त]पदो देवदेवशिखामणिः ॥

वचनप्रसूनमालानन्ताख्येन सुखिणा रचिता ।

ध्रियतां हृदयसदये कमलामहिलेन पुण्डरीके ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्प्रथमश्राखि-नागदेव-भट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन
विरचितं भाषिकसूत्रं (?) समाप्तम् ।

अनेन ग्रन्थदीपेन ससन्देहात्मकं तमः ।

व्यावर्त्य सन्तः पठन्तु निर्भया ज्ञानिसंसदि ॥

ॐ नमः श्राकम्भर्थ्यै । श्री काशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

The Bhāṣika sūtra, consisting of 56 rules divided into two Kaṇḍikās, is a work on phonetics, treating of the accents in the Brāhmaṇas āngas and upāngas, as different from those of the mantras.

For the sūtra see I. 663 and for the beginning of the commentary see H.P.R. Vol. III, 205.

The 51st sūtra and its commentary.

Fol. 12A. :—

अथाङ्गोपाङ्गानां स्वरमाह ।

ता एवाङ्गोपाङ्गानां ता एवाङ्गोपाङ्गानामिति । ५१ शिक्षा
कस्यो व्याकरणं नैबल्लं हृन्दो व्योतिषमिति षडङ्गानि प्रतिपदमनु-

पदं हन्दीभाषा धर्मे मीमांसा न्यायस्तर्क इत्युपाङ्गानि तेषा मङ्गो
 पाङ्गानां तान एव खरा भवन्ति । द्विग्भासः शास्त्रपरिसमाख्यर्थः ।
 इति शब्दशास्त्रवेदिनामभ्युदयसूचनार्थः । तदेते प्रलोका भवन्ति ।
 उदात्तः स्मर्यते नीचो नीच उच्चस्तरो भवेत् ।
 ब्राह्मणस्य खरो ह्येष ज्ञायते वेदपारगैः ॥
 ऋषिप्रोक्त्यनुसारेण खरं ज्ञात्वा द्विजः पठेत् ।
 स वेदफलमाप्नोति ह्यन्यथा नरकं व्रजेत् ॥
 एकं वा ब्राह्मणं सम्यक् खराद्यं ज्ञानपूर्वकम् ।
 योऽधीते वेदवित् स स्यात् अन्यथा म्याणरुच्यते ॥ इति ।

[The Sikṣās in versified form are all given together at this place though some of them are stated to belong to particular Vedas.]

1495.

662. लोमशी शिक्षा । *Lomaśī-Sikṣā.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 84. Character, Nāgara. Date, Sam. 1931. Appearance, new. Complete.

For a description of the work see L. 132. It belongs to Sāmaveda.

Both Aufrecht and Rājendralāla attributes this to Garga Ācārya. But in the very opening verse लोमशिक्षा (?) प्रवक्ष्यामि गर्गाचार्येण चिन्तितां means "I propound the *Lomaśī* system of Vedic phonetics as thought out by Gargācārya."

Post Colophon Statement:—

श्री संवत् १९३१ । वैशाख क० ५ ।

1496.

2808. *The Same.*

Substance, foolscap paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

See the above.

1497.

873. नारदीय शिक्षा । *Naradīya-Sikṣā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 11 to 20. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Appearance, old, Complete.

For the work see L. 136. Belongs to Sāma Veda.

1498.

1375B. नारदीयशिक्षाभाष्यम् । *Nārādīya-Śikṣā-bhāṣya.*

By Śubhākara.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 35. The first leaf is missing. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 820. Character, Nāgara. Date, Samvat 1725. Appearance, old. Generally correct. Complete.

The last colophon :—

द्वितीयस्याष्टमौ कण्डिका । इति श्रीभट्टमुभाकरविरचिते
नारदशिक्षाविवरणे द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः ।
इति नारदशिक्षाभाष्यं समाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १७२५ वर्षे द्वितीय अषाढ़ वदी ८ रवौ चि० हरि-
रामेण लिखितम् । शुभं भवतु ।

There are two prapāthakas. The first comes to an end in leaf 19A, complete in 8 Kaṇḍikās.

This is a commentary on Nārada's Śikṣa.

It ends thus :—

यदि नातिवलेन परिगृह्णाति तथा भेदः उपघातो ऽपत्यानां
भवतीत्येवं वर्णोच्चारणं कार्यं व्यक्ताः स्फुटाः प्रयोगास्तु जपे ऋषि-
स्वाध्याये अध्यापने चेति ।

(1177)

1499.

3253. याज्ञवल्क्य-शिक्षा । *Yājñavalkya-Śikṣā*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 260. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1939. Appearance, fresh. Complete.

Often printed.

See Bik. 153.

It ends :—

वृत्तियुक्तं वचोऽग्राह्यं नाग्राह्यं गुरुगौरवात् ।
सर्वशास्त्ररहस्यं तद्याज्ञवल्क्येन भाषितम् ॥

For convenience of reference, it is placed along with other Śikṣās. But it rightly belongs to the subsidiary literature of the White Yajurveda, as stated in the colophon :—

Colophon :—

इति श्रीयाज्ञवल्क्यमुनिहृता वाजसनेयिशिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon :—

श्री संवत् १९३९ माघ शुक्ल ४ वार रवि लिख्य कालिका-
प्रद शुभम् ।

1500.

660. कात्यायनी शिक्षा । *Kātyāyana Śikṣā*.

For the manuscript see L. 1239.

1501.

3255. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1940. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

अथ कात्यायनी दुर्विज्ञेयत्वात् खरितस्यादौ लक्षणमाह ।
यदुदात्तात् खरं नीचं स्वायं तत् परतो न चेत् ।

उदात्तात् स्वरितं वा स्यात् + + स्यात् स्वरितं वदेत् ॥
 आद्यस्य पादत्रयस्यायमर्थः । पदकालौनं यदुदात्तात् स्वरं
 अनुदात्तमक्षरं दृश्यते तत्संहिताकाले स्वरितं कार्यं ॥ इत्यादि ।

It ends :—

पदकाले यदनुदात्तं तत्संहिताकाले तथैव भवति । यदुदात्तात्
 परं नीचमिव्यादिना रक्षितं च । अत्रोदाहरणं पितृश्रवणम् ॥
 स्वरितलक्षणचतुष्टयं समाप्तम् ।

Colophon :—

इति कात्यायनी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

सं १६४० ज्ये० सु ७ ।

Though called Kātyāyāni-sikṣā in the colophon, it seems to be a commentary on it.

1502.

663. पाणिनीय शिक्षा । *Pāṇinīya-Sikṣā.*

For this manuscript see L. 1237.

On phonetics according to the school of Pāṇini. Rājendralāla thinks this to be of the Yajurveda recension. But he does not state, why? It consists of 58 couplets, and tallys with I.O. Catal. No. 544, up to the 9th verse. But that consists of only 21 couplets, and seems to be an abridgment of the present work.

1503.

1375A. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 72. Character, Nāgara. Appearance, old.

It contains 12 chapters—one more than in Weber's edition in *Indische Studien*, IV. The 12th chapter consists of a praise of Pāṇini. It contains the following slokas.

(1179)

(1) शङ्करः शङ्करिं प्रादात्, दाक्षीणाय धौमते ।, etc. (2) येनाक्षर-
समाम्नायं (3) येन धौता गिरः पुंसां (4) अज्ञानान्यस्य लोकस्य (5) त्रिनयन-
मभिसुखनिःकृतामिमां ।

See Weber pp. 97 and 98 in which the fifth sloka is
missing.

Post Colophon :—

अथ शिक्षामात्मोदात्तश्च हकारं स्वभावां यथा गौतमोऽस्यु-
दात्तश्चापस्तु शङ्कर एकादश रामकृष्ण । अर्जितं भूरिकृष्णेन
लिखितं पुस्तकं मया etc., etc.

1504.

2632. *The Same.*

Substance, foolscap paper. 7×4 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page.
Character, Nāgara. Date, Śaka 1795. Appearance, fresh. Complete.

Often printed.

1505.

4180A. *The Same.*

I.—Substance, country-made paper. 8×4½ inches. Folia, 5. Lines, 10
on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh.

An incomplete MS. which contained the largest recen-
sion, consisting of 60 couplets, of which 46 from the first
are there.

See I.O. Catal. No. 544.

4180A.

II.—Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 6, of which the
4th is missing. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth
century. Appearance, old.

Colophon :—

इति शिक्षा समाप्ता ॥

श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी नमः ।

1506.

1169. पाणिनीय-शिक्षापञ्जिका । *A comm. on the Same.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. Date, Sam. 1800. Appearance, fresh. Complete.

A commentary on Pāṇiniya śikṣā by Dharaṇīdhara.

For a description of the work see I.O. Catal. No. 544.

Post Col :—

संवत् १८०० वर्षे आसुनी सुदी २ वार विहृषेकी लीखा
शुभमस्तु ।

In the same number there is another copy of the same work in 12 leaves, with ten lines each in Nāgara character.

Post Colophon :—

संवत् १७८८ वर्षे ज्येष्ठश्रावण चन्द्रवासरे लिखितमिदं
पुस्तकं श्री ।

On the blank side of the first leaf is written :—

स्मृतिचन्द्रिका रामयण्डित विनायकस्य

In a fresher ink नन्दयण्डितपौत्रस्य गोपीनाथस्य पुस्तकम् ।

1507.

2834. *The Same.*

By Dharaṇīdhara.

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 13 on a page. Appearance, discoloured. Complete. Date, Samvat 1828.

Colophon :—

इति वेदाङ्गशिक्षापञ्जिका समाप्ता ।

Post Colophon :—

पञ्जिका पदभङ्गिकेति विश्वप्रकाशे । इदं पुस्तकं खण्डगोप-

(1181)

नाम्ना जीवरामभट्टात्मजवेङ्कटेश्वर लिखितं स्वार्थं परमार्थं च ।
शुभं लेखकपाठकयोः भूयात् । साम्बसदाश्रिपार्थमस्तु । संवत्
१८२८ ज्येष्ठ शु० १२ ।

1508.

4180B. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. A fragment.

4180C. *The same work.*

Substance, foolscap paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

See I.O. Catal. No. 544 and Weber's Cat. Berl. No. 71.

1509.

659. पाराशरी शिक्षा यजुर्वेदोया (?) *Pārāsarī-Śikṣā*

On phonetics of the Yajurveda of the school of Parāśara.

For the manuscript see L. 1236.

1510.

3256. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1939. Appearance, fresh.

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १९३९ कालिकाप्रसाद ।

See L. 1236. The 150th verse is wanting in the present manuscript.

(1182)

1511.

667. केशवीशिक्षा । *Keśavi-Śikṣā*

Phonetics on the Yajurveda.

By Keśava.

Colophon :—

इति कात्यायनाचार्यकृतनवसूत्राणि समाप्तानि ।

For the manuscript see L. 1238.

1512.

3259. केशवीशिक्षा or माध्यन्दिनीयपरिभाषकसूत्राणि
and लघ्वमोघनन्दिनी शिक्षा ।

The same and an other Śikṣā.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1939. Appearance, fresh. Both complete.

Keśavaśikṣā ends in leaf 6B. Then begins Laghvamoghanandini.

इति केशवी शिक्षा समाप्ता । अथ लघ्वमोघनन्दिनी लिख्यते ।

For Keśavi Śikṣā see L. 1238 and Keilhorn's remarks on the śikṣās p. 16.

Laghvamoghanandini begins :—

पादादौ च पदादौ च संयोगावयवेषु च ॥

यः शब्द इति विज्ञेयो योऽन्यः स य इति स्मृतः ॥ १ ॥

युक्तेन मनसा तद्वत् तत्तायामि तथा परम् ।

अनुकाशेन वाङ्मनुरीयमनुपापदे ॥ २ ॥

पदादादावस्य विच्छेदे संयोगान्ते च तिष्ठताम् ।

वर्णयित्वा रङ्गौ यागान् ईषत् स्मृतत्वमिच्छते ॥ ३ ॥

It ends :—

आत्मा वेदविनाशस्तु सम्बन्धगुणान्न वै बुधः ।

आश्रय तं विविक्षे वै तस्य धर्म्मो न जीयते ॥ १७ ॥

Colophon:—

इति लघ्वमोघनन्दिनी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon:—

संवत् १८३६ माघ कृष्ण १० कालिकाप्रसाद ॥ राम ।

राम ॥ राम ॥

1513.

2504. केशवशिक्षाव्याख्यानम् । *A comm. on the Same.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 140. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins:—

अथातो केशवीशिक्षां व्याख्यास्यामः ।

नत्वा गणपतिं वेदं परिभाषाङ्गसूत्रकम् ।

उच्यते केशवेनेदं वेदाध्यायिसुखाप्तये ।

तत्रादौ माध्दिनीयवेदपरिभाषाया अङ्गानां नवानां सूत्राणां-
मध्ये येन सूत्रेण पदमध्यान्त्यवर्णेषु संज्ञा जायते तद्विना पदादि-
वर्गेष्वेव येन संज्ञा जायते तत्सूत्रं पदादौ च पूर्वाहणयोः ।

द्विर्द्योच्चारः संपूर्वयोश्च छन्दसि माध्दिनीये पदादौ आद्य
ह्रस्विह्रौनयोर्वकार्यकारयोः संपूर्वयोश्चायनयोः क्रमात् ।, etc.

अस्योदाहरणानि । संहितायाः प्रथमाध्याये प्रथमकण्डिकाया
वायव इत्युच्चारः ।, etc.

In leaf 8A. इति नवमसूत्रव्याख्या । सूत्रार्थे कारिकापि ॥

8B. ऋक्षं दीपे भवेत् किञ्चित् संहितायां परो नचेत् ।

हल् संयुता युताकारश्चावर्ण ह्रस्विसर्गयुक् ।

नवानामपि सूत्राणां षण्मिताः कारिकास्त्रिमाः ।

केशवेन कृतास्तास्तु वेदाध्ययनबोधिकाः ।

परिभाषाङ्गसूत्रं च यजुर्वेदसकारिकम् ।

दैववित् केशवेनेदं कृतं हस्तसंस्तराण्यिता ।

ऋक्षोदात्तादिभिर्वेदेः हस्त संस्तराण्यिताम् ।

शिक्षादिभिः षडङ्गैश्च विज्ञेयं वेदपाठकैः ।

इति केशवकृतकारिका समाप्ता ।

Post Colophon :—

श्रीरामकृष्ण वासुदेवार्पणमस्तु ।

काश्यपान्वयसंभृतः श्रीरामो वेदपारगः ।

तेनैव लिखितं त्वाग्नौ तस्येदं पुस्तकं शुभम् । ग्रन्थ संख्या १४० ।

This is a commentary on Keśava's phonetics on White Yajurveda of the Mādhyandiniya School. The text comprises of nine sūtras only for which see L. No. 1238, where the colophon says that the nine sūtras are attributed to Kātyāyana. Keśava has written karikās on these nine sūtras of Kātyāyana known as Veda-paribhāṣaṅka-sūtras these karikās are known as Keśaviya-sikṣā. The commentary on the Sūtras appears to be by Keśava himself.

For the manuscript and the work see L. 2670.

1514.

1106. सर्वसंमतशिक्षाविवरणम् । *Sarva-sammata-
Śikṣā-Vivarṇa.*

Comm. By Mañici Bhaṭṭa of Almura.

Text by Kesava.

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 21. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete (containing 131 verses).

Commentary on Sarvasammataśikṣā by Kesava, called Vivarṇa by Mañici Bhaṭṭa. Sarvasammata Śikṣā is a general digest on Vedic Phonetics.

In Weber's Catal. 1502 the number of slokas is 153.

See Des. Cat. Sans. MSS. Madras, Vol. II, pp. 720-724. The text is by Keśavārya, son of Sūryadeva, who appears to be a different person from the author of Keśavi-sikṣā.

(1185)

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेश्वरं प्रणम्याहं लोकपालानुग्रहान् गृह्णन् ।

सर्वसम्पत्तिशिक्षाया वक्ष्ये व्याख्यानमुत्तमम् ॥

प्रारिम्भितग्रंथस्याविज्ञेन परिसमाप्तये प्रचोदनाय शिक्षाचारपरि-

प्राप्त्युद्देवतानमस्कारपूर्वकं ग्रन्थारम्भं तु प्रतिजानीते ।

गणेशं वरदं देवं प्रणिपत्य गजाननम् ।

द्वित्वादीनां प्रवक्ष्यामि लक्षणां सर्वसम्पत्तम् ॥

It ends :

पदक्रमविशेषज्ञः वर्णक्रमविचक्षणः ।

स्वरमात्रविभावज्ञो गच्छेदाचार्यसंसदं ॥ १३० ॥

सूरिदेवबुधेन्द्रस्य नन्दनेन महात्मना ।

प्रणीतं केशवार्थेन लक्षणां सर्वसम्पत्तम् ॥ १३१ ॥

Col. :— इत्यालमूरिमस्त्रिभट्ट विरचितं सर्वसम्पत्तिशिक्षाविवरणमति-
निर्मलम् ।

Post Col. :— शुभमस्तु ।

1515.

2815.

Three sheets of foolscap paper containing पराशरौ शिक्षा,
पाणिनीय शिक्षा and केशवौशिक्षा in Bengali character.

1516.

3260. **कारिकावली and माध्यन्दिनीयलघुशिक्षा ।**

Kārikāvali and Laghu Śikṣā.

By Keśavarāma, son of Gokulacandra.

— Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Extent in ślokas, 60. Handwriting very modern. Appearance, fresh.

(1) Kārikāvali by Keśavarāma, son of Gokulacandra, consists of eighteen couplets of the anuṣṭup metre on Vedic phonetics.

It begins :—

अनुदात्तादुदात्तश्चेत् खरितोत्तर एव च ।
हृष्किःकर्णमूलेषु न्यसेद्वक्तं न संशयम् ॥ १ ॥
अनुदात्तादुदात्तश्चेत् अनुदात्तपरत्तया ।
अनुदात्तं हृदि न्यस्योदात्तं वामभ्रुवि न्यसेत् ॥ २ ॥

It comes to an end in leaf 2A.

संयुक्तस्य पदाद्यस्य चाकारस्य प्रतीयते ।
ईषद्दीर्घतयोच्चारः कात्यायनमुनेर्गिरा ॥ १८ ॥

Colophon :—

इत्यास्तिकवंशोद्भवगोकुलचन्द्रसुत-केशवरामकृता कारिकावलिः
सम्पूर्णा ॥

(II) Then follows Mādhyandiniya Laghuṣikṣā.

It begins :—

अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि माध्यन्दिनमतं यथा ।
षकारस्य खकारः स्यादृग्योगेतु + नो भवेत् ॥ १ ॥
इषे लक्ष्यं कृष्णं हृष्टा समुद्रः प्रबुदाहृतिः ।
पदादौ विद्यमानस्य ह्यसंयुक्तस्य यस्य च ।
भादेशो हि यकारः स्याद्युक्तः सन् हरणे न तु ॥ २ ॥

The last kārīkā is numbered 28. It runs :—

ऋकारः खलु सर्वत्र ह्यकारसदृशो भवेत् ।
हृदे मृगस्ततैया च ऋर्षं वाचमथा परम् ॥ २४ ॥

Colophon :—

इति माध्यन्दिनीयलघुशिक्षा ।

The colophon is followed by the following :—

कण्ठे तर्जन्यङ्गलिनामनं, यकारे पञ्चाङ्गुलियोजनम्, जकारे
कुण्डलीकरणम् ।

ककारे च टकारे च छकारेऽङ्गुलिनामनं ।
पञ्चाङ्गुल्यं पकारे तु जकारे कुण्डलाकृतिः ॥ १ ॥

सुध्याहतिर्मकारे तु नकारे तु नखानहः ॥

वेदे माध्यन्दिनीयके शिक्षावचनम् ॥

For the work we are referred by Aufrecht to Keilhorn on the *Śikṣās*, p. 24.

1517.

666 अमोघानन्दिनी शिक्षा । *Amoghānandinī-Śikṣā*.

Substance, European paper. $11\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 17. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

It consists of 17 couplets and agrees neither with L. 133, nor with Bik. 153.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ।

पादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु च ।

यः शब्दमिति विज्ञेयं योन्यः स य इति स्मृतः ॥ १ ॥

युक्तेन मनसा तद्वत् तत्त्वयामि तथा परम् ।

मनुकाशेन वाङ्मयं च तुरीये मनुया पदे (?) ॥ २ ॥

It ends thus :—

विस्मयमपि नाशं च सन्धग् भूयाद्विचक्षाणः ।

मापस्तम्बिविवक्षां च यस्माद्धर्मो न हीयते ॥ १७ ॥

Colophon :—

इति अमोघानन्दिनी शिक्षा समाप्ता

1518.

3258 *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 160. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1939. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इत्यमोघानन्दिनी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १९३६ षष्ठ कृष्ण १३ रामरा० ।

See L. 133.

1519.

3261. वर्णरत्नप्रदीपिका or अमरेशो शिक्षा ।

Amareśa Śikṣā.

By Amareśa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Saṃvat 1941. Appearance, fresh. Complete.

The maṅgalācarana :—

श्रेयो दिशतु नः कृष्णः कंसमातङ्गकेशरी ।

राधाकैलिकलाभिञ्जो गोपीवादकुतूहली ॥

The author and the work :—

उत्पन्नो यः स्मृते वंशे बुद्धिमान् कृतनिश्चयः ।

अमरेश इति ख्यातो भारद्वाजकुलोद्भवः ॥ २ ॥

सोऽहं शिक्षां प्रवक्ष्यामि प्रातिग्राह्यानुसारिणीम् ।

बालानां पाठशुद्ध्यर्थं वर्णज्ञानादिहेतवे ॥ ३ ॥

जपादिशुभकार्येषु पुमान्नाधिकृतो भवेत् ।

सम्यक् पाठं विना यस्मात् तन्निमित्तं वदाम्यहम् ॥

It consists of 227 verses, teaching the correct pronunciation and recitation of the Vedic texts.

End :—

* अमरेशकृतामेतां शिक्षां यो धारयेत् सुधीः ।

विद्वज्जनसभामध्ये जयं स लभते ध्रुवम् ॥ २२७

Colophon :—

इत्यमरेशकृता वर्णरत्नप्रदीपिका शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १९४१ भा० शु० ८ कार्तिकप्रसाद जीः ।

1520.

3262. शिक्षा । Śikṣā.

By Malla Śarmā.

Substance, country-made paper 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1339. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमत्कान्यकुब्जोपमन्यमिश्रोत्रि-खगपति-पिटभक्तमल्ल-
शर्मकृता शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १८३६ । कृष्ण ११ कालिकाप्रसाद ।

The maṅgalācaranā and the object of the work.

नत्वा गणपतिं देवं ध्यात्वा श्रीकुलदेवताम् ।

मल्लशर्मा हस्तपूर्वां करोमि खरप्रक्रियाम् ॥ १ ॥

नत्वा विब्रहरं सदा शुभकरं सर्वस्य कामप्रदं

मृत्वा श्रीगुरुपादुकां सुललितां ध्यात्वा परां देवताम् ।

वेदे वाजसनेयिकेयधिकृतां विप्राश्च ये सत्तमा

स्तेषामेव कृते कृता न कुधियां हस्तखरप्रक्रियाम् ॥

The author and the date of the composition of the work
(Samvat 1381).

श्रीमता कान्यकुब्जेन सुपममिश्रोत्रिणा ।

श्रीमद्देवदूतपायां श्रीमद्वागपतिनाम्ना ॥

सूनुना पिटभक्तेन मल्लविप्रेण धीमता ।

विक्रमार्कगताब्देषु चन्द्रवर्षधर्मिषु ॥

ऊर्ध्वे मासि सिते पक्षे द्वाकादश्यां शने दिने ।

कृते पञ्चालबोधाय खरखरप्रक्रियाम् ॥

1521.

8175.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1576. Appearance, old and discoloured.

I. (1-8B) मायिकी शिक्षा (Vedic phonetics).

See L. 135.

II. (8B-15B) एवं शौनकाश्रयाया ब्रह्मवेदस्याङ्गं ज्योतिषयज्ञं ब्रह्म काश्यपापुत्रादं समाप्तम् ।

A work relating to auspicious and inauspicious moments in the form of a dialogue between Brahmā and Kāśyapa.

Beg. :—

अथ ब्रह्माणं स्वयम्भू गुरुं लोकपितामहं ।
ब्रह्मलोके सुखासीनं काश्यपः परिपृच्छति ॥
किं प्रमाणं मुहूर्तानां रात्रौ वा यदि वा दिवा ।
चन्द्रादित्यगतं सर्वं तन्मे प्रवृहि पृच्छतः ॥

III. (Foll 15B-27) इति श्रीअथर्ववेदे महाशान्तिः समाप्ता ।

Beg. :—

महाशान्तिं प्रवक्ष्यामि यां प्राप्य महतीं श्रियं ।
ब्राह्मणः क्षत्रियो वापि वैश्यो वाप्युपसर्जति ॥
ब्राह्मणः सर्वकामाप्तिं क्षत्रियः पृथिवीजयं ।
सर्वतस्तु सन्धिं च वैश्यः समधिगच्छति ॥

Post Colophon Statement :—

संवत् १५७६ वर्षे आश्विनमासे शुक्लपक्षे प्रतिपत्तियौ सोम-
दौ नि अद्येह वाभिववास्तव्यं वाङ्मनागरातीय पञ्चावास्तु
भूधरो अलिखितं पठनार्थं पुत्रपौत्रपठनार्थं परोपकारार्थं लिखितं
यस्य सं ११०० लक्षगणयज्ञसमाप्त शिक्षा ज्योतिष महाशान्ति
पञ्चपटलिका च पुरश्चरत्तराध्याप्ति प्रातिशास्त्राद्यद्यद्विधिभिर्ह्य-
द्यं समाप्तं पदकीहावा वाक्यं, etc

1522.

6186.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 2. Lines, 10 to 13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, soiled.

Two groups of *ślokas* on Vedic phonetics (*śikṣā*).

I. *Beg.* :—

खराद्वित्वमवाप्नोति खञ्जनं खञ्जने परे ।

स्पर्शो लकारपूर्वो यो वपूर्वस्य द्विरुच्यते ॥ १ ॥

There are 33 *ślokās* in this group.

2A. II. *Beg.* :—

+ + + जकारश्च ऋकारः कषयोक्तया ।

जसयोः कषयोः सन्धिल्लज वर्णेण विसंयुतौ ॥

मध्येतश्च चकारश्च तैत्तिरीयपदे स्थिते ।

सर्वानुदात्तं विच्छेयं नित्यमित्यभिधीयते ॥

There are thirteen verses in this group.

The Colophon :—

इति नवशिखा was added by a later hand, as the first *śloka* of the first group of the *ślokās* is preceded by a couplet, also marked 1, which contains the words नवशिखा ।

It runs :—

व्यासलक्ष्मी भरद्वाज + + पिश्लिनिर्मिताः ।

कौऽलेय + + त्रेयावण्य शिखा नव स्मृताः ॥

* 1523.

9921. शिखाविवृतिः । * *Śikṣā-vivṛti*.

Substance, country-made paper. 15×5½ inches. Four long leaves. Extent in *ślokas*, 176. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

A gloss on Siddheśvara's *Śikṣā*.

Anonymous.

It begins thus:—

श्रीगणराजाय नमः ।

यत्पदपङ्कजसंस्मृति रतिविपुलान्युपस्थितान् विज्ञानं
सपदि हरति हरतनुजं तनुजं दुःखं हरन्तमभिवन्दे ॥ १ ॥
कविकूलचूडारत्नश्रीसिद्धेश्वरविनिर्मितां शिक्षां
याकुर्वे नु यद्यामति वालमतीनां सुबोधाय । २ ।

अथ निरवद्यामितविद्यापारावारपारवृक्षा खिलौक्यताखिल
प्रतिवादिनिवहः । मुकवि यशस्तोममहानदमहासेतुः निजविपुला-
मलकुलविततकेतुः अयत्नसिद्धशर्मा श्रीसिद्धेश्वरशर्मा दयार्हमाण-
सकतया स्वकीयान्तेवासिशिक्षायाजेन चतुर्वगायत्तसिद्धिनिदानभूतां
शिक्षां उपदिक्ष्यन् विप्रविघाताय समनुष्ठितं त्रिभुवनसमर्चितपदा-
रविन्दद्वन्द्वकरिवरवदनप्रणामात्मकं मङ्गलमवतारयति श्रीहेरम्ब
इति । इत्यादि ।

1524.

3254. वसिष्ठ शिक्षा । *Vasiṣṭha-Śikṣā*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 170. Character. Nāgari. Date. Samvat 1941. Appearance, fresh. Complete.

HZ. Vol. II, No. 1431 is also *Vasiṣṭhasikṣā*. But it has only one leaf.

It begins:—

अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि वशिष्ठस्य मतं यथा ।
सर्वानुक्रममुद्धृत्य ऋग्यजुषोस्तु लक्षणम् ॥ १ ॥
अथादित्ये यजुर्वेदे भेदे माध्यन्दिनीयके ।
वक्ष्यामि ऋग्यजुषोस्तु विभागं मुनिभाषितम् ॥ २ ॥
अनादेशे यजुर्वेदं अनादेशे तु केवलम् ।
कृते तु यजुषणादे शेषं विद्याद् यजुः कविः ॥ ३ ॥
उपयामः सयोनिर्य स्वाहाकारश्च योऽन्यभाक् ।
ऋक्सम्यन्तं यजुर्वेदं यच्च वक्ष्याम्यतो ब्रूवन् ॥ ४ ॥

ऋवसाना ऋचः सर्वा यजुरन्यत्तदौष्ठितम्
 वर्गादिष्टासु नैवं स्यात् तत्रादिष्टं यजुर्भवेत् ॥ ५ ॥
 ज्ञेयान्येकावसानानि स्वाध्यायोपरमात् कृषित् ।
 अवसानानि वक्ष्यामि द्विपदैकपदांस्तथा ॥ ६ ॥
 क्रमद्वौ चानुवाकानामस्तेषु यजुषां तथा ।
 अवसानं विजानीयादाम्नायनियमेन तु ॥ ७ ॥
 अध्याये प्रथमे नवमे ऽनुवाके ।
 पुराकूरुस्येतेका ऋगन्यानि यजूषि ।
 सर्वे मन्त्राः सप्तदशोत्तरशतं यजूषि प्रथमे १ । ११७

It ends :—

उमिति वा गायत्री क्रतो इति त्रौणि यजूषि हिरण्यमेन
 पात्रेणेति वा खं ब्रह्मेति चत्वारि ६० सात्तमे यजूषि सप्तऋगयजुषोः
 संख्याविभागः संख्याविभागः । १७ ॥ १ ॥
 एकौहता ऋचः सर्वाः सुनिषड्वेदभूमिताः ।
 अम्बिरानायवा (?) ज्ञेयाः १४ । ६३ वशिष्ठेन च धौमता ॥
 एवं सर्वाणि यजूषि समाश्विवसुयुग्मकाः । २८ । २३
 अथवा पञ्चभिर्नूना संहितायां विभागतः ॥ २ ॥

Colophon :—

इति वशिष्ठसुनिप्रोक्तऋग्यजुषोर्विभागः समाप्तः ॥

Though called a Śikṣā at the opening line it is really an Anukramapikā of the Mādhyandini śākhā of the White Yajurveda. It examines the Saṃhitā chapter by chapter, till the end, where in the colophon it calls itself ऋग्यजुषोर्विभागः ।

It may go also under the head of supplementary literature of the White Yajurveda or even with the Kātyāyana Paribhāṣās.

Post Colophon :—

औ सं १८४१ का०

1525.

3257. माण्डवी शिक्षा । *Maṇḍavī-Śikṣā*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1939. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अथातः संप्रवक्ष्यामि शिक्षाणां हितकाम्यया ।

माण्डव्येन यथा प्रोक्ता तोष्य + + संख्या समाहता ॥

इमेत्वा वज्रौः । प्रथमाक्षरम् । बाहुभ्यान्तिष्ठः १ । पृथ्वयः २ ।

वृहद् ग्रावांसि ४ । ब्रह्म वनित्वा ५ । इन्द्रस्य बाहुवसि ६ ।

वधान देव तिष्ठः । ७ । ऊर्ज्वला दम्बेन त्वा ८ । पञ्चदश १ ।

In this way all the 40 chapters of the White Yajurveda have been analysed, the last chapter 40th being ईशावास्य क्तिव एका ४० ।

Although called a Śikṣā, it is more of the nature of an Anukramanī.

Colophon :—

इति माण्डवी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु संवत् १९३९ । कालीकाप्रसाद ।

1526.

6266. स्वराकुशः । *Svarāṅkuṣa*.

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folium, one. Lines, 23 in all. Extent in slokas, 30. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Dated, Samvat 1912. Complete.

Colophon :—

सर्व्ववेदोपयोगिस्वराङ्कुशनामकं प्रकरणं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १९१२ मिति चैत्र कृत्ति १ शनी गोपीनाथस्तेदम्

A general treatise on Vedic intonation, different from Jayanta Svāmī's Svarāṅkuṣa, a metrical work. It is based on Pāṇini.

Beginning :—

श्रीः । अनुदात्तं पदमेकवर्णं ॥ देवः ।

सति श्रिष्टस्वरवर्णैयस्त्वमन्यत्र विकरणेभ्यः । गोपायतं । अनुदात्तस्य
च यत्र लोपः । देवीं । चै । लुप्ताकारे च तौ पूर्वपदस्यान्त उ० ।
देवद्वीचान् । आमन्वितस्य च । आदिह० ।, etc., etc.

1527.

6177. लघुप्रातिशाख्य । *Laghu-prātiśākhya*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 2. Lines, nineteen in all. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning : -

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ लघुप्रातिशाख्यः ।

तद्यथा :—

अन्याद्वर्णात् पूर्वं उपधा ॥ ३४ ॥ अन्याद्वर्णात् पूर्वं उपधासंज्ञा
भवति । ककारादि ॥ ४३ ॥ सिमादितोऽष्टौ खराणां ॥ वर्ण
समाप्तायस्यादौ अष्टानां खराणां सिम् संज्ञा भवति ॥ यथा
अ आ इ ई, etc., etc.

1528.

6184(A). पदचन्द्रिका । *Padacandrikā*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 10, 11 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

A fragment of a Vedic grammar.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

विप्लवध्वंसकरं वन्दे गणेशं तथा गुरुम् ।

उपकाराय सर्वेषां क्रियते पदचन्द्रिका ॥

शिवा पयस्तौ चैव सुखदा च मधुमतौ ।

यत्तेन हृष्टमोजस्वान्वर्चसाच्छुश्रूषिणी तथा ॥ २ ॥

1B, इति स्वरप्रकरणम्; 2A, इति विसर्गप्रकरणम्; 2B, इति विसर्गा-
भावप्रकरणम्; 3A, इति गत्वप्रकरणम्; इति गत्वाभावप्रकरणम्; 3B, इति
नान्तप्रकरणम्; इति नान्त प्रकरणम्; 4A, इति प्रवृत्तिभावप्रकरणम् ।

Ends abruptly.

1529.

6184(B). पदज्योतिः । *Padajyotiḥ*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2 marked 2 and 3.
Lines, 8 on a page. Character, Nāgari of the nineteenth century. Appear-
ance, fresh. Complete.

Padajyoti begins in the first line of 2B, the foregoing
portion containing the end of Pratijñāpariśiṣṭa with the
colophon :—

इति काव्यायन-प्रणीत-प्रतिज्ञासूत्र-मूलकखड्गकात्रयं समाप्तम् ।

The beginning of Padajyotiḥ :—

अथ पदज्योतिर्लिख्यते ।

अथम्मा खघा तन्वा ऊनं ब्राजौ काष्ठा प्राकृता मात्रा वषट्कारैः
भेराद्गुहती ऊर्द्धासती भूयस्वरमाणा वहमाणा ऊर्द्धमाणा मोद-
माना वर्द्धमाणा रौयमाणा महिषः सर्वत्र धीराः ज्ञावेधारोचने
मिश्रा देवभिचक्षिया यक्षियामानां त्रयो देवाः अस्य पादाः प्रथमा
द्वितीयेर्वायवे वाला कामधुवाता मधुपिन्वमाणा मिमाणा याच-
दक्षिणा वषमैत्रावदण्यः शुनःस्तपाला चन्द्रमा देवता सरस्वतीष
हमावदाय उद्गान्ताः ॥

End :—

न संयोगात् परं खार्थं परसंयोगनायकसंयुक्तस्य न्ववर्णस्य न
वार्थपंचमक्षरं इति च ।

Utolophon :—

इति पदज्योतिः समाप्तम् ।

Relates to Padapāṭha.

1530.

6183.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 130. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A treatise on Vedic Sandhi-by Ananta.

Beginning :—

अ इ उ ऋ ए ऐ ओ औ इत्यष्टौ खराः । अ आमपरे । तव
अयं तवाऽयं । एकारमिवर्णे तव इदं तवेदं । ओकारमुवर्णे तव
ऊरुः तवोरुः ।

4A. इति अनन्तकृता सन्धिः (number of sūtras—20). अथ
खरप्रकरणम् ।

उदात्तानुदात्तखरितप्रायाः खराः तत्र आद्यलक्षणम् ।

The chapter on Svāra is in 18 sūtras.

8A. अथ हलप्रक्षेपलक्षणम् ।

अनुदात्तो हृदि ज्ञेयो मूर्द्धादात्त उदाहृतः ।

खरितः कर्णमूले स्यान्नासाग्रे प्रायशः स्मृतः ॥

8B. इति अनन्तकृतं खराष्टकम् ।

Two karikās only.

11B. इति अनन्तकृतं हलसन्धिः (The number of sūtras is 17).

अपरविसर्गोऽनु अऽग्रोः

प्रिवः—असि प्रिवोऽसि

13A. इति विसर्गं सन्धिः ।

Then begins Svarāñkusa on the other side of the 13th leaf :—

Beg. :—अ इ उ ऋ ए कृ, etc.

Colophon :—

इत्यनन्तलौ खराङ्गं संपूर्णम् ।

1531.

6178.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

The rules of Vedic Sandhi.

Beginning :—

अः । अ इ उ ऋ ए ऐ ओ औ दीर्घे अ ऋम् परे । तव ।
अयं । तवायं । एकारमिवर्णे तव इदं तवेदं । ओकारमुवर्णे इन्द्रस्य
उव इन्द्रोव ।

1B, इति खरसन्धिः ।

इति खराः ॥ उदात्तानुदात्तखरित प्राय जात्याभिनिहित
क्षौप्रप्रश्लिष्टखराः ।

2B, इति हलसन्धिः ।

अविसर्गोऽन्त्योऽशोः । शिवः अस्ति शिवोऽस्ति ।

3A, इति समाप्तिः । औरच्छ ॥

Here ends 3A. 4B. contains 16 lines, on the motions of hands and fingers in the recitation of the texts.

Beginning :—

मुञ्चाऊतिर्मकारे च नकारे तु नवयष्टः ।
अनुकारे द्वयोः क्षेप उच्चारणेऽङ्गुलिमोक्षणम् ॥
ककारे च टकारे च उक्ते चाङ्गुलिनामनं ।
पञ्चाङ्गुल्यं पकारे तु भकारे कुण्डलाक्षतिः ॥, etc., etc.

1532.

6173. सन्धिकारिका । *Śandhi-kārikā*.

By Gaṇeśadatta.

With the commentary entitled *Dīpakalikā*.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 39. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It treats of Vedic Sandhi.

Beginning :—

Comm. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सन्धिकारिका लिख्यते ।

वन्दे गणेशचरणं हृदयैकसाधनम् ॥

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं भक्तसर्वार्थसाधनम् ॥

सरस्वतीं गुह्यं चैव याज्ञवल्क्यादिकान् मुनीन् ।

वन्दे सन्धिकारिकायां व्याख्यां कुर्वे यथामति ।

इह खलु व्याकरणशास्त्रेषु मन्दाधिकारिणां वैदिकानां सुगम
सन्धिज्ञानार्थे सन्धिकारिकामारभे । तत्र सङ्कलपूर्वकं प्रथमं श्लोकः ।

Text. नत्वा श्रीगणनाथस्य चरणं वेदवर्णितम् ।

वालानां सुखबोधार्थं कुर्वेहं सन्धिकारिकाम् ॥

Comm.

... ..

अकाराकारयोः सन्धिर्यत्ययो दीर्घताच्च न ।

इकारे एत्वमाप्नोति उकारे व्योत्वमेव च ॥

End :—

इमां सन्धिकारिकां च विचारयति वैदिकाः ।

सन्धिज्ञानं भवेत्तेषां श्रीगणेशेव तु निश्चितम् ॥

Comm. इति श्लोकस्यार्थस्य स्पष्टार्थः (?)

(1200)

Colophon :—

इति श्रीगणेशदत्तसन्धिकारिका दीपकलिका समाप्ता । शुभं
भवतु ॥

The enumeration of the *kārikās* is irregular. After the 31st *kārikā*, a fresh enumeration from 1 begins which comes up to 5. Then there are 4 *kārikās*, unnumbered.

1533.

2633. छन्दः । *Chandaḥ*.

Attributed to Piṅgala.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1816 and Saka 1681. Appearance, discoloured. Complete.

Col. :—

इति छन्दः समाप्तः ।

Post Col. :—

यो ऽजघीतो द्विजः, etc., etc.

संवत् १८१६ शके १६८१ आषाढ शुद्ध ६ रवौ वापयोपाख्य-
काशीनाथेन लिखितं स्तार्थं परार्थं शुभमस्तु सर्व्वजगतः ॥

“ Edited, translated and explained by A. Weber, *Indische Studien* Vol. VIII. An edition of the text with Halāyudha's commentary, has also been published, in the *Bibliotheca Indica* by Visvanātha Śāstrin.”

See I.O. Catal. No. 560.

1534.

4180(0). पिङ्गलछन्दः । *Piṅgala-chandaḥ*.

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folia, 6. Lines, 4 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1825 and Saka 1690. Appearance, discoloured. Complete.

Well known and printed.

(1201)

Post Colophon Statement :—

संवत् १८२५ शके १६६० समये आषाढतदि १४ रवौ तद्दिने
समाप्तम् ।

1535.

316. *The Same.*

✓ *With Halāyudha-Vṛtti.*

A MS. of 96 pages, of foolscap size and half bound in leather.

✓ Copied in Devanāgarī in Sam. 1926, from a MS. dated 1832.

1536.

8524. **पिङ्गलचन्द्रवृत्तिः** *Piṅgalacchandavṛtti*

entitled मृतसञ्जीवनी ।

A Comm. on the Same.

By Halāyudha.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 27. Lines, 13 on a page. Extent, 1200 slokas. Character, Nāgara. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

The Vṛtti only of Halāyudha written in neat Deva nagari hand with rubrics to indicate quotations from the text and ends of topics. The last verse runs thus :—

पिङ्गलाचार्यरचिते चन्द्रःशास्त्रे हलायुधः ।

मृतसञ्जीवनीं नाम वृत्तिं निर्मितवानिमां ॥

इति पिङ्गलचन्द्रोक्तौ अष्टमाध्यायः

It begins after the Maṅgalācarana :—

वेदानां प्रथमाङ्गस्य काव्यीनां नयनस्य च ।

पिङ्गलाचार्यसूत्रस्य मया वृत्तिर्विधास्यते ॥ २

क्षौराब्धेरमृतं यददुद्धृतं देवदानवैः ।

चन्द्रोक्तेः पिङ्गलाचार्यश्चन्द्रोरत्नं तथोद्धृतं ॥ ३

श्रीमत्पिङ्गलनागोक्तच्छन्दःशास्त्रमहोदधौ ।

वृत्तानि मौक्तिकानीव कानिचित् विचिनोम्यहं ॥ ४

1537.

5528. पिङ्गलछन्दः सूत्रम् । *Piṅgala-cchandaḥ Sūtram.*

With the commentary by Candrasekhara.

Substance, country-made paper. 14×5½ inches. Folia, 63. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1891. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

T. इति पिङ्गलग्रन्थः सम्पूर्णः ।

Comm. इति समाप्तं पिङ्गलविवरणम् ।

Post Colophon Statement :—

शुभमस्तु सिद्धिरस्तु । संवत् १८९१ मिति वैशाख वदौ वार

रवि दशवतराम पलट दास मकानगे करै उमे लिखा श्रीरामः ।

The commentary begins thus :—

श्री गणपतये नमः ॥

अहितहृदयकीलं गोपनारीसुलौलम्

सजलजलदनीलं लोकसन्नागाशीलम् ।

असि[वि]निहितमालं भक्तवन्दस्य पालं

कलयदनुगकालं नन्दगोपालबालम् ॥

तातसंरचितपिङ्गलदीपध्वस्तचिन्तघनमोहसन्ततिः ।

अर्थभारयुतपिङ्गलभावोद्योत्तमां रचयति चन्द्रशेखरः ॥

श्रीमत्पिङ्गलनागोक्तसूत्राणां विशदार्थका ।

शिष्यावबोधसिद्धार्थं सन्दिग्धा वृत्तिरच्यते ॥

1538.

1994. **वैदिक-छन्दः-प्रकाशः ।** *Vaidika-cchandaḥ-prakāśa.*

By Guṇjara Vināyaka.

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in slokās, 192. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Generally correct.

The names of the author and of the work, and its scope are given in leaf 7B, just before Jagatipāṭala.

उदाहृतैस्त्वुर्भिस्त्वुर्भिर्वातुदाहृतैः ।

अष्टधा गणितं भेदैश्चन्दो वै जागतं मया ॥

+ + व्युपपदेन नायकोद्भवेन च ।

गुञ्जरैरेति मंचार्द्धं नागरेण कृतादिह ॥

त्रिचत्वारिंशदाद्येऽस्मिन् पटले कारिकाः कृताः ॥

अष्टौ वर्गाश्च विज्ञेया द्वितीये कारिकाः कृताः ॥

अष्टादशचतुर्वर्गास्तृतीये कारिकाः स्मृताः ।

षोडशाय त्रयो वर्गाश्चतुर्थे कारिकाः कृताः ॥

त्रयोविंशतिरेतस्मिन् वर्गाश्चत्वार एव च ।

पञ्चमे पटले ज्ञेयाः कारिकाः पञ्चविंशतिः ॥

वर्गाः पञ्च ततः षष्ठे त्वेकोनत्रिंशदत्र च ।

वर्गाः षट् सप्तमे ज्ञेयाश्चतुर्विंशतिरन्तिमे ॥

कारिकाः पञ्च वर्गा ह्यध्यायेऽस्मिन् शतं खिलाः ।

सप्ततिः सप्त च प्रज्ञोक्ता स्त्रिंशद्वर्गाः सप्तसप्तकाः ।

पटलानोह सप्तैव द्वितीये रचितानि च ॥

मुख्ये मुख्यार्थकेऽध्याये गायत्र्याद्युपवर्गने ।

इति वैदिकछन्दःप्रकाशे गुञ्जरविनायककृते द्वितीयोऽध्यायः ।

The MS. contains the 2nd chapter and the first pāṭala of the third. L. No. 79 contains something like a māṅgalā-carana from which it seems to be the beginning of the work.

It begins :—

अधुनाथ प्रदर्शन्ते गायन्त्यः कतिचिन्मया ।
 पदपंक्त्यादयः सर्वे तद्भेदाश्च विशेषतः ॥
 सर्वांगमाविरोधेन सर्वाचार्यसुसम्भताः :
 गायत्री तु पुरा प्रोक्ता सा चतुर्विंशत्यक्षराः ॥
 पादभेदेन तस्यास्तु स्वरूपं कथ्यतेऽधुना ।
 अष्टाक्षरैस्त्रिभिः पादैस्तुर्भिर्वा षडक्षरैः ॥
 अभिमौलेऽस्य आयाहि शमो देवि समित्यमुः ।
 ऋचः स्वादिष्टयापोहि कया नः पावक्रेति च ॥
 चतुर्वेदस्थिताः सर्वा दृष्टान्तायात्र संहृताः ।

 अथ भेदाश्च गण्यन्ते गायन्त्याः क्रमशो मया ।
 पदपंक्त्यादयः सर्वे सौकर्याय विविच्यते ॥

Colophons :—

2B, इति प्रथमं गायत्री पटलम् ; 3A, इति द्वितीयमुष्णिक्
 पटलम् ; 4A, इति तृतीयमनुष्टुभं पटलम् ; 4B, इति चतुर्थं
 लृङ्गपटलम् ; 5B, इति पञ्चमं पंक्तिपटलम् ; 6B, इति त्रिष्टुप्
 षष्ठं पटलम् ; 7B, इति सप्तमं जगतीपटलम् ; 8B, इति गायत्री
 पटलम् ।

It ends :—

इति प्रगाथा विज्ञेयाः पञ्चैते त्वपरेऽपि च ।
 प्रगाथं शंसति स्तौति प्रगाथेन यजेदिति ॥
 प्रगाथान् परिहायाथ शस्त्राह्वति वैदिकम् । (?)

The manuscript from which this was copied was defective, as there is a lacuna in leaf 8B, line 8.

1539.

3239.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, oldish.

Three leaves containing a tabular statement of seven Chandas with their varieties according to Śaunaka, Piṅgala and Kātyāyana.

1540.

1978. परिभाषाछन्दोमञ्जरौ । *Paribhāṣā-chando-mañjarī*.

Substance, country-made paper. 12×5½ inches. Folia, 3. Lines, 12 in a page. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथ छन्दोमञ्जरौ लिख्यते ।

गायत्री ध्रुवदधो मासोऽष्टं नामे तमद्य च ।

तामे अश्वानां युवाकु भरद्वाजे पुरतमम् ॥ १ ॥

सुसन्धे य ईशानामापः श्वप्रेक्षसुप्रियंलिति ।

इन्द्रः सहस्रदा वामे तद् गायत्रीछन्दः ॥ २ ॥

अष्टधौष्णिकं कदामसे तच्चक्षुर्यून ऊषु च ।

ददौरेकृणः प्रयाधोषे हरौयस्य पितुं न च ॥ ३ ॥

... ..

अभिहितोत्तरमवम व इन्द्र सङ्घि शर्द्धान इति छन्दोदाहरणानि ॥

The following Vedic metres with various modifications are treated of in this short treatise with copious examples :—

- (1) गायत्री—(a) त्रिपदा, (b) पदपंक्तिः, (c) उष्णिग्गर्भा, (d) पाद-
निवृत् (e) अतिनिवृत्, (f) यवमध्या, (g) वर्द्धमाना,
(h) प्रतिष्ठा (i) त्रिसौयसी, (j) विपरौता त्रिसौयसी ।
- (2) उष्णिक्—(a) पुप उष्णिक्, (b) ककुभ, (c) कुशिरा, (d) तनुशिरा,
(e) पिपौलिकमध्या, (f) अनुकुपुर्गर्भा, (g) स्तोम ।
- (3) अनुकुम्—(a) महापदपंक्तिः, (b) कृतिः, (c) पिपौलिकमध्या,
(d) काविराट्, (e) नद्युपौ, (f) विराट्,
(g) यद्वा विराट् ।

- (4) दृहती—(a) प्रस्तात्दृहती, (b) न्यधुसारिणा, (c) उरोदृहती, (d) स्निन्दाग्रौवौ, (e) उपाधृष्टादृहती, (f) विष्टार-दृहती, (g) उर्ध्वदृहती, (h) पिपौलिकमध्या, (i) विषमापदा ।
- (5) पंक्तिः—विराट्; मतो दृहती, विपरीताद् दृहती; प्रस्तारपंक्तिः; अस्तारपंक्तिः; विष्टारपंक्तिः; संस्तारपंक्तिः ।
- (6) त्रिष्टुप्—उपत्रिष्टुप्; अभिसारिणौ; विराट्स्थाना; विराटरूपा; विपरीता विराटरूपा; ज्योतिष्मती; मध्ये ज्योतिष्मती; महादृहती; यवमध्या; पंक्त्यन्तरा; विराट्पूर्वौ ।
- (7) जगती—महासतो दृहती; महापंक्तिः; यदा महापंक्तिः । अतिजगती ।
- (8) शक्करी—अतिशक्करी ।
- (9) अष्टौ—अत्यष्टौ ।
- (10) छतिः—अतिछतिः ।
- (11) कृतिः—(अश्रौत्यक्षराणि) प्रकृतिः, आकृतिः, विकृतिः संस्कृतिः अभिकृतिः; उत्कृतिः ।

This treatise on Vedic meters is different from the treatise noticed in L. 877 and Burnell 3B as इन्दोमञ्जरी ।

Colophon :—

इति परिभाषाइन्दोमञ्जरी समाप्ता ॥

1541.

661. वेदाङ्गज्योतिषं । *Vedaṅga Jyotiṣa*.

For the manuscript see L. 1455.

At the end of the manuscript there are 6 lines of Chandaḥ.

1542.

4180(P). *The Same*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम् ।
दिनर्त्तयनमासाङ्गः प्रगम्य शिरसा शुचिः ॥
प्रगम्य शिरसा कालमभिवाद्य सरस्वतीम् ।
कालज्ञानं प्रवक्ष्यामि लगधस्य महात्मनः ॥
ज्योतिषामयनं कृतं प्रवक्ष्याम्यनु पूर्वशः ।
विप्राणां समतं लोके (२) यज्ञकालार्थमुद्घये ॥

Colophon :—

इति ज्योतिषः समाप्तिमगमत् ॥

1543.

4180(Q). *The Same as P.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1689. Appearance, discoloured, and worn out. Complete.

Colophon :—

इति ज्योति समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

श्री विश्वेश्वराय नमः । श्रीवक्रतुण्डाय नमः ॥ संवत् १६८८
अष्टम्यायां लिखितम् ॥ ज्योतिषगणेशेन लिखितम् । श्रीलक्ष्मणार्पण-
मस्तु ॥

1544.

513. निघण्टु । *Nighaṇṭu.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 12 (8-19). Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Saka 1686. Appearance, old. Generally correct. Incomplete at the beginning.

10A, इति निघण्टौ द्वितीयोऽध्यायः, 14B, इति निघण्टौ तृतीयोऽध्यायः,
17A, निघण्टौ चतुर्थोऽध्यायः, 18B, निघण्टौ पञ्चमोऽध्यायः, अभिर्भवितोर्दो
अन्तो वायुः श्वेनोन्निगौ षट् ॥ फाल्गुन मासे कृष्णपक्षे द्वितीयायां स्यौम्यवासरे
तद्दिने भिक्कभट्टेन लिखितं

(1208)

यावृष्टं पुस्तकं, etc. । १ । ३५० ।
 काश्यां भानौ संवति खर्चतिष्ठे ।
 प्राक्के वस्त्रागाङ्गभूरे पराहेण ।
 भुक्तम्पो ऽभुञ्छावणे युक्तपक्षे
 तिष्ठामादौ मन्मथे सार्पपाते ॥
 जलं रक्षोदिव्यादि । भग्नपृष्ठ इत्यादि । हेरम्बार्यमस्तु ।

In a different hand :—

कालभैरव । ग्रन्थसङ्ख्या २५० ।

1545.

9878. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 17. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 204. Character, Nāgara. Date, Sam. 1843. Appearance, tolerable. Complete.

It begins from the leaf 21. So this MS. is evidently a part of a larger one containing some other work in a continuous pagination.

Colophon :—

निघण्टुः समाप्तः ।
 शुभमस्तु । कल्याणं भवतु । संवत् १८४३ वर्षे ज्यैष्ठ्यसुदि २ रवे
 उ मा पथि लक्ष्मीराम डामघे प्रतगको र उ कारे खरजिनौ ओ
 पथि थि लाखीतं पङ्कगेलिवल्लभ रामजीस्यात्मज अनूपराम आत्म
 पठनाथे । मङ्गलमस्तु ।

1546.

4180L. *The Same.*

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 6. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Post Colophon :—

जयसंवदामोदरीय लिखितम् । कल्याणसुलुभा दत्तम् । परब्रह्म ।

(1209)

1547.

4180M. *The Same.*

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. A fragment. The first chapter only, coming very nearly to the end.

1548.

6477. निघण्टुनिर्वचन ।

A commentary on the same.

By Decarāja Yajvan. In Tripāṭha form.

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 153. Character, Nāgara. Date, Samvat 1903. Śaka, 1768. Appearance, fresh. Complete.

See I.O. Catal. No. 556. Published in the Bibl. Ind. series.

Colophon :—

इति श्रीमदत्रिगोत्रश्रीदेवराजयज्वनः ह्यते निघण्टुकाण्डनि-
र्वचनपञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १९०३ शके १७६८ पौषशुक्लैकादश्यां भौमवासरे तद्दिने
प्रातःकालसमये इदं पुस्तकं लेखन समाप्तः हस्ताक्षर गणेशभट्ट
वास्तव्य फणीन्दपुर साप्रत् श्रीक्षेत्रकाशी दशमश्वमेधघाटावर
असे । यादृशं पुस्तकं, etc., etc.

1549.

4296.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1619. Appearance, discoloured. The first leaf is missing.

Colophon :—

इतिछन्दः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १६१६ संवत्सर प्रवर्त्तमा दक्षिणायने आश्विनवदि षष्ठी-
युक्ते । शुभमस्तु ।

Then in a later hand :—

द्विवेदि आत्मारामात्मज-सोमेश्वर-विरेश्वर-कामेश्वरस्येदं पुस्तकम् ।

This is an Anukramanī of the Nighantū, divided into five chapters. First chapter contains 17 words, II, 22, III, 30, IV, 4 and V, 5. In giving synonyms of words, subdivisions are also taken into account, as in 4B :—

मनुष्याः । नराः । नरः । जन्तवः । विश्वः । क्षितयः । चट्टयः ।
चर्षणयः । नङ्गवाः । हरयः । मर्याः । मर्त्तयाः । मर्त्ताः । ब्राताः । तुर्व्वशाः ।
द्रुह्यवः । आयवः । यदवः । अणवः । पूरवः । जगतः । तस्युषः । पञ्चजनाः
विवस्वन्तः । पूतन इति मनुष्याणां । २५ । ३ ।

‘ 3 ’ means it is the third word of the second chapter and “ 25 ” means that Manuṣya has 25 names including subdivisions.

The number of synonyms and the consecutive number of words is given in the following way :—

(2A) 15/5 ; 8/6 ; 23/7 ; 16/8 ; (2B) 12/9 ; 30/10 ; (3A) 37/11 ; (3B) 10/12 ; 37/13 ; 26/14 ; (4A) 10/15 ; 11/16 ; 11/17 प्रथमोऽध्यायः ।

(4A) 26/1 ; (4B) 15/2 ; 25/3 ; 12/4 ; (5A) 22/5 ; 18/6 ; 28/7 ; 10/8 ; (5B) 29/9 ; 28/10 ; 9/11 ; 10/12 ; (6A) 11/13 (6B) 122/14 ; (7A) 26/15 ; 11/16 ; 46/17 ; (7B) 10/18 ; 33/19 ; 18/20 ; (8A) 4/21 ; 4/22 द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ।

(8A) 12/1 ; 11/2 ; 25/8 ; (8B) 22/4 ; 10/5 ; 20/6 ; 6/7 ; 10/8 ; 11/9 ; 6/10 ; 8/11 ; 9/12 ; (9B) 12/13 ; 44/14 ; (10A) 44/14 ; 24/15 ; 13/16 ; (10B) 15/17 ; 17/19 ; 10/20 ; 4/21 ; 2/22 ; (11A) 14/23 ; 14/24 ; /25 ; /26 ; 6/27 ; (11B) 26/29 (?) ; 24/30 तृतीयोऽध्यायः ।

(12A) 61/1 ; (12B) 83/2 ; (18A) 70/3 ; (18B) 61/4 चतुर्थोऽध्यायः ।

(14A) 16/1 ; 26/2 ; (14B) 33/3 ; 36/4 ; (15A) 31/5
पञ्चमोऽध्यायः ।

Other synonyms :—

2B, अग्निः । ग्रावा । गोत्र । वल । अत्र । पुरुभोजा । स्पर्शान् । अग्ना ।
पर्वतः । गिरिः । वच्चः । चमसः । अहिः । अद्रं । वलाहकः । मेघ । दूतिः ।
उदनम् । दधधिः । हत्रः । असुरः । बोध इति मेघानां (?) ३० । १० ।

14B, अश्विनौ । उषा । सूर्य्य । दधकपायौ । सरणूः । टण्णा । सविता ।
जगः । सूर्य्यः । पूषा । विष्णुः । विश्वानरः । वरुणाः । केशी । केशिनः ।
दधकपायौ । यमः । अज । एकपात् । एयिवौ । समुद्र । अथर्व्व । मनु ।
इध्यङ् । आदिद्याः । मन्त्रद्वयः । देवाः । विश्वेदेवाः । साध्याः । वसवः ।
वाजिनः । देवपत्न्यो । देवपत्न्यः । ३१ ५ ।

1550.

2200. निरुक्तम् । *Nirukta*.

Two manuscripts :—

(I) Contains the *Pūrvaṣaṭka* or the first 6 chapters of
Yāska's work on Nigantū, printed in Bibl. Ind., in the
second volume and in pp. 1 to 283 of Vol. III.

(II) Contains the *uttaraṣaṭaka* or the latter half in 6
chapters of Yāska's work and the two chapters of *Parīṣiṣṭa*
or the 13th and the 14th chapters of the work, printed in
Bibl. Ind. in pp. 283 to 504 of Vol. III and in pp. 1 to 415
of Vol. IV.

I. Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 84. Lines, 9
on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1876. Appearance, dis-
coloured.

Col. :—इति निरुक्ते पूर्व्वषट्के षष्ठोऽध्यायः ।

Post Col. :—

संवत् १८७६ आश्विनवद्य १४ संवत्सरे विह्वलिनाम मन्द्वासरे
उत्तरादिवसनक्षत्रे ॥ स्वार्थे परार्थे ॥

(1212)

II. Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 41. Lines, 8 on a page. Appearance, discoloured. Character, Nāgara. Date, Śaka 1677

Col. :—इति नैस्तुतुर्दशोऽध्यायः ।

Post Col. :—

शके १६७७ सुवासंवत्सरे वैशाख शुक्लतृतीयायां पुस्तकं लिखि
भागवत बालकृष्णेन ।

1551.

518. *The Same. The first half only.*

For this manuscript see L. 1300.

It has 15 leaves and not 14 as Rājendralāla says. Incomplete at the end.

1552.

4180. I. *The Same. The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 10 to 102. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1716. Appearance, discoloured. Incomplete.

From very nearly the beginning of l. 4 to the end of the Pūrvaṣaṭka.

Post Colophon Statement :—

संवत् १७१६ वर्षे आश्विन वद ७ सोमे पूर्वाह्निमात्रं लिखितं
कालानटपद्ममध्यत्र । श्रीमाधवस्य सुत रघुनाथ ।

1553.

2487. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 108. Lines, 6, 7, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The manuscript contains the first six chapters, printed in the second volume and in pp. 1 to 288 third volume of the Bibl. Ind. Edition.

(1213)

In a different hand in red ink occurs the following at the end of the last leaf :—

सहस्रबुद्धोपनाम्ना हरभट्टस्य लिखितं स्थाये परार्थे च ।

Then in a scribbling hand in red ink :—

नानदीक्षित भागवत यास पोथी दीक्षित शंक + + +

1554.

4180J. *The Same. The second half only.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1 to 52. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

50A, दशमाध्याये प्रथमः पादः ।

1555.

4180K. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 53. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1755. Appearance, discoloured. Complete.

Post Colophon Statement : —

संवत् १७५५ माघ कृष्ण ११ सोमे तैर्यैराजराजप्रयागेष्ट
श्रीपुराणपुरुषः प्रीयताम् । घरगौघरदीवगणेश पठनार्थम् ।

On the reverse of the last leaf occurs the following :—

लिखितं तलशंघजौ सुतरणलोहात्मजयंत्रकजौएन कृष्णार्पण दत्ते ॥

1556. .

2196. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

Called on the label, written in English, “ Nirukta up to 7 adhyāyas.”

Colophon :—

इति निरुक्ते उत्तरधटके सप्तमोऽध्यायः (?)

* This is the second *pariṣiṣṭa* or the 14th chapter of Yāska's work, as printed in *Bibl. Ind.*, Vol. IV, pp. 367 to 415.

1557.

108. **दैवतकाण्डः** of *Nirukta*.

The present MS. has been noticed by Rājendralāla under No. 908.

Nirukta is divided into two *kāṇḍas*, each with six chapters, (1) *Naigama Kāṇḍa Pūrva Ṣaṭka* and (2) *Daivata Kāṇḍa, Uttara Ṣaṭka*. Besides these there is a *pariṣiṣṭa*, complete in five *pādas*. Our manuscript calls the five *pādas* *Trayodaśādhya*, without marking it as *Pariṣiṣṭa*, hence in this MS. the work ends in the *Trayodaśādhya*.

The Ajmere Edition divides the portion, after the end of the 12th chapter, into two chapters, *Trayodaśa* and *Caturdaśa*, calls them *Pariṣiṣṭa* and does not subdivide them into *pādas*. *Sāmaśramī* calls this portion *pariṣiṣṭa* and divides it into 4 *pādas*, the 1st *pāda* is called *Trayodaśādhya*, the other three *pādas* he thinks to be either a part of *Trayodaśa Adhya* or of *Caturdaśādhya*.

1558.

508. **निबृक्तपरिशिष्टम् ।** *Nirukta-pariṣiṣṭam*.

Substance, country-made paper. 7×3 inches. Folia, 23. Lines, 8 on a page. Extent in *ślokas*, 240. Character, *Nāgara*. Appearance, old and dilapidated. Complete.

The *Pariṣiṣṭa*, here called 7th chapter, of *Nirukta Uttaraṣaṭka*.

Col. :—इति उत्तरषट्के सप्तमोऽध्यायः निबृक्ते ।

Several times printed.

(1215)

1559.

1991. **निरुक्तवृत्तिः ।** *A comm. on Nirukta.*

By Durgācārya.

Substance, country-made paper. $12 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 13, 14 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

A fragment.

It contains the first pāda of the 8th chapter only. See Bibl. Ind. edition of Nirukta Vol. II, pp. 253 to 276.

1560.

8002. *The Same.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 172, of which the last but one leaf is marked both 170 and 171. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 3450. Character, modern Nāgara.

It begins : —

ॐ नमः श्रीगणेशाय नमः ॥

समाप्तं चैकपदिकं प्रकरणमस्यानुदैवतं तद्भवति अस्यायमादिरथातो
दैवतमिति । यावंतो + + सर्व्वशाखासु तेषु यानि गुणपदानि
लक्ष्मणोद्देशतस्तानि सर्वाण्येव व्याख्यातानि । द्वयोः प्रकरणयोर्नैषंदु-
कैकपादिकयोः संविज्ञातपदानि तु प्रधानस्तुतिभागदेवताविषयाणि
अग्न्यादीनि सर्व्वमंत्रेषु अवशिष्यन्ते । तानि च पुनरमूनि समा-
प्तातानि अस्मिन् शास्त्रे अग्न्यादीनि देवप + तानि यत्स्तद्वाचि-
ख्यासया इदमारभ्यते । अथातो दैवतमिति ॥, etc.

Col. :— इति जंबूमाग्रीश्रमवासिनो भगवद्गुर्गार्थस्य कृतौ ऋज्वर्यायां
निरुक्तवृत्तिः समाप्ता ॥

1561.

4180L. **निरुक्तखण्डसंग्रहवाक्यम् ।** *Nirukta-Khaṇḍa-
Saṃgraha-Bhāṣya*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old incomplete.

Nirukta is divided into Adhyāyas, Pādas and Khaṇḍas. The present manuscript contains the Pratikas or the first words of the Khaṇḍas. The Pratikas, generally agree with those printed in the Bibl. Ind. series. But in the first adhyāya, while the present MS. has twenty, the printed edition has twenty-seven and it follows the Bhāṣya of Durgācārya. The present manuscript seems to embody an older tradition. It contains the pratikas of all the twelve adhyāyas of the Nirukta and of the 13th, one of the supplementary adhyāyas. For the other supplementary adhyāya (which in some manuscripts is split up into five) the printed edition gives two different collections of pratikas, one containing 37 and the other 50. The present manuscript contains the latter collection. But unfortunately it is not complete.

PRAYOGAS AND PADDHATIS COMMON
TO ALL THE VEDAS.

1562.

6276. याजमान । *Yajamāna*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 35 (by counting). The leaves are not numbered. Lines, 5 per page. Character, modern Nāgara Appearance, fresh.

A collection of mantras, relating to different Vedic rites, for the sacrificer (*yajamāna*) himself.

Beg. :— अथ दर्शपौर्णमासयोर्याजमानप्रयोगः ।

पूर्यमासे दर्शे च प्रातरभिहोत्रहोमानन्तरं प्राङ्मुख आसीन आचम्य देशकालावुत्कीर्त्य पौर्णमासेष्ट्याऽहं यक्ष्ये इति संकल्पं कुर्यात् । पौर्णमास्यां दर्शेष्ट्वहं यक्ष्ये इत्यमावास्यायां दक्षिणोपक्रमान् केशान् धूमश्रुधार्यमानो (?) जपेत् ऊते इदं प्रजापतये वागस्यन्द्रौ सपत्नक्षपणौ वाचामेन्द्रियेणाविश इति खुचा धार्यमानो जपेत् ऊते इदमिन्द्राय ।

10B, इति पौर्णमास्यां इत्यमावास्यायां । 32A, इति अभिहोत्रप्रयोगः ;

34B, इति सायं प्रातरभिहोत्रयाजमानप्रयोगः समाप्तः ; (Last Col.)

इत्याधानयाजमानसम्प्ताः ।

1563.

3299. अग्न्याधानपद्धतिः । *Agnyādhāna-paddhati*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

The Samkalpa runs :—

ॐ दर्भस्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पत्न्या सह प्राणान्पुन्य अप्रीनाधास्ये सर्वकृत्वर्थं यैरस्माधिज्ञतो यांच शस्त्रे प्रयोक्तुमिच्छामि ।

It ends :—

अमे शु ये रहमुज्जिति इन्द्रागोरहमुज्जिति आदित्या अह
मुज्जिति यज्ञो बभूव यज्ञशंचमवज्जे इष्टिः संतिष्ठते ।

1564.

6321. अग्निहोचप्रथमाधानम् । *Agnihotra prathamādhana.*

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent in Slokas, 330. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Copied in Samvat 1941.

Colophon :—

इति अग्निहोचप्रथमाधानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १९४१ मीः भाद्रपद सुदी ११ वाग सोमवार । बाल-
मुकुन्दखेदं पुस्तकम् ।

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

विघ्नेश्वरं नमस्कृत्य पितरौ गुरुमच्युतम् ।

गौरौ सौतापतिं विप्रान् वक्ष्याधानविधिक्रमम् ॥

Then it goes on :—

तत्र प्राप्ताधिकारो ऽधौतवेदो ब्राह्मणोऽग्नौ आदधौत, etc., etc.

It ends :—

एवमग्नित्रयं शान्तेऽपि (?) एकमेवानादिष्टहोतया इति
त्रिरात्रमष्टे ऽग्नित्रयशान्तिं प्रायश्चित्तानि ॥

1565.

2320. पवनपावनप्रयोगः । *Paranapāvana-prayoga.*

For the MS. and the work see L. 2667.

Pavana-pāvana is the name of certain sūktas from Maitrāyaṇiya Saṃhitā, Rgveda and other Saṃhitās which pray for purity of one's own self from sins.

1566.

• 6318. अग्निहोत्रहोमः । *Agnihotra-homa.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. •Extent in slokas, 130. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Copied in Samvat 1941.

No Colophon.

Post Colophon :—

संवत् १९४१ मीः भा० दो सुदी १० रविवार । बालमुकुन्द-
स्येदं पुस्तकं । शुभं भूयात् ।, etc.

Beginning :—

अग्निगोत्राय नमः ।

अथमिहोत्रहोममुच्यते । अथम्य प्राणानायम्य उद्धरेति यज्ञ-
मानो ब्रूयात् ।, etc.

1567.

2487. अग्निहोत्रहोमप्रयोगः । *Agnihotra-homa-prayoga.*

Substance, country-made paper. 5½×4 inches. Folia, 85 of which 27th and 28th are missing. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara. Date, Saka 1732. Appearance, discoloured. Complete. Prose and verse.

For a similar work see the next number.

84B, इति होमः समाप्तः ।

Post Colophon :—

सुमण्डलव्यादौ, यादृशं पुस्तकं, etc.

तैलान्नोपिगुहानि ॥

शके १७०३२ (?) आश्विनवद्य १० शुभरात्रदिने समाप्तम् ।

The MS. appears to be defective as there is a long lacuna in leaf 89A.

It begins :—

युगपत् सर्वतोर्यानि युगपत् सर्वदेवताः ।

ब्रह्ममिच्छति यो मर्त्यः सोऽग्निहोत्रमृष्टं ब्रजेत् ॥

Page 2A. अथाभिहोत्रकर्म्मोच्यते । अभिहोत्रमिति कर्म्मनामधेयं ।
साधनेऽप्यभिहोत्रशब्दः प्रयुज्यते इत्यन्विलायाम् ।

Authorities consulted :—

2A, आश्वलायन; 2B, मौमांसकाः । 3A, कात्यायनः; 4B, आप-
स्तम्ब, सम्प्रदायपद्धतिः । 8A, देवजानीये; 8B, अन्विला; 10A, देवत्रात,
देवजानीभाष्ये; 10B, बौधायन, श्रीधरीय; 12A, देवयाज्ञिका, धर्मसूत्र;
13B, रामांडारचमपद्धतौ । 17B, हेमचन्द्रकोशः; 19A, गोभिलगृह्ये,
रुद्रदत्तः; 19B, कौण्डिन्यः; 21A, षट्त्रिंशमतम्; 22A, स्मृत्यर्थसारः;
23A, यज्ञपार्श्व; 25A, मनुः; 25B, देवयाज्ञिकभाष्य; 29A, कर्कभाष्य
स्मृतिचन्द्रिका; 31A, यज्ञपार्श्व, प्रायश्चित्तसागरः; 37B, देवत्रातभाष्य
40A, सिद्धान्तभाष्यः; 40B, मरौचिः; 45A, भारद्वाजसूत्र, मण्डन; 45B,
प्रायश्चित्तप्रदीपः; 46A, स्मृत्यर्थसार; 54A, आश्वलायनब्राह्मणे; 55A,
धूर्त्तस्वामीः 56A, मार्कण्डेय, भविष्यत्, मयूखः; 56B, भट्टाचार्य, देवलः,
गौड़ाः, 72A, प्राभाकराः ।

Topics dealt in :—

- 43B. इति सायं होमप्रयोगः; अथ प्रातर्होमे विशेषः ।
44A. अथाव्यन्तापदि पक्षहोमविधिः ।
52A. अथ मृताभिहोत्रम् ।
60B. अथाभिहोममन्त्रार्थः
69B. अथ देवतानिर्णयः ।
78B. अथ प्रतिनिधिस्वरूपम् ।

84B. *Colophon* :—

इतिहोमः समाप्तः ।

It is an elaborate manual for offering oblations on per-
petual sacred household fire. Several later authorities are
consulted along with Kalpasūtras of Baudhāyana, Apastamba,
Āśvalāyana, Bharadvāja, Laugākṣi, etc, in connection with
Vyavasthās arrived on the general topics as regards the

‘Sâyamhoma’ and ‘Prâtarhoma’ of Brâhmanas who keep sacred fire.

1568.

2426. अग्निहोत्रहोमः । *Agnihotra-homa.*

Substance, foolscap paper. 13×4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgari of the nineteenth century. Appearance, fresh. Prose. Complete.

It begins :—

अथग्निहोत्रहोमः ।

उदयादस्तमयात् प्राक् उद्धरणं प्रादुष्करणं आचम्य तौर्धनं प्रविश्य
गार्हपत्यस्य पश्चादुपविश्य प्राणानायम्य तिथ्यादि संकीर्त्य देश-
कालौ स्मृत्वा ऽमुकगोत्रस्यामुकशस्त्रेणः यजमानानुज्ञया औपरमे-
श्वरप्रोक्तं सायमग्निहोत्रहोमं पयसा होष्यामि इति सायंप्रात-
रग्निहोत्रहोमं पयसा होष्यामीति प्रातः सोदकेन पाणिना दक्षि-
णाग्निं गार्हपत्यं आह्वयन्तीयं च ईशान्यादि तुण्यौ त्रिः परिसमुच्चा
पुनःपुनरुदकमादाय तथैव समन्त्रं पर्युक्षति ऋतसत्वाभ्यां त्वा
पर्युक्षामीति सायं त्रिः ।

It ends :—

अनेन मया यथाज्ञानेन यत्कृतेन यथाशक्त्या सायमग्निहोत्र-
होमाख्येन कर्मणा भगवान् औपयज्ञनारायणस्वरूपी परमेश्वरः
प्रीयतां न मम । तत्सद्गुह्यार्पणमस्तु ॥ वषट् ते विष्णुवासा आ
अनृणा अस्मिन्ननृणाः प० ऋक् महत्तदुत्वं स्यविरं तदासीद्येना०
ऋक् ।

A priest's manual for offering homas to the household fire.

For a similar work of Rudradeva see L. No. 837.

1569.

6198. सायंप्रातर्होमः । *Sāyam prātārhomā.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अद्येत्यादि एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ श्रीपरमे-
श्वरप्रीत्यर्थं श्रौतेषु अग्निषु समिधतण्डुलद्रव्येण सायं प्रातर्होमिनाहं
यज्ये । तत्रेदानीं सायं होममहं करिष्ये ।

End :— ततः स्मार्त्तहोमः ।

No colophon.

1570.

1932. विधुराधानप्रयोगः । *Vidhurādhāna-prayoga.*

By *Dhūṇḍhirāja Lelopa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1890 and Śaka 1755. Appearance, discoloured. Complete.

On the kindling of the sacrificial fire by a widower.

It begins :—

अथ मृतपत्नीकस्य विवाहेष्यसमर्थस्य तदग्राधानप्रयोगो
ऽभिधीयते ।

दारकर्त्ता सम्भवे आधानमग्निद्वारा पत्नीयजमानोभयार्थं
तदसम्भवे आत्मार्थे तदा आत्मार्थमेव । तथा च आपस्तम्बः ।
पत्नी यज्ञाङ्गभरणे विधुरत्वं प्रपेदिरे ।
विवाहेष्यसमर्थस्यानाश्रमस्य निवृत्तये ॥

The authorities consulted :—

त्रिकाण्डमण्डन, कर्म्मदीप, भरद्वाजमत ।

Dhūṇḍhirāja's work comes to an end in leaf 6A. Colo-
phon of the main work :—

इति लेलोपाख्यं ढुंडिराजकृतविधुराधानप्रयोगः ।

After which there is a shorter work on the same subject which begins :—

अथोपमुक्तिवचनानि त्रिकायडमगडनः ।

सौवर्णीं कुशपत्नीं च पत्न्यभावऽभिहोत्रिणः ।

पत्युः प्रतिनिधिं कृत्वा पत्नीं नैवं समाचरेत् ॥

This comes to an end in leaf 6 :—

इति विधुराधानप्रयोगः समाप्तः ॥

Post Col. :—

मलमामे कृष्णपक्षे षष्ठायां गुरुवासरे ।

लेखयेद्विश्वनाथेन विधुराधानपुस्तकम् ॥

संवत् १८६० शके १७५५ क्रीधिनाम संवत्सरे ।

श्रीअभिनारायणायार्पणमस्तु ॥

1571.

2877. **आधाननिर्णयः ।** *Ādhāna nirṇaya.*

By Mallari.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 112. Leaves, 9 on a page. Extent in slokas, 1800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1817. Appearance, fresh but mouse-eaten. Complete.

Maṅgalacarapa :—

गौरौपुत्रं नमस्कृत्य वाग्देवीं क्ष्मा(?)लसापतिं ।

विश्वेश्वरं गुरुक्षैव मातरं पितरं तथा ॥ १ ॥

The object of the work :—

वृद्धादिग्रन्थानालोच्य सामेः संस्कारमुत्तमम् ।

अल्पज्ञानां यथाबोधं तथा वक्ष्ये प्रयत्नतः ॥

तत्रादौ व्याघ्रतस्याहितामेरारोग्योपायः । क्वचित्तस्य इति शङ्कायां तत्र कर्तव्यता चोच्यते । इत्यादि ।

The last Col. :—

इति मस्त्रारिणा श्रीमद्गुरुवरामल्लपालवात् ।

आहिताग्नेः क्षतः पत्नीमृतावाधाननिर्णयः ॥

Post Col. :—

संवत् १८१७ । समय फल्गुन शुद्ध पौर्णमा ॥ श्रीरत्न ॥

शुभमस्तु ॥

The authorities quoted and consulted :—

(1A) आश्वलायनसूत्र; (2A) अनन्तदेवीय ग्रन्थादौ; (2B) स्मृत्यर्थसारः;
(3A) त्रिकाण्डशेषे; (12B) मण्डनमतात्; (14B) स्मृतिसंग्रह; (23A) मनुः;
(34B) विष्णुस्मृति; (35A) विद्यारण्यभाष्य०; (36A) जैमिनि; (38B)
क्रतुवचनम्; (43A) गांगौभट्टः; यमः; (44A) त्रिकाण्डमण्डन; (44B)
कारिका; (47B) इति भारद्वाजः; (79A) श्रुलपाणि, विधानपारिजात,
कल्पतरु; (80A) कूर्मपुराण; (80B) नारायणभट्ट; (81A) देवजानिभाष्य;
(82A) रुक्मिण्यद्रति; (82B) कार्ष्णाजिनि; (83A) कालादर्शकारः; (84A)
हेमाद्रि, व्यास, व्यासस्मृति; (84B) शास्त्रायनि; (85B) मिताक्षरायां नागदः;
(86A) हेमाद्रौ कौर्मोक्तेः; (86B) पैठौनसि; (88A) कपदहिकारिका;
(91B) इति परिशिष्टम्; (96A) वृद्धगर्गः; (103A) विष्णुस्मृति ।

The Topics :—

(3B) अथ पक्षहोमादीनां प्रकारः; (4B) इति तूष्णीधर्मकमग्निहोत्र-
प्रयोगः—अथ शेष होमाः; (6A) इति पक्षहोमादीनां समस्यानुष्ठानप्रकारः;
(9A) दृष्टपक्षे मृतस्यावशिष्टतिथिहोमविधिदर्शनेष्टिविधिश्च; (10B) इति
चातुर्मास्यान्तरालमृतौ होमप्रकारः; (11A) इति चातुर्मास्यान्तरालदर्शपूर्ण-
मासावशिष्टपर्वणां च प्रयोगः; (20B) इति पितृमेघप्रयोगः; (20B) इत्या-
श्वलायनाहिताग्नेर्मृतदाहविधिः; (26B) इति सपिण्डौकरशकालः; (28A)
देशान्तरमृतस्य निर्णयः; (47B) इति पाणिनिसमारोपे कर्त्तव्यविधिः; अथ
नक्षत्रपहारादिना अरण्योत्तरेभावे मण्डनः; (60B) इति प्रथमदिनकृत्यम्; (61A)
अथ द्वितीयदिनविधिः; (61B) अथ तृतीयदिनविधिः; (61B) चतुर्थदिन-
विधिः; (62A) पञ्चमदिनविधिः—अथ षष्ठदिनविधिः, सप्तमदिनविधिः, अष्टम-

दिनविधिः, नवमदिनविधिः ; (62B) अथ दशमदिनविधिः ; (63B) अथैका-
दशदिनविधिः ; (65A) इति वृषोत्सर्गः, अथ सहैकोद्विष्टम् ; (66B) इत्यग्नौ
सहैकोद्विष्टविधिः ; (67A) अथ श्रद्धादानप्रयोगः ; (68A) इति प्रेतश्रद्धादान-
प्रकारः ; (69A) इति प्रेतश्रद्धाप्रतिग्रहप्रायश्चित्तम् ; (73B) इति सपिण्डौ-
करणश्रद्धाप्रयोगः ; (79B) अथ तर्पणविधिः ; (80A) अथ दाहनिषेधः ;
(80A) अथ षोडशश्रद्धाणि ; (93B) श्रद्धे कर्त्तृनिर्णयः ; (97B) अथ
अनपेतब्रह्मस्वरूपे पापं ; (101B) अथ सन्नान्तपिष्टमृतौ देशान्तरस्थपुत्राणां
कर्त्तव्यतानिर्णयः ।

1572.

3210.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 13, 14
15 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance,
old and discoloured. Incomplete.

On the reinstallation of the sacred fire by the widower
who is an *āhitāgni* and has burnt his wife with the sacrifici-
al fire.

It begins :—

आहिताग्निरनेकभार्यः प्रथममृतां भार्यां श्रौताग्निभिर्दग्धा
पुनरग्नौनादध्यात् । एकभार्यस्तु पुनर्विवाहं कृत्वा अग्नौनादध्यात् ।

तथाप याज्ञवल्क्यः ।

दाहयित्वाग्निहोत्रेण स्त्रियं वृत्तवतीं पतिः ।

आहरेद्विधिवद्दारान् अग्नीं श्वैवाविलम्बान् ॥

1573.

2055. प्रवासविधिः । *Pravāsavidhi*.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a
page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

It begins :—

अथ प्रवासविधिः ।

अग्नौन् विहृत्य प्रज्वाल्य सर्वान् आचम्य प्राणानायम्य प्रवासविधिं
करिष्ये इति संकल्प्य वाक्यतस्तौर्धेन प्रविश्य आह्ननीयवायव्यां
समीपे तिष्ठन्नपतिष्ठते ।

In leaf 1B :—

इति गमनविधिः ।

अथ प्रवासात् आगमनविधिः ।

In leaf 3B :—

इति प्रवासविधिः । अथ प्रकारान्तरेण उपस्थानम् ।

It ends :—

ज्योतिषा त्वा वैश्वानरेण उपतिष्ठते विहृताग्निश्चेत् प्रत्यग्निं
मन्त्रावृत्तिः । आगमनोत्तरमनेनैव उपस्थानम् । परिसमूहनादि
पूर्ववत् ।

Colophon :—

इति प्रवासविधिः ।

It is a short treatise on the duties of one who keeps fire, that is, who is a 'Agnihotri,' in case he goes away from home.

1574.

3207. पशुबन्धप्रयोगः । *Paśu-bandha-prayoga.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17 of which he first is missing. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 310. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

It ends :—

वृद्धस्पतिगारायास्तगाह्वतो मर्ह्यं यजमानाय तिष्ठ युयमुपस्थाप्य
यज्ञं शंचेम इति जपति । वृद्धिरसि ब्राह्मणाः कर्पयितव्यं प्राज-
हितं समारोप्य गच्छति इति सन्तिष्ठते पशुबन्धः ।

Colophon :—

समाप्तः ।

1575.

2996. सर्वावदानविनिर्णयः । *Sarvāvadāna-vinirṇaya.**By Nārāyaṇa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 11, 14, 15, 16 on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara. Date, Samvat 1775. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति सर्वा[व]दान विवेक[ः] समाप्तः ।

The Post Colophon Statement :—

संवत् १७७५ समये आवण्णसुत्तपौर्णिमायां समाप्तमिदं
पुरोवर्त्ति श्रीवृद्धकालेश्वरार्पणमस्तु ।

किलाब्दे सिते पक्षे आवण्णे गुरुवासरे ॥ श्री श्री श्री श्री श्री ॥

The maṅgalācarāṇa and the object of the work.

नत्वा विश्वेश्वरं (द) विष्णुमवदानविनिर्णयः ।

नारायणेन क्रियते पशुयागे सतां मुदे ॥

यद्यपि अग्निषोमौषधपशुमालभेतेत्युत्पत्तिवाक्ये देवतासम्बन्धि-
त्वेन पशोरेव अवणात् तस्यैव साक्षाद्यविष्टं प्रतीयते तथापि पशुं
विश्रांति हृदयं जिह्वा वक्षोयक्षदुक्कौ सखदोरुभे पार्श्वे दक्षिण-
श्रोणिर्गुदहृतौयमिति दैवतानि दक्षदोःसव्याश्रोणिर्गुदहृतौयमिति
सौविष्टकृतानि । इत्यादि ।

It relates to the parts of the body of the sacrificed beast,
which should be offered to particular deities.

1576.

3288. चातुर्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsya-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 18 on a
page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh but
pasted. A fragment.

It begins:—

अथ चातुर्मास्यानि । तत्रापस्तम्बः । अथ हवै चातुर्मास्य-
याजिनः सुकृतं भवति । कात्यायनः चातुर्मास्यप्रयोगः फाल्गुन्या-
मिति चातुर्मास्यमिति कर्मणो नामधेयम् चातुर्मास्यैरयजन्त इति
श्रूयते । संवत्से चतुर्थे चतुर्थे मासि अनुष्ठायते यत् कर्म
तच्चातुर्मास्यं ।

The authorities consulted are —

भरद्वाजसूत्र, आपस्तम्ब, कात्यायन, हरिश्चामी, आश्वलायन, कर्क,
देव्याश्विक, अनन्तभट्ट, पद्मानाभ, सिद्धान्ती, रामकल्पद्रुम, केशवक्षामी
धूर्तक्षामी ।

1577.

3294B. चातुर्मास्ययाजमानप्रयोगः । *Cāturmāsya-
Yājamaṇa-prayoga.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 9, 10
on a page. Extent in ślokaś, 90. Character, Nāgara of the eighteenth cen-
tury. Appearance, discoloured. Complete.

It begins:—

चातुर्मास्य-याजमान-प्रयोगः ।

ऐष्टिकैः चातुर्मास्यैर्यज्य इति संकल्प्य चातुर्मास्यान् प्रारभमाणः
पञ्चहोतारं होष्यामीति संकल्प्य ऊते । वाचस्पतये ब्रह्मण इदं
अग्निं परित्यज्य पुनः प्राणानायम्य चातुर्मास्यान् प्रारभ्यमानोऽन्वारं-
भणौयथा यज्ये । विद्युत् । अद्भ्य यज्ञाय । इत्यादि

It ends:—

इति चतुष्पथपरिब्रजेने यजमानो जयति । त्रिविधं यजामह
इति सस्त्रीकैर्यजमानेन सह सहात्मनमुक्ता त्रिः प्रदक्षिणमग्निं
परिर्यति ॥ स ॥ यज्ञोम आगच्छतनु वत्सरोणां क्षस्त्रिमाश्राहे ।

1578.

2817. सोमशतद्वयौ । *Soma Śata-dvaya*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. Lines, 10, 11, 12 on a page. Extent in slokas, 220. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

Two centuries of stanzas on the Soma.

For the work see I.O. Catal. No. 438.

The front page of fol. 1 is written in a different hand; giving a list of the articles required for Yajurhoma.

1579.

641. सोमप्रयोगः । *Soma-prayoga*.

For the manuscript see L. 1463.

1580.

1004. सोमयाजमानम् ।

Substance, country-made paper. $12 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

A treatise on the Soma Sacrifice for the use of the sacrificer (yāja-māna).

For the work see L. 4169.

1581.

5107C. ज्योतिष्टोमपद्धतिः । *Jyotiṣṭoma-paddhati*.

Substance, palm-leaf. $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 50. Lines, 4, 5 on a page. Character, Uḍiṇa of the nineteenth century. Appearance, fresh.

It begins thus : —

श्रीगणेशाय नमः । अविन्नमस्तु ॥ यजमानः कृताञ्जिको
वैश्वदेवं कृत्वा आसन्मिष्टदेवतां सम्पूज्य अघ्रागारे खासने प्राक्कृत्
उपविश्य पुण्याह्वाचनं कुर्यात् अद्यारम्भ आगामिन्यां यौर्गमास्या-

ममावास्यायां वा देवयजने ज्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमसंस्थेन क्रतुना
मा यज्यते यदेति । तत उदङ्मुख उपविश्य ताम्रपात्रे कृष्णजल-
फलादिकं गृहीत्वा संकल्पं कुर्यात् ।

6A, वर्हिर्होमादिदौक्षगौया शेषसमाप्तिः, अथ कृष्णाजिनादिदौक्षाः;
7A, इत्येकादश्यां कर्म; 11B, अथातिथेयेष्टिः; 15A, इति वेदिमानसुत्तर-
करणान्तम्; 18A, अथ धिष्णानिर्व्यापः; 28A, अथ मथियग्रहण, अथ शुक्र-
ग्रहणम्; 28B, अथाग्रयणग्रहणम्; 34B, अथ चमसमन्तगम्; 35A:
महाभक्तः; 36A, अथ ऋतुग्रहप्रचारः ।

Leaf 47A, begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

शालाकोशेषु दध्योदनदानं पत्न्याः शेषं शालायां दौक्षिताङ्गला-
वरानिदानमध्यर्थोविदमगन्त(?) देवयजनं पृथिव्यां यत्र देवा-
सोनुषन्तु विश्वे, etc., etc.

The leaves are marked up to the 46th. The remaining
three are not paged.

1582.

6312. अग्निष्टोमयाजमान । *Agniṣṭoma-yājmana*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 95. Lines, 6 on a
page. Extent in slokas, 570. Character, Nāgara of the early nineteenth cen-
tury. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति अग्निष्टोमयाजमानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

लिखितं विठल पुस्तक जानीकुवरजीकस्य ॥ साहाइ ॥

Beginning :—

अथाग्निष्टोमस्य याजमानं । शुभतिथौ चन्द्रानुकूल्ये हत-
माङ्गलिकः स्नातः शुचिशुक्लावासाः सपत्नीको यजमानः परिपूजिते-
ष्टदेवतः गोमयोपलिप्तायां भुवि प्राङ्मुख उपविश्य प्राणानायम्य

देशकालौ मंकौर्त्य ज्योतिष्टोमेन अग्निष्टोमसंस्थेन रथंतरपृष्ठेन
 दादशप्रश्नतगवदक्षिणेनाहं यक्ष्ये इति मंकल्य ततो मादकापूजा-
 माभ्युदयिकं च कृत्वा ऋत्विजो वृणीते । तद्यथा अध्वर्यादौन्
 षोडश ऋत्विजः प्राङ्मुखानुपवेश्य स्वयमुदङ्मुखः इष्टदेवान् प्रणम्य
 पूर्वं देवान् ऋत्विजो वृणीते मन्त्रोच्चारणमात्रेण । तथाहि आदित्यो-
 ऽध्वर्युः स मेऽध्वर्युरध्वर्यो त्वं मेऽध्वर्युरसि इत्यध्वर्युं चन्द्रमा ब्रह्मा,
 etc., etc., etc.

It ends :—

प्रथमो यज्ञियानमेव सानं मे वसानापते विदत् दौदिवांसं
 त्वाकथं स च गमेमहि इति यच्छमान विष्टारं पुरस्कृत्य गृह-
 नागच्छत्यागच्छति ॥

1583.

3305. **वाजपेयप्रयोगः ।** *Vājapeya-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 12. Lines, 10 to 14 on a page. Character, Nāgari of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः । अध वाजपेयस्य प्रयोग उच्यते ।
 शरदि पर्वणि सूत्वा त्रयोदश सप्तदश वा दौक्षाः शरदि चतुर्दश्यां
 दशम्यां वा प्रातरभिहोत्रं कृत्वा सप्ततौको दर्भेष्वासौनो दर्भान्
 धारयमाणः स्वयं प्राणानायम्य देशकालौ सङ्गीर्त्यास्मिन् वाजपेयेन
 यक्ष्य इति नित्यपक्षे सङ्कल्पः । इत्यादि

The MS. comes abruptly to an end.

1584.

4266. **पौण्डरीकपद्धतिः ।** *Paundarika-paddhati.*

Substance, palm-leaf. 13½×1½ inches. Folia, 2 by counting. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Uḍiyā of the early nineteenth century. Appearance, soiled.

Beginning :—

श्री दुर्गायै नमः ॥
 सर्वेषां कर्मणामादौ साधारणतया तु यः ।
 गणपत्यादिपूजादिद्विधाद्वादि ईरितः ॥
 सर्वाश्च तत् पौण्डरीके विशेषो यः स उच्यते ।
 अस्मिन्नाभ्यमाने तु पौण्डरीककृतौ स्वयम् ॥
 भवन्तु सन्ति संवाहं वदन्त्विति वदेत् प्रभुः ।
 एवं कर्मर्द्धिपुण्याहवाक्ये पुण्याहवाचने ॥
 पौण्डरीकपदक्षेपः कर्त्तव्यः सर्वकर्मसु ।
 सर्वर्द्धिकामशब्दश्च संकल्पे योजयेत् पुनः ॥
 करुणादौ विशेषो यः स हृदानौ प्रदर्शयेत् ।
 पौण्डरीक एतावस्मिन् विकल्पिकपदार्थकाः ।
 मया ऋत्विक्प्रत्ययेन कार्यं इत्यवधारणम् ॥
 यज्ञप्रश्ने ऋत्विजन्तु प्रतिवाक्यमिदं भवेत् ।
 रथन्तरहृत्पृष्ठपतेनाभ्याससंस्थितम् ॥
 स्तोत्रशस्त्रादयो वापि त्रिः सप्तति श्रुतेन च ।
 क्रतुना पौण्डरीकेन गवामयुतसंख्यया ॥
 दक्षिणा संयुतेनाहं यक्ष्ये त्वं तत्र मे भव ।
 ब्रह्मोद्गाता तथाहोता त्वध्वर्युश्चैवमादिकम् ॥
 समारोपादि दौष्ठाक्तं दक्षदानादिकर्मसु । (?)
 न विशेषः क्वचित् किञ्चित् साम यज्ञेदाहृतोवगात् ॥

Colophon :—

इति पौण्डरीकपद्धतिः समाप्ता ।

1585.

57. साविचयनम् । *Savitraeayana.*

The MS. is noticed in L. 834.

The work seems to be complete, as it ends with the words शेषं प्रकृतवत्, and शुभमस्तु जगतः ।

(1283)

Then in a different hand :—

• इदं पुस्तकं मौन्यपनामवैजनाथेन ।

The present work treats of the installation of the fire named Sāvitrī. The rest of the sacrifice is the Prakṛti or Darśapaurṇamāsa.

1586.

1271. सावित्रचयनप्रयोगः । *Sāvitṛa-ca yana-prayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 230. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

For the beginning see L. No. 834.

It ends :—

प्रवरणकाले मित्रावरुणाभ्यामनुजहि । मित्रावरुणयज ।
मित्रावरुणाभ्यामिदं । मित्रावरुणयोरहं देवयज्ये प्रक्षियावी ।
ये मानमिति वा । संस्वावान्ते वाजिनयागः अन्वाहार्यो दक्षिणा ।
यज्ञो बभूव यज्ञं च मवर्ज्यब्राह्मणसंतर्पणांतमिष्टिः सन्तिष्ठते ।

Col. :— इति सावित्रचयन प्रयोगः ।

Post Col. :— संव १७ ।

1587.

6193. चयनप्रयोगः । *Ca yana-prayoga.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 91. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :—

श्रीगोपीजनवत्सभाय नमः ।

रामं दूर्वादलश्यामं वृत्सिंहचरणौ पुनः ।

प्रणम्य चरणे स्तार्थं प्रयोगो लिख्यतेऽधुना ॥

अग्निः सोमाङ्गं अन्तर्योपसदौ विनोतौति सोमन्तश्रीमस्तवा-

तच्च प्रथमप्रयुक्ताग्निष्टोमसंख्योतिष्टोमव्यतिरिक्ते सोमेव्विष्टया-
स्यात् ।, etc.

1588.

1005. अग्निचयनकारिका । *Agni-cayana-karikā.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Memorial verses on the consecration of Fire in a sacrifice, numbering 87.

It begins thus :—

प्रकृतौ षोडशित्वग्निरग्निष्टोमेऽपि नेष्यते ।
विहृत्योस्त्वनयोरिष्टः साद्यस्त्रादिनिषेधतः ॥ १ ॥
प्रकृत्योश्च विहृत्योश्च चौयेतोक्थग्रातिरात्रयोः ।
पर्वण्येकाष्टकायां वा संकल्पो विहृतेः क्रतोः ॥ २ ॥
अमुना सामिचिद्येनेत्युक्ता पृच्छन्तु निर्दिशेत् ।
दक्षिणाकामनं विद्युत् प्रवाकादि तु सौमिकम् ॥ ३ ॥
सत्तेदान्ते विहृत्याग्निं बृहस्पत्यादिनाऽङ्गतिः ।
तुषीं सृक्षुवसंमार्गस्वतुर्वान्यस्य गृह्यते ॥

It ends thus :—

गत्वैष्टकास्त्वभ्यथो न दृशाप्रहारो ।
नोहो निवर्त्तत इहापि ऊतापयस्याः ॥
वापोऽथ प्राद्वीवतमग्निविमोकाहोमो
धूमानुमन्त्रयमथाध्वरमाग्निं स्यात् ॥ ८६ ॥
आकूतिहोमं भवदृष्ट्य पुनर्मन्त्रा-
थायं न आदिरथ बृष्टिरथाप्यपृष्टा (?) ।
आरोपयं व्रजत एव भवेदुपत्वा
तत्रेद + + सकलं प्रकृतिप्रयोगः ॥

Colophon :—

अग्निचयनकारिकाः समाप्ताः ॥
श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥

1589.

5096A.

Substance, palm-leaf. 16½ × 1 inches. Folia, 116. Lines, 4 on a page. Extent, in slokas, 2320. Character, Uḍiya. Appearance, old. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । यज्ञपुरुषाय नमः । अत ऊर्ध्वं प्रश्नास्त-
प्रसूरिति श्रुत्वा प्रश्नास्ता सर्पतेति वृथात् । अथ मृगतौर्ध्वसर्पणं
कृत्वा प्रविश्य यज्ञपुंसमनुयाजादि कुर्वन्ति तदुत्तरत्र वक्ष्यामः ।
उक्थे विशेषः । अग्निमारुतादूर्ध्वं मृगतौर्ध्वसर्पणान्ते समस्तोप-
स्थानं कृत्वा प्रविश्येयुः । अग्निमारुतान्ते होत्रकणामुक्ता प्रयुक्तानि
आद्धानि कुर्वन्ति ।

19A, अग्निर्कौ पयस्या समाप्ता, अथ त्रैधातवौर्ध्वेष्टिरुच्यते ; 47A, अस्य
ज्योतिष्टोमस्यातिरात्रसंस्थस्याश्विनः समाप्तः ; 53A, इति सवनीयाः पाशुक्-
विशेषाः, अथ शस्त्राण्युच्यन्ते ; 65B, इति वाजपेयसंस्थस्य ज्योतिष्टोमस्य स्तोत्रं
समाप्तम्, ततः युक्ते वृहस्पतिसवः ; 88B, इति पादविहरणम् ; 91A, इत्यूर्ध्व-
विहरणम् ; 93B, इत्युत्तरविहरणम् ; 98A, इति बालखिल्यशस्त्रं समाप्तम् ;
110A अथ प्रश्नास्ता ;

1590.

2113. ब्यूढाह्नौनदादशाहप्रयोगः । *Vyūdhāhna-
dvādaśāha-prayoga.*

Substance, foolscap paper. 8 × 4 inches. Folia, 64. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

For the beginning of the work and its description see C.S. Vol. I (Veda) No. 344 and No. 345.

Beg. :— अथ ब्यूढाह्नौनदादशाहस्य प्रयोग उच्यते । तत्र महर्षेः वीच
इत्यादि समिदाधानान्तो विधिः सर्वोऽपि भवति ।

2B, अथ दशरात्रस्य प्रथमस्याहः । 4B, इति वहिष्यवमानं । 5A,
इति प्रातःसवनम् । 7B, इति माध्यन्दिनपवमानम् । 8B, इति पृष्ठानि,

इति माध्यन्दिनसवनम् । 11B, इति प्रथमस्याहः समाप्तः । 14B, इति वहिष्यावमानम् । 16B, यजमानवाचनम् । 17B, इति प्रातः सवनम् । 24B, इति माध्यन्दिनसवनम् । 30B, इति द्वितीयमहः । 35A, अथ माध्यन्दिनम् । 40A, इति माध्यन्दिनपवमानम् । 50B, इति तृतीयमहः । 57A, इति आवाहानि, अथ माध्यन्दिनपवमानः । 57B, इति माध्यन्दिनपवमानः ।

1591.

5092A. **एकाहमहाव्रतपद्धतिः ।** *Ekāha-Mahāvratapaddhati.*

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 5, 6 per page. Character, Uṇḍi of the early nineteenth century. Appearance, old. Incomplete at the end.

Beginning:—

श्रीशुवनेश्वर्यै नमः ।

अथैकाहमहाव्रतपद्धतिर्लिख्यते ।

तत्र नियमेनाभिचयनं । उत्तरस्यां षाष्पुन्यां मघायामावास्यायां प्रह्वतिमिष्टिं समाप्य प्राजापत्येष्टकापशुः आगामिन्याममुक-
चतुर्थ्याममुकषद्यां वा इत्याद्युच्चार्य देवयजनेन लप्यमानस्य सर्वां
जिह्वां महाव्रतवदेकाहस्य सामिचित्यस्य क्रतोरङ्गभूतेन प्राजापत्येन
पशुना मया हज्यते तदेत्यादि ।, etc.

1592.

294. **इष्टिप्रयोगः ।** *Iṣṭi-prayoga.*

For the MS. see L. 1407.

For iṣṭis treated of are (1) Adhāneṣṭi, Anvārambha-
ṇiyeṣṭi, Punarādheyeṣṭi, Āgrayaneṣṭi, Puttrakāmyeṣṭi, Mittra-
vindeṣṭi, Pavittreṣṭi, Kāririṣṭi. The MS. is incomplete.

1593.

514. **मृगारेष्वादिप्रयोगः ।** *Mrgāreṣṭyādi-prayoga.*

For the manuscript see L. 1807.

Last Col. :—

इति कारौरीष्टिः सन्तिष्ठते । अथ सार्वष्टिप्रयोगः ।

पितरं वैद्यनाथाख्यं नत्वा दुर्गा च मातरं शोणा

Here the MS. breaks off abruptly.

1594.

1925. **मृगारेष्ट्यादिप्रयोगः ।** *Mrgāreṣṭyādi-prayoga.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 220. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and faded. The ends are corroded. Complete.

Colophon :—

इति मृगारेष्टिः समाप्ता ।

It begins :—

अत्र प्रायश्चित्तप्रकरणे मृगारेष्टिकथनं पापयक्ष्मादिक्षयरोग-
ग्रहीतस्य आहिताग्नेः प्रायश्चित्तार्थम् । यो वा रथ्येत देवकर्मभ्यः
अभिष्टोमादिभ्यो निरस्तः दारिद्र्यामहायजामितादिभिर्गोभ्यो वह्निः
कृतः गवामभावे पचये वा क्षीरादिक्षीनः ब्राह्मणेभ्यो वह्निःकृतः
श्लिष्टमर्त्यादातिक्रमादिभिः स्थेयः सुवर्णादीनां मोषकः परैरविदितः
अभिप्रक्षत्पातकादिभिरक्षतैर्दूषितः अभिप्रक्ष्यमानो वा सरहस्थेष्टि-
संज्ञया महापवित्रेष्टिसंज्ञया मृगारेष्ट्या यजेत एतया यक्ष्यमाणो
दक्षिणार्थं शतमानं हिरण्यं सम्पादयेत् । तस्याः काल उत्तरायण-
शुक्लपक्षदेवनक्षत्राणि समुदितानि मुख्यः कालः । शुद्धिकामस्य
पर्वद्वयम् । शुक्लपक्ष प्रतिपदादियुक्तदेवनक्षत्राणि वा कालः ।
रोगयुक्तस्य च अथमेव कालः ।
... .. पातकोपपातकसंयुक्तो दादशाहं
एतयैव रहस्येष्ट्या यजेत । महापातकसंयुक्तो मासमेकं यजेत् ।
पुण्यमिच्छन् अभिष्टोमादीन् प्राप्तकामः संवत्सरस्तू वा यजेत अथ
पवित्रेष्टिः ।

In leaf 2A begins Mrgāreṣṭiprayoga :—

अथ भृगारेष्टिप्रयोगः । सा च पर्वणि कार्या । खण्डपर्वणि तु प्रकृत्यनन्तरे
सद्य एव ।

It belongs to White Yajurveda.

It ends :—

यज्ञोबभूवेत्यादि पुनरात्मवर्जं प्रागुक्तौयेत्यादिसमानं । सन्ति-
छते भृगारिष्टिः

Col. :—इति भृगारेष्टिः समाप्ता ।

1595.

3019. ऐन्द्रावाह्योष्टिः । *Aindrāvāraṇeṣṭi*.

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 34. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

यः पाप्मना गृहीतः स्यात् स उत्तरया यजेत इच्छा यक्ष्ये
पापक्षयार्थम् । अग्नीनन्वाधाय शाखाहरणं व्रतप्रवेशः प्रसूतये
वर्हिः । प्रस्तरस्व । त्रेधा वर्हिः संनद्धं भवति चातुर्मास्यवत् ।
पुनरेकधा सप्तद्वं तथेधुः ।

It ends :—

ब्राह्मणतर्पणान्तमिन्द्रावरुणयोरहमिन्द्रावरुणा युवमिति आख्या-
नुवाक्ये ।

Col. :— ऐन्द्रावाह्योष्टिः ।

1596.

497. सर्वपृष्ठान्तोर्यामप्रयोगः । *Sarvapṛsthāntoryām-*
prayoga.

For the MS. see L. 1322.

In leaf 17B. :—

इति वैश्वदेवशस्त्रम्, अथ अग्निमास्यतम्,

The first part of the work comes to an end in leaf 6.

In leaf 7 :—

श्रीं क्रीं भूर्भुवः खरोम् श्रीसावो ३ तामिद्धि हवामहे ।
शातावाजस्य कारवः ।

The second portion comes to an end in leaf 10 :—

सर्वपृष्ठाप्तोर्यामि होतुर्निष्कैवल्यशस्त्रं ।

In leaf 11 :—

श्री सर्वपृ० वैश्व० हिं ३ भूर्भुवः खरोम् । अश्वर्थो श्रीं सार
वो ३ तत्त्ववितुर्लगीमहे । वयं देवस्य भोजनम् । श्रेष्ठं सर्वधातमं ॥

1597.

41. रुद्रानुष्ठानपद्धतिः वा रुद्रानुष्ठानदीपिका ।

Rudrāṇuṣṭhān-paddhati.

By Meṅganātha, belonging to the family of Sarvajña.

See L. No. 803 for the description of the MS.

1598.

5534. रुद्रपद्धतिः । *Rudra-paddhati.*

By Paraśurāma, son of Karna.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 36. Lines, 15 on a page. Extent in ślokaś, 1368. Character, Nāgara. Date, Samvat 1666. Appearance, discoloured. Complete.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

श्रीगणेशं गुरुं नत्वा शारदां च वरप्रदाम् ।
विप्रः परशुरामाख्यः कुरुते रुद्रपद्धतिम् ॥
भुक्तिभुक्तिप्रदातारं सौम्यं सोमार्द्धधारिणम् ।
सदानन्दमयं श्रान्तं शिवं वन्दे शिवप्रदम् ॥
पूर्वाचार्यकृतिं दृष्ट्वा स्मृतौच्चागमसम्भताः ।
हृदयैः पद्यैर्मुनिप्रोक्तैः क्रियते रुद्रपद्धतिः ॥
पञ्चाङ्गान् जपितुं रुद्रान् याजुर्विद्यात् द्विजम्भनां ।
मद्विधानाच्च मुग्धानां प्रबोधय[तु] बोधिनी ॥

पञ्चाङ्गसंज्ञया पञ्च रुद्राः प्रोक्ता विपश्चिता ।

एकाद्या अतिरुद्रान्ता षडङ्गसंहिता हिताः ॥

4A, इति श्रीपरशुरामविरचितायां रुद्रपद्धतौ रुद्रजपप्रशंसा; 8. ०कुण्डमण्डपलक्षणं समाप्तम्; 14B, ०कर्त्तव्यता समाप्ता; 15B, देहशुद्धि 19B, पौठपूजा समाप्ता; 25A, ०न्यासविधिः समाप्तः; 28A, ०आहुतियाः लक्षणम्; 36A, last colophon, ०होमविधिः समाप्तः ।

End :— पौठार्चन्यास आहुत्याः प्रमाणं हवनं ततः ।

एतान्यनुक्रमेणाष्टौ प्रोक्तानि रुद्रपद्धतौ ॥

संवत्सक्रमभूपस्य पञ्चदशशते गते ।

पञ्चदशोत्तरे वर्षे जन्माष्टम्यां प्रकाशके ॥

उदीच्यज्ञातिविप्रेण कर्णपुत्रेण धौमता ।

कृता परशुरामेण महारुद्रस्य पद्धतिः ॥

इति यदिदमसूक्तं सूक्त माहोत्सिदुक्तं

तदपि मनसि ध्याय्यं देशतो न प्रहार्थम् ।

दधति सुदमश्लोका बालकोत्तौ हि लोका

+ दुपरिरमणीयामित्रवद्धारणीया ॥

An authoritative work on the ritual of Rudra, composed in V.S. 1515. The author describes himself as belonging to the Udicya family.

Post Colophon Statement :—

संवत् १६६६ वर्षे श्रावण सुदि १४ गुरौ अष्टौ श्रीवंश
पुरे महाराजाधिराज-महारासुल श्रीश्रीश्रीश्रीविजयराम्ये
उद्यसेनजी विजयराम्ये ॥ भोगीपुत्रपौत्र अवलोकनाय फलदेवजी
उभयं लिखितम् ॥

1599.

1924. **रुद्रपद्धतिः ।** *Rudra-paddhati.*

*By Ananta Dikṣita, son of Viśvanātha surnamed
Yajñopavīta.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 55. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 990. Character, Nāgara. Date, Śaka 1688. Appearance, faded. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमद्यज्ञोपवीताभिधानविश्वनाथसूनुदौक्षितानन्तदेव-
विरचिता सर्वोपकाराय सर्वसंग्रहब्रह्मानुष्ठाने त्रिविधा ग्रहमख-
पद्धतिः समाप्ता ।

Post Col. :—

After a few verses about the character of certain
Rksūktas and their efficacy, we have the following :—

इदं पुस्तकं भागवतोपनामकयज्ञेश्वरदौक्षितेन लिखितं । प्रके
१६८८ व्ययनामसंवत्सरे माघ शुद्ध १२ तद्दिने समाप्तम् । स्थायं
परोपकारार्थं च ।

Maṅgalācarāṇa :—

नमामि पार्वतीसूनुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।
रुद्रकर्मविधातृणां चतुर्वर्गफलप्रदम् ॥

The authorship of the work :—

दौक्षितानन्तविज्ञेन विश्वनाथस्य सूनुना ।
रच्यते सुखबोधाय रुद्रपद्धतिरादरात् ॥

The work begins :—

सुमुखस्त्रेयादि देशकालौ संकीर्त्य अमुकफलसिद्धिद्वारा श्रीपर-
मेश्वरप्रौढ्यर्थं महारुद्राख्यं कर्म करिष्ये । लक्षहोमं करिष्ये ।
कर्मणो निर्विघ्नतासिद्धयर्थं गणेशपूजनं खस्तिपुण्याहपूजनं मातृका-
पूजनं नान्दिश्राद्धं आचार्यब्रह्मपूजित्विग्वर्णनं च करिष्ये ।

It ends :—

अथवा सर्वेभ्यः सुवर्णं देयं । रुद्रादिदानं पूर्ववत् । ब्राह्मणम-
युतहोमात् सहस्रगुणम् । अन्यत् सर्वं लक्षहोमवज्ज्ञेयम् ।

1600.

1638. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 57. Lines, 11 on
a page. Extent in slokas, 1300. Character, Nāgara. Date, Sam. 1878. Old.
Worm-eaten. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीमत् यज्ञोपवीताभिधान श्रीविश्वनाथसूनुना दीक्षितान-
नेन विरचिता सर्वोपकाराय संग्रहबद्धानुष्ठानत्रिविधा ग्रन्थमख-
पद्धतिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

यादृशं पुस्तकं, etc.

संवत् १८७८ मिति वर्षे फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे पक्षम्यां भौमवासरे ।

The work was composed at Benares because at the very outset in the *Saṃkalpa*, Benares is mentioned. The work contains not only *rudrapaddhati* in its fullest detail but also the *grahya* as well as *koṭi* and *lata* homa. This is to all intentional purposes a priest's manual.

1601.

9068. पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिः ।

Pañcāṅga-Rudrāṇāṃ Nyāsapūrvakaṃ Japa-homārcana-vidhi.

Substance, foreign paper. 8½×4 inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent in śloka, 180. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh Complete.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः शिवायः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं
जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः । ॐ याते रुद्रशिवातनूरधोरा-
यापकाग्निनौ ॥ तथा नक्षत्राणां शतमया गिरिशं तामि च
कश्योहि ॥ शिवायै नमः ।

It ends :—

स्वामिन् सर्वजगन्नाथ यावत्पूजावसानकं ॥
तावत्त्वं प्रीतिभावेन किञ्चे ऽस्मिन् सन्निधौ भव ।
शान्तो भव वरदो भव । शैव ते रुद्रभागवतं सुबलं तेना० ।
शान्तिः शान्तिः शान्तिः इति महाध्यासः समाप्तः ।

1602.

9592. पञ्चाङ्गरुद्रन्यासजपहोमार्चनविधि ।

Pañcāṅga-Rudrāṅnyāsa-japa-homārcana-vidhi.

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Complete.

1603.

2726.

Substance, country-made paper. 10½×5 inches. Folia, 5. Lines, 11, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, oldish.

The MS. contains :—

(1) महासहोमविधिः (2) and पुत्रप्रतियहविधिः ।

(1) *Begins* :—

वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटिसमप्रभ ।

अविर्भूत कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥

Samkalpa :—

एवं गुणविशेषगुणविशिष्टायां पुण्यतिथौ मम कायिकादि
समस्तपापक्षयद्वारा श्रीकाशीविश्वेश्वरप्रोत्यर्थं ब्राह्मणद्वारा एकोन-
सप्तत्यस्रशतधामन्त्रविभागपक्षमाश्रित्य सनवयहमखमहारक्षसंघं
होममहं करिष्ये ॥

This is complete in three leaves.

(2) पुत्रप्रतियहविधिः, on the adoption of a son.

अथ पुत्रप्रतियहः । तत्र पञ्चवार्षिकं ततो न्यूनं वा पितृगोत्रे
नास्तत्तच्छूडं च प्रतिगृहणीयात् ।

This has two leaves only and does not seem to be complete.

1604.

2721.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 74+18. Lines 12 on a page. Extent in slokas, 3200. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

The colophons in the MS. have all been struck out
They contained :—

इति श्रीमीमांसकभट्टदिनकरव्रते दिनकरोद्योते, etc., etc.

It begins :—

अथावसथाधानम् ॥

तस्य दारकाले दायाद्यकाल एकैवामिति पारस्करेण कालद्वय-
मुक्तम् । दायाद्यकालो विभागकालः । अथ च कातीयानामेव ।

1A, अथ औताधानम् ।

तच्च त्रिविधम् अग्निहोत्रपूर्वकमिष्टिपूर्वकं सोमपूर्वकञ्च ।
वसन्तनक्षत्रामावास्याकालौनमाद्यमित्यादि ।

1B, अथोर्द्धदेहिकाधिकारी निरूप्यते ।

तत्रादौ औरसपुत्रस्याधिकारः ।

मातुः पितुः प्रकुर्वीत संस्थितस्यौरसः सुतः ।

पैटमेधिकसंस्कारं मन्त्रपूर्वकमावृतः ॥

The authorities :—

1B, कात्यायन, सुमन्तु, मनु; 2A, कालादर्शः 2B, वशिष्ठ, हन्दोग-
परिशिष्ट, स्कन्दपुराण; 3A, याज्ञवल्क्य, ब्रह्म, स्मृतिसंग्रह; 3B, मार्कण्डेय-
पुराण, अपरार्क, शातातप; 4A, भारद्वाज, 5A, चन्द्रिकायां वृद्धशातातप;
5B, विष्णुपुराण; 6B, माधवः, मदनरत्न; 7A, विश्वानेश्वर; 8A, इति ऊर्द्ध-
देहिकाधिकारिनिरूपणम्; 8B, अधिकारिभेदेने ऊर्द्धदेहिके यस्तौक्ता (?)
माधवीये विष्णुपुराणे; मदनपारिजात; 9A, बौधायन, षट्त्रिंशन्मत; 9B,
त्रिकायमखण्ड, ह्यगलेय; 10B, स्मृतिरत्नावली, वृद्धशातातप; 11B, पृथ्वी-
चन्द्रोदय; 12B, यज्ञपार्थ, हारीत, विष्णु; 13A, इति अधिकारिभेदेनौर्द्ध-
देहिकेयन्ता (?) निरूपणम् ।

(13A,) शाखाप्रणेतृभेदाद्बहुविधमन्येष्टिकर्मा तत्र यत् । स्रव्यक्रमकृजानं
वक्ष्ये ।

साधारणतस्तत्रादौ अग्निनिर्णयः ।

13A, आश्वलायन; 14A, यज्ञपात्रे, वृद्धयाज्ञवल्क्य, छन्दोगपरिशिष्ट, मिताक्षरा, त्रिकाण्डमण्डन; 15B, यम, कारिका; 16A, इति भट्टानन्तकृते प्रयोगचिन्ता[म]णौ दाह्याग्निनिर्णयः ।

आसन्नमरणस्य विधिः ॥

The authorities :—

16A, गारुड़, नैतिविवेक; 17A, हेमाद्रिनागरखण्ड; 18A, मिताक्षरा; 19A, ब्राह्मे; 19B, रत्नावली, पारस्कर आदित्यपुराण, श्रुतातप; 20A, गालव, माधवीय, सम्बर्त्त, कर्मप्रदीप; 20B, स्मृत्यर्थसार, गृह्य कारिका, यम; 21A, अथ वपननिर्णयः ।

The authorities :—

21A, माधवीय, बौधायन, व्यास, मिताक्षरा; 21B, मध्यदेशीयास्त, आपस्तम्ब, अपरार्क; 22A,

अथ नव श्राद्धकालः ।

The authorities :—

22A, अङ्गिराः; 22A, कात्यायन, अपरार्क, षट्त्रिंशन्मत, ऋष्यशृङ्ग, पैठीनसि; 22B, गौतम, पारिजात, मदनरत्न, कालादर्श, निर्णयामृत, लौगाक्षि, गोभिल, याज्ञवल्क्य; 23A, आश्वलायन परिशिष्ट, वृहस्पतिस्मृति, वराहपुराण; 23B, हेमाद्रौ शृङ्ग; मात्स्य, उग्रना, सत्यव्रत; 24A, बौधायन, कौर्म ।

(24A) अथ वृषोत्सर्गः ।

स द्विविधः प्रेतत्वविमुक्त्यर्थः काम्यश्च ।

The authorities :

24A, षट्त्रिंशन्मत, ब्राह्म; 24B, आदित्यपुराण, भविष्योत्तर, ब्रह्मार्थ, विष्णुस्मृति, विष्णुधर्मोत्तर; 25A, पारस्कर, आदित्यपुराण, सौरपुराण; 25B, शिवधर्मोत्तर; 26A, देवीपुराण;

26B, अथोदकुम्भकालः ।

26B, हेमाद्रौ, स्मृतिसमुच्चये, याज्ञवल्क्य, गौतम, अपरार्क, हेमाद्रि, पारस्कर, मात्स्य; 27A, विष्णुस्मृति, कात्यायन, स्मृतिरत्नावली; 27B, हारोत, गारुड़, लौगाक्षि; जातुकर्ण; 28A, मदनरत्न, गालव, गोभिल, पृथ्वीचन्द्रोदय,

गौतमः; 28B, अङ्गिराः, पैठौनसि; 29A, कौर्ण्यजिनि; नारदसंहिता;
29B, स्रुत्यर्षसार, वृद्धमनु, कात्यायन, हारौत; 30A, गोभिल, सुमन्तु;
30B, कालादर्श, निर्णयास्त; 31A, साङ्ख्यग्न; 31B, गौर्गाभट्ट, लघुहारौत;
32A, श्रुलपाणि, माधवीये देवल, स्मृतिरत्नावली; 32B, व्यासपाद, उग्रना;
33B, प्रचेताः; 33B, पितामहकृतपद्धतौ, सिंहभट्टीयवचनात्; 34A,
वैजवाप;

36B, सर्वोद्धेदेहि कनिरूपणम् ।

प्रयोगरत्ने न विचारितानि नारायणोनान्यविधानजानि ।

कर्माणि संचितानिवन्धजातमालोक्य सर्वाणि विचारयेद्दम् ॥

तत्रादौ सप्तमरणविधिः ।

Authorities :—

37B, मुद्रितत्वे व्यासः; 38A, देवजानीये, श्रुलपाणि; 38B, षट्त्रिंशन्मत,
इन्दोगपरिशिष्ट; 39A, मदनरत्न; 40B विश्वप्रकाश, वाराह ।

41A, अथ पितामहकृतो मितार्त्तरानुसारौ नारायणवलिप्रयोगः ।

कस्यापि श्रुतैकदृष्ट्या नदीमन्यद्वा तीर्थं गत्वा मम पित्रादिदुर्म्भेरणादि-
जनितपापपशमनद्वारा ऊर्द्धदेहिने सम्प्रदानत्वयोग्यतासिद्धर्थं नारायणवलिं करिष्ये
इति सङ्कल्प्य, etc., etc.

42B, नौघायनस्तु अथातो नारायणवलिं व्याख्यास्यामः ।

चण्डालादुदकात् सर्पाद्वाङ्गणाद्वैद्युतादपि ।

दंष्ट्रभ्यश्च पशुभ्यश्च मरणं पापकर्म्मणामित्यादि ॥

44B, अथ ब्रह्मचारिमरणोऽर्धविवाहः श्रौतकोक्तः ।

ब्रह्मचारिमृतौ रीतिं कथयामि समासतः ।

तत्रावकौर्णदोषस्य प्रायश्चित्तप्रश्नान्तये ॥

44B, अथ कुष्ठिमरणे यमः ।

45A, अथ सूतिका रजस्सलामरणे विधिः वृद्धश्रुतातपः ॥

45B, अथ गर्भिणीमरणे विधिः ।

46B, अथ पञ्चकादिमृते श्रान्तिः ।

पञ्चकं च घनिकादिनक्षत्रपञ्चकम् ।

The authorities :—

47A, अपराक, मदनरत्न,

48A, अथ जीवशास्त्रम् । कल्पतरौ ब्राह्मे ।

The authorities :—

48A, कल्पतरु and ब्राह्मे ।

50A, अथ पितामह नारायणभट्टकृतप्रयोगः पुण्यदेशकालाधन (?) आङ्ग
शक्तौ सत्यां स्वस्यान्यस्य वा जीवस्य जीवशास्त्रं, कुर्यात् ।

The present MS. contains a priest's extracts from Dinakaroḍyota, an elaborate digest of law, by Dinakara Bhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa and grandson of Nārāyaṇa Bhaṭṭa. The work was completed by his son Viśveśvara. See I.O. Catal. Nos. 1604 to 1606 and Bik. 386, 387 and 445.

Though the colophons bearing the name of the author and that of the work have been struck out, it is proved beyond doubt to be a part of Dinakara's work. It quotes several times from "Pitāmaha"; it speaks of supplementing his "Pitāmaha's Prayogapārijāta" on the subject of funeral rites; and finally it mentions his Pitāmaha by name as Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

The quotations are all from authors older than Dinakara, except Gāgā Bhaṭṭa, his son. But we know the son finished and supplemented the father's work; and he may have made some quotations from his own work.

The remaining portion contains यतिवृत्तभा by Viśva-karmā.

संन्यासश्चतुर्धा कुटीचरक वृद्धकहंसपरमहंसभेदात्, (52B)

The pagination comes from the beginning of the MS. up to 74. The remaining leaves, although in continuation of the 74th, are marked 1 to 18.

In 8A, Sannyāsavidhi ends :—

यतिप्रियाभिधेययत्ने विश्वकर्मेविनिर्भिते ।

समाप्तिमगमद्गुणं सद्ग्रासविधिबन्धनः ॥

But some of the leaves contain the name of Visveṣvara.

8B, *begins* :—

अथ योगपट्टविधिः ।

तत्र सम्यदायविदः ।

अधौतविद्यः सभ्यस्त्रेदद्याद्योगपटं गुरुः ।

पादौ मृदा त्रिः प्रक्षाल्य पादुकाभ्यां मृदं व्रजेत् ॥

9A, अथ यतिधर्माः ; 18A, इति मृतयतिसंस्कारविचारः ।

It ends :—

यतीनामुपकाराय परितोषाय चात्मनः ।

विश्वकर्माकरोद्भवां पद्धतिं यतिवल्लभाम् ॥

यावद् गङ्गादयो नद्यो यावत् सूर्यश्च चन्द्रमाः ।

तावत् कालमियं जीयाद्विश्वकर्माकवेः कृतिः ॥

Col. :— इति यतिवल्लभापद्धतिः ।

L. 4048 describes Yativallabhā. The present manuscript wants the two opening verses. The work dwells on the following four topics :—(1) the ordination of a Sannyāsi, or hermit, (2) his yogapaṭṭa or garment, (3) his devotional duties, and (4) his funeral ceremony.

1605.

3206A. अग्निमुखप्रयोगः । *Agnimukha-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and soiled. Complete.

Directions for the installation of sacred fire, common to all rites.

It begins :—

अथ सर्वसाधारणो ऽग्निमुखप्रयोगः । अमुकहोमाख्ये कर्मणि
अग्निबोद्धेयानि करिष्ये ।

2B. प्रत्यगमेः कुशेषु स्वरूपं निधाय तत्र प्रागये पवित्रे निधाय अग्रे त्वा
 जुष्टं निर्वपामीति मन्त्रावृत्त्या चतुरो मुखौ निर्वपति । अमीषो-
 माभ्यां त्वा जुष्टं निर्वपामीति निरूप्यते पवित्रे व्रीहौणामुपरि
 निधाय अमे त्वा जुष्टं प्रोक्षामि अमीषोमाभ्यां त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति
 प्रोक्षति ।

It ends :—

त्र्यायुषं जमदग्नेः ललाटे । कश्यपस्य त्र्यायुषं कण्ठे । अगस्त्यस्य
 त्र्यायुषं नाभ्यां । यदेवानां त्र्यायुषं दक्षिणांशे । तन्मेऽस्तु त्र्यायुषं
 वामस्तन्धे । प्रतायुषं इति शिरसि । यस्य स्मृत्या चतुःसागर-
 पथ्यन्तं ।

Colophon :—

इत्यभिमुखप्रयोगः समाप्तः ।

1606.

3092. दर्शपूर्णमासस्थालीपाकप्रयोगः ।

Darśa-pūrṇamāsa-sthālīpāka-prayoga.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10
 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara of the eighteenth cen-
 tury. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ दर्शपूर्णमासस्थालीपाकः ।

देशकालौ स्मृत्वा श्रीपरमेश्वरप्रोत्तर्यमसुककर्म्म करिष्ये इति
 संकल्प्य कर्त्ता समित्समारोपे प्रतिदिनमष्टादशदशाङ्गुलकनिष्ठं
 चतुरङ्गुलोन्नतं वा स्थण्डिलं कृत्वा गोमयेनोपलिप्य यक्षीयश्चकल
 मूलैर्न पश्चिमेऽङ्गुलं दत्त्वा उदक्कंसंस्थां प्रादेशमात्रमेकां रेखां
 कृत्वा दक्षिणोत्तरयोरसंश्लिष्टेप्रागये रेखे प्रादेशमात्रे द्वे लिखित्वा
 तयोर्मध्ये परस्परमसंश्लिष्टा उदक्कंस्थाः प्रादेशमात्रास्त्रिंशं इति
 बह्वरेखास्तु तच्छकलमुदगग्रं निधाय अद्विरभ्युक्ष्य शकलमाभेद्यां
 निरस्य पाणिं प्रक्षाल्य वाग्यतो भवेत् ।

2B. आचम्य प्राणानायम्य

दर्शपूर्णमासाभ्यां स्थालीपाकाभ्यां यक्ष्ये तत्रेदानीं पौर्णमासस्थाली-
पाकेन यक्ष्ये । दर्शे तु पूर्वसंकल्पिते तु दर्शस्थालीपाकेन यक्ष्ये ।

Colophon :—

दर्शपूर्णमासस्थालीपाकः समाप्तः ।

1607.

3206B.

Substance, country-made paper. $5\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 11, of which the 10th is missing. Lines, 10, 11 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1803. Appearance, discoloured. Complete.

The Samkalpa runs :—

तिथ्यादिकं स्मृत्वा श्रीपरशुरामप्रेरणाया श्रीपरशुरामप्रौढ्यं
दर्शपूर्णमासाभ्यां यक्ष्ये तत्र सद्यः पौर्णमासेन यागेन यक्ष्ये इति
संकल्प्य तदङ्गस्थखिललेखनाद्यभिप्रतिष्ठापनं करिष्ये इति संकल्प्य
स्थखिलादि कुर्यात् । दर्शे तु दर्शेन यागेनेति विशेषः ।

3A, प्राणानायम्य तदङ्गं अन्वाधानं करिष्ये ; 3B,
अन्वाधानसमिद्धोमे विनियोगः ; 7B, वामदेव ऋषिः इध्माधाने
विनियोगः ; 8B, स्विष्टकृद्धोमे विनियोगः ; 9B, स्मृत्युक्तदोषपरिहारार्थमाग्य-
होमे विनियोगः ; 10th missing.

11A, स्थालीपाकप्रयोगेन वेदव्यासकृतैर्नरः ।

जमदग्निकुलोत्पन्नरामो वै प्रीयतां सदा ॥

इति स्थालीपाकप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८०३ कार्तिकमासे कृष्णपक्षे अमावास्यां भृगुवासरे
घातानामा संवत्सरात् लिखितं वैजनाथभट्ट आचार्यस्य सुत
गोपाल आचार्यस्य लिखितं स्थायं परार्थं च । यादृश, etc., etc.

1608.

3208. **स्थालीपाकप्रयोगः ।** *Sthālīpāka-prayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

अथ स्थालीपाकविधिरुच्यते । यद्योक्तं स्थण्डिलं विधाय तच्च
यजमानः कृतनित्यक्रियः शुचिः परिहितधौतवासाः दर्भपाणिः
पौठोपविष्टः प्राङ्मुखो पाकयज्ञे द्विराचम्य प्राणानायम्य देशकालौ
संकौट्यं श्रीपरमेश्वरप्रौढार्थममुककर्म करिष्ये तदङ्गहवनं कर्तुं
स्थण्डिलादि करिष्ये इति संकल्प्य गोमयादिलिप्ते शुद्धे देशे
ऐशान्यामारभ्य उदक्संस्थं चतुरङ्गुलोन्नतं वा चतुर्दिक्षु मिलित्वा
द्विसप्तत्यङ्गुलपरिधिं फलितमष्टादशाङ्गुलविस्तृतं ह्योमानुसारेण
तदधिकं वा न तु ततोऽपि न्यूनं मध्योन्नतं स्थण्डिलं कुर्यात् ।
इत्यादि ।

1609.

6824. **नवान्नप्राशनम् ।** *Navānna-prāśanam.*

Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 50. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति नवान्नप्राशनं समाप्तम् ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ नवान्नप्राशनम् । तच्च शरद्वसन्तयोः नवस्य निष्पत्तौ वा ।
शरद्व्रीहौणां वसन्तौ यवानाम् ।

1610.

2731. **आग्रयणप्रयोगः ।** *Āgrayaṇa-prayoga.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 92. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It begins:—

अथाग्रयणप्रयोगो लिख्यते । अपि वामावास्यायां पौर्णमास्यां
वा आग्रयणेष्टिमन्वापातयेदिति मूलम् । पर्वणि खण्डे पृथक्कारण-
पक्षे हेमाद्रिणा निर्णयाम्बतेन सांख्यानश्रुतिरदाहृता ॥ दर्शेष्टि-
परमुक्तमाग्रयणकं प्राक्पौर्णमासाच्च तदिति ॥ दर्शेष्टिं कृत्वाग्रयणं
एतद्धि विपरीतं पौर्णमास्यामित्यर्थः ॥ तत्र प्रयोगः प्रकृत्या सह
लिख्यते ॥ कालस्तु शरत् । श्यामाकव्रीह्याग्रयणयोस्तत्रेण प्रयोगः ॥
इत्यादि ।

No Col. :—

इदं पुस्तकं वोढसोपनामक लक्षण्येन लिखितं स्तार्थं परार्थं च ।

1611.

2949. *The Same.*

Substance, country-made paper. 8½ x 4 inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1799. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:—

इत्याग्रयणप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col. :—

संवत् १७९९ मितौ भाद्रपदकृष्ण १० भातुवासरे तद्दिने काश्यां
महादेवदेवसुत रामचन्द्रदेवेन लिखापितम् ।

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाग्रयणं ।

मख्खनं गोपवेशस्य गोपीगोरसलालसम् ।

मयि वक्षु किमप्यस्तु स्फुरन्नीरधरहविः ॥

अथाग्रयणं त्रिविधं ।

श्यामाकाग्रयणं, व्रीह्याग्रयणं यवाग्रयणं चेति । तेषां कालक्रमः
वर्षाः शरद्वसन्तः । ते च सौरचन्द्रभेदेन द्विविधाः इत्यादि ।

(1258)

1612.

3016. **आग्रयणप्रयोगः सनिर्णयः ।** *Āgrayana-prayoga*

with Nirṇaya.

• *By Vireśvara Bhaṭṭa, son of Lāhi Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 250. Character, Nāgara. Date, Samvat 18[0]9. Appearance, discoloured. Complete.

The Colophon :—

इति श्रीविश्वेश्वरचरणकमलयुगलभजनैकचित्तमहामान्य लाहि-
भट्टाङ्गजवौरेश्वरभट्टरचित आग्रयणप्रयोगः सनिर्णयः समाप्तः ।

The Post Colophon Statement :—

संवत् १८६ (?) मितौ चैत्रकृष्णषष्ठां भानुवासरे तद्दिने वैदिक-
शिरोमणिमाह्लादेवदेवसुतरामचन्द्रदेवेन काश्यां लिखापितं शोधितं
च ।

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाग्रयणप्रयोगो लिख्यते । तत्राग्रयणं तावत्त्रिविधं यव-श्यामाक-
व्रीहि-भेदात् तत्र यवाग्रयणं वसन्ते कस्मिंश्चित् पर्वणि अथवा
वसन्ते शुक्लपक्षान्तर्गतं देवनक्षत्रेषु रेवत्यां वा कार्यम् ।

2B. इति आग्रयणोपयुक्तकालादिनिर्णयः । अथ प्रयोगक्रमः ।

It ends thus :—

अत्र दर्शपूर्णमासग्रहणेन तदिकारा अपि गृह्यन्ते इति ब्रह्मदत्त ।

5A. आश्वलायनस्य यो विशेषः सोऽभिधीयते ।

1613.

3204. **वैश्वदेवविधिः ।** *Vaiśva-deva-vidhi.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh.

It begins :—

अथ वैश्वदेवविधिः ।
 देशकालौ संकीर्त्य श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तपुण्यशुभफलप्राप्तिकामः
 पञ्चसूनाजनितपापक्षयार्थं श्रीराधाकृष्णप्रीत्यर्थं वैश्वदेवकर्माहं
 करिष्ये ।

Vaiṣvadevavidhi ends in leaf 3A, Nity-śrāddhavidhi ends in 3B and in 4A commences Pindpitṛyajña to be performed on Amāvasyā, which is incomplete.

1614.

9886. वलि वैश्वकर्माप्रयोगः । *Vali-Vaiśva-karma-prayoga.*

Substance, country-made paper. 7×5 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 18. Character, Nāgara. Appearance, decayed. Complete.

1615.

8944. वैश्वदेवविधि । *Vaiśvadera vidhi.*

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beg. :— अथ अनभिक्तस्य वैश्वदेवविधिर्लिख्यते ।

2A. अथ पञ्चमहायज्ञप्रयोगः ।

6B. इति निरभिक्तवैश्वदेवविधिः

Then follow 2 verses with the col. :—

इति वैश्वदेवकुण्डनिर्णयः ।

1616.

2926. उपाकर्माप्रयोगः । *Upākarma-prayoga.*

From the Prayogapārijāta of Narasimha.

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति नरसिंहीये प्रयोगपारिजाते षोडशकर्मकाण्डे उपा-
कर्मप्रकरणम् ।

Beginning :—

अथोपाकरणप्रयोगः ।

आचार्यः प्रागुक्तलक्षणो काले उपाकर्मं करिष्यमाणो नवोपनीत-
शिष्यादिभिः सह स्नात्वा हतनित्यक्रियो मध्याह्नादुपरि वह्निः
शुचौ देशे अस्य नवव्रतचारिणो वेद-
ग्रहणाधिकारसिद्धिद्वारा इतरेषां मम वाप्यायनार्थमुत्सृष्टानां
वेदानां पुनर्ग्रहणद्वारा च श्रीपरमेश्वरप्रोत्यर्थमुपाकर्माख्यं
कर्मं करिष्ये इति ।

1617.

5978. *The Same.*

By Nāgoji Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 11. Lines, 11 on
a page. Extent in slokas, 250. Character, Nāgara. Date, Samvat 1810.
Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

साम्बं शिवं नमस्कृत्य भट्टनागोजिशर्मणा ।

उपाकर्मप्रयोगोऽत्र चोपकाराय कल्प्यते ॥

तत्रकालः ।

नभस्यौषधिभावे च खां खां कुर्यादुपाकृतम् ।

अतौ पर्वणि हस्तर्क्षे ऋग्यजुःसामजाः क्रमात् ॥

तद्वैधं चेदुत्तरत्र विधेयम् ॥

End :—

नानानिवन्धानालोच्य संग्रहोऽयं निरूपितः ।

कालोपनाम्ना नागेन तेन तुष्यतु यच्चसुक् ॥

Date of the Manuscript :—

संवत् १८२० मितौ आषाढ शुद्धसप्तम्यां तद्दिने तैत्तिरीयनामक-
रघुनाथेन लिखितं स्वार्थं परार्थञ्च ।

After this there are five lines of utsarjanakārikā.

The authorities quoted and consulted :—

1A, गार्गवचनम् ; कालसाधुनिर्णय ; निर्णयसिन्धु, कौस्तुभ ; 1B, पृथ्वी-
चन्द्रोदय ; मदनरत्न ; स्मृत्यर्थसार ; 2A, मयूखे ; भट्टोजिदीक्षितास्तु ; 2B,
गृह्यपरिशिष्ट ; पराशरमाधवीय ; वशिष्ठ ; मनु ; 3A, कूर्मपुराण, बौधायन ;
कालसाधुविचार ; 3B, ऋष्यशृङ्ग ; तिथ्यर्क ; प्रयोगपारिजाते वृद्धमनु-
काव्यायनौ ; समयमयूखे ; 4A, नारायणभट्ट ; भाष्ये ; 4B, वृत्तिद्वन्मते ; 5A,
नारसिंहीय प्रयोगपारिजाते ; कारिकायां ।

5A, शाकलानां समानीव इत्यृचा अन्याहुतिर्भवेत् । वास्त्वानान्तु
तच्छ्रयोऽरित्यृचा अन्याहुतिर्भवेत् । ऋग्वेदस्य पञ्चाखाभेदः । आश्वलायनी,
साङ्ख्यगौ, शाकला, वास्त्वला, माण्डूकाश्चेति तेषां मध्ये शाकलानां चेदमेव
आश्वलायनसूत्रे कर्मानुष्ठानार्थं सुपकरोतीति प्रदर्शितमनेनेति ।

5B, सत्याषाढ आपस्तम्बोक्तेः जयन्त ; 6B, जैमिनि ; 7A, गालव ; 7B,
काष्ठाजिनि ; पारिजात ; व्यास ; 8A, पारस्कराचार्य ; 8B, श्रौतक ; 9A,
दोषापद्धतौ, दृष्टापद्धतौ च ; 9B, देवचात ; कारिकाभाष्ये ; 11B, दृष्टा-
भट्टीकार ।

1618.

3096. **उपाकर्म्मोत्सर्जनप्रयोगः ।** *Upākarmotsarjana-
prayoga.*

* Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 21. Lines, 8 to 11
on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
Complete.

It begins :— *

अथोपाकर्म्मोत्सर्जनप्रयोगः ।

केशवादि प्राणानायम्य ॥ समुखश्चेत्यादि ॥ विश्वोर्विश्वोरिति
संक्षेप्य ॥ तत्र कारिका ।

(1257)

अध्यायानामुपाकर्म्म अवस्थां अवशेन तु ।

तन्मासे हस्तयुक्तायां पञ्चम्यां वा तदिच्छते ॥

अवच्छेदौघयस्तस्मिन् मासे तु न भवन्ति चेत् ।

तदा भाद्रपदे मासि अवशेन तु कारयेत् । अद्य प्रयोगः

ममाध्याप्यानां चाधीतानां ह्यन्द् आदीनां यातयामतानिरासेना

प्ययनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं एभिर्ब्राह्मणैः सह उत्सर्जनाख्य-

कर्म्म करिष्ये ।

10A. इत्युत्सर्जनम्—

अथोपाकर्म्म ममाध्याप्यानामध्येयमागानां ह्यन्द् आदीनां
यातयामतानिरासेनाप्ययनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमुपाकर्म्माख्यं कर्म्म करिष्ये ।

1619.

3293. [उत्सर्जनोपाकर्म्म] प्रयोगपद्धतिः ।

Utsarjanopākarma-prayoga-paddhati.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 8. Lines, 15 to 18 on a page. Extent in slokas, 448. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured.

A work on utsarjana and upākarma with quotations from many authors.

For the explanation of the terms *upākarma* and *utsarjana*, see our number 1983.

The authors quoted :—

1A, कर्कभाष्ये; आश्वलायन, कारिका; हेमाद्रि; वृत्ति, देवत्रात-
भाष्य; सिद्धान्तभाष्य, सूत्रार्थसार; शौनक, 1B, कातीयगृह्यकार, हरिहर,
कातीयसूत्र, मनु, आश्वलायनकारिका, विद्यारण्यश्रीपादैः; इत्यमेव सुदर्शने-
नापि; 2A, मदनपारिजात, अमर; 2B, परिशिष्ट, पृथ्वीचन्द्रोदयोदाहृत-
वचने, कौस्तुभे; कालतत्त्वविवेचनसारोद्धार, गर्गवचनात्, मयूख, समयप्रकाशे,
निर्णयसिन्धु, मदनरत्न, कालसाधुनिर्णयः; 3A, बौधायन, तैत्तिरीयकार, बह्वृषा,
पराशरमाधव, चन्द्रचूडौ, निर्णयामृत, तिथ्यर्क, प्रयोगपारिजात, गोविन्दार्णव,
धर्मप्रकाश, शाकल; 3B, आपस्तम्ब, नारायणहर्षित, गृह्यकारिका, गदाधर-

भाष्यम्; चापभट्टीये; 4A, वेदभाष्य, प्रयोगकाराः; बृहद्विनियोगदौषिका,
सर्वावुकमभाष्य; 4B, सूक्तविनियोगे, कृष्णभट्टीये, वशिष्ठ, वैखानससूत्रम्.
5A, कार्ष्णाजिनस्मृतिः, सत्यव्रतोऽपि, वायुपुराणेऽपि, गालव, शाकलकारिका;
5B, कारिकाभाष्ये, व्याडि; 6A, पारस्कराचार्य, दाक्षिणात्याः, भास्कराचार्य-
संहिता; 6B, वृत्तिकृत नारायण, स्मृतिभामत्यां बृहत्प्रचेताः, भविष्ये, स्मृति-
भामत्यां व्यासः; 7A, माधवीये संग्रहे देवलः, कूर्मपुराणे, भट्टैरपि; 7B,
काव्यायनस्मृति, शातातपवचने, श्रीदत्तादयः, बृहस्पतिः, याज्ञवल्क्यवचनम्.
8A, व्यासोक्तेः, गार्ग्य, द्वैतनिर्णय, भट्टसम्प्रदायः, अनन्तदेवानां सम्प्रदायः; 8B,
श्रुतपथब्राह्मणम् ।

1620.

5519. **आवर्णौकर्मपद्धतिः ।** *Śrāvānī-karma-paddhati.*

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia. 68. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Date, Śaka, 1775. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । गुरुवे नमः । अथ उपाकर्म लिख्यते ।

ततः गृहे स्नानं देवतार्चनं मातृपूजापूर्वकं नान्दीश्राद्धानं
कृत्वा अक्षततिलदर्भापामार्गोमयमृत्तिकाभस्मगन्धपुष्पधूपदौषा-
क्तादनयश्चोपवीतनैवेद्याफलताम्बूलादीनि गृहीत्वा ग्रामाद्वहिः शिष्यै-
रन्यैश्च ब्राह्मणैश्च सह गन्धजलाशयं गच्छेत् । ततस्तीर्थमूमिं
प्रक्षाल्य तत्र मृदादीनि विन्यस्य यथोक्तं शौचं कुर्यात् । ततः
सर्वे यश्चोपवीतनः वद्धत्रिकच्छशिखिदर्भापाणयः गुरुः शिष्यश्च
प्राङ्मुखोपविश्य प्राणायामत्रयं कालज्ञानं कृत्वा वृन्दसामुत्सर्गमहं
करिष्ये इति सङ्कल्प्य सर्वे स ऋचं गुरुशिष्यैर्जपन्ति ।

End :—

ब्रह्मयन्त्रिविमोक्तः । समुद्रे जले प्राप्य विराचान्तो गृहं व्रजेत् ।
इत्युत्सर्गः ।

Colophon :—

इति आवर्णौकर्मपद्धतिः ।

Post Colophon Statement :—

सुभं भवतु शके १७७५ प्रमादिनाम संवत्सरे आषाढमासे
वृष्णपक्षे पञ्चम्यायां इन्दुवासरे तद्दिने पुस्तकं समाप्तम् ।
दामोदर सदाशिव ।

1621.

6315. **अरणिलक्षणम् ।** *Araṇilakṣaṇa.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, modern Nagara. Copied in Śaṃvat 1941. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इत्यरणिलक्षणं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १९११ मीः भादो वदी ८ गुरुके इह पोथि पंडित
बालमुकुन्दस्येदम् ।

The object of the work :—

अथातः संप्रवक्ष्यामि अरण्योच्चैव लक्षणम् ।
रूपं तथा प्रमाणञ्च गुणदोषांस्तथैव च ॥
चोदिता सर्वशास्त्रेण आचार्येण तु धीमता ।
पुराकल्पे च यद्दृष्टं ऋषिभिश्चैव लक्षणम् ॥

Then it goes on :—

गृह्याग्निं परिसंगृह्य धर्मपत्न्या सहैव तु ।
वैतानिकास्तथाकुर्यादाधानाद्या यमोदिताः ॥

There are fifty verses of the anuṣṭup metre :—

It ends thus :—

पूत्रार्थौ श्रावयेन्नित्यमचिरात्सभते सुतम् ।
श्रुतश्रीलं वीजवंतं दीर्घायुर्विपुलां प्रजाम् ॥ ४८ ॥
एतदेवं समाख्यातं पिप्पलादेन धीमता ।
द्विजानां बालवृद्धानां पुरश्चरणमुत्तमम् ॥ ४९ ॥

(1260)

अधीत्येतच्च देहान्ते परंब्रह्माधिगच्छति ।

न तस्य मृत्युर्न जरा निद्राव्याधिर्न चैव हि ।

क्षुत्पिपासाभयं नास्ति ब्रह्मभूयाय तिम्रति ।

ब्रह्मभूयाय तिम्रति ।

1622.

7766. स्वस्तिवाचन (ऋग्वेदयजुर्वेदोक्त) । *Svastivācana.*

Substance, country-made paper. 7×4½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति ऋग्वेदयजुर्वेदोक्त स्वस्तिवाचनं संपूर्णम् ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

संपूज्य गंधमाल्याद्यै ब्राह्मणान् स्वस्ति वाचयेत् ।

धर्मकर्मणि मांगल्ये संयामाद्भूतदर्शने ॥

पुण्याहवाचना देवे ब्राह्मणस्य विधीयते ।

एतदेव निरोक्तारं कुर्यात् क्षत्रियवैश्ययोः ॥ २ ॥

अवनिहृतजानुमंडलं कमलमुकुलसदृशमंजलिं शिरस्याधाय
दक्षिणेन पाणिना सुवर्णपूष्पकलसं धारयित्वा, etc., etc., etc.

1623.

10807. कृष्णाण्डहोम । *Kuṣmāṇḍa-homa.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 120. Character, Nāgara. Date, Śaka 1727. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति कृष्णाण्डहोम समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्राके १७२७ क्रोधनामसंवत्सरे कार्तिक शुद्ध ५ भानुवासरे
तद्दिने देवोपनामक आत्मारामेण लिखितम् ॥ श्रीसिद्धेश्वरार्पण-
मस्तु ॥ क्षेत्रटीके ॥ त्र्यंबकजटोद्वृते गौतमस्याघनाशिनौ ।

सप्तधा सागरं याति गोदावरि नमोस्तुते ॥

करवीरवासिन्यै नमः ॥

Beginning :—

अग्नीनाधास्यमानः सर्वपापक्षयकामः सर्वप्रायश्चित्तरूपं
कूष्मांडहोमं कुर्यात् । अमावास्यां पौर्णमास्यां वोपक्रमः ॥ तस्यायं
प्रयोगः ॥ एनोनिवर्हणार्थं कूष्माण्डैर्होष्यामि ॥ सङ्कल्पं कुर्यात् ॥
भस्मश्रूपक्षे शूलोमनखानि वापयित्वा स्नानानंतरं देवतासंकल्पं
कुर्यात् ॥ कल्पोक्तगणपतिपूजनं कुर्यात् ॥ पुण्याहं देवता
अभ्यादयः प्रधानदेवता सविता चरुर्हविः ॥ ततोन्वाधानं ॥
क्रियमाणे कूष्मांडहोमेऽध्वे ॥ अग्नीषोमे चक्षुषी आज्येनेत्यंतु मुक्ता
अत्र प्रधानं सवितारं चरुणा ॥ देवानादित्यान् ॥ १ ॥ विष्ण्वान्
देवान् ॥ २ ॥ द्यावापृथिवी सरस्वती च ३ इन्द्राग्नी मित्रावरुणौ ।
सोमं धातारं वृहस्पतिश्च ४, etc., etc.

It ends :—

अग्नये वैश्वानराय इदं इति स्त्रियुक्तदादिवरदानं कुर्यात् अनेन
अग्निं अश्वत्थपर्णेषु ऊतशेषं निदधाति ॥ एवमेनस्तारतम्यं विचार्य
सम्बत्सरं मासं चतुर्विंशतिरात्रौर्द्वादशरात्रौ स्त्रियोरात्रौर्वा ऊत्वा
उपतिष्ठेत् । यावद्धोमस्तावत्तस्येति व्रतं । न मासमश्रूयात् न
स्त्रियमुपेयात् न उपर्यासीत् न जुगुप्सेत् अष्टतात्पर्यो ब्राह्मणस्य व्रतं,
यवागू राजन्यस्य आमिक्षा वैश्यस्य अथो एतद्व्रतं ब्रूयात् ओदनं
दधानाः सक्तून् घृतमिति यथावच्चिमनुव्रतयेदात्मनोनुपदासाय इति
ब्राह्मणम् ॥ अथ कर्माङ्गभूतप्रयोगः ॥ अभ्याघने पूर्णाऊतिं
ऊत्वा कूष्मांडैर्जुऊयात् पूतो देवलोकान् समश्रूते इति ब्राह्मणे ॥

See Śrautapadārtha-nirvacana page 54 and article 355.

1624.

5793A. **कूष्माण्ड होमप्रयोगः ।** *Kuśmāṇḍa-homa-pratyoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 9/10 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अग्नीनाघास्यमानः सर्वदुरितपापक्षयकामः सर्वप्रायश्चित्तरूपं
कूष्माण्डहोमं कुर्यात् । अमावास्यायां पौर्णमास्यां वा उपक्रमः ।
तस्यायं प्रयोगः ।

एनोनिर्वहणार्थं कूष्माण्डैर्होष्यामीति संकल्प्य षमश्रूपपक्षकेश-
लोमनखानि वापयित्वा कौनाद्यनन्तरं देवता सङ्कल्पं कुर्यात् ।
पुण्याहं अग्रादयः । स्थण्डिलाद्यभिप्रतिष्ठापनान्तं कृत्वा ततोऽन्वा-
धानम् । आन्यभागान्ते सवितारं चरुणा देवानादित्यान् विश्वान्
देवान् द्यावापृथिव्यौ सरस्वतीमिन्द्राग्निमित्रावरुणसोमधातृवृह-
स्पतीन् जातवेदसं अग्निं गार्हपत्यं ज्योतिषं अग्निं गार्हपत्यमग्निमा-
वृणं अग्निं गार्हपत्यं २ अग्निं अग्निं गार्हपत्यं आपः शुंघनीः
आपोद्दिश्यवर्णाः वरुण वरुणं अग्नीवरुणौ २ अग्निमयमं अग्नीन्द्रौ ।
etc., etc.

The *homa* in which the *Sāman* called *Kuśmāṇḍa* is to be used is called *Kuśmāṇḍa home*

2A, यद्वादेवहेलनमित्येकविंशत्स्य प्रथमानुवाकस्य स्वयम्भूर्ब्रह्मा ऋषिः
लिङ्गोक्तो देवता आद्यास्तस्मोऽनुष्टुभः पञ्चमौ त्रिष्टुप् षष्ठानिजगती सप्तमी जगती
अष्टमौ त्रिष्टुप् नवमी जगती दशमी वृहती द्वे शर्कर्यौ त्रयोदशी त्रिष्टुप्
चतुर्दश्यष्टिः पञ्चदश्यनुष्टुप् षोडशी विराट् सप्तदशी गायत्री तिस्रस्त्रिष्टुभः एक-
विंशानुष्टुप् यददौद्यमिति त्रयोदशर्क्षस्य द्वितीयानुवाकस्य
आग्राहोम विनियोगः ।

End :—

अग्राधेये पूर्णाहुतिं कृत्वा कूष्माण्डैर्जुहुयात् पूतो देवलोकान्
समश्नुत इति हि ब्राह्मणं । आमदग्निमते तु सवितारं चरुणा
त्विधि मभ्यावर्त्तिनमित्येतद्वर्जयित्वा भव्यं पूर्ववत् ।

Colophon :—

• इति कृष्णायुधप्रयोगः ।

By a later hand :—

• इदं पुस्तकं मौन्यौपकनाम वैजनाथेन लिखितम् ।

1625.

8945. होमपद्धतिः । *Homapaddhati*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Character modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Col. :— इति होमपद्धतिः समाप्त ।

, 1626.

3264. लक्षहोमपद्धतिः । *Lakṣa-homa-paddhati*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 33. Lines, 8 to 10 a page. Extent in slokas, 650. Character, Jaina Nāgara of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

अथ लक्षहोमपद्धतिः ।

श्रीकामादिः प्रशस्तस्नानुकूलं ल + + + सुस्नातः प्रक्षालित-
पाणिपादः आचान्तो यजमानः कृतमाङ्गलिको देशकालौ स्मृत्वा
अमुककामो लक्षहोम[मिना]हं यक्ष्ये + इति सङ्कल्प्य गणेशपूजनं
पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं नान्दीश्राद्धं च कृत्वा आचार्यः ब्रह्म-
चरत्वगवराणां कुर्यात् ॥

The first three leaves contain at the left hand upper margin, the word लक्ष. But from the 4th to the end every leaf contains लक्ष in the place of Lakṣa.

From this the work appears to be one on *homa*.

It ends :—

उतः सम्पूर्णमस्त्वच्छिद्रमस्त्विति + युः ततस्तेषां मन्त्राग्निषो
मृह्यीत्वा तत् सानुनयं विसर्ज्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा दीनानाथान्

शास्त्रादिना सन्तोष्य स्वयं सुहृन्मित्रादियुतः सोत्साहः सन्तुष्टो
हविष्यं भुञ्जीतेति ।

In 28A :—

देशकालौ स्मृत्वा कृतस्य असुकहोमस्य सिद्धार्थं पूर्णाङ्गिति
होष्ये इति ।

1627.

9342. होमपद्धतिः । *Homa-paddhati.*

By Lambodara.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 42. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Colophon :—

इति श्रीलम्बोदरविरचिते होमपद्धति समाप्तं ।

1628.

11054. होम । *Homa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1896. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beg. :— ॐ नमोस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये

सहस्रपादाक्षिशिरोरवाहये ।

सहस्रसाम्ने पुरुषाय शान्ते

सहस्रकोटोयुगधारण (?) नमः ॥

Five such slokas, at the end of which we have :—

2A, इति चरणप्रक्षालनं ॥

ॐ नमः परमात्मने नमः श्रीपुराणपुरुषोत्तमाय अथ श्रीब्रह्मणो
द्वितीयप्रहरार्द्धं

अग्निदेवतानव्यग्निदेवतानां गन्धर्वादिपक्षलोकापालानां इन्द्रदेवता-
कुलदेवतासहितानां अन्येषामपि होमपूजन + + महं करिष्ये ।
इति सप्तम्य ॥

(1265)

अथ पञ्चवारुणौहोमो लिख्यते । अथ सस्ययनकलपस्थापन
गौरीगणेशपूजनं लिख्यते ॥

Col. :—

इति होम समाप्तः ।

Post Col. :—

श्रीसम्बत् १८६६ मी० आवर्ग कृष्ण ७ ॥

1629.

6277. सायं प्रातर्होमप्रयोगः । *Sāyam-prātar-homa-prayoga.*

Substance, country-made paper. 7×4½ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 40. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A treatise on morning and evening sacrifices.

Colophon :—

इति सायंप्रातर्होमः ।

Beginning :—

अथ पक्षादिकर्म ।

तत्र प्रथमप्रयोगे मातृपूजापूर्वकं श्राद्धं कर्तव्यम् । दक्षिणतो
ब्रह्मासनमुत्तरतो प्रणीतासनं । तत्र ब्रह्मोपवेशनम् यावत् कर्म-
समाप्यते तावत्त्वं ब्रह्मा भव । भवामि । ब्रह्मानुज्ञातः । प्रणीता-
प्रणयनम् । ईशानादिपूर्वार्थैर्दभैरेकमुद्या परित्तरणम् । अग्नेः •
पश्चादुत्तरतो वा पात्रासादनं पवित्रकृद्दनादीनि त्रीणि ।

1630.

2111. पक्षहोमविधिः । *Pakṣa-homa-vidhi.*

For the MS. and the work see L. 4192.

1631.

2183. विधुरौपासनप्रयोगः । *Vidhuraupāsana-prayoga.*

Substance, country-made paper. 7×3 inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The Aupāsana fire is the name of the Gṛhya fire of one who keeps the Śrauta fires too. On the death of the wife, she is burnt with the Śrauta fires and they have to be rekindled. The Aupāsana fire, too, has to be rekindled. The present MS. contains the process of the rekindling of the Aupāsana fire. See Karka Bhāṣya on Katyā I. 20. वैतानिकस्यापि स्मार्त्तकर्मसाधनभूत औपासनो दृश्यते ।

1632.

1910. विधुरौपासनम् । *Vidhuraupāsana*.

For the MS. and the work see I. 3202.

On the rekindling of the Gṛhya fire by a widower who kept his Śrauta fire.

Fol. 1B, इति प्रथमसन्धानम् ; 2A, अथ अपत्नीकौपासनविधिरभिधीयते ।

Post Col. :—

परार्थं लिखितमिदं ह्यग्रीवेति बोध्यम् ॥

1633.

6278. उपासन प्रायश्चित्तविधिः । *Upāsana-prāyaścitta-vidhi*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 250. Character, Nāgara. Copied in Samvat 1822. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्री उपासनप्रायश्चित्तविधिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८२२ दुर्गन्धनाम संवत्सरे माघमासे शुक्लपक्षे मन्द-
वातरेण समाप्तः ।

श्री पाण्डुरंगाय नमः । शुभमस्तु ॥

Expiation for a break in daily sacrifices, in the Aupāsana fire (?). Burnell 28A.

Beginning :—

श्रौगणेशाय नमः ।

अथौपासने प्रायश्चित्तविधिं व्याख्यास्यामः । अरण्योदय उत्थाय
दन्तधावनादिपुरःसरं यथाविधि स्नायात् ।
... ..
ततोऽग्निं प्रादुष्कृत्य प्राणायामसंकल्पार्थादिस्मरणम् देवताभिधाना-
नानि विधाय यथाविधि प्रातर्होमं कुर्यात् ।... ..
... .. उपस्थानविषये
उदयनियमो नास्ति । अथात्र प्रायश्चित्तं वक्ष्यते । अग्निस्थाने
सूर्याहुतिः सूर्यस्थाने अग्नाहुतिः एवं विपर्यासे संकल्पादिद्वया-
न्तरे होम आवर्तते ।

14B, इति श्रीधरपद्धतौ सामिकस्य प्रवासे भोजनं स्वाग्निपक्वं लौकिकाग्नि-
पक्वं न ।

End :— उच्छिन्नाग्नेररणिमद्भावे एवं ॥ अरण्योदभावे वा अन्ये अरण्यौ
आनीय अरण्योदपरि दक्षिणं मिमपाणिं ? कृत्वायं तं इति समा-
रोपमंत्रं पुत्रादिर्जपेत् ततो मृतान्वाधानं कृत्वा पूर्ववद्देहदिति ।

The authorities quoted are :—

11B, यज्ञपाम्ब; 12B, आपस्तम्बपरिशिष्ट; 14A, प्रदीपचन्द्रिका;
14B, श्रीधरपद्धति; 13B, केशवस्वामी ।

1634.

2073. **विच्छिन्नस्याग्नेः पुनः सन्धानम् ।** *Vicchinnaśyāgneḥ
punaḥ Sandhānam.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 5. Lines, 6, 7,
on a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. Date, Śaka 1716.
Appearance, discoloured. Prose. Complete.

Colophon :—

पुनः सन्धानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

शके १७१६ आनन्दनाम संवत्सरे मार्गशीर्षवद्य १२ भृगुवासरे
तद्दिने इदं पुस्तकं नानाजोशना लिखितम् ।

It begins :—

विच्छिन्नस्याग्नेः पुनः सन्धानम् ।
आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य विच्छिन्नदिनादारभ्य
एतावन्तं कालं गृह्यामि विच्छेदजनितप्रत्यवायपरिहारद्वारा
श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अमुकप्रायश्चित्तं अमुकप्रत्याज्ञायद्वारा यथा-
शक्ति यथाकालं करिष्ये ।

1635.

2939. विच्छिन्नस्य गृह्याग्नेः पुनः सन्धानम् ।

Vicchinasya Gṛhyāgneḥ Punnaḥ Sandhānam.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 35. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति विच्छिन्नस्य गृह्याग्नेः पुनःसन्धानं समाप्तम् ।

It begins :—

श्री । तन्नाशे सति दादशरात्रात् पूर्वं स्थण्डिलाद्यभिप्रतिष्ठा-
पनं कृत्वा अयास्येयाऊत्योत्पाद्यामि तत्र कार्यः । तदूर्ध्वं प्रमादा-
दभिपरित्यागे प्रत्यब्दं प्राजापयं । एतावदब्दपर्यन्तं गृह्यामि विच्छेद-
जनितदोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं एतावतः कृच्छ्रानेतत्-
प्रत्याज्ञायद्वारा परिष्ये इति संकल्प्य तथैवाचरेत् ।

It ends :—

हृदयाङ्गनं कृत्वा हस्तं प्रक्षाल्य स्निग्धकान्धोमशेषं समाप्य
दश त्रीन् वा ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

1636.

3282. **अन्वाधानम् ।** *Anvādhanā.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 44. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

श्रीचिपुरसुन्दर्यै नमः ॥ क्रियमाणे शतचण्डौहोमे देवता-
परिग्रहार्थमन्वाधानं करिष्ये । अस्मिन्नन्वाहिते अग्नीं जातवेद-
समग्निं, इन्द्रेण, आज्येन, आदित्यादिनवग्रहानम्राद्यधिदेवतान्
रुद्रादिप्रत्यधिदेवतानेकैकसंख्यया समिच्चव्याज्यैः अग्निं सोमं अग्नी-
षोमौ चक्षुषी नेत्रवक्त्रोद्घाटनाय जातवेदसं त्रिवारमाज्येन,
वह्नेर्गर्भाधानादिसंस्कारार्थं पञ्चदशवारमग्निमाज्येन नवपञ्चसमिद्धिः
हिरण्यां वामनां रिक्तां कृष्णां सुप्रभां अतिरिक्तां बज्ररूपामिति
सप्त आज्येन सहस्रार्चिषं स्तुतिपूर्णसुनीष्टपुरुषधृन्मव्यापिनं सप्त-
जिह्वं हव्यवाहनं अश्वोदरं वैश्वानरं कौमारतेजसं विश्वमुखं
चेत्यष्टमूर्तौ × × × × चतुष्टौ जातवेद इहा बह
सर्वकार्याणि वौषट् ।

Colophon :—

इत्यन्वाधानम् ।

After the colophon there are four lines more, contain-
ing a Tantrika Mantra.

1637.

2959 **संस्कार-कौमुदौ ।** *Samskāra-Kaumudī.*

By Giri Bhatta, son of Yallam Bhatta.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 34. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Incomplete.

An exposition of the Gṛhya rites. The manuscript is incomplete. It goes to the end of the ceremony of Nīṣkra-
maṇa.

34B. इति श्रीयक्ष्मभट्टात्मज-गिरिभट्टकृतायां संस्कारकौमुद्यां निष्क्रमणं ॥

अथोपवेशनम्, on which there are only a few lines and the MS. breaks off abruptly.

It begins :—

श्रीगणेशायनमः ।

अथ गर्भलंभनं । तत्रेदं गृह्यं । उपनिषदि गर्भलंभनं पुंसवन-
मनवलोभनं चेति । यज्ञोपनिषदि त्रीणि कर्म्मणि आस्रातानि
तदुक्तप्रकारेण तानि कुर्यादित्यर्थः ।

Besides the ancient authorities ; it quotes :—

1B, ऋग्विधान ; 2B, विज्ञानेश्वर ; 3B, प्रयोगपरिज्ञात ; 4B,
हेमाद्रिमाधवे, षड्गुरुभाष्य, हरदत्त, जयन्त, 8B, वृसिंह ; 12B, स्मृति-
चन्द्रिका ; 13B, कारिकाभाष्ये विश्व ; 19B, मेघातिथि ; 23A, मुहूर्त-
चिन्तामणिटीकायां तत्त्वयोजनमाह गुरु ; 24A, प्रयोगरत्न ; 29A, सुदर्शन-
भाष्य ।

1638.

2970. **संस्कारसागर ।** *Saṃskāra-Sāgara.*

By Bhaṭṭa Nārāyaṇa (Āraḍa).

Substance, country-made paper. 9 $\frac{3}{4}$ × 4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 8 on
a page. Extent in ślokas, 384. Character, Nāgara of the eighteenth century.
Appearance, discoloured.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

आङ्गिराख्यो गुहं नत्वा भट्टनारायणः सुधीः ।

संस्कारसागरं ब्रूते गृह्यार्थस्य प्रकाशकम् ॥

The work begins :—

कर्म्मण्यादौ द्विरायम्भ प्राणांस्त्रिधा सक्तु कश्चित् ।

मासपक्षादिसर्वेषां श्रीपद्माख्यपुराणतः ॥

कृतोक्तेषु ततः कर्म्म संक्षय विधिनाचरेत् ॥

इत्यादि ।

It is a versified treatise on grhya rites.

Colophons:—

8B. इति श्रीमदारङ्गोपनामक-नारायणभट्टकृते संस्कारसागरे सर्व-

स्मार्त्तकर्मपरिभाषा ।

23A. आरङ्गख्येन संशोध्य भट्टनारायणेन च ।

स्थालीपाकप्रयोगोऽयं प्रोक्तः संस्कारसागरे ॥

24A. ॐ नम इति मन्त्रोऽयं प्रोक्तः संस्थाजपाभिधः ।

आरङ्गख्येन सत्पक्षे ब्रह्मणाः कर्मसूत्रितम् ॥

The work does not seem to be complete.

1639.

1898. **गृह्याभिसागरः ।** *Grhyāgni-Sāgara.*

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa Adare, son of Lakṣmīdhara.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 133. Lines, 11
12, 13, and 14 on a page. Extent in ślokaś, 3990. Character, Nāgara. Date,
Śāka 1716. Appearance, old. Complete.

Maṅgalācarana and the author.

नत्वा कृष्णपदाम्भोजं गणेशं शंकरं शिवम् ।

लक्ष्मीधरं च पितरं भट्टनारायणं तथा ॥

यथाज्ञानं विचार्यार्थपक्षं शिष्यैरनुष्ठितम् ।

त्रीणि सूत्राणि तद् ग्रन्थानालोचनान्त्रयं भूरिशः ॥

आङ्गरेखुपनामा वै भट्टनारायणः सुधीः ।

गृह्याभिसागरं चैव कुरुते शिष्यतुष्टये ॥

Col. :—

गृह्याभिसागरः समाप्तः ।

Post Col. :—

शके १७१६ आनन्दनामसंवत्सरे दक्षिणायने हेमन्तर्तौ
मार्गशोर्षे पौर्णिमायां तिथौ शनौ + + + नक्षत्रे दशस्थिते

चन्द्रे वृश्चिकस्थिते श्रीसूर्ये धनुःस्थिते देवगुरौ पुण्यग्रामे + * +
 स्थनगरकरोपनाम प्रसिद्ध आकूङ्गनेरकर वड्डेयोम नामक, वत्स-
 गोत्रोत्पन्नव + + + विठलात्मज निडकंठशर्म्भणः पौत्रेण
 जयरामशर्म्भणा इदं पुस्तकं स्वार्थे परार्थं लिखितं । शुभमस्तु
 तस्यैव पुस्तकं कुलदेवता मार्त्तण्डभैरव + + + + + ,

None of the I.O. manuscripts, Catal. Nos. 1634, 35, 36 are complete. The present MS. contains a complete table of contents without page marks. This is copied below : —

स्मार्त्तप्रायश्चित्त[ानु]क्रमशिका लिख्यते ।

प्रायश्चित्तभूतानि मूलवाक्यानि, अधिकारसिद्ध्यर्थे गृह्याग्निविच्छेदप्राय-
 क्षित्तानि, सर्वस्माधाराग्रा०, प्राजापत्यनि०, प्रत्याज्ञायनि०, पवननिर्णये
 कृच्छ्रत्रयम्, प्रमादाद्विज्ञाना०, भस्माद्विज्ञानादिनि०, मृत्तिकास्नाननि०,
 पञ्चगव्यस्नाननि०, विष्णुश्राद्धनि०, गोदानदाने निर्णयः, उत्तराङ्गहोमनिर्णयः,
 दण्डदानानां निर्णयः, अभ्युदयार्थं कृच्छ्रादिनि०, तस्य नियमे निर्णयः, हविष्याणां
 निर्णयः, हविष्याणां प्रत्याज्ञायः, अग्निविच्छेदप्रा०, तदर्थमायतनलक्षणम्
 इषुलक्षणम्, होमानुसारेणनि०, अग्न्याधाननक्षत्राणि, पुनःसन्धानेनि०,
 वृद्धिश्राद्धानि, अनेकभार्याकर्त्त०, प्रथमपुनःसन्धानकर्त्त०, सम्भा०नि०,
 अग्निद्वयसंमर्गनि०, तस्य मूल[ल] वाक्यानि, तत्प्रयोगश्च, अथ विच्छिन्नगृह्याग्निपुनः-
 सन्धानम्, होमद्वयस्थालीपाकद्वयनि०, अत्रार्द्धे मूलवाक्यानि०, अनाग्बस्थाली
 पाकनि०, पुनःसन्धानप्रयोगश्च, तत्र मूलवाक्यानि०, ब्राह्मणभोजननि०, गृह्याग्निपुनः-
 सन्धानम्, तत्र प्रायश्चित्तनि०, अथ सम्भागाः, आलस्यादिना अग्नित्यागे
 प्रायश्चित्तम्, प्रयोगश्च, अथ नास्तिक्यादग्नित्यागे प्रायश्चित्तम्, कृच्छ्रादिप्रायश्चित्तम्,
 मासद्वयमग्नित्यागे अब्दपर्यन्तमग्नि[त्यागे] अथ सम्भागाः, तत्प्रयोगश्च नास्ति-
 क्वादालस्यात् प्रायश्चित्तं ग्रन्थान्तरेणोच्यते, प्रमादादग्नित्यागे आलस्यादग्नित्यागे, अथ
 कृच्छ्रलक्षणम्, अथातिकृच्छ्रलक्षणम्, अथ पराकृच्छ्रलक्षणम्, एतदाचरण[ानु]श्रुतौ
 प्रत्याज्ञायनिर्ण०, अथ होमारम्भनि०, बह्वर्वातिक्रमे प्रा०, अथ प्रादुर्करणनि०,
 अथ होमकालनि०, होमकालावधे प्रा०, अथ होमकर्तारः, अथ एवाग्नि होम-
 निर्णयः, उभयोरसमन्तहोमनिर्ण०, पत्नीहोमनि०, विवाहहोमोत्तरं होमारम्भनि०.

विवाहोद्देशनापूर्वमग्निमुखप्रायः, अथ होमद्रव्याणि, द्रव्यप्रतिनिधिः, होम-
 महिमप्रयोगः सायंप्रातर्होमफलम्, औतामिस्मार्त्ताग्निपरिचरणे नि०, संचोपतः
 सायंप्रातर्होमनि०, द्रव्याणामग्निश्रयणानग्निश्रयणयोर्नि०, अथ कर्त्तृनियमः,
 होमस्वरूपग्रहणनि०, आहुतिद्वयनि० आहुतिसंसर्ग प्रा०, अथ पत्नीकुमारौहोम-
 नि०, आपत्काले समस्यहोम प०, अथ गुर्व्यापदि पक्षहोमनि०, अथ शेषहोमः
 अत्र पक्षहोमशेषहोमयोर्मूलं, अनापदि पक्षहोमे दोषनि०, अनापदि पक्षहोमे
 तन्तुमतीष्टिप्रायः, तत्र मूलवाक्यानि उक्तानि तत्र होमसमस्य शेषहोमेषु
 सर्वाणि सायं पृथक्होमानि, अत्यन्तापत्तौ पर्वणि सायं होमो न शक्यस्वेति
 निर्णयः, तृतीयपक्षहोमनिषे०, विस्मृत्या क्रियते तदा पुनराधानप्रायश्चित्तः,
 पक्षहोममध्ये आपदि गच्छति तदा होमनि०, पक्षहोमविषये सायंप्रातः-
 प्रतौत्तगकर्त्तृमशक्यस्तदा विशेषनिर्णयः, मृत्युशङ्कायां विशेषनिर्णयः, मृत्युशङ्कायां
 पुत्रादिविशेषनि०, अथाशौचे होमविधिः, अथाशौचमध्ये पिण्डपितृयज्ञादि-
 श्रवणाकर्म्मदिष्व कर्त्तव्यनिर्णयः, विवाहाद्युत्तरं पिण्डदाननिषेधः, सूतके कुलस्यान्न-
 भोजनं च नि० भोजनादौ प्रा०, अथ सभार्थस्य प्रवासे अशौचादिनिमित्ते
 वा समारोपविधिः आत्मसमारोपनियमः, प्रवासे प्रसक्तौ सौमातिक्रान्तौ
 अन्वारम्भे नि०, तेषां मूलवाक्यनि०, नियमापरिपालने अग्नयो लौकिका [इति]
 निर्ण०, प्रोषिते पथ्यौ कर्त्तव्यनि०, पक्षहोमे पर्वतिक्रान्तौ निर्णयः, अथ पुरुषस्य
 प्रवासप्रसक्तौ निर्णयः, तत्प्रयोगश्च, आग्रयणेऽनुकल्पनि०, राष्ट्रभयादौ यजमान-
 सन्निधाने स्त्रीणामग्निनयने विशेषः, राष्ट्रविभ्रमादिअत्यन्तापत्तौ स्त्रीणां विशेष-
 कार्यनि०, तत्प्रयोगश्च, तस्य मूलवाक्यानि, आहिताग्नेः पराभिपक्षभक्षणे निर्णयः,
 अथापत्नीकौपासनप्रयोगः, अथ स्थालीपाकारम्भः, स्थालीपाकारम्भे रजोदोष-
 व्वंसक्तिः, अथेष्टिनिर्ण०, अथ पर्वनिर्ण०, प्रतिपाद्यप्रति०, अथ पात्रलक्षणम्,
 अथ परिभाषा, देशकालोक्तेखनादिफलम्, अनादिष्टे होमे नि०, अथ कल्पित-
 काले अनेकपाकयज्ञविशेषः, जपोदाहरणम्, उपस्थानाभिमुखो जपादीनां करणे
 नि०, चरौ अर्धभागे चरुजत्सेकं(?) प्रायश्चित्तम्, दधिसक्तादिकठिनद्रव्यक्षिप्रोत्क्षण,
 आज्यस्य केवलोत्पवने नि०, जपहोमादिकनियमे नि०, जपहोमाद्यासने नियमः
 सर्वाधानौय ऋह्यकर्म्माणि, लौकिके कार्यनिर्णयः, इध्मार्थे वृत्तविशेषः, अथेध्म-
 प्रमाणं, अथ द्विविधां निर्णयः, तत्प्रतिनिधिनिर्णयः। कुशादिप्रतिनिधि० पाला-
 शोद्धो मुख्यः। तत्प्रतिनिधिनिर्णयः, नित्यनैमित्तिकेष्टिषु दक्षिणादाननि० तत्प्रति-

निधिनं, प्रत्युपवेशने स्थाननिं, अथ स्थालीपाकादिनिं रञ्जुकरणे निं, अथ लघुस्थालीपाकप्रयोगः। व्रतपतिस्थालीपाके स तत्रोदाहरणं, (?) आनन्तनिर्णय, आख्याधिश्रित्यलक्षणं निरूढानिरूढत्वलक्षणं, पञ्चावतीनिर्णयः, अग्न्यलङ्कारो फलम्। होमे मुद्रात्रयलक्षणाः पूर्णपातसिचनमार्जने फलं, (?) होमकाले सुवदर्वी-धर्तृनिर्णयः, अन्वाधानानुसृष्टे, किं कर्तव्यं, चतुरवतिपञ्चावतीनिं, अन्वाधानोत्तरं इष्टकरणे निं, सूतकादिना इष्टकरणे निं, पर्वत्रयातिक्रमे पुनराधेयप्रायश्चित्ते द्वाष्टाचरणं, अतीतेष्टौ कालविशेषनिं, अन्वाधानमध्ये ग्रहणनिं, अथाविक्रान्ति निं, आग्रयणे विशेषनिं, अथ पाकसंस्थानामानिं, अथ अवश-कर्म्मप्रयोगः, अथ सर्पबलिप्रयोगः, अथान्धयुजिप्रयोगः, अथाग्रयणविचारः, तेषां गौणकालः, सर्वाधान्यर्धाधानीयाग्रयणे विशेष निं, अथाग्रयणप्रयोगः, आन्ध्रयज्याग्रयणप्र० ब्रौहिष्यामाकाग्रयणप्र० आग्रयणादिने आद्रकर्त्तव्यः आग्रयणाकरणे प्रा०, अथ प्रत्यवरोहणप्रा, सप्तपाकसंस्थाकरणे प्रा, तेषां मूलवाक्यनिं, अथ पिण्डपिठयज्ञ-कर्त्तव्यनिं, व्यतिषङ्गकर्त्तव्यनिं, प्रथमदर्शे पत्न्यां रजस्वलायां कर्त्तव्य निं, पक्षद्वय उपवौतौप्राचीनावौतौ होमकर्त्तव्यनिर्णयः, अर्धाधानीय-पिण्डपिठयज्ञकर्त्तव्य-निं, तस्य मूलवाक्यनिं, तत्प्रयोगः, पिण्डे पिठयज्ञारम्भः, बद्धपत्नीकस्य पिण्डप्राशने निं, पिण्डप्रक्षेपे निं, परित्तरणनिर्णयं, गुर्विणी पत्नी चेत्तदा पिण्डप्राशने निर्णयं, पित्रादिनामाज्ञाने निं, पित्रादित्रयस्य एकस्यापि जीवितत्वे निं, पितामहे-जीवति द्वयोर्मृतिश्चेत्तदा तन्निर्णयं, अतिप्रणौतनाशे प्रा० तस्मिन् होमपक्षे अहोमप-क्षेति प्रणौतनाशे० निं, पिण्डपिठयज्ञाकरणे प्रा०, अथ पार्वणश्राद्धप्रयो०, तत्र मूलवाक्यनिं, व्यतिषङ्गप्रयोगः, सर्वाधान्यर्धाधानौदर्शे आद्रकर्त्तव्यविशेषनिं, श्राद्धसम्प्राप्ते निं, अथ सप्तमौश्राद्धप्रयो०, आहिताग्निनाष्टकादिश्राद्धे विशेषनिं, साधिकानामष्टौ श्राद्धानि कर्त्तव्यानि, साधिकानामष्टौकरणनिं, अथाष्टका-श्राद्धप्र०, तत्रैव मूलवाक्य निं, पाणिहोमप्रकारनिं, पिण्डदानकर्त्तव्यनिं, अथान्वष्टकाश्राद्धप्र०, अथ माध्यावर्षश्राद्धप्र०, अथ मासिकश्राद्धं, अथ श्राद्ध-सम्प्राप्ते निं, अथात्र प्रायश्चित्तानि, प्रादुःकरणकाले उभौ, सौमातिक्रान्ते तस्मिं, अष्टम्यां कर्त्तव्यमष्टस्थलान्तरमग्निनयने उच्छ्रासमध्ये गतश्चेत्तदा पुनःसन्धानं, आत्मसंभारोपाग्रवरोहणेतन्निर्णयं, अमेध्यादिस्पर्शे निं, रजस्वलाभिस्पर्शे निं, अनुपस्थायाभिं प्रवासं गतश्चेत्तदा तन्निर्णयः, प्रादुष्करणकाले उभौ सौमातिक्रान्तिः, संक्षेपतो होमकालनिं, पुनः सौमातिक्रमे निं, अथ नदीलक्षणं-अग्निनाष्टक-

लक्षणाणि, अविधितासमारोपे कृतेऽभिनाशनि०, बज्रपत्नीनिर्णयः, रजोदोषनि०, आदिष्टे द्रव्यनि०, अनादिष्टे होमनि०, अनादिष्टे कर्त्तरि होमनि०, प्रधानवैगुण्य-
त्यागवैगुण्यद्रव्यवैगुण्यानां नि०, अन्वाधानलोपेऽध्याह्नरादिद्रव्यलोपे द्रव्यसंस्कार-
लोपनिर्णयः, आज्यसंस्कारनि०, अग्नीनामुद्धरणकालः, अनुद्धरणप्राय०, होमकाल-
नि०, होमकालावधेयं प्राय०, अस्तमितभान्या होमाकर्त्तव्यनि०, प्रादुष्करणादूर्ध्वं यज-
मानो श्रौयात्तत् प्रायश्चि०(?)। सायं-प्रातर्होमाकरणे प्रायश्चित्तं, आहूतिद्रव्यसंसर्ग-
प्रा०, आहुतिस्कन्दने प्रा०, खयमग्निज्वलने प्रा०, समाख्येऽग्नौ तस्यादुष्करणाप्रायश्चित्तं
ज्योतिष्प्रतीजपः, सकाले स्थालीपाकानारम्भे, अनापदिपक्षहोमे तन्तुमतीष्टिप्रायश्चित्तं,
आत्मसमारोपनियमापरिपालने मज्जने मैथुनकरणे पुनः सन्धानं, अग्नीनां वृष्ट्यादि-
भिः स्पृष्टे प्राय०, संवत्सराधिकप्रवासश्चेत् सपवित्रेष्टिप्रा०, औपासनहोमलोपे प्राय०,
चतुर्णां निमित्तानां पथिकचक्रप्रा०, अर्वाङ्क शम्भापरासादह्निर्गमने प्रा०, इध्माधा-
नोत्तरं हविर्दोषे निर्ण०, खिद्यकदर्थं हविर्दोषे निर्दोषास्तु स्तुग्भेदेनिर्ण०(?) सुकृपक्षये
नि०, अथ हविर्दोषप्राय० गृहदाहे० प्राय०, अन्याभिना खट्वाभिसंसर्गप्रायश्चित्तं,
गृहदाहश्रवाभिना गृह्णाभिसंसर्गप्रायश्चित्तं, पचनाभिगृह्णाभिसंसर्ग प्रा०, वैद्युतेन
गृह्णाभिसंसर्गप्रा०, पर्वण्यश्रुपाते ग्रामे प्रा०, पर्वणि व्रतलोपे प्रा०, पवित्रनाशे
प्राय०, सृष्ट्याचन्द्रमसोरग्रहणे, अक्षताग्रयगानवान्नभक्षणो प्रा०, क्षपाणनाशे प्रा०,
कयाजांगारा अनुगतप्राय०, (?) पुरोडाशनाशप्रतने प्रा०, कपालभेदे प्रा०, पुरोडा-
शस्कटने प्रा०, पुरोडाशोत्पतने प्रा०, तेषां मूलवाक्यानि, जीवति मृतश्रवणे प्रा०,
यमलजनने प्रा०, आज्यसंस्कारतः प्राग्दोषदर्शने नि०, आहुतिप्रमाणञ्च, आहुति-
स्कन्दनदेशनिर्ण०, तापादुत्सेकनिखावादौ प्राय०, सवेपथुक्रमेण० प्राय०, यागात्म-
कयागोत्तरं च अत्कमनि०, हविषामपाके नि०, हविर्दाहे नि०, सर्वहविर्दाहे
मिन्दादिगणप्राय०, चर्वादीनां निखावे दुर्गादिगणप्रा०, हविषि केशाद्युपहतौ नि०,
अवदानं दुष्टे चेतदा नि०, सर्वत्र हविर्विपर्यासे देवनामग्लकर्मदिविपर्यासे प्रा०,
आहुतिदोषे प्राय०, स्रुत्यवदाने प्रा०, अन्तराये व्यतासे प्रा०, अङ्गहोमानां
विस्मृतौ तदा प्रायश्चित्तं, अग्निषोमीयस्थाने आग्नेययागः आग्नेयस्थाने अग्निषोमीय-
यागस्तदा प्रा०, खरवर्णादिदोषे अङ्गहोमानामकरणे इष्टिभ्यः स्वाहेत्यादिप्रा०,
प्रधानव्रतान्तराये नि०, खिद्यकत् पूर्वोत्तरं चान्तराये नि०, प्रधानाहुतिदोषे
ऋत्विजां मन्त्रदोषे उदात्तादिखरपदाक्षरवाचस्थानानां दोषेप्रा०, अथ हविर्दोषाः
अथ भृगुनि०, अमेध्यदेशस्कान्त(?) तस्य नि०, क्षुद्रकौटादिपतनेनि०, दुष्टहविषा

योगे, आज्योपहृतौ तन्नि०, हविर्यापन्नस्य मिन्दादिगणौघं प्राय०, निर्वापात् पूर्व
 युत्क्रमे नि०, हविष्यपरि काक आसीने तन्निर्ग०, पुरोडाशं पर्यावर्तयत्
 प्रतितिष्ठितं तस्य नि०, प्रधानाहुतिस्त्रिष्टुक्तसंसर्गे प्रा०, स्थालीपाकयो
 गौर्गकालस्थालीपाकानिष्यत्तिप्रा०, पञ्चमहायज्ञलोपे प्रा०, स्नातकव्रतलोपे प्राय०,
 अन्वष्टकाकरणे प्रा०, आग्रयणादिपाकयज्ञानां मध्ये अन्यतमस्याकरणे प्रा०,
 पिण्डपितृयज्ञेतिप्रणीतनाशे प्राय०, पिण्डपितृयज्ञाकरणे प्राय०, अथ द्रव्यशुद्धिः,
 कर्मणि प्रयुज्यमानानां पात्राणां निर्णयः। अथास्थिशुद्धिः। इति गृह्याम्नि-
 सागरालुक्रमशिका समाप्ता। सूर्याचन्द्रमसोर्ग्रहणं।

Authorities consulted :—

1A, आपस्तम्बसूत्र; 2A, अगृहविना; 2A, बौधायनीयकल्पसार; 2A,
 देवखामी; 2B, प्रयोगरत्न; 2B, शंख; 3A, शान्तिहेमाद्रि; 3A, याज्ञवल्क्य;
 3A, स्मृत्यर्थसार; 3B, मिताक्षरा; 3B, अपर्गक; 4A, मदनमहार्णव,
 प्रयोगरत्न; 5B, विद्यारण्यकृत-मिताक्षरा; 6A, आद्रकल्प, गृह्यपरिशिष्ट;
 6B, महार्णव; 9A, शातातपीय-कर्मविपाक; 11A, भट्टोजीदौहित, आश्व-
 लायनसूत्र; 11B, कात्यायनसूत्र; 12B, बौधायनीयतन्त्र; 13A, प्रायश्चित्त-
 प्रदीप; 13A, प्रयोगरत्न, कारिका; 13B, रत्नमुदर्शनभाष्य, शौनक; 15A,
 गृह्यकारिका, प्रायश्चित्तौघ वरदराजग्रन्थ, वैधसूत्र; 19A, कूर्मपुराण; 21A,
 बौधायनप्रायश्चित्त; 22A, चन्द्रिका; 25B, शातातप; 26A, प्रायश्चित्त-
 प्रदीप; 27B, स्मृतिचन्द्रिका; 28B, चन्द्रिकायां मरौचि; 30B, त्रिकाण्ड-
 मण्डन; 31A, निर्णयसिन्धु; 32B, वैयाघ्रपाद, पैठौनसि; 33A, जातूकर्ण,
 मिताक्षरा; 34A, नृहस्पति, जावाल; 34B, इन्दोगपरिशिष्ट; 35A,
 हरदत्त; 35B, भारद्वाज, विष्णुपुराण, व्याघ्रपाद; 36A, हिरण्यकेशीय-
 स्मार्तसूत्र; 37B, त्रिकाण्डौ; 38A, संग्रह; 39A, मनु०; 40B, श्रौत-
 ग्रन्थ; 41B, माधव; 42A, मदनपारिजाते कात्यायन; 42B, तैत्तिरीय;
 43B, गौडग्रन्थस्था प्रयोगदीपिका; 47A, मेङ्गभट्टौ, संस्कारकौस्तुभ; 49A,
 पारिजात; 51B, प्रयोगपारिजात; 52A, स्मृतिदीपिका-ऋग्विधान; 55A,
 दीपिकाक्षार; 72B, रामाखार; नृसिंहपारिजात; 73A, मदनरत्न; वायु-
 पुराण; 74A, पराशरमाधव; 91B, हेमाद्रि; 114A, प्रायश्चित्तविषये
 कारिका; 114B, यज्ञपार्श्व; 133A, काशीखण्डः।

1640.

10611. गृह्यामिसागरः। *Grhyāgni-Sāgara.**By Nārāyaṇa.*

Substance, country-made paper. 9×2½ inches. Folia, 58. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 990. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete. Date, Saka 1720.

With a table of contents in two leaves.

Beg. :—

अथामिनाशकानि ॥

य आहिताग्निधर्मः स्यात् स उपासनिकस्य त्विति ॥ पक्षहोमादि-
प्रकरणान्ते स्मृत्यर्थसारे उक्तत्वात् आहिताग्निर्याग्यमिनाशनिमित्ता-
न्यविरुद्धानि तान्यत्रोपासनिकस्याप्युच्यन्ते ॥ अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमिति
वचनात् सर्वशाखाप्रत्ययमेकं कर्मेति न्यायात् ।

इष्टापूर्त्तादिकं कर्म स्वशाखोक्तं न विद्यते ।

तत्र बोधायनं ग्राह्यं बह्वृचादिभिरादरात् ॥ इत्युक्तत्वात् तत्र
बोधायनीयप्रायश्चित्त-प्रदीपोक्तानि कानिचित् प्रायश्चित्तानि विविच्य
लिख्यन्ते ॥

A compilation of rites concerning Grhyāgni, as distinguished from Śrautagn. This has been very much enlarged in the previous number. The MS. of the work described in the I.O. Catal. No. 1634 is apparently of the same extent as this, but not exactly the same with it.

55B. इति श्रीमदराडोपनामक-लक्ष्मीधरभट्ट-सूनु-नारायणभट्टकृते
गृह्यामिसागरे स्थालीपाकादिप्रायश्चित्तविषयकनिरूपणं समाप्ति-
मगमत् ॥ अथ त्रयशुद्धिः ।

The Last Col. :—

इति श्रीमदारडोपनामक-लक्ष्मीधरसूनुनारायणभट्टकृते गृह्या-
मिसागरः समाप्तिमगमत् ॥

Then we have the date of the composition of the work,
etc.

सप्तशतकेन्दुमिहके (Samvat ?) १६६७ काशीस्थेऽब्दे विरोधिनि,
 अक्षयकृतियमिहके १५६२ विक्रमाब्दे मधौनिनि (?) ॥
 कृष्णशुभ्यां भगौ भागानगरे विधिसम्भवे ।
 आरुहेत्यपनाम्ना वै भट्टनारायणेन च ॥
 चौगि सूर्याणि तद् ग्रन्थालोचन्यांश्च भूरिशः ।
 सर्वलोकोपकाराय कृतो गृह्याभिसागरः ॥
 खवाणाङ्गचतुर्थः (४६५०) ग्रन्थसंख्या भवेदिति ॥

(The date of the MS.):—

१७२० कालयुक्तोब्दे के मासे शुक्ले च कार्तिकौ (?) ।
 चतुर्थ्यां लिखिते ग्रन्थे पुण्यक्षेत्रे यथामति ॥

In a later hand :—

इदं पुस्तकं आत्मारामदेवस्य टोकेकरस्य ॥

1641.

5881. **संस्कारवृत्तिः ।** *Saṃskāra-vṛttiḥ*

By Narahari Bhatta.

Two batches of leaves.

I. Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 21. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

II. Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 51. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured.

I. *Begins* :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीपरमात्मने नमः ।

श्रीलक्ष्मीवेश्वरेणाय नमः ।

अथ संस्कारप्रयोगो लिख्यते ।

विश्वोत्पत्तिस्थितिलया यन्माया लेपितः किल ।

सच्चित्सुखैकरूपं तं स्वात्मानं नृहरिं नमः ॥

गर्भाधानादिसंस्कारवृत्तिं होञ्जानदैत्यहा ।

स्मृत्ययं सतां चित्ते निव्यं सत्कर्मदर्शनाम् ॥

ते च संस्कारा द्विविधाः ब्राह्मा दैवाश्च । तत्र ब्राह्मा गर्भा-
धानाद्या, पाक्यज्ञाद्या दैवाः । अत्र तु गर्भाधानाद्या अनुष्ठेय-
रूपेणोच्यन्ते ।

ते च षोडश ।

गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तो जातकर्म च ।

नामक्रिया निष्क्रमोऽग्नप्राशनं वपनक्रिया ॥

कर्णवेधो व्रतादेशो वेदारम्भक्रियाविधिः ।

केशान्तःस्नानमुदाहो विवाहामिपरिग्रहः ॥

चेतामिसंग्रहश्चैव संस्काराः षोडश स्मृताः ।

नवैताः कर्णवेधान्ता मन्त्रवज्जं क्रियाः स्त्रियाः ॥

विवाहो मन्त्रतत्तास्याः श्रूयस्यामन्त्रतो दश ।

इति व्यासोक्ताः ।

6A, इति सप्तर्षुपाख्य-नरहरिभट्टविरचिते संस्कारनृसिंहे गर्भाधानम् ;
7A, ०पुंसवनप्रयोगः—अथ सौमन्तोन्नयनम् ; 11B, ०सौमन्तोन्नयनप्रयोगः—
16B, ०जातकर्मप्रयोगः ; 19A, ०नामकरणप्रयोगः ; 20A, निष्क्रमणप्रयोगः
—अथ प्रोष्य गृहागमनविधिः ।

II. The second batch begins with Cūḍā-karaṇa :—

अथ चुड़ाकरणम् ।

6A, अथ कर्णवेधः ; 9B, अथोपनयनम् ; 20B, अथ वेदारम्भः ; 22A;
अथ केशान्तः ; 22B, अथ समावर्तनम् ; 27A, इति समावर्तनम् ; अथ
ज्ञातकस्य नियमः ; 28A, अथ विवाहः ; 44B, इति विवाहः—अथ चतुर्थी-
कर्म ; 48A, इति वधूपवेशः ; 48A, इति सप्तर्षुपाख्याननरहरिविरचित-
संस्कारनृसिंहः समाप्तः—अथार्कविवाहः ।

Last Colophon :—

इति श्रीसप्तर्षुपाख्यान-नृहरिविरचिते संस्कारनृसिंहे अर्क-
विवाहविधिः समाप्तः ।

The authorities quoted in batch I :—

1, व्यास ; ऋह्यकारिकायां ; 2A, गौतम ; 3A, नारद ; वशिष्ठसंहिता ;
3B, वशिष्ठ ; वराहपुराण ; 4B, शौनक ; 11A, कारिका ।

Batch II. :—

4B, औधरस्वामी, क्षीरस्वामी ; 5B, कारिका ; 8B, संग्रहेऽपि ; 10A,
मनु, प्रयोगसारावल्यां मार्गः ; 15B, स्मृत्यर्थसारः ; 16A, पारिजातकारादयः ;
याज्ञवल्क्यः ; 16B, हरदत्तः 17B, नारायणः ; 18A, पाणिनिः ; 19A,
जैमिनिः ; 19B, विष्णुपुराण ; 45B, माधव, अमरः ; 49A, त्रिविक्रमादि-
सूरयः ।

1642.

419. संस्कारपद्धतिः वा दशकर्मपद्धतिः । *Saṃskāra-
paddhati.*

For the manuscript see L. 1392.

1643.

6020. सत्कर्मकल्पद्रुमः । *Sat-karma-kalpa-druma*
By Cāṃkara Daivajña.

Substance, country-made paper. 11½×7 inches. Folia, 184. Lines, 14,
15 on a page. Extent in ślokas, 6400. Character, Nāgara, by a modern hand.
Appearance, fresh. Complete.

The MS. is written in three or four different hands.

The beginning of the work :—

श्रीगणेशाय ।

श्रीमन्मङ्गलसदानन्दस्वामिसद्गुरुभूतये नमः ।

नमो धर्माय मङ्गले नमः कृष्णाय वेधसे ।

ब्राह्मणेभ्यो नमस्तुभ्य धर्मान् वक्ष्यामि शाश्वतान् ॥

श्रीमत्स्वतःप्रमाणभूतानामग्रामाण्यकारणरहितानां वेदानां सम्मतार्थप्रकाशक-
श्रीमद्विद्यारण्यकृतभाष्ये तथा श्रीमदान्धलायनकृतऋह्यसूत्रवृत्तौ तथा कात्याय-
णौपनिषदादिसूत्रेषु द्विजत्रयाणां सवेधसंस्काराः साङ्गोपाङ्गाः समन्वकाश्चोक्ताः ।

यद्यपि तत्तदर्थदुर्विज्ञेयत्वात् स्पष्टज्ञानार्थं तत्तत्कर्म कर्तुं प्रयोगरहीत्या प्रयोगपारि-
जात-प्रयोगरत्न-संस्कारकौस्तुभ-संस्कारमयूख-संस्कारभास्कर-ज्योतिर्निबन्धमार्त्तख-
मुज्ज्वलमार्त्तख-निर्णयसिन्धु-प्रवरमञ्जरौ-प्रवराध्यायादिग्रन्थाः बहवः सन्ति तथापि
प्रयोगरत्नादिग्रन्थेषु भाविशुभाशुभफलानां संक्षेपेण कथनं कृतम् । तथा व्याख्यग्राह्य-
तिथिवारादिकमप्यस्ति । एवं संस्कारकौस्तुभादिग्रन्थेषु तिथ्यादिफलानां विस्तारो
मन्त्राणां चोद्देशोऽप्यस्ति इत्येकेनैव ग्रन्थाधारेण सकलकर्म कर्तुं विज्ञातुं
साङ्गत्वेन न शक्यते । तदा सकलपूर्वोक्तग्रन्थावलोकनमवश्यं सम्भाव्यते ।
इत्येकस्मिन् ग्रन्थे तिथ्यादिफलानां विस्तारः । अन्यस्मिन् ग्रन्थे मन्त्रैककौस्तुभता-
विस्तारोऽस्ति । एवं कस्मिन् ग्रन्थे एकमधिकमेकमन्यं चास्ति । यथा यत्र कूपोदके
पानार्हतास्ति तत्र स्नानोपयोगो नास्ति । यत्रोदके सामुद्रे स्नानयोग्यतास्ति, तत्र
प्राशनयोगो न भवति, क्षारत्वात् । अस्मिन् वाप्यादिजले स्नान-पानयोग्यतास्ति
तत्र अषहरणत्वं नास्ति । स्नानपानाद्याहरणक्षमे श्रीभागौग्यादितीर्थे एकस्मिन्
एव काले सर्वं भवति ।
... ..
तद्वदधुनेकत्र सर्वधर्मकर्मणां फलोद्देशेन सर्वे संग्राहयितुं अतिस्मृतिपुराण-
सिद्धान्तवचनेन श्रितसाधुतुष्ट्यर्थं तथा कर्मनिष्ठचतुर्गाणां बोधार्थं कर्म-
कल्पद्रुम-ग्रन्थः कियते ।

Then begins the philosophy of Karma.

The work was compiled in 1842 under the patronage of
Pratāpa Siṅha, descendant of Śivaji, known in history as
Pratāpa Śiva, who was made Rājā by the English in 1818.

4A, सोमसूर्यवंशोद्भवाः राजर्षयः स्वकर्मनिष्ठा बहवोभूवन्तिश्रुति-
स्मृतिपुराणेषु स्पष्टतः सिद्धान्तोऽस्तीति मत्वा सूर्यवंशावतंसभूतेन प्राप्तादात्म्य-
वायश्रिरोरत्नेन नरपतिप्राईलेन रणरङ्गधीरेण दुष्टारिगजकुम्भविदारणशालिना
राजाधिराजसर्वभौमचक्रवर्तीश्वरेण वैदिकमार्गप्रवर्त्तकेन क्षात्रकर्मधर्मतत्त्व-
प्रविदुषा ब्रह्मक्षत्ररहस्यविदा क्षत्रियकुलावतंसेन श्रीमत्प्रतापसिंहवर्म्मा नित्य-
नैमित्तिकमासिकवार्षिकेति चातुर्विध्यकर्मणां निष्कण्टकः पन्थाः करणीय इत्या-
दिश्रितम् । अतः श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमन्महाभारतीतीर्थश्रीमत्-
सद्गुरुसदानन्दसामिचरणपद्मज रसास्वादभमरीभूतेन श्रीमद्विष्णुनान्त करणसमु-

माहादक-अनेकग्रन्थतात्पर्यवाक्यार्थान् आलोच्य एकोक्त्य अयं सत्कर्मकल्पद्रुम-
ग्रन्थः क्रियते ।

6B. गर्भाधानं पुंसवनं सौमन्तोन्नयनं जातकर्म नामकर्म अन्नप्राशनं
चौल उपनयनं महानाम्नीव्रतं महाव्रतं उपनिषद्गतं गोदानव्रतं समावर्तनं
१५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४
विवाहं ब्रह्मयज्ञं देवयज्ञं पितृयज्ञं भूतयज्ञं मनुष्ययज्ञं अष्टकां पार्व्यां आहुं आवर्णौ
२५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१
अग्रहायणी चैत्री आश्वयुजी अग्न्याधेय अग्निहोत्रं दर्शपूर्णमासं चातुर्मास्यं
३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८
आय्यगौष्टिं निरुद्धपशुबन्धं सौत्रामणिं अग्निष्टोमं अथग्निष्टोमं उक्थं षोडशीं
३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६
वाजपेयं अतिरात्रं आतोयमिं सर्वभूतदया अन्नमूयां शुचित्वं अनायासं माकुल्यं
४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४
अकार्षणं क्षान्तिं निष्पृष्टां विष्णुर्बलिं अन्नवलोभनं षष्ठीपूजां सूत्र्यावलोकनं उपवेशनं
५५ ५६ ५७ ५८ ५९
जीवनपरिक्षां आदोलारोहणं अङ्गुरार्पणं सहकौतुकवद्धकर्णवेधं ताम्बूलग्रहणं
६० ६१ ६२ ६३ ६४
कटिस्तूत्रबन्धनं दुग्धपानं वर्द्धपानं शस्त्रस्वीकारं क्षारारम्भं धनुर्वेदं एतेषां संस्काराणां
यद्यत् फलं तत्तत्प्रयोगप्रकरणे यथापद्धतिं श्रीनारायणभट्टकृतप्रयोगरत्नं तथा
संस्कारकौस्तुभं तथाच संस्कारभास्करं तथाच मार्तण्डं तथाच मुहूर्तमार्तण्डानु-
क्त्य उच्यते । तत्र प्रयोगपद्धतिस्तु तत्तत्ग्रन्थादौ वेदमन्त्रैः सह नारायणभट्टानुमत-
स्वीकृतास्तु (?) दिजत्वसिद्धये गर्भाधानादि गोदानान्ता द्वादशसंस्कारा गौतमे-
नोक्ताः । गर्भाधानं सौमन्तोन्नयनं नामकरणं चौलं महानाम्नी उपनिषद्गतं
पुंसवनं जातकर्म अन्नप्राशनं उपनयनं महाव्रतं गोदानं गृहस्थाश्रमिणां तु
क्षान्तिविवाहाद्याः षट्त्रिंशत् संस्काराः कर्तव्याः इति । समावर्तनं विवाहं ब्रह्मयज्ञं
देवयज्ञं पितृयज्ञं भूतयज्ञं मनुष्ययज्ञं अष्टकां पार्व्यां आहुं आवर्णौ अग्रहायणी चैत्री
आश्वयुजी अग्न्याधेय अग्निहोत्रं दर्शपूर्णमासं चातुर्मास्यं आय्यगौष्टिं
निरुद्धपशुबन्धं सौत्रामणिं अग्निष्टोमं अथग्निष्टोमं उक्थं षोडशीं वाजपेयं अतिरात्रं

२८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५
 अथयाद (?) भूतदया क्षान्ति अनसूया शुचित्व अनायास माङ्गल्य अकार्षण्य
 इदं०
 निष्पृहा अष्टचत्वारिंशत्संस्काराः गौतमेनोक्ताः । आश्वलायनादिभिस्तु तदतिरिक्ताः
 विष्णुबलिमारभ्य षोडशोपसंस्काराश्चोक्ताः । ते च शरीरशुद्धिद्वारा द्विजत्वार्थम् ।
 एवं सति एवञ्च द्विजात्यसिद्धये गौतममतानुसारिपूर्वोक्ताः संस्कारा द्वादश ।
 तथा विष्णुबलिप्रभृतिषोडश इत्येवं अष्टविंशतिसंस्काराः शरीरशुद्धये द्विजत्वप्राप्तये
 च बहुप्रयत्नद्विर्विहिताः सन्ति । तथा गृहस्थाश्रमिणां गृहस्थाश्रमान्तर्गताः
 षट्त्रिंशत् संस्कारा विहिताः । एवं च सर्वे मिलित्वा चतुःषष्टिसंस्काराः
 त्रैवर्णिकैः कर्तव्याः तन्मध्ये अष्टावात्मगुणाः । तैर्द्विजत्वार्थं गृहस्थाश्रमार्थञ्च उभयत्र
 अवश्यम्भायमिति दृश्यते ।, etc., etc., etc.

The MS. comes to an end with the question of Gotra-
 pravara.

इति चांकरदैवज्ञविरचिते गोत्रत्रयनिर्णयः समाप्तः ।

The present MS. belonged to the library of the author's
 patron. The first leaf bears his seal, which contains the
 following śloka :—

श्रीश्रीदेवीवरप्राप्तसाहसराजात्मजन्मनः ।

सुम्ना प्रतापसिंहस्य भद्रा सर्वत्र राजते ॥

Every other leaf is marked with another seal with the
 inscription :—

मर्यादियं प्रकाशते ।

The title-page of the MS. contains the following state-
 ment :—

अथ सत्कर्मकल्पद्रुमप्रारम्भः । षोडशसंस्कार क्षत्रियजाति चे श्रीप्रताप-
 सिंहच्छत्रपतिभि स्मारिका सिमु काशि व्यासडा शके १७६३ ।

ज्ञवनाम संवत्सरे सुवृत्तं १८९८ ।

It bears also the name of the later owner of the
 MS. :—

मालवीय पुस्तकालय गोघाट काशी पं वालमुकुन्दकर्मकाण्डी ।

मालवीयपुस्तकालयप्रकाशक गोघाट काशी ।

1643A.

2296. धर्मसिन्धुसारः । *Dharma-Sindhu-sāra.**By Kāśinātha Upādhyāya, son of Ananta Upādhyāya.*

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Chapters are separately paged, the first in 20 leaves, the second in 59, and the first half of the third chapter in 135. Lines, 15 on a page. Character, Nāgarā. Appearance, old and worn-out.

The last Colophon :—

श्रीमत्काश्यपाध्यायसूत्रसूनु-यज्ञेश्वरोपाध्यायानुजानंतोपाध्याय
सूत्रिसुत-काशीनाथोपाध्यायविरचिते धर्मसिन्धुसारे तृतीयपरि-
च्छेदे-पूर्वार्द्धे समाप्तः ।

See L. 773 and Burnell 18B.

The contents of the first two chapters and the two halves of the third chapter are given in 135A.

इत्थं गर्भाधानादुद्वाहान्ताः समस्तसंस्काराः सपरिकरा निश्चीताः
अस्मिंस्तार्तीयपूर्वार्द्धे १ ॥

तत आह्निक आचारस्तत आधानादिकाः प्रकीर्णार्थाः ॥

शान्ति पौष्टिकमुखा नित्यनैमित्तिकाश्चोक्ताः ॥ २ ॥

पूर्वपरिच्छेदकयोः कालः सामान्यतो विशेषाच्च

निर्णीतः सहस्रवैस्त्रिंशतिमासाद्येषु विध्यन्तिः ॥ ३ ॥

नाना पापे प्रायश्चित्तव्यवहारविस्तरश्चापि ॥

उपदानमहादानादिविधिसंज्ञितो मयूखादौ ॥ ४ ॥

आहुविधिः सांगोत्थशौचनिर्णिती (?) रंत्य संस्कारस्तार्तीयकस्योत्तरखण्डेऽप्ये
संप्रवक्ष्यते ॥

For the end see L. 773.

1643B.

9466. दशकर्मप्रयोगः । *Daśa-karma-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 175. Character Nāgarā. Appearance, tolerable. Incomplete.

1644.

2210. **स्मार्त्तप्रयोगपद्धतिः (?) ।** *Smārta-prayoga-paddhati.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 31 of which leaves 6-12 are missing. Lines, 11-12 on a page. Extent in slokas, 720. Character, Nāgara of the 16th century. Appearance, discoloured, worn-out.

It begins :—

अथ प्रथमे ऋतौ गर्भाधानं नाम कर्मोच्यते ।

Topics :—

2B—इति गर्भाधानम् ।

3B—इति पुंसवनम्, चतुर्थे मासि सौमन्तोन्नयनम् ।

5B—इति जातकर्म अथ नामकरणं वक्ष्ये ।

14A—इति महानाक्षी व्रतम् ।

इति महानाक्षीव्रतप्रतिषेधव्रतद्वयम् ।

14B—इति गोदानम् ।

20A—इति समावर्त्तनम् ।

21B—इति मधुपर्कः ।

26B—इति गृहप्रवेशहोमविधिः ।

29A—इत्याययणम् ।

31B—इति उत्सर्जननामकार्थविधिः ।

It is a fragment. The name of the work is not certain. On the obverse of the 1st leaf the name given above has been put.

It is a manual of Grihya Ceremonies.

1645.

6108. **कर्मकौमुदी ।** *Karma-Kaumudi.*

By Kṛṣṇadatta, son of Brahmadatta (Āvasathika).

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 45. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Nāgara. Date, Samvat 1763. Appearance, discoloured. Complete.

A manual for the performance of the Gṛhya rites.

For the beginning and the end of the work, see Ulwar
Extr. No. 292.

Topics :—

4A, इति कुशाण्डिका; 12A, अथ जयाहोमः; 17B, इत्यावसथिककृष्णादत्तविरचितायां कर्मकौमुद्यां विवाहपद्धतिः समाप्ता; 19A, इत्यावसथिकब्रह्मादत्तात्मजकृष्णादत्तविरचितायां कर्मकौमुद्यां चतुर्थीकर्मपद्धतिः; 20A, इति ऐसवनम्; 21B, इत्यावसथिकं सौमन्तोन्नयनपद्धतिः; 23B, इति जातकर्म समाप्तम्; इति नामधेयम्; 25A, इत्यग्नप्राशनम्; 28B, इति कर्गवेधः; 38B, इत्यपनयनपद्धतिः; 40B, इति वेदारम्भः; इत्यावसथिकं ज्ञातकसमावर्त्तनपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

शुभमस्तु संवत् १७६३ वर्षे श्रावण कृष्ण शुक्रवार ।

1646.

8516. कर्मकाण्डरत्नप्रकाशनिबन्ध । *Karma-kāṇḍa-
ratna-prakāśa-nibandha.*

By Jagannātha, son of Kālicarāṇa.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 371, of which the first is missing. Lines, 8-10 on a page. Extent in ślokaś. 7600. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1962. Appearance, fresh.

A compilation for the use of a priest, of rules for domestic rites and other religious observances, such as Ṛṣi-Pañcamī, Ananta Caturdaśī, Navarātra and so on. It ends with Vṛṣotsarga (dedication of a bull in Śrāddha).

It ends :—

पृथिवीखर्गकल्याणं चाप्यागच्छतु मामथ ।

पितृमर्तुश्च आद्राहे आगच्छे मां युवां तथा ।

राजा सोमः पितृणाञ्चामृततत्त्वायामृतप्रदः ॥

Colophon :—

इति श्रीमन्महायाज्ञिक-मालवजातीय-द्विवेदिवाजपेय्यपनामक-
कालीचरणात्मज-जगन्नाथकृतो कर्मकाण्डरत्नप्रकाशो निबन्धः
समाप्तिमगमत् ।

Post Col. :—

संवत् १८६२ कार्तिकशुक्ल १४ शुक्ले इदं पुस्तकं मालवीयोप-
नामक-वचोपखितेन लिखयापितः काश्यां जौलोचनेश्वरसन्निधौ ।
विनायकलाललेखक वाः खुदः ग्राम अथवा जिला बनारस ।

8519.

Notes for the use of a priest in 24 batches of leaves,
altogether numbering 135.

1647.

6104. **प्रयोगतत्त्व ।** *Prayoga-tattra.*

By Raghunātha Śrī.

Substance, country-made paper. $11 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 265 of which
leaves 262 to 264 and 256 and 257 are missing. There are fragments of the two
of the missing leaves. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 8000. Charac-
ter, Nāgara. Date, Samvat 1744. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

इति रघुनाथसूरिविरचितं प्रयोगतत्त्वं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १७४४ वर्षे आश्विन वदि द्वितीया भौमवासरे इदं प्रयोग-
तत्त्वं रामदीक्षितसूनु-रुवाणदीक्षितात्मजेन यागेश्वरदीक्षितेन
काश्यां मणिकर्णिके सिद्धेश्वरीदेवीसमीपे लिखितं स्वार्थं परोप-
कारार्थं देवद्विजप्रसादतः । शुभमस्तु । श्रीरस्तु । शिवाय नमः ।
यादृशं पुस्तकं, etc.

Beginning :—

गणेशाय नमः ।

प्राक् यन्न विशेषतो निगदितुं ब्रह्मादिबुन्दारकैः

स्नान्ध्वान्तनिवारणाय सततं सम्भावितं योगिभिः ।

ध्यातं मन्दरसंस्थितेन जगतः संसारबन्धच्छिदा

ऽपर्णमानसमोदगं तदखिलाधारं मह्यो मन्महे ॥

नैजप्रभापटलनिर्व्वित-कोटि-पौषं (?)

लेखेद्र-वन्दितमहोष्णलपादकजं ।

प्रालेय-शैललसदुंदुरपञ्चतातं

वन्दे स्फुरन्निप्रथगाक्षितचारुमौलिम् ॥

अहिमरसुरवारानन्ददात्री मृडुगौ

हृतमुनिकुलविभ्रा भक्तवृन्दास्तदोषा ।

दलितदितिजपुंजा सर्व्वराज्ञौ सदा मां

सुखयतु जगदम्बा चन्द्रभित्तावतंसा ॥

शारदां शरदिन्दुसप्रभां

श्वेतगौरजसंस्थितां परां ।

हंसवाहनसंस्तुतां सदा

भावये निखिलार्थदां शिवाम् ॥

स्रष्टिप्रणेतृनय सूत्रकर्तृन् तथापरान् भाष्यकृतोऽभिपूज्य ।

प्रयोगसन्दर्भकृतोपि गत्वा प्रयोगतत्त्वं चरिक्मिं काश्याम् ॥

संस्थिते एभिः श्रौतस्मार्त्तकर्मभिः पुरुष इति संस्कारास्ते च चत्वारिंश-
दित्याहुतः सुमन्तुगैतमौ गर्भाधानागवलोभन-पुंसवन-सौमन्तोन्नयन-बलि-जात-
कर्म-नामकरण-निष्क्रमणाग्नप्राशन-चौलोपगयनमहानाग्नदिप्रतप्ततुष्टयसमावर्त्तन-
पाणिपौडन-देवपिठ-मनुष्यभूतब्रह्मसंज्ञकपक्ष्यज्ञानुष्ठानानि तथा पाकयज्ञसंस्था
अग्न्याघेयमष्टकापार्व्वणश्राद्धे आवश्यायज्ञायकौ चैश्याश्वयुजौ चेति तथा सप्त-
हविर्यज्ञसंस्था अभिष्टोत्रं दर्शपौर्षमासौ चातुर्मास्यान्याययज्ञेष्टिः निष्कृपपशुबन्धः
सौत्रामणीति संज्ञास्तथा सप्तसोमसंस्था अभिष्टोमोऽत्यभिष्टोम उक्त्यः षोडशी
•वाजपेयोऽतिरात्र आतोर्गम इति संज्ञाः-इत्येते (ते) चत्वारिंशत् संस्काराः ।

Colophons :—

5B, इति औरचनाथसूरिविरचिते प्रयोगतत्त्वे संस्काराख्यं
प्रथमं तत्त्वम्; 18B, •परिभाषाख्यं द्वितीयं तत्त्वम्; 28B,

•स्वस्तिवाचनाख्यं तृतीयं तत्त्वम् ; 43A, •आभ्युदयिकाख्यं चतुर्थं तत्त्वम् ; 82B, •ग्रहमखाख्यं पञ्चमं तत्त्वम् ; 99B, •रजस्तला-
 •ग्रहान्याख्यं षष्ठं तत्त्वम् ; 104A, •गर्भाधानाख्यं सप्तमं तत्त्वम् ;
 106B, •पुंसवनाख्यमष्टमं तत्त्वम् ; 109B, •सौमन्ताख्यं नवमं तत्त्वम् ; 113A, •विष्णुबलिद्वितिकाग्रहप्रवेशाख्यं दशमं तत्त्वम् ;
 116A, •जातकर्माख्यं एकादशं तत्त्वम् ; 120A, •षष्ठीपूजाख्यं द्वादशं तत्त्वम् ; 161A, •जातकग्रहान्याख्यं त्रयोदशं तत्त्वम् ;
 163A, •दत्तकपुत्रपरिग्रहाख्यं चतुर्दशं तत्त्वम् ; 166A, •नाम-
 •करणाख्यं पञ्चदशं तत्त्वम् ; 169A, •घोडशं तत्त्वम् ; 172A, •प्रोषिताम्रप्राशनख्यं सप्तदशं तत्त्वम् ; 173B, वज्रपिपासाख्यं
 अष्टादशं तत्त्वम् ; 184A, •चौलाख्यं एकोनविंशतितमं तत्त्वम् ,
 203A, •उपनयनाख्यं विंशतितमं तत्त्वम् ; 207A, •वेदारम्भाख्य-
 •मेकविंशतितमं तत्त्वम् ; 208A, •केशान्ताख्यं द्वाविंशतितमं तत्त्वम् ;
 213B, •समावर्तनाख्यं त्रयोविंशतितमं तत्त्वम् ;

Then we have the last colophon, quoted above.

The authorities quoted and consulted :—

3B, याज्ञवल्क्य ; मनु ; यम ; 4A, अङ्गिरा ; हारोत ; 5A, आश्वलायन,
 स्युत्यर्थसार ; 5B, मार्कण्डेय ; 6A, वैजवाप ; वामनपुराण, वशिष्ठ ; 7A,
 छन्दोग-परिशिष्ट ; 8A, कात्यायन, गृह्यपरिशिष्ट ; 8B, परिशिष्ट ; त्रिकाण्ड-
 मण्डन ; 9A, ब्राह्मे ; 9B, बौधायन ; मण्डन ; 10B, पैठौनसि ; कारिका ;
 12B, भविष्ये ; पराशर ; 13A, लिङ्गपुराण ; 14A, बृहत्पपरिशिष्ट ; श्याम,
 विष्णुधर्मोत्तर ; 15B, गरुडपुराण ; 19A, रूपनारायणीये ; हेमाद्रौ ; 27B,
 कालादर्शौ लौगाक्षि ; बृहत्पकारिका ; प्रातातप ; 28B, गालव ; हेमाद्रौ श्रद्धा ;
 पृथ्वीचन्द्रोदये, गारुडे ; रुद्रवशिष्ठ ; 30A, आश्वलायनकारिका ; 30B,
 मार्कण्डेयपुराणे ; 31A, मातृये ; विष्णु ; चतुर्विंशतितमते ; रुद्रपाराशरे ; 32A,
 अमरार्क ; शागलेय ; 33B, चन्द्रिकायां प्रचेता ; 34B, ब्रह्मपुराण ; शांखायन ;
 43A, श्वान्दे ; 44A, गर्ग ; 47A, पारिजात ; 57B, हेमाद्रौ गरुडपुराण ;
 61A, प्रतिष्ठाकार ; 62A, अमरभट्ट ; 63A, कालरत्नाकर ; 70A, शिव-
 संग्रह ; 83A, स्युतिरत्न ; 83B, देवरात, नारद ; 99A, श्रीधर ; रुद्रवशिष्ठ-

संहिता; 100A, संवत्स; 102A, देवज्ञानीय, माधवीय; 105B, वराहः
 नृसिंहः; सत्यव्रतः; 106A, तैत्तिरीयश्रुतिः; पारस्करः; 107A, ज्योतिर्निबन्धेः
 भृगुः; 107B, हारौतः; 113B, बृहस्पतिः; 114A, मिताक्षरायां प्रजापतिः;
 115B, कारिका; जयरामः; 120A, बलिमन्त्रप्रयोगसारः; 120B, काल-
 गुणोत्तरे; 140A, विधानमाला; 141A, प्रयोगपारिजाते; 161B, पारिजाते
 श्रौतकः; 162A, माधवाचार्यः; कालिकापुराणः; 163B, नारदीयः; गोभिल-
 सूत्रे; ज्योतिर्निबन्धे गर्गः; श्रीधरः; 164B, स्मृतिसंग्रहः; 181A, स्मृतिदर्पणः;
 184B, मैत्रेयसूत्रे; 201A, राजसार्त्तगण्डः; 201B, हरदत्तः; पराशरः;
 215B, विश्वरूपनिबन्धे; 216B, मुसन्तुः; 218B, अमरः; 225A, विज्ञा-
 नेश्वरः; 233A, ज्योतिर्विवर्गः; भट्टकारिकायां; 239A, सिद्धान्तशेखरः;
 254B, रेणुदीक्षितगङ्गाधरौ; 258A, ज्योतिःप्रकाशः।

The latest authorities quoted are those of the 14th century; and the fact that the work, although compiled at Kāsi quote none of the works of Kāsi, of the 16th or 17th centuries, shews that the author must have preceded them. There is nothing to shew that Ananta Bhaṭṭa, quoted in leaf 62A, is the author of Vidhāna Pārījāta.

1648.

417. **प्रयोगसूडामणिः।** *Prayoga-sūḍā maṇi.*

For the MS. see L. 1396.

A very rare work. It appears to be complete

It ends thus :—

विवाहहोमे प्रक्रान्ते यदि कन्या रजस्वला त्रिरात्रं दम्पती स्यातां
 (माथा) पृथक् पृथक् शय्यासनाग्रनौ चतुर्थेऽहनि संजातौ तस्मि-
 न्नपौ यथाविधीति जुहुयादिति विशेषः।

इति विवाहे अष्टौचरिणीयः।

Post Col. Statement :—

संवत् १८७७ विष्णुतिनामसंवत्सरे दक्षिणायने मार्गशीर्षमासे
 तद्दिने समाप्तम् ॥

लौखितं काश्यां मध्ये ब्राह्मणसीताराम जोगं गुजर गौड़ ।
श्रीरामाय नमः । रामतिग सागषाग ।

1649.

1673B. *A compilation of Smṛti.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 155. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś. 4340. Character, Nāgara. Date, Sam. 1620. Appearance, very old. Incomplete.

Post Col. :—

संवत् १६२० समये वैशाखशुक्लाष्टम्यां शुक्ले पीप्लिदेशे डुम्बरौयार-
ग्रामे फतेखानभुव्यमानराज्ये लेखकपाठकश्री अजयशैतेन लिखितं
पुस्तकं । ४००० । शुभमस्तु । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

In the margin 8778 in a different hand.

On the obverse of the 1st leaf :—

१५५ गर्भाधानाद्यष्टौ संस्काराः निबन्धः ।

On this page there is an attempt, though not complete, at a table of contents of some sort.

It begins :—

अथाष्टसंस्काराः । तत्र गर्भाधानं । तत्र मनुः ।

वैदिकैः कर्म्मभिः पुराणैर्निषेकादि द्विजन्मनां ।

कार्यैः शरीरसंस्कारः पावनः प्रेत्य चेह च ।

याज्ञवल्क्यः ।

ब्रह्मक्षत्रविश्रःशूद्राः वर्णा भवाद्यास्तु ये द्विजाः । (?)

निषेकाद्याः अश्रानान्तास्तेषां वै मन्त्रतः क्रिया, etc.

The authorities consulted in this book are generally R̥sis and Purāṇas. The only modern authority consulted is 'गौड़ or गौड़निबन्ध' as in leaf 74a.

गौड़निबन्धे तु ।

नमस्ते सर्वदेवानां वरदानि हरिप्रिये ।

या गतिस्त्वत् प्रपन्नानां सा मे भूयात्तदर्शनात् ॥

and in leaf 70A.

गौड़ाः आवाहनादौ सर्वत्र मन्त्रान् पठन्ति :

in leaf 65B.

गौड़ाः—अभिषुप्ते जनार्दने पद्मस्यां भवनाङ्गने

पूजयेत् मनसा देवीं कुङ्कुमविटपसंस्थिताम् ।

मनसा देवी विषहरी ॥

The customs referred to the Gauḍas are still prevalent in Bengal.

Leaves 1, 88, 89 to 94 are written in a different hand.

1650.

6384.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 70, of which fol. 51 is missing. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 850. Character, Nāgara. Date, Samvat 1732=Śaka 1597. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual for the performance of different sacraments. There appears no definite title in the body of the manuscript.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ प्राणायामः ।

ॐ सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः ।

लम्बोदरश्च विकटो विष्णुनाशो विनायकः ॥

धूमकेतु गंगाधरश्चो भालचन्द्रो गजाननः ।

हादशैतानि नामानि यः पठेत्पुण्यदायि ॥

विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ।

संक्रान्ते संकटे चैव विष्णुस्तस्य प्रणयते ॥

28A, इति दामोदरपद्धतिः श्रेयःसम्पादनविधिः—अथ पराशरपद्धतौ

श्रेयःसम्पादनम् ; 31B, इति दानसंस्कृत्यः ; 36A, इति ग्रान्तिपटनं समाप्तम् ;

38B, इति गान्धोआङ्गदम् ; अथ सन्मप्रतिष्ठा ; 40A, अथ विवाहः ; 53B,

इति विवाहः अथ अह्न्यतो अर्थः ; 56B, इति चतुर्थीकर्म्म ; 59B, इति चूडा-

करकर्म ; अथ व्रतबन्धः ; 65A, इति व्रतबन्धः ; 69A, इति समावर्तनम्—
इति व्रतविसर्गः समाप्तः—अथ आसादणीयविशेषः ; (Last Col.) इति
आसादणीयम् ।

Post Colophon :—

संवत् १७३२ शके १५६७ आषाढसुदि १ भौमे तद्दिने पुस्तकं
समाप्तम् ।

1651.

452. पुनरुपनयनप्रयोग । *Punar-upanayana-prayoga.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 2. Lines, 10 on
a page. Extent in slokas, 40. Character, Nāgara. Appearance, old. Com-
plete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पुनरुपनयनमुच्यते । पारिजाते शातातपः ।

लघुनं गृह्णन् अग्धा पलाशं च तथाशुनं ।

उद्धमाहिषकेभांश्च रासभौक्षीरभोजनात् ॥

उपायनं पुनः कुर्यात् तत्र कृच्छ्रं चरेन्मनुजः । इत्यादि

End :—

अन्वाधानं चतुर्दश्यां परतः सोमदर्शनात् ।

इदं पुस्तकं वैजनाथेन ॥

1652.

6559. यज्ञोपवीत-पद्धतिः । *Yajnopavita-paddhati.*

By Yugalakṣora Vyāsa.

Substance, country-made paper. 8½ × 6 inches. Folia, 3. Lines, 11 on
a page. Extent in slokas, 25. Character, modern Nāgara. Date, Samvat
1959. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति सारवविप्रेण श्रीमदि[त्ये]श्वर-कनिष्ठसूनुया देवविद्या-
लयाध्यक्षेण पाठकोपाध्याय-श्रीयुगलकिशोरव्यासेन निर्मिता यज्ञो-
पवीतपद्धतिः समाप्ता ।

Reg. :—

इदं विष्णुरित्यस्य मेघातिथिः ऋषिर्विष्णुर्देवता गायत्रीच्छन्दो
ग्रन्थमध्ये विष्णुवावाहने विनियोगः ।

1653.

2727.

Substance, country-made paper. 8×4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 5. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

Five leaves of some work on Samskāras.

Begins :—

वस्त्रं च श्रोत्रियाय निवेदयेत् ।

गोदानं भूमिदानं च स्वर्गदानं विशेषतः ॥

... .. इति गोचरप्रकरणम् ।

अथ संस्कारप्रकरणम् ।

Topics :—

आद्यरजोदर्शनकालाः, अथ पुंसवनं, अथ रजोदर्शनस्नानम्, अथ
गर्भाधानम्, अथ सौमन्तः, अथ सूतिगृहनिर्वाणप्रवेशौ, अथ
प्रसूतौ श्रान्तिप्रयोजकानि. अथ मूलपुरुषः अथाब्दपूर्तिः, अथ
चैलः, अथ कर्णवेधः ।

1653A.

2322. उपनयनकारिका ।

For the MS. and the work see L. 2662 and 3235.

It contains 21 kārīkās in the anuṣṭup metre on upa-
nayana or the investure with the holy thread.

1653B.

7915. विवाहप्रकरण ।

Substance, country-made paper. 8 $\frac{1}{2}$ ×3 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgar. Date, Samvat 1847. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति विवाहप्रकरणं समाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १८४७ फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे अष्टम्यां तिथौ सूर्यवासरे
नन्दनकौ लिखतं पुस्तकं ।

A priest's manual for marriage ceremony, written in a scribbling and illegible hand.

1653C.

6218. विवाहपद्धतिः (“ वेदोक्तकर्मानर्हाणां ”) ।

By Yugal Kīśora Pāṭhaka Vyāsa, son of Viśveśvara.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 16. Lines, 11 per page. Extent in ślokaś, 450. Character, Nāgarī of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

याज्ञवल्क्यं मुनिं नत्वा कात्यायनमुनिं तथा ।

श्रीवामानन्दप्रसादं गुरुं शिष्यं दयाकरम् ॥

The object of the work : —

वेदोक्तकर्मानर्हाणां वर्णानां हितकाम्यया ।

विवाहपद्धतौ रम्या प्रकटौक्रियते मुदा ॥

व्यासोपनासा विप्रेण श्रीविश्वेश्वरसूनुना ।

युगलप्राक्किशोरेण पाठकेनानुजेन च ॥

तत्रादौ वाग्दानं कृत्वा विवाहदिनात् पूर्वं कन्यापिता गणेश-
पूजनपूर्वकं स्वस्तिपुण्याहवाचन-माटकापूजनायुष्यजपनान्दौआह-
व्यहृष्टान्त्यादौनि कर्माणि विधायोदाहेद्वि सुलभे . सुमण्डपे
विवाहं कुर्यात् ॥

End :—

वेदामियहभूयुक्ते माघमासे सिते तिथौ ।

त्रयोदश्यां शुक्रवारे समाप्तोदाहपद्धतिः ॥

अत्रोपयुक्ता ये मन्त्रा ये वृष्टा वास्तुकर्मणि ।

सत्सुते सप्रतिष्ठयाः सर्व्वेऽपि बुधैः सदा ॥ (?) ॥

Colophon :—

इति श्रीविवाह प० ।

1653D.

2047. गर्भाधानम् ।

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 7-8 on a page. Extent in slokas, 75. Character, Nāgara. Date Śaka 1717. Appearance, faded. Prose.

It begins :—

रजोदर्शनात् षोडशाहोरात्राणि ऋतुः तन्मध्ये आद्यं रात्रि-
चतुष्कपर्व्वदिनिषिद्धदिनादि वर्जयित्वा मध्यामूलादित्यतिरिक्ते
देवशोक्ते शुभे काले दम्पत्योश्चन्द्रानुकूले गर्भाधानं कार्य्यम् ।

It ends :—

गर्भाधानस्याकरणात् तस्यां जातस्तु दृश्यति ।

अज्ञात्वा गां द्विजे दत्त्वा कुर्यात् पुंसवनं पतिः ।

Colophon :—

गर्भाधानः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्राक्ते १७१७ राष्ट्रसनामसंवत्सरे चैत्र वद्य ४ तद्दिने भिक्षुदेवेन
लिखितम् ॥

1654.

6303. अतिक्रान्तसंस्कारविधिः । *Atikranta-saṃskāra-vidhi*.

Substance, country-made paper. 9×6 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 132. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अथातिक्रान्तसंस्कारविधिः ।

देशकालौ च गोत्रः श्रद्धा अस्य कुमारस्य गर्भाधानादियौजा-

नानां संस्काराणां कालातिपत्तिदोषपरिहारेण अधिकारसिद्धि-
द्वारा औपरमेस्वरप्रौढ्यर्थे इमानि दशगोनिष्कृयपूतद्रव्याणि ब्राह्म-
णेभ्यो दातुमहमुत्सृजे—

अथ यज्ञोपवीतप्रयोगः—

6B, इत्युपनयनं समाप्तं अथ वेदारम्भः । 8A, इति वेदारम्भः—ततः
षोडशवर्षस्य केशान्त-संस्कार-कृत्यं ततः ।—अथ समावर्त्तनम् ।—11B, इति
समावर्त्तनम्—(Then a list of things required for upanayana).
12A, औक्षात[क]स्य नियमान् वक्ष्यामः ।—12B (Last colophon) इति
क्षातकस्य नियमाः ।—

1655.

5892. कुशकण्डिका-कल्पलता । *Kuśa-kandikā-kalpalatā.*

By Śivānanda Dikṣita, son of Ādāra, son of Mukunda.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 42. In Tripaṭha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1937. Appearance, fresh. To the end of the 4th stavaka. The 26th leaf is missing.

The beginning of the Text :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गौरौपुत्रं नमस्कृत्य गुरुं माखनमिश्रकम् ।

कुशकण्डिका स्पष्टीकृता शिवानन्देन धीमता ॥

The beginning of the commentary :—

नत्वा श्रीवेदमूर्त्तीन् ऋग्यजुषं च तथा सामगाथर्ववेत्तुन्
तत् तत् सूत्रप्रकारानखिलमुनिवरान् गृह्यकारांस्तथैव ।
सर्वान् बोधायनादीन् प्रणिपतति जगद्यज्ञसाङ्गत्वहेतोः
दृष्ट्वा चावश्यकर्माखिलमुनिवरान् सम्मतान् संवलोक्य ॥ .
वक्ष्ये कल्पलतां लतासु विततां कुशकण्डिकायाः विधौ
कालेन प्रतिपुष्पितां च कलितां विदग्धमनः-प्रेरितां ।

+ + + कलसंग्रहं निजकरे कृत्वातिदृष्ट्वा भ्रमात्

+ + खादु विलोकिताधरपुटे कृत्वा सुधावत् पिव ॥

(?) यद्वारा परिपूर्णपूरितगिरा विदत् सभान्तर्गता

तद् गोष्ठौष्टविचारणावयवतो श्रीवेदमूर्तिः प्रभुः ।

देवौ दीनकृतादरा विधिविदोचान्येपि ये पण्डिताः

तस्मात् सर्वविलोकितव्यमखिलं ग्रन्थं नवीनं त्विदं ॥

यद्यप्यौह बुधोन्नीता ग्रन्थाः सन्ति परःश्रुतं ।

तथाप्यौह विशेषोऽयं पण्डितैस्तद्विच्यताम् ॥

नत्वा हरिहरावादी शिवानन्देन धीमता ।

कुशकण्डिकायां वितता लुहत् कल्पलता मता ॥

इह निर्विघ्नपरिसमाप्तिप्रचयपरिपश्यिष्यत्तृहनिवहृध्वंसार्थे आचार्यः शिष्टा-
चारपरिप्राप्तं स्नेहदेवतास्तुतिरूपमङ्गलं विधाय विद्वद्वरहिताय ग्रन्थादौ निबध्नाति ।
गौरौ पुत्रमिति ।

The commentary ends :—

एषा कल्पलता नाम सर्वकल्याणकारिणी ।

तां विलोक्य द्विजो नित्यं कर्मकाण्डे न मुह्यति ॥

Colophon :—

इति श्रीमद्वीक्षितमुकुन्दशर्मात्मज-आङ्गार-शर्मास्तु-द्वीक्षित-
शिवानन्दशर्माविरचितायां कुशकण्डिकाकल्पलतायां ब्रह्मोपवेश-
नादि पर्युद्धाणान्तकर्मविवरणं नाम चतुर्थस्तवकः ॥ ४ ॥

Post Colophon :—

समाप्त शुभ संवत् १८३७ मी जेठवदौ ३ वार बुधके लौषा । राम ।

The authorities consulted :—

3A, कुण्डसिद्धि-कुण्डगोद्योत-कुण्डार्क-कुण्डकौमुदी-कुण्डकला-होमकुण्डकल्प-
लता-कुण्डभास्कर-कुण्डार्णव-कुण्डतत्व-कुण्डमार्तण्ड-कुण्डनिर्णय-कुण्डमनोहर-प्रभृति-
कुण्डमण्डप-ग्रन्थेभ्यो संक्षेपे किञ्चिदुच्यते ।

3B, क्रियासार ; वायव्यसंहिता ; 4A, प्रयोगचिन्तामणौ, गृह्यपरि-
शिष्ट ; 4B, पारस्करसूत्र ; आश्वलायनपरिशिष्ट ; संस्कारचिन्तामणि ; 5A,
प्रयोगचिन्तामणि ; 5B, स्मृत्यर्थसार ; प्रयोगपारिजात ; 6A, पारस्करसूत्र ;
6B, याज्ञवल्क्य, उग्रनः ; देवल, दिवोदासीये ; 7A, कात्यायन ; 7B, आङ्ग-

विवेक ; प्रयोगरत्न ; 7B, कारिकायां ; 8A, नारायणभट्टकृतजलाशयोत्सर्ग-
विधौ ; 8B, सुबोधिण्यां ; 9B, चन्द्रिकायां ; 10A, पुराणे आदित्य ; भगवन्त-
भास्कर ; 10B, गृह्यपरिशिष्टसुबोधिनीभ्याम् ; 11A, प्रयोगपारिजातसंग्रहे,
नागोजीभट्टोक्तेः ; 11B, मेधातिथि ; 12A, अपरार्क ; 12B, वैजवाप ; 13A,
आपस्तम्ब ; आश्वलायन, कन्दोगपरिशिष्ट ; 13B, कर्क ; 14A, हेमाद्रौ मार्कण्डेयः ;
मिताक्षरायां जावालोपि, कात्यायनसूत्र ; 14B, बह्वचसूत्र ; कातीयपरि-
शिष्टम् ; 15A, गौतमसूत्रे, सामवेदे ; 15B, महारुद्रे परशुरामोऽपि ; 16B,
योगचिन्तामणौ, मोहनमार्कण्डे ; व्यासेनापि ; प्रयोगरत्न ; 18B, स्मार्त्ताधाने,
हरिहरमते ; 19B, सुबोधिण्यां ; 31A, दानमयूख ; निर्णयसिन्धु ; कर्म-
प्रदीप ; 36B, लघुकारिका ; 37A, आर्द्धविवेककारिकायां ।

1656.

5717. **मन्त्रार्थदौपिका ।** *Mantrārtha-dūpikā.*

By Śaṭtrughna.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 165. Lines, 8
on a page. Extent in ślokas, 2600. Character, Nāgara. Date, Samvat 1931
and Śaka 1796. Appearance, new. Complete.

Explanations and uses of the Vedic Mantras. It con-
sists of two parts, Karma Kāṇḍa and Jñāna Kāṇḍa. The
author was patronized by Dharmacandra, whose genealogy
is to be found in the present manuscript.

See L. 1936. The opening verse in the present manu-
script is the second in the manuscript, noticed by Rājendra-
lāla, and *vice versa*. From the third verse begins the long
genealogy, wanting in the manuscript noticed by Rājendra-
lāla.

बभूव राजन्यकुलावतंसः पुरा सुशर्म्मा किल राजसिंहः । .

निहत्य यो भारतसंयुगेषु चकार भूमिधरभूमिरक्षां ॥ ३ ॥

तदन्ववाये महर्षीयकौर्त्तिः सुवीरचन्द्रः क्षितिपः किलासौत् ।

चकार यः संयुगयज्ञभूमौ पशूगशेषानिव वैरिवीरान् ॥ ४ ॥

तस्मादसौ मण्डनसिन्धुरशेषबन्धु-

रासौत् समस्तजन-गौत-भुजप्रतापः ।

श्रीदेवकौतनय-पादरतः प्रयाग-

चन्द्रः प्रजानयनरञ्जन-पूर्णचन्द्रः ॥ ५ ॥

राजा श्रीरामचन्द्रः क्षितिपतितिलकः क्षौणिकक्षैकभूषा

तस्मादासौ च दोषाकर इव जलधेः शोभमानः कलाभिः ।

येन क्षौणीधरेण क्षितिपतिनगरे स्थापिता धर्ममार्गाः

विद्या किं वानवद्या दिजवर निवह्याः शिञ्जिता रक्षिताश्च ॥ ६ ॥

तेन श्रीधर्मचन्द्रः समजनि धरणीपाल-मूर्द्धन्यरत्नं

यत्नादाराधित-श्रीपतिपदकमलध्यानधारी धुरीणः ।

यस्मिन्नायच्छ्रमाने रणशिरसि धनुर्दण्डमुदण्डवीर्ये

प्रवर्धयिष्ये क्षौणिकपालाः क्षणमपि समरे नाशितुं सक्षमन्ते ॥ ७ ॥

आदेशादथ राज्ञस्तस्य श्रीधर्मचन्द्रस्य ।

मन्त्रार्थदीपिकेयं क्रियते शृङ्गप्रशस्मणा सम्यक् ॥ ८ ॥

उवटे मन्त्रव्याख्या गुणविष्णौ ब्राह्मणौयसर्व्वसे ।

वेद-विलासिन्यामपि कौशलमौल्यं तथापि मे सद्भिः ॥ ९ ॥

पूर्व्वग्रन्थेषु या व्याख्या लिख्यतेऽत्रापि सा मया ।

किन्तु तेषु दुरुद्धं यत् तदत्रातिविशद्यते ॥ १० ॥

ज्ञानमन्त्रस्ततः सन्ध्या मन्त्रा देवार्चने तथा ।

आहुतमन्त्रास्तथा पश्चात् षडङ्गशतवर्द्धियम् ॥ ११ ॥

वैवाहिकादयो मन्त्रा व्याख्यायन्ते क्रमादिह ।

उपोद्घात-प्रसङ्गाभ्यां केचिदन्येपि कुञ्चित् ॥

Part I ends in leaf 155B :—

इति श्रीमहामहोपाध्याय-श्रीशृङ्गप्रविरचितायां मन्त्रार्थदीपिकायां नव-
ग्रहादिमन्त्रव्याख्यानपरिच्छेदः समाप्तः ।

अथ ज्ञानकाण्डमिदानीं प्रस्तूयते ।

सुशिक्ष्यं गर्भाधानादिसंस्कारैः संस्कृतशरीरं अधीतवेदं उत्पादितपुत्रं यथा-
शतयनुष्ठौत(?)मपापं निवृद्धं यमनियमवन्तं अतिथिपूजापनोतकस्त्रावं सुमुक्तमुपपन्नं
पुत्रवत् शिक्षयन्नाह ॐ ईशावास्यमिदं सर्व्वं, etc.

It is clear that the mantras explained are those belonging to the Yajurveda and to the Sāmveda, as stated in Cat. •

It ends:—

हलायुधेऽमौ उवटेऽपि चार्था-
स्ततो विधेयो मयि नावलेपः ।
रत्नाकरे किं मणयो न सन्ति
ततः समाकर्षति यः स धन्यः ॥

Last Colophon:—

इति श्रीमहाराजाधिराज-श्रीधर्मचन्द्रकारित-महोपाध्याय-
प्रचुरकृत-मन्त्रार्थदीपिकायां ज्ञानकाण्डव्याख्यानं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement:—

अलमति विस्तरेण । शुभं भूयात् ।
अथ शुभ संवत् १९३१ शके १७९६ ज्यैष्ठ शुक्लपक्षस्यां भृगुवासरे
इन्द्रप्रस्थमध्य लिपीकृतम् ।

1657.

3338. मन्त्र-कौमुदी । *Mantra-kaumudī.*

By Rāma Kṛṣṇa.

Substance, country-made yellow paper. 18×3½ inches. Folia, 14. Lines, 7, 8 on a page. Character, Bengali in a modern hand. Appearance, fresh. A fragment.

A collection and explanation of Vedic mantras, employed in the performance of modern religious rites and festivals.

For the work see L. 1085 and 1048.

1658.

3012. स्मार्तप्रायश्चित्तानि । *Smārta-prayaścittāni.*

Substance, country-made paper. 8½×3 inches. Folia, 103. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 927. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

A treatise on expiations and purifications according to Smṛti work. The MS. being incomplete, the author's name is not ascertainable.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते । तत्रादौ पक्षहोम-निर्णयो-
ऽभिधीयते । तदाह मरौचिः

शरीरापद्रवो यस्य भयादर्त्तिः प्रजायते ।

तथान्यासपि वापत्सु पक्षहोमो विधीयत इति ॥

The authorities quoted and consulted :—

1, मरौचि, त्रिकाण्डमण्डन ; 2A, संग्रह ; 2B, स्मृत्यर्थसार ; 2B, प्रयोगचन्द्रिकाकार ; 3B, स्मृतिभास्कर ; शौनक ; 6A, प्रजापति, चन्द्रिका ; 13B, कारिका ; 15A, स्मृतिरत्नावली ; 28A, प्रयोगरत्न ; 28B, चन्द्र-
चूडौये ; 33A, ऋग्विधाने ; 33B, हेमाद्रौ पितामहाः ; पराशरमाधवीये
कात्यायनः ; 34B, स्मृतिचन्द्रिका ; 36A, इति कृष्णभट्टौये ; 37B, मनुः ;
38A, कात्यायनः ; 42A, संस्कारकौस्तुभ ; 43A, विश्वप्रकाश ; 44B,
बृहस्पति ; 45B, गोभिलवचनात् ; 50A, रुद्रदत्त ; 50A, रामाण्डार ; 50B,
प्रायश्चित्तप्रदीप ; संस्कारकौमुदीकार ; बौधायन ; 74B, कौस्तुभे च ; 75A,
प्रयोगपारिजाते ; 87B, कर्म्मन्तसूत्रे उक्तम् ।

The topics :—

6A, इति पक्षहोमः ॥ अथाव्यशक्तस्वेत् समस्यहोमः ; 8B, इति शेष-
होमः ; अथ चन्द्रसूर्यग्रहण-प्रायश्चित्तम् ; 10B, इत्यन्वाधानेष्टिमध्ये ग्रहण-
प्रायश्चित्तम्—अथ उपासनास्रानुगत-प्रायश्चित्तम् ; 12B, अन्वाधानोत्तरं कुत्र-
चित् यजमानस्यागत्य प्रयाण-निमित्तानि कर्म्मणि तु ; 13A, अथ उपासन-
होमलोपे तु ; 22B, अथाग्रयणकरणस्य नवान्नप्राशने तु ; 26A, अनाहुति-
रूप हविस्कन्दने तु ; 29A, पक्ष महायज्ञलोपे तु ; 31B, सर्वेषां महायज्ञानां
दशाहं द्वादशाहं वा लोपे ; 32A, सप्तपाकसंख्यानां मध्ये अन्यतमस्याकरणे
प्रायश्चित्तमाह प्रजापतिः ; 37B, अथेदानीं जातकर्म्मादि संस्कारा+काले
अज्ञातसंस्कारस्य असंस्कृतस्य तु विशेषमाह मनुः ; 39B, ब्रह्मर्म्मलोपे तु ;

ज्ञातकनतलोपे तु ; 40A, अथ मेधाजननात् पूर्वमुपनयनाग्निनाशे प्रायश्चित्त-
प्रयोगः ; 42A, इति संस्कारकौस्तुभोक्त-उपनयनाग्निनाश-प्रायश्चित्त-प्रयोगः ।
अथ विवाहोत्तरं उपासनारम्भात् प्रागग्निनाशे तु । 48A, इत्याग्नौचे नित्यहोम-
विधिः ; अथेदानीं पिण्डपितृयज्ञे उद्धृत-उल्लुकाति-प्रणीताग्निनाश-प्रायश्चित्त-
मुच्यते ; 49B, अत्र स्त्रीरजस्वला चेत्तत्र निर्णयः ; 51B, अथ परिस्तरगदाहे
प्रायश्चित्तम् ; 52B, अथ सायंप्रातर्होमकालातीतप्रायश्चित्तम् ; 73B, अथ
एरुषस्यैव प्रवासकाले कर्तव्यम् ; 75B, अथेदानीं काम्यस्थालीपाकानि लिख्यन्ते ;
78B, इति पुत्रकामस्थालीपाकप्रयोगः ; 82A, इति संज्ञानीस्थालीपाक-
प्रयोगः । अथ मित्रविन्दा महावैराजेष्टिः ; 85A, अथ वर्षकामेष्टिः कारी-
रेष्टिः ; 89B, इति स्वस्ययनी-स्थालीपाकप्रयोगः ; 90A, अथापराग्नेयी स्थाली-
पाकप्रयोगः ; 92A, मृधौस्थालीप्रयोगः ; 97B, इति भेटकामस्थालीप्रयोगः ;
99B, अथेदानीमंत्र प्रसंगात् खसूत्रेऽनुक्तत्वात् काम्येष्टिरभिधीयते ।

1659.

6201. अनादिष्टप्रायश्चित्तम् । *Anādiṣṭa-prāyaścittam.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 8, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

Expiations for belated sacraments for a Brahmana boy.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

आचार्यः उपनयनात् पूर्वदिने वदुना सह मङ्गलस्नातः प्राणा-
नायम्य तौर्थादि संकीर्त्य अस्य कुमारस्य गर्भाधानादि चौलकर्म-
न्तानां संस्काराणां कालातिपत्तिदोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वर-
प्रौढार्थं प्रतिसंस्तारे पादद्वन्द्वं चौलाकरणे अर्द्धद्वन्द्वक-प्रायश्चि-
त्तम् कार्षापणात्मक-गोनिष्क्रिये प्रत्याम्नायेन करिष्ये । मम कुमारस्य
गर्भाधानादि-चौलकर्मन्तानां संस्काराणां कालातिपत्ति-दोषपरि-
हारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रौढार्थं अनादिष्ट-प्रायश्चित्तद्वोमं करिष्ये ।

3B, अस्य कुमारस्य द्विजत्वसिद्ध्या वेदाध्ययनाधिकारार्थं उपनयनमहं करिष्ये ।

(1304)

4B, एव ० तिथौ गर्भाधानपुंसवनसौमन्तोन्नयनजातकर्म्म-नामकरण-
निष्क्रमणान्नप्राशनचौलकर्म्मन्तानां संस्काराणां कालातिपत्तिदोषपरिहारद्वारा
औपरमेश्वरप्रौढ्यं प्रति संस्कारे पादक्षर्कं चौलाकरणे अर्द्धक्षर्कं द्रव्यं प्रत्याज्ञायेन
ब्राह्मणद्वारा आचरिष्ये अस्य कुमारस्योपनयनाधिकार-सिद्धिद्वारा औपरमेश्वर-
प्रौढ्यं क्षुद्रजयात्मकं प्रायश्चित्तं द्रव्यं प्रत्याज्ञायेन करिष्ये । अस्य कुमारस्य गाय-
त्र्यधिकारसिद्धिद्वारा औपरमेश्वरप्रौढ्यं अयुतगायत्रीजपं ब्राह्मणद्वारा करिष्ये ।
अस्य कुमारस्य कामवाद-कामाचार-कामक्षेपण-दोषपरिहारद्वारा औपरमेश्वर-
प्रौढ्यं क्षुद्रजयात्मकं प्रायश्चित्तं ब्राह्मणद्वारा करिष्ये ।

Here ends, the MS.

1660.

2969. ग्रहमखप्रयोगः । *Graha-makha-prayoga.*

For the manuscript and the work see L. 4071.

On the details of the rites for the propitiation of the
nine planets.

1661.

6816.

One leaf—12×5 inches—with 18 lines in all.

Containing a list of things required in *Smarthadhāna*
(स्मार्त्ताधानसामग्रौ संस्कारकं पञ्च)

Copied in Samvat 1941.

शुभ संवत् १९४१ सुमार— बालमुकुन्देन लिखापितं ।

1662.

3270. सामप्रयोग-मधुपर्कः । *Sāma-prayoga-Madhuparka.*

Substance, country-made paper. 8½×3½ inches. Folium, one. Lines, 13
in all. Extent in slokaś, 10. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance,
fresh.

Calophon :—

इत्यस्य सामप्रयोग-मधुपर्कः ।

The mantra for offering Madhuparka, or, honey, ghee
and curd.

(1805)

1663.

5070A. **कालाहुतिः ।** *Kalahuti.*

Substance, palm-leaf. $13\frac{1}{2} \times 1$ inches. Folia, 6. Lines, 4, 5 on a page. Character, Uḍiḍya of the sixteenth century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :—

अथ यजमान-प्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते ।

कालाहुति-पूर्वकमेतत्-दीक्षितोऽमनोश्चक्षुःप्रं यदि पश्येत्तदा पर्या-
वृत्ते दुःखप्रादवभूत्यै ब्रह्माहमहत्तरं करवै पुनः स्वप्रमुखाक्रधौति
जपेत् ।

2B, इति सौमिकः कालाहुतयः समाप्ताः । 6A, इति सौमकालाहुतयः ।

The MS. breaks off abruptly.

There are nine leaves more, relating to expiations for defects in the performance of a sacrifice.

1664.

2484. **दशशान्तिः ।** *Daśa-śanti.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Written on one side only except on the 1st leaf. Lines, 6 to 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

Called दश शान्तिः on the left hand upper margins of the first two leaves.

The benedictory texts.

शं नो मित्रः शं वरुणः ० १ ; सहनाववतु सहनौ सुनक्तु ० २ ; यश्चन्दसा-
नृबभो विश्वरूपः ० ३ ; ॐ अहं वृक्षस्यरेरिवा ॥ कौर्त्तिः पृष्ठं ० ४ ; ॐ
पूर्णमदः पूर्णं मिदं ० ५ ; ॐ आप्यायन्तु ममांगानि वाक् प्राणश्चक्षुः श्रोत्रं ० ६ ;
वाह्मे मनसि प्रतिष्ठिता ० ७ ; ॐ भद्रमो अपिवातय मनः ॥ ॐ शान्तिः ० ८ ;
ॐ भद्रं कर्णेभिः ० ९ ; ॐ यो ब्रह्मायं विदधाति ० १० ; ॐ नमो ब्रह्मादिभ्यो
ब्रह्मविद्या-संप्रदायक-त्रिभ्यो वंशकृतिभ्यः ० ; ११

अथ उत्तरशान्ति प्रारंभः ॥ शं नो मित्रः शं वरुणः ० १ ; ॐ अतिक

ल्याख्यत्वाद्भित्तकल्याणसंश्रयात् ० २ : ॐकारश्चाथशब्दश्च द्वावेतौ ब्रह्मणः पुरा०
Then the seven verses ज्ञानं परमगुह्यं मे, etc., etc., contained in
the चतुःश्लोकीभागवतम् in No. 2476.

These are the sacred benedictory texts, of which, the
vedic ones are ten in number.

1665.

2198. प्रतापनारसिंह वा संस्कारप्रकाश ।

Pratāpa-Nārasimha or Saṁskāra-prakāśa.

This is a Devanāgarī manuscript very old in appearance measuring
8×5 inches. It is worm-eaten throughout—even in the leaves restored—
greatly damaged and defective.

It has two paginations. The first ends in leaf 25 with
the colophon :—

इति प्रतिष्ठान-पुरवासि-तोरोनारायणात्मज-ब्रह्मदेवज्ञाते प्रताप-
नारसिंहाख्ये संस्कार-प्रकाशे विदुषं प्रति स+से ब्रह्मानन्दौ
पद्मयनुद्धत्य उपासनाभिमतं यजमानं प्रति तादृशं विधुरं प्रति
च प्रयोगः ।

And the second ends in 74th leaf which contains the
colophon :—

इति प्रतिष्ठान-पूर्वासौ तोरोनारायणात्मज-ब्रह्मदेवज्ञाते प्रताप-
नारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारे उपयोगिनिर्णयः समाप्तः
संपूर्णम् शके १७१८ नल-नामाब्दे ।

Of the second pagination the first 8 leaves were res-
tored, of which 4 and 7 are missing. The mark of the
leaf after the 8th leaf restored, is lost in pasting. The next
leaf is numbered 9. Thence the old marks continue up to
38, of which 16 to 20 and 23 to 25 are missing. Then, the
leaf after 38 is corroded in both the right hand and left hand
sides, and the leaf mark is lost. Then 4 restored leaves
which are doubly paged 1 to 4 and 38, 39, 40, 41. Then

we have the original leaf marks from 40 to the end, of which again 62 to 67 are missing.

The manuscript contains only one section of *Pratāpa-Nārasimha*—that on the ordination of a hermit, as directed in *Brahmānandī paddhati*.

It begins :—

अथ सन्नासकर्त्तारं ब्रह्मानन्दौपव्रतमनुसृत्य प्रयोगमन्त्रमुच्यते ।
तत्रादौ उपासनाभिमन्त्रं यजमानं प्रति तादृक्ष-विधुरं प्रति च
प्रयोगः । तत्रादौ निःस्पृहः सर्वतः शान्त इत्यादि लक्ष्यै र्युक्तं गुणं
संबोध्य
... .. उदगयनादौ प्रशस्ते काले सन्नासमाचरेत् ।

Leaf 1 of the second pagination begins :—

अथ यतिसंस्कारः ।

सिध्य + + + पुत्रादिशिष्यो वा ज्ञात्वा अधिकारसिद्ध्यर्थं वपनं कृत्वा
क्षुद्राचरणे कुर्यात् । तत्र संकल्पः । करिष्यमाणयतिसंस्कारे अधिकारार्थं क्षुद्रच-
यात्मकप्रायश्चित्तं क्षुद्रमेकैक-गोविष्कृत्य-द्रव्यद्वारा अहमाचरिष्ये ।

So the first gives the rules for the renunciation of the world by one who keeps the sacrificial fire called *aupāsana* or by a widower keeping the same sacrificial fire; and the second treats of the severe austerities to be practised for getting oneself qualified for the order of *Sannyāsins*.

1666.

2208.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 980. Character, Nāgara. Date, Śaka 1754. Appearance, worm-eaten.

It contains a number of works on the ordination of a *Sannyāsī*.

I. Colophon :—

22B, इति प्रतिष्ठानपुरवासी तोरोनारायणात्मज-रामदेवकृत-
प्रतापनारसिंहाख्यसंस्कारप्रकाशे विदुषं प्रति सन्नासस्य ब्रह्मान-

न्दीयपद्धत्यनुसृत्य उपासनाभिमतं यजमानं प्रति तादृशं विभु-
प्रति च प्रयोगः ।

For this work see the preceeding number. It agrees with the first part.

II. Colophon :—

49A, इति ब्रह्मानन्दीयप्रकरणे यतिसंस्कारे संस्कारोपयोगी
निर्णयः समाप्तः ।

For the end of the work see L. 43. But the colophons differ.

It begins:—

तत्र अनाहिताग्निविषये विशेषः तत्र औतामयो विष्टिमाश्चेत्
पुनराधाना × कृतं पूर्णाहुत्यन्तं कृत्वा प्रायश्चित्तादि कुर्यात् ।

Topics :—

27A, अथ केवल-प्राजापत्येष्टिः ; अथ बौधायनानुसारि-वैश्वानरेष्टि-
प्रयोगः ; 30A, अथ प्राजापत्येष्टिः ; 33A, इति चेतान्निकर्तृकं प्रति प्रयोगः ;
33A, कपिलोक्त-प्रयोगः ; 34A, अथातुर-सम्रासो निरूप्यते ; 35B, इति
आतुरसम्रासप्रकारः ; 36B, इत्यङ्गिरसोये आतुरसम्रासप्रकारः ; 38B, इति
षट्पञ्चाग्निदेवताः ; 42A, इति व्यासपूजाविधिः, अथात्र इतिहासः ; 42B,
इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे दारुण्यविष्णुसंवादे व्यासपूजाविधावितिहासः समाप्तः ।
अथ यतिसंस्कारे किञ्चिदुपयोगिनिर्णयः तत्र यमः ; 49A, इति ब्रह्मानन्दीय-
प्रकरणे यतिसंस्कारोपयोगी निर्णयः समाप्तः ।

III. Col. :—

53B, इति यतिसंस्कार-कारिका समाप्ता ।

इति तोरोनारायण-ब्रह्मानन्दीय-सम्रासप्रवृत्तिः समाप्ता ।

It begins :—

अथ यतिविषये स्मृतयः ।

सम्रासो ब्रह्मणः स्यात् वैराग्यात् प्रकृतौ लयः ।

ज्ञानात् कैवल्यमाप्नोति तिस्रस्तु गतयः स्मृताः ॥ विष्णुः ॥

(1809)

The Post Col. :—

नववसुगजचन्द्र विक्रमादब्दसंखे १८८६ ।

युगशरनगचन्द्रे १७५४ शालिवाह्नात् समौषे ॥

हिमगिरिभवतीष्यां मार्गशीर्षसितायां ।

अलिखदिह सैन्ये मोद्गलि मायुरेशः ॥

मालीनी कृतः ।

सं १८८६

After the Post Col. Statement there is, in a different hand, another short treatise entitled कलिसंतरणोपनिषत्.

After the Yajurvedic Śāntipāṭha the Upaniṣad begins.

दापरान्ते नारदो ब्रह्माणं प्रति जगाम कथं नु भगवो गां पर्यटन् कलिं संतर-
वेयमिति स हो ब्राह्म ।

साधु पृष्ठोऽस्मि सर्वश्रुतिरहस्यं गोप्यं तच्छृणु येन कलिं संतरिष्यसि ।
भगवंतं आदिविष्णोर्नामिति ।

Col. :—

इति कृष्णयजुर्वेदे कलिसंतरणोपनिषदं समाप्तम् ।

On the left hand upper corner of every leaf, there is written सं० प०, which is the abbreviation of Sannyāsa-paddhati.

On the obverse of the first leaf :—

अथ तोरोगारायणकृत-संन्यासपद्धतिं लिख्यते ।

On the reverse of the last leaf :—

इति संन्यासपद्धति समाप्तम् ।

1667.

2975. संन्यासपद्धतिः । *Sannyāsa-paddhati.*

*From Pratāpa-Nārasinha by Kudradeva Bhaṭṭa, son of
Toro Nārāyaṇa.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 26. Lines, 13,
14 on a page. Extent in śloka, 1000. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat

1835. Appearance, old and discoloured. Complete in 26 leaves. The 14th and 15th are missing.

See L. 43, which describes the work under the name of *Yatisaṃskāra*, the funeral rites to a Yati, which forms the last of the topics.

It clearly follows Brahmānanda's work on the subject and quotes very often *Bahvṛca Parisiṣṭha* and *Smṛtyartha-sāra*.

Topics :—

10A, इति प्रतिक्रान-पुरवासौ तोरोनारायणात्मज-रुद्रदेवकृते प्रतापनार-
सिंहे संस्कारप्रकाशे विदुषं प्रति सन्नगासो ब्रह्मानन्दीय-पद्मव्यनुसृत्य उपासनाभि-
मन्तं यजमानं प्रति तादृशं विधुरं प्रति च प्रयोगः ।

12A, अथ बौधायनानुसारी वैश्वानरेष्टिप्रयोगः ।

23A, इति बौधायन-शौनक-यमस्मृत्यनुसार्थ्याचारानुष्ठेयौ-नारायण-
बलिप्रयोगः ।

24A, इति नागरखण्डानुसार्थ्याचारानुष्ठेयौ आराधनाप्रयोगः ।

अथ यतिसंस्कारे किञ्चिदुपयोगिनिर्णयः ।

The last Colophon :—

इति प्रतिक्रानपुरवासौ तोरोनारायणात्मज-रुद्रदेवकृते प्रताप-
नारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारे उपयोगिनिर्णयः ।

Post Col. :—

संवत् १८३५ वैशाख शुक्लैकादश्यां काशीनाथेन ।

1668.

2988.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 360. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Date, Śaṃvat 1863. Appearance, discoloured. Complete.

All the leaves of the MS. contain the abbreviation सं प apparently for सन्नगास पद्धति or सन्नगास प्रयोग. But it relates to the obsequial rites for a hermit.

It begins :—

गजाननं तथा सावं शिवं संसारमोचनम् ।
आश्वलायनमाचार्यं मातरं पितरं तथा ॥
विश्वेश्वरगुरुं चापि प्रणिपत्य यथाक्रमम् ।
विरक्तानां च सन्न्यासप्रयोगस्तु निरूपितः ॥
इदानीं यतिसंस्कारः प्रास्वरौढ्या निरूप्यते ।
तत्र बौधायनः । यतिसंस्कारविधिं व्याख्यास्यामः ॥

First it explains the obsequial rites, then gives the details of their performance, from the burial to the last ceremony on the 12th day.

8A, इति यतिसंस्कारप्रभृति-आराधनान्तोपयोगि-निरूपणम् ।

19B, *the last Colophon :—*

इति नागरखण्डानुसार्थ्याचार्यानुमृष्टेऽर्च्ये आराधनप्रयोगः ।

Ārādhana means the worship of the Yati on the 12th day from his death.

7B, एकादशेऽह्नि पार्वणश्राद्धं द्वादशेऽह्नि आराधनमिति यतिसंस्कारपद्धतौ ।

It ends :—

ब्राह्मणानाङ्गय पादप्रक्षालनपूर्वकं गन्धादिभिरभ्यर्च्य भोजयेत् ।

The Post Colophon Statement :—

संवत् १८६३ ज्येष्ठ वद्य ४ भौमवासरे काश्यां आचार्योपनामक-
शंभुनाथेन लिखितं स्तार्थे परार्थे च ।

1669.

3286. **सन्न्यासपद्धतिः ।** *Sannyāsa-paddhati.* •

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Folia—the first sixteen leaves are missing, and the remaining leaves, 14 in number, are numbered on the left hand upper margin from 17 to 30 and on the right hand lower margin from 1 to 14. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured.

Topics :—

1B or 17B, यतेः सिद्धिं प्राप्तस्य एकादशेऽह्नि पार्ष्णं तत्र प्रयोगः ; 2B or 18B, पुत्रादन्यः शिष्यः कर्त्ता चेत् गद्यादौ यक्षोपवीती एव चात्मानं तर्पयामि गृहमेव प्राणानायम्य देशकालौ, स्मृत्वा ब्रह्मभूतस्य गुरोः प्रत्यब्दादि-आज्ञाधिकारसिद्ध्यर्थे [पार्ष्णं आहुं करिष्ये इति संकल्प्य ; 4B or 20B, ततो द्वादशेऽह्नि नारायणबलिं कुर्यात् । तत्र प्रयोगः एकादशे द्वादशेवेति विहितकाले शुचिः स्नात्वा देशकालौ संकीर्त्तय ब्रह्मभूतस्य गुरोः सिद्धिदिनादारभ्य द्वादशे वेति विहितकाले शुचिः स्नात्वा देशकालौ संकीर्त्तय ब्रह्मभूतस्य गुरोः सिद्धिदिनादारभ्य द्वादशेऽह्नि विष्णु-केशवादि-द्वादशरूपिणो गुरोः सम्भावितसर्वपापक्षयपूर्वक-विष्णुलोकावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरनारायण-प्रीत्यर्थं नारायणबलिं करिष्ये इति संकल्प्य ; 5B or 21B, अमग्राधानान्ते समिद्धपनाद्यक्रियमाणे नारायणबलिहोमे देवतापरिग्रहार्थमग्राधानं करिष्ये ; 9A or 25A, अथ वै पुत्रस्यो नारायणो कामयतीत्यादिकानौपनिषद्भागान् आवहेत् ; 12A or 28A, नारायणबलिप्रयोगः ; 12A and 28A, अथ द्वादशह्ने वा यथाचारं समाराधनं ; 13A or 29A, अथ प्रकारान्तरे-णाख्यधनविधिः ; अथ त्रयोदशेऽह्नि समाराधनविधिप्रारम्भः ।

The Last Colophon in 14B :—

इति सप्तग्रासविधिः समाप्ता ।

1870.

6507. यतिपरमहंससंहिता । *Yatiparamahansaśāhika*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 10. Lines, 9 per page. Extent in ślokaś, 200. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It relates to the daily duties of recluses, called Yati and Paramahansa.

It begins :—

योगयोगेश्वर नमः ।

अथ यतीनां परमहंसावामाश्रितं किञ्चित् ।

(1818)

ज्ञानं कुर्याद्यथाशक्ति यतिर्युक्तः समाहितः ।—

ततः सतारके काले तल्पमुक्तौल्पसंयुतः ॥ १ ॥

ज्ञानार्थे मृदमादाय दण्डश्चैव कमण्डलुः ।

अध्वावलोकयन् गच्छेदनुदिमपदक्रमः ॥ २ ॥

गङ्गातीरं समासाद्य पाणिपादौ तु शोधयेत् ।

अथाचम्य सक्तत् प्राणानायम्य प्रणमेज्जलम् ॥ ३ ॥

तीर्थाभिवादको दण्डमूलाग्राभ्यामनुक्रमात् ।

अपः स्पृशेदभिगमेन्निर्गमे तद्विपर्ययात् ॥ ४ ॥

It consists of 141 verses in the anuṣṭup-metre.

End :—

चतुर्दशभिरनन्तं अत ऊर्ध्वं तथैव च ।

प्रवरे सर्वलोकाश्च केशामूले व्यवस्थिताः ॥ ४१ ॥

कथितं मुनिमुखैस्तु ह्येवं दण्डस्य लक्षणम् ॥

इति दण्डलक्षणम् इति आह्निकं सम्पूर्णम् ॥

1671.

2707. मण्डलदेवताः । *Maṇḍala-Devatā.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति मण्डलदेवताः ।

It begins :—

अथ मण्डलदेवताः । तत्र मध्ये ब्रह्मयज्ञानं गौः ॥ तत उदीची-
मारभ्य वायवीपर्यन्तं सोमादयो वाय्वन्ता अष्टौ लोकपालाः स्थाप-
नीयाः । तद्यथा आप्यायस्य गौतमो गायत्री सोमा उत्तरे ईशाना
वा । इत्यादि ।

On the obverse of the first leaf it is called “सर्वतोभद्र-
मण्डलदेवताः”.

(1814)

1672.

2400.

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 31 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

It contains directions for invoking various deities presiding over various parts of sacrificial circles called Sarvato-bhadra-maṇḍala and Līngato-bhadra-maṇḍala.

It begins :—

अथ मण्डलदेवता । मध्ये ब्रह्मयज्ञानं गौतमो वामदेवो ब्रह्मा
त्रिष्टुप् ब्रह्मावाहने विनियोगः ।

2A, जिह्मतो भग्ने विशेषः ।

अमिताङ्गाय भैरवाय • सहभैरवाय चण्डभैरवा •

... ..

मण्डले देवताह्वयम् ।

ॐ ब्रह्मणे स्वाहा सोमाय स्वा • ईशानाय • इन्द्राय • till
the end. It closes with the following words :—

सिद्धलक्ष्मिदाहिहोमशेषं समापयेत् ।

1673.

6490. (1) सर्वतोभद्रदेवता । *Sarvato-bhadra-devata.*

and

(2) लिङ्गतोभद्रदेवता । *Līngato-bhadra-devata.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh, but repaired. Complete.

(I) 5A, इति सर्वतोभद्रदेवताः ।

Beginning :—

अथ सर्वतोभद्रदेवतास्त्रायनविधिः ।

अथ गुरुमन्त्रावेर्द्धा सर्वतोभद्रं चिच्छेत् ।

तल्लेखनप्रकारस्तु हेमाद्रौ खान्दे उक्तः ।

ततो यजमानान्वित आचार्यः वेद्यां सर्वतो-भद्रे मण्डलदेवतां
स्थापयेत् । तद्यथाः—

देशकालौ संकौर्त्य अमुक[र]ग[ङ्गाभूतं] ब्रह्मादिमण्डलदेवता-
स्थापनं पूजनञ्च करिष्ये इति सङ्कल्पं कृत्वा अक्षतेषु मध्ये कर्णिकायां
ॐ ब्रह्मयज्ञानं ० भूर्भुवः स्वः ब्रह्मणे नमः ब्रह्माणमावाहयामि
स्थापयामि । १ । एवमग्रपि—

(II) 5A, अथ लिङ्गतो-भद्रे देवविशेषः । तद्वाह्ये पूर्वे ॐ नमः कृत्वा०,
etc., etc.

Colophon :—

• इति लिङ्गतो-भद्रदेवता[ः] समाप्ताः ।

After the colophon, there are three lines.

1674.

6466. **वारुणमण्डल ।** *Vārūṇa-Maṇḍala*

Being an extract from Dāmodara Thakkura's work.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folio, 5. Lines, 12 to
15 on a page. Extent in slokas, 200. Character. Nāgara of the eighteenth
century. Appearance, old and soiled. Complete.

Colophon :—

इति दामोदरठक्कुरकृत-निबन्धस्यो वारुणमण्डलप्रकारः ।

On the drawing of a mystic circle, dedicated to Varuṇa.

Beginning :—

औरस्तु ॥

संक्षेपतो मण्डलकरणं दर्शयति । षोडशारमिति । ततस्तत्र मण्डले
कर्त्तव्ये अष्टदशात्मकपद्मगर्भं षोडशारचक्रं कुर्यात् । तस्य परितो
मध्यवृत्तकं चतुर्मुखं चतुर्द्वारं चतुरस्रं पौठास्रं कुर्यात्, etc., etc.

(1816)

1675.

2669. *The Same.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 3. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The MS. begins with the enumeration of the deities and their respective positions in the diagram of Varuṇa, in verses. Then it proceeds to explain some tract on the subject of the drawing of Vāruṇa maṇḍala, of which it quotes *Pratīkas* only. The MS. contains the diagram also.

It begins :—

अथ वारुणमण्डल देवतास्थापनम् ।
वारुणे मण्डले लेख्याः पञ्चविंशतिकोऽष्टगाः ।
मध्यकोष्ठे तु ब्रह्माणं सोममुत्तरकोष्ठके ॥ १
शिवमौशानकोष्ठे तु इन्द्रं पूर्वोऽग्निकोष्ठके ।
अग्निर्वाग्ने यमः पूज्यो नैर्ऋत्ये निर्ऋतिस्तथा ॥ ॥

The first leaf is taken up with the enumeration of the deities and a figure shewing their respective positions in the diagram.

Col. :—

इति वारुणमण्डलदेवताः ।

2A, *begins :—*

वारुणमण्डलव्याख्या । अस्यार्थः । वदेति कथिकाकेशरदनाय-
वर्हिर्मण्डलात्मकं मण्डलं चतुष्टयमित्यर्थः । यत्तु कश्चित् कथिका-
केशरदनायवर्हिर्मण्डलरूपं मण्डलपञ्चकमुक्तं तद्वदनाययोर्विभक्त-
देशस्थापनार्थं यदा चतुर्हस्तप्रमाणकं मण्डलं वारुणमण्डलं कुर्यात् ॥

It ends :—

कपोलाः कोऽथैककोष्ठरूपाः प्रत्येकं यथाशोभं त्रिवर्णभूयितः कार्यः
वाग्ने सव्यापेक्षया वशिः ।

(1817)

Col. :—

इति वाचस्पत्यमखण्डन्याख्या समाप्ता ।

The last leaf contains the diagram.

On the obverse of the first leaf there are two figures under the heading :—

एकोनपञ्चाशत्पदं वृत्तवास्तुमखण्डनं पञ्चमं ।

1676.

6256. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, modern Nāgara. Dated, Samvat 1927. Appearance, fresh. Complete.

On the drawing of the mystic diagram sacred to Varuṇa.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अथ षोडशारं लिख्यते ।— त्रिहस्तं चतुरस्रं
साधयित्वा प्रागपरदक्षिणोत्तराभिर्नवरेखाभिः तदेव चतुःषष्टिपदं
कुर्यात् । तानि च पदानि प्रत्येकं नवनवाङ्गुलानि सम्पद्यन्ते । ततो
वहिरन्त्यपंक्तिषु चतुर्दिक्षु पार्श्वयोः कोष्ठकोणात् इष्टं द्वयं द्वयं त्यक्त्वा
मध्यकोष्ठानि चत्वारि मार्जयित्वा तदुपरिपंक्तिषु चतुर्दिक्षु
पार्श्वयोः कौष्ठकोणात् त्रयं त्यक्त्वा प्रतिदिशं मध्यकोष्ठद्वयं द्वयं
मार्जयेत् । तेन चतुर्दिक्षु षट् षट् पदानि चत्वारि द्वाराणि संप-
द्यन्ते ।

Colophon :—

इति इदमेव वाचस्पत्यमखण्डनमित्युच्यते ।

Post Colophon :—

संवत् १९२७ आषाढमासे कृष्णपक्षे द्वितीया गुरुवासरे वास-
मुकुन्धः लिखितं ॥

(1818)

1677.

9281-9282.

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 5 (5-9). Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

This incomplete MS. contains in leaf marked 5, the concluding portion of *Sandhyāprayoga*, and the remaining leaves marked 5, 6, 7, 8 and 9 contain बलिर्वैश्वदेवनिबन्धाद्विधि to the end of the Tarpanavidhi.

1678.

6460.

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 33. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1915. Appearance, fresh. Complete.

Directions for the daily prayers of a Brāhmaṇa.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अथ सन्ध्याप्रार्थना ।

तत्राह योगी याज्ञवल्क्यः ।

अत ऊर्ध्वं प्रवक्ष्यामि सन्ध्यापासननियमम् ।

अहोरात्रकृतैः पापैर्यामुपास्य प्रमुच्यते ॥

It ends by giving directions for the worship of Gāyatrī.

End :—

गायत्री परमं जायं गायत्री परमं तपः ।

गायत्रीकृतविष्णोसो विप्रो वेदवङ्कनिव ।

प्रापयित्वा सत्त्वलोकं कुलानामेकविंशति ।

ब्रह्मलोकमर्तिभ्यश्च विष्णुलोकं स गच्छति ॥

इति गायत्रीविधानं सम्पूर्णम् ।

(1819)

Post Colophon :—

शुभं । राम । संवत् १९१५ अषाढमासे कृष्णपक्षे तिथौ
भृगुवासरे ॥

1679.

9764. **सन्ध्यापद्धतिः ।** *Sandhyā-paddhati.*

Substance, country-made paper. 8×3 inches. Folia, 16. Lines, 5, 6 on a page. Extent in slokas, 96. Character, Nāgara. Date, Sam. 1917. Appearance, old. Generally correct. Complete.

पौषमासे शुक्लपक्षेऽष्टम्यां गुरुवासरे ।

सन्ध्यापुस्तकं लिपिकृतधनुर्धरौ शर्मेण ॥

ब्राह्मण संवत् १९१७ ।

1680.

9832. **सन्ध्याविधिः ।** *Sandhyā-vidhi.*

Substance, country-made paper. $5\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 32. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 160. Character, Nāgara. Date, Sam. 1816. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

संवत् १८१६ समये कार्तिककृष्ण ४ भृगुवासरे लिखितमिदं पुस्तकं ।

1681.

2976. **श्रीसूक्तविधिः ।** *Srī-Sūkta-vidhi.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 9. Lines, 16 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Date, Samv. 1849. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्री (the name blurred over with ink)
भट्टेन रचिता संक्षेपतः श्रीसूक्तपद्धतिः सम्पूर्णा ।

Post Colophon :—

संवत् १८४९ मिति भादो वदि १३ बुधवासरे लिखित्वा काष्ठ
मध्यमङ्गा ।

Beginning :—

ब्राह्मे सुहृते चोत्थाय शीघ्रदन्तधावनादिकं कृत्वा ज्ञात्वा सन्धा-
दिकं कृत्वा गृहमागत्य, etc., etc., etc.

1682.

6544. **श्रीसूक्तविधान ।** *Sri-Sakta-vidhana.*

With the commentary by Vaidyanātha Payagunda.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 13. Lines, 9 per page. Extent in slokas, 250. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

Śrisūkta as used in ritual.

Colophon :—

इति श्रीमत्पायगुंडोपाख्यमहादेवात्मज-वैद्यनाथविरचितं श्रीसू-
क्तविधानं सत्याख्यानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १९६१ मीः आषाढ सु दो ४ वार मङ्गल । मालवीय-
बालमुकुन्दस्यैवं पुस्तकं ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

सकलदुरितदात्रं पार्वतीप्रेमपात्रं ।

अखण्डललितगात्रं विश्वनाथैकपुत्रम् ॥

रचितविविधचित्रं हेमभूषाविचित्रं ।

मणिखचितसुगात्रं गौमि गंधाख (?) पत्रम् ॥

The object of the work :—

अयं प्रणम्य तत् सूक्तं विधियन्तादिसंयुतं ।

पायगुंडो वैद्यनाथो व्याचष्टे बालतुष्टये ॥

चतुर्विधं अयः सूक्तं वेदभेदात्तु यद्यपि ।

हिरण्यवर्णमित्याद्यं भूतपंत्यर्चनादिमम् ॥

रथे आद्येविति चतुर्भाषं बोध्यं द्वितीयकम् ।

आप्तंतीयं तृतीयं च चतुर्थमथ संप्रष्टु ॥

अत्र्यं धातुर्मयि घेहि तथाप्याद्ये शिवेरणा ।
 विष्णुधर्म्मोत्तरे प्रोक्तं जामदग्न्याय पृच्छते ॥
 पुष्करेण नृपेणैतत् प्रोच्यतेऽथ समाष्टण ।
 एवं मन्त्रं समाचक्ष्य देवलक्ष्मीविवर्द्धनम् ॥
 प्रतिवेदं जगन्नाथ पादो गणनृपात्मजः ।
 श्रीसूक्तं प्रतिवेदश्च ज्ञेयं लक्ष्मीविवर्द्धनम् ॥
 अस्मिन् लोके परे वापि यथाकामं दिजस्य तु ।
 प्रतिवेदे समाचक्ष्य श्रीसूक्तं पुष्टिवर्द्धनम् ॥
 हिरण्यवर्णां हरिणीमृचः पञ्चदश दिज ।
 श्रीसूक्तं कथितं पुण्यमृगवेदे पुष्टिवर्द्धनम् ॥
 रथे अक्षेषु वाजैति चतस्रस्तु तथा ऋचः ।
 श्रीसूक्तं यजुर्वेदे कथितं पुष्टिवर्द्धनम् ॥
 अयंतौयं तथा साम सामवेदप्रतिष्ठितम् ।
 अत्र्यं धातुर्मयि घेहि प्रोक्तमाथर्वणे तथेति ॥
 तत्र हिरण्यवर्णमिति सूक्तं लिख्यते स्पृष्टतयै ॥
 हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णां रजतस्रजां ।
 चन्द्रां हिरण्ययीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १ ॥

There are 15 Rks and 10 slokas, about the Phalaśruti, making the number 25, after which the Vidhāna begins:—

- 4B. ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थायावश्यकं प्राग्विधाय च ।
 कृत्वा संध्यादिकं कृत्वा ऋहमागत्य तत्परः ॥, etc., etc.
- 6A. अलक्ष्मौपरिहारार्थं लक्ष्मौपुत्रादि-ऋद्धये ।
 श्रीसूक्तस्य जपं कुर्वे नित्यं नैमित्तिकं परं ॥

The commentary explains only the difficult and disputed portions of the ritual with much elaboration, as in fol. 7 :—

अथ न्यासविषये केचिदाहुः हृदयाद्यधिकरणक-मंत्रविशेषकम्भैकन्यासे कार्यं यथा हृदयादिपदं घटकं भाति तथैवाङ्गुल्याद्यधिकरणक-तन्मंत्रविशेषक-

(1822)

भेक-न्यासे कार्याङ्गुलादिपदमपि घटकं भवतीत्यङ्गुलाभ्यां नमस्तर्जनीभ्यां इत्यादि-
दिन्यास इति तत्र ज्ञानार्थवादितंत्रैः शारदादिनिवर्धैश्च विरोधात् ।

77A. इत्येवं कथितं सर्वं विस्तृतं तत्र संस्थितम् ।
बौधायनेन यत् प्रोक्तं तदधो लिख्यते श्रद्धया ॥

अथातः श्रीकृत्यं व्याख्यास्यामः ।, etc., etc.

In foll. 79B-97A, we have, in Tripāṭha form the Rks and the Phalaśruti slokas, along with their commentary, at the end of which we have :—

पञ्चविंशत्यङ्गनाञ्च व्याख्यानं सप्रमाणकम् ।
यथामति मया प्रोक्तं प्रीयतां श्रीस्ततश्चिरम् ॥
अथ वक्ष्ये स्पष्टतायै प्रयोगं सप्रकारकम् ।
क्रमं प्रोक्तं पद्धतिर्यमावृत्य श्रद्धा सादरम् ॥

This portion is in prose.

It ends :—

ज्ञानन्दकानननिवासि-जगद्यगण्य-
श्रीविश्वनाथ-पदपङ्कज-घटपदेन ।
श्रीवैद्यनाथ-विदुषाङ्गकलापयुक्तं
श्रीसूक्तभाष्यममलं हृतमौघतुष्टौ ॥

1683.

3205. मन्वुत्सुतविधानम् । *Manyu-Sakta-vidhanam*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 80 Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and soiled. Complete.

It begins :—

अथ मन्वुत्सुतविधानमाचक्षते ।
यस्ते मन्यो इति सप्तमं ऋचस्य प्रथमं सूक्तं तपसो मन्वुर्हवि
मन्वुर्वेता जिह्वम् हन्तः इत्यादि ।

A ritual based on Rv. X. 88. 84, each having seven

Rks

1828)

1A, महाशत्रुपराभवार्थे द्वादशलक्षं पुरस्चरयाम् । मध्यमशत्रुपराभवार्थे द्वादशसहस्रं । सामान्यशत्रुपराभवार्थे द्वादशशतम् ब्राह्मणेन तु प्रयोक्तव्यम् ।

1684.

3269. *The Same.*

From Vinīyoga-dīpikā.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent in slokas, 170. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

3B. *Colophon* :—

इति त्रैविनियोग-दीपिकायां मन्युसूक्तविधानम् ।

Vinīyogadīpikā seems to be a ritualistic compilation, known only in this fragment. The Manyusūkta is also given at the end. For the Vidhāna see Cs. Vol. I, No. 543.

1685.

3015. दत्तपुत्रविधिः । *Datta-pura-vidhi.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

On the ceremony of the adoption of a son.

It begins :—

अथ दत्तपुत्रविधिः ।

पुत्रकष्टे क्षते फलाप्राप्तौ दत्तपुत्रस्वीकारं कुर्यात् । तत्र ग्राह्या-
ग्राह्यविवेकः । सपिशुषु गोत्रेषु भ्रातृपुत्रो मुख्यस्तदभावे अन्यः
सपिशुषुः सगोत्रस्तदसम्भवे त्वन्यः तत्रापि दौहित्रभागिन्येव वञ्च्यते
इति सर्वसंमतमित्यादि ।

1B, अथ पुत्रपरिग्रहविधिरक्तो बौधायनसूत्रे ; 2A, अथ प्रयोगः

3B, आश्वलायनानां तु श्रौतकोत्तरीत्या प्रतिग्रहः कार्यस्तत्र मूलवाक्यानि संस्कार-
कौस्तुभे ज्ञेयानि ; 6A, अथ दत्तकस्य विवाहाद्यपयोगि-गोत्रादि-निर्ययः ; 7A,

(1324)

Colophon :—

इति दत्तविधानं समाप्तम् ।

श्रीलक्ष्मीनृसिंहार्पणमस्तु ।

1686.

304. **आहिताग्निरन्त्येष्टिप्रयोगः ।** *Ahitāgne-rantyeṣṭi-prayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 88. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1760. Character, Nāgara. Date, Sam. 1819. Saka 1684. Appearance, old. Prose. Generally correct.

This is a chapter of Samskāra-prakāśa, a comprehensive treatise on Vedic rites, called also Pratāpa Nārasimha. It relates to the observances on the death of both, who has kept the sacred fire, and who has not. A fragment of this chapter comprising 8 leaves only, is noticed in L. 38.

It ends thus :—

वक्ष्यमाणोहिताग्निदहनप्रकारेण धर्मप्रणायतनं खनित्वा गर्त्ता-

दिकं च कृत्वा इत्यादि आहिताग्नवत् ॥ दमियावाज्याहुतौ (?)

शुद्धयादित्यत्र उपासनाभावेव ।

समाप्तमिदं पुस्तकं ।

संवत् १८१९ शके १६८४ चैत्रकृष्णभौमे शुभम् ।

After the date of the MS. follows in a different hand, Pālāsaprakṛtidāha which breaks off abruptly at पञ्चान्तमन्त्रे.

87A. इति प्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे अनाहिताग्नेरन्त्येष्टिप्रयोगः ॥
अथाश्वलायनानां अनाहिताग्नेरन्त्येष्टिप्रयोगः । प्रायश्चित्तादिपूर्ववत् ॥
पञ्चान्तमन्त्रे ।

1687.

6195. **आहिताग्निमरणविधिः ।** *Ahitāgni-marana-vidhi.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 12 per page. Extent in slokas, 140. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाहिताग्नेर्मरणसमयादारभ्य दाहकर्म लिख्यते । तद्यथा अथ
युक्तापक्षे सायं होमानन्तरं रात्रौ यजमानस्य मरणाशङ्कायां तदै-
वामिं विहृत्य प्रातर्होमः कार्यः ।

It ends abruptly.

1688.

6184. **प्रेतमञ्जरौ ।** *Preta-Mañjarī.*

By Chāṭṭa Mīśra.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 26. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, new. Incomplete at the end.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ निरग्रेरौर्द्धदैहिकेतिकर्तव्यताविधिः ।

नमस्कृत्य हयग्रीवं जगत्कारणकारणं ।

लिख्यते बालबोधाय आद्रपद्धतिमुत्तमाम् ॥

नानास्मृतिनिबन्धानां मतमालोक्य धीमता ।

क्रियते आद्रमिश्रेण संक्षिप्ता प्रेतपद्धतिः ॥

1689.

10140. **प्रेताधान ।** *Pretādhāna.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 160. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

On funeral rites.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ प्रेताधानमुच्यते । यो अश्वत्थः शमौगर्भ इत्यरणौ आहरति
अस्माद्रथवाहादित्यभिमन्त्र्य आयुं मे धेहीत्यस्य तदभावे श्रीञ्च
याया सदाहृते + जमान इत्यस्य वा लोपः । (?) ।

No colophon.

(1826)

1690.

6129. **अन्येष्टिपद्धतिः ।** *Antyeṣṭi-paddhati.*

By Devanātha, son of Prāṇanātha.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 60. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1200. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and worn out. Complete.

Beginning :—

औगोष्ठाय नमः ।

प्रथम्य परमात्मानं गणेशं कामदं शुभम् ।

सर्वेषामुपकाराय तनोम्यन्येष्टिपद्धतिम् ॥

आसन्नमरणं पित्रादिकं ज्ञात्वा पुत्रादिभिर्लौक्ये नीत्वा प्रायश्चित्तं
कारयेत् ।

End :—

यस्याग्नेकानालोक्च प्राणनाथस्य सनुना ।

देवनाथेन रचिता काश्यामन्येष्टिपद्धतिः ॥

Colophon :—

इति औप्राणनाथात्मज-देवनाथ-विरचिता अन्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

1691.

245A. **अन्येष्टिपद्धतिः ।** *Antyeṣṭi paddhati.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 81. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1350. Character, Nāgara. Date, Sam. 1885. Appearance, fresh. Complete.

A priests' manual for all the obsequial rites to be performed from the day of death to the end of the year, including Sahamarapa or cremation of females along with their deceased husbands.

The forms of the ceremonial are, however, different from the forms in vogue in Bengal.

It begins :—

औगोष्ठाय नमः ।

अग्निहोत्रपद्धति । सर्वेषामुपकाराय तदुत्तेष्ट्येष्टिपद्धतिः । १ ।

अ[र]सन्नमरणं पित्रादिकं ज्ञात्वा पुत्रादिभिः १ अथ आर्क्षाम्यता-

धानम् ॥ अ[१]पमनम् ॥ प्राणायामः । अद्येत्याद्येवं गुण-
विशिष्टायां पुण्यतिथौ ॥ अपसव्यं गोत्रस्यामुकप्रेतस्य उच्छिन्नाग्नेर्दा-
हार्थं स्मार्त्तमृताधानं करिष्ये ॥ अरंख्योददक्षिणं प्रेतपाणिं हत्वा
अयन्त (Rv III, 29, 10) इति समारोपमन्त्रं पुत्रादिर्जपेत् ।
अयन्ते योनिः रपिं खरसंस्कारं सहात् ॥ (?) आवसथ्याग्नेः पश्चाद्
यस्याग्ने जुह्वतो इति मन्त्रेण मथित्वा आवसथ्याग्नेः स्थापनं । स च
मन्त्रः ।

यस्यापोऽग्ने जुह्वतो मांसकामाः

सङ्गत्पयन्ते यजमानप्रासं ।

जरां नु ते हविषत् पादनायते

स्वर्गं लोकेभिमन्त्रे प्रेतये नु ॥

इति मथन-मन्त्रः ।

It ends :—

अथ द्वादशाहं सपिण्डौकरणाश्राद्धे तन्मध्ये आसन-भाजन-प्रद-
क्षिणान्धूनातिरिक्तान्तत् सर्व्वं परिपूर्णतास्तु । अस्तु परिपूर्णः आम-
न्त्रैरिन्द्र दानः इयामेव गोत्रवेद(?)तेषां वा उभयतो ग्रामयति अग्नेन
सपिण्डश्राद्धयज्ञेन पीतरः स्वरूपी ज यस्य स्मृत्या(?)आच्यतायै
नमः(?) गयायै नमः गदाधराय नमः पुण्डरीकाक्षाय नमः विष्णवे
नमः । गयाकृतश्राद्धफलमस्तु ।

Col. :— इति श्रीसपिण्डौकरणाश्राद्धयज्ञप्रयोगः ॥ ६ ॥ मितौ कुवारं सदि
८ सं १८८५ ।

The MS. has at the beginning two leaves, which
begin :—

श्रीगणेशाय नमः अथ शाला अथैनं ग्रामपादयति, etc.

End :— ओं अग्नौ ह वै देवाय हृतं कुम्भप्रेष्ठं तस्मा एतद्वरं सप्तद्वयन्ति
क्षिप्रेण इमं गृहं जुहोदिति तस्माद्वराहो गाव उपानहा उपमुच्यते ।
इति शाला समाप्तः ।

शुभमस्तु । श्रीराम ।

The subjects treated of :—

इति संक्षेपतः सङ्गमनविधिः :— 6B ; अथ पञ्चकमरविधिः :— 6B ;

इति पञ्चाङ्गतिः :— 7B ; इति ब्रह्मपुराणोक्त-पञ्चकविधानम् :— 9A ; अथ

पञ्चदानम् :— 11A ; इति प्रथमदिनज्ञातम् :— 16A ; अथ अस्थिसञ्चयन-
 विधिः :— 16A ; अथ अस्थिसञ्चयनश्राद्धविधिः :— 17B ; इति द्वितीयदिन-
 विधिः :— 21A ; अथ तृतीयदिनज्ञातम् :— 21A ; अथ चतुर्थदिनज्ञातम् अथ
 पञ्चमदिनज्ञातम् :— 21B ; अथ षष्ठदिनज्ञातम् :— 22A ; अथ सप्तमेदि-
 नातम् :— 22A ; अष्टमदिनज्ञातम् :— 22B ; अथ नवमदिनज्ञातम् :— 23A ;
 अथ दशाह्नविधिः :— 23B ; इति दशाह्नविधिः :— 24B ; अथ एकादशाह-
 कर्त्तव्यता लिख्यते :— 24B ; अथ विष्णुतर्पणम् :— 26A ; इति दशोत्सर्गः :—
 37A ; अथ महैकोद्दिष्टश्राद्धम् :— 37A ; अथ रुद्रगणश्राद्धम् :— 39A ;
 अथ महैकोद्दिष्टश्राद्धे दानानि :— 39A ; इति उत्क्रान्तधेनुदानम् :— 40A ;
 अथ रूपधेनुदानम् :— 40A ; इति ऋणधेनुदानम् :— 41A ; अथ पद-
 दानम् :— 41A ; अथ इक्षुमर्दनौकादानम् :— 41B ; अथ तिलपात्र-
 दानम् :— 42A ; अथ वृतपात्रदानम् :— 42A ; अथ लवणदानम् :— 42B ;
 अथ लोहदानम् :— 43A ; अथ कार्पासदानम् :— 43A ; अथ तैलदानम् :—
 43B ; अथ सप्तधान्यदानानि :— 43B ; इति ग्रीहिः :— 44A ; इति यव-
 दानम् :— 44B ; इति गोधूमदानम् :— 44B ; इति मुद्गदानम् :— 45A ;
 इति माषदानम् :— 45A ; इति प्रियङ्गुदानम् :— 45B ; अथ तिल-
 दानम् :— 45B ; अथ दध्नादानानि :— 45B ; अथ गोदानप्रयोगः :— 46A ;
 अथ भूमिदानम् :— 46A ; अथ तिलदानम् :— 46B ; अथ हिरण्यदानम् :—
 46B ; अथ आग्न्यदानम् :— 47A ; अथ वस्त्रदानम् :— 47A ; अथ धान्य-
 दानम् :— 47B ; अथ गुडदानम् :— 47B ; अथ रौप्यदानम् :— 48A ;
 लवणदानम् :— 48A ; अथ चतुर्दशउपदानानि :— 48B ; अथ अन्नदानम् :—
 48B ; अथ उदकदानम् :— 49A ; अथ उपानहोदानम् :— 49A ; अथ
 कमललुदानम् :— 49B ; अन्नदानम् :— 49B ; अथ वस्त्रदानम् :— 50A ;
 अथ यष्टिदानम् :— 50A ; अथ लोहदण्डदानम् :— 50A ; अथ अघ्नौष्टिका-
 दानम् :— 50B ; अथ दीपदानम् :— 50B ; अथ तिलदानम् :— 51A ;
 इति ताम्रदानम् :— 51B ; इति चन्दनदानम् :— 51B ; अथ पुष्पदानम् :—
 52A ; अथ शय्यादानम् :— 52A ; अथ गजदानप्रयोगः :— 55A ; इति
 रथदानम् :— 55B ; अथ शिविकादानम् :— 55B ; इति महिषोदान-
 प्रयोगः :— 57B ; इति मृगदानप्रयोगः :— 59A ; अथ दस्तोदानप्रयोगः :—

59A ; इति कपिलाघेनुदानम् :— 60A ; अथ पापघेनुदानम् :— 60A ; अथ
दर्पणदानम् :— 60B ; इति ह्यवस्तदानम् :— 61B ; अथ ऊर्णादानम् :—
61B ; अथ उपवीतिदानम् :— 62A ; अथ सदाक्ष-दानम् :— 62B ; कर्पूर-
दानम् :— 63A ; इति केशरदानम् :— 63A ; अथ कस्तुरीदानम् :— 63B ;
इति गोपीचन्दनदानम् :— 64A ; अथ तुलसीदानम् :— 64A ; अथ कुङ्कुम-
दानम् :— 64B ; अथ ताम्बूलकरुण्डदानम् :— 64B ; इति हरिद्रादानम् :—
65A ; इति सौभाग्यप्रव्ययुक्तशूर्प-दानम् , अथ सद्यव्रतोक्त-दादश-कुम्भ-दानम् ,
65B ;

Then follow Māsika Śrādhās :—

अथ सपिण्डीकरणोच्यते , 68B ;

The rest is taken up with *Sapīṇḍīkaraṇa*.

1692.

245B. अन्त्येष्टिप्रयोग । *Antyeṣṭi-prayoga*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 27. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incorrect.

Anonymous.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

सङ्कल्प्य अपसव्यं असुकगोत्रस्य असुकप्रेतस्य प्रेतत्वनिरुद्धार्थं
उत्तम-लोक- प्राप्त्यर्थं प्रथमेऽहनि ऊर्ध्वेच्छिष्ट उभयोपि (?) अधरो-
च्छिष्टस्पृष्टास्पृष्टमरजनित (?) -प्रत्यवाय-परिहारार्थं और्ध्वदेहि-
क्रियाधिकारार्थं मरणसूतकान्ते स्पृष्टास्पृष्टसर्वदोषपरिहारार्थं
प्रायश्चित्तं तीर्थदारो महं (?) करिष्ये । आत्मशुद्धिद्वारा पित्रादिः
ऊर्ध्वदेहिकक्रियाधिकारसिद्धयर्थं ह्यक्षत्रयप्रायश्चित्तं सूतकान्ते-
ऽहमाचरिष्ये ।

यानि कानि च पापानि च ब्रह्महत्यासमानि च
केश्यनाश्रित (?) तिष्ठन्ति तस्मात् केशान् वपाम्यहं ।

इत्यादि

End :—

ये समान [1] : गोत्राणां वसुखाणां दादशेऽहनि सपिण्डीकरण-
आदि पिण्डप्रत्यवने नियच्छ गोत्राणां [इद] रूपाणां दादशेऽहनि

सपिण्डीकरण-आज्ञे पिण्डप्रत्यवने नियच्छ गोत्राणामादित्यरूपाणां
द्वादशेऽहनि सपिण्डीकरण-आज्ञे पिण्डप्रत्यवने नि नियद्वत्तु (?)
एनः समस्ता[ः] पितरः अत्र समर्पयामि गन्धं समर्पयामि अक्षतान्
समर्पयामि पुष्पं समर्पयामि, धूपं समर्पयामि, दीपं समर्पयामि,
नैवेद्यं समर्पयामि, फलं समर्पयामि, फलतामूलदक्षिणां समर्प-
यामि । गोत्राणां वसुध्वादिष्वस्वरूपाणां द्वादशेऽहनि सपिण्डी-
करण-आज्ञे एतानि ।

Here the MS. breaks off abruptly.

The subjects treated of are gleaned below from the
Saṅkalpas or the solemn vows.

दहन-आज्ञ, 1B; अस्त्रिसंख्यन-आज्ञ (अन्तिसंवेन-आज्ञ ?) 3B; पिण्ड-
प्रदान, 5B; प्रेताय यमाय पिण्डप्रदानम्, 6A; पूरकपिण्डप्रदानम्, 9A;
तिलतोयपात्रदानम्, 10B; माघसहितकुम्भदानम्, 11A; उष्णोदकैस्तर्पणम्,
12A; विष्णुपूजनम्, 14A; महैकोद्दिष्ट-आज्ञ, 14B; महैकोद्दिष्ट-आज्ञे
पिण्डप्रदानम्, 16B; सपिण्डीकरण-आज्ञम्, 20B; सपिण्डीकरण-आज्ञे आसन-
दानम्, 22B; सपिण्डीकरण-आज्ञे पिण्डप्रत्यवनेजनम्, 26B;

1693.

1928. और्द्धदैहिकम् । *Aurddhva-daihika*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 15. Lines, 9 on
a page. Extent in slokas, 270. Character, Nāgara of the eighteenth cen-
tury. Appearance, old and faded.

On obsequial rites.

Begins :—

अथ दाहसाधने अप्रौ विरज्जवचनाणां व्यवस्थोच्यते । तत्र मदन-
रत्ने वृज्जयाश्चवल्काः ।

आहिताग्निर्घृथान्यायं दग्धवस्त्रिभिरग्निभिः ।

अनाहिताग्निरैकेन लौकिकेनेतरो जनः ॥

अनाहिताग्निः केवलं आर्त्ताग्निः इतरः औत्तमार्त्ताग्निरहितः ।

(1881)

10A, अथ भारद्वाजसूत्रं लिख्यते; 10B, अथ आहितामराश्वलाय-
नोक्तदाहविधिः; 13A, इति सामिकदाहविधिः; 14A, अथ सप्तगतिन
ओर्द्धदेहिकविधिः । विश्वेश्वरौघे बौधायनशौनको । यतौनां प्रेतसंस्कारविधिं
व्याख्यास्यामः ॥

The later authorities consulted.

1B, स्यत्यर्थसारः; 2A; नारायणवृत्तिः, 2B, आपस्तम्बीय भाष्यकारः;
8A, श्रीरङ्गकृत-प्रेताधानप्रयोगः; 8B, त्रिकाण्डमण्डनम्; देवयानिकाः 10B,
प्रायश्चित्तप्रदीपः ।

1694.

3006. विच्छिन्नाग्नेरनाहिताग्नेश्च मृतस्य अग्न्याधानपूर्वक-
दाहविधिः ।

*Vicchinñāgne ranā-hitagneśca mṛtasya Agnyādhāna-
pūrvaka-dāha-vidhi.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 10. Lines, 9 on
a page. Extent in slokas, 220. Character, Nāgara of the nineteenth century.
Appearance, fresh. Complete.

The object of the work :—

अथ वज्रकालं विच्छिन्नाग्नेरभिहोत्रिणः पुनराधानेऽकृतेऽकस्मा-
न्मरणे सूत्रान्तरोक्तं मृताग्रधानं दाहा[दि]विधिश्चोच्यते ।

Colophon :—

इति विच्छिन्नाग्नेरनाहिताग्नेर्मृताग्रधानपूर्वकं दाहविधिः ।

Then a few lines more in a different hand on the same
subject.

1695.

5995. अनाहिताग्नि-दर्शश्राद्धप्रयोगः । *Anāhitāgni-
Darśa-Śrāddha-prayoga.*

Substance, country-made paper. 10½×5 inches. Folia, 17. Lines, 12
on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old,
discoloured and worn-out. Complete.

(1882)

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीनकुलिवागीश्वर्यै नमः । श्रीमद्विद्यलक्ष्मी-
नृसिंहाय नमः ।

अथ दर्शश्चाद्वप्रयोगोऽभिधीयते ।

नत्वा नृसिंहं पितृयज्ञदर्शश्चाद्वद्वयस्य अतिवर्जितोऽयम् ।

अनाहिताग्नेः स्मृतियुक्तप्रयोगो बुभुत्सुबोधाय विधित्सतेऽसौ ॥

कर्त्ता पूर्वोद्युः पूर्वोक्तश्चाद्वाय इत्यानि सम्प्राद्य उदूखलमूषलादि-
गृहोपकरणानि शोधयित्वा निरामिधं सक्तदेव भुक्त्वा पूर्वोक्तलक्ष्-
णान् ब्राह्मणान् निमग्नयेत् ॥ तत्रायं क्रमः ।

End :—

अधौ-कराय-ब्राह्मणभोजन-पिण्डदानरूप-कर्मजयात्मकमग्न-
श्चाग्नेन मम पितृणामक्षय्य-पिण्डद्वारा श्रीपरमेश्वरः प्रीयता-
मित्युक्त्वा ॥

1696.

3220. **पिण्डपितृयज्ञः ।** *Pinḍa-pitr-yajna.*

Substance, country-made paper. 8x4 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 159. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—

तान्यद्यौ पार्वण्यं पूर्वोद्युःशुभ्यामन्यद्युः मासि मासि कार्त्त-
व्याभ्युदयिकमेकोदितं चेति । पर्वण्यमावास्यायां भवं पार्वण्यं तदा-
हिताग्निः पिण्डपितृयज्ञं कृत्वा करोति । अनाहिताग्नेस्तु तदितरेण
अतिवर्ज्यते ॥ यथादौ पितृयज्ञो यावदिध्माधानादथ पार्वण्यं ब्राह्मण-
पक्षौषाद्याच्छादनान्तं पुनः पितृयज्ञं आग्नेक्ष्यानुप्रहरणात् पुनः
पार्वण्यमाटपितृक्षानादथोभयशेषं क्रमेण समापयेदेव अतिवर्गस्त-
मिमं उदाहरिष्यामः । इत्यादि

It ends :—

प्रत्याब्दिक्वादौनि मासि आर्द्धं यदि पर्वणि स्यात्तदा तत् पार्वण्यं
तेन विकल्प्यते कार्त्तं चेत् कियेत तदा पार्वण्यं मासि आर्द्धं च
तेनैव सिध्यतः ॥

(1888)

1697.

10249. **कोकिलमत ।** *Kokila-Mata.*

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 6 of which the first is missing. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 130. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1678. Appearance, old and worn-out.

Colophon :—

इति कोकिलमते ।

Post Col. :—

संवत् १६७८ वर्षे चैत्र शुदि ४ बुधे दीसावाह्मभ अनन्त काशी
खवराणपुरमध्ये लिखितम् ॥

5A, कोकिलपद्धे ॥ अन्वष्टकासु द्विपार्वणं आहं प्रकर्तव्यम् ॥ पितृ
पितामह प्रपितामहाः ॥ मातृमातामह प्रमातामहाः ॥ इत्येव वृद्धौ वृद्धिश्चाहे ॥
दर्शं वामावास्यायामपरपद्धे च ॥ एकमेव क्षयेऽहनि ॥ पितुर्वा मातुर्वा संवत्सरेऽ-
हनि एकमेव पार्वणं ॥ अन्ये केचिद्दर्शसामिध्यात् वृद्धौ वृद्धागमश्चाहमाहुः ॥
तदयुक्तं ॥ यतोऽप्ये एतद्वक्ष्यति ॥ आभ्युदयिकं षट्पिण्डमेव कुर्यात् ॥ कोकिलपद्धे
तृतीयपार्वण-निषेधात् ॥ यत् प + + वक्ष्यति ॥

कोकिलस्य यथापद्धे आहं कुर्याद्विपार्वणम् ।

गयावृद्धौ न दातव्यं तृतीयन्तु कदा च नेति ॥

Antiquity of the Kokilāmata.

6A, तथा कर्कभाष्ये ।

मातृमुख्यं सदाकालं कोकिलामतमौदृशम् ।

ब्रुवतोन्मेषु देशेषु निवसन्तश्च वाजिनः ॥

आभीरा वणिजोपौत्यं आहं कुर्वन्ति यत्नतः ।

मातामह्यं मातृमुख्यं मागोपालप्रसिद्धितः ॥

It refers to the rules of Śrāddha according to a parti-
cular school, called *Kokilāmata*.

1698.

3243. **काम्यवृषोत्सर्गप्रयोगः ।** *Kāmya-Vṛṣotsarga-prayoga.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 8. Lines, 9 on
a page. Extent in slokas, 275. Character, Nāgar of the nineteenth century.
Appearance, discoloured. Complete. Date, Śaṃvat 1867.

(1884)

It begins :—

अथ काम्यदृषोत्सर्गविधिः भविष्योत्तरे ।
दृषोत्सर्गः पुनात्येवं दशतीतान् दशवरान् ।
दृषोत्सर्गः पितृणां तदद्भुतं समुदाहृतम् ॥

It ends thus :—

प्रयोगारम्भात् पूर्वमेव वत्सतरौणां दोहनं अन्ते तदीयपयसि
ब्राह्मणभोजनाय पायस-अपण-विधानात् । शेषं यथास्तुत्रं पौराणां
गोपसंहारेण कार्यम् ।(?)

Colophon :—

इति दृषोत्सर्ग समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८६७ ज्येष्ठ-कृष्णत्रयोदश्यां गुरुवार ।

1699.

3285. *The Same.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folio, 1. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 40. Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

The Samkalpa runs thus :—

देशकालौ संकीर्णं मम कायिकादि-समस्त-दोष-परिहारद्वारा आकल्प-
सन्तानाविच्छेदाय दृषोत्सर्गं करिष्ये । तदङ्ग-स्वस्ति-पुण्याहवाचन-माहकापूजन-
नान्दीश्राद्धं आचार्यादिवरणं च करिष्ये । आदौ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं गणपति
पूजनं करिष्ये ।

It ends :—

दृषोत्सर्गसाङ्गतासिद्ध्यर्थं तिलानुदकुम्भं गां बालीं हिरण्यं च
दद्यात् । ब्राह्मणभोजनं भूयसी [दक्षिणां] दद्यात् ।

Colophon :—

इति दृषोत्सर्गप्रयोगः ।

1700.

3298. नीलवृषोत्सर्गपद्धतिः । *Nilā-Vṛṣotsarga-paddhati.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 260. Character, Nāgara. Date, Samvat 1825. Appearance, discoloured. Complete.

No Colophon :—

The date of the manuscript :—

संवत् १८२५ मिति माघवच्च द्वितीया लिखितम् । प्राननाथ-
हस्ताक्षरपुस्तकं समाप्तम् ।

In a different hand :—

इदं पुस्तकमाचार्योपनामक-गोपालभटात्मजशम्भुनाथस्येदं पुस्त-
कम् । स्वार्थे न तु परार्थम् ।

The Samkalpa runs :—

1A, सम अमुककामनासिद्ध्यर्थं समस्तपितृणां विष्णुलोकावास्थये
श्रीपरमेश्वरप्रौढ्यर्थं नीलवृषोत्सर्गाख्यं कर्म करिष्ये ।

The description of the Nilavṛṣa :—

1A. लोहितो यस्तु वर्णेन मुखे पुष्पे च पाण्डुरः ।
श्वेतः खरविषाणाभ्यां स नीलो वृष उच्यते ॥

1701.

8286. नारायणबलिप्रयोगः । *Nārāyaṇa-vali-prayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

शुक्लैकादश्यां नदीतीरादिमुचिदेशे ज्ञानादिनित्यक्रियान्ते प्राणा-
यामान्ते तीर्थादिसंकीर्तनान्ते मदीयकुलाभिष्टुद्धि-प्रतिबन्धकस्य
प्रेतस्य प्रेतत्वनिवृत्त्यर्थं नारायणबलिं करिष्ये इति संकल्प्य तदादौ
विष्णुपूजनं करिष्ये ।

(1886)

Colophon :—

इदं पुस्तकं नारायणवलि-प्रयोगः समाप्तः ।

1702.

579A. **नारायणवलिः ।** *Narayana-vali*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 16. Lines, 7, 8 on a page. Extent in slokas, 192. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Every leaf is marked, on the reverse, ना. वलि on one side and वलि on the other.

The Śrāddha of a yati consists in Nārāyaṇa-Vali, on offerings to Nārāyaṇa on the 12th day after death, in the belief of the identity of Nārāyaṇa and the deceased yati.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ततः कर्त्ता सिद्धिं गतस्य ब्रह्मभूतस्य नारायणरूपिणे दत्तये तर्पणं करिष्ये ।

5A, ततो द्वादशेऽह्नि नारायणवलिं जुह्यात् । तत्र प्रयोगः ।

12B, इत्यायन्त्रं श्राद्धोक्तनारायणोपनिषत् समाप्ता ।

14A, इति बौधायन-श्रौतकथमन्त्रब्रह्मसूत्रानुसाराद्युद्धोक्तो नारायणवलि प्रयोगः । अथ द्वादशे वा यथाचार-समाराधनम् ।

Last Colophon :—

इति नागरखण्डानुसारेण समाराधनप्रयोगः समाप्तः ।

1703.

6258.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 3 to 12, of which the 9th and 10th are missing. Lines, 7 on a page. Extent in slokas 100, stated at the end of the manuscript. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Two works.

I. 6A. इति नारायणवलिः समाप्तः ।

The Samkalpa or resolution runs :—

3B, अमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य आत्महत्या-पाषंडित्वादजनि-प्रापक्ष्यद्वारा
चौर्द्धदेहिकसम्प्रदानयोग्यतासिद्धये नारायणबलिं करिष्ये ।

II.—नागबलि by Gopinātha, son of Mādhava.

Colophon :—

इति श्री शैवमाधवाग्निहोत्रसूत-शैव-गोपीनाथकृत-नागबलि-
प्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon :—

ग्रन्थसंख्या १०० । इदं पुस्तकं सदाशिवभट्टेन लिखितं स्थाये
परोपकारार्थम् ।

Beginning in 6A :—

भविष्ये युधिष्ठिरः ।

ह्येषा ह्येषा महायोगिन् नृणां केन हेतुना ।

विविधोपद्रवाः कुष्ठदंष्ट्रपामादिभिर्विभो ॥

सन्तान-प्रतिरोधश्च कृपया तद्वदस्व मे ॥

ह्येषा उवाच ।

श्रेष्ठं पार्थं प्रवक्ष्यामि लोकानां हितकाम्यया ।

यत् पृष्टं हि त्वया राजन् तस्मिन्निदानमशेषतः ॥

जन्मान्तरेऽथवैतस्मिन् कृतः सर्पवधो हि वै ।

तेषामुपद्रवा ह्येते जायन्ते नात्र संशयः ॥

कार्थ्यो नागबलिस्तैस्तु सर्पसंस्कारपूर्वकम् ।

सिनीवाल्यां पौर्णमास्यां पञ्चम्यां कारयेत्ततः ॥

अश्लेषानक्षत्रे(ष) प्रकर्त्तव्यमन्यस्मिन् (मन्यस्य) वा तु कारयेत् ॥

इति श्रौतकः ।

तत्रादौ चतुर्थ्यां कृच्छ्राणि पूर्वोत्तराङ्गसहितानि कृत्वाचम्य प्राणा-
नाथस्य

मया मदीयपुत्रकलत्रादिभिर्वा इह जन्मनि जन्मान्तरेषु वा
ज्ञानतोऽज्ञानतो वा यः कृतः सर्पवधस्तज्जनितापोपशमनद्वारा

(1888)

कुष्टाद्यपद्मवनिष्कृतये सर्पस्योत्तमलोकप्राप्तये महंश्यानां सर्पवाधा-
निवृत्तये सर्वसर्पाधिनाथश्रीमदनन्तस्य प्रीतये यथाज्ञानं
यथामलितोपचारैः सर्पसंस्कारपूर्वकं नागबलिं अहं करिष्ये ।

It ends:—

नाना ग्रन्थान् समालोक्य गोपीनाथः शिवाश्रयः ।

सन्तोषार्थं विविदुषां अकरोत् प्रेतदीपिकां ॥

आदितस्त्रान्तपर्यन्तं आलोक्येयं विचक्षणाः ।

विचार्य सदा प्रयुञ्जीद्यममाश्लिषः ॥ (?)

1704.

6259.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent in Slokas, 250. Character, modern Nāgara. Date, Śaka 1746. Appearance, fresh. Complete.

Two works.

I.—2A. इति नारायणबलिप्रयोगः ।

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ नारायणबलि प्रारम्भः ।

कर्त्ता शुक्लैकादश्यां नदीतीरादिमुच्यो देशे स्नानादिनिवृत्तक्रियान्ते
आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्तय मदीयकुलाभिष्टुद्धि-
प्रतिबन्धकरूपं प्रेतस्य प्रेतत्वनिवृत्त्यर्थं नारायणबलिं करिष्ये ।
इति संकल्प्य

II.—अथ नागबलिः (By Gopinātha Dikṣita). तत्र शौनकः

अथ वक्ष्यामि सर्पस्य संस्कारविधिमुत्तमम् ।

सिनौवाल्यां पौर्णमास्यां काग्वेद्विधिवत्ततः ॥

पञ्चम्यामथवा कुर्ब्यादश्लोषायुग्दिनेऽथवा ।

ऋतसर्पवधो विघ्नः पूर्वजन्मनि वा यदि ॥

आत्मागत्य ततो ब्रह्मद्वयं दद्याद्भिजातये ।

वधं प्रस्थापयेच्चापि चरेत् कृच्छ्राच्चतुर्दश ॥

वधेऽस्मिन् जन्मनि कृते लोहदण्डं दिनातये ।

दद्यात् पापविशुद्ध्यर्थं ओत्रिषाय कुटुम्बिने ॥

विप्राय दण्डमूल्यं वा ह्यभावे सति दापयेत् ।

साक्षाद्वधात् कर्मकर्तुरेतदेव प्रदापयेत् ॥

... ..

... ..

4A, अथ प्रयोगः ।

गुरुशुक्रास्तादिरहिते काले ऽयनद्वयेऽपि पौर्णमास्याममावास्यायां वा पञ्चम्यामश्लेषायुक्तदिने वा कुर्यात् । तत्राधिकाराथं चतुर्दशकृत्स्नात्मकं प्रायस्चित्तं चरेत् ।

Colophon :—

• इति गोपीनाथ-दीक्षितप्रयोगे पुत्रोत्पत्तिरूपायः (?)

Post Colophon :—

स्वाथे परार्थम् । शके १७४६ मन्मथनाम संवत्सरे मार्गशीर्ष-
मासे शुक्लपक्षे एकादश्यां तिथौ गुरुवारे तद्विपुस्तक
समाप्तम् । रामसुतेन लिखितम् । श्रीगजाननार्पणमस्तु ।
श्रीशम्भ्वार्पणमस्तु ॥

1704A.

8377. **आङ्गकृत्यप्रदौप ।**

By Tripāṭha Horila.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 71. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1820. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

A Comprehensive work on Śrāddha.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गुरुपदेशे मुनिवाक्यबोधात् सतां समाचारपथं विदित्वा ।

श्रीहोरिलो मन्दधियां हिताय वक्ति स्फुटं आङ्गविधिप्रभेदान् ॥

आदौ अङ्गा अङ्गफलं अङ्गकालं स्ततो हविः ।

पुष्यधूपादिकथनं ब्राह्मणानां परीक्ष्यं ॥
 उद्देशः पार्वण्यविधेर्निमग्नमननन्तरं ।
 कर्तुं भोक्तुञ्च नियमा विश्वेदेवविवेचनम् ॥
 कथनं चाप्यपात्राणां मग्नस्य परिवेषणं ।
 पिण्डदानादिकं पिण्डप्रतिपत्तिरनन्तरं ॥
 ग्रामआहुतं तथा जीवत्पितृकआहुतिर्नियः ।
 आहुतं द्विपितृके तावत् पुत्रिकायाः सुतेन वा ॥
 एकोद्विष्टद्विनिवृत्तौर्ध्वआहुतिं च क्रमात् ।
 अथ प्रेतस्य निहृदिः साक्षात्प्रेतस्य संस्कृतिः ॥
 अग्नारोहणमन्त्रोक्तं निषेधविधिसंयुतं ।
 रजसलासूतिकायोगर्भिण्याश्चैव संस्कृतिः ॥
 पक्षके संस्कृतिश्चैव तोयदानविधिस्ततः ।
 अधिकादि विवेकोऽथ प्रेतपिण्डादिकं तथा ॥
 प्रवेशाशौचनिधमावस्थिसंचयनं ततः ।
 अस्थिक्षेपोऽथ गंगायामाशौचान्तविधिस्ततः ॥
 दाहः पर्यग्नरस्याथ बालसंस्कारनिर्णयः ।
 पतितानां च संस्कारो यतिसंस्कार एव च ॥
 एकादशाहआहुतं च दशोत्सर्गस्य विस्मृतिः ।
 दादशाह्यादिविषयः सपिण्डोत्तरां ततः ॥
 श्रीहोत्रिलेन कृतिना सर्वमेतद् विविच्यते ॥

Colophon :—

इति त्रिपाठि-श्रीहोत्रिलिविरचिते आहुतकल्पप्रदीपः समाप्तः ।

In a later hand :—

ग्रन्थसंख्या १५८० । रत्नेश्वरसुत-नन्दकेश्वर ।

1705.

6281. **सर्वस्मृतिसंग्रहः ।** *Sarva-Smṛti-Saṅgraha.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 12. Lines, 11-17 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

(1841)

Colophon :—

इति सर्वस्मृतिसंग्रहः ।

A collection of slokas about Vedic rites, numbering 286.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अग्निहोत्रं सुनिश्चयं यस्मिन् देशे प्रवर्तते ।

दशयोजनविस्तीर्णं काशीक्षेत्रं तदुच्यते ॥ १ ॥

दशजन्मादिभिर्वेदः शतजन्मापरिग्रहः ।

सहस्रजन्मनामन्ते सोमं पिबति वा नवा ॥ २ ॥

ऋत्विगात्मा घनं जाया शुद्धं यस्य चतुष्टयम् ।

* तस्याग्निहोत्रं स्वर्गाय नरकायेतरस्य ॥ ३ ॥

Topics :—

4B, अथ पर्वनिर्णयः; 9A, अथ अग्न्याधानम्; 10A, दर्शपूर्णमास-विहारलक्षणम्; अथ चातुर्मास्यविहारः; 10B, पशुविहारः; 12B, इति मूल्याध्याय-पूर्णपात्र-लक्षणम् ।

The authorities :—

1A, पाराशरस्मृतौ; शौनकः; 2A, स्मृतिसंग्रहे; यज्ञकाण्डे; 2B, चतुर्विंशतिमते; स्मृत्यर्थसारे; 3A, आश्वलायन, यम, देवल, पठौनसि; आधानदीपिका; 3B, याज्ञवल्क्यः दृढशौनकः; सायणाचार्यः; 4A, गर्गः; 4B, शातातपः, सुमन्तः; स्मृतिदीपिका; प्रयोगपारिजाते; 5A, मदनरत्ने, पारिजाते, षट्त्रिंशत्तमते; 5B, हृन्दोगपरिशिष्टे; 6A, स्मृतिचिन्तामणौ; 6B, प्रदीपचन्द्रिकायां; 7A, स्मृतिभास्करे हारीतः; दशस्मृतिसंग्रहे विष्णु-कात्यायनेनोक्तम् ।

1706.

1912. अष्टदोषवादः । *Aṣṭa-doṣa-vāda*.

Substance, country-made paper. 11×3½ inches. Folia, 5. Lines, 10 to 12 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara of the seventeenth century. Appearance, old and faded. Complete.

(1842)

Two different handwritings, one to line 5, leaf 6B. The same handwriting in the three last lines at the end of the manuscript.

Eight defects on the substitution of barley for paddy in Śrauta sacrifices.

It ends :—

अतएवोक्तं पूर्वकारिकान्ते भट्टपादेः ।
एवमेवो ऽष्टदोषो हि यो ब्रौह्मिववाक्ययोः ।
विकल्प आश्रितस्तत्र गतिरन्या न विद्यते ॥
इत्यष्टदोषवादः ।

Mangalācaraṇa :—

ॐकारवाच्यं भवमप्रतारम्
भक्तैकनाथं सुमुखं च नित्यम् ।
ज्योतिःस्वरूपं निगमैकवेद्यं
तं रामचन्द्रं शरणं प्रपद्ये ॥

The work begins :—

केचित्सु ब्रौह्मैन् प्रोक्षति ब्रौह्मैववहन्ति इत्यपूर्वनियमविध्युदाहरणयोः
ब्रौह्मदेशेन विधीयमानयोः प्रोक्षणावहननयोर्यवसाधारणयोः ब्रौह्मपदं अपूर्वौय-
परमिति सिद्धान्तमर्थ्यादा । सा अनुपपन्ना । तथाहि लक्षणायां अन्वयानुप-
पत्तिः तात्पर्यानुपपत्तिर्वा बीजम् । न चेह सास्ति । ब्रौह्मत्वावच्छेदेन प्रोक्षणा-
वहननयोः कस्या अप्यनुपपत्तेरप्रतिसन्धानात् ।

1707.

1884. अग्निहोत्रे दम्पत्योः सहाधिकारनिर्णयः ।

Agnihot're dāmpatyōḥ-sahādhikāra-nirṇaya.

Substance, foreign paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 160. Character. Nāgara. Appearance, faded.

It begins :—

अथ सर्वेषां प्रश्नानामुपोद्घातत्वेन किञ्चिदुच्यते । अग्निहोत्रे
दम्पत्योः सहाधिकारः अतिस्मृतिपुराणव्याप्तिसिद्धः । अनेक-

ऋषिमतपर्यालोचनया पक्षद्वयं सिध्यति । पत्नी यजमानेन समा
इति एकः । यजमानस्याङ्गमिति द्वितीयः । अत्र प्रमाणानि
तथाहि त्रिकाण्डमण्डगः ।

“आहिताग्निर्मृतस्त्रीक आदधानोन्यया सह ।

कृतारम्भादिधर्मोपि कृतसोममखोपिवा ॥

It ends :—

यथा गोदोहनस्य प्रकृतिवत् विहृतिः कर्त्तव्या इत्यपेक्षारश्चोदकः
एतादृशाङ्गं विहृतौ नातिदिशति इत्यनावश्यकमेव । अतएव
सर्वैः सूत्रकारैः स मन्त्राव्रत एव नियम इत्युक्तमिति ।

Authorities consulted :—

- (1) त्रिकाण्डमण्डगम् (2) द्वैतनिर्णयः (3) तलवकारकल्पे जैमिनिः (4)
भरद्वाजसूत्रम् । (5) आपस्तम्बसूत्रं । (6) आपस्तम्बस्मृतिः । (7) रामाण्डार-
भाष्यम् । (8) आश्वलायनसूत्रम् । (9) ऐतरेयब्राह्मणम् । (10) वाजसनेय-
ब्राह्मणम् । (11) याज्ञवल्क्यः । (12) चन्द्रिकायां काठकश्रुतिः । (13) कात्यायनः ।
(14) श्रौतप्रायश्चित्तकुतूहलः । (15) शतद्वयव्याख्या ।

In this work the position of the wife of Brahmana who keeps three fires is discussed. Some of the Sūtrakāras say that her position is equal to that of her husband, others say that she plays a subordinate part.

1708.

2736. श्रौतस्मार्त्तकर्मसु सवर्णासवर्णसन्निपाते चिन्ता ।

Śrauta-Smārta-karmasu savarṇāsavarṇa-sannipāte cintā.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folium, one. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

अयाधानादिश्रौतस्मार्त्तकर्मसु सवर्णासवर्णसन्निपाते अधिकार-
चिन्ता ।

(1844)

तत्र याज्ञवल्क्यः ।

सत्यामन्यां सवर्णायां धर्मकार्यं न कारयेत् ।

सवर्णासु विधौ धर्म्ये ज्येष्ठया न विनेतरा ॥

सत्यां सवर्णायां शक्तायां अन्यां असवर्णां धर्मिकर्म न कारयेत्

एवं चासत्यां सवर्णायां असवर्ण्यापि कारयेदिति पण्डितोऽर्थः ।

तथापि शूद्राया नास्यधिकारः । रमणायैव न धर्मायेति
वशिष्ठोक्तेः ।

1709.

6189. सामिकस्य पराग्निपक्वभोजनविषयविचारः ।

Sāgnikasya parāgni-pakva-bhojana-viṣaya-Vicāra.

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, modern Nāgara. Appearance, new.

Beginning :—

औगोष्ठाय नमः ।

सामिकस्य पराग्निपक्वभोजनविषयविचारः । व्याख्या + + +

भक्षणेऽधिकारः । कृत्वाविहितत्वात् । भक्ष्यवचनादन्यत्र भक्षणे
निषेधाः । परिशिष्टे शौनकः ॥

पराग्निपक्वं नाश्रीयत् गुडगोरसमंतरात् ।

आहिताग्नेरपधर्मो याज्ञिकानां च यच्छतः ॥, etc., etc.

1710.

9940.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 9, 8. 12 in a page. Extent in ślokas, 240. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

Beginning :—

अथ प्रसङ्गाद्वैश्वदेवकानिर्णयः ॥

4A. इति वैश्वदेवकानिर्णयः । प्रसङ्गात् पाकनिर्णयोऽपि क्रियते ।

11A. इति सामिकस्य पाकानिर्णयः ॥

1711.

500. **जीवत्पितृकर्तव्यसञ्चयः ।** *Jivat-pitrka-kartavya-Saṁcaya.*

* *By Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa, son of Nārāyaṇa Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 504. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Beginning :—

गृध्वीरपदद्वन्द्वं निधाय हृदि मङ्गलम् ।

कुर्वतां सर्वकार्याणि निर्व्विघ्नाः कार्यसम्पदः ॥

इह जीवत्पितृकस्य साधारणेषु ज्ञानसन्ध्याब्रह्मयज्ञोपासनादिषु
नित्येषु । गृह्यज्ञानदानादिषु नैमित्तिकेषु लव्यहोम-तुलापुरुषा-
दिषु च काम्येषु च विशेषाभावादप्रतिवज्ज एवाधिकारः । एवमेव
नित्येषु मघादि-निषेधेषु नैमित्तिकेषु चान्तर्वत्नी-पति-समुद्रज्ञानादि-
निषेधेषु काम्येषु च आयुःकामादि-तिथिविशेष-तैलादिनिषेधेष्वप्य-
विशेषादप्रतिवज्ज एवाधिकार इत्यादि ।

For the manuscript see L. No. 1319.

Post Colophon Statement :—

विक्रमार्कादुगते काले पारावार्षिभूमिते ॥ आ (?)

This is a treatise on the duties and prohibitions of a son who has his father alive.

Prohibitions to those who have their fathers living :—

(1) Putting on wooden slippers, (2) wearing silver rings on the fore-finger, (3) the performance of the ceremony of **Agniyādhāna**, while both the father and the elder brother are living, (4) the performance of **Agnihotra** in case it is avoided by the father, (5) the performance of the **Śrādh** ceremony with a view to propitiate the manes before the first marriage of sons. **Śrādh** to the mother and **Tīrtha Śrāddhas** are however allowed to them, (6) the performance of **Śrāddha** on the day of the new moon, at the time

of Aparapakṣa and at Gyā, (7) libations of the manes with black tils, (8) *Yama tarpaṇa* and *Bhīṣma tarpaṇa* are not however prohibited to them, (9) the use of any vessel made of a tusk of the rhinoceros on ceremonial occasions, (10) *Vaiṣyadevavali* is not prohibited to them, (11) the carrying and burning of corpses, with the exception however in the case of the mother, (12) Libations with water to deceased forefathers, but not to *Agnisvāttā* and other pitrs.

1711A.

2330. जीवन्वितृकर्तव्यसञ्चयः ।

By Ramkriṣṇa Bhatta, son of Nārāyaṇa Bhatta and grandson of Ramescra Bhatta.

Substance, country-made paper. 7½ × 4 inches. Folia, 43. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Nāgara. Date, Śaka 1717. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीमद्विद्वद्वन्द्वन्ध्याद-श्रीरामेश्वरचट्टसूनु-श्रीविद्वन्-
कुटमाणिक्व-नारायणभट्टसूरिखनु-रामकृष्णभट्टविरचितो जीवत्
पितृकर्तव्यसञ्चयः समाप्तः ।

Post Colophon :—

In a different hand :—

शाक १७१७ राक्षसनामसंवत्सरे पौषवद्य त्रयोदशी इदं पुस्तकं
ग्रन्थरदेवात्मज-गणेशदेवस्य ।

For the work see L. No. 1819 and the previous number.

1712.

10596. ब्राह्मस्तोमसरणिः । *Vratya-Stoma-Sarāṇi.*

By Mādhavācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 8 to 15 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Date, Sam. 1950. Appearance, fresh. Complete. Written in two different hands, the second hand begins in fol. 5 and continues to the end.

Col. :—

ब्राह्मस्तोमसरणि । समाप्तिः(क्तिः) ॥ इति माधवाचार्य-
शर्मप्रणीय ॥

Post Col. :—

संवत् ॥ १९५० ॥ सावन् ॥ संयः १९५० । वालमुकुन्देय नमः ॥

See H. P. R. III, 295.

The work was written at Kāśī under the patronage of Balarāma. It concerns itself with rites for admitting into caste those outcasted on account of their omission of essential religious duties, but really for admitting non-Brahminical warriors and chiefs, who rose to power to the Kṣatriya Caste.

तत्र ब्राह्मणवन्देनात्र पतितसावित्रीको गृह्यते । तस्य स्तोमः तत्सम्बन्धि-
यागविशेष इत्यर्थः ॥

1713.

10598.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

In this are given, portions of the Gṛhya sūtras relating to the expiations of the Vrātyas, or, those who have lost their caste by omission of essential religious duties. Of the Gṛhya sūtras, only Pāraskara and Chandoga sūtra (4B) are mentioned by names.

Beg. :— श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ पतितसावित्रीकाणां अपत्ये

संस्कारो नाध्यापनश्च तेषां ॥ त्रिपुरुषान् यावत् । ये पतित-
सावित्रिकाः पितृपुत्रपौत्रास्तेषामपत्ये चतुर्थे पुरुषे असंस्कारः ॥
उपनयनं न भवति । अध्ययनं च न भवति । तेषां संस्कारेषु
ब्राह्मस्तोमेनेष्टा काममघीयैरन् व्यवहार्या भवन्तीति वचनात् ।
तेषां पितृपुत्रपौत्राणां त्रयाणां पतितसावित्रीकाणां मध्ये
यः संस्कारेषुः आत्मानं पावयितुकामः स ब्राह्मस्तोमेन इष्ट्वा ब्राह्म-
स्तोमसंज्ञं यज्ञं कृत्वा व्यवहार्या भवन्ति, अघीयैरन् वेदं पठेयुः ।

इति पारस्करऋग्वेदं भाष्यं च ॥ प्रसङ्गाद्ब्राह्मणोभोभिषोयते ।
ब्राह्मणोमास्यत्वारः । ब्राह्मणोमसंज्ञकास्यत्वारः क्रतवो भवन्ति ।
ते च गणयन्नाः । अवचने ऽग्निष्टोम इत्युक्त्वादिष्टोमसंस्थाः ॥
तेषां मध्ये द्वितीयस्य संस्थाविशेषमाह । द्वितीय उक्तः ।
चतुर्णां मध्ये द्वितीयो ब्राह्मणोम उक्त्यसंस्थो भवति । अन्ये
त्रयोऽग्निष्टोमसंस्थाः । ते च लौकिकाग्नौ भवन्ति । प्रायश्चित्तार्थत्वात्,
etc., etc.

End:—

अतःपरं ब्राह्मणोमकरणान्तरं ते ब्राह्मण्यवहार्या विवाहयाजन-
भोजनादिव्यवहारयोग्या भवन्ति ।

Col.:—

इति ब्राह्मण्युद्धिसंग्रहे ब्राह्मणोमः ॥

अथ ब्राह्मणोमसरणिः । (Here ends the M.S.)

So the writer of the MS. meant to write a Sarani or Paddhati also.

1714.

10597. ब्राह्मणोमप्रकरणम् । *Vrātya-Stoma-prakaraṇa*

By Gosvāmi Giridhara.

Substance, country-made paper. 11½×5 inches. Folia, 7. Lines, 7-15 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam 1950. Written most clumsily. Appearance, fresh. Complete.

Colophon and Post Colophon:—

ओमद्-गोखामि-गिरिधरनिर्मितोयं ब्राह्मणः ॥ सं १८५० ।

ब्राह्मणोमप्रकरणं समाप्तम् ॥ वैशाखवदी + + + +

Beg.:—ओः ॥

यदा यदेति वाक्यात् । धर्मोन्मागिरासायः प्रादुर्भूतो
(ति)हि भूतसे ।

ओमदापार्यवर्षाव(वचनि) तस्मै भगवते नमः ॥

6A, गीतायां कर्ममार्गप्रवर्तकेत्यत्र टीकायां ओमोक्तुमनाचैरपि निन्दारा-
हित्वाय कर्म कार्यमित्युक्तम् ।

It contains extracts from Purāṇas and the Vedas and the Smṛtis, relating to the expiations of Vratyas. It was written evidently in the interests of Gosvāmīs, so that they may make unclean and outcaste people their disciples.

1715.

1097. गोत्रप्रवरमञ्जरी । *Gotra-pravara-mañjarī*.

By Puruṣottama Paṇḍita.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 67. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1660. Character, Nāgara. Date, Sam. 1614. Appearance, old. Complete.

Printed in the Gotra-pravara-nivandha-Kadamvaṃ No. 25 Bibliotheca Sanskritā

It treats of Gottras and Pravaras of many Sūtras such as Baudhāyana, Āpastamba, Satyāśādhā, Kātyāyana, Laugākṣi.

श्रीमत्काश्यां विश्वेश्वर राजधान्याम् ।

Post Col. :—

सं १६१४ समये कार्तिकशुदि ५ रवौ परिसमाप्ति मिदगोत्र-
प्रवरमञ्जरीमिति ॥ शुभं भवतु ।

On the obverse of the first leaf :—

वावभट्टात्मजभट्टनारायणस्य ।

1716.

5758.

Substance, foolscap paper. $13 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 124. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh.

A collection of miscellaneous matters by Bābā Kāsi-nanda

Beg. :—

अथ लृहदारख्यकोपनिषदि गायत्रीनिर्णयो लिख्यते ।

8A, पञ्चदशसहस्रसंख्याको ब्राह्मणो नाम यजुर्वेदभागोऽस्ति । तस्योपरि
प्रातिष्ठात्यटोकादिभिर्मिलित्वा श्लोकानां लक्षमभूत् । तन्मध्यात् मया वावा

काशीनन्देन गायत्रीमात्रनिर्णयं गायत्र्युपाधिकत्रक्षोपास्यं निःसारयित्वा
संगृहीत्वा च लिखितं काशीपूर्यां धर्मेश्वरधर्मकूपयोः समीपे वसित्वा संवत्सरे
१९२२ भाद्रपदमासे शुक्ले पक्षे रविवासरे त्रयोदश्यां तिथौ ।

10B, इति गायत्रीनिर्णयः समाप्तः । संगृहीतोयं ग्रन्थः वावाकाशीनन्देन
उदासिवर्येण पिशौरनगरनिवासिना काश्यां समाप्तोक्तः । संवत्सरे । १९२३ ॥
ॐ ननु ॐ कारस्य सर्वकर्मरम्भे विनियोगे किं प्रमाणं भवत्युक्तं ॥

11B, अथ मालामाहात्म्यं; 15A, एतं चास्माभिर्मध्यन्दिनीयैर्मुद्रादिः
न करणीया परधर्मत्वात्, अङ्गन्यासादिकं तु यथेच्छं कर्तव्यं ।

15B, इत्येवमादिवाक्यानां अर्थं बुद्ध्वा मयापि च ।

काशीपूर्वेषां नन्देन सारतः संग्रहः कृतः ॥ १ ॥

ॐ अथर्ववेदे लिखिताक्षरं परित्यज्य तस्मिन् स्थाने अन्यात्तरस्योच्चारणे
प्रागन्यादिस्तुत्रकारैः याज्ञवल्क्येन च परंपरावेदपाठमर्थ्यादायै व्याज्ञा कृतान्ति ।
तां संगृह्णामि ।

21A, अथ श्रुत्यन्या सह वैदिकप्रयोगान् कथयामि ।

26A, इति वावाकाशीनन्देन वैदिकप्रयोगाणां कृतसंग्रहः समाप्तः ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः । अथ स्तराणां उदात्तादिभेदादुर्विशेषा अनभ्यासात् ।
अतएवोदात्तादिभेदप्रयुक्ताः केचिच्छब्दाः पुनर्विशेषणोच्यन्ते । ते प्रयोगाः सह सूत्रै-
रग्रे लिखिताः सन्ति ।

29B, इति औवैदिकस्तरप्रक्रियासंग्रहः समाप्तः ।

इत्थं वैदिकशब्दानां संग्रहस्तु मया कृतः ।

काशीपूर्वेषां नन्देन जिज्ञासुहितकारिणा ॥

संवत्सरे १९२३ ॥

35B, इति औवावाकाशीनन्देन कृतः पुनर्विशेषेण स्तरसंग्रहः समाप्तः ।

ॐ श्रीगणेशाय नमः । अथ अनेकार्थशब्दानां संग्रहः क्रियते ।

42A, इति औवावाकाशीनन्देन कृतो नाममालासंग्रहप्रथमप्रस्ताव
समाप्तः ।

44B, पराशराख्यायिकामुखेनाचर्यरूपं कामविजयं वर्णयामि कौतुकात् ।

ससमाधिनिविष्टमानसः अतिसंचारविचारचारकः ।

विचरन्नप्य तीर्थयात्रया मुनिरायाद् यमुनां पराशरः ॥ १ ॥

टीका ॥
... ..

अनुलोकदलं(?)कलिन्दजामलप्रग्रामजलां लसज्जलां ।

तिमिनक्रभ्रघालिमंकुलां ऋषिभिर्वेध[द]पमै रूपासितां ॥ २ ॥

(Then follows the 'Comm.)

तरणिं गगनादिव च्युतं तरणिं संतुदतीं सरिज्जले ।

प्रवया अपि तामकामुक्तीं रमयन्नैक्षत भावतो मुनिः ॥ ४ ॥

टीका

5. अनवेक्ष्य वपुर्वयः कुलं त्रिगणय्यापि मुनीननेहसान् ।

सस्मरः च परासितत्रयः प्रथमं वाचमवोचदुत्सुकः ।

टीका

6. क्व गतो वद नाविकञ्जुतस्त्वमिहस्ते किमु नावि लिप्सते ।

टीका

तुदसि स्त्रवपुःश्रिया मनः कमनं कामिनि मानयाशु मां ।

टीका

7. इति तस्य निग्रम्य सा वचः चकिता वाचमुवाच लज्जिता ।

न हि तच्चभवान् भवान् भवेदुचितो वक्तुमनर्गलं वचः ॥ etc.

There are 15 verses, giving the well-known story of the birth of Vyāsa.

49A. एवंभूता कामचेष्टा वर्णिता साधुना मया ।

काशीपूर्वकनन्देन पश्चिमायां निवासिना ॥

... ..

... ..

इति श्रीवाकाशीनन्देन कृतकामचेष्टासंग्रहः समाप्तः ।

53A, इति श्रीवाकाशीनन्देन कृतो नानार्थशब्दसारसंग्रहः समाप्तः ।

53B, इति श्रीवाकाशीनन्देन कृतः संचोपतः यामिनीभाषाशब्दसंग्रहः

समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीसम्बत्सरे १९२३ ॥ आषाढ सुदी चतुर्दशी काशी

धर्मेश्वरधर्मज्ञप्रवीणां समाप्तिमगात् ।

56A, इति श्रीब्रह्माख्यतन्त्रे गायत्रीकल्पः समाप्तः ।

अथाहं संप्रवक्ष्यामि गायत्रीमुद्गलक्षणं ॥

58B, इति श्रीवावाकाश्रीनन्देन संगृहीतं परमतं समाप्तम् ।

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वाजसनेयावान्तरभेदमाध्यन्दिनीयाम्ययजुर्वेदसंहितामन्त्राणां ऋषि-
देवतछन्दांसि अभिधीयन्ते ।

74A, इति श्रीसर्वानुक्रमणिकासारः समाप्तः ।

कात्यायनमतमालोक्य याज्ञवल्क्यमतानुगः ।

काश्रीनन्दः प्रसिद्धोऽहं कृतवानस्मि सारतः ॥

संग्रहं ऋषिदेवानां छन्दसां च तथैव हि ।

विनियोगानुद्गवानस्मि मन्त्राणां च विशेषतः ॥

74B, इति श्री वेदमन्त्राणां ऋष्यादिसंग्रहः समाप्तोऽहं वावाकाश्रीनन्देन
काश्यां धर्मेश्वरसमीपे च । अथ गायत्र्यादीनां छन्दसां भेदा लिख्यन्ते ।

80A, इति श्रीवावाकाश्रीनन्देन कृतः छन्दसां संग्रहः समाप्तः ॥

अथ पुनः स्पष्टार्थं अक्षरसंख्याभेदात् गायत्र्यादीनां नामभेदानाह ।

82B, इति श्रीमया वावाकाश्रीनन्देन लौकिकवैदिकानां छन्दसां ऋषिदेवत-
विनियोगानां च कृतसंग्रहः समाप्तः ॥

श्रीगणेशाय नमः ।

परमात्मानमानस्य परमानन्दविग्रहं ।

सज्ज्ञानप्राप्तये नृणां कुर्वे सन्नोतिवर्णनम् ।

श्रीमत्पुष्करध्यासस्य सतः श्रीनाथसंज्ञितः ॥

सन्नोतिशतकस्यास्य टीकां कुर्वे यथार्थतः ॥

... ..
... ..

1. यां चिन्तयामि सततं मयि सा विरक्ता, etc., etc.

This is the Niti Sataka of Bharṭṭhari.

110A, श्रीमत्-श्रीमयिदास-आसतनयो व्यापारिविद्यार्थवित्

श्रीमत्पुष्करदासनामविदितो विद्याप्रवीणः कविः ।

तस्याभूत्तनुजो विशालयशसः श्रीनाथनामा सुतः

टीका तेन कृता हि भर्तृनृपतेः काव्यार्थसंख्यापिनी ।

इति श्रीव्यासश्रीनाथविरचिता भर्तृहरिशतकनीतिकाव्यार्थख्यापिनी सुख-
बोधिनी नाम टीका प्रथमशतकस्य समाप्ता ।

ॐ चतुर्दशसूत्राणां ब्रह्मोपदेशत्वं एवं द्रष्टव्यं । अः परमात्मा
ई मायामाश्रित्य, etc., etc.

In 111A, begins Rāmāgītā with a commentary, with
which the MS. comes to an end.

Colophon : —

इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे श्रीरामगीता-
पञ्चमः सर्गः समाप्तः ।

Then in a different hand :—

श्रीगुरुभिः शोधितोऽयं ग्रन्थः । श्रीरामचन्द्रनाम्ने स्वशिष्याय पठनार्थम् ।

समत् १९२३ कर्कमासे ॥

1716B.

10136. काव्यायनस्मृति ।

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 4 marked 12-15.
Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appear-
ance old and discoloured. A mere fragment.

It ends :—

काव्यायनेन रचितं विप्रादिहितकाम्यया ।

ब्रह्मादिभाषितं शास्त्रं उक्तः प्रवरनिर्णयः ॥

Last Colophon :—

इति काव्यायनस्मृतौ प्रवरनिर्णयप्रकरणम् ।

Post Col. :—

जन्मवासविपरौतपक्षके वासरे दिननिशोर्विपर्यये ।

जन्मभेदलविपर्ययक्रियां मङ्गलेषु सकलेषु कारयेत् ॥ (१)

THE UPANISADS.

1717.

610. द्विपञ्चाशत्-सङ्ख्यकोपनिषद्: अथर्ववेदीयाः ।

Fifty-two Ātharvāna Upaniṣads.

Substance, country-made paper. 13½×7 inches. Folia, 98. Lines, 10. 11 on a page. Extent in slokas, 2352. Character, Nāgari. Date, Sam. 1912. Appearance, fresh. Complete.

It contains 52 Upaniṣads of the Atharva Veda. They are :—

(1) मुण्डकोपनिषत् in 6 muṇḍakas ending in 4A, (2) प्रश्नोपनिषत् in 8A, (3) ब्रह्मविद्योपनिषत् 8B, (4) क्षुरिकोपनिषत्, 9B, (5) तुलिकोपनिषत्, 10A, (6) अथर्वशिरोपनिषत्, 14A, (7) अथर्वशिखोपनिषत्, 15A, (8) गर्भोपनिषत्, 16B, (9) ब्रह्मोपनिषत्, 18B, (10) महोपनिषत्, 20A, (11) प्राणाग्निहोत्रोपनिषत्, 21A, (12) माण्डूक्योपनिषत्, 23A, (13) वैतथ्योपनिषत्, (इति द्वितीयं वैतथ्याख्यं प्रकरण उपनिषच्च त्रयोदश), 24B, (14) अद्वैतोपनिषत्, (इत्युपदेशग्रन्थे अद्वैताख्यं प्रकरणं तृतीयं समाप्तं), 26B, (15) अलातशान्तिः (इत्युपदेशग्रन्थे अलातशान्त्याख्यं चतुर्थं प्रकरणं समाप्तम् श्रौतकोपनिषत् समाप्ता), 30A. (These four prakaraṇas form the Gaudapāda-kārikā),

(16) नीलब्रह्मोपनिषत्, 31A, (17) नादविन्दूपनिषत्, 32A, (18) ब्रह्मविन्दूपनिषत्, 32B, (19) अमृतविन्दूपनिषत्, 34A, (20) ध्यानविन्दूपनिषत्, 35A, (21) तेजोविन्दूपनिषत्, 35B, (22) योगशिखोपनिषत्, 36A, (23) योगतत्त्वोपनिषत्, 36B, (24) सद्गतालोपनिषत्, 37B, (25) आदित्योपनिषत्, 38B, (26) कण्ठश्रुत्युपनिषत्, 40A, (27) पिच्छोपनिषत्, 40A, (28) आत्मोपनिषत्, 40B, (29) नृसिंहतापनीय-महोपनिषत्, प्रथमा 42A, (30) [नृसिंह] तापनीय-महोपनिषत् द्वितीया, 44A, (31) [नृसिंह] तापनीय-महोपनिषत् तृतीया, 44B, (32) [नृसिंह] तापनीय-महोपनिषत् चतुर्थी, 46B, (8)

वृसिंहतापनीय-महोपनिषत् पञ्चमी, 48B, (34) वृसिंहोत्तर-तापनीय-उपनिषत्, 56B, (35) कठवल्ली-पूर्ववल्ली, 60B, (36) कठवल्ली-उत्तरवल्ली, 62B, (37) ऐकोनिषतोपनिषत्(?), 64B, (38) नारायणोपनिषत्, 65A, (39) वृहन्नारायणोपनिषत् पूर्वा, 71A, (40) वृहन्नारायणोपनिषत्, उत्तरा 76A, (41) सर्वोपनिषत्, 77B, (42) हंसोपनिषत्, 78B, (43) परमहंसोपनिषत्, 79B, (44) आनन्दवल्ली, उपनिषत्, 84A, (45) भृगुवल्ली उपनिषत्, 85B, (46) गारुडोपनिषत्, 86A, (47) कालामिहोपनिषत्, 86B, (48) रामपूर्व-तापनीयोपनिषत्, 90B, (49) रामोत्तरतापनीयोपनिषत्, 93B, (50) कैवल्योपनिषत्, 95A, (51) जावालोपनिषत्, 96B, (52) आश्रमोपनिषत्, 91A.

Col. :—

इति द्विपञ्चाशत्-सङ्ख्योपनिषद् ग्रन्थसमाप्तिः ।

Post Col. :—

पञ्चदशोपनिषदो भूयन्ति श्रौतकीयानां

मुण्डकादिस्तलान्ताता [रुतातान्तास्ता] विज्ञेया ब्रह्मवेदस्य ।

सप्तत्रिंशत् तथान्यास पौष्पलाद-प्रभेदतः ।

एवं पञ्चाशद्द्व्यधिका ब्रह्मवेदस्य नान्यतः ॥

नीलरत्न-प्रभृतयः आश्रमन्ताः प्रकीर्तिताः ।

एताः सर्वाः पृथग्वाक्या जीवब्रह्मैक्यबोधिकाः ॥

इत्यथर्ववेदोपनिषद्ग्रन्थः समाप्तः । शुभमस्तु सर्व्वेभ्यः ।

ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे तिथि ८ गुरुवार मं १६१२ लिखितं चित्तामणिमिश्र
वण्टापूर्य्या नगरे ।

अज्ञानात्, etc.

1718.

1415. A collection of Upaniṣads.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 177, of which 13, 25 to 28 and 102 to 121 are missing. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Sam. 1779. Appearance, oldish. Complete.

The Upaniṣads are :—

- (1) मुण्डकोपनिषत् ending in 6B, (2) प्रश्नोपनिषत् in 12A, (3) ब्रह्मविद्योपनिषत्, (4) क्षुरिकोपनिषत्, 14B, (5) तुलिकोपनिषत् in

16A, (6) अथर्वशिरोपनिषत् in 21A, (7) अथर्वशिखोपनिषत् in 22A, (8) गर्भोपनिषत् in 24A, (9 and 10 are covered by the missing leaves 25 to 28), (11) अथर्वशीघ्र-प्राणाभिहोत्रोपनिषत् ending in 31A, (12) मण्डुकोपनिषत् in 24B, (13) इति द्वितीयं वैतथाख्यं प्रकरणमुपनिषदं च, 37A, (14) इत्युपदेशग्रन्थे अद्वैताख्यं प्रकरणं समाप्तम् ढतौयोपनिषत्, समाप्तं 40A, (15) इत्युपदेशग्रन्थे अलातशान्ताख्यं प्रकरणं चतुर्थोपनिषत् समाप्तं, 46A, (16) नीलरुद्रोपनिषत्, 47B, (17) नादविन्दूपनिषत्, in 49A, (18) ब्रह्मविन्दूपनिषत्, 50B, (19) अमृतविन्दु, 53A, (20) ध्यानविन्दु, 54A, (21) तेजोविन्दु, 55A, (22) योगशौर्धोपनिषत्, 56A, (23) योग-तत्त्वोपनिषत्, 57A, (24) सन्न्यासोपनिषत्, 59A, (25) आरुण्योपनिषत् in 60B, (26) कण्ठश्रुति in 63A, (27) पिण्डोपनिषत् in 63B, (28) आत्मोपनिषत् in 64B, (29) ढसिंहपूर्वतापनीये मङ्गोपनिषत् प्रथमा in 68A, (30) Ditto ditto द्वितीयः ending in 71B, (31) ंढतौया, 72B, (32) ंचतुर्थी, 74 II. B, (33) ंपञ्चमी, 78A. Here ends Nṛsiṅha Pūrvatāpani in five parts, (34) ंढसिंहोत्तरतापनीयोपनिषत् in nine parts ending in 81A,

(35) ंकठवल्गुपनिषत्, here called अथर्ववल्गु ends in leaf 101A, (35) सवर्जोपनिषत् ends in 122B, (36) हंसोपनिषत् ends in, 124B, (37) परमहंसोपनिषत् ends in 126A, (38) यजुः-प्राखायां जावालोपनिषत् ends in 128A, (39) कैवल्योपनिषत् ends in 130B, (40) विश्वज्ञोर्वेदानुवचनम्, 133B, (41) 138B, आनन्दबल्लूपनिषत् (42) भृगुवल्गुपनिषत् ends in 141A, (43) गरुडोपनिषत् ends in 142A, (44) कालाभिहोत्रोपनिषत्, ends in 143A, (45) गोपालपूर्वतापनीयोपनिषत् ends in 147A, (46) गोपालोत्तरतापनीयोपनिषत् ends in 154B, (47) कृष्णोपनिषत् ends in 156A, (48) वासुदेवोपनिषत् ends in 158B, (49) गोपौचन्दनोपनिषत् ends in 61A, (50) श्वेताम्बरतोपनिषत् ends in 170B, (51) गाणपत्यपूर्वतापनीयोपनिषत् ends in 176A. इति श्रीउपनिषदानि समाप्तानि ।

(1857)

Post Col. :—

यादृशं पुस्तकं, etc., etc. संवत् १७७६ मिति आषाढ वदौ
१३ गुरौ लिखितं अनीरामदीक्षित सनोदिया । वः । श्री अर्गला-
पुरपटन ताजगञ्जवश्चौतोनागरा शुभम् ।

1719.

1577.

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66 to 77. Lines, 12 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh.

It contains :—

- (1) Kālāgnirudropaniṣad, Fol. 66B to 67A.
- (2) Maitreyopaniṣad, Fol. 67A to 69B.
- (3) Subālopaniṣad, Fol. 70A to 75B.
- (4) Mantrikopaniṣad, Fol. 76 to 77A.

1720.

2379.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

(I). ईशावास्योपनिषत् ।

2B, इति ईशोपनिषत् समाप्ता ।

(II). केनोपनिषत् ।

4B, इति सामवेदे तलवकारशाखे केनोपनिषत् समाप्ता ।

(III). कठोपनिषत् ।

12A, इति कठोपनिषत् समाप्ता ।

(IV). आथर्व-वेदीय-प्रश्नोपनिषत् ।

17A, इति पिप्पलादाथर्वशाखायां प्रश्नोपनिषत् समाप्ता ।

(1858)

(V). अथर्व-वेदीय-मुख्योपनिषत् ।

21A, इति मुख्योपनिषत् समाप्ता ।

(VI). माण्डूक्योपनिषत् ।

21B, माण्डूक्योपनिषत् समाप्ता ।

(VII). ऐतरेयोपनिषत् or आत्मषट्कोपनिषत्

24A, the last Col. :—

इत्यात्मषट्कः समाप्तः ।

(VIII). याज्ञवल्क्योपनिषत् (?)

Beginning :—

जनको ह वैदेह आसांचक्रे । अथ ह याज्ञवल्क्य आवन्नाज
तं होवाच । याज्ञवल्क्य किमर्थमचारोः पशूनिच्छन् एवं तानित्य-
भयमेव सम्भाडिति होवाच ।

Cf. I.O. Catal. No. 493-94, Upani. No. 116.

1721.

6584. *A collection of works.*

Substance, palm-leaf. 18 × 1½ inches. Folia, 123, of which foll. 56-60 are missing. Lines, 4-6 on a page. Character, Bengali. Appearance, old.

I.

The first four leaves contain stray verses. From 4B, a second pagination begins and goes over 123 leaves.

II. लक्ष्मीचरित्र ।

Or the means of obtaining the favour of Lakṣmī.

Colophon :—

इति लिखेयु हरिवंशे लक्ष्मीचरित्रं समाप्तं ।

For the beginning see L. 586

(1859)

III. नारायणोपनिषत् ✓

It ends in 6A :—

इत्याथर्वण्य-नारायणोपनिषत् समाप्ता ।

• See L. 17.

IV. महोपनिषत् ✓

It ends in 8A :—

इति महोपनिषत् समाप्ता ।

See L. 40.

Post Col. :—

श्रीश्रीजाने दयाधाने चरणाकृतले तव ।

श्रीकाशीरामकृतिना लिपिरेषा समर्पिता ॥

V. मुक्तिचिन्तामणि । ✓

By Gajapati Purnsottamadeva.

It ends in 38B :—

इति गजपतिश्रीपुरुषोत्तमदेवसंस्कृतमुक्तिचिन्तामणिः समाप्तः ।

On the greatness of Jagannātha at Puri. See H. P. R.
Vol. III, p. 151.

Post Col. :—

श्रीश्रीजाने दयाधाने, etc.

श्लोकाब्दाः १६१६ । २ व्याघाद ।

VI. वर्णसङ्गरदोषः । ✓

*An extract from Brahmaparivarta, relating to the mixed
castes.*

It ends in 40B :—

इति वर्णसङ्गरदोषः ।

Beginning :—

ब्रह्मवैवर्ते

विश्वकर्म्मवीर्येण वृताचीगर्भे अष्टौ पुत्रा बभूवुः ।

(1860)

मालाकार-कर्म्मकार-शस्त्रकारकुविन्दकाः ।

कुम्भकार-सूत्रधार-सर्गोपनिषत्कारास्तथा ॥, etc., etc.

VII. गिरिश्राव्य-शिवपूजापद्धति ।✓

By Vidyābhāṣaṇa Bhaṭṭācārya.

It ends in 45B :—

इति विद्याभूषण-भट्टाचार्य-प्रपञ्चित-श्रीभगवद्गिरिश्राव्य-शिव-
लिङ्गपूजापद्धतिः पूर्णा ।

Post Colophon :—

प्रकाश्याः १६१६ । १० व्यासाङ्क ॥ श्रीश्रीजाने, etc., etc.

VIII. ✓

Fol. 46-55, contain various chants in Bengali and verses on astrological topics. This portion ends abruptly.

IX. गर्भोपनिषत् । ✓

It begins in 61A and ends in 63A :—

इति गर्भोपनिषत् समाप्ता ।

Printed in Bibl. Ind. in the Ātharvāṇa-Upaniṣads, pp. 11-15.

X. कैवल्योपनिषत् । ✓

It begins in 63A and ends in 64B :—

इति कैवल्योपनिषत् समाप्ता ।

See the Bibl. Ind. Edition of the Ātharvāṇa Upaniṣads, pp. 456-479.

XI. अमृतविन्दोपनिषत् ।

It begins in 64B and ends in 65B.

Col. :—

इति अमृतविन्दोपनिषत् ।

Beginning:—

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं शुद्धश्चाशुद्धमेव च ।
अशुद्धं कामसङ्गत्त्वं शुद्धं कामविवर्जितम् ॥

End:—

तदस्माहं वासुदेवस्तदस्माहं वासुदेवः ।

XII. हंसोपनिषत् । ✓

It begins in 65B and ends in 66A.

Col. :—

इति हंसोपनिषत् समाप्ता ।

See the Bibl. Ind. Edition of Ātharvāṇa Upaniṣads, pp. 504-516. .

XIII. ईशावास्योपनिषत् । ✓

It begins in 66A and ends in 67A.

Col. :—

इति ईशावास्योपनिषत् समाप्ता ।

XIV. कालाग्निरुद्रोपनिषत् । ✓

It begins in 67A and ends in 68A.

Col. :—

इति कालाग्निरुद्रोपनिषत् समाप्ता ।

XV. गारुड़ोपनिषत् । ✓

It begins in 68A and ends in 68B.

Col. :—

इति आथर्वणे गारुड़ोपनिषत् समाप्ता ।

eg. :—

ॐ कपिलाक्षं गरुत्मन्तं सुवर्णसदृशप्रभं ।
दीर्घबाहुं वृषस्त्राणं नागाभरण-भूषितम् ॥

(1862)

XVI. गायत्रीब्राह्मणं । ✓

It begins in 68B and ends in 70A.

इति गायत्रीब्राह्मणं ।

Beg. :—

ॐ भूमिरन्तरिक्षं द्यौरिति षष्ठ्यवक्ष्यामि ।, etc.

XVII. षट्पदीमङ्गरी । ✓

It begins in 70B and ends in 89A.

Col. :—

इति श्रीमत्-परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीशिवनारायणा-
नन्दतीर्थगुरुचरणसेवक-श्रीशङ्करानन्दतीर्थविरचिता षट्पदीमङ्गरी
संपूर्णा ।

Post Col. :—

श्रीश्रीजाने, etc.

प्रकाश्याः १६१६ ।

प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य प्रक्षिप्तोऽं ततो लिखेत्, etc., etc.

With the Col :—

इति शङ्करविरचिता सारदाविद्या समाप्ता ।

See our number 8548.

XVIII. आत्मबोध । ✓

By Śaṅkarācārya with a commentary.

It begins in 89B and ends in 104A.

Col. :—

इति श्रीपरमहंस-परिव्राजकाचार्यवर्त्म-गोविन्दभगवत्-पूज्य-
पादशिष्य-श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीशङ्कराचार्यविरचिता-
आत्मबोधप्रकरणं सटीकं संपूर्णं ।

Post Col. :—

प्रकाश्याः १६५१ । भाष्यस्य २२ दिने । श्रीकाशीरामशर्मा
लिपिरिचं ।

The comm. begins :—

तत्र भगवान् शङ्कराचार्य उत्तमाधिकारिणां वेदान्तप्रस्थानत्रयं
निर्माय तदवलोकनासमर्थानां मन्दबुद्धीनां अनुग्रहाय वेदान्त-
सिद्धान्तसंग्रहमात्मबोधं दिदर्शयिषुः प्रतिजानीते तपोभिरिति ।

XIX. पञ्चप्रेतोपाख्यान ।

Being an extract from Itihāsa-Samuccaya.

It begins in 104B and ends in 107B.

Col. :—

इतिहाससमुच्चये पञ्चप्रेतोपाख्यानं समाप्तं ।

Post Col. :—

. श्रीश्रीजाने, etc. शकाब्दादि १६॥११ । ५ । १

XX.

Foll. 108–123 contain stray verses.

1722.

8584. *A number of Upaniṣads.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 31. Lines, 10 on a page. Extent, 500 slokas. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

- (1) ऐतरेयोपनिषत् in 4 leaves. (2) प्रश्नोपनिषत् in 6 leaves.
(3) one leaf of माण्डूक्योपनिषत्. (4) मण्डूक्योपनिषत् in 5 leaves.
(5) काठकोपनिषत् in 8 leaves. (6) केनोपनिषत् in 3 leaves. (7)
ईशावास्य in 4 leaves.

1723.

8628. *आत्मपुराण । Ātma-purāṇa.*

By Śaṅkarānanda with its com. by Rāmākṛṣṇa.

Substance, country paper. 15×7½ inches. Folia, 829. Lines, 14-16, 18, on a page. Extent in slokas, 50,000. Character, Nāgara.

Text and Comm. complete. Pagination not continuous.

(1864)

1st chapter on ऐतरेय in 74 leaves.

2nd chapter on कौषीतकी in 41 leaves.

3rd chapter कौषीतकी सारार्थप्रकाश in 25 leaves.

4th chapter on बृहदारण्यकमधुकाण्ड in 63 leaves.

5th chapter बृहदारण्यके याज्ञवल्क्यकाण्ड in 52 leaves.

6th chapter बृहदारण्यके याज्ञवल्क्य जनकसंवाद in 128 leaves.

7th chapter याज्ञवल्क्यमैत्रेयोसंवाद in 35 leaves.

Continuous pagination begins from 410.

8th chapter श्वेताश्वतरसम्राजिसंवाद ending in leaf 468.

Continuous pagination ends here.

9th chapter काठकोपनिषत् in 51 leaves.

The 10th chapter तैत्तिरीय in 51 leaves.

The 11th chapter गर्भोपनिषत् in 87 leaves.

The 12th chapter छान्दोग्य in 30 leaves.

The 13th chapter छान्दोग्य (सनत्कुमारनारदसंवाद) in 15 leaves.

The 14th chapter (प्रजापतीन्द्रविरोचनाख्यायिका) in 28 leaves.

The 15th chapter तलवकारोपनिषत् in 13 leaves.

The 16th chapter मुखकोपनिषत् (अङ्गिराशौनकसंवाद) in 17 leaves.

The 17th chapter प्रश्नोपनिषत् (पिप्पलादसुकोशसंवाद) in 12 leaves.

The 18th chapter in 47 leaves.

The last Colophon of the text :—

इति श्रीमत्-परमहंसपरिव्रजकाचार्या-गन्दात्मगुण्यपादशिष्येण
शङ्करानन्दभगवता विरचिते उपनिषद्मले आत्मपुराणे अष्टादशो-
ऽध्यायः ।

The last Colophon of the comm. :—

इति श्रीदत्तकुलतिलक-ज्ञानचन्द्रात्मक-दिव्यरामकवितनुज-
रामकव्यस्य श्रीविश्वेश्वरामगुण्यपादादुद्गृहीतस्य इतो आत्म-
पुराण-टीकायां सप्तसवाख्यायां अष्टादशोऽध्यायः ।

(1865)

The date of the composition of the comm. is Sam.
1859 :—

नागवाणाहिविधुभिर्मिते वर्षेर्कविक्रमात् ।
नभसः सितपद्म्यां काश्यां पूर्त्तिमियं गता ॥

1724.

8667. *A collection of Upaniṣads.*

Substance, country paper. $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Line, 16-18 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. New. Complete.

✓(1) जाबालोपनिषद्दीपिका by Saṅkarānanda. Complete in seven leaves.

It begins :—

• कृष्णदेवायनं व्यासं शङ्करं लोकशङ्करं ।
आनन्दात्मानमयात्मगुहं देवं नतोऽस्मिहं ॥
जाबालोपनिषद्वाक्यां स्थापयन्तीं सुखानिधिं ।
करिष्ये प्रीयतां देवोऽविमुक्तोयस्तवेन्द्रः ॥ ? ॥

सर्वासामुपनिषदां सङ्गतिर्या कर्मेकाग्र्येन सा अस्यापि । तत्-
सङ्गतिश्चास्माभिर्बह्वदरश्चकदीपिकारम्भे प्रदर्शिता । अत्र सर्व-
तौर्धसार आत्मा अशेषसंसारधर्म्मैरसंस्पृष्टो ऽहं प्रतिपाद्यः ।
एतावृश्चक्षानेन च निःशेषानर्घैर्निवृत्तिरानन्दावाप्तिश्च परमप्रयो-
जनमपि उपनिषदन्तरवत् अतएव सम्बन्धाधिकारिणावपि न पृथक्
वर्णनीयो । ब्रह्मज्ञानोपायश्च सद्ग्रासानधिकारिणां श्रुतब्रह्म-
जपः सद्ग्रासिनामपि अवगाद्यधिकारिणां सर्वसङ्गपरित्यागश्च
आद्योप-समाधानाभ्यां प्रतिपाद्यत इति उपनिषदर्थ-संक्षेपः ।

✓(2) केनोपनिषद्वाक्यं complete in thirteen leaves.

✓(3) तत्त्वकारोपनिषद्वाक्यं complete in 9 leaves.

✓(4) काठकोपनिषद्दीपिका complete in 10 leaves. Anonymous.

Substance, country paper. $11\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 11. Lines, 16 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara. Old. Complete.

✓(5) काठकभाष्यं complete in 11 leaves.

✓ (6) ऐतरेयभाष्यटीका ब्रह्मध्याय complete in 50 leaves, by Abhinava-Nārāyaṇendra Sarasvatī, pupil of Jñānendra Sarasvatī, pupil of Kaivalyendra Sarasvatī.

After the end of the 6th chapter, commented upon by Śāṅkara, the commentator explains the Sāntimantra on the line of Śāṅkara's Dīpikā. Hence the writer says सप्तमाध्याय-दीपिका ।

Substance, country paper. 12½ × 6 inches. Folia, 50. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 1,800. Character, Nāgara. Worm-eaten. New. Complete.

(7) मुख्योपनिषदिवरणं by Śāṅkarācārya.

Substance, country-made paper. 12½ × 6 inches. Folia, 22. Lines, 10-15 on a page. Extent in slokas, 950. Character, Nāgara. Worm-eaten. New. Complete.

(8) प्रज्ञोपनिषत् with its comm. by Nārāyaṇendra Sarasvatī.

Substance, country-made paper. 13 × 6 inches. Folia, 17. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara. New. Complete.

(9-14) Substance, country paper. 11¼ × 6 inches. Folia, 25. Lines, 17 on a page. Extent in slokas, 1,100. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(9) ईशावास्यभाष्यटीका by Ānanda Giri.

Complete in three leaves.

(10) ईशावास्य ।

Text and Dīpikā.

Commentator's name is Śāṅkarānanda.

It begins :—

ईशावास्यादयो मन्त्रा विनियुक्ता न कश्चिदि ।

प्रमादाभावात् तेषां कुर्वे वास्यामकर्माणां ।

षाड्युपनिषदीपिका by Śāṅkarānanda, the disciple of Ācārya Ānandatma.

(11) परमहंसोपनिषदीपिका by Śāṅkarānanda.

(12) ईशावास्योपनिषद् भाष्य by Śāṅkarācārya.

G 8667

(1367)

Complete in three leaves.

(13) प्रनोपनिषद्दीपिका by Nārāyaṇa, who follows Śaṅkara.
Complete in five leaves.

(14) कैवल्योपनिषद्दीपिका by Śaṅkarānanda.
Complete in five leaves.

(15) मुखकोपनिषत् ।

Substance, country paper. $10\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(16) मुखकोपनिषद्विवरणं by Śaṅkarācārya.

Substance, country paper. $11\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 750. Character, Nāgara. New. Complete.

(17) प्रन्रभाष्य-विवरण by Śaṅkarācārya.

Substance, country paper. 11×5 inches. Folia, 15. Lines, 13. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(18) केनोपनिषद्भाष्यं ।

Substance, country paper. 10×4 inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

लिखितं वंशीधरेण त्रिधराम्बयेन सम्बत् १७८५ ।

The Colophon :—

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्रजकस्य

शङ्करभगवतः कृतौ केनेशित-पदभाष्यविवरणं समाप्तं ।

(19) काठकभाष्यं ।

Substance, country made paper. 11×5 inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1,100. Character, Nāgara. New. Complete.

(20) मुखकभाष्यटिप्पणं ।

Substance, country yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 8. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(21) छान्दोग्योपनिषद् विवरणं by Śaṅkara.

Substance, country paper. $11\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 27. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 800. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

The 6th prapāthaka only.

(22) ऐतरेयभाष्यटीका by Ābhinava-Nārāyaṇendra-Sarasvatī.

Substance, country paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 1,400. Character, Nāgara. New. Complete.

The 6th Adhyaya only.

(23) ऐतरेयभाष्यटिप्पणं by Jñānāmṛta Yati, the disciple of Uttamāmṛta Yati.

Substance, yellow country paper. $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara. Good. Complete.

The first prapāthaka only.

(24) तैत्तिरीयकसारव्याख्या anonymous.

Substance, country paper. 12×5 inches. Folia, 31. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 1,500. Character, Nāgara. New. Incomplete.

(25) ऐतरेयारण्यकभाष्य ।

Substance, country paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 68. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1,900. Character, Nāgara. Old. Incomplete.

Leaves 1 to 78, of which 2, 19, 24, 37, 40, 71, 74-77 are missing. The Āraṇyakabhāṣya comes to an end on leaf 57B. Then begins

ऐतरेयसंहितोपनिषद्भाष्य which apparently remains incomplete.

(26-34) Substance, country paper. $6\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32. Lines, 12 on a page. Extent, 2,000. New. Incomplete.

(26) कठोपनिषत् ।

Complete in nine leaves. The text only.

(27) अथर्वबृहदुपनिषत् ।

Complete in four leaves.

(28) माण्डूकीयुपनिषत् ।

Complete in one leaf.

(29) मुण्डकोपनिषत् ।

Complete in nine leaves.

(80) प्रश्नोपनिषत् ।

Complete in seven leaves.

(31) केनोपनिषत् ।

Complete in three leaves.

(32) नारायणोपनिषत् ।

Complete in two leaves only.

(33) छान्दोग्योपनिषत् ।

Incomplete, 1 to 58 leaves, of which 13, 14, 19-22, 31-34 and 39-44 are missing.

(34) आत्मषट्क ।

Complete in four leaves.

(35) छान्दोग्योपनिषत् ।

Substance, country paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 2,000. Character, Nāgara. Complete.

इति छान्दोग्योपनिषदि ऋषिः मोक्षध्यायः । साचोपनिषत् सामवेदे कौथुम-
शाखायां । संवत् १८५७ ।

1725.

8729. *Collections of Upaniṣads.*

(I). ✓

Substance, country paper. 14×7 inches. Folia, 50. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 3,000. Fresh. Complete.

(1) ईशोपनिषत् with a tippanī complete in three leaves

(2) कठवल्ली with the comm. by Dāmodara Śāstri, entitled निगूढार्थ-प्रकाशिका, complete in 12 leaves and 507 verses.

The last colophon of the comm. runs thus :—

इति श्रीदामोदरशास्त्रिकृत-कठवल्ली-निगूढार्थ-प्रकाशनं समाप्तं ।

(3) केनोपनिषत् with the comm. by Dāmodara Śāstri, slokas 132, complete in four leaves.

(4) मुण्डकोपनिषत् with the comm. by Dāmodara Śāstri, complete in seven leaves and in 309 verses.

(5) प्रश्नोपनिषत् with the comm. by Dāmodara Śāstri, complete in seven leaves and in 350 ślokas.

(6) शिक्षोपनिषत्, ब्रह्मोपनिषत् and भृगूपनिषत् with the commentaries by Dāmodara Śāstri.

The first has four leaves, the second three, and the third two leaves only. The three have the same pagination.

(7) आत्मसूक्तोपनिषत् a part of the ऐतरेयोपनिषत्, with the comm. by Dāmodara Śāstri. Complete in five leaves, ślokas 180.

(8) माण्डूक्योपनिषत् with the comm. by Dāmodara Śāstri, complete in three leaves, ślokas 89.

II.

Substance, country paper. 13×7 inches. Folia, 67. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 2,680. Character, Nāgara. Good. Complete.

(9) छान्दोग्योपनिषत् with the comm. entitled मिताक्षरा by Nityānanda, the disciple of पुरुषोत्तमाश्रम, complete to the end of the 7th prap. in 41 leaves, the 8th prap. in a different hand, complete in 26 leaves, dated Sam. 1893.

(10) ईशावास्यभाष्य-टिप्पणं—The Bhāṣya by Śaṅkara and the tippana by Ānandagiri.

Substance, country paper. 13½×7 inches. Folia, 13. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(11) केनोपनिषत् otherwise called तलवदार with the bhāṣya by Śaṅkara, and with the tippana by Ānandagiri.

Substance, country paper. 13½×7 inches. Folia, 22. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(12) कठवल्लीभाष्य टीका, the bhāṣya being by Śaṅkarācārya and the ṭikā by Gopālaṃjogī.

Substance, country paper. 12½×6 inches. Folia, 69. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2,900. Dated Śm. 1899. Fresh. Complete.

The end of the *ṭikā* :—

कठवल्लीभाष्यटीका कृता गोपालयोगिना

अनया-प्रोयतां देवो दक्षिण + + मुखः शिवः ।

The last col. of the same :—

इति श्रीपरमहंस-परिव्राजकाचार्य-श्रीगोपालेन्द्र-यतीश्वरविरचिते कठ-
वल्लीभाष्यविरचणे अन्तिमा वल्ली समाप्त राधाकृष्णस्य पाठाथे कठभाष्यं सटिपनं
लिलेख । अश्रु वदि ८ सम्बत् १८६६ । आद्र ८ ।

III.

(13-20). Substance, country paper. 13×6½ inches. Folia, 228. Lines, 14-26 in a page. Character, Nāgara. Dated, Śm. 1893. Fresh. Complete.

(13) केनोपनिषद् भाष्यटिप्पनं the bhāṣya by Śāṅkara, and the ṭippaṇa by Ānandagiri, complete in 18 leaves.

(14) प्रश्नोपनिषद्भाष्यटीका the bhāṣya by Śāṅkara and the *ṭikā* by Nārāyaṇendra Sarasvatī, the pupil of Jñānendra Sarasvatī, the pupil of Kaivalyendra Sarasvatī, complete in 53 leaves.

(15) मुण्डकभाष्यटिप्पनं the bhāṣya by Śāṅkara, and the *ṭippaṇa* by Ānandagiri (?).

But Śāṅkara calls his comm. not a bhāṣya but Vivaraṇa. This is complete in 20 leaves.

(16) माण्डूक्यभाष्यविवरण टीका ।

The माण्डूक्योपनिषत्, with explanatory *kārikās* by Gauḍapāda, is commented upon by Śāṅkara. But the comm. is not called a bhāṣya; it is called Āgama-śāstra-vivaraṇa to which is added a comm. by Ānandajñāna. Complete in 67 leaves. Dated 1875 (Samvat).

The whole printed in the Bibliotheca Indica Series.

(17) ऐतरेयोपनिषत् with Śāṅkara-Bhāṣya, and the *Ḍṛpikā*, complete in 33 leaves.

(1872)

⑥ (18) केनोपनिषत् Bhāṣya by Śaṅkara and ṭippana by Ānandagiri, complete in 19 leaves.

(19) तैत्तिरीयोपनिषत् in three parts, namely, (1) शीतोपनिषत्, (2) ब्रह्मविन्दूपनिषत्, (3) and भृगूपनिषत्. Complete in thirty-nine leaves. Dated Saṃvat 1874. विरोधिनाम संवत्सरे फाल्गुने मासे शुक्लेष्टके पुराणमास्यां गुरुवास्तरे।

(20) Another copy of the above. Complete in 39 leaves. Dated Saṃvat 1893.

IV.

(21) श्वेताश्वतरोपनिषत् with a comm. by Vijnānātman, the pupil of Jñanottama. Dated Saṃvat 1890.

Substance, country paper. 12×6 inches. Folia, 35. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,800. Character, Nāgara. Dated, Śm. 1890. Fresh Complete.

(22) कठोपनिषत्.

Substance, country paper. 12½×5½ inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(23) ईशावास्योपनिषत् with Śaṅkara's Bhāṣya.

Substance, country paper. 10¾×4¾ inches. Folia, 5. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 280. Character, Nāgara. Dated, Śm. 1827. Fresh Complete.

(24) केनोपनिषत् or, तलवकारोपनिषत् with टीपिका by Śaṅkarānanda.

Substance, country paper. 11½×5½ inches. Folia, 3. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Old. Fresh. Complete.

V. ✓

Substance, country paper. 11½×5½ inches. Folia, 21. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(25)

① मुखक ends in the 6th leaf.

② अद्वयोपनिषत् ends in the 11th leaf.

③ परमहंसोपनिषत् ends in 14A.

(1873)

(4) ब्रह्मोपनिषत् ends in 15B.

(5) मृत्युसाङ्गलोपनिषत् ends in 16A.

From 16B the pagination changes into 1, and in 6B ends the प्रश्नोपनिषत् ।

VI. ✓

(26) दृष्टदारण्यक with its comm. मिताक्षरा by Nityānandāśrama, the pupil of Puruṣottamaśrama.

Substance, country paper. $13 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 16-20 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

✓(27)

(1) ईशोपनिषत्, केनोपनिषत् and प्रश्नोपनिषत् ।

Substance, country paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 640. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

1726. ✓

9031. *A collection of Upaniṣads enumerated below, with their commentaries by Nārāyaṇa.*

Substance, English paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 184. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 7,400. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

(1) मुण्डक ends in leaf 10, (2) प्रश्न in 20, (3) ब्रह्मविद्या in 21, (4) कुशिका in 25, (5) चुलक in 27, (6) अथर्वशिखर in 35, (7) अथर्वशिखर in 38, (8) नारायण in 43, (9) आत्मबोधदीपिका in 44, (10) गर्ग in 47, (11) ब्रह्म in 53, (12) प्राणाग्निहोत्र in 55, (13) बौलरुद्र in 58, (14) नादविन्दु in 58, (15) ब्रह्मविन्दु in 60, (16) अमृतविन्दु in 66, (17) ध्यानविन्दु, in 70, (18) तेजोविन्दु in 71, (19) योगशिखर in 73, (20) योगतत्त्व in 74, (21) मन्त्रास in 86, (22) अरण्य in 90, (23) कण्डमुक्ति in 93, (24) पिण्ड in 94, (25) आत्म 95, (26) महा in 101, (27) पूर्ववृत्तिहतापनीय in 118, (28) नारसिंह in 119, (29) घटचक्र in 120, (30) वृत्तिहोत्तरतापनीय in 139, (31) रामतापनीय in 151, (32) रामोपनिषत् in 157, (33) सर्वोपनिषत् in 160, (34) हंसोपनिषत् in 162, (35) परमहंस in 167, (36) जवाल in 171, (37) कैवल्य in 172,

(1874)

(38) उपनिषद्ग्रन्थ in 182, (39) गरुड in 184, and (40) कालाग्रिह in 184.

1727.

9032. *A collection of Upaniṣads.*

Substance, country paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Leaves 115, of which the leaves 15-20 are missing. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 2,600. Character, Nāgara. Fresh. Incomplete.

(1) मुखक ends in 6, (2) प्रश्न in 12, (3) ब्रह्मविद्या in 13, (4) कुरिका in 14, (5) अथर्वशिख in 21, (6) गर्भ in 23, (7) प्राणाग्रिहोत्र in 24, (8) आत्मबोध in 25, (19) श्वेताश्वतर in 31, (20) माण्डूक्य in 33, (21) तैत्तिरीयारण्यक in 37, (22) नीलहद in 38, (23) नादविन्दु in 39, (24) ब्रह्मविन्दु in 48, (25) अमृतविन्दु in 41, (26) ध्यानविन्दु in 42, (27) तेजोविन्दु in leaf 43, (28) योगशिख in 44, (29) योगतत्त्व in 44, (30) सद्भास in 46, (31) आरण्य in 47, (32) कंठश्रुत्युपनिषत् in 48, (33) पिण्डोपनिषत् in 49, (34) आत्म in 49, (35) नृसिंहपूर्वतापनीय in 51, (36) महोपनिषत् in 49, (37) नृसिंहोत्तरतापनीय in 67, (38) कठवल्ली in 71, (39) उत्तरवल्ली in 73, (40) दृढमारायण in 49, (41) आनन्दवल्ली in 96, (42) भृगुवल्ली in 98, (43) गरुड in 99, (44) कालाग्रिह in 99, (45) रामपूर्वतापनीय in 104, (46) रामोत्तरतापनीय in 109, (47) कैवल्य in 111, (48) जावाल in 113, (49) आश्रम in 115.

1728.

9587.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 34 to 48, 15 by counting. Lines, 8-9 in a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

This appears to be part of a large MS, containing a collection of Upaniṣads.

It comprises in its present form in leaves from 34 to 48: (1) शिखोपनिषत् ending in leaf 38A, (2) ब्रह्मविन्दूपनिषत् ending in 42A, (3) भृगुवक्षुपनिषत् ending in 45A, and (4) ऐतरेयोपनिषत् ending in 48.

(1875)

1729.

11093.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 73. Lines, 11-13 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh.

A collection of Upaniṣads.

It begins :—

अथाथर्वणीया उपनिषदस्तथा शाखान्तरीयाश्च लिख्यन्ते ।

I.

ॐ ब्रह्मा देवानां प्रथमः संवभूव, etc., etc.

This is the beginning of Mundakopaniṣad, which continues to the first line of fol. 4A. and mixes itself with Ātharvanyōttaratāpaniyopaniṣad, being copied from an original which had the leaves of those upaniṣads confused.

II.

4A, द्वितीयो दण्डकः ; 5A, तृतीयः खण्डः—and so on to the end of the ninth khanda. The sixth khanda is repeated twice.

10B, इत्याथर्वणीयोत्तर-तापनीयोपदिषदि नवमः खण्डः ।

III.

Then begins Kathavalli, which ends in fol. 15A without a colophon.

IV.

16A, इति केषितोपनिषत् समाप्ताः । (?)

V.

16B, इति नारायणोपनिषत् समाप्ता । (Ātharvāṇa)

VI.

26A, इत्याथर्वणीये महानारायणोपनिषत् ।

VII.

26A, इति पिण्डोपनिषत् समाप्ता ।

VIII.

27B, इति सर्वोपनिषत् समाप्ता ।

IX.

29A, इति परमहंसोपनिषत् समाप्ता ।

X.

Then begins Śikṣā, which ends in 31A (without a colophon).

XI.

32B, इत्यानन्दवल्ली उपनिषत् समाप्ता (called also Brahnavalli).

XII.

33A, इति भृगुवल्ली उपनिषत् समाप्ता ।

The last three constitute Taittirīyopaniṣad (= Taitt. Āraṇyaka VII-IX, prapaṭhakas).

XIII.

34A, इति कालाग्रिसप्तोपनिषत् समाप्ता ।

XIV.

(A) 35B, इति महोपनिषत् समाप्ताः खण्डः इत्याथर्व्वकोषे तापनीये
द (?) प्रथमोपनिषदः समाप्ताः ।

There are six short paragraphs called Khaṇḍas in this.

(B) 37A, इत्याथर्व्वकोषे तापनीयो द्वितीयो द्वितीयोपनिषत् समाप्ता २ ।

(C) 37B, इत्याथर्व्वकोषे तापनीये तृतीयोपनिषत् समाप्ता ।

(D) 38B, इत्याथर्व्वकोषोक्ततापनीयनिषत् (?) चतुर्थोपनिषत् समाप्ता ।

(1877)

(E) 40A, मन्त्रोपनिषत् तृतीयः ॥ इत्याथर्वणौये प्रतापनीये पञ्चमीप-
निषत् समाप्ता ।

Then we have :—

ॐ देवा हवै प्रजापतिमश्वत्थगोरणीयांसः ।, etc., etc.

This is the beginning of Nṛṣiṅhottaratāpanī (the second work in the MS.); and after a portion of the 2nd khaṇḍa (the end of which is in fol. 4A), we have, again, Muṇḍaka (the first work) from the latter portion of the second Muṇḍaka to the end in 42B.

इति सुखकोपनिषत् समाप्ता ।

The first three leaves contain the Upaniṣad up to a portion of the second Muṇḍaka.

XV.

45B, इति प्रश्नोपनिषत् समाप्ता ।

XVI.

46A, इति ब्रह्मविद्योपनिषत् समाप्ता ।

XVII.

47A, इति क्षुरिकोपनिषत् समाप्ता ।

XVIII.

47B, इति चूलिकोपनिषत् समाप्ता ।

XIX.

50A, इत्याथर्वणे मिश्रोपनिषत् समाप्ता । (The same as Rudro-
paniṣad. Beg. देवा ह वै स्वर्गं लोकमायन्ते रुद्रमष्टवन् को भवामिति०) ।

XX.

51A, इत्याथर्वणे शिवोपनिषत्(?) समाप्ता ।

Beg. :—

ॐ पिप्पलादोगिरः सनत्कुमारश्चाथर्वणं भगवन्तं पप्रच्छ ॥
किमादौ प्रयुक्तं आनि ध्यायितव्यं, etc.

XXI.

Beg. :—

पञ्चात्मकं पञ्चसु वर्त्तमानं षडङ्गव्यं षड्गुणयोगयुक्तं, etc., etc.

This is Garbhopaniṣad. See I.O. Catal. No. 488 (7th work). It ends without a colophon in 52A.

XXII.

इत्थाथर्वणे महाओपनिषत् समाप्ता ।

XXIII.

52B, *Beg. :—*

ॐ श्रौतको हवै महाशालोऽङ्कुरं भगवन्तं (53A) पिप्पलादं
पप्रच्छ दिव्ये ब्रह्मपुरे संप्रतिष्ठिता भवन्ति कथं वृजति कस्येध
महिमा बभूव, etc., etc.

Thus begins Brahmopaniṣad in the present MS. What is quoted as the beginning of the work in I.O. Catal. p. 110A is the 11th line of fol. 53A in the present MS.

54B, इति ब्रह्मोपनिषत् समाप्ता ।

XXIV.

56A, इत्थाथर्वणे प्राण्यभिहोत्रोपनिषत् ।

XXV.

57B, इत्थाथर्वणे मण्डूकोपनिषत् समाप्ता ।

Beg. :—

ओमिषेतदङ्करं, etc., etc. The same as Māṇḍūkya.

(1879)

XXVI.

Beg. :—

ॐ वैतथ्यं सर्वभावानां स्वप्नमाज्जर्मनौषिणः ।

अस्थानात्तु + भेदानां संवृतत्वेन हेतुना ॥

*59A, इत्यथर्वणे द्वितीय + वर्णमुपनिषदं च (?)

XXVII.

इति उपदेशग्रन्थे अद्वैताख्यं प्रकरणं चत्वारिंशोपनिषत् ४४ ॥

Beg. :—

ॐ उपासिनाश्रितो धर्मो ज्ञाने ब्रह्मणि वर्त्तते ।

प्रागुत्पत्तेरजं सर्वं तेनासौ कृपणः स्मृतः ॥

There are 48 verses.

XXVIII.

65A, इति ब्रह्मविन्दूपनिषत् समाप्ता ।

XXIX.

66B, इति अमृतविन्दूपनिषत् समाप्ता ।

XXX.

67B, इति तेजोविन्दूपनिषत् समाप्ता ।

XXXI.

69A, इति योगतत्त्वोपनिषत् समाप्ता ।

XXXII.

70A, इति सद्भासोपनिषत् समाप्ता ।

XXXIII.

71A, इत्यथर्वणे [आ] ह्येयोपनिषत् समाप्ता ।

XXXIV.

72B, इत्यथर्वणे कथञ्मुति उपनिषत् समाप्ता ।

(1380)

XXXV.

73B, इत्यथर्वणे आवालोपनिषत् समाप्ता ।

आलोच्य सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ।

इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणः सदा ॥

इत्यथर्वणे द्विपञ्चाशदुपनिषत्सम्पूर्णम् ।

1730.

616. दौपिका ।

A comm. on the Atharvānopaniṣads.

By Nārāyaṇa.

12A, माण्डूक्योपनिषद्दौपिका, 22B, इति प्रश्नोपनिषत्, 24B, ब्रह्म-
विद्योपनिषद्दौपिका समाप्ता, ऋतुर्योपनिषत्, 28B, इति क्षुरिकोपनिषत् दौपिका
समाप्ता चतुर्थी, 31A, इति वृत्तिकोपनिषद्दौपिका पञ्चमी, 39A, अथर्वशिख-
उपनिषद्दौपिका षष्ठी, 41B, अथर्वशिखोपनिषत् दौपिका सप्तमी, 45B.
इति गर्भोपनिषत् दौपिका अष्टमी, नवमी महोपनिषत् त्रुटिता । (There are
two leaves marked 46. At the end of the second is written
त्रुटिपत्रं ४६ प्रथमपृष्ठे), 51, ब्रह्मोपनिषद्दौपिका समाप्ता दशमी, 53B, अग्नि-
होत्रोपनिषद्दौपिका, 55B, गौतमोपनिषद्दौपिका चतुर्थी । (The four
upaniṣads based on the Māṇḍukya are left out), 57A, इति
नादविन्दूपनिषद्दौपिका सप्तदशी, 59A, ब्रह्मविन्दूपनिषत् दौपिका अष्टादशी.
65A, इत्यमृतविन्दूपनिषद्दौपिकोनविंश, 68B, इति ध्यानविन्दूपनिषत्
[दौपिका] विंश, 70A, तेजोविन्दूपनिषद्दौपिका एकविंश, 71B, योगशिखोप-
निषद्दौपिका द्वाविंश, 73A, योगतत्त्वोपनिषद्दौपिका त्रयोविंश, 84B.
सद्भासोपनिषद्दौपिका चतुर्विंश, 89A, आश्वमेधोपनिषद्दौपिका पञ्चविंश.
92B, कण्ठश्रुतुपनिषद्दौपिका षड्विंश, 93A, पिण्डोपनिषद्दौपिका सप्तविंश
94A, आत्मोपनिषद्दौपिका [अष्टाविंश], 100A, नृविंशतापनोपनिष-
महोपनिषद्दौपिका, 113A, इति महोपनिषत् ५ ऋतुर्यः खण्डः ३ इत्यादि-
रख्ये 'पूर्व'नृविंशतापनोपनिषत् समाप्ता एकविंश २८, इति पूर्व नृविंश-
तापनोपनिषद्दौपिका ऊनविंश, (Here the numbering ceases

118B, इषट्चक्रोपनिषद्दीपिका, 137A, इति नृसिंहोत्तरतापनीयोपनिषद्दीपिका, 153B, इति रामोत्तरतापनीयोपनिषद्दीपिका समाप्ता, 155A, इति श्री भट्टरत्नाकरस्तु-भट्टनारायणविरचिता रामोपनिषद्दीपिका 157B, नारायणेन रचितं अतिमात्रोपजीवता अस्पष्टपदवाक्यानां सर्वोपनिषद् इति सर्वोपनिषद्दीपिका, 160B, इति हंसोपनिषद्दीपिका, 165B, इति परमहंसोपनिषद्दीपिका, 170A, इति जावालोपनिषद्दीपिका ४०, 171B, इति कैवल्योपनिषद्दीपिका, 188A, इति गारुडोपनिषद्दीपिका समाप्ता (?) 190A, इति कालाग्रिप्रोपनिषद्दीपिका समाप्ता ५५ (?) 211A, इति कृष्णोत्तरतापनीयोपनिषद्दीपिका समाप्ता, 214A, इति कृष्णोपनिषद्दीपिका समाप्ता, 217A, इति वासुदेवोपनिषद्दीपिका समाप्ता, 220B, इति गोपौचन्दनोपनिषद्दीपिका, 226B, इति नारायणोपनिषद्दीपिका, 230A, इति द्वितीयोपनिषद्दीपिका, 230B, इत्यथर्वशिरसि वरद-गणपति-पूर्वतापनीयोपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

1731.

3301.

Substance, foolscap paper. $8\frac{7}{8} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, by counting, 21. Lines, 11 on a page. Character, Nāgari of the nineteenth century. Appearance, fresh.

I.

Colophon in 3A :—

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्-पादाचार्यविरचित-याज्ञीय-मन्त्र-व्याख्यानं समाप्तम् ।

II.

इति श्रीमदानन्दतीर्थ-भगवत्-पादाचार्यविरचितं षट्प्रश्नोपनिषद् भाष्यं सम्पूर्णम् । (From 3A to 5A).

III.

इति श्री मदानन्दतीर्थ-भगवत्-पादाचार्य-विरचितं तलवकारोपनिषद् भाष्यं समाप्तम् । (From 5A to 7A).

IV.

मुख्यकोपनिषद् भाष्यम् ।

From 7A to 12. Incomplete.

(1882)

V.

इति श्रीमदानन्दतौर्ष-भगवत्-पादाचार्यविरचितं तैत्तिरीयोप-
निषद्-भाष्यं समाप्तम् । (Leaves 4 to 12).

At the 5th line of the 4th leaf ends. Śikṣā.

इति प्रौढा समाप्ता ।

1732.

374. श्वेताश्वतरोपनिषत् । *Śvetāśvataropaniṣad.*

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. 4 pages. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Incomplete at the beginning.

Often printed.

1733.

2367. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Often printed.

1734.

945. *A comm. on the Same.*

By Vijnāna Bhikṣu.

For the manuscript see L. 1809.

1735.

8695 श्वेताश्वतरोपनिषद्विवरणं ।

*A comm. on Svetaśvataru Upaniṣad, by Jñānatman, the
pupil of Jñānottama.*

Substance, country paper. $11\frac{1}{4} \times 6$ inches. Folia, 19. Lines, 17 on a page. Extent in slokas, 2,800. Character, Nāgara. Old. Fresh. Complete.

Complete in 19 leaves and 6 chapters.

It begins :—

ॐ अवंच्छेद-त्रयातीत-निर्मलज्ञानमूर्त्तये
नमो गिरां विदूराय दक्षिणामूर्त्तये नमः ।
निगमान्तप्रतीयाय(?) निःसङ्गसुख-सन्निदे
संसारतापनोदाय विद्याश्रीपतये नमः
प्रत्यस्ताखिल-भेदाय जगद्विभ्रमसाक्षिणे ।
ज्ञानोत्तममुनीन्द्राय नमः प्रत्यकुसुखात्मने ॥
ततः परमऋषिभ्यो नमः ब्रह्मविद्यासम्प्रदायकर्त्तृभ्यः । इदं ब्राह्मण-
वाक्यं । वादिनो वदनश्रीलाः वेदार्थविपरीतपक्षान् निर्मलीकृत्य
वेदार्थतत्त्वेन ब्रह्मवदनश्रीलाः साक्षाद्वा परम्परया वा सर्व्ववेदार्थ-
त्वेन ब्रह्म वदन्तीत्येतत् सर्व्वे वेदा यत्पदमामनन्ति इति श्रुतेः ।

1736.

289. **पिङ्गलोपनिषत् ।** *Pingalopaniṣad.*

For the MS. see L. 1409.

In the lists of upaniṣads given in the Muktikopaniṣad, this work has been placed as one of the 19 upaniṣads belonging to the White Yajurveda.

1737.

2248. **ब्रह्मोपनिषत् ।** *Brahmopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh.

Col. :—

इति श्वेताश्वतरशाखागत-ब्रह्मोपनिषत् समाप्तम् ।

Brahmopaniṣad, one of the *Ātharvaṇa Upaniṣads*, is printed with the *Dīpikā* comm. by Nārāyaṇa, in pp. 289 to 259 of the *Bibl. Ind. Edition*. But the present MS omits the portion printed in pp. 239 to 247 and य एवं वेदै, etc., in the next leaf. It begins from अथास्य पुरुषस्य चत्वारि स्थानानि, etc., etc.

(1384)

1738.

2075. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured, worn-out, pasted. Verse.

Though the MS. begins with page one and the work begins with verse one it is defective in the beginning. It is an upaniṣad for the glorification of the holy thread of the Brāhmaṇas, which can be laid aside only by Yoga Sutra.

It ends :—

As in L. No. 955. But not exactly in the same words.

The last two verses are :—

यतो वाचो निवर्तन्ते अप्राप्य मनसा सह ।

आनन्दमेव जीवस्य यज्ज्ञात्वा मुच्यते बुधः ।

सर्वव्यापिनमात्मानं क्षीरसर्पिरिवात्रि (वृ) तम् ।

आत्मविद्या-तपोमूलं तद्ब्रह्मोपनिषत् परम् ।

1739.

2374. *The Same.*

Substance, foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh.

It begins from अथास्य पुरुषस्य चत्वारि आशानि, etc. Printed with the Dīpikā commentary of Nārāyaṇa in pp. 248 to 259 of the Ātharvāna Upaniṣads of the Bibl. Ind. Edition.

1740.

944. मैत्रेयोपनिषदालोकः । *Maitreyopaniṣadaloka.*

By Vijñāna Bhikṣu.

For the manuscript see L. 1811.

(1885)

1741.

9013. मैत्र्युपनिषद्दीपिका । *Maitryupaniṣad-dīpikā*.

By रामतीर्थ ।

Substance, country paper. $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 101. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 3,000. Character, Nāgara. Dated, Śm. 1734. Fresh.. Complete.

Printed in the Ānandāśrama Series with the Text.

Complete in 101 leaves.

The last Colophon runs thus :—

नि श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीरामतीर्थ-विरचितायां
मैत्र्युपनिषद्दीपिकायां सप्तमः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Col. Statement :—

नमस्तस्मै भगवते रामायानुष्ठमेघसे ।
येनान्तर्हृदयस्थेन नुद्यमानो विचेष्टये ॥
विचारयाम्यहं नित्यं वेदतत्त्वार्थमादरात् ।
येषामनुग्रहात्तेभ्यो गृह्णोऽस्तु नमः श्रुतं ॥
मैत्र्याशाखोपनिषदां दीपिकेयं महात्मनां
व्यन्तर्वस्त्ववभासाय भूयादर्केन्दुमण्डलं ॥
संवत् १७३४ वर्षे चैत्रवादि नवमीमन्दे लिखितं ।

It begins thus :—

प्रणम्य रामं प्रणताभयप्रदं ।
गुरुंस्तथा कृष्णमुखंस्तदात्मनः ॥
मैत्र्याख्यानं श्रुतिमौलिमर्थतः ।
प्रसाध्य विष्णोः परमे पदेऽर्पये ॥

1742.

357. अमृतनादोपनिषत् । *Amṛtanāḍopaniṣad*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 5. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

(1886)

For the work see L. 39, and Adyar Library Catalogue, p. 185.

It is one of the 32 upaniṣads of the Black Yajurveda.

1743.

366. नारायणोपनिषत् अथर्ववेदीया ।

Nārāyaṇopaniṣad (from the A.V.)

Substance, country-made paper. 6×3 inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 18. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Printed by Jacob in B.S.S.

1744.

2333. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 30. Devanāgarī of the eighteenth century. Fresh. Complete.

Col. :—

इति नारायणोपनिषत् समाप्ता ।

Printed by Jacob in Bombay Sanskrit Series. See the above.

1745.

3767. *The Same.*

Substance, foolscap paper. 7½×4½ inches. Folia, 5. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्री अथर्ववेदे नारायण उपनिषत् सम्पूर्णम् ।

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीकृष्णाय नमः ।

See Lz. 211.

1746.

10896. *The Same.*

With Śaṅkarānanda's commentary entitled Dīpikā.

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beg. :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥

सबन्धो विषयस्तद्वत् साधिकारिप्रयोजनः ।

सर्वोपनिषदां तुल्यस्तस्मान्नात्रोच्यते पृथक् ॥ १ ॥

(T.) ॐ पुरुषो ह वै नारायणोऽकामयत । (Comm.) प्रजाः सृजयेति नारायणात् प्राणो जायते मनः सर्वेन्द्रियाणि च खं वायुर्जातिरापञ्च पृथिवीविश्वस्य धारिणी नारायणात् ब्रह्मा जायते नारायणाद्भूतो जायते नारायणादस्यै वसवो नारायणादेकादश सन्नाः नारायणात् द्वादशादिद्व्यष्टौ देवताः, etc., etc., etc.

2A, इति श्रीनारायणोपनिषद्द्वैपिकायां प्रथमोऽध्यायः जगत्कारणत्वं नारायणस्योक्ता इदानीं निवृत्तादि-क्रममाह ।

End :—

(7). ॐ प्रत्यमानन्दब्रह्मपुरुषं प्रणवस्वरूपमकार उकारो मकार इति तानेकदा समभवत् तदेतदोमिति ।
यमुक्ता मुच्यते योगी जन्मसंसारबन्धनात् ॥ स्पष्टार्थः ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीशंकर-पादभगवतः
कृतिर्नारायणोपनिषद्द्वैपिका समाप्ता ।

1747.

2472. The Same.

Substance, country-made paper. $5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara of the nineteenth century. Fresh.

There are two works in this manuscript, (I) नारायणोपनिषत् from the Atharva Veda, and (II) गोविन्दसूक्तम् attributed to Śaṅkarācārya.

Nārāyaṇopaniṣad begins :—

ॐ अथ पुरुषो ह वै नारायण अकामयत प्रजाः सृजयेति नारायणात् प्राणो जायते मनः सर्वेन्द्रियाणि च ।

(1888)

Col. 6A :—

इति नारायणोपनिषत् समाप्ता ।

1748.

2241. कैवल्योपनिषत् । *Kaivalyopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 36. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Col. :—

इति कैवल्योपनिषत् समाप्ता ।

Often printed.

1749.

2247. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 7, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

One of the 41 *Ātharvāṇa Upaniṣads*, printed with Nārāyaṇa's *Dīpikā* in pp. 456 to 464 of the Bibl. Ind. Edition.

1750.

2373. *The Same.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Printed in pp. 456 to 468 of the *Ātharvanopaniṣads* of the Bibl. Ind. Edition.

1751.

3761. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon :—

इरो वसुपदेष्टा ते हरिः कमलजोऽपि वा ।

तथापि न तव आस्थां सर्वविघ्नहरावृते ।

श्रीशिवार्पणमस्तु ॥

(1389)

One of the Atharvanopanishads printed in the Bibl. Ind. Series.

1752.

9799. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 37. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

See L. Vol. I, 106 and Adyar Library, p. 166.

1753.

1548. *The Same with a comm.,*

by Vidyāranya Muni.

Substance, country-made yellow paper. 13×5 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Date, Śaka 1800. Appearance, fresh. Complete.

The Maṅgalācaraṇa :—

विश्वेषां माधवं कुण्डं दण्डपाणिं च भैरवं ।

वन्दे काशीं गुह्यं गङ्गां भवानौ मणिकर्णिकां ॥

Object of the work :—

ब्रह्मात्मिकत्वविज्ञानस्य सुखप्रतिपत्त्यर्थं आश्रमलायनं मुनिं निमि-
त्तौक्य आख्यायिकामवतारयति श्रुतिः अथाश्रमलायनो भगवन्तं
परमेष्ठिनं परिसमेत्योवाच ।

Colophon :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-शङ्करानन्द-पूज्यपादप्रिय
विद्यारण्यमुनिविरचिता कैवल्योपनिषत्तात्पर्यबोधिनी टीका
समाप्तिं गता हरिः हरिः ।

Post Col. :—

शके १८०० वैशाखे ५ लिपिरभूत् ।

(1890)

1754.

9082. *The Same*

Substance, foolscap paper. 12×5½ inches. Folia, 3. Lines, 17-19 on a page. Extent in slokas, 270. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Complete in three leaves.

See L. 848.

1755.

946. *कैवल्योपनिषद्* *Āloka comm. on the same.*

By Vijñāna Bhikṣu.

For the manuscript see L. 1810.

1756.

359. *With Śaṅkarānanda's Dīpikā comm. on the same upaniṣad.*

Substance, country-made paper. 13×4 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

For the Text see L. 106 and for the comm. L. 54.

According to the enumeration in the Muktikopaniṣad, This Upaniṣad belongs to the Black Yajurveda.

1757.

9518. *The Same.* *The Same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 198. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

1758.

9419. *The same with the two comm. above.*

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folia, 8. Lines, 16 on a page. Extent in slokas, 240. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

(1891)

For the Text see L. No. 106.

It is accompanied by two well-known commentaries, one entitled उपनिषद्-संग्रह-प्रकाश by Śaṅkarānanda (see L. Vol. I, No. 54) and the other दीपिका by Vidyāraṇya (see L. Vol. II, No. 848).

1759.

9524. *An anonymous comm. on the same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 32. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This is an anonymous comm. on Kaivalyopaniṣad.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ केवल्याख्योपनिषदं केवल्याधीवबोधिनीं ।

आख्यास्ये केवलस्तेन केवल्यात्मा प्रसीदतु ॥

भगवतौ श्रुतिमातेव सुखप्रतिपत्त्यर्थे कञ्चनाश्वलायनं मुखीकृत्या-
ख्यायिकामवतारयति ब्रह्मविद्यायामास्तिक्यं जनयितुं । अथ साधन-
चतुष्टयसम्पत्त्यनन्तरं आश्वलायनः ऋग्वेदाचार्यः भगवन्तं पूजावन्तं
परमेष्ठिनं परमोत्कृष्टस्थाननिवासं परिसमेत्य शास्त्रीयेन विधिना
समीपमागत्य उवाच उक्तवान् । इत्यादि ।

1760.

9800.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

This codex contains ब्रह्मोपनिषद्, along with कैवल्योपनिषद्, Brahmapaniṣad ending in leaf 3A, and Kaivalya, running from that leaf to the end.

For Brahmapaniṣad. See L. Vol. II, No. 955.

It does not correspond with L. 23

For Kaivalya see L. 106, Vol. I.

(1892

1761.

4007.

Substance, country-made paper. $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6 (160 to 165). Lines, 8 on a page. Character, Bengali of the eighteenth century. Appearance, fresh. Old.

A collection of upaniṣads.

I.

1B, इति गायत्र्युपनिषत् समाप्ता ।

See L. 2185.

II.

2A, इति ब्रह्मोपनिषत् समाप्ता ।

Printed with the Dipikā commentary in the Bibl. Ind. Edition of Ātharvaṇopaniṣads, pp. 239 to 259.

III.

2B, इति ईंशोपनिषत् समाप्ता ।

Printed in the Bibl. Ind. Edition of the Ātharvaṇopaniṣads, together with the Dipikā commentary, pp. 404 to 416.

IV.

3A, इति परमहंसोपनिषत् समाप्ता ।

Printed in the same, with the same commentary, pp. 417 to 436.

V.

4B, इति तैत्तिरीयोपनिषदि प्रथमप्रपाठकः ।

5B, इति तैत्तिरीयोपनिषदि ब्रह्मवल्लीनाम द्वितीयप्रपाठकः ।

6B, इति तैत्तिरीयोपनिषदि भृगुवल्लीनाम तृतीयप्रपाठकः । (?)

Often noticed and often printed.

1762.

2372. निरालम्बोपनिषत् । *Nirālambopaniṣad*.

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

An elementary treatise on the Vedānta doctrine, in the form of a catechism. It is not exactly the same as the Nirāṅgambopaniṣad as noticed in L. 675. It belongs, perhaps, to some other recension.

नमः शिवाय गुरवे सच्चिदानन्दमूर्तये ।
 निष्प्रपञ्चाय शान्ताय निराश्रयाय तेजसे ॥
 निराश्रयं समाश्रित्य सौख्यं विजहाति यः ।
 स सद्भासाय च योगी च कैवल्यं प्रदमन्नुते ॥
 यथासंज्ञानजीवानां समस्तारिष्टशान्तये ।
 यद्यद्यदोद्धत्यमखिलं तदाशङ्क्य ब्रवीम्यतः ॥
 ॐ किं ब्रह्म । इत्यादि ।

It ends :—

यच्चैतन्यमनुसृतं जायतुस्तत्प्रसुप्तिषु ।
 तदेव त्वं परं तत्त्वमितो नास्त्यधिकं परम् ॥
 ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

1763.

8784. *The Same.*

Substance, country paper. $5\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. New. Complete.

Complete in 9 leaves. Dated Saṃvat 1932.

An elementary treatise on the Vedānta.

The last Col. :—

इति निराश्रयोपनिषत् समाप्ता ।

I.O. Catal. 493-39. L. 675.

1764.

1575.

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Character, Bengali. Appearance, new. Generally correct. It bears page marks 79 to 82.

(1894)

The manuscript contains :—

(1) निराजम्बोपनिषत् ending in leaf 80B, for which see I.O. Catal. No. 493, 494, No. 39.

(2) शुक्रहस्त्योपनिषत् ending in 82B for which see H.P.R. 304, Vol. III. It is followed by the first four lines of Vajrasūcikopaniṣad.

1765.

2235. *The Same with a Comm.,*

By Sāyana.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins :—

वागीशाद्याः, etc., the usual मङ्गलाचरण of Sāyana.

ॐ सद्गतां ॐ शान्ति ३ हरि ॐ नमः शिवाय गुरवे
सच्चिदानन्दमूर्तये, etc., as in No. 1762.

It ends :—

अद्याच्चास्मिन् सत्त्वरूपव्यतिरिक्तं मायामनोमयबुद्ध्यादीन्द्रिय-
गोचरं जगत्सत्त्वचित्तनमद्याच्चास्मिन् निराजम्बोपनिषद् बोध्यते ।
स सर्व्वमयं ब्रह्म भूत्वा सर्व्वान् कामानुपमुञ्चन् मुक्तबन्धः यो
जायते पुनर्नाभिजायते पुनर्नाभिजायते ॐ तत् सत् । इति निरा-
जम्बोपनिषत् समाप्तं । श्रीरामचन्द्रापर्य्यमस्तु ।

1766.

356. महोपनिषत् । Mahopaniṣad.

Substance, country-made paper. 5½×3¼ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 25. Character, Nāgara Appearance, old. Complete.

For the work see L. 40 and Adyar Library Catalogue, p. 247.

I.O. Catal. 894-895/79.

(1395)

1767.

368. ब्रह्मविन्दूपनिषत् । *Brahma-Vindūpaniṣad.*

Substance, foolscap paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folium, 1. Lines, 8+9 in all. Extent in slokas, 25. Character, Bengali. Appearance, tolerable. Complete.

For the work see L. 96.

Printed in Bibl. Ind. among the Ātharvaṇopaniṣads, pp. 18-20.

1768.

2371. *The Same.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, new. Complete.

I.O. Catal. 489. 18.

1769.

9810. स्वरूपोपनिषत् । *Śvarūpōpaniṣad.*

Substance, foreign paper. 9×5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It comprises twenty-seven slokas on the idea of the identity of Jiva and Parabrahma, the Supreme soul.

Beginning:—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ स्वरूपोपनिषद्विख्यते ।

अहमेव परं ब्रह्म वासुदेवाख्यमथयं

इति स्यान्निश्चितो मुक्तो वद्व एवान्यथा भवेत् । १ ।

अहमेव परं ब्रह्म न चाहं ब्रह्मणः पृथक् ।

इत्येवं समुपासीत ब्राह्मणो ब्रह्मणि स्थितः । २ ।

End:—

ब्रह्मैवाहं न संसारी न चाहं ब्रह्मणः पृथक् ।

नाहं देही न मे देहो केवलोऽहं सनातनः । २६ ।

तथा अत्यन्तरेऽपि

“ एकमेवाद्वितीयं ब्रह्म नेह नानास्ति किञ्चन ”

इति अतिः । २७ ।

• (1896)

Colophon :—

इति ब्रह्मानुषिन्तनिका स्वरूपोपनिषत् समाप्ता ।

1770.

9210. स्वरूपोपनिषत् and निराखम्बोपनिषत् ।

The last two Upaniṣads.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 102. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

This work treats of the identity of individual and supreme souls.

It begins thus :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अहमेव परं ब्रह्म वासुदेवाख्यमख्यं ।

Colophon :—

इति स्वरूपोपनिषत् सम्पूर्णम् ।

See upanisads in the Adyar Library, p. 299.

For the second see Adyar Library, p. 206.

1771.

1450. मुक्तिकोपनिषत् । *Muktikopaniṣad.*

Substance, foolscap paper. 6½×4½ inches. Pages, 34. Lines, 14 on a page. Character, Bengali. Appearance, tolerable. Complete. Bound in book form.

See I.O. Catal. 494-495/127.

1772.

2008. अथर्वसिंहोपनिषत् । *Atharva-sikhopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 35. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

See L. 88 and the Catal. of Adyar Library p. 125.

Printed in Bible Ind. Atharvana-Upanisads p. 229-238.

(1397)

Col. :—

इति अथर्वशिखोपनिषत् समाप्ता ।

1773.

2239. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 35. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

For the work see L. 88. It is printed in Bibl. Ind. and by Mahesh Chandra Pal. See also the above.

Col. :—

इति अथर्वशिखोपनिषत् समाप्ता ।

1774.

2816. *सर्वोपनिषत् Sarvopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

Printed in the Bibl. Ind. series in the Atharvopaniṣad volume, pp. 394 to 404, but paged as 504.

1775.

355. *सन्ध्योपनिषत् Sandhyopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 13×4 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 120. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

For the work see L. 59. *Indische Studien*, I. 36, 11, 294.

It contains at the end, the first leaf of Parivrājako-paniṣad which begins :—

ब्रह्मदवदति शान्तिः अथ यतेर्नियमश्च कथमिति पृष्ठवान्, etc.

(1398)

1776.

354. वज्रसूत्र्युपनिषत् । *Vajrasūchyupaniṣad.*

Attributed to Śāṅkarācārya.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 108. Character, Nāgara. Date, Sam. 1909. Appearance, fresh. Complete.

For the work see L. 36.

Post Col. Statement :—

शुभमस्तु संवत् १९०९ पौष शुक्ल १२ द्वादश्यां भृगुवासरौ निः
कर्णलाल ।

According to the enumeration in Muktikōpaniṣad it belongs to the Sāmaveda.

1777.

728. *The Same.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 88. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

For the work see L. 36 and I.O. Catal No. 488. 42. and No. 493, 494. 41.

There is a Buddhist work entitled *Vajra Sūci* by Aśva Ghōṣa. Professor Bendall, in *Cam. Cat.* p. 96 says, this is a distinct work from the treatise of the same name attributed to Śāṅkarācārya.

But the upaniṣad seems to be based upon the older work by Aśva Ghōṣa. They begin in the same way though not in the same words.

After manasācārāṇa and so forth, Aśva Ghōṣa begins:—

“कोऽयं ब्राह्मणो नाम, किं जीवः किं शरीरः किं ज्ञानं किमा-
चारः किं कर्म किं वेदः ।

(1899)

Śaṅkarācārya begins :—

को वां ब्राह्मणो नाम को जीवः को देहः का जातिः किं ज्ञा
को धर्मः को वर्गः किं कर्म किं पाण्डित्यं इत्यष्टौ विकल्पाः । प्रथमः
जीवो ब्राह्मण इति चेत् तदा सर्वस्यापि जनस्य जीवस्यैकरूपत्वात्
जीवो न ब्राह्मणो भवत्येव, etc.

1778.

2378. *The Same.*

Substance, foolscap paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page.
Extent in slokas, 88. Character, Nāgara of the early nineteenth century.
Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

• इति श्रीवच्छस्युपनिषत् सुबोधिण्यां (?) समाप्तम् ।

See the above.

1779.

8654. *The Same.*

Substance, country paper. 8×4 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page.
Extent in slokas, 90. Character, Nāgara. New. Complete.

Complete in 6 leaves.

Colophon :—

इति श्रीमच्छंकराचार्यविरचितायां उपनिषत्सुबोधिण्यां वच
सूचिः समाप्ता ।

लिखितं शिवदत्त चानिगे पुस्तकं अयोध्यामध्ये सन्त १८३३
मार्गे मासे तिथौ सप्तम्यां भौमवसरसंयुक्तायां शुभं भवतु । शुभ-
मस्तु राम श्रीकृष्ण गोपालतां ।

1780.

3751. *The Same.*

Substance, country-made paper. 14×5 inches. Folia, 2. Lines, 15 on a
page. Extent in slokas, 80. Character, Bengali. Date, Śaka 1747. Appear-
ance, fresh. Complete.

(1400)

Colophon :—

इति श्रीशङ्कराचार्यविरचिता वचसूची समाप्ता ।

Post Colophon :—

प्रकाश्याः १७४७ वैशाखस्य शुक्लपक्षे द्वादश्यां तिथौ श्रीहर-
गोविन्द प्रसन्नगा लिखितम् ।

SANNYĀSA.

1781.

740. **आश्रमोपनिषत् ।** *Aśramopaniṣad.*

For a description of the manuscript see L. 1596.

This is one of the Ātharvaṇopaniṣads. See Ādyar p. 145 and p. 240.

1782.

1574. **नारदपरिव्राजकोपनिषत् ।** *Nārada-parivrājakopaniṣad.*

Substance, foolscap paper. 11×6 inches. Folia, 17. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 570. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete in 9 upadeśas.

For the work see I.O. Catal. 493-494, No. 48.

1783.

456. **परमहंसोपनिषत् and सर्वोपनिषत्सारः ।**

Parama-haṁsopaniṣad and Sarvopaniṣat-sāra.

For the MS. see L. 1359.

• It contains two works named above. The first ends in 3A and the last in 5A. Both printed in Bibl. Ind. in the Vol. on Ātharvaṇopaniṣads.

1784.

363. **परमहंसोपनिषत् ।** *Parama haṁsopaniṣad.*

With its Dīpikā commentary.

By Nārāyaṇa.

Substance, country-made yellow paper. 13¼×5¼ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali. Appearance, new. Complete.

The text in the middle, and the comm. above and below.

For the text see L. 104 and for the commentary L. 49.

The text has been printed with the comm. in Bibl. Ind., pp. 417 to 436 in the Edition of Ātharvāna Upaniṣads.

1785.

362. हंसोपनिषत् । *Haṁsopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 8×3½ inches. Folium, 1. Lines, 8+13 in all. Extent in slokas, 22. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

For the work see L. 41.

Haṁsopaniṣad has been published in the Bibl. Ind. among the Ātharvānopaniṣads, pp. 404 to 416, with the comm. by Nārāyaṇa.

The editor follows Nārāyaṇa in fixing the text, but the present manuscript does not seem to have been consulted by him, because it has a different arrangement of parts altogether.

The work seems to have been composed long after the Tantrika-Yoga system became current in India.

1786.

358. कुरिकोपनिषत् । *Churikopaniṣad.*

Called also Kṣurikā.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 9 on page. Extent in slokas, 20. Character, Nāgara. Date, Śaka 1642. Appearance, very old. Complete.

Post Col. Statement :—

शके १६४२ + + + + चण्डीय्या चन्द्रे संग
चौबेङ्गटगिरौ लिखितं चौबेङ्गटेष्ट + + + +

(1403)

For the work see L. 42.

It relates to Ÿoga.

Printed in the Bibl. Ind. edition of the Ātharvāṇo-
paniṣads, pp. 203-218 (with Dīpikā).

1787.

2867. भावनोपनिषत् । *Bhāvanopaniṣad*.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 30 on all. Extent in slokas, 40. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It is not an upaniṣad, but a small treatise containing definitions of Tantrika technical terms.

It begins :—

गुरुः सर्वकारणभूता शक्तिः । तेन नवरत्नरूपो देहः । नवशक्ति-
रूपं श्रीचक्रं । वाराहौ पिटरूपा । कुरुकुला बलिदेवता । माता
क्रियाशक्तिः पीठं । कुलकुण्डलिनौ ज्ञानं शक्तिग्रहः । तत्त्वामर-
स्येष्वाशक्तिः महात्रिपुरसुन्दरी पुरुषार्थसागरः । देहे नवरत्न-
दीपः त्वगादिसप्तधातुरोमसंयुक्तः । संकल्पाः कल्पतरवः । तेजः-
कल्पको ध्यानम् ।

Thus to the end.

See Burnell 34B, and I.O. Catal. Nos 493-494, the
102nd MS.

1788.

9025. भावनोपनिषद्भाष्यं । *Bhāvanopaniṣad-bhāṣya*.

By भास्करराय ।

A bhāṣya comm. on the Bhāvanopaniṣad.

Substance, country paper. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Dated, Sm 1823. Fresh. Complete.

Complete in 17 leaves. Dated संवत् 1823.

1789.

9441. मृत्युलाङ्गुलोपनिषत् । *Mṛtyu-lāṅgulopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 33. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

See Oxf. 890B and Burnell 35B.

Published by Colonel Jacob in the Indian Antiquary of 1887 (p. 287).

Colophon :—

इति मृत्युलाङ्गुलोपनिषदः सम्पूर्णं शुभं भुयात् । श्रीराम ।

SECTARIAN VAISNAVA.

1790.

358. अमृतविन्दूपनिषद् । *Amṛta-vindūpaniṣad.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 28. Character, Nāgara. Appearance, new. Complete.

It belongs to the Vaiṣṇava sect.

For the work see L. 35. Published in Bibl. Ind. Ed. Athav. Upani. pp. 21-25.

1791.

369. गोलोकतापनी । *Golokatāpanī.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 64. Character Nāgara. Date, Sam. 1909. Appearance, fresh. Complete.

The original MS. from which this has been copied is noticed in L. 34, in the year 1871. That MS. bore the date Sam. 1909. The date of the original MS. has been apparently copied here.

1792.

3779. गोपाखतापनीयोपनिषत् सटीका ।

Gopāla-tāpanīyopaniṣad with comm.

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1873. Appearance, discoloured. Complete.

The accompanying commentary is by Viśveśvara.

The Pūrvatāpanīya ends in leaf 11B.

T. • इति पूर्वतापनीयोपनिषत् समाप्ता ।

Comm. इति श्रीमद्विश्वेश्वरविरचितायां गोपालतापनीटीकायां गोपी-
नाथध्यान-रसन-भजन-निरूपणं नाम पूर्वतापनीयोपनिषद्टीपिका
समाप्ता ।

The Uttaratāpaniya ends in leaf 25 A.

T. इति गोपालतापनी उत्तरभागः समाप्तः ।

Comm. इति श्रीअथर्वणोपनिषत्सु विश्वेश्वरविरचिता गोपालतापनी
समाप्ता ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु संवत् १८७३ तत्र पौष शुक्ल अष्टम्यां शुक्ले लिपिकृत्य
बालकरा [मै] विप्रेण मेराठकनगर बलराम वाचस्पति पठनार्थम् ।

See I.O. Catal. No. 528. Edited with Visvesvara's
commentary, by Haracandra Vidyābhūṣaṇa and Viśvanātha,
Bibl. Ind., 1870.

1793.

3154. गोपालतापन्युपनिषद् । *Gopāla-tāpanyupaniṣad.*

With the commentary.

By Jiva.

Substance, country-made paper. 10½ x 5 inches. Folia, 23. In tripāṭha
form. Character, Bengali. Appearance, discoloured.

For the beginning and the end of the work see L. 11.

The commentary begins :—

अथ श्रीकारादखण्डविश्वमिति प्राह ऋतेः शिरः ।

नकारात् एषिवी जाता नकाराज्जलसम्भवः ।

इत्यादिभिः श्रीमता गौतमेन भगवता खोच-तन्त्रस्य प्रमातृतया
दर्शिता पूर्वतापनी । तदिह कादायो नोकात् एषिवी इतोऽपि
विन्दोर्विन्दुस्तस्यभातात् तदर्थं इति श्रीकाराद् खण्डित्वादि प्रतीक-
मयी गुर्जरादिदेशप्रतिज्ञ-पराशरमोचादि-भ्रातृजलज्ज्वालयसमुप-
दाय (?) प्र[१]भाष्यवैदिक-विष्णुकाव्याख्यद्विचिठिता-गोपालताप-

न्याख्या अतिरियं सप्रतिपाद्यं श्रीकृष्णमेव सर्व्ववेदान्तसम्मतत्वा
सर्व्वोत्तमत्वेन प्रतिपादयन्ती नमस्करोति सच्चिदानन्दरूपायेति ।

10A, इति श्रीगोपाल-पूर्व्वतापनी समाप्ता ।

एकदा हि ब्रजस्त्रियः सकामाः शर्व्वरौमुषित्वा सर्व्वेश्वरं गोपालं कृष्णमुषिरे ।
उवाच ताः कृष्णः । अतु कस्मै ब्राह्मणाय भक्ष्यं दातव्यं भवति ।

23B, इत्याथर्व्वणोपनिषदि श्रीगोपालतापन्युत्तरभागश्च समाप्तः ।

The commentary ends :—

ब्रह्मणः सकाशाद्ब्रह्मपत्रैः श्रुतं तेभ्यो नारदेन तस्माच्च मया
मत्तश्च त्वयेत्यर्थः । स्वालयस्यान्तिकं न तु स्वालयमेवेति श्रीकृष्णसनाथ
वनागमनमभिप्रेयते ।

गान्धर्व्वीवर-गान्धर्व्व-गन्धर्व्व-शर्मणे ।

• वृन्दावनावनीवृन्दनन्दिने नन्दतान्मनः ॥

(विश्वेश्वरक-जनाईनभट्टाभ्यां वैदिकाग्र्याभ्यां तद्वत्प्रबोधयतिना
लिखितश्चित्तमन्त्रतारतम्येन ।)

Col. of the comm. :—

इत्युत्तर-गोपालतापनी-विवृतिः सम्पूर्णतां गता ।

श्रीसनातनरूपस्य चरणाब्जसुधेमुना

पूरिता टिप्पनी चेयं जीवेन सुखबोधनी ॥

1794.

8968. वासुदेवोपनिषत् । *Vāsudevopaniṣad*.

Substance, country paper. 10x1½ inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page.
Extent in slokas, 75. Character, Nāgara. Dated, Śm. 1794. Fresh. Com-
plete.

Complete in five leaves. Dated Śm. 1799.

See L. 110.

1795.

1645. This manuscript contains two works

(a) The Same with its commentary दीपिका । .

Substance, country-made paper. 13x7 inches. Folia, 2½. Written in
the Tripitaka form. Character, Nāgara. Complete.

(1408)

(b) गोपीचन्दनोपनिषत् with its commentary दीपिका ।

Substance, etc., the same as in (a). Folia 4½.

The works in this number have all been printed.

For (a) see L. 110 and for its comm. see L. 27.

For (b) see L. 111 and for its comm. see L. 31.

1796.

3021. The Same.

With a commentary.

Substance, country-made paper. 13×7 inches. Folia, 3. Lines, 8 14 on a page. In tripāṭha form Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The text begins :—

ॐ तत्सत् ॐ ब्रह्मादिभिर्घोरितं विष्णुचंदनं ममाङ्गे प्रतिदिन-
मालितं गोपीभिः प्रक्षालनाद्गोपीचन्दनमाख्यातमङ्गलेपनं पुच्छं
चक्रतीर्थान्तःस्थितं चक्रसमायुक्तं पीतवर्णं मुक्तिसाधनं भवति ।

The beginning of the commentary :—

ॐ तत्सत् ॐ वासुदेवोपनिषदि चत्वारिंशत्खलानि हि क्षुद्र-
गणैः चैकोनपञ्चाशद्दमौ मताः कालाभिखण्डोपनिषदि तिर्यक्पुच्छ-
विधिवत्तो अत्रोर्ध्वपुच्छविधिरुच्यते ।

1797.

9862. अथर्वखोपनिषत् । *Ātharvanopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folium, 1. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 12. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It runs :—

योग्येष्टाय नमः ।

हापराज्ये नारदो ब्रह्मायं प्रति जगाम । कथयन् भगवन् गां पर्यटनं
कथं सन्तरेषमिति स होवाच । सायु एष्टोऽक्षि सव्यं कुतिरहस्यं

गोप्यं तच्छृणु येन कलिं संसारं सन्तरिष्यसि । भगवदादिविष्णो
नारायणस्य नाम्नेति । नारदः पुनः पप्रच्छ . भगवन् किन्तन्नामेति . स
होवाच ॥

हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे ।

हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥

इति षोडशकं नाम्नां कलिकल्मषनाशनं ॥

नातः परतरोपायः सर्व्ववेदेषु दृश्यत इति ॥

षोडशकं षोडशकलावृत्तस्य जीवस्यावरणविनाशनं ॥ ततः
प्रकाशते ब्रह्म मेघापाये रविरग्निमखलमेवेति .

पुनर्नारदः पप्रच्छ . कोस्य विधिरिति . सहोवाच नास्य
विधिरिति सर्व्वदा शुचिरशुचिर्वा पठन् ब्रह्मणः सत्सोक्तानां
समीपतां सायुज्यतामेति . यदा षोडशकस्य सार्द्धत्रयकोटिर्जपति
तदा ब्रह्महत्यापापात् तरति . वीरहत्यायाः सुवर्गस्तेयात्
बृधलौगमनमैष्यतात् . पित्रो देवानामृषीणां मनुष्याणां अनपा-
करणात् स्वधर्मपरित्यागपापात् सद्यः शुचितामाप्नुयात् . सद्यो
मुच्यते सद्यो मुच्यत इति .

Colophon :—

अथर्व्वणोपनिषदिति नामोपनिषत् समस्तवेदान्तसारभूतं श्रीमन्ना-
मनामान्यपरं ॥

राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥
राम ॥ राम ॥

1798.

365. रामतापनौयोपनिषत् । *Rāma-tāpanīyopaniṣad*.

Substance, country-made paper. 10 $\frac{3}{4}$ × 5 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on
a page. Extent in slokas, 220. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

Pūrvatāpani in verse and Uttarātāpani in prose.

For the work see L. 7.

Printed in Bibl. Ind. among the Ātharvanopaniṣad, pp.
804-80.

(1410

1799.

9323. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Complete in 7 leaves, first leaf missing. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 182. Character, Nāgara. Appearance, old.

A theological treatise in two parts, establishing the divinity of Rāma. It is said to belong to the Atharvaveda.

The first ends in leaf 4B.

Colophon :—

इत्यथर्ववेदे रामपूर्वतापनीयोपनिषत् समाप्ता ।

The second in leaf 7.

Colophon :—

इत्यथर्ववेदे रामोत्तरतापनीयोपनिषत् समाप्ता ।

रामब्रह्मणे नमः ।

दः । गोविन्देन लिखितं ।

See L., Vol. I, No. 7.

1800.

1262. *The Same with a comm. entitled आनन्दनिधि ।*

By Ānanda Vana.

Substance, country-made paper. 13×6½ inches. Folia, 17. Lines, 20 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Divided into two halves.

For the beginning of the first and the end of the second see L. 2548, and for the beginning of the second see L. 56, which however quotes the first half of the opening verse only. But it is not of any importance, being only a maṅgalācarana sloka. In the second verse of the second part in the present MS. an obeisance is made to the commentator's 'guru Rāghava. The third verse gives information about the author's lineage and ancestry.

- 2nd. यः शब्द परिनिष्ठितोऽथ परमे ब्रह्मण्यतिन्यायतः
तत्कारणसुधोदविन्दुकणिका संसारसन्तापनुत् ।
यद्गाम्भीर्यमगाधमप्यनुचरैर्गर्धं समाश्रीयते
तस्य श्रीगुह्यराघवस्य चरणद्वन्द्वविन्दं नुमः ॥
- 3rd. आसीद्वाशिष्ठवंश्यो नृहरिरिति पुरा केशवाक्षस्य स्रुतः
तस्मात् कृष्णाक्षयोऽभूद्धरगामुखः पत्तने कुंदनाख्ये ।
तस्मात् स्रुतगुणाब्जिः समजनि कमलावाप्रसूत्या यतौनां
आनन्दाद्यः स रामोपनिषदि विदधे साधुटोकां वनाख्यः ॥

In L. 56 the comm. is called Rāma Kāśika.

The first half ends in leaf 8A and the second in 17B.
The colophon of the first half attributes it to Viśveśvara.

इति श्रीमद्विश्वेश्वरविचितायां रामतापनीय-पूर्वाद्धटोकायां
पञ्चमोपनिषत् समाप्ता ।

1801.

1578. A comm. on the same called आनन्दनिधिः or

रामकाशिका ।

By Ananda Vana.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 77. Lines, 10
on a page. Character. Nāgara. Appearance, tolerable.

See the previous number.

The first two verses are different in this manuscript.

सत्त्वं सत्त्वतया हि यस्य निखिलं वक्षो यथा कुंडली
वस्यानन्दतया प्रपञ्चरचना सानन्दपूर्णयते ।
वचिद्रूपतया सिदात्मकमिवाभाति प्रपञ्चादिकं
सत्त्वानन्दचिदात्मकं अतिवचोगीतं भजे राघवम् ॥
एकैकैव करेण शिष्यशिरसि व्यापारिते लक्षणा
दुर्बिच्छेदमनुष्मस्यति तमःसंघात-माभ्यन्तरम् ।

तस्मै तस्य गुरोरपूर्वं-दिवसाधीशस्यः पादाङ्ग-
बन्दाधीन-यशः-पराग-कणिका भक्त्या नमामस्तथा ॥

The third verse is the same as quoted from No. 1262.

The 4th :—

औरामोपनिषद्वृत्तिर्विदधे रामकाशिका ।
रामभक्त्या प्रयुक्तोऽहं रामावाप्तौ तदधिनाम् ॥

1802.

3910. *The Same.*

Substance, country-made paper. 16½ × 4½ inches. Folia, 76. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1800. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Date, Śaka 1667.

Leaves 8 to 14, 19 to 22, 32, 33, 70, 71 are missing.

This seems to be an enlarged edition of the commentary entitled Ānandanidhi.

It begins with four of the opening verses of the two previous works.

इह खलु सुखदुःखलाभालाभयोरन्यतरस्य पुरुषार्थस्य अनुपलम्भा-दर्शयौर्ध-
मासादि-वेदविहितकर्मनिर्माणप्रवृत्तानां स्वर्गसुखलाभेऽपि तस्य क्षयि च-साति-
शयत्वदोषोन्मेषरूपितत्वेन पुरुषार्थत्वानुपपत्तेः । स्वर्गादावप्यनभिरतिमासेदुषां
प्रचुरतर-दुःख-पटल-विपरिक्षोपनित्यनिरतिशयानन्दप्रतिलम्बलक्षणा-पुरुषार्थमपेक्ष-
मागानां दुःखमयस्य संसारस्याविद्याविद्यमानकृदविद्याविच्छेदमन्तरेणोच्छेदासम्भ-
वात् अविद्याया ब्रह्मात्मैकत्वसाक्षात्(स्था)त्काररूपविद्यैकापनोद्यत्वात् औरामाख्यां
ब्रह्मविद्यां रमणीयतरामुपगमयितुं औरामतापनोयोपनिषत्-पूर्वोत्तरसंगुणनिर्गुणो-
पासनभेदेन अधिकाशितारतम्यात् प्रवहते । तत्र च उपनिषद्वृत्तात् सदेर्निष्पन्नस्य
क्लिप्तस्थोपनिषत्प्रदस्य मुख्यतः औरामचन्द्र-ब्रह्मविद्यापरत्वेऽपि ब्रह्मविद्यायाः अतो
लक्ष्यया प्रवृत्तिः । नञ्प्रतिषेधेन शब्दस्य वृत्तिर्लक्ष्येति वक्तुं युक्तं वृद्धैवभयोरपि
शब्दवृत्तित्वेन लोकारात् । नन्वेवमस्य औरामतापनोयमप्युपनिषत्तथापि + +
थाख्यातुमर्हति । प्राचीनैरेवाचार्यैर्लक्षितत्वात् । सत्यमथापि प्राचीनथाख्याया

विच्छिन्नविस्तृतदुरवगाह्यतया अलसप्रायाणां मन्दमतौनामनुग्रहायाविच्छिन्ना च
संक्षिप्तसुबोधा च श्रीरामपूर्वतापनीयोपनिषदो व्याख्येयं संख्यावतां हृदयभा
आरभ्यते ॥ अत्र च उत्तमाधिकारिणां सगुणोपासनामन्तरेणैव निर्गुणस्य प्रतिपत्तं
शक्यत्वेऽपि मन्दाधिकारिभिः स्तामन्तरेण प्रतिपत्तमशक्यत्वात् ब्रह्मणो रूपकल्प-
नेत्यादिना सगुणोपासनामुद्दिशंस्तया प्राप्तं निर्गुणं रामनामनिष्कित्याजेन
षड्भिः श्लोकरूपाभिः कण्डिकाभिर्निरूपयति चिन्मयइत्यादिना ।

The first colophon is lost in the missing leaves :

39A, इति श्रीरामतापिन्यां द्वितीयोपनिषत् ; 41A, इति श्रीरामतापिनी-
टीकायां तृतीयोपनिषत् समाप्ता ; 51B, इति शब्दस्मृत्युर्थोपनिषत् समाप्ता ;
54A, इति श्रीआनन्दवनविरचितायां रामकाशिकायां पञ्चमोपनिषत् समाप्ता ।

Then begins the Rāmottara-tāpani :—

• सत्त्वं तारकतत्तमो मिदमनु स्तनक्षतुष्यादकम् (?)
जायत्स्वप्रसृष्टमिति स्मृतिवशाद्विश्वाद्यतौतं विभुम् (?) ।
भूनाशान्तमुपाश्रयमानममरैः स्तुतं तुरीयात्मकम् (?)
भक्तानुग्रहविग्रहं जनकजाजानिं भजे राघवम् ॥
यः शब्दे परिनिष्ठितोऽथ परमे ब्रह्मस्थितिन्यायतो
यत्कारण्य सुधोदविन्दुकागिका संसारसन्तापनुत् ।
यद्गाम्भीर्यमगाधमप्यनुचरैर्गांधं समाश्रयते
तस्य श्रीगुरुराघवस्य चरणद्वन्द्वारविन्दं नुमः ॥
आसौद्वाग्निष्ठवंश्यो नृहरिरितिपुरा केशवाङ्गस्य सूरुः
तस्मात् कृष्णाङ्गयोऽभूत् धरणिमुरवरः पत्तने कुण्डिनाख्ये ।
तस्मात् सूरुर्गुणाब्धिः समजनि कमलांवा प्रभुत्वाद्यतौनां
आनन्दाब्धः स रामोपनिषदि विदधे साधु टीका वनाख्यः ॥
श्रीरामोत्तर-तापनीय-विलसच्छब्दार्थ-संशोधन-
व्याजेनार्जितत (?) नमकोटि-दुरितध्वंसानुवंशा कृष्ण ।
टीकाया (?) स्वात्महितार्थमेव विदुषा व्याधाय मानोच्यते (?)
तत् क्षन्तव्यमनाथदीनपतिभिर्विस्तृतं मे चापलम् ॥
आनन्दनिधिनान्नीयं टीका प्रोद्घास्यते मया ।
रामचन्द्रमणिं प्राप्य कर्तुं सा[मा]न्यमदयम् ॥

इहखलु सकल प्राणभूतां सुखार्थित्वं दुःखानर्थित्वञ्च ध्यायमान-
त्वात् सुखोत्पादित्वा दुःखजिहासयोरनिवारित प्राप्तौ कश्चित्
... .. रमणीय-
तर-श्रीराम-ब्रह्मविद्यासिद्धान्तविषया श्रीरामोत्तरतापनीयो-
पनिषत् सगुणोपासनफलभूत-निर्गुणत्वा + श्रीरामोपासनपरतया
प्रवृत्ते ॥ इत्यादि ।

74B, प्रथम-कण्डिकायां बृहस्पतिप्रश्नोत्तरे यत्तारकं ब्रह्म निर्दिष्टं द्विती-
यायां भारद्वाजप्रश्नोत्तरे तारतारकैक्येन तत्स्वरूपन्दर्शितम् । तृतीयायां तस्यार्थ-
मुक्त्वा तेन वाच्यं वाचकैक्यमिदं पितम् । तस्य ब्रह्मात्मैक्यस्य श्रीरामचन्द्रस्य प्राप्तिः कथ-
म्भवतीति वक्तुञ्चतुर्थौ आरभ्यते ।

The left hand side of the last leaf being corroded, we cannot give the colophon and the end of the work wholly.

इत्यथर्वणरहस्ये श्रीरामोत्तरता + + + +
सम्पन्ना मनतारणेन मनुना दिग्बन्धुदिष्ट्याह्वयन्
ब्रह्मोपेन्द्रमह + + + गोप्यो विरिञ्चगादिभिः ।
व्यक्ता + + + + + + + +
तामानन्दनिर्घन्विधाय हृदये नन्दन् रामाग्रयाः ॥
यस्यां भक्तिरिति विधिश्चमदमप्राप्तिरप्राप्ति रक्त-
दु + + + + + यान्ति नाभाय भूमौ ।
विद्याम्बोधि प्रहृष्ट-प्रवरतर महाबोधचन्द्रोदयाष्टौ
मानन्दनिर्घिता निदधत हृदये तदिदः + + + ॥
+ + + + दपद्मो मकारन्दौषविन्दुभिः ।
रञ्जितायां सदा काशां टीकानन्दवैः कृता ॥
यस्योपदेशदीधित्वा तारकं ब्रह्म काशते ।
काशां + + + + + पिनाकिने ॥
नाहं मांसं न पाश्यानि देहादन्यो परोक्षमम् ।
इति भावानुरूपेण व्यवहारेण सूच्यते ॥

(1415)

1803.

364. (नृसिंह) पूर्वतापनीयोपनिषत् । *Nṛsiṃha-parva-tāpanyopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 10. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 252. Character, Nāgara. Appearance, old and repaired. Complete.

It contains a complete copy of the Pūrvakhaṇḍa of the Nṛsiṃha-tāpaniyopaniṣad, which has five upaniṣads, each divided into several parts. It comes to an end in l. 2, leaf 9B, which contains a portion of Nārāyaṇopaniṣad printed by Jacob in B.S.S. Pūrvatāpaniyopaniṣad has been printed in Bibl. Ind. with the Uttarakhaṇḍa.

The manuscript also contains Ātmopaniṣad complete. This also has been printed in Bibl. Ind. among the Ātharvanopaniṣads pp. 299-303.

1804.

9029. *The Same.*

Substance, country paper. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Old. Fresh. Complete.

Complete in 19 leaves.

1805.

534. *A comm. on the Same.*

The MS. is noticed in L. 1287. This is a bhāṣya on the Nṛsiṃhatāpanī, attributed to Śaṅkarācārya. The present MS. contains the bhāṣya on the first three upaniṣads of the Pūrvatāpanī, and the greater part of the fourth.

1806.

8644. उत्तरतापनीयविवरण । *A comm. on Uttara-tāpanīya.*

By Gaṇḍāpādācārya.

Substance, country paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 2300. Character, Nāgara. Old. Complete.

Complete in 49 leaves.

The Last Colophon :—

इति श्रीनवमः खण्डः समाप्तः । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजका-
चार्यवर्य-श्रीमत्मुकुमुदीशप्रिय - श्रीमत्गौडपादमुनिवरविरचिते
उत्तरतापनीयविवरणे नवमखण्डः । श्रीनृसिंह-गोपालाय नमः ।
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

It begins :—

निरस्तनिखिलानर्थ-परमानन्दरूपिणे
नृसिंहाय नमस्तस्मैः सर्वधौदत्तिसाक्षिणे ।
यत्पादाङ्गरजो-लेशसम्पर्कात् सहसा सङ्गात्
सर्वसंसारहीनोऽहं तन्नतोऽस्मि गुहं सदा ॥
तापनीयरहस्यार्थविवृतिर्लेशतो मया
क्रियतेऽख्यधिया तस्मात् क्षन्तव्यं क्षतमुत्तमैः ।
इह पूर्वस्मिन् ग्रन्थे नृसिंहाकार-ब्रह्मविषय विद्यानिह-
पाधिकपरब्रह्मविद्या फलाधिगता तथाङ्गानां वार्तिककङ्कः ।
नृसिंह-ब्रह्मविद्यैवा व्याख्याता ब्रह्मसिद्धये । इति प्रणवस्य त्वनु-
सुवङ्गत्वेनैव तत्र प्रवेशः ।

All this has been printed as the Rahasyārtha-dīpikā of Śāṅkarācārya. The first half of Nṛsiṅhatāpani has a bhāṣya by Śāṅkarācārya. But the 2nd part has a Rahasyārthādīpikā. This struck the editor of the Bibl. Ind. Edition, Paṇḍita Rāmamaya Tarkaratna, and he adds a note that he can not decide why it is so. The comm. to the 2nd part is here attributed to Gauḍapāda. But there is a quotation from Vārtikakāra. If this Vārtikakāra is Sureśvarācārya, then the real commentator cannot be either Śāṅkarācārya or Gauḍapāda.

(1417)

1807.

9015. तापनीयोपनिषद्भाष्यव्याख्या ।

A comm. on the bhāṣya of Tāpanīyopaniṣad.

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa, the son of Jagadīśvara Bhaṭṭa. . .

Substance, country paper. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 72. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 1700. Character, Nāgara. Old. Incomplete.

Old and badly injured. Not in Aufrecht.

In leaf 47 occurs the following col. :—

इति श्री[जग]दीश्वरभट्टोपाध्यायसूत-श्रीनारायणभट्टविर-
चितायां श्रीतापनीयोपनिषच्छाङ्करभाष्य-विद्वतो नृसिंहोपसनायां
द्वितीयोपनिषत् समाप्ता ।

It begins thus:—

ॐ नमो महागणपतये नमः ।

श्रीमङ्गले श्रीनृहरिं प्रणम्य विश्वेशवागीश्वरसर्वदे + नृ

श्रीतापनीयश्रुतिसूत्र-भाष्यं व्याख्यायते संग्रहतो मया हि ॥

1808.

8909. नृसिंहोत्तरतापनीयोपनिषद्भाष्य ।

A bhāṣya on the 2nd Part of Nṛsiṃha Tāpani.

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Dated, Samv. 1878 मार्गशीर्षमासे कृष्णपक्षे दशम्यां चतुर्थादरे ।

Printed in Bibl. Ind.

1809.

10164. हयग्रीवीपनिषत् । Hayagrīvopaniṣad.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

178°

(1418)

Colophon :—

इत्यथर्वणवेदे खंडे पूर्वसंहितायां पमिथिपनिषत् (?)

See I.O. Catal. Nos. 493-494, MS. No. 119.

1810.

370. राधिकोपनिषत् । *Rādhikopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 32. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Col. :—

इति श्रीऋग्वेदे ब्रह्मभागे परमरहस्ये श्रीराधिकोपनिषत्
सम्पूर्णम् ।

मौति कार्तिक शुक्लाष्टमी ॥ ८ ।

For a description of the work see L. 114.

SECTARIAN, ŚAIVA.

1811.

867. शिवोपनिषत् । *Śivopaniṣad.*

By Harihara.

Substance, foolscap paper. 12½ × 4 inches. Folium, one. Lines, 11 + 8 in all. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

For the work see L. 50.

On the left hand margin :—

लेखक श्रीपद्मभट्टाचार्य ।

It is no upaniṣad, as it is by a human author.

1812.

1659. *The Same.*

Substance, country-made paper. 4 × 5 inches. Folia, 21. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 630. Character, Nāgara. Date, Sam. 1629. Appearance, very old—brown with age. Complete in 7 chapters.

Last Colophon :—

इति शिवोपनिषदि शिवाताराध्यायः समाप्तः ।

Post Col. :—

सुभमस्तु । संवत् १६२९ समये भाद्र शुदि १३ रवौ कश्च पुस्तक
लिखापितं कर्त्तृवापस्मिन्नेन । लिखितं रामदासकायस्थेन ।

On the lower margin there are some scribblings in thick ink in a later hand.

Colophons :—

2A. इति शिवोपनिषदि मुक्तिनिर्देशोऽध्यायः प्रथमः ।

3A. • द्वितीयोऽध्यायः ।

- 3B. ° शिवग्रहाध्यायस्तृतीयः ।
 5B. ° शान्तिग्रहाभिकार्यं चतुर्थोऽध्यायः ।
 7B. ° शिवभस्मज्ञानाध्यायः पञ्चमः ।
 17A. ° फलप्रदानोपकरणाध्यायः षष्ठः ।

It begins :—

कैलासशिखरासीनं अशेषामरपूजितम् ।
 कालत्रयं श्रीमहाकालं ईश्वरज्ञानपारगम् ॥
 संपूज्य विधिवत् भक्त्या कृष्णाचयेयः सुसंयतः ।
 सर्वभूतहितार्थाय प्रपञ्चेदं महामुनिः ॥
 ज्ञानयोगं न विदन्ति ये नरा मन्दबुद्धयः ।
 ते मुच्यन्ते कथं घोराद् भगवन् भवसागरात् ॥
 एवं पृष्ठः प्रसन्नात्मा कृष्णाचयेण धीमता ।
 मन्द-बुद्धि-विमुक्तयर्थं महाकालः प्रभावते ॥

महाकाल उवाच :—

पुरास्त्रेणगदिताः शिवधर्माः सनातनाः ।
 देव्याः सर्व-गणानाञ्च संक्षेपाद् ग्रन्थकोटिभिः ।

It is different from what has been noticed in the previous number and referred to L. No. 50.

1813.

2251. **अथर्वशिर उपनिषत् ।** *Atharva-sira Upaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

The first of the Ātharvāna Upaniṣads, printed in pp. 1 to 10 of the Bibl. Ind. edition. It is called there simply Śiva Upaniṣads.

It is one of the Rudra Upaniṣads.

The last portion of the MS. beginning with **नमो नमो** ... ending **नमो नमः**, is to be found in p. 8 of the printed edition.

1814.

2366. *The Same.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, new. Complete.

1815.

9187. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Neatly written.

An upaniṣad of the Atharvaveda on divine knowledge.

See L. 87.

1816.

1576. **वृहज्जावालोपनिषत् ।** *Vṛhajjābālopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Lines, 10 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. It bears the page marks from 42 to 52.

For the work see L. 147.

1817.

2245. *The Same.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

For the beginning of the work see L. 147, I.O. Catal. No. 492, 30th work, and Cs. Vol. I, 191.

None of the MSS. referred to are complete. The present manuscript contains a larger work, divided into three *khaṇḍas*.

It is a work on the Śaiva cult—it treats of the mark of Tripundra and Rudrākṣa, the purification of one's body with ashes, the worship of Śiva, the glory of Avimukta-

khṣettra and so on. The speakers are Kālāgnirudra and Sadāsiva and Bhūṣuṇḍa, Sanatkumāra and Paippalāda are the enquirers.

2B, इति मुक्तिश्रुत्यभिधेयायां बृहज्जावालोपनिषदि प्रथमं ब्राह्मणम् ।

4A, इति बृहज्जावाले द्वितीयं ब्राह्मणम् ।

6B, ° तृतीयं ब्राह्मणम् ।

9A, ° चतुर्थं ब्राह्मणम् ।

13A, ° षष्ठं ब्राह्मणम् ।

17B, इति ब्राह्मणं सप्तमम् ।

अथ कालाम्बुहं भगवंतं सनत्कुमारः पप्रच्छ रुद्राक्षधारणविधिं ब्रूहीति ।

20A, अथ पैप्पलादो भगवन्तं कालाम्बुहं परिसमेत्य उवाच अधीहि भगवन् त्रिपुण्ड्रस्य विधिं ब्रूहीति ।

21A, इति नवमं ब्राह्मणम् ।

21B, इति प्रथमं खण्डः ।

The second khaṇḍa begins :—

अथोवाच भगवान् सदाशिवः परमकारुणिकः प्रथमान् सुरा-
नपि संवीक्ष्य पूतं प्रागुदयाद्गोमयं ब्रह्मपर्णैर्निधाय न्यवकमिति
मन्त्रेण शोधयेत् ।

Col. :—

23B, इति द्वितीयं खण्डः ।

The 3rd khaṇḍa begins :—

अथ भुसुहः जावालो महादेवं साम्नं प्रणम्य पुनः पप्रच्छ किं
नित्यं ब्राह्मणानां कर्म्म कर्त्तव्यं यदकरणे प्रत्यवेति ब्राह्मणः कः
पूजणीयः को वा ध्येयः कः स्मर्त्तव्यः, etc., etc.

It ends :—

नीललोहितो भैरवः तं पाशपत्यस्त्रमण्डले ज्वलज्ज्वलनकुण्डेऽख्येऽपि
° ततश्चाप्रभादेन निवसेत्प्राज्ञां लिंगरूपिण्यां लिंगरूपिण्यामिति ।

Col. :—

इति बृहज्जावाले अविमुक्त-वैभवप्रकाशो नाम तृतीयखण्डः ।

मद्योजाताय विद्महे महादेवाय धीमहि तन्नो घोरः प्रचोदयात्
इति भस्मगायत्री ।

सिद्धं ब्रह्म परं ज्योतिः स्वयमानन्दविग्रहः ।

वियदादि-महाभूतविज्ञातत्वेन भासते ।

Col. :—

इति बृहज्जावालोपनिषदं संपूर्णम् ।

Post Col. :—

इदं पुस्तकं नाशायणदिक्षित टोकेकर भागवत् असेयाचे ।—

1818.

9017. बृहज्जावाल तृतीयखण्डः ।

Vṛhadjāvala khāṇḍa III.

Substance, country paper. 9½ × 4 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

Complete in 16 leaves.

The Colophon runs thus :—

इति बृहज्जावाले अविमुक्तवैभवप्रकाशो नाम तृतीयः खण्डः ।

It begins :—

श्रीसांवाय नमः । ॐ भद्रं ० स्वस्ति ० ॥ ॐ शान्तिः ३ ॥ ॐ
आपोवा इदमासन् सलिलमेव तत्प्रापतिरेकः पुष्करपर्णं भुसंडः
समभवत् ॥

After the Col. quoted above :—

मद्योजाताय विद्महे महादेवाय धीमहि तन्नो घोरः प्रचोदयात् ।
इति भस्म-गायत्री ॥

सिद्धं ब्रह्म परं ज्योतिः स्वयमानन्दविग्रहः ।

वियदादि-महाभूत-विज्ञातत्वेन भासते ।

य इमामुपनिषदं ब्राह्मणो वा क्षत्रियो वा निचमधौते अश्रोत्रियः
अश्रोत्रियो भवति । अनुपनीत उपनीतो भवति सर्वैरनुध्यातो भवति

(1424)

स सर्वेषु वेदेषु अधीतो भवति सोऽग्निपूतो भवति सवायुपूतो
भवति स सत्यपूतो भवति स सर्वपूतो भवति । स सर्वैर्देवैर्ज्ञातो
भवति तद्वारणात् सर्वेषु तीर्थेषु ज्ञातो भवति सर्वैः क्रतुभिरिष्टं ॥

अथ कालामिहः प्रोवाच ध्यानानां शिव एको ध्येयः शिवस्वरः
सर्वमन्यत् परित्यज्यैतामधीत्य ब्राह्मणो वा क्षत्रियो वा गर्भवा-
सान्मुच्यते । इत्यो सत्यं । अथ कालामिहः प्रोवाच ।

सकृज्जन्ता मुचिः पूतः कर्मण्यो भवेद्द्वितीयं जन्ता गाणपत्यमवाप्नोति
तृतीयं जन्ता देवमनुप्रविशति इत्यो सत्यं यो तत्सत्यं । भद्रं करणेभिः
प्रदद्याम देवाः ० स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः ० ॐ शान्तिः ॐ
शान्तिः ॐ शान्तिः १ । श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ।

1819.

1642. *Jāvalopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. Old. Complete.

For a description of the work see L. 105. Printed in the Bibliotheca Indica.

1820.

9286. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

See L. Vol. I, No. 105, p. 57.

1821.

1641. *जावालोपनिषदीपिका । A comm. on the same.*

By Śaṅkarānanda disciple of Ānādatma.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 11 and 12 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Old. Complete.

(1425)

Last Colophon:—

ॐ तत्सत् इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य आनन्दात्म-
पूज्यपादशिष्यः श्रीशङ्करानन्दभगवतौक्तस्य जावालोपनिषद्दीपिका
समाप्ता ।

Post Colophon:—

स्वपक्षपक्षपातेन परपक्ष-विदारणं ।

वृत्तिहमद्भुतं वन्दे परमानन्दविग्रहं ॥

For a description of the work see L. 172 and I.O.
Catal. No. 537C. Page 144.

1822.

9023. *The Same.*

Substance, country paper. 10×4 inches. Folia, 9. Lines, 14 on a page.
Extent in slokas, 225. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

1823.

1679. रुद्राक्षोपनिषद् । *Rudrākṣopaniṣad.*

(कात्यायनशास्त्रीया) ।

Substance, country-made paper. 9½×3¾ inches. Folia, 4. Lines, 9 on
a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, old. Com-
plete.

It begins:—

श्रीदेवानन्दनाथ-गुरुचरण-कमलेभ्यो नमः । अथ रुद्राक्षमा-
हात्म्यं लिख्यते ।

The work begins:—

तत्र कात्यायनं भगवन्तं सनत्कुमारः पप्रच्छ ।

अधीहि भगवन् रुद्राक्षोत्पत्तिधारणविधिं समन्तविधिकारि-
भेदात् । सोऽब्रवीत् श्रूयतां कुमारोत्पत्तिं यां श्रुत्वा परमप्रप्नोति ।

कदाचिद्देवा ब्रह्मसूत्रवन् ।

(1426)

The Colophon :—

इति श्रीकात्यायनशाखायां रुद्राक्षोपनिषद् समाप्ता ।

Post Colophon :—

श्रीदेवानन्दनाथगुरुचरणप्रसादात् लिखितम्
अघोरेभ्यो घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः ।
सर्वेभ्यः सर्वसर्वेभ्यो नमोस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥

On the obverse of the last leaf there are a few lines in red ink in a different handwriting—

पीयूषेण कृतार्घता दिविषदो लक्ष्म्या हरिस्तोषितः ।

This 'Rudrakṣopaniṣad' is different from the two upaniṣads noticed in Burnell, p. 35B.

1824.

2004. **कालामिन्द्रोपनिषत् ।** *Kalāgni-Rudropaniṣad.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folium, 1. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.*

See L. 108.

1825.

2240. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 1. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Complete.

For the work see above. Often printed.

Colophon :—

इति कालामिन्द्रोपनिषत् समाप्ता ।

1826.

9454. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

It is said to belong to Nandikeśvara-purāṇa and is different from कालाग्रिब्रह्मोपनिषत् which belongs to Atharva-veda.

See Adyar, p. 159.

But the subject is the same.

Colophon :—

इति श्रीनन्दिकेश्वरसंवादे श्रीकालाग्रिब्रह्मोपनिषत् समाप्तः ।

SECTARIAN, MISCELLANEOUS.

1827.

9343. *Sāryyopaniṣad*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folium, one. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 6. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

See L. 1927.

There are a few stray verses on the reverse, of which the 1st runs :—

गलेरत्नं गानं गगनतलरत्नं दिनकरः ।

निशारत्नं चन्द्रः शयनसुखरत्नं शशिमुखी ।

सभारत्नं विद्या श्रवणसुखरत्नं हरिकथा ।

रणे रत्नं वाजौ नृपतिकुलरत्नं रघुपतिः । १

1828.

2832. *Gaṇapatyupaniṣad*.

For the manuscript and the work see L. 4072.

1829.

1986. गणपत्यथर्वशौर्ष । *Gaṇapatyatharvāṣṭrṣa*.

Substance, country-made paper. 6×4 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning the same as in L. 4072.

End 'the same also, only instead of शान्तिः शान्तिः शान्तिः it has upaniṣad.

5B. *Celophon* :—

इति गणेश-अथर्वशौर्ष समाप्तिममम् ।

After the colophon there are 8 verses, being a hymn to Siddha-vināyaka.

1830.

8965. अस्त्रोपनिषत् । *Allopaniṣad.*

Substance, country paper. 7×4 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 10. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

Complete in two leaves.

1831.

9444. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folium, one only. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 10. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete. Written on one side only.

It is said to have been composed to serve Akbar's conception of a world-religion. Printed in Bombay.

See Adyar, p. 136.

1832.

10132. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folium, 1 (written on one side only). Lines, 11. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इत्यथर्ववे अस्त्रोपनिषत् समाप्ता ।

A Mahomedan “upanīṣad.”

Beg. :—

ओमकाराय नमः । अस्यक्षां इक्षे मित्रा बज्रणा, दिव्यानि घन
इक्ष्णो वरुणो राजापुनर्दुः, etc., etc.

End :—

अस्त्रो रसुक्ष्म मङ्गमदरकं वरस्य अक्षां इक्ष्णोर्ति इक्ष्ण ।

(1480)

1833.

2888. *Tripuryupaniṣad.*

By Śrīmat Śaṅkarācārya.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 63. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and dilapidated. Complete. Corrupt.

Tantrika theology.

Colophon :—

इति श्रीमत् शङ्कराचार्यविरचिता त्रिपुरी उपनिषदं सम्पूर्णम् ।

See L. 14 and I.O. Catal. No. 490.

1834.

9120. *The Same.*

Attributed to Śaṅkarācārya.

Substance, country-made paper. 14½×6 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Generally correct.

This is a digest of the whole upaniṣad literature. It is called त्रिपुरा from the fact that the book has three chapters named पुर.

The first treats of the origin of the universe, the 2nd of the processes by which the manifestation of all the universe is effected, and the third treats of Brahman as the fountain-head of all the manifestations.

It begins :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

शब्द-स्पर्श-रूप-रस-गन्धादयो विद्ययाः । यच्च एषिणादयश्च
परमात्मन एव समुत्पन्नाः । तस्मादाद्यतस्मादात्मनः आकाशः समूतः ।
आकाशादायुः वायोरभिरमेरायः अद्भ्यः एषिवी एषिणा क्षीयध्वजः
क्षीयध्वजोऽं अन्नमेतः देवतः पुरुषः इत्यादि अतोः । एषिणो

जीवायुराकाशमिन्द्रियाख्यहङ्कारो बुद्धिर्महानव्यक्तमव्याकृतमिति
उच्यते । तत्र एषिवी धारणे आपः पिण्डीकरणे क्लेदने च इत्यादि ।

It ends :—

तत्रायं पुरुषः स्वयं व्योतिर्भवति स्वेन भासा सर्वमिदं विभाति ।
“न तत्र सूर्यो भाति न चन्द्रतारकं नेमा विद्यतो भान्ति कुतोऽयं
अग्निस्तमेव भान्तमनुभाति सर्वं तस्य भासा सर्वमिदं विभाति”
इत्यादि वचनेभ्यः बुद्धेस्तद्वृत्तीनाञ्च चक्षुरादिद्वारेण ? उत्पद्यमानानां
रूपाद्याकाशप्रत्ययानां सुखदुःखमोहात्मकानामभ्यन्तरे स्मृतौष्णा-
प्रयत्नरागद्वेषाद्यभिमानरहिताः स्वभावेनैव प्रकाशमप्रकाशयति
यस्मात् शुद्धत्वं बुद्धत्वं नित्यत्वं सर्वज्ञत्वं सृष्ट्यात्मन्यलत्वं अनामरूपत्वं
विकाररहितत्वं कृतृत्वत्वं व्यग्रनायापिपासे प्राणस्येति शोकमोहौ
मनसो जरामृत्युश्ररौरस्येति योशनायापिपासे शोकं मोहं जरां
मृत्युमत्येति च ते यदिदं किञ्च व्यासु[कि]भ्यः व्याशकुनिभ्यः आपतङ्केभ्यः
व्याकौटिभ्यः प्रकृतेरन्नमिति तस्मात् सिद्धं नात्मन इति तृतीयं पुरं ।
जाग्रत्सुषुप्तेष्वेकैक एवात्मा जागरिते वैश्वानर[ः] । स्वप्ने तैजसः
सुषुप्ते प्राञ्जः नेत्रे जागरितं विद्या कण्ठे स्वप्नं विनिर्विशेत् सुषुप्ते
हृदयञ्च तुरीयं मूर्द्धि संस्थितं स एव निःशेषस्तुरीयः स परमात्मा
सोऽहमिति ।

Col. :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-गोविन्दभगवत्-पूज्यपाद-
शिष्यः श्रीप्रह्लादभगवता कृतं त्रिपुरीप्रकरणं समाप्तं ।

MEDICINE AND NECROMANCY.

1835.

360. गरुडोपनिषद् । *Garuḍopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokās, 40. Character, Nāgara. Date, Sam. 1819. Appearance, old. Complete.

For the work see L. 33.

Col. :—

इति श्रीहरिहरब्रह्मविरचितं गरुडोपनिषद् समाप्तं ।

Post Col. Statement :—

संवत् १८९६ मौती आश्विन शुक्लपक्ष तथो गुरुवासरे ।

It belongs to the Atharva Veda.

1836.

361. *The Same.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokās, 28. Character, Nāgara. Appearance, old, repaired. Complete.

Beginning :—

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्री ।

ॐ अस्य श्रीगरुडोपनिषद्-महामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः देवी
गायत्रीमन्त्रः गरुडो देवता औ वीजानि क्षराः प्रोक्तयः इत्यादि ।

End :—

य इमां विद्यां अमावास्यां जोमप्रोवेण धारयेत् यावत्पूर्वं तं
न हंसति सर्पः । अष्टौ ब्राह्मणान्धाया इत्यादिषु नमो क्षयति
क्षयति सत ब्राह्मणां ध्याय इत्यादिषु मोक्षं याति क्षयति सहस्र-

(1488)

ब्राह्मणान्याय इत्या मनसा मोक्षयन्ति क्षयति । इत्याहं मधगवान्
न ब्रह्मा । (?)

Col. :—

श्रीगुरुडोपनिषद् विरचितं सम्पूर्णमिति लिखितं गुरुचरण-
प्रतापेन सेवक चासेश्वर । + + + + .

This appears to be rather a snake charm.

1837.

2236. *The Same.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 30. Character. Nāgara of the eighteenth century. Discoloured. Pasted. Complete.

Post Col. :—

स[१]प्रीतिरविवेकिनां, etc., तां खं, etc.

It is a snake-charm, printed in Colonel Jacob's Edition of Eleven Upanishads.

1838.

8964. *The Same.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 25. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

Complete in four leaves.

• See L. 33.

1839.

9812. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It begins thus :—

ॐ श्रीगुरुदेवाय नमः ।

अथ गुरुडोपनिषदमहामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्रीः

श्रीगुरुदेवता हजो बीजानि खरा[ः] शक्तयः मन्त्रोक्त-विष-

(1484)

नाश्रनार्थे जपे विनियोगः । ॐ गङ्गात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः वैनतेयाय
तर्जनीभ्यां नमः तार्क्षकाय मध्यमाभ्यां नमः हृन्दी]मयाय
अनामिकाभ्यां नमः । कपिलेक्ष्माय कनिष्ठिकाभ्यां नमः नागालङ्कृत-
शरीराय करतलकरपुष्पाभ्यां नमः । ॐ गङ्गात्मने हृदयाय नमः
वैनतेयाय शिरसे स्वाहा तार्क्षकाय शिखायै वषट् हृन्दीमयाय
कवचाय ॐ कपिलेक्ष्माय नेत्रत्रयाय वौषट् नागालङ्कृतशरीराय
अस्त्राय ऋट् । इति न्यासः अथ ध्यानं ।

हेमाम्बरं खगाकारं पूर्णचन्द्रनिभाननं ।

दीर्घबाहुं बहुस्कन्दं नागामरणभूतिं ।

अनन्तो वामकटिकं यज्ञसूत्रञ्च वासुकी

तक्षकः कटिसूत्रन्तु हारः ककेटिकोद्यते । इत्यादि

1840.

251. *Cakṣuṣopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 6×3 inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 15. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

It has been wrongly named on the obverse side of the first leaf, as चाक्षुष सोत्र.

It is called an Upaniṣad, simply as it recites a Vaidika Mantra invoking the mercy of the sun. This is supposed to cure the diseases of the eye. So it is not an Upaniṣad as the term is at present understood, but a mystic Mantra. See Schrader, p. 124 and L. 37.

1841.

9666. *The Same.*

Substance, country-made paper. 15×6 inches. Folium, one. Lines, 10 on a page. *Extent in slokas, 24. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

This leaf contains on one side (I) चाक्षुषोपनिषद् and on the other (II) वाचस्पत्याष्टकम्.

For the first, i.e. चाक्षुषोपनिषत् see L. Vol. I, 37.

The second बालकृष्णाष्टक runs :—

ॐ बालकृष्णाय नमः ।

स्मितविकशिप्तवक्त्रं रत्नमौलिं सुवेणुं ।
सुललितमणिहारं वारिजाक्षं वदान्यं ।
तरुणजलदनीलं चारुगोचन्दविन्दं ।
परमपुरुषमाद्यं बालकृष्णं नमामि ।
सुदधिकवलपाणिं मेखलायुग्नितम्बं ।
तिलकललितभालं स्वर्णयज्ञोपवीतं ।
कनकश्चित्त-वस्त्रालङ्कृतं निर्मलाङ्गं
परमपुरुष, etc.

सुरतरकुसुमाङ्गं गन्धवत्केशपाशं ।
विमेलललितमुक्ताशोभितं साग्रभागं ।
मरकतमणियुक्तैर्भूषणैर्भूषिताङ्गं ।
परमपुरुष, etc.

करकलितसरोजं गुञ्जदामाभिरामं ।
मृगमदतनुलेपं गोपिकानन्दमूलं ।
सुरगणपरिवारं गीतगोपालवृन्दं ।
परम, etc.

पदमथितभुजङ्गं शत्रुवैर्यापहारं ।
शिशुनटनविनोदं पूतनाप्राणनाशं ।
गुह्यतरगुरुभक्त्या सम्भगानीतपुत्रं
परमपुरुष, etc.

यदुवरकुलदीपं वैजयन्त्या समेतं
सकलभुवनसेव्यं हृत्किमगौप्राणनाथं
अगणितगुणराशिं कारसां कार्यरूपं
परम, etc.

(1486)

सकल निगमवाक्यैः संस्तुतं ब्रह्मरूपं
सकलजननिवासं योगिनां रक्षितारं
अतुलितकल्याणं वन्दितं योगिबुद्धैः
परम, etc.

सुललितकुचकुम्भैरर्चितं गोपिकानां
नयनकमलपत्रैर्वन्दितं वं मुरारिं
विविधपरमलौकाकोटिकन्दर्परूपं
परम, etc.

त्रिविधकराभङ्गा बालकृष्णायुक्तं यः
पठति तस्मिन् दुःखं सर्वसौभाग्यसिन्धु
विविधपरमभोगान् प्राप्नुयाच्चित्ताय
सपदि परमलोकं प्राप्नुयति ॥ ६

Colophon :—

इति श्रीबालकृष्णायुक्तं समाप्तं ।

1842.

9811. *The Same.*

Substance, foreign paper. 9×5 inches. Folium, one. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 11. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

1843.

9894. *The Same.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folium, one. Lines, 10 in all. Extent in slokas, 12. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

A short hymn in praise of the sun for cure of eye-diseases, often noticed.

1844.

9913. चक्षुरूपनिषत् । *Cakṣurupaniṣad.*

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folium, one. Lines, 16 in all. Extent in ślokas, 12. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Often noticed.

1845.

9934. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folium, one. Lines, 9+7 in all. Extent in ślokas, 12. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

1845A.

11007. *Unidentified.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14, of which the 6th is missing. Lines, 7 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

A fragment of some Brāhmaṇa.

Beg. :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः :

देवयजनं जोषयन्ति संयदेवर्षिष्टुः स्यान्नजोषयेरन् यदन्यद्विमेनाभिप्रायौ-
तातो वै देवा दिवमुपोदक्रामं देवान् वा एष उपोत्क्रामति, etc., etc.

4B, ब्राह्मणं १ ; 9B, ब्राह्मणं २ ।

It ends abruptly in the 3rd Brāhmaṇa.

There are three leaves marked 3-5, giving in Hindi ingredients of some medicines.

INDEX.

- अग्निवचनकारिका, 1588.
 अग्निप्रयोगः बोधायनौघः, 765.
 अग्निसुक्तप्रयोगः, 1605.
 अग्निहोमपद्धतिः, 1069, 1070.
 अग्निहोमपद्धतिः, 1074.
 अग्निहोमप्रतिष्ठाभागाः, 1334.
 अग्निहोमप्रयोगः, 683.
 अग्निहोमप्रयोगः, 738.
 अग्निहोमयाजनीयम्, 1582.
 अग्निहोमसप्तहोत्रप्रयोगः, 1449.
 अग्निहोमसप्तमः, 1254—1256.
 अग्निहोमसौचम्, 1448.
 अग्निहोमसौचप्रयोगानुक्रमणिका, 1450.
 अग्निहोमौयसोमयोगः, 1260.
 अग्निहोमोपोदुधातः, 739.
 अग्निहोत्रप्रस्थापानम्, 1564.
 अग्निहोत्रप्रयोगः, 658.
 अग्निहोत्रविधिः, 349.
 अग्निहोत्रहोमः, 1568.
 अग्निहोत्रहोमः, 1566.
 अग्निहोत्रहोमः, 653.
 अग्निहोत्रहोमप्रयोगः, 1567.
 अग्निहोत्रे दम्पत्योः सप्तधिकारनिर्णयः, 1707.
 अग्न्याधाननिरूपणम्, 731.
 अग्न्याधानपद्धतिः, 1563.
 अग्न्याधानपद्धतिः, 355.
 अग्न्याधानपद्धतिः, 620, 621.
 अग्न्याधानप्रयोगः, 712.
 अग्न्याधेयप्रयोगः, 416.
 अग्न्याधकप्रयोगः, 1462, 1463.
 अक्षिका or प्रयोगद्वैपिका, 626—626A.
 अतिज्ञानासंस्कारविधिः, 1654.
 अतिविवेचिहोत्रम्, 617.
 अतिरात्रहोमयोगः, 1261.
 अतिवृद्धपद्धतिः, 777.
 अथर्वणप्रश्नोपनिषद्द्वैपिका, 1402.
 अथर्वणोपनिषत्, 1797.
 अथर्ववेदसंहितामन्त्रानुक्रमणिका, 1413.
 अथर्ववेदस्य कुशकण्डिका, 1422.
 अथर्वशिखोपनिषत्, 1772, 1773.
 अथर्वशिरःपनिषत्, 1813—1815.
 अनादिष्टप्रायश्चित्तम्, 1659.
 अनाहिताग्निदश्याद्वप्रयोगः, 1695.
 अनुक्रमणिकादुपद्, 238.
 अनुक्रमणिकाविवरणम्, 234—237.
 अनुपदसूचम्, 1340.
 अनुवाकसंख्या शुक्लयजुर्वेदे, 888—890.
 अनुवाकानुक्रमणिका, 245.
 अनुसूचम्, 1332.
 अन्येष्टिपद्धतिः, 1690, 1691.
 अन्येष्टिपद्धतिः, 1207.
 अन्येष्टिपद्धतिः, 399—402.
 अन्येष्टिप्रयोगः, 1692.
 अन्वाधानम्, 1636.
 अन्वाधानम्, 394.
 अन्वाधानक्रमः शाकल्यसंहितायाः, 417.
 अपलोकाधाननिर्णयः, 352, 353.
 असृतनादोपनिषत्, 1742.
 असृतविन्दोपनिषत्, 1790.
 असोषानन्दिनौ शिखा, 1517, 1518.
 अरणिस्तुतयम्, 1621.
 अक्षोपनिषत्, 1830—1832.
 अश्वमेधपद्धतिः, 1084, 1085.
 अष्टदोषवादः, 1706.
 अष्टविहतिविहतिः, 282—284.
 आग्नीप्रयोगः, 1487, 1488.
 आपययम्, 1439.
 आपययप्रयोगः, 1610, 1611.

- आशयप्रयोगः, 677.
 आशयप्रयोगः, 380.
 आशयप्रयोगः समीपः, 1612.
 आचारतिलकम्, 1166.
 आत्मपुराणम्, 1723.
 आत्मवद्वक्तृभाष्यटीका ... 215.
 आत्मवद्वक्तृपनिषत्, 210.
 आत्मवद्वक्तृपनिषद्भिन्नाद्यर्थप्रकाशनम्, 216.
 आद्यव्यतिरेकप्रमाणम् चतुरध्यायिका-
 शीनकीया, 1416.
 आद्यव्यतिरेकम्, 1417.
 आद्यव्यतिरेकं संहिता, 1383.
 आद्यव्यतिरेकपनिषत्प्रमाणम्, 1398, 1399.
 आद्यव्यतिरेकपनिषद्भाष्यम्, 1394, 1395.
 आधानउद्गाथप्रयोगः, 1475.
 आधानकारिका, 1060.
 आधानद्वैतिका, 1061.
 आधाननिर्णयः, 1571.
 आधानपद्धतिः, 655—657.
 आधानप्रयोगः, 1062.
 आधानप्रयोगः (आपस्तम्बशास्त्रीयः), 672—674.
 आधानप्रयोगः or आधानबोधायनः, 732, 789.
 आधानविधिः, 675.
 आधानविधिप्रयोगः, 649, 650.
 आधानविधिप्रकारिका, 1128.
 आधानसामानि, 1258.
 आधानबोधप्रयोगः, 1433.
 आधानान्तराश्वीयबोधे, 1434.
 आध्यव्ययपद्धतिः, 1465.
 आपदेवीप्रयोगः, 387.
 आपस्तम्बसूत्रप्रयोगः (आश्विनिकः), 690—692.
 आपस्तम्बसूत्रसूत्रम्, 530.
 आपस्तम्बसूत्रसूत्रतात्पर्यविवरणम्, 550.
 आपस्तम्बदर्शपूर्णमास आध्यव्ययप्रयोगः, 1467.
 आपस्तम्बवर्णसूत्रम्, 531—534.
 आपस्तम्बधर्मितायेकारिका, 627—630.
 आपस्तम्ब-शास्त्रज्ञानम्, 670.
 आपस्तम्बनौतकम्, 507 and 508, 529.
 आपस्तम्बसूत्रभाष्यम्, 542—547.
 आपस्तम्बसूत्रपद्धतिः, 538—540.
 आपस्तम्बानामाग्नीध्रप्रयोगः, 1489.
 आपस्तम्बानामाश्वयजुर्कर्मा, 676.
 आपस्तम्बानुयायिनामाह्निकप्रयोगः, 696.
 आपस्तम्बान्निकम्, 703.
 (आपस्तम्बीय) दशपूर्णमासः, 661—664.
 आपस्तम्बीयसूत्रभाष्यम्, 556.
 आपस्तम्बीयसूत्रसूत्रं सटीकम्, 535—537.
 आपस्तम्बीयसूत्रसूत्राक्षरार्थविबोधिनी, 557.
 आपूर्त्यधिकविधिः, 734.
 आश्विद्विधिका, 1230.
 आश्विनविवरणम्, 1246.
 आश्विनशास्त्रम्, 1280, 1281.
 आश्विनशास्त्रम्, 1183.
 आश्विनशास्त्रपरिशिष्टम्, 1360.
 आश्विनोपनिषत्, 1781.
 आश्विनयमसूत्रकारिका, 364.
 आश्विनयमसूत्रकारिकाभाष्यम्, 320.
 आश्विनयमसूत्रपरिशिष्टम्, 312.
 आश्विनयमसूत्रभाष्यम्, 318, 319.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रम्, 310, 311.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रपद्धतिः, 313—315.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रप्रयोगः, 351.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रप्रयोगः, 1481.
 आश्विनयमनौतकम्, 295—300.
 आश्विनयमनौतकपद्धतिः, 301—305.
 आश्विनयमनौतकसूत्रम्, 306.
 आश्विनयमसूत्रप्रयोगद्वैतिका, 334.
 आश्विनयमसूत्रपद्धतिः, 332, 333.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रम्, 307.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रम्, 356.
 आश्विनयमसूत्रसूत्रसूत्रम्, 406.
 आश्विनयमसूत्रम्, 412.
 आश्विनयमनौतकसूत्रम्, 347, 348.
 आश्विनयमनौतकसूत्रसूत्रसूत्रम्, 357.
 आश्विनयमनौतकसूत्रसूत्रप्रयोगः, 1488.

आश्रयानुपयोग्याधानप्रकरणम्, 340.
 आश्रयशस्त्रम्, 151.
 आश्रयप्रकरणविधिः, 1687.
 आश्रयप्रकरणे दाहादिः, 396—398.
 आश्रयप्रकरणेष्टिपदतिः, 403—405.
 आश्रयप्रकरणेष्टिप्रयोगः, 1686.
 इष्टकापूरणम्, 975—978.
 इष्टकापूरणभाष्यम्, 979.
 इष्टिकल्पः वा कास्येष्टिचक्रम्, 589 and 590.
 इष्टिप्रयोगः, 687.
 इष्टिप्रयोगः, 1592.
 ईशावास्योपनिषत्, 831—836.
 ईशावास्योपनिषत् दीपिकाख्यटीकासंहिता,
 831—839.
 उक्तप्रयोगः, 338, 339.
 उक्तशस्त्रम्, 987, 988.
 उक्त्यन्ता, 551, 552.
 उत्तरतापनीयविवरणम्, 1806.
 उत्तरशान्तिः, 175.
 उत्सर्गोपाकर्षणविधिः, 1175.
 उत्सर्गोपाकर्षणप्रयोगः, 375.
 [उत्सर्गोपाकर्षण] प्रयोगपद्धतिः, 1619.
 उत्सर्गोपाकर्षणप्रयोगः, 389, 390.
 उद्देशशान्तिः प्रतिसरवन्ध, 800.
 उद्देश्यप्रयोगः, 1472.
 उपनयनकारिका, 1653A.
 उपलेखभाष्यम्, 265, 266.
 उपलेखचक्रम्, 262—264.
 उपवीतपद्धतिः, 1224.
 उपाकर्षणप्रयोगः, 1616, 1617.
 उपाकर्षणोत्सर्गनप्रयोगः, 1618.
 उपाकर्षणप्रावृत्तिविधिः, 1633.
 जहन्महाश्वरम्, 1317.
 जहन्महाश्व, 1244.
 जहन्महापरिग्रहम्, 1319, 1321.
 जहन्महाश्व, 291, 292.
 जहन्महाश्वप्रदीपः (जहन्महाश्व), 290.

जहन्महाश्वटीका, 143A.
 जहन्महाश्वटीकाक्रमः वा जहन्महाश्वटीका-श्रीमवि-
 धानम्, 252, 253.
 जहन्महाश्वटीका, 135—140.
 जहन्महाश्वटीकाख्यापदभाष्यम्, 270.
 जहन्महाश्वटीकाख्या, 267.
 जहन्महाश्वटीका, 120—134.
 जहन्महाश्वटीकाभाष्यम्, 141—143.
 जहन्महाश्वटीकाक्रमणी, 221—232.
 जहन्महाश्वटीकाक्रमणी, 233.
 जहन्महाश्वटीकापत्रम्, 414.
 जहन्महाश्वटीकापत्रम् देवता-संख्या 249.
 जहन्महाश्वटीका, 1373.
 जहन्महाश्वटीका, 614.
 जहन्महाश्वटीकाकारिका, 388.
 जहन्महाश्वटीका, 241.
 जहन्महाश्वटीका जहन्महाश्वटीका, 240.
 एकशब्दजहन्महाश्वटीका, 781.
 एकशब्दटीका, 257.
 एकशब्दटीकापदमन्त्रव्याख्या (मन्त्रभाष्यम्) 451.
 एकशब्दटीकाप्रयोगः, 714.
 एकशब्दटीकाप्रयोगपद्धतिः, 1591.
 एकशब्दटीकाप्रयोगां ब्रह्मण्यपद्धतिः, 1480.
 एकशब्दटीकाप्रयोगम्, 153.
 एकशब्दटीकाप्रयोगप्रयोगः, 760—763.
 एकशब्दटीकाप्रयोगम्, 188—190.
 „ „ 191 (प्रथमा पद्धिका).
 „ „ 192 (द्वितीया „).
 „ „ 193 (तृतीया „).
 „ „ 194 (चतुर्थी „).
 „ „ 195 (पञ्चमी „).
 „ „ 196 (षष्ठी „).
 „ „ 197 (सप्तमी „).
 „ „ 198 (अष्टमी „).
 „ „ 199 (अश्विनीयुनत्राक्ष्यपञ्चम-
 पद्धिका).
 एकशब्दटीकाप्रयोगभाष्यम्, 200, 201.
 एकशब्दटीकाप्रयोगम्, 202—206.

सेतरेयारण्यकभाष्यम्, 207.
 सेतरेयोपनिषत्, 208, 209.
 सेतरेयोपनिषद्भाष्यम्, 211.
 सेतरेयोपनिषद्भाष्यटिप्पणम्, 212, 213.
 सेन्नावारणेष्टिः, 1595.
 सौर्जदेहिकपद्धतिः, 1194.
 सौर्जदेहिकम्, 1693.
 कठवक्त्रोपनिषदालोकः, मुण्डकोपनिषदालोकश्च,
 1393.
 कठोपनिषत्, 480—483.
 कठोपनिषद्टिप्पणम्, 486.
 कर्कभाष्यम्, 920—926.
 कर्ककाण्डरत्नप्रकाशनिबन्धः, 1646.
 कर्कसौमुद्रो, 1645.
 कर्मोत्तरप्रदीपिका वा लघुपद्धतिः, 377.
 कर्मोदीपिका (सौर्जदेहिकपद्धतिः), 1150.
 कर्मप्रदीपभाष्यम्, 1357.
 कर्मप्रदीपविहतिः, 1358.
 कर्माम्नसूत्रम् (बौधायनीयम्), 581.
 कलसचक्रविधिः, 812.
 कल्पसूत्रम् (चार्वेयम्), 1335, 1336.
 कल्पसूत्रव्याख्या, 1337, 1338.
 कल्पानुपदसूत्रम्, 1339.
 काठकण्टकपञ्चिका वा काठकण्टकपद्धतिः, 618.
 काठकाग्रिचयनक्रमः, 766.
 काठकोपनिषद्भाष्यम्, 484.
 काण्डशास्त्रवेदनक्रमबोधिनी, 914.
 काण्डसंहिता, 815, 816.
 काण्डसंहिताक्रमपाठः, 818—818A.
 काण्डसंहितापदपाठः, 817.
 काण्डसंहिताभाष्यम्, 819.
 कातीययज्ञकारिका, 1152.
 कातीययज्ञपरिशिष्टस्य षडक्षस्य समाख्यपद्धतिः,
 1148.
 कातीयतर्पणप्रयोगः, 1213.
 कातीयवर्णवस्त्राद्यख्यपरिशिष्टपद्धतिः, 1200.
 कातीयपूरणभाष्यम्, 980.
 कात्यायनयज्ञसूत्रम्, 1011.

(कात्यायनपरिशिष्टोक्तः) सूक्तशान्तिप्रयोगः,
 1210.
 कात्यायनप्रतिशाख्योदीपिका, 905.
 कात्यायनसूत्राध्यायविवरणम्, 1000, 1001.
 कात्यायनसूत्रसूत्रभाष्यम्, 973.
 कात्यायनत्राडकल्पः, 1195.
 कात्यायनत्राडकारिका, 1196.
 कात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धतिः, 1038.
 कात्यायनश्रौतसूत्रपद्धतिः, 1055.
 कात्यायनश्रौतसूत्रभाष्यम्, 934.
 कात्यायनसूत्रपद्धतिः, 1041—1054.
 कात्यायनसूत्रभाष्यम्, 935.
 कात्यायनसूत्रव्याख्यानम्, 928—933.
 कात्यायनसूत्रत्राडपद्धतिः, 1199.
 कात्यायनकान्तसूत्रभाष्यम्, 1008.
 कात्यायनछान्दोग्यसंहिताप्रदीपिका, 843.
 कात्यायनसूत्रिः, 1716A.
 (कात्यायनीय) विकल्पिकाशान्तसूत्रव्याख्या,
 1009.
 कात्यायनीयप्रतिशाख्यम्, 896—904.
 कात्यायनीयमन्त्रसूत्रव्याख्या, 841.
 कात्यायनीयशान्तिप्रयोगः, 1214.
 कात्यायनीयसूत्रसूत्रविवरणम्, 971, 972.
 कात्यायनीयशान्तसूत्रभाष्यम्, 1010.
 कात्यायनी शिखा, 1500, 1501.
 काण्डशान्तिप्रयोगः or वैधान्तबौधायनप्रयोगः, 689.
 काण्डशान्तिप्रयोगः, 1698, 1699.
 काण्डशान्तिप्रयोगः, 409.
 कारिकावली and माध्यन्दिनीवस्तुविधा,
 1516.
 कारीरौहिप्रयोगः, 1445.
 काण्डाग्रिबोधोपनिषत्, 1824—1826.
 काण्डाहतिः, 1683.
 कुचकल्पद्रुमः, 1106.
 कुचकारिका, 1118.
 कुचवेपथ्वोदकः, 1107.
 कुचनिर्वाहलोकाः, 1099, 1100.
 कुचप्रदीपकः, 1123.

कुण्डमण्डपकोमुदी, 1115.
 कुण्डमण्डपदर्पणम्, 1116.
 कुण्डमण्डपप्रकारः, 1120.
 कुण्डमण्डपसिद्धिः, 1103, 1104.
 कुण्डमण्डपे पश्चिमद्वारसामानि, 1259.
 कुण्डरत्नाकरटोका, 1108.
 कुण्डरत्नम् (वशिष्ठोक्तम्), 1098.
 कुण्डशिखा, 1117.
 कुण्डशिरोमणिः, 1105.
 कुण्डाकृतिः or कुण्डल्लोकप्रकाशिका, 1101, 1102.
 कुण्डार्कम्, 1110—1113.
 कुण्डोद्योतः, 1109.
 कुण्डकण्डिकाकल्पलता, 1655.
 कुण्डकण्डिकानिर्णयः, 1177.
 कुण्डाण्डटोका, 174.
 कुण्डाण्डशोमः, 1623.
 कुण्डाण्डशोमप्रयोगः, 1624.
 कूपप्रतिष्ठाविधिः, 1212.
 कृत्यानिर्देशरथसूक्तगणवाक्या, बालबोधिनो and शौनकेयप्रत्यङ्गिराकल्पः, 1384.
 केनोपनिषत् or तल्लवकारोपनिषत्, 1304—1311.
 केशशिक्षावाक्यान्वयम्, 1513.
 केशवौ शिक्षा, 1511.
 केशवौ शिक्षा or माध्यन्दिनोधपरिभाषाङ्कुर-चाषि and लक्ष्मणवन्दितो शिक्षा, 1512.
 कोकिलमनम्, 1697.
 कौबलोपनिषत्, 1748—1754.
 कौबलोपनिषदाष्टोक्तः, 1755—1759.
 कौबिलसौचामसौविधिः, 359.
 कौबिलसौचामसौप्रयोगः, 748.
 कौबिलसौचामसौमैत्रावरुणप्रयोगः, 1460.
 कौबिलसामानां संस्कारप्रयोगः, 1371.
 कौबिलसि चारण्यकम्, 220.
 कर्तुप्राप्तिलम्, 1368.
 कर्तुप्राप्तिका, 1037.
 कर्तुप्राप्ति, 989.

कर्तुप्राप्तिका, 892.
 कर्मसम्मानम्, 891.
 क्रियाविबन्धः, 1162.
 क्रियापद्धतिः, 1163.
 चपकसूत्राणि, 1003.
 लौद्रसूत्रम् or सुद्रसूत्रम्, 1346.
 गणपत्यर्थवर्णनम्, 1829.
 गणपत्युपनिषत्, 1828.
 गणेशोपनिषः (बौधायनोपनिषः), 791.
 गण्डोपनिषत्, 1835—1839.
 गणपद्धतिः, 1159.
 गभीधानम्, 1653D.
 गाणो (शाकलसंहितायां), 256.
 गायत्रीभाष्यम्, 183, 184.
 गायत्रीरहस्यम् [ऋग्वेदि] सन्ध्याभाष्यम्, 182.
 गच्छाकारिका, 1135—1137.
 गच्छापद्धतिः, 1143, 1144.
 गच्छापद्धतिः, 1134.
 गच्छापरिशिष्टपद्धतिः, 1147.
 गच्छापरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः, 1149.
 गच्छाभाष्यम्, 1361.
 गच्छासूत्रविवरणम्, 1020—1022.
 गच्छाग्निसागरः, 1639, 1640.
 गच्छासंघर्षं नाम परिशिष्टम्, 1352.
 गोत्रप्रवरमञ्जरौ, 1715.
 गोपयत्राक्षरम्, 1386, 1387.
 गोपालतापनीयोपनिषत् सटीका, 1792.
 गोपालतापन्युपनिषत्, 1793.
 गोपालिकपूर्वकारिका, 708.
 गोभिलगच्छाभाष्यम्, 1350, 1351.
 गोभिलगच्छासूत्रम्, 1347—1349.
 गोभिलपरिशिष्टम्, 1353.
 गोभिलोद्योदकल्पभाष्यम्, 1359.
 गोक्षोक्तान्तो, 1791.
 ग्रहमन्त्रप्रयोगः, 1660.
 ग्रहयज्ञप्रयोगः, 392.
 प्रावलोता, 1464.
 चक्षुःपनिषत्, 1844, 1846.

- चयनपद्धति, 1081, 1082.
 चयनप्रदीपः, 1362.
 चयनप्रयोगः, 685.
 चयनप्रयोगः, 1587.
 चरकसीनामहिप्रयोगः, 711.
 चरचसूत्रः, 947—949.
 चरचसूत्रभाष्यम्, 950—952.
 चरचसूत्रभाष्यम्, 954.
 चरचसूत्रव्याख्या, 953.
 चातुर्धोपनिषत्, 1840—1843.
 चातुर्ज्ञानम्, 287—289.
 चातुर्क्षाकारिका, 709.
 चातुर्क्षास्यप्रयोगः, 1217.
 चातुर्क्षास्यप्रयोगः, 341—344.
 चातुर्क्षास्यप्रयोगः, 645—647.
 चातुर्क्षास्यप्रयोगः, 678—680.
 चातुर्क्षास्यप्रयोगः or द्रोणप्रयोगः, 681.
 चातुर्क्षास्यप्रयोगः, 1576.
 चातुर्क्षास्ययाजमानप्रयोगः, 1577.
 चातुर्क्षास्यसौत्रम्, 1435, 1436.
 चातुर्क्षासां सौत्रपद्धतिः, 1437.
 चातुर्क्षासानि (कातीयानि), 937.
 चन्द्रः, 1533.
 चन्द्रः सञ्ज्ञा चतुर्वाकानुक्रमसौत्रम्, 242.
 चन्द्रोन्नट्यपद्धतिः or कर्कशिका, 1370.
 चन्द्रोन्नपरिशिष्टम् or कर्कशप्रदीपः, 1354.
 चन्द्रोन्नपरिशिष्टटीका (परिशिष्टप्रकाशव्याख्या),
 1355, 1356.
 चन्द्रोन्नपरिच्छेदम्, 1345.
 चन्द्रोन्नक्रमसौत्रम् (प्रथममण्डलम्), 243, 244.
 चान्द्रस्यपरिशिष्टम्, 939.
 चान्द्रस्यार्थिकस्यसाधनम्, 1316.
 चान्द्रोन्नपञ्चास्यम् वा उपनिषद्पञ्चास्यम्, 1277,
 1278.
 चान्द्रोन्नमन्त्रभाष्यम्, 1266—1268.
 चान्द्रोन्नोपनिषत्, 1285—1303.
 चरिणीपनिषद्, 1786.
 जटापटलम्, 906.
 जटापटलम्, 276, 277.
 जटापटलव्याख्या दीपिकाव्याख्या, 278.
 जटोदाचरचम्, 285.
 जलशयोक्त्यर्थविधिः, 420.
 जातिप्रयोगः, 795.
 जातिप्रयोगः (चापल्लव्यः), 702.
 जाबालोपनिषत्, 1819, 1820.
 जाबालोपनिषद्भैरविका, 1821, 1822.
 जौवत्यिहककर्मसंख्यः, 1711.
 जौवत्यिहककर्मसंख्यः, 1711A.
 ज्योतिरतिरात्रम्, 1263.
 ज्योतिष्टोमपद्धतिः (उद्गात्रम्), 1365.
 ज्योतिष्टोमपद्धतिः, 1581.
 ज्योतिष्टोमप्रयोगः, 684.
 ज्योतिष्टोमप्रयोगसारः, 1076.
 ज्योत्स्ना शिरस्त्र्यंशश्चतुष्पञ्चाङ्गा, 503.
 तपतालसंख्यं सूत्रम्, 1322.
 ताम्रपत्राज्ञासूत्रम् or पञ्चविंशतासूत्रम्, 1271
 —1273.
 ताम्रपत्रोपनिषद्भाष्यव्याख्या, 1807.
 तद्वचपद्धतिः, 688.
 तद्वचद्वानविधानम्, 1165.
 तैत्तिरीयब्राह्मणम्, 453—453A.
 तैत्तिरीयब्राह्मणभाष्यम्, 455, 456.
 तैत्तिरीयोपनिषत्, 466—469.
 तैत्तिरीयोपनिषद्दालीकः, 476.
 तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यम्, 474, 475.
 त्रिकाशमण्डलम् or चापल्लव्यधर्मितार्थकारिका,
 627—630.
 त्रिपञ्चसौत्रप्रयोगः, 1446.
 त्रिपिण्डीशास्त्रप्रयोगः, 1151.
 त्रिपुण्ड्रपनिषत्, 1833, 1834.
 दशपुत्रविधिः, 1685.
 दशपूर्वमासपद्धतिः (चापल्लव्यः), 665.
 दशपूर्वमासपद्धतिटीका, 1056.
 दशपूर्वमासप्रयोगः, 730.
 दशपूर्वमासप्रयोगः, 687.
 दशपूर्वमासव्याख्यानोपासप्रयोगः, 1806.

- दर्शपूर्णमासैष्टिप्रयोगः, 666.
 दर्शपूर्णमासज्ञानुष्मास्यविहारकारिका, विवरण-
 सहिता, 1131.
 दर्शपूर्णमासपरिभाषा (आपस्तम्बशास्त्रेया),
 549.
 दर्शपूर्णमासप्रयोगः, 358.
 दर्शपूर्णमासप्रयोगः, 654.
 दर्शपूर्णमासमन्त्रयाख्या, 450.
 दर्शपूर्णमासस्त्रीचप्रयोगः, 1430, 1431.
 दर्शपूर्णमासार्घ्यवप्रयोगः, 1466.
 दर्शपूर्णमासैष्टिपद्धतिः, 1469.
 दर्शपूर्णमासैष्टिप्रयोगः, 1216.
 दर्शपूर्णमासैष्टिमन्त्रयाख्या, 173.
 दशकर्मपद्धतिः (यजुर्वेदीया), 1221.
 दशकर्मपद्धतिः, 1379, 1380.
 दशकर्मप्रयोगः, 1643B.
 दशशान्तिः, 1664.
 दिनिजयैष्टिः, 755.
 दिनिजयैष्टिपद्धतिः, 756.
 दौषिका (माधुक्याद्युपनिषदौषिका), 1730.
 देवस्नामिन्तः बौधायनौषभाष्यम् (आधानाद्यग्नि-
 होमानाम्), 595.
 देवीसूक्तभाष्यम्, 163.
 देवतकाण्डम्, 1557.
 द्वाष्ट्यायणौषक्यदोषः, 1343, 1344.
 द्वादशाहदोषप्रयोगः आश्वलायनसूत्रमन्त्रतः,
 1452.
 द्वितीयाध्यायानुष्मापानमन्त्राधानप्रकाशः,
 660.
 द्विषाश्वत्थकोपनिषदः अथर्ववेदीयाः, 1717.
 द्विषकाण्डः (बौधायनोऽयः), 579.
 धर्मप्रवृत्तिः, 376.
 धर्मविशुद्धारः, 1643A.
 धुराश्रम and प्रवृत्तश्रम, 1257.
 मन्त्रमन्त्रसंग्रहः, 461.
 मन्त्रमन्त्र, 462.
 मन्त्रमन्त्रप्रयोगः, 721, 722.
 मन्त्रमैष्टिः, 758.
 मन्त्रमैष्टिप्रयोगः, 633, 634.
 मन्त्रकर्मकम्, 434.
 मन्त्रकर्मन्त्रविभागप्रदीपः, 916.
 मन्त्रकारद्वारा रुद्रानुष्ठानप्रयोगः, 813.
 मन्त्रकण्डिकात्राडसूत्रभाष्यम्, 959, 960.
 मन्त्रपञ्चमन्त्रयाख्या, 848.
 मन्त्रप्राशनम्, 1609.
 नागबलिप्रयोगः, 695.
 नारदपरिवाजकापनिषत्, 1782.
 नारदोद्योगिन्ता, 1497.
 नारदोद्योगिन्ताभाष्यम्, 1498.
 नारायणबलिः, 1702—1704.
 नारायणबलिः, 428.
 नारायणबलिप्रयोगः, 1701.
 नारायणबलिप्रयोगः (यजुर्वेदीयाः), 1232.
 नारायणोपनिषत् अथर्ववेदीया, 1743—1747.
 नारायणोपनिषद्भाष्यम्, 477.
 निगदयाख्यानम्, 956, 957.
 निगमपरिशिष्टम्, 990, 991.
 निघण्टुः, 1544—1547.
 निघण्टुनिघ्नचनम्, 148.
 नित्यज्ञानपद्धतिः, 1188.
 निरालम्बोपनिषत्, 1762—1765.
 निरुक्तम्, 1550—1556.
 निरुक्तखण्डसंग्रहभाष्यम्, 1561.
 निरुक्तपरिशिष्टम्, 1558.
 निरुक्तवृत्तिः, 1559, 1560.
 निरुद्धपञ्चप्रयोगः, 1067.
 निविदधाय-कुन्ताप्राधाय-प्रउगाधायः, 294.
 नोतिमन्त्रोपनिषत्, 186, 187.
 नोल्लष्टयासंग्रहपद्धतिः, 1700.
 नूतनान्धैष्टिपद्धतिः, 407.
 लुमिचकारिका, 1058.
 (लुमिच) पूर्वभाष्योपनिषत्, 1803—
 1805.
 लुमिचोत्तरभाष्योपनिषद्भाष्यम्, 1808.
 नेष्ट्रप्रयोगः, 1473.
 नेम्यम्, 1313, 1314.

- ऋहोमविधिः, 1630.
 ऋप्रयोगी, 668.
 ऋमहायज्ञपदतिः, 395.
 ऋविधिरूपम्, 1333.
 ऋग्वेदस्यास्य ऋहोमविधिः, 1602.
 ऋग्वेदस्यां न्यासपूर्वकं ऋहोमविधिः, 1601.
 पद्मादः, 258—261.
 पदपाठः (सामवेदः), 1240.
 पदचन्द्रिका, 1528.
 पदव्योतिः, 1529.
 पदमुद्रिकाचम्, 913.
 पदप्रयोजना, 927.
 पदतिरन्ते स्मार्त्ताधानादिपदतिः, 1153.
 परमहंसोपनिषत्, 1784.
 परमहंसोपनिषत् and सम्बोपनिषत्कारः, 1783.
 परिभाषा (त्रादस्य), 407A.
 परिभाषाचन्द्रोदयौ, 1540.
 परिभाषाचक्रम् (भारद्वाज्यम्), 498.
 पर्वनिर्णयः, 1190.
 पर्वनिर्णयसिद्धांतोद्धारः (सायिकानां राजस-
 नेयिनाम्), 1191.
 पवनपावनप्रयोगः, 1565.
 पवमानम्, 1237.
 पवमानम्, 160, 161.
 पवमानविधिः, (शौनकोक्तः), 422.
 पवमानहोमविधिः, 254.
 पवमानानुष्ठानप्रकारः, 423.
 पवित्रेष्टिः, 616.
 पवित्रेष्टिः, 757.
 पवित्रेष्टिचौचप्रयोगः, 1442, 1443.
 पद्यपदतिः, 1068.
 पद्यवन्धप्रयोगः, 1574.
 पद्यवन्धप्रयोगः, 735—737.
 पद्यवन्धप्रयोगः, 764.
 पद्यमैत्रावरुणः, 1458.
 पद्यचौचम्, 1447.
 पाकयज्ञनिर्णयः, 693.
 पाकयज्ञप्रकाशः, 694.
 पाकयज्ञादिनिर्णयः, 697.
 पाणिनीयशिक्षा, 1502—1505.
 पाणिनीयशिक्षापञ्चिका, 1506—1508.
 पादविधानानुक्रमशिका, 247.
 पारस्करगृह्यपदतिः, 1139—1141.
 पारस्करगृह्यप्रयोगपदतिः, 1146.
 पारस्करगृह्यभाष्यम्, 1024, 1025.
 पारस्करगृह्यविवरणम्, 1023.
 पारस्करगृह्यचक्रम्, 1013—1019.
 (पारस्करः) गृह्यचक्रप्रकाशिका, 1028.
 पारस्करगृह्यचक्रभाष्यम्, 1031.
 पारस्करमन्त्रभाष्यम्, 844.
 पारस्करसप्तगृह्यकारिका, 1160.
 पाराशरीयशिक्षा यजुर्वेदीया, 1509, 1510.
 पार्वणदर्शन (शं) वटुश्रावप्रयोगः, 1204.
 पार्वणश्रावप्रयोगः, 1198.
 पार्वणदृष्टिः, 271.
 पिङ्गलचन्द्रः, 1534, 1535.
 पिङ्गलचन्द्रः सूत्रम्, 1537.
 पिङ्गलचन्द्रोदतिः entitled यतसञ्ज्ञोदनी,
 1536.
 पिङ्गलोपनिषत्, 1736.
 पिण्डपितृयज्ञः, 1696.
 पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः, 360.
 पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः (प्रयोगरत्नोद्यः), 373.
 पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः, 622.
 पितृमेधपदतिः, 1086.
 पुनराधेयक्रमः, 720.
 पुनराधेयप्रयोगः (बौधायनीयः), 733.
 पुनरपनयनप्रयोगः, 1601.
 पुष्यचक्रम्, 156—158.
 पुष्यचक्रम्, 851.
 पुष्यचक्रम्, 1323—1325.
 पुष्यचक्रटीका, 1326.
 पुष्यचक्रभाष्यम्, 1327.
 पैलकविहारः (बौधायनीयः), 787.
 पैलरीयपदतिः, 1584.

पीनराधेयो, 350.

पीर्षमासचौत्रप्रयोगः, 1432.

पीनः क्लेशधमप्रकृतिशान्तिः गोनकोया, 1421.

प्रतापनारमिचः वा संस्कारप्रकाशः, 1665.

प्रतिज्ञासूत्रम्, 940—946.

प्रतिप्रस्थाप्टप्रयोगः, 1470.

प्रत्यहिरासूत्रम्, 1385.

प्रयोगचूडामणिः, 1648.

प्रयोगतत्त्वम्, 1647.

प्रयोगदर्पणम्, 1156.

प्रयोगदर्पणम्, 386.

प्रयोगदोषिका (कर्कानुसारिणी), 1179.

पूयोगभूषा, 388.

प्रयोगरत्नम्, 365—371.

प्रयोगरत्नम्, 1164.

प्रयोगरत्नम् (श्रौतप्रयोगरत्नम्), 362.

प्रयोगरत्नमाला, 548.

प्रयोगरत्नमाला, 631, 632.

प्रयोगवैजयन्ती, 502.

प्रयोगमण्डपः, 1187.

प्रवरसंपदनिर्णयः or प्रवराध्यायः, 986.

प्रयोगसम्बन्धम्, 384.

प्रयोगसारः, 705—707.

प्रवराध्यायः, 982—985.

प्रवराध्यायपरिशिष्टम्, 981.

प्रवसदुयाजमानम्, 671.

प्रवासस्त्यम्, 1063.

प्रवासविधिः, 1573.

प्रक्षोपनिषत्, 1396, 1397.

प्रक्षोपनिषदीका, 1405.

प्रक्षोपनिषदालोकः, 1404.

प्रक्षोपनिषद्भाष्यम्, 1403.

प्रक्षोपनिषद्भाष्यविवरणम्, 1400, 1401.

प्रक्षोतुः सामानि, 1252, 1253.

प्रक्षोदप्रयोगः, 1476.

प्रतिष्ठापनाध्यायः, 273—275.

प्रायश्चित्तप्रदीपिका, 641, 642.

प्रायश्चित्तप्रदीपिका, 659.

प्रायश्चित्तपद्धतिः, 1089, 1090.

प्रायश्चित्तप्रदीपः, 745—746A.

प्रायश्चित्तप्रदीपिका, 1088.

प्रायश्चित्तशतद्वयीयाख्यानम् entitled प्राय-
श्चित्तप्रदीपिका, 643, 644.

प्रायश्चित्तसारः (चापस्तम्बीयः), 648.

प्रायश्चित्ताधानम् or विच्छिन्नाधानम्, 747.

प्रतमञ्जरी, 1688.

प्रताधानम्, 1689.

प्रेषाध्यायः, 171.

यलित्वैयकर्मप्रयोगः, 1614.

वह्नुचमृच्छाकारिका, 425, 426.

वह्नुचमृच्छाकोपनिषत्, 214, 215.

बालिखित्यग्रस्तम्, 144.

हृदजावालल्लौयखण्डः, 1818.

हृदजावालोपनिषत्, 1816, 1817.

हृदज्यावालोपनिषत्, 1414.

हृदनीसहस्रशस्तम्, 146—148. ✓

हृददारण्यक-टीका, 869.

हृददारण्यकभाष्यतात्पर्यदीपिका, 870, 871.

हृददारण्यकं माध्यन्दिनीयम्, 855, 856.

हृददारण्यकं सटीकम्, 881.

हृददारण्यकव्याख्या मितान्तरा, 877—880.

हृददारण्यकोपनिषत्, 861—868.

हृददारण्यकोपनिषद्भाष्यटीका, 872—876.

हृदहर्गविधानम्, 293.

हृदग्नारायणोपनिषत्, 478, 479.

हृदस्यतिसवचौत्रम्, 1455.

(बोधायन-) कल्प- (सूत्र-) विवरणम्, 596.

बोधायनमृच्छा, 591, 592.

बोधायनदर्शपूर्णमासप्रयोगः, 729.

बोधायनदर्शपूर्णमासयजमानप्रयोगः, 728.

बोधायनद्वैधसूत्रम्, 580.

बोधायनधर्मसूत्रम्, 593.

बोधायनश्रुत्यदीपिका, 606.

बोधायनश्रौतसूत्रम्, 558—578.

बोधायनसूत्रानुसारी सप्तसंभोजनप्रयोगः, 799.

बोधायनसोमप्रयोगः, 740.

बोधायनीयचतुर्थास्तुतुल्यभाष्या, 600.

(बोधायनीय-) दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्तम्, 715—719.

बोधायनीयमन्त्रसूत्रभाष्यम्, 601, 602.

बोधायनीयपौष्यरौक्मप्रयोगः, 744.

बोधायनीयप्रयोगसारः, 788.

बोधायनीययज्ञप्रायश्चित्तम्, 583.

बोधायनीयं ग्राह्यसूत्रम्, 582.

बोधायनीयार्थिवलिङ्गपूजनम्, 807.

बोधायनीयलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः, 809.

बोधायनीयाः ऋतुशान्तिः (संस्कारनिर्णयान्तर्गता), 796.

ब्रह्मलप्रयोगः, 1477—1479.

ब्रह्मलमङ्गरी, 1482.

ब्रह्मयज्ञप्रयोगः and तर्पणप्रयोगः, 1225.

ब्रह्मविन्दूपनिषत्, 1767, 1768.

ब्रह्मसंस्कारमङ्गरी, 1161.

ब्रह्मोपनिषत्, 1737—1739.

ब्राह्मब्राह्मरी, 1485, 1486.

ब्राह्मब्राह्मसिप्रयोगः, 1484.

भरद्वाजसूत्रभाष्यम्, 495.

भर्तृयज्ञत्रादकल्पः, 1097.

भारुखसाम, 1248.

भारद्वाज्यष्टासूत्रम्, 497.

भारद्वाज्यपैलमेधिकसूत्रभाष्या, 496.

भारद्वाजीयपैलमेधिकसूत्रम्, 494.

भावगोपनिषत्, 1787.

भावगोपनिषद्भाष्यम्, 1788.

भाषिकसूत्रम्, 1493, 1494.

भोजनसूत्रम्, 1034—1036.

मन्त्रचन्द्रम्, 1125.

मन्त्रपद्धतविधिः, 1124.

मन्त्रसूत्रदेवताः, 1671.

मन्त्रशालीकफः, 181.

मन्त्रकोमुदी, 1657.

मन्त्रभाजनवत्, 177.

मन्त्रभाजनवत्भाष्या, 178.

मन्त्रभाष्यम्, 824—828.

मन्त्ररक्षप्रकाशिका, 180.

मन्त्रशालीकम्, 179.

मन्त्रार्थदीपिका, 1656.

मन्युसूक्तविधानम्, 1683, 1684.

महाग्निचयनम्, 725.

महाग्निचयनप्रयोगः, 726.

महाग्निचयनसूत्रम्, 727.

महादेवपरिचर्याप्रयोगः, 806.

महादेवपरिचर्यासूत्रभाष्या, 607.

महानाकाः परिग्रहम्, 1320.

महाप्रवरः, 986A.

महाब्रह्मपद्धतिः, 778.

महाब्रह्मविधानम्, 363.

महावाक्यल्लिख्यशकम्, 145.

महावैश्वानरसाम, 1251.

महाव्रतम् (ब्राह्मणम्), 219.

महाशान्तिपद्धतिः, 1419.

महोपनिषत्, 1766.

माध्वबौ शिखा, 1525.

माध्वकोपनिषत्, 1409, 1410.

माध्वकोपनिषत्, 1406, 1407.

माध्वकोपनिषद्दीक्षा, 1412.

माध्वकोपनिषद्दीक्षाः, 1411.

माध्वकोपनिषद्भाष्यम्, 1408.

माहृतोयः ऋतुसूत्रभाष्या, 601.

मावादिवाक्यनिर्णयः (कात्यायनीयः), 1203A.

माध्वन्दिमन्त्रमपसवसूत्रचन्द्रमेधकाण्डः, 852.

माध्वन्दिमसंहिताः सप्तपाठः, 821.

माध्वन्दिमसंहितासूत्रम्, 887.

माध्वन्दिमोपनिषद्भूतिः, 857—859.

मन्त्रशालीकम्, 492.

मन्त्रसूत्रपद्धतिः, 610.

मन्त्रविन्देष्टिः, 1065, 1066.

मन्त्रविन्देष्टिः, 749—751.

मन्त्रविन्देष्टिचौकम्, 1444.

मन्त्रोपनिषत्, 1771.

- मुख्यार्थप्रकाशिका साध्यन्तिनौयुद्धदारण्यकोप-
 निषट्टीका, 860.
 मुप्यकोपनिषत्, 1388, 1389.
 मुप्यकोपनिषट्टीका, 1392.
 मुप्यकोपनिषद्भाष्यव्याख्यानम्, 1390, 1391.
 मूल्याध्यायः वा मूल्यासंघः, 998, 999.
 मूल्याध्यायविवरणम्, 1002.
 १। मृगारेष्टिः, 168.
 २। पवित्रेष्टिः, „
 मृगारेष्टिचौत्रम्, 1440, 1441.
 मृगारेष्टेः प्रयोगः, 753.
 मृगारेष्ट्यादिप्रयोगः, 1593, 1594.
 मृगुल्लाङ्गलोपनिषत्, 1789.
 मेवायबौधायन्यष्टपञ्चतिः, 613.
 मेवायबौधायन्यष्टोमसंस्थापञ्चतिः, 612.
 मेवावस्यप्रयोगः, 1457.
 मेवावस्यशस्त्रम्, 150.
 मेनेयोपनिषदाश्लोकः, 1740.
 मेचुपनिषदीपिका, 1741.
 मौनमन्त्रप्रकाशः, 911.
 मौनमन्त्रसूत्रम्, 910.
 मौनमन्त्रावबोधः, 908, 909.
 यजुर्वेदसूरी, 846, 847.
 यजुर्विधानम्, 895.
 यजुर्वेदिपयज्ञपञ्चतिः, 1228.
 यजुर्वेदिचौत्रप्रयोगः, 994, 995.
 यजुर्वेदीयकुशस्थिका, 1158.
 यजुर्वेदीयवक्रिष्ठापनपञ्चतिः, 1223.
 यजुर्वेदीयाभ्युदयिकप्रयोगः, 1231.
 यजुर्वामप्रिष्ठापनम्, 1222.
 यजुर्वेदभा or चार्तिकपञ्चतिः, 1185, 1186.
 यजुर्वेदविताभाष्यम्, 431, 432.
 यज्ञतन्त्रसुधानिधिः (चातुर्मास्यप्रकरणम्),
 710A—710B.
 यज्ञदीपिका, 1072—1073.
 यज्ञदीपिकाविवरणम् (दर्शयौर्वेमासपञ्चतिः),
 1483.
 यज्ञपार्चम्, 992, 993.
 यज्ञप्रकाशः, 1145.
 यज्ञप्रायश्चित्तविवरणम्, 584—588.
 यजुर्वेदिपयज्ञपञ्चतिः, 1228.
 यज्ञशाला, 1129.
 यज्ञोपवीतपञ्चतिः, 1652.
 यतिपरमचंसाङ्गिकम्, 1670.
 याजमानम्, 1562.
 याजमानम्, 669.
 याजिनचौत्रम्, 1456.
 याज्ञवल्क्यशिक्षा, 1499.
 यूपलक्षणपरिशिष्टम्, 938.
 राजाभिषेकः, 1078.
 राजाभिषेकप्रयोगः, 1423.
 रात्रिवर्गः, 169, 170.
 राधिकोपनिषत्, 1810.
 रामकुतूहलः, 1372.
 रामतापनौयोपनिषत् चानन्दनिधिः or राम-
 काशिकारुचिता, 1798—1802.
 रद्रचमकभाष्यं,
 रद्रजपः, 1264, 1265.
 रद्रजपाभिषेकचौमप्रकारः, 1092.
 रद्रदीपिका, 1094.
 रद्रन्यासः, 772—775.
 रद्रपञ्चतिः, 1598—1600.
 रद्रपञ्चतिः, 767—769.
 रद्रपञ्चतिः, 782.
 रद्रपञ्चतिः, 1093.
 रद्रपञ्चतिः, 776.
 रद्रप्रकाशः or रद्रपञ्चतिः, 783.
 रद्रभाष्यम्, 440—443.
 रद्रभाष्यम्, 446, 447.
 रद्रसूत्रम्, 1096.
 रद्रखानपञ्चतिः, 770.
 रद्रखाद्याकारः, 437, 438.
 रद्राखोपनिषत् (कात्यायनशाखी), 1823.
 रद्राध्यायः, 445.
 रद्राध्यायः, 436.
 रद्राध्यायव्याख्या, 830.

बद्राध्यायटिप्पणी, 449.
 बद्रानुष्ठानम्, 771.
 बद्रानुष्ठानपद्धतिः वा बद्रानुष्ठानदोषिका, 1597.
 बद्रानुष्ठानप्रयोगः, 1095.
 बद्राचनमञ्जरी, 780.
 लक्ष्मणरत्नम्, 491.
 लक्ष्मणोत्तमपद्धतिः, 1626.
 लक्ष्मणोत्तमपद्धतिः, 1208.
 लघुष्टकाकारिका, 1138.
 लघुप्रातिशाख्यम्, 1527.
 लघुशौनकी, 428A.
 लाभ्यायनश्रीतल्लवम्, 1341, 1342.
 लिङ्गप्रतिष्ठाविधिः, 811.
 लिङ्गस्थापनविधिः (बौधायनोक्तः), 810.
 लोमशौ शिखा, 1495, 1496.
 ब्रह्मसूत्र्युपनिषत्, 1776—1780.
 बडोदुपनिषद्विधिः, 814.
 बंशशास्त्रम्, 1279.
 बर्चरत्नप्रदीपिका or चमरेशौ शिखा, 1519.
 बभ्रुशिक्षा, 1524.
 बाजपेयपद्धतिः, 1474.
 बाजपेयपद्धतिः, 1079.
 बाजपेयप्रयोगः, 1583.
 बाजपेयसप्तशौचम्, 1454.
 बाजसनेयसंहिता पदकारिकारत्नमाला, 907.
 बाजसनेयिषद्वज्रमपाठौ, 822, 823.
 बाजसनेयिषद्विद्योत्तमसंन्यासा, 845.
 बाजसनेयिषंहितापदपाठः, 820.
 बामनसूत्रम्, 162.
 बाबलमन्त्रम्, 1674—1676.
 बाहुदेवीपनिषत् सदीपिका, 1794—1796.
 बाह्यशौचः, 1233.
 बिम्बिका यज्ञाग्नेः पुनःसन्धानम्, 1635.
 बिम्बिकाग्नेः पुनःसन्धानम्, 1634.
 बिम्बिकाग्नेरभाषिताग्नेश्च वनस्य चमत्प्रधानम्-
 पूर्वकदाचविधिः, 1694.
 बिम्बिकासूत्रसारभाष्यम्, 176.
 बिभुराध्यायप्रयोगः, 1670.

बिभुरौपासनम्, 1632.
 बिभुरौपासनप्रयोगः, 1631.
 बिम्बिकपराधप्रायश्चित्तसूत्रपद्धतिः, 651, 652.
 विनायकशान्तिः, 804, 805.
 विनायकशान्तिः, 1211.
 विमलोदयमाला, 316, 317.
 विवाहपद्धतिः, 1180—1182.
 विवाहपद्धतिः, 372.
 विवाहपद्धतिः (वेदोक्तकर्मानुष्ठापः), 1653C.
 विवाहप्रकरणम्, 1653B.
 विवाहप्रकाशिकापद्धतिः, 704.
 विचारकारिका, 785, 786.
 विद्वत्तपोदृष्टी, 155.
 दृष्टाकपिण्डम्, 152.
 दृष्टोत्तमः (यज्ञःशास्त्रोक्तः), 1229.
 दृष्टोत्तमप्रयोगः, 1206.
 दृष्टोत्तमप्रयोगः, 1374.
 दृष्टोत्तमविधिः (शौनकोक्तः), 427.
 वेदहोयः, 829.
 वेदपारायणविधिः, 393.
 वेदसूत्रम्, 915.
 वेदाङ्गश्रौतिसम्, 1541—1543.
 वेदाङ्गानि (पाणिनीय शिखा, श्रौतिसम् पित्र-
 शान्तःसूत्रम्, याज्ञिकिष्यसूत्रम्), 1490, 1491.
 वेदार्थप्रकाशः, 454.
 वेदनामम्, 1242, 1243.
 वेदनामम् or घातनेयनामम् or प्राक्तननामम्,
 1241.
 वेदनाम आधिदेवतामिरपचम्, 1315.
 वेदानाम्, 1419.
 वेदानाम्भारम्, 1418A.
 वेदिकशान्तःप्रकाशः, 1538.
 वेददेवमिर्यः, 1193.
 वेददेवविधिः, 1613.
 वेददेवविधिः, 1615.
 वेदानारत्नम्, 1250.
 वीणासूत्रम्, 255.
 वृद्धमन्त्रम्, 1366.

- बूटपौण्डरीकसोमयोगः, 1262.
 बूटसमुद्रप्रयोगः, 336 and 337.
 बूटाहनिदादशाहप्रयोगः, 1590.
 त्रात्यसोमप्रकरणम्, 1714.
 त्रात्यसोमसरणिः, 1712, 1713.
 शतपथब्राह्मणस्य एकादशकाण्डभाष्यम्, 854.
 शतपथानुवाकः, 893.
 शतादिभोजनविधिः, 808.
 शाकलसंहिता-सोमप्रयोगः, 429.
 शाक्यायनश्रुतसूत्रम्, 320—331.
 शाक्यायनब्राह्मणम् वा कौषीतकीब्राह्मणम्, 218.
 शाक्यायन-श्रौतसूत्रम्, 322—327.
 शाक्यायनसूत्रवृद्धिः (क्रतुरत्नमाला), 415.
 शाक्यायनसूत्रभाष्यं महाव्रतम्, 328.
 शिखा, 1520.
 शिखाविधितः, 1523.
 शिखोपनिषत्, 470—472.
 शिवपूजासूत्रव्याख्या (बोधायनीया), 608.
 शिवपूजासूत्रव्याख्या (बोधायनीया), 609.
 शिवोपनिषत्, 1811, 1812.
 शुल्बप्रदीपविवरणम्, 553—555.
 शुल्बमीमांसा, 605.
 शुल्बसूत्रम्, 968—970.
 शोचविधिः, 1004.
 शौनकाकारिका, 424.
 शौनकोयप्रातिशाख्यम् वा पार्षदपरिशिष्टम्, 268, 269.
 शौनकोक्तपवसानविधिः, 421.
 श्रौतकारिका, 640.
 श्राद्धकारिका, 961—963.
 श्राद्धकृत्यप्रदीपः, 1704A.
 श्राद्धगणपतिः, 966, 967.
 श्राद्धदीपिका, 1197.
 श्राद्धपद्धतिः, 1202.
 श्राद्धपद्धतिः, 1201.
 श्राद्धप्रयोगः, 408.
 श्राद्धविधिः, 1205.
 श्राद्धविधिः, 1375.
 श्राद्धसंग्रहः, 965.
 श्राद्धसूत्रभाष्यम्, 958.
 श्राद्धसूत्रार्थसङ्ग्रही, 964.
 श्राद्धाश्वभास्करः, 1203.
 श्रावणीकर्त्तव्यपद्धतिः, 1620.
 श्रौतसूत्रभाष्यम्, 164.
 श्रौतसूत्रविधानम्, 1682.
 श्रौतसूत्रविधिः, 1681.
 श्रौतसूत्रविवरणम्, 165.
 श्रौतवृत्तिः, 1057.
 श्रौतप्रयोगरत्नम् (चन्द्रिष्टोमः), 636, 637.
 श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका, 724.
 श्रौतसूत्रं कात्यायनीयम्, 917—919.
 श्रौतस्मार्त्तिकसु सर्वावर्णसन्निपाते चिन्ता, 1708.
 श्रौतोक्तासः, 1059.
 श्वेताश्वतरोपनिषत्, 1732—1734.
 श्वेताश्वतरोपनिषद्विवरणम्, 1735.
 षडङ्गपाठः, 435.
 षडङ्गशतकद्रौयभाष्यम्, 444.
 षड्विंशब्राह्मणम्, 1274, 1275.
 षड्विंशब्राह्मणभाष्यम्, 1276.
 षोडशसंस्कारपद्धतिः, 792.
 षोडशसंस्कारकमण्डपस्तोत्रादिविचारः, 1127.
 षोडशावरणमहासूत्रार्थनपद्धतिः, 779.
 षोडशशस्त्रम्, 154.
 संग्रहणौदीपिका, 308.
 संज्ञाकरणभाष्यम्, 1329.
 संस्कारकौमुदी, 1637.
 संस्कारगणपतिः, 1026, 1027.
 संस्कारदीपिका, 381.
 संस्कारनिर्णयः, 698—700.
 संस्कारवृत्तिः, 1641.
 संस्कारपद्धतिः, 1170, 1171.
 संस्कारपद्धतिः वा दशकर्त्तव्यपद्धतिः, 1642.
 संस्कारप्रयोगदीपः, 418, 419.
 संस्कारभास्करः, 1174.
 संस्कारसागरः, 1638.

सोमधाजमानम्, 1580.
 सोमशतद्वयी, 1578.
 सोमसमीचीनप्रयोगः, 1453.
 सौचामणिकौकिलीपथोपपन्नप्रयोगः, 635.
 सौचामणिप्रयोगः, 1083.
 सौचामणीप्रयोगः, 335.
 सौचामणीचोचमेवावस्थे, 1459.
 सौचामण्या मेवावस्थेप्रयोगः, 1461.
 सौर [सूक्तम्], 166, 167.
 स्वालोपाकप्रयोगः, 701.
 स्वालोपाकप्रयोगः, 1608.
 कामविधिः, 1006.
 • कामसूत्रपद्धतिः, 1189.
 क्षार्त्तपदार्थसंग्रहः or प्रयोगपद्धतिः, 1167—
 1169.
 क्षार्त्तप्रयोगपद्धतिः, 1644.
 क्षार्त्तप्रायश्चित्तानि, 1658.
 क्षार्त्तप्रायश्चित्तौदारः, 410, 411.
 क्षार्त्तमासैष्यप्रयोगः, 1178.
 क्षार्त्ताधानप्रयोगः, 1184.
 क्षार्त्तानुष्ठानपद्धतिः, 378.
 क्षार्त्तौष्णः, 1154, 1155.
 स्वप्रतीकः, 842.
 स्वसङ्करी, 490.
 स्वराङ्गः, 1526.
 स्वराङ्गः, ऋग्वेदीयः, 279—281.

स्वरूपोपनिषत्, 1769.
 स्वरूपोपनिषत् and निरास्त्रोपनिषत्, 1770.
 स्वर्गहारेष्टिचनप्रयोगः (बीयायनीयः), 759.
 स्वतिवाचनम् (ऋग्वेदयजुर्वेदोक्तम्), 1622.
 स्वाचारचतुर्दशीपरिशिष्टम्, 321.
 संसोपनिषत्, 1785.
 इयमीवोपनिषत्, 1809.
 इक्षस्वरप्रज्ञिया, 912.
 हिरण्यकेशिस्तुत्रम्, 499, 500.
 हिरण्यकेशिस्तुत्रप्रयोगरत्नम्, 623.
 हिरण्यकेशिस्तुत्रार्त्तम्, 504—506.
 हिरण्यकेशिस्तुत्रार्त्तान्येष्टिप्रयोगः, 625.
 हिरण्यकेशिस्तुत्रार्त्तान्येष्टिचोचपद्धतिः, 624.
 हिरण्यकेशीयः सर्वतोभद्रमण्डलदेवताः, 185.
 होमः, 1628.
 होमपद्धतिः, 1625.
 होमपद्धतिः, 1627.
 होमविधानम् (ऋक्पारायणहोमः), 251.
 होमविधिः, 1234.
 होरिस्तपद्धतिः, 1369.
 होचम्, 1429.
 होचकल्पद्रुमः, 1425.
 होचकारिका, 1428.
 होचालोकः, 1426.
 होचिकपरिशिष्टभाष्यम्, 996.

ग्रन्थनामाभावः ।

(अष्टावाकपर्यायाः), 149.
 (पवमानसूक्तदिः), 159.
 (यत्तिचंस्कारनिर्णयः), 166.
 (हृदयेवतार्त्तानुष्ठानचोचप्रवृत्तिः), 239.
 (अनुवाकानुष्ठानचोचप्रवृत्तयः), 246.
 248.
 (अन्वाधानादिः), 250.
 (पार्वद्व्याख्या), 272.
 286.
 (आश्वालायनचोचसूत्रतृतीयाध्यायव्याख्या), 309.

(हृगरेष्टिनिर्णयादिः), 345, 346.
 (अग्निहोमीयविचारादिः), 354.
 (आश्वालायनीयविध्यपराधप्रयोगादिः), 361.
 (अवणकर्मदिकम्), 374.
 382, 385, 391, 430.
 439, (चद्रमन्त्राः), 161.
 (तैत्तिरीयारण्यकद्वितीयप्रपाठकः), 457.
 458, 459, 460.
 (सिंहानुवाकसूत्रम्), 465.
 (तैत्तिरीयग्रन्थवृत्तौ), 473.

- (पद्मनाभस्तनसमानस्तन्यम् अनिरुद्धः), 487, 488.
 489.
 (काठकत्रौतस्तन्यम् अनुर्थपटलम्), 493.
 611, 682.
 (कपर्दिस्त्रामिमतानुसारिवाजपेयादिप्रयोगः), 686.
 (मासिक आद्यप्रयोगः), 704A.
 (उत्तर्गोष्ठिप्रभृतिः), 752.
 (बोधायनीयवैश्वानरेष्टिप्रभृतिः), 754.
 (अरणिनाशे कर्तव्यम्), 784.
 (कुष्ठमण्डपहोमः, गणहोमः, सिंहानुवाकश्च), 790.
 (बोधायनीयवैश्वानरेष्टिकविधिः, अष्टकाहोमादिकश्च), 793.
 (बोधायनष्टयोत्सर्गादिः), 794.
 (सौमिकविहारकारिकादिः), 797.
 803.
 (ईशावास्योपनिषद्गीतायाः कतिचित्पत्राणि), 840.
 (ब्रह्मयुगीयसंस्कारपद्धतिव्याख्या), 849.
 850, 853.
 (अपिद्वैतसंस्कृतसं स्वरूपकथनम्), 886.
 894, 936.
 (नवकण्डिकाचिकण्डिकाख्ये), 955.
 (अष्टादशपरिभाषायां मध्ये अन्ययुग्मम्), 974.
 (प्रसवोत्थानकूर्मस्तन्यादिः), 997.
 (खातकनियमादिः), 1005.
 (ज्ञानस्तुतविवरणम्), 1007.
 (ब्रह्मश्रान्यादिः), 1032.
 (कात्यायनप्रणीतपरिशिष्टम्), 1033.
 (पौर्णमासिष्टादिः), 1064.
 (नौताधानस्तोत्रपद्धतिः), 1071.
 (आश्विनाष्टौनां देशपाचघटनप्रदीपिका), 1075.
 (अश्वीनपञ्चमिप्रभृतिः), 1087.
 1091.
 (मण्डपकुष्ठप्रतिपादनम्), 1114.
 1119, 1121, 1122, 1126.
 (मण्डपस्य मध्यमूर्तनिष्ठत्वादिभेदेन इतरादिमानम्), 1130.
 (मण्डपकारिका), 1132.
 (यौतवेदिनिर्माणकारिका), 1133.
 (आग्रयणम्), 1157.
 (संस्कारसुबोधे जन्मदिनमारभ्य दशदिनपर्यन्तं स्त्रुतिकागृहद्वारदेशे कर्तव्यानि), 1173.
 (अध्याथोत्सर्गनिर्मितकण्ठस्थानम्), 1176.
 (मूलविधानकण्डिका संक्षिप्तसरणी), 1209.
 1215, 1220.
 (यजुर्वेदीयश्रावणानां श्राकल्यवैश्वदेवः), 1226.
 (महावैश्वानरश्रावण), 1249.
 (रक्षस्यच्छास्त्रम्), 1318.
 (सोमोत्थानादिः), 1321.
 (रष्टिकालादिः), 1378.
 (महाश्रान्यादिः), 1415.
 (श्रौतकोत्तोपरथश्रान्यादिः), 1420.
 1451, 1468, 1471.
 (श्रिष्ठा, निरुक्तम्), 1492.
 (पराशरौ श्रिष्ठा, पाणिनीयश्रिष्ठा and केरवी श्रिष्ठा), 1515.
 1521, 1522.
 (उदात्तादिस्वरप्रक्रिया), 1530, 1531.
 1539, 1549, 1572.
 (यज्ञेषु अलिङ्गामितिकर्तव्यानि वैधातवीवेष्टि-प्रभृतिश्च), 1589.
 (महासङ्घोमादिः), 1603, 1604.
 (दर्शपूर्णमासादिः), 1607.
 1649, 1650.
 (संस्कारप्रकरणम्), 1653.
 (पञ्चसप्तप्रयोगः), 1660.
 (क्षार्त्तानामसप्तसंस्कारकं पत्रम्), 1661.
 1668.
 (बलिवैश्वान्त्यत्राचविधिः), 1677.
 (सन्ध्याप्रशंसादिः), 1678.
 (वैश्वदेवकालनिर्णयादिः), 1710.
 (गायत्रीनिर्णयादिकम्), 1716.
 (कुष्ठकाष्ठपनिषदः), 1718.

(कालामिह्रद्राद्यपनिषदः), 1719.

(ईशाद्यपनिषदः), 1720.

(लक्ष्मीधरिचप्रभृतिः), 1721.

(ऐतरेयप्रभृतिः कतिचिदुपनिषदः), 1722.

(केनकठकतलवकाराद्यपनिषदां भाष्याणि),
1724.

(उपनिषत्संग्रहः), 1725.

(उपनिषत्संग्रहः), 1726. •

(मुण्डकाद्यपनिषदः), 1727.

(शिक्षाप्रभृत्युपनिषदः), 1728.

(आथर्वण्यौपा उपनिषदसंख्या शाखान्तरीयाश्च),
1729.

(यज्ञीयमन्त्रव्याख्यानं प्रश्नाद्युपनिषद्भाष्यश्च),
1731.

(ब्रह्मोपनिषत् and कैवल्योपनिषत्), 1760.

(गायत्र्युपनिषत्प्रभृतिः), 1761.

1845A.

